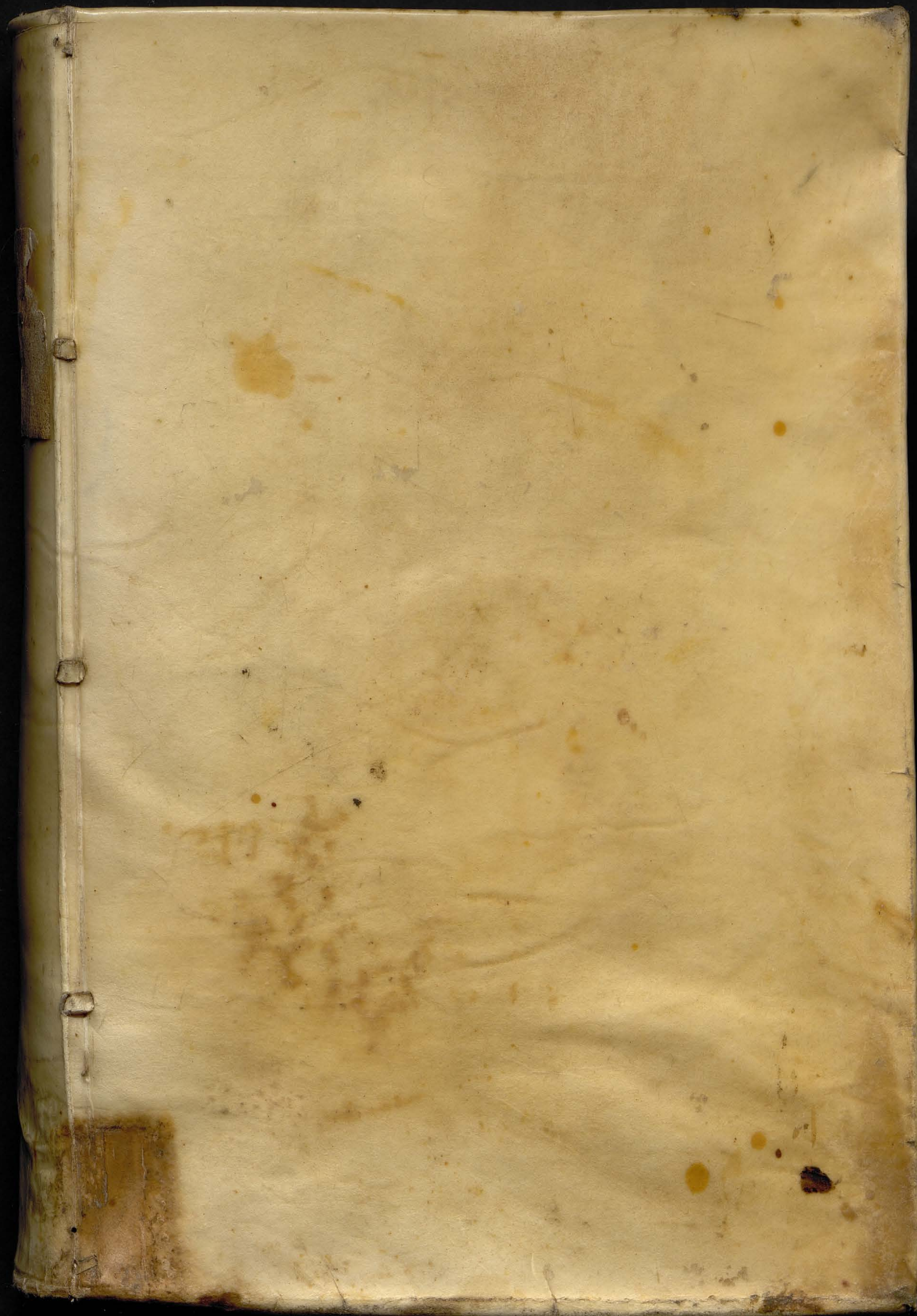
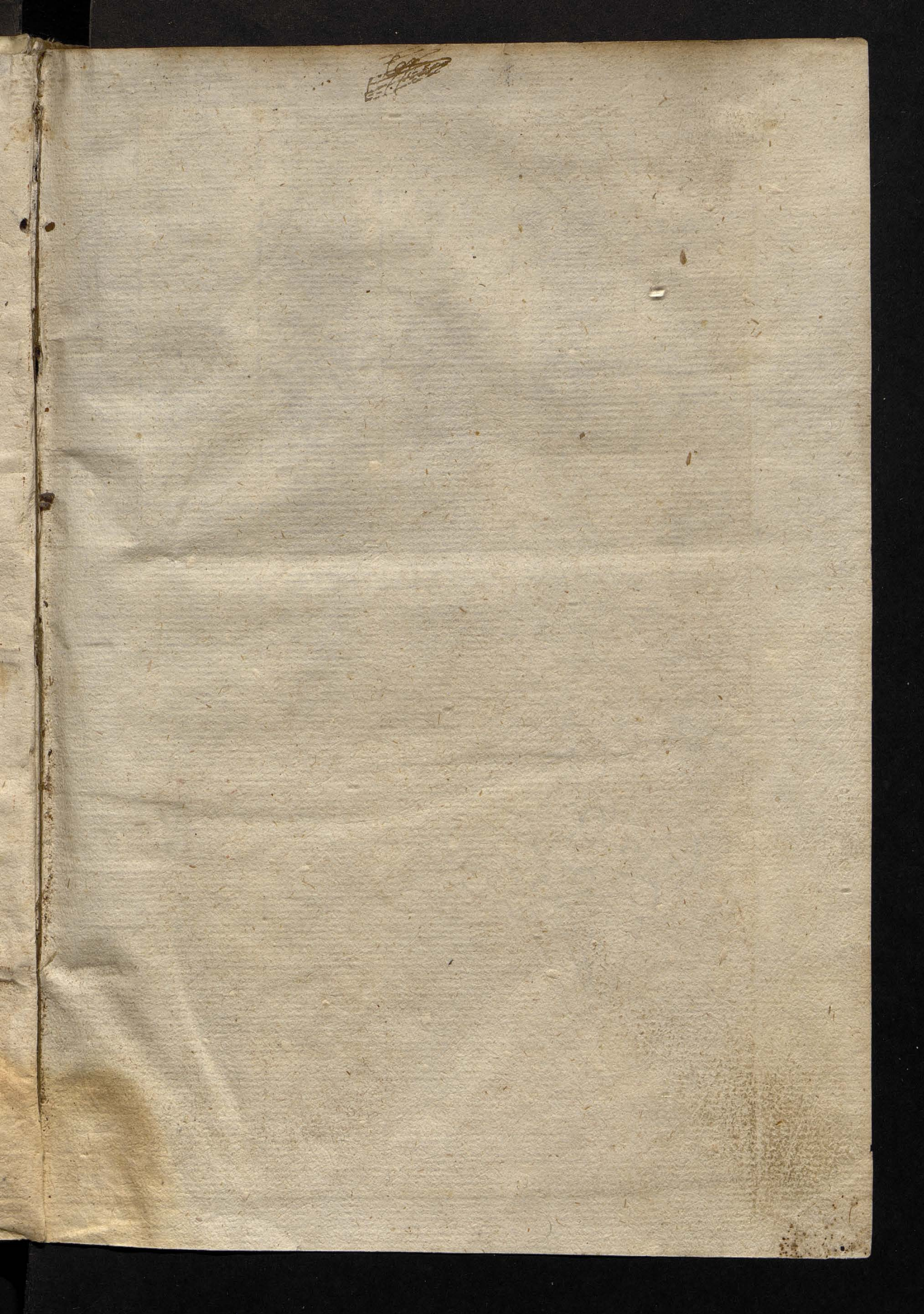

VERITATES PRACTICÆ,

EX VITA DOMINI IESV, SANCTORVMQVE GESTIS IN SINGVLOS ANNI DIES.

LEGENDÆ, CONSIDERANDÆ, PRÆDICANDÆ.

OPVS QVADRIPERTITVM.

PARS SECVNDA, PARS VERNA.

A Dominica Septuagesimæ, ad Dominicam SS. Trinitatis.

Authore P. IVLIANO HAYNEVFVE, Societatis IESV Sacerdote.

ROTHOMAGI,
Sumptibus RICHARDI LALLEMANT, Illustrissimi Archiepiscopi & Collegij Societatis IESV Typographi.

M. DC. LII.

CVM PRIVILEGIO REGIS, ET APPROBATIONE DOCTORVM.

Priuilegium Regis, Approbatio Doctorum, & Facultas Superiorum habentur in prima parte, post Præfationem.

INDEX VERITATVM

IN SINGVLOS DIES, SECVNDÆ PARTIS.

FERIA

in hac

biscum semper manet in sanctißimo Sacramento.

Quàm gloriosum est Sacramento, multa in nos posse, si velimus: tam ignominiosum est pauca posse quod nolimus. 643.

SABBATO. *De eadem charitate Christi, quâ constanter nobiscum manet per superiores & directores.*

Quasi peccatum ariolandi est repugnare: & quasi scelus idololatriæ, nolle acquiescere. 648.

DOMINICA 5. POST PASCHA. De orationis efficacia, frequentia, & aliis proprietatibus. SI QVID petieritis patrem in nomine meo, dabit vobis.

Ne dicas te petere in nomine Domini, aut ne dicas te nihil obtinere. 653.

Plures huic annectuntur Veritates. 657.

Quàm verè autem vnusquisque sibi poßit illud Christi applicare. VSQVE MODO NON PETISTIS QVIDQVAM, patet ex ipsa Oratione Dominica, cuius septem petitionibus cùm septem opponantur vitia, quæ dicuntur Capitalia, nisi ea quisque reprimat, nihil petit: quod sic paucis expressum fusè declaratur.

Qui sibi non contradicit in suis malis desideriis, sibi contradicit in bonis. 658.

Hac hebdomade, conformes mysterio Ascensionis Domini considerationes & veritates ex primo capite Actuum Apostolorum eruuntur, atque his velut stimulis & motiuis excitantur corda nostra, VT QVÆ sursum sunt, quærant & sapiant, vbi Christus est in dextera Dei sedens.

FERIA 2. IN ROGATIONIBVS. *De primo motiuo cælestis desiderij, quod in cælo nobis promissum sit Regnum*

FINIS.

DOMINICA SEPTVAGESIMÆ.

DE OTIOSIS OPERARIIS IN VINEAM MISSIS.

Ite & vos in vineam meam, & quod iustum fuerit, dabo vobis. Matth. 20.

VERITAS PRACTICA.

Sicut nemo otiosus operatur in vinea; sic nemo bene operatur nisi otiosus.

RATIO quoad postremam partem quæ sola difficultatem habet, hæc est, quòd nemo bene operetur nisi consideratè operetur.
Sed nemo consideratè operatur nisi otiosus.
Ergo nec bene; ac propterea quàm diligenter Operario malum otium est vitandum: tam bonum est illi procurandum.

I. PVNCTVM.

S*IMILE est regnum cœlorum homini Patri-familias, qui exiit primo mane conducere operarios in vineam suam.* Vide reliquum parabolæ; & ex multis interpretationibus vineæ, applica tibi illam quæ statui tuo magis conueniet, vt in eo discas fructuosiùs operari. Quæcumque enim interpretationes afferantur,

siue Ecclesiam intelligas, siue Clericalem statum, siue Institutum religiosum, siue Sacerdotale ministerium, siue Concionandi aut Confessiones audiendi Munus, siue Officij cuiuslibet administrationem, siue animæ propriæ salutem & perfectionem, siue aliquam familiæ aut proximorum curam, aut quidquid demum simile interpreteris, eò tandem referri potest Parabola & similitudo vineæ, vt sicut ad fructum colligendum aut mercedem promerendam, necessariò colenda est vinea, & labor impendendus: ita in illa certa vocatione tua, aut illo tuo munere, tibi est fideliter laborandum. Tua hæc est colenda vinea, aut potius tua hæc est pars & portio vineæ Domini excolendæ. Sic te cogitare debes singulariter vocatum & missum à Deo in hanc tui officij partem & sortem, sicut Operarium à Patre-familias in vineam suam; cui proinde laboris impensi rationem reddas, & à quo recipias operæ bene positæ iustum & condignum præmium. O quale præmium tantillæ operæ!

Sicut verò cauendum est illud malum otium, quod labori necessario directè opponitur; ita planè aliud quod laborem valde iuuat & promouet est procurandū. Atque hinc orta est Veritas plurimùm expendenda. *Vt sicut nemo otiosus operatur in vinea: sic nemo bene operetur nisi otiosus, bono illo videlicet otio quod est magnum negotium.* Ratio perfacilis; Nemo enim bene operatur, nisi consideratè operetur, id est, nisi agendo præuideat, & præordinet, quidquid habet agendum, prout apertè monet Sapiens: *Eccles. 37.* *Cor boni consilij statue tecum: non est enim tibi aliud pluris illo: In omnibus deprecare Altißimum vt dirigat in veritate viam tuam. Ante omnia opera tua verbum verax præcedat te*, Id est recta rei agendæ notio, *& ante omnem actum tuum, Consilium stabile.* Itémque *Prou. 4.* in Prouerbiis; *Oculi tui recta videant, & palpebræ tuæ præcedant gressus tuos, dirige semitam pedibus tuis, & omnes viæ tuæ stabilientur.* *Ibid. 19.* Et rursum: *Vbi non est scientia animæ, non est bonum: & qui festinus est pedibus, offendet.*

Hæc scientia animæ ipsa est Consideratio, vt fusè sanctus Ber- *Lib. 1. de Consid. c. 7.* nardus scriptis de hoc argumento quinque libris ad Eugenium Papam; vnde sunt illa Propositioni nostræ aptissima: *Quid tam ad omnia valens, quàm quæ ipsius actionis partes benigna quadam præsumptione suas facit, præagendo quodammodo, & præordinando quæ agenda sunt. Necessariò sanè ne fortè ea quæ & præuisa & præmedi-*

tata poterant esse proficuo, præcipitata magis periculo fiant. Et primum quidem, ipsum fontem suum, id est, mentem de qua oritur purificat Consideratio, deinde regit affectus, dirigit actus, corrigit excessus, componit mores, vitam honestat & ordinat: postremò diuinarum pariter & humanarum rerum scientiam confert. Hæc est quæ confusa disterminat, hiantia cogit, sparsa colligit, secreta rimatur, vera vestigat, verisimilia examinat, ficta & fucata explorat. Hæc est quæ agenda præordinat, acta recogitat, vt in mente nihil resideat aut incorrectum, aut correctione egens. Hæc est quæ in prosperis aduersa præsentit, in aduersis quasi non sentit: quorum alterum fortitudinis, alterum prudentiæ est.

Satinne patet ex istis quantùm Consideratio valeat ad rectè operandum: & quòd nemo bene alioquin operetur, nisi considerate, seu nisi considerationem præmiserit operi, tamquam facem in tenebris operanti? Itáne verò tibi prospicis? itáne agenda præuides?

II. PVNCTVM.

SED *nemo considerate operatur, nisi otiosus.*

Id est, nisi ante per otium, quà secum meditando, quà cum aliis consulendo, considerationem adhibuerit, quæ ad rectè operandum est necessaria. Hoc est otium, quod à Viris magnis dicitur *magnum negotium*, quo scilicet negotia diligenti & attenta consideratione, nec non singulari cum Deo communicatione priùs expenduntur, quàm expediantur. Tum quisquis ita sibi vacat, numquam minùs est otiosus, quàm cùm otiosus: sic enim vel ante opus præcogitando quid & quomodo fieri debeat, rationem quodammodo suis impertit operibus: vel post opus recogitando quid actum sit, ex ipso suo opere rationem elicit & disciplinam, quâ illud ipsum opus alias perfectiùs operetur. Sic aptè sanctus Gregorius explicando illud Sapientis: *Præpara foris opus tuum, & diligenter exerce agrum tuum, vt postea ædifices domum tuam. SVNT nonnulla*, inquit, *cogitationis acumina, quæ ex operatione nascuntur; sicut ab animo opus sumitur, ita ab opere animus eruditur: Mens imperat bona quæ fiant, sed postquam fieri imperata cœperint, ipsa suis exercitata actionibus discit cùm imperare bona inchoauerat, quantum minus videbat.*

S. Greg. Nazian.

Prou. 24.

10. Mor. 16.

Ad hæc autem quis non videt opus esse otio, siue vt singula diligentius pertractentur, siue vt intricata explicentur, siue vt difficilia explanentur, *siue vt obscura & incerta illustrentur? Quò illud Christi Domini referas;*

Luc. 14. *Quis ex vobis volens turrim ædificare, non priùs sedens cogitat sumptus qui necessarij sunt, si habeat ad perficiendum, ne posteaquam posuerit fundamentum, & non potuerit perficere, omnes qui vident, incipiant illudere ei dicentes; quia hic homo cæpit ædificare, & non potuit consummare.* Nonne tu sic aliquando te illudendum præbuisti? Nonne sic sæpe inchoasti quæ non perfecisti? Nonne sic idcirco non perfecisti, quia non sedens & otiose cogitaueras sumptus, qui erant necessarij ad perficiendum?

III. PVNCTVM.

SICVT *ergo nemo otiosus operatur in vinea, ita nemo bene operatur nisi otiosus:* Quia nemo bene operatur nisi considerate, & nemo considerate nisi otiosus, nisi in otio, nisi in secessu, nisi in oratione, nisi cum Deo à quo est omnis rerum agendarum intelligentia, *& illa bonorum directrix operum Sapientia, quam*

Sap. 9. *Sapiens tantopere expetebat: Mitte illam de cælis sanctis tuis, & à sede magnitudinis tuæ, vt mecum sit & mecum laboret, & sciam quid acceptum sit apud te. Scit enim illa omnia & intelligit, & deducet me in operibus sobrie, & custodiet me in sua potentia, & erunt accepta opera mea.* Quasi diceret, nec aliter erunt accepta: sic enim antè præmiserat; *Nam etsi quis erit consummatus inter filios hominum, si ab illo abfuerit sapientia tua, in nihilum computabitur.* Hæc autē Sapientia *trahitur de occultis*, vt est in libro Iob;

Iob. 8. id est, non in publico, non in foro; non in ipso externo opere nisi priùs in recessu, in occulta Commoratione, & intimaa meditandi cura.

Ps. 45. *Vacate & videte. STATVE tibi speculam, pone tibi amaritudines, dirige cor tuum in viam rectam. Vsquequo deliciis dissoluêris filia vaga? Sapientia scribæ,* inquit Sapiens, *in tempore vacuitatis, & qui minoratur actu, Sapientiam percipiet.* Ibidémque aptissime; *Operamini opus vestrum ante tempus, id est ante ipsum opus cogitate de opere, & dabit vobis mercedem in tempore suo.*

Ier. 31. Eccles. 39. Ibid. 51.

1. Offic. 6. Sic grauiter & luculentè sanctus Ambrosius. *Ne quid turpe atque indecorum sentiamus, duo hæc, id est, & tempus & diligen-*

tiam ad considerationem rerum, examinandi gratia conferre debemus. Vide quàm parum hæc duo conferas, & audi sanctum Bernardum. *Audi quid redarguam, quid suadeam: si quod viuis & sapis, totum das actioni, considerationi nihil; laudo te, in hoc non laudo: puto quod & nemo qui à Salomone audierit,* Qui minoratur *actu, percipiet sapientiam:* & quæ plura ibi habet. Itemque paulò pòst egregiè, *vt in operando considerationem serues, sume,* inquit, *exemplum de summo omnium Patre, Verbum suum emittente & retinente. Verbum tuum, consideratio tua; quæ si procedit, non recedat; sic progrediatur vt non egrediatur, sic exeat vt non deserat.* 1. de Consid. 5. 2. de Consid. 3.

O te inconsultum & inconsideratum qui nec antè, nec in ipso tibi attendas opere; hîc te iterum plange, hîc dole & geme quod est in Canticis: *Posuerunt me custodem in vineis, vineam meam non custodiui. EGO loci huius occasione me ipsum reprehendere soleo,* inquit idem sanctus Bernardus, *quòd animarum susceperim curam, qui meam non sufficerem custodire. Quibus ergo lachrymis rigabo sterilitatem vineæ meæ: omnes palmites eius aruerunt præ inopia. Iacent sine fructu eo quod non habeant humorem,* id est, otiosæ considerationis affectum & effectum. Propone tibi praxim quam diligentius serues cum gratia. Cant. 1. Serm. 30. in Cant.

EODEM DIE,

IN EADEM VERBA:

Ite & vos in vineam meam. Matth. 20.

ALIA VERITAS PRACTICA.

Nullus est labor nisi sit in vinea Domini: Et in vinea Domini nullus est labor.

SENSVS & Ratio est, quia cùm labor in vinea Domini sit ille omnis labor qui rectè & secundum Deum ordinatus est, in quacumque tandem vocatione suscipiatur; profectò si quis sit alius labor non sic rectè ordinatus, nullus censeri debet, quia

Sap. 3. *erit infructuosus inutilis, & vanus labor.* Et labores sine fructu, & inutilia opera eorum.

Sed ille tamen labor qui rectè & secundum Deum ordinatur, est tam facilis & amabilis, vt pene nullus sentiatur. Videte

Ecclesi. 51. oculis vestris, quia modicum laboraui, & inueni mihi multam requiem.

Ergo nullus est labor nisi sit in vinea Domini; Et in vinea Domini nullus est labor.

VÆ quidem Veritas attente considerata, hunc habet inter alios fructum, vt relicto labore inutili, fructuosus suscipiatur. Et cùm laboris vtilitas & inutilitas à rectè ordinato fine pendeat, curandum est vt recte semper ille ordinetur finis, quemadmodum in prima parte generatim demonstratur. Vide ibi Verbo *finis, Intentio, Labor.* Particulatim vero prima Propositio satis fuse probatur, Sabbato Dominicæ secundæ post Epiphaniam.

Secunda item Propositio declaratur in hac secunda parte, Dominica infra Octauas Ascensionis: Et alibi satis frequenter. Vide Verbo *Difficultas, Labor, Christus, amor.*

EODEM DIE,

AD HÆC EVANGELICI PATRIS-FAMILIAS VERBA:

An oculus tuus nequam est, quia Ego bonus sum? Matth. 20.

VERITAS PRACTICA.

Qua parte Peccator à se timorem Dei excutit: eadem Deus peccatori timorem magis incutit.

RATIO EST, Quia peccator ea parte magis à se timorem

Dei excutit, quod bonus sit Deus. Etenim quia non profertur cito contra malos sententia, absque timore vllo filij hominum perpetrant mala. Eccle. 8.

Sed ex illa parte, seu ex illo nomine, Deus peccatori timorem magis incutit.

NAM primò hinc Peccator arguitur quod abutatur Bonitate diuina, & quod ille abusus maiorem denotet malitiam, & ingratitudinem, atque ex consequenti grauiores accersat pœnas. *Ne dixeris, peccaui, & quid mihi accidit triste? Altissimus enim est patiens redditor.* Vide locum valde hîc aptum, & ibidem Capite decimo sexto vbi præcipuè perpendenda sunt Verba quæ Iustitiam Diuinam eò seueriorem dicunt quò maior præcesserit misericordia. *Sicut qui paulatim arcum intendit,* inquit sanctus Hieronymus, *tempus dat alteri vt fugiat, qui si fugere nolit, tanto fortius sagitta emissa configitur: quanto maiori tempore intensio arcus fuit facta; Sic Deus qui laneos habet pedes, sed ferreas manus, Tarditatem supplicij grauitate compensat.* Ecclesi. 5.

Deinde vero Peccator abutitur voce Bonitatis in prauum sensum, quasi Deus sit hoc sensu bonus vt peccatis indulgeat, nec ita moueatur ad pœnam inferendam, sicut timidi sibi persuadent. Quod certe dum Peccator cogitat, non leuem Deo facit iniuriam, nec leuiter diuinam accendit iram. *Existimasti inique quod ero tui similis: arguam te & statuam contra faciem tuam. Intelligite hæc qui obliuiscimini Deum: nequando rapiat & non sit qui eripiat.* Ps. 49. *PROPTER quid irritauit impius Deum? dixit enim in corde suo: Non requiret.* Ps. 9. Quasi diceret, longe est alia mens Dei, qui quanto magis est bonus, tanto magis malitiam detestatur & punit: ac nihil est quod illum magis prouocet ad puniendum, quàm si quis sibi forte impunitatem promittat. Nam cùm sciat inde audaciores fieri peccatores, hanc vt audaciam coerceat, timoremque oppositum incutiat, tum maxime pœnas exposcit à peccatore qui minus eas timet: *Vt quicumque audierit, tinniant ambæ aures eius.* 4. Reg. 21. *O QVAM bonus & suauis est Domine spiritus tuus, ait Sapientia,* sed quid inde infert? *Ideoque eos qui exerrant, corripis & de quibus peccant, admones & alloqueris, vt relicta malitia credant in te Domine.* Sap. 12. Hoc est scilicet esse bonum, exerrantes cor-

ripere. Vnde qui aliter ſentit de bonitate, ſuo illam damno correptionem ſentiet, & correptus non corrigetur.

Denique, licet nullas à Deo cogitaremus immitti pœnas, & Bonitatem eius interpretaremur ſolam Beneficentiam, hac etiam parte timorem Deus magis incuteret. Nam quo eſſet beneficentior, majora bona conferret, cùm vero, *Nihil ſit melius quàm timor Dei, & nihil dulcius quàm reſpicere in mandatis Domini,*
Eccleſ. 23. vt ait expreſſe Sapiens, profectò vel non eſſet bonus Deus, vel Timor non eſſet melius bonum, vel illud daret Deus. Vnde idem
Ibid. 25. apte Sapiens: *Quàm magnus qui inuenit ſapientiam & ſcientiam, ſed non eſt ſuper timentem Dominum. Timor Dei ſuper omnia ſe ſuperpoſuit. Beatus homo cui donatum eſt habere timorem Dei. Qui tenet illum cui aſſimilabitur?*

Vnde tandem concluditur quod longe à vero & bono, peccator errat, quando minus timet Deum, quia bonus eſt Deus: & quam vere ſit dictum, *Quâ parte peccator à ſe timorem Dei excutit, eâdem Deus peccatori timorem incutiat.* Nam ſi peccator idcirco bonum eſſe Deum interpretetur, quia non infligit malum, errat, & hoc ipſo magis illi Deus infliget, vt hoc errore ſanetur: aut ſi bonum hoc ſenſu intelligat quaſi benefaciat: non minus errat excutiendo à ſe timorem, cùm nulla re magis benefaciat Deus
Pſ. 118. quam donando timorem Dei, vnde apte Dauid: *Præuaricantes reputaui omnes peccatores terræ,* qui videlicet illud negant quod aſtruunt: & quod negant, affirmant; quod volunt nolunt, & quod nolunt volunt. Qui dicunt Deum ſibi valde beneuolum, & beneficentiſſimum: & tamen nolunt eius beneficentiam, quâ
Tob. 4. nulla major eſt quàm timor Domini. *Multa bona habebimus ſi timuerimus Deum, & receſſerimus ab omni peccato, & fecerimus benè.*

Vide in 1. parte Feriam 3. Dominicæ 4. poſt Epiph. In hac ſecunda, Sabbatum poſt Pentecoſten: In 3. parte Dominicam nonam poſt Pentecoſten. In quarta, Feriam ſecundam & tertiam poſt Dominicam decimam octauam, vbi hæc Parabola rurſum proponitur. Vide & Verbo *Timor, Bonitas. Præſumptio. Inuidia. Labor.*

EODEM DIE,

AD HÆC CHRISTI DOMINI VERBA:

Multi

Multi sunt vocati, Pauci vero electi. Matth. 20.

VERITAS PRACTICA.

Quæ causa est cur pauci salui sint, hæc in te causa est, cur ex illis forte non sis.

RATIO EST, Quia causa præcipua & magis immediata cur pauci salui sint, Concupiscentia est quam pauci reprimunt.

Sed in te qui concupiscentiam non satis forte reprimis, hæc causa reperitur.

Ergo quæ causa est cur pauci salui sint, hæc in te causa est, cur ex illis forte non sis. Quod quàm sit expauescendum nisi videas, argumentum est euidens tibi propositæ Veritatis.

I. PVNCTVM.

QVAM sint reuera pauci electi & salui, iam Christus aliis in locis manifeste declarauerat, tùm quæ Christum tempore præcesserunt in veteri testamento: & quæ in nouo sequutæ sunt vel Scripturæ vel sanctorum Patrum sententiæ valde confirmant.

Sic porro Christus Dominus Matthæi septimo: *Intrate per angustam portam, quia lata porta & spatiosa via est quæ ducit ad perditionem, & multi sunt qui intrant per eam. Quàm angusta porta & arcta via est quæ ducit ad vitam! & pauci sunt qui inueniunt eam!* Itemque Lucæ decimo tertio, quærenti cuidam si pauci sunt qui saluentur, sic respondit: *Contendite intrare per angustam portam, quia multi, dico vobis, quærent intrare, & non poterunt.* Non est sensus vt rectè notat Estius, quod multi quærent intrare per angustam portam quam multi potius fugiunt, sed cum quæsitum fuisset à Domino an multi saluarentur, primo admonuit eos qui aderant vt contenderent intrare per angustam portam, tum directe respondit multos fore qui vellent intrare ad salutem, & non posse: quod scilicet alia via quàm arcta, aut alia quàm angusta portâ vellent intrare; Sic sanctus Augustinus, cuius hæc

De Verbis Domini. sunt Verba: *Dominus indicat paucos saluari, pauci enim intrant per angustam portam.*

Quæ autem in veteri testamento præcesserunt figuræ & prophetiæ mirum quàm aperte paucitatem illam adumbrent. In *1. Pet. 3.* diluuio cunctis pereuntibus, *pauci*, vt ait expressè sanctus Petrus, *id est, octo animæ saluæ factæ sunt.* In pentapolitano incendio solus *Gen. 18.* cum liberis Lothus eripitur, neque decem inueniuntur quorum consideratione Deus cæteris parcat. Sexcenta erant Israelitarum millia quæ ex Ægypto in Palæstinam vocabantur, ex quibus tamen soli duo Iosue & Caleb promissam illam terram ingressi *1. Cor. 10.* sunt. Quo exemplo Apostolus magnifice vtitur ad rem nostram illustrandam: *Sed non in pluribus eorum*, inquit, *beneplacitum est Deo, nam prostrati sunt in deserto. Hæc autem in figura facta sunt nostri, vt non simus concupiscentes malorum, sicut & illi concupierunt.* Et post multa de illorum concupiscentiis, & pœnis consequentibus; *Hæc autem*, inquit, *omnia in figura contingebant illis: Scripta sunt autem ad correptionem nostram, in quos fines sæculorum deuenerunt. Itaque qui se existimat stare, videat ne cadat.* Quasi diceret, nisi aduertamus, idem nobis prorsus continget.

Cum postea vero terram illam desiderabilem inhabitarunt, viuente quidem Iosue, Deum satis fideliter coluerunt, sed illo mortuo quamdiu putas in vero Dei cultu perstiterunt? *Cito*, inquit Scriptura, *deseruerunt viam per quam ingressi fuerant Patres* *Iud. 2.* *eorum: & audientes mandata Domini, omnia fecere contraria. Cumque Dominus Iudices suscitaret, in diebus eorum flectebatur misericordia, & audiebat afflictorum gemitus, & liberabat eos de cæde vastantium. Postquam autem mortuus esset Iudex, reuertebantur & multò faciebant pejora quàm fecerant Patres eorum, sequentes Deos alienos, seruientes eis & adorantes illos. Non dimiserunt adinuentiones suas & viam durissimam per quam ambulare consueuerunt. Iratusque est furor Domini in Israel.* Quid quod Dauidis tempore, quo certe cultus Dei vigebat religiosius, audet ipse Dauid affirmare: *Corrupti sunt & abominabiles facti sunt in studiis suis: Non est qui faciat* *Ps. 13.* *bonum, non est vsque ad vnum. Dominus de cœlo prospexit super filios hominum, vt videat si est intelligens, aut requirens Deum. Omnes declinauerunt, simul inutiles facti sunt, non est qui faciat bonum, non est vsque ad vnum.*

Tum de sequentibus sæculis, audiendi eorum Prophetæ: *Nisi*

Dominus exercituum reliquisset nobis semen, ait Isaias, *quasi Sodoma* Is. 1.
uissemus, & quasi Gomorrha similes essemus. OMNES conuersi sunt Ier. 8.
ad cursum suum, quasi equus impetu vadens ad prælium, inquit Ieremias. Denique quo vno Micheæ dicto cætera continentur:
Qui optimus in eis est, quasi paliurus: & qui rectus, quasi spina de sepe. Mich. 7.

Certe cum irent omnes ad vitulos aureos quos Ieroboam fecerat Rex Israel, dicitur de seniore Tobia, *quod solus fugiebat* Tob. 1.
consortia omnium. Et Babylone cùm Nabuchodonosor ipsos ca- Dan. 3.
ptiuos detineret Iudæos, suamque auream statuam omnibus adorandam proponeret, soli tres illi Viri dicuntur restitisse qui propterea in ardentem conjecti fornacem, stupendo ad omnem memoriam miraculo, liberi & illæsi permanserunt.

Non est quidem Canonicus quartus Esdræ liber, sed non minoris saltem est fidei, quàm ex historicis illis vnus, aut Patribus Ecclesiasticis: quorum nomine nostra probantur dicta. Sic autem paucitas Saluandorum illo in libro describitur: *Hoc sæculum fecit* 4. Esd. 8.
Altißimus propter multos, futurum autem propter paucos. Quomodo autem interrogabis terram & dicet tibi, quoniam dabit terram multam magis, vnde fiat fictile, paruum autem puluerem vnde aurum fit: Sic & actus præsentis sæculi. Multi quidem creati sunt, pauci autem saluabuntur. Sed ne quid dubij restet, propter incertam Autho- Is. 24.
ris fidem: Propheta certus Isaias vnum hoc idem prorsus, diuersa licet similitudine nobis depingit. *Hæc erunt*, inquit, *in medio terræ, in medio populorum, quomodo si paucæ oliuæ quæ remanserunt, excutiantur ex olea; & racemi, cùm fuerit finita vindemia.* Videsne disparem eorum fructuum numerum, qui plena manu carpuntur ex quauis planta, vel qui relinquuntur? Nonne quàm multi possunt colligi colliguntur: & quàm pauci possunt deseri, deseruntur? O vere stupendam paucitatem!

NEQVE minus stupendè qui post Christum vixerunt & scripserunt, Apostoli, cæterique Patres de hac Saluandorum paucitate loquuntur. *Iustus vix saluabitur*, inquit sanctus Petrus, 1. Pet. 4.
impius & peccator vbi parebunt? Cui conformiter Apostolus: 1. Cor. 9.
Nescitis quod ij qui in stadio currunt, omnes quidem currunt, sed vnus accipit brauium: sic currite vt comprehendatis. Omnis autem qui in agone contendit ab omnibus se abstinet; & illi quidem vt corruptibilem coronam accipiant, nos autem incorruptam. Ego igitur

sic curro, non quasi in incertum, sic pugno non quasi aërem verberans: sed castigo corpus meum, & in seruitutem redigo, ne forte cùm aliis prædicauerim, ipse reprobus efficiar.

In quibus Apostoli Verbis, multa conglobantur quæ per se singula rem de qua hic agitur ita probant, vt simul iuncta, magis ac magis illam confirment. Primum est, Ipsa comparatio saluandorum cum iis qui brauium accipiunt, vt quemadmodum hi pauci sunt, ita & illi. Secundum est, quod sicut ij qui sic currunt vt brauium accipiant, ab omnibus se abstinent, ita nos vt salutem consequamur. At quàm pauci sunt qui sic sese abstinent, cùm tamen pro æterna & incorrupta corona longe magis vnicuique abstinendum esset. Tertium est, quod se in exemplum huius continentiæ statuit, affirmans se proinde castigare corpus suum & cohibere omnes sensus suos, vt cum paucis qui se ita continent, salutem consequatur: quasi diceret, quod nisi se ita contineret, quantumuis esset Apostolus & Doctor gentium, saluus tamen non esset. Vnde & addit, quod quartum est præ cæteris valde stupendum, tantum abesse vt de se mortificando remittat aliquid quòd sit Apostolus & Prædicator, quin potius inde magis timeat & sibi vacet, ne forte prædicando aliis, vel negligentiæ, vel superbiæ, vel alicuius demùm culpæ fiat obnoxius, & se perdat: discantque omnes tali exemplo non esse tantum consilij sed præcepti sed necessitatis ad salutem, *vt*
Phil. 2. *cum metu eam & tremore operentur.* Quàm pauci vero sint qui hoc sibi persuadent, quis non videt?

Neque minus ad rem nostram confirmandam efficax illud est
1. Tim. 6. quod ait alibi: *Qui volunt diuites fieri, incidunt in tentationem & in laqueum Diaboli, & in desideria multa inutilia & nociua, quæ mergunt homines in interitum & perditionem. Radix enim omnium malorum est cupiditas, quam quidam appetentes errauerunt à fide, & inseruerunt se doloribus multis.* Quod est vno Verbo dicere, *perierunt, nec tales vmquam salutem consequuntur.* At quinam illi sunt de quibus loquitur? *Qui volunt*, inquit, *diuites fieri*; Non dicit qui sunt diuites, nec qui abutuntur diuitiis: sed hoc vnum qui volunt diuites fieri. Iã vero si quod ait, tales sint perituri quis non aperte videat quàm pauci sint qui saluentur cùm pauci sint & certe paucissimi qui non velint diuites fieri? Ac propterea sanctus Ioannes Chrysostomus: *Quot esse existimastis,* inquit, *in hac*

ciuitate nostra qui salui fiant? Erat autem Antiochia Ciuitas tum totius orbis florentissima, & numero Christianorum celeberrima. Pòst vero pergens; *Infestum quidem est quod dicturus sum, dicam tamen; Non inuenientur inter tot millia, centum, quin & de iis dubito.* Tum affert plurimas rationes quas ad vnam primariam contrahimus, vt facilius quisque intelligat quam sit sibi timendum, si hanc in se causam perditionis omnium, & tam raræ salutis, inueniat. *Hom. 40. pop. ant.*

Est nempe illa Cupiditas quam radicem malorum omnium vocat Apostolus, non quidem in se, cum nec ipsa sit peccatum in Christianis, sed in effectu quem producit nisi diligenter cohibeatur, quod est paucis in vsu. Cùm verò multi praui sint & damnosi effectus quos producit, tum hîc eum maxime intelligimus, qui est proximus perditioni & damnationi sempiternæ, nempe Impœnitentia seu mors in peccato. Sicut enim certum est quod si quem vere pœniteret suorum criminum, quantumcumque reus esset, salutem consequeretur: ita nisi pœniteat, licet vel vnius peccati noxam contraxerit, de illius salute actum est. Vix autem eum pœnitet quem humanis rebus affixum tenet Concupiscentia, cùm pœnitere nihil aliud sit quàm hunc affectum reuocare, & tam difficile sit hunc reuocare affectum quem semel rebus humanis inordinate affixeris, vt propterea dicatur: *Nullus est qui agat pœnitentiam super peccato suo, quia omnes conuersi sunt ad cursum suum.* Et hi sunt vniuersim quibus à Domino dicitur: *In peccato vestro moriemini.* Nempe inquit, *Vos de mundo hoc estis, ego non sum de hoc mundo. Dixi ergo vobis quia moriemini in peccatis vestris.* O verba, verba ponderanda! nam esse de mundo nihil aliud est quam affici rebus mundi ex inordinata concupiscentia: sicut alibi frequenter & fusius est demonstratum. *Ier. 8.* *Ioan. 8.*

Vide in 1. parte, Dominicam 1. & 3. Aduentus. Totam hebdomadam infra Dominicam tertiam post Epiphaniam, & in Indice Verbo *Pœnitentia*, *Concupiscentia*, *Mors &c.* Abunde vero hæc declarantur in opusculo, *Via lata quæ ducit ad perditionem*, In 1. parte.

II. PVNCTVM.

SED *in te qui Concupiscentiam non satis forte reprimis, hæc causa reperitur.*

Tibi quidem relinquitur dijudicandum, an quantum satis est, Concupiscentiam reprimas, sed ne tibi palpes in re tam seria, tres regulæ seu notæ offeruntur, quibus agnoscas te minus forte quàm par esset, huic vacare studio.

Prima est, quod volenti euitare grauiores & mortales lapsus necessarium est cauere leuiores quos vocant veniales, *Nam*, vt
Tract. 1. in Ioan. ait sanctus Augustinus, *peccata minima si negligantur, occidunt*, id est, mortalia fiunt, id est, à veniali procliuior est lapsus in
1. 2. q. 88. a. 3. mortale, *Voluntas humana facillime disponitur ab vno in aliud*, ait sanctus Thomas: vnde tu qui non satis aduigilas præcauendis illis leuicularibus culpis, quæ circa res amatas vel concupitas frequentius contrahuntur, non potes dici satis vacare huic studio, quod est ponendum in Concupiscentia reprimenda: & potest
Iob. 33. de te dici quod est apud Iobum: *Appropinquauit corruptioni anima eius: & vita illius, mortiferis.*

Secunda regula est, vt quia opus est maxima gratia quam multi sæpe causantur sibi deesse, in quibusdam difficilioribus: tunc se fidelem quisque præbeat in facilioribus quæ agenda occurrunt; sic enim fiet vt primis gratiis mereatur secundas & sequentes necessarias. Aut certe qui hanc fidelitatem non seruat in minimis & facilioribus, ne miretur se laborare in difficillimis,
Luc. 16. nec tam defectum accuset gratiæ, quàm fidelitatis suæ. *Nam qui fidelis est in minimo, & in minori fidelis est: Et qui in modico iniquus est, & in maiori iniquus est.* Si cogitationes impuras non ita potes, vt velles, reprimere, non aliunde est quam quia non vis
Iob. 31. oculos continere sicut posses. *Pangendum fœdus cum oculis vt non de virgine cogites.* An illud fœdus pepigisti? An pactum fideliter seruas?

Tertia denique regula est, vt quæ sunt præcepti melius fiant, fiant ea quæ sunt Consilij. Hoc est enim quod multos decipit dum se dicunt non adstrictos ad ea quæ sunt perfectionis & consilij: satisque sibi esse si quod præcipitur aut vetatur, efficiant. Omnino sane sit ita: sed non efficient nisi plerumque consiliis

adhæreant. Non desinent peierare, nisi iurare desinant, neque iurare desinent, nisi præcaueant iram, nisi primos naturæ motus reprimant, nisi linguam moderentur, nisi affectus regant. Sic eruendus est oculus si præbet scandalum : alioquin qui parcis oculo, non parcis animæ : qui consilium de continendo non seruas oculo, nec seruabis præceptum de continendo corde. *Non sunt opera tua plena coram Deo.* *Matth. 5.* *Apoc. 3.*

Vide in 3. parte, Feria 2. infra hebdomadam quintam, vbi hæc expressa declaratur Veritas : *Qui non seruat Consilia, quia non sunt præcepta : nec ipsa etiam præcepta seruabit.*

III. PVNCTVM.

QVAE *est ergo causa cur pauci salui sint, hæc in te forte est, cur ex illis non sis.* Quia causa illa proxima est, Concupiscentiæ motus inordinatus, quem qui non satis reprimunt, ita peccatis assuescunt, vt in his viuant atque in his moriantur.

TV vero si te probe nosti, non satis tuos illos naturalis concupiscentiæ motus soles reprimere : Ac proinde quid sequitur nisi vt eiusdem causæ sit idem prorsus effectus ? *Numquid colligunt de spinis vuas, aut de tribulis ficus? NVMQVID potest ficus vuas facere, aut vitis ficus? sic neque salsa dulcem potest facere aquam.* Quasi diceret, sicut fructus pendet ab arbore, & arbor à radice: ita mors à vita, & vita ex affectibus. Non possunt deprauati affectus vitam probatam producere, neque vita corrupta, mortem aduehit incorruptam. Ratum fixumque est, *Caro & Sanguis regnum Dei possidere non possunt, neque corruptio incorruptelam possidebit. NOLITE errare, Deus non irridetur. Quæ enim seminauerit homo, hæc & metet : Quoniam qui seminat in carne sua : de carne & metet corruptionem.* *Matth. 6.* *Iac. 3.* *1. Cor. 15.* *Gal. 6.*

Nempe illi valde errant, qui cùm ex parte tantum & non omnino concupiscentiæ reprimendæ vacent, sibi tamen non timent nec præcauent ; Et quidem in tribus errant. Primo quod alios videant nequiores, tùm se satis bonos putant si non sint pessimi : contra quos expresse Christus Dominus, postquam retulit infœlicem quorumdam exitum : *Putatis*, inquit, *quia hi præ omnibus peccatores fuerint, quia talia passi sunt? Non, dico vobis, sed nisi pœnitentiam habueritis, omnes similiter peribitis.* Secundum in quo *Luc. 13.*

errant est, quod habendæ pœnitentiæ satis sibi esse putant, si confessi faciant aut dicant quod sibi iussum fuerit, nec de extirpandis prauis affectibus, aut auertendo corde à peccati obiectis serio cogitant, vnde semper manent praue affecti, & numquam illos vere pœnitet, vt supra est demonstratum. *Colligata est iniquitas Ephraim: absconditum peccatum eius. Dolores parturientis venient ei. Ipse filius non sapiens: nunc enim non stabit in contritione filiorum.* Notanda valde Prophetæ Verba.

Osee 13.

Tertium denique, quod si forte nullum in se apertum agnoscant peccatum, se propterea quasi tutos & securos habeant, nec satis humiles & pauidi ad perfectiora se extendant: *Quasi gens quæ iustitiam fecerit, & iudicium Dei sui non dereliquerit.* Quibus apte sanctus Gregorius; *Consideremus*, inquit, *quia nec hoc quidem sine aliquo reatu nostro est, quod laudabiliter gessimus, si remota pietate iudicemur. Quis enim nostrum vitam præcedentium Patrum valeat vel superare vel assequi? Et tamen Dauid dicit, ne intres in iudicium cum seruo tuo, quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens. Paulus cum diceret, nihil mihi conscius sum, cautè subiunxit, sed non in hoc iustificatus sum. Iacobus dicit, in multis enim offendimus omnes. Ioannes dicit: si dixerimus quia peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est. Quid ergo facient tabulæ, si tremunt columnæ? aut quomodo virgulta immobilia stabunt, si huius pauoris turbine etiam cedri quatiuntur?* Responde: Et illud sancti Anselmi sæpe reuolue, *si vis esse de numero saluatorum, esto de numero paucorum*; Et sicut quanto de paucorum numero fueris, tanto securior de numero saluatorum eris; ita quanto magis ab eorum discedes numero qui pauci sunt, tanto à salutis securitate discedes longius. O quanta vtrimque distantia! ô quantus inde metus & tremor!

Is. 58.
24. Mor. 18.

Videri possunt hæ affines Veritates, ex aliis locis.

Sicut non est habenda solicitudo anxia & scrupulosa de peccatis remissis: ita rationabilis non est deponenda.

In 1. parte, Feria 3. infra hebdomadam 4. post Epiphaniam.

Quanto teipsum negligis, quasi non esses cum cæteris periturus,

periturus, tantò te Christus doluit præ cæteris perituris.

In hac 2. parte, Feria 5. infra hebdomadam primam Quadragesimæ.

Præcipitatio animi in statu vitæ deligendo, præcipitium est animæ.

Non euitat præcipitium, sed mutat, qui ne nimis sit præceps, nimis est lentus.

In hac 2. parte, in fine vbi de statibus, prima & secunda Consideratione.

Qui sibi palpat, quod non longe erret, periculosius sæpe errat, quàm qui aberrat longiùs.

In 3. parte, Dominica 3. post Pentecosten.

Qua ratione fit vt plures dici possint malæ, quam bonæ arbores: eadem prorsus fiet, ni caueas, vt mala potius quam bona sis arbor.

In eadem parte, Dominica 7.

Sicut prima & puerilis ætas index est secuturæ vitę præsentis: ita hæc vita præsens indicium est futuræ pòst æternitatis.

In eadem parte. In Natiuitate S. Ioannis Baptistæ.

Verendum ne quod tibi deest ad perfectionem, desit etiam ad salutem.

In 4. parte, Feria 2. infra hebdomadam 17.

CVM hinc ad vsque Pascha, Veritates desumantur ex Consideratione Passionis Domini nostri : HAC HEBDOMADE initium ducitur à Consilio Iudæorum contra Iesum, vbi Iudas proditionem suam aperuit. Tùm in his pergitur, quæ Euangelica refert historia, vsque ad sermonem Domini, peractâ cœnâ cum discipulis habitum ; & eò præcipuè referuntur Considerationes, vt agnoscas Bonitatem Domini Iesu oppositam malitiæ Iudæorum, sícque eius exemplo discas malum in bono vincere.

FERIA SECVNDA.

DE CONSILIO IVDÆORVM CONTRA DOMINVM IESVM: ET DE CONSILIO DOMINI IESV, PRO SALVTE IVDAEORVM, ET NOSTRA.

Dixit IESVS discipulis suis : scitis quia post biduum Pascha fiet ; & filius hominis tradetur vt crucifigatur. Tunc congregati sunt Principes Sacerdotum, & seniores Populi in atrium Principis Sacerdotum, qui dicebatur Caïphas : & consilium fecerunt, vt IESVM dolo tenerent, & occiderent. Matth. 26.

VERITAS PRACTICA.

Quid nequius, quàm quod excogitauit caro & sanguis? *Eccles. 17.*

VERBA sunt Ecclesiastici, quæ non modo aptè quadrant in Iudam & Iudæos, qui de perdendo Iesu consilium inierunt: quâ quidem impietate nihil nequius: sed in ipsas vniuersim cogitationes humanas, quæ sunt cogitationes Carnis & Sanguinis, & quæ nisi coerceantur, in eandem cum Iuda & Iudæis conspirant nequitiam, vt Dominum Iesum perdant. Ac proinde sic absolutè Veritas enuntiari potest:

Nihil nequius, quàm quod excogitat caro & sanguis.

RATIO EST, Quia nihil nequius, quàm de perdendo nobis Iesu cogitare.

Sed quod excogitat Caro & Sanguis, eò tendit, vt perdat in nobis Iesum.

Ergo nihil nequius, quàm quod excogitat Caro & Sanguis. Quod non tantùm de impuris aut apertè prauis cogitationibus intelligas, sed de aliis inordinatis, quæ à quouis procedunt homine, qui Caro & Sanguis dicitur à Christo Domino: *Caro & Sanguis non reuelauit tibi*, id est, vllus homo: & ab Apostolo: *Non acquieui Carni & Sanguini*, id est, nulli homini. Matth.16. Galat.1.

I. PVNCTVM.

SVPRADICTIS verbis de facto à Iudæis consilio contra Dominum, addenda sunt quæ Idem sanctus Euangelista scribit de Proditore Iuda. *Tunc abiit vnus de duodecim, qui dicebatur Iudas Iscariotes, ad Principes Sacerdotum, & ait illis; Quid vultis mihi dare, & ego vobis eum tradam? At illi constituerunt ei triginta argenteos, & exinde quærebat opportunita-*

tem, vt eum traderet. O quale consilium! quales nundinæ! qualis mercatura! vbi agitur de prodendo & vendendo Iesu! quale probrum sic vendi ab vno è suis! sic vendi aduersariis! sic vendi tàm vili pretio!

Quàm longè aliud eodem tempore cum suis Dominus inibat consilium, quo imminens suæ passionis tempus illis indicabat! quid nequius consilio Iudæorum, qui de prodendo Iesu deliberant? quid sanctius consilio Domini Iesu, qui de redimendis hominibus sermonem habet, & diem statuit? Nonne hoc est bonitate cum malitia decertare? O quoties idem nobiscum agitur! ô quoties caro, quoties ista pars animalis sua init consilia cum vitiis & concupiscentiis, quibus profectò in nobis periret Iesus, nisi bonus Iesus consilia illa destrueret, & meliora ipse statueret de salute nostra! O quam verè Sapiens, *Quid nequius, quàm quod excogitauit Caro & Sanguis*; cùm eò tendant eæ cogitationes vt Iesum perdant.

Hoc modò est expendendum; ac primò illud quàm sit nequam & impium supra omnem nequitiam & impietatem, de perdendo nobis Iesu cogitare! Nam præterquam quod tantæ est di-
Apoc. 19. gnitatis, vt sit *Rex Regum, & Dominus dominantium*: Tantæ est insuper Bonitatis, vt ipsa sit Bonitas, nec alia in nobis vera pos-
1. Cor. 1. sit esse bonitas, nisi per ipsum, *Qui*, vt ait Apostolus, *factus est nobis sapientia à Deo, & iustitia & sanctificatio & redemptio. DE cuius plenitudine nos omnes accepimus: quia lex per Moysem data est,*
Ioan. 3. *gratia & veritas per Iesum Christum facta est. QVI propter nos ege-*
2. Cor. 8. *nus factus est cùm esset diues, vt illius inopiâ diuites essemus. QVI*
Gal. 1. *dedit semetipsum pro peccatis nostris, vt eriperet nos de præsenti sæ-*
Rom. 5. *culo nequam, secundum voluntatem Dei, & Patris nostri. PER quem & habemus accessum per fidem in gratiam istam, in qua stamus & glo-*
Eph. 1. *riamur in spe gloriæ filiorum Dei. IN quo ipse Deus benedixit nos in*
Coloss. 1. *omni benedictione spirituali in cœlestibus. QVI est imago Dei inuisibilis, primogenitus omnis creaturæ: quoniã in ipso condita sunt vniuersa in cœlis & in terra, visibilia & inuisibilia, siue Throni, siue Dominationes, siue Principatus, siue Potestates; omnia per ipsum & in ipso creata sunt: & ipse est ante omnes, & omnia in ipso constant. Et ipse est Caput corporis Ecclesiæ, qui est Principium, primogenitus ex mortuis, vt sit in omnibus ipse primatum tenens, quia in ipso complacuit omnem plenitudinem inhabitare, & per eum reconciliare omnia in*

ipsum, pacificans per sanguinem crucis eius, siue quæ in terris, siue quæ in cælis sunt.

Satísne hinc agnoscis qualis quantúsque sit Iesus ? Satísne hinc intelligis qualis sit ea cogitatio, quæ de illo perdendo formabitur, & quàm verè nihil illâ iniquius & nihil nequius ?

II. PVNCTVM.

SED *quod excogitat caro ; eò tendit vt perdat in nobis Iesum.* Quidquid enim excogitat caro, nisi ratione temperetur & gratiâ, totum carnale est, penè totum vitiosum & inordinatum. *Cuncta,* inquit Scriptura, *cogitatio cordis intenta est ad malum, omni tempore.* Quod & ipse Apostolus in se sentiens ; *Ego,* inquit, *carnalis sum, venundatus sub peccato. Non enim quod volo bonum, hoc ago ; sed quod odi malum, illud facio. Scio enim quia non habitat in me, hoc est in carne mea, bonum. Inuenio legem volenti mihi facere bonum, quoniam mihi malum adiacet : Condelector enim legi Dei secundum interiorem hominem ; video autem aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ, & captiuantem me in lege peccati, quæ est in membris meis.* Et alibi vniuersim de nobis omnibus ; *Caro,* inquit, *concupiscit aduersùs spiritum, spiritus autem aduersùs carnem : hæc enim sibi inuicem aduersantur ;* Vnde euidenter patet, quòd quidquid sola caro excogitat, tam verè malum est, quàm verè repugnat bono. Gen. 6. Rom. 7. Gal. 5.

Quò verò tẽdat illud malum, vbinam terminentur illæ carnis cogitationes, audi ex eodem Apostolo : *Prudentia carnis mors est, Sapientia carnis inimica est Deo : legi enim Dei non est subiecta.* Quænam est enim illa prudentia aut Sapientia carnis, nisi eiusdem cogitatio, & illa præcipue de qua loquimur quæ excogitat commoda, lucra, & emolumenta sua ? Quomodo autem mors est, nisi quia perdit Iesum, qui est vita nostra, & qui quamdiu viuit in corde, mors absit necesse est ; aut si mors adsit, tam verè is pereat, quàm certum est vitam simul & mortem non posse consistere ? licèt enim non omnis cogitatio carnis lethalis sit, ac proinde non ita Iesum ab anima fuget, quin per gratiam sanctificantem ibi remaneat : tamen de cogitatione carnis sicut de concupiscentia, & de concupiscentia sicut de igne sentiendum est, *qui numquam dicit, sufficit,* vt est in Prouerbiis. Sic *concupis-* Rom. 8. Prou. 30.

centia quasi ignis exardescit, inquit Ecclesiasticus. Et rursum, *A*
Eccles. 9. *scintilla vna, augetur ignis*; id est, ab vna leui & veniali cogitatione facilis est progressus ad lethalem, qui sic à sancto Ia-
Ibid. 11. cobo describitur: *Vnusquisque tentatur à concupiscentia sua*,
Iac. 1. leui scilicet carnis cogitatione, *abstractus & illectus: deinde concupiscentia cùm conceperit, parit peccatum*, primò quidem veniale, tum quando consummatum fuerit, facillimè transit in mortale, & generat mortem. Sic ordinaria dispositio à veniali
1. 2. q. 88. 4. 3. ad mortale peragitur, vt expresse docet sanctus Thomas, satisque esset ad nostræ propositionis euidentiam, vt sicut primæ carnis cogitationes tendunt in mortiferas, ita eo tendunt vt perdant in nobis IESVM.

Addo illud verò, quòd cùm permittitur carni vt excogitet quæ sibi sunt cõmoda & opportuna, totus in his cogitationibus sic homo viuit, & occupatur, vt vetus ille homo viuat & regnet cum suis actibus, qui Nouo repugnat & contradicit. Quid autem nouo est repugnare homini, nisi tot eius impedire vitales actus, quot Dominus Iesus in nobis exercuisset, nisi vetus homo Illi repugnasset? O quæ perditio! quæ iactura! Vide infrà Feria sexta & Sabbato Hebdomadæ Passionis; tum vero maximè in die Parasceues, Vbi quomodo per peccatum venundetur Christus, aperte declaratur. Interim vero hoc mirare, sic Iudam sibi paulatim Dominũ perdidisse. Neque enim cùm primò Eum prodidit, & Iudæis vendidit, sic arbitrabatur condemnandum & crucifigendum, sicut pòst accidit. Cogitabat miser de vna pecunia sibi comparanda, putabat se ludificaturum Iudæos, tradendo illis Dominum, quem nouerat satis potentem, vt se, cùm vellet, ab eorum manibus eriperet, sicut iam ante pluries, se ab eis eduxerat. Vnde cùm posteà vidit rem aliter
Matth. 27. agi, ac reuera Christo parari Crucem & necem, *tunc pœnitentia ductus, retulit triginta argenteos*, vt dicetur suo loco, quasi doleret factum quod futurum non putabat, quo dolore ita exarsit,
Serm. 11. de Pass. vt, quod ait sanctus Leo, *insurrexerit in semeptipsum non iudicio pœnitentis, sed furore pereuntis, vt qui vitæ Authorem Interfectoribus vendidisset, in augmentum damnationis suæ, etiam moriendo peccaret.*

Sic porro IESVS sensim perditur, cùm quasi ioco, aut non quasi maleuolo animo, nonnihil indulgentius sibi quis primo

permittit, vnde eò tandem abripitur quò se lapsurum numquam putasset. Sic cum Isaaco fratre ludebat Ismael: sed ludus iste vocatur persecutio: jubeturque Ancilla & filius ejici, ne forte Mater & hæres Filius ab eis extrudantur, vt præclarè Apostolus, ad rem nostram. *Gen. 21.* *Gal. 4.*

III. PVNCTVM.

QVID *nequius igitur, quàm quod excogitauit Caro & Sanguis;* Cùm totum illud eò tendat, vt perdat in nobis Iesum, perdendo Gratias, seu quas vocant habituales, seu actuales, quibus in nobis habitat, & nobiscum viuit. Quâ proditione & perditione quid damnosius? quid nequius? *Nonne hoc est maius damnum, quàm si totum perderes mundum*, inquit pius ille author qui de Imitatione Christi est, qui & pergens in tam suaui materia: *Quid potest*, inquit, *mundus conferre sine IESV? Esse sine IESV, grauis est infernus, & esse cum IESV, dulcis est paradisus. Si fuerit tecum IESVS, nullus poterit nocere inimicus. Qui inuenit IESVM, inuenit thesaurum bonum, imo bonum super omne bonum, & qui perdit IESVM, perdit nimis multum, & plusquam totum mundum.* *Lib. 2. c. 8.*

Defle hanc jacturam quam toties incurristi. Vide quibus lachrymis absentiam Filij Tobiæ, Mater deplorabat: *Heu Heu me, fili mi, vt quid te misimus peregrinari, Lumen oculorum nostrorum, baculum senectutis nostræ, solatium vitæ nostræ, spem posteritatis nostræ: omnia simul in te vno habentes, te non debuimus dimittere à nobis.* Numquid maior est IESVS Tobia? Quia vero propter debitam aliquam pecuniam recuperandam, missus erat domo à patre filius, audi iterum matrem, vt in illam pecuniam inuehatur: *Numquam fuisset ipsa pecunia, pro qua misisti eum: sufficiebat enim paupertas nostra, vt diuitias computaremus hoc quod videbamus filium nostrum.* Sic planè tibi in rem quæ causa peccati est, & per peccatum exclusi Iesu, sic tibi exardescendum & dicendum: Nunquam fuisset ista superbia, numquam iracundia, pro qua Iesus à nobis dimissus est! ô insensate à quo Iesus est ita proscriptus! *Tob. 10.* *Ibid. 5.* *Gal. 3.*

Caue deinceps diligentiùs quidquid à carne est, etiamsi leue appareat. Perpende quòd in nobis, velut in templo Christus inhabitet; & sicut in templo immundum nihil tolerari debet, ita

nec in corde tuo, quod tanti hoſpitis offendat oculos. Hinc
2. Cor. 6. enim non leue cenſendum eſt; vnde Apoſtolus, *Quis conſenſus templo Dei cum idolis? vos enim eſtis templum Dei viui, ſicut dicit Deus: quoniam inhabitabo in illis, & inambulabo inter eos, & ero illorum Deus, & erunt mihi populus. Propter quod exite de medio eorum, & ſeparamini, dicit Dominus, & immundum ne tetigeretis, & ego recipiam vos.* O qualis illa benignitas, vt qui toties à nobis eiectus eſt, ſic nos velit recipere! *Tenui eum nec dimittam.*
Cant. 3.

FERIA TERTIA.

DE COENA PASCHALIS AGNI, SECVNDVM LEGEM MOREMQVE IVDAEORVM, A CHRISTO DOMINO, CVM DISCIPVLIS FACTA.

Euntes parate nobis Paſcha, vt manducemus. Luc. 22.

VERITAS PRACTICA.

Voluntatis eiuſdem eſt, nolle afferre ſcandalum: & ſufferre velle, ſi quando prauè accipitur.

IDEST,

QVA ex cauſa & ratione non eſt afferendum aliis ſcandalum, eadem prorſus eſt ſufferendum, ſi forte alij prauè & iniquè accipiant. Nullos oportet offendere & ſcandalizare, quantùm in nobis eſt: At ſi ſua ſponte ſe ipſi ſcandalizent, non oportet propterea nos offendi.

RATIO *eſt, quia vera cauſa, cur non eſt afferendum ſcandalum, eſt Charitas.*

Sed

Sed illa ipsa Charitas exigit vt sufferatur si prauè & iniquè accipitur.

Ergo quâ ex causâ & ratione non est afferendum aliis scandalum, eadem prorsus est sufferendum si forte alij prauè & iniquè accipiunt. Ac voluntatis eiusdem est illud nolle, & hoc velle. Quæ tamen voluntas paucorum est.

I. PVNCTVM.

VT Bonitatem Domini Iesu oppositam malitiæ Iudæorum clariùs hîc videas & constantiùs imiteris, qui est præcipuus huius hebdomadæ finis : obserua Iudæos id imprimis obiecisse Christo, quòd non obseruaret legem ; *Propterea persequebantur Iudæi Iesum*, ait sanctus Ioannes, *quia hæc faciebat in Sabbato.* Ioan. 5. Malitia planè exerranda, cùm nullus inter eos vmquam extiterit tam religiosus obseruator vniuersæ legis. Huic verò malitiæ opposita Bonitas & Sapientia Domini Iesu hîc elucent, quòd discessurus ex hoc mundo ad Patrem, quidquid præscriptum erat de Agno Paschali comedendo , perfectissimè voluerit à se suisque obseruari : idque apud nobilem Ierosolymitanum Ciuem, qui spectator & probatus esset testis huius legalis obseruantiæ. *Euntes*, inquit Petro & Ioanni, *parate nobis Pascha* Luc. 22. *vt manducemus. At illi dixerunt, vbi vis paremus? Et dixit ad eos; ecce introeuntibus vobis ciuitatem, occurret vobis homo quidam amphoram aquæ portans ; sequimini eum in domum, in quam intrat, & dicetis Patri-familias domus : Dicit tibi magister, vbi est diuersorum, vbi Pascha cum discipulis meis manducem? Et ipse ostendet vobis cænaculum magnum stratum, & ibi parate. Euntes autem inuenerunt sicut dixit illis, & parauerunt Pascha. Et cum facta esset hora, discubuit, & duodecim Apostoli cum eo, & ait illis : desiderio desideraui hoc Pascha manducare vobiscum, antequam patiar.* O desideria Domini Iesu quàm sunt ardentia ! quàm vera ! quàm efficacia !

Et tamen non destiterunt Iudæi eum semper accusare legis infractæ, & violatæ religionis : nec aliud grauius contra eum obiecerunt Pilato, *quàm quòd legem haberent, & secundum legem* Ioan. 19. *deberet mori.* Quod certè scandalosum, infame, & durissimum

Christo fuit. Sed qui omni modo præcauerat ne scandalum & offensiones daret, voluit hoc scandalum sibi impactum & hanc offensionem suo inustam nomini sustinere, vt nos pleniùs edoceret eiusdem esse voluntatis, nolle afferre scandalum, & sufferre velle, si quando prauè & iniquè accipitur: atque vt omnes intelligant qua ex causa non est aliis inferenda offensio, ex illa ipsa esse ferendam si nobis inferatur.

Ratio est prorsus eadem, nam quænam est causa cur non sit
Rom. 12. afferendum scandalum, nisi Charitas, cuius est *prouidere bona non*
Ibid. 14. *tantùm coram Deo, sed etiam coram omnibus hominibus*: Illudque maximè cauet, *ne ponatur offendiculum fratri vel scandalum? si enim propter cibum frater tuus contristatur seu offenditur, iam non secundum charitatem ambulas. Noli cibo tuo illum perdere, pro quo*
Ibid. 15. *Christus mortuus est. Non ergo blasphemetur bonum nostrum: ITAQVE quæ pacis sunt sectemur, & quæ ædificationis sunt, inuicem custodiamus.* Itémque paulò pòst: *Vnusquisque vestrum proximo suo*
1. Cor. 8. *placeat in bonum ad ædificationem.* Rursúmque alibi grauiter; *Videte ne fortè hæc licentia vestra offendiculum fiat infirmis; & peribit infirmus in tua conscientia frater, propter quem Christus mortuus est? sic autem peccantes in fratres, & percutientes conscientiam eorum infirmam, in Christum peccatis. Quapropter si esca scandalisat fratrem meum, non manducabo carnem in æternum, ne fratrem meum scandalisem.* Quæ quo sensu sint intelligenda, & quomodo Cha-
2. 2. q. 43. ritati repugnent, fusè Diuus Thomas, & alij: Tu vide quid hic pecces: & an illud Apostoli religiosè colas, *Nemini dantes vllam offensionem, vt non vituperetur ministerium nostrum, sed in*
2. Cor. 6. *omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros in multa patientia, in Charitate non ficta.*

II. PVNCTVM.

SED *illa ipsa Charitas exigit vt sufferatur scandalum si prauè & inique accipitur.*

Tunc dicitur iniquè accipi, quando non ex infirmitate vel ignorantia, sed ex certa malitia seu inuidia bonum opus prauè detorquetur, aut quæ sapienter dicta sunt, in prauum sensum accipiuntur. Sic Pharisæi sæpius scandalisabantur de Christo Domino, cui inuidebant, & quem dolebant suis diuinis operibus

agnosci, & coli à populo: quod quidem scandalum non erat datum sed acceptum, & iniquè acceptum contra æquitatem & veritatem. Atque hinc fit vt quoties sic iniqui de bonis detrahunt, & quæ hi probè dicunt aut faciunt in tam peruersum illi adducunt sensum, vt se etiam scandalisari & offendi affirment; hoc eorum scandalum dicatur Pharisaicum & iniquum, quod tamen est ex illa charitate sufferendum, *quæ est patiens & benigna, quæ non inflatur, non est ambitiosa, non quærit quæ sua sunt, & non irritur, sed omnia suffert, omnia sustinet.* 1. Cor. 13.

Sic supra iam visum est, vt qua lege non essent inferendæ iniuriæ, eâdem prorsus si inferrentur, essent ferendæ. Sic Christus Dominus & verbo & exemplo; vnde Apostoli tam sæpe & grauiter illud inculcant: *Hæc est enim gratia si propter Dei conscientiam sustinet quis tristitias patiens iniustè: Quæ est enim gratia si peccantes & colaphisati suffertis? sed si benefacientes patienter sustinetis, hæc est gratia apud Deum: in hoc enim vocati estis, quia & Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum vt sequamini vestigia eius, qui cum malediceretur non maledicebat, cum pateretur non comminabatur.* Et paulò pòst, *Non reddentes malum pro malo, nec maledictum pro maledicto, sed è contrario benedicentes, quia in hoc vocati estis, vt benedictionem hæreditate poßideatis.* In 1. p. die 16. Ianuar. 1. Pet. 2. Ibid. 3.

Quæ dum sincerè præstantur, sicut certum est esse Charitatis affectus; sic nisi sincerè præstantur, manifesti sunt Charitatis defectus. Ac proinde patet ex hac Charitate ferendum esse illud scandalum, quod iniquè accipitur. Durum est quidem, sed durius, non exercere Charitatem: Aut certè quæ suauis & blanda est Charitas, hoc quodcumque est durum emollit & complanat.

III. PVNCTVM.

QVA ergo ex causa & voluntate non est afferendum scandalum, eâdem est ferendum si iniquè accipitur. Nempe ex Charitate quæ perinde violatur, si afferas, aut si non feras tale scandalum, quod nullâ tuâ culpâ sibi alij accipiunt, & de te innocenti murmurant. Quod quia difficilius est in praxi & rarius quàm aliud de non afferendo scandalo quod nolles, ne Charitatem læderes; Idcirco hîc teipsum ex teipso vrge & argue, si non æquo feras animo illa iniqua scandala & murmura. Cur enim non

æquè times violare Charitatem, si non feras accepta scandala; sicut timeres eam violare si afferres, aut illam dares offensionem, cùm non minùs ex vno Charitas violari possit, quàm ex alio? Eccles. 9. Hinc fortè dictum à Sapiente, *Qui peccauerit in vno, multa bona perdet*: Seu, vt alij vertunt, *bonitatem perdet*, quæ est ipsa Charitas. Adde, quod est valde notandum ad clariorem propositæ Veritatis intelligentiam & firmiorem praxim, si fortè tu qui pietati vacas & perfectioni acquirendæ non feras patienter quod ex Charitate ferendum est, sed contra excandescas & frendeas nonne Pusilli & in virtute infirmi poterunt inde scandalisari? At verò iam non erit acceptum iniquè scandalum, sed erit à te imprudenti & peccanti datum, quod ex prima propositione certissimum est pugnare contra Charitatem: iámque ille eris cui obiiciebat Apostolus, 1. Cor. 8. *Et peribit infirmus in tua conscientia frater, propter quem Christus mortuus est*; nempe offendetur, quod tu sacerdos, tu religiosus, tu pietatis studiosus sic commouearis contra pietatem & perfectionis studium quod profiteris! Aut fortè inde etiam tuo exemplo erit liberior ad similes impatientis animi motus; quod certe est offendiculum & scandalum infirmis ponere, quod quidem nolles; sed neque aliud etiam velis, vnde illud facillimè sequitur. Esto, illi iniquè tecum agant teque innocentem diuexent: at illi iniqui sunt; Tu vero æquitatis & virtutis professor, non modo nihil iniquè debes reddere, sed ipsam iniquitatem tam placidè ferre, quàm verè profiteris virtutem; aut certè professioni tuæ maculam & scandalum infers.

Quidquid porro vltrà deprauatus appetitus possit suggerere, aut fortè etiam ratio proponere ad conseruationem tui iuris & nominis, planè dilutum & solutum habes in his sancti Petri Verbis. 1. Pet. 3. *Et quis est qui vobis noceat, si boni æmulatores fueritis? timorem autem eorum ne timueritis, & non conturbemini. Dominum autem Christum sanctificate in cordibus vestris, parati semper ad satisfactionem omni poscenti vos rationem de ea, quæ in vobis est, spe; sed cum modestia & timore, conscientiam habentes bonam, vt in eo quod detrahunt vobis, confundantur qui calumniantur vestram bonam in Christo conuersationem. Melius est enim benefacientes, si voluntas Dei velit, pati; quàm maleficientes.* Quod & antè iam dixerat Ibid. 2. penè iisdem verbis: *Conuersationem vestram inter gentes habentes bonam, vt in eo quod detrectant de vobis tamquam de malefacto-*

ribus, ex bonis operibus vos considerantes glorificent Deum. Vide quæ hic plura prosequitur sanctus Petrus; Et quæ Thomas à Kempis libro tertio capite tricesimo sexto, quod totum est de hoc argumento. *Quis tu, vt timeas à mortali homine? Deum time & hominum terrores non expauesces. Quod si ad præsens videris succumbere, & confusionem pati quam non meruisti: ne indigneris ex hoc, neque per impatientiam minuas coronam tuam.*

Charitas non quærendo sua, melius inuenit quam si quæreret.

Esto, appareant aliquæ irascendi causæ: multò tamen plures sunt, & validiores, ne irascaris.

Aut amandus tui Contemptus, & te contemnenti congaudendum: aut non amanda Charitas quæ congaudet Veritati.

Hæ tres Veritates habentur infra in hac parte, Feria 2. 3. & sexta eiusdem hebdomadæ quæ est tertia post Pascha.

FERIA QVARTA.

DE LOTIONE PEDVM.

Et cœpit lauare pedes discipulorum, & extergere linteo quo erat præcinctus. Ioan. 13.

VERITAS PRACTICA.

Qui se Christi exemplo non humiliat, exemplo Dæmonis humiliabitur.

RATIO EST, Quia qui se Christi exemplo non humiliat, se contra Christum exaltat.

Sed qui se contra Christum exaltat: exemplo Dæmonis humiliabitur.

Ergo & qui se Christi exemplo non humiliat. Quod certe est expauescendum & ad praxim efficax.

I. PVNCTVM.

QVAM longè errarent Iudæi, qui de Regni ambitione Christum Dominum accusabant, timebántue ne se supra omnes efferret, satis patet ex hac eius humilitate, quá se ad pedes discipulorum, atque ipsius etiam Iudæ, abiecit: O quàm diuersæ Iesu & Iudæorum cogitationes! nihil isti de Iesu nisi superbiam; Et Iesus præter humilitatem nihil cogitat!

Legendus Euangelii textus, expendenda sunt singula Christi Domini verba & facta: tam stupendum humilitatis exemplum singulari consideratione colendum, atque alte animo imprimendum. Quantùm nobis hanc virtutem commendet Dominus, obseruandum accurate ex his eus verbis: *Scitis quid fecerim vobis: vos me vocatis Magister, & Domine, & bene dicitis, sum etenim: si ergo laui pedes vestros Dominus & Magister, & vos debetis alter alterius lauare pedes. Exemplum enim dedi vobis, vt quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis.* Quod de quibuslibet humilitatis actibus æquè est intelligendum, & iis præcipuè qui sunt magis necessarij, & in quibus magis laboramus. Idcirco enim suum præsertim proponit exemplum circa hanc Vitutem, quia difficilior videtur, & rariùs exercetur. Vt verò etiam magis hoc exemplum ad praxim valeat, additur in proposita Veritate, quod iam attente consideretur: *Qui se exemplo Christi non humiliat, exemplo Dæmonis humiliabitur.* Quod licet exemplum vulgare sit: ex certis tamen circumstantiis singulare est, vt videbitur.

Res porrò plana est & facilis ad intellectum. Nam qui se non humiliat, cùm id præcipuè quadam necessitate exigitur, sese contra Christum exaltat; cur enim tùm ille non se humiliat, nisi quia vel negat id sibi esse necessarium: vel quantumuis necesse sit ad salutem & perfectionem, id negligit & fastidit; quæ quidem fieri nequaquam possunt nisi superbiat, & exaltetur

animus, quasi se satis tutum & saluum putet sine his humilitatis actibus. Tales sunt porro actus, qui exiguntur ad obediendum Deo, Ecclesiæ, & superioribus; quando videlicet confitenda sunt rite peccata, quando paupertas, defectus ingenij, & alia quæ nos coram hominibus humiliant, nobis contigerint; quando arguemur de culpis; quando de nobis detrahetur; quando erit aliis cedendum; quando inuidia comprimenda; quoties denique peccaretur, nisi te humiliares: tum humilitas tam necessaria est, quàm est omnino necessarium non peccare. Iam verò qui se in his necessariis non humiliet, nonne se contra Christum exaltet, qui hæc ita ordinauit vt essent necessaria, & vt nobis euenirent ad praxim & exercitium humilitatis? *Quis est Dominus, vt audiam vocem eius.* Numquid tibi Rex Pharao ita loquens, se contra Dominum exaltare videtur? At putasne solius huius Iactabundi voces sic se efferre? Audi quid ipse Deus de quouis superbo corde dicat: *Anima*, inquit, *quæ per superbiam aliquid commiserit, siue ciuis sit ille, siue peregrinus, quoniam aduersus Dominum rebellis fuit, peribit de populo suo: Verbum enim Domini contempsit, & præceptum illius fecit irritum.* Videsne superbiam esse rebellionem aduersus Dominum? Et quod peccatur humilitatis defectu, non minus graue censeri quam ipsum Dei contemptum? Exod. 5.

II. PVNCTVM.

SED *qui se contra Christum exaltat, exemplo Dæmonis humiliabitur.* Est enim lata pridem sententia, *quòd qui se exaltauerit, humiliabitur.* Atque huius humiliationis exemplum in primo illo rebelli Angelo statutum est, qui se humiliare noluit, cùm illi humilitatis præceptum est datum. *Quomodo cecidisti de cœlo Lucifer, qui mane oriebaris, qui dicebas in corde tuo: in cœlum conscendam, similis ero altissimo? veruntamen ad infernum detraheris, in profundum laci.* Tum verò paulò pòst in eodem capite, quod est valde obseruandum, sic idem Propheta: *Hoc Consilium quod cogitaui super omnem terram, & hæc est manus extensa super vniuersas gentes. Dominus enim exercitium decreuit, & quis poterit infirmare? & manus eius extenta, & quis auertet eam?* Quasi diceret, perinde omnes qui se exaltauerint humiliabuntur, sicut ille superbus Isa. 14. Ibid.

Iob. 41. qui propterea dicitur, *Rex esse super vniuersos filios superbiæ, quòd eos scilicet præcedat culpâ & pœnâ.* Quod & confirmat S. Augu-
Ps. 88. stinus, ad hunc psalmi versiculum, *Tu humiliasti sicut vulneratum superbum.* Vulneratum, inquit intellige diabolum, *non penetrata carne quam non habet, sed percusso corde vbi superbus est.*

Quasi diceret, primò quidem Dæmon superbus, humiliatus est tamquam vulneratus, tamquam debilitatus, tamquam accepto vulnere victus & exarmatus: tum deinde superbi omnes, eius exemplo.

Atque hinc Christus Dominus arguendum mundum dicebat, id est, mundanos & superbos, *quòd princeps huius mundi iam iudi-*
Ioan. 16. *catus esset.* Denique nimis exultantes discipulorum animos, &
Luc. 10. in quandam elationem se se efferentes sic repressit: *Videbam Satanam sicut fulgur de cœlo cadentem.* *ELATIONEM eorum comprimens*, inquit sanctus Gregorius, *exemplo magistri elationis.* O qualem magistrum! qualis humiliatio! & quale exemplum!

III. PVNCTVM.

QVI *se igitur exemplo Christi non humiliat, exemplo Dæmonis humiliabitur*; quia ille videlicet sicut dæmon se exaltat contra Dominum, & in omnes qui se vniuersim ita exaltant, ea-
Sap. 1. dem humiliationis pœna est denuntiata. *Nam*, sicut ait Sapientia, *quòd imitantur Diabolum qui sunt ex parte illius:* sic verè dici potest, quòd qui imitantur illum in culpa, sunt ex parte illius in
2. Pet. 2. pœna. Sic aptè sanctus Petrus; *Quibus iudicium iam olim non cessat, & perditio eorum non dormitat. Si enim Deus Angelis peccantibus non pepercit, sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit cruciandos, in iudicium reseruari:* Et paulò pòst: *Vbi Angeli fortitudine & virtute cùm sint maiores, non portant aduersum se execrabile iudicium:* Quasi diceret; licèt Angeli multo plura haberent quàm homines, vnde gloriari & se exaltare posse viderentur, punita tamen eorum est exaltatio; quanto magis homo punietur, qui cùm sit puluis & cinis longè inferior Angelo, se se
Ecclesi. 18. exaltare voluerit. *Quid superbit terra & cinis?* Vt vero, quantum sibi humiliationis, cinis superbus timere debeat, sic idem fuse Sapiens, eodem capite, pergit disserere: *Initium superbiæ hominis apostatare à Deo: quoniam ab eo qui fecit illum recessit cor eius; quoniam*

niam initium omnis peccati est superbia : qui tenuerit illam adimplebitur maledictis, & subuertet eum in finem. Propterea exhonorauit Dominus conuentus malorum, & destruxit eos vsque in finem. Sedes ducum superborum detruxit Deus, & sedere fecit mites pro eis. Radices gentium superbarum arefecit Deus, & plantauit humiles ex ipsis gentibus.

Neque hæc putes tantùm in insigniores dici superbos, aut te ex illis vnum non esse: Quis enim te discernit? an id certò affirmare ausis quod de te sentis? Nonne sunt alia Dei de nobis & nostra iudicia? *Qui iudicat me Dominus est*, inquiebat Apostolus: 1. *Cor.* 4.
vnde ipsius iudicio stare debemus non nostro. At certè si Domini spectes Iudiciũ, multi actus superbiæ non modò in Pharisæis, sed in Apostolis, velut graues condemnantur, qui leues alioquin viderentur.

Adeòne graue erat, quòd inter se disputassent Apostoli, *quis eorum videretur esse maior*, vt propterea audiuerint à Christo Domino, *Nisi conuersi fueritis*, ab hac scilicet ambitione, *& efficiamini sicut paruuli, non intrabitis in regnum cælorum*? Itáne regnum cælorum numquam essent ingressi propter illud peccatum? Ita certè quia sic Christus dixit; quòd tamen non est ita intelligendum, quasi peccatum illud esset lethale, vel quasi quis arceatur illo regno propter peccatum non lethale: sed quod nisi conuersi fuissent ab illo ambitionis affectu, grauiùs inde peccassent in aliis occasionibus, sicque tandem interijssent velut Iudas, qui primò quidem leuiter affectu auaritiæ peccare potuit, tum verò grauiùs, iuxta illud sapientis, *qui spernit modica, paulatim decidet.*

Marci 9.
Matth. 18.
Eccles. 19.

Certè qui gemunt in inferno, *Quid nobis profuit superbia*, non semper hoc lethali peccarunt peccato, sed vnum extitisse inter multa venialia mortale sufficit: Atque illi, qui spernit tamquam modica, quæ quotidie peccat venialia, facillimum est incidere in aliquod graue & mortale, quod confessione non expiabitur; imò quod in ipsa confessione perpetrabit. *Sicut enim est confusio adducens peccatum*: ita & illius est propria hæc confusio, qui non omnem exuit superbiam, nec se libenter humiliat; & inde peccatum manifestum adducitur, cùm inde reticetur aliquid in confessione, vel aliter declaratur, quàm reuera est coram Deo. At quale putas illud peccatum? qualis huius peccati pœna? qualis humiliatio! quale futurum iudicium?

Sap. 5.
Eccles. 4.

Sic sancti quique à leuibus quibuscumque in hac materia sibi cauebant, vtque etiam sibi cauerent attentiùs, extrema quæque inde futura damna & supplicia sibi proponebant. Non deerant illis alia humilitatis motiua, neque ignorabant alias, quàm æternas esse humiliationes, quas pro suis culpis in hac vita metuebant, quales in Dauide & Ezechia commemorantur; sed hac
2. Reg. 24. 4. Reg. 20. præterea se cogitatione armabant, qualem ipse Apostolus de se
2. Par. 32. refert; *Ne forte cùm aliis prædicauerim, ipse reprobus efficiar.* Au-
1. Cor. 9. derésne tu præsidere, vbi timet Apostolus? Auderesne respuere quasi minùs à te remotum quod Vir tantus non à se ducit alie-
Eccles. 7. num. *Itaque quod,* ait Sapiens, *memento iræ, quoniam non tardabit. Humilia valde spiritum tuum, quoniam vindicta carnis impij, ignis & vermis.*

Vide in 3. parte, Dominica 10. & Feria 5. hebdomadæ duodecimæ, vbi hæ duæ satis affines habentur Veritates.

Omnes insipientes & infœlices supra modum animæ superbi. *Sapient.* 15.

Superbo maxime formidandum diuini tribunal Iudicij.

FERIA QVINTA.

DE INSTITVTIONE SANCTISSIMI SACRAMENTI.

Accipite & manducate: Hoc est corpus meum. Matth. 26.

VERITAS PRACTICA.

Ingratus est tanti beneficij, qui se tantùm ex parte immolat, se totum immolante Christo.

RATIO EST, Quia ille Ingratus est, qui gratitudinem non

reddit Benefactori, quam debet, quam potest, & quam scit esse reddendam.

Atqui Ille talis est, qui se tantùm ex parte immolat.

Ergo est ingratus; aut ne tale incurras probrum, omnino te totum debes immolare cum Christo.

I. PVNCTVM.

IN qua nocte tradebatur, accepit panem & gratias agens fregit, & dixit, accipite & manducate; hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur, hoc facite in meam commemorationem. 1. Cor. 11 Nihil hic non stupendendum supra omnem admirationem, sed illud imprimis cum Apostolo pondera, quod *quâ nocte tradebatur*, id est, quo tempore cogitabant homines de eo perdendo & è vita tollendo, Ipse cogitabat de admirabili illo modo sui relinquendi, & se totum donandi omnibus & singulis hominibus. Nonne est Bonitas opposita malitiæ & impietati Iudæorum? Perge porro de hac bonitate cæterisque admirandis huius Sanctissimi Sacramenti, quantum feret affectus, meditari; Tùm ad gratitudinem tanto reddendam Beneficio deuenies; cúmque aliud quod aptius reddas inueniri non possit, quàm vt te totum immoles cum Christo se totum immolante, sic te gratum hoc modo exhibebis, vt nisi hanc reddas gratitudinem, ingratum te prorsus & indigum tanto beneficio sentias, quidquid aliud præstes.

Ratio quæ hîc multùm expendi debet, hæc est, quòd ille ingratus sit omnium iudició, qui quam debet, quam potest, & quam probè scit esse redendam Benefactori gratitudinem & animi testificationem, non tamen reddit. Nonne illum condemnabis? quid enim illum impedit à reddenda gratitudine, quàm peruersa voluntas? Talis autem voluntas nonne mera est ingratitudo? nam si non deberet talem gratitudinem, si nesciret se debere, aut si non posset, certè esset excusandus. Sed cùm hæc tria simul concurrant, quæ ad effectionem cuiuslibet operis plurimũ valent, vt debeat, vt sciat, & possit reddere quod petitur, nec tamen vsquam reddit; planè ingratus est & maximè vitiosa eius ingratitudo, cùm sola illi desit voluntas, in qua

vna posita est gratitudo vel ingratitudo. Vellésne tibi aliquem aut te alicui sic esse ingratum? Nonne vel hoc nomen ingratitudinis execratur animus? Posséśne huius vitij sustinere probrum à Patre factum, vel ab aliquo insigni Benefactore? An te his velles comprehensum verbis, quibus de ingratis sic queritur
Is. 1. Deus: *Filios enutriui & exaltaui, ipsi autem spreuerunt me!*

II. PVNCTVM.

ATQVI *ille qui cum Christo seipsum immolante, se tantum ex parte immolat, non reddit illam gratitudinem quam debet, quam potest, & quam probè scit esse reddendam.*

Quatuor hîc sigillatim sunt expendenda; Primum est, quòd se Christus Dominus totum immolet in hoc Sacramento & Sacrificio; quod quidem non fit semel sicut in cruce pro omnibus
Hebr. 4. hominibus, sed quotidie pro te vno. *O verbum omni gladio ancipiti penetrabilius,* Pro te vno quotidie se immolat in altari, sicut semel pro omnibus! Audi Authorem libri de Imitatione
4. de Imit. Chr. 2. Christi: *Lætare anima mea, & gratias age Deo pro tam nobili munere & solatio singulari. Nam quoties hoc mysterium recolis, & Christi Corpus accipis, toties tuæ redemptionis opus peragis, & particeps omnium meritorum Christi efficeris. Ita magnum, nouum, & iucundum tibi videre debet, cùm celebras aut missam audis, ac si eodem die Christus primùm in vterum Virginis descendens homo factus esset: aut in cruce pendens pro salute hominum pateretur, & moreretur.*

Secundũ quod perpendas est, tantam huic beneficio deberi gratudinem, quantam alteri cuicumque; vt autem debita gratitudo reddatur, ipsa debet dari vita, non ex parte sed tota. Nam si paritas aliqua quærenda est inter beneficiũ & gratitudinem, non potest hîc alia reperiri, quàm vt des ei saltem semel vitam tuam, qui suam toties pro te dat, dicat, & consecrat. Erit quidem adhuc longè magna disparitas, cùm vita tua longissimè sit inferior vitâ Christi; quia tamen nihil supra vitam dare potes, tuâ illâ qualiscumque sit, contentus est: sed nisi eam integrè dones & immoles, non putes ei satisfactum, quidquid aliud agas
4. de Imit. Ch 8 & 9. & offeras. *Quidquid præter teipsum das*, ait ipse Dominus, vbi post Euangelium apertius loquitur, *nihil curo, quia non quæro datum tuum sed te. Sicut non sufficeret tibi omnibus habitis præter*

me, ita nec mihi placere poterit, quidquid dederis te non oblato. Vide ibi plura.

Tertium, Nihil à te petit quod non possis dare, cum eius gratia quā ex eo ipso potes intelligere tibi offerri, quando petit à te quod non potes dare nisi te adiuuet. Neque verò aliud à te exigit, quàm ne quidquam ex sensuali motu liberè agas, aut loquaris; sed omnia in spiritu & veritate; seu ex ratione & gratia. Quid facilius homini rationali adiuto gratiâ, quàm ex ratione & gratia viuere? quid tibi liberius, quàm tua libertas? quid tam tuum, quàm tua voluntas quæ non vult aliquid nisi quia vult illud? *Non est hîc impendium, non est hîc labor, non est hîc temporis exercitatio: sufficit velle & totum factum est*, ait sanctus Ioannes Chrysostomus. Idémque alibi; *Magna vis est voluntatis, quâ efficitur nos posse quod volumus, & non posse illa quæ nolumus.* *Hom. 16. ad Popul.* *de Zacch.*

Quartum denique, nonne id probè scis te debere & posse quod quæritur, aut certè ignorare non debes, cùm tot nominibus ei vitam debeas, à quo eam accepisti? Nonne ipse est Creator tuus, Conseruator tuus, Redemptor, Iustificator, & Glorificator tuus? At nonne propterea te totum illi debes? Nouissimè autem cùm te nouo obstringit beneficio, quo se totum tibi quotidie immolat, & quo à te repetit quod iampridem illi debes, an ignorabis te debere? An ignoras quod ait Apostolus, *vt qui viuunt iam non sibi viuant, sed ei qui pro ipsis mortuus est?* *2. Cor. 5.* An quod ipse Christus tam apertè, *sicut misit me viuens pater, & ego viuo propter patrem, & qui manducat me, & ipse viuet propter me?* *Ioan. 6.*

III. PVNCTVM.

INGRATVS es igitur tanti beneficij si te non immoles, vel si non nisi ex parte te immoles, dum se totum Christus immolat; quia non reddis quod debes, quod potes, & quod scis esse reddendum: vnde illud Sapientis tibi non immeritò possit obiici: *Bona Repromissoris sibi ascribit peccator, & Ingratus sensu derelinquit liberantem se*, vel quod est apud Iobum: *Quasi nihil posset facere omnipotens æstimabant eum; cùm ille impleßet domos eorum, bonis.* Adde quod sic Ille in Sacramento & Sacrificio se immolat, vt te modum tui simul cum ipso immolandi per- *Ecclesi. 29.* *Iob. 22.*

fectè doceat. Vide quomodo illic viuit & mortus est simul. Re- uera viuit eodem in corpore quo dum ageret inter homines vi- xit, iidem sunt oculi, eædem aures, idem os & lingua, manus & pedes cæteraque corporis membra : sed quomodo iis vtitur? perinde ac si mortuus esset; non enim iis vtitur corporali modo sed spirituali. Sic tu planè viuens morieris, & mortuus viues, si non aliter oculis cernas, auribus audias, ore loquaris, & toto te moueas corpore atque animo, quàm pure ex motu gratiæ & Rom. 8. rationis, non ex appetitu vel concupiscentia. *Si spiritu facta car-* Ibid. 6. *nis mortificaueritis, viuetis,* ait Apostolus; quod & antè dixerat: *si mortui sumus cum Christo, credimus quod simul etiam viuemus cum Christo. Existimate vos mortuos quidem esse peccato, viuentes autem Deo in Christo Iesu. Non ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore, vt obediatis concupiscentiis eius; sed neque exhibeatis mem- bra vestra, arma iniquitatis peccato, sed exhibete vos Deo tamquam ex mortuis viuentes, & membra vestra arma iustitiæ Deo.* Quem in sensum & vsum plurimæ subministrantur in 3. parte Verita- tes, primis quidem duabus integris hebdomadis; Tùm Feria 5. 6. & Sabbato decimæ tertiæ hebdomadæ. Atque hæc imprimis quæ infrà declaratur Feria 6. quartæ post Pascha hebdomadæ:

Quam gloriosum est Sacramento multa in nos posse si velimus, tam ignominiosum est pauca posse quòd nolimus.

FERIA SEXTA.

DE PRODITIONE IVDÆ MANIFESTATA A CHRISTO DOMINO.

Amen dico vobis quia vnus vestrũ me traditurus est. Respondens autem Iudas qui tradidit eum, dixit: numquid ego sum, Rabbi? Ait illi, tu dixisti. Matth. 26.

VERITAS PRACTICA.

Qui se existimat stare, videat ne cadat. 1. *Cor.* 10.

RATIO EST, Quia stanti in lubrico & vndique ab aduersariis concusso, videndum diligenter ne cadat.
Sed quicumque se existimat stare, non aliter stat, quàm in lubrico & inter aduersarios.
Ergo illi semper videndum ne cadat.

I. PVNCTVM.

FIERINE potuit quod factum est? Potuitne Iudas cogitare quod exequutus est? Quis credidisset Apostolum eo vmquam perfidiæ deuenturum? O Iudicia Dei! ô infirmitatem hominis! Malitia quidem Dæmonis est, qui sic hominem tentauit, vt proderet Dominum suum, sed hominis culpa & crimen est, quòd se ita tentari passus sit. Et quod magis mirere, putabat Proditor ita dolose & clandestine se posse tegere facinus suum, vt omnes lateret; Ipsi etiam Iudæi consilium cum eo fecerant vt Iesum dolo tenerent. At non ita bonus Iesus, non ita dissimulanter & fictè cum suis agit; aperit latentes dolos, denudat crimen, proditorem innuit vt se agnoscat & resipiscat. Vide quid non fecerit miserator & misericors Dominus, vt perditum hominem reuocaret.

Primò quidem denuntiat omnibus Apostolis, vnum ex ipsis esse à quo sit prodendus; Deinde Apostoli multum solliciti & territi quærunt inter sese de homine, qui hoc facinus audere posset; Tum quærenti ipsi de se ipso Iudæ respondet Dominus, *Tu dixisti.* Nonne hæc ad emolliendum ferreum quodcumque pectus sufficiebant? At verò cùm nihil ille propterea moueretur, tum Christus ipse Dominus horrore sceleris semetipsum turbat, vultum mutat, oculos in altum tollit, suspirat, & alia commoti animi signa dat, & protestatur; *Væ homini illi per quem Filius hominis tradetur, bonum erat ei si natus non fuisset homo ille.* Quid vltra! Benignitatem etiam & quasdam veluti blanditias minis ad-

Ioan. 13.
Matth. 26.

iungit, intinctum panem porrigit proditori; quod facit, vt faciat citius, monet; ac denique permittit Satanæ, vt cum buccella introeat in eum, & ita concutiat hominem, vt sui pudeat & tædeat. O iterum pauenda Dei iudicia! ô rursus, incredibilem hominum infirmitatem!

Quàm verè & sapienter pronuntiatur ab Apostolo Paulo; *Itaque qui se existimat stare, videat ne cadat.* Quis enim non sibi caueret, qui in lubrico sua ipse infirmitate vacillans & nutans staret, ac præterea multis vndique & validis concuteretur aduersariis, ad certum casum & ad ruinam proximam? Subiice tibi rem oculis, expende omnia & explora animum miserandi illius hominis, qui sic staret; inquire quid de se sentiat, quid de suo statu, de sua securitate vel periculo; an sibi vigilet, sibi attendat, sibi à se ipso caueat, à loco, ab hostibus, & aliis periculosis circumstantiis quibus cingitur? *Horrenda via*, inquit sanctus Au-
Ps. 34. gustinus ad illum Psalmi versum, *fiat via illorum, tenebræ & lubricum, & Angelus Domini persequens eos.* HORRENDA *via! Tenebras solum quis non horreat? Lubricum solum quis non caueat? In tenebris & lubrico quà is? Vbi pedem figis?*

II. PVNCTVM.

SED *quicumque se existimat stare, non aliter stat, quam in tali lubrico, & medios inter aduersarios qui eum ad ruinam impellant.* Nihil notius & nihil frequentius in Scripturis & Patribus quàm descriptiones talis status. Iam audiuisti Prophetam regium non tam optantem quàm prædicentem ita fore. Licet enim dicat *fiat via illorum*, & quæ pergit: *Hæc eis futura prædixit*, inquit ibi sanctus Augustinus, *non quasi vt euenirent optauit. Quamquam, & Propheta in spiritu Dei sic ea dicat, quomodo illa Deus facit, certo iudicio, bono, iusto, sancto, tranquillo, non perturbatus ira, non amaro zelo, non animo inimicitiarum exercendarum, sed iustitia vitiorum puniendorum: verumtamen Prophetia est.* Id est, prædicit & describit quid nouissimis illis temporibus futurum
1. Tim. 4. sit de quibus Apostolus, *discedent quidam à fide, attendentes spi-*
2. Tim. 3. *ritibus erroris, & doctrinis Dæmoniorum.* Et rursum: *Erunt homines se ipsos amantes, cupidi, elati, superbi, proditores, proterui, tumidi, & voluptatum amatores magis quam Dei.* Tunc nihil nisi

tenebræ

tenebræ & lubricum. Quod totidem pene verbis Ieremias, aut ipse per Prophetam Dominus: *In domo mea inueni malum eorum, ait Dominus: Idcirco via eorum erit quasi lubricum in tenebris, impellentur enim & corruent in ea.* Ier. 23.

Neque vero longa est interpretatione opus, ad declarandum quid sit illud lubricum in tenebris, & quinam illi aduersarij ac impulsores. Quis enim nescit quod aiunt tam frequentes Scripturæ, & quod nostro damno nimis experimur, *mundum totum in maligno positum esse.* I. Ioan. 5. *CREATVRAS Dei, in odium factas, & in tentationem animabus hominum, & in muscipulam pedibus insipientium.* Sap. 14. *SENSVM ipsum & cogitationem humani cordis in malum prona esse ab adolescentia sua?* Gen. 8.

Quis nescit non esse nobis tantùm, *colluctationem aduersus carnem & sanguinem, sed aduersus principes & potestates, aduersus mundi rectores tenebrarum harum.* Ephes. 6. Id est, qui regnant & qui plurima valent arte ac potestate in illo lubrico, densisque tenebris vbi versamur, & rotamur quodammodo ad eorum nutum & imperium, vt de peccato in peccatum præcipites circumuoluamur; nisi nobis cum Deo diligenter inuigilemus & timeamus.

Etenim multa nobis munitione opus est, inquit diserte sanctus Ioannes Chrysostomus, *quia multa sunt vndique insidiæ, sicut Salomon admonens dicebat: Agnosce quod in medio laqueorum transis, & super propugnacula vrbium ambulas. Non dixit, aspice, sed agnosce. Obumbratus est, inquit, laqueus, neque manifesta clades, sed vndique obtecta adiacet: propterea dixit agnosce; sicut enim pueri terra laqueos, sic Diabolus vitæ voluptatibus peccata contexit. Sed agnosce perscrutans diligenter:* Et nonnullis interiectis quæ tertio pòst commodiùs puncto reseruantur, sic pergit aptissime: *Si enim vnus tantum & duo laquei forent, facilis esset custodia, nunc autem ipsorum multitudinem ostendere volens Salomon, quomodo dicit, audias: Agnosce quod in medio laqueorum pertransis. Non dixit, iuxta laqueos pertransis, sed in medio laqueorum. Vtrimque nobis voragines, vtrimque doli. Processit quispiam in forum, vidit inimicum, exarsit ex aspectu solo: vidit amicum laudem consequentem, inuidit: vidit pauperem, contempsit & despexit: Diuitem, & inuidit. Vidit speciosam mulierem, captus est. Vidisti quot laquei? Ideo dicit, agnosce quod in medio laqueorum transis. Et in domo laquei, & in mensa laquei, & in concionibus laquei.* Hom. 15. ad pop. ant. Eccl. 9.

L. de fuga sæculi c.1. Quod & sanctus Ambrosius sic paulò strictius exprimebat: *Quis inter tot passiones corporis, inter tantas illecebras huius sæculi tutum atque intemeratum seruare potest vestigium? Respexit oculus, & sensum mentis euertit. Audiuit auris & intentionem inflexit. Inhalauit odor & cogitationem impediuit. Os libauit & crimen reddidit. Tactus contigit & ignem adoleuit.* Nonne hoc est stare in lubrico, nonne hoc est in mediis versari periculis? Nonne hoc est cadenti propius, quam stanti similem esse?

III. PVNCTVM.

QVI *se ergo existimat stare, videat ne cadat*; & eò magis videat & vigilet, quo se magis existimat stare: ne forte præsumat, & præsumptionis suæ pœnas miserando casu luat. Hinc *Prou. 28.* aptè Sapiens, *Beatus homo qui semper est pauidus: qui verò mentis* *Ecclesi. 27.* *est duræ, corruet in malum.* Itemque alibi: *Si non in timore Domini tenueris te instanter, citò subuertetur domus tua.* Quod & fusè Apostolus; *Tu fide stas, noli altum sapere, sed time; si enim Deus naturali-* *Rom. 11.* *bus ramis non pepercit, ne fortè nec tibi parcat. Vide ergo bonitatem & seueritatem Dei; in eos quidem qui ceciderunt, seueritatem; in te autem, bonitatem Dei, si permanseris in bonitate: alioquin & tu exci-* *2. Cor. 9.* *deris.* Vnde & Idem de se ipso, iam compluries audiuisti quàm serio fateretur se timere, se pugnare, se corpus suum castigare, & constringere, ne cùm saluaret alios ipse periret. Quod & sanctus Petrus suos omnes quamtumcumque prouectos & sanctos *2. Pet. 3.* admonebat: *Vos igitur, fratres, præscientes custodite, ne insipientium errore traducti excidatis à propria firmitate.*

Sancti quoque Patres in idipsum omnes consentiunt. *Hæc sanctis causa tremendi ac metuendi*, inquit sanctus Leo, *ne ipsis operibus pietatis elati, deserantur ope gratiæ, & remaneant in infirmitate naturæ.* Rursúmque; *Nemo est*, ait, *tanta firmitate suffultus, vt de sua stabilitate debeat esse securus.* Sanctus Gregorius pene totus est in hoc argumento, nec ita pridem auditus est vbi columnas tremere, & Cedros monstrat pauore concuti. Vide Dominicam proxime præcedentem.

In medit. De his porro Cedris copiosè sanctus Augustinus; *Vidimus multos Domine ex patribus nostris, quod vtique sine magno tremore non recolo, sine multo timore non confiteor, ascendisse primitus quo-*

dammodo vsque ad cœlos, & inter sydera nidum suum collocasse, postmodum autem cecidisse vsque ad abyssos: Vidimus stellas de cœlo cecidisse ab impetu ferientis caudæ draconis; Et quæ plura prosequitur, quæ contracta reperies capite decimo quarto libri tertij de Imitatione Christi; *Ceciderunt stellæ de cœlo, & ego puluis quid præsumo?* Idem vero S. Augustinus in psalmum, *super flumina Babylonis*, timori cautelam sic adiungendam docet: *Flumina Babylonis*, inquit, *sunt omnia quæ hîc amantur & transeunt. Attende quà fluit, attende quà labitur: & si attendas quà fluit & labitur, caue quia trahit, vno naufragio nudus exibis, & rectè te planges in flumine Babylonis quia noluisti sedere & flere super flumina Babylonis. O Sancta Sion, vbi totum stat, & nihil fluit, quis nos in ista præcipitauit? Ecce inter fluentia & labentia constituti, vix quisquam raptus à flumine, si tenere lignum potuerit, euadet.* Ps. 136.

Sanctus autem Chrysostomus quibus & quomodo distinctè ac particulatim cauendis vnusquisque inuigilet, atque ad praxim qui se stare existimat, vt videat ne forte cadat: *Si lucrum*, inquit, *occurrerit, ne lucrum aspicias solum, sed scrutare diligenter ne forte mors & peccatum intra lucrum sit absconditum; & si videris, refuge. Rursus cum delectatio & voluptas occurrerit, ne voluptatem solum respicias, sed ne fortè iniquitas aliqua in voluptatis profundo obumbrata sit, diligenter considera, & si inueneris, resilito. Siue consulat quispiam, siue aduletur, siue obsequatur, siue honores polliceatur, siue quodcumque aliud, omnia cum diligentia examinemus & vndique consideremus ne forte damnum aliquod, ne fortè periculum aliquod ex consilio, vel honore, vel obsequio, nobis eueniat; & ne celeriter & inconsideratè accurramus.* Hom. 15. pop. ant.

Denique, quanta hæc fide ac cura sint in praxim quotidianam aduocanda rectè his adiungetur Tridentinum, vbi agit de perseuerantiæ munere. *Quod quidem aliunde*, inquit, *haberi non potest, nisi ab eo qui potens est eum qui stat statuere vt perseueranter stet, & eum qui cadit restituere: Nemo sibi certi aliquid absoluta certitudine polliceatur: Tametsi in Dei auxilio firmissimam spem collocare & reponere omnes debent. Deus enim, nisi ipsi illius gratiæ defuerint, sicut cæpit opus bonum, ita perficiet, operans velle & perficere: Veruntamen QVI SE EXISTIMANT STARE, VIDEANT NE CADANT, & cum timore ac tremore salutem suam operentur in laboribus, in vigiliis, in eleemosynis, in orationibus & oblationibus, in ieiuniis &* Sess. 6. c. 13.

castitate. FORMIDARE enim debent scientes quod in spem gloriæ, & nondum in gloriam renati sunt de pugna quæ superest cum carne, cum mundo, cum Diabolo, in qua victores esse non pos-
Rom. 8. sunt nisi cum gratia, Apostolo obtemperent dicenti: Debitores sumus non carni, vt secundum carnem viuamus: si enim secundum carnem vixeritis, moriemini: si autem spiritu facta carnis mortificaueritis, viuetis.

SABBATO.

DE CONTENTIONE HONORIS INTER APOSTOLOS ORTA.

Facta est autem & contentio inter eos, quis eorum videretur esse maior. Luc. 22.

Nihil per contentionem, neque per inanem gloriam. Phil. 2.

VERITAS PRACTICA.

Licet obtineres quod ambis, non esset contendendum: At vero licet contendas, non obtinebis.

RATIO postremæ partis quæ hîc magis probanda videtur, hæc est, quia quod maximè quæritur & ambitur per contentionem simul ac inanem gloriam, est humana opinio quâ benè de nobis alij sentiant & loquantur.

Sed illa humana opinio seu existimatio non obtinetur per contentionem, neque per inanem gloriam.

Ergo licet contendas, non obtinebis quod ambis: Ac proinde non omnino contendendum: cum vel licet obtineres, non esset ta-

men contendendum; quantò minus contendas oportet, cùm nihil tua contentione proficias.

I. PVNCTVM.

QVAM verè sanctus Bernardus; *Ambitio subtile malum, secretum virus, pestis occulta!* En Apostolos derepente inuadit, & eo tempore quo minimè vmquam hoc inordinato motu moueri debuissent. Quid enim magis alienum ab illo exemplo humilitatis quod eorum Magister & Dominus iam iam ediderat in lauandis eorum pedibus? quid magis aduersum præcepto, quod addiderat de se imitando? quid denique magis intempestiuum, quam dum eorum vnus auaritiâ trahitur ad Iesum perdendum, ipsi superbiâ moueantur ad augendam eius offensionem & mœstitiam. O iterum ambitio subtile malum! quis sibi ab eo non caueat vbique, & semper, cùm ita penetret Apostolica pectora recenti etiam corporis Christi communione roborata! *In Ps. 90.*

Verùm ne vltra progrederetur malum, occurrit bonus IESVS, & quod iam pridem illis commendarat, iterum repetit & inculcat; longè aliam sibi esse mentem, longe aliam inter eos contentionem velle se instituere, quâ scilicet de minori potiùs gradu contendant, quàm de maiori. *Reges gentium,* inquit, *dominantur eorum, & qui potestatem habent super eos benefici vocantur: vos autem non sic, sed qui maior est in vobis, fiat sicut minor; & qui præcessor est, sicut ministrator. Nam quis maior est qui recumbit, an qui ministrat? nonne qui recumbit? Ego autem in medio vestrum sum, sicut qui ministrat.* *Matth. 20* *Luc. 22.*

Quæ dum attentè reuolueris, vide quàm aptè Apostolus dixerit; *Nihil per contentionem neque per inanem gloriam; sed in humilitate superiores sibi inuicem arbitrantes.* Quæ quidem Apostoli verba non modo significant nihil esse agendum per contentionem, neque per inanem gloriam: sed licet sic ageres, licet contenderes & inaniter te efferres, nihil tamen obtineres: quo in sensu potissimum considerata sunt vt inde Veritas efficacior formaretur. Quid enim aptius ad contentionem & inanem gloriam reprimendam, quàm si probè intelligatur, nihil eorum quæ ambias sic obtineri? *Phil. 2.*

Sic autem demonstratur; Nam quid quæritur ista honorum contentione, quid ambitur, quid prætenditur? hoc vnum est scilicet, coli ab aliis, æstimari, prædicari, esse in opinione, in sermone, monstrari digito, & dicier *hic est*. Nonne illud est præcipue quod contenditur & ambitur? Sanctus Augustinus hunc ambitionis affectum, hoc esse interpretatur quod timeri & amari velle ab hominibus, quo maxime impelluntur à Dæmone qui sibi satis non cauent. *Nobis*, inquit, *quoniam propter quadam humanæ Societatis officia necessarium est amari & timeri ab hominibus, instat Aduersarius veræ Beatitudinis nostræ, vbique spargens in laqueis,* EVGE EVGE, *vt dum auide colligimus, incaute capiamur, & à veritate tua*, Deum alloquitur, *gaudium nostrum deponamus, atque in hominum fallacia ponamus, libeatque nos amari & timeri, non propter te, sed pro te,* id est loco tui, *atque isto modo sui similes factos secum habeat non ad concordiam Charitatis sed ad consortium supplicij, qui statuit sedem suam ponere in aquilonem*: Quis crederet se his humanis affectibus & contentionibus sic immiscere Dæmonem, sic nos inescare, sic nos decipere?

L. 10. Confess. c. 36.

II. PVNCTVM.

SED neque obtinetur illa opinio quæ quæritur per contentionem aut inanem gloriam.

Hoc enim ipso quo quis noscitur ambitiosus & superbus, dejicitur humanâ opinione & æstimatione, adeò etiam apud, *homines odibilis est superbia*, vt ait Sapiens, vt longè magis videas honorari humiles & alienos ab istis contentionibus, quàm ipsos contentiosos: Vnde idem Sapiens, *Honor est homini, qui separat se à contentionibus: omnes autem stulti miscentur contumeliis.* Sicut ergo diuino & humano testimonio constat, nullam viam esse certiorem ad opinionem sibi etiam nolenti conciliandam, quàm si humilitatem profitearis aut præ te feras: ita planè certum est nihil esse procliuius ad humiliationem & infamiam, quàm si quis altiùs se efferat, & si propterea contendat & dimicet. Tunc Deus & homines veluti conspiratione factâ conueniunt ad illum deprimendum & abiiciendum. Sic enim passim scriptura, *Radices gentium superbarum arefecit Deus, & plantauit humiles ex ipsis gentibus.* CONTRITIONEM *præcedit superbia, & ante*

Prou. 16.

Ibid. 20.

Ecclesi. 10.

ruinam exaltatur spiritus. QVI altam facit domum suam, quærit ruinam. SICVT eructant præcordia fœtentium, & sicut perdix inducitur in caueam, & vt capra in laqueum, sic & cor superborum. Prou. 16. Ibid. 17. Ecclesi. 11.

Denique, vt ait sanctus Augustinus, *Nulla fere pagina est sanctorum librorum, in qua non sonet: Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam,* Vbi & sanctus Ambrosius; *Tamquam suæ,* inquit, *contumeliæ propulsator veluti quoddam suscepit aduersus superbiam, speciale certamen, tamquam dicat, meus iste aduersarius est qui me lacessit, mihi debetur ista congressio.* Dicitur autem præcipuè lacessi Deus per contentionem & honorem seu ambitionem, quòd Dei sit ordinare, disponere, & vnicuique dare prout voluerit, non prout appetitus inordinatus ambierit. *Per me,* inquit, *Reges regnant, per me principes imperant, & potentes decernunt iustitiam.* Vnde ipse se opponit ambienti, vel impediendo ne obtineat gradum quem pretendit, vel in eo gradu honorem quem maxime quærit. *O Ambitio, Ambientium crux,* ait apte sanctus Bernardus, quâ videlicet maxime cruciantur, dum se minus honorari vident, quàm vellent. 3. de Doct. Chr. c. 23. In Ps. 118. Prou. 8. l. 3. de Consid.

III. PVNCTVM.

L*ICET ergo contendas, non obtinebis quod contendis.* Nihil gloriæ, nihil gloriosæ opinionis obtinebis apud homines; ac proinde nihil contentiosè & superbè agas, cum ob id vnum contendatur, vt humana gloria comparetur. Certè sunt alia motiua præstantiora quæ expendi possunt, & illud præcipuè, quòd hic à Christo Domino proponitur; Sed homini contentioso & inani hoc repræsentatum est, vt si dignitate & vtilitate virtutis oppositæ non mouetur; vilitate & inutilitate sui vitij deterreatur. Sic porrò vtrumque breuiter est complexus S. Cyprianus: *Ille qui præsumit & contumax est, vir sui iactans, nihil omnino proficiet, qui dilatauit tamquam infernus animam suam: Exaltatio & inflatio non de Christi magisterio, qui humilitatem docet, sed de Antichristi spititu nascitur cui exprobrat per Prophetam Dominus: Tu autem dixisti in animo tuo, in cœlum ascendam, super stellas cœli ponam sedem meam, &c. VERE inanis gloria, mala pestis, vanitas maxima,* non modo quia, *à vera trahit gloriâ, & cœlesti spoliat gratiâ,* vt ait Gerson, sed quia promissam sibi hominum opinio- Ep 3. lib. 1 Is. 14. Lib. 3. c. 40

nem non possidet, aut etiamsi possideat, rem valde inanem & vacuam possidet, qualis est hominum opinio.

Psal. 4. *Filij hominum, vsquequo graui corde? vt quid diligitis vanitatem, & quæritis mendacium?* Quasi diceret, vt interpretatur S. Augustinus: *Saltem vsque in aduentum filij Dei, vester error durauerit, quid ergo vltra graues corde estis? Quando habituri finem fallaciarum si Veritate præsente non habetis. Quid vultis beati esse de infimis? Sola Veritas facit beatos ex qua vera sunt omnia: nam vanitas est vanitatum, & omnia vanitas. Quæ abundantia homini in omni labore suo quo ipse laborat sub sole? Vt quid ergo temporalium rerum amore detinemini? Vt quid tamquam prima, extrema sectamini, quod est vanitas, & mendacium? Cupitis enim permanere vobiscum quæ omnia transeunt tamquam vmbra.*

DOMINICA

DOMINICA SEXAGESIMÆ.

DE PARABOLA SEMINIS SEMINATI IN TERRAM, CVIVS TRES PARTES SVNT INFRVCTVOSAE.

Semen est Verbum Dei. Luc. 8.

VERITAS PRACTICA.

Nisi Verbum Dei te conuertat, Tu peruertes Verbum Dei.

RATIO EST, Quia nisi Verbum Dei te conuertat, manifeste videbis te repugnare Verbo Dei.

Sed tu potius peruertes Verbum Dei, quàm manifeste velis videre te illi repugnare.

Ergo nisi Verbum Dei te conuertat, Tu peruertes Verbum Dei. Quod certe crimen vt auertas, nonne te potius conuerti expedit?

I. PVNCTVM.

VM turba plurima conuenirent, & de ciuitatibus properarent ad Iesum dixit per similitudinem: Exiit qui seminat seminare semen suum. Vide in textu Euangelij parabolam integram. Est enim valde insignis & fru-

ctuosa, quam cùm Dominus sit ipse interpretatus de Verbo Dei, multæ hinc formantur Veritates Practicæ, quæ hîc breuiter indicatæ poterunt facillime dilatari.

Prima est vniuersim de Verbo Dei sic attente audiendo & vtiliter retinendo, vt inde prorsus conuertaris, & te totum illi conformes. Nam alioquin vide quò incidas: *Nisi Verbum Dei te conuertat, Tu peruertes Verbum Dei.* Vellesne hoc tantum nefas! Sic autem facile demonstratur: Nam nisi Verbum Dei te conuertat vt iam dicetur, tu manifeste videbis te repugnare Verbo Dei. Tu quis es qui hæc legis vel audis? Aut valde perfectus es, quod non est de te præsumendum, aut erit aliquis in te defectus cui Verbum Dei opponitur. Nonne aliquid restat iræ, vel superbiæ, vel inuidiæ, vel negligentiæ, vel alicuius demum vitij perfectius edomandi? Quem teipsum facis? non forte sicut cæteros hominum, ô caue hanc præsumptionem.

Qualecumque autem sit illud vitium, nonne habet oppositum aliquod Dei Verbum, aut generatim, aut particulatim in Scriptura sacra denuntiatum? Vere enim S. Augustinus, *Quidquid homo extrà didicerit, si noxium est, ibi damnatur: si vtile est, ibi inuenitur; & cùm ibi quisque inuenerit omnia quæ vtiliter alibi didicit, multo abundantius inueniet ea quæ nusquam omnino alibi, sed in illarum tantummodo Scripturarum mirabili altitudine, & mirabili humilitate discuntur.* Quorsum autem putas illud Dei Verbũ sic denuntiatum nisi vt te ab illo conuertat vitio? *Tollite vobiscum verba, & conuertimini ad Dominum,* inquit Propheta. Hoc est enim quod dicimus conuerti Verbo Dei, quasi diceretur, per auditum Dei Verbum deponere vitium aliquod, quo apposito sicut peruertitur animus, ita eo deposito conuertitur & sanatur. *Misit verbum suum, & sanauit eos.* Nisi vero deponatur, nonne manifeste videbis quod quantùm tali vitio, cui consentis, Verbum Dei opponitur, tantùm te illi repugnare Verbo? Consensus ille est, qui facit vitium; Consensus ille est, cui verbum opponitur; Consensus ille est denique quo repugnas Dei Verbo. Quid clarius.

L. 2. Doct. Ch. c. 42. — Osee 14. — Ps. 106.

Matth. 26. *Conuerte gladium tuum in locum suum. Quomodo implebuntur scripturæ, quia sic oportet fieri?* Quasi diceret Dominus Petro: dum pro me Petre sic pugnas ne capiar ab inimicis, repugnas Scripturis quæ dicunt me capiendum. Dum pro me te opponis

contra Scripturas; tu te mihi opponis qui loquor in Scripturis. Nisi conuertas gladium in locum suum, tu illum in me conuertis, dum sic mihi repugnas, repugnando verbis meis. Sic plane tibi superbe & iracunde, sic tibi manifeste fit, quod nisi Verbum Dei te ab illo tuo conuertat vitio, quoties illud diuinum audies Verbum, toties manifeste videbis te illi repugnare Verbo; seu quod idem est, tibi Verbum illud repugnare, sicut Pharizæi cum audirent Christum: *Cognouerunt,* inquit Sacer textus, *quod de ipsis diceret, & quærentes eum tenere, timuerunt turbas.* Matth. 21.

II. PVNCTVM.

SED *tu potius peruertes Verbum Dei, quàm manifestè velis videre te illi Verbo repugnare.*

Quod enim Conscientiam manifestè lædit, & animi tranquillitatem euertit, quis nisi peruersus velit? quis vero nisi infidelis non sentiat suam lædi Conscientiam & animi tranquillitatem agitari, si manifeste videat se Verbo Dei repugnare? Quid est enim Verbum Dei nisi Veritas, nisi salus æterna, nisi gratia, nisi Dei intellectus & voluntas, nisi Deus ipse se suo Verbo manifestans? Ac proinde repugnare Verbo Dei quid est quam repugnare Veritati, saluti suæ, Diuinæ Gratiæ, diuino Intellectui, Diuinæ voluntati, ac ipsi Deo? Possesne vero manifeste cognoscere te ita Deo toti repugnare, nec turbari, nec angi, nec cruciari? Poterisne porro diutius in illo viuere cruciatu? Non poteris, non patieris, non ita viues. *Iucunditas cordis hæc est vita hominis,* Ecclesi. 30. inquit Sapiens; Qui tollit jucunditatem, tollit vitam. Tollit vero jucunditatem, qui tollit Conscientiam, id est qui tollit à se Veritatem, qui tollit à se gratiam, & Diuinam voluntatem quæ in Verbo Dei continetur.

Ac proinde hoc vnum superest, vt qui verbo Dei conuerti non vis, Verbum Dei peruertas, id est, aliter interpreteris quàm intelligitur. Nam è tribus vnum necessario est eligendum, aut conuerti verbo, aut habere verbum sibi oppositum, aut negare illud verbum seu verum eius sensum, & alium affingere qui placeat & nobis palpet. Duo prima non vis, non vis conuerti, nec vis habere verbum oppositum, quid ergo superest nisi te aut illud negare esse Verbum Diuinum, aut tuo deprauare sensu

2. Pet. 3. quemadmodum hæretici, schismatici & alij non recte sentientes, *deprauant Scripturas*, inquit sanctus Petrus, *ad suam ipsorum perditionem?* Nam vt ait Tertullianus, *tantum Veritati obstrepit adulter sensus, quantum corruptor stylus.* Alludit ad dictum Apostoli: *Non sumus sicut plurimi adulterantes seu cauponantes Verbum Dei*, qua loquendi forma, plurimum confirmantur quæ dicta sunt; Nam sicut corrupto vino permiscentur à Caupone aliqua quæ vini vitium tegant, & gustum acuant ad bibendum; ita plane qui scripturas deprauat, quia sibi amaras sentit, suum illis corruptum immiscet sensum vt dulciores faciat. *Si quis apposuerit ad hæc, apponet Deus super illum plagas scriptas in libro isto. Et si quis diminuerit de verbis libri Prophetiæ huius, auferet Deus partem eius de libro vitæ.*

L. de præscript. c. 17. — 2. Cor. 2. — Apoc. 22.

III. PVNCTVM.

QVAM satius igitur cedendum esset Veritati! Quàm satius Verbo Dei conuertendus esses! Nam aperte vides quod nisi Verbum Dei te conuertat, Tu verbum Dei peruertes, tu tibi finges sensum quo non erit tibi oppositum Verbum vt sic tranquille viuas, & sic tibi cauteriatam facias Conscientiam, de qua fusè dictum est in prima parte: sicquè sensim eo deuenies vt vel aperte accuses Deum qui tibi contradicit, vel te falso excuses, fingendo te aliter audiuisse & accepisse quod dixit.

Ps. 128. Sic apte sanctus Augustinus in illud Psalmi: *Sæpe expugnauerunt me à iuuentute mea, etenim non potuerunt mihi. QVARE expugnauerunt*, inquit, *quia non potuerunt mihi: quid est non potuerunt mihi, non illis consensi ad malum. Omnis enim malus ideo prosequitur bonum quia non illi consentit bonus ad malum.* SONAT VERBVM, SONAT SERMO CONTRADICTOR LIBIDINIS, *At ille amicus libidinis suæ, & inimicus sermoni contradicenti amicæ suæ, infestus est & odit Sermonem Dei. Facta est amica auaritia, inimicus Deus. Contradicit enim Deus auaritiæ.* Et post nonnulla, *Cum odisse cæperit, quæ scilicet iubet Deus, incipit velle criminari eos à quibus audit bona præcepta, & velle per suspiciones suas crimina quærere seruorum Dei. Qui nobis ista dicunt, & ipsi non faciunt ista, Nos quid respondemus? Noli me attendere, sermonem istius attende, ipse tibi loquitur per quemlibet, huic tu inimi-*

cus es. Concorda cum aduersario tuo cùm es cum eo in via. ADVERSARIVM TVVM SERMONEM DEI FECISTI. *Noli attendere quia ille tibi loquitur : malus est per quem tibi loquitur, sed non est malus qui tibi loquitur, Sermo Dei. Accusa Deum, accusa si potes. Creditis fratres, huc vsque peruenisse eos de quibus dicitur, sæpe expugnauerunt me à iuuentute mea, vt etiam ipsum Deum accusare non dubitent.*

Nolles quidem id apertè, sed vide tamen quid sentias de his aut similibus scripturæ locis, quæ tuos premunt inordinatos affectus. *Væ cum benedixerint vobis homines. VAE vobis qui ridetis* Luc. 6.
nunc. Ibid. 11. *Væ vobis quia diligitis primas cathedras. NISI conuersi fue-* Matth. 18.
ritis & efficiamini sicut paruuli, non intrabitis in regnum Cælorum. Luc. 22.
VOS autem non sic, vbi scilicet agitur de honore, non sic sicut Ioan. 18.
sentitur & agitur. *Regnum meum non est de hoc mundo. SI in viri-* Luc. 23.
di ligno hæc faciunt; in arido, quid fiet? QVIA tepidus es, incipiam Apoc. 3.
te euomere ex ore meo.

Certe nisi de tuo corrupto sensu his Christi Domini Verbis affingas, habes in illis quod videas tibi oppositum, seu præiudicatum, & quod in illa timeas oppositione. Si vero quid affingas, longe magis habes quod timeas. *Non potest solui Scriptura.* Ioan. 10.

Vide in 4. parte, Feria secunda intra hebdomadam decimam quintam:

Quod nisi se quisquis Christo conformet, sibi Christum conformabit.

EODEM DIE,

DE PRIMO IMPEDIMENTO VERBI DEI:

Et dum seminat, aliud cecidit secus viam, & conculcatum est, & volucres cœli comederunt illud. Hi sunt qui audiunt, deinde venit Diabolus, & tollit Verbum de corde eorum, ne credentes salui fiant. Luc. 8.

VERITAS PRACTICA.

Quæ pœna timenda est in non seruato deposito, hæc est timenda in Verbo Dei, secus viam exposito.

RATIO EST, Quia pœna grauior quæ est timenda in non seruato deposito, prouenit ab ea culpa quæ dicitur lata uel latissima.

Sed eadem culpa interuenit in Verbo Dei, secus viam exposito.

Ergo & quæ pœna timenda est in non seruato deposito, hæc est timenda in Verbo Dei secus viam exposito.

I. PVNCTVM.

AVDITORVM Verbi Diuini quadruplex esse genus designat Dominus per similitudinem quadruplicis terræ, cuius tres partes non sunt aptæ ad referendum fructum.

Prima pars seu species terræ in qua semen perit, terra est secus viam, id est, extrema illa campi pars est quæ viæ iungitur & à viatoribus perinde teritur, & calcatur ac ipsa via, vnde fit vt semen ibi iactum, sit magis expositum siue vt conculcetur & dispergatur à trāseuntibus, siue vt à volucribus auferatur, quia non latet intra glebas vel sulcos, sed patet extrà, & aues ad se allicit tamquam ad escam, & facile ab eis carpitur.

Hi sunt autem homines qui audiunt quidem Verbum Dei, sed oscitanter, nulla cum attentione, nulla vel Intellectus vel voluntatis applicatione ad res quas audiunt; vel alia omnia cogitant, illo ipso quo audiunt tempore: vel tametsi audiuerunt, tam parum auditis afficiuntur & mouentur ac si nihil audiuissent. Longe alia mens illis est, Toti sunt in nugis, & in his captandis mundi reculis quæ primò incurrunt obuiæ, quo in statu nihil prorsus proficiunt ex audito Dei Verbo.

Quia vero multi tales sunt qui nec quantam inde jacturam faciant, nec quantam propterea incurrant culpam & pœnam, recogitant, idcirco proposita Veritate admonentur vt resipiscant & audiant, *Quod quæ pœna timenda est in non seruato deposito, hæc*

est timenda in verbo Dei secus viam exposito, Id est, sic audito verbo sicut ab his auditur hominibus qui sunt similes terræ secus viam positæ, quæ nullum accepti seminis fructum refert.

Ratio petitur ex illa Doctrinæ moralis parte quæ de iure agit & de Iustitia, vbi quæstiones de Deposito & de Commodato proponuntur, an si pereant culpâ illius apud quos deponuntur, pœnam is incurrat restituendæ rei perditæ. Respondentque vno prorsus ore iuris Interpretes, quod si culpa sit leuis, nullam incurri pœnam, si vero sit culpa grauis & quam ipsi vocant latam, id est ex aperta & patenti negligentia proficiscentem, tunc astringi Depositarium ad iacturam reparandam. Dicitur vero patens & aperta negligentia quando non ea est diligentia quam vulgo solent homines eiusdem status & conditionis adhibere in rebus suis eiusmodi obseruandis, vt si quis depositam pecuniam in obserata non seruaret arca, sed eam foris exponeret; Neque enim *Prou. 2.* solet pecunia sic exponi, vnde Sapiens monet sic quærendam & seruandam sapientiam sicut seruari solet pecunia. Mereretur certe Sapientia diligentius obseruari, neque tamen ita colitur & obseruatur sicut pecunia: sic sunt homines rerum internarum & spiritualium praui æstimatores!

II. PVNCTVM.

SED *eadem culpa interuenit in Verbo Dei secus viam exposito.* Id est eiusdem culpæ & negligentiæ reus est ille, qui se non aliter exhibet ad Verbum Dei audiendum quàm se illa terra exhibeat ad recipiendum semen quæ est vicina viæ, vt dictum est. Sic expresse Tirinus interpretatur moraliter illa verba *secus viam*, negligendo, & apertis periculis exponendo Verbum Dei, quasi diceretur, hoc ipsum peccando quod peccat qui exponit furto rem commodatam aut sibi concreditam, ac depositam; lata est vtrobique negligentia, par in vtroque culpa.

Cur enim peccat qui exponit depositum, nisi quia non eam adhibet diligentiam quæ ad illud seruandum esset adhibenda? Nonne vero ille auditor oscitans, & peruius quibuscumque recipiendis cogitationibus animum aliò distrahentibus, nonne idem prorsus peccat? Nonne tamquam depositum accipit Dei Verbum? Nonne acceptum tenetur tam diligenter custodire vt

ipsius non pereat negligentia? Nonne deest suo huic officio, dum nulla custodia seruat cor suum, nullis spinis sepit aures suas, nulla lege continet oculos, nullo fræno linguam moderatur? Nonne hoc intendebat Apostolus, cum diceret; *O Timothee depositum custodi, deuitans profanas vocum nouitates, & oppositiones falsi nominis scientiæ, quam quidam promittentes, circa fidem exciderunt*; Quasi diceret, serua tam diligenter incorruptum illud Dei Verbum quod à me accepisti, vt ne quidem loquendo de diuinis rebus, noua quædam vsurpes nomina, quæ præ se ferunt aliquid singulare & eximium. Quod in sequenti epistola ad eundem sic aperte explanat: *Formam habe sanorum verborum quæ à me audisti in fide & in dilectione in Christo Iesu? Bonum depositum custodi per spiritum sanctum qui habitat in nobis.* Id est non vulgari, non mundana, & humana, quantumuis solicita custodia seruandum est hoc depositum, sed spirituali, sed diuina, sed quali Spiritus ipse sanctus illud custodit: nihil plane committendo quod sit oppositum, nihil prorsus omittendo quod sit appositum.

1. Tim. 6.

2. Tim. 1.

Poteratne fingi aliquid altius ad illam diligentiam commendandam? Poteratne dici quidquam apertius ad oppositam illius manifestandam negligentiam & latam culpam, *Qui*, vt ait sanctus Matthæus, *secus viam seminatus est*.

Matth. 13.

III. PVNCTVM.

QVAE *pœna igitur timenda est in non seruato deposito, hæc est timenda in Verbo Dei secus viã exposito*, Quia pari culpæ par pœna respondet; par autem culpa est vbi par negligentia reperitur, in re consimili, quæ aperte omnem exigebat cautionem & diligentiam. *Serue male & piger! INVTILEM seruum ejicite in tenebras exteriores.*

Matth. 25.

Certe si quæ est culpæ disparitas, in eo potissimum est, quod quàm longe pretiosius est re quauis humana, Verbum Dei: maior sit etiam illius hominis qui Verbum Dei accipit, obligatio vt illud seruet, & maior proinde negligentia si eius culpa pereat: vnde non dubitauit sanctus Augustinus affirmare tantam huius esse culpæ grauitatem, quanta esset si Corpus ipsum Christi Domini, per cuiusquam incuriam, forte in terram caderet. Verba eius referuntur in 3. parte, Feria secunda infra octauam

uam hebdomadam: satis modò hîc grauis pœna colligitur inde luenda, quod qui negligit Verbum Dei, non minus sit reus, nec minori pœnæ obnoxius, quam qui neglecti & perditi depositi reus esset. Cum enim talis reus teneatur restituere depositum perditum, siue aliquid æquiualens reddere; quis non videat quales se in angustias redigat qui negligit, & qui sua negligentia perdit Verbum Dei? Quid enim æquale reddet perdito Dei Verbo! Quid æquale reddet tot donis & tot gratiis quæ simul cũ Verbo Dei paratæ erant sese in te effundere? Quid æquale reddes diuino Sanguini qui pro illis fusus est gratiis? Quid æquale reddes diuinæ Gloriæ quæ inde sequutura erat? Quid æquale saluti & æternitati, cuius perit bonum cum Verbo pereunte?

Ah si scires donum Dei, & quis est qui loquitur tecum! Ah si scires fraudem Diaboli, & quis est qui te auertit ab illo audiendo? *Abjiciet eos Deus meus, quia non audierunt eum: & erunt vagi in nationibus.* Quod primo fit culpæ, fiet pœnæ; culpa eorum est quod nimis vagentur animo per res vniuersas, nec se satis contineant audiendo Dei Verbo: at eorum etiam erit pœna quod sic deinceps vagentur, vt cùm velint se continere, non ita possint, vt poterant. *Ioan. 4.* *Osee 9.*

DE SECVNDO IMPEDIMENTO VERBI DEI.

Et aliud cecidit super petram, & natum aruit, quia non habebat humorem.

Qui cum audierint, cum gaudio suscipiunt Verbum: & hi radices non habent, qui ad tempus credunt, & in tempore tentationis recedunt. Luc. 8.

Non habet in se radicem, sed est temporalis. Facta autem tribulatione & persecutione propter Verbum, continuò scandalizatur. Matth. 13.

VERITAS PRACTICA.

Qui ad tempus credunt, nullo credunt tempore.
Qui temporales sunt, nullius sunt temporis.

RATIO EST, Quia nullo hi credunt tempore nec vllius sunt temporis, quantum ad virtutis spectat exercitium, qui non exercent fidem aut aliam virtutem, quo debet exerceri tempore.

Sed qui ad tempus credunt, & qui sunt temporales, non exercent fidem aut virtutem, quo debet exerceri tempore.

Ergo nec vllo credunt tempore, nec vllius sunt temporis aut virtutis.

Quod certe frequens est & valde lugendum.

I. PVNCTVM.

SECVNDVM genus eorum qui sine fructu Verbum Dei audiunt, hi sunt velut terra petrosa quæ recipit quidem semen in se iactum, & ex eo producit nonnullam herbam, ad aliquod tempus virescentem; sed vbi sol incaluerit, & calore terra cæperit æstuare; tunc arescit illa viriditas, & elanguens herba, ipso pene quo apparet, disparet die. Sic illi plane, satis libenter & attente de diuinis audiunt, & auditis videntur affici, atque etiam de se excitare spem aliquam futuri fructus; sed quando virtutis exercendæ sese offert occasio, si quid difficultatis in illa exercenda sentiant, difficultati cedunt, & ab omni discedunt Virtute. Propterea dicuntur temporales seu temporarij qui quo tempore nihil est operosum, mira videntur operari; sed si opus sit humile, si tantisper arduum vel non probatum mundo, timeantque suæ famæ, suis studiis & suis commodis, tunc vel ad vnum joculare verbum quo se lædi putent, seipsos lædunt & conficiunt sua leuitate & inconstantia.

Quod quam sit infrugiferum & damnosum, sic breuius & facilius ex proposita patebit Veritate, *Qui nempe sunt temporales ad Virtutem, nullius sunt temporis & virtutis.*

Id eſt, nullo exercent virtutem tempore.

Rationes multæ ſunt quæ id demonſtrent, vt patet infra, in ſecunda Feria, poſt Dominicam ſecundam Quadrageſimæ, vbi conformis Veritas agitatur; Quæ vero hic affertur Ratio præſupponit quod ait Sapiens: *Tempus & reſponſionem cor ſapientis intelligit. Omni negotio & omni Virtuti tempus eſt & opportunitas.* Eccl. 8. Omne quidem tempus virtuti eſt opportunum, ſed non omnis virtus eſt opportuna tempori. *Tempus eſt dilectionis & tempus odij, ſicque ſuis ſpatiis tranſeunt vniuerſa ſub cælo.* Ibid. 3. Atque inde fit vt quæ actio facta ſuo tempore virtus eſſet, fiat vitium ſi fiat alieno: Vnde illud Eccleſiaſtici: *Ex ore fatui reprobabitur parabola, non enim dicit illam in tempore ſuo.* Eccleſ. 10. Nonne & ipſe Deus, *Tempore, inquit, accepto exaudiui te, & in die ſalutis adiuui te? Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies ſalutis.* 2. Cor. 6. Nempe huic modò tempori ſua eſt virtus, & huic virtuti ſua eſt gratia, quæ nec alteri tempori, nec virtuti eſſet opportuna, *Tranſiit meſſis, finita eſt æſtas, & nos ſaluati non ſumus.* Ier. 8. Id eſt, non aduertimus ad illud tempus quo ſaluandi eramus, ſicque miſeri perierunt illo ipſo tempore quo ſaluari poterant, ſi aduertiſſent.

II. PVNCTVM.

S*ED temporales non exercent Virtutem quo debet exerceri tempore.* Tēpus enim virtutis exercendæ, tempus illud eſt quo virtutem deſerunt, *Tempus eſt tentationis in quo recedunt*, vt ait Dominus, tempus eſt quod ad probationem virtutis, à Deo erat ordinatum: tempus eſt quo gratia præſens aderat: tempus eſt quo ſuam probare fidelitatem debuerant: tempus eſt quo præterita malè acta redimenda erant, & futuris conſulendum. Tempus denique eſt vitandæ culpæ, quo tempore tam neceſſaria virtus erat vt nullo tempore ſit magis neceſſaria, quia nihil eſt in omni genere neceſſitatis, & in omni temporis latitudine tam neceſſarium quàm non peccare, cui neceſſitati cætera cedant oportet omnia. *Nemini mandauit impie agere, & nemini dedit ſpatium peccandi: non enim concupiſcit multitudinem filiorum infidelium & inutilium.* Eccleſ. 15. Quaſi diceret Sapiens: ſatis multi ſe filios & cultores Dei præberent, ſi colendo Deo ſatis eſſet virtutem aliquando exercere, quando videlicet nulla eius exercendæ eſt dif-

ficultas: sed tales filij prorsus sunt infideles & inutiles, qui quò potissimum tempore probanda est eorum fidelitas & opera, tunc discedunt & deficiunt. At vero Deus tales non admittit, & mauult paucos fideles atque vtiles, quàm multitudinem infide-
Ibid. lium & inutilium. *Non enim necessarij sunt ei homines impij*, cùm videlicet suam Deo non nauent operam, quando præcipue necessitas exigeret in vitandis culpis, Deus illorum operam non exigit in aliis quæ forte vellent reddere ministeriis & obsequiis.
Matth. 5. *Domine, Domine, aperi nobis. Amen dico vobis: nescio vos.*

III. PVNCTVM.

Sap. 5. Q*VI sunt ergo temporales ad virtutem exercendam, nullius sunt ad virtutem temporis nec vllius virtutis. VIRTVTIS*, inquiunt, *nullum signum valuimus ostendere: in malignitate autem nostra consumpti sumus. Talia dixerunt in inferno hi qui peccauerunt.* Non sic loquebantur in terra, cum sibi fingerent esse virtutem, quod erat mere naturale & politicum: quando virtutem duntaxat exercebant vbi nulla esset difficultas, nec honoris aut bonorum iactura. Sed iam in inferno de bonis & de malis huius vitæ longe aliter sentiunt & iudicant, quia suo ibi damno vident quàm decepti fuerint, dum aliquoties tantum & non semper, & non eo præsertim tempore virtutem exercere voluerunt, quo scilicet exercenda erat, quo vitandæ culpæ vel minimæ, quo erant ferendæ potius injuriæ quam inferendæ: quo erat po-
Ecclesi. 4. tius moriendum quam peccandum. *Agonizare pro anima tua, & vsque ad mortem certa pro Iustitia.* Quid autem iustius quàm non peccare? Hoc est in quo deficiunt temporales, & in quo proficiunt æterni Verbi Cultores.

DE TERTIO ET POSTREMO IMPEDIMENTO DIVINI VERBI.

Et aliud cecidit inter spinas, & simul exortæ spinæ suffocauerunt illud.

Hi sunt qui audierunt, & à solicitudinibus & diui-

tiis, & voluptatibus vitæ, euntes ſuffocantur, & non referunt fructum. Luc. 8.

VERITAS PRACTICA.

Inordinatæ ſolicitudines ita nociuæ ſunt, vt illud ipſum Chriſti Verbum quo dicuntur alia Dei Verba ſuffocare, ſuffocent.

RATIO quæ id demõſtrat hæc eſt, quòd tunc ſolicitudines ſuffocare Verbum Diuinum dicuntur, quando impediunt eius fructum.

Sed inordinatæ ſolicitudines impediunt fructum huius Verbi quo eas Chriſtus dicit alia Dei Verba ſuffocare.

Ergo & illud ipſum Chriſti Verbum ſuffocant. Unde & facile eſt colligere quàm ſint nociuæ & cauendæ.

I. PVNCTVM.

TERTIVM & poſtremum illud impedimentum Verbi diuini quod proponitur, tria præ cæteris habet incommoda, quibus difficile curatu redditur. Primum eſt, quod ſit magis vniuerſale & commune, vix enim vllus eſt mortalium qui non nimis afficiatur erga diuitias & voluptates huius vitæ, quique propterea plus æquo non angatur & ſolicitetur.

Secundum eſt, quod hæc diuitiarum ſolicitudo longe pluribus modis quàm alia impedimenta fructum ſpiritualem impediat; nempe his quatuor modis quibus ſpinæ poſſint nocere ſemini. Primo enim obſtant ne ſemen in terram penetret; Deinde ne ſol lucem & calorem infundat; Tertiò ne terra ſufficientem ſuccum ſubminiſtret alendo ſemini, cùm ipſæ ſpinæ bonam terræ partem exſuccent; Denique ſi ſemen pullulet, illud ſuffocant. Sic prorſus illæ ſolicitudines, & auocant animum ne audiat Verbum Dei: & ſeſe quodammodo diuinis opponunt luminibus: & meliorem animæ partem ad ſe retrahunt, vt vix vacet audito Dei verbo ſecum reuoluendo: & ſi quid demum ex auditis vellet proficere, profectum ſtatim ſuffocant.

Tertium vero incommodum est, quòd sicut spinæ sunt aculeatæ & pungentes, ita & illæ diuitiarum curæ ac solicitudines mentem excrucient & dilanient, eóque etiam animo Christus hanc similitudinem proposuerit vt perspecta hac sensibili acerbitate conjunctim cum aliis detrimentis spiritualibus, magis moueremur ad has curas excidendas. Vix tamen propterea vllus moueatur, vix vllus Christo cedat, vix vllus credat, vix vnus reuera sentiat quod diuitiæ sint velut spinæ, nec aliunde defectus iste fidei proueniat quam ex ipsis solicitudinibus, quæ ita mentem humanam fascinant & dementant, vt quod est apud
Iob. 30. Iob; *esse sub sentibus delicias computet.*

Atque hinc eruta Veritas qua manifeste pateat, Quàm sint nociuæ & cauendæ solicitudines, *vt quæ ipsum Christi Verbum quo dicuntur alia Dei Verba suffocare, suffocent.*

Ratio quæ affertur rem totam paucis explicat, dum primo suggerit suffocari Diuinum Verbum nihil aliud esse quam impediri fructum eius. Hoc est enim intentum parabolæ vt vniuersim aperiat quibus modis impediatur fructus Euangelij seu Diuini Verbi: Cumque hoc vnum ex impedimentis afferatur quod solicitudo diuitiarum velut spinæ suffocent verbum, non alia profecto mente id dictum est, quam vt significetur sic impediri fructum eius. Sicut enim suffocatum semen redditur infructuosum sic & Verbum Dei si humano in corde opprimatur & veluti suffocetur, suo priuatur fructu. Et sicut dicuntur ea præcipue suffocari quæ aliquam habent vitam seu vegetantem seu sensitiuam, ac proinde quæ respiratione quadam egent, quæ si tollitur, eorum vita tollitur: Sic Diuinum Verbum vitale est, & vitæ spiritualis ac æternæ non modo semen, sed quoddam velut initium cui sua sunt propria quædam cælitus respirandi spatia, quæ si arctius constringantur & opprimantur, tunc plane intereat necesse est; sicque interire Verbum Dei, hoc ipsum est quod esse
Matth. 15. irritum & sine fructu. *Et irritum fecistis mandatum Dei.* ET
Luc. 8. NON REFERVNT FRVCTVM, ait Dominus.

II. PVNCTVM.

SED *inordinatæ diuitiarum solicitudines impediunt fructum illius verbi, quo Christus Dominus eas dicit alia Dei Verba suffocare.*

Nam fructus illius verbi est, vt cum homines illud audiuerint

& crediderint, tum inordinatum diuitiarum affectum vnde procreantur illæ solicitudines, deponant, aut temperent. Hoc intendebat imprimis Christus Dominus, hoc premebat, hoc vrgebat; *Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra. NON potestis Deo seruire & mammonæ. Ideo dico vobis ne soliciti sitis, NON grauentur* Matth. 6. *corda vestra curis huius vitæ.* Quod vt persuaderet, nihil aptius Luc. 21. dici poterat quam si diceretur, non modo infructuosas illas esse curas, sed & graues, damnosas & lethiferas. Hoc est autem quod Christus dixit cum dixit eas esse velut spinas quarum vel ipsa species fœda est, onus graue, & contactus tam molestus vt sit intolerandus. Vellesne spinis carne nuda circumdari? Possetne vero Cor humanum spina tangi & non lædi, & non mori?

Quis autem fructus huius Christi sermonis? Quis sæcularium non sic amet diuitias? non sic eis Cor apponat suum; non sic inde solicitetur & satagat, perinde ac si Christus Dominus nihil esset contrà loquutus? Quis eorum credat suas de habendis diuitiis curas esse velut spinas, cùm nihil suauius sibi esse putet quam in talibus versari curis? *Si promptuaria eorum plena, eructantia ex hoc in illud. Si oues eorum fœtosæ, abundantes in egressibus suis, si* Ps. 143. *boues eorum crassæ*, Nonne beatum, vt olim, antequam veniret Christus, dixerunt populũ cui hæc sunt? Dicat quãtumuis diuites miseros Christus: Illi beatos semper prædicant. Dicat quãtumuis amaras opum congregandarum curas: Illi delicias suas affirmabunt. Sed Christus est qui loquitur, & qui mentiri non potest Deus, Deus ipse est qui sæculares curas ait esse spinas. Verùm id viri sæculares non recogitant, non id sapiunt, non id sibi dictum putant; Sic suis inuoluuntur curis & toti occupantur solicitudinibus huius vitæ, vt nihil supersit otij, nihil vigoris, nihil ingenij, nihil facultatis ad memorandum Christi Verbum.

At nonne sentiunt ipsos spinarum aculeos, ipsas curarum molestias, ipsas molestiarum moles & amaritudines: sentirent sane nisi sensum obtunderent, & nisi suis inebriarentur amaritudinibus? *Inebriauit me absynthio*, dicebat in eorum persona Ie- Thren. 3. remias, vt recte notauit sanctus Gregorius: *nam ebrius quisque* 20. Mor. *quod patitur nescit, qui vero absynthio inebriatur, & hoc quod sum-* 15. *psit amarum est, & tamen non intelligit eandem amaritudinem qua repletur. Humanum igitur genus recto Dei iudicio in voluptatibus suis sibi dimissum, atque per easdem voluptates spontaneis tribulatio-*

nibus traditum, absynthio est ebrium, quia & amara sunt quæ pro huius vitæ amore tolerat: & tamen eandem amaritudinem, cæcitate cupiditatis quasi insensibilitate ebrietatis ignorat. Mundi enim gloriam sitiens, dum multas pro ea tribulationes reperit, amarum est quod bibit; sed quia hoc nimis inhianter sumpsit, eiusdem amaritudinis
Ps. 106. *malum discernere, iam præ ipsa ebrietate non sufficit.* TVRBATI *sunt & moti sunt sicut ebrius, & omnis sapientia eorum deuorata est.* Sic nempe absorbent animum inordinatæ solicitudines.

III. PVNCTVM.

ERGO *& quàm nociuæ sint & quàm cauendæ patet, cùm illud ipsum Christi verbum quo dicuntur alia Dei verba suffocare, suffocent, & sine vllo fructu efficiant;* Nam hic erat eius fructus vt persuaderet illas solicitudines esse velut spinas: quod cùm sibi persuasum non habeant ipsi etiam Christiani, qui plus æquo se his humanis dedunt curis: quis non videat sic suffocari Verbum istud, & hoc ipsum agi modo quod olim apud Iudæos de quibus
Ezech. 33. Dominus ad Propetam: *Et veniunt ad te quasi si ingrediatur populus, & sedent coram te populus meus, & audiunt sermones tuos, & non faciunt eos, quia in canticum oris sui vertunt illos, & auaritiam suam sequitur cor eorum.*

Expende hæc prostrema Verba non dicit præcisè auaritiã, sed *auaritiam suam*, id est, affectum qualemcumque habent inordinatum ad res terrenas; In hoc autẽ vel maxime apparet inordinatus, cùm ita interstrepit Verbo Dei, vt vel non audiatur vel non credatur. Sic expresse habes in Euangelio, quod inter Christi audito-
Luc. 16. res Illi præcipuè *qui erant auari, deridebant illum*, quia hic terrenorum affectus quem maxime Christus insectabatur, Christo
Matth. 19. etiam vel maxime resistebat. En Adolescens tam castus & innocens vt omnia Dei mandata obseruarit, vnumq; sibi deesse audit à Christo Domino, vt vẽdat quæ habet & pauperibus distribuat, ac certò speret se thesaurum in cœlo habiturum; abit tristis nec Christo credit, quia scilicet suis nimiùm erat affectus rebus. Spinam gerebat in corde, vnde illa tristitia suborta est: Et quam spinam voluisset Christus verbo suo auellere, ipsa potius verbum Christi auulsit; Adeo verum est quod diuitiæ velut spinæ suffocant Verbum Dei, & illud præcipue verbum quod contra ipsas profertur

profertur diuitias, vnde ad reliqua Verba Dei audienda vel credenda nulli minus idonei, nulli minus parati, minus bene affecti quam qui plus æquo affecti ſunt ſuis rebus.

Illud eſt denique obſeruandum quod hîc dicitur: *Euntes ſuffocari*, quaſi diceretur illos tantum ſuffocari & perire qui ſequuntur ſuas cupiditates; Vel potiùs phraſis eſt hebræa & loquendi modus, quo ſignificatur nonniſi pedetentim & progreſſu temporis euenire detrimenta illa quæ commemorata ſunt; Vnde illud etiam accedit incommodi vt ea minus aduertantur, & quò illi magis eunt, magis ſuffocantur & pereunt; Quò illi magis progrediuntur, minus regredientur; Quo illi ætate procedent longius, ita & cupiditate quæ ſemper magis ac magis incaleſcit, roboratur & induratur, vt fuſe demonſtratur in opuſculo: *Lata via perditionis. TV autem, ô homo Dei, hæc fuge, ſectare velò iuſtitiam, Pietatem, Fidem, Charitatem, Patientiam, Manſuetudinem.* 1. Tim. 6.

DE PATIENTIA QVÆ ITA NECESSARIA EST AD FERENDVM FRVCTVM, VT NVLLVS ALIOQVIN FERATVR.

Quod autem in bonam terram, hi ſunt qui in corde bono & optimo, audientes verbum retinent, & fructum afferunt in patientia. Luc. 8.

VERITAS PRACTICA.

Qui timent pruinam, irruet ſuper eos nix. *Iob 6.*

SENSVS eſt quod qui modicum illum timent laborem qui in audiendo Dei Verbo neceſſarius eſt, incident in maiorem: quantóque minus pati voluerint, vt referant fructum, tantò magis patientur ex defectu fructus.

RATIO EST, quia tantò ij magis patientur in aduerſis, quantò minùs habebunt virtutis ad ea quæ occurrent toleranda.

Sed qui metu laboris non audierint Verbum Dei, minùs habebunt virtutis ad huiusmodi tolerantiam.

Ergo ij tantò magis patientur, quantò minus laborare & pati voluerint: ac proinde ex iis erunt de quibus Iob: Qui timent pruinam, irruet super eos nix. Quod cùm sit ridiculum & insipiens, longe satius est laborem illum suscipere, qui in audiendo fructuosè Dei Verbo requiritur.

I. PVNCTVM.

XIIT qui seminat seminare semen suum, & dum seminat, aliud cecidit secus viam & conculcatum est.

Legenda iterum esset & acuratius expendenda tota parabola, quæ tota est illustris, tota mirabilis, tota frugifera, tota saluberrima. Nec refugias laborem qui in legendo & meditando necessarius est; hinc enim primo incipit perditio & iactura Verbi Dei, quod si attentè considerares, omnia alia impedimenta disceres remouere. Quamobrem in id præsertim modò est laborandum, vt agnoscas laborem illum, qui in audiendo & considerando fructuosè Dei verbo desideratur, nullo modo esse fugiendum. Quid enim prodesset hunc fugere, cùm in alium grauiorem incideres, tantoque postea magis patereris ex non audito Dei verbo, quanto minùs pati voluisses in eo audiendo?

Ratio quæ id demonstrat est euidens: Nam in confesso est apud omnes, quòd tanto magis vnusquisque patitur in aduersis, quanto minus habet virtutis & gratiæ ad illa toleranda. Sicut enim vnicuique virtuti hoc est maximè proprium, vt cum diuina gratia, animum nostrum corroboret contra difficultates quæ occurrunt in obiecto, circa quod illa versatur: ita planè si desit virtus, deerit etiam illud animi robur, quod præstabat; ac proinde debilior ac longè impar eris difficultati tolerandæ; sicque magis patieris, seu in externis illis aduersis quæ occurrunt, seu in internis animi commotionibus quæ à vitio virtuti opposito excitantur. *Vbi est Timor tuus, Fortitudo tua, Patientia tua, & Perfectio viarum tuarum?* Nonne id tunc tibi veriùs, quàm olim Iobo diceretur? *Iob. 4.*

Hoc est certè quod quotidianâ patet experientiâ in tam diuer-

so statu hominum, qui aduersis premuntur. Vnde enim fieri putas, vt vnus alio magis laboret in calumnia vel probro aliquo tolerando, nisi quia minus est humilis? Vndenam alius paupertatis difficultatẽ minùs libenter suffert, nisi quia minus est amans paupertatis? sic de aliis virtutibus cogita, quarũ defectu ita augetur labor, vt hoc pene vno laboret animus in aduersis, quòd virtute careat, qua aduersa illa facile & iucunde sustineret. Hinc orabat Apostolus, *vt det vobis secundùm diuitias gloriæ suæ, virtute corroborari, per spiritum eius in interiori homine*, Et alibi, *In omni virtute confortati secundùm potentiam claritatis eius.* O quàm sæpe de creaturis querimur, quæ iustiùs de nobis quererentur, cùm si virtus adesset, nulla creatura obesset; & cùm virtus deest, vix vlla creatura prodest. Ephes. 3. Coloss. 1.

II. PVNCTVM.

S*ED qui metu laboris non audierint aut non considerauerint Verbum Dei, minus habebunt virtutis ad huiusmodi tolerantiam.*

Nam cùm potissimus Verbi Diuini fructus sit ipsa virtus, aut quidquid ad eam ducit aut mouet; profectò is se virtute denudat, qui se tali fructu priuant. Sic enim de Verbo diuino, quod de Sapientia Sapiens; *Labores huius magnas habent virtutes; sobrietatem enim & prudentiam docet & iustitiam & virtutẽ,* (id est fortitudinem,) *quibus vtilius nihil est in vita hominibus.* Sicut igitur qui se priuaret Sapientia, priuaret se eius fructu qui sunt virtutes commemoratæ, sic qui se priuat fructu Diuini Verbi. Sap. 8.

Neque verò Verbum Diuinum virtutes tantùm docet sicut Sapientia, sed cum diuina gratia mouet etiam voluntatem ad earum exercitium. Vnde dicitur *ignitum Dei eloquium vehementer.* Et, *Nonne cor nostrum ardens erat in nobis dum loqueretur in via, & aperiret nobis Scripturas?* Est præterea gladius ille, qui virtuti obstantia quæque perrumpit, de quo Apostolus, *Et gladius spiritus quod est Verbum Dei. VIVVS est enim Sermo Dei & efficax & penetrabilior omni gladio ancipiti.* Hoc ita vtebantur sancti, sicut expresse refert S. Hieronymus de sancta Paula, vt ad vnamquamque occasionem virtutis exercendæ, paratam haberent Scripturæ diuinæ sententiã, aut Verbum aliquod quo veluti ipso Deo iubente vel monente mouerentur, sicque Chypeo fidei & Gladio spiritus simul armati contra spiritualia nequitiæ, inuicti Ps. 118. Luc. 24. Ephes. 6. Heb. 4.

stabant. Hic est itaque Verbi Diuini fructus, *virtutem discere & exercere*; vnde certe eo erit virtus minor, quo minor Diuini verbi fructus. Ah qualis jactura, & quam deploranda! Videsne damnum? sentisne quam graue sit?

III. PVNCTVM.

QVI *timent ergo pruinam, irruet super eos nix.* Id est, qui paruum timent laborem qui in percipiendo Dei Verbo necessarius est, incident in maiorem: quantoque minùs pati voluerint vt referant fructum, tanto magis patientur ex defectu fructus quo se priuant; quia scilicet se virtute spoliant & illis armis, quibus qui denudantur, nihil sibi superesse sentiunt, nisi vinci & pati. Quàm longè igitur ille prudentior, qui non parcit labori debito ad fructum illum colligendum, seu ex meditatione

Prou. 14. seu ex lectione, seu ex piis aliis exercitiis. Et quàm bene ait Sapiens, *Impatiens operabitur stultitiam*: Et paulò pòst, *Qui patiens est multâ gubernatur prudentiâ, qui autem impatiens est exaltat stultitiam suam.* Nam dupliciter errat impatiens; primò quidem, quòd dum se putat laborem fugere, incidit in grauiorem; deinde verò, quòd hic labor in quem incidit, non modo sit grauior quantùm ad pœnam corporis seu temporale damnum: sed etiam quantùm ad spiritualem animi iacturam, quæ inde multis

Prou. 19. modis incurritur. Vnde idem diserte Sapiens: *Qui impatiens est sustinebit damnum: & cùm rapuerit, aliud apponet.* Nam si saltem magis laborando, magis merereris, tolerabilis esset labor; sed ipso maiori labore minus mereri, quis non deploret?

Quis non agnoscat miserandum illum laborem, quem damnati sic deplorant, *lassati sumus in via iniquitatis & perditionis, &*

Sap. 5. *ambulauimus vias difficiles.* Tum post multa concludunt, *Et virtutis nullum signum valuimus ostendere, in malignitate autem nostra consumpti sumus.* Verè malignitas, nolle exiguum illum laborem sumere, qui in meditando aut legendo requiritur ad fructum referendum, & in grauiorem incidere cum periculo salutis aut perfectionis. Quis ex duobus laboribus non eligeret eum, qui

Ecclesi. 20. minor est & fructuosior: quis nollet is esse qui *multa redimat modico pretio?* Denique audi alium Sapientem, quàm præclare & apte ad hæc omnia confirmanda de Doctrina Christi, pronun-

Ibid. 6. tiet: *Fili à iuuentute tua excipe doctrinam, & vsque ad canos inue-*

nies Sapientiam: Quasi is qui arat & seminat, accede ad eam & sustine bonos fructus illius. Injice pedem tuum, in compedes illius, & in torques illius collum tuum: Subjice humerum tuum & porta illam, & ne acedieris vinculis eius. Inuestiga illam & manifestabitur tibi, & continens factus ne derelinquas eam. In nouissimis enim inuenies requiem in ea, & conuertetur tibi in oblectationem. Et erunt tibi compedes eius in protectionem fortitudinis, & bases virtutis, & torques illius in stolam gloriæ: decor enim vitæ est in illa, & vincula illius alligatura salutaris. Quibus prope similia in fine libri repetit selectis quibusdam & exquisitis verbis, *Colluctata est anima mea in illa, & in faciendo eam, confirmatus sum. Manus meas extendi in altum, & insipientiam eius luxi. Animam meam direxi ad illam, & in agnitione inueni eam. Possedi cum ipsa cor ab initio: propter hoc non derelinquar.* Ib. 51.

Videri possunt quæ ibi plura prosequitur: necnon hæ Veritates & aliæ consimiles, quas ex aliis partibus ad Euangelicam parabolam referri est facile.

Sicut discursum nostri intellectus statim sequi debet affectus voluntatis: ita & affectum effectus seu exequutio.

In 1. parte, die 29. Decembris.

Si quid nos reuocat à Doctrina Christi, vel ob id maximè recipienda est.

In 1. parte, Feria 6. infra hebdomadam 2. post Epiphaniam.

Verbum Dei non redit vacuum: aut prosit necesse est recipienti vel obsit.

In 3. parte, Feria 2. infra octauam hebdomadam.

Qui non audit, non audietur.

Quibus nos attentiores esse oporteret, in his magis obsurdescimus.

In 3. parte, Dominica vndecima.

Quod te imparatum magis reddit ad ferendum fructum, hoc te paratiorem deberet reddere.

Quantò minùs puniri timet infructuosus, tantò iam magis punitus est.

In 3. parte, in fine, vbi de renouatione votorum.

HAC HEBDOMADE, Materia Considerationum & Veritatum comprehendetur illo Sermone, quem Christus Dominus habuit statim à cœna cum discipulis facta, vsque ad Orationem quam ibidem in cænaculo fudit ad Patrem, prout refertur à sancto
c. 13. 14. 15, & 16. Ioanne. Et quia illo toto sermone, hoc pene vnum versat argumentum, vt fortes sint Apostoli in persecutionibus tolerandis, eò etiam præcipue spectabunt Veritates, & iisdem motiuis, quæ proponuntur à Christo Domino, innitentur ad hunc finem, vt discamus constantiam in aduersis.

FERIA SECVNDA.

DE FVTVRO PETRI LAPSV, A CHRISTO DOMINO PRAENVNTIATO.

Quò ego vado, non potes me modò sequi, sequêris autem postea. Dicit ei Petrus: quare non possum

te sequi modo? animam meam pro te ponam? Respondit ei Iesus; Animam tuam pro me pones? Amen, Amen dico tibi, non cantabit gallus, donec ter me neges. Ioan. 13.

VERITAS PRACTICA.

Nimia firmitas, infirmitas.

SENSVS & RATIO est, quia vbi est nimia firmitas, ibi est præsumptio animi, seu præsumpta quædam securitas, quasi nullum sit periculum, aut quasi non sis periturus in periculo.
Sed vbi est talis præsumptio, ibi est infirmitas.
Ergo nimia firmitas infirmitas: ac proinde sibi diligenter cauendum, & non in se, sed in Domino confidendum.

I. PVNCTVM.

PERACTA cœna, & iis dictis quæ præcedenti hebdomada considerata sunt; ipso etiam proditore Iuda egresso, ad suum facinus exequendum: Dominus Iesus, Diuinum hunc cæpit habere sermonem cum suis discipulis, cuius initium est: *Nunc clarificatus est filius hominis, & Deus clarificatus est in eo.* Et paucis interiectis, cùm de instanti suo discessu nihil tale cogitantes monuisset, ac de mutua dilectione nouum mandatum dedisset; *Tum dicit ei, Simon Petrus: Domine quo vadis? Respondit ei Iesus, quò ego vado*; & quæ supra referuntur, vbi quanta videtur Petri firmitas, tanta spectatur eius infirmitas. Quid firmius, quàm quod ille Christo dicit, *Animam meam pro te ponam?* Sed quid infirmius, quàm quod illi à Christo dicitur; *Non cantabit gallus, donec ter me neges?* Numquid fortè nimia fuit eius firmitas, vnde talis infirmitas? Certè id videtur innuere S. Augustinus, qui cùm vniuersim dixisset; *Audeo dicere superbis esse vtile cadere in aliquod apertum, manifestúmque peccatum, vnde sibi displiceant, qui iam sibi placendo ceciderant:* tùm addit particu-

Ioan. 13.

L. 14. Ciuit. c. 13.

latim de hoc Apostolo: *Salubriùs enim Petrus sibi displicuit, quàm sibi placuit, quando præsumpsit.* Ex quibus sancti Patris verbis non modò elicitur Veritas proposita, *quòd nimia firmitas sit infirmitas*, sed & eius allata Ratio subiungitur, quod vbi est nimia firmitas, ibi sit præsumptio: atque vbi præsumptio, ibi infirmitas, ibi casus & interitus. Hoc primum sit contra occurrentia mundi pericula & aduersitates monitum.

Hanc porro Rationem sic expende accuratè, vt iam non Petro, sed tibi applices. Est autem ita euidens quoad primam partem, vt nimia firmitas & præsumptio, pene vnum atque idem sub diuersis nominibus videantur intelligi. Neque enim vllus aliter nimis est firmus, quàm quòd malè præsumit; neque vllus malè præsumit, quàm quòd opinione sua nimis est firmus, id est, supra quàm debet, inordinatè, sine vllo timore, & diffidentia sui, sine
2. Pet. 2. vllo respectu ad ordinem, & Prouidentiam Dei; *Audaces, sibi placentes.* Sic apertè sanctus Thomas: *Præsumptio est nimia quædam & immoderata fiducia seu spei excessus, non modò circa proprias vires, sed etiam circa diuinam potentiam & misericordiam, quatenus*
2. 2. q. 21. a. 1. & sequentibus. *aliud aut aliter atque Deus ordinauit, homo contendit. FACIAMVS & ipsi nobis nomen, & eamus pugnare aduersus gentes. Ipsi autem non*
1. Macch. 5. *erant de semine virorum illorum, per quos salus facta est in Israel. In die illa ceciderunt Sacerdotes in bello, dum volunt fortiter facere:*
Ecclesi. 37. *dum sine consilio exeunt in prælium? O PRAESVMPTIO nequissima vnde creata es cooperire aridam malitiâ & dolositate.*

II. PVNCTVM.

SED *vbi est talis præsumptio, ibi est infirmitas.* Primò quidem quæ putatur audacia & firmitas animi, mera est infirmitas; cùm si quis animo firmus & constans esset, sibi magis attenderet, nec ita vanè præsumeret. Deinde verò statim atque præsumit, sibi relinquitur, diminuuntur Gratiæ, lumina,
Iob. 13. & diuina quæuis auxilia, quibus destitutus homo, quid est *nisi folium quod vento rapitur, nisi stipula sicca*, nisi mera infirmitas, nisi prona in lapsum, & ad omne genus peccati ruitura indoles,
Iudith. 6. vnde numquam emergat? Sic Deus dicitur, *præsumentes de se, & de sua virtute gloriantes humiliare.*

Adde, quod qui præsumit, quantumcumque auxilij & diuinæ

gratiæ cœlitus offeratur, vix ad illud attendit, siue vt in eo fidat, siue vt fideliter ei cooperetur & adhæreat: Sed quasi securus de rei exitu, cætera negligit, & in negligentiæ suæ pœnas infirmitatem illam refert, quam de se & de aliis deplorat Dauid: *Infirmata est in paupertate virtus mea; INFIRMATI sunt, nec fuit qui adiuuaret.* O vere deplorandam infirmitatem! Ps. 30. & 106.

III. PVNCTVM.

NIMIA *ergo firmitas, infirmitas:* Quia sic præsumptio castigatur, vt qui nimis se posse audet, minus possit. *Audiuimus superbiam Moab: superbus est valde: superbia eius & arrogantia eius, & indignatio eius, plusquam fortitudo eius.* Vnde & concludit Propheta, *Et relinquetur paruus & modicus, nequaquam multus.* Hinc apte psaltes Regius: *Posuisti firmamentum eius, formidinem;* id est, in quo vanè firmabatur, & nimis præfidebat, illud ipsum est quo formidandum in modum periit: illud ipsum est quod esse debet causa formidinis, ne deinceps sic vanè efferatur. Illud denique ipsum est, quod erit firmamentum eius, si bene formidet & timeat, prout ait Scriptura: *Oculi Domini super timentes eum, protector potentiæ, firmamentum virtutis, tegimen ardoris, & vmbraculum meridiani, deprecatio offensionis, & adiutorium casus, exaltans animam, & illuminans oculos, dans sanitatem, & vitam & benedictionem.* Et alibi breuiùs, *In timore Domini fiducia fortitudinis.* Is. 16. Ps. 88. Eccles. 34. Prov. 14.

Vide ergo vt sic formidinem & timorem Domini ponas firmamentum tuum: ne si firmamentum tuum in alio statuas, vel in ipso Domino, non seruatis seruandis, *Ipse ponat firmamentum tuum formidinem,* id est, vertat in ruinam, quod ad salutem esse firmius præsumebas. *Quoniam obtriuit Dominus confidentiam tuam, & nihil habebis prosperum in ea.* Vide in 3. parte, Dominica 10. & Sabbato infra hebdomadam 14. Ier. 2.

FERIA TERTIA.

DE CAVENDA PERTVRBATIONE ANIMI IN ADVERSIS.

Ad haec Christi Domini verba:

Non turbetur cor vestrum. Creditis in Deum, & in me credite. In domo patris mei, mansiones multæ sunt: si quo minus dixissem vobis, quia vado parare vobis locum. Ioan. 14.

VERITAS PRACTICA.

Quod Christus semel suis, hoc in omni semper casu, tibi dicit, *Non turbetur cor tuum.*

RATIO EST, Quia cum Dominus dixit suis ne turbarentur, idcirco dixit propter tria quæ subiungit, sedandæ perturbationis animi motiua potentissima.

Sed illa ipsa tria motiua concurrunt in omni casu, vt te pariter moueant ad sedandam animi perturbationem, vndecumque ortam.

Ergo quod Christus semel suis, hoc in omni casu dicit, non turbetur cor tuum, *Quod certe est potentissimum in aduersis subsidium.*

I. PVNCTVM.

NON semel quidem hoc præceptum siue consilium de cauenda perturbatione animi in aduersis, proposuit suis discipulis Christus Dominus. Iam enim illis ante præ- *Matth. 24.*
ceperat, *Videte ne turbemini:* &, *Nolite terreri.* Tum verò hîc *Luc. 21.*

etiam in eodem suo sermone bis repetit; *Non turbetur cor vestrum*; *NON turbetur cor vestrum neque formidet.* Nec sanè frustra sic toties; nam cùm perturbatio animi plerumque soleat impedire fructum, qui ex aduersitate colligi potest, grauius est & damnosius perturbari, quàm quæuis aduersa perpeti: proindéque diligenter præcauenda talis perturbatio; neque semel tantùm, sed pluries inculcandum fuit monitum. At nihilominus in Veritate proposita, dicitur semel dictum à Domino, quia scilicet pro vno & eodem accipitur totum illud quod dixit & fecit dum viueret, sicut ipse ait Patri: *Opus consummaui quod dedisti mihi vt faciam.* Ioan. 14. Ioan. 17.

QVOD itaque semel Christus suis, hoc in omni semper casu tibi dicit, NON TVRBETVR COR TVVM. Est enim eadem prorsus ratio, cur ita sit semper verum & semper efficax in omni aduerso casu ad sedandam commoti cordis perturbationem, sicut cùm dixit Christus suis. Atque hæc ratio non vna sed triplex est, quæ deducitur ex ipsis Christi Domini verbis, quæ supra relata sunt, & quæ hîc modò sunt expendenda. *Creditis in Deum*, inquit, *& in me credite*, quasi diceret, Nonne creditis Diuinam Prouidentiam? Nonne creditis nihil prorsus aduersi vobis posse contingere, nisi Deo ac meipso permittente & volente? Ego autem non permittam vobis quidquam accidere quod noceat, imò quod non prosit, si mecum aduigilare vultis. Quapropter ne turbetur cor vestrum, quia vobiscum sum, & me præsente, nihil erit damni & detrimenti. Sicut cùm in mari & in exorta tempestate illis dixit, *habete fiduciam, ego sum, nolite timere.* O quis tum diffidat? quis turbetur? *Obmutui & non aperui os meum*, inquit Psaltes, *quoniam tu fecisti.* Atque hæc prima ratio, quæ petitur à diuina prouidentia. Matth. 14. Ps. 38.

Secunda continetur his verbis: *In domo patris mei mansiones multæ sunt.* Et horum sensus est ad perturbationem animi in aduersis validè reprimendam multùm idoneus & efficax; Ne turbemini, quasi aduersum vobis aliquid acciderit, non enim est illud aduersum quod mansionem vestram in domo Patris mei parat: & cum multæ sint, eæque variæ mansiones, multa etiam & varia ab vnoquoq; sunt toleräda, vt eò tandem perueniat, quò per illas tolerantias disponitur. *O si vidisses sanctorum in cœlo coronas perpetuas! O si tibi hæc saperent, & profunde ad cor transirent,*

quomodo auderes vel semel conqueri? Nonne pro vita æterna cuncta laboriosa sunt toleranda? Hæc & plura libro tertio de Imitatione Christi, capite quadragesimo septimo, & quadragesimo octauo.

Tertia denique ex his deducitur, *quia vado vobis parare locum*, nempe per passionem & crucem. Sic enim patiendo & moriendo parauit nobis locum in cœlo; licet enim *prædestinando parauerit mansiones, tamen etiam operando parat*, inquit sanctus Augustinus; Quæ consideratio certe plurimùm potest in aduersis: nam si Christo sic patiendum fuit, vt mihi locum pararet, quanto id

Heb. 12. mihi satius, ne parato excidam loco? Vnde aptè Apostolus, *Per patientiam curramus ad propositum nobis certamen, aspicientes in Authorem fidei & Consummatorem Iesum, qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem, confusione contempta, atque in dextera sedis Dei sedet. Recogitate enim eum qui talem sustinuit à peccatoribus aduersum semetipsum contradictionem, vt ne fatigemini animis vestris deficientes. Nondum enim vsque ad sanguinem restitistis, aduersus peccatum repugnantes.* Nonne est ita?

II. PVNCTVM.

SED *illa ipsa tria motiua concurrunt in omni casu, vt te pariter moueant ad sedandam animi perturbationem, vndecumq; ortam.* Quid enim horum deesset? An quidquam potest tibi euenire sine Diuina Prouidentia? Responde. An verò illud, quod Deo permittente sic tibi accidit, aliud esse potest, quàm quod prosit cælo promerendo? quamuis vel peccatum esset, si inde profectum qui capi potest capias, proderit ad salutem; *diligentibus enim Deum omnia cooperantur in bonum*, inquit Apostolus. NE-

Rom. 8. QVE, vt ait sanctus Hieronymus, *bonus Deus mala permitteret, nisi esset æquè omnipotens, vt ex his bona faceret.*

Denique nonne exemplum Christi æquè valet ad hunc particularem casum, atque ad alios? Quid tibi est in hac aduersitate tua, quod Christus non præuiderit, & quod si alteri euenisset, non idem atque tu contrà posset objicere? Quod si verò sic liberum esset omnibus suos quosque sensus particulares obtendere, quis tandem libens volens pateretur, & quis esset cui

Iob 40. non diceret Deus, *An condemnabis me, vt te iustifices? Interrogabo te, & indica mihi, numquid irritum facies iudicium meum,*

& condemnabis me vt tu iustificeris? Attende ad hoc, quidquid te in illo tuo casu contradicentem facit, & conturbat, mera est contradictio naturalis appetitus, quam nisi reprimas, foues vt iustam, quam si iustam putas, iniustum facis Deum: Deum accusas & condemnas. O qualis illa impietas!

III. PVNCTVM.

QVOD *Christus igitur semel suis, hoc in omni semper casu tibi dicit,* NON TVRBETVR COR TVVM. Nam si valet in aliquo, valet in omni casu propter rationes allatas, quæ sic vniuersim concludunt non esse permittendam cordi perturbationem, vt in particulari quolibet casu sit ita concludendum. Aut si casus esset, in quo id negaretur, vix id affirmari posset de alio: vix ad vllam calamitatis speciem non turbareris, si non ad omnem sis paratus, & nisi dicas cum Dauide, *quoniam ego in flagella paratus sum.* Quidquid contrà opponat ap- *Ps. 37.*
petitus in praxi, perinde rejiciendum existima, sicut si vniuersim persuadere vellet, nihil tibi omnino esse patiendum.

Vellésne nihil omnino pati in hac vita? Non auderes affirmare, quia tot testimoniis contrà conuincerere, vt te puderet non id velle, quod volendum tam apertè videres. Cùm igitur natura corrupta non ausit vniuersim contra omnes aduersitates proclamare, fingit se habere tantùm, quod isti particulari opponat; sed mera fictio est & deceptio. Sic enim, vt dixi, de vnaquaque singillatim dicet, quod non audet de omnibus, & sic numquam in praxi & actu vellet pati. Quamobrem audi Dominum, & tum tibi potissimum loquentem audi, cùm obloquitur appetitus; *Quid est quod loqueris fili? cessa conqueri, consideratâ meâ & aliorum sanctorum passione; Nondum vsque ad sanguinem restitisti: parum est quod tu pateris in comparatione eorum, qui tam multa passi sunt, tam fortiter tentati, tam grauiter tribulati, tam multipliciter probati & exercitati.* Vide reliqua, libro tertio de Imitatione Christi, capite decimo nono. Et quæ tota hebdomade, imo & tota quadragesima sequuntur Veritates huic conformes.

Ex prima vero parte huc transferri possunt hæ quatuor.

Non contristabit iustum quidquid ei acciderit.

Die decima Ianuarij.

Non quia mala sunt, perturbamur in aduersis: sed quia perturbamur, aduersa mala sunt.

Dominica 4. post Epiphaniam.

Nisi probè paratus sis ad aduersa, nec ad ipsa prospera bene paratus es.

Feria sexta hebdomadæ quintæ post Epiphaniam.

Quanto minùs murmuramus, aut omnino tacemus flagellati à Domino: tantò altiùs altissimum eius Dominium prædicamus.

Feria 2. hebd. 6. Vide in aliis, verbo *Aduersitas.*

FERIA QVARTA.

DE CHRISTO DOMINO VT EST EXEMPLAR CONSTANTIAE ET VIA VERA AD PERFECTIONEM.

Ego sum via, & veritas, & vita. Ioan. 14.

VERITAS PRACTICA.

Melius est in via claudicare, quàm præter viam fortiter ambulare.

Verba sunt sancti Augustini de Christo Domino expressè agentis, vt infra videbitur.

SENSVS autem verborum, & Veritatis propositæ hic est, quòd sicut melius est pedetentim incedere per veram viam, quàm si aliâ viâ minùs certâ & verâ festines, quia sic tandem certiùs quò tēditur peruenitur: sic planè melius est, imperfecto quodammodo & lento gradu per Imitationem & Considerationem

Christi Domini ad perfectionem tendere, quàm si alio motiuo vtereris, quod sublimius & perfectius videretur. Quidquid enim aliud cogites, siue Dei præsentiam, seu Diuinas perfectiones, seu cœlestem beatitudinem, seu rerum humanarum vanitatem, seu mortem instantem, seu particulare aut vniuersale iudicium, seu ipsam inferorum æternitatem, aut quoduis denique aliud quod crebro cogitatum mouere possit ad salutem & perfectionem consequendam; non ita promouebit, quàm vnius Christi Domini cogitatio; quia Ille videlicet vera est ad salutem & perfectionem Via, & aliter incedere dici potest quodammodo, præter viam ambulare.

Hoc itaque manet demonstrandum, quod quidquid est in vna via præ aliis, vt sit viatori aptissima, hoc est in vno Christo Domino præ omnibus mediis & motiuis ad perfectionem.

RATIO EST, quia quod est magis considerandum in via, viatori, ad hæc tria refertur, vt sit via certa, breuis, & facilis.

Sed hæc tria simul in Christo sic aptè reperiuntur, vt nullibi aptius.

Ergo vna via est aptissima, & medium magis opportunum ad perfectionem, in quo tenendo, Melius est claudicare, quam præter viam fortiter ambulare.

I. PVNCTVM.

CVM Dominus Iesus sic pergeret in sermone suo, *Quò ego vado scitis, & viam scitis; dicit ei Thomas: Domine nescimus quo vadis, & quomodo possumus viam scire? Dicit ei Iesus: Ego sum via & veritas & vita,* quæ quidem verba in vernacula Meditatione ad Constantiam in aduersis transtulimus, sed hîc extendenda videntur vlteriùs ad omnem virtutem seu ad ipsam perfectionem. Sic enim inter alios de his vniuersim & aptè S. Augustinus, *Quà vis ire? Ego sum via. Quò vis ire? Ego sum veritas. Vbi vis permanere? Ego sum vita. Veritatem & vitam* De verbis Dom. ser. 4 *omnis homo capit, etiam Philosophi Deum esse vitam quandam & veritatem viderunt; viam non omnis inuenit. Verbum ergo Dei quod apud patrem est Veritas & Vita, assumendo hominem, factum est Via; ambula per hominem & peruenies ad Deum;* Melius est in via clau-

Serm 2. de ieiunio. dicare, quam præter viam fortiter ambulare. Quod præclarè item Sanctus Leo, *Melior est gradus lentior per iter rectum, quàm velocitas festina per deuium.*

Sic igitur nobis proponendus est Christus Dominus vt Via, non modò per fidem ad salutem, sed per imitationem ad perfectionem: sícque intelligendus est ad perfectam vitam esse via, vt licèt alia media considerari & vsurpari possint, Ille tamen via sit, & veritas, & vita, id est, vt communiter ex Hæbreo omnes *Apud Maldon.* interpretantur, Via vera & vitalis, quasi diceretur, Via vnica & præ omnibus seligenda. Nam cùm tres præcipuè spectentur notæ seu conditiones, quibus vna præ aliis via seligitur: si vno in Christo singulariter quadrent, profectò nihil restare potest dubij, quin sit aliis omnibus mediis præferendus.

Hæc sunt autem tria, quæ maximè Viatori considerantur, in viæ delectu. Primum, vt sit certa seu recta & tuta, ne si occurrant anfractus, dubitet & deuiet: nec à prædonibus sibi timeat. Secundum est vt sit breuis, ne itineris molestiâ fatigetur. Tertium denique vt sit plana & facilis, ne per abrupta montium, aut concaua vallium periclitetur.

Atque hæc quidem per se notissima: tantum hîc iuuerit meminisse nos, quamdiu viuimus, peregrinos esse & aduenas, at- *Hom. 11. in Euang.* que vt ait sanctus Gregorius, *In præsenti vita quasi in via sumus, quâ ad patriam pergimus. Maligni autem spiritus iter nostrum quasi quidam latrunculi obsident.* Sanctus quoque Bernardus, *Quàm multi ex hoc,* inquit, *à recto tramite periculosissimè aberrarunt, ignorantes astutias satanæ.* Multæ videlicet se viæ ostendunt ad salutem & perfectionem, nec minùs nobis est timendum, quàm viatori, ne qua incerta aut periculosa teneatur. Hinc aptè Sa- *Prou. 12.* piens: *Via stulti recta in oculis eius: qui autem Sapiens est, audit consi-* *Ibid. 16.* *lia.* Itémque paulò pòst. *Est via quæ videtur homini recta, & nouissima eius ducunt ad mortem.* Tene aliquando perspexisti, quâ *Ps. 85.* tandem viâ incederes? *Deduc me Domine in via tua, & ingrediar in veritate tua.*

II. PVNCTVM.

SED *illæ tres viæ conditiones in Christo sic aptè reperiuntur, vt nullibi aptiùs.*

Primò

Primò quidem securitas & certitudo in eo maxime est posita, vt Deo grata sit & accepta illa praxis. Quid autem potest esse illi gratius, quàm vt de Verbo cogites, cuius vnius cogitationem habet ? Quid gratius Deo Patri, quàm cogitare quod cogitat ? quid acceptius Filio, quàm sic tecum habitare, cuius deliciæ sunt esse cum filiis hominum ? Quid Spiritui sancto iucundius, qui vt iam in prima parte visum est, idcirco missus est, vt Filium vbique notificet, & in mentibus nostris præcipuè clarificet ? *Deus qui dixit de tenebris lucem splendescere, ipse illuxit in cordibus nostris ad illuminationem scientiæ claritatis Dei in facie Christi Iesu.* IPSE EST quem proposuit Pater omnibus; adeo vt nullus dubitare possit de eius acceptione. Ipse est *flos campi, & lilium conuallium,* quò omnes accedere tutò possint. Non sic porrò in cæteris, quæ pendent à varia hominum conditione, & de quibus dicitur, *Non omnia omnibus expediunt, & non omni animæ omne genus placet.*

Feria 4. primæ Hebd. in Adu. 2. Cor. 4. Cant. 2. Ecclesi. 37.

Secundò breuitas viæ; Iampridem dictum est, *longum esse iter per præcepta, breue per exempla*; si quod autem exemplum valet, maximè Christi Domini, qui quod fecit & passus est, in exemplum nostrum ordinauit, vt sequamur vestigia eius, non quòd illa ipsa quæ fecit faciamus, sed quæ in nostra vacatione sunt facienda, exemplo eius qui longè plura & grauiora fecit, exequamur; *Est enim verbum abbreuiatum, & verbum consummans & abbreuians,* Id est, quidquid in aliis omnibus mediis & motiuis continetur, ipse ita comprehendit, vt audito solo nomine IESV aut CHRISTI, statim intellectus & voluntas moueantur ad credendum, & id omne efficiendum quod occurrit. *Liber est scriptus intus & foris,* quia quod docet exterius verbo & exemplo, hoc Ipse suo spiritu seu gratiâ promouet in animis nostris. Vnde si de quodam Sextio dixit, qui eum legit, *In quacumque positione mentis sum, cùm lego Sextium, libet omnes casus prouocare, libet exclamare, quid cessas fortuna! Congredere!* quanto magis de Christo, qui est veritas & *solutio omnis difficultatis*, vt ait quidam, contra omnia dubia intellectus, & qui est vita contra omnes repugnantias, & metus voluntatis. Legendus esset diuus Bernardus qui de hoc argumento suauiter æque ac potenter agit, locis notatis.

Seneca. Is. 10. Rom. 9. Apoc. 5. Sen. Serm. 15. & 20. in Cantic.

Tertiò deniq; facilitas viæ; quid facilius cogitatione Christi?

at sola eius cogitatio via & motiuũ est ad quemlibet virtutis actũ.
Num. 21. Serpẽs est æneus tantùm aspiciendus in cruce & sola cogitatione sibi representãdus, vt serpentis æmuli ignita iacula extinguãtur. Nec timeri potest imaginationis aut capitis læsio, sicut in aliis, cùm sit aliquid corporeum quod facile concipi potest. Vidésne quanta sit motio animorum, sacro die parasceues, quo Passionis & Mortis eius memoria recolitur? Quam facile omnes omnia. Sic planè, quoties sic eum religiose ad mentem reuoca-
l. 1. de Imit. Chr. c. 25. res. *O si Iesus Crucifixus in cor nostrum veniret, quàm cito & sufficienter docti essemus!* Et idcirco inter alias rationes Deus factus est homo, vt haberet homo quem facilè & securè posset se-
Serm. de Nat. Ch. qui; Vnde sanctus Augustinus; *Sequendus Deus erat qui videri non poterat, sequendus homo non erat qui videri poterat: Deus fa-*
Matth. 21. *ctus est homo quem sequeretur homo. VEREBVNTVR filium meum,* dicebat Pater æternus, quasi diceret: Habent certè quem vereantur, & cuius respectu & consideratione moueantur. Nonne id ita? at verò, itáne moueris hoc exemplo? *Bene verecundari po-*
l. 1. Imit. Ch. c. 25. *tes inspectâ vitâ Iesu Christi, quia nec dum magis illi te conformare studuisti.*

III. PVNCTVM.

QVIDQVID *est igitur in via præ aliis, vt sit viatori aptissima, hoc est in vno Christo Domino præ omnibus mediis & motiuis ad perfectionem:* Ac proinde melius est in illa via claudicare, quàm præter illam fortiter ambulare, quia sic tandem certiùs & feliciùs quò contendis, peruenies. Ad hoc vnum cogitan-
1. Pet. 4. dum pene alia omnia reducunt Apostoli: *Christo in carne passo, &*
Heb. 12. *vos eâdem cogitatione armamini. RECOGITATE eum,* id est cogitate non semel sed iterum, & quoties opus erit ad virtutem, reuocate tantùm in mentem vestram, vestrum Christum Iesum. *Omnia in te vno habentes, te non debuimus dimittere à nobis,* dice-
Tob. 10. bant de Tobia filio, parentes eius: quanto magis nos de Christo Domino. *O Veritas Deus, fac me vnum tecum in Charitate perpe-*
l. 1. de Imit. Chr. c. 3. *tua. Tædet me sæpe multa legere & audire, in te est totum quod volo & desidero. Taceant omnes doctores, sileant vniuersæ creaturæ in*
Eccles. 2. *conspectu tuo, tu mihi loquere solus.* Caput est nostrum; *Et sapientis oculi in capite eius,* vt ait Sapiens.

Denique, *crescamus in illo per omnia, qui est caput Christus, ex quo totum corpus compactum & connexum est. SICVT ergo accepistis Iesum Christum Dominum nostrum, in ipso ambulate radicati & superædificati in ipso, & confirmati in fide, sicut & didicistis, abundantes in illo in gratiarum actione.* Ephes. 4. Coloss. 2.

Obserua quàm rectè simul duo hæc coniungantur, *radicati & superædificati*; Vnum enim sine alio mancum esset & deficiens. Nam quod est radicatum crescit quidem, sed facile euellitur. Quod est autem ædificatum non facile conuellitur, sed non crescit. At vbi duo hæc coniunguntur, & firmitas ædificij & incrementum radicis, tum præclare sunt omnia. Quamobrem sic in Christo semper crescendum, vt firmiter hæreas; & sic hærendum firmiter, vt semper in illo crescas. Vide plura, verbo *Christus*, & hanc præcipue Veritatem.

Exemplo suo Christus nos magis vrget quàm Imperio.

In prima parte. Die 13. Ianuarij.

FERIA QVINTA.

DE CHARITATE SIMVL ET CONSTANTIA CONIVNGENDIS AD TOLERANTIAM ADVERSITATVM.

Sicut dilexit me pater, & ego dilexi vos: manete in dilectione mea. Ioan. 15.

VERITAS PRACTICA.

Sic Caritas & Constantia simul iunctæ constant, vt nisi sint simul iunctæ, non sibi constent.

RATIO EST, Quia Caritas & Constantia non sibi constant, si frangantur ab oppositis difficultatibus.

Sed si non sint simul iunctæ, franguntur ab oppositis difficultatibus quas simul iunctæ frangerent.

Ergo sic Caritas & Constantia simul iunctæ constant, vt nisi sint simul iunctæ, non sibi constent: ac proinde simul iungendæ sunt nec vmquam separandæ.

I. PVNCTVM.

CVM sermo ille Domini, qui hac hebdomade suscipitur conderandus, sit multò longior, quàm vt totus considerari possit, multáque ex eo veniant in Euangelia Dominicarum post Pascha, quæ tum commodius expendentur: seligenda modò sunt aliqua, quæ iuxta præfixum hebdomadi finem, tolerantiam in aduersis corroborent. Sunt autem illa præcipuè, quæ Christus Dominus de Caritate habet, quæ postquam in textu legeris; Vide quàm arctè simul Caritas & Constantia cohæreant, quámque illa sit certa & necessaria Veritas quæ proponitur; *Quòd sicut hæ duæ virtutes simul iunctæ fortiter constant in aduersis, ita nisi sint simul iunctæ, non omnino sibi constent.*

Ratio est facilis quoad illam primam partem quâ dicitur, Caritatem & Constantiam non constare sibi, si frangantur ab oppositis difficultatibus. Sicut enim constare sibi nihil aliud est quàm constanter resistere contrariis, & nulla eorum vi frangi: sic planè non constare hoc est, si non resistant, aut quantum-
Ecclesi. 2. cumque resistant, si frangantur. *Væ dissolutis corde! Væ his qui perdiderunt sustinentiam, & qui dereliquerunt vias rectas, & diuerterunt in vias prauas! Et quid facient cum inspicere cœperit Dominus?* quasi diceret, non erit quò fugiant, non erit quod excusent: & quia noluerunt resistere aduersantibus sibi, cùm commode possent & deberent pro salute animæ, tunc & si vellent, non commodè poterunt.

II. PVNCTVM.

SED *si Caritas & Constantia non sint simul iunctæ, franguntur ab oppsitis difficultatibus, quas simul iunctæ frangerent.*

Sicut enim Caritati in his quæ spectant ad Dei vel praximi

dilectionem, multæ occurrunt difficultates: sic Constantiæ suis in obiectis plurimæ obuersantur: & quemadmodum Caritas oppositis frangeretur difficultatibus, nisi constans esset, aut nisi constantiâ iuuaretur; sic planè Constantia infrigetur, nisi Caritate roboretur. Hinc aptè Apostolus, primò dixit, *Caritas patiens est*, vt ostenderet Caritati opus esse constantiâ, tum verò pòst iunxit, *Caritas omnia suffert, omnia sustinet*; vt indicaret non minùs necessariam esse constantiæ Caritatem, quàm Caritati constantiam. Nec frustra repetit, *omnia suffert, omnia sustinet*: sic enim Apostolus duo illa significat, quæ in Propositione nostra continentur; primò quidem, quod Constantia deficeret sine Caritate, *quæ omnia suffert*; deinde verò, quòd numquam deficiat, si caritati iungatur *quæ omnia sustinet*. Quod postremum sic disertè confirmat S. Augustinus: *Nihil est tam durum atq; ferreũ, quod non amoris igne vincatur; quò enim se anima rapit in Deũ, super omnem carnificinam libera & admiranda volitabit pennis pulcherrimis & integerrimis, quibus ad Dei complexum amor castus innititur. Nisi vero amatores auri, amatores laudis, amatores fœminarum, amatoribus suis Deus faciat esse fortiores, cùm ille non amor, sed congruentiùs cupiditas vel libido nominetur. In qua tamen apparet quantus sit impetus animi, ad ea quæ diliguntur, indefesso cursu per immania quæque tendentis, argumentoque nobis est, quàm sint omnia perferenda, ne deseramus Deum, si tanta illi, vt deserant, perferunt.*

1. Cor. 13.

L. de Mor Eccl. c. 28.

His conformiter Thomas à Kempis, *Magna*, inquit, *res est amor, magnum omnino bonum, quod solum leue facit omne onerosum, & fert æqualiter omne inæquale. Nam onus sine onere portat, & omne amarum dulce & sapidum efficit*. Vide quæ plura refert toto illo capite; aut si mauis, breue illud sancti Bernardi dictum reuolue: *Opus meum vix est vnius horæ: & si plus, præ amore non sentio*. Itáne tecum agitur? Hinc explora vtrum verè diligas Deum, an non. Sic enim vere est de Charitate: omne onus exonerat, tuque si aliter sentis, manifestè contradicis Veritati Caritatis, seu Caritati veritatis, de qua Apostolus, postquam de iis qui pereunt, egit: *Eo quod*, inquit, *Caritatem Veritatis non receperunt, vt salui fierent*. Quasi diceret, propter difficultates perierunt, quas si superassent salui fuissent; illas autem verè superassent, si veram Caritatem habuissent, quæ nihil reperit difficile quod non perrumpat.

L. 3. c. 5.

Serm. 14. in Cant.

2. Theff. 2.

III. PVNCTVM.

SIC ergo Caritas & Constantia simul iunctæ constant, vt nisi sint simul iunctæ, non sibi constent; Quia cum disiunctæ sunt, franguntur illis difficultatibus quas simul iunctæ fregissent. *Si venis mecum, vadam; si nolueris venire mecum, non pergam.* Sic Barac Israelitarum Dux dicebat Debboræ: sic nos Caritati, non verbo sed reipsa iungamur necesse est, si fortiter & fœliciter dimicare volumus contra occurrentes difficultates. Alioquin vel pugnam detrectabimus, & cedemus turpiter: vel in conflictu periclitabimur, & damnosè cademus, sicut illi, *qui sine consilio & contra Charitatem exierunt in prælium*, & inde fusi fugatique redierunt cum magna suorum iactura, vt est in primo libro Machabæorum. Longè alius fuit aliorum exitus, qui, vt ibidem dicitur, ex Charitate *pugnantes, conualuerunt animis: non solum homines sed & bestias ferocissimas, & muros ferreos parati penetrare. Ibant igitur prompti, de cælo habentes Adiutorem, & miserantem super eos Dominum. Leonum autem more, impetu irruentes in hostes, prostrauerunt ex eis multa millia*, quæ ibi recensentur distinctiùs.

Iudith 4. — *2. Mach. 11*

1. Ioan. 4. O quanta vis Charitatis! ô quantum interest, bene vel malè cum ea conuenire! sicut enim *Deus Charitas est*, ita Deum vnusquisque habet adiuuantem aut repugnantem, prout bene vel malè cum Charitate conuenit.

Vide in 3. parte, Feria 2. hebdomadæ nonæ, vbi hæc proponitur Veritas: *Affectum probat effectus.*

FERIA SEXTA.

DE PRÆVIDENDIS ADVERSITATIBVS.

Hæc locutus sum vobis, vt cùm venerit hora eorum, reminiscamini quia ego dixi vobis. Ioan. 16.

VERITAS PRACTICA.

Quantum obest aduersitas improuisa, tantum præuisa prodest.

RATIO EST, *Quia idcirco aduersitas improuisa obest, quòd cum afferat maiorem doloris sensum, minus tamen meritum causet.*

Sed è contra sic præuisa prodest, vt cùm minorem causet doloris sensum, maius tamen afferat meritum.

Ergo quantùm obest aduersitas improuisa, tantum præuisa prodest; ac proinde solerter præuidenda.

I. PVNCTVM.

REPETENDA sunt ex superiori capite decimo-quinto Euangelij sancti Ioannis, quæ Dominus prædixit suis ventura mala: Sunt autem hæc inter alia: *si mundus vos odit, scitote quia me priorem vobis odio habuit. Si de mundo fuissetis, mundus quod suum erat, diligeret: quia verò de mundo non estis, sed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus. Mementote sermonis mei quem ego dixi vobis; non est seruus maior Domino suo, si me persecuti sunt & vos persequentur.* Quæ & alia huiusmodi, ibidem commemorata, cur illis sic distinctè enarraret, rationem addit: *hæc locutus sum vobis, vt cum venerit hora eorum, reminiscamini quia ego dixi vobis:* quasi diceret, ne vos imparatos ista mala inuoluant, idcirco præmoneo. Multùm enim interest ad malorum tolerantiam, si improuisa aut præuisa obueniant; *Nam quantùm obest aduersitas improuisa, tantùm præuisa prodest.*

Hoc est modò expendendum, inuestigando primùm accuratè, vndénam aduersitas improuisa obsit, nempe ex hoc duplici capite, quod cum maiorem afferat doloris sensum, minus tamen meriti apud Deum causet. Nonne hoc est luctuosum & miserandum? Nam si saltem cum minori merito minus mali patereris, malum esset tolerandum: aut si cum grauiori malo meritum cresceret, solatium esset aliquod mali tolerati: sed simul

multùm pati, & parum mereri, certe hoc est geminum auersitatis damnum deplorandum. Atque hoc vtrumque est damnum, quod secum infert aduersitas improuisa: Nam primò quidem de doloris sensu certum est, eo esse vehementiorem, quo nos minùs cogitantes adoritur, vnde multi repentino dolore sic deficiunt, vt propè tum enecentur.

Deinde verò cùm animus ita dolet & angitur, vt suum vnum dolorem sentiat, suam vnam calamitatem cogitet & deploret, tam longè se retrahit ab eo statu, qui ad virtutem exercendam & meritum inde referendum requiritur, quàm se in mœrorem & lamenta profundè abdit. Quod vtrumque damnum sic breuiter
Eccl. 39. Sapiens complectitur, dum ait: *à tristitia festinat mors; & cooperit virtutem*, id est, ita obruit & opprimit hominem, vt vix vlla virtus in illa mortali tristitia exerceatur. Quale autem meritum sine virtute, cùm quanta fuerit virtus, tale sit meritum?

II. PVNCTVM.

SED *è contra sic aduersitas præuisa prodest, vt cùm minorem causet doloris sensum, maius tamen affert meritum.*

Nam primò quidem de minori doloris sensu, patet ipsâ quo-
Hom. 35. in Euang. tidianâ experientiâ quod scripsit sanctus Gregorius; *Iacula præuisa minus feriunt, & nos tolerabiliùs mundi mala suscipimus, si contra hæc per præscientiæ clypeum munimur.* Itémque fusiùs in mo-
Iob. 39. 31. Mor. 16. ralibus ad hæc Scripturæ verba de equo, *procul odoratur bellum*, sic ad rem nostram, *Malum*, inquit, *quod consilio praeuenitur, decertanti contra se animo ex ratione subjicitur; quia tanto quisque minùs aduersitate vincitur, quanto contra illam præsciendo paratus inuenitur. Sæpe enim graue timoris pondus vsu leuigatur, sæpe mors ipsa, sicut inopinata perturbat, ita deliberatione præuenta lætificat. Vnde & rectè de hoc equo subiungitur, procul odoratur bellum, ac si apertius dicatur, idcirco quodlibet certamen exsuperat, quia mentem certamini ante certamen parat: bellum quippe procul odorari est, aduersa quæque longe adhuc posita cogitando prænoscere, ne fortasse*
V. lib. de Cons. ad Mart. c. 9. *valeant improuisa superare.* Hoc ipsum egregiè Seneca: *Nisi quidquid fieri potest pro futuro habeas, das in te vires rebus aduersis, quas infregit quisquis prior vidit. Precogitati mali mollis ictus venit: Sapiens assuescit futuris malis, & quæ alij diu patiendo leuia faciunt,*

vir

vir sapiens leuia facit diu cogitando.

Paratus sum & non turbatus, ait cum Dauide quisquis mala præuidit, & liberando se à preturbatione animi, maiorem pœnæ partem sustulit. Ps. 118.

DEINDE verò, quod aliud est propositæ quæstionis caput, qui sic minus patitur, suum tamen inde meritum vehementer auget, quia libentiùs & constantiùs patitur; quod ad meriti virtutem & augmentum facit vel plurimùm. Cùm enim ad patiendum sese præparauerit, sese obtulerit, & occasionem libens voléns que expectârit, mirum quanto ardore ad illam accedat, dicátque cum sancto Andrea: *ô bona Crux diu desiderata, & iam concupiscenti animo præparata, securus & gaudens venio ad te.*

Adde, quod cum sit imperturbatus animo & sibi præsens, liberè potest cum gratià quosuis actus virtutum exercere, à quibus retardatur imparatus & perturbatus animus: *Nam non est sensus vbi est amaritudo.* Eccles. 21.

Denique cum præuidendo aduersa, seseque ad ea muniendo, sibi nobiliora quæque motiua proposuerit, quale est Christi exemplum & prouidentia quæ sic nos regit, tum facile recordabitur & exequetur quod hîc ab eo commendatur, *vt cùm venerit hora eorum, reminiscamini.* Quod quidem vires non modò addit, sed & meritum eo auget ampliùs, quo memoria & amor Christi erit præsentior: Atque eo quidem erit præsentior, quo studiosius præuisa fuerit aduersitas, & animi præparatio diligentiùs abhibita. *Quia propter te mortificamur tota die, æstimati sumus sicut oues occisionis: sed in his omnibus superamus propter eum qui dilexit nos. Certus sum enim quod neque mors.* Nosti cætera, sed te ipsum in his nosce, quàm sis dissimilis. Et vide hanc in cæteris secundæ quadragesimalis hebdomadæ, Veritatem: Rom. 8.

Quo quis est mitior, eo est generosior.

III. PVNCTVM.

QVANTVM *ergo aduersitas improuisa obest, tantùm præuisa prodest*; Quia quod improuisa damnum infert, vt maioris pœnæ minus sit meritum; hoc præuisa lucrum oppositum affert, vt minoris pœnæ maius sit meritum. Non enim semper in

merito ſpectatur pœnæ grauitas, quando illa præcipue grauitas ex culpa, ſeu ex defectu Virtutis prouenit: neque etiam pœnæ leuitas quidquam de merito tollit, quando illa leuitas ex virtute & diligentia eſt comparata. Sic enim perfectiores quique minùs laborant in ſuis frangendis cupiditatibus, quàm imperfecti; neque minùs tamen merentur, imò eo magis, quo ſunt perfectiores & quo perfectiori animo & ex motiuo nobiliori operantur. Hinc ſanctus Ambroſius, *perfectorum eſt corona; non patiuntur an-*
1. Offic. 16. & 30. *guſtias niſi imperfecti.* Quamobrem, vt idem luculentè monet; *Præparandus eſt animus, exercenda mens, ſtabilienda ad conſtantiam, vt nullis perturbari animus poſſit terroribus, nullis frangi moleſtiis,*
Ibid. c. 38 *nullis ſuppliciis cedere. FORTIS eſt viri non diſsimulare, cùm aliquid immineat, ſed prætendere & tamquam explorare de ſpecula quadam mentis, & obuiare cogitatione prouidâ rebus futuris, ne fortè dicatur poſtea, ideo in iſta incidi, quia non arbitrabar poſſe euenire.*
Eccleſi. 2. Sic Author Eccleſiaſtici toto pene ſecundo capite, ad hoc ipſum hortatus; *Præpara*, inquit, *animam tuam ad tentationem: deprime cor tuum & ſuſtine: ſuſtine ſuſtentationes Dei.* Sic in ſuis
Epheſ. 6. paſſim Apoſtolus Epiſtolis, ſed in illa præcipue, vbi omnibus armis nos inſtruens: *Accipite*, ait, *armaturam Dei, vt poſſitis reſiſtere*
Act. 2. *in die malo, & in omnibus perfecti ſtare.* Sic eidem Apoſtolo, *Spiritus ſanctus per omnes ciuitates proteſtabatur, dicens, quoniam vin-*
Ibid. 23 *cula & tribulationes Ieroſolymis ipſum manerent.* Et de nocte *aſſiſtens ei Dominus*, *ait*, *conſtans eſto: ſicut enim teſtificatus es de me in Ieruſalem, ſic te oportet & Romæ teſtificari.* O quale motiuum conſtantiæ, ſic præmoneri à Domino! ſic pro Domino laborare! At nonne tu ſic toties præmoneris? Nonne ſic laborandi pro Do-
2. Tim. 1. mino ſe multæ offerunt cauſæ? Itáne verò libenter & conſtanter
Eccleſi. 4. laboras, ſicut bonus miles Chriſti Ieſu? Vide iterum in quo deficias: vbi, quando, & quomodo acriùs decertandum. Agonizandum pro anima, & vſque ad mortem certandum pro iuſtitia.

Qui ſupra mortem eſt, infra ſe videt omnia.

Vide Feria 4. hebdomadæ 2. in quadrageſima.

SABBATO.

DE ORATIONE IN NOMINE SALVATORIS FACIENDA, AD PETENDVM SVBSIDIVM IN ADVERSIS.

Amen, Amen dico vobis, si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Vsque modò non petistis quidquam in nomine meo, petite & accipietis, vt gaudium vestrum sit plenum. Ioan. 16.

VERITAS PRACTICA.

Nulla in aduersis conquerendi est ratio, aut nulla erit Conquerentis oratio.

RATIO EST, *Quia nulla erit oratio, si non sit facta in nomine Saluatoris.*

Sed si sit ratio conquerendi in aduersis, non erit oratio conquerentis facta in nomine Saluatoris.

Ergo aut nulla est in aduersis conquerendi ratio, aut nulla erit Conquerentis oratio. Quod certè est ad comprimendas in aduersis querelas opportunum.

I. PVNCTVM.

QVAM sit necessaria in aduersis oratio, tam clare patet, quàm clarum est in aduersis necessarium esse subsidium Dei, quod per orationem maximè impetratur. *Innoca me in die tribulationis.* Ps. 49.

Vt autem oratio ſit Deo gratior, & nobis efficacior, hîc admonemur à Domino faciendam eſſe in eius Nomine, prout infra explicatur.

At verò ſi ſic fiat oratio in Nomine Domini, tunc planè ceſſandum eſt à querelis: Et modò agnoſcendum, *Nullam prorſus eſſe in aduerſis conquerendi rationem, aut nullam Conquerentis futuram orationem.*

Tract. 102. in Ioan.

Nulla eſt enim oratio, ſi non ſit in nomine Saluatoris: id eſt, vt interpretatur ſanctus Auguſtinus, ſi non ſit ex ratione noſtræ ſalutis. *Non enim ſonum literarum*, inquit, *ac ſyllabarum, ſed quod ſonus ipſe ſignificat, & quod eo ſono rectè ac veraciter intelligitur, hoc accipiendus eſt dicere, cum dicit*, IN NOMINE MEO. Quaſi diceret, cùm hoc ſanctum Ieſu & Saluatoris Nomen ad integram ſalutis noſtræ rationem & ſignificationem exprimendam ſit inſtitutum; hinc fit vt quidquid petitur in hoc nomine, ad hanc ſalutis rationem ſpectare debeat, aut nihil alioquin ad nomen Saluatoris ſpectabit, ſícque non erit oratio in eius nomine.

Iam verò quòd nulla ſit oratio, ſi non ſit in nomine Saluatoris, ſeu ex ratione noſtræ ſalutis, perinde verum eſt, ac cùm dicitur, nihil quicquam aliter in oratione peti. Nam vnum & idem eſt nihil peti, & nullam eſſe petitionem ſiue orationem. Quod autem nihil petatur, niſi petatur in nomine Saluatoris, & niſi ſit de ratione ſalutis, patet ex verbis Domini; *Vſque modò non petiſtis quicquam*: Quæ ſic expreſsè declarat idem S. Auguſtinus; *Quidquid aliud petitur, nihil petitur: Non quia nulla omnino res eſt, ſed quia in tanta rei comparatione, quidquid aliud concupiſcitur, nihil eſt.*

Ibid.

Velléſne Deum non orare? velleſne orando nihil petere, nihil proficere, nihil referre? Vſque modò non petiſti quidquam, ſi non petiſti in nomine Saluatoris.

II. PVNCTVM.

SED *ſi eſſet ratio conquerendi in aduerſis, non eſſet oratio Conquerentis facta in nomine Saluatoris.*

Sibi enim contradiceret Conquerens in oratione ſua, & in ratione conquerendi. Nam cùm aduerſa ſint de ratione ſalutis, quoties oraret in nomine Saluatoris, toties aduerſa peteret

prout Deus quem orat, cognosceret ipsi aduersa prodesse ad salutem. Quando vero in aduersis rationem conquerendi produceret, tùm vel negaret aduersa sibi prodesse ad salutem, vel tametsi prodessent, negaret se illa velle; quod est manifestè sibi contradicere, & Nomini Saluatoris non leuem inferre iniuriam, quasi non comprehenderet quidquid ad salutem nostram spectat, aut licet comprehendat, tu tamen negligas. *Et peribit nomen eius? Irritat aduersarius nomen tuum!* Ps. 73. *VAE duplici corde, & labiis scelestis.* Eccles. 2. Hoc est videlicet duplex habere cor, & labia scelesta, cum aliud corde & aliud ore profiteris, aut cùm illud ipsum quod orasti, negas te velle. *Purificate corda, duplices animo.* Iac. 4.

III. PVNCTVM.

NVLLA *est igitur in aduersis conquerendi ratio, aut nulla est conquerentis oratio:* Nam vel oras in nomine Saluatoris, vel non oras. Si hoc secundũ, nulla est oratio tua, quæ aliud præter salutem aut contra Dei voluntatem petit: si primum, nulla est in aduersis conquerendi ratio; quia non est ratio contra Diuinam Prouidentiam & contra rationem salutis; hæc est autem Domini voluntas, & hæc tuæ salutis ratio, vt aduersis exercearis. Quod ex eo vel maximè patet, quòd post factam in Nomine Domini orationem quæ suum semper effectum obtinet, hæc aduersa remaneant. *Sufficit tibi gratia mea, nam virtus in infirmitate perficitur.* 2. Cor. 12. Si sic dictum Apostolo, qui ter rogauerat Dominum, vt à se tolleret Angelum Satanæ, à quo colophisabatur: an negabis tibi sufficere eandem gratiam tuis in inaduersis? an dolebis te habere, quod tu ipse orasti, si vmquam in nomine Saluatoris orasti? *Quid murmurauit homo viuens, vir pro peccatis suis?* Thren. 3. *QVI impatientiam suam & improperium murmurationis contra Dominum protulerunt, exterminati sunt.* Iudith. 8. *OMNIA facite sine murmurationibus, & hæsitationibus, vt sitis sine quærela & simplices filij Dei.* Phil. 2.

Huic affines sunt istæ Veritates, ex aliis petendæ locis.

Ne dicas te petere in Nomine Domini, aut ne dicas te nihil obtinere.

In hac 2. parte. Dominica 5. post Pascha.

Nemo paratior ad omnia Dei dona recipienda, quàm qui ad nulla ſibi danda, æquè paratus eſt.

In eadem parte, Sabbato ſeu Vigilia Pentecoſtes.

Niſi diligenter aduertas, quod petis à Deo iuſtiùs, hoc eſt quod petis iniuſtiùs.

In 3. parte, Sabbato hebdomadæ ſeptimæ.

Quò ſæpe vehementiùs aliquid Deum oras, ore quidem illi aſtas propiùs, ſed corde diſtas longiùs.

In 3. parte, Feria 4. hebdomadæ decimæ quartæ.

DOMINICA QVINQVAGESIMÆ.

DE CÆCO ILLVMINATO A CHRISTO DOMINO, POST COLLOQVIVM DE SVA PASSIONE HABITVM CVM DISCIPVLIS.

Domine vt videam. Luc. 18.

VERITAS PRACTICA.

Cæcutientibus in via perfectionis, lux perfecta Christus patiens.

RATIO EST, *Quia cæcutientes in via perfectionis illi sunt, qui ignorant, aut qui se scire dißimulant quid in triplici gradu vel statu perfectionis sit agendum.*

Sed his ignaris lux tam perfecta Christus est patiens, vt inde non modò illustrentur intellectu ad cognoscendum; sed etiam accendantur affectu ad volendum.

Ergo cæcutientibus in via perfectionis, lux perfecta Christus patiens: ac proinde tam diligenter vnicuique considerandus est, quam vehementer velit non cæcutire, nec errare in via perfectionis.

I. PVNCTVM.

SSVMPSIT Iesus duodecim, & ait illis: Ecce ascendimus Ierosolymam, & consummabuntur omnia quæ scripta sunt per Prophetas de filio hominis: tradetur enim gentibus, & illudetur, & flagellabitur, & conspuetur: & postquam flagellauerint, occident eum: & tertiâ die resurget. Et ipsi nihil horum intellexerunt, & erat verbum istud absconditum ab eis, & non intelligebant quæ dicebantur.

Factum est autem, cùm appropinquaret Iericho, cæcus quidam sedebat secus viam mendicans. Vide quæ plura narrantur de hoc cæco illuminato à Christo Domino. Tum expende quàm aptè duo ista concurrant: Colloquium Christi de passione sua: & illuminatio Cæci sedentis in via. Sic enim apertè innuitur quod habet proposita veritas, *Cæcutientibus in via perfectionis, lux perfecta Christus est patiens.* Quod certe est plurimâ consideratione dignissimum; nam de triplici statu hominum seu de triplici gradu viæ, quæ spectatur in progressu perfectionis hîc agitur; quandoquidem illi non aliter cæcutiunt in via perfectionis, quàm quod ignorant, aut se scire dissimulant quid sibi sit agendum in vnoquoque gradu.

S. 25. 2. 2. q. 24. c. 9. Hic ergo primò quod sæpe alias audiuisti, ad mentem reuoca, tres esse status hominum qui ad perfectionem tendant, nempe Inchoantium, Proficientium, & Perfectorum: seu quod eodem recidit, triplicem esse perfectionis viam ac vitam, nempe Purgatiuam, Illuminatiuam, & Vnitiuam.

Deinde verò accuratè considera, quòd status Incipientium seu Via Purgatiua in eo maxime sistat, vt graue peccati odium concipiatur, & ab eo sese purget integerrimè quisquis serio velit incipere. Status autem Proficientium seu Vita illuminatiua in eo sit, quòd proficiens virtutem sic æstimet, vt vnicum suum bonum quo ad summum bonum tendit, sitque totus in ea excolenda, de Virtute in Virtutem progrediendo per singulos vitæ actus. Status denique Perfectorum, seu Vita vnitiua id exigat, vt non modo spectetur quid ex necessitate, vel obligatione sit agendum; sed vltra voluntariè, libenter, vltro, & feruenter quid-

quid

quid perfectius & ex perfectiori motiuo fieri poteſt, fiat cumulatè & conſtanter vſque ad mortem. *Vt abundetis magis.* 1. Theſſ. 4.

Quibus ita perpenſis, iam illud facile eſt capere quod prima Propoſitione dicitur Cæcutientes in via perfectionis illos eſſe qui ignorant aut qui ſcire diſſimulant, quid in vnoquoque viæ gradu ſit agendum. Neſciunt videlicet aut minimè curant grauitatem peccati, ſicut ſcire & curare oporteret Incipientes, & viam incedentes purgatiuam. Virtuti pretium non illud ponunt, quale agnoſcunt ponendum Proficientes in via quam terunt illuminatiua. Nec debitum denique Perfectioni ſtudium adhibent, aut quæ ſit vita vnitiua non capiunt. Hoc eſt cæcutire, hoc eſt ignorare eâ cæcitate & ignorantiâ, quam Scripturæ paſſim arguunt in iis præcipuè qui ſe diuino cultui mancipant; *Quis cæcus niſi ſeruus meus? Quis cæcus niſi ſeruus Domini? Qui vides multa, nonne cuſtodies?* Iſ. 42. *AVDI popule ſtulte qui non habes cor, qui habentes oculos non videtis; & aures, & non auditis.* Ier. 5. *ET neſcis quia tu es cæcus & nudus.* Apoc. 3. Hæc eſt tua fortè duplicata cæcitas, cæcum eſſe, & neſcire, nec clamare, *Domine vt videam.*

II. PVNCTVM.

SED his ignaris lux tam perfecta Chriſtus eſt patiens, vt inde non modò illuſtrentur intellectu ad cognoſcendum, ſed etiam accendantur affectu ad volendum.

Primò quidem pro vita purgatiua, de grauitate peccati, quid ſit cogitandum nullibi meliùs diſces, quam in Chriſto patiente. Ecce enim vel pro vno mortali peccato in rigore iuſtitiæ expiando, oportet vnicum Dei filium, tam indigna pati! *Propter ſcelus populi mei percuſſi eum.* Iſ. 53. *Agnoſce*, inquit ſanctus Bernardus, Ser. 3. de Natiuit. *quàm grauia ſint vulnera peccatorum, pro quibus neceſſe fuit Chriſtum Dominum vulnerari!* Sed quod magis ſtupendum, licèt extrema ſint illa quæ paſſus eſt, longe ſe tamen magis pati queritur & deplorat ex vnô ſolo peccato, quàm ex ſuis quantumcumque atrocibus pœnis. Vide infra in die paraſceues vbi hæc Veritas fuſiſſime pertractatur, quæ in hæc modò pauca, ſic poſſet contrahi. Certè cùm in mortali corpore pateretur, libens volenſque pro patris gloria & noſtra ſalute patiebatur: at modò cùm per peccatum offenditur, ſimul ab vno peccatore omnia

renouantur illi tormenta, quæ nullo modo poteſt velle. Simul proditur & negatur: ſimul conſpuitur & alapis cæditur: ſimul accuſatur & comdemnatur: ſimul creaturæ comparatur & poſtponitur, ſimul illuditur, crucifigitur, & moritur. *Sanè moritur nobis, ſi à noſtra anima ſeparatur,* inquit ſanctus Ambroſius, & rurſum Idem, ac ſancti Auguſtinus & Bernardus, prout infra dicto loco referuntur, conformiter his memorandis Apoſtoli verbis: *Rurſum crucifigentes ſibimetipſis Filiũ Dei, & oſtentui habentes.*

L. de fuga ſæculi c. 2.

Hebr. 6.

Atque hinc duplex ratio, cur de culpa magis doleat, quàm de pœna: Primò quia culpa eſt offenſa Dei, Deum autem qui oſtenditur magis amat Chriſtus, quàm ſuum corpus quod lædebatur. Deinde cùm læderetur in corpore, ſe tantùm lædi videbat vt hominem; *ſi enim cognouiſſent, numquam Dominum gloriæ crucifixent*: at peccato ſic læditur, prout iam à peccatore cognoſcitur, nempe Deus & Dominus gloriæ, quem toties ſic offendit, vt dictum eſt, quoties peccat. O quoties his præſertim diebus, & quàm dolendum!

SECVNDO, pro ſtatu proficientium in virtute. Quid videbis in Chriſto patiente niſi virtutes? & vbinam illas apertiùs videbis, quàm in Chriſto patiente? Percurre ſtationes vniuerſas, vbi dum pateretur, tantiſper ſtetit, ſiue in horto, ſiue apud Pontifices, ſiue coram Pilato & Herode, ſiue in Columna & Prætorio, ſiue in Caluaria & in Cruce, ſic vbique virtus relucet, vt nihil præter virtutem appareat. Nullæ illic diuitiæ, nullæ facultates, nulli fauores, nihil eorum planè quæ ſuis mundus offert, aut quæ cupiditas naturalis deſiderat, ſed omnia potiùs illis oppoſita, plagæ cruciatus, opprobria, in quibus conſtanter ferendis totus eſt, & in eo totæ virtutes. *Hæc eſt ſupereminens magnitudo virtutis eius: hæc operatio potentiæ virtutis eius,* de qua ſanctus Apoſtolus.

Epheſ. 1.

Reuolue etiam ſeptem poſtrema eius Verba, & ex vnoquoque prominentem intuere Virtutem contra vnumquodque ex ſeptem vitiis capitalibus. *Pater dimitte illis, neſciunt quid faciunt,* Manſuetudo eſt contra iram. *Hodie mecum eris in paradiſo*; Charitas eſt contra inuidiam. *Ecce filius tuus: ecce mater tua:* Illuſtriſſima eſt Caſtitatis commendatio. *Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquiſti me?* admiranda prorſus Humilitas. *Sitio*, ſingularis Temperantia. *Conſummatum eſt:* Perfecta diligẽtia quæ eſt acediæ

opposita. Habentur infra per totam hebdomadam de his Virtutibus Meditationes integræ: satis hic fuerit delibasse, vt videas quanta sit cæcitas mundi, qui pro vna vanitate aut voluptate Virtutes omnes prodigit: quantáque sit in Christo patiente, huius cæcitatis illuminatio, cùm Christus omnia sua tradat pro vna Virtute exercenda & docenda. *Sicut sol lucet in virtute sua.* *Apoc. 1.*

TERTIO denique pro statu Perfectorum; expende quod non quilibet Virtutum actus à Domino patiente exerceantur, sed perfectiores, sublimiores, & longè plures, quàm ad nostram salutem viderentur esse necessarii, vt esset copiosa redemptio, & vt esset exemplar luculentissimum Virtutis non constringendæ intra fines & terminos strictæ cuiusdam obligationis, sed vltra & vlteriùs extendendæ, quantum se quidem offert Gratia: Nam alioquin, *declinantes in obligationes adducet Dominus cum operantibus iniquitatem.* *Ps. 124.*

Hoc est scilicet quod vehementiùs orabat Apostolus, *vt possitis comprehendere cum omnibus sanctis, quæ sit latitudo & longitudo, & sublimitas & profundum: scire etiam supereminentem scientiæ Charitatem Christi, vt impleamini in omnem plenitudinem Dei.* *Ephes. 3.*

LATITVDO virtutis Christi patientis est, omne genus virtutum. LONGITVDO est continuatus & numquam intermissus Virtutis actus. SVBLIMITAS est pura Charitas seu obedientia Charitatis. PROFVNDVM est stupenda illa exinanitio, quâ se velut peccatorem & tamquam omnium peccatorum reum exhibet pro peccatis immolandum. Possétne aliquid amplius ad perfectionis intelligentiam & amorem eius excitandum desiderari? *Quid est quod debuit vltra facere, & non fecit?* Quid vero est quod tu debueris, & feceris? *Is. 5.*

III. PVNCTVM.

CAECVTIENTIBVS *igitur in via perfectionis lux perfecta Christus est patiens*, cùm sic vnumquemque suo in statu illuminet & accendat, nullus vt iam ignorare possit quid sit sibi præstandum, nec dubitare quin illud omni modo præstare teneatur. Sic per Prophetam ipse Dominus olim prædixerat: *Ducam cæcos in viam quam nesciunt, & in semitis quas ignorauerunt, ambulare faciam: ponam tenebras coram eis in lucem, & praua in recta:* *Is. 42.*

hæc verba feci eis, & non dereliqui eos. Sed pauendum quod sequitur: *Conuersi sunt retrorsum.* Neque plura his addantur, sed hæc serio cogita, tibique toties retrorsum conuerso applica, & in
Ephes. 5. viam lucis sic redi, ne retrò vmquam respicias. *Vt filij lucis ambulate: fructus enim lucis est in omni bonitate & iustitia, & veritate, probantes quid sit beneplacitum Deo: & nolite communicare operibus infructuosis tenebrarum, magis autem arguite.*

Luc. 11. Quod si te satis illuminatum putas: *Vide ne lumen quod in te est,*
Ioan. 9. *tenebræ sint:* Et ne ex illis sis quibus aiebat Dominus: *si cæci essetis, non haberetis peccatum. Nunc verò dicitis, quia videmus: peccatum vestrum manet.* Id est, vt interpretatur sanctus Augustinus. Si vos agnosceretis ignorantes, & vos à me doceri velletis, non haberetis peccatum infidelitatis, tunc in me facile crederetis: sed cum vos satis doctos ex lege & Prophetis arbitremini, neque à me putetis esse docendos, idcirco peccatum vestræ infidelitatis manet, & perseuerat in vobis. Sic plane multis doctrina est occasio grauioris peccati; vel dum non faciunt quod sciunt; vel dum se satis scire putant, cum se tamen ignorent.

IN EADEM DOMINICA.

SIVE IN SEQVENTIBVS FERIIS:

CONTRA IMPIETATEM TEMPORIS.

Gladium euaginauerunt peccatores, intenderunt arcum suum. Ps. 36.

VERITAS PRACTICA.

Quibus armis impietas hoc tempore propugnatur, iisdem expugnatur.

VEL SIC

Quibus armis hoc tempore Pietas impugnatur, iisdem propugnatur.

RATIO EST, Quia triplex armorum genus est quo pietas

modo impugnatur : Nempe sic ferunt tempora : sic vniuersim agit mundus : sic videntur exigere prope aduertantes esuriales feriæ.

Sed hoc ipso triplici armorum genere, Pietas propugnatur.

Ergo quibus armis hoc tempore Pietas impugnatur, iisdem propugnatur. Quod certe est & plurima dignum consideratione, & opportuna proxi perutile.

I. PVNCTVM.

SICVT nullum iustius est bellum quàm quo Supremus Aliquis rebellantes coercet subditos, sic nulla est gloriosior pugna & victoria, quàm quæ talem hostem, aut quemuis alium suis expugnat armis. *Fac Domine, vt gladio proprio eius superbia amputetur.* Sic Iudith Deo qui Supremus est omnium Dominus quem Holofernes armis impetebat; sicque reuera factum est, vt hic Dei hostis suo perierit gladio. Sic puer Dauid in Domino, vel in Dauide puero Dominus famosum illum Gygantem non alio confecit ense quàm proprio. Ac cùm iste puer, Rex factus est, & prælia Domini præliabatur, hoc vel maxime precabatur, vt Dei hostes suis expugnarentur armis. *Gladium,* inquit, *euaginauerunt peccatores : Gladius eorum intret in corda ipsorum.* Iudith. 9. 1. Reg. 17. Ps 36.

Hi nempe sunt conjurati contra Deum hostes qui peccatis ipsum offendunt, tumque apertius gladium euaginant quando liberius & impudentius peccant. Quemadmodum hoc solet fieri tempore, quando rationes sui peccati propalant & ratione simul ac peccatis cum Deo certant. Hic est videlicet euaginatus peccatorum gladius : sed hic eorum gladius intret in corda ipsorum, id est, illo ipso armorum genere, aut illis ipsis rationibus quas in Deum conjiciunt, dejiciantur.

Certe posset Deus vel nullos habere hostes, vel statim vt insurgunt deprimere, quis hoc ignoret ? posset peccatores quo ipso peccant momento extirpare, proterere, & æternis addicere suppliciis ? Quis contra obsit ? Sed quandoquidem illos tolerat, quandoquidem se ab eis impugnari patitur, quandoquidem ipse

cum illis pugnam inire non detrectat, nihil erat vel Deo gloriosius, vel peccatori vtilius, quàm vt suis peccator armis & rationibus reuinceretur: *Iudicemur simul. Narra si quid habes vt iustificeris.* O Bonitatem ineffabilem: & tamen prædicandam!

If. 43.

Hoc est quod modò agitur. Hæc est veritas quæ modo proponitur expendenda, siue vt magis innotescat peruersitas peccatoris, quæ tam perfracte & impiè rationes peccati sui audet obtendere; siue vt clarius appareat Diuina Bonitas, quæ eo vsque se demittit ad impios, vt obtentas eorum rationes audire velit: siue vt denique facilius resipiscant, cum viderint se suis ipsos expugnari armis & rationibus.

Age ergo quid proponunt, quid effutiunt, quid præ se ferunt rationis, qua se in peccatum liberius efferri posse contendant? *Ecce loquentur in ore suo, & gladius in labiis eorum:* Ecce quod loquuntur, ecce quo gladium exacuunt & inferunt: NEMPE sic obtinuerunt tempora, sic Mundus agit vniuersus, sic videntur exigere quæ propediem expectantur, grauiora ieiunia.

Ps. 58.

Hoc est scilicet triplex armorum genus quo impietas pietatem impetit; *Dentes eorum arma & sagittæ, & lingua eorum gladius acutus;* Triplex acies quam Dæmon modo instruit. Sicut olim tres Chaldæorum turmas contra Iobum, vt in Deum ipse acrius & vehementius pugnet. Hoc omne tempus est in tres suas diuisum differentias, quo se peccator tueri vellet suo in peccato. Præteritum nempe profert cùm ait sic obtinuerunt tempora: Præsens producit, cùm sic mundus agere diciturvniuersus: ac deniqueFuturum aduocat cum futuri ieiunij grauitatem causatur.

Ps. 56. *Iob 1.*

Hæ sunt adinuentiones peruersitatis humanæ, de quibus Scripturæ passim vniuersæ. *Non dimiserunt adinuentiones suas & viam durissimam per quam ambulare consueuerunt. DA illis secundum opera eorum & secundum nequitiam adinuentionum ipsorum. ET irritauerunt eum in adinuentionibus suis, & multiplicata est in eis ruina.*

Iud. 2. Ps. 27. Ps. 105.

Ingemisce ad hæc: & suspira cum Dauide: *vsquequò peccatores Domine, vsquequò peccatores gloriabuntur? Effabuntur, & loquentur iniquitatem, loquentur omnes qui operantur iniustitiam;* nisi videlicet comprimatur, nisi obstruatur, nisi contradicatur.

Ps. 93.

II. PVNCTVM.

S*ED hoc ipso triplici armorum genere Pietas propugnatur:* his ipsis armis expugnatur impietas: his ipsis rationibus peccato potius resistendum est quam cedendum.

Primo quidem ostendetur nullam esse in fauorem peccati, rationem propositam: Deinde vero perpendetur, inde potius concludi Pietatem hoc tempore magis esse colendam.

Quod itaque primum emittitur, *quia sic obtinuerunt tempora,* verum id quidem, ratione facti vt dicitur, sed falsum, ratione iuris. Neque enim ius vllum vlli vmquam tempori fuit, vt peccatum non esset malum, non esset vetitum, non esset puniendum, de hoc enim nunc agimus, de hoc decertamus; dantur quidem à Sapiente, sua cuique rei tempora; *Suis,* inquit, *spatiis transeunt* Eccl. 3. *vniuersa, Tempus ridendi, tempus flendi,* Perge cum illo quantum velis, nullum ibi reperies tempus peccandi. Hoc vnum Scriptura excipit; *Nemini dedit spatium peccandi. DISCANT timere me* Ecclesi. 15. *omni tempore. CAVE ne aliquando peccato cõsentias. NON æmuletur* Deut. 4. Tob. 4. *cor tuum peccatores, sed in timore Domini esto tota die.* Quid cla- Prou. 23. rius aut apertius? An putas contra Deum posse præscribi? An putas contra diuina, posse præualere humana? Vbi hæ voces, *numquam* aut *semper*, diuinitus enuntiantur: nihil humanitùs contra pronuntiati potest.

Sunt affirmatiua quædam præcepta quæ non semper hoc sensu obligant, vt non quouis ea tempore & momento sint seruanda, quia sunt suis astricta tẽporibus; sed quę dicuntur *negatiua* sic omni sunt tempore obseruanda, vt nullum prorsus sit tempus quo non debeant obseruari. *Fornicatio, immunditia, impu-* Gal. 5. *dicitia, luxuria, ebrietates, commessationes, & his similia quæ prædico vobis, sicut prædixi, quoniam qui talia agunt, regnum Dei non consequentur. HOC scitote intelligentes quod omnis fornicator aut im-* Ephes. 5. *mundus non habet hæreditatem in regno Christi & Dei. Nemo vos seducat inanibus verbis*, fingendo videlicet tempus quo hæc minus vetentur.

Sicut enim nullo licet loco peccare: sic neque vllo tempore: sicut Deus vbique est qui peccatũ spectet & puniat; sic ille semper sanctus, qui semper peccatum oderit & insectetur. *Deus enim il-* Iudith 5.

lorum odit iniquitatem.

Neque ab illa vmquam vllus hominum dispensare quemquam potest, cùm & ipse Deus non possit. Quæ quidem impotentia non est defectus potentiæ, sed potius summa Dei perfectio vt qui tam sanctus & tam sanctè perfectus sit, vt non modo non possit peccare, sed nec peccato consentire. Nullum est enim peccatum quod non sit inordinatio, nulla inordinatio quæ non sit contra vel præter legem Dei, nihil porrò præter Dei legem potest probare Deus, cùm ipse sibi contradiceret; & qui malum vetaret, malum approbaret, mali esset author & iudex,

L. 1. de ordine. *quo sacrilegio*, inquit sanctus Augustinus, *nihil detestabilius mihi occurrit.*

Iudith 7. Putabant Bethulitæ post quinque seruatos obsidionis dies:

1. Reg. 13. *Exodi 32.* Saul post septem quibus expectauit Samuelem: Israelitæ post quadraginta quibus Moses ab illis abfuit; putabant inquam illi, solutos se ea lege post elapsum tempus quo se illa teneri crede-

1. Reg. 13. bant, sed male illis cessit. *Stulte egisti, nec custodisti mandatum Dei tui, nequáquam regnum tuum vltra consurget*, ait Sauli Samuel. Vellesne de his peccatis numquam confiteri, numquam pœnitere, numquam ne in morte quidē meminisse? Nolles profecto, ne in peccato morereris, vnde apparet quàm sit ficta & simulata ratio quæ à tempore petitur, & quam vere à Prophêta di-

Is. 3. ctum, *agnitio vultus eorum respondit eis.* Ex ipso vultu apparet quàm aliter sentiant ac loquantur.

SED quia tamen ita præualent tempora vt hoc sibi assumant quod non possunt. Esto sane vt dicunt impij, hoc est præsumptū tempus peccandi; sic fingitur; sic euulgatur; sic persuadetur: An idcirco nil timendum? an laxiores propterea sunt habenæ soluendæ cupiditati? ô quam longe erras qui hoc putes? Numquam magis sibi timendum quàm modò; numquam maior adhibenda est sui custodia quam hoc periculoso tempore. Nam quò tempus est liberius, & procliuius ad peccatum inducendum, eò certe præsentius & euidentius est peccandi periculum: at quo euidentius apparet tale periculū, nonne oportet esse cautiorem & magis solicitum ad illud euitandum? Nonne qui se manifeste expo-

Ecclesi. 3. nit peccandi periculo, peccat: iuxta illud Sapientis, *qui amat periculum in illo peribit?* at nonne est se exponere periculo, se exponere periculoso tempori sine vllo metu, sine vlla cautione & tutela?

tutela? ſicut tempore peſtis aut belli qui ſe temere morbo vel hoſtibus ingereret ſine vllo præſidio, ſine vllis armis, merito cenſeretur inconſultus & temerarius. Sic planè modo qui viuit ſine metu, ſine cautela, ſine attentiore ſui cuſtodia, temeritatis aut negligentiæ notam & pœnas non effugiet.

Periclitamur quidem omni tempore, ſemperque verſamur inter hoſtes quibuſcum nobis tam aſſidua eſt concertatio, vt vita ipſa dicatur militia & tentatio ſuper terram. Sed tamen certa *Iob. 7.* ſunt quædam tempora quibus hoſtes ſunt acriores, & militia ſæuior, vnde & oportet eſſe magis inſtructum & paratum ab omnibus, prout crebro nos mouent Scripturæ: *Fili conſerua* *Eccleſi. 4.* *tempus, & deuita à malo. SAPIENS in omnibus metuet, & in die-* *Ibid. 18.* *bus delictorum attendet.* Expende Verba. Sic & noſter Apoſto- *Epheſ. 6.* lus. *Accipite armaturam Dei vt poßitis reſiſtere in die malo.* Quid eſt, *die malo* niſi periculoſo, niſi procliui ad peccandum, quale tu ipſe agnoſcis eſſe hoc tempus: Tunc accipienda eſt armatura Dei, tunc induenda eſt armatura robuſtior; ſic enim ille bis repetit; tanti refert hoc præceptum; ſic galeam ſalutis vult aſſumi, loricam fidei, ſcutum & gladium ſpiritualem quo poſſimus ſtare incolumes & infracti, tantis obſeſſi periculis.

Alioquin certe quod monuerat Sapiens, *ſicut piſces hamo ca-* *Eccl. 9.* *piuntur, & aues laqueo: ſic homines in tempore malo. INVOCAVI Dominum*, aiebat Eccleſiaſticus, *exaudita eſt oratio mea, liberaſti* *Eccleſi. 51.* *me de perditione, & eripuiſti me de tempore iniquo.* Quaſi diceret, hoc inter accepta numero beneficia tamquam ſingulare & eximium, quod me iniqui temporis periculo liberauerit Dominus; & vnicuique ſum author vt tum fideliter ipſum oret, quia protectio diuina quærenda eſt, & oratione quærenda eſt.

Sic plane docent omnes Doctores, tam neceſſariam in quouis periculo eſſe orationem, vt qui tum minime oret, non minime peccet, quia medium eſt diuinitus ordinatum ad promerendum illud auxilium quod eſt tali periculo magis opportunum. Ac propterea videtis hoc tempore publicas indici preces, quibus indulta quæ vocant plenaria, conjunguntur, vt ſic prouocemur ad remedium periculi comparandum.

Certe quando nulla eſſet alia cauſa non omittendæ pietatis, quàm participatio bonorum ſpiritualium quæ abundantius modo conferuntur, non eſſet negligenda occaſio, ſed cum oratio-

nis & Sacræ Communionis proposita sit illa causa quæ à periculo temporis petitur, non potest omitti talis Communio nisi remedium periculi omittatur. Extremis malis extrema sunt adhibenda remedia. Extremum malum est peccare impudenter, sicut peccatur hoc tempore. Extremum vero siue summum remedium, Sacra est Communio: tum quia sic est institutum hoc Sa-
Seß.13.c.2. cramentum, *vt à peccatis mortalibus præseruemur*, sicut expresse habet Concilium Tridentium: tum quia sic est ab Ecclesia particulatim his diebus proposita eius Communio, vt per eam singulariter hoc tempore protegamur à peccati periculis. Vnde illud est valde considerandum, quod tametsi Sacra Mensa non haberet ex se vt nos semper præseruaret à peccatis, haberet illud tamen hoc tempore, quia sic ab Ecclesia proponitur, cuius intentione & fine quidquid operamur, sortitur efficacius suum effectum.

Quamobrem vt concludamus hanc primam partem, aperte patet tantum abesse vt ratione temporis solutiores simus in peccatum, quin potius ipsa conclamante Ecclesia, quæ tamquam Christi vox audiri debet, hoc vel maxime tempore pietati vacemus, pericula caueamus, remedia conquiramus, & quantum
Ecclesi.19. saluti prospectum volumus, tantum *Timori Altißimi demus locum.*

SECVNDVM quod objiciebatur pro solutiore & liberiore vita, *Mundus est vniuersus sic viuens.* Validũ sane ac potens motiuum quam se cumque in partem dedat Mundus! quis enim non audeat agere quod tam multi faciunt? Imo quis audeat non agere quod pene omnes agunt? Et certe fateor cum sancto Augustino multos inde sua in improbitate roborari hoc tempore: sic
L.6. Ciuit. Dei c.10. enim ille scribit, *Si cui intueri vacat quæ faciant, quæue patiantur: inueniet tam indecora honestis, tam indigna liberis, tam dissonantia sanis, vt nemo dubitaturus fuerit, furere eos si cum paucioribus furerent; Sanitatis patrocinium est insanientium turba.* Non quod reuera sit legitimum insaniæ patrocinium, sed quod se illo tueantur insani, vt à sua se insania quoquo modo tutos præstent.

At vero vt manifeste videant, nullum esse in peccatis tale Mundi patrocinium, dicant ipsi, an putent mendacium, iuramentum, detractionem, & similia quædam peccata, minus esse reipsa & coram Deo peccata, quia vulgaria sunt & communia

Mundo pene vniuerſo?

An tu minus mentiris, aut mentiendo minus peccas, quia ſic omnes vendendo vel emendo mentiuntur? An auaritiæ, fornicationis, aut gulæ vitium minus eſt vitium, quia multorum eſt & pene omnium? An tu putas ex numero vel qualitate peccantium detrahi aliquid ex peccati malitia, vel peccatoris pœna? Num legiſti quod ait Sapiens: *Non ſubtrahet perſonam cuiuſquam Deus, nec verebitur magnitudinem cuiuſquam, quoniam puſillum & magnum ipſe fecit? VNVM QVEMQVE,* inquit, *iuxta vias ſuas iudicabo. VNVSQVISQVE noſtrum pro ſe rationem reddet Deo. VNVSQVISQVE onus ſuum portabit. Referet vnuſquiſque propria corporis prout geſſit ſiue bonum, ſiue malum. NE accipias perſonam vt delinquas.* Quorum Scripturæ Verborum hic vnus ſenſus eſt, ne putes alienis peccatis tua excuſari. Sap. 6. Ezech. 18. Rom. 14. Gal. 6. 2. Cor. 5. Eccleſ. 42.

NVLLA eſt itaque ratio cur hoc tempore liberius pecces quia ſic libere Mundus peccat, imo eſt ratio cur non pecces, quia ſic mundus peccat. Hæc eſt enim lata via perditionis quam multi terunt, & quo plures in ea ſunt, tanto magis via dignoſcitur & tantò magis fugienda deſignatur. Deinde, quo plures ſunt qui ſimul peccant, peccatum ſæpe augetur, maiori perpetratur audacia, mutuam ſibi communicant omnes malitiam, ex ſingulorum peccato fit vnum quoddam grauius quo magis irritatur Deus ad pœnas inferendas. Sic ipſe ad Prophetam: *Iniquitas domus Iſrael & Iuda, magna eſt nimis valde, & repleta eſt terra ſanguinibus,* id eſt peccatis, *& ciuitas repleta eſt auerſione: dixerunt enim,* Id eſt, quaſi dixiſſent, *dereliquit Dominus terram & Dominus non videt. Igitur & meus non parcet oculus neque miſerebor: viam eorum ſuper caput eorum reddam.* Vnde & Sapiens: *Non ſemines mala in ſulcis iniuſtitiæ, & non metes ea in ſeptuplum.* Matth. 7. Ezech. 9. Eccleſ. 7.

Denique tùm potiſſimùm ſuos probat Deus, cùm inter multos peccantes, ſe à peccatis continent; cùm inter Sodomitas Lothus eſt caſtus: Inter profanos Iob religioſus: Inter idololatras fidelis Tobias ſenior: Inter murmurantes temperatus Caleb & Ioſue: vnde cùm aliquando Ieroſolymis pene omnes effuſius in peccata ruerent, miſſus eſt Vir, *qui tranſiret per mediam ciuitatem & ſignaret Tau ſuper frontes virorum gementium & dolentium, ſuper cunctis abominationibus quæ fiebant in medio eius.* Hoc eſt ſcilicet ſe probare fidelem ſeruum, tum ſeruire magis Deo quando Ezech. 9.

minus ab aliis colitur.

2. Reg. 16. *Hæc est gratia tua ad amicũ tuum*, dicebat Absalon Chusai quem putabat deseruisse partes patris sui Dauidis tùm exulantis: Quasi diceret, Itane te fidelem probas, vt in aduersis amicum deseras? Hæc est gratia quam reddis amicitiæ, quam reddis Amici meritis? Quid responderes Christo sic conquerenti?

REDITVRVM te scilicet cum illo in amicitiam, ad proxime sequentes ferias quæ ieiuniis & pœnitentiæ consecrantur. Nunc vero quia molestiores instant illi dies, diluenda est liberiori gaudio molestia, & lautius excipienda sunt jeiuniorum tempora. Hoc est nempe postremum quod obijciunt & quod suis peccatis obtendunt qui hoc tempore liberiores sunt in peccando.

Sed nihil poterat dici absurdius, nihil iniquius, nihil magis alienum à lege.

Primo enim quid absurdius quàm se liberius illi vitio mancipare cuius oppositam velis exercere virtutem? quid absurdius quam idcirco superbum esse quia velis esse humilis: idcirco iracundum quia te ad mansuetudinem paras; idcirco intemperantem vt sis postea sobrius? *Non est per temulentiam aditus ad jeiunium*, inquit sanctus Basilius, *nec ad Iustitiam iter per fraudem, nec ad sobrietatem per lasciuiam, nec per malitiam ad Virtutem.* (In regulis fusius disp.)

Deinde quid iniquius & magis impium quàm idcirco audacius Deum offendere quia tempus instat expiandarum offensionum, quasi prӕteritæ non sufficerent, quasi per impudentiam aut infirmitatem peccauisse parum esset, nisi ex mera malitia certoque

Iudith. 8. studio peccata peccatis cumularemus? *Non est iste sermo qui misericordiam prouocet, sed potius qui iram excitet.*

Denique quid magis alienum & à lege & à fine instituti jeiunij, quàm se vltrò peccatis implicare; quæ meliorem jeiunij partem exhauriunt, & vim bonorum operum elidunt potentiorem.

Is. 58. *Numquid tale est jeiunium quod elegi, dicit Dominus.*

O quam diuersa sentiunt de jeiunio Deus & peccator! Deus ait non placet mihi jeiunium in peccato: Peccator verò, non placet mihi jeiunium nisi in peccato. Deus ait, relinquendum peccatum vt jeiunes; Ego vero, inquit peccator, idcirco peccabo vt jeiunem. Deus ait, nõ aspiciam illud jeiunium quod peccato infectum est;

Peccator contra, non suscipiam aliud jeiunium nisi quod peccato sit infectum. Possentne contradictoria dici magis opposita? Possentne vero excusari apud Deum quæ sic Deo contradicunt? Nonne hæc verior à proximis jeiuniorum feriis peti debet conclusio: En instat tempus acceptabile quo, si recte affecti sumus, magna nobis comparandæ salutis subministrantur media: sic nos igitur recte affectos esse conuenit: sic nos igitur his peruersis diebus cauere decet ne peruertamur. Sic nobis igitur præcipuo cultu pietati vacandum est: Sic apte Sapiens: *Qui timent Dominum, inquirent quæ beneplacita sunt ei, & qui diligunt eum, replebuntur lege illius. Qui timent Dominum præparabunt corda sua, & in conspectu illius sanctificabunt animas suas.* Itemque paulo post: *Sapiens cor & intelligibile abstinebit se à peccatis, & in operibus iustitiæ successus habebit.* Eccles. 2. Ibid. 3.

III. PVNCTVM.

QVIBVS *ergo armis hoc tempore pietas expugnatur, iisdem propugnatur*; Et quibus rationibus Impij sibi persuadent liberiorem peccandi licentiam, iisdem non modo dissuadentur, sed contrà potius conuincuntur & vrgentur, vt majori cautione adhibita refrænent illam suam libertatem quæ vel à Tempore, vel à Mundo, vel ab instantibus Ieiuniis emendicatur. Nam si quid inde rectum, si quid sanum, si quid rationabile deduci potest, totum pietati fauet & militat. *De ore tuo te iudico, serue nequam*, Non est autem genus iudicij ad condemnationem potentius, *Ex verbis tuis condemnaberis*. Vnde & Daniel cum adhuc esset puer sic Susannam falso accusatam liberauit, cùm ex vtriusque Accusatoris responso conuicit ipsum mendacij, *Recte mentitus est in caput tuum*. Statimque populus in duos illos Iudices qui se falsos præbauerãt accusatores, insurrexit & lapidibus obruit: *Conuicerat enim eos Daniel ex ore suo falsum dixisse testimonium*. Quasi diceret Scriptura, non est mirum quod de illis tam subitæ sint pœnæ sumptæ, nam nihil restat dubij quando quis ex ore proprio conuictus est. *Sic stultus cæditur labiis. SIC qui mittit in altum lapidem, super caput eius cadet.* Id est, qui contra cœlum, contra Veritatem, contra pietatem ratione pugnare voluerit, sua secum ratione pugnat. Luc. 19. Matth. 12. Dan. 13. Prou. 10. Eccles. 27.

Atque hinc duo illa Sacra Prouerbia, quæ videntur sibi opponi, facillime conciliantur, *Ne respondeas stulto iuxta stultitiam suam, ne efficiaris ei similis. Responde stulto iuxta stultitiam suam ne sibi sapiens esse videatur.* Non est ita quippe respondendum quasi assentiaris & adhæreas eius dictis: Sed ita potius respondendum, vt & ipse suis reuincatur sermonibus, & ad saniorem mentem reuocetur.

Prou. 26.

Hoc est autem quod ad praxim his diebus nobis proponitur: *Ne respondeas stulto iuxta stultitiam suam*; Caue assentiaris, caue putes aliquid culpæ quantumcumque leuicularis, magis licere hoc tempore, quàm quouis alio. *Responde stulto iuxta stultitiam suam*: quidquid audieris quo in sua sibi libertate blandiri videatur impius, tu ne sinas impune verbum labi, *cædatur labiis suis stultus*, suo iudicetur ore, suo perimatur gladio, suo ipse dicto reuincatur impietatis & stultitiæ. Non est silendum vbi silentio roboratur impietas: roboratur autem silentio, quando adumbratis in sui patrocinium rationibus nemo contradicit. Non est Christiani, non est tolerare incorreptam blasphemiam. Blasphemum vero est, Rationem peccato coniungere. Iniuria est non modo rationis Diuinæ, quasi erret vetando malum, sed & rationis humanæ, quasi peccato patrocinetur. Si ratio esset peccati, iam non esset peccatum, aut esse ratio desineret. Tanta est vtriusque naturalis pugnantia, vt vno posito destruatur aliud necesse est. Nihil gloriosius peccato posset accidere, quā vt rationi jungeretur: Nihil ignominiosius Rationi posset contingere, quam si cum peccato conueniret. *Nec ratio, nec prudentia erunt apud inferos quo tu properas*, dicebat Sapiens: essent vero, ibi essent, & ratio & prudentia, si hic esset aliqua peccandi ratio. Cum enim omne prorsus peccatum illic puniatur, ratio esset cur non puniretur, quia ratio fuerat cur peccaretur. Ac proinde, ô impietatem, ô blasphemiam inauditam proinde sequeretur, iniquum fuisse Dei iudicium, iniustè damnatos esse peccatores, iniquum & iniustum Deum qui æterna puniat pœna quod cum ratione & æquitate factum est; sequeretur reuocandam esse sententiam, appellandum in jus ipsum supremum Iudicem, & vno verbo nullas fore peccatorum pœnas, quia nullus peccator est qui rationem peccato suo non adumbret.

Eccl. 9.

Hoc fateatur necesse est qui se profitetur peccato suo rationem adiungere. Tanta vero hæc est blasphemia, vt ne ipsi damnati quorum est blasphemare vita, ne quidem ausint in hanc erumpere: sed quidquid grauius de pœnis gemant & expostulent, fatentur tamen omnes & profitentur, *se in malignitate sua esse consumptos*. Id est, se sua dignos pœna, nullam sibi esse rationem contra Deum, rationem esse suæ pœnæ quia nulla fuit ratio suæ culpæ. Sap. 5.

Eant nunc impij quò sua feruntur libidine, suas in concupiscentias toti deuoluantur, si ratione & pietate non possunt retrahi, liberum illis quidem est qua libertate possunt peccare: Sed ne dicant sibi esse liberum qua libertate numquam licet peccare. Ne Christiani hoc tolerent quod ne profani probarent. Non est satis modò, non est Christi seruo satis, non peccare liberius; sed ne quis audeat, toto debet annisu contendere, tota debet contentione prohibere. *Nolite communicare operibus infructuosis tenebrarum, magis autem redarguite.* Quasi diceret, non tantum non est idem committendum quod illi Tenebriones audent, sed ne audeant est annitendum. Quod si vero impedire facta non possis, at saltem quod tu potes, eorum dicta potenter argue. Si ne peccent impediri non possunt, impediantur peccando blasphemare, impediantur dicere sibi modo id esse licitum. Contra conclametur, contra contendatur; ne si forte tu silueris, ille tuo silentio se innocentem putet, & tu illius culpæ sis reus. Ephes. 5.

ADIVNGENDA PRÆCEDENTI VERITAS PRACTICA: VEL SEORSIM, HIS DIEBVS PROPONENDA.

Nihil vmquam Christiana Religio passa est grauius quàm quod à Christianis modò patitur.

RATIO EST, *Quia nihil est grauius quod passa sit Religio Christiana, quam quod magis vergebat ad animarum interitū. Sed nihil vmquam passa est quod magis vergeret ad animarum interitum, quam quod modo patitur.*

Ergo & nihil vmquam passa est grauius. Ac proinde merito indicuntur preces publicæ tamquam in publica calamitate ad diuinum subsidium postulandum, siue vniuersim, siue particulatim.

I. PVNCTVM.

AD primam propositionem, cùm sint varia & prope innumera persecutionum genera quæ Christiana Religio pene semper sustinuit, tùm vero triplex est magis generale & commune ad quod cætera omnia referuntur. Primum est cùm ei restitit Mundus ne reciperetur, ne crederetur, ne prædi-
Act. 5. caretur. *Præcipiendo præcepimus vobis ne doceretis in Nomine isto.* Hoc primum quod est Religioni oppositum, Ne diuulgetur, ne dilatetur.

Secundum est grauius, cùm non modo non permittitur Religio dilatari, sed eius etiam prohibetur professio, minæ intentantur omnibus Christianis, bonorum publicatio, catenæ, carceres, exilia, verbera, scorpiones, equulei, catastæ, plũbata, rotæ; quidquid demum ad terrorem & cruciatum corporis excogitari possit, totum hoc per multos annos, per vniuersum terrarum orbem, per potentissimos quosque Principes impenditur: & esse Christianum nihil est aliud quam esse victimam propediem
Ioan. 16. immolandam. *Venit hora, vt omnis qui interficit vos, arbitretur obsequium se præstare Deo.* Grauis sane vexatio.

Sed grauior tamen in tertio quodam genere quo non corpora sed animæ sempiterno morituræ interitu petebantur. Cum enim viderent Imperatores infensissimi religionis hostes adeo non cedere tormentis Christianos vt potius roborarentur in dies: nec religionem inde minus sed magis crescere, hoc excogitarunt
Niceph. l. 10. c. 4. ad religionis perniciem, vt promissis, & blanditiis, pecunia & voluptatibus, gloria & propositis magistratibus, Christianorũ animos demulcerent. Sic de Iuliano apostata singulariter, Commen-
L. 18. c. 52. tator librorum sancti Augustini de Ciuitate Dei, non tam ferro inquit & armis agebant quam blanditiis & dolis. Quo in persecutionis genere tria inerant supra quoduis aliud grauissima:

Primum quod licet morte obita perirent in terris Christiani,

viuebant tamen in cœlo: vitam non perdebant ſed mutabant, meliore ſui parte, quæ eſt anima, ſeruabantur. At dum à fide deficiebant per voluptates, viuebant quidem in terris, ſed moriebantur cœlo, viuebant corpora ſed interibant animæ: quantaque eſt corporum & animarum differentia, tanto grauitatis & malignitatis interuallo, diſtabat ab aliis hæc perſecutio quæ animas perimebat.

Secundum eſt, quod tamet metu pœnarum deficerent aliqui, non tam multi tamen quam per voluptates ineſcati, nec illorum defectio deficientibus ita erat pernicioſa quam iſtorum. Neque enim erat tam voluntaria, tam interna, tam vera defectio fidei quæ per metum extorquebatur, quàm quæ ex voluptate & blanditiis eliciebatur. Peccabant illi quidem metu mortis quantumuis acerbiſſimæ, at certe non ita grauiter quam qui amore vitæ & blandioris vitæ ſe ineſcari ſinebant. Nam præterquam quod hi à fide toti deficerent, dabant ſe etiam impuris voluptatibus quibus implicati numquam emergebant. Vix aliquos metus mortis terruerat & à corde fidem extorſerat, quin paulo poſt ad ſe reuerſi, fidem reuocarint & reſipuerint. Vix vnus ex his vero qui blanditiis emollitus fuerit, ad meliorem mentem ſe receperit, ſed peruicaci omnes animo ſua in defectione perierunt. Quod certe eſt ad perniciem grauiſſimum.

Tertium denique, defectio fidei quæ metu ab inuitis excidebat, non ita probro vertebatur religioni, quàm quæ ſponte prodibat à deliciis. Quid enim vilius breui voluptate? quid caducis iſtis rebus fragilius? Et tamen hæc præferre cœlo! præferre Christo! ah probrum! ah perfidiam! *Secuti viam Balaam ex Boſor, qui docebat Balac mittere ſcandalum coram filiis Iſrael, edere, & fornicari.* Num. 22. 2. Pet. 2. Apoc. 2.

II. PVNCTVM.

SED nihil vmquam paſſa eſt Religio quod magis vergeret ad hunc probroſum animarum interitum, quàm quod à Chriſtianis modo patitur.

Quod antequam demonſtretur, declarandum paucis eſt, quàm recte quidquid modo ſibi liberius indulgent peccatores, nomen perſecutionis Eccleſiæ ſeu Religionis Chriſtianæ ſibi attrahat.

Primo enim ſic omne illud appellatur quod ad vitium quodcumque inducit, ſiue id metu, ſiue voluptate fiat. Sic enim aperte Apoſtolus ait, Iſmaelem perſecutum fuiſſe Iſaacum, cùm tamen in alio ſcripturæ loco talis perſecutio ludus dicatur, vt iam alibi notatum eſt ex Geneſi vigeſimo primo, & ad Galatas quarto; nempe ludo iſto procax Iſmael innocentem & reluctantem Iſaacum pelliciebat in aliquod prauum vitium quod eſt Apoſtolo teſte, ac reipſa perſequi. Ac proinde cùm modo Chriſtiani ſic pelliciantur ad vitium, cur non perſecutionis tempus dicatur? Deinde vero quia forte dices de fide & de Chriſto præſertim agi oportere, vbi de perſecutionis nomine agitur, reſponderi facile poteſt, neque hoc deeſſe huic temporis libertati. Nam articulus fidei eſt Eccleſiam eſſe ſanctam, id eſt nihil falſum, nihil iniquum prorſus & prauum docere. Hic autem articulus his diebus diſceptatur, peruertitur, violatur. Fingunt videlicet ſibi hoc tempore nonnulla licere peccata quæ nollent alias admittere, neque enim liberius peccant, quam quod laxiorem putent peccandi libertatem, quod qui credit, non credit ſanctam eſſe Eccleſiam ac puram religionem Chriſtianam, quæ ſi aliquo tempore peccatum permitteret, certe nec ſancta nec pura eſſet.

Gen. 21. *Gal. 4.*

Quod & Chriſto Domino non poteſt non eſſe iniurioſum multis modis. Nam cùm ipſe ſit Author Religionis, & Caput Eccleſiæ, ſi quid Religio non ſanctum non caſtum non illæſum admitteret, redundaret in eius Authorem & Caput à quo regitur & docetur. Quid porro magis alienum à mente Chriſti quam peccatum, qui vt peccatum in ſuo myſtico corpore deſtrueret, ſuum naturale corpus deſtrui voluit, *vt exhiberet ipſe ſibi glorioſam Eccleſiam, non habentem maculam aut rugam aut aliquid huiuſmodi, ſed vt ſit ſancta & immaculata.* Sed quomodo ſancta & immaculata ſi aliquod modò permittat peccatum? aut quomodo Chriſtum & Eccleſiam non impugnet qui ſe modo peccare poſſe contendat, quod non auderet alias.

Ephes. 5.

Addo, quod eſt præcipuè obſeruandum ad perſecutionis nomen, quidquid hoc tempore ſibi à quoquam indulgetur, certa quadam & peculiari ratione dici poteſt in odium Chriſti & Chriſtianæ religionis ſic indulgeri. Cur enim potius hoc tempore quàm alio? quia ſcilicet inſtant longiora ieiunia, recurritque celebranda Memoria paſſi olim Chriſti, quæ cùm ſint mæſta

tempora, lugubria, & pauenda, solatium aliquod quæritur quo mitigetur asperitas illius venturi temporis. Nam si non esset passus Christus, aut si eius recolendæ passioni non imminerent Sacrati dies, cessaret ista peccandi licentia, nemo sibi modo largius indultum vellet; Vnus est Christus passus propter quem quadragesimale iubetur jeiunium, & propter quem bacchanales instituuntur dies; Longe quidem diuersus est finis & status vtriusque tẽporis, sed tamen ex eodem fonte ac capite deriuatur, quidquid modo proponitur laxius, & quidquid deinde arctius? Vnde quàm apte & congruenter persecutionis nomen huic competat Tempori manifeste patet, restatque illud vt demonstretur quantum in animarum perniciem atque interitum hæc persecutio sæuiat, supra illas etiam omnes quas olim passa est Christiana Religio.

TRIA sunt autem quæ id euidenter manifestent, primum est quod tanto certior & grauior sit animarum interitus quanto est minus præuisus & agnitus, *Velut si auis festinet ad laqueum, & nescit quod de periculo animæ illius agitur.* Prou. 7. Sic se habent vero tempora hæc comparata priscis temporibus, vt quæ olim patebant & cernebantur pericula, nunc plane lateant & ignorentur. Quando Persecutor erat apertus religionis hostis, licet blandiretur, licet mira promitteret, quis ab eo tamen sibi non cauisset? Sed quando persecutor est Christianus, quando ipse est ciuis, ipse contubernalis, ipse amicus, ipse frater, quando hoc idem omnes agunt, quis sibi timeat? Sic itaque modo tanto plures & certius pereunt animæ, quanto minus certa patent pereundi pericula, *vt pisces capiuntur hamo, sic homines in tempore malo.* Eccle. 9. Vnde & Propheta Deo permittenti latens periculum sic aiebat: *Et facies*, inquit, *homines quasi pisces maris, & quasi reptile non habens principem. Totum in hamo subleuauit*, Nempe hostis, Hab. 1. *traxit illud in sagena sua, & congregauit in rete suum. Super hoc lætabitur & exultabit. Propterea immolabit sagenæ suæ, & sacrificabit reti suo, quia in ipsis incrassata est pars eius, & cibus eius electus.* Quasi diceret, erit tempus quo se immergent in omnem hominis voluptatem, & erunt quasi pisces maris: Dæmon vero quasi piscator qui *totum* id est vniuersos illo viuentes tempore in hamo & sagena congregabit; tantique faciet illud tempus, quanti rem omnium desideratissimam vt qui nihil auidius desideret,

quàm animarum interitum.

Dices fortè, quidquid ſit ſiue perſecutionis ſiue periculi, paucorum dierum eſt malum, quod vel etiam proxime conſequenti jeiunio facillime diluitur & expiatur. Reſpondetur & hac reſponſione ſecundum declaratur quo manifeſta ſit maior æternæ ſalutis jactura quàm putetur. Non eſt, vt putas peccator, non eſt paucorum iſta dierum perſecutio, non ſunt vnius aut alterius menſis pericula, ſed totius vitæ; toto quo viuis tempore, viuunt hæc in te tempora; mutantur in te dies, tu nullis in diebus mutaris; diuerſa ſibi ſuccedunt agendorum ſpatia, tu vnus & idem hoc ſemper agis quod modo agis. Reuolue præteritos annos, fuitne vnus ex quo agnouiſti tempus hoc, tempus eſſe libertatis, fuitne vel vnus annus quo non te huic permiſeris tempori, non
Iſ. 56. te præteritæ libertati tradideris? *Et erit ſicut hodie ſic & cras & multo amplius*, vt eſt in Propheta: ſic cæteri conſequentur anni; ſic ſemper credes hoc peccare tempore, minus eſſe vetitum quàm alio; quidquid confitearis & quantumcumque communices, manet illa in te ſemper hæreſis, dicamne an infidelitas, an deceptio, an faſcinatio, quod non aliter ſit viuendum hoc tempore quàm viuitur. Quæ mens, quæ voluntas ſic viuendi quamdiu manet in animo, tamdiu viuunt in te hæc tempora, tamdiu
Oſee 13. latet periculum, latet peccatum, latet interitus. *Colligata eſt iniquitas Ephraim, abſconditum peccatum eius.* Quidquid videlicet hoc peccas tempore, colligatum eſt & inuolutum in ea voluntate quæ in te manet eiuſdem ſemper tenendi vitæ curſus quem
Ier. 9. modò tenes. *Habitatio tua in medio doli.* Dolus eſt & fraudulenta cogitatio te poſſe aliter peccatum deponere niſi deponatur voluntas non modo non peccandi, ſed ne ipſius rei attingendæ, cui peccatum annexum eſt. Quæ voluntas cum vix aut ne vix deponatur, manet in illa ſemper velut in radice peccatum idem, atq;
Luc. 19. idem ſalutis periculum, animæque interitus. *O ſi cognouiſſes & tu! Nunc autem abſcondita ſunt ab oculis tuis*, quæ Sapiens olim præ-
Eccleſi. 3. uidit: *Frutex peccati radicabitur in illis, & non intelligetur.*

Tertio denique quia hæc dicuntur abſcondita, quia non putantur ita eſſe periculoſa vt dicuntur, quia latent & ignorantur, vix vllus eſt qui non ſibi fingat quod quantumcumque eſſet periculum & peccatum, non tamen eius eſſet reus quia neſcit, quia non putat ſe peccare, non putat eſſe peccatum ſic largius viuere;

Quamobrem inde deducitur grauius esse periculum. Ignorantia est affectata qua certè nihil est perniciosius. Nam ex ignorantia te putas excusatum, & tamen non excusatur talis ignorantia, quia poteras & debebas scire ac credere quod modo edoceris. Poteras quidem quia idcirco publicæ denuntiantur preces & Conciones quibus id singulariter intelligatur; debebas verò quia tua res vel maxime agitur, nec vllo vmquam debito strictiori deuincimur quàm procurandæ salutis animæ. *Ne ponas animæ tuæ scandalum, & à filiis tuis caue, & à domesticis tuis attende. In omni opere suo, crede ex fide animæ tuæ.* Id est, Caue pericliteris de anima, quam debes rebus omnibus & personis præferre. Quidquid excusabis, nullum erit, quia nihil à salutis cura & negotio potest excusare. *Nonne anima plusquam esca? Noli propter escam destruere opus Dei.* Eccles. 32. Rom. 14.

III. PVNCTVM.

NIHIL *ergo vmquam Christiana Religio passa est grauius, quàm quod à Christianis modo patitur.* Quia quod modo patitur plurimum vergit ad sempiternum animarum interitum, quo quidem animarum interitu nihil grauius pati potest Religio, quando præsertim conjungitur, vt supra visum est, cum ipsius religionis ac Christi probrosa iniuria, vnde genus illud persecutionis emergit quod specie quidem videtur mollius, sed reipsa durius & acerbius.

Emersit nouum genus cladis, aiebat sanctus Cyprianus, *& quasi parùm persecutionis procella sæuierit, accessit ad cumulum sub titulo misericordiæ, malum fallens, & blanda pernicies.* Nempe dum Christiani metu pœnarum lapsi, & resipiscentes facilius reciperentur, nec nisi blande & molliter cum illis ageretur, multi fidem deserebant spe illa sustentati, quod rursus nullo negotio reuocarentur & admitterentur in cætum fidelium: eratque nouum cladis genus & noua persecutio, quæ quo blandiorem habebat faciem, magis erat deploranda, videbaturque quasi cumulus aliarum omnium vexationum, quia videlicet magis exponebatur salus animæ, dum in spem veniæ & misericordiæ sic facilius peccabatur. Serm. 1. de lapsis.

At nonne hoc ipsum est quod his peccatur diebus? nonne

hoc ipsum sub titulo misericordiæ malum est fallens, & blanda pernicies? Nonne quia bonus & misericors fuit Dominus nos redimendo, nunc idcirco, vt diximus, geniales agimus dies? Nonne quia bonus est & misericors, patiendo toleranter quæ agimus, minus timemus & peccamus audacius? Nonne quia bonus & misericors Deus nos breui pœnitentes statim recipiet, minus propterea peccati damna metuimus? Hic est *Titulus misericordiæ* quo malum præsens fallit, & blanda perdit pernicies. Hic est Titulus quo peccandi licentia, vocatur honesta libertas: quo laxiores epulæ dicuntur mundi leges: quo luxus, ludus, & quidquid concupiscentiæ libeat, appellatur ius temporis; Hic est Titulus quo virtus exulat: quo pietas inimica iucundæ societatis abigitur: quo timor peccati, debilitas animi creditur: quo salutis monita, sunt mentis tormenta. Hoc titulo nihil modo peccatur: aut si quid peccatur, nihil punitur. Hoc denique Titulo, nunc Misericordiæ cætera Diuinitatis inscribuntur attributa, dicta & facta; Si iustitiam, si potentiam, si præsentiam, si minas, si scripturas, si iudicia, si quidquid demum de Deo dixeris ad continendum peccatorem; Vnum proferet Titulum Misericordiæ quo se contra omnia tutum putabit.

Itane vero ille Titulus quo nullus est potentior ad puriores quosque concitandos affectus, sit ille Titulus quo nostri deprauentur appetitus? Suntne hi bone IESV fructus tuæ Crucis? Suntne hæ Bonitatis illius expectationes quam moriens exhibuisti? Siccine bonum te esse oportebat vt nos essemus mali! sic te nobis misericordem, vt in te atroces essemus! sic te nobis pium, vt in te essemus impij! Tanta certe me tenet huius impietatis ignominia, vt nihil satis infame & pudendum cogitare possim, quod non subirem libens ad hanc reparandam iniuriam Bonitati tuæ nunc illatam.

Quis mihi det vt pro te moriar, Diuina bonitas, quæ Deum meum pro me mori voluisti! quis mihi det ferali constrictum fune per vniuersam trahi vrbem, capite pedibusque nudum, facem præferre, qua cuncto spectante populo confitear, nimis esse iniuriosam hanc nostram licentiam qua sub *Titulo misericordiæ*, libentius nobis indulgemus. Agnosco capitale crimen! agnosco supremæ maiestatis læsæ iniuriam! agnosco perduellionis humani nefas. Abjuro facinus, detestor audaciam &

contra quosuis impugnantes, profiteor hodie tali cultu semper nobis esse obseruandam Dei Bonitatem ac Misericordiam, vt sit duplicare peccatum, sub hoc peccare Titulo, & quo magis nobis patet Diuina Bonitas, tanto minus peccare liceat, tanto magis peccantes oporteat arguere, & ne grauiores pœnas luant, tantò Deum magis precari & placare.

Huic affinis est illa Veritas quæ habetur Feria sexta Parasceues:

Grauius est Christo iam à peccato pati, quam quod olim pro peccato est passus.

Aptè conueniunt Verba Euangelij: *Ecce ascendimus Ierosolymam:* Et quæ sequuntur, Vnde in tres partes tota Christi passio diuiditur, cuius quoddam compendium opportunè in hos dies traduci posset.

Videnda sunt etiam ex Indicibus quæ alibi de Cæcitate Concupiscentiæ referuntur; & de defectu fidei, præsertim Dominicæ quæ in Albis dicitur, vbi hæc sancti Ioannis leguntur verba, *Hæc est victoria quæ vincit mundum, fides nostra*, Et quæ inde formatur Veritas, hodierno Euangelio atque his diebus non incongrua.

Vide & in 3. parte, Feria sexta hebdomadæ 14. In 4. parte: Feria sexta, & Sabbato hebdomadæ 18. Feria 4. & sequentibus hebdom 19. Feria 5. hebdom. 20. Feria 3. hebdom. 21. Feria 5. hebdom. 24.

HAC HEBDOMADE Veritates eruentur ex illa Oratione quam Christus Dominus ad Patrem habuit, & quæ refertur Ioannis capite decimo septimo. Cúmque illa Oratio variis abundet affectibus, sex præcipui seligentur qui frequentiùs occurrunt exercendi in meditatione Passionis Domini, sicque ad eos in sequentibus mysteriis faciliùs efformandos, cum gratia disponemur.

FERIA SECVNDA.

DE ZELO CLARIFICANDI CHRISTI DOMINI:

AD HAEC PRIMA EIVS VERBA:

Pater, venit hora, clarifica filium tuum, vt filius tuus clarificet te. Ioan. 17.

VERITAS PRACTICA.

Scientia ſine Zelo, arma ſine milite: Zelus ſine ſcientia, miles ſine armis.

SENSVS eſt quod ſicut arma ſine milite, aut miles ſine armis, nihil in bello efficiunt: ita ſcientia ſine Zelo, aut Zelus ſine ſcientia nihil contra hoſtes ſalutis, aut inimicos Chriſti proſunt: ac proinde quàm neceſſarius eſt horum vſus, tam neceſſariò ſimul iungi debent.

RATIO eſt, quia quando ad aliquem effectum duo ſunt ita neceſſaria, vt vnum ſine alio nihil efficiat, ſimul illa iungi debent tam neceſſariò, quàm verè talis effectus prætenditur.

Sed Chriſto Domino clarificando, Zelus & ſcientia ſunt ita neceſſaria, vt vnum ſine alio nihil efficiat.

Ergo ſimul iungi debent, aut nihil ages pro Chriſto.

I. PVNCTVM.

MVLTA hîc fructuosè conſiderari poſſunt ante ipſam propoſitæ Veritatis conſiderationem. Primum eſt quod dicit ſanctus Auguſtinus de vniuerſa hac Chriſti Domini oratione, *Ita ſe*, inquit, *Patri exhibere voluit precatorem, vt meminiſſet*

Tract. 104. in Ioan.

meminiſſet noſtrum ſe eſſe doctorem: proinde eam quam fecit orationem pro nobis, notam fecit & nobis, quoniam tanti Magiſtri non ſolùm ad ipſos ſermocinatio, ſed etiam ipſius pro ipſis ad patrem oratio, diſcipulorum eſt ædificatio: & ſi illorum qui hæc dicta aderant audituri, profectò & noſtra qui fueramus conſcripta lecturi.

Deinde verò contemplare quo cultu, quâ reuerentiâ cùm internâ tum externâ Chriſtus Dominus oraret Patrem. *Hæc loquutus eſt IESVS*, ait Euangeliſta, *& ſubleuatis oculis in cœlum, dixit: Pater, venit hora, clarifica filium tuum, vt filius tuus clarificet Te.*

Tertiò perpende quomodo paſſionem ſuam vocet clarificationem ſuam, nempe, vt dicit ſanctus Hilarius, *Clarificat Pater deficiente ſole, tremente terra, proclamante Centurione.*

Et verò etiam tot Chriſti patientis Virtutes elucent, vt inde multùm clarificari poſſit.

Quartò aduerte diligenter quòd, ſi quam Chriſtus petat clarificationem, non aliter eam expetit, quam vt Patrem clarificet, quod eſt ſummæ fidelitatis argumentum. Sic autem in ea ipſa filij paſſione Pater clarificatur, cùm Diuina eius attributa, Bonitas, Miſericordia, Sapientia, Iuſtitia, & alia innoteſcunt. O qualis Iuſtitia cum ſumma Bonitate coniuncta.

Denique ſic perſuaſum habe, quod quantum de Chriſto bene mereri optas, tantùm à te clarificandum oporteat, quibus omnino modis & perſonis ipſum notificare poſſis contra obſiſtentes quoſque aduerſarios. Ad hoc autem tam eximium & tam diuinum Opus operandum, Scientia & Zelus ſunt ita neceſſaria, vt niſi vtrumque adſit, nihil prorſus efficias. Atque hinc ratio & motiuum efficax ſimul illa duo coniungendi deſumitur, quia quando ad vnum effectum duo quædam ſunt ita neceſſaria, vt vnum quidem ſine alio nihil efficiat, efficiant verò ſimul iuncta, tunc ſimul illa iungi debent tam neceſſariò, quàm verè & efficaciter talis effectus prætenditur. Quod quidem in propoſita ſimilitudine armorum & militis tam clarè patet, vt nihil euidentius videatur. Quid enim Miles ſine armis, aut arma ſine milite? ac proinde ſi bellum eſt gerendum, nonne oportet militem armis eſſe inſtructum? ſic planè de cæteris vniuerſim quæ mutuam à ſe exigunt operam, vt ſi quid videre velis, cum non poſſis ſine lumine & oculis, nonne vtrumque adhibes? ſi quid audire optas, cùm non aliter fieri poſſit quàm per ſonum & aurem, nõne alteri

alterum iungis? Hinc illa ſapiens Sapientis exprobratio in pigrum iacta. *Propter frigus piger arare noluit, mendicabit ergo æſtate, & non dabitur illi*; quaſi diceret cùm non aliter vitæ ſubſidia ſubminiſtrentur à terra, quàm dum excolitur & aratur; ſi quis terram non arat, non modò nihil ſibi ad vitam colliget, ſed neque ab aliis meretur quidquam accipere, quod in re tam clara cæcutiat, & duo illa tam neceſſariò ſimul adiungenda neglexerit.

Prov. 20.

O quàm multo plures ſic æternæ vitæ ſibi ſubſidia denegant, quam huius temporalis & caducæ! vix vllus eſt qui ſuum non colat agrum, & vix vllus eſt qui ſuum excolat animum.

II. PVNCTVM.

SED Chriſto Domino clarificando, Zelus & ſcientia ſunt ita neceſſaria, vt vnum ſine alio nihil efficiat, ſimul autem iuncta plurimum poſſint.

Nam primò quid efficiet ſcientia ſine Zelo, cùm ſit hoc Zeli proprium ſcientiam acuere, excitare, & in medium producere vt ſe ipſa prodat ad opus externum, quæ alioquin non ſic excitata lateret & otiaretur. Hinc Sapiens ſemel & iterum, *ſapientia abſconſa & theſaurus inuiſus, quæ vtilitas in vtriſque? MELIOR eſt qui celat inſipientiam ſuam, quàm homo qui abſcondit ſapientiam ſuam. ANGELI quoque*, inquit ſanctus Ambroſius, *ſine Zelo nihil ſunt, & ſubſtantiæ ſuæ amittunt prærogatiuam, niſi eam Zeli ardore ſuſtentent.* Tum paulò pòſt, *Et quid miramur ſi Angeli eum habent; Ipſe Deus Pater ait, Zelans Zelabo Ieruſalem Zelo magno. Quia Deus magnus, ideo & Zelus magnus eſt, & pro vniuſcuiuſque qualitate, ita & Zelus aut mediocris, aut magnus eſt. Zelo vindicatur Ieruſalem, Zelo Eccleſia congregatur, Zelo fides acquiritur, Zelo prudentia poſſidetur. Dominus quoque Ieſus ait, Zelus domus tuæ comedit me.* Et nonnullis interiectis. *Zelus vtilis in Sacerdote præcipuè, ne negligens ac remiſſus ſit.* Ac denique Zelum vocat Dei vitam, quaſi diceret, Zeli miniſterio Deum in illis viuere quibus prædicatur.

Eccleſi. 20. & 41.

In Pſ. 118.

Quòd vero etiam Zelo Scientia ſit adiungenda, dupliciter intelligi poteſt; primò quidem vt per ſcientiam intelligatur Diſcretio & Prudentia. Deinde verò etiam peritia ſeu intelligen-

tia eorum, quæ ſpectant ad cognitionem Domini Ieſu. Quid enim doceas quod ignores; aut quomodo fructuosè doceas, niſi prudenter diſcernas, quid, quibus, vbi, quando? Quod præclarè ſanctus Gregorius in hæc verba Iob, *Quis dedit gallo intelligentiam? GALLO*, inquit, *intelligentia deſuper tribuitur, quia Doctori veritatis Virtus diſcretionis, vt nouerit quibus, quid, quando, vel quomodo inferat, diuinitùs miniſtratur. Non enim vna eadémque cunctis exhortatio conuenit, quia nec cunctos par morum qualitas aſtringit. Sæpe enim aliis officiunt, quæ aliis proſunt.* Vide quæ plura proſequitur. Quem in ſenſum recte etiam ſanctus Bernardus, *facillimè Zelo tuo ſpiritus illudet erroris, ſi ſcientiam negligas: nec habet callidus hoſtis machinamentum efficacius ad tollendam de corde dilectionem, quàm ſi efficere poſſit vt in ea incautè & non cum ratione ambuletur.* Itémque alibi, *Importabilis*, ait, *abſque ſcientia eſt Zelus, vbi ergo vehemens æmulatio, ibi maximè diſcretio eſt neceſſaria quæ eſt ordinatio Charitatis. Semper quidem Zelus abſque ſcientia minùs efficax, minúſque vtilis inuenitur, plerumque autem & perniciosus valde ſentitur.* Hoc eſt denique quod Apoſtolus de Iudæis dicebat, *Æmulationem quidem Dei habent, ſed non ſecundum ſcientiam.* Non eſt hoc æmulari Deum, ſed ſeipſum.

Iob. 38. — *3. Mor. 5. & 6.* — *Serm. 19. in Cant.* — *Serm. 49.* — *Rom. 10.*

III. PVNCTVM.

SIC *ergo Scientia & Zelus coniungi debent ad clarificandum Dominum Ieſum, vt niſi ſimul coniungas, nihil efficias.* Sic defectu ſcientiæ corrigitur ille cui dicitur, *Quia tu ſcientiam repuliſti, repellam te, ne ſacerdotio fungaris mihi.* Defectu autem Zeli arguuntur ij, quibus Apoſtolus, *Et vos inflati eſtis, & non magis luctum habuiſtis, vt tollatur de medio veſtrum qui hoc opus fecit!* Ab vtroque verò ſimul coniuncto præclare commendatur celebris ille Apoſtoli diſcipulus Apollo nomine, de quo ſic in actis Apoſtolorum: *Hic erat edoctus viam Domini, & feruens ſpiritu loquebatur, & docebat diligenter ea quæ ſunt Ieſu.* Expende accuratè quænam ea ſint quæ ſunt Ieſu: an illa probe teneas, an loquaris feruenter, & communices quibus oporteret, ſeu ex officio, ſeu ex Charitate? Si quidem ita eſt, dic cum Apoſtolo, *Deo gratias qui ſemper triumphat nos in Chriſto Ieſu, & odorem notitiæ ſuæ manifeſtat per nos in omni loco, quia Chriſti bonus odor ſumus Deo, in iis qui*

Oſee 4. — *1. Cor. 5.* — *Act. 18.* — *2. Cor. 2.*

Is. 6. *salui fiunt, & in iis qui pereunt.* Si verò deficis, geme cum Propheta: *Væ mihi quia tacui*; accendatur velut ignis Zelus tuus. Frequenter illud repete quod Christus Dominus, coniunctímque cum illo vehementer obsecra; *Pater, venit hora, clarifica filium tuum, vt filius tuus clarificet te.* Innotescat toti mundo, Scythis & Barbaris, Cannadensibus, & quibusuis gentibus, populis, lin-
Ecclesi.36. guis, & nationibus; *Innoua signa, & immuta mirabilia. Glorifica manum & brachium dextrum. Suscita prædicationes quas loquuti sunt Prophetæ priores:* Sic quondam Sapiens, à quo illud postre-
Ibid. 42. mum audies, *Eris eruditus in omnibus, & probabilis in conspectu omnium virorum.*

Vide in 1. parte, hanc inter alias, Veritatem.

Nemo minus sibi Christum seruat, quam qui magis sibi soli seruat.

FERIA TERTIA.

DE NOSTRA SVBIECTIONE SVB POTESTATE CHRISTI.

AD HAEC EIVS VERBA:

Sicut dedisti ei potestatem omnis carnis, vt omne quod dedisti ei, det eis vitam æternam. Ioan. 17.

VERITAS PRACTICA.

Quò magis Christo subjicimur, eò magis erigimur.

RATIO EST, Quia eò magis erigimur, quo propiùs ad finem nostrum supernaturalem accedimus.

Sed eò propiùs accedimus, quò Christo magis subjicimur.

Ergo & eo magis erigimur. Et tamen non vis subjici!

I. PVNCTVM.

NON est dubium quin Potestas Christi Domini, sit potestas diuina, & proinde vniuersalis, & quanta potest esse maxima & perfecta. Cogitari tamen hîc potest certa quædam potestas, quam sibi vt homini datam, ait à Patre, *vt omne quod dederit ei, det eis vitam æternam*; nempe potestas regendi animas, ad beatam illam vitam, & ducendi vnamquamque ad finem suum supernaturalem; per media siue gratias quas illi ordinat & præscribit. Sic enim vt Redemptor & Saluator animarum de singulis particulatim disponit, sicut Architectus de lapidibus quos parat & exæquat ad ædificium. Sic sanctus Augustinus explicans illud Psalmistæ, *Aedificans Ierusalem Dominus, dispersiones Israel congregabit. ILLO*, inquit, *sanguine colligit dispersiones Israel, collecti sunt dispersi vt in manu artificis ad ædificium formarentur.* Ps. 146.

Et verò Natura nostra deprauata illi resistit potestati, resistendo gratiis quibus nos regit & dirigit ad gradum perfectionis, quò ipse nos destinauit; Neque id tantum in sensualibus, sed & etiam in spiritualibus nisi aduertamus, diuinæ eius Directioni nos ipsos opponimus, quoties eius ductum non sequimur meditando, communicando, loquendo, aut quidquis aliud operando; sed potiùs impulsu quodam humano & particulari ad ea ferimur, vel ad eum modum illa tractandi quem fortè nollet, *Vsquequo non vis subjici mihi?* Exodi 10.

Ad hanc Subiectionem promouendam opportuna est Veritas modò expendenda, quâ monemur nostram vnicam perfectionem sic in ea subiectione consistere, vt quo magis Christo subjicimur, eo magis erigamur. Et ratio est manifesta ex ante dictis; nam eo magis erigimur, quo propiùs ad finem nostrum supernaturalem accedimus; Est enim Finis vniuscuiusque rei, sua postrema perfectio, suum complementum & quod postremum desiderare possit: vnde Finis & Summum Bonũ conuertuntur, vt quod est summum bonum alicui sit eius finis, & quod est finis, sit summum bonum. Sic etiam dicitur finis prima esse inter alias causas, quia scilicet eas mouet ad agendum, & quidquid agunt, totum est propter finem, *quo sublato*, vt ait sanctus Tho- ἐντελέχεια

mas, *necesse est alias omnes substrahi.* Sic enim expressis ille verbis: *Causarum ad inuicem ordinatarum si prima subtrahatur, necesse est alias subtrahi: prima autem est causa finalis.* Atque hinc
1.2.q.1.a.2
Ex 1.Eth.2 nobile est illud Effatum quod *finis cognitio, vitæ humanæ est ordinatio*, si videlicet tamquam sagittarij, aliquid quod spectemus habeamus. Hinc tam multi præcipue de fine disputant quem tamen pauci consequuntur; quia forte magis de fine disputant cognoscendo, quam assequendo.

II. PVNCTVM.

SED *eò propiùs ad finem nostrum accedimus, quò magis Christo subiicimur.*

Nam cum finis noster proximus & immediatus sit ille gradus perfectionis & gloriæ, quò nos Dominus destinauit, cúmque ad illum gradum non aliter prouehamur, quàm per gratiam quâ nos ipse Christus eò ducit, atque ex consequenti per subiectionem quam illi gratiæ reddimus; profectò hinc sequitur, quòd eo propiùs finem nostrum attingemus, quo magis Christo subiiciemur. Nam illa est Christi subiectio seu gratia cui subiicimur,
Deut. 32. quæ nos eò vehit, *sicut aquila non modo prouocans pullos suos ad vo-*
Phil. 3. *landum, sed & eos portans & fouens in volatu.* Hoc est illud *destinatum brauium supernæ vocationis Dei in Christo Iesu*, quod tantopere persequebatur Apostolus. Hæc est operatio Christi secundùm quam certare se Idem testatur, dum ait, vt *exhibeamus*
Coloss. 1. *omnem hominem perfectum in Christo Iesu, in quo & laboro, certando secundum operationem eius, quam operatur in me, in virtute.*
2. Cor. 10. Hæc est *mensura regulæ quâ mensus est nobis Deus*; Hæc *mensura*
Eph. 4. *donationis Christi, secundùm quam vnicuique nostrum data est gratia.* Hæc denique *sobrietas ad quam oportet sapere, ne sapiamus plus-*
Rom. 12. *quam oportet sapere: Vnicuique*, inquit, *sicut Deus diuisit mensuram fidei, sicut enim in vno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent, ita multi vnum corpus sumus in Christo; singuli autem alter alterius membra, habentes donationes secundum gratiam quæ data est nobis differentes.* Vide quænam est tua singularis, quomodo te ei subiicias vel resistas, & an tibi lo-
Coloss. 2. quatur Apostolus: *Inflatus sensu carnis tuæ non tenes caput, ex quo totum corpus.*

III. PVNCTVM.

H*INC igitur patet, quòd eo magis erigimur in virtutem, in perfectionem, in gratiam & gloriam, quo magis Christo subiicimur*; Quia magis attingimus nostrum finem in quo vno adepto tota nostra prouectio & beatitudo consistit. Sic aptè sanctus Augustinus explicans quomodo Christus Dominus ab Apostolo *finis legis dicatur*: *Quoniam*, inquit, *quidquid agimus ad illum referimus, & cum ad eum peruenerimus, vltra quod quæramus non habebimus. Dicitur enim finis qui consumit & dicitur finis qui perficit. Aliter quippe intelligimus cum audimus, finitus est cibus qui manducabatur: & aliter intelligimus cum audimus, finita est vestis quæ texebatur. In vtroque audimus, finitum est, sed cibus vt iam non esset: vestis vt perfecta esset. Finis ergo noster perfectio nostra esse debet, perfectio nostra Christus est: In illo enim perficimur quia ipsius capitis membra sumus.* Sic ad praxim egregie sanctus Paulinus Nolanus, *Ergo*, inquit, *Illum amemus, quem amare debitum est; Illum osculemur, quem osculari castitas est; Illi subiiciamur, sub quo iacere, supra mundum stare est; propter Illum deiiciamur cui cadere resurrectio est; Illi commoriamur in quo vita est.* Vtrumque etiam Apostolus videtur esse complexus his verbis, quibus & nos crescere simul & subiici Christo velut capiti membra nos admonet; *Crescamus in illo*, inquit, *per omnia qui est Christus, ex quo totum corpus compactum, & connexum per omnem iuncturam subministrationis, secundùm operationem in mensuram vniuscuiusque membri, augmentum corporis facit in ædificationem sui in Charitate.* Quale monstrum & portentum, si membra corporis nollent regi à capite, seséque illi opponerent! Tale tu monstrum efficeris Anime, si Christo repugnas. *Verumtamen illi subiecta esto anima mea, quoniam ab ipso patientia mea. Quia ipse Deus meus, & saluator meus, adiutor meus, non emigrabo.* Id est, inquit sanctus Augustinus, *quamuis hostes insidientur vbi possunt, calumnientur vbi possunt, verumtamen Deo subjicietur anima mea*, sic subiicietur, sic erigetur. *Venit dolor meus, veniet & requies mea: Venit tribulatio mea, veniet & purgatio mea. Numquid lucet aurum in fornace aurificis? In monili lucebit, in ornamento lucebit. Patiatur tamen fornacem vt purgatum à sordibus veniat ad lucem. Quod vult aurifex facio: vbi me*

Rom. 10.
In Ps. 54.
Ep. 4. ad Seuer.
Eph. 4.
Ps. 61.

ponit artifex tolero: iubeor tolerare, nouit ille purgare. Ardeat licet palea ad incendendum me, & quasi consumendum me, illa in cinerem vertitur, ego sordibus careo, quia Deo subiicietur anima mea.

Vide de hac subiectione Christo debita, in 3. parte, Feria 6. hebdomadæ nonæ: & Dominica 14. fusiùs. Expendi etiam potest Veritas quæ habetur in eadem parte, Feria 2. hebdomadæ vndecimæ:

Quod vel inimico numquam negares, sæpissimè recusas Christo.

FERIA QVARTA, QVÆ EST CINERVM.

DE PERFECTA IMITATIONE CHRISTI DOMINI, IN ADIMPLENDA DEI VOLVNTATE, SICVT ILLE FIDELITER EAM CONSVMMAVIT.

AD HAEC EIVS VERBA:

Ego te clarificaui super terram, opus consummaui quod dedisti mihi vt faciam. Ioan. 17.

VERITAS PRACTICA.

Non quidquid Christus egit, sed quomodo.

SENSVS est, quòd ad perfectam Christi Imitationem non est ita spectandum quid egerit, quàm quomodo illud egerit: vt sic, quæ sunt officij nostri conemur perfectè agere, sicut ille suum opus consummauit.

RATIO est, Quia perfecta Christi imitatio in vna Dei Voluntate

tate fideliter adimplenda consistit.

Atqui ad hanc Dei Voluntatem fideliter adimplendam, ex parte nostra sicut Christus adimpleuit, non ita spectandum est quid egerit, quàm quomodo quidquid egerit.

Ergo & ad eius imitationem hoc præcipue spectandum est : ac proinde inexcusabiles sumus, nisi Eum studeamus imitari, cùm hoc vnum sit agendum quod agimus, dum bene illud, sicut Christus suum peregit opus, peragamus.

I. PVNCTVM.

TRIA hîc diligentissime sunt obseruanda ; primum quòd Christus Dominus de tota vita sua suísque omnibus & singulis rebus gestis loquitur, tãquam de Opere siue Negotio sibi commisso, quasi nihil ex se ageret, diceretue, quod non sibi præscriptum esset : Sic enim ipse apertissimè iam dixerat, *Ego ex meipso non sum locutus, sed qui misit me Pater, ipse mihi mandatum dedit quid dicam, & quid loquar : quæ ergo ego loquor, sicut dixit mihi Pater, sic loquor.* Certe hoc mirum ! Ioan. 12.

Secundum obseruatu dignum est, quòd illud omne quod tota vita gessit & dixit, vnum opus vocat ; *Opus*, inquit, *quod dedisti mihi* ; quasi hoc vnum habuisset agendum ; vt voluntatem patris impleret, quasi hoc vnum spectasset in sua infantia, in suis miraculis, in suis sermonibus, in suis quibusuis aliis operibus ; *Vt faciam*, inquit, *voluntatem eius qui misit me, vt perficiam opus eius.* Ioan. 4. Et proximus Passioni ; *Vt cognoscat mundus quia diligo Patrem, & sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio.* Hoc est profectò diligere. Ibid. 15.

Tertium denique quòd sicut dixit, sic perfectissimè opus sibi datum consummauit, ne syllabâ quidem aut apice vno desiderato. Quod maxime patet in eius passione, vbi omnia ad Patrem refert, & idcirco libentissimè & plenissimè complet, donec omnibus absolutis dicat, *CONSVMMATVM est, & inclinato capite spiritum tradat.* O verè obedientem filium, qui ne perderet obedientiam, perdidit vitam. Ibid. 19. S. Bernard.

Sic nobis imitandus modò proponitur, vt habet Veritas, non

in iis præcisè quæ fecit, sed in obedientia quam Patri reddidit, vt sicut ille, sic & nos fideliter nobis commissa & præscripta faciamus. Quod vt distinctiùs videas, expende illud primò, quàm verum sit quod est in declaratione positum, perfectam Christi Imitationem in vna Dei voluntate adimplenda consistere. Nam cùm Ipse hoc vnum opus se peregisse dicat, & idcirco dicat, vt intelligamus quid in ipso sit propriè imitandum; certè nō potest dubitari, quin perfecta eius imitatio in vna Dei voluntate adimplenda consistat, quam ille in suis omnibus dictis factísque tamquam vnicum vitæ scopum & finem spectauit. Atque hinc Apostolus vno verbo quæcumque de Christo sunt, commendare volens, hoc vnicè vrget: *Hoc enim sentite in vobis quod & in Christo Iesu, qui cum in forma Dei esset &c. Humiliauit semetipsum factus obediens vsque ad mortem, mortem autem crucis:* Vnde & paucis interiectis concludit, *Itaque Charissimi mei, sicut semper obedistis, non vt in præsentia mea tantùm, sed multò magis nunc in absentia mea, cum metu & tremore vestram salutem operamini. Deus est enim qui operatur in vobis & velle & perficere pro bona voluntate. Omnia autem facite sine murmurationibus & hæsitationibus, vt sitis sine querela & simplices filij Dei.* Hoc est verè obedire, & hoc est fortè quod minus facis. *Si subtraxerit se non placebit animæ meæ.*

Phil. 2. *Hebr. 10.*

II. PVNCTVM.

ATQVI *ad hanc Dei voluntatem perfectè adimplendam ex parte nostra, sicut Christus adimpleuit, non ita spectandum est quid egerit, quàm quomodo illud egerit.*

Manifestum est enim, quòd quæ omnia Christus gessit, non à nobis gerenda velit Deus. *Numquid Paulus crucifixus est pro vobis,* aiebat idem Paulus, tam perfectus imitator Christi, vt nos sui imitatores vellet, sicut & ipse Christum imitabatur. Et tamen quàm multum abest, vt ea omnia fecerit aut passus sit, quæ Christus Dominus? Est ergo Christus exemplar vniuersalissimum, vnde singuli exprimere debeant quod sibi sit proprium & singulare. Sic egregiè sanctus Gregorius Nyssenus: *Suæ quisque vitæ pictor est, artifex huius operis est voluntas, colores sunt virtutes, exemplar Christus.* Sic & sanctus Bonauentura; *Refulgent*

1. Cor. 1. *Ibid. 11.* *Ep. 2.* *In Apol.*

à Christo, sicut à totius nostræ salutis exemplari & originali principio, actus multiformes: In his quæ sunt seueritatis, & diuinitatis est Præsidentiũ & Prælatorum; in his quæ condescensionis, est infirmorum. Paup. part. 3. art. 3.

Quid autem à singulis velit Deus, hoc illis declarat, in suo cuique officio seu vacatione in qua vocatus est: vnde & toties idem Apostolus postquam dixit, *Volo omnes vos esse sicut meipsum*, statim addit, *sed vnusquisque proprium donum habet ex Deo; alius quidem sic, alius verò sic*; Et post nonnulla, *vnicuique*, inquit, *sicut diuisit Deus, vnumquemque sicut vocauit Deus, ita ambulet, & sicut in omnibus ecclesijs doceo; Circumcisus aliquis vocatus est? non adducat præputium: In præputio aliquis vocatus est? non circumcidatur; Circumcisio nihil est, & præputium nihil est, sed obseruatio mandatorum Dei. Vnusquisque in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat.* Vbi duo hæc simul confirmantur, & quod maxime spectari debeat voluntas Dei, & quod in vocatione propria potissimum dignoscatur. Quid agimus anime? quid hîc hæres diutiùs? non est quod te excuses de ignorata voluntate Dei: cum in his omnibus vbi frequentius peccas, non ignores quid de te velit Deus. *Quod notum est Dei, manifestum est in te.* 1. Cor. 7. Rom. 1.

III. PVNCTVM.

NON *quidquid igitur Christus egit, sed quomodo quidquid egerit, id spectandum est ad perfectam eius imitationem*, vt in his potius quæ sunt nostri officij, quàm in ipsis Christi operibus, quomodo egerit, sic nos agamus: cùm in his quotidianis nostris actionibus longè manifestior sit Diuina Voluntas, in qua vna perfecte adimplenda, vt dictum est, tota consistit Imitatio Christi: Cuius etiam exemplo plurimũ excitamur ad illam in nostro statu Diuinam penitus exequendam Voluntatem: quod proinde Deus proponit vt intueamur assidue, tamquam Exemplar luculentissimum quod imitemur. Si enim Filius æqualis Patri, sic ei obediens fuit in opere tam arduo & difficili, quid nos seruos præstare conuenit in quotidianis nostris obsequiis, quæ sunt tam facilia, vt præ facilitate & exiguitate rei, vix credamus vllius esse meriti. Et tamen si perfecte & integre complererentur, ita Deo placent, itáque valent ad sanctitatem nostram; vt quantùm in illis fideles & perfecti fuerimus, tantum perfectionis & san-

ctitatis assecuturi simus : quia Christo Domino similiores erimus, & in eo genere similitudinis & perfectionis quod maxime placet Deo, & maximè valet ad meritum, nempe in diuina eius voluntate facienda. Vide in 3. parte de Obedientiæ voto, vbi hæc tractatur Veritas satis opportuna huic loco :

Quam gloriosa est similitudo Christi, tam gloriosa est Obedientia.

Heb. 13. Hoc est quod potissimum nobis optabat Apostolus dicens, *Deus pacis aptet vos in omni bono, vt faciatis eius voluntatem, faciens in vobis quod placeat coram se, per Iesum Christum.* Quidquid verò sit quod impediat tantum bonum, vide quam breue sit & Ps. 89. euanidum; *Tamquam dies hosterna quæ præteriit*, sic planè omnia 1. Ioan. 2. transeunt, & tu cum eis pariter. *Et mundus transit & concupiscentia eius, qui autem facit voluntatem Dei, manet in æternum*, ait di- Eccles. 14. lectus discipulus. Sic & aptè Sapiens, *Omne opus corruptibile deficiet, & qui illud operatur ibit cum illo.*

Hoc est quod profitemur hodie in Cinerum aspersione; hoc Matth. 6. est quod in Euangelio Missæ auditur, *Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra; thesaurizate autem vobis thesauros in cœlo.*

Ingredere teipsum hodie penitiùs; *Conuertere seriò ad Dominum*, vt ait Sapiens, *& relinque peccata tua; precare ante faciem* Eccles. 17. *Domini, & minue offendicula. Reuertere ad Dominum & auertere ab iniustitia tua, & nimis odito execrationem, & cognosce iustitias & iudicia Dei, & sta in sorte propositionis & orationis altissimi Dei.* Ps. 39. *DEVS meus volui, & legem tuam in medio cordis mei.*

IN EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

AD EVANGELICAM LECTIONEM, ET CINERVM IMPOSITIONEM.

Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra. Matt. 16.
Memento homo quia puluis es, & in puluerem reuertéris.

VERITAS PRACTICA.

Mortificandis Concupiſcentiis opportuna Mortis memoria.

RATIO EST, Quia mortificandis Concupiſcentiis opportuna eſt illa memoria quæ rei concupitæ Veritatem ſeu vilitatem repræſentat.

Sed mortis memoria præcipue Veritatem ſeu vilitatem rei concupite repræſentat.

Ergo mortificandis concupiſcentiis opportuna mortis memoria, proindeque ſimul apte hodie conjunguntur illa duo, quibus homo admonetur vt & nolit theſaurizare in terra, & meminerit ſe eſſe terram, vereque Deo poßit dicere, Et in puluerem mortis deduxiſti me. *Pſ. 21.*

I. PVNCTVM.

HÆC eſt ſanctorum omnium Patrum Sententia, Tempus hoc Quadrageſimalis Ieiunij, ſic ordinatum eſſe præſertim refrænandæ gulæ, vt tamen omnibus vniuerſim vitiis reſecandis impenderetur. Sic inter alios grauiter S. Leo: *Quod ergo, dilectißimi, in omni tempore vnumquemque conuenit facere Chriſtianum, id nunc ſolicitius eſt & deuotius exequendum, vt Apoſtolica Inſtitutio quadraginta dierum jeiuniis impleatur, non ciborum tantummodo parcitate, ſed priuatione maxime vitiorum. Nam cum ad hoc caſtigatio iſta ſumatur vt carnalium deſideriorum fomites ſubtrahantur: Nullum magis ſectandum eſt continentiæ genus, quàm vt ſemper ſimus ab iniuſta voluntate ſobrij; & ab inhoneſta actione jeiuni, Quæ deuotio non omittit ægros, non ſecernit inualidos, quia etiam in languido atque inutili corpore poteſt animi integritas reperiri, ſi vbi fuit ſedes prauitatis, ibi confirmentur fundamenta virtutis.* *Serm. 6. de Quadrag.*

Ex quibus ſancti Papæ verbis non id ſolum habetur quod vitiis omnibus ſit modo abſtinendum, cum id omni tempore iu-

beatur, sed ita nobis esse temperandū, vt ad ipsam vitiorum stirpem euellendā, & confirmanda in reliquos vitæ dies fundamenta virtutis, intendamus; quod non aliter efficacius efficitur quàm si quæ radix est malorum omnium Concupiscentia sic continuò refrænari discatur, vt quæ inde permanant vitia, contineantur.

Ser. 4. Quod idem aperte alibi sic declarat, *Ingressuri dies mysticos & purificandis animis atque corporibus sacratius institutos, præceptis Apostolicis obedire curemus, emundantes nos ab omni inquinamento carnis ac spiritus, vt castigatis colluctationibus quæ sunt inter vtramque substantiam, animus quem sub Dei gubernaculis constitutum, corporis sui decet esse rectorem, dominationis suæ obtineat dignitatem.*

Quamobrem in hunc finem congruenter proponuntur illa hodie Domini Verba: *Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra*, id est, nolite affici rebus huius mundi, nolite mundum diligere, nolite terrena concupiscere; Quod non tantū de terrenis & temporalibus quæ fortunæ dicuntur, bonis intelligas, sed de honorū ambitu, de carnis voluptatibus; ac vno Verbo de triplici Concupiscentia, de qua tam sæpe ex sancto Ioanne auditur, *Omne*
1. Ioan. 2. *quod est in mundo concupiscentia carnis est, & concupiscentia oculorum, & superbia vitæ.*

Hi sunt thesauri qui thesaurizantur in terra. Hi sunt quibus humana figuntur corda; seu potius ipsa sunt humana corda, triplici quodam nexu, rebus affixa perituris, quæ sunt ita modò reuocanda, vt deinceps oderint quod nimis amant, & fugiant quod auidius prosequuntur, ac sensim perfectius mortificari discant. Opportune verò Mortis memoria quæ per impositos Cineres renouatur, opportune inquam, mortificandis illis Concupiscentiis nobis offertur, vt habet Veritas, nunc expendenda.

Nam cum in res illas humanas non ferantur Concupiscentiæ nisi prout apparent vel jucundæ, vel vtiles, vel honorificæ, quæ sunt tres boni species; profecto nihil æque potest Concupiscentias à consectandis inordinate rebus auocare, quàm quod apparentem illam rerum speciem denudabit, veramque earum faciem & naturam statuet, & quàm sint potius viles, caducæ, infirmæ & Christiano indignæ, repræsentabit.

Sic olim cum Iudæi tam florentes & beatos se putabant vt

nullis possent hostium viribus appeti, Propheta Ieremias iubente Domino, lagunculam figuli testeam coram illis in valle Topheth confregit ac in minutissimas contriuit partes, vt hoc facto docerentur, suam illam quam putabant securam sortem ita breui conterendam, ne vt vmquam resurgeret, sicque iam ante discerent quam parum illi fiderent. *Hæc dicit Dominus exercituum, sic conteram populum istum, & ciuitatem istam, sicut conteritur vas figuli quod non potest vltra instaurari.* *Ier. 18.*

O si talis rerum quas cõcupiscimus imago nobis exhiberetur!

II. PVNCTVM.

SED *Mortis memoria rerum illarum quas prosequuntur Concupiscentiæ, veritatem & vilitatem imprimis repræsentat.*

Tres enim Corporis mortui considerari possunt status, in quorum vno vnaquæque Concupiscentia suum illud obiectum quod tantopere deperit, quale sit in veritate, & quam vile sit in substantia, facile possit intueri. Tres illi status à Christo Domino nobis exhibentur in tribus illis Mortuis quos duntaxat suscitasse memoratur. Prima illa puella est, Tabittha nomine quæ iam- *Matth. 9.* iam defuncta, lecto adhuc suo detinebatur exaniminis, & domesticum eiulatũ circumfuso luridi vultus horrore concitabat.

Hic est primus Mortis character, hæc prima eius effigies, & exanimati corporis primus status, in quo vide vt statim atque diuulsa est anima, quæ pars hominis reliqua superest quàm sit fœda! quàm indecora, quam tota expers omnis sensus & membrorum vsus! quam aliena quouis humano consortio! quàm manca! quam abiecta, quàm nulla: Vnde Sapiens, *Melior est canis viuus leone mortuo*, id est, nullum tam vile est animal dum sit viuum quod non præstet alteri mortuo, quantumcumque sit præstans & illustre.

In hoc autem statu Concupiscentia quæ carnis dicitur, habet quod discat, quidnam amet, quando carnem amat & carnalia *Iob 24.* consectatur. Sic præclare sanctus Gregorius ad illa Iobi verba, *16. Mor. 31* *Dulcedo illius vermis.* POTEST, inquit, *apertius vermis nomine, caro designari. Vnde & superius dicitur: Homo putredo, & filius hominis vermis. Luxuriosi igitur cuiuslibet atque carnis voluptatibus dediti, quanta sit cæcitas demonstratur, cùm dicitur: Dul-*

cedo illius vermis. Quid namque caro, nisi putredo ac vermis est? Et quisquis carnalibus desideriis anhelat, quid aliud quàm vermen amat? Quæ enim sit carnis substantia, testantur sepulchra. Quis parentum, quis amicorum fidelium quamlibet dilecti sui tangere carnem scaturientem vermibus potest? Caro itaque cùm concupiscitur, pensetur quid sit exanimis, & intelligitur quid amatur. Nil quippe sic ad edomandum desideriorum carnalium appetitum valet, quàm vt vnusquisque hoc quod viuum diligit, quale sit mortuum penset. Considerata etenim corruptione carnali, citius cognoscitur, quia cùm illicitè caro concupiscitur, tabes desideratur. Bene ergo de luxuriosi mente dicitur: dulcedo illius vermis, quia is qui in desiderio carnalis corruptionis æstuat, ad fœtorem putredinis anhelat.

Quibus sancti Patris verbis nihil videtur addi posse ad rem
Eccle. 7. nostram illustrius exponendam, nisi forte illud Sapientis: *Melius est ire ad domum luctus quàm ad domum conuiuij: In illa enim finis cunctorum admonetur hominum, & viuens cogitat quid futurum sit.*

SECVNDVS status in illo demonstratur Adolescente
Luc. 7. qui iam positus in ferali loculo ferebatur in sepulchrum. Diues multarum erat opum & plurima clarus parentela, sed quid tandem ex omnibus secum refert? Linteolum quo sepeliatur. Nihilne præterea? Nihilne pecuniæ? nihil supellectilis & tanti cul-
Iob 1. tus quem ita studiose conquisiuit? Nihil prorsus. *Nudus egres-*
Ps. 48. *sus est de vtero matris suæ, & nudus reuertetur illuc. RELINQVENT alienis diuitias suas, & sepulchra eorum domus illorum in æternum.* En quò recidit tandem quidquid Concupiscentia oculorum de terrenis rebus sibi tam auide attrahit. En quod expendat accuratè quisquis opibus potius quam bonis operibus cumulandis
1. Tim. 6. vacat. *Nihil intulimus in hunc mundum, haud dubium quod nec auferre quid possumus.*

Sic Christus Dominus hanc concupiscentiam refrænabat,
Luc. 12. *Stulte, hac nocte animam tuam repetunt à te, quæ autem parasti, cuius erunt? Sic est omnis qui sibi thesaurizat, & non est in Deum di-*
Ser. 104. *ues.* Quo de Christi sermone sanctus Petrus Chrysologus tantum ad rem nostram momenti deriuabat, vt diceret: *Quotiens Diues iste venit in medium, quem tot sæculis, orbe toto, die omni, clamor diuinæ vocis accusat; totiens diuitiarum fallax fugatur illecebra, totiens cupiditatū furens flamma restinguitur, auaritiæ totiens*

rabies

rabies vesana mitigatur. Quia videlicet quàm sint euanida & nulla terrena omnia, cum sic euidenter à morte pateat, facile despuuntur.

TERTIVS est status Lazari quadriduò iam iacentis in sepulchro. Postrema domus hæc est humani corporis, & funesta illa hæreditas quam cum serpentibus habitat, vbi vix aliquot hæsit diebus cum ecce paulatim in tabem, in puluerem, in cineres, & in horrendum penè nihilum quidquid erat reducitur. *Detracta est ad Inferos superbia tua, concidit cadauer tuum, subter te sternetur tinea, & operimentum tuum erunt vermes.* *Ioan.* 11. *Is.* 14.

Sic superbia vitæ deprimitur, sic illa Concupiscentia quæ animos effert sublimius, habet quò se abjiciat & contundat, dum vno vili puluisculo se ita constrictam intuetur, vt ne vltra cineres, & infima quæque terræ segmenta possit emergere.

Diceres Deum superbiæ nostræ Cinerem, quo tumorem eius infringeret, velut intumescenti mari arenam apposuisse, & hoc ipsum nobis morituris quod Iobo dicere: *Circumdedi mare terminis meis, & posui vectem & ostia, & dixi, vsque huc venies, & non procedes amplius, & hic confringes tumentes fluctus tuos.* Et quod per Ieremiam: *Posui arenam terminum mari, præceptum sempiternum quod non præteribit, & intumescent fluctus eius, & non transibũt.* Ita plane superbis hominibus, quantumcumque se in sublime tollant, illic tandem in sepulchro fixus est puluis & cinis exiguus quo tota illa sublimitas detumescat & deficiat, vnde iam illis dicitur, *Quid superbis terra & cinis?* Sic vesiculam gutturis & plumas auium immolandorum, quæ sunt superbiæ symbola, sacerdos sacrificaturus proiicere iubebatur, *prope altare ad orientem plagam, in loco in quo cineres effundi solent*, inquit Scriptura, quasi diceret, vbi superbus suos aliquando fore cineres cogitabit, ibi suam deponet & sacrificabit superbiam. *Quia gloria eius stercus & vermis est: hodie extollitur, & cras non inuenietur: quia conuersus est in terram suam, & cogitatio eius periit.* *Iob.* 38. *Ier.* 5. *Ecclesi.* 10 *Leuit.* 1. 1. *Macch.* 2

III. PVNCTVM.

MORTIFICANDIS *igitur concupiscentiis opportuna mortis memoria*, quæ rerum vilitatem quas appetunt Concupis-

2. Pars.

centiæ, dum demonstrat; tam facile appetitum earum retundit, quam facile est cum Dei Gratia quæcumque sunt vilia & abiecta
1. Reg. 12. non concupiscere. *Nolite declinare post vana quæ non proderunt vobis, neque eruent vos, quia vana sunt*; adde quia sunt vilia, fœda, indecora, fallacia, scelerata, noxia, perniciosissima quæ peccatum & æternam inuehunt perniciem. Et tamen his consectandis rebus, his nutriendis concupiscentiis, his appetitionibus su-
Gen. 1. stentandis tota Mortalium vita transmittitur! *O vere terra ina-*
Eccl. 1. *nis & vacua!* ô vere *vanitas vanitatum, & omnia vanitas. Quid habet amplius homo de vniuerso labore suo quo laborat sub sole?* id est, quid aliud agit & laborat homo, quam sic vanitatem con-
Ier. 16. sectari? *Verè mendacium possederunt Patres nostri, vanitatem quæ eis non profuit.* Resipiscamus ab hac insania. Ecce nunc tempus cùm cineres imponuntur nobis, quasi iam eo redacti simus, quasi iam de carne nostra dicatur quod aliquando dicendum est:
Gen. 8. Hæccine est illa quæ corrupit viam suam? Hæccine est illa quæ sui curam in desideriis volebat fieri? Hæccine est illa quæ concu-
4. Reg. 9. piuit aduersus spiritum? Hæccine est illa Iezabel!

Perge per omnes corporis & vitæ partes, tibi ac aliis vehementius objicere, quanto interuallo status discedant à seipsis, qui suis olim vixerunt concupiscentiis, & qui modo in sepulchris iacent.

Bar. 3. *Vbi sunt principes Gentium? vbi sunt qui argentum thesaurizant & aurum in quo confidunt homines? Exterminati sunt & ad inferos descenderunt, & alij loco illorum surrexerunt.*

Exædificentur quantumuis ampla & magnifica monumenta: statuantur obelisci, pyramides, & ad omnem posteritatis memoriam transmittendam, incidatur Cedro, vel æri, memoratum illud HIC IACET, fallacia tantùm est, vmbra est, puluis est,
Dan. 2. Cinis est, hoc vnum iacet in sepulchro. Mors tamquam *abscissus lapis de monte sine manibus, percusit statuam in pedibus eius ferreis & fictilibus, & comminuit eos. Tunc contrita sunt pariter ferrum, testa, æs, argentum & aurum, & redacta sunt quasi in fauillam æstiuæ areæ, quæ rapta sunt vento.* Denique *Memoria vestra compara-*
Iob 13. *bitur cineri, & redigentur in lutum ceruices vestræ.* Quibus Iobi verbis declarandis apte concludet sanctus Gregorius: *Omnes*
L. 11. Mor. c. 17. *qui cogitatione terrena huic sæculo conformantur, per omne quod agunt, huic mundo relinquere sui memoriam conantur. Alij bellorum*

titulis, alij altis ædificiorum mœnibus, alij desertis doctrinarum sæcularium libris instanter elaborant, sibique memoriæ nomen ædificant, sed cùm ipsa ad finem celerius vita percurrat, quid in ea fixum stabit, quando & ipsa celeriter mobilis pertransit? Aura etenim cinerem rapit, sicut scriptum est: Non sic impij non sic, sed tamquam puluis quem projicit ventus à facie terræ. Rectè ergo stultorum memoria cineri comparatur: quia illic ponitur, vbi ab aura rapiatur, quantumlibet enim quisque pro facienda gloria sui nominis elaboret, memoriam suam quasi cinerem ponit, quia hanc citius ventus mortalitatis rapit: quo contrà de justo scriptum est: In memoria æterna erit iustus. Eo ipso enim quo facta sua solius Dei oculis imprimit, nomen suæ memoriæ in æternitate figit. Psalm. I. Ps. III.

Tum vero pergens explanare quod in sacro sequitur textu. *Et redigentur in lutum ceruices vestræ.* SICVT, inquit, *per oculum visus, sic per ceruicem solet superbia designari. Ceruix itaque in lutum redigitur, cùm superbus quisque humiliatur in morte, & elata caro tabescit in putredine. Intueamur enim qualia in sepulchris iaceant diuitūm cadauera, quæ illa in extincta carne sit imago mortis, quæ tabes corruptionis; & certè ipsi erant qui extollebantur honoribus, habitis rebus tumebant, despiciebant cæteros, & quasi solos se esse gaudebant: & dum non perpenderent quo tendebant, nesciebant quid erant. Sed in lutum ceruix redacta est: quia despecti iacent in putredine, qui tumebant in vanitate. In lutum ceruix redigitur, quia quantum carnis potentia valeat, tabes corruptionis probat.*

ANNEXA PRÆCEDENTI, AD INORDINATOS RERVM AFFECTVS, MEMORIA MORTIS, ORDINANDOS.

VERITAS PRACTICA.

Quæ viuenti res fuit gratior, hæc fiet morienti grauior.

RATIO *est non solum quia grauius est morienti relinquere quod viuenti fuit gratius: verum quod hîc vel maxime considerandum est; Hæc censenda est morienti res grauior quæ infæ-*

licem mortem potest inuehere.

Sed quæ viuenti res fuit gratior, hæc infœlicem mortem potest inuehere.

Ergo & hæc manifeste fiet morienti grauior; ac proinde diligenter ordinandæ rei prouidendum ipsâ propositâ mortis memoriâ.

REM valde ponderosam continet prima propositio, sed minimè dubiam aut intellectu difficilem.

Secunda ex antedictis in 1. parte, Dominica 4. Aduentus: & in 2. parte, Dominica Septuagesimæ, sat fuse probari potest sic procedendo: Mors infœlix illa censenda est, quæ in peccato accidit; sed mors plerumq; talis accidit ab illa re quæ viuēti fuit gratior, inordinate scilicet concupita, seu quæ fuerit *Immunditia, impudicitia, luxuria*, seu quiuis prauus & impurus amor tripli-

Gal. 5. cis illius concupiscentiæ de qua supra; *Vnde & etiam inimicitiæ, contentiones, æmulationes, iræ, rixæ, dissensiones, sectæ, inuidiæ, homicidia, ebrietates, comessationes & his similia quæ prædico vobis*, inquit Apostolus, *sicut prædixi; quoniam qui talia agunt, regnum Dei non consequentur.* Quid est regnum Dei non consequentur, nisi quod in peccato moriantur? Cur autem in illo peccato moriantur? Nonne possunt confiteri? Sed non conterentur, non rite confitebuntur, non eos vere pœnitebit. Hoc certe necesse est ex verbis inferre Apostoli: nam sicut si rite confiterentur aut contererentur, regnū Dei consequerentur, ita plane si quod affirmat Apostolus, regnum Dei non consequantur, neque illi conterentur, neque illos vere pœnitebit. Cur porrò non illos pœnitebit? Quia, vt locis supra indicatis disseritur, non est vera pœnitentia, nisi exuatur non tantum peccati, sed & rei affectus quæ plus nimio colebatur; vix autem illi exuunt talem affectum moriendo quem viuendo nimium nutrierunt. Hoc est *cor durum*

Eccles. 3. *quod habebit male in nouissimo: ET omnis qui ceciderit super illum*

Luc. 20. *lapidem, conquassabitur*, ait Dominus, *super quem autem ceciderit,*

Iob 20. *comminuet illum. OSSA eius implebuntur vitiis adolescentiæ, & cum eo in puluere dormient.* Hæc pridem ex Iobo, dicta sunt, sed

Ibid. 24. non ista quæ sunt valde illustria. *Pauit*, inquit Beatus Iob de peccatore, *pauit sterilem & quæ non parit, & viduæ bene non fecit:* Vbi Diuus Gregorius: *Quæ hoc loco sterilis nisi Caro nominatur?*

quæ dum sola præsentia appetit, bonas gignere cogitationes nescit. Quæ autem vidua, nisi anima nuncupatur? quam quia sibi Conditor conjungere voluit, ad thalamum vteri virginalis venit, Psalmista attestante, qui ait: Et ipse tanquam sponsus procedens de thalamo suo: Psalm. 18. *quæ rectè vidua dicitur: quia eius vir pro ea mortem pertulit, & nunc in cœli penetralibus ab eius oculis occultus, quasi in parte alterius regionis viuit.*

Iniquus ergo sterilem pascit, & viduæ benefacere negligit, quia carnis desideriis seruiens, curam animæ vitamque contemnit. Tota namque intentione omnique studio cogitat, quomodo sine vllis necessitatibus caro moritura subsistat, & curare animæ vitam despicit, quæ vel in morte vel in beatitudine procul dubio in perpetuum viuit.

Rectè autem cùm diceretur. Pauit sterilem: protinus adjungitur: Et quæ non parit. Quasdam namque ex Sacra Historia fœminas nouimus steriles extitisse, & tamen in tempore extremo peperisse. Caro autem non solum sterilis, sed etiam quæ non parit dicitur: quia suo sensu bonas cogitationes gignere, nec in vltimis valet. A vigore enim iam proprio deficit, & tamen adhuc transitoria concupiscere non desistit: iamque à pristino robore lassata, penè ab ipso quem diligit mundo repellitur, & tamen adhuc annisu improbo obtinere temporalia conatur. Agere iam peruersa non sufficit, sed tamen cogitare vel quæ non agit nequaquam desistit.

Rectè ergo non solum sterilis, sed etiam non pariens dicitur: quia suo sensu, vt diximus, ad bonæ cogitationis prolem, nec cùm infirmata fuerit, fœtatur.

Ex quibus, quàm manifesta sit Veritas sat liquido patet; sed vrgenda est acrius, & quoties illa incus, dicendo ad populum, tundenda obuenerit, non est parcendum sermoni, nec timenda redenda petitio quia hoc vnum cùm alias, tum hoc agendæ pœnitentiæ tempore, comprimis inculcandum. *Conuertimini ad me in toto* Ioel. 2. *corde vestro, in jeiunio, & fletu & planctu, & scindite corda vestra, & non vestimenta vestra.*

ET VERO, IN EVNDEM FINEM, ALITER VERITAS ITA POSSET ENVNTIARI.

Vt Vita mortem ordinat, sic Mors vitam.

SENSVS & Ratio est quod tunc vita mortem dicitur ordinare quando bene est ipsa ordinata vita. Nihil hîc dubij.

S*ED vt bene ordinetur vita, facit imprimis attenta Mortis Consideratio*, vnde facile est intelligere quod sicut vita mortem ordinat, sic mors vitam, hoc sensu vt mortis recordatio sit vitæ ordinatio.

Gen. 2. Certe hoc vno videtur Deus voluisse primum hominem suo in officio continere: *In quocumque die comederis*, inquit, *morte morieris*, id est, morti eris obnoxius; Quod ita quidem homo sibi alte impresserat, vt cùm primum à Serpente moueretur ad esum vetitum, hoc se vno verbo tutatus sit, *Ne forte moriamur*. Tum vero fraudulentus hostis cùm animaduerteret quantas iam haberet vires in humanis animis, ad vitã recte ordinandam, ista mortis Cogitatio, cæpit omnibus machinis illam conuellere, *Nequaquam*, inquit, *morte moriemini*, qua persuasione facta, mox hominem facilè de suo dejicit statu. Ac tum præcipue dicitur miser ille homo peccati pœnitudinem sensisse sui, cum Abelem vidit enecatum. Vidit quid esset corpus sine anima, quam fœdum & horrendum! quid anima sine corpore, quam infœlix & destituta, nisi dum vixisset fœlicitati suæ comparandæ vacasset!

Luc. 12. Sic humani generis Reparator Dominus, nos totos voluit in ea mortis cogitatione, cum nos in quouis vitæ momento ita succinctos & paratos voluit quasi iam iam morituri essemus: nec aliter vitam traheremus quam vt Gubernator ex puppi quæ est 2. Cor. 4. postrema pars nauis, nauigium ducit; sic nos à morte vitam regere disceremus, & cum Apostolo diceremus: *Mors in nobis opera-* L. de bono mortis c. 3. *tur*. Ad quæ verba S. Ambrosius: *Certe Apostoli moueor authoritate dicẽtis, Ergo mors in nobis operatur*, Tum fuse narrans quamobrem sic à morte vita dirigitur & inordinatur. *Sæpe*, inquit *fallimur visu, & aliter pleraq; quàm sunt videmus: fallimur etiam auditu, & ideo non contemplemur illa quæ videntur, sed quæ non videntur, si nolumus falli. Quando igitur anima nostra non fallitur? quando solium veritatis attingit, nisi quando se ab isto secernit corpore?* Et quæ plura prosequitur, quorum sensus est, Quod sicut ad vitam recte ordinãdam oportet rectum de rebus humanis iudiciũ sibi formare: sic ad rectum hoc formandum iudicium, oportet aduocare sensum mortis non vitæ: oportet de rebus id sentire & iudicare quod in-

ſtante morte ſentiemus, quia tunc anima non fallitur ſicut in vita, cui ſenſus illudunt; ac proinde rectius & ſanius ſentit.

Quod & ſanctus Gregorius ſic apertius dilucidat: *Qui conſiderat, qualis erit in morte, ſemper ſit timidus in operatione, atque vnde in oculis ſuis iam quaſi non viuit, inde veraciter in oculis ſui Conditoris viuit. Nil quod tranſeat appetit, cunctis præſentis vitæ deſideriis contradicit, & penè mortuum ſe conſiderat qui moriturum minime ignorat.* PERFECTA enim vita eſt mortis Imitatio, *quam dum Iuſti ſolicitè peragunt, culparum laqueos euadunt; Vnde ſcriptum eſt:* 13. Mo. 15. Eccleſi. 7.

In omnibus operibus tuis, memorare nouiſſima tua, & in æternum non peccabis.

Cuius quidem diuinæ Sententiæ tamquam Veritatis admodum practicæ, vel coniunctim cum aliis, vel ſeparatim, poſſet hæc reddi Ratio & fructosè perpendi.

Cum vix aut ne vix aliter pecces quam cupiditate boni, vel timore mali; ſi hæc duo ſuſtuleris, non peccabis.

Sed memorare nouiſſima tua, nec difficulter hæc duo tolles.

Ergo non peccabis.

AD primam propoſitionem, explicandum eſſet ex aliis ſparſim locis, quod ſicut vita naturalis vnde omnes humani actus procedunt, duobus duntaxat cordis motibus conſiſtit qui dicuntur Diaſtole & Syſtole, ſeu dilatatio & contractio, quibus ſpiritum ſiue aërem Cor animantis vel extrudit vel attrahit, vnde pulſus efficitur: ſic illa vita quæ dicitur in homine ſenſualis vnde cuncta emanant vitia, duobus hiſce præcipuis agitatur affectibus, Complacentia ſeu Cupiditate rei ſenſibilis, & diſplicentia ſeu Timore mali oppoſiti.

Sic Ariſtoteles in Ethicis: *Quod in cogitatione affirmatio & negatio, hoc in appetitu, perſecutio & fuga.* Sic ſanctus Auguſtinus in Pſalmis. *Omnia peccata duæ res faciunt in homine, cupiditas & timor. Cogitate, diſcutite, interrogate corda veſtra, perſcrutamini Conſcientias, videte vtrum poſſint eſſe peccata, niſi aut cupiendo aut timendo.* Vide quæ plura proſequitur in prima parte, die 2. Decembris. Sic & ſanctus Gregorius: *Duobus modis ad culpam vnuſquiſque pertrahitur: aut enim delectatione perducitur, aut timore ſuperatur.* 6. Eth. 3. In Pſ. 79. 6. Mor. 13.

Fieri posset inductio per vniuersas peccatorum species. Vnde enim Auaritia nisi ex cupiditate bonorum temporalium, vel metu paupertatis? vnde Acedia nisi ex nimia quietis cupiditate vel laboris metu? vnde Ira nisi ex cupiditate vindictæ, & proprij timore damni. Sic perge in aliis, & aduerte quod est valde deplorandum, sic horum alterutro Cor humanum esse affixum, vt si vnum superet, superetur ab alio, nisi cum Diuina Gratia diligenter aduertat, & vtatur mediis ordinatis, quorum vnum est præstantissimum, *Memorare nouissima tua*. Sic enim vtrumque temperatur, & cupiditas boni sensualis & timor mali, quæ secunda erat propositio, & quæ satis euidenter ipsa comprobatur experientia.

Nam cum memorata nouissima repræsentent cupiditati majus bonum quam quod peccato quæritur, & timori majus malum quam quod, nisi peccet, timetur: profecto sicut naturale est præferre majus bonum aut malum minori, sic bene juuante Domino, facillimum erit omnem cupiditatem, vel inordinatum metum reprimere, propositis illis vel majoribus bonis vel malis quæ in futurum expectantur.

In Ps. 79. Sic apte sanctus Augustinus: *Amabas terram, ama vitam æternam, timebas mortem, time gehennam. Quidquid tibi iniquo promiserit mundus, numquid potest dare quantum dabit iusto Deus? quidquid tibi iusto minatus fuerit mundus, numquid potest facere quod facit iniquo Deus? Vis audire quid daturus est Deus si iuste vixeris: Venite benedicti Patris mei, percipite regnum quod vobis paratum est ab origine mundi. Vis audire quid facturus est impiis: Ite in ignem æternum qui paratus est Diabolo & angelis eius. Bene quidem tu nihil aliud vis quam vt tibi bene sit: Nam in eo quod amas, vis vt benè tibi sit: & in eo quod times, non vis vt malè tibi sit: sed non in ea regione quæris in qua quærendum est. Festinas, nam & sine indigentia vis esse, & sine molestia. Bonum est quod vis, sed tolera quod non vis vt assequaris quod vis.*

Sic Christus Dominus in hodierno Euangelio, vt dehortetur à thesauris thesaurizandis in terra, thesauros in cœlo proponit qui & merito & dignitate terrestres superent. *Nam & Corporum*
Hom. 66. in Ioan. *pulchritudo*, inquit Diuus Chrysostomus, *quoad pulchrius non deprehenditur, in admiratione habetur: cùm vero aliud præstantius apparuerit, illa prior despicitur.*

Sic

Sic sanctus Eucherius in sua parænetica, quod Nepoti hoc nobis. *Amantes*, inquit, *vitam, hortamur ad vitam: vera ratio est persuadendi, cum id poscitur vt impetremus à vobis quod concupiscitis, pro vita quam diligitis legatione apud vos fungimur: & sane quam omnes exiguam amatis, insinuamus vt ametis æternam, quam quo pacto amemus nescio, si non hanc quam amamus esse quam speciosissimam cupimus. Itaque istud quod & cum actum sit placet, placeat magis si potest esse perpetuum, & quod apud nos pretium habet cum finem habeat, sit nobis supra pretium si potest esse sine fine.*

Neque dicas, præsentia nos longe magis afficere quam futura, non est enim vsquequaque verum: & manifeste apparet in multis naturalibus ac humanis rebus, quantum futuris demus potius quam præsentibus. Cum semen terræ mandas, cum pecuniam credis Mercatori, cum mari merces exponis, quid hoc aliud est quam præ futuris præsentia spernere?

Et licet humana deessent exempla, nonne in contemptu præsentium ac futurorum expectatione, tota nostra versatur Christiana Religio? Nonne hæc sunt Fidei, nonne Spei & Caritatis maxime propria munia, credere quod non vides, sperare quod non adest, & quod abest diligere? *Non contemplantibus nobis quæ videntur, sed quæ non videntur; quæ enim videntur, temporalia sunt: quæ autem non videntur, æterna sunt.* (2. Cor. 4.) Quamobrem quantum æterna credes commoda vel incommoda longe his esse temporalibus grauiora; tantum necesse est vt in vtrorumque contentione cedant minora maioribus; ac proinde cum illa bonorum & malorum huius vel futuræ vitæ contentio tunc interueniat quando in occursu peccati nouissima memorantur: Nonne vides quam vere sit & sapienter dictum vt illa memoreris, & non peccabis?

Qua de re, quantum ad praxim, sic iterum sancti Patres. *Nihil sic retinet homines à peccato*, inquit sanctus Augustinus, *quemadmodum imminentis mortis cogitatio.* (L. 2. de Gen. cōtra man. c. 28.) Et rursum, *si diem mortis suæ homines cogitare vellent, animum suum ab omni cupiditate vel malitia cohiberent.* Sic cohærenter sanctus Ambrosius de futuro Iudicio, *Si mente cernerent peccatores quale iudicium imminet mundo, sensus humanus non dispergeretur vanitate sæculari, si non infidelitate grauaretur.* (Serm. 3. de Innoc. L. ad Virg. lapsf. c. 8.) Frænum hoc animæ peccatricis vocat sanctus Basilius. (In Ps 33.) Cassianus vero generaliter hoc esse ait omnium vitiorum (Collat. 10.)

peremptorium; Sanctus Hieronymus de ſe paſſim profitetur, contra rebellantes cupiditates his præſertim pugnaſſe armis. Sanctus denique Proſper, poſtquam multa ſane horrenda de futuræ vitæ ſuppliciis commemorauit; *Hac*, inquit, *& ſimilia multa cogitare, nihil eſt aliud quam vitiis omnibus repudium dare, & omnia blandimenta carnalia refrænare.*

L. 3. de vita contēp. c. 12.

Sicque opportunè hoc ineunte tempore quo peccato debellando potiſſimum aperitur campus, Mortis memoria, tamquam armatura potentior exhibetur. *MEMENTO homo quia puluis es. MEMORARE nouiſſima tua. INDVITE vos armaturam Dei.*

Epheſ. 6.

IN EADEM FERIA.

AD HÆC VERBA EVANGELII:

Cum jeiunatis, nolite fieri ſicut hypocritæ triſtes, &c. Matth. 6.

VERITAS PRACTICA.

Magis modo peccant qui ne boni appareant hominibus, non jeiunant: quàm olim triſtes hypocritæ qui vt boni apparerent, jeiunabant.

RATIO eſt, quia magis peccant qui peccata multiplicant quam qui vnum duntaxat peccant. Cæteris ſcilicet paribus. Vnde Sapiens, *Non ſemines mala in ſulcis iniuſtitiæ, & non metes ea in ſeptuplum.* Ac paulo poſt: *Neque alliges duplicia peccata, nec enim in vno eris immunis.* Hæc ſunt plana.

Eccleſi. 7.

SED *qui ne boni appareant hominibus, non jeiunant, peccata multiplicant, cum triſtes hypocritæ tantum vno peccent.* Præſupponitur, quod eſt ſatis certum & euidens, multos modo eſſe, qui propterea non jeiunant, aut qui certe parati ſunt non jeiunare, ſiue jeiunium ſoluere, quando quid humanum verebuntur; ne ab aliis ſcilicet dicto notentur aliquo.

Tanta est humani respectus inhumanitas & prope dixerim Immanitas, vt sic multorum appetat Conscientiam & prorsus enecet. Ducebatur honori quondam Pietas, vnde vt sibi famam colligerent, se videri pios ac jeiunantes gestiebant hypocritæ: quod erat certe impium. At modò pietas quasi probrosa esset & indecora sic à plerisque despicitur, vt ne ipsi despiciantur, nolunt videri pij & jeiunantes. Quod tanto magis est impium quo plura in vno colliguntur peccata. Vide & exhorresce. Primo non jeiunant, quod est illi capitale qui præcepto tenetur, *Nam,* Serm. 61. vt ait sanctus Augustinus, *aliis diebus jeiunare remedium est, aut* de temp. *præmium: In quadragesima non jeiunare, peccatum est.* Secundo, nō jeiunant contra Conscientiam: quia jeiunarent, nisi hoc respectu prohiberentur, quod satis vident non esse legitimum impedimentum, sed tamen ita validum sentiunt vt illi cedant. Qua in re non sibi solis injuriam faciunt sed religioni sed Christo, cuius obsequium ita postponunt mundo, vt dum coram hominibus apparere jeiunantes erubescunt, erubescant seruire Christo.

Dicent se vanam fugere gloriam; Sed vanum illud est quod dicent, & gloriosum effugium: Nam constans illa teneri debet Veritas, quæ tertia parte declaratur: *Sicut humanæ aspectu gloriæ* Fer. 6. *non est opus ponendum, ita nec eius despectu deponendum.* Siue lau- Hebd. 4. dent, siue vituperent homines, Christo seruiendum erat, præcepto parendum erat, nec propter hominem Deus deserendus. *Ne* Eccles. 42. *accipias personam vt delinquas.*

Adde id quod expendi multum deberet ad peccatorum cumulum facilius agnoscendum. Libertas hæc ita soluendi jeiunij ex humano metu siue respectu, vix vmquam abest à scandalo, quod & probis & improbis datur. Probis quidem, quia vident eum quem alioquin satis probatæ norunt vitæ, sic turpiter mundo cedere, vt non ausit profiteri se Christi seruum ac eius Ecclesiæ filium. *Væ illi per quem hoc scandalum venit.* Improbis vero quia Matth 18. sic indurantur in sua prauitate, nec putant id habere locum præcepti quod tam facile soluitur ab iis etiam qui minus soluti sunt. *Confortastis manus impij vt non reuerteretur à via sua mala.* O ter Ezech. 13. geminum malum! Et peccare non jeiunando! Et non jeiunare metu quodam humano! Et sic soluto jeiunio, solutiores nonnullos alios reddere! O quam vere dictum: *Humanus respectus, Inhumanus Christi despectus.* Vide infra Sabbato Hebdomadæ Passionis.

QVIA tamen vox illa *hypocrisis*, & quam in se complectitur malignitatem plus aliquid semper horroris infert ad detestationem vitij quam quidquid diximus contra eos qui ex humano respectu non jeiunant, Age videamus hoc etiam nomine quàm illi grauiter supra quam tristes hypocritæ peccent: Et hæc propterea præcedenti adiungatur

VERITAS PRACTICA.

Non est minus hypocrita qui ne appareat hominibus, non jeiunat: quam qui jeiunat vt appareat.

R*ATIO est facilis, vt quæ ex ipsa hypocrisis notione & natura petitur. Quid est enim esse hypocritam nisi esse dissimulantem, & sua dissimulatione affectantem apud homines aliquam gloriam?* Nonne hoc vnum est quo illi tristes hypocritæ arguuntur qui jeiunando suas exterminant facies, vt appareant hominibus jeiu-
Matth.23. nantes, & inde rumusculos aucupentur? *Væ vobis hypocritæ qui similes estis sepulchris dealbatis.*

Sed qui ne appareant hominibus, non jeiunant, sic dissimulanter agunt, & sua dissimulatione sic affectant apud homines aliquam gloriam.

Primo quidem dissimulatores sunt, nam dum nolunt apparere jeiunando quales sint, apparent non jeiunando quales non sint; apparent enim id agere ex animo quod ex humano duntaxat agunt intuitu: apparent id probare intus vel improbare quod foris tantum præ se ferunt; apparent denique sic conuiuantes sine timore quasi nullam ieiunij legem ac religionem crederent,
3 Reg 14. quod est omnino falsum & simulatum. *Ingredere vxor Ieroboam, quare aliam te esse simulas? Ego autem missus sum ad te durus nuntius.*

Quod vero vanam inde venentur gloriam, ipse humanus respectus, ad quod vnum mouentur mobile, satis aperte indicat. Neque refert quod forte dicunt se non tam quærere gloriam, quàm contemptum fugere; nam eiusdem superbiæ prorsus est si pecces ne contemnaris, ac si pecces vt lauderis. Fac peccatum absit dum contemni fugies, sic effugies superbiæ notam: sed malle peccare non ieiunando ne contemnaris, quàm contemni ieiunando; plane superbi est, non minus execrandi quàm qui ieiunet vt prædi-

cetur. Hoc est enim vt dictum est, Christum erubescere, si non audes profiteri quando Religione teneris; teneris autem, quando peccas nisi ieiunes, peccas vero si ex solo humano respectu ieiunij legem violas.

Si voluntarium esset ieiunium & non præceptum, forte aliquando ex occurrenti & non præuiso quorumdam congressu hominum solui posset: sed dum solennes hi ieiuniorum aguntur dies, non est Christiani timere mundum irridentem, non est Catholici se alium fingere quam quis esse vellet, nisi timeret. *Væ duplici corde. Væ dissolutis corde. Væ his* iterum *qui perdiderunt sustinentiam, & qui dereliquerunt vias rectas, & diuerterunt in vias prauas. Et quid facient cum inspicere cœperit Dominus?* Nonne hæc illos Scriptura tangit? Eccles. 2.

Tangit & acriter inter alios Patres, sanctus Basilius in suo hexameron, vbi de natiuis quorundam animalium proprietatibus. *Non silebo,* inquit, *polipi dolos ac furacitatem: Is cuicumque saxo adhæserit, illius colorem subit, atque adeo vt piscium complures ad ipsum de improuiso nantes, tamquam ad saxum appellant, paratamque se prædam illi offerant. Tales sunt qui sobrietatem cum sobriis laudant, INTEMPERANTES sunt cum INTEMPERANTIBVS, atque ad id quod cuique placet, suam omnino sententiam vertunt.* Hom. 7.

Quod & idem expressius alibi: *Hypocrita dicitur histrio qui in theatro personam sustinet alienam: Sæpe Heri cum sit seruus, aut Regis cum sit priuatus. Itidem in hac vita plerique vitam suam veluti è proscenio ad ostentationem componunt, aliud in corde gerentes, aliud in specie, hominum oculis præ se ferentes.* Hom. 7. de Ieiunio.

Cui conformiter S. Augustinus: *Sunt hypocritæ simulatores, tamquam pronuntiatores alienarum personarum, sicut in theatricis fabulis, sic in omni vita quisquis se vult videri quod non est, hypocrita est.*

Ac proinde si hoc ita nomen infame est, vt ab honesto quoquam sustineri nequeat, quomodo non confundetur potius hoc nomine qui confusionem metuit viri ieiunantis? *Confusi sunt, quia abominationem fecerunt, quin potius confusione non sunt confusi, & erubescere nescierunt; quamobrem cadent inter ruentes, in tempore visitationis suæ corruent, dicit Dominus.* Vide locum Scripturæ. Ier. 6.

QVÆ vero plures de Ieiunio proponi possent Veritates, in hanc commode incident, qua grauius & damnosius esse intelligetur quam putetur, peccatum non seruati ieiunij.

Vix aliud peccatum est minus solubile, quàm soluti jeiunij.

RATIO *est, quia peccatum illud est minus solubile, cuius est rarior pœnitentia, seu cuius peccatorem rarius pœnitet*; Vnde si nulla eit peccatoris pœnitentia, nulla est prorsus peccati solutio.
Ep. 48. *Nec quemquam putes*, inquit sanctus Augustinus, *ab errore ad Veritatem, vel à quocumque seu magno seu paruo peccato ad correctionem, sine pœnitentia posse transire.*

Sed rarius huiusmodi peccatorem pœnitet sui soluti jeiunij Quadragesimalis. Vix enim vmquam talis emendatur, & quantumcumque peccatum confiteatur, vix emendationem proponet ex animo. Certum est autem nullam esse peccati pœnitentiam, nullam eius Confessionem aut solutionem, nisi firmum emendationis propositum adiungatur. Sic idem sanctus Augustinus:
Serm. 7. de Temp. *pœnitentiam certam non facit nisi odium peccati, & amor Dei, quando sic pœnitet, vt tibi amarum sapiat in animo, quod antè dulce fuit in vita.* Sic in sacris Conciliis vbi explicantur partes pœniten-
Sess. 14. c. 4 tiæ, semper adiungitur Contritioni vel Attritioni, *propositum non peccandi de cætero.* Expressa sunt Tridentini verba.

Si quis forte vno aut altero ieiunii die peccasset, certe is puto quantocyus in ipsa etiam Quadragesima confiteretur, & confitendo proponeret resipiscentiam: sed qui nullos vel paucos dies inexcusati abstinent, & pro more suo sibi quod volunt totis indulgent esurialibus Feriis, iamque ad annuam accessuri synaxim de Confessione cogitant; confitentur quidem se non ieiunasse, nec ignorant esse peccatum, sed an verè de peccato doleant & ita resipiscant, ac proponant se totam deinceps ieiunaturos Quadragesimam, sicut omnino necesse est vt proponant & id verè velint, valde est rarum, & vix vmquam verum. *Canes impudentissimi, nescierunt saturitatem. Omnes in viam suam declinauerunt.* Is. 56.

Vnde huius defectu propositi, nulla prorsus est pœnitentia, nulla peccati solutio, nulla vel vnius peccati remissio: Neque enim vno mortali retento, soluuntur alia. Vel nullum vel om-

nia Confessione simul dimittuntur. Ex hac porro manca Confessione quid sequitur nisi sacrilega Communio, nisi vita scelerata, nisi mors impia, seu pessima mors impiorum? Nam in illa postrema vitæ deficientis tempora reseruare propositum seruandæ Quadragesimalis inediæ, quis non videat ridiculum?

PATET igitur euidenter, non modo vix aliud peccatum esse minus solubile quam soluti ieiunij, sed quanta inde salutis pericula, quanta inde futura importentur exitia, & æterna damna! Nec iam miror sanctos Patres tot grauibus, sacrum hoc commendasse ieiunium, verbis ac sententiis, cum optimè nossent, quanta in hoc esset multorum licentia, & quanta inde pernicies.

Audi sanctum Ambrosium, qui totus alioquin est melleus: *Quisquis Christianus jeiunando non impleuerit Quadragesimam, præuaricationis & contumaciæ reus tenebitur.* Et rursum, *Non leue peccatum est fideliter indictam Quadragesimam à Domino, non ieiunare.* Neque id temerè dictum putes, & non certa scientia: nam tametsi abessent illa damna & exitia quæ peccatum, vt vidimus, consequuntur, in ipso etiam peccati actu non vna quædam est malitia, sed multiplex & robusta quædã improbitas, non tantum ex graui numero repetiti per tot dies actus, sed multo magis ex peruicacitate quadam animi qua tanto tempore, contra tot mentis stimulos, obstinatè peccator perstitit in sua vitæ intemperantis licentia. Itane ventris ingluuies tam expresso præualeat & præcepto, & tam certo salutis periculo? *Si ignorans Ionathas*, inquit idem sanctus Ambrosius, *indictum à Patre ieiunium quia resoluerit, morti addicitur, qui sciens à Christo indictum resoluit, quid meretur?* quasi diceret, quæ Ionathan excusabat ignorantia, nullum eorum excusat qui non ieiunant, quia vel probe id sciunt se teneri, vel id scire possunt: & si malint ignorare ne sciant se obligatos, non minus ignari peccant non ieiunando quam si scirent quod ignorant. Præterea vero Ionathas semel tantum peccauit; at illi quoties? Ionatas vnam duntaxat mellis guttam in summitate Virgæ delibauit, at illi quibus se tradunt epulis? Ionathas in sua singulari necessitate id præstitit; Illi vero mera ex voluptate.

Ser. 34.

Ep. ad Marcel.

Ser. 29.

1. Reg. 14.

Dicent forte, non id ex gula sibi assumere, nec se pluribus onerare cibis quam si ex lege ieiunii victitarent; sed his legibus

non posse se deuincire, non posse non facere sibi liberum quo libebit tempore, sibi quid indulgere. Sic plane est vt dicunt, tanta est ieiunij facilitas vt vix à solita discrepet mensa: sed tanta est illorum viuendi libertas, vt licet exile sit quod ieiunando exigitur, nolint omnino tamen; non quod illis sit molestum, non quod operosum aut difficile: sed quia nolunt, quia non placet, non placet libertatem suam constringere, volunt esse liberi: ieiunabunt si forte placet, aut si non placet, non abstinebunt. O peruicacem mentem, ô verè rebellem animum, cui pridem à Domino dictum: *Confregisti iugum meum, rupisti vincula mea, & dixisti, non seruiam.* *Ier. 2.*

Hoc est scilicet se manifestè subtrahere à Christi cultu & mancipio. Hoc est sibi non Christo viuere: siue vt ait Apostolus, hoc est non Christo, sed suo ventri seruire. Hoc est totum Euangelium eiurare, quod totum est in se abnegando & ferenda cruce, non quam sibi quis imponit, sed quam habemus Christi lege impositam. Hoc est à Deo denique de industria recedere, nam mera puta malitia est, pura mera peccandi libertas, cum ex ipsis qui non ieiunant multi non tam ieiunij lege teneantur quàm opinione suâ, de qua si vellent instrui aut de modo ieiunandi, tunc immunes à peccato, castè sanctéque viuerent: sed tam alieni sunt à subeundo Christi iugo, vt neque astringi velint ad hoc ipsum discendum, quo teneantur: Et siue obstringantur, siue non: siue peccent, siue non peccent: hoc vnum satagunt vt liberè viuant, vt sui iuris sint & non diuini. *Quoniam,* inquiunt, *hæc est pars nostra, & hæc est sors.* Quamobrem licet reuera, vel ab officio, vel à negotiis, vel à naturali temperamento possent habere, quo ne ieiunarent, excusarentur: reipsa tamen non excusantur, & pari cum aliis pænâ punientur, quia non excusationem à lege, sed à seipsis; non immunitatem ab auctoritate legitima sed à sua libertate sibi vindicant & addicunt. O diuitias Bonitatis & patientiæ, & longanimitatis Dei! quamdiu feres hanc peccandi licentiam, quamdiu patieris tam effrænem viuendi libertatem? Itane sint illi filij Belial, id est, absque iugo, qui se seruos dicunt tuos? Numquamne constringes illos tuis præceptorum vinculis? semperne vt pullos onagri se liberos natos putabunt? *Rom. 16.* *Sap. 2.* *Iud. 19.* *Iob 11.*

Ah miseram & damnosam libertatem! ô diuinam in hac misera-

fera libertate iustitiam! Iam agnosco, quod dolebamus initio, cur sua in prauitate sic indurescant, nullo vt tempore quantumuis sacro, nullâ vt Confessione, nulla vt Cõmunione resipiscant, aut induci se vmquam patiantur ad exoluendum ieiunium. Hæc est scilicet pæna libertatis quam sibi assumunt, hoc est supplicium voluntariæ rebellionis, quâ in legem insurgunt: vt qui supremâ lege duci nolunt, eâdem deserantur. Et qui suæ se viæ duces habere voluerunt, sui sint duces interitus, ac tandem illud Sapientiæ compleatur: *Comedent igitur fructus viæ suæ, suisque consiliis saturabuntur.* Prou. 1.

FERIA QVINTA.

DE CAVENDO MVNDO, PRO QVO CHRISTVS NON ORAT.

Ego pro eis rogo, non pro mundo rogo, sed pro his quos dedisti mihi, quia tui sunt. Ioan. 17.

VERITAS PRACTICA.

Qià latè patet Mundus, nihil est vspiam ita contemnendum & cauendum, quàm quod intus in te vno latet.

RATIO EST, quia nihil est ita cauendum in vniuerso mundo, quàm quod mundum peruersum & odiosum Deo facit.

Sed quod mundum peruersum & odiosum Deo facit, intus in te vno latet, nempe Concupiscentia.

Ergo quà latè patet mundus, nihil est vspiam ita contemnendum & cauendum, quàm illa Concupiscentia quæ intus in te vno latet: Quod certe est valde expendendum.

I. PVNCTVM.

CONSIDERARI possunt hæc antecedentia Christi Domini ad Patrem Verba: *Manifestaui nomen tuum hominibus quos dedisti mihi de mundo. Tui erant, & mihi eos dedisti, & sermonem meum seruauerunt. Nunc cognouerunt quia omnia quæ dedisti mihi abs te sunt, quia verba quæ dedisti mihi, dedi eis, & ipsi acceperunt & cognouerunt verè quia tu me misisti.* EGO PRO EIS ROGO, NON PRO MVNDO ROGO.

In his porro postremis verbis, magis hærendum, quia plurimùm valent ad persuadendum mundi contemptum, aut certe, valde disponunt cum Diuina gratia ad hunc affectum & effectum ex sequentibus Passionis Christi Mysteriis eliciendum. Quid enim funestius, & quid magis tremendum, quàm sacrarum omnium, quas Christus fudit, orationum participatione semoueri & excludi; nulla cum illo meritorum communicatione iungi, nullam cum eo habere Societatem & partem: ac denique velut anathematisatum & excommunicatum esse à Christo Domino? Hoc enim volunt illa verba: NON PRO MVNDO ROGO. Quamobrem in his etiam atque etiam consistendum, ne quid animis nostris de mundo tam odioso prorsus adhæreat. Quem in finem opportuna videtur propositæ Veritatis Consideratio quæ radicem totius mundanæ peruersitatis attingit, nempe Concupiscentiam, in qua vna Mundus ille sistit pro quo Christus non orat.

Hoc itaque primum expende quod in expositione Veritatis præmittitur, nihil ita esse cauendum in vniuerso mundo, quàm quod peruersum facit mundum, & odiosum Deo reddit. Nam in mundo, aliud est, esse; & aliud, peruersum esse: Sicut de homine ait S. Augustinus: *Quasi duæ res sunt, homo & peccator. Quod audis, homo, Deus fecit: quod audis, peccator, ipse homo fecit.* Sic de mundo planius, duæ res omnino sunt, mundus, & mundus peruersus. Atque ita quando in propositione dicitur nihil esse in Mundo contemnendum seu cauendum quam quod illum peruersum reddit; manifeste patet primò Mundum accipi pro rerum vniuersa vastitate quæ nec peruersa nec odiosa Deo est; Deinde vero significari esse aliquid in illa rerum mole quod mo-

Tract. 12. in Ioan.

talem peruersitatem in mundum inducat, & quod propterea sit cauendum. Sic aliud profectò est, esse in mundo; & aliud est, esse de mundo. Omnes enim & ipse etiam Christus Dominus, *in mundo erat* sed non de mundo. *Sicut Ille est & nos sumus in mundo*, ait dilectus Discipulus. At vero Dominus: *Ego non sum de hoc mundo.* Nēpe est aliquid singulare quod mundum peruertit, & de quo peruerso mūdo nō est Christus nec verus Christi discipulus. 1. Ioan. 4. Ioan. 8.

Res quidem omnes terrenæ & humanæ, ita fluxæ & caducæ sunt, vt qui sapit numquam iis afficiatur & inhæreat: sed non ita tamen ex se peruersæ sunt & odiosæ, vt oderit eas Deus, & odio à nobis haberi velit. *Diligis omnia quæ sunt*, ait Deo Sapiens, *& nihil odisti eorum quæ fecisti.* Quod si ipsemet dicit, *Creaturas Dei in odium factas, & in tentationem animabus hominum, & in muscipulam pedibus insipientium*; Id vitium est insipientium hominum, non creaturarum, quibus si benè homines vterentur, & ipsi sapientes essent, & bonæ ipsis essent creaturæ; sicut ait Apostolus, *Omnis creatura Dei bona est, & nihil rejiciendum, quod cum gratiarum actione percipitur.* Et rursum, *Omnia munda mundis, coinquinatis autem & infidelibus, nihil est mundum.* Sic & Sapiens fusiùs, *Bona bonis creata sunt ab initio, sic nequissimis bona & mala. Initium necessariæ rei vitæ hominum, aqua, ignis, & ferrum, sal, lac &c. hæc omnia sanctis in bona, sic & impiis & peccatoribus in mala conuertentur. Omnia opera Domini bona, & omne opus, hora sua subministrabit; Non est dicere hoc illo nequius est, omnia enim in tempore suo comprobabuntur.* Sap. 11. Ibid. 14. 1. Tim. 4. Tit. 1. Ecclesi. 39.

Ex quibus apertè patet aliquid aliud esse à creaturis, & à mundo in se considerato, vnde vitium & peruersitas influat; & illud præcipuè indagandum esse & extirpandum. Intus est hostis, in te vno latet; *Mors in olla: PERDITIO tua Israel, tantummodo in me auxilium tuum.* 4. Reg. 4. Osee 13.

II. PVNCTVM.

S*ED sola concupiscentia est, quæ facit hanc mundi peruersitatem.* Ipsa est sancti Augustini interpretatio verborum Christi Domini, NON pro mundo rogo, *id est*, inquit, *non pro iis qui viuunt secundùm mundi concupiscentiam.* Non est autem alia mundi concupiscentia, quàm ipsa innata nobis cupiditas, quæ

1. Tim 6. 1. Ioan. 2. authore Apostolo, Radix est malorum omnium; & de qua dicitur à sancto Ioanne, *Omne quod est in mundo concupiscentia carnis est, & concupiscentia oculorum, & superbia vitæ.* Quasi diceret, obiecta quidem concupiscentiæ seu res concupiscibiles sunt in mundo, sunt nempe honores, voluptates, & diuitiæ; sed quod propriè facit mundum peruersum, & hominem de illo mundo, est ipsa mundi concupiscentia, seu ille appetitus inordinatus quo res humanas homo concupiscit; quia facit eum nimis adhærere mundo seu mundanis rebus, quæ si ordinatè diligerētur, neque res ipsæ malæ essent, vt dictum est, neque homo eas possi-
3. Doct. Chr. 11. dens & diligens, malus aut peruersus esset. *In omnibus talibus,* ait sanctus Augustinus, *non vsus rerum, sed libido vtentis in culpa est*; quando scilicet est inordinata, quando est nimia seu vehementior, seu non directa in bonum finem.

Nam neque ipsa præcisè libido naturalis seu concupiscentia per se est mala, sed tantùm prona est in malum, & in affectum inordinatum inducens hominem, qui si velit cum gratia resistere naturali inclinationi, adeo non erit peruersus ex praua sua concupiscentia, vt maximè bonus & sanctus inde existat. Tota itaque peruersitas in eo est, quod homo concupiscentiæ consentiat, quòd eam sequatur in desideriis honorum, voluptatum, diuitiarum, & sic fiat de mundo. Vnde ipso statim ini-
Gen. 4. tio mundi conditi, Deus homini dixit, *Sub te erit appetitus eius,*
Ecclesi. 5. *& tu dominaberis illius.* Tum Sapiens, *Ne sequaris in fortitudine tua concupiscentiam cordis tui.* Et rursum: *Post concupiscentias*
Ibid. 18. *tuas non eas, & à voluntate tua auertere. ALIVD est enim concupiscere,* inquit sanctus Ambrosius, *& aliud post concupiscentias*
Rom. 6. *ire.* Sic denique Apostolus, *Non regnet peccatum in vestro mortali corpore, vt obediatis concupiscentiis eius.*

1. Pet. 4. Ah quoties iis obediuisti? *sufficit præteritum tempus ad voluntatem gentium consummandam, his qui ambulauerunt in luxuriis, desideriis,* & quæ fusiùs prosequitur sanctus Petrus.

III. PVNCTVM.

QVA *ergo latè patet mundus, nihil est vspiam ita contemnendum & cauendum, quàm quod intus in te vno latet*, nempe Concupiscentia quæ te facit de illo peruerso mundo pro quo Chri-

ſtus non orat. *Munda prius quod intus eſt.* Certe oportet mali- *Matth.23.*
gnam hanc eſſe peruerſitatem mundi ſeu mundani affectus, pro quo Chriſtus ſe non orare profitetur! Sic planè eſt, quando ſemel humanus animus ſe illi permittit, ita in dies induratur, ita creſcunt concupiſcentiæ & mutuis hominum colloquiis, moribus, & ſenſibus inualeſcunt, vt non ſit animus magis in vitio induratus, & minùs capax deuotionis, pœnitentiæ, conuerſionis, & cuiuſuis tandem virtutis, quàm mundanus, qui omnem gratiam ac pietatis ſenſum expellit, ſi quo modo ille ſenſus repugnet concupiſcentiæ vel mundano reſpectui. Hæc eſt terra petroſa ſine fructu, homo ſcilicet temporalis, *qui propter verbum continuò ſcandalizatur*; QVID diceretur, ſtatim ille obiiciet, *Matth.13.*
& hoc dicto, quidquid hominum dictis opponitur, quantumcumque pium & ſanctum ſit, ſtatim repellitur; *Væ mundo à ſcandalis.* *Ibid.18.*

Hoc eſt peccatum de quo dicebat Iudæis, *In peccato veſtro moriemini*; Audi & treme; *Vos de mundo hoc eſtis, ego non ſum de* *Ioan.8.*
hoc mundo, dixi ergo vobis, quia moriemini in peccatis veſtris: O pauendum *quia.* Non eſt in tota Scriptura verbum terribilius, & proinde ad mundi contemptum ſeu ad reprimendam concupiſcentiam aptius & efficacius. Vide in 4. parte, decimam-nonam hebdomadam, & præcipuè Feria 5. Vbi alia Veritas ex illis verbis proponitur.

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de ſanato Centurionis ſeruo. Matth. 8.

VERITAS PRACTICA.

Maioris eſt animi ſe Diuinæ Fidei ſupponere, quàm ſe illi opponere.

In 3. parte, Feria 2. hebdomadæ ſeptimæ. Vbi de hoc Centurione expreſſa eſt Conſideratio.

Aliæ de fide plures paſſim habentur.

Et cum illa Centurionis quæ à Domino laudatur fides non sit tantum Virtus qua credidit, sed qua vniuersim sua in militari Voratione laudabiliter vixit, hûc commodè transferri posset hæc Veritas.

Salutis animæ nulla est certior certitudo, quàm in certo vocationis gradu attingendo.

In 1. parte. Feria 2. hebdomadæ 5. post Epiphaniam.

FERIA SEXTA.

DE VERA SANCTITATE QVAM SVIS CHRISTVS ORAT.

Sanctifica eos in Veritate. Ioan. 17.

VERITAS PRACTICA.

Qui te à sanctitate acquirenda excusas, ex aliis acquisitis bonis te condemnas.

RATIO EST, Quia quidquid sit quo te excusas, si nullum id esse, aut tibi etiam esse oppositum ex aliis tuis factis indicas, tu teipsum condemnas.

Sed ex aliis acquisitis bonis tamquam ex aliis tuis factis, nullum id esse, aut etiam tibi esse oppositum indicas, quod excusas.

Ergo tu teipsum condemnas. Quod cùm sit extremæ dementiæ in re præsertim tam seria & necessaria qualis est vera sanctitas, certe id aduertendum, & excutienda omnis excusatio.

I. PVNCTVM.

MVLTA hîc considerari possunt quæ breuiter indicata, perpendes acuratius. Primum, quàm nobilis, quàm generosus, & magnificus in nos fuerit Christi Domini animus qui nobis optet & impetret veram Sanctitatem. Magnifica hunc Christi animum & ei gratias exhibe.

Secundo, quanta eius Humilitas, qui cùm posset ipse nobis impertiri quod vellet, aut si quid promerendum erat à Patre, cum id satis superque suis operibus esset promeritus: voluit tamen suis meritis hanc orationem adiungere qua coràm profitetur id à Patre prouenire. O vere Patrem luminum à quo est omne donum! O vere Filium lucis qui ad eum refert à quo sunt omnia.

Tertio, quàm sit prudenter discernenda vera Sanctificatio à falsis Sanctitatibus quas vel Dæmon obiicit, vel mundus fingit, vel Caro etiam simulat. Dæmon in quibusdam Paganis & Hæreticis format quandam Sanctitatem, tegendo lupos vestimentis ouium, & per blandos sermones miscendo virus suum. *Attendite ab his falsis Prophetis.* Mundus suam fingit, dum quod est pietatis exterius & apparens, rite quidem exequendum docet, sed quod intus est, negligitur. *Væ vobis hypocritæ quia mundatis quod deforis est, intus autem pleni estis rapina & immunditia, Similes estis Sepulchris dealbatis quæ aforis parent hominibus speciosa, intus vero plena sunt ossibus mortuorum, & omni spurcitia: sic & vos aforis paretis quidem hominibus iusti, intus autem pleni estis hypocrisi & iniquitate.* Caro denique quæ est natura deprauata suam simulat Sanctitatem, quando sic tenero & sensibili pietatis adhæret sensui, vt in eo vno ponatur pietas: vel si quod bonum opus est faciendum, non ex alieno ductu fiat sed proprio, non quod commune est aliis, sed quod singulare; non quod à pura Charitate vel obedientia proueniat, sed quod iudicij proprij & propriæ voluntatis lepra sit infectum, vt fuse prosequitur sanctus Bernardus ex Propheta: *Ecce in die jeiunij vestri inuenitur voluntas vestra: Numquid tale est jeiunium quod elegi?* Quæ sit autem vera Sanctitas patebit in progressu.

Quarto, quod est valde obseruandum: sic petiit Christus no-

Matth. 7. *Ibid. 23.* *Serm. 3. in Resurrect. Dom. & 71. in Cant. Is. 58.*

bis & obtinuit veram Sanctificationem, vt tamen ex parte nostra nonnihil sit agendum quo talis dicitur perfici Sanctificatio. Sic
2. Cor. 7. enim aperte Apostolus: *Has ergo habentes promissiones, charissimi, mundemus nos ab omni inquinamento carnis & Spiritus, perficientes Sanctificationem in timore Dei.* O certe dignum opus quod vnusquisque perficiat.

Quinto, quàm pauci tamen id curant, quàm multi vel omnem Sanctitatem negligunt, vel veram non inquirunt, vel à vera se excusant, quasi sit sublimior quàm vt eò possint attingere, quasi sint indigni qui de illa comparanda cogitent, aut quidquid tandem excusent, audi si tu ex illis es, *Qui te in Sanctitate acquirenda excusas, ex aliis acquisitis bonis te condemnas.*

Ratio est tam aperta quoad primam partem, vt sit satis scire quod excusatio nihil aliud sit quam prætenta Ratio quâ legitime aliquid facimus, vnde si vel verbo vel facto destruimus illam rationem, tunc ex consequenti excusationem impetimus, expugnamus, & nos ipsos condemnamus; sicut si ab alio quopiam erroris aut falsitatis argueremur. Hinc apte Apostolus; *Propter*
Rom. 2. *quod inexcusabilis es, ô homo omnis qui iudicas. In quo enim iudicas alterum, teipsum condemnas: eadem enim agis quæ iudicas:* Quasi diceret, non potest subsistere ratio qua vel alium peccantem iudicas, vel qua te excusas, idem peccando: nam si valet in alium, contra te etiam valet, & quo iudicio peccantem iudicas, teipsum arguis & condemnas. Aut certe si cum aliquid peccas, te excuses, & alium idem peccando iudices, tu illo ipso iudicio quo alium iudicas, excusationem tuam accusas, arguis, conuincis, & teipsum condemnas.

In 5. Mat. Sic sancti Patres, illos Concionatores qui non concordant facta dictis, asserunt *sui ipsorum esse condemnatores*, Verba sunt sancti Ioannis Chrysostomi, quibus hæc sunt sancti Gregorij
L. 2. Mor. c. 27. plane similia, *Ipsi damnationis suæ aliquo modo præcones fiunt, quia dum ea quæ agere respuunt, prædicantes insinuant, suis se vocibus damnatos clamant. Conuersi sunt in arcum prauum, in se quippe sagittas figunt.* Audi *qui alium doces, & teipsum non doces, qui in lege glo-*
Rom. 2. *riaris, & per præuaricationem legis, Deum inhonoras!*

II. PVN-

II. PVNCTVM.

SED *ex aliis acquisitis bonis, tamquam ex aliis tuis factis nullum esse, aut etiam tibi oppositum esse indicas, quod excusas, in sanctitate acquirenda.*

Quod enim excusas, imprimis est Impotentia tua, quasi non eò vocatus sis vt sis sanctus; quasi tu pauciori contentus gratia & gloria, sanctitatem relinquas aliis. Itane vero sanctitatem omnem ablegasti? sed nisi sanctus fueris quomodo saluus, quomodo beatus eris? Nam *sine sanctimonia nemo Deum videbit*, inquit Apostolus? An velles viuere in peccato mortali? An nolles esse in gratia quæ vocatur sanctificans & quæ sola nos gratos Deo facit? Nullamne virtutem, nullumne opus conforme vocationi tuæ velles exercere? Hoc est enim vere esse sanctum, esse extra statum & affectum peccati; siue esse in Gratia sanctificanti, quæ concomitantem habet Charitatem & actuales quas vocant gratias, quibus adiutus velis & possis vacare virtutibus exercendis & acquirendis, quæ sunt conformes tuo statui. Vnde si sanctitati renuntias, renuntias illis Gratiis, illis virtutibus, & illi tuo statui ac demùm sempiternæ tuæ Beatitudini. Quod certe nolles, nec velle debes; ac proinde nec refugere sanctitatem, tuo in ordine, tuo in gradu & statu comparandam. *Hæc est enim voluntas Dei, sanctificatio vestra. SECVNDVM eum qui vocauit vos sanctum, & ipsi in omni conuersatione sancti sitis.*

Hebr. 12.
1. Thess. 4.
1. Pet. 1.

Iam verò quod id possis cum Diuina Gratia, & id magis possis quam quoduis aliud, dubitare non potes nisi de salute desperes. Quid enim spei ad salutem, nisi possis quæ sunt ad salutem necessaria? Sic propterea de Deo dicitur, *qui potens est ædificare & dare hæreditatem in sanctificatis omnibus.* Et de nobis etiam: *Qui habet hanc spem in eo, sanctificat se, sicut & ille sanctus est.* Non est præsumptionis dicere, volo esse sanctus, sed potius temeritatis apertæ non dicere, seu nolle esse quod per Gratiam & Voluntatem Dei debes & potes.

Act. 20.
1. Ioan. 3.

Et tu ergo, inquit sanctus Bernardus exponens Apostoli verba: DILIGENTIBVS DEVM OMNIA COOPERANTVR IN BONVM: *Si posueris in corde tuo, declinare à malo & facere bonum, tenere quod accepisti, & proficere semper in melius: sed &* Rom. 8.

si quid aliquando minus rectè egeris, vt est humana fragilitas, non in eo persistere, sed pœnitere, & corrigere quantum potes: eris sine dubio sanctus, sed cui interim clamare necesse sit · Custodi animam meam, quia sanctus sum. Ex quibus sancti Patris Verbis manifeste vides non quæri à te nisi quæ pendent à tua voluntate cum illa Gratia qua tu velis quod debes, & qua tu possis quod velis.

Hom 8. & 26. ad pop. *Sufficit velle, & totum factum est*, inquit sæpe sanctus Chrysostomus. Non sic in aliis, non sic. Non sic à te pendet esse doctum, esse sanum, esse diuitem, esse eloquentem; non sic dici potest te ad illa bona naturalia comparanda tam certam habere gratiam, quàm ad salutem & Sanctitatem tuam. Sic tamen acquirendæ vacas doctrinæ, sic vacas acquirendis diuitiis, sanitati, & aliis bonis quæ minus à te pendent & quæ minus possint acquiri quam Sanctitas, vt vix ab his acquirendis vmquam quiescas. Et cùm hæc etiam bona tibi comparaueris, audebis dicere te non sic vacare Sanctitati quia non sic potes eam acquirere? audebis excusare impotentiam tuam in re quam potes tam certo quam certũ est te habere propterea Gratiam, & te omnia posse cum Gratia? O te audacem & impium! Agnosce saltem vel ex teipso, vel ex tuo ipsius studio, quo circa dotes alias acquirendas afficeris, quàm sit nullum, quàm sit tibi oppositum & aduersarium quod excusas à Sanctitate non acquirenda.

Quod si deinde dicas, & excusas non esse quidem impossibilem sanctitatem, sed tantis esse implicatam difficultatibus, vt vix te illis expedire possis; quæro abs te, an nullæ sint in aliis bonis comparandis difficultates? An si illæ ipsæ quæ in virtute exercenda occurrunt, sese objicerent, nùm propterea desisteres vacare sanitati, scientiæ, diuitiis aut aliis naturæ bonis? Cur ergo propterea desistis à sanctitate? cur difficultatem in hoc potius bono acquirendo excusas, quàm in aliis? aut cur saltem non vides nihil esse quod excusas? *Arguet te malitia tua, & auersio tua increpabit te.* Ier. 2.

Nec objicias necessitatem bonorum naturalium, vtilitatem, excellentiam, & iucunditatem, quasi nil simile esset in Virtute & Sanctitate. Nam inde potius vel maxime conuinceris te tibi sic opponi & contradicere. Quid sunt enim humana omnia nisi caduca & fluxa, imo vanitas vanitatum nisi sint cum virtute & cum sanctitate coniũcta? sola autem sanctitas, ipsius est Diuini-

tatis participatio, Christi Domini similitudo, inchoata fœlicitas, summum hominis bonum, VNVM DENIQVE ILLVD NECESSARIVM siue quo nulla reliqua, & quod solum sine aliis bonum & beatum hominem reddit. *Nescit homo pretium eius*, ait Iob, *excelsa & eminentia non memorabuntur in comparatione eius.* *INFINITVS enim thesaurus est hominibus*, inquit Sapiens, *quo qui vsi sunt participes facti sunt amicitiæ Dei, propter disciplinæ dona commendati. LABORES huius magnas habent virtutes: sobrietatem enim & prudentiam docet & Iustitiam, & virtutem*, id est, fortitudinem, *quibus vtilius nihil est in vita hominibus.* Iob. 28. Sap. 7. & 8.

Ac proinde si te Boni præstantia mouet ad sui cultum & studium, quid excusare potes à non colendo illo Bono quod præstat cæteris? quid excusare potes quod non ex teipso intelligas tecum pugnare? Væ animæ audaci quæ neglecta sanctitate sperauit se aliquid melius inuenturam!

III. PVNCTVM.

QVI *te igitur à sanctitate acquirenda excusas, ex aliis acquisitis bonis vel acquirendis te condemnas*, quia quidquid excusas hoc ipso in te retorquetur ad manifestam tui condemnationem, quo illud ipsum & grauius fateri cogeris in illis naturalibus inesse bonis, quæ non propterea deseris sicut Virtutem & Sanctitatem. *Et pro eis sanctifico meipsum*, aiebat Dominus, *vt sint & ipsi sanctificati in Veritate.* O Verba! Verba sancta, & sanctificantia! quasi diceret, Tanti Ego facio Sanctitatem illam quam meis opto, vt propterea non dubitem me præparare ad mortem, & me in ea subeunda totum immolare. Ioan. 17.

Poteratne efficacius indicare quanto illam haberet in pretio? potuitne vero sic loqui, sic orare, sic affici, & nobis quantùm ex sua parte est, non obtinere quod orabat & quod volebat? Itane pro cæteris bonis semetipsum sanctificat & immolat? Itane pro mihi commendanda & impetranda scientia, sanitate, diuitiis, & quibuslibet naturalibus donis? Et cùm hæc ita pateant, tu impotentiam tuam excusabis! tu difficultatem objicies! & tu tamquam alienum aliquid, Sanctitatem repelles, & aliud quodcumque bonum tamquam nobilius, tamquam vtilius, & facilius conquires & ab acquirendo non desistes! O Christi sensa

quàm longe sunt à nostris dissita!

Sed quod addit Dominus, non minus est expendendum: *Vt sint & ipsi Sanctificati in Veritate*, Id est, non frustra velim hæc mea esse dicta & facta! non sine suo fructu & fine: Finem hunc antem mihi proposui, vt sint & ipsi Sanctificati in Veritate, vt quod in ipsis est faciant, sicut ego quod meum est, non omitto: vt seipsos etiam propterea immolent sicut ego, vt nulli propterea parcant labori, nullis sumptibus, nullis studiis, nullis curis. Toti denique sint in vna Sanctitate mecum colenda, conquirenda, comparanda. Hoc est se Sanctificare in Veritate, se propterea totum immolare, sese totum huic dare studio; neque in bonis alia ducere nisi quantum nobis Sanctificandis prosunt, ac proinde si quæ huic fini obsunt, tantum illa in malis habere quantum Sanctitati obsunt. *Qui timent Dominum, præparabunt corda sua, & in conspectu illius Sanctificabunt animas suas.* (*Ecclesi. 2.*) *HAEC omnia Sanctis in bona, sic & impiis & peccatoribus in mala conuertentur.* (*Ibid: 39.*)

Vide in 1. Parte, Dominica 3. post Epiphaniam: vbi hæc declaratur Veritas: *Non dixeris, per Deum abest.*

Vide & in Indicibus Verbo, *Sanctitas.*

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de diligendis inimicis: Et de Iustitia nostra non facienda coram hominibus. Matth. 5.

VERITATES PRACTICÆ.

Si quid videtur difficile quod dixit Christus, hoc ipso redditur facile quod Christus dixit.

Si naturæ humanæ durum est obedire Christi præcepto, longe est durius Gratiæ, naturam humanam non obedire Christo.

Qui suam Iustitiam facit vt videatur, maximam quæ fieri potest iniustitiam videtur facere.

In 3. Parte, Feria 5. 6. & Sabbato Hebdomadæ quintæ.

Ex 1. Parte, possent nonnullæ huc aliæ reuocari.

Iniuriam infert Gratiæ maximam, qui pro ferenda iniuria non certat fortiter.

In die sancti Stephani.

Inimici nostri magis prodesse possent odio, quàm profuissent obsequio.

In die sanctorum Innocentium.

Iniuriosum est Christo, si nulli quidem velis inferre iniuriam, nolis autem illatam ferre.

Die 16. Ianuarij.

Ex hac 2. parte, quamplurimæ his affines occurrent in sequentibus Quadragesimæ hebdomadis, singulis pene feriis quæ legendo percurri possunt, ac ipsa etiam Dominica Palmarum. Necnon rursus ex 3. parte, quæ de Beatitudinibus exhibentur.

SABBATO.

DE EFFICACI DESIDERIO, ET CVRA SALVTIS PER MEDIA ORDINATA, SICVT ILLAM DESIDERAVIT ET CVRAVIT CHRISTVS MEDIATOR NOSTER.

AD HAEC EIVS VERBA.

Pater, quos dedisti mihi, Volo vt vbi sum ego, & illi sint mecum, vt videant claritatem meam. Ioan. 17.

VERITAS PRACTICA.

Si ordinatis ad ſalutem Mediis non vteris , Mediatore Chriſto abuteris.

RATIO EST, Quia tunc Mediatore Chriſto abuteris, quando fruſtra tibi de illo promittis.

Sed ſi ordinatis ad ſalutem mediis non vteris, fruſtra tibi de illo promittis.

Ergo & ſic Mediatore Chriſto abuteris; Quod certe eſt expaueſcendum.

I. PVNCTVM.

DMIRANDA Vox illa quâ Chriſtus vtitur loquens Patri, VOLO, *Volo*, inquit, *vt illi ſint mecum*. Nec certè videretur eſſe vox propria orantis & ſupplicantis Chri-
Hebr. 5. ſti, qui, vt ait Apoſtolus, *pro ſua reuerentia exauditus eſt*, niſi aliquid myſticum & ſingulare eſſet in illa voce. Sic ergo eſt, ſic expreſsè loquitur, ſic ſapienter ait ſe velle, vt intelligamus quod à nobis intelligi maxime cupit, in quo poſitum ſit verum deſiderium ſeu voluntas efficax procurandæ ſalutis noſtræ; nempe in his omnibus perfectè adimplendis quæ ordinata ſunt ad illam ſalutem procurandam. Cùm enim proximus paſſioni ac morti ſuæ ſic loquitur de ſaluandis, *volo, pater, vt ſint mecum*, perinde eſt ac ſi diceret, en paratus ſum facere & pati quidquid pro eorum ſalute à te eſt ordinatum. Vis me tradi & vendi ab vno è diſcipulis meis? Volo. Vis me tamquam latronem ligari, & trahi ad tribunalia iudicandum? Volo. Vis me illic accuſari, & condemnari velut reum? Volo. Vis me flagellis vt vile mancipium cædi? Volo. Vis me in purpurea veſte, & corona ſpinea velut ridiculum regem ludibrio ad omnem prorſus infamiam, oſtentari? Volo. Vis me crucis ſupplicio coudemnari, crucem propriis baiulare humeris, inter latrones crucifigi, atque in cruce per tres horas languere, derelinqui, & mori? Volo.

Hoc eſt ſcilicet efficaciter velle, ſic velle media ordinata quæ-

cumque tandem illa sint. Hoc est quod ab ipso Incarnationis exordio ad extremum vsque vitæ terminum non destitit profiteri, quod regius Psaltes prædixerat: *In capite libri scriptum est de me, vt facerem voluntatem tuam, Deus meus volui, & legem tuam in medio cordis mei.* Ps. 39. Hebr. 10. Hoc est denique quod non modo sibi, sed & nobis ait incumbere, vt si velimus efficaciter cum ipso esse in gloria, velimus etiam cum ipso esse in mediis obseruandis, quæ à Deo sunt ordinata ad illam gloriam consequendam. Quod quidem iam antè paucis dixerat sed efficacibus verbis; *Si quis mihi ministrat me sequatur, & vbi sum ego, illic & minister meus erit*; Ioan. 12. Nempe erit mecum in patria, si fuerit mecum in via; Erit mecum in gloria, si fuerit mecum in ignominia; Erit mecum in fine consequendo, si fuerit mecum in mediis ad eum ordinatis. Neque enim ego aliter salutis humanæ sum Mediator, quàm obseruando media salutis promerendæ; sic neque vllus aliter salutem consequetur, nec vlla spes in Christo alia, quàm seruatis seruandis.

Quod vt perpendas diligentiùs, & intelligas quanti sit ad salutem momenti: sic de re tota cogita, sicut propositâ Veritate proponitur, *Si ordinatis ad salutem mediis non vteris, Mediatore Christo abuteris.*

Est enim illud tantopere formidandum, vt si certò persuasum haberes te abuti Christo, certè id nolles, & resipisceres. Hoc est autem persuaderi facillimum, cùm abuti Christo Mediatore nihil sit aliud, quàm sibi frustra de illo promittere, vel peccatorum veniam, vel gratias, vel quidquid demum spectat ad salutem. Sic Hæretici & qui liberiori vitæ licentiâ Libertini nuncupantur, sic dicuntur abuti Christo, quando sic eius meritis fidunt, vt sibi tam certò salutem suam ab illo polliceantur, vt ne quidem dubitare possint. *O præsumptio nequissima*, ô vana spes Ecclesi. 37. impiorum, *quæ tamquam lanugo est quæ à vento tollitur, & tamquam spuma gracilis quæ à procella dispergitur, & tamquam fumus* Sap. 5. *qui à vento diffusus est!*

II. PVNCTVM.

S*ED si ordinatis ad salutem mediis non vteris, frustra tibi de Illo sic promittis.*

Quid enim tibi ab illo promittis, nisi quod ipse promisit se daturum? At quomodo & quâ conditione id promisit? Nonne vt ordinata quædam media obseruares? Nonne tibi opus est Fide & Charitate? Nonne Sacramentis & bonis operibus? An te putares sine Baptismo vel Pœnitentia fore saluandum? Et vbi vox

Luc. 13. illa Christi: *Nisi pœnitentiam habueritis, omnes similiter peribitis.*

Matth. 18. *NISI conuersi fueritis & efficiamini sicut paruuli, non intrabitis in regnum cœlorum.* Nonne hæc sunt media ordinata? Nonne hæc sunt obseruanda? Nonne is præsumat qui aliter speret; cùm præsumptio nihil sit aliud, *quàm inordinata spes*, neque aliter

2. 2. q. 21. a. 3. spes sit inordinata, quàm quia non seruat ordinata?

III. PVNCTVM.

SI *ordinatis igitur ad salutem mediis non vteris, Mediatore Christo abuteris;* quia videlicet tibi de illo frustra promittis, quod non assequeris: & dum interea vanè confidis in eius Nomine, quia Mediator est, quia Saluator est; hoc sacro nomine tam verè abuteris, quàm vere tibi nihil proderit, sicut nihil eis profuit

Gal. 5. quibus Apostolus, *Ecce*, inquit, *ego Paulus dico vobis, quoniam si circumdamini, Christus vobis nihil proderit: Euacuati estis à Christo, à Gratia excidistis.*

Quis hîc animi tui sensus! quænam sunt tibi Media ordinata ad salutem, & perfectionem? Nam præter generalia & communia omnibus, quædam sunt vnicuique particularia, vt pati & humiliari in certis quibusdam casibus, qui à diuina prouidentia

Ecclesi. 2. procurantur; Quoniam, vt ait Sapiens, *In igne probatur aurum, & argentum, homines vero receptibiles in camino humiliationis.* Quænam sunt tuæ probationes & humiliationes? quomodo in his te geris? an tùm putas agi de salute tua, quando hæ occur-

Num. 20. runt occasiones tui palàm humiliandi & probandi? Num audiuisti quid acciderit Mosi, quid Saüli, quid multis aliis, qui gra-

1. Reg. 13. 15. uiora sibi intulerunt damna, quàm putassent, ex non obseruatis quibusdam obseruandis?

S. Petro. Si Petro modeste recusanti, sibi à Christo pedes ablui, tam

Ioan. 13. certò affirmauit Dominus; *si non lauero te, non habebis partem mecum:* quid de aliis ab eodem tibi ordinatis credendum est, quæ longè

longè maiorem cum salute tua connexionem habere viderentur? Quid erat illud ablui vel non ablui pedes? At non respicitur quid sit præceptum, sed Quis præcipiat? Itaque, *Omne quod tibi applicitum fuerit accipe, & in dolore sustine, & in humilitate tua patientiam habe.* Vide quod reliquum est capitis annotati, & illud etiam atque etiam reuolue: *Non deflectatis ab illo, ne cadatis.* Ecclesi. 2.

Quæ porro Veritates aliunde peti possint ad istam illustrandam, hæ sunt inter alias.

Quo in cœlis corona vultu, hoc in terris Calix sumendus est.

In hac 2. Parte, Feria 5. hebdomadæ 2. in Quadragesima.

Quantam in te vim habet desiderium Regni cœlestis, tantam tibi vim facies.

In eadem parte, Feria 2. hebdomadæ 5. post Pascha seu Rogationum.

Qui non seruat Consilia quia non sunt præcepta, nec ipsa etiam præcepta seruabit.

In 3. Parte, Feria 2. hebdomadæ 5.

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de Discipulis laborantibus in remigando: Et de fiducia in Christo habenda. Marci 6.

VERITATES PRACTICÆ.

Vera Fiducia Confidenti numquam infida.

In hac 2. Parte, Feria 3. hebdomadæ 4. post Pascha.

Qui non satis audet in magnis, nimis audet in paruis.

In eadem 2. Parte, Feria 5. hebdomadæ Pentecostes.

Non certius in spem itur, quàm contra spem.

In 3 Parte, Feria 3. hebdomadæ 7.

Videri & debet quæ de hoc Euangelio magis expressa habetur Consideratio, vbi ex occasione Petri ambulantis supra mare & in illud dilabentis, proponitur hæc valde Practica Veritas:

Res aduersæ non possent quemquam deiicere, nisi se his prius vellet subiicere.

In 3. Parte, Feria 4. hebdomadæ 13.

DOMINICA I. QVADRAGESIMÆ.

DE SOLITVDINE, IEIVNIO, ET TENTATIONIBVS DOMINI.

Tunc Iesus ductus est in desertum à spiritu, vt tentaretur à Diabolo. Et cùm ieiunasset Quadraginta diebus, & Quadraginta noctibus, postea esuriit. Et accedens Tentator dixit ei, si Filius Dei es, dic vt lapides isti panes fiant. Matth. 4.

TRIA hîc nobis exhibentur de Christo Domino. *Solitudo, Ieiunium, & Tentatio.*

DE PRIMO, siue de Solitudine, quantum ad praxim, hæ tres aliunde possunt produci Veritates.

Nemo securè apparet, nisi qui libenter latet.
Nemo securè loquitur, nisi qui libenter tacet.

In 1. parte. Die 14. Ianuarij.

Nulli magis necessariò secedendum, quàm qui minùs necessarium sibi putat secessum.

In hac 2. parte, Feria 2. infra Octauam Ascensionis.

Sic internis externa sunt temperanda, Vt neutrum

eorũ importune, & vtrumque opportunè sibi cedat.

Ibidem, Feria sequenti tertia.

DE SECVNDO, quod est Quadragesimale Ieiunium iam suprà satis dictum est, Feria 4. Cinerum. Quia tamen, *ecce nunc Tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis, in quibus exhibeamus nos, sicut Dei ministros, in multa patientia, in tribulationibus, in necessitatibus,* & aliis quibuscumque piis operibus, ac virtutibus exercendis quæ ab Apostolo recensentur, & quæ Exemplo seruati à Domino Ieiunij nobis commendantur; ad hanc singularem per hos dies bonorum operum obseruantiam, magis ac magis commendandam, possent hæ tres etiam conferre Veritates.

Quò minus potes reddere quæcumque debes, eò magis debes reddere quæcumque potes.

In 3. parte, Feria 2. primæ hebdomadæ.

Non tam spectandum est quid Deo dones, quàm quid non dones.

In eadem parte, Feria 6. hebdomadæ octauæ.

Ne dicas, sufficiens mihi sum.

In 1. parte, Feria 4. hebdomadæ tertiæ post Epiphaniam, Vbi de Necessitate Directoris agitur, ad intelligenda bona opera quæ cuiuis sunt facienda.

DE TERTIO, siue de Tentationibus, quod est præcipuum Caput: si vniuersim considerentur, hæ tres opportunæ videntur Veritates.

Nemo periculosè magis tentatur, quam qui se non putat tentatum.

In 1. parte, Die 15. Ianuarij.

Quod monet Sapiens: Eris eruditus in omnibus, aut eris contra Dæmonem, rudis in omnibus.

In 4. parte, Feria 4. hebdomadæ decimæ quintæ.

Nisi diligenter aduertas, tunc minus obseruas Custo-

dem Angelum, cùm magis eſſet obſeruandus.

In eadem parte. Die prima Octobris.

SI VERO particulatim vnaquæque Tentatio perpendatur, tam poſſent facile ſingulis adhiberi Veritates, quàm poſſent commodè paſſim educi contra triplicemConcupiſcentiam, ad quam refertur quæuis earum Tentationum, quas Chriſtus Dominus ſufferre voluit, vt nobis eſſet Exemplo ſic pugnandi & vincendi. Sic enim nos Tentator aggreditur per tres illas Concupiſcentias, ſed cum hac differentia, quod vt notat ſanctus Gregorius tota Diabolica Tentatio foris, non intus in anima, nec in carne Chriſti fuerit, ſicut in nobis accidit.

Prima itaque Tentatio circa gulam verſatur quæ ſpectat carnis delectationem, *Dic vt lapides iſti panes fiant.* Contra quam hæc inter alias habetur Veritas Practica:

Sibi non Domino viuit, qui temperatè non viuit.

In 1. parte, Dominica quarta Aduentus.

Secunda Tentatio ſpectat Vanitatem & ſuperbiam : *Mitte te deorſum,* Nempe vt admirationem ſui excitet, & inde glorietur. Contrà verò quamplurimæ ſeſe paſſim objiciunt Veritates, quales ſunt iſtæ:

Nulla re homo quantumuis glorioſa gloriari poteſt.
Nulla res eſt in humanis verè glorioſa.

In 1. parte, Feria 2. & 3. ſecundæ hæbdomadæ Aduentus.

Quæ ſunt Ambitioſo detrimenta, hæc ſunt humili lucra.

Vel ſic aptius.

Quæ ſunt Ambitioſo lucra, hæc ſunt humili detrimenta.

In 2. parte, Feria quarta hebdomadæ ſecundæ poſt Paſcha.

Claritas quæ ab hominibus accipitur, mera eſt obſcuritas.

In 3. parte, Feria ſexta hebdomadæ duodecimæ.

Tertia Tentatio pecuniam, seu commoditates temporales suggerit de quibus contemnendis decem proponuntur Veritates in vna quarta parte, & vna Feria quæ est quinta hebdomadæ decimæ octauæ. Hæc aliunde deducta modò sufficiat:

Omnis copia quæ Deus non est, egestas censenda est.

In 1. parte, Feria 5. hebdomadæ 4. in Aduentu.

PRÆTER istas autem quæ suis magis propriè delarantur locis, & quæ particularem attingunt materiam, hæc videtur contra Tentationes maxime generalis, & singulariter tamen opportuna

VERITAS PRACTICA.

Si Tentatorem permiseris ingredi, non se permittet egredi.

Facilius excluditur, quàm eiicitur.

RATIO EST, quia cùm Tentator vires in nos ampliores acquisiuit, non sic se sinit vinci & egredi, sicut si tantas vires non haberet.

Sed cùm permissus est ingredi, majores in nos acquirit vires, quàm si non esset permissus.

Ergo si permiseris ingredi, non se sinet, non se permittet egredi. Tunc non ita facile deiicietur quàm potuisses arcere ingredientem aut tentantem. Quapropter Principiis est obstandum.

I. PVNCTVM.

OBSERVANDVM imprimis, quod hîc ait sanctus Gregorius, & passim Omnes, tribus agi modis Tentationem: Suggestione, delectatione, & consensu. Quæ tria mihi quidem aptissime sic Kampensis explanauit: *Primo occurrit menti simplex cogitatio, deinde fortis imaginatio: Postea delectatio, & motus prauus & assensio: sicque paulatim ingreditur hostis*

l. 1. de Imit. Chr. c. 13.

malignus ex toto, dum illi non resistitur in principio: & quanto diutius ad resistendum quis torpuerit, tanto in se quotidie debilior fit, & hostis contra eum potentior.

Iamne his vides expressis verbis quàm aperte non tantum proposita liqueat Veritas, sed & subiecta ratio, cur si Tentatorem permiseris per suggestionem & delectationem in animum tuum ingredi, non se permittet egredi quin Consensum eliciat; quia videlicet cum Tentator in nos vires ampliores acquisiuit, non sic permittit se vinci, sicut si tantas non haberet. Nam cùm in nos atroci superbiâ & malitiâ sæuiat: superbia tanto magis eum facit audacem quò est potentior: malitia vero sic illum semper indurat, vt quantùm omnino potest, tantùm noceat. Sicut videre est in libro Iob. Neque enim cicuratur, nec placatur, nec miseretur, nec fatigatur, nec dormitat, nec de potestate quidquam remittit. *Væ, væ, væ habitantibus in terra. VAE terræ & mari quia descendit Diabolus ad vos habens iram magnam, sciens quod modicum tempus habet.* *Iob 40. & 41.* *Apoc. 8. & 12.*

II. PVNCTVM.

SED *cùm permissus est ingredi, majores in nos acquirit vires.*

Sic enim primo fit naturaliter, vt inflammata per suggestionem concupiscentia semper crescat velut ignis, *qui numquam dicit sufficit.* Deinde verò supernaturaliter sic permittente Deo in pœnam facilitatis seu ignauiæ, quâ permissus est à nobis Tentator ingredi. *Seruies*, inquit, *inimico tuo quem immittet tibi Dominus, & ponet iugum ferreum super ceruicem tuam, donec te conterat.* Et certè quis nesciat ingressos in vrbem vel domum hostes longè magis posse in perniciem ciuium, quàm dum extra muros essent. Hinc illæ lachrymæ & lamentationes: *Vide Domine afflictionem meam, quoniam erectus est inimicus: manum suam misit hostis ad omnia desiderabilia eius. VENATIONE ceperunt me quasi auem inimici mei gratis. Lapsa est in lacum vita mea, & posuerunt lapidem super me. Inundauerunt aquæ super caput meum, dixi, perij.* *Prou. 30.* *Deut. 28.* *Thren. 1. & 3.*

Aptissimum illud est etiam quod ait Dauid, *Eripe me de luto, vt non infigar; libera me ab iis qui oderunt me, & de profundis aquarum. Non me demergat tempestas aquæ: neque absorbeat me profundum, neque vrgeat super me puteus os suum.* Vide enim vt gradatim ma- *Psal. 68.*

iores tentationis vires & damna exprimat. Primò petit ne tempeſtate demergatur quod eſt certe perniciosum; ſed deinde quod eſt pernicioſius, ne abſorbeatur profundo: ac denique quod eſt pernicioſiſſimum, ne ita inuoluatur & includatur puteo ſeu Abyſſo, vt nullus ſit emergendi exitus. Sic paulatim procedit tentatio & tentator roboratur: Vnde egregiè ſanctus Hieronymus ſub alia ſimilitudine, *Diabolus*, inquit, *ſerpens lubricus eſt, cuius ſi capiti hoc eſt primæ ſuggeſtioni non reſiſtitur, totus intima cordis dum non ſentitur, illabitur. Tentationum diabolicarum initia, flagitia ſunt.* Itáne ſentis? itáne expaueſcis?

III. PVNCTVM.

SI ergo *Tentatorem permiſeris ingredi, non ſe ſinet, non ſe permittet egredi*; Quia per ingreſſum vires ampliores obtinet, qui-
5. Mor. 17. bus confiſus, fit audacior, & obſtinatior: *Et propterea*, inquit ſanctus Gregorius, *rectè Myrmicaleon, id eſt, leo & formica dicitur; formicis enim leo eſt; volatilibus formica; quia nimirum antiquus hoſtis ſicut contra conſentientes fortis eſt, ita contra reſiſtentes debilis. Si enim eius ſuggeſtionibus aſſenſus præbetur, quaſi leo tolerari nequaquam poteſt: ſi autem reſiſtitur, quaſi formica atteritur.*

Nonne hoc eſt potens motiuum reſiſtendi? Videſne quantum ſit diſcrimen inter formicam & leonem; ac proinde quale periculum & quale ſit damnum, ſi quem vt formicam facilè ſuperandum habuiſſes, eum habeas vt inuictum leonem? Si de ſolo naturali affectu coercendo ageretur, ſic ſtatim vt ſentitur, eſſet
Ep. 116. continendus; Quia, vt ipſe vidit & ſcripſit Seneca, *non obtinebis vt deſinat, ſi incipere permiſeris. Imbecillis eſt primò omnis affectus, deinde ipſe ſe concitat, & vires dum procedit parat; Excluditur faciliùs, quam expellitur; Ergo intrantibus reſiſtamus.* Quanto verò id magis obſeruandum, cùm ſe affectui Tentator iungit, & cùm ad hunc quantocyus oppugnandum ſacris oraculis admonemur.
Eph. 4. En vt loquuntur: *Nolite locum dare diabolo. RESISTITE dia-*
Iac. 4. *bolo & fugiet à vobis, appropinquate Deo, & appropinquabit vobis. DEVS pacis conterat Satanam ſub pedibus veſtris velociter.* Notæ
Rom. 16. illud *velociter*, ne ſi detur illi mora, te ipſe conterat. Totum certaminis pondus in illa eſt velocitate. Aut te oportet habere Satanam contritum ſub pedibus tuis, aut ille ſibi te conteret: Vter

altero fuerit velocior, ſic erit ſuperior. *Vigilate & orate, vt non intretis in tentationem*, Si præſens Apoſtolis hoc Chriſtus dixit, quanto magis tibi? Vide Dominicam tertiam in Quadrageſima. *Matth. 26.*

Si quis forte inchoatos de Paſſione Chriſti Domini diſcurſus nolit interrumpere, hanc nobilem, & cœlo delapſam Veritatem ſibi proponat contra tentationes.

In hoc Signo Vinces.

Ratio eſt, quia tentatio cognita facillime cum gratia ſuperatur.

Sed ex repræſentatâ ſibi Cruce & Chriſto Domino patiente, facillimè cognoſci poteſt tentatio, indeque gratia deriuatur.

Ergo & ſic tentatio ſuperatur, quod eſt in ſigno & vexillo crucis vincere; ac proinde comparanda facilitas repræſentandi ſibi Crucifixi.

Huius figura præceſſit in ſerpente æneo, quem qui percuſſi à ſerpentibus aſpicerent, ſanabantur. Sic Moſes longè ante Chriſtum, eius tamen aſpectu ſibi propoſito, dicitur maluiſſe *affligi cum populo Dei, quàm temporalis peccati habere iucunditatem.* Sic paſſim Apoſtoli: *Chriſto in carne paſſo, & vos eâdem cogitatione armamini. ASPICIENTES in authorem Fidei, & Conſummatorem Ieſum.* Sic & luculentè liber de Imitatione Chriſti, locis hîc notatis. *Num. 21. Ioan. 3. Hebr. 11. 1. Pet. 4. Hebr. 12. l. 1. c. 15. l. 2. c. 1.*

HAC HEBDOMADE, de internis doloribus quos Chriſtus Dominus in Paſſione ſuſtinuit, atque in horto ſeu monte oliuarum vehementiùs Ipſe in animo ſuo concitauit.

FERIA SECVNDA.

DE TRISTITIA DOMINI IESV.

Triſtis eſt anima mea vſque ad mortem. Matth. 26.

VERITAS PRACTICA.

Qui cum Christo dolente non dolet, nec cum Ipso gaudente gaudet.

RATIO EST, Quia non dolere cum Christo, est non habere eundem sensum circa res diuinas & humanas quem habet Christus.

Sed qui non habet hunc eundem sensum cum Christo, non potest cum ipso gaudere.

Ergo is qui non dolet cum Christo, nec gaudebit cum eo. Et miraris vnde tam modicæ consolationes diuinæ!

I. PVNCTVM.

Luc. 22. INITA oratione quā Christus Dominus in cœnaculo ad Patrem habuit: *Egressus ibat secundū consuetudinem in montem oliuarum, secuti sunt autem illum & discipuli,* vsque ad
Matth. 26. villam quæ dicitur Gethsemani, quibus tum dixit, *sedete hîc, donec vadam illuc & orem. Et assumpto Petro & duobus Filiis Zebedæi, cæpit contristari, & mæstus esse; Tunc ait illis, tristis est anima mea vsque ad mortem, sustinete hîc & vigilate mecum.*

Sic Euangelistæ omnes, vnde apparet, primum Christi dolorem internum fuisse tristitiam, quam permisit appetitui suo concitare, ex repræsentatione malorum omnium, quæ tunc adduxit in mentem suam siue præterita essent, siue præsentia, siue futura. Cogitabat immensam illam multitudinem hominum, qui à mundo condito perierant, & peccati sui pœnas luebant. Versabat animo horribilem illam peccatorum molem & massam, quæ omnes homines ita infecerat, vt vix vnus aut certè pauci in via salutis essent. Proponebat sibi statum præsentem mundi, in quo soli Iudæi Deum agnoscebant, ex Iudæis autem pene omnes excæcati, iam-iamque in suam vniuersi mortem conspiraturi. Cernebat Proditorem Discipulum; periurum alium, fugaces reliquos, se solum velut agnum in medio luporum deferendum, discerpendum, dilaniaudū. O qui tum dolores animi!

At saltem qui post passionem futuri erant homines si saluarentur, si prodesset omnibus Sanguis ille fundendus! Sed illud erat vel maximè quo dolor augebatur, quòd in sequentes annos tot etiam peccata cõmitterentur, totque perirent homines, perinde ac si non esset passus, imò eò magis peccarent & punirentur, quò esset passus, atque adeo ipse inter omnes electus & dilectus populus in sua esset prauitate periturus. *Et peribunt reliquiæ Iuda!* Ier. 40.

Hæc ita simul conglobata sic animum eius contristabant, vt præ doloris vehementia viuere non potuisset nisi virtute diuinâ vitam sustentâsset. O mi Iesu, numquid ex his vnus eram, quos cernebas in peccato, & quorum aspectu angebaris? Etiam fili, teipsum in mente habebam, & quod de te mihi magis dolebat, insensibilitas est illa tua, quâ tam parum moueris ad perfectam emendationem. Ad hoc anime quid respondes? Disce hodie saltem tristari & dolere, vt discas simul, quando & quomodo gaudeas. In his enim duobus affectibus, vel maximè peccas; & vnus ita pendet ab alio, vt nisi cum Christo doleas seu tristeris, non possis cum ipso gaudente gaudere, nec proinde vllo vmquam vero & legitimo gaudio gaudere.

Ratio est vniuersalis & valde expendenda, quia videlicet nisi tristeris cum Christo, non habes eundem sensum circa res diuinas & humanas quem ille habet. Nam cùm omnis tristitia sit ex malo sibi repræsentato, tam diuersa erit tristitia, quàm diuersus mali sensus, seu quàm diuersa opinio circa res illas quæ contristant; vnde fit vt tristitia sæculi sit tantum de malo huius vitæ, de pœnis, de paupertate, de contemptu, de inuidia, & similibus, quia sæculares hæc tantum æstimant mala. At vero tristitia secundum Deum, de peccatis est, de Deo offenso, de suo proximique damno spirituali; sicque apparet ex diuerso rerum sensu, siue æstimatione & affectu, diuersam esse tristitiam: ac proinde hæc duo se simul consequuntur, seséque mutuò probant, vt qui diuersum habet à Christo sensum, diuersam ab eo etiam habeat tristitiam, vel qui non tristatur cum eo, siue de re ipsa quâ tristatur, diuersum ostendat se habere sensum. O quàm præclare Apostolus; *hoc sentite in vobis quod & in Christo Iesu!* Videbat quippe acutius, ex illo sensu, affectus omnes nostros dependere. Itáne sentis cum illo?

2. Cor. 7.

Phil. 2.

II. PVNCTVM.

SED qui eundem cum Christo sensum & affectum non habet, non potest gaudere cum illo.

Nam sicut tristitia, ita & gaudium prorsus diuersum est pro diuersitate sensus, siue æstimationis & affectus, quem habemus de bono quod est obiectum gaudij; vnde qui vanè & malè gaudent, idcirco ita gaudent, quia quæ vana sunt & mundana bona nimiùm æstimant & sapiunt, ac proinde eorum possessione lætantur, cùm tamen alij qui non idem sentiunt, non ita gaudeant, etiam si eadem bona possideant. Hinc Propheta, *Confusum est gaudium à filiis hominum*: Id est, sicut varij sunt sensus hominum, ita & varium ac diuersum eorum gaudium, quod est cum sensu coniunctum & confusum. (*Ioel. 1.*)

Quisquis propterea non idem sentiat de rebus quod ipse Christus, certè non eodem etiam gaudio gaudebit quo ille; quia vt dictum est, ex diuersitate sensus, diuersum est gaudium, ac proinde quamdiu diuersa senties, sic diuersè gaudebis; & quàm verum erit & solidum Christi gaudium, tam falsum & euanidum hoc tuum erit quod est illi oppositum.

O miserandum hominem, qui numquam est miserior quàm cùm magis gaudet! Nam quo magis gaudes falso tuo gaudio, eo magis diuersus es à Christo Iesu; & non est maior miseria, quàm sic diuersum esse à Christo!

III. PVNCTVM.

SIC ergo qui cum Christo dolente non dolet, nec cum ipso gaudente gaudere poterit: Non modò quia non meretur consolationes illas, quæ non dantur nisi secundum multitudinem dolorum, vt ait Propheta & Apostolus, sed quia non eundem cum ipso habet sensum. Si enim idem sentires cum Christo, quidquid illum affligit, te simul contristaret; vnde è conuerso si non te idem contristat, non eundem cum ipso habes sensum, ac proinde nec simul cum ipso gaudere potes. *Non gaudebit inimicus meus super me*, quia scilicet oppositum meo sensum habet. (*Ps. 93. 2. Cor. 1. Ps. 40.*)

Quod quia valde odiosum est & expauescendum, corrigen-

dus est sensus tuus, siue iudicium illud quod formas de bono & malo, vnde procedunt affectus tristitiæ & gaudij; atque à Christo Domino discendum quid verè malum sit & deplorandum. Ipse est enim Emmanuel, qui probè *scit reprobare malum & eligere bonum.* Iam audiuisti quid eum contristaret, nempe Dei offensa & hominum perditio; hoc ergo disce verum esse malum, hoc disce deplorare cum Christo, vt cum ipso etiam gaudeas de Diuinis Perfectionibus, de Dei notitia prædicata, de hominum salute & perfectione, cæterisque similibus veris bonis. *Mundus gaudebit, vos vero contristabimini, sed tristitia vestra vertetur in gaudium.* *Is. 7.* *Ioan. 16.*

Quod si Passionis & mortis iam iam instantis Cogitatio nonnihil etiam Christum contristauit; at certè vide quomodo se in illa sua tristitia gerit. Disce tristitiam quæ ex corporis aut animi malis percipitur, non tam malum esse, quàm qui concitantur inde motus inordinati. Nullos vero tales in Christo perspicies; Nihil illo quietius etiam in mediis illis tristitiæ fluctibus, nihi ordinatius, nihil suauius & religiosius.

En vt supplex adit Patrem, vt illum pronus orat, vt opportune redit ad discipulos somnolentos, vt eos quietè excitat, vt blandè monet, vt omnia denique tranquillè peragit!

Sic est tristitia in virtutem conuertenda, sic toleranda benignè, sicut & ipsa mala, quæ illam excitant, quandoquidem ipsa est naturæ nostræ malum tam patienter ferendum quam quoduis aliud malum, quando aliter curari non potest. Sic aptè Sapiens, *Ne festines in tempore obductionis, sustine sustentationes Dei, coniungere Deo & sustine. Omne quod tibi applicitum fuerit accipe, & in dolore sustine, & in humilitate tua patientiam habe.* Iunge cor tuum cordi Christi, vt quod ille amat, tu ames: quod odit & deplorat, tu ipse oderis & deplores! Denique sicut dicebat Rex Iehu ad Ionadab: *Numquid est cor tuum rectum, sicut cor meum cum corde tuo?* Sic tecum Christus: Tu quid illi? *Eccles. 2.* *4. Reg. 10.*

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de extremo Iudicio, ac de operibus misericordiæ. Matth. 25.

VERITATES PRACTICÆ.

Qui nimis humana timet iudicia, non ſatis uereretur Diuina.

In 1. parte, Feria 4. hebdomadæ ſextæ poſt Epiphaniam.

Numquam melius ſibi prouidet fidelis Dei ſeruus quàm cùm nihil ſibi retinens; totum ſe Domino, ſuaquè omnia conſecrat.

In eadem 1. parte, In Feſto ſancti Nicolai.

Si quid Charitas negat, tam benigna negando eſt, quàm concedendo.

In hac 2. parte, Feria 3. hebdomadæ primæ poſt Paſcha.

Beati miſericordes.

In 3. parte, Feria 6. hebdomadæ tertiæ.

Videnda ſeptima Dominica, de defectu bonorum operum quàm ſit vnicuique timendus.

Qui ſe interrogat ante judicium, interrogatus in judicio ſecurius reſpondebit.

In eadem 3. parte, Dominica octaua.

Affectum probat effectus.

In eadem 3. parte, Fer. 2. hebdomadæ nonæ.

Si vis curari, cura.

In eadem 3. parte, Dominica 12.

Nemo ſui boni vel mali bonus Iudex.

In ead. 3. p. Feria 3. hebdomadæ 14.

Denique, de extremo Iudicio diſtinctius, videnda Dominica vltima quartæ partis, ac Sabbatum ſequens; necnon Dominica prima Aduentus.

FERIA TERTIA.

DE TIMORE, ANXIETATE, ET AGONIA DOMINI IESV.

Et cœpit pauere, & tædere. Et factus in agonia prolixiùs orabat. Marci 14. Luc. 22.

VERITAS PRACTICA.

Ab imitando Christo, excusantis humanam infirmitatem, infirma est & nulla excusatio.

RATIO EST, quia nulla est excusatio, si Christus assumpsit humanam infirmitatem.

Sed humanam Christus assumpsit infirmitatem.

Ergo à Christo imitando, excusantis infirmitatem humanam, infirmā valde est & nulla excusatio.

I. PVNCTVM.

SICVT à timore anxietas, sic ab anxietate processit agonia; quantum quidem cogitari potest accidisse hoc modo, qui attente & pie reuoluendus.

Permisit Christus imaginationi suæ sibi repræsentare tormentorum atrocitatem, quæ moriendo passurus esset, & concessit appetitui sensitiuo inde concipere mortis timorem & horrorem, quàm magnus & sensibilis concipi poterat; Cùm verò Voluntas superior liberrime acceptaret illa tormenta, & consentiret in mortem subeundam, hinc anxietas quædam orta est in eius animo, *quid nempe potiùs ageret ex duobus sibi propositis?* AN MORTEM ACCEPTARE? AN DIFFERRE? Differre suadebat timor, acceptare amor; Quid faciat? *Anxiatus est super* Ps. 142.

1. par. 11. *eum spiritus eius, turbatum est in eo cor eius*, vt posset dicere, *Ex*
2. Reg. 24. *omni parte me angustiæ premunt, Coarctor nimis.*

Sed tempus vrget, hora instat, adsunt hostes, concludendum quid fiat; tunc fit agonia, id est, extremum certamen inter timorem & amorem; Vter vtri cedat; Et cùm timorem vicerit amor, hinc factum est vt sanguis qui ex timore circa cor se effuderat, retractus fuerit ab amore, & in omnes corporis partes tantâ vehementiâ dilatatus, vt ipsam carnem pertransierit, sicque sanguinis guttæ defluxerint; *Et factus est sudor eius sicut guttæ* Luc. 22. *sanguinis decurrentis in terram.* O amor, eò magis admirandus, quo impugnari voluit à timore, vt se se facilius in exemplum mihi præberet. Nec enim timuisset nisi voluisset, & idcirco voluit, vt timorem meum vinceret vincendo suum. Nam suo illo timore & pauore cùm apertè indicauerit humanam assumpsisse infirmitatem, planè abstulit omnem illorum excusationem, qui ab ipso imitando in quotidianis vitæ actionibus se retrahunt, suamque propterea allegant imbecillitatem.

Quid enim dicunt, quid excusant? Quidquid sit, hoc nullum planè est, si Christus humanam induerit infirmitatem; non enim aliud dicunt, quàm quod Christus Deus esset, nos autem homines; & cùm longissimè distent natura Dei & hominum, hinc concludunt non id à nobis fieri posse, quod Ipse fecit.

Sed errant & quidem vehementer nescientes scripturas & virtutem Dei, atque infirmitatem Christi. Nam si nihil obstaret Diuinitas, quo minus æquè ac quiuis hominum infirmus esset Christus, quid tu homo excusas infirmitatem tuam? Adde præterea, quod est valde obseruandum, si nihil obest humana tua infirmitas quo minus æquè ac ipse Christus Dominus, potens sis & validus ad id omne præstandum eius exemplo, quod iuberis, quid est quod te ab eo imitando retrahas, & excuses quod ille fuerit potens & validus? Vbi enim paria fuerint omnia, nulla est imparitatis excusatio.

II. PVNCTVM.

SED *Christus Dominus humanam planè assumpsit infirmitatem.* Id est, ita timuit, ita exhorruit, & id omne sensit humanitus quod tu naturaliter sentis in malis sensibilibus tolerandis.

Sic

Sic enim dicitur *Vir dolorum & sciens infirmitatem* : sic verè *languores nostros tulisse, & dolores nostros portasse*. Sic *debuit per omnia fratribus similari, vt misericors fieret. In eo enim in quo passus est ipse & tentatus, potens est & eis qui tentantur auxiliari. NON enim habemus Pontificem qui non possit compati infirmitatibus nostris, tentatum autem per omnia pro similitudine absque peccato.* Is. 53. Hebr. 2. Ibid. 4.

Sic Prophetæ, sic Apostoli, sic vniuersa passim scriptura, nec aliter eam interpretantur Patres & Doctores, quàm simpliciter dicendo ita Christum nostrâ infirmitate fuisse infirmum, vt nos eius virtute fortes & validi esse possimus. *Ego*, inquit sanctus Ambrosius, *nusquam magis pietatem eius maiestatémque demiror: Minùs enim contulerat mihi, nisi meum suscepisset affectum. Suscepit tristitiam meam, vt mihi suam lætitiam largiretur; & vestigiis nostris descendit vsque ad mortis ærumnam, vt nos suis vestigiis reuocaret ad vitam.* Sanctus quoque Augustinus, *Nos in se transtulit, nos in se suscepit; caput nostrum membrorum suorum suscepit affectum, & ideo ab aliquo non est turbatum, sed sicut de Illo dictum est cum Lazarum suscitauit, turbauit semetipsum: oportebat enim vt vnus Mediator Dei & hominum, homo Christus Iesus, sicut nos excitauit ad summa, ita nobis compateretur ad infima.* Sanctus item Gregorius, *Fortis super omnia, apparuit infirmus inter omnia, vt dum nobis ex assumpta infirmitate congrueret, ad permanentem nos suam fortitudinem eleuaret.* Sanctus denique Leo, *Nostræ infirmitatis affectus participando curabat, & pœnalis experientiæ metum subeundo pellebat. In nobis ergo Dominus nostro pauore trepidabat, vt susceptionem nostræ infirmitatis indueret, & nostram inconstantiam, suæ virtutis soliditate vestiret.* Quid clarius? quid expressius? In S. Lucã. Tract. 52. in Ioan. 16. Mor. 14. Serm. 3 de Pass.

III. PVNCTVM.

A *Christo igitur imitando, excusantis humanam infirmitatem infirma valde est & nulla excusatio*; cùm ipse non minùs atque nos infirmus fuerit: nec minùs ipsi fortes simus ad toleranda nostra mala, quàm ille fuerit ad sustinenda sua. *Elias homo erat similis nobis passibilis*, inquit sanctus Iacobus, quasi diceret, nihil est quod vos excusetis ab eo imitando in iis quæ sunt vestri muneris, quasi alius esset à vobis. Sic planè de Christo Domino, Christus homo erat similis nobis passibilis; nihil confert ad ex- Iac. 5.

cusationem vestram quòd fuerit Deus, cùm simul fuerit homo similis nobis. Sicut enim quod fuerit Deus, non impedit quin simul fuerit homo; sic neque obstat quin fuerit homo infirmus; ac proinde tantum abest vt possis inde te excusare ab eo imitando, quòd Deus esset & te fortior, quin potius ex hoc ipso quod Deus esset & maxime fortis, habes efficacissimum eius imitandi motiuum; tum quod ipse Tantus se tantillum fecerit, vt te prouocaret ad se sequendum, tum quòd te, tantillus cùm sis, talem & tantum fecerit, vt possis eum sequi si velis. O quantum debemus tuæ fortitudini bone Iesu, sed non minus Infirmitati; nam si fortitudo tua nos creauit, Infirmitas tua nos recreauit, sic patiendo pro nobis, sícque nos ad patientiam tuam excitando.

S. Aug. Tract. 15. in Ioan.

Modum autem in aduersis propiùs imitandi Christi, fusè docet sanctus Augustinus variis in locis: Primò quidem in illa Domini Verba: *Nunc anima mea turbata est. Quid est hoc*, inquit, *quomodo sequi iubes animam meam, si turbari video animam tuam? Quomodo sufferam quod graue tanta firmitas sentit? Quale fundamentum quæram si petra succumbit. Sed videor audire in cogitatione mea respondentem Dominum, & quodammodo dicentem, magis sequeris, quia sic me interpono vt sufferas. Audisti ad te, vocem fortitudinis meæ, audi in me vocem infirmitatis tuæ. Vires suggero vt curras, nec reprimo quod acceleras, sed transfero in me quòd trepidas, & substerno quà transeas.* Et post pauca, sic ad praxim aptissime: *Sicut autem hîc dixit, Nunc anima mea turbata est, ita etiam vbi dicit Tristis est anima mea vsque ad mortem, & Pater, si fieri potest, transeat à me calix iste, ostendit hominis suscepti infirmitatem, vt doceat sic contristatum & conturbatum quod sequitur dicere, Verumtamen non quod ego volo, sed quod tu vis, Pater. Sic enim homo ab humanis in diuina dirigitur, cùm voluntati humanæ diuina præponitur.* Et in hæc Psalmi trigesimi secundi verba: *Exultate iusti in Domino, rectos decet collaudatio. QVI sunt recti? qui dirigunt cor secundum voluntatem Dei. Et si eos perturbat humana fragilitas, diuina consoletur æquitas. Quamuis autem corde mortali priuatim aliquid velint, quo suæ interim causæ, vel negotio vel præsenti necessitati conueniat: vbi intellexerint & cognouerint aliud Deum velle, præponunt voluntatem melioris voluntati suæ, & voluntatem Dei voluntati hominis. Quantum enim Deus distat ab homine, tantùm voluntas*

Tr. 52. in Ioan.

Dei à voluntate hominis. Vnde gerens hominem Christus, & regulam nobis proponens, docens nos viuere, & præstans nobis viuere, ostendit hominis quandam priuatam voluntatem, in qua suam figurauit & nostram. Pater, inquit, *si fieri potest, transeat à me calix iste. Hæc humana voluntas erat, proprium aliquid & tamquam priuatum volens. Sed quia recto corde voluit esse hominem, vt quidquid in illo aliquantũ curuum esset, ad illum dirigeret qui semper est rectus: Verùm non quod ego volo,* ait, *sed quod tu, Pater. Ecce vide,* inquit, *te in me, quia potes aliquid proprium velle, vt aliud Deus velit. Conceditur hoc humanæ fragilitati; conceditur humanæ infirmitati, aliquid proprium velle, difficile est vt non tibi contingat: sed statim cogita qui sit supra te. Illum supra te, te infra illum: Illum Creatorem, te creaturam: Illum Dominum, te seruum: Illum omnipotentem, te infirmum cogita corrigens te, subiungensque voluntati eius, ac dicens: verum non quod ego volo, sed quod tu vis, Pater. Quomodo disiunctus es à Deo, qui iam hoc vis quod Deus?*

Itemque alibi: *Vt si cui eorum inter humanas tentationes contristari & dolere contingeret, non ideo se ab eius gratia putaret alienũ,* In Ps. 87. *& non esse ista peccata, sed humanæ infirmitatis indicia, tamquam voci præmissæ concinens chorus, ita corpus eius ex ipso suo capite addisceret.* Quod & breuius repetens sanctus Papa Gregorius: *Vt cum hoc,* inquit, *imminet, quod fieri nolumus, sic per infirmitatem* l. 12. Mor. c. 8. *petamus vt non fiat, quatenus per fortitudinem parati simus vt voluntas Conditoris nostri contra voluntatem nostram fiat.*

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de Domini Ingressu in Ciuitatem, & in templum.

VERITATES PRACTICÆ.

Ad hæc commotæ Ciuitatis verba de Christo Domino, *Quis est hic?*

Affectu potius quam studio Christus cognoscitur.

In 1. parte, Feria 2. hebdomadæ tertiæ in Aduentu.

Quidquid de Christo se scire dicant Impij, Christum nescire dicendi sunt.

In 4. parte, Feria 4. hebdomadæ 19.

Dum è templo vendentes ejicere consideratur Dominus, considerandum venit quod in 1. parte habetur in Dedicatione Ecclesiæ: *Pauete ad Sanctuarium meum.*

Sic sæpè etiam Dominus res nostras euertit vt se summum ostendat Dominum: Tunc autem QVANTO minus murmuramus, aut quanto magis tacemus, tanto altiùs altissimum Eius Dominium prædicamus.

In 1. parte, Feria 2. hebdomadæ sextæ post Epiphaniam.

De hoc porro Ingressu Ierosolymitano, plura in Dominica Palmarum; & Dominica nona post Pentecosten, ac tota hebdomada 26. quartæ partis.

FERIA QVARTA.

DE COMPASSIONE CHRISTI DOMINI ERGA HOMINES: ET DE NOSTRA ERGA IPSVM.

In misericordia sempiterna misertus sum tui, dixit Redemptor tuus Dominus. Is. 54.

VERITAS PRACTICA.

Frustra te Christi miseret, nisi te tui priùs misereat.

RATIO EST, Quia frustra te Christi miseret, nisi à te tollas quod Christum affligit.

Sed nisi te tui misereat, non illud tolles.

Ergo te frustra Christi miseret, nisi te tui prius misereat. Id est, nisi te miserum & miserabilem scias.

I. PVNCTVM.

DE hoc interno Christi dolore prout à tristitia est distinctus, tria hæc perpendi possunt. Primum est, hunc dolorem fuisse præcipue de spiritualibus miseriis humani generis, quas Christus Dominus sibi repræsentauit cum sensibili compassione, & quibus suâ Passione remedium afferre voluit. Secundum est, hanc sensibilem Compassionem fuisse dolorem vehementissimum, supra quàm etiam passa fuerit Beatissima Virgo, dum iuxta crucem staret, cruci affixo Filio compatiens. Nam cùm hæc duo sint quæ compassionem excitent, amor compatientis, & miseria eius cui compatitur: Certè quo hæc duo maiora sunt, eo etiam maior est compassionis dolor. Atqui maior erat Christi amor ergò nos, quàm Beatæ Virginis erga Filium: maiorem etiam Ipse Christus Dominus reputabat nostram miseriam, quàm suas pœnas, quia scilicet in miseria nostra videbat offensam Dei, & æternam animæ nostræ damnationem, quæ duo mala suis pœnis grauiora censebat, cùm vt illa mala tolleret, sua libenter toleraret, vnde apertè patet quàm grauis esset illa Compassio. *Veritatem dico in Christo, non mentior, testimonium mihi perhibente Conscientia mea in spiritu sancto, quoniam tristitia mihi magna est, & continuus dolor cordi meo. Optabam enim ego ipse anathema esse à Christo pro fratribus meis,* & quæ plura profert Apostolus ex hoc Compassionis affectu. Qui quantus fuerit, tam longe semper inferior affectu Christi fuit, quam longe Paulus infra Christum. Rom. 9.

Tertium est, quòd licèt toto vitæ tempore non destiterit bonus Pastor & Saluator nobis compati, tamen accedente passionis & mortis horâ, hunc maximè concitauit affectum, vt tanto magis voluntariè pateretur, quantò magis compateretur. O quanta fuit miseratio Christi Domini, si quanta esset humani generis miseria, tanta esset Christi Domini commiseratio! O quantis dignus gemitibus Christi dolor, qui meis ita doloribus ingemere voluit! sed frustra ploras anime te plorantem, nisi te primo deplores. *Frustra te Christi miseret, nisi te tui prius misereat.*

Ratio est euidens, neque hîc opus multis verbis, vbi de facto agitur. Quid est enim quòd te Christi misereat, si dum posses eum solari, tollendo à te quod ipsum affligit, mauis ipsum affligere illud retinendo, quàm consolari tollendo? Nonne hoc
Ps. 68. est propterea quod queritur, *Et sustinui qui simul contristaretur, & non fuit; & qui consolaretur & non inueni?* Itáne nullum inueniat se consolantem? Ita planè nullum, si quicumque simulant
Iob 16. eum consolari, magis ipsum affligunt. *Consolatores onerosi omnes vos estis,* dicebat iis Iob qui se venerant consolaturi, à quibus tamen magis affligebatur. Sic planè tibi Christus Dominus, nisi tollas id à te quod in te videre non potest sine mœrore, quidquid dicas ad solatium, solatium est onerosum.

II. PVNCTVM.

SED non illud tolles quo se Christus affligi queritur, nisi te tui priùs misereat.

Nempe cum sit peccatum tuum & illud maximè peccatum tuū quo magis delectaris, & quo te beatiorem putas dum magis peccas, quomodo illud tolles nisi mentem mutes, & nisi miseriam repútes, quod beatitudinem credis? quamdiu enim bonum & beatum aliquid dices, illud semper amabis & coles, vnde si quid à te tolli oporteat, oportet illud priùs agnosci non vt bonum
Ier. 2. sed malum, non vt beatum sed miserum. *Scito & vide quia malum & amarum est reliquisse te Dominum Deum tuum, & non esse timorem mei apud te, dicit Dominus exercituum.*

Nec dicas te nullo delectari peccato; satis enim est ad delectationem peccati si cupitis rebus ita delectaris, vt cupiditas vel delectatio sit peccatum: satis est ad peccatum superbiæ vel vanitatis, si honorem auidiùs cupis, si plus æquo laudibus delectaris. *Nunc autem exultatis in superbiis vestris, omnis exultatio talis*
Iac. 4. *maligna est,* ait sanctus Iacobus. Hoc est itaque illud peccatum tuum quo delectaris, & quo Christus affligitur; hoc est quod dicitur à te tollendum, nisi desinat delectari: neque verò vmquam desinet, nisi miseriam potiùs quæ in illo peccato latet
Apoc. 3. concipias, & sic tui misereat. *Nescis quia tu es miser & miserabilis:* & idcirco *collyrio inunge oculos tuos vt videas.* En tibi aptum
Luc. 6. Collyrium: *Væ cùm benedixerint vobis homines. VAE vobis quia di-*

ligitis primas cathedras. Nonne hoc est miserum sic maledici à Christo Domino? nonne ille est miser, quem miserum Christus dicit? & nonne is maledictus quem Dominus maledictum denuntiat? *Ib. 11.*

III. PVNCTVM.

F*RVSTRA te igitur Christi miseret, nisi te tui prius misereat*; quia nisi te tui misereat, peccatum tuum non tolles, neque hoc nisi sublato, Christum poteris consolari, sed magis affliges, & vt ait sanctus Bernardus, afflicto afflictionem addes. Hoc est enim vnum quo maximè affligitur, hoc est vnum quo vehementiùs dolet, & quod à te magis doleri vult, *Nolite*, inquit, *flere super me, sed super vos ipsas flete*; ita scilicet vt quantum in vobis est illud flendo tollatis, quod mihi & vobis flendi causas ministrat. Sic aptè Sapiens, *Miserere animæ tuæ placens Deo, & contine*; quasi dicat, si vis placere Deo, si vis illum placare & solari, miserere animæ, agnosce miseriam tuam, & quantum potes depone, *Quid enim miserius misero non miserante seipsum*, ait sanctus Augustinus. At verò sanctus Cyprianus miseriam quæ in vano laudis appetitu latet, sic inter alios planissimè aperit: *Virtutum sudoribus laus importuna se ingerit, & subtilissimis aculeis penetrans animam, dum extollit, emollit, & pungit dum vngit: virtutem in hypocrisim vertit, & simpliciter inchoata peruertit, quasi tinea quod integrum erat, rodit & occupat, & sanctitatis fundamenta euellit & dissipat. Mens hoc veneno imbuta in miseriis deliciatur, & occupata hac scabie, in vlceribus gloriatur. Religio fit superstitio, & succedit ei ambitio subornata: extincto spiritu, quadriduano cadaueri solum supersunt exuuiæ, virtutis species exanimis, & simulachrum sanctitatis.* *Luc. 23.* *Ecclesi. 30* *Lib. de Cardin. Christi oper.*

Satínne hæc ad miseriam tuam declarandam, qui totus es in illis vlceribus, totus viuis in illa scabie?

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium de Scribis potentibus signum, &c. Matth. 12.

Magister, volumus à te signum videre.

VERITATES PRACTICÆ.

Nisi diligenter aduertas, quod petis à Deo justius, hoc est quod petis iniustius.

In 3. parte, Sabbato hebdomadæ septimæ; vbi hæc ipsa scribarum petitio declaratur opportune suo loco.

AD hæc Christi verba: *Generatio mala & adultera signum quærit*, contra eos qui non vtuntur mediis ad salutem ordinatis, hæc proponi potest Veritas:

Si ordinatis ad salutem mediis non vteris, Mediatore Christo abuteris.

In hac 2. parte, Sabbato præcedentis hebdomadæ.

DE viris Niniuitis pœnitentibus ad prædicationem Ionæ: Quam sit necessaria & rara pœnitentia.

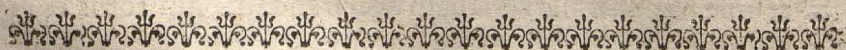
Licet omni peccatori sit necessario pœnitendum, vix tamen vllus est qui necessariam agat pœnitentiam.

In 1. parte, Dominica 4. Aduentus.

De Recidiuo contra quod consequenter hîc agitur, vide Dominica 3. Quadragesimæ.

Denique de Obedientia Charitatis in qua est perfectio, & de qua possunt intelligi Verba Domini; *Quicumque fecerit voluntatem Patris mei qui in cœlis est, ipse meus frater, & soror, & mater est.*

In 1. parte, Sabbato hebdomadæ 4. post Epiphaniam.

FERIA QVINTA.

DE DOLORE CHRISTI EX PERITVRIS ET DAMNANDIS HOMINIBVS, PRO QVIBVS

QVIBVS FRVSTRA PASSVRVS ERAT ET MORITVRVS.

In vacuum laboraui, sine causa & vane fortitudinem meam consumpsi. Is. 49.

VERITAS PRACTICA.

Quantò teipsum negligis quasi non esses cum cæteris periturus, tantò te Christus doluit præ cæteris perituris.

RATIO EST, quia quantò teipsum negligis, tantò indicas te minùs respondere amori & curis quas singulares de te Christus habuit.

Sed hoc est quod amanti tantò dolet quantò videt amatum minus respondere suis curis.

Quanto igitur teipsum negligis quasi non esses cum cæteris periturus, tantò te Christus doluit præ cæteris perituris.

I. PVNCTVM.

CVM Christus Dominus dederit Redemptionem semetipsum pro omnibus, vt disertè affirmat Apostolus; neque tamen omnes, imò pauci saluentur, & multi suá culpâ damnentur, vt patet ex Euangelio: dubitari non potest, quin inde Dominus singulari dolore doluerit, quod scilicet tale pretium, quale nouerat suum esse sanguinem, offerret pro gratiis quæ iam perditæ aut perdendæ erant. Nullus enim ex damnatis adultus fuit, qui non habuerit gratiam, pro qua demerenda oportuit Christum pati & mori. At certè si vel pro saluandis sic pati & mori durum esset, quantò magis pro damnandis, quibus nihil prodesset passio, nec mors, nec sanguis. *Nam*, vt ait sanctus Thomas, *priuatio finis semper est grauior, quàm ipsa mediorum iactura quæ impenduntur ad finem.*

2. Tim. 2.
Matth. 7.
Luc. 13.

Quid quod videbat damnatas aut perituras animas non modò nihil ex suâ passione fructus reportaturas, sed & propterea magis damnandas & cruciandas, quòd pro ipsis passus esset, & quod illis gratias promeruisset & obtulisset quas neglexissent:
1. Pet. 2. Certe hoc illi erat peracerbum. *Sic lapis offensionis* dictus est &
Luc. 2. *Petra scandali:* Sic *positus in ruinam multorum & in signum cui contradiceretur*; quia videlicet inde magis in Christum & Christianam religionem efferati fuerint, quod Christus cruci esset affi-
1. Cor. 1. xus; *hoc erat Iudæis scandalum & gentibus stultitia*, vnde & ipsi
Luc. 20. *accipient damnationem maiorem*, vt est in Euangelio.

Adde his hæreticos & liberioris vitæ homines qui se à Christo passo & mortuo sic iactitant esse saluatos, vt nihil sibi laborandum, nihil sibi persuadeant esse patiendum! Quin ex ipsis etiam Christianis & religiosis qui omnes carnem suam cum vitiis & concupiscentiis deberent crucifigere, quàm pauci tales, qui paupertatem, humilitatem, patientiam, cæteráſque Christi virtutes sibi proponunt imitandas! quàm multi contrà vel prorsus negligunt, vel impossibiles aut nimis difficiles, vel non sibi aptas causantur! Quæ cùm omnia probè
Is. 49. nosset, & velut præsentia cerneret Dominus, *In vacuum laboraui*, aiebat gemens & dolens, *sine causa & vane fortitudinem meam consumpsi: Ergo iudicium meum cum Domino, & opus meum cum Deo meo.*

Tu porrò qui hæc legis aut meditaris, an te ex his vnum esse putas, quem Christus maxime doluit? Non putas forsan, quia non times te vnum esse ex perituris, vnde & teipsum negligis ac paulo liberiorem vitam agis, quàm si magis timeres. At verò hinc timere disce, Disce *quod quanto te ipsum negligis, quasi non esses periturus, tantò te Christus doluit præ aliis perituris.* Sic enim apertè indicas te non respondere amori & curis quas de te Christus Dominus singulares habuit. Cùm enim te videas tot præuentum gratiis & affectum beneficiis, vt de salute tua longè potius sperandum tibi videatur quàm timendum, nonne habes quod fatearis te singulari amatum affectu ab eo esse, qui te tot præuenit gratiis? At quorsum illæ gratiæ, quorsum ille amor singularis nisi vt redames amantem, & quantum vult à te diligi, tantum dilectionis impendas? Itáne verò sic diligis quantum diligeris? apparet ex negligentia illa tua quàm longe sis ab illa

reciproca dilectione. Sicut enim qui diligit, *& qui timet Deum* Ecclesi. 7.
nihil negligit, sic qui negligit, non diligit.

II. PVNCTVM.

SED hoc est quod amanti tanto magis dolet, quantò videt amatum suo minùs respondere amori suisque curis.

Dolor enim ex amore nascitur, vt supra visum est, & quantus est amor, tantus sit dolor necesse est, si amori non satisfit: Numquam autem satisfactum sibi putat amor, nisi amore reciproco; neque verò verbis verus amor reciprocatur, sed re & opere: Vnde quando desunt illa opera, tunc amor in amato deesse creditur, & hinc tantus in amante dolor sentitur, quantus erat amor, quantóque minùs illi ab amato respondetur. *Licèt plus* 2. Cor. 12.
vos diligens minus diligar, aiebat Corinthiis Apostolus; quasi diceret, licet hoc mihi sit peracerbum & graue, sic minùs à vobis diligi, quos plus diligo; non desinam tamen vos diligere, quamquam is dilectioni dolor semper miscebitur, quod ab iis minus diligar, quos magis diligo.

Nonne tu hoc ipse sentis? nonne id experiris si quem amas? quis animi dolor si à dilecto non diligeris? nonne id vehementius dolet, quàm à cæteris quos minus amas, non amari? Sic sentiebat, sic loquebatur Dominus: *Quoniam si inimicus meus maledixisset mihi, sustinuissem vtique: Tu vero homo vnanimis, qui si-* Ps. 54.
mul mecum dulces capiebas cibos!

III. PVNCTVM.

QVANTO igitur te ipsum negligis, quasi non esses cum cæteris perituris, tantò te Christus doluit præ cæteris perituris; quia te magis diligens minùs diligitur. Licèt enim fortè magis diligatur, quàm à quibusdam perituris qui vix eum norunt, minùs se tamen reputat à te diligi, quòd minùs respondeas eius amori, quàm illi responderint; Minùs illi videlicet dilecti sunt, minus gratiæ & facultatis habuerunt ad eum redamandum, quàm tu habueris: minùs denique se ab illis quam à te diligi voluit; vnde 2. Reg. 1.
iure conqueritur se magis de te dolere quàm de illis, quia ex maiori amore maior est dolor. *Doleo super te, frater mi Ionatha, deco-*

re nimis & amabilis super amorem mulierum. Sicut mater vnicum amat filium suum, ita ego te diligebam. Sic amori dolor ex æquo loquitur & respondet.

Itane cogitaueras te vnum ex grauissimis Christi tortoribus extitisse? te illum fuisse, quem maximè doluit, quando suas doluit perire gratias, quando sua doluit virtutum exempla tam parum iis proficere, quibus vel maximè voluisset? Iam verò cùm id noris, pergesne illi esse grauis & molestus? pergesne in negligentia tui profectus & salutis? vnde habes te non periturum? vnde ista præsumptio, quæ tantæ est parens negligentiæ, vt à quotidianis tuis delictis non resurgas, non expauescas? *Nolite* 1. Cor. 15. *seduci,* ait Apostolus, *corrumpunt mores bonos colloquia mala. Euigilate iusti, & nolite peccare: Ignorantiam enim Dei quidam habent; ad reuerentiam vobis loquor.* Id est, pudendum certè Christiano sic viuere, quasi Deum ignoraret vel quasi ignoraret Deo displicere peccata illa, quæ non satis cauet quòd leuiora sint, & à sa- Ecclesi. 19. lute non excludant. Caue *& da locum timori Altissimi.*

Vide etiam in 1. parte, Feria 3. hebdomadæ quartæ.

Quod sicut non est habenda solicitudo anxia de peccatis remissis, ita rationabilis non est deponenda.

Et in 2. parte, Dominica Septuagesimæ.

Quæ causa est cur pauci salui sint, hæc in te causa est, cur ex illis forte non sis.

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de Cananæa. Matth. 15.

Tota refertur narratio & illi conformis Veritas, in 3. parte Sabbato hebdomadæ 14. Et quæ de fide vel fiducia plures adiungi possunt, facile est ex aliis locis petere.

FERIA SEXTA.

DE CONFVSIONE CHRISTI, PROPTER INIQVITATEM OMNIVM NOSTRVM, QVAM DEVS IN EO POSVIT.

Vere langores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portauit, nos quasi oues errauimus, & posuit Dominus in eo iniquitatem omnium nostrum. Is. 53.

VERITAS PRACTICA.

Quæ in malo bona est Confusio, in bono mala est.

SENSVS & RATIO est, quòd in malo seu peccato committendo Confusio seu Verecundia bona est, quia sic animus indicat se peccatum auersari.

Sed in bono agendo si talis adesset Confusio quæ illud bonum auersaretur & refugeret, tunc mala esset.

Ergo quæ in malo bona est Confusio, in bono mala est seu mala esse potest, nisi diligenter caueatur.

I. PVNCTVM.

MANIFESTE distinctus est iste dolor ab aliis. Ad eum autem intelligendum duo sunt præsupponenda. Primum est, Christum Dominum innocentissimum agnum sic à peccato fuisse alienum, non modò vt nullum vmquam potuerit committere, sed vt nullum à quocumque commissum fu-

stinere potuerit, quin maximè abhorreret. Alterum est, quod non obstante illo naturali peccatorum horrore, omnia tamen omnium hominum peccata sic in se transtulit, aut sibi à Deo imposita sustinuit, vt se velut omnium delictorum reum intueretur, itáque coram Deo appareret.

Is. 53. Hoc est videlicet quod ait Propheta, *Posuit Dominus in eo iniquitatem omnium nostram*, seu vt habet alia versio, transire fecit in eum omnem iniquitatem. Hoc item est quod scribit Apo-
1. Cor. 5. stolus, *Eum qui non nouerat peccatum, fecit peccatum pro nobis*, id est, victimam quæ esset velut onerata omnium & vniuscuiusque peccato, atque eius pœnas persolueret; sicut passer ille
Leuit. 16. de quo est in Leuitico, qui dicitur peccata populi portare. In hũc
1. Pet. 2. etiam sensum sic apertè sanctus Petrus: *qui peccatum non fecit, peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum*. Quod non meliùs explicari potest, quàm si repræsentetur Spõsor seu Fideiussor, qui se pro alio constituit, licèt ille nullum culpæ aut pecuniæ debitum contraxerit, tamen perinde soluit, atque si esset reus aut debitor; sic Christus Dominus se Vadem & Sponsorem nostrum constituit, sícque in se omnem prorsus iniquitatem
Ps. 68. transferens, debitas ei pœnas persoluit. *Quæ non rapui, tunc exoluebam. Non peccaui & pœnas dabam.* Sic de Christo sanctus Augustinus.

Hinc autem nata Confusio, & verecundi sensus ille pudoris, quo anima Christi se coram Deo velut indutam & opertam peccatis omnibus vidit, vidítque Deum simul illis offensum grauissimè, & valde iratum; cúmque à se omnium pœnas exigeret, sibi quodammodo cernebat iratum, cùm irasci in Deo nihil aliud sit, quàm pœnas exigere aut inferre; sic autem pœnas in-
Is. 53. ferebat Filio Pater, quasi si peccator aut peccatum esset; *Propter*
Ps. 67. *scelus populi mei percussi eum. IN me transierunt iræ tuæ.* Quo certè in statu Christus non poterat non confundi & non dolere vehementissimè, sicut cùm in columna nudus apparuit coram populo, aut in veste alba vel purpurea deridendus, quis dubitat tum eius vultum pudore & confusione suffusum? Sic suo modo interiùs coram Deo, cui soli est notum quàm sit peccatum hor-
Ps. 68. rendum & abominabile. Propterea sic filius Patri; *Tu scis*, inquit, *improprium meum & confusionem meam, & reuerentiam meam*; quasi diceret, nemo scit alius, neque id explicari po-

test; potest tamen conjici ex hoc Prophetæ loco, qui Christo adaptatur, *Ostendit mihi Dominus Iesum Sacerdotem magnum stantem coram Angelo Domini, & Iesus erat indutus vestimentis sordidis.* Zacch. 3. Quænam sunt illa vestimenta sordida nisi peccata? & quid est sic operiri Christum peccatis nostris, nisi sic confundi & erubescere, sicut nobilissimus & delicatissimus adolescens sordidas vestes abhorreret, & iis indutus confunderetur?

Hoc est scilicet esse Redemptorem, hoc est esse Iesum & Saluatorem, nihil quidquam omittere eorum, quæ ad salutem nostram pertineant, licèt confusione & rubore plena. Si quid enim nos ab officio auocare solet, metus est maxime confusionis & pudoris; sed bonum Iesum nihil tale auertit quin omnia sustineret, vt nos doceret in malis quidem Verecundiam esse bonam & laudabilem, at in bonis malam & culpabilem. Age Christo gratias, & quod monet Sapiens, *Gratiam Fideiussoris ne obliuiscaris, dedit enim pro te animam suam.* Eccles. 11.

Tum quid sit quod verecundia sit laudabilis in malo, Vide & quàm sit verum; Quia scilicet quod verecundamur & erubescimus, indicamus nos nolle; nolle autem malum quis non videt esse laudabile? Præclarè admodum sanctus Bernardus de hac verecundia, *Lampas est,* inquit, *pudicæ mentis iugiter lucens, vt nihil in ea turpe vel indecorum residere attentet, quod non illa illicò prodat. Ita expuntrix malorum & propugnatrix puritatis innatæ, specialis gloria conscientiæ, & famæ custos, vitæ decus, virtutis sedes.* Serm. 86. Cantica.

Itáne erubescis, & metuis in occursu mali, & peccati periculo? In honore oblato, in laude audita, in aspectu fœminæ, & similibus huius virtutis obiectis? an potiùs *frons mulieris meretricis facta est tibi, noluisti erubescere?* Ier. 3.

II. PVNCTVM.

SED in bono agendo si talis confusio adesset vt auersaretur propterea illud bonum, nec vellet facere, tunc mala esset & culpabilis.

Quis enim hoc non videat? Nam præter quàm quod bonum deseritur, sic bonum deserere pro tam leui causa, qualis est sensus ille verecundiæ vel confusionis, certè id auget culpam. Si tantùm esset sensus vel primus motus absque illo affectu quo deseritur bonum, tolerari posset; nec enim est in nostra potestate:

aut si alia de causa bonum minime imperatum omitteretur, id fieri posset sine culpa. Sed illa duo simul iuncta reddunt hanc verecundiam valde culpabilem & reprehensibilem, nempe omittere bonum vel committere malum propterea solùm quòd confusio coram hominibus timeatur; Hic enim manifestus est respectus humanus, hoc est scandalizari de Christo, hoc est ipsum

Matth. 21. erubescere, hic *est lapis offensionis & hæc petra scandali super quam qui ceciderit confringetur, super quem verò ceciderit conteret eum*, vt ait Dominus.

Pleni sunt sacri Codices, & antiquorum patrum Monimenta grauibus inuectiuis contra huiusmodi pudorem noxium & prauam verecundiam. *Christus*, inquit Tertullianus, *confusioni confusionem comminatur: Qui me confusus fuerit coram hominibus, & ego confundar eum coram patre meo qui in cœlis est; sciebat enim à confusione vel maximè formari negationem, mentis statum in fronte consistere, priorem esse pudoris quàm corporis plagam.*

In Gnosticos.

Marci 8.

15. Mor. 6. Sanctus Gregorius, *Quid rogo, iste faceret in dolore pœnarum, qui Christum erubuit inter flagella verborum?* Sanctus Augustinus: *Ille non est Christi seruus, sed subsannator & irrisor, qui eius se seruum dicit, cui seruire dissimulat.* Idémque alibi, *Quid facies quando dicet tibi, erubuisti de humilitate mea, non eris in claritate mea.* Ac rursus, *Discedat mala verecundia, accedat salubris impudentia, si impudentia dicenda est.*

III. PVNCTVM.

Hom. 10. in Ezech. ERGO *quæ in malo bona est confusio, in bono mala est.* Quæ quidem Veritas, tota est sancti Gregorij, quique eam fusiùs sic declarat, *Sicut verecundia laudabilis est in malo, ita reprehensibilis est in bono. Erubescere enim malum, sapientiæ est; bonum verò*

Ecclesi. 4. *erubescere, fatuitatis; vnde Scriptum est; Est confusio adducens peccatum, & est confusio adducens gloriam. Qui enim erubescit pœnitendo mala quæ facit, ad vitæ libertatem peruenit; qui verò erubescit bona facere, à statu rectitudinis cadit, atque ad damnationem tendit,*

Luc. 9. *sicut per Redemptorem dicitur; qui me erubuerit & meos sermones, hunc filius hominis erubescet.*

Nota verbum *fatuitatis*, quo sanctus Pater vtitur, nempe fatuitas aperta est, timere confusionem humanam, nec timere diuinam,

minam, seu eam quæ à Deo verè timenda est. Nam si ex illa confusione humana, non vereris offendere Deum, cōfundet te Deus, confusione longe grauiori; Et nonne hoc est esse fatuum, euitare minus malum, vt incidas in grauius? *Cadent & infirmi erunt*, ait Propheta, *quia non intellexerunt opprobrium sempiternum.* Atque idem rursus: *Dabo eos in opprobrium sempiternum, & in ignominiam æternam, quæ numquam obliuione delebitur.* Ier. 20. Ibid. 23.

Et tamen quàm multi sunt sic fatui, & quod peius est, qui numquam melius sibi sapere videntur, quàm cum sic fatui sunt. Caue offendas ad hunc lapidem. Serua libertatem vbique & semper, *Noli erubescere testimonium Domini nostri. Non confundaris confiteri peccata tua.* De qua Confusione imprimis cauenda sic aptè sanctus Bernardus. *O verecundia expers rationis, inimica salutis, totius ignara honoris & honestatis; hæc planè illa, quam Sapiens loquitur, confusio adducens peccatum. Itáne verecundum est homini vinci à Deo, & probro ducitur humiliari sub potenti manu altissimi? O peruersitas! Non pudet inquinari, & ablui pudet!* 2. Tim. 1. Eccles. 4. Ep. 185.

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de Sanato Paralytico in Piscina. Ioan. 5.

VERITATES PRACTICÆ.

Vis sanus fieri? Quod videris tibi velle, velles quidem, sed verè non vis.

In 3. parte, Feria 2. hebdomadæ duodecimæ. Vbi tota hæc abundè refertur historia.

DOMINE, hominem non habeo. De Necessitate Directoris & vsu directionis, In 1. parte, tota hebdomada tertia post Epiphaniam, & præcipue 1. & 2. Feria.

SVRGE, tolle grabatum tuum, & ambula. Et statim sanus factus homo ille, & sustulit grabatum suum, & ambulabat. Quam sint hæc apta ad exprimendum perfectionis progressum, in eadem 1. parte habetur, vbi à Christo alius simili modo sanatur para-

lyticus: tota quarta hebdomada post Epiphaniam.

IESVS autem declinauit à turba constituta in loco: postea inuenit eum Iesus in templo. Cur sic à turba declinauerit, curue paulò post se spectandum in templo dederit, fuse declaratur suprà dicto loco tertiæ partis, vnde est hæc Veritas valde practica:

Hæc est maxime laudabilis Humilitas, quæ sic laudes fugit vt laudanda non omittat.

SABBATO.

DE DOLORE CONTRITIONIS QVEM CHRISTVS DOMINVS VALDE SENSIBILEM HABVIT.

Ipse vulneratus est propter iniquitates nostras, attritus est propter scelera nostra. If. 53.

VERITAS PRACTICA.

Vera Contritio dolorem sensibilem nec includit nec excludit.

RATIO EST, quia vera contritio in vna est detestatione peccati propter Deum offensum.

Sed illi detestationi neque necessarius est neque contrarius dolor sensibilis.

Ergo vera contritio dolorem hunc sensibilem nec includit nec excludit; vnde nec nimis anxie est quærendus si desit: nec si adsit, est repellendus.

I. PVNCTVM.

CONFVSIONI cæterisque doloribus animi & corporis quos sustinere voluit Christus, accessit Contritio de peccatis hominum, qui dolorum omniũ cumulus & aliquod veluti complementum fuit. Sic enim pleniùs & copiosiùs satisfaciebat pro peccatis nostris, cùm de his etiam doleret animo, non quidem vt nos qui de propriis dolemus, cum proposito emendationis, sed quo ille modo poterat, quem postea multi sunt imitati sancti, dolentes de peccatis hominum tantâ doloris vehementiâ, vt pene disrumperentur.

Verùm in Christo Domino multa erant, quæ longè supra quoslibet homines siue de propriis siue de alienis peccatis pœnitentes dolorem illum exaggerabant. Primum, clara cognitio grauitatis peccati; Nouerat enim quid esset Deus, quid Deus offensus, quid offensus ab homine, à tot hominibus, tanto tempore, tot offensis. Deinde vt erat ardentissimus Diuini honoris læsi, & reparandi zelator, nihil omittebat eorum quæ sciret ad id conferre; cùmque in appetitum naturalem id omne posset quod vellet, quis dubitet Christum non sibi pepercisse, & seipsum excitâsse ad dolorem illum sensibilem quantùm posset concipiendum? Quod si verò potentiam suam exeruit, vt quidquid posset, id vellet; quò tandem doloris peruenisse dicenda illa erit Contritio, ad quam excitandam tria illa Christi Domini tam infinita quàm Diuina, simul concurrebant, *Scientia, Potestas, & Voluntas?* Si quid enim in nostris deest, id ex alterutro eorum trium prouenit, vel quia nescimus quid sit peccatum, vel quia non possumus appetitum inferiorem sensibiliter excitare, aut quia non sicut velle oporteret, volumus. In Christo autem nihil horum deerat, vt dictum est, sicque vehementissimus ex omni parte dolor fuit, & aliorum animi tum corporis dolorum quidam velut excitator & promotor, cùm ex dolore interno, satisfactio exterior eò sequatur maior, quo maior est dolor. *Magna est velut mare Contritio tua*; Cæterorum quidem sanctorum vt fluuij vel riuuli; sed Christi velut ipsum mare, *Ossa mea*, inquit per Psalmistam, *sicut cremium aruerunt; sicut in frixorio confrixa sunt*, ita legit sanctus Augustinus in Psalmis. *Tren. 2.* *Ps. 101.*

O si sciremus quid sit peccatum! quid sit Deus offensus! dic potiùs anima mea dic potius, ò si saltem quantum scio, aut quantum scire possum quid sit peccatum, & quàm velit Deus à me doleri & expiari, ita dolerem & diuinam detestaret offensam!

Et verò cùm dupliciter hîc errare possis; Primò quidem si dolorem sensibilem & lachrymas nimis violenter extorqueas; deinde si fortè sensibiliter mouearis, sensum illum & motum pietatis repellas; audienda Veritas, quâ statuitur in vera Contritione dolorem illum sensibilem *nec includi, nec excludi.*

Sess.14 c.4 Ratio petitur à vera veræ Contritionis definitione, quæ à Concilio Tridentino dicitur esse *animi dolor ac detestatio cum proposito non peccandi de cætero.* Quibus in verbis tres differentiæ temporis comprehenduntur; præteriti quidem dum veteris vitæ odium requiritur; præsentis verò, dum cessandum esse à peccato declaratur; futuri denique, dum vitæ nouæ propositum & *Ez.18.* inchoatio præcipitur iuxta illud Ezæchielis; *Projicite à vobis omnes iniquitates vestras, in quibus præuaricati estis, & facite vobis cor nouum, & spiritum nouum.*

Ps.50. Hoc in me, Domine, cor mundum crea, & spiritum rectum innoua in visceribus meis.

II. PVNCTVM.

SED *illi peccatorum detestationi nec necessarius est, nec contrarius sensibilis dolor.*

Primò quidem quòd non sit necessarius, ex eo patet, quòd non sit in nostra potestate, cùm multi hunc dolorem vehementer desiderent, & à Deo petant, nec tamen obtineant. Nihil autem à nobis necessariò requiritur, quod non possimus cum gratia, & ad quod exequendum gratia denegetur. Sic enim vniuer- *Deut. 30.* sim de omnibus, quod de vno affirmatur, *Mandatum hoc quod ego præcipio tibi hodie, nec supra te est, neque procul positum: sed iuxta te est sermo valde, in ore tuo, & in corde tuo vt facias illum.*

Quòd verò etiam non sit contrarius, ex approbatis sancto- *Ps.6.* rum lachrymis liquet, qui cum Dauide dicunt, *laboraui in gemitu meo: lauabo per singulas noctes lectum meum.* Itémque cum Eze- *Is. 38.* chia, *Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ.*

Auderesne tu repellere quod tam sancti viri susceperunt?

III. PVNCTVM.

V*ERA ergo Contritio dolorem illum sensibilem nec includit nec excludit*; Cùm vera Contritio in vera peccatorum detestatione consistat, quæ sic formari potest sine dolore sensibili, vt cum eo etiam formari possit. *Sicut fuit sensus vester vt erraretis à Deo, decies tantum iterum conuertentes requiretis eum.* Bar. 4. Hoc est verè conteri & pœnitere; tum verò bene sperandum quod dicitur: *Dominus bonus propitiabitur cunctis, qui in toto corde requirunt Dominum Deum patrum suorum, & non imputabit eis quod minùs sanctificati sunt.* 2. Par. 3.

Expende illud *in toto corde*, sic enim totum in hoc toto corde reponitur, vt si quidem adsit, nihil ad veram desit pœnitentiam; si quid vero desit de toto, tunc absit totum quod requiritur, nec nisi forte in mendacio reuerti dicitur, qui non in toto corde reuertitur. Ier. 3. Hoc certe indicat ipsum nomen Contritionis quæ quasi quædam est totius cordis in minutissimas partes scissio, sicque Scriptura sæpius, *Scindite corda vestra.* Ioel. 2. Vnde & dicitur Sacrificium, ac ipsum holocaustum quod est præstantius, & quod Deo totum immolatur. *In animo contrito & spiritu humilitatis suscipiamur: sicut in holocausto arietum & taurorum, & sicut in millibus agnorum pinguium, sic fiat sacrificium nostrum in conspectu tuo.* Dan. 3. Sic in fornace Babylonica tres illi Viri qui se interno incendebant igne, suaque Deo mactabant corda, dum in externis flammis sua videbant spirare corpora. Sic apte S. Augustinus in Psalmum quinquagesimum: *In te habes quod offeras: habes in te quod occidas: Sacrificium Deo spiritus contribulatus, cor contritum & humiliatum Deus non spernit.* Ps. 50.

Egregium porro sermonem habet sanctus Bernardus de cordis Contritione qui totam eius formam ad hæc præcipua refert; *Deum cogita factorem tuum, cogita & benefactorem, cogita patrem; cogita Dominum. Ad omnia reus es, plange per singula. Quanam fronte attollo iam oculos ad vultum patris tam boni, tam malus filius? Confundor, confundor audire: si ego pater, vbi est honor meus? sed etsi pater non esset, obrueret me beneficiis.* Serm. 16. in Cant.

Et quæ plura pergit, quæ tantò erunt validiora, quanto erunt

magis vnita Cordi Contrito Christi Iesu, qui hoc ipsum quod doles peccatum ita doluit vt dolere numquam desinat, quia doloris eius meritum numquam exhauritur, sicque modò tam potest esse efficax quàm dum ipso doleret actu, si quod tuum est modo facias, & quoties dolendum erit, sic cum ipso perfectè doleas.

Quàm autem id frequenter sit exercendum, habes inferius in hebdomada Passionis, Feria quarta, vbi hæc proponitur Veritas.

Crux interdum à corpore, sed numquam ab animo deponenda.

Euangelium Feriæ, prorsus idem ac sequentis Dominicæ.

DOMINICA II. QVADRAGESIMÆ.

DE TRANSFIGVRATIONE DOMINI.

Assumpsit Iesus Petrum & Iacobum & Ioannem Fratrem eius, & duxit illos in montem excelsum seorsum, & transfiguratus est ante eos. *Matth.17.*

Cur tamdiu distulerit Dominus sic transfigurari : cur ante tam paucos transfiguratus est : cur ante hos tres præsertim, non ante alios ; Abnegationis nostræ est, reuereri potius quidquid est factum, quam cur ita sit, velle discutere.

Nihil est, autem, in Abnegatione rationabilius, quàm quod in illa videtur minus rationabile.

Habetur hæc Veritas in 4. parte, Feria 4. hebdomada decimæ quintæ.

ET resplenduit facies eius sicut sol: vestimenta autem eius facta sunt alba sicut nix.

Hæc sunt videlicet insignia Beatæ animæ; sic nos aliquando beati, sic aliquando similes ei erimus: sic Ille reformabit corpus *1. Ioan. 3.*
humilitatis nostræ configuratum corpori claritatis suæ. Quam *Phil. 3.*
vt spem & expectationem in nobis excitaret, sic apparere, sic resplendere voluit. De hac autem spe & cœlesti desiderio, tota est

Ascensionis Domini hebdomada, in hac 2. parte, singulis feriis, ac præsertim Sabbato, cuius est hæc Veritas:

Spes cœli, cœlum est.

ET ecce apparuerunt illis Moyses & Elias cum eo loquentes.

Cur illi duo Prophetæ præ cæteris? Hæc inter alias ratio redditur, quòd illi vehementius Deum seu Christum videre desiderauerint: Vide Exodi 33. & 3. Regum 19. Sic se his Christus qui se magis desiderant, magis communicat, vnde si tam rara est familiaris eius Communicatio, non aliunde est quàm quod rari sunt, qui se ad illam veris desideriis ex diuina conceptis gratia paratos velint. Hoc certe mirum!

Vix vllus est qui non se verè putet desiderare Christũ: Et vix vllus est qui Eum verè desideret:

In 1. parte, Feria 5. primæ Aduentus hebdomadæ.

RESPONDENS autem Petrus dixit ad Iesum, Domine, bonum est nos hîc esse; si vis, faciamus hîc tria tabernacula, Tibi vnum Moysi vnum, & Eliæ vnum. Addit S. Marcus: *Non enim sciebat quid diceret.*

Si nec in ipso cœlesti gustu sistendum est, longè minus in sensuali.

In 4. parte, Feria 5. hebdomadæ decimæ quintæ.

Quò etiam spectare possunt hæ duæ Veritates.

Beatius est magis carere omni sensibili consolatione, quàm ea abundare.

In hac 2. parte, Feria 4. hebdomadæ Sanctæ.

Si quid interdum sensibus licite indulgetur, non vt sensuale

ſuale eſt, ſed vt eſt licitum, accipiendum eſt.

In 1. parte, Feria 5. hebdomadæ 5. poſt Epiphaniam.

Et ecce vox de nube dicens : Hic eſt filius meus dilectus in quo mihi bene complacui, ipſum audite.

Nullus eſt Chriſtianus qui non credat Chriſtum eſſe filium Dei : Et vix eſt vllus Chriſtianus qui hoc verè credat.

Stupenda hæc Veritas ſæpius inculcanda. Declaratur in 3. parte. In Feſto Transfigurationis, ſexto Auguſti.

ET deſcendentibus illis de monte præcepit eis Ieſus dicens : Nemini dixeritis viſionem, donec Filius hominis à mortuis reſurgat.

Humilitati tuendæ tutius eſt, vix de ſe quàm vel humiliter loqui.

In hac 2. parte, Sabbato hebdomadæ 1. poſt Octauam Paſchæ.

HÆC ſunt quæ aliunde hûc transferri poſſint, & fructuoſe ſingillatim conſiderari. Sed quemadmodum in ſolemnioribus regni Comitiis, quid potiſſimum pertractetur, inquiritur ; Ita in ſingulari hoc Conuentu vbi ex omni pene hominum ſtatu, adſunt Viri delecti cum Chriſto Domino ; quid ſimul tractent, quid conferant, quid loquantur, hoc imprimis videtur exquirendum & perpendendum. Sic autem ſanctus Lucas refert :

Et dicebant exceſſum eius quem completurus erat in Ieruſalem. Luc. 9.

Id eſt, ſalutiferam Paſſionem, aït ſanctus Cyrillus. Quod certe mirum, cùm hæc duo Myſteria tantopere diuerſa ſint, atque inter ſe diſcrepantia. Sed propterea ſic ſapienter à Domino factum eſt iſtud, vt inde MODERATIONEM ANIMI, quæ non minus rara eſt inter homines, quàm illis eſt neceſſaria,

diſceremus. Sic itaque mutuam quæ inter vtrumque Myſterium, intereſt, oppoſitionem ſpectare conuenit, vt quæ inde praxis ad illam Moderationem in quocumque ſtatu, proſpero vel aduerſo retinendam, elicitur; vel maxime perpendamus. Quem in finem, hæc viſa eſt magis opportuna VERITAS PRACTICA quæ ad alias adjiceretur, & ſingulari ſtudio penſitaretur:

In die bona niſi memores mala, non erit dies bona.
Et in die mala ſi memores bona, non erit dies mala.

RATIO EST, Quia diem eſſe bonam aut malam non aliter cenſeri debet, quàm ſi dies in profectum animi, vel defectum cadat.

Sed non aliter dies in profectum aut defectum cadet, quàm ſi in die bona memores mala: aut in die mala memores bona.

Ergo nec aliter erit dies bona, vel mala. Ac proinde ex ſapientis conſilio & exemplo Chriſti Domini, In die bonorum ne immemor ſis malorum: & in die malorum ne immemor ſis bonorũ. *Eccleſi. 11.*

I. PVNCTVM.

CVM oppoſita iuxta ſe poſita magis eluceſcant; erit operæ pretium hîc ante omnia ſic inter ſe conferre duo illa Sacra Myſteria Transfigurationis & Paſſionis Chriſti Domini, vt quæ apparebit euidens oppoſitio, lucem & ſplendorem vtrique augeat. Primum igitur expende oppoſitionem.

Matth. 17. Marc. 9. Luc. 9. De Transfiguratione dicitur, *Reſplenduit facies eius ſicut ſol, & veſtitus eius albus & refulgens; & qui cum eo erant euigilantes viderunt maieſtatem eius:* De Paſſione verò, *Non eſt ei ſpecies neque decor, quoniam abſconditus eſt vultus eius & deſpectus, vnde nec reputauimus eum.* *Iſ. 53.* In Transfiguratione, ſic Pater auditur de Filio, *Hic eſt filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui*; In Paſſione verò ſic Filius auditur de Patre, *Deus meus, Deus meus vt quid dereliquiſti me?* *Matth. 27.* In Transfiguratione reſplendet medius inter duos inſigniores Prophetas, qui & ipſi videntur in maieſtate; In Paſſione verò medius inter duos latrones qui crucifixi ſunt cum eo. In

Transfiguratione, *Bonum est nos hic esse*, clamant Apostoli; In Passione verò, *omnes eo relicto fugerũt*. In Transfiguratione beatitudo animæ redundat in corpus & vestimenta; In Passione tormenta corporis in ipsam refluunt animam; & quoad partem inferiorem, omni priuant solatio.

DEINDE vero quantum à se inuicem elucescant, intuere; Transfigurationi quidem confert Passio, quòd in illa nihil nisi de morte Christi agatur: Quæ res omnium quæ tractari possent cùm sit grauissima, non mediocrem Mysterio dignitatem affert. Passioni autem Transfiguratio multùm deseruit, quia ex Transfiguratione magis apparet, quantùm honoris & beatitudinis Christus Dominus sibi detraxerit vt pati posset: nisi enim splendorem illum retinuisset, vt corpus suum passibile redderet, sic semper & vbique fulgere poterat vt in monte Thabor. O quàm diuersi sunt sensus Christi & hominum! conquirunt vndique homines subsidia corpori ne patiatur; at Christus quam habet impassibilitatem suo denegat corpori, vt pati possit!

Sed cur eo præcipue tempore, quo corpori debitam permittebat lætitiam & beatitudinem, de acerba morte sermo ingeritur? Cur tam lætis, tam tristia: tam iucundis tam amara immiscentur? Vt scilicet, *In die bonorum non sit immemor malorum*; *Luc. 23.* sicut in Cruce de Paradyso loquitur cũ latrone, *ne in die malorum sit immemor bonorum*. O præclarum documentum ad æqualitatem animi in tanta rerum varietate conseruandam! Non egebat quidem Christus hac cautione, vt se in ea contineret, cùm non esset mutabilitati & inconstantiæ subiectus sicut cæteri homines; sed cùm esset nostrum Exemplar, sic nos efformare voluit, vt à bonis & malis euentibus caueremus. Non est autem aptior cauendi modus, quàm si in die bonorum non simus immemores malorum; nec in die malorum obliuiscamur bona. Neque ad hanc memoriam excitandam videtur aliquid fore opportunius, quàm si id plenè persuasum habuerimus quod hic proponitur, diem bonorum non esse alioquin bonam diem, nisi simul mala memorentur: aut diem malorum non esse malam, si bona pariter memorentur.

Sic autem facilè persuadetur Christiano, qui nihil in bonis aut malis ducere debet, quàm quod in profectum animi vel defectum cadit; seu quod idem est, nihil bonum homini, nisi quo

verè bonus & beatus est: nihil verè malum, nisi qu malus & miser efficitur in omnem æternitatem: Hoc est enim vnum necessarium, cui quantùm prosunt aut obsunt cætera, tantùm verè
Luc. 9. bona vel mala sunt. *Quid enim proficit homo, si lucretur vniuer-*
Ecclesi. 39. *sum mundum, se autem perdat, & detrimentum sui faciat? HAEC omnia sanctis in bona*, inquit Sapiens, *sic & impiis & peccatoribus*
Titi 1. *in mala conuertentur.* Cui conformiter Apostolus, *Omnia munda mundis; coinquinatis autem & infidelibus nihil est mundum*; quasi dicerent; In tantum quælibet bona vel mala sunt, in quantum his homo bene vel malè vtitur; In quantum bonus vel malus ex eorum vsu efficitur. O si hac horâ, si hac consideratione bene vteris, quàm tibi bona esset!

II. PVNCTVM.

S*ED non aliter dies in profectum tuum spiritualem aut defectum cadet, quam si in die bonorum memores mala; aut in die malorum memores bona.*

Tria hic distinctè reuoluenda: Primum est, diem bonam siue bonorum dici, quando eueniunt quæ prospera dicuntur, diem autem malam aut malorum, quando quæ aduersa putantur, incidunt. Secundò tunc esse profectum spiritualem, quando animus in prosperis aut aduersis se ita continet, vt neque nimis exultet & efferatur, nec nimis se abjiciat & deprimatur; sed æquâ lance omnia perpendendo, vnum in omnibus spectet Deum. E contrà verò tunc esse defectum, quando in alterutrum horum extremorum animus rapitur. *In quantam tribulationem*
1. Macch. 6 *deueni, & in quos fluctus tristitiæ, qui iucundus eram & dilectus in potestate mea.*

Tertiò denique non aliter meliùs animum contineri in prosperis aut aduersis, quàm recordatione contrariorum: Sic enim continetur ne se totum dedat lætitiæ vel tristitiæ, quod est vnicum medium euitandi excessus, & peccati cuiuslibet in alterutro fortunæ flantis aut reflantis statu; Quod fuse & egregie sanctus
Iob 28. Gregorius docet, in illa verba Iob, *qui fecit ventis pondus, &*
l. 19. Mor. c. 5. & 6. *aquas appendit in mensura.*

Sicut enim propterea excedit animus gaudendo vel mœrendo, quia in occasione gaudij vel mœroris totum se abiicit in il-

los affectus inordinatos, nullamque aliam suscipit cogitationem quàm eis conformem & agnatam; sic planè si reuocetur ab illo æstu & impetu, in quem se totum rapi sinit, remedium malo afferetur. Reuocatur autem per memoriam & repræsentationem bonorum in die malorum, vt è contra: sic enim animus inordinatus diuersa cogitando diuiditur, & diuisus facillimè temperatur, ad eámque moderationem redit, in qua virtus est posita. Quis enim quantumuis lætus & gaudens, si extrema vitæ recogitet, si mortem, si iudicium, non illicò lætitiæ modum ponat? quis animo mœrens & abiectus aliquam mœroris sui partem futura Beatitudinis recordatione non sentiat euanescere vel mitigari? *Memento*, inquit Idem Sapiens, *paupertatis in die abundantiæ, & necessitatum paupertatis in die diuitiarum.* Itáne meministi? Eccles. 18.
Fili recordare quia recepisti bona in vita tua. O tùm infausta, & Luc. 16.
infrugifera recordatio, sed modò vtilis & opportuna!

III. PVNCTVM.

IN *die igitur bona nisi memores mala, non erit dies bona: & in die mala, si memores bona, non erit dies mala*; Quia videlicet non est bona nec mala dies, nisi cùm inde boni aut mali sumus, nisi cùm inde meliores aut peiores euadimus: Vix autem possumus esse meliores in die bonorum, nisi aduersa memoremus, quibus animus à nimia effusione contineatur, & in virtute subsistat: neque etiam peiores in die malorum, si bona quædam & prospera reuocentur in mentem, quibus ipsa mens sustentetur ne in extremam ruat tristitiam, & inordinatos alios motus; ac proinde sicut iam supra visum est, sic vtrumque semper est temperandum, vt nec pura prosperitas, nec mera obuersetur aduersitas.

Videte itaque, inquit Apostolus, *quomodo cautè ambuletis, non quasi insipientes sed vt sapientes, redimentes tempus, quoniam dies mali sunt, propterea nolite fieri imprudentes, sed intelligentes quæ sit voluntas Dei*; quasi dicat, in hoc apparebit Sapiens ab Insipiente, si cautè & prudenter ambulet: tunc verò caute ambulare censebitur, si ex quotidianis euentibus proficiat, cùm alioquin dies mali sint nisi sic prosint; ac denique vt sic fructuose proficiat, attendat necesse est ad diuin m Prouidentiam & vo-

luntatem, quæ ſic ſpectari debet in aduerſis & in proſperis vt aduerſa omnia velimus quia ſic Deus illa vult, nec vlla velimus
Iob 2. proſpera niſi quia ſic ille vult. *Si bona ſuſcepimus de manu Dei, mala quare non ſuſcipiamus.* Sicque viciſſim ſentiendum & dicendum: ſi mala ſuſcepimus de manu Dei, bona quare non ſuſcipiamus? Vbi tamen aduerte, quod quanto facilius eſt de bonis dicere quod ea de manu Dei ſuſcipimus, tanto difficilius eſt id vere ſentire: Cum enim naturali affectu erga bona propendeamus, vix illum affectum ita purgamus vt non magis bona diligamus, quia nobis bona ſunt, quàm quia Deus illa vult.
Iob 1. Quamobrem in id præcipuè vigilandum: *ſicut Domino placuit,*
1. Macch. 3. *ita factum eſt. SICVT fuerit voluntas in cœlo, ſic fiat.* Vide in 1. parte, diem 9. 10. 11. & 12. Ianuarij.

Si quid porro deſideres amplius huic vniuerſim confirmandæ Veritati, recole hiſtoriam quæ à Taulero refertur de homine mendico, cui cum Theologus quidam precaretur proſperum diem, reſpondit ſe nullam vmquam aduerſam habuiſſe, cum à Deo cuncta ſe accipere ſemper cogitaret: qua de re fuſiſſimum inter eos habitum eſt colloquium. Refert & Cornelius à lapide in caput 12. ad Romanos.

Videri etiam poteſt Dominica 4. poſt Pentecoſten in 3. parte, Vbi hæc habetur Veritas:

Niſi te humilies in proſperis, proſpera te humiliabunt.

HAC HEBDOMADE, Quidquid in Oliuarum horto, dum capitur à Iudæis Dominus, geſtum aut dictum fuit, recenſetur.

FERIA SECVNDA.

DISCIPVLIS A SOMNO EXCITATIS, APPROPINQVANTEM PASSIONIS HORAM ET TRADITOREM CHRISTVS DENVNTIAT.

Ecce appropinquauit hora, & filius hominis tradetur in manus peccatorum: surgite, eamus, ecce appropinquauit qui me tradet. Matth. 26.

VERITAS PRACTICA.

Si dum adest occasio, virtus abest: vix vmquam virtus aderit.

SENSVS est, quod Vix vlla securitas virtutis vmquam exercendæ, nisi dum se offert occasio, exerceatur.

RATIO est, quia non est securitas virtutis exercendæ, nisi exerceatur quando vult Deus.

Sed nisi semper exerceatur quando sese offert occcasio, vix dici poterit quod vmquam exerceatur quando velit Deus.

Ergo nec est securitas virtutis vmquam exercendæ, nisi dum se offert occasio, exerceatur.

I. PVNCTVM.

DVM internos illos dolores, de quibus dictum est, patiebatur animo Christus, Iudæi, duce Iuda proditore, parabant illi externos quibus eius cruciarent corpus. En Conscripti milites, & turba ex omni hominum genere constata iam iam in montem atque ipsum hortum vbi orabat Dominus, ad ipsum capiendum armata venit. *Ecce*, inquit Euangelista, *ecce Iudas vnus de duodecim venit, & cum eo turba multa cum gladiis & fustibus, missi à principibus sacerdotum, & senioribus populi. Qui autem tradidit eum, dedit eis signum dicens, quemcumque osculatus fuero, ipse est, tenete eum, & ducite cautè.* Matth. 26.

Proh qualis discipulus! qualis sermocinatio! qualis exercitus contra Dominum exercituum? Hos omnes Christus videbat aduentantes, audiebat colloquentes, & sentiebat intestinis odiis in se furentes. Quamobrem iterum adit discipulos etiam nunc dormientes; quibus excitatis, *Ecce*, inquit, *appropinquauit hora*; quasi diceret, iam non est retrocedendum, iam non est locus Luc. 4. Ioan. 7.

miraculis illis quibus per medios hostes & milites tutus incedebam, aut quibus ipsi ad me capiendum missi, re infecta discedebant, quia nondum venerat hora mea, sed ecce iam modò venit, modò capiendus sum, modò tradendus sum: ecce appropinquauit qui me tradet.

Aptissimus certe ad virtutem excercendam stimulus, vt cum sese offert occasio, nunquam recusetur. Tunc enim natura deprauata solet refugere vel cunctari, & conquirere rationes differendi bonum opus. Sed contrà, hoc stimulo acuatur; *Aut numquam exercenda est Virtus, aut modo est exercenda.* Vix enim bona mens in id consentiet, vt numquam virtutem exerceat; vnde si persuasum id habet, aut modo, aut nunquam: certe cum gratia stimulabitur.

Ratio autem quæ id persuadet, hæc est, quod si quæ sit securitas & certitudo in hac vita, virtutis exercitæ vel exercendæ, in eo maxime est vt intelligatur ita tunc Deum velle à nobis: nam sicut quando cognoscitur eius Voluntas tunc certus quiuis esse potest quod sit tempus virtutis exercendæ; sic nisi cognoscatur eius voluntas, dubitare quiuis potest vtrum eam exercere debeat, vtrum quod agit sit vera virtus aut ficta, ex amore proprio vel aliquo humano motu aut etiam diabolico inducatur. Quantæ enim sunt huius infensissimi hostis circumuentiones? quæ certe eo peiores sunt, quo tectiores & magis occultæ; eo vero magis occultæ quo prætextum pietatis & virtutis præ se ferunt, vnde
2. Cor. 2. Apostolus, *Vt non circumueniamur à satana, non enim ignoramus cogitationes eius.*

Hinc ergo manifestè sequitur, tantam fore securitatem veræ virtutis exercitæ, quanta fuerit certitudo diuinæ voluntatis pro
L. 3. c. 11. ea exercenda. *Non enim omnis affectio*, vt ait optime Gerson, *quæ videtur bona statim est sequenda, sed neque omnis contraria affectio ad primum fugienda.* Vide integrum caput, vbi hæc inter alia Dominus à se discenda monet, *vt desiderium tuum*, inquit, *ponas totaliter secundum beneplacitum meum, & tui ipsius amator non sis, sed meæ voluntatis cupidus æmulator.* Quid respondes?

II. PVNCTVM.

SED *nisi semper exerceatur virtus, quando sese offert occasio, vix dici poterit quod vmquam exerceatur, quando velit Deus.*

Dic enim, quandònam putas, illam exercebis? cum tibi scilicet placuerit? at credisne tum ita placiturum Deo? Non vereris ne quod ex electione tua est, id ex amore proprio sit, cùm præcipue neglexeris quod certò sciebas ex voluntate seu Prouidentia Dei esse? Non vereris quod ait sanctus Bernardus, *grande malum voluntas propria, qua fit vt bona tua tibi bona non sint?* Si tibi à Superiore vel Directore res aliqua consulta esset, tu vero, illâ neglectâ vel posthabitâ, nonnihil aliud agitares ex ductu tuo, nonne tibi suspectus esset ille ductus tuus quem sic præferres Directoris iudicio? Cur porro non idem iudicas de iis virtutum actibus quos exercere te putas ex electione tua, si illos compares cum exercendis in occasione vbi se Deus manifeste indicat, & vbi à te toties quodammodo posthabetur, quoties occasione neglecta remittis exercitium in aliud tempus quod tibi videbitur opportunius? *Serm. 71. in Cantic.*

Sed quis tum promisit gratiam? cum potius nihil in Scripturis crebrius repetatur quam si negligatur occasio & tempus, iactura fiat gratiæ quæ se se cum occasione præsenti offerebat? *Adiuuantes exhortamur*, inquit Apostolus, *ne in vacuum gratiam Dei recipiatis, ait enim tempore accepto exaudiui te, & in die salutis adiuui te. Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis*; Et licet alia similis posset occurrere occasio: hoc ipsum tamen quod differs & quod præsens futuro præfers ex arbitrio tuo magis quam ex nutu Dei, nonne indicat te magis velle facere voluntatem tuam quam diuinam? Quod si vetat Sapiens, *Ne dicas amico tuo, vade & reuertere, cras dabo tibi cum statim poßis dare*; quanto magis id vetitum ne sic cum Deo agas? Vellesne sic tecum Deus ageret, quando in necessitate tua rogas illum vt in adiutorium tuum intendat, vt festinet, vt ne tardet? O te inconsultum! vis Deum tibi statim adesse cum illum rogas, & cum te ille rogat seu cum tibi adest, tu illum differs & repellis! *Et noluerunt attendere, & auerterunt scapulam recedentem, & aures suas aggrauauerunt, ne audirent. Verterunt ad me tergum, & non faciem, & in tempore afflictionis suæ dicent, surge & libera nos.* Potestne aliquid iniquius cogitari? *2. Cor. 6. Is. 49. vide etiam Heb. 3. Prou. 3. Zacch. 7. Ier. 2.*

III. PVNCTVM.

S*I dum ergo adest virtutis occasio, virtus abest, vix vmquam aderit, vix vmquam certò virtutem exercebis*; cum in vna Dei voluntate sit posita certitudo, qualis quidem in hac haberi vita potest, neque aliud diuinæ voluntatis indicium sit clarius quàm dum se se offert virtutis occasio; Quidquid de futuro tibi promittis, nimis incertum est, vt ibi figas virtutem; nam præterquam quod neque diem neque gratiam tibi certo polliceri potes, de ipsa tua etiam voluntate si quid tibi promittis, præsumptio est potius & virtutis quædam simulatio quam bona voluntas; si enim esset bona voluntas, esset conformis diuinæ, esset efficax & cooperatrix gratiæ quæ se se offert, vnde illud Prophetæ: *Ier. 15.* *Date Domino Deo vestro gloriam, antequam contenebrescat, & antequam offendant pedes vestri ad montes caliginosos: expectabitis lucem, & ponet eam in vmbram mortis, & in caliginem.* Formidanda sane verba.

Et certe qui modo differt in aliud tempus, æque proferet illud tempus in aliud atque aliud sine modo sicut iam differt; qua enim difficultate, si quæ talis est, modo impeditur, eâdem & retardabitur semper, imò & grauiori vt supra ostensum est; aut si quæ alias ratio appareat virtutis exercendæ, cum non sit melior *Rom. 9.* neque nobilior quam quæ ex diuina voluntate petitur, *Quid adhuc quæritur,* inquit Apostolus? *voluntati enim eius quis resistit?* quis nisi fatuus, arrogans, impius? Sic itaque semper in occursu virtutis: *Ecce nunc hora*; aut modo aut nunquam. Itane verò nunquam virtutem exerceam? ergo modo. Et iam modò vide quid occurrat; atque hoc ipsum propositum virtutis cuiuslibet *Ps. 118.* sic deinceps exercendæ, firmiter statue in Domino; *Iuraui & statui custodire iudicia iustitiæ tuæ.* Certa est alioquin Veritas:

Quo longius differs, difficultatem difficilius tolles.

Vide in 1. parte, Feria 2. hebdomadæ.

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, In peccato vestro moriemini. Ioan. 8.

VERITAS PRACTICA.

Illa mundanis præcipuè formidanda sententia: *In peccato vestro moriemini.*

In 4. parte, Feria 5. hebdomadæ decimæ nonæ, & vbicumque de Mundo, de rara pœnitentia, & de paucis saluandis.

FERIA TERTIA.

SVAVITAS ET MANSVETVDO DOMINI IESV, PRODITOREM SVVM ALLOQVENTIS.

Amice, ad quid venisti? Matth. 26.
Iuda, osculo filium hominis tradis! Luc. 22.

VERITAS PRACTICA.

Quò quis est mitior, eò est generosior.

RATIO EST, Quia quò quis est magis compos & sui potens, eò est generosior.
Sed quò quis est mitior, est magis sui potens.
Ergo & generosior, quod tamen vix crederetur.

I. PVNCTVM.

NVMQVAM defuerunt Christo Domino Inimici, neque his vmquam defuit mala voluntas eius perdendi; sed ad hanc vsque horam nullus fuerat ausus Eum tangere quia videlicet, *nondum venerat hora eius*; At ecce modò nunc Ioan. 7. hora, ecce primus omnium Iudas simulato amici osculo non

veretur eum infami ore contingere, & faciem illam tremendam Angelis attrectare scelestis suis labiis! Paucis hæc Euangelistæ, sed emphaticis Verbis. *Et qui vocabatur Iudas, vnus de duodecim antecedebat eos; & confestim accedens ad Iesum, dixit, Aue Rabbi, & osculatus est eum.*

Luc. 22.
Matth. 26.

Credibile est ad hos amplexus cohorruisse sacrum Christi Domini corpus; & ad hanc primam plagam, sanctissimum eius vultum sic erubuisse vt licet non fuerit admodum violenta plaga, fuerit tamen valde sensibilis Illi qui pectus amarulentum osculantis cernebat, & in medio pectore Satanam inhabitantem, atque in se per discipulum suum irruentem. Sic enim dictum est, *quod introiuit in eum Satanas.* Mirum quin terra dehiscens absorbuerit hominem, aut cœlum fulgurans non consumpserit! sed erat nobis edendum suauitatis & generositatis exemplum! Admirare, Audi, Vide quâ gratiâ, qua benignitate, quibus verbis iniuriam Christus vlciscitur; *Amice,* inquit, *ad quid venisti?* Hoc erat verbum omni telo acutius, *hic sermo penetrabilior omni gladio ancipiti,* ad proditoris pectus confodiendum & conscientiam sceleris excitandam, nisi contra obduruisset.

Hebr. 4.

Vide enim & expende vt proponit illi quæstionem, *Ad quid venisti,* cui erubescat respondere, & pudore confusus redeat in animum & resipiscat; sic enim respondere debuisset, *Venio te traditurus,* quod certe si cogitasset & attendisset, tum forte salubrius eum pœnituisset quàm postea. Tùm vero compellans Christus Traditorem proprio nomine, addit; *Iuda, osculo filium hominis tradis!* Quasi ipse Dominus responderet suæ quæstioni, quasi diceret quod ille miser non audebat; Ad hoc scilicet tu venisti vt me tradas! Sed attende quid facias! Nonne vel hoc infame Traditoris nomen te commouet? Tu Iuda traditor! tu ex Discipulo meo, satelles Satanæ! ex Apostolo Apostata, ex primis omnium nimis honorandis amicis, execrabilis omnium qui extiterint hominum! Hoc expende Iuda, redi in te ipsum, ad quid venisti! si data est & accepta pecunia vt me venderes, en me tuum; habes quem quæris; sed cum ego te, iam cariore pretio velim redimere, ne teipsum perdas; Redi ad me redimendus, sicut ego me ipsum tibi sino vendendum. De me nihil queror, nihil satago; moriendum mihi, sed cùm tibi mea morte vitam & salutem restituam, vide ne te perdas hoc ipso tempore quo te

atque omnes homines saluos volo.

Hæc & alia recogitans, vide nùm sic aliquando tecũ suauiter & fortiter ad resipiscendum Christus egerit? Vide quæ tuæ fuerint simulatæ Confessiones, quæ ficta oscula in Communionibus; quanta Christi benignitas, qualis tua in aduersarios, & in aduersis; quanta vis & fortitudo mansuetudinis; quantũ addat ad generositatem, si modo ex virtute non ex naturali quadam indole proficiscatur; quàm illud denique verum sit, *Quò quis est mitior, eo est generosior*, seu fortior & constantior in aduersis vel sustinendis vel aggrediendis. Nam id constat apud omnes, vnumquemque eò esse generosiorem quò est magis sui compos & potens animi. Nemo enim læditur nisi à seipso : neque aliter seipsum quis lædit, vt suprà visum est, nisi quia se animo turbari sinit, & tùm velut amisso rationis clauo, quacumque eum ferunt & voluũt aduersi turbines, misere rapitur: animus vero sibi præsens & sui potens aduersa quodammodo cicurat, & iis ad nutum vtitur velut cicuris animantibus. Sic de suo Sapiente Seneca, *Certi sunt domitores ferarum qui sæuissima animalia cogant pati sub iugum, nec asperitatem excussisse contenti, vsque in contubernium mitigant. Leonibus magister manum insertat; osculatur tygrim suus custos. Elephantem æthiops iubet subsidere in genua. Sic sapiens est artifex domandi mala, dolor, egestas, ignominia, carcer, exilium, vbique horrenda, cùm ad hunc peruenere, mansueta sunt.*

In 1. parte, Domin. 4. post Epiph.

Ep. 86.

At quantò magis hæc vera sunt de vero Sapiente, qualis esse debet omnis Christianus, & qualem instruit Christus Dominus in cuius paucis verbis ad amicos suos plus est ne terreantur, quam in cunctis inimicis ne ipsos terreant: *Dico vobis amicis meis, ne terreamini ab his qui occidunt corpus: & post hæc non habent amplius quid faciant,* Vide in 3. parte, Feria 6. hebdomadæ 10. Luc 12.

II. PVNCTVM.

SED *quò quis est mitior, eò magis est sui potens.*

Sic enim Sancti omnes Patres Mansuetudinem definiunt quæ perturbationes animi sedet, & animum sibi conseruet, hæc est patientia in qua anima possidetur, hæc est terra quã possident mites, animum scilicet & corpus quod nunc est terra mortuo- Luc. 21. Matth. 5.

rum, vt ait sanctus Chrysostomus, tunc autem terra viuorum.
4. Strom. *Mansueti vel mites sunt*, inquit Clemens Alexandrinus, *qui infidam quæ est in anima pugnam sedauerunt iræ, & cupiditatis, & eo-*
In Ps. 33. *rum quæ sub eas cadunt.* Sic verò sanctus Basilius; *qui sedatis sunt & compositis moribus, nempe ab omni affectu vitioso liberi, adeo vt nullum in animabus suis perturbationi reliquerint locum, hi demum mansueti appellantur.* Sanctus denique Ambrosius, *Qui sunt mansueti nisi quos nullus stimulus dissentionis exagitat, non ira perturbat, non sæuitia exasperat, non rabies crudelitatis inflammat?* hoc videlicet est quod Christus Dominus vult à se disci cùm dixit,
Matth. 11. *discite à me quia mitis sum & humilis corde*; id est, sedationem animi, & eo maxime tempore exercendam & demonstrandam quo periculum est præsentius iræ & perturbationis. Qualis tùm animus tuus? non enim ex sensu quem modò habes, sic de mansuetudine tua iudicare debes, sed ex statu & compositione animi quam sentis in aduersis prout ei consentis vel resistis. Hinc
Eccl. c. 28. aptè Sapiens: *secundum ligna syluæ sic ignis exardescit, & secundum virtutem hominis, sic iracundia illius erit, & secundum substantiam suam exaltabit iram suam.* Id est, quantum vniuscuiusque interest in re aliqua, tantùm propterea commouetur; aut certe tùm indicat se tranquillum esse & sedatum, quando non commouetur, cum sua multùm interesse videt.

III. PVNCTVM.

QVO *quis ergo est mitior, eò & generosior*, cum sit magis sui potens & præsens, in qua animi præsentia & potentia tota vis generositatis est sita. *Locum tuum ne dimiseris*, inquit
Eccl. 10. Sapiens: *Locus tuus est Ratio*, inquit sanctus Ambrosius. Atque hîc vide quam longe fallantur ij qui sibi nomen fortitudinis arrogant, cum iræ & vindictæ cedunt; nihil illis est imbecillius; sicut ebrium, dormientem, aut impotem rationis vel leuissimo dejicias ictu; sic illos perturbatos, casus vel leuissimus aduersitatis abjiciat. Stat vero contra grauissimos quósq; turbines, immobilis & imperturbatus Mitis, quia nihil est mali in aduersis nisi perturbatio qua inde animus agitatur, & qua mitis se liberat dum se tam mitem præstat in occursu aduersitatum, quam se præstandum nouit in meditatione vel lectione, dum se ad illas

comparat. *Paratus sum & non sum turbatus. QVASI leo confidens absque terrore erit.* Quid Moyse mitius, de quo Scriptura refert quod *erat Moyses vir mitissimus super omnes homines qui morabantur in terra?* Et quis eo generosior, qui annos quadraginta totos, duxit exercitum plusquam sexcentorum millium, per maria, per deserta, per inuia, per quidquid horrorem potest incutere, & cum etiam *centum & viginti annorum esset, quando mortuus est: non caligauit oculus eius, nec dentes illius moti sunt,* Quæ Scripturæ Verba non tantum referas ad firmam corporis eius valetudinem, sed ad constantem eius animi moderationem & æquitatem, quam nulla vmquam iræ caligo infuscauit, nec acerbior inflexit oratio. Ps. 118. Prou. 28. Num. 12. Deut. 34.

Sic de Dauide qui suam satis apertam facit mansuetudinem cùm ait Domino: *Memento Domine Dauid, & omnis mansuetudinis eius.* At fuitne quisquam cum illo comparandus in animi fortitudine, generosoque pectore? Sic præclare sanctus Augustinus in eius persona Christum & cunctos Christianos demonstrat mansuetudine suos omnes aduersarios debellare, & vincere: *Dauid*, inquit, *interpretatur manu fortis, Erat enim magnus belligerator, præsumens quidem de Domino Deo suo. Confecit bella omnia, prostrauit omnes inimicos suos, Deo se adiuuante, quemadmodum se habebat illius imperij dispensatio, præfigurans tamen fortem manu quendam ad debellandum inimicos, diabolum & angelos eius. Hos autem inimicos Ecclesia debellat. Et quomodo debellat? Mansuetudine. Mansuetudine enim ipse Rex noster vicit diabolum. Sæuiebat ille, Iste sufferebat. Victus est qui sæuiebat, vicit qui sufferebat. In ista mansuetudine Corpus Christi quod est Ecclesia vincit inimicos.* In Ps. 131.

Hoc est igitur omni modo enitendum; *Omnem ostendentes mansuetudinem ad omnes homines*, inquit Apostolus. Et acutè Sapiens, *Verbum dulce multiplicat amicos & mitigat inimicos; & lingua Eucharis in bono homine abundat.* Ex interno quidem animi statu lingua seu verba componuntur, sed quando vel commotus esset animus, si dulce possit proferri verbum, quod certe potest cum gratia, valet vel plurimum ad ipsum animi statum tranquillandum. Magis autem in nostra potestate est linguæ vsus quàm primus animi motus; vnde qui linguæ temperandæ inuigilat, sibi toti seruit; *Qui custodit os suum & linguam suam*, inquit Sapiens, *custodit ab angustiis animam suam.* Sanctus item Iacobus Tit. 3. Eccles. 6. Prou. 21.

Iac. 3. aptissime, *si quis in verbo non offendit perfectus est vir, potest etiam fræno circumducere totum corpus; si autem equis fræna in ora mittimus ad consentiendum nobis, & omne corpus illorum circumferimus. Ecce & naues cum magnæ sint, & à ventis validis minentur, circumferuntur à modico gubernaculo, vbi impetus dirigentis voluerit; ita & lingua modicum quidem membrum est, & magna exaltat*: id est, 1. Thess. 4. magnas excitat turbas. *Operam detis, vt quieti sitis.*

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium: *Super Cathedram Moysi sederunt Scribæ & Pharizæi: omnia ergo quæcumque dixerint vobis seruate & facite.* Matth. 23.

VERITATES PRACTICÆ.

Aut nulla, aut tota est Charitas in agendis, sicut Fides in credendis.

In 2. parte, Feria 4. hebdomadæ 4. post Pascha.

Qui rationes inquirit Obedientiæ, rationem quærit suæ inobedientiæ.

In 2. parte, Feria 4. hebdomadæ infra octauam Ascensionis.

Quasi peccatum ariolandi est, repugnare: & quasi scelus idololatriæ, nolle acquiescere.

In hac 2. parte, Sabbato hebdomadæ 4. post Pascha.

SECVNDVM opera vero eorum, nolite facere: Dicunt enim & non faciunt. Alligant enim onera grauia, &c.

Si non facis quod doceris, quia qui hoc docent non faciunt; tam falsò te excusas, quam vere illi à Domino accusantur.

In 4.

In 4. parte, Feria 5. hebdomadæ 27. vbi de his expreßè verbis Domini.

OMNIA vero opera sua faciunt vt videantur ab hominibus.

Gloriam Christi vertimus in ignominiam, si aliam à Christo quærimus gloriam.

In 3. parte, Feria 6. hebdomadæ 2. Vide & quæ iam suprà relata est, de Iustitia coram hominibus facta. In eadem 3. parte, Sabbato hebdomadæ 5.

AMANT primos recubitus in cœnis, &c. Qui major est vestrum, erit vester minister.

Quò quis superior est in ordine hominum, eò inferior est in Christi ordine.

Aut è contra.

Quò quis inferior est in ordine hominum, eò superior est in Christi ordine.

In hac 2. parte, Feria 4. hebdomadæ 4. Quadragesimæ.

QVI autem se exaltauerit humiliabitur, &c.

Qui se Christi exemplo non humiliat, exemplo dæmonis humiliabitur.

In hac 2. parte, Feria 4. Septuagesimæ. Vide autem in 4. parte, Dominica 16. congestas simul de hac materia Veritates.

FERIA QVARTA.

PROCEDIT IESVS OBVIAM SVIS INIMICIS, EOSQVE PROSTERNIT.

Vt dixit eis, ego ſum, abierunt retrorſum, & ceciderunt in terram. Ioan. 18.

VERITAS PRACTICA.

Qui ſupra mortem eſt, infra ſe videt omnia.

Id eſt.

QVISQVIS paratus eſt mori, & pati, ſic ſibi mortem, & aduerſa quæque ſubſternit, vt Chriſtus Dominus.

RATIO eſt, quia tunc dicuntur aduerſa ſubſterni vel ſubijci, quando illis ſuperior animus minime frangitur aut læditur.

Sed quiſquis eſt ad illa paratus, hunc animum ſuperiorem, infractum & illæſum habet.

Ergo & illa ſibi ſubſternit, ac proinde expedit maximopere vnumquemque ſic eſſe paratum.

I. PVNCTVM.

SIC ſanctus Ioannes inter alios Euangeliſtas, rei geſtæ ſeriem ſubijcit: *Iudas ergo cum accepiſſet cohortem, & à pontificibus & phariſæis miniſtros, venit illuc cum laternis, & facibus & armis. Ieſus itaque ſciens omnia quæ ventura erant ſuper ſe, proceßit, & dixit eis, Quem quæritis? Reſponderunt ei: Ieſum Nazarenum. Dixit eis; Ego ſum, Stabat autem & Iudas qui tradebat eum cum ipſis. Vt ergo dixit eis, Ego ſum, abierunt retrorſum & ceciderunt in terram. Iterum ergo interrogauit eos, Quem quæritis? Illi autem dixerunt: Ieſum Nazarenum. Reſpondit Ieſus; Dixi vobis quia ego ſum; ſi ergo me quæritis, ſinite hos abire; vt impleretur ſermo quem dixit, quia quos dediſti mihi non perdidi ex eis quemquam.*

Multa hic pie & fructuoſe expendi poſſent. Primò, quod illos interroget quorſum venerint? aut quem quærant? vt cùm reſponderint ſe quærere Ieſum, tum Ieſus ſe potius ſinat & permittat capi quàm ſe capiendum objiciat; Si enim peccarunt in

eo capiendo & male tractando, non inde est quod Christus se dederit eis, sed quod ipsi ante vt fatentur, eum perdendum quæsiuerint: sic optimè sanctus Leo, *Admisit in se impias manus furentium, quæ dum proprio incumbunt sceleri, famulatæ sunt Redemptori.* Serm. 10. de Pass. Deinde vt cum etiam sacrum nomen Iesu pronuntiarent, aut illum loquentem audirent, à meditato facinore deterrerentur, sicut olim ministri à Iudæis missi ad eum capiendum, redierunt re infecta, dicentes: *Nunquam locutus est homo sicut hic homo.* Ioan. 7. Quapropter statim atque audiuerunt eum loquentem, abierunt retrorsum proiecti in terram, vt hoc miraculo territi, & operante intus gratia, erigerentur ad agnitionem sceleris & ad spem veniæ. Hîc verò rursus aptissimè sanctus Leo; *Quid iam poterit maiestas eius iudicatura, cuius hoc potuit humilitas iudicanda?* Serm. 2. de Pass. Voluit etiam Christus Dominus ex eorum elicere ore hanc confessionem quod quærerent Iesum, id est Saluatorem, quo nomine requisitus diceret *Ego sum*, ego ille sum Saluator quem quæritis, & qui propterea me vobis trado.

Denique sic generose processit illis obuiam, sicque eos potenter prostrauit vt nos doceret hanc illustrem Veritatem, *Quod quisquis supra mortem est, infra se videt omnia.* Quisquis paratus est mori & pati sicut Christus, sic mortem & aduersa quæque sicut ille sibi substernet & subjiciet. Quid enim est aliud inter aduersa quæuis infracto & illæso esse animo, nisi ipsa prosternere & nobis subjicere ne illis subjiciamur? Nam vt optime notat sanctus Bernardus sic dicitur mors deuicta à Christo, *non quidem vt cogatur non adesse, sed non obesse.* Sicque Deus promittit Is. 43. suis, vt cùm per ignes & alia pericula pertransibunt, se ita affuturum vt non lædantur; tametsi enim comburantur, tametsi doleant corpore, & moriantur, tamen quia eorum fides & animus minime læditur, sic dicuntur superiores & victores: sicque omnes habent in cœlo palmas, quod victi corpore vicerint animo, Apoc. 7. *& torti torquentibus fuerint fortiores*, vt ait sanctus Cyprianus. L. 2. Ep. 6. Videndum enim est qua de re agatur, vt iudicetur de victoria; non hic autem agitur de robore corporis aut de bonorum conseruatione, sed de constantia & fidelitate conseruanda, quæ si in aduersis retinetur, profecto aduersa, Deo bene iuuante, subjiciũtur.

O admirandam Christi potentiam, qui non tantum in se sed in suis, aduersantia quæque prosternat! Illa illa potentia Christi,

Ibid. nostra est, si sicut ille, parati simus mori & pati. *Ille qui pro nobis mortem semel vicit, semper vincit in nobis.*

II. PVNCTVM.

SED *quisquis paratus est mori vel pati, hunc animum habet superiorem, infractum, & illæsum ab omni casu.*

Quia videlicet nihil quidquam animũ nostrum lædit nisi quod animo repugnanti aduersatur, licet enim sit ex se aduersum & repugnãs naturæ, si tamen animus hanc aduersitatem & repugnantiam libens volensq; suscipiat, non inde lædetur: sicut in voluntariis pœnitentiis & mortificationibus quotidie accidit. *Nihil est alicui pœna,* inquit sanctus Anselmus, *nisi quod est contra voluntatem.* Vnde eleganter Saluianus, *Nulli vt opinor beatiores sunt, quam qui ex scientia sua atque ex voto agunt: humiles sunt religiosi, hoc volunt; pauperes sunt, pauperie delectantur: sine ambitu sunt, ambitionem & honorem respuunt: lugent, lugere gestiunt: infirmi sunt, infirmitate lætantur.* Atqui paratus ad mortem animus & ad alia quæuis sufferenda, sic ea volens lubensque suscipit quando eueniunt, perinde ac si eligeret aut accerseret; In eo enim est animi præparatio, vt quidquid euenire potest expectet, sicut seruus absentem expectat Dominum, dicente ipso Domino; *sint lumbi vestri præcincti & lucernæ ardentes in manibus vestris, & vos similes hominibus expectantibus Dominum suum, vt cum venerit & pulsauerit confestim aperiant ei.*

L. de Conc. Virg. c. 4.

L. 1. de Prou.

Luc. 12.

Venit enim, vt ait sanctus Gregorius, *per ægritudinis molestias* & alia concomitantia incommoda quæ paratus animus tam lubens suscipit, quàm vere ad illa est paratus.

Ignis, crux, bestiæ, & tota tormenta diaboli in me veniant, tantum Christo fruar; aiebat sanctus Ignatius Martyr. Hoc est esse paratum: & hoc est esse illæsum & infractum. Itane tu? Quid te terret? Quid te retardat?

III. PVNCTVM.

SIC *ergo qui supra mortem est, infra se videt omnia*, Et qui paratus est mori & moriendo seu viuendo quælibet pati, tam verè dici potest substrata sibi habere, & subiecta quæcumque

alios non ita paratos dejiciunt, quàm verè ab illis non frangetur nec lædetur; Hoc expectabam inquiet; *Et Deus in medio eius non commouebitur.* Egregia est huius parati & illæsi animi sub symbolo equi apud Iobum descriptio, & apud sanctum Gregorium interpretatio; *Exultat audacter, in occursum pergit armatis, contemnit pauorem, nec cedit gladio: vbi audierit buccinam dicit Vah: procul odoratur bellum, exhortationem ducum & vlulatum exercitus.* Ps 45. Iob 39.

Ex multis autem quæ sanctus habet Gregorius & quæ iam supra retulimus, hæc alia rursum aptissima; *prœliator Dei cum vim tentationis incumbere conspicit, vtilitatem supernæ dispensationis considerans, ex ipsa validius aduersitate confidit: cuius aduersitatis certamina idcirco illum non superant, quia numquam improuisa tentant. Procul odoratur bellum, id est, sicut flatu narium sic prouisione cogitationum nequitias latentes indagare. De quo odoratu Dominus recte in ecclesiæ suæ laudibus dicit: nasus tuus sicut turris quæ est in libano. Quid per nasum nisi sanctorum prouida discretio designatur? turris vero speculationis in altum ponitur vt hostis veniens longe videatur. Hinc Abacuc, super custodiam meam stabo.* Cant. 7.

Atque hinc vide quantum ista valeat animi præparatio quam tanta vtilitas sequitur qualis est illa constantia & infractum robur. Quid vtilius quam nihil perdere vbi omnes pereunt, imo & lucrari eò abundantius, quo detrimenta videntur grauiora; cum enim superantur aduersa, non modo iactura cauetur & perditio, sed lucrum & emolumentum tale comparatur, vt inde merita nobiliora consurgant. *Vincenti dabo manna absconditum & dabo illi calculum candidum, & in calculo nomen nouum scriptum quod nemo scit nisi qui accipit.* Apoc. 2.

Et vero ad hanc præparationem duo imprimis iuuant. Alterum, confidentia in Deo, à quo emanat illa fortitudo. *Ego ante te ibo*, inquit, *& gloriosos terræ humiliabo.* Tu vero illi: *susceptor meus es tu, & refugium meum, Deus meus sperabo in eum.* Is. 45. Ps. 58.

Alterum, discussio quædam difficultatum, & earum præcipue quæ solent magis terrere, nam mera phantasmata sunt & timores nocturni. Timemus sæpe humiliari vbi maior est exaltatio; aut licet humiliatio accideret, timetur longe grauius malum quam reuera sit, non tantum coram Deo, sed & coram hominibus. *Dominum non inuocauerunt, illic trepidauerunt timore vbi non erat timor.* Contrà vero imperterritus animus: *Dominus Deus* Ps. 13. Is. 50.

auxiliator meus, ideo non sum confusus, ideo posui faciem meam vt petram durissimam, & scio quoniam non confundar. Iuxta est qui iustificat me, quis contradicet mihi? stemus simul, quis est aduersarius meus? accedat ad me. Ecce Dominus Deus auxiliator meus, quis est qui condemnet me? ecce omnes quasi vestimentum conterentur, tinea comedet eos? Et tu hos timeres? tu hos ignauus fugeres quos tibi sicut sibi Christus subiecit, si cum illo velis quod cum ipso potes!

Ps. 17. *In Deo meo transgrediar murum. NON in me sed in Deo meo transgrediar murum quem inter homines & cœlestem Ierusalem peccata erexerunt*, ait S. Augustinus.

Vide supra in hac parte, Feria 3. hebdomadæ Sexagesimæ: & Feria 6. eiusdem, cuius est hæc Veritas:

Quantum obest aduersitas improuisa, tantum præuisa prodest.

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de Matre filiorum Zebedæi. Matth. 20.

Dic vt sedeant hi duo filij mei, vnus ad dexteram tuam, & vnus ad sinistram, in regno tuo.

Sic petendus à Deo status, vt non quem quisque velit, Deus donet; sed quem Deus donet, quisque velit.

In 4. parte, Feria 6. hebdomadæ 25. vbi expressè de hac materia.

Sicut à Domino quærendum est officium, ita in officio quærendus est Dominus.

In hac 2. parte, vbi de statibus in fine, 3. Consideratione. Vide etiam in Festo S. Matthiæ 24. Februarij.

Nescitis quid petatis.

Qui eminentior est in illa, quæ dicitur eminens scientia, minus inter homines eminere cupit.

In hac 2. parte, Feria 3. hebdomadæ Pentecostes.

POTESTIS bibere Calicem quem ego bibiturus sum? Dicunt ei possumus.

Sicut possumus, sic debemus.

Id est.

Quâ ratione tenemus nos posse bibere Calicem Domini, eâdem tenemur bibere.

In 3. parte, in festo S. Iacobi, 25. Iulij.

Hîc etiam apta est quæ occurrit in proximè sequenti Feria. Vide & Dominicam 4. & consequentem hebdomadam.

NON sic inter vos, &c. Sicut filius hominis non venit ministrari, sed ministrare.

Quò quis est major, eò est humilior.

Se anteponit Christo qui se omnibus non postponit.

Quàm benè de Christo humilis, tam malè meretur arrogans.

In 1. parte, Feria 6. Sabbato secundæ hebdomadæ Aduentus, & Dominica 3. sequenti.

Exemplo suo Christus D. nos magis vrget quàm Imperio.

In 1. parte, die 13. Ianuarij. Quò & aliæ passim de Humilitate referri possunt.

FERIA QVINTA.

GLADIO SE DEFENDI VETAT CHRISTVS, CVM SIT PARATVS BIBERE CALICEM SIBI A PATRE DATVM.

DIXIT IESVS PETRO: mitte gladium tuum in vaginam; Calicem quem dedit mihi Pater, non bibam illum? Ioan. 18.

VERITAS PRACTICA.

Quo in cœlis Corona Gloriæ ſumetur vultu, hoc in terra Calix ſumendus eſt.

RATIO EST, Quia medium ex diuina ordinatione conſtitutum ad aliquem finem, tali vultu, ſeu tam libenter accipiendum eſt, quàm ipſe finis.

Sed Calix iſte nobis datus, tale medium eſt ad illam cœleſtem coronam.

Ergo tali vultu tamque libenter accipiendus eſt, quàm ipſe locus in cœlo deſtinatus, & Corona capiti noſtro imponenda. Quod certe eſt rarum & plurima dignum conſideratione.

I. PVNCTVM.

QVOS alij Euangeliſtæ non deſignant, Sanctus Ioannes aperte nominat, & eum qui percuſſit, & qui percuſſus eſt; ſic enim ait; *Simon ergo Petrus habens gladium, eduxit eum, & percuſſit Pontificis ſeruum, & abſcidit auriculam eius dexteram. Erat autem nomen ſeruo, Malchus. Dixit ergo Ieſus Petro; Mitte gladium tuum in vaginam, CALICEM QVEM DEDIT MIHI PATER NON BIBAM ILLVM?*

Eſt quidem Chriſti honor, ſi eum lædi vides, exemplo Petri defendendus, ſed ordinate, religioſe, *non in contentione & æmulatione. Huiuſmodi inſtruite in ſpiritu lenitatis,* ait Apoſtolus, (Gal. 6.) *Nondum autem erat perfectus Petrus,* inquit S. Ioannes Chryſoſtomus, *poſtea vero, verberatus humiliter feret.*

(Maldonatus hic.) Et verò attentius conſidera cur Chriſtus Dominus Paſſionem & mortem ſuam vocat Calicem ſibi à Patre datum, & quem propterea libentiſſime bibat; Hoc erat ſcilicet in more poſitum apud

apud Iudæos vt in ſuis conuiuiis, qui eſſet inter omnes conuiuantes honoratior, partem cæteris & menſuram potionis ſumendæ præſcriberet & porrigeret; vnde in prouerbium abiit, vt quæcumque ſors ſiue caſus adueniens, diceretur Calix, quaſi pars conſtituta & præſcripta; *Dominus pars hæreditatis meæ & calicis mei*, ait Pſaltes. Quod frequentius vſurpant ſcripturæ in deſignandis aduerſis quæ à Deo vnicuique eueniunt; Sic Propheta Ieremias, *Accepi calicem de manu Domini.* Idemque paulo poſt: *Ecce quibus non erat iudicium vt biberent calicem, bibentes bibent.* Sic ergo Chriſtus Dominus more vulgari loquens, vocat calicem ſibi à Patre datum quidquid paſſurus eſt ſicut & ſuis iam ante dixerat: *Poteſtis bibere calicem quem ego bibiturus ſum.* Quia ſic reuera illud omne quod erat paſſurus ita definitum & ordinatum erat à Patre, atque adeo ab ipſomet Chriſto, cuius erat vna eademque cum Patre voluntas.

Pſ. 15. *Ier. 25.* *Ibid. 49.* *Matth. 20.*

Atque illud eſt quod ſpectabat maxime in toto vitæ ac paſſionis decurſu, quodque à nobis vel præcipue intelligi volebat, vt ſcilicet id omne quod figuratum aut quoquo modo de ſe ordinatum eſſet, quàm perfecte adimpleret; ideoq; adimpleret quia ſic eſſet ordinatum. Hic erat eius cibus, hoc ſcilicet alimento nutriebatur; *Vt faciam*, inquit, *voluntatem eius qui miſit me, vt perficiam opus eius.* Quod illuſtriſſimum perfectionis exemplum quoties ſeſe dabit occaſio, ſingulari ſemper eſt obſeruatione recolendum. Quam in rem plurimum facit Veritas hic propoſita ſi bene expendatur, ſicut enim euidenter conſtat quanta iucunditate Locus ille beatitudinis à Deo nobis conſtitutus ſit aliquando ſuſcipiendus, ſi ſemel perſuaderi poſſis tanta Calicem Domini, ſiue quemlibet Caſum eſſe accipiendum, profecto erit quo animus erigatur in aduerſis.

Ioan. 4.

Sic autem facile demonſtratur; Nam medium ad finem aliquem à Deo prædeſtinatum ſic ſuſcipendum eſt, ſicut ipſe finis: Cum enim aliter nolit Deus illum finem niſi per tale medium, certe non poteſt deſiderari finis niſi ſimul acceptetur medium. Quod cum commune ſit de quolibet fine qui non aliter verè deſideratur quam per ſua certa media; quanto id magis verum de æterna beatitudine diuinoque cultu, vbi rerum ſumma vertitur in vna Dei voluntate adimplenda, id eſt in mediis, ab ipſo ordinatis? Quis niſi ſtultus ſalutem ſibi polliceretur ſine Fide, ſine

L. 2. q. 8. a. 2.

Charitate, ſine Baptiſmo, & aliis conſtitutis mediis, ſine quibus nulla eſt ſalus? Nam vt ait ſanctus Hilarius, *de noſtro eſt beata æternitas promerenda, præſtandumque eſt aliquid de proprio.* Quid poteſt autem eſſe aptius quàm quod ipſe Deus ordinarit? ſic enim ratum fixumque eſt, *Non omnis qui dicit mihi Domine, Domine, intrabit in regnum cælorum ſed qui facit voluntatem patris mei qui in cælis eſt, ipſe intrabit in regnum cælorum.* An tu contra poſſes, vel auderes?

In Matth. c. 7.

II. PVNCTVM.

SED calix iſte ſeu quilibet caſus aduerſus, tale medium eſt à Diuina ordinatione præſcriptum ad illam coronam ſeu ad illum locum beatitudinis obtinendum, & ſic à Deo volitum ſicut ipſe locus beatus.

Sic enim particulatim intelligendum eſt quod vniuerſim affirmat Apoſtolus: *patientia vobis neceſſaria eſt, vt voluntatem Dei facientes, reportetis promiſſionem.* Quo quidem nomine Voluntatis diuinæ tam neceſſario intelligendus eſt Calix ſeu aduerſus caſus, quàm neceſſaria dicitur eſſe patientia, quæ non eſt neceſſaria niſi ad ferendos caſus aduerſos.

Hebr. 10.

Et certe cum dictum fuerit aduerſitatem idcirco dici Calicem quaſi menſuram, quia ſcilicet vnicuique commenſuratur & proportionatur: quæſo te, à quo poteſt legitime commenſurari & proportionari niſi ab eo qui ſuum vnicuique gradum gloriæ, & beatitudinis ordinauit? Nonne certo & determinato gradui gloriæ, certa ſunt determinata media? At vero cuius eſt, hæc determinare media niſi illius qui certos determinauit gloriæ gradus? *Quis nouit ſenſum Domini, aut quis conſiliarius eius? QVONIAM ex ipſo, per ipſum, & in ipſo ſunt omnia*; Id eſt, ſicut ab ipſo pendet danda corona gloriæ, ita omnino dandus calix, ad illam gloriam promerendam; Ac proinde non eſt conquerendum & reluctandum in iſtis aduerſis caſibus, quaſi ſint grauiores, & moleſtiores: nam ab illo ſunt qui coronam prædeſtinando, prædeſtinauit & aduerſitates quibus corona fabricaretur; vnde qui certamen detrectat, detrectat & coronã; *Non enim coronabitur niſi qui legitime certauerit*, hoc eſt quantum neceſſe eſt ad victoriam referendam. *Ecce venio*, ait, *tene quod habes, vt nemo accipiat*

Rom. 11. *2. Tim. 2.* *Apoc. 2.*

coronam tuam. Tremenda ſane verba.

III. PVNCTVM.

QVO *igitur in cœlis corona vultu, hoc in terris Calix ſumendus eſt, & tàm libenter accipiendus ille caſus aduerſus, quàm ille locus beatus*; Nam idem ab eodem Deo eſt ordinatus: & cùm in loco beato non tam locus quam ordinatio diuina ſit amanda, cumque hæc ordinatio æque reperiatur in calice quàm in ipſa beatitudine, profectò ſequitur æque amandam eſſe, aut non amari talem beatitudinis locum & gradum propter Deum ſic ordinantem, ſed propter ſeipſum, quod eſt nefas cogitare de beatis & ad beatitudinem aſpirantibus.

Beatus vir, inquit ſanctus Iacobus, *qui ſuffert tentationem, quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ quam repromiſit Deus diligentibus ſe.* Iac. 1. Videſne probationem quæ in ſumendo libenter calice exhibetur, medium quoddam aſſignari ad coronam, & iam dici beatum qui ſuffert, quod ex illa ſufferentiâ ſit beandus ſeu beatificandus? Sic pluribus confirmari poſſet ex his quæ habentur alibi de quadratis hic lapidibus ad ſupernam illam Ieruſalem conſtruendam. Sed ſufficiat reuoluere, quod pie ſimul & fuſe Kampenſis, Beatos omnes ſuo gloriæ gradu ſiue ſuperiori, ſiue infimo ſic eſſe contentos, vt vna Dei voluntate maxime ſint contenti & beati, adeo vt ſi ordinem Deus vellet L. 3. c. 58. inuertere, vt infimi eſſent ſuperiores, & ſuperiores infimi, æque illi deſcenderent, atque iſti aſcenderent, quia æqua eſt omnium voluntas diuinæ voluntati plane conformis. Vnde cum duo Angeli neſcientes voluntatem Dei de manſione aut reditu Iudæorum Babylone degentium, ſimul concertarent pro populo ſuo, Dan. 10. poſtea vero cum illis eſt manifeſtata Dei voluntas, tam vnanimiter acquieuerunt, vt vterque habuerit quod optabat, *quorum omnium*, inquit S. Gregorius, *vna victoria eſt, ſui ſuper ſe opificis voluntas ſumma, quam dum ſemper aſpiciunt, quod obtinere non valent numquam volunt.* 17. Mor. 8.

Quid quod aiunt multi Sancti ſi optionem haberent beatitudinis poſſidendæ aut Calicis accipiendi, ſe præelecturos Calicem, ſiue ob plura patienda propter Deum, ſiue ob maiorem & diuturniorem conformitatem cum Chriſto; ſiue vt ipſe aiebat,

Act. 20. *quia beatius est magis dare quam accipere*; Nec aliud Deo gratius dare possimus quam animum Christo patienti conformem. Sat longa est æternitas beatitudini possidendæ; at breuior est vita sumendo Calici, & tolerandæ Cruci. *Quò refertur tota hebdomada Paßionis.* Vide & in festis de Inuentione & Exaltatione Crucis.

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de diuite Epulone, & de mendico Lazaro. Luc. 16.

VERITAS PRACTICA.

Inter multas quæ ex singulis historiæ partibus possent erui, videtur hæc ad populum præcipuè perurgenda, quà quisque serio, dum se in proposito videbit Exemplari, sibi prospiciat.

Quam detestantur omnes sortem Diuitis Epulonis, eam pene omnes consectantur.

Ratio fundatur in his ad Diuitem datis verbis, *Recordare quia recepisti bona in vita tua.* Hæc est eius sors, & hanc pene omnes consectantur.

In 4. parte, Feria 6. hebdomadæ 24. vbi declarandæ historiæ locus.

FERIA SEXTA.

SCRIPTVRAS ADIMPLENDAS, VERBO ET EXEMPLO DOCET CHRISTVS.

Quomodo ergo implebuntur scripturæ, quia sic oportet fieri? Matth. 26.

VERITAS PRACTICA.

Si propter Scripturas sunt aduersa toleranda, sunt libenter toleranda.

RATIO EST; *Quia idcirco propter scripturas dicuntur aduersa toleranda, quod à scripturis commendentur, tanquam necessaria ad salutem, & quod oporteat scripturas adimplere.*

Sed non aliter scripturæ commendant aduersa toleranda, nec aliter adimplentur, quam si libenter aut patienter tolerentur.

Ergo si propter scripturas sunt aduersa toleranda, sunt libenter toleranda.

I. PVNCTVM.

DVM pergit Christus Dominus cum Petro agere de cohibendo vindictæ impetu, & de sua Passione minime retardanda: *Conuerte,* inquit, *gladium tuum in locum suum, omnes enim qui acceperint gladium gladio peribunt: an putas quia non possum rogare Patrem meum, & exhibebit mihi modo plusquam duodecim legiones angelorum: Quomodo ergo implebuntur scripturæ quia sic oportet fieri?* Ex quibus verbis, postrema hæc de Scripturis adimplendis, plurimum faciunt ad scopum huius hebdomadæ, qui de comparanda generositate in occursu difficultatum præfixus est. Nam sicut de Christo, ita & de nobis scripturæ dicunt esse patiendũ, si vero quod dicunt de Christo ita fuerit adimplendum, vt ne vnus quidem apex aut iota defuerit, quanto magis quod de nobis dicunt, illud omnino est consummandum? Et vero quod præcipua consideratione dignum est: *Si propter scripturas sunt aduersa toleranda, sunt libenter toleranda.*

Cur enim propter scripturas tolerentur, nisi quia sic scribuntur & sic dicuntur necessaria esse ad salutem, vt oporteat vel scripturas solui, vel salutem perire, vel certe pati? Audi vt loquuntur in vtroque testamento: *Hoc pro certò habet omnis qui te colit, quod vita eius si in probatione fuerit, coronabitur. QVIA acceptus eras Deo, necesse fuit vt tentatio probaret te. OMNES qui pla-* Tob. 3. Ibid. 12. Iudith. 6.

Prou. 4. *cuerunt Deo, per multas tribulationes transierunt fideles. QVEM diligit Dominus, corripit. IN igne probatur aurum & argentum: homi-*
Eccleſi. 2. *nes vero receptibiles in camino humiliationis. REGNVM cœlorum*
Math. 11. *vim patitur, & violenti rapiunt illud. QVONIAM per multas tribu-*
Act. 14. *lationes oportet nos intrare in regnum Dei. ET omnes qui pie volunt*
2. Tim. 3. *viuere in Christo Iesu, persecutionem patientur.*

Propter hæc itaque & ſexcenta ſimilia ſcripturæ teſtimonia nemo non videt tam neceſſario toleranda eſſe aduerſa, quam neceſſarium eſt ſcripturam non poſſe ſolui, neque Deum men-
Ioan. 10. tiri. *Non poteſt ſolui ſcriptura*, dicebat Chriſtus Dominus, *quo-*
Luc. 24. *niam ſic ſcriptum eſt & ſic oportebat Chriſtum pati.* Nonne & credis ſic de te ſcriptum eſſe, & te oportere pati?

II. PVNCTVM.

SED non aliter Scripturæ commendant aduerſa toleranda, neque aliter adimplentur, quàm ſi libenter & patienter tolerentur.
Iac. 1. *OMNE gaudium exiſtimate fratres mei, cùm in tentationes varias incideritis, ſcientes quod probatio fidei veſtræ patientiam operatur, patientia autem opus perfectum habet, vt ſitis perfecti & integri in nullo*
Rom. 5. *deficientes.* Sic cũ Iacobo Paulus de ſe & nobis: *gloriamur,* inquit, *in tribulationibus, ſcientes quod tribulatio patientiã operatur, patientia autem probationem, probatio vero ſpem, ſpes autem non confundit.* Vbi aduerte rationem manifeſtam cur ſcripturæ non aliter proponant aduerſa toleranda quàm patienter & libenter, quia ſcilicet ordinata ſunt ad probationem ſiue ad exercitium virtutis & meriti; non eſſet autem virtus aut ratio vlla meriti niſi ille eſſet volens lubenſque animus; in hoc enim velut aurum in fornace, probi ab improbis diſcernuntur, quod probi libenter, alij
Iudith. 8. non ita patiantur; ſicque vt ait Sapientiſſima Iudith, *qui tentationes non ſuſceperunt cum timore Domini, & impatientiam ſuam & improperium murmurationis ſuæ contra Dominum protulerunt, exterminati ſunt ab exterminatore & à ſerpentibus perierunt.*

Longius abiret oratio ſi quæ ſunt in ſcripturis ſimilia recenſe-
Hebr. 12. rem; Vnus ſit inſtar omnium Apoſtolus; *Nondum enim vſque ad ſanguinem reſtitiſtis aduerſus peccatum repugnantes, & obliti eſtis*
Prou. 3. *conſolationis quæ vobis tamquam filiis loquitur dicens, fili mi, noli*
Apoc. 3. *negligere diſciplinam Domini, neque fatigeris dum ab eo argueris;*

quem enim diligit Dominus castigat, flagellat autem omnem filium quem recipit. In disciplina perseuerate, tamquam filiis vobis offert se Deus, quis enim filius quem non corripit Pater? quod si extra disciplinam estis, cuius participes facti sunt omnes, ergo adulteri & non filij estis. O pauenda verba! ô amanda verè aduersa, quo amore filius vult à patre amari, & amare patrem!

III. PVNCTVM.

SI *propter Scripturas igitur sunt aduersa toleranda, sunt libenter toleranda*; cum non aliter commendentur quàm vt libenter inferantur, neque aliter Scripturæ impleantur, nisi id præcisè fiat quod intendunt.

Vide autem rursum & admirare quàm sint totæ Scripturæ in illa patientia seu lubenti tolerantia commendanda, cùm dicat Apostolus *quæcumque scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt, vt per patientiam & consolationem scripturarum spem habeamus*; quasi diceret, idcirco quæ scripta sunt de aduersis, sunt scripta vt patienter illa feramus: seu potius, quæcumque scripta sunt in Sacris Bibliis vtriusque testamenti, siue in Genesi, siue in Exodo, in Leuitico, in Numeris, in Deuteronomio: siue in libris Iosue, Iudicum, Regum, & aliis Historialibus; siue in Psalmis, in Prouerbiis Salomonis, in Prophetis; siue in Euangelio, in Apostolorum Actis, & eorum Epistolis; quæcumque tandem Sacris illis in Paginis scripta sunt, eò omnia tendunt, vt patientiam in aduersis doceant, & inde consolationem in iis tolerandis hauriamus, quod ea sectemur, quæ tantopere nobis commendantur. Rom. 15.

Certe vna vox Dei, vnum Christi exemplum sufficiebat ad id persuadendum, sed tam multa simul conglobata & cumulata sũt, vt magis erubesceres post tam multa, te vix adhuc moueri ad libenter patiendum. *Quomodo ergo implebuntur Scripturæ, nisi libenter?* hoc te vrge & preme stimulo, donec ex his esse possis quibus vere dicatur: *Libenter suffertis insipientes cum sitis ipsi Sapientes.* 2. Cor. 11.

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de parabola vineæ locatæ malis Agricolis, qui petenti Domino fructum negarunt.

VERITATES PRACTICÆ.

Quod te imparatum magis reddit ad reddendum fructum, hoc te paratiorem deberet reddere.

Quantò minus puniri timet Infructuosus, tanto iam magis punitus est.

In 3. parte, in fine, vbi de votorum Renouatione.

VEREBVNTVR filium meum.

Cum sit iste omnis fructus vt auferatur peccatum, non veretur filium Dei, qui peccare non veretur.

Quasi diceretur.

Is. 27. Non veretur Filium Dei qui negat illi fructum quem requirit. Sed qui peccare non veretur, negat illi fructum quem requirit; Cùm ex propheta, iste sit omnis fructus quem ab vnoquoque requirit, vt auferatur peccatum eius. Ergo non veretur Filium Dei, qui peccare non veretur; quidquid tandem præ se ferat pietatis.

In 4. parte, Feria 4. hebdomadæ 27.

Quò etiam reuocari posset hæc Veritas.

Sic Deus dilexit mundum, vt sic mundus diligeret Deum, sicut dilectus est.

In 1. parte, Feria 1. hebdomadæ 1. in Aduentu.

MALOS male perdet.

Malos quidem omnes perdet Deus, sed non male m os

nes

nes, nisi qui bene perdi nolint.

Tam porrò bonum est malis, bene perdi, quàm male perdi malum est.

In 4. parte, suprà dicta Feria 4. hebdomadæ 27. vbi & hæc eódem spectans habetur.

Tam facile est malis, in aliena se persona nosse, quàm in sua difficile.

SABBATO.

SINIT SE CHRISTVS CAPI ET LIGARI.

Cohors autem & tribunus & ministri Iudæorũ comprehenderunt Iesum, & ligauerunt eum. Ioan. 18.

VERITAS PRACTICA.

Sicut ex necessitate virtus, ita ex virtute necessitas.

SENSVS & RATIO est, quia idcirco ex necessitate fit virtus, ne alioquin frustra & sine merito patiaris.

Sed nisi ex virtute fiat necessitas, sic frustra & sine merito patieris.

Ergo sicut ex necessitate virtus, ita ex virtute necessitas, prout in discursu declaratur.

I. PVNCTVM.

MIRVM sanè quod cum ita prostrati essent Iudæi à Christo Domino, vt vidimus, ausi fuerint postea dum resurgendi potestatem habuerunt, in eum inuolare, eum

comprehendere, & ligare vt latronem, atque infandis modis diuexare! Nonne ex illa sua prostratione debuerant reuereri eum cuius potestatem ita experiebantur vt nisi eo permittente se mouere non possent? At ecce inde ferociores resurgunt & quasi eos puderet sui casus, seu quasi acceptam iniuriam vlcisci vellent, eò acrius in eum insiliunt quò se ab eo dolent primo impetu diutius reuocatos. Sic videlicet abutuntur homines gratiis;
Ps. 108. *sic retribuunt mala pro bonis, & odium pro dilectione.*

Interea vero dum sic ligatur Christus, Discipuli omnes eo relicto fugiunt: solus ille agnus inter lupos relinquitur, qui mansuetudinem eius, infirmitatem interpretantes, tantùm in eum audent quantùm illis permittit; tantum eis autem permittit, quantùm humana non tantum rabie sed & diabolico furore acti
Matth. 26. deſæuire possunt; *Tamquam ad latronem*, inquiebat illis, *existis*
Luc. 22. *cum gladiis & fustibus comprehendere me: cum quotidie vobiscum fuerim in templo, non extendistis manus in me; sed hæc est hora vestra & potestas tenebrarum.* Quasi diceret, non me ligaretis nisi me ligari libere vellem: sic autem libere volo quia hæc est hora patiendi in qua liber in vinculis, & in libertate vinctus esse volo.

Admirandum certe exemplum quo discimus, *sicut ex necessitate virtutem, sic ex virtute necessitatem facere.* Quemadmodum enim Christus in vinculis erat liber, ita liberi simus oportet vt de necessitate fiat virtus: Et quemadmodum ille in libertate fuit vinctus & ligatus, ita nos ei quadammodo erimus similes, quãdo ex virtute fiet necessitas. Quod quomodo fiat, nunc est considerandum attentius. Et quia maior esse potest difficultas intelligendi quomodo ex virtute fiat necessitas, quàm quomodo ex necessitate fiat virtus: idcirco vnum ex alio deduci debet, & ex faciliori difficilius explanandum.

Age ergo, quid est quod ex necessitate virtus fiat? Quando videlicet aliquid accidit contrarium & repugnans, non ex electione nostra, sed vel ex Diuina Prouidentia, vel ex obligatione tui status, vel ex superiorum ordinatione, vel denique ex qualicumque necessitate, cui vel repugnare nefas sit, vel impossibile, vel difficillimum; Tunc si libere & voluntariè talem casum acceptemus, & quidquid in eo abstinendum, vel sustinendum est, non minus generosè fiat, & cum ea virtute quæ tunc requiritur, quam si ex electione nostra esset: tunc dicetur ex ne-

cessitate fieri virtus, propter liberam illam acceptationem. *Dominus dedit, Dominus abstulit: sicut Domino placuit ita factum est: sit nomen Domini benedictum.* Iob 1.

Quod vero sic semper ex necessitate virtus sit facienda, hæc imprimis suadet ratio, quòd cùm alioquin, velis nolis, talis sit sufferenda necessitas, certe id longe satius est velle, tùm propter tranquillitatem animi quæ inde comparatur, tum ne frustra patiaris & sine merito. Si enim temporalem aliquam iacturam doles, nonne id magis dolendum te in illa temporali iactura, iacturam facere spiritualis & æterni boni quod consequi possis si velis? si posses ita redimere illam necessitatem, vt nihil temporale ex ea tibi periret, nonne id velles? At ecce maius aliquid tibi offertur cum offertur occasio virtutis exercendæ: sic enim fiet vt accedente spirituali emolumento reparetur in melius damnum illud temporale quod accidit. Optanda fuisset & conquirenda talis occasio tanti boni spiritualis promerendi; at quanto magis acceptanda cum sese offert? Nihilne meriti apud Deum pro salute tua tibi vis comparare? At quandònam opportunius quàm quando minor est impensa & maius meritum? Hoc autem vtrumque hic accidit, nam nihil à te petitur, nisi voluntaria damni temporalis si quod acciderit acceptatio: quid facilius? Meritum autem inde proueniens maius est quam si ex sola tua electione & non ex necessitate virtus procederet.

Sic disertè sanctus Ioannes Chrysostomus: *si iacturam audientes non tumultuemur, sed dicamus, benedictus Deus, multo plures diuitias inueniemus: non enim tantum lucrabitur, in pauperes diuitias distribuens, & circumiens vt egenos inueniat, quantum ipse per hoc verbum lucrifaciet, vnde & Iob magis miror;* Et quæ plura de hoc habet. Quæ cum ita sint ex communi cæterorum Patrum sententia, quis nisi stultus oblatam tam bene merendi occasionem non accipiat? cùm alioquin vt dictum est, velit nolit sit passurus sine vllo merito nisi velit libenter pati: imo & cùm demerito & pœna consequente si murmuret, si indignetur aut aliter impatientiam suam prodat; quod certe procliue est nisi tunc animum ad patientiam aut aliam virtutem obfirmet cum gratia. Hinc illa sunt diuina Sapientis Monita: *Qui patiens est multa gubernatur prudentia: qui autem impatiens est, exaltat stultitiam suam.* Et rursum: *Qui impatiens est, sustinebit damnum: & cùm rapuerit, alium apponet.* Id est, si per impatientiam aliqua se damni parte Hom. 25. ad pop. Prov. 14 Ibid. 19.

putat eripere, sese in illud aut grauius damnum per ipsummet impatientiæ vitium conjicit.

II. PVNCTVM.

SED *nisi ex virtute fiat necessitas; sic priuaberis multo merito; sic frustra multum patieris.*

Dicitur ex virtute fieri necessitas, quando talis occasio virtutis exercendæ adest, qualem iam diximus oriri ex illis diuersis casibus, in quibus necessariò est patiendum: tunc enim sicut ex necessitate fit virtus quia necessitas in virtutem vertitur: sic ex virtute fiet necessitas, quando sic semper illa Virtus exercebitur quasi necessariò illam deberes exercere, quasi non esses liber ad eius actum & exercitium: quasi esset præceptum, quasi esset necessaria obligatio sicut esse concipitur in euitando peccato. *Bonum æmulamini in bono semper*, inquit Apostolus; Cur porro ita semper? Quia videlicet si non ita semper & constanter in id euigiles, sæpe deficies, sæpe Virtus deerit, & ex consequenti meritum virtuti annexum; ac proinde sic multo priuaberis merito, sic multum frustrà patieris. *Tanta passi estis sine causa: si tamen sine causa!* Sic deplorabat Apostolus, quasi diceret, tunc sine causa patimini cũ sine merito, sed tamen non sine causa, quia tunc erat causa meriti, si virtutem exercere voluissetis: & hæc erat causa virtutis semper exercendæ, ne sine merito vos vmquam pateremini, iuxta illud, *Electi mei non laborabunt frustra.*

Galat. 4. *Ibid. 3.* *Is. 65.*

Non ita quidem semper obligamur ad bonum faciendum, sicut ad malum euitandum: quia non omne genus boni debemus aut possumus facere, sicut omne genus mali debemus & possumus cum Dei gratia euitare: sed tamen hoc sensu semper obligamur ad bonum, quatenus semper tenemur bene quod facimus facere; vnde sicut non debemus otiari sed semper aliquid agere, ita bene semper agere; cùm alioquin nisi bene illud ageretur quod ageres, vel otiosum esset, vel malum: sicque merito tuæ actionis priuareris si esset otiosa, vel pœnam incurreres si mala esset. Quamobrem rectè inferebat Apostolus, *Itaque, fratres mei dilecti, stabiles estote & immobiles, abundantes in opere Domini semper, scientes quod labor vester non est inanis in Domino.*

1. Cor. 15.

III. PVNCTVM.

SICVT *ergo ex necessitate Virtus, ita ex Virtute Necessitas*; Cum non aliter efficacius persuadeatur ex necessitate virtus exercenda, quàm ne alioquin Deo gloria, & tibi meritum pereat; periret autem sæpissime nisi ex virtute esset necessitas, quo sensu dictum est; ac proinde vtrumque ex æquo est amplectendum. *Necessitate subditi estote*, inquit Apostolus, *non solum propter iram* Rom. 13. *sed etiam propter Conscientiam*, Id est, non solum propter metum alicuius impendentis pœnæ quæ non semper vobis impendet, nec proinde vos semper vrget ad virtutem: sed propter ipsam quæ in vobis est, conscientiam & quæ vos semper solicitos ac paratos habet ad omne opus bonum, sicque *bonum facientes non deficiamus: tempore enim suo metemus non deficientes.* Gal. 6.

Itane te sentis premi ad bonum? Itane te finis vrgeri ad virtutem ex his quibuscumque casibus qui tibi vel inuito accidunt semper exercendam? Quàm sæpe deficis, quàm parùm proficis, quàm perperam omnia capis, volendo quod non habes, & nolendo quod offertur. Audi Epictetum, audi hominem Ethnicum: *Ne postules ea quæ fiunt ita fieri vt tu vis: sed si sapis ita velis* In Enchir. *fieri vt fiunt, sic omnia secunda tibi accident.* Nihil Iste de Deo, nihil de Cœlo & Virtutis merito loquitur, & tamen ita loquitur; Tu verò qui credis Deum præsidere istis omnibus aduersis casibus; tu qui probè scis Cœlo repositam esse virtuti mercedem; & qui tandem non ignoras quantùm cœlestia sint humanis præferenda: tu nec tamen vt Ethnicus sapis & viuis! Ah qualis iniuria Christo! quale probrum Christiano!

Aduerte diligentius: *& omne quod tibi applicitum fuerit accipe* Ecclesi. 2. *& in dolore sustine.*

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de filio prodigo. Luc. 15.

Quæ multa poſſent inde produci Veritates, ad hanc potiſſimùm referuntur.

Qui ſe à Chriſto ſubducit vt fœliciùs viuat, viuit miſeriùs ipſo miſero prodigo.

In 4. parte, Feria 5. hebdomadæ 24. Vbi de libertate & ſeruitute Chriſti: necnon expreſſe de hac parabola.

DOMINICA III. QVADRAGESIMÆ.

DE CHRISTO EIICIENTE DÆMONIVM, &c.

VERITATES PRACTICÆ.

ERAT Iesus eiiciens Dæmonium, & illud erat mutuum. Luc. 11.

Obedientia Dæmonum nostræ est condemnatio Inobedientiæ.

In 3. parte, Feria 4. hebdomadæ 9.

IN Beelzebuth Principe Dæmoniorum ejicit Dæmonia.

Qui sibi Innocenti factam iniuriam nimis dolet, suæ ipse innocentiæ iniuriam facit.

In hac 2. parte, Feria 2. hebdom. 4. Quadragesimæ. Vide & in 1. parte, die 16. Ianuarij, vbi de iniuriis non modo non inferendis, sed illatis sufferendis.

OMNE regnum in seipsum diuisum desolabitur, &c.

Beati mites. Beati pacifici. Beati qui persecutionem patiuntur. Beati cum maledixerint vobis.

In 3. parte, in 4. hebdomada.

Cum fortis armatus custodit atrium suum, in pace sunt omnia quæ possidet.

Multorum est Conscientia cauteriata & peruersa, nisi se sinant dirigi.

In 1. parte, Feria 5. hebdomadæ 3. vbi quod de cauterio dicitur, de mala pace, & falsa quadam securitate Conscientiæ quam procurat Dæmon in animis quos possidet, intelligendum demonstratur.

Si autem fortior illo superueniens vicerit eum, &c.

Qua facilitate vincimur, eadem vincere possumus.

In 3. parte, Feria 5. hebdomadadæ 7. Vbi de his Christi Domini verbis, & de nostra per ipsum contra omnes Aduersarios fortitudine.

QVI non est mecum, contra me est.

VERITATEM PRACTICAM

VERBA illa continent valde stupendam & fructuosam, quæ cum nullibi declaretur, hîc est modo apertius exponenda.

Quod difficillime crederes, te contra Christum esse, hoc est facillimum creditu, si Christo credis.

RATIO est, quia ex Christi Domini verbis, facillimum creditu est, te contra Christum esse, si cum Christo non sis.
Sed est etiam facillimum creditu, te cum Christo non esse.
Ergo & æquè patet te contra ipsum esse: Quod tamen difficillime crederes, adeo res est stupenda & expendenda.

I. PVNCTVM.

CVM Christus Dominus, eiecto ab humano corpore Dæmonio, diceret se tam facile ex animis hominum eiecturum hunc hostem, hoc dicebat sensu, dum scilicet vellent homines secum conspirare & concertare contra eundem Aduersarium; Nam si alioquin contra non pugnarent cum ipso, nihil illis magis prodesset quàm si ipse non certaret & vinceret, cùm ipsi fugatum hostem reuocarent & se illi adiungerent. Quod vt apertius illis exponeret: *Qui non est mecum,* inquiebat, *contra me est.* Qui non pugnat mecum contra hunc communem hostem, contra me pro illo pugnat. Qui non est mecum in hac pugna, contra me est. Non est autem ille mecum, qui vitæ operibus non consentit; qui non colligit omnes animæ suæ vires & facultates vt se doctrinæ meæ conformet, dispergit & dissipat quidquid loquor & operor: cumque nihil agat ex his quæ doctrina & vita mea profiteor; hoc ipso quo non vita mecum consentit, dissentit, & quo non est mecum, contra me est.

O quanta cæcitas hominum, qui cum possint cum Christo Dæmonem expugnare, malunt cum Dæmone pugnare contra Christum! O quàm multi tales non modo Iudæi & Ethnici sed & ipsi Christiani! Tene ex his vnum crederes qui contra Christum pugnent pro Dæmone? *Difficillimè omnino crederes, & tamen hoc est tam facile creditu quàm Christo Domino credes.* Audi & obstupesce.

Cùm enim Christus Dominus aperte dixerit, *Qui non est mecum contra me est:* Nonne ex his verbis quibus te credere profiteris, certissimum atque euidentissimum erit te contra Christum esse, si cum Christo non sis? Nam quod vniuersim dictum est de omnibus, tam certum est particulatim de te dici, quàm verum est te vnum esse ex illis omnibus. Neque aliter te condemnandum putares si non esses baptisatus nec crederes, quam quia vniuersim dictum est, *qui crediderit & baptisatus fuerit, saluus erit: qui vero non crediderit condemnabitur.* Cur non igitur æque tibi aut de te dictum crederes, quod ipse dixit, qui non est mecum, contra me est? An id putas verum de aliquo qui cum Christo Marci 16.

non ſit? cur id vero non eſſet de te verum ſi tam vere non ſis cum Chriſto quam ille alius de quo dici fateris? Reſponde, & fatere aut de nullo id eſſe verum, & te Chriſto id affirmanti non credere; aut ſi ipſi credis, id æque de te verum ſi cum Chriſto non
Act. 26. es, quam de vllo mortalium. *Credis Rex Agrippa Prophetis?* aiebat Regi Paulus: *ſcio quia credis.* Quaſi diceret, Cum Prophetæ de futuris tamquam de præſentibus pronuntiarint, nonne credis tam vera eſſe quæ de vno tempore vel de vna perſona dixe-
Eccleſ. 40. runt, atque de aliis? Sic Sapiens, *Fides in ſæculum ſtabit:* Id eſt, in hoc eſt vera fides, vt quod vniuerſim dictum eſt de omnibus ſiue perſonis ſiue temporibus, ſic de ſingulis particulatim intelligatur & credatur.

II. PVNCTVM.

SED *eſt etiam euidentiſſimum & facillimum creditu te cum Chriſto non eſſe.*

Quid eſt enim euidentius te cum Chriſto non eſſe, ſi iudicio, ſi voluntate ſeu affectu, ſi vita & moribus ab illo diſſentis? nam ſi vt ait ſanctus Ioannes, *qui dicit ſe in ipſo manere debet, ſicut ille*
1. Ioan. 2. *ambulauit & ipſe ambulare*, profecto qui iudicio & affectu, qui vita & moribus ab illo diſſentit, non poteſt dici ambulare ſicut
Amos 3. ille ambulauit, nec proinde cum ipſo manere nec eſſe. *Numquid ambulabunt duo pariter, niſi conuenerit eis*, inquit Propheta?

Iam vero quod non minus ſit euidens te ſic ab illo diſſentire, vt dictum eſt, Vide quid dixerit, & reuolue ſacras Euangeliorum paginas à primo ſermone ad vltimum. Audi quid loquatur,
Luc. 6. Matth. 5. *Beati pauperes, Beati qui nunc eſuritis; Beati qui nunc fletis, Beati cum vos oderint homines, Væ vobis diuitibus, Væ vobis qui ridetis nunc. Væ cum benedixerint vobis homines. Diligite inimicos veſtros, benefacite his qui oderunt vos: benedicite maledicentibus vobis, & orate pro calumniantibus vos; & qui te percutit in maxillam, præbe & alteram, & ab eo qui aufert tibi veſtimentum; etiam tunicam noli prohibere: omni autem potenti te tribue; & qui aufert quæ tua ſunt, ne repetas.*

HOC eſt Chriſti de rebus iudicium, hi ſunt eius affectus, hæc tota in terris peracta eſt vita, hi Chriſti & Chriſtiani mores:
l. de vera Rel. c. 16. vnde hæc ſunt egregia S. Auguſtini verba: *Satellites voluptatum*

diuitias perniciosè populi appetebant, pauper esse voluit. Honoribus & imperiis inhiabant, Rex fieri noluit. Carnales filios magnum bonum putabant; tale coniugium prolemque contempsit. Contumelias superbissime horrebant, omne genus contumeliarum sustinuit. Iniurias intolerabiles esse arbitrabantur, quæ maior iniuria quàm iustum innocentemque damnari? Dolores corporis execrabantur; flagellatus atque cruciatus est. Mori metuebant, morte multatus est. Ignobiliossimum mortis genus crucem putabant, crucifixus est. Omnia quæ habere cupientes non rectè viuebamus, carendo vitia ferit. Omnia quæ vitare cupientes à studio deuiabamur veritatis, perpetiendo deiecit. Non enim vllum peccatum committi potest nisi dum appetuntur ea quæ ille contempsit, aut fugiuntur ea quæ ille sustinuit. Tota itaque vna vita eius in terris per hominem quem suscipere dignatus est, disciplina morum fuit.

Itane verò de rebus iudicas? Itane his afficeris? Itane viuis & mores componis? An potius nonne aliter prorsus iudicas, prorsus afficeris, & aliter plane viuis? Quis sensus de paupertate & diuitiis? de honore & contumelia? de bonis & malis huius vitæ? vtra eligeres si horum daretur optio? nonne id facillimum creditu quod non mala eligeres sicut ille, ac proinde quid euidentius quam te cum illo non esse, à quo ita dissentis iudicio & affectu? *Qui sunt Christi carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis. Si quis spiritum Christi non habet, hic non est eius.* Gal. 5. Rom. 8.

III. PVNCTVM.

QVOD ergo difficillimè crederes, te contra Christum esse; hoc est facillimum creditu si Christo credis: Nam Christo affirmãte, *qui non est mecũ contra me est,* quid sequitur, si hoc credis nisi quod tam certum & euidens erit te contra Christum esse, quàm clare patebit te cum Ipso non esse. Quàm verò id clare pateat, teipsum inspice, vide quantum à Christo dissentias: nam hoc est cum Christo non esse, sic ab eo discrepare & dissentire, sicut apparet in dictis & factis tuis per totum vitæ decursum. Nec aliter mundo Christus est contrarius quàm propter hanc morum & vitæ dissimilitudinem. Sic illi Mundani profitentur qui apud Sapientem clamant: *Contrarius est operibus nostris, dissimilis est aliis vita illius.* Sap. 2. Quod & ipse Dominus satis aperte innuit dicens:

Ioan. 7. *Mundus me odit, quoniam testimonium perhibeo de illo quo opera eius mala sunt.* Quamobrem sicut diffiteri non potes te cum Christo non conuenire nec esse; sic plane fateri necesse est te contra ipsum esse.

Itane vero tu contra Christum! durus quidem sermo, sed fortior veritas quæ à sermone non potest detrahi, quamdiu sic viues tam parum Christo similis. Sed quod horrendum magis est, sic contra Christum viuis quia sic à Dæmone persuaderis viuere! sic te ab illo reuocat per hanc vitæ dissimilitudinem, & in suas trahit partes, vt vnà simul contra Christum pugnetis. O rem execrandam? te Christus ad se vocat contra Dæmonem pugnaturum: tu à Dæmone reuocatus contra Christum pro illo pugnas! Tu pro Dæmone contra Christum! expende hoc & audi S. Cyprianum, imo & Dæmonem quem S. ille Doctor inducit sic propterea Christo conuitiantem, quod te tuique similes suos fecerit: *Ego pro istis quos mecum vides, nec alapas accepi nec flagella: nec quicquam magni do, sed falsa pollicitatione deludo, & potius ipsi mihi omnia sua tradunt. Tuos tales munerarios Christe demonstra præceptis tuis monitos;* Et quæ plura pergit, sed hæc sufficiant ad Veritatem confirmandam, & talem inde horrorem animi concitandum, Vnde ad conciliandam cum Christo vitæ consensionem magis ac magis exardescas. *Sequar te, quocumque ieris.*

Lib. de Eleem. & bonis oper.

Matth. 8.

Et verò cauendus lapsus & recidiuum, ne quod ex dictis Domini superest in hodierno Euangelio tibi contingat: *Et fiunt nouissima hominis illius peiora prioribus.* Qua de sententia, proponitur hæc Veritas:

Melius erat viam Iustitiæ non introisse, quàm retroisse.

In hac 2. parte, Feria 5. hebdomadæ 4. post Pascha.

HAC HEBDOMADE, Considerantur quæcumque gesta sunt per totam noctem apud Pontifices, vsque ad matutinum diei sequentis, quo Christus ad Pilatum est adductus. Ibi adnotantur aliquot inordinati motus cordis & linguæ, qui frequentiùs ex iniuriis concitantur quas ab inimicis accipimus, & qui exemplo Christi Domini corriguntur.

FERIA SECVNDA.

CHRISTVS ALAPAM INFLIGENTI, MIRA MANSVETVDINE LOQVITVR.

Vnus aßistens ministrorum dedit Alapam Iesv, *dicens, sic respondes Pontifici? Respondit ei* Iesvs, *si male loquutus sum, testimonium perhibe de malo, si autem bene quid me cædis?* Ioan. 18.

VERITAS PRACTICA.

Quantum fas est in irâ loqui, tantum ex ira nefas.

RATIO EST, quia idcirco fas est in ira loqui, vt Mansuetudo & Charitas conseruentur.

Sed si ex ira loquereris, Mansuetudo & Charitas potius destruerentur, quod est nefas, quàm conseruarentur.

Ergo quãtum fas est in ira loqui, tantum ex ira nefas, & cauendũ.

I. PVNCTVM.

QVO magis progredimur in patientis Christi mysteriis, eo minus verborum & humani discursus videtur adhibendum, sunt enim ex se tam vbera & copiosa siue ad intellectum illustrandum, siue ad voluntatem inflammandam, vt sola repræsentatione rei gestæ sit opus. Sic ergo habet sacer Euangelista: *Cohors autem & tribunus & ministri Iudæorum comprehenderunt Iesum, & ligauerunt eum, & adduxerunt eum ad Annam primum.* Et paulo post: *Pontifex ergo interrogauit Iesum de discipulis suis, & de doctrina eius.* O quæ doctrina! ô quàm rari discipuli! quid censes de vtrisque? *Respondit ei Iesus; Ego palàm locutus sum mundo, ego semper docui in synagoga & in templo, quò omnes Iudæi conueniunt, & in occulto locutus sum nihil. Quid me*

interrogas? interroga eos qui audierunt quid locutus sim ipsis, ecce hi sciunt quæ dixerim ego.

QVID ista responsione verius, mansuetius, iustius? ait sanctus Augustinus. Et tamen ô prodigium audaciæ! *Hæc autem cum dixisset; Vnus aßistens ministrorum dedit alapam Iesu, dicens, sic respondes Pontifici?* Hic siste anime, & hæc imprimis sancti Augustini verba expende, *Quid non potuisset per potentiam iubere per quam factus est mundus, nisi nos docere maluisset patientiam qua vincitur mundus?* Tum verò respondit Iesus; *si male locutus sum, testimonium perhibe de malo: si autem bene quid me cædis?*

Tres possunt cogitari rationes cur hic responderit qui alias ita siluit vt omnes mirarentur. Prima est, vt diluat calumniam sibi factam de contempto Pontifice. Secunda, vt iniuste percutientem moneat, & ad resipiscentiam excitet. Tertia, vt nos doceat aliud esse in ira, seu in iniuriis acceptis aliquid loqui; & aliud ex ira loqui. *Quantum enim fas est in ira loqui, tantum ex ira nefas,* Quod vt acuratius & ad praxim vtilius expendatur, Ratio hæc ad exemplum Christi Domini adiungitur; Quod idcirco præcipuè fas est in ira loqui, vt Mansuetudo & Charitas conseruentur: Mansuetudo quidem in eo qui iniuriam accipit, & Charitas erga eum qui eam infert, aut etiam ad aliorum ædificationem qui præsentes intersunt. Ad hoc autem moderata confert loquela, quatenus sic temperatè loquendo animus distrahitur à cogitatione iniuriæ & vindictæ, quæ interdum silendo acuitur & inflammatur. Sic peius siluit Absalon contra fratrem suum Ammon quàm si quid fortè locutus esset: nam ex mutuo colloquio se fraterna poterant mitigare corda, quæ ex silentio magis
2. Reg. 13. exasperata sunt; quod apertè Scriptura indicans; *Porro,* inquit, *non est locutus Absalon ad Ammon, nec malum nec bonum; oderat enim Absalon Ammon.* Nempe vel ex odio siluit, vel ex silentio magis odit, quod vtrumque peruersi silentij aperta est nota.

Prou. 16. Quod itaque dicit Sapiens; *Responsio mollis frangit iram;* Et rur-
Ibid. 25. sum, *lingua mollis confringet duritiam,* tam verè accipi potest de ipso qui loquitur, quam de aliis qui audiunt, nam sicut ex animo lingua, sic ex lingua formatur animus: si lingua mollis fuerit, emollescet loquentis animus; si lingua dura, tum animus etiam induratur. Ad conseruandam denique cum aliis Caritatem ne-
Eccles. 8. mini dubium est quod alius ait Sapiens: *Verbum dulce multiplicat*

amicos, & mitigat inimicos : & lingua Eucharis in bono homine abundat. Quamobrem hæ virtutes cùm loquendo potius quàm silendo demonstrentur, sic in ira loqui fas est vt demonstrentur ad ædificationem proximi, & in animis diffidentium conseruentur. Si tempus tacendi est, est etiam tempus loquendi; Tu forte neutrum obseruas, aduerte. *Ecclesi. 2.*

II. PVNCTVM.

SED *si ex ira loquereris, Mansuetudo & Caritas potius destruerentur quod est nefas, quàm conseruarentur.*

Hoc est enim vtriusque discrimen loquelæ, vt qui in ira loquitur, sentiat quidem efferuescentis motum sanguinis, sed rationi subiectum, vnde nihil inordinate agit nec loquitur, qualis ira in quouis homine atque in ipso etiam Christo Domino esse potuit, *3. p. q. 15.* vt expressè docet sanctus Thomas. Sed qui ex ira loquitur, iræ *a. 9.* seruit potius quam dominetur, non solum sentit iræ motum, sed dominatum & imperium quo statim turbatur ratio, & ratione turbata, sermones effunduntur inconditi & turbulenti quibus illæ virtutes illico ruunt & destruuntur. *Ira non habet misericordiam,* inquit Sapiens, *nec erumpens furor; & impetum concitati ferre* *Prou. 17.* *quis poterit?* Quàm sit autem hoc nefas, audi & contremisce: *Ira* *Ecclesi. 27.* *& furor, vtraque execrabilia sunt, & vir peccator continens erit illorum;* Id est qui peccatum non reformidat, erit illis obnoxius vitiis, quæ metu læsi numinis & offensæ conscientiæ, coercentur. Vide infrà in hac parte, Feria 3. hebdomadæ 3. post Pascha: vnde quæcumque hîc & in sequentibus de ira dicuntur, multum illustrari possunt.

III. PVNCTVM.

QVANTVM *ergo fas est in ira loqui, tantum ex ira nefas:* Quia quæ virtutes ex vno conseruantur, destruuntur ex alio, sicut ait Sapiens: *Vir iracundus prouocat rixas : qui patiens* *Prou. 15.* *est mitigat suscitatas.*

Hæc est doctrina de qua interrogatus est Dominus, hi sunt eius discipuli, qui quod dixit & fecit profitentur; *Discite à me* *Matth. 11.* *quia mitis sum, & humilis corde; MITES quippe sunt,* inquit sanctus *l. 1. de serm. D. c. 3.*

Augustinus, *qui cedunt improbitatibus, & non resistunt malo, sed vincunt in bono malum*; Quod diserte sanctus Petrus, *Misericordes, modesti, humiles, non reddentes malum pro malo, nec maledictum pro maledicto, sed è contrario benedicentes, quia in hoc vocati estis vt benedictionem hæreditate possideatis.* (1. Pet. 2.)

(l. 1. Ep. 82.) Neque excuses naturam ad irascendum pronam, *esto enim* inquit S. Ambrosius, *vt sit naturæ irasci, aut plerumque causæ: hominis est tamen temperare iracundiam, non leonino raptari furore, non assuescere clamori, non serere nec acerbare familiare iurgium; scriptum est enim, vir iracundus effodit peccatum.*

Quod si tibi forte delinquentes corrigendi sunt, caue plus il-
(l. 7. Ep. 26.) lis delinquas irascendo. *Ira quippe*, ait sanctus Gregorius, *cùm etiam delinquentium culpas exequitur, non debet menti quasi Domina præire, sed post rationis tergum velut ancilla famulari, vt ad faciem iussa veniat, nam si semel mentem possidens cæperit, iustum esse deputat etiam quod crudeliter facit.* O quæ mentis ferocia, sic te crudelem esse! O quæ mentis fallacia, sic te iustum reputare!
(Ecclesi. 8.) *Memento timorem Domini, & non irascaris proximo.*

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de prima Christi Domini prædicatione, in Ciuitate Nazareth habita, & à Ciuibus male accepta.

TOTA eius narratio & conformis Veritas habetur suo loco declarata in 1. parte, Feria 2. hebdomadæ 2. post Epiphaniam. Quæ verò inde plures aliæ produci possent, referuntur ad Iram, ad Inuidiam, & ad neglectum Dei sermonem, de quibus argumentis sat multa sunt obuia, vel in ipsis quæ modò decurruntur Feriis.

FERIA

FERIA TERTIA.

CHRISTVS DOMINVS FALSO ACCVSATVS, NIHIL RESPONDET.

Non respondes quicquam ad ea quæ tibi objiciuntur ab his? Ille autem tacebat & nihil respondit. Marci 14.

VERITAS PRACTICA.

Qui loquendo vinceréris, silendo vincis.

RATIO EST, Quia vincendus vinces si premendo iræ impetum à quo premereris, impedias damnum impendens.

Sed silendo premes illum iræ impetum à quo premereris loquendo, sicque damnum impendens impedies.

Ergo qui loquendo vincereris, silendo vinces; ac proinde silentium tibi est religiose colendum.

I. PVNCTVM.

CVM apud Caypham Principem Sacerdotum, Scribæ & Seniores omnes conuenissent, eò ligatum Iesum misit Annas, vt de morte eius, communi consilio definiretur. *Marci 14.* *Tum vero*, inquit Euangelista, *summi Sacerdotes & omne consilium quærebant aduersus Iesum testimonium vt eum morti traderent, nec inueniebant: multi autem testimonium falsum dicebant aduersus eum, & conuenientia testimonia non erant. Et quidam surgentes falsum testimonium ferebant aduersus eum dicentes, quoniam nos audiuimus eum dicentem: ego dissoluam hoc templum manufactum & post triduum aliud non manufactum ædificabo. Et non erat conueniens testimonium illorum. Et exurgens Summus Sacerdos in medium*

interrogauit Iesum dicens; Non respondes quicquam ad ea quæ tibi objiciuntur ab his? Ille autem tacebat & nihil respondit.

Expende hic primo, quanta Iudæorum in Christum maleuolentia, vt cùm nihil nisi sanctum in eo esset, conquirant vndique falsa testimonia quibus eum accusent. Deinde vero considera, vt est natura hominum sui fallax & deceptrix! Non timent Iudæi de morte Iesu deliberare, & tamen nolunt sine prætextu aliquo; quasi minus nocentes sint, si ex falso prætextu occidant quam si nullo. At nonne nos sic sæpe vitiis nostris causas prætendimus vt minùs mundo & nobis appareant? Sed numquid Deum celabis? *Vos estis,* inquiebat Christus, *qui iustificatis vos coram hominibus; Deus autem nouit corda vestra, quia quod hominibus altum est, abominatio est ante Deum.* Cum autem sæpe culparum & præsertim iracundiæ, quas sola libertate committimus, causas rejiciamus in naturam ipsam humanam, in officia quæ gerimus, in varias rerum occurrentium sortes, & quoslibet contingentes casus, qui non nisi Deo volente aut permittente obueniunt, quid hoc aliud est quàm falsa quædam testimonia contra Dominum quærere, quibus nos excusemus, & ipsum quodammodo accusemus? Vnde & queritur: *Numquid irritum facies iudicium meum, & condemnabis me vt tu iustificeris?*

Luc. 16.

Iob 40.

Eò se videlicet aliquando iræ excitatæ impetus rapit, vt non modo apertè proximis excãdescamus sed latenti quadam impietate, ipsi Deo irascamur, tamquam authori iniuriæ vel pœnarum quas patimur. *Quare percussit nos Dominus hodie?* Tunc exemplo Christi silendum; & quoties sic liberiùs Ira linguam laxat, refrænanda est religiosiùs: *Sic enim qui loquendo vinceréris, loquendo vinces.*

1. Reg. 4.

Quod vt apertius liqueat, non tam multa est opus probatione quàm attenta Veritatis consideratione: Quid enim clarius quàm in iracundiæ pugna Victorem illum esse, qui vel concitatum animi sedat impetum, aut ita cohibet vt nihil inde detrimenti, nihil inordinati procedat? *Non te superet ira vt aliquem opprimas,* inquit Scriptura; hoc est scilicet superari, si quid ab ira detrimenti contingat: ac proinde hoc est superiorem & Victorem esse, si damnum omne caueatur. O quæ damna! quàm cauenda!

Iob 36.

II. PVNCTVM.

SED *silendo premes illum iræ impetum à quo premeréris loquendo: sicque damnum impedies quod loquela importaret.*

Cùm enim agatur potissimum de illo naturæ impetu, quo iratus iræ causas prosequitur & impugnat, certe quemadmodum non nisi loquendo causas illas insectatur, sic plane si loqui desinat, desinet ab instituta prosecutione, quæ non aliter peragitur quàm loquendo vt dictum est: ac proinde etiam cessabit ille naturæ impetus, qui ob id vnum excitatus erat vt iniuriæ vel iracundiæ causas insectaretur. *Secundum ligna syluæ sic ignis exardescit*, inquit Sapiens, *& secundum virtutem hominis sic iracundia illius erit: & secundum substantiam exaltabit iram suam:* Quasi dicat, tantò magis aut minus iracundus commouetur, quantum ex ira loquitur; tum verò minus ex ira loquitur, quantò minus iræ causas insectatur, sicque dum cessat loqui, cessat irasci. Eccles. 28.

Quod quidem alio Sapientis Dicto apertè confirmatur; *Cum defecerint ligna, extinguetur ignis: & susurrone substracto, iurgia conquiescent.* Ligna enim iræ, sunt verba, sunt susurri, murmura, clàmores & indignationes, quibus sublatis, ira tollitur. Vnde Apostolus: *Ira, & indignatio, & clamor, & blasphemia tollatur à vobis, cum omni malitia*, id est, simul omnem iræ malitiam tollis. O quale silentij bonum, quo vno tollitur omnis iræ malitia! Prou. 26. Eph. 4.

III. PVNCTVM.

SIC *igitur qui loquendo vinceréris, silendo vinces*, Dum sic premes iræ impetum à quo premeréris; & illud cauebis damnum, quod certè indè impenderet, nisi caueretur.

Vince amouéque silentio malum, inquit S. Basilius, *& cogita de te periculum fieri, an Deo per patientiam adhæreas, seu per iram in aduersarij partes inclines. Audi Dauid dicentem, dum consisteret peccator aduersum me, non irritatus sum aut vltus, sed surdus factus, & humiliatus sum, & silui à bonis.* Hinc illud scitè dictum à Sapiente; *si sufflaueris in scintillam, quasi ignis exardebit; & si expueris super illam, extinguetur: vtraque ex ore proficiscuntur.* Tum nempe sufflatur in scintillam, cum quis ex ira loquitur & iræ suæ causas Hom. 10. Ps. 38. Eccles. 28.

profert: ſupra ſcintillam verò expuis, cum vel contemnuntur iniuriæ ſeu quæuis alia iraſcendi incentiua; vel ſi animum commouere incipiunt, ſtatim ſilentio reprimuntur. Hæc autem vtraque, nempe loqui vel ſilere, ex ore proficiſcuntur, id eſt à nobis pendent; non ſic, inuitis & nolentibus nobis producuntur, ſicut primi motus naturalium appetitionum animi; quamobrem maior eſt noſtra culpa ſi non ſilemus, quàm ſi non iraſcimur, quia illud magis eſt in noſtra poteſtate cum Dei gratia, quæ id etiam

Iſ. 7. à nobis exigit. *VIDE VT SILEAS.* Hoc primum ad victoriam de hoſtibus reportandam Regi Achaz à Domino commendatur. Vide in 3. parte Dominicam 5. Vbi hæc exhibetur Veritas:

Hoc ipſo eſt ira iniuſtior, quod nulli vmquam iraſcenti ſua ira videtur iniuſta.

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de Correptione fraterna, & remittendis ſemper iniuriis.

VERITATES PRACTICÆ.

Si quis corripi noluerit, hoc ipſo magis eſt corripiendus.

In 4. parte, Feria 4. hebdom. 16. Vbi de hoc expreſſè præcepto Domini: poteſtque Veritas conuenire Correptioni tam actiuæ quàm paſſiuæ. Id eſt, vt æque detur & acceptetur.

QVIA vero qui corripitur, timet ſe contemni, tùm ſuggerenda hæc Veritas:

Aut amandus tui contemptus, & te contemnenti congaudendum: aut non amanda Charitas quæ congaudet Veritati.

In hac 2. parte, Feria 6. hebdomada 3. poſt Paſcha.

ATQVE vt modus seruetur in corripiendo, neque qui corripit inferiorem, audacius agat, opportunè occurrit quod ex crastina profertur Feria: QVI AVDACIVS, &c.

QVOD si quis timet, ne sine sua etiam culpa, infensum sibi reddat quem corripit: tunc

Optabilius bonum bellum, quam mala pax.

In 3. parte. Sabbato hebdomadæ decimæ.

ETIAMSI aliquando non speretur fructus, tamen tentandum.

Opportunè importunè.

Sabbato hebdomadæ vndecimæ.

PRO remittendis semper iniuriis.

Si semel sunt condonandæ iniuriæ, sunt semper condonandæ.

Vel nullas vmquam recte voles condonare, vel semper omnes condonare voles.

In 4. parte, Feria 5. hebdomadæ 16.

Quidquid profers ne parcas aliis, contra te profers ne parcat tibi Deus.

In eadem 4. parte. Dominica 21. Vbi & alia his conformia.

Sicut pauci dimittunt suis debitoribus, ita & paucis sua dimittuntur debita.

In 3. parte, Feria 6. hebdomadæ 6.

FERIA QVARTA.

CHRISTVS ADIVRATVS A CAYPHA PROFITETVR SE FILIVM DEI.

Et princeps sacerdotum ait illi: adiuro te per Deum viuum, vt dicas nobis, si tu es Christus Filius Dei; dixit illi Iesu, Tu dixisti. Matth. 26.

VERITAS PRACTICA.

Qui audaciùs loquitur inferiori, timidiùs Superiori loquetur.

RATIO EST, Quia qui audaciùs inferiori loquitur, nimis se timeri appetit.

Sed qui nimis timeri vult ab inferioribus, nimis & Superiorem timet, & timidius illi loquitur.

Ergo qui audacius loquitur inferiori, timidiùs Superiori loquetur, Quod licet in quibusdam casibus valere possit; in multis tamen damnosum est & cauendum.

I. PVNCTVM.

CVM ex falsis testimoniis contra Christum prolatis, nihil nisi falsum & inane concludi videret Cayphas ad eius condemnationem; excogitauit malitiose hanc viam eliciendæ ab eo veritatis: *Adiuro te,* inquit, *per Deum viuum vt dicas nobis, si tu es Christus Filius Dei.* Poterat Christus Dominus non respondere, vel non nisi contemptim; & vt Supremus Iudex poterat spectare Caypham tamquam inferiorem, & ipsum iudicare vt arrogantem & iniquum. Poterat vero etiam ipsummet considerare vt suum superiorem, & tamquam homo circumdatus infirmitatibus poterat timidiorem se præbere, & vereri quod accidit, si se manifestaret prout iubebatur, ne inde Aduersarij acciperent occasionem sui condemnandi.

Verùm siue ob reuerentiam Diuini Nominis quod interponebatur, siue ob Veritatis cultum, siue vt nos doceret neque audaciùs agere cum Inferioribus, neque timidiùs cum Superioribus, sic sapienter respondit, vt nec inferiorem contemneret, nec superiorem nimis timeret. *Tu dixisti*, inquit, *Verumtamen dico*

vobis amodo videbitis Filium hominis sedentem à dextris virtutis Dei, & venientem in nubibus cæli: Quasi diceret, ita est vt dicis, sum Filius Dei, sed quia nihil modo videtis quod sit conforme huic meæ dignitati, videbitis aliquando cùm tempus accepero; Nunc est tempus meæ abiectionis, tunc erit meæ clarificationis, & quem modo iudicatis, iudicij vestri Iudicem futurum expectate. Quo in loquendi modo, vides quàm modestus esset, & alienus ab omni fastu, quàmque simul erectus & constans contra pusillanimitatem & nimiam illam abiectionem qua plerumque solemus timidiùs agere cum superioribus & dissimulare veritatem, aut nimis seruiliter & abiectè cum illis procedere.

Sed neque arrogantiùs etiam, aut audaciùs cum inferioribus est agendum: nam ab vno extremo facilis est prolapsus in aliud.

Quamobrem vt in illo medio consistamus, quod à Christo Domino edocemur: hoc nobis certò persuadendum, *Quod qui audaciùs inferiori loquitur, hic timidiùs Superiori loquetur*. Eadem quippe est ratio vtriusque, à superbia; quisquis enim audacius loquitur, affectat authoritatem, præ se fert arrogantiam, & superbè nimis timeri vult. Vnde Sapiens; *Noli esse sicut leo in domo tua, euertens domesticos tuos, & opprimens subiectos tibi.* *VAE pastoribus Israel, dicit Dominus Deus, qui cum austeritate imperabatis & cum potentia.* *NEQVE vt dominantes in cleris, sed forma facti gregis ex animo.* *PATRES, nolite ad indignationem prouocare filios vestros, vt non pusillo animo fiant;* *ET vos Domini eadem facite illis,* nempe seruis, *remittentes minas, quia illorum & vester Dominus est in cælis, & personarum acceptio non est apud eum.* Sic docebant Apostoli, sic imperabant. Qualem te in hoc genere præbes? qualem cum pauperibus, cum discipulis, cum seruis, cum implorantibus opem tuam? *Qui obturat aurem suam ad clamorem pauperis, & ipse clamabit, & non exaudietur.*

Ecclesi. 4. *Ezech. 34.* *1. Pet. 5.* *Coloss. 3.* *Ephes. 6.* *Prou. 21.*

II. PVNCTVM.

SED *qui nimis timeri vult ab inferioribus, nimis etiam superiores timet, & timidiùs illis loquetur.*

Cur enim nimis timeri vult, dùm est superior, nisi quia timet contemptum, timet ne si non timeretur, contemneretur: At verò dum est inferior, timor hic tantò magis crescit, quantò

magis timere potest ne à superiore contemnatur, si libere & confidenter cum illo ageret; Contemnet forte intus superiorem, sed se extrà continebit, ne quid appareat quod ab eo non improbetur, & à quo proinde magis contemnatur; Imò & quò intus superiorem magis contemnet, minus extra quicquam audebit, ne animum suum patefaciat, aut suspicionem vllam moueat suæ superbiæ, quâ se apud illum infamaret; sicque tandem accidit vt non nisi dissimulata vel seruili timiditate agat, quod vtrumque longè est damnosissimum & longissimè distans ab ea filiali & fideli subiectione quæ est reddenda superioribus.

Ephes. 6. Obediendum quidem Dominis carnalibus iubet Apostolus, *in timore & tremore*, sed qualis sit ille timor, explicat dum subiungit, *in simplicitate cordis vestri sicut Christo, non ad oculum seruientes quasi hominibus placentes, sed vt serui Christi, facientes voluntatem Dei ex animo cum bona voluntate seruientes sicut Domino*

Rom. 13. *& non hominibus.* Quod & ante breuiùs & planiùs declararat; *principes non sunt timori boni operis, sed mali: vis non timere potestatem? bonum fac, & habebis laudem ex illa.*

1. Pet. 2. Sic conformiter sanctus Petrus, *subiecti estote omni humanæ creaturæ propter Deum, siue Regi quasi præcellenti, siue Ducibus tamquam ab eo missis ad vindictam malefactorum, laudem vero bonorum, quia sic est Voluntas Dei vt benefacientes obmutescere faciatis imprudentium hominum ignorantiam, quasi liberi & non quasi velamen habentes malitiæ libertatem, sed sicut serui Dei.*

O viles alioquin eorum animas qui se ab illa libertate qua Christus nos liberauit, in miserandam abjiciunt seruitutem, &

Gal. 4. ancillæ filij malunt esse quam liberæ.

III. PVNCTVM.

HINC *ergo fit vt qui audaciùs loquitur inferiori, timidiùs etiam Superiori loquatur*; Cum eâdem ex radice superbia, tumor & timor nimius enascantur. Quod luculentè apparet in

1. Reg. 25. illo Nabal, qui *iuxta suum nomen stultus erat*, sic enim Scriptura de eo refert, quòd esset ita durus, vt nemo posset ei loqui, tum vero in eam timiditatem dilapsus est, vt auditis periculis in quæ inciderat contemnendo Dauidem, *emortuum fuerit cor eius intrinsecus, & factus sit quasi lapis*: ac tandem paulo post obiit. Quamobrem

obrem recte Sapiens, sic ab vtroque extremo, per veram humilitatem & mansuetudinem nos reuocat: *Congregationi pauperum affabilem te facito, & Presbytero humilia animam tuam, & Magnato humilia caput tuum: declina pauperi sine tristitia aurem tuam, & redde debitum tuum, & responde illi pacifica in mansuetudine.* Ecclef. 4.

In vera itaque non ficta humilitate temperamentum vtriusque extremi est positum, ipsa est enim quæ nimiam in inferiores Superiorum audaciam & fastum cohibet; Nam vt ait optime sanctus Gregorius, *præponunt sibi in animo ipsos plerumque quos corrigunt: meliores æstimant eos quoque quos iudicant, quod videlicet agentes, & per disciplinam subditos & per humilitatem custodiunt semetipsos.* Idemque fusè in illa verba Iob: *si contempsi subire iudicium cum seruo meo & ancilla mea, cùm disceptarent aduersum me. Quid enim faciam cùm surrexerit ad iudicandum Deus, & cùm quæsierit quid respondebo illi? numquid non in vtero fecit me qui & illum operatus est?* Hom. 34. in Euang. Iob 31.

Ipsa etiam est humilitas quæ inferiores à vili & seruili subiectione liberat; est enim magnanimitatis species quæ quanto magis se vni Deo subiicit & hominibus propter Deum, eò minus inordinatè timida est & abiecta. Falsa est autem alia quæuis & simulata humilitas contra quam optime Sapiens: *Attende ne seductus in stultitam humilieris: Noli esse humilis in sapientia tua, ne humiliatus in stultitiam seducaris.* Et Psaltes regius: *Illic trepidauerunt timore vbi non erat timor; quoniam Deus dissipauit ossa eorum qui hominibus placent, confusi sunt quoniam Deus spreuit eos.* 2.2. q. 161. a. 4. Ecclef. 13. Ps. 52.

Propone tibi iudicium extremum sicut Christus proposuit suo Iudici, & illic disces timere & audere, atque inter vtrumque temperatè loqui & agere. *Horrendum est incidere in manus Dei viuentis.* Eò certe incides si nimis timeri appetis, aut si nimis timere pergis. Præmaturum caue casum, *Nam qui timet hominem, citò corruet.* Heb. 12. Pr. 29.

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de lauando corde potius quàm manibus. Matth. 15.

Tota eſt hebdomada decima quarta tertiæ partis per quinq; conſequentes Ferias, in hoc declarando Euangelio. Quibus quæ ad munditiem cordis, ibi valde commendatam, ſpectant, hæc poſſunt aliunde adjici.

Qui diligit cordis munditiam, habebit amicum Regem.

In 1. parte, In feſto S. Ioannis Euangeliſtæ, ex Prou. 22.

Niſi quod monet Sapiens, omni cuſtodia ſerues cor tuum, non omnino ſeruas.

In 1. parte, Feria 4. hebdomadæ 4. poſt Epiphaniam.

Hæc ſponſæ Chriſti fides eſt, vt ſicut neminem præter Chriſtum velit diligere, ita velit à nullo diligi.

In 1. parte, Sabbato hebdom. 6. poſt Epiphaniam.

Qui nimis ſuos diligit, non ſatis diligit.

In 2. parte, Feria 3. hebdomadæ ſanctæ.

Sæpe videtur eſſe Charitas, & eſt magis carnalitas.

In 2. parte, Feria 4. hebdomadæ 1. poſt Paſcha.

Beati mundo corde.

In 3. parte, Sabbato hebdomadæ 3.

Quò minus Concupiſcentiæ mortificabis, eò magis à Concupiſcentia mortificaberis.

In 3. parte, Feria 4. hebdomadæ 5.

Major eſt voluptas, voluptatem nolle quam velle: voluptatem reliquiſſe quàm cæpiſſe.

In 3. parte, in fine vbi de votis religioſis.

In 4. vero parte, vide hebdomadam 16. vbi de Infantia ſpirituali: Et Dominicam 17. vbi de Cupiditate refrænanda, quæ proximè ſequenti Feriæ poſſunt etiam competere.

FERIA QVINTA.

CHRISTVS TOTA NOCTE, APVD Pontificem, INIVRIIS EXPONITVR.

Tunc expuerunt in faciem eius, & colaphis eum ceciderunt, alij autem palmas in faciem eius dederunt, dicentes; prophetiza nobis Christe, quis est qui te percußit. Matth. 26.

VERITAS PRACTICA.

Cæteræ pugnant Virtutes, sola vincit Perseuerantia.

RATIO EST, quia sola illa vincit Virtus, cæteris pugnantibus quæ sola finem imponit operi.

Sed sola Perseuerantia finem imponit operi.

Ergo illa est quæ sola vincit; ac proinde quantumcumque pugnent virtutes, nisi constanter perseueres vsque ad finem, nihil obtinebis.

I. PVNCTVM.

STATIM atque Christus se Filium Dei professus est, tùm Princeps Sacerdotum, scidit vestimenta sua dicens; *blasphemauit, quid adhuc egemus testibus; ecce nunc audistis blasphemiam? quid vobis videtur? At illi respondentes dixerunt, reus est mortis; Tunc expuerunt in faciem eius,* & quæ supra memorantur, audent in eum.

Qualis libertas & audacia, siue seruorum absque vllo iussu, siue Pontificum ita iubentium aut dissimulantium contra Christum Iesum. Sic modo etiam homines tam libere in Deum peccant

Eccle. 8. quàm si nullus esset Deus, aut nulla iustitia. *Etenim*, vt ait Sapiens, *quia non profertur cito contra malos sententia, absque timore vllo, filij hominum perpetrant mala.*

Et verò cum multa eáque grauissima per totam noctem patiatur Dominus, tum ad hæc quinque capita reuocari possunt; Primum, iudicatur reus & blasphemus; Secundum, vt talis conspuitur in faciem; Tertium, colaphis & alapis cæditur ab vnoquoque; Quartum, velantur eius oculi vt diuinet à quo sit percussus; Quintum, ignominiosè propheta nuncupatur, & in opprobrium personæ, interrogant eum dicentes, *Prophetisa quis est* Luc. 22. *qui te percussit? & alia multa blasphemantes dicebant in eum* vt refert sanctus Lucas.

Quæ patientia Domini! qualis benignitas! quanta constantia, sic per totam noctem absque vllo verbo, aut vel modico impatientiæ tædiiue signo, ad eorum nutum inter tot contumelias perseuerantem constitisse! *Vere longanimis, verè patiens Dominus.* Ps. 102.

Hoc est scilicet quod nos docere volebat contra inordinatum illum cordis & linguæ impetum quo ex diuturnitate laborum & difficultate suscepti operis abripimur in impatientiam, & ex impatientia cedimus ignominiose aduersis, ac velut ignaui milites de statione deiecti abiicimus clypeum, & quidquid meriti patiendo consecuti eramus, totum vno momento, defectione nostra deperdimus. *Videte vosmetipsos*, aiebat sanctus Ioannes, *ne perdatis quæ operati estis, sed vt mercedem plenam accipiatis. Omnis qui credit & non permanet in doctrina Christi, Deum non habet. Cæteræ scilicet virtutes pugnant; sola vero vincit perseuerantia*; Nam sola illa vincit quæ inchoato finem imponit operi, quod alioquin mancum & imperfectum esset nisi ad finem vsque perduceretur. Vnde apte Sapiens; *In fine hominis denudatio operis illius:* Quasi dicat, multa quidem homo inchoat, sed in fine ipsius videbitur qualia fuerint eius opera, si videlicet ea perfecerit & absoluerit. Vel sic interpretare: Multa quidem operatur homo in vita, sed vnum præcipue habet opus, ad quod cætera omnia reuocari debent, nempe salutem animæ, & perfectionem in sua vocatione, hoc autem opus nisi ex aliis quę illi deseruiunt, denudari non potest, neque manifestari nisi in fine ipsius hominis, quia donec viuit, laborat quidem & pugnat, sed an laborem expleuerit & in pugna vicerit, id ex solo fine agnoscitur: Et quantumcum-

2. Ioan. 1. — Eccles. 11. (marginal references)

que pugnent virtutes, sola illa vincet quæ sola finem imponet. O quam vere dictum: *Non quæruntur in Christianis initia sed finis. Paulus male cæpit, sed bene finiuit. Iudæ laudantur exordia, sed finis proditione damnatur.* S Hier. Ep. 16. ad Furiam.

II. PVNCTVM.

SED *sola perseuerantia finem imponit operi.*

Sic omnino aptè ad rem nostram sanctus Augustinus, aut quiuis alius author Sermonum ad fratres de Eremo. *O Fratres mei, non tædeat incipere magna, nec fastidiat tenere inchoata, scientes quod perseuerantia informat meritum, colorat boni propositum, remunerat currentem, coronat pugnantem, ducit ad brauium, conducit cunctos ad portum. Hæc est tunica talaris sancti Ioseph vsque ad finem contingens. Hæc est tunica sacerdotalis vsque ad pedes perueniens. Hæc est cauda hostiæ quam tenemur reddere Deo, & offerre. Hæc est calcaneum bonæ operationis quod contra serpentis morsum debemus obseruare. Hæc est virtus quæ Deum ligat. Hæc est quæ omne bonum informat. Hæc est perseuerantia qua laureantur martyres, qua virgines coronantur, qua Sacerdotes sublimantur, & Confessores.* Serm. 8.

Sic cohærenter sanctus Bernardus, *prorsus absque perseuerantia, nec qui pugnat, victoriam; nec palmam victor consequitur; vigor virium, virtutum consummatio est, nutrix ad meritum, mediatrix ad præmium. Soror est patientiæ, constantiæ filia, amica pacis, amicitiarum nodus, vnanimitatis vinculum, propugnaculum sanctitatis. Tolle perseuerantiam, nec obsequium mercedem habet, nec beneficium gratia, nec laudem fortitudo; Denique non qui cæperit, sed qui perseuerauerit vsque in finem, hic saluus erit.*

III. PVNCTVM.

SIC *ergo cæteræ pugnant virtutes, sola vincit perseuerantia.*

Quod iisdem pene verbis, eodemque plane sensu retulit Petrus Blesensis, pius & grauis author; *Omnes quidem virtutes currunt ad brauium, sed vna perseuerantia coronatur.* Epist. 22.

Quo de argumento cum pleni sint sacri Codices & sanctorum Patrum monimēta, tum illud ex eodem sermone S. Augustini supra relato, consideratione dignissimum: *Bonum inchoare & malo* Serm. 8. ad

Fr. in Eremo. *sine concludere, quid aliud est quàm monstruosas res conficere. Illa enim actio quasi Chimera est, quæ initium habet à ratione, sed finem à sensualitate: cum enim sic agitur, humano capiti ceruicem pictor equinam iungit, & superimponit infructuosas plumas.*

Ecclesi. 5. Audi ergo Sapientem: *Non ventiles te in omnem ventum, & non eas in omnem viam, sic enim omnis peccator probatur in duplici lingua. Esto firmus in via Domini, & in veritate sensus tui, & scientia: & prosequatur te verbum pacis & iustitiæ.*

Quæ vt in praxim distinctius redigas, disce hæc à Christo tria. Primum, cùm posset se liberare his omnibus malis, nulla vsus potestate perinde tolerat omnia, sicut si nihil posset. Secundum, cùm saltem queri aut deprecari posset tot iniurias, ne verbum quidem profert. Tertium, cùm eos punire posset, adeo non malum pro malo reddit, vt è contra non cesset eos mouere ad cognitionem sui, vnde dicuntur vel maximè velasse eius faciem, quod inde promicantes quosdam radios quibus illustrabantur, aduerterent; & forte postea quidam eorum conuersi *Rom. 15.* sunt & saluati. *Deus patientiæ & solatij*, ait Apostolus, *det vobis idipsum sapere in alterutrum, secundum Iesum Christum.* O verè Deus patientiæ! sed non solatij, nisi iis qui eius patientiam pro viribus imitentur!

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de Socru Petri febricitante, sanata à Christo Domino. Luc. 4.

Febris animi, animo longè periculosior, quàm febris corporis, corpori.

In 1. parte, Feria 5. hebdomadæ 2. post Epiphaniam, Vbi Euangelica narratio refertur, & ex Diuo Ambrosio, febris animi dicitur esse omnis Cupiditas, de qua proinde quotquot sparsim habentur Veritates Practicæ, possent hûc, cum delectu tamen, transferri: Qualis hæc inter alias:

In leui quidem cupiditate, pars aliqua nostri cordis detrahitur: In graui vero, totum cor Deo perit.

In 4. parte, Dominica 17.

QVOD autem sanata mulier, continuò surgens, Christo ac Eius discipulis ministraret, veram indicat Gratitudinem, quæ accepta dona in Donantis vsum refert, quæ quàm rara sit, declarat hæc Veritas:

Vere paucorum est, vera Gratitudo.

In 3. parte, Dominica 13.

DENIQVE quod à multis exirent Dæmonia quæ Christum confiterentur, quorum tamen confessionem Christus nollet: vetaretque de se loqui, non alienum foret quod de grauitate peccati docetur ex illius Viri sancti sensu:

Qui maluit liber peccato, possideri à Dæmone, quàm leui cum peccato, liberare possessos.

In hac 2. parte, Sabbato hebdomadæ 3. post Pascha.

FERIA SEXTA.

CHRISTVS NEGANTEM SE PETRVM BENIGNE RESPICIT.

Conuersus Dominus respexit Petrum. Luc. 22.

VERITAS PRACTICA.

Læsi amoris ira, quò est suauior, eò est potentior.

RATIO EST, Quia potentior illa est læsi amoris ira, quæ lædentem verius læso subjicit.

Sed quo est talis ira suauior, eo verius lædentem læso subjicit.

Ergo læsi amoris ira quo est suauior, eò est potentior; ac proinde exemplo Christi exercenda.

I. PVNCTVM.

Matth. 26. DE Petro iam dixerant Euangelistæ quod captum à Iudæis Dominũ, *sequebatur à longe vsque in atrium principis Sacerdotum*, & modò sedebat cum ministris vt videret finem, modò cum illis stantibus stabat & calefaciebat se. Tum vero dum interrogaretur Dominus à Pontifice, aut à Iudæis irrideretur, vt visum est, *accessit ad eum vna ancilla dicens, Et tu cum Iesu Galilæo eras; At ille negauit coram omnibus, dicens, nescio quid dicis. Exeunte autem illo ianuam, vidit eum alia ancilla, & ait iis qui erant ibi, & hic erat cum Iesu Nazareno; & iterum negauit cum iuramento, quia non noui hominem. Et post pusillum, accesserunt qui stabant, & dixerunt Petro, Verè & tu ex illis es, nam & loquela tua te manifestum facit*; Addidit vnus ex seruis Pontificis, *cognatus eius cuius Petrus abscidit auriculam, nonne te vidi in horto cum illo? Iterum ergo Petrus negauit, & tunc cæpit detestari, anathematizare & iurare quia nescio hominem istum quem dicitis: & continuò, adhuc illo loquente cantauit gallus. Et conuersus Dominus respexit Petrum. Et recordatus est Petrus Verbi Domini, sicut dixerat, quia priusquam gallus cantet, ter me negabis. Et egressus foras Petrus fleuit amarè.*

Ioan. 18. *Marc. 14.* *Luc. 22.*

Hic est miserandus Petri lapsus! hæc est deploranda humanæ infirmitatis miseria! hoc pauendum, ad omnem sæculorum memoriam, inconstantis exemplum animi, de quò suprà est Veritas, *Qui se existimat stare, videat ne cadat.* Est vero etiam luculentum pœnitentis exemplum animi, siue quod statim vt est aspectus discipulus à Domino, resipuit: siue quod resipiscens fleuit amare; seu denique quod nunquam flendi peccati modum & terminum posuerit, nisi cum vita.

Fer. 6. post Domin. Septuag.

In primis autem est admiranda summa illa Benignitas & Clementia, qua Iesus vsus est erga suum discipulum. Statim enim vt lapsus est, conuersus ad eum Dominus tam suaui & potenti suo illum aspectu prorsus erexit, vt à Petri peccato ad Christi gratiam, solum illud intercesserit moræ, quo Petrus peccauit.

O diuinam læsi amoris iram! O suauissimam iræ diuinæ potentiam! Non est dubium quin Christi amor in Petrum valde læsus fuerit Petri peccato, nec alienum à Christo fuerit, cogitare quantum inde Christus moueri & irasci potuerit: at vide etiam atque

atque etiam quàm suauis fuerit illa ira & quam potens in sua suauitate, simulque disce si quando lædaris ab amico, sic suauiter esse irascendum vt eum efficaciter tibi reconcilies. Sic enim vniuersim loquendo; *Læsi amoris ira quò est suauior, eò est potentior.* Quod certe mirum & ad praxim admodum vtile.

Vt autem facilius intelligatur, tria præsupponenda sunt. Primum hic agi de iusta & temperata ira iuxta illud Psalmi, *irascimini, & nolite peccare:* vt cùm amans ab amato læsus irascitur. Ps. 4. Secundũ est, talem iram excitari & permitti ad remedium illato malo inferendum. Tertium denique, tunc potentiorem dici & esse iram, quando, citra culpã omnem, remedium efficacius affertur. Quibus ita præsuppositis, iã facile est intelligi quod dicitur in prima propositione, illam esse potentiorem læsi amoris iram quæ lædentem læso subjiciat: nam sic remedium læso amori si quod afferri potest, affertur: satis enim esse debet offenso, si se offendentem, sibi subiectum habeat: Neque enim ipsi Reges aut Duces quotquot sibi magnanimitatis nomen fecerunt, aliud expetiuere quam vt hostem sibi substratum cernerent: quia & ipse Leo generositatis Symbolum nihil aliud in præda quærere dicitur, Vnde est illud Poëtæ, *Corpora magnanimo satis est prostrasse Leoni. Pugna suum finem, cum iacet hostis, habet.* Ouid. 1. de Trist. Quod itaque efferatæ gentes, & quod ipsæ feræ admittunt, possetne Christianus recusare?

II. PVNCTVM.

SED *quò est talis ira suauior, eò verius lædentem læso subjicit.* Sic aperte Sapiens in Prouerbiis, & Apostolus in Epistola ad Romanos, postquam dixerunt cibandum inimicum si esurierit, & sitienti potum ministrandum, statim addunt, *hoc enim faciens, prunas seu carbones ignis congeres super caput eius*; id est, vt interpretantur quidam; sic facies eius ardebit eo sanguine quem pudor ad maxillas euocat, non secus atque si supra caput carbones congessisses, qui faciem inflammarent. Prou. 25. Rom. 12. Quomodo enim ille non pudefiat qui videt tam liberalem atque ingenuum animum à se fuisse offensum, à quo pro iniuria, tale recepit beneficium? Vel vt exponunt alij, Carbones ignis congeruntur à persona læsa in caput lædentis, quando illa ignescebat quidem aliquo iræ

motu, sed caritate & beneuolentia sic temperauit iram, vt omnis asperitas in suauitatem versa sit, nec aliter se vindicarit quam nouis beneficiis se lædentem cumulando; tunc enim is mirum in modum inflammatur ad amandum; nam vt ait sanctus Augu-

De Catech. rud. stinus, *Nimis durus est animus qui si amorem nescit impendere, nolit rependere.* Nonne emollesceres ad tantam suauitatem si tibi exhiberetur?

III. PVNCTVM.

LAESI *amoris ira sic ergo quò est suauior eò est potentior:* quod manifeste patuit in illa Christi Saluatoris ira, si fas est iram dicere, summam illam tristitiam quam habuit de lapsu Petri, quæ quidem ira vel tristitia quàm suauis fuit in eo respiciendo, tam

Ps. 134. potens fuit in eo reuocando. *Fulgura in pluuiam fecit.* Quo certe facto, nihil ira, nihil tristitia poterat prætendere opportunius, cum sic læso amori reparata magis fuerit iniuria, & allatum malo remedium longe efficacius, quam si à lapsu peccati lapsus esset in infernum. Hi sunt videlicet funiculi Adam, hæc vincula

Osee 11. Charitatis quibus nos ad se trahit! Nonne sic tecum sæpius egit cum toties in se peccantem sua te bonitate attraxit miserans tui?

Ezech. 16. *Transiens per te, vidi te conculcari in sanguine tuo; & dixi tibi, cum esses in sanguine tuo, Viue, dixi inquam tibi, Viue.* O bonitatem!

Luc. 10. ô patientiam! sed quid ei propterea reddes, *Vade & tu fac simili-*

Rom. 12. *ter.* Imitare hoc exemplum. *Noli vinci à malo, sed vince in bono malum:* Nec putes à te nimis peti, cùm id pagani fecerint. Sic

S. Bas. hom. 11. de patientia. sanctus Basilius de quodam refert ad confusionem nostram: *Euclidi quidam mortem minatus est ac iurauit se eum occisurum: at ille contra iurauit se eum placaturum, ac ne animo in se hostili sit, effecturum.*

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de Samaritana. Ioan. 4.

TOTA in hoc est hebdomada vndecima tertiæ partis, vbi quæ possent etiam aliunde repeti, suis indicantur locis.

SABBATO
DE IVDA PRODITORE, MISERRIME PEREVNTE:
ET DE MIRO CHRISTI SILENTIO, CIRCA HVIVS INTERITVM.

Tunc videns Iudas qui eum tradidit, quod damnatus esset, pœnitentia ductus, retulit triginta argenteos principibus sacerdotum, & senioribus, dicens; peccaui tradens sanguinem iustum. At illi dixerunt, quid ad nos, tu videris; & proiectis argenteis in templo, recessit, & abiens laqueo se suspendit. Matth. 27.

VERITAS PRACTICA.

Qui ruinâ gaudet inimici, ruinam eius in se trahit.

RATIO EST, Quia gaudium de ruina inimici, species est cuiusdam vindictæ.

Sed hæc vindicta trahit in se pœnam & ruinam inimici.

Ergo qui ruina gaudet inimici, ruinam eius in se trahit; quod certe est præcauendum tum ratione culpæ, tum ratione pœnæ simul iunctæ.

I. PVNCTVM.

TAMETSI miser hic Traditor in desperationem & laqueum se non proiecerit, nisi cum adductus ad Pilatum Dominus, petitus ad mortem aut etiam condemnatus

fuit; tamen hîc aptiùs de funesto eius interitu videtur instituenda consideratio, ne sequentis hebdomadæ Mysteria, quæ alium habent ab ista finem, interrumpantur, & qui plerumque accidit inordinatus cordis & linguæ motus in aduersis contra inimicos, exemplo Christi Domini, discatur reprimendus.

Sic ergo est, vt refert Euangelista: Miserum proditorem conscientia patrati facinoris diu ferre non potuit; pœnitet eum sui, fatetur publicè crimen, sed desperat veniam; cùmque se ab ipsa luce conspici confunderetur, tenebras quærit; atque in ipsis tenebris cùm nec à terra portari aut aërem spirare posset, *laqueo se* *Act. 1.* *suspendit, & suspensus crepuit medius, & diffusa sunt omnia viscera eius. Et notum factum est omnibus habitantibus Ierusalem*, vt est in Actis Apostolorum.

En quò recidunt tandem inordinati appetitus! nam licet omnium peccatorum finis non sit ita funestus, est tamen isti plerumque affinis in eo quod à minimis solent incipere, sicque in peius semper delabuntur, vt vix vmquam emergant. *A scintilla vna augetur ignis*, *Eccles. 11.* inquit Sapiens: & apte Propheta, *Væ qui trahitis ini-* *Is. 5.* *quitatem in funiculis vanitatis, & quasi vinculum plaustri, peccatum.*

Est vero quidam inordinatus animi motus quo ex morte seu ruina inimicorum exultare solemus siue in vindictam, siue in integritatis aut iuris nostri iactationem, siue ob alium denique peruersum finem, qui corrigendus est exemplo Christi Domini. Cum enim optime sciret horrendum hunc sui proditoris interitum, iamque per ciuitatem diuulgaretur, antequam cruci affixus esset, nonne commode poterat inde testimonium suæ innocentiæ deriuare? Nonne similem suis inimicis comminari mortem? Nonne multum inde sermonem habere? Poterat sane, sed silere maluit vt nos in simili casu doceret quod iam ante dixerat *Prou. 24.* Sapiens: *Cum ceciderit inimicus tuus, ne gaudeas: & in ruina eius ne exultet cor tuum, ne forte videat Dominus & displiceat, & auferat ab eo iram suam.* Quibus ex verbis hæc eruta Veritas valde est consideranda, *Quod quisquis ruinâ gaudet inimici, ruinã eius in se trahit.*

Nam certum est hoc gaudium ordinariè nasci ex appetitu vindictæ. Posset forte aliquando in sanctis proficisci ex Zelo diuinæ gloriæ, vt appareat eius Iustitia, & vt impij terreantur; *Læ-* *Ps. 57.* *tabitur iustus*, inquit Psaltes, *cum viderit vindictam, manus suas lauabit in sanguine peccatoris, & dicet homo, si vtique est fructus iusto*

vtique est Deus iudicans eos in terra. Sed quis sibi præsumat de tali Zelo? quis potius sibi de se non diffidat, & suspectum habeat tale gaudium? Lugendus esset & morte propria redimendus ille casus, & tu exultas? talis exultatio maligna est, vindictam sapit & odium cordis fouet, denique aduersatur Charitati, *quæ non querit quæ sua sunt, nec gaudet super iniquitate.* Nam vt est alibi declaratum: GAVDERE super iniquitate, plerumque est iniquius, quàm ipsam iniquitatem admittere. *1. Cor. 13.* *Feria 5. hebd. 3. post Pascha.*

II. PVNCTVM.

SED *hæc vindicta trahit in se pœnam & ruinam inimici.* Nam Deus ordinarie omnem vindictam sic vlciscitur vt pari aut simili pœna vindicantem se, vindicet. Sic enim apertè Sapiens: *Qui vindicari vult, à Domino inueniet vindictam, & peccata illius seruans seruabit.* *Ecclesi. 28.* Et cùm toties sibi vindictam & vltionem reseruandam testatur Deus in Scripturis, de omni vindictæ modo ac specie id intelligendum est, ne forte putes te indemnem quod tu ipse non vlciscaris; Nam gaudere de ruina & vindicta, grauius esse potest quam si tu ipse vindictam sumeres. Potest enim Iudex aut tu ipse per Iudicem legitime queri, & pœnas iniuriæ reposcere, sed in pœnis illatis non potest ipse iudex aut alius quispiam gaudere, quatenus pœnæ sunt & malum hominis qui condemnatur; vnde patet istud gaudium ipsa vindicta peius esse.

Quod si ex iustitia reddita Iudex gaudere potest, tali tamen gaudio iungendus esset mœror de malo proximi quod numquam per se est amandum, nec de eo proinde exultandum. *Heu consolabor super hostibus meis, & vindicabor de inimicis meis:* ait *Is. 1.* ipse Deus supremus iudex; Cum vindictam in hostes parat, illam dolentis vocem præmittit, *heu*, vt significet se dolere de vindicta sumenda; Tu vero non timebis exultare: aut exultans non timebis eius vindictam! Tam certa tamen est, quàm certò constat eum qui se vindicat, sic à Domino vindicari. Teipsum vindica de te ipso, qui quoties peccasti, te læsisti, *Nam qui faciunt peccatum & iniquitatem, hostes sunt animæ suæ.* *Tob. 12.*

III. PVNCTVM.

Q*VISQVIS igitur ruina gaudet inimici, ruinam eius in se trahit,* id est, vindictam & perditionem: Nam si putas inimicum hic à Deo punitum esse propter iniuriam & offensam tibi illatam, cur non putabis te puniendum, cùm non minus pecces in Deum & in proximum? In Deum quidem patet, quod assumas eius imperium, & contra ac expresse vetuit, vlcisci audeas, aut vltione illata gaudeas, quod æque vetat ac aliud. Deinde vero in proximum peccas, quod eius malis gaudeas, quod est directe contra charitatem & ab ea longissime charitate quæ reddit bonum pro malo. Vnde conclude quàm sis æque puniendus ac ille de cuius pœna gaudes, ac proinde quam verè eius ruinam in te conuertas.

Iob 31. Sic se Iob puniendum fatebatur, *Si gauisus sum,* inquit, *ad ruinam eius qui me oderat, & exultaui quod inuenisset eum malum, non enim dedi ad peccandum guttur meum, vt expeterem maledicens animam eius.* Miserum te & miserandum omni modo, qui cùm posses Deo, proximo, & tibi plurimum in hoc casu gratificari,
Ecclesi. 14. Deum offendis, proximum lædis, & tibi valde noces! *Qui sibi nequam est, cui alij bonus erit?* Aduerte anima & cùm ex his tribus vel vnum sufficeret seorsim consideratū, vt te contineres; quanto
2. Reg. 1. magis cùm tria simul concurrunt ad hunc finem? *Montes Gelboe, nec ros, nec pluuia veniant super vos, quia ibi abiectus est clypeus fortium, clypeus Saul, quasi non esset vnctus oleo!* Sic & pluribus, Dauid de Inimici ruina non exultabat, sed dolebat.

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de Muliere adultera. Ioan. 8.

Videri debet in 4. parte, Feria 2. hebdomadæ 19.

DOMINICA IV. QVADRAGESIMÆ.

De quinque panibus multiplicatis, &c. Ioan. 6.

VERITATES PRACTICÆ.

Sequebatur eum multitudo magna.

Et quidem tanto affectu, vt omnes omnia ſua deſererent, nec repetere cogitarent, nec manducare, nec viuere, dùm ſoli Ieſu quem ſequebantur, adhærerent. Sic plane:

Qui non renuntiat omnibus, non poteſt eſſe Chriſti diſcipulus.

In 1. parte, Feria 3. hebdom. 6. poſt Epiphaniam.

QVO & referri duæ iſtæ poſſunt.

Eſſe diſcipulum Chriſti, & iam non eſſe ſuum, vnum & idem eſt.

Numquam magis eris tuus, quàm cùm totus eris Chriſti.

In 4. parte, Feria 3. & 4. hebdomadæ 24.

Accepit ergo Ieſus panes, &c.

Si vis quod non habes, da quod habes.

In 1. parte, Dominica 2. poſt Epiphaniam.

PRO acceſſu ad Sacram menſam in hac panum multiplicatione figuratam:

Quod præsertim spectat Christus, non est quid ad se afferas, sed quid à te auferas.

In 3. parte, Feria 3. hebdomadæ 13. Plura vide in duabus primis hebdomadibus eiusdem partis.

DISTRIBVIT discumbentibus quantum volebant.

Non quod times, timendum est, ne tibi desit Deus: sed ne tu desis Deo.

In 3. parte, Dominica 6.

NVMQVAM homini magis aut melius prospicitur, quàm cùm homo magis Deo quàm sibi prospicit.

In 1. parte, die 6. Decembris, licet aliis terminis exprimatur Veritas, idem est sensus, eademque ratio.

IESVS ergo cùm cognouisset quia venturi essent, vt raperent eum, & facerent Regem, fugit iterum in montem ipse solus.

Qui sectatur honores mundi quos fugit Christus, à Christo fugit ad mundum.

HÆC Veritas nullibi proposita sic videtur declaranda, & paulo attentius expendenda.

RATIO est, quia fugere à Christo ad mundum, nihil aliud est quàm se magis conformare mundo quàm Christo.

Sed qui sectatur honores mundi quos fugit Christus, magis se mundo conformat quàm Christo.

Ergo à Christo fugit ad mundum; Quod quàm sit turpe & damnosum, quis non videt?

I. PVN-

I. PVNCTVM.

RATITVDO quidem exhibenda est Christo Domino, & Rex ille tuus agnoscendus, sed numquam melius agnosces, quàm si cum eo mundi gloriam & honores fugias. *Regnum enim eius non est de hoc mundo.* Ioan. 18. Quod si è contra, mundi honores consectaris quos fugit Christus, transfuga Christi factus, *à Christo fugis ad mundum.* O probrum, sed tamen necessariò ferendum si quod fugit Christus, insequeris.

Quid est enim fugere à Christo ad mundum, nisi desertis iis quæ sunt Christi, sectari ea quæ sunt mundi? Et licet in hac desertione sint varij gradus, atque alij aliis sint grauiores, satis tamen est & plusquam satis vt dicaris ab eo deficere, si tu eius discipulus, tu eius assecla, tu qui profiteris eum sequi & imitari, magis te affectu & effectu conformes mundo quam Christo. Cum enim mundus sit ei oppositus, quisquis se mundo conformat, à Christo necesse est vt se disiungat. Nam si ipse dixit, *qui non est* Luc. 11. *mecum contra me est, & qui non colligit mecum, dispergit*, certe qui Domin. 3. est cum mundo, non est cum illo; Quid restat igitur quàm vt Quadrag. sit contra ipsum, vt supra visum est. Si autem contra ipsum, nonne & Christi desertor, nonne & transfuga dicendus erit? *Vos de deorsum estis, ego de supernis sum; Vos de mundo hoc estis, ego non* Ioan. 8. *sum de hoc mundo.* Vellesne hoc ipsum tibi diceret quod Iudæis Christus?

II. PVNCTVM.

SED *qui sectatur honores mundi, quos fugit Christus, magis se conformat mundo, quàm Christo.*

Ne putes hic agi de honore regio quem fugit Christus, sed de omni vano & mundano qualis ab hominibus ordinariè exhibetur, & qualis à te inordinatè appetitur. In hoc autem præcipuè Christus Dominus se à mundo differre ostendit, vt contrà ac mundi leges ferunt, ipse ac sui potius contenderent de inferiori loco quam de primo. Nonne iam id toties considerasti? nonne meministi cùm facta esset contentio inter discipulos, *Quis*

Luc. 21. *eorum videretur esse maior, tùm dixit eis Iesus; Reges gentium dominantur eorum, & qui potestatem habent super eos, benefici vocantur; VOS AVTEM NON SIC, sed qui maior est in vobis fiat sicut iunior, & qui præcessor est sicut ministrator. Nam quis maior est qui recumbit, an qui ministrat? Nonne qui recumbit? Ego autem in medio vestrum sum sicut qui ministrat.* Quod & ipsum ante dixe-
Matth. 26. rat, ex alia occasione, pene iisdem verbis: *scitis quia principes gentium dominantur eorum, & qui maiores sunt, potestatem exercent in eos. Non ita erit inter vos, sed quicumque voluerit inter vos maior fieri, sit vester minister: & qui voluerit inter vos primus esse, erit vester seruus: sicut filius hominis non venit ministrari sed ministrare.*

Quid clarius & apertius? Vnde Apostolus tam sæpe & poten-
Gal. 1. ter: *si adhuc hominibus placerem, Christi seruus non essem. MIHI*
Ibid. 6. *absit gloriari nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. NVNC incipio Christi esse discipulus*, aiebat sanctus Martyr Ignatius, *nihil de his quæ videntur desiderans, vt Iesum Christum inueniam.* Tibi è contra dicendum: Nunc desino Christi esse discipulus, illa desiderans quæ videntur, vt mundum inueniam & mundanus fiam.

III. PVNCTVM.

QVISQVIS *ergo sectatur honores mundi, quos fugit Christus, à Christo fugit ad mundum*, Quia per illos honores aut illorum appetitum, mundo se conformat in ea parte viuendi in qua præcipuè se suosque à mundo discrepare, & verbo & exemplo tam clarè docuit Christus, vt nihil toto in Euangelio sit clarius, & qui aliud sentiat, dicatur *palpare in meridie*: vt declaratur in 4. parte, Feria 3. hebdomadæ decimæ nonæ.

Iam vero cogita quale sit illud; *transfugam & desertorem esse Christi?* melius esset si numquam eius fuisses, quam sic illum de-
2. Pet. 2. serere. *Si enim*, vt ait sanctus Petrus, *refugientes coinquinationes mundi in cognitione Domini nostri & saluatoris Iesu Christi, his rursus implicati superantur: facta sunt eis posteriora deteriora prioribus: melius enim erat illis non cognoscere viam iustitiæ, quàm post agnitionẽ, retrorsum conuerti ab eo quod illis traditum est sancto mandato.*
Ioan. 6. *NVMQVID & vos vultis abire*, dicebat Christus suis, quando eorum quidam abierunt retro, & iam non cum illo ambulabant?

At vero Petrus, *Domine ad quem ibimus, verba vitæ æternæ habes, & nos credimus & cognouimus quia tu es Christus filius Dei.* Hoc si credis & profiteris, credes quidquid Christus dixit, nec enim Filius Dei falsum potest dicere, hoc autem dixit, *Mundus me odit.* Credisne hoc? Vellesne vero Christum odisse? Aut te ergo mundo renuntiare oportet, aut Christo non credere, aut Christum habere odio, Quod vel audire nefas est. *Trium tibi datur optio, Elige vnum quod volueris.* Ibid. 7. 2. Reg. 24.

HAC HEBDOMADE, considerandum venit, quidquid Christus Dominus passus est, ex quo deductus fuit à Iudæis ad Pilatum, vsque ad eius condemnationem.

Veritatum finis præcipuus hic erit, vt discamus à Christo ferre constanter opprobria, in omni quidem occasione, sed in sex præsertim casibus, qui ab vnoquoque mysterio passionis eruuntur.

FERIA SECVNDA.

CHRISTVS PILATO A IVDÆIS PRAESENTATVS, ET ACCVSATVS.

Cæperunt illum accusare, dicentes, hunc inuenimus subuertentem gentem nostram, & prohibentem tributa dare Cæsari, & dicentem se Christum Regem esse. Luc. 23.

VERITAS PRACTICA.

Qui sibi innocenti factam iniuriam nimis dolet, suæ ipse innocentiæ iniuriam facit.

RATIO EST, Quia suæ innocentiæ injuriam facit, qui se eius fructu & meritis priuat.

Sed qui sibi innocenti factam iniuriam nimis dolet, se suæ innocentiæ fructu & meritis priuat.

Ergo & is suæ ipse innocentiæ iniuriam facit. Quod certe iniuriosum est & cauendum.

I. PVNCTVM.

Math. 27. MANE *facto*, ait sanctus Euangelista, *consilium inierunt omnes principes Sacerdotum & seniores populi aduersus Iesum, vt eum morti traderent.* Quale consilium! *Et vinctum adduxerunt eum, & tradiderunt Pontio Pilato Præsidi.* Quale spectaculum propositum illi ciuitati in qua non ita pridem tam gloriosè triumpharat! Quis concursus, quis sensus populi, cum maxime sic à principibus sacerdotum & senioribus Christus traderetur & accusaretur! Vide vt alij obstupescunt, audi vt alij fremunt, & vt omnes vnanimi consensu in eum insurgunt! Sic pia quædam ex singulis circunstantiis reflexio fieri posset. Legi verò debent quæ de hac apud Pilatum accusatione fusius referuntur ab Euangelistis, vnde illud primum ad praxim reuocandum est, quod spectat calumnias & iniurias famæ ac nomini nostro ab inimicis illatas, exemplo Christi Domini constanter ferendas. Et quia hoc maxime vnumquemque cruciat quod ficta & falsa imponantur, hoc imprimis etiam vnicuique sciendum & attente considerandum est, *Quod qui sibi innocenti calumniam impositam aut iniuriam quouis modo factam nimis dolet & queritur, suæ ipse innocentiæ iniuriam facit.*

Ratio est euidentissima, quia qui se vltro priuat suæ innocẽtiæ fructu & meritis non potest non dici, sibi suæque innocentiæ magnam inferre iniuriam. Quid est enim iniuria, & quod est eius damnum, nisi quædam iniusta detractio & sublatio boni alicuius, quod vel honorem spectet vel corporis aut vitæ commoda? vnde tu si tibi bonum iniustè detrahis quod ab innocentia tua consequi poteras, nonne tu tibi perinde noces & iniuriam facis ac si alius quiuis bonum illud detraheret? Cur enim tibi putas iniuriam ab eo fieri, nisi quia, vt dictum est, tibi bonum tuum,

bonum nomen, bonam famam, bonam sanitatis vel rei domesticæ commoditatem contra ius fasque detrahit? At tu si eandem in te iniustitiam committis, quid est quod non tibi & innocentiæ tuæ iniuriam ex æquo inferas? An forte quia tua res est, quia tua est innocentia: tu de illa detrahere, & te illius priuare bonis & meritis tibi licitum credis? Erras, & erroris tui grauitatem quæ infra patebit clarius, sic damnauit Sapiens: *Fili, in mansuetudine serua animam tuam, & da illi honorem secundum meritum suum, Peccantem in animam suam quis iustificabit? quis honorabit exhonorantem animam suam?* Itemque paulo post: *Qui sibi nequam est, cui alij bonus erit? & non iucundabitur in bonis suis, qui sibi inuidet nihil est illo nequius, & hæc redditio malitiæ illius.* Audisne nequitiam? Audis malitiam? Eccles. 10. Ibid. 14.

II. PVNCTVM.

SED qui sibi innocenti, calumniam aut aliam illatam iniuriam nimis dolet & queritur, se suæ innocentiæ fructu & meritis priuat.

Hic est enim innocentiæ læsæ fructus, hoc eius meritum, vt gaudium afferat & honorem coram Deo & hominibus, ingentemque bonorum spiritualium & cœlestium in omnem æternitatem, cumulum augeat; siue ex similitudine Christi patientis, siue ex conscientiæ testimonio, siue ex patientiæ solatio, siue ex ipsa Dei bonitate & prouidentia qui protector est & pater innocentium: quæ certe quanta sint bona & commoda quis non videt? *Hæc est enim gratia si propter Dei conscientiam sustinet quis tristitias, patiens iniuste. Quæ enim est gloria si peccantes & colaphisati suffertis? Sed si benefacientes patienter sustinetis, hæc est gratia apud Deum: In hoc enim vocati estis quia & Christus passus est pro nobis.* 1. Pet. 2.

At vero qui nimis dolet & queritur de illatis sibi iniuriis, se priuat iis bonis; quia non eam habet similitudinem cum Christo patiente, quæ gaudium affert & gloriam; non illud conscientiæ testimonium quo innocentes recreantur, non illud denique in terris gratiæ aut in cœlis gloriæ meritum quod soli virtuti redditur. Neque enim sufficit ad meritum si innocens patiaris, nisi patientiam iungas innocentiæ, nam innocentia impatiens desinit esse innocentia quæ est expers totius vitij: & qui nolens inuitusque patitur, tam longe est à vera virtute, quàm verum est nul-

1. Pet. 5. lam esse virtutem vbi nulla voluntas, & nulla pietas. *Non coacte*
Eccles. 2. *sed spontanee secundum Deum. VAE dissolutis corde qui non credunt*
Ier. 46. *Deo, & ideo non protegentur ab eo. CASTIGABO te in iudicio nec quasi innocenti parcam tibi.* Poteratne apertius tibi loqui?

III. PVNCTVM.

QVI sibi ergo innocenti factam iniuriam nimis dolet, suæ ipse innocentiæ iniuriam facit; Bonum enim subtrahit quod afferret innocentia si nimis non doleret innocens; Nam vbi est nimietas, Virtus deest quæ in medio sistit; Vbi autem Virtus deest, quid gratiæ & meriti colligas? At nonne hoc innocentiæ
Eccle. 4. probrũ est & iniuria, sic eam suo priuare fructu & merito? *Cur non recogitas dicens, cui laboro & fraudo animam meam bonis?* Cur te tui non miseret, dum gemendo factam iniuriam, grauiorem tibi
Eccles. 30. facis? *Miserere animæ tuæ placens Deo, & contine: Congrega cor tuum in sanctitate eius, & tristitiam longe repelle à te, multos enim occidit tristitia, & non est vtilitas in illa.*

Certe quando hæc sola esset ratio quam affert Sapiens ad repellendam tristitiam, quod nulla sit eius vtilitas, satis esset sedando animo: sed cùm præterea tot sint incommoda & detrimenta quæ à tali tristitia longè latequè dimanant, quis nisi vecors & propè insanus se ab illa non expediat? Et quia putas tanto id tibi magis licitum flere quanto magis innocens pateris, Vide quàm grauiter erres & pecces, non modo te priuando tuis bonis spiritualibus, quod per se graue est, & non ferendum; sed ipsam incusando Diuinam Prouidentiam, quod te innocentem permittat pati, quasi soli Rei & Nocentes paterentur in hoc mundo!

Duplex hic error: & quod putes te ita innocentem, vt non merito debeas aliquid pati; & quod licet esses innocens, non credas Deum permittere aliquando vt innocentes affligantur.
Ier. 48. Contra verò vtrumque sic Dominus apud Prophetam: *Ecce quibus non erat iudicium vt biberent calicem, bibentes bibent: & tu quasi innocens relinquéris; Non eris innocens, sed bibens bibes.*

Licet itaque sis innocens quâ parte iniuriam ab hominibus accipis, aliunde tamen cùm sis peccator, sic vtrumque iunge ad
Ps. 100. patientiam vt & cum Dauide dicas, *perambulabam in innocentia*

cordis mei, in medio domus meæ: Et cum Propheta: *Iram Domini portabo, quia peccaui ei.* Mich. 7.

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de eiectis è Templo Venditoribus & Nummulariis. Ioan. 2.

VIDE quæ ad idem prope Euangelium superius producta sunt, Feria 3. hebdomadæ primæ Quadragesimæ, vnde hûc etiam aptiùs propter flagellum quo hîc expresse dicitur Dominus eiecisse vendentes, transferri potest hæc Veritas, quæ habetur in 1. parte, Feria 2. hebdomadæ sextæ post Epiphaniam:

Quantò minùs murmuramus, aut quanto magis tacemus flagellati à Deo, tantò altiùs altissimum eius Dominium prædicamus.

Huic adiungi possunt sequentes.

Nisi te subdas Deo, Deum tibi subdis.

In 1. parte, Die 12. Ianuarij.

Nisi probè paratus sis ad aduersa, nec ad ipsa prospera benè paratus es.

In 1. parte, Feria 6. hebdomadæ 5. post Epiphaniam.

Cui nimis adhuc durum videtur pati pro Christo, nimis etiam durum videtur, amare Christum.

In 1. parte, Dominica 4. Aduentus, Vbi & alia plures eiusmodi.

Hûc porrò tota spectat hebdomada 2. Quadragesimæ, & proximè sequens, quæ dicitur Passionis.

FERIA TERTIA.

CHRISTVS AB HERODE SPRETVS.

Spreuit autem illum Herodes cum exercitu suo, & illusit indutum veste alba. Luc. 23.

VERITAS PRACTICA.

Quem pro Christo sperni pudet, Christi pudet.

RATIO EST, Quia illum Christi pudet qui præ pudore rejicit quæ Christus docuit, quæ libens tulit, & quæ ferenda voluit suo exemplo.

Sed quem pro Christo sperni pudet, præ pudore rejicit quæ Christus libens tulit, & quæ ferenda voluit suo exemplo.

Ergo quem sperni pudet, Christi pudet: Quod certe est omni opprobrio probrosius.

I. PVNCTVM.

CVM Iudæi accusantes Christum, mentionem fecissent de Galilæa quæ erat regio à Iudæa diuisa, Pilatus audito
Luc. 23. hoc nomine *interrogauit si homo Galilæus esset, & vt cognouit quod de Herodis potestate esset, remisit eum ad Herodem qui & ipse Ierosolymis erat illis diebus.*

Eò igitur adducitur Christus ligatus & stipatus satellitio publico, velut reus; Cogita quali cum ignominia, quali cum pudore & verecundia! *Herodes autem viso Iesu gauisus est valde, erat enim cupiens ex multo tempore videre eum, eò quod audierat multa de eo, & sperabat signum aliquod videre ab eo fieri.* Hæc curiositas nihil fausti portendit. *Interrogabat autem eum multis sermonibus: At ipse nihil illi respondebat.*

Quid

Quid non poterat hîc dicere & facere Christus? quantam sui admirationem & venerationem conciliasset, si vel vnum miraculum facere voluisset? *At ipse nihil illi respondebat! Stabant autem Principes Sacerdotum & Scribæ constanter accusantes eum.* Accusationes istæ quantumlibet acres & constantes sic insulsæ & nullæ visæ sunt Herodi vt noluerit Christum tamquam reum condemnare; sed cum vidisset eum nec sibi nec accusatoribus vllo modo respondentem, condemnauit vt insanum & nihili hominem. *Spreuit autem eum Herodes cum exercitu suo*, ait sacer textus, *& illusit indutum veste alba, & remisit ad Pilatum.*

Quanta fuerit hæc illusio, quam stupendum illud, Sapientiam Dei velut stultitiam reputari, & quam excelso animo tale probrum pertulerit Christus, vt si quando affine opprobrium in aliquo ingenij vel animi tui defectu esset ferendum, statueret exemplum constantiæ & magnitudinis in eo perferendo, tu ipse fusius tecum perpende. Certe nisi hinc proficias, expauenda est Veritas quæ inde elicitur, Aut enim te oportet cum Christo lætum & constantem simile probrum pati, si casus ferat; *aut si te sperni pudet, Christi pudet.* Possesne hoc ferre probrum! sed vide quàm necessariò tibi cadat.

Cum certum sit ex Euangelio nonnullos erubescere Christum & illius pudere, nihil aliud esse hoc intelligitur quàm præ pudore quodam rejicere, seu nonnisi inuitos & renitentes admittere quæ Christus libens tulit, & quæ idcirco tulit vt nos induceret suo exemplo ad illa ferenda. Sic intelligendus Apostolus vel cum ait *se non erubescere Euangelium*, vel cùm suo Timotheo præcipit, *ne erubescat testimonium Domini nostri neque se vinctum eius.* Idem enim est ac si diceret, si forte contingat te irrideri, & contemni ab hominibus quod de Christo crucifixo loquaris, vel quod Pauli vincti & captiui doctrinam & institutionem profitearis, patere libenter hæc probra; ne te propterea Christi nec mei pudeat; aut certe si naturalis quidam pudor sentitur, sic eum constanter sustine vt ne propterea desistas Christum prædicare, & me eius Apostolum tuumque Institutorem profiteri. Sic sanctus Petrus: *Nemo vestrum patiatur vt homicida, si autem vt Christianus, non erubescat; glorificet autem Deum in isto nomine:* Sic denique Christus Dominus cum dixit, *qui me erubuerit & meos sermones, hunc filius hominis erubescet.* O qui tùm sensus, quæ suspiria!

Luc. 9.
Rom. 1.
2. Tim. 1.
1. Pet. 4.
Luc 9.

II. PVNCTVM.

SED *quem pro Christo sperni pudet, præ pudore rejicit quæ Christus libens tulit, & quæ ferenda voluit suo exemplo.*

De illo enim agitur quem ita pudet irrisum & contemptum vt grauiter inde doleat, & propterea vel à bono quod inchoarat desistat, vel se miserum putet, & queratur. Nam si solus esset pudoris sensus, nec se propterea quis ab inceptis remoueret, sed constans in bono persisteret, tunc Virtus esset non vitium: At verò cum quis vincitur illo pudore, & ita cedit probris vt cedat exercendæ Charitati, Humilitati, Deuotioni, aut alij quam colebat Virtuti, hic est propriè quem pro Christo sperni pudet, & tùm manifestè reiicit quæ Christus tulit & quæ ferenda voluit suo exemplo, nempe hoc virtutis exercitium cum probro iunctum, nempe hæc opprobria propter Christianæ cultum Virtutis illata, nempe humana iudicia & verba quibus nihili reputatur & illuditur.

Hoc est enim quod Christus Dominus tulit, & quod idcirco tulit vt nos suo animaret exemplo, suoque illo confirmaret documento quo dixit, *Non est discipulus super magistrum, nec seruus super Dominum suum, sufficit discipulo vt sic sicut Magister eius, & seruo sicut Dominus eius. Si patremfamilias Beelzebuth vocauerunt, quanto magis domesticos eius?* Adde, quod si paterfamilias tàm libenter probra tulit pro suis domesticis; quanto magis domestici pro suo patrefamilias? Tunc apparet qui sint eius.

Matth. 10. Ioan. 13. & 16.

III. PVNCTVM.

SIC *igitur quem pro Christo sperni pudet, Christi pudet*; Quia videlicet eorum pudet quæ Christus fecit & docuit, quod est erubescere Christum & Euangelium, quod est ipsum contemnere Christum Dominum, quasi non rectè fecerit & docuerit, quasi non sit rectum & gloriosum quod docuit, quasi non satis multa fecerit & passus sit, vt me hoc doceret vel moueret ad praxim. Quære à Domino cur tale probrum sustinere voluit ab Herode, respondebit profectò se propterea sustinuisse vt te suo instrueret exemplo ad simile quidpiam tolerandum, si quod tibi

contingeret, seque ità iudicasse hoc tam potens esse motiuum vt licet alioquin difficile sit homini probrum ferre, tamen propter istud exemplum quod edidit, difficultas omnis sit perrumpenda. Iam vero si te interroget Christus cur non vtaris hoc exemplo, cur non ad imitationem Domini tui, libentius patiaris te sperni; quid respondebis nisi quod non putas hoc sufficere ad te permouendum, non sentis te inde satis excitari nec persuaderi; quidquid egerit quidquid passus sit contra appetitum naturalem, plus tamen semper valere appetitum tuum, quàm quod fecit & passus est; & idcirco te non posse ipsum imitari.

Hoc certe vnum est quod respondere possis si verè velis respondere, aut quidquid dicas, hoc vnum actio & vita tua loquitur. Hoc autem ita Christo respondere & loqui quid est aliud quàm ipsum spernere? Nam vel reuera credis non esse sufficiens hoc Christi exemplum, ad te permouendum: vel non credis quod dicis, & fateris esse sufficiens. Alterutrum è duobus fatearis oportet: si primum, manifeste contemnis & condemnas eius iudicium quo iudicauit satis se facere ad te excitandum; errauit si non erras. Quod si alterum producis, te nempe non diffiteri satis esse factum, & plusquam satis à Domino; Quæro abs te, cur ergo non idem præstas, cur dicis te non inde satis esse permotum, cur denique nihil apud te valet eius exemplum? Quid respondere poteris nisi quod siue sit satis validum, siue non; nihil cures & mouearis, quia sensus & mundus contrà repugnant, quibus magis defers quam Christo? At porro quid est Christum contemnere, nisi hoc sit? *Et vos inhonorastis me!* *Ioan. 8.*

Et certe, si attentius considerare velis cur Herodes cum suo exercitu, curque modo etiam mundus spernat Christum, videbis te eâdem prorsus de causa contemnere eius exemplum. Quid est quod mouit Herodem contra Christum? Quid est quod mundanos excitat ad repudianda illa quæ sunt Christi, nisi apparentia illa exterior quæ est contraria humanis sensibus & communi ac vsitato modo agendi inter homines? At nonne illud est vnde te pudet? si enim quod objicitur tibi probrum, tantum à pueris, ab insanis, aut simili hominum genere objiceretur, nec propterea desineres esse in existimatione & honore apud probatos quosque viros, nonne iam cessaret & probrum & pudor? Quod ergo te illa commouent, inde est, quia honesti contrà

homines sentiunt, contrà mundus repugnat, & sensus humanus; Ac proinde concludas necesse est, te non minus contemnere Christum hoc infami pudore quàm ipse mundus suis aliis contemnendi modis, licet apertiores forte sint & magis expressi.

Ps. 21. *Omnes videntes me, deriserunt me, locuti sunt labiis, & mouerunt caput.* Nemo de bona sui opinione velit quidquam detractum: de Christo malit potiùs vt male cogitetur, quàm de se. O humanæ mentis peruersitatem! Quàm rectè monet Apostolus; *Nemo se seducat, si quis videtur inter vos sapiens esse in hoc sæculo, stultus sit vt sit Sapiens: sapientia enim huius mundi stultitia est apud Deum: scriptum est enim, comprehendam sapientes in astutia eorum; & iterum, Dominus nouit cogitationes sapientium quoniam vanæ sunt: nemo itaque glorietur in hominibus.*

1. Cor. 3.

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, Iam die festo mediante ascendit Iesus in templum, & docebat. Ioan. 7.

VERITATES PRACTICÆ.

Mea doctrina non est mea.

Nulla re homo quantumuis gloriosa, gloriari potest.

In 1. parte, Feria 3. hebdomadæ 2. in Aduentu: Vbi & alia similes.

Interrogatus quid primum in præceptis Christianæ religionis obseruandum, quid secundum, quid tertium? Responde, Humilitatem.

In 4. parte, Feria 6. hebdomadæ 16.

Si quis voluerit voluntatem eius facere, cognoscet de doctrina.

Si non agis quod velit Deus, hoc vnum infame

habes quod respondeas: Nolo, non placet.

In 4. parte, Feria 5. hebdomadæ 18.

Quod intellectus confert actioni, hoc actio refert intellectui.

In 2. parte, Feria 2. Pentecostes, Vbi quàm aptè ad Christi verba de facienda Dei voluntate, ad cognoscendum & plenius intelligendum, hæc Veritas referatur, patet explicatum.

NOLITE iudicare secundum faciem; sed iustum iudicium iudicate.

Apparet quàm sis ipse iudicandus, qui de rebus vt apparent, iudicas.

In 4. parte, Feria 6. hebdomadæ 18.

Mendaces filij hominum in stateris, si res non pendunt Cœli pretio.

In 3. parte, Die 21. Iunij.

FERIA QVARTA.

CHRISTVS BARRABÆ COMPARATVS, ET POSTPOSITVS.

Congregatis illis dixit Pilatus, quem vultis dimittam vobis, Barrabam, an Iesum qui dicitur Christus?

Quem vultis vobis de duobus dimitti? At illi dixerunt, Barrabam. Matth. 27.

VERITAS PRACTICA.

Quò quis inferior est in ordine hominum, eò superior est in Christi ordine.

RATIO EST, Quia quò quis inferior est in ordine hominum, eò propius accedit ad Christum, qui est postremus illius ordinis. Sed quò quis propius accedit ad Christum, eò est superior seu maior in ordine, vbi Christus est primus, & qui Christi dicitur. Ergo quò quis inferior est in ordine hominum, eò superior & maior est in Christi ordine, qui quantò est præferendus alteri ordini, tantò expedit ex postremis huius esse, vt sis ex primis Christi Domini.

I. PVNCTVM.

QVOD singuli Euangelistæ referunt de hac ignominiosa Comparatione, sic in vnum contextum digeri potest, cui considerando conformes affectus applicentur. *Pilatus autem conuocatis principibus sacerdotum & magistratibus, & plebe, dixit ad illos; Obtulistis mihi hunc hominem quasi auertentem populum, & ecce ego coram vobis interrogans, nullam causam inuenio in homine isto, ex his in quibus eum accusatis: sed neque Herodes, nam remisi vos ad illum, & ecce nihil dignum morte actum est ei: emendatum ergo illum dimittam.*

Matth. 27. Ioan. 18. Marc. 15. *Per diem autem solemnem consueuerat præses populo dimittere vnum vinctum quem voluissent, habebat autem tunc vinctum insignem qui dicebatur Barrabas, qui erat latro, & qui in seditione fecerat homicidium. Congregatis ergo illis dixit Pilatus; Quem vultis dimittam vobis? Barrabam, an Iesum qui dicitur Christus? Sciebat enim quod per inuidiam tradidissent eum. Principes autem sacerdotum & seniores persuaserunt populis vt peterent Barrabam, Iesum verò perderent. Respondens autem præses ait illis, Quem vultis vobis de duobus dimitti? At illi dixerunt, Barrabam. Dicit illis Pilatus, quid igitur faciam de Iesu qui dicitur Christus? Dicunt omnes, crucifigatur; Ait illis præses, quid enim mali fecit? at illi magis clamabant dicentes,*

crucifigatur. Pilatus autem volens populo satisfacere, dimisit illis Barrabam. Marc. 15.

Hæc ad verbum Euangelistæ, vbi expende quod quando sola fuisset comparatio cum tali viro qui erat insignissimus eorum qui tum vincti erant, non poterat non esse ignominiosissima Christo; quantò magis autem cum illi postpositus est & indignior iudicatus cui gratia præstaretur! ô humana Iudicia! ô quam longè à diuinis remota! *Erunt primi nouissimi, & nouissimi primi.* Vere hoc vsurpari potest, quando agitur de præferentia inter homines: nam qui secundum æstimationem humanam & mundanam sunt primi, secundum diuinam & æternam sunt nouissimi; vt è contra, qui sunt nouissimi secundum mundum, sunt primi secundum Deum. Matth. 10.

Quod vt melius intelligas, & accuratius propositam hic Veritatem expendas, propone tibi ob oculos mentis, omnes homines sic vno singulatim ordine incedentes, vt qui eundo erunt primi, redeundo sint postremi. Sit vero ille hominum ordo ita confectus, vt eundo vnusquisque tantum præcedat aliis quantum habet ambitionis & mundanæ cupiditatis. Huius ordinis primus & veluti Moderator esto ille rebellis Angelus, *qui similis voluit esse Altissimo,* & qui propterea, *Rex super vniuersos filios superbiæ dicitur.* Postremus autem Ille erit, *qui cum in forma Dei esset non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo, sed semetipsum exinaniuit,* vt non tantum esset homo, sed & inter omnes abiectus, *despectus, & nouissimus virorum.* Hic est igitur ordo secundum mundum, prout hic intelligitur in quo ne mireris poni Christum, cum supponamus omnes homines eo comprehendi. Iob 41. Is. 53.

Verùm iam, pro reditu, concipiamus hunc ipsum ordinem ita conuersum, vt qui postremi erant, fiant primi; sitque ordinis ductor Christus, ac proinde ordo Christi vocetur. Profecto hinc apertissimè patebit Veritas, vt quò quis inferior est in ordine hominum, eò sit superior seu maior in Christi ordine: Quia quod est primo expendendum, quò quis est inferior in ordine hominum, eò propius ad Christum accedat necesse est, quod Christus sit huius ordinis vltimus, ac proinde quo quis est posterior, eum contingat propius. Nonne est ita? quid clarius? Vnde ergo cæcitas illa qua nolumus ex postremis esse, cum nihil sit amabilius quam prope Christum esse, etiamsi nihil aliud

conciperemus quam istam propinquitatem? Responde & erubesce.

II. PVNCTVM.

SED quò quis propius accedit ad Christum, eò est maior & superior in ipsius Christi ordine.

Nam cum Christus sit sui ordinis primus, quis non videt eò quemque aliis priorem seu superiorem esse, quò prius illum sequitur? *Dic vt sedeant hi duo filij mei, vnus ad dexteram tuam, & vnus ad sinistram in regno tuo.* Nempe intelligebat illa Mater, quæ sic Christo Domino loquebatur, tum filios suos fore aliis superiores quò ei propius adhærerent. Hinc Christus Dominus: *Si quis mihi ministrat, me sequatur: & vbi sum ego, illic & minister meus erit. Si quis mihi ministrauerit, honorificabit eum Pater meus,* illo scilicet honore, vt quò mihi ministrat fidelius, mihi accedat propius; & qui mihi propius accedat, eò aliis gloriosius antecedat.

Matth. 20. *Ioan. 12.*

O auidum gloriæ pectus quò anhelas & fatigaris? Cur non ad Christum curris, vbi est vera gloria? Non dolet Christus quod quæras gloriam; sed quod eam quæras, *quæ ab hominibus datur, non quæ à solo Deo est.*

Ibid. 5.

III. PVNCTVM.

QVO quis igitur erit abiectior in hoc mundo, si suam abiectionem amet, & quo quis erit inferior in ordine hominum, si contemptum suum Christiane ferat, eò erit maior & gloriosior in Christi ordine; cùm sic ad Christum propiùs accedat, & in illo accessu sit tota gloria. Hoc egrege figuratum in antiquis illis Patribus quorum natu minores prælati sunt suis maioribus fratribus. Sic Isaac maior Ismaele factus est: sic Iacob maior fratre suo Esau; sic Ioseph maior Rubeno: & Ephraim maior Manasse: sic Dauid & alij in Scriptura memorantur ex inferioribus superiores euasisse, vt qui erant nouissimi, fuerint primi.

Hoc vero est quod apertissimè Christus Dominus in persona paruulorum docuit, quos ad se venire iussit, quos amplexus est, & miris modis sibi coniunctissimos declarauit, ac tandem edixit eum fore maiorem in regno & in ordine suo, qui esset virtute & animo,

Matth. 18.

animo, quod hi pueri erant ætate. Sic ipse Christus non aliter ascendisse dicitur quam quia descendit. *Quod ascendit*, inquit Apostolus, *quid est nisi quia & descendit, primum in inferiores partes terræ.* Itemque alibi : *Eum autem, qui modico quàm Angeli minoratus est, videmus Iesum propter passionem mortis, gloria & honore coronatum.* Sic beatissima Virgo prius se ancillam dixit quàm esset mater, vt esset prima post Christum quæ se postremam fecerat. Sic sanctus Ioannes Baptista, priusquam diceretur maior inter homines, se infimum dixit, & indignum qui vilius exhiberet officium Christo; *Non sum dignus*, inquiebat, *soluere corrigiam calceamentorum eius.* Ephes. 4. Hebr. 2. Luc. 3.

Sic à primo ad vltimum, aut potius ab vltimo ad primum, agnosces ordinem gloriæ & honoris, vt quò quis se sponte demiserit, aut se aliunde humiliatum voluerit, eo magis exaltatus & sublimatus fuerit. *Gloriam præcedit humilitas*, ait Sapiens. Tu ergo qui quæris gloriam, quomodo non amas humilitatem, aut si humilitatem amas, quomodo fugis humiliationem, in quâ vnâ probatur vera humilitas? Non sic Christus, non sic; qui se omnium infimo posthabitum vidit! *Beatus qui vbique te ducem habet Domine Iesu, non illum refugam spiritum qui statim ascendere voluit, & tota Diuinitatis dextera percussus est. Nos autem populus tuus & oues pascuæ tuæ, sequamur te, per te, ad te, quia tu es Via, Veritas, & Vita: Via in exemplo, Veritas in promisso, Vita in præmio.* Sic aptè sanctus Bernardus. Pr. 15. Serm. 2. de Asc. Dom.

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de Cæco nato. Ioan. 9.

VIDE in 4. parte, hebdomadam vicesimam, quæ tota de illo est per singulas Ferias.

FERIA QVINTA.

CHRISTVS FLAGELLATVS.

Tunc apprehendit Pilatus Iesum, & flagellauit. Ioan. 19.

VERITAS PRACTICA.

Quæ duo Infidelem à Christo auocant, dolor & ignominia; Fidelem ad Christum vocant.

SENSVS EST, Quod sicut Infideli nihil videtur miserius quàm ignominia simul & pœna, quæ in Christo præsertim apparent, & à quo proinde Ille auocatur: Sic fideli Christiano nihil est beatius quàm illa duo, propter quæ idcirco magis Christo adhæret.

RATIO est, quia propterea infideli nihil his miserius videtur quòd de rebus iudicet per rationes humanas, secundum quas ita iudicatur.

Sed fidelis Christianus non ita de rebus iudicat, sed potius per rationes æternas, secundum quas nihil est beatius quàm ignominia & pœna fortiter tolerata.

Ergo sicut Infideli nihil illis miserius, sic fideli Christiano nihil beatius; & sicut ille inde à Christo recedit longiùs, sic idcirco fidelis accedit propius.

I. PVNCTVM.

Luc. 23. VM, vt ait sanctus Lucas, *Iudæi instarent contra Christum, vocibus magnis postulantes vt crucifigeretur, & inualescerent voces eorum:* Pilatus nondum quidem propterea contra conscientiam voluit innocentem damnare morte, sed contra omne ius damnauit virgis; Si enim est innocens, cur flagellabitur? Sic videlicet multi nollent eum lethaliter offendere, sed in leuioribus quas putant, culpis, non verentur. *Tunc*
Ioan. 19. *ergo,* inquit sanctus Ioannes, *apprehendit Pilatus Iesum, & flagellauit.* Id est, iussit flagellari, vel ipse primus flagellum impegit.

Cogita quàm crudele ſimul & ignominioſum ſupplicium! denudatur Agnus ille manſuetiſſimus & caſtiſſimus coram turba procaciſſima; columnæ alligatur, parantur flagella cuiuſcumque modi; Lictoribus ſpondentur præmia, hominem vt dilanient; certatim in tenerrimum corpus contenditur; ſanguis vndique defluit, venæ diſſecantur, arteriæ comprimuntur, nerui franguntur, caro tota diſſoluitur, oſſa ipſa conteruntur, *Iam non eſt ſpecies ei neque decor*, vt prædixit Iſaias, *& vidimus cum* Iſ. 53.
& non erat aſpectus, & deſiderauimus eum, virum dolorum & ſcientem infirmitatem! & quaſi abſconditus vultus eius, & deſpectus, vnde nec reputauimus eum. Et nos putauimus eum quaſi leproſum, & percuſſum à Deo & humiliatum. Hæc putatur fuiſſe intentio Pilati vt in miſerrimum, qui effici poſſet, ſtatum conjiceretur quo ſatiari poſſent Iudæi, & retardari ne vltra pergerent ad petendam eius mortem. Sic ergo factum eſt vt iuſſit præſes, quidquid humana & diabolica induſtria cogitari & fieri potuit ad dilacerandum corpus, cogita in id totum eſſe conflatum, & recogita quouſque tandem crudelitatis deuentum ſit!

Quis verò tum boni Ieſu animus, quæ cogitationes, quæ patientia! quæ magnanimitas, quæ de te intentiones! Nempe te in mente tùm habebat, tua peccata expiabat, tibi remedia & exemplum parabat, vt ſi quando incideret ſimilis caſus ignominiæ cum pœna coniunctæ, diſceres quo animo ſufferenda. Habeto illi gratiam & pete lumen ad hanc eminentiſſimam totius Chriſtianæ perfectionis Veritatem, quæ tibi nunc proponitur clarius ac clarius cognoſcendam: *Quæ duo ſcilicet, infidelem à Chriſto auocant, dolor & ignominia, quibus nihil miſerius reputat infidelis: illa ipſa duo Fidelem ad Chriſtum magis vocant, quibus nihil beatius & optabilius credit Chriſtianus.*

Quid eſt enim cur Infidelis ita iudicet? nempe quia iudicat ſecundum faciem, ſecundum apparentiam externam, ſecundum ſenſum naturalem, ſecundum rationes humanas, ſecundum præſentem vitam, in qua conſideratione non eſt dubium quin talis ſtatus ſit omnium miſerrimus, quia nihil eſt quod magis aduerſetur carni & ſanguini, quæ eſt regula iudicij quod infidelis & carnalis format de rebus huius mundi, ſicut ait ſanctus Auguſtinus: *In homine carnali tota regula intelligendi, eſt conſuetudo cernendi. Sed væ qui dicitis malum bonum, & bonum malum, ponentes* Serm. 147. de Temp.

Is. 5. *tenebras lucem, & lucem tenebras: ponentes amarum in dulce, & dulce in amarum.* Nonne tu sic in multis iudicas?

II. PVNCTVM.

SED *fidelis Christianus de rebus non ita iudicat, sed potius per rationes Euangelicas & æternas à Christo Domino institutas, secundum quas nihil gratius quàm ita pati.*

2. Cor. 4. *Non contemplantibus nobis quæ videntur,* inquit Apostolus, postquam dixit, *in omnibus tribulationem patimur sed non angustiamur: aporiamur, sed non destituimur: persecutionem patimur, sed non derelinquimur; humiliamur sed non confundimur: dejicimur, sed non perimus: semper mortificationem Iesu Christi in corpore nostro circumferentes, vt & vita Iesu manifestetur in corporibus nostris;* Et post pauca: *propter quod non deficimus, sed licet is qui foris est noster homo corrumpatur, tamen is qui intus est renouatur de die in diem. Id enim quod in præsenti est momentaneum & leue tribulationis nostræ, supra modum in sublimitate, æternum gloriæ pondus operatur in nobis; non contemplantibus nobis quæ videntur. Quæ enim videntur temporalia sunt, quæ autem non videntur, æterna sunt. Scimus enim quod si terrestris domus nostra huius habitationis dissoluatur, quod ædificationem ex Deo habemus, domum non manufactam, æternam in cœlis.*

Ex quibus verbis, tria habes ad rem nostram valde accommoda; primum qualis esset Christianorum vita, de omnibus enim loquitur Christianis viuentibus. Secundum, qualis eorum animus in tam misero viuendi genere, quàm fortis, quàm constans & alacer. Tertium denique est, vnde peteretur tanta constantia, nempe ex consideratione æternorum, quibus promerendis sicut nihil propius & aptius quàm pœna & ignominia, sic istis doloribus constanter perferendis nihil potentius quam æternorũ consideratio. Quisquis enim ex hac Æternorum consideratione res metitur, sic ratiocinatur & iudicat; Media participant rationem finis, & eò magis participant quò certiora sunt media: Atqui finis noster est beatitudo æterna, media autem quæ propius & certius attingunt illam finem, sunt ignominia & pœna; ergo ipsa sunt beata: ergo nihil beatius quam in ipsis constantem esse. Sic aperte Christus Dominus & verbo & exemplo;

Beati qui persecutionem patiuntur, Beati cum maledixerint vobis homines. Nulla est pagina Euangelij quæ non id sonet; nulla Christi Domini actio quæ non id confirmet. Et in his adhuc nutas, adhuc dubitas, adhuc te miserum dicis, vbi Euangelium te beatum clamat! vbi est fides tua? *Vide in 1 parte, in festo sancti Andreæ.*

III. PVNCTVM.

SICVT ergo Infideli, qui res ex sensu tantum humano metitur, nihil apparet miserius quam ignominia simul ac pœna, & proinde à Christo retrahitur: sic è contra, fideli Christiano qui de rebus aliter iudicat, ex regula scilicet æternorum, & ex Euangelio Christi, nihil credit illis beatius, Quia beatos faciunt seu disponunt proxime ad veram beatitudinem, quâ dispositione & statu nihil beatius in terris æstimari potest, ac proinde tanto magis ad Christum attrahitur qui totus in illis est. Vnde enim pecunia, commoditates, honor, voluptas, & alia quæ naturali appetitu concupiscuntur, putantur esse bona, nisi quia beatos faciunt in hac vita? *Beatum dixerunt populum cui hæc sunt.* Cur non igitur meliori iure ignominia & pœna in bonis censebũtur, cùm tam verè beatos faciant quam verè vna est beatitudo æterna quæ inde certius comparatur? Si vere beata posset esse hæc vita, seu si beatitudo vera hic esset, vera essent bona quæ beatam hanc vitam facerent: sed cùm nulla sit talis beatitudo, restat sola hîc esse vere bona, quæ solum veram beatitudinem, id est æternam & cœlestem attingunt, donec ea perfruamur. *Ps. 144.*

Si in hac vita tantum, inquit Apostolus, *in Christo sperantes sumus, miserabiliores sumus omnibus hominibus*; sed in æterna spes nostra sita est, vnde & Beatiores sumus. *Gloriamur in spe gloriæ filiorum Dei*, ait idem, *non solum autem, sed & gloriamur in tribulationibus, scientes quod tribulatio patientiam operatur, patientia autem probationem, probatio vero spem*; Quasi diceret, vt explicat sanctus Bernardus, gloriamur in tribulatione sicut in ipsa gloria, quia in tribulatione spes gloriæ, imo & ipsa gloria continetur, sicut spes fructus in semine, sic & ipse fructus in semine est. *Seminatur in ignobilitate, surget in gloria:* Vel si seminatur in gloria, surget in ignobilitate. *Mutauerunt gloriam suam!* *1. Cor. 15. Rom. 5. Serm. 17. in Ps. 90. 1. Cor. 15. Ps. 105.*

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de Adolescente mortuo suscitato in Ciuitate Naim. Luc. 7.

VIDERI debet Dominica 15. post Pentecosten, quæ est prima quartæ partis, vbi hoc idem Euangelium proponitur, atque inde sex Veritates Practicæ colliguntur.

FERIA SEXTA.

CHRISTVS PER LVDIBRIVM, REX ET HOMO DICTVS.

Ecce homo.
Ecce Rex vester. Ioan. 19.

VERITAS PRACTICA.

Sic prudenter cauendum, ne vituperetur Ministerium tuum; vt si nimis id caues, non satis caueas.

RATIO EST, Quia non satis caues si cum offensione caueas.
Sed si nimis caues, non nisi cum offensione caues.
Ergo ne quid nimis, ne quid simul non satis sit: Ac proinde sic cauendum ne vituperetur ministerium tuum, vt si nimis caues non satis caueas; & tu ipse magis illud vituperes.

I. PVNCTVM.

Matth. 27. LAGELLATIONEM hæc proxime secuta sunt, quæ narrantur ab Euangelistis, *Tunc milites præsidis suscipientes Iesum in prætorium, congregauerunt ad eum*

vniuersam cohortem, & exuentes eum, clamydem coxineam circumdederunt ei: & plectentes coronam de spinis, posuerunt supra caput eius, & arundinem in dextera eius: & genuflexo ante eum, illudebant ei dicentes: Aue Rex Iudæorum: & expuentes in eum, acceperunt arundinem, & percutiebant caput eius. Quæ quidem peracta sunt à militibus in prætorio, siue in interiori quadam domus parte, vnde ad se Pilatus Christum euocauit; *Et exiens iterum foras dicit Iudæis: Ecce adduco vobis eum foras, vt cognoscatis quia nullam in eo inuenio causam. Exiuit ergo Iesus portans coronam spineam & purpureum vestimentum, & dicit eis: ECCE HOMO.* Ac post multos vltro citroque sermones, qui à sancto Ioanne referuntur, iterum dicit eis, *ECCE REX VESTER: Illi autem clamabant, Tolle tolle, crucifige eum. Dicit eis Pilatus, Regem vestrum crucifigam? Responderunt Pontifices, non habemus Regem nisi Cæsarem.* Ioan. 19.

Ex quibus vides quantam in sua potissimùm regali Dignitate Christus Dominus sit passus, ignominiam; & quale nobis exemplum dederit in simili opprobrio, si quod vmquam contingat tolerando. Dicitur autem simile opprobrium quod Conditionis nostræ statum, seu Vocationem aut Officium, & Ministerium particulare spectat, qualis esset Superioris domus, Sacerdotis, Concionatoris, Confessarij, Religiosi, aut Laïci, & cuiusuis Magistratus siue Dignitatis. Tum præcipuè sensibilis est ignominia, & eò minus ferenda videtur quò minus personam nostram tangit quàm Statum siue Officium, in quo scilicet honorificè conseruando, ad gloriam Dei, & proximi ædificationem nobis laborandum esse putamus, Atque hinc fit vt dum de illato probro dolemus & nimis satagimus, nobis palpemus, quasi simus tantum solliciti de honorificando ministerio, cùm reuera de honore aut alio commodo nostro magis angamur. Quamobrem attente tibi hæc consideranda Veritas; *Quod sic prudenter cauendum est ne vituperetur ministerium tuum, vt si nimis id caueas non satis caueas.* Non enim satis caues si cum offensione caueas, ac propterea expressè dicitur ab Apostolo, *Nemini dantes vllam offensionem, vt non vituperetur ministerium nostrum*, ad quod ita obligaris ex officio, vt non liceat tibi te infamare cum scandalo. *Nam oportet esse Operarium inconfusibilem, & ita irreprehensibilem ne quod offendiculum ponas Euangelio*, vel Diuinæ prouidentiæ quæ per te regit alios, nisi per te obsit quo minus regantur. Obesset au- 2. Cor. 6. 2. Tim. 2.

tem offensio quam illis dares propter quam minus facile regerentur. *Væ mundo à scandalis. Væ homini illi per quem scandalum venit. EXEMPLVM esto fidelium. IN omnibus præbe te exemplum bonorum operum.*

Matth. 18. 1. Tim. 4. Tit. 2.

II. PVNCTVM.

SED *si nimis caueres ne vituperetur ministerium tuum, non nisi cum offensione caueres.*

Illud enim *nimis* significat excessum aliquem, quo impatientiam, superbiam, æmulationem, inuidiam, aut alium similem inordinatum affectum indicas, quo non minus offenduntur subditi, vel quiuis sæculares, quàm alio deprauato motu vel aperto
Eccles. 10. vitio. *Nam odibilis est coram Deo & hominibus superbia:* præcipuè vero in Sacerdotibus, in Prælatis, aut Superioribus cuiuscumque
Num. 16. ordinis, quibus exprobratur, *Cur eleuamini super populum Domini?*
Osee 4. *multum erigimini filij Leui. GLORIAM eorum in ignominiam commutabo: TESTIMONIVM perhibeo illis, quod æmulationem Dei*
Rom. 10. *habent, sed non secundum scientiam. Ignorantes enim iustitiam Dei, & suam quærentes statuere, iustitiæ Dei non sunt subiecti.* Quæ Apostoli verba in hunc sensum commode trahi possunt, vt si ex nimio illo affectu honorificandi ministerij tui, non possis vllum probrum aut iniuriam pati, rectè dicaris ignorare Iustitiam Dei, id est, Diuinam Prouidentiam, qua factum est vt probrum aliquod tibi inferretur, tum ad salutem & perfectionem tuam, si patienter illud feras: tum ad aliorum ædificationem, quæ ex patientia tua & humilitate tua relucebit. Vnde idem Apostolus:
2. Cor. 1. *siue tribulamur pro vestra exhortatione & salute:* Et postquam dixit, *nemini dantes vllam offensionem vt non vituperetur ministe-*
2. Cor. 6. *rium nostrum,* statim adiungit, *sed in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros in multa patientia, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustiis, in plagis, in carceribus &c. per arma iustitiæ, à dextris & à sinistris, per gloriam & ignobilitatem, per infamiam & bonam famam, vt seductores & veraces: sicut qui ignoti & cogniti:* Quo quidem in statu, sicut illi plurimum ædificabant & promouebant suos ad cultum Dei, sic plane tu tuis vitiis oppositis scandalizas & offendis si quos habes subditos vel spe-
Rom. 14. ctatores tuæ superbiæ. *Noli cibo tuo,* noli superbia, noli impatientia

tientia tua, *illum perdere pro quo Christus mortuus est. Noli propter escam destruere opus Dei.*

III. PVNCTVM.

SIC *prudenter ergo tibi cauendum est, ne vituperetur ministerium tuum, vt si nimis id caueas non satis caueas*; & tu ipse illud magis vituperes & probrosum reddas per nimiam illam sollicitudinem quæ mera est superbia seu ambitio, quàm si aliam dares offensionem. Hoc est quod præsertim in Pharizæis carpebat Dominus, *Væ vobis quia diligitis primas cathedras. SED væ nobis miseris*, inquit sanctus Hieronymus, *ad quos Pharizæorum vitia transierunt.* Præclare vero sanctus Gregorius: *Nullum puto ab aliis maius præiudicium quàm à Sacerdotibus tolerat Deus, quando eos quos ad aliorum correctionem posuit, dare de se exempla prauitatis cernit, quando ipsi peccamus qui compescere peccata debuimus. Nulla animarum lucra quærimus, ad nostra quotidie studia vacamus, terrena concupiscimus, humanam gloriam intenta mente captamus. Et quia eo ipso quo cæteris prælati sumus, ad agenda qualibet maiorem licentiam habemus, susceptæ benedictionis ministerium vertimus ad ambitionis argumentum.* Luc. 11. Hom. 17. in 10. Luc.

Non sic Christus, non sic Apostoli quorum certè non minus intererat quàm tuà refert, suam tueri authoritatem suumque decus. *Sed tempus est acquirendi & tempus perdendi.* Quod videtur aliquando pro Christo perdi, melius suo tempore per Christum inuenitur. Si quid pro suo munere respondendum: *Cum modestia & timore*, inquit S. Petrus, *conscientiam habentes bonam vt in eo quod detrahunt vobis, confundantur qui calumniantur vestram bonam in Christo conuersationem: melius est enim benefacientes si voluntas Dei velit, pati, quàm malefacientes, quia & Christus semel pro peccatis nostris mortuus est, iustus pro iniustis*: de quo propterea dictum est: *ECCE HOMO*, Id est, exemplar omnium hominum, *ECCE REX VESTER*, cui scilicet subditi conformandi; Numquam certe excellentius Rex & Homo Christus est dictus, quam cùm sic per ludibrium Rex & Homo dictus est, quia sic ipse subditus Deo Patri, nos sibi subjiciebat, nos illam docendo subiectionem, in qua tota est excellentia hominis qui alios regit. Eccl. 3. 1. Pet. 3.

Caue autem ne opere dicas quod Iudæi ore clamant: *Tolle tolle, non habemus Regem nisi Cæsarem.* Tu verò, nisi Mundum aut appetitum. *Nos habemus legem*, inquiebant, *& secundum legem nostram debet mori.* Mentiebantur, sed mundus & appetitus habent legem, legem carnis, legem membrorum, secundum quam Christus debet in illo corde mori quod ex illa lege viuit & mouetur. *O mors, quàm amara est memoria tua homini pacem habenti in substantiis suis!* *Ecclef. 41.*

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de Lazaro infirmo, mortuo, & suscitato. Ioan. 11.

DE his tribus Lazari statibus, proponuntur distinctæ Veritates, tribus primis Feriis hebdomadæ vicesimæ quintæ post Pentecosten, in quarta parte.

SABBATO.

CHRISTVS A PILATO, EX HVMANO RESPECTV CONDEMNATVS AD MORTEM.

Pilatus volens populo satisfacere, tradidit Iesum flagellis cæsum, vt crucifigeretur. Marc. 15.

VERITAS PRACTICA.

Humanus respectus, inhumanus Christi despectus.

RATIO præsupponit duo per se satis nota: primum, quod respectus humanus sit, quando consideratione personarum quibus placere cupimus aut displicere timemus, omittimus vel

committimus aliquid contra conscientiam.

Alterum est, quod hic respectus, tùm inhumanus censeri debeat esse Christi despectus, cùm ex communi omnium sensu tam iniqua est & iniusta personarum quibuscum Ipse Christus confertur & posthabetur, acceptio; vt nulla sit in humanis iniquior. Quibus præsuppositis vt aperte manifestis, superest declarandum quod in humano respectu talis reperiatur acceptio personarum. Sic autem declaratur:

PERSONARVM acceptio eò est iniquior, quò personæ de quibus agitur magis inter se differunt, & quò indignior illa est quæ præfertur.

Sed in humanis non reperitur tanta differentia personarum seu talis indignitas eius personæ quæ præfertur, quàm in humano quouis respectu.

Ergo non est iniquior personarum acceptio quàm respectus humanus; ac proinde vere inhumanus est Christi despectus, & plusquam caueri solet, cauendus.

I. PVNCTVM.

TAMETSI Iudæorum improbitati siue importunitati potest attribui, quòd Pilatus innocentem Dominũ condemnarit; tamen oportuit in illa importunitate aliquid interuenisse quo permotus fuerit ad hanc decernendam cõdemnationem, cui tam cõstanter restiterat. Nihil autem aliud apparet accidisse quàm timorem seu respectũ humanum, quando scilicet illi dictum est à Iudæis de Christo, quod Filium Dei se fecit & Regem; *Si hunc dimittis non es amicus Cæsaris, omnis enim qui se Regem facit, contradicit Cæsari.* Ioan. 19. Tunc enim auditis his sermonibus expreſsè refertur ab Euangelista, Pilatum magis timuisse, & statim sedisse pro tribunali, sententiam mortis laturum, ac tandem tradidisse Iudæis Iesum vt crucifigeretur. Timuit ergo ne si populo satisfaceret, accusaretur apud Cæsarem & male audiret apud omnes quasi homo timidus, vel ignarus, vel parum studiosus imperij; sicque partim cupiditate complacendi Iudæis, partim metu displicendi Romanis, miser ille contra suam conscientiam, *adiudicauit fieri petitionem eorum*, nec alia mortis sententia refertur quam *quod Iesum tradidit voluntati eorum.* Luc. 23.

Quæ certe fuit non modo iniquissima sed & crudelissima sen-

tentia, cùm libertas relicta fuerit inimicis de Christo statuendi quod vellent. O dira cupiditas complacendi hominibus! O crudelis metus displicendi! ô humani respectus de illa cupiditate metuque conflati, quam potentes estis & ad omne facinus perpetrandum parati! Ecce hoc vnum potuit permouere hominem ad condemnandum Iesum! Quod neque Pharizæi suis calum-
Marci 15. niis, neque Pontifices aut Sacerdotum Principes suis prætentis legibus, neque populus vniuersus suis clamoribus extorquere potuit, vnus obtinet respectus humanus! Timuit Pilatus Cæsarem, voluit populo satisfacere, & statim Iesus permittitur crucifigi!

Sed quid dicetur bone Iesu, quid de te sentietur cùm auditum fuerit te sententia Iudicis condemnatum! hactenus innocentia tua licet multis calũniis appetita, tibi tamen seruata est; nec quisquam nisi maleuolus te accusauit aut condemnauit; Iam vero cùm in Iudicio apud Præsidem discussa fuerit tua causa, & re cognita damnatus fueris, quis te innocentem credet? Nonne est magis quod timeas quam Pilatus? Audi quid Christus tibi respondeat, Audi quàm contemnat istos respectus humanos, & quàm velit eos à te contemni, hac tibi modo proposita Veritate: *Quod humanus respectus sit inhumanus Christi despectus.*

Neque vero id tantum intelligas de humano illo respectu quo Dominus à Pilato est iudicatus, sed de quouis alio qui frequentissimus est inter homines, & qui tam crudelis & inhumanus est Christi despectus, quàm est inter humanas illa iniquissima & iniustissima personarum acceptio, quibus in humano respectu comparatur & posthabetur Christus. Quomodo autem talis acceptio personarum reperiatur in humano respectu, vt in humanis non sit iniquior, hæc aperta demonstrat ratio; Quia ex communi sensu & omnium recte sentientium iudicio, eò est iniquior personarum acceptio quo personæ de quibus agitur sunt magis differentes, & quò earum vna quæ præfertur longe est indignior altera. Sic enim magis fit contra Charitatem, contra iustitiam particularem, & contra commune bonum totius ordinis, ciuitatis, Regni, vel Ecclesiæ: vnde in sacris scripturis mirum quan-
Deu. 1. tum hæc iniustitia proscribatur. *Nulla erit distantia personarum,*
Leuit. 19. *ita paruum audietis vt magnum. NON consideres personam pauperis,*
Iac. 2. *nec honores vultum potentis. SI personas accipitis, peccatum ope-*

ramini, arguti à lege quasi transgressores. Nonne in hoc sæpe peccasti præferens ditiores pauperibus, & te ab aliis præferri volens? *Videte quid faciatis, non enim hominis exercetis iudicium sed Domini, & quodcumque iudicaueritis, in vos redundabit.* De his sanctus Thomas 1. 2. q. 63. 2. Par. 19.

II. PVNCTVM.

SED in humanis, non reperitur tanta personarum distantia seu tanta earum indignitas quæ præferuntur, quàm in humana respectu.

Cum enim, vt iam præmissum est, respectus humanus nihil sit aliud quàm ex cupiditate placendi vel metu displicendi hominibus, aliquod Christianum opus omittere, vel oppositum malum committere; profecto hinc patet homines præferri Christo; hæ sunt videlicet personæ de quibus agitur, Chistus ex vna parte qui præcipit bonum aut vetat malum; ex alia vero mundus siue homines quibus placendi cupiditas vel metus displicendi auertunt ab illo bono tenendo, vel impellunt ad malum. At nonne est tanta istarum personarum distantia quanta in humanis alia reperiri non potest? nonne si mundus præfertur Deo, præfertur persona tam indigna quam longe indigna esse potest præ altera quæ posthabetur? quæcumque enim alia fiat comparatio personarum, aut quæcumque earum sit distantia, vel vnius ad aliam proportio, tota tamen illa differentia finita est, & suis terminis circumscripta, cum fiat comparatio inter homines, inter creaturas quarum alia quantumcumque aliam dignitate excedat, excessus ille tamen est determinatus; at inter Deum & hominem nulla prorsus est proportio sed infinita quædam distantia quæ efficit vt cum per respectum humanum præferantur homines Christo & Deo, id præferatur alteri quod tam longe est indignum vt nihil longius, nihil indignius cogitari possit. *Cui assimilastis me, aut adæquastis, & comparastis me, & fecistis similem?* ait Dominus apud Prophetam. Responde, & erubesce. Is. 46.

Quando esset mundus vniuersus, quid ille est ad Deum nisi quod ait Sapiens, *tamquam momentum stateræ sic est ante te orbis terrarum, & tamquam gutta roris antelucani quæ descendit in terram*; Sic & Propheta: *Ecce gentes quasi stilla situlæ, & quasi momentum stateræ reputatæ sunt.* At certe non interuenit in illo res- Sap. 11. Is. 40.

pectu humano mundus vniuersus, non Angeli, non Beati, non ipsi etiam homines sanctiores, doctiores, sapientiores, non milliones hominum, non millia, non centum, vix decem, vix vnus aut alter; mera est plerumque Imaginatio, timor nocturnus; Et tamen hunc aut alterum præfers Christo! præfers Deo! O indignitatem! Quis vt Deus! Quid tibi videtur de Christo?

III. PVNCTVM.

N*VLLA est igitur in humanis iniquior personarum acceptio, quam respectus humanus*, cùm nulla sit personarũm tanta distantia & tanta indignitas, quanta inter Christum & homines qui per humanum respectum præferuntur Christo; qua in præferentia, cum crudeliter & inhumane despiciatur Christus, quid
Ps. 88. est humanus respectus nisi inhumanus Christi despectus? *Tu repulisti & despexisti Christum tuum.*
Rom. 1. *SERVIERVNT creaturæ potius quam creatori!*
Deu. 32. *DEVM qui te genuit dereliquisti, & oblitus es Domini Creatoris tui!* an te illa creatura nutrit, an illa tuus finis est? an tua compensabit opera? an aderit in necessitate? an in extremo iudicio iudicabit? *Vbi sunt dij eorum in quibus habebant fiduciam? surgant, & opitulentur vobis, & in necessitate vos protegant.*
Ibid. *Videte quod ego sim solus, & non sit alius Deus præter me.*

Eccles. 6. His & similibus cum Dei gratia te exacue, *vt ne deinceps ex-*
Ibid. 42. *timescas faciem potentis, & ponas scandalum in æquitate tua. NE*
Ioan. 16. *accipias personam vt delinquas. HAEC locutus sum vobis vt non scandalizemini.*

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, Ego sum lux mundi, &c. Ioan. 8.

VERITAS PRACTICA.

Dum lucet, ambulandum: ne tenebræ fiant.

In 1. parte, Die 5. Ianuarij.

DOMINICA PASSIONIS.

Vexilla Regis prodeunt.

SI qui horum Regis nostri vexillorum quæ modò apertius prodeunt, expressi colores pingi aut fingi animo possunt, Candor, & Rubor dicendi sunt, iuxta illud Canticorum, *Dilectus meus candidus & rubicundus:* Id est, simul est Innocens & Patiens. *Talis enim nobis decebat*, inquit Apostolus, *vt esset Pontifex sanctus, immaculatus, impollutus, segregatus à peccatoribus, excelsior cælis factus.* Neque nos aliter sua redemit passione, quam quia passus est Innocens seu innocenter, citra omnem culpam. Neque nobis aliter in Exemplar ad imitandum proponitur, quàm vt innocenter Patiens, & patienter Innocens; vt nos ita discamus pati. Cant. 5. Hebr. 7.

Quamobrem hodie simul ac de illius Passione memoria celebrior excitatur, de illius etiam innocentia singularis habetur mentio, verbáque ipsa quibus olim ipse Dominus suam apud Iudæos vitæ probabat integritatem, nobis exhibentur: *Quis ex vobis arguet me de peccato.* Quasi nobis aperta voce diceretur, non est satis Christiano pati nisi patiatur innocens & innocenter: sicut nec illi sufficit esse innocentem nisi libenter pro Christo patiatur, & pro sua etiam sarta tecta conseruanda vitæ innocentia. Quod saluberrimum documentum vt altius animis nostris infigatur, sic visa est ante alias, hæc Practica Veritas proponenda: Ioan. 8.

Nemo cum Christo candidus, nisi sit simul rubicundus.

Nemo effectu candidus nisi sit affectu rubicundus.
Nemo actu satis purus nisi actum puritatis suo sit paratus tueri sanguine, contra quoduis peccatum.

RATIO EST, Quia nemo est actu satis purus, nisi dum actu resistendum est occurrenti cuiuis peccato sic resistat, aut sic resistere sit paratus, quantum quidem cum Gratia potest & debet.

Sed nemo est sic paratus quantum potest & debet, nisi sit paratus ad effundendum propterea sanguinem, si sit opus.

Ergo nec actu est satis purus nisi actum puritatis suo sit paratus tueri sanguine contra quoduis peccatum, quod idem est ac, Nemo cum Christo candidus nisi sit simul rubicundus.

I. PVNCTVM.

DE singulari vitæ innocentia quam dicunt Impeccabilitatem, & quam omnes ita de Christo prædicant vt nullo prorsus modo peccare potuerit, fusius dici posset; Nec omittendum quantis vel aduersariorum omnium testimoniis comprobetur.

En proditor Iudas palàm se peccasse confitetur tradens sanguinem iustum. En omnes subornati testes conuincuntur falsi testimonij. Iudex nullam in eo prorsus inuenit mortis causam. Centurio & qui cum illo erant crucifigentes eum, reuertuntur percutientes pectora sua, & dicentes: Vere hic homo iustus erat. Quid certius ad Innocentiam quàm cum inimici sunt iudices? *Dan. 9.* Sic singulariter iustus & sanctus sanctorum à Prophetis dicebatur Christus, *Hoc est nomen quod vocabunt eum, Dominus, Iustus* *Ier. 23.* *noster,* id est, qualem poteramus expetere vt esset nostra Redemptio, nostrumque Exemplar sanctitatis conseruandæ. Quod vt propius imitemur, sic oportet cum illo esse candidos vt simul etiam cum illo simus rubicundi, neque enim aliter Candor sine rubore seruari potest, Nemo aliter candidus, id est, amans puritatis probari potest, nisi sit rubicundus, id est, nisi sit paratus ad effundendum potius sanguinem, quàm sui candorem animi

vel

vel minima peccati labe coinquinari sinat.

Quod quia plurimum facit ad verius exprimendam in nobis Dominicæ Passionis Imaginem, idcirco paulo attentius in ea Veritate perpendenda nos immorari conuenit. Sic itaque declaratur: Nemo vere dici potest candidus nisi qui vere amat eam puritatem quæ omni peccato repugnat: nemo vero dici potest hanc verè amare puritatem nisi sit paratus illam tueri & peccato resistere quantum quidem cum gratia potest & debet; nam talis amor puritatis est voluntas firma, constans, & efficax non peccandi, aut nisi talis sit voluntas, non est talis amor puritatis qualis hic intelligitur. Quid est vero efficacem habere voluntatem non peccandi nisi sic esse paratum peccato resistere, vt nihil eorum prorsus quæ debes & quæ potes omittas ad talem resistentiam? *Facto perficite quod velle cæpistis*, inquit Apostolus, *vt quemadmodum promptus est animus voluntatis, ita sit & perficiendi ex eo quod habetis*: Quasi diceret, facite quod potestis vt verè ostendatis vos vere velle; nam qui dicit se velle facere aliquid, quod tamen non facit quando potest & quando debet; vult & non vult, sicut piger qui vult quidem finem sed non media sine quibus non potest ille finis attingi: sic autem velle non est simpliciter & absolute velle: non est vera voluntas sed velleitas, inquit sanctus Thomas, id est voluntatis simulatio & quædam veluti larua. *Væ rursus duplici corde & labiis scelestis*, quæ videlicet sibi fingunt & dicunt velle quod non volunt.

2. Cor. 8.

Pr. 13.

1. parte q. 19. a. 6.

Eccles. 2.

II. PVNCTVM.

SED nisi quis sit paratus peccato resistere vsque ad sanguinem, non est paratus ei resistere quantum potest, & quantum debet. Hebr. 12.

Sic apertè Apostolus, *Recogitate eum qui talem sustinuit à peccatoribus aduersum semetipsum contradictionem, vt ne fatigemini animis vestris deficientes; nondum enim vsque ad sanguinem restitistis, aduersus peccatum repugnantes*: quasi id manifeste diceret, nondum fecistis quod debetis facere contra peccatum, nisi vsque ad sanguinis effusionem, & ad ipsam vsque mortem contra pugnetis. Hoc enim debetis facere pro Christo & pro animabus vestris quod ipse Christus propterea fecit, non quod mortem adire debeatis, sed si mortis subeundæ vel peccandi occasio se-

obtulerit: mors potius subeatur quam peccetur.

Atque hic est literalis & germanus sensus verborum Domini: *Qui non accipit crucem suam & sequitur me, non est me dignus: qui amat animam suam, perdet eam*: & similium Christi dictorum quæ sic explicat sanctus Augustinus: *cum ergo causæ articulus venerit vt hæc conditio proponatur, aut faciendum esse contra Dei præceptum, aut de hac vita emigrandum, quorum duorum homo si cogatur alterum eligere, comminante mortem persecutore: ibi eligat Deo dilecto emori, quam offenso viuere: Ibi oderit in hoc mundo animam suam vt in vitam æternam custodiat eam.* Itane odisti? itane odiendo custodis animam? *fœlices qui oderunt custodiendo, ne perdant amando.*

Matth. 10. Ioan. 12. Tr. 51. in Ioan.

III. PVNCTVM.

NEMO *igitur potest esse cum Christo candidus, nisi sit simul rubicundus*, Quo sensu dictum est, neminem posse vere dici amare puritatem illam quæ omni peccato repugnet, nisi sit ita paratus contra omne pugnare peccatum, vt nec sanguini parcat nec vitæ; quia hoc est solum verè velle si quod debes facias; hoc autem tam vere debes quam vere Deum debes diligere super omnia, & ex toto corde tuo. *Qui diligitis Dominum odite malum.* P R O *iustitia agonizare pro anima tua: & vsque ad mortem certa pro iustitia.* M E L I V S *est enim mihi absque opere incidere in manus vestras, quàm peccare in conspectu Domini.* Sic cum casta Susanna dicendũ esset in quacumque peccandi occasione. Quàm vero pauci tales! Sat quidem multi mortem quæ procul abest, videntur non timere, qui tamen aliquod malum sensibile sic reformidant, vt peccare malint quam se illis pœnis exponere! Nec dicãt quod si de fide ageretur non sibi parcerent; nam vbi de peccato vitando agitur, perinde quodammodo censeri debet quantum ad fugam peccati, sicut si de fide res esset. Nam & reuera de fide est, subeunda potius quæuis esse damna quàm peccato consentiendum: & cùm propterea paratus ad mortem animus ab vnoquoque petitur, petitur simul paratus ad alia quæuis quæ sunt morte leuiora. Quam in rem reuocanda huc Veritas quæ in 1. parte, vbi de sanctis Martyribus, proponitur.

Ps. 94. Ecclesi. 4. Dan. 13.

Sicut ne pereat fides, perdenda est Martyrio vita natu-

ralis : sic ne pereat fidelitas, perdenda est mortificatione vita sensualis.

A Cruce autem velut vexillo militari, mirum quantum excitari possis ad pugnandum contra repugnantes quosque naturæ corruptæ motus. Sic enim Fides, Ratio, & ipse Sensus simul concurrunt, vnde *triplex ille funiculus efficitur qui difficile rumpitur.* Eccles. 4.
Fides quidem in Christo passo ad exemplar nostrum; Ratio autem, quod cum Rex noster sit qui nos præcedit in pugna, plane congruum est vt eum propè sequamur; Sensus denique, cùm ipsa crux, & qui in ea pendet Christus, oculis vbique objiciatur, & vere possimus *esse aspicientes in authorem fidei & consummatorem Iesum :* Hebr. 12. Iud. 7. quem & possimus audire dicentem nobis quod Gedeon suis : *Quod me facere videritis, hoc facite : ingrediar partem castrorum, & quod fecero sectamini.* Tu vero illi respondebis quod Ethai ad Regem Dauid; *Viuit Dominus, & viuit Dominus meus Rex,* 2. Reg. 15. *quoniam in quocumque loco fueris, Domine mi Rex, siue in morte, siue in vita, ibi erit seruus tuus.* Adde & quod Gerson. *En Rex noster* L. 3. c. 56. *ingreditur ante nos, qui pugnabit pro nobis, sequamur viriliter, nemo metuat terrores, simus parati mori fortiter in bello, nec inferamus crimen gloriæ nostræ, vt fugiamus à cruce.*

Videnda etiam esset hæc Veritas:

Expediret nullo die velle viuere, quàm non omni die velle cum Christo mori.

In 3. parte, Feria 5. hebdomadæ 2.

ALIÆ porrò Veritates quæ ab Euangelio peti possint, hæ sunt, cohærenter ad præcipuas Euangelicæ narrationis partes.

QVIS ex vobis arguet me de peccato?

Nulla, nisi primaria, satis esse potest cura de peccatis euitandis.

In 4. parte, Dominica 18.

SI Veritatem dico vobis, quare non creditis mihi?

Si quid nos reuocat à doctrina Christi, vel ob id maxi-

mè recipienda est.

In 1. parte, Feria 6. hebdomadæ 2. post Epiphaniam.

QVI ex Deo est, verba Dei audit.

Non est prius intelligendum vt credas, sed primò credendum est vt pòst intelligas.

In hac 2. parte, Feria 2. hebdomadæ 4. post Pascha.

PROPTEREA vos non auditis, quia ex Deo non estis.

Qui non audit, non audietur.

In 3. parte, Dominica vndecima.

EGO dæmonium non habeo, sed honorifico patrem meum.

Quò quis est mitior, eò & generosior.

In hac 2. parte, Feria 3. hebdomadæ 2. Quadragesimæ, vbi passim de contemptu sui, ac iniuriis sufferendis.

ET vos inhonorastis me.

Si cum nostris vitiis nostræ virtutes comparentur, plus nostris vitiis inhonoratur Dominus, quàm nostris virtutibus honoretur.

In 4. parte, Sabbato hebdomadæ 19.

EGO non quæro gloriam meam; Est qui quærat & iudicet.

Hic erit vere maximus, qui vere est minimus.

In hac 2. parte. Die 2. Aprilis. Et passim de Humilitate.

SI quis sermonem meum seruauerit, vsque ad mortem scilicet, *mortem non videbit in æternum.*

Cæteræ pugnant Virtutes, sola vincit Perseuerantia.

In hac 2. parte, Feria 5. hebdomadæ 3. Quadragesimæ.

SI ego glorifico meipsum, gloria mea nihil est.

Licet obtineres quod ambis, non esset contendendum:
At verò licet contendas, non obtinebis.

In hac 2. parte, Sabbato Septuagesimæ, Vbi de contentione ad gloriam agitur.

HAC HEBDOMADE, quæ dicitur Passionis, quidquid à prætorio Pilati, vsque ad Crucifixionem in Caluaria monte, & ipsam crucis erectionem, gestum est, ita consideratur; vt in vnaquaque consideratione aliquod fulgeat Crucis mysterium, id est, ex ipsa re nota & manifesta quæ geritur, alia quædam latens gerenda eruatur, & inde ad praxim Veritates formentur.

FERIA SECVNDA.

CHRISTVS OBLATAM A IVDÆIS CRVCEM ACCIPIT.

Iesum tradidit voluntati eorum. Luc. 23.

VERITAS PRACTICA.

Non quæsitæ Cruces, sunt magis exquisitæ.

RATIO EST, quia cruces quæ purius mortificant & alios crucis ferendæ fines melius inducunt, sunt magis exquisitæ.
Sed non quæsitæ cruces, crucis ferendæ fines melius inducunt.
Ergo sunt cruces magis exquisitæ: Ex qua conclusione nonnullæ aliæ Veritates Practicæ deducentur.

I. PVNCTVM.

CVM supplicium crucis non nisi Latronibus & Homicidis ex lege Iudæorum decerneretur, quid est quod Christo crucem parant qui horum neutro crimine ab eis vnquam fuit accusatus? Vix alia reddi causa potest nisi quia hoc supplicij genus erat crudele, ignominiosum & lentum, sicque sperabant infensi eius hostes, illum facilius posse proponere populo deridendum, cum maxime duo alij latrones simul essent
Sap. 2. crucifigendi: *Morte turpissima,* inquiebant, *condemnemus eum.* En ergo Dominus Iesus voluntati eorum traditus, non modo mortem non recusat, sed nec ipsum mortis genus, nec quamtumlibet grauem & ponderosamCrucem quam eius imponunt humeris ad locum vsque supplicij baiulandam.

Hîc hodie consistamus, & primum crucis mysterium euoluamus, quo erudimur ex multis crucibus quæ nobis in hac vita sunt ferendæ, eas esse demum meliores quæ Cruci Christo impositæ sunt similiores, seu quæ minus à nobis eliguntur. Hoc imprimis documentum est vtile & pernecessarium iis omnibus qui sese mortificationi dedunt; Facile quidem ferent quas sibi eligunt & imponunt cruces, sed quæ aliunde occurrunt ferendæ, siue ab officio, siue à Superioribus, seu alitercumque à Deo missis, minus libenter acceptant. Quamobrem, hæc attente Veritas expendenda: *Non quæsitæ Cruces sunt magis exquisitæ:* Id est,
Sap. 2. sunt aliis præstantiores, sunt magis æstimandæ & libentius acceptandæ.

Cur enim acceptandæ cruces? Quis eorum finis & quod tandem bonum? Certe qualecumque illud sit, per quas cruces illud bonum melius inducetur, meliores dicendæ sunt præ aliis omnibus, & magis exquisitæ cruces. Nam hæc est bonitas instrumenti, & excellentia cuiuslibet medij ad aliquem finem, vt illum suum finem inducat; Vnde quò efficacius illum inducet, eò erit excellentius medium & aptius instrumentum: ac proindè cum crucis ferendæ sit aliquis finis, sitque ipsa mortificatio quoddam instrumentum & medium ad perfectionem potiùs quam sit perfectio: manifeste profecto patet quod quæ cruces quæue mortificationes finem hunc generalem aut particularem melius indu-

cent, ſint cæteris præferendæ; *Si ſecundum carnem vixeritis, morie-mini; ſi autem ſpiritu facta carnis mortificaueritis, viuetis.* O quanti fructus in illa vita! ô quam pretioſæ cruces vnde illi fructus colligentur! Rom. 8.

II. PVNCTVM.

SED *Crucis ferendæ finem melius inducunt non quæſitæ Cruces.*

Primo quidem cum per Crucem intelligatur quæuis afflictio carnis aut ſpiritus, cumque hic vniuerſalis ſit afflictionum finis vt carnem & ſpiritum hominis ſubdant Deo: nunquam hæc ſubiectio fit purius quam per cruces non quæſitas, dummodo liberè acceptentur; quia libera illa crucis & afflictionis acceptatio quæ ex neceſſitate fit, eſt purior & Deo gratior, quàm quæ ex mera noſtra libertate & electione, quæ inuoluit ſemper aliquid naturale & proprium, quod eſt *inquinamentum ſpiritus,* 2. Cor. 7. à quo nos Apoſtolus monet eſſe mundandos vt *perficiamus ſanctificationem in timore Dei.*

Deinde vero, ſi voluntas Dei pro fine ſpectari debet, vt certe debet: aut ſi voluntas illa diuina requirit à nobis aliquid certi per Cruces & mortificationes noſtras, vt profecto requirit, nōne per Cruces non quæſitas, certiores eſſe poſſumus de omni voluntate Dei, quàm per noſtras quæſitas & à nobis ſolum electas? *Quis quæſiuit hæc de manibus veſtris?* hoc ipſe Deus à nobis de noſtris operibus quærit. Isa. 1. An vero æquè certo illi reſpondere poſſes quod quidquid ex teipſo facis, idcirco facias quia vult, quàm quando ex regula tua facis, vel ex obedientia vel ex neceſſitate patiendi, quæ eſt index & interpres Diuinæ voluntatis? *Ecce in die ieiunij veſtri inuenitur voluntas veſtra, Numquid tale eſt ieiunium quod elegi?* Ibid. 58.

Denique, ſi ad ſatisfactionem pro peccatis, ſi ad augmentum Gratiæ & Gloriæ, Cruces ſunt inſtitutæ, quis dubitet non quæſitas cruces ad illos magis præſtare fines, quàm quæſitas: cùm nemo ignoret ieiunium aut aliquod ſimile bonum opus ex obedientia ſuſceptum, amplioris eſſe meriti, quàm aliud pure liberum & voluntarium? *Numquid vult Dominus holocauſta & victimas, & non potius vt obediatur voci Domini?* 1. Reg. 15. Volebat certe holocauſta, ſed magis obedientiam.

III. PVNCTVM.

NON *quæsitæ Cruces sunt igitur magis exquisitæ*; Quia finem crucis ferendę certius & excellentius inducunt, quàm quæsitæ; Atque hoc vnum est quod crucem vnam exquisitam & excellentem præ alia facit, si excellentius finem suum inducat possitque veriùs quiuis dici, *mortificatus quidem carne, viuificatus autem spiritu.*

1. Pet. 3.

Hinc porrò plures ad praxim deducuntur Veritates, quæ quidem eòdem spectant omnes, vt pluris faciamus non quæsitas illas Cruces quam quæsitas; sed id variis exponunt modis, vt illa varietate permoti, quod quæritur facilius persuasum habeamus:

Qui quærit Crucem, nec oblatam accipit, non quærit veram Crucem.

Quia videlicet, vera Crux illa est quæ offertur.

Qui quærendo Crucem, se inuenit: se inueniendo perdit quod quærit.

Id est, qui profitetur studium mortificandi sui, nec tamen Cruces & mortificationes aliunde impositas & immissas tam libenter capit quam quæsitas, seipsum in sua Cruce quærit & inuenit, sicque se inueniendo, perdit quod quærebat, nempe fructum & finem mortificandi sui: nam se quærere & inuenire tam oppositum est veræ mortificationi, quàm huius proprium est, numquam se quærere. Vnde illud aliud sequitur quod est prorsus pudendum & exprobrandum:

Qui se in sua Cruce quærit, præuaricatorem se constituit.

Id est, simul ædificat quod destruit. Quærendo enim crucem, peruersum sui amorem destruit, at se in sua Cruce quærendo, hunc ipsum sui amorem ædificat, quod est præuaricari, dicente Apostolo: *si quæ detruxi, iterum ædifico, præuaricatorē me constituo.*

Gal. 2.

Postremo, fixum ratumque illud maneat quod quæ minus voluntariæ hactenus & minus nostræ fuerant Cruces seu mortificationes,

cationes, magis deinceps voluntariæ ſint oportet & noſtræ; quia cùm ſint magis conformes Diuinæ voluntati & magis exquiſitæ, nihil nobis debet eſſe tam voluntarium tamque noſtrum quam quod ita diuinum eſt. *Origo & magnitudo patientiæ*, ſiue Crucis ferendæ, *Deo authore procedit*, inquit ſanctus Cyprianus. *Diligenda res homini quæ Deo cara eſt. Bonum quod amat Maieſtas Diuina, commendat.* *Tract. de bono Pat.*

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, Quæretis me, & non inuenietis. Ioan. 7.

VERITAS PRACTICA.

Verbum Dei non redit vacuum, aut proſit neceſſe eſt recipienti, vel obſit.

In 3. parte, Feria 2. hebdomadæ 8.

Qui diuinam expellunt Sacramentorum gratiam, non minus fortè peccant quam qui olim manna repulerunt.

In 3. parte, Sabbato hebdomadæ 13. Et vniuerſim de neglectis Gratiis, pene tota eſt hebdomada 27. quartæ partis.

SI quis ſitit, veniat ad me & bibat.

Qui vel vni Creaturæ nimis adhæret, duo mala facit, de quibus ipſe Creator: Me dereliquerunt fontem aquæ viuæ, & foderunt ſibi ciſternas, ciſternas diſſipatas quæ continere non valent aquas. *Ier. 2.*

In 4. parte, Sabbato hebdomadæ 18. Vbi Euangelium exponitur.

FERIA TERTIA.

CHRISTVS IMPOSITAM TOLLIT CRVCEM: ET DEPOSITAM SINIT SIMONI POST SE TOLLENDAM.

Et bajulans sibi Crucem exiuit in eum qui dicitur Caluariæ locum. Ioan. 19.

Et cum ducerent eum, apprehenderunt Simonem quendam Cyrenensem, & imposuerunt illi Crucem portare post Iesum. Luc. 23.

VERITAS PRACTICA.

Qui sibi suas, solus, aptat Cruces, vix vmquam aptas efficiet.

RATIO est, quia nulli aptæ Cruces dici possunt nisi quæ sunt inter extrema temperatæ.

Sed qui sibi suas aptat Cruces, si solus aptat, vix erunt temperatæ.

Ergo vix vmquam aptas efficiet; Ac proinde in illis voluntariis pœnitentiis & mortificationibus, alieno potius quam suo quisque fidat consilio.

I. PVNCTVM.

ADMIRABILE prorsus est, Christum Dominum neque sibi imposuisse Crucem, neque deposuisse; sed impositam à Iudæis sustinuit & baiulauit quantum quidem per vires naturales potuit; Quando verò vltrà nil potuit, tùm

deficienti suffectus est Simon ille Cyreneus, quem anguriauerunt Iudæi, vt tolleret Crucem eius.

Postquàm itaque nonnihil affectui & pietati dederis, considerando deplorandum illum statum, quo Christus Dominus à Pilati prætorio per vniuersam vrbem alligatus suæ Cruci, tractus est & immanissime tractatus ab omnibus; Admirare Diuinum illud consilium quo sic imponi & deponi suam crucem Christus permisit, vt documentum hoc spirituale, & Practicam Veritatem tantopere necessariam suo exemplo stabiliret, *Ne soli nobis nostras imponeremus Cruces*, sed quidquid spectat ad illam, quæ vocatur externa mortificatio sensuum, alieno potius quàm nostro temperaretur arbitrio. *Nam qui solus sibi suas aptat Cruces, vix vmquam aptas efficiet.*

Ratio quæ affertur est aperta, quod scilicet illæ solæ sint aptæ Cruces quæ sunt in medio positæ, quæ sunt inter extrema temperatæ, quæ neque excedunt, neque deficiunt, in quibus neque plus, neque minus quàm expediat, quantùm quidem temperari possunt, iuxta hæc Scripturæ monita: *Ne declines ad* Prou. 4.
dexteram neque ad sinistram. *NOLI esse iustus multum, neque plus* Eccl. 7.
sapias quàm necesse est, ne forte obstupescas. Et postquam Apostolus obsecrauit vt *exhibeamus corpora nostra hostiam viuentem, san-* Rom. 12.
ctam, Deo placentem, statim adiungit, *Rationabile obsequium vestrum, vt probetis quæ sit voluntas Dei. Dico enim per gratiam quæ data est mihi, omnibus qui sunt inter vos, non plus sapere quàm oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem.* *NEC plus vel minus*, inquit sanctus Hieronymus, *sed omnia temperata: Et si à recta via* In Is.
paululum declinaueris, non interest vtrum ad dexteram vadas, an ad sinistram: cum verum iter amiseris. Denique refert Cassianus communem antiquorum deserti Patrum fuisse sententiam, *ni-* Coll. 2. c. 16.
mietates ex vtraque parte se tenentes, æqualiter improbandas. Auderesne te his opponere; atque aliud à communi sensu sentire?

II. PVNCTVM.

SED *cùm quis solus sibi suas aptat Cruces, vix erunt temperatæ: Vix se is continebit, quin aut in excessum aut in defectum sese projiciat.* Cùm enim ex vna parte, mortificatio sit instrumentum aptissimum perfectionis acquirendæ; ex alia vero, sit exer-

citium naturæ corruptæ valde odiosum & onerosum; quicumque suæ perfectionis cupidissimus est, cupiditate sua sæpe rapitur vltrà quàm debeat; & quod in sanctis & perfectis viris legitur factum, sibi, ni caueat, faciendum credet. *Quidam incauti*, ait

L. 3. c. 7. Kempensis, *propter deuotionis gratiam seipsos destruxerunt, quia plus agere voluerunt quàm potuerunt, non pensantes suæ paruitatis mensuram, sed magis cordis affectum sequentes quam rationis iudicium.*

Qui verò non ita feruent, aut qui etiam de suo profectu parùm solliciti sunt, quorum numerus est amplior, in defectum cadent, & vix audebunt aliquid, ne videlicet, vt sibi fingunt, maiora bona impediant, illud etiam in ore frequentissimum habentes, non esse sitam in mortificatione perfectionem, liberum vnicuique esse vt assumat quid velit, sibi non videri aliud imponendum, satis aliundè laborare. O probrum, ô ignauiam.

Cant. 3. *Egredimini & videte filiæ Sion Regem Salomonem in diademate quo coronauit illum mater sua, in die desponsationis illius, & in die lætitiæ*

Serm. 2. In Epiph. Dom. *cordis eius. VOBIS dicimus, filiæ Sion*, ait sanctus Bernardus, *animæ seculares, debiles, delicatæ, filiæ non filij, in quibus nihil est fortitudinis, nihil est virilis animi, egredimini filiæ Sion, egredimini de sensu carnis ad intellectum mentis, de seruitute carnalis concupiscentiæ ad libertatem spiritalis intelligentiæ.*

III. PVNCTVM.

QVI sibi ergo solus suas aptat Cruces, vix vmquam aptas efficiet, si sibi solus aptat: quia vix vmquam sic se temporabit quin excedat aut deficiat: Et tamen illæ solæ sunt aptæ

Ecclesi. 31. Ibid. 11. Cruces quæ sunt inter excessunt & defectum temperatæ. *Noli esse nimius ne forte offendas. NE dicas quid est mihi opus & quid erunt mihi ex hoc bona? ne dicas: sufficiens mihi sum, & quid ex hoc pessimabor?* Quæ cùm sint tam expressa in Scripturis, audet Diuus Bernardus affirmare, quod qui non vult alterius potius quàm suo regi consilio, *se sui magistrum facit, seque discipulum stulti constituit: & omnia illi desunt qui nihil sibi deesse putat.*

Iob. 30. 20. Mor. 30. Egregiè vero sanctus Gregorius ad illa verba Iob, *Versa est in luctum cythara mea:* duo hæc simul iungens, docet in abstinentia seu qualibet alia mortificatione corporis, moderationem esse adhibendam, & non à se sed ab aliis esse petendam. *Pensandum*

est, inquit, *quod chorda in cythara, si minus tenditur, non sonat: si amplius, raucum sonat; quia nimirum virtus abstinentiæ, aut omnino nulla est, si tantum quisque corpus non edomat, quantum valet: aut valdè inordinata est, si corpus atterit, plus quam valet. Per abstinentiam quippe, carnis vitia sunt extinguenda, non caro: & tanto quisque sibimet debet moderamine præesse, vt ad culpam caro non superbiat, & tamen ad affectum rectitudinis in operatione subsistat. Intueri inter hæc, egregium prædicatorem libet, quanta arte magisterij, fidelium animas velut in cythara chordas tensas, alias amplius tendendo extenuat, atque alias à tensione sua relaxando conseruat. Aliis etenim dicit, non in comessationibus & ebrietatibus, non in cubilibus & impudicitiis: Et rursus ait, mortificate membra vestra quæ sunt super* Rom. 13. Coloss. 3.
terram. Et tamen Prædicatori carissimo scribit dicens: Noli adhuc 1. Tim. 5.
aquam bibere, sed modico vino vtere propter stomachum tuum, & frequentes tuas infirmitates. Illas ergo chordas attenuando tendit, ne non tensæ omni modo non sonent, hanc verò à tensione temperat, ne dum plus tenditur, minus sonet.

In quibus sancti Papæ verbis non modo vides quod vera mortificatio temperata esse debet, sed quod præcipuè videndum est, id aperte patet, quòd sit nostra potius ab alio temperanda quàm à nobis, cùm ipse sanctus Timotheus quantumcumque sanctus & peritus, accipere debuerit ab Apostolo, sui regulam victus & temperantiæ normam. Tu verò, tu à te solo præsumeres audiendam tuæ temperaturam vitæ! Tu quis es? numquid Timotheo sanctior aut sapientior? Audi rursum Scripturas: *Audiens* Prou. 1.
sapiens sapientior erit, & intelligens gubernacula possidebit, id est, sic intelliget quomodo se tutò & securè possit gubernare, vt vix alioquin id ex se intelligat: Vnde & ibidem paulò post: *Ne inni-* Ibid. 3. Ibid. 26.
taris prudentiæ tuæ, ne sis sapiens apud temetipsum. Et iterum, *vidisti hominem sapientem sibi videri? magis illo spem habebit insipiens,* qui se videlicet nouit, & se ab alio regendum sinit. Tunc enim insipiens qui sapienter ab alio regitur, sapientior est sapiente qui se insipienter regit.

Vide in 1. parte hebdomadam tertiam post Epiphaniam, & præcipue Feriam 4. & 5. Vbi hæc declaratur Veritas:

Grande malum propria voluntas, quæ se in bono bene faciendo non sinit dirigi.

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, Dixerunt ad Iesum fratres eius: transi hinc, & vade in Iudæam, &c. Ioan. 7.

VERITAS PRACTICA.

Humana consilia eò sæpe peiora quò meliora.

In 3. parte, Feria 5. hebdomadæ 14.

DIXIT eis Iesus: Tempus meum nondum aduenit.

Sic est omni negotio tempus & opportunitas, vt nisi adsit tempus & opportunitas, vix vllum fiat negotium.

In 4. parte, Feria 4. hebdomadæ 18. vbi hoc enarratur Euangelium.

ET murmur multum erat de eo in turba.

CONTRA LINGVÆ INTEMPERANTIAM.

Quæ est regula Temperantiæ in edendo, eadem est in loquendo.

Vel sic.

Eadem est oris Temperantia in loquendo, quæ est in edendo.

In 3. parte, Feria 6. hebdomadæ 7.

AD SVMENDA, EX ÆQVO, DEXTRA VEL SINISTRA DE NOBIS DICTA.

Humana de nobis iudicia sic sunt humanè audienda, vt non humanitùs audiantur.

Id est, non secundum humanum sensum quo in dextris nimis exultamus, & in sinistris nimis abjicimur.

In 4. parte, Feria 2. hebdomadæ 15.

Et cùm alij de Christo dicerent quia bonus est, alij non, prout vnusquisque sibi de illo fingebat; satis opportuna videtur etiam quæ ibidem sequitur Veritas:

Nisi se quisquis Christo conformet, Christum sibi conformabit.

Id est, sic de Christo iudicabit, quoad mores præcipuè, secundum suum sensum, & non secundum rei veritatem. Quod est valde damnosum.

FERIA QVARTA.

CHRISTVS AD SE SEQVENTES ET SE PLANGENTES CONVERSVS, FVTVRAS DENVNTIAT POENAS NON POENITENTIBVS.

Filiæ Ierusalem, nolite flere super me, sed super vos ipsas flete.

Quia si in viridi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet? Luc. 23.

VERITAS PRACTICA.

Crux interdum quidem à corpore, sed numquam ab animo deponenda.

SENSVS est de Cruce pœnitentiæ, sicut enim lignum aridum est omnis impœnitens; sic fructuosum lignum sunt vere pœnitentes. Est autem Crux pœnitentis seu pœnitentiæ duplex, vna interior, exterior altera. Illa est dolor animi de peccato, ista est dolor corporis propterea castigandi. Quando itaque dici-

tur Crucem interdum posse deponi à corpore sed non ab animo, perinde est ac si dicas, dolorem corporis posse intermitti, sed non dolorem animi.

RATIO est manifesta, quia semper displicere debet peccatum commissum.

Sed si dolor animi desineret aut intermitteretur, tum etiam desineret displicere peccatum.

Ergo numquam intermittendus ille dolor, nec ab animo Crux deponenda, sicut nec ipse Christus vmquam deposuit.

I. PVNCTVM.

SEQVEBATVR autem illum multa turba populi & mulierum quæ plangebant & lamentabantur eum; Conuersus autem ad illas Iesus dixit: Filiæ Ierusalem, nolite flere super me, sed super vos ipsas flete, & super filios vestros, quoniam ecce venient dies in quibus dicent, Beatæ steriles & ventres qui non genuerunt, & vbera quæ non lactauerunt. Tunc incipient dicere montibus: cadite super nos: & collibus, operite nos; Quia si in viridi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet?

Ex his verbis elici possunt tres affectus; primus, Compassionis in Christum, ad imitationem illius turbæ & mulierum quæ plangebant eum. Secundus, admirandæ & imitandæ pietatis ipsius Christi Domini qui magis deplorat & deplorandam suadet futuram illorum miseriam, quàm suam propriam. Tertius, peramandæ & nunquam deponendæ Crucis nisi amore ipsius Crucis, ad exemplum Christi qui non alio animo à Cruce ferenda destitit, quàm vt in ea grauius pateretur & moreretur. *Quia si in viridi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet?* O numquam satis ponderata verba! Si Christus innocens ita passus est propter te, quid te conuenit non modo propter illum sed propter teipsum pati? Quod si verò hîc pati recusas, quas non debes expe-

Hebr. 6. ctare pœnas post mortem, tu qui nihil aliud es quam lignum aridum, *cuius consummatio in combustionem?*

Quamobrem seriò de amanda & colenda Cruce seu mortificatione continua cogitandum: quæ si tamen interdum quoad

corpus

corpus remittitur, numquam vero est ex animo deponenda, numquam deponendus affectus sui corporis mortificandi, numquam deponendum studium sui animi reprimendi, numquam denique dolor ille deponendus qui semel conceptus est de peccato quondam admisso. Quo in triplici sensu proposita Veritas expendi posset, sed in postremo præcipue de Cruce ac dolore interiori vitæ præteritæ, considerabitur. *Peccatum meum contra me est semper*, inquit pœnitens, id est coram me, in mente mea vt semper meminerim me peccasse, in corde meo vt semper oderim & detester quod peccaui, in sensu meo vt semper illud defleam, & amplius ab illo lauer. Ps. 50.

Nam præter innumeras quæ inde proueniunt vtilitates, certè illud certum & omnino necessarium, vt numquam placeat, imo vt semper displiceat quidquid peccatum est. *Reuertere ad Dominum*, inquit Scriptura, *& auertere ab iniustitia tua, & nimis odito execrationem.* Quid est nimis odisse execrationem nisi tam continuo & indesinenti odio peccatū prosequi vt pene nimium videatur? Cur vero peccatum dicitur execratio, nisi quod semper sit ita execrandum vt non secus atque ipsa execratio semper displiceat? Quod denique additur, *Cognosce iustitias & iudicia Dei*, quid est aliud quàm indicare motiuum potentissimum ad hoc perpetuandum execrationis præteritæ odium, nempe quod sic Deus illam semper execretur, sic execrandam iubet, & adeo tremenda sunt diuina illius iudicia vt de peccato dimisso non sit etiam tremor deponendus. Sic idem aperte Sapiens; *Ne dixeris, peccaui, & quid mihi accidit triste? Altissimus enim est patiens redditor. De propitiato peccato noli esse sine metu, neque adiicias peccatum super peccatum. Et ne dicas, miseratio Domini magna est, multitudinis peccatorum meorum miserebitur: Misericordia enim & ira ab illo cito proximant, & in peccatores respicit ira illius.* Eccles. 17. Ibid. 5.

II. PVNCTVM.

SED *Crux interior, seu animi dolor de peccato si deponeretur aut intermitteretur, verendum esset ne & ipsum peccatum displicere desineret.*

Intermitti quidem potest dolor sensibilis, sed non ille qui dicitur appretiatiuus, & qui verus & proprius est dolor de pec-

cato super omnia deploranda. Dicitur vero non intermitti cùm pœnitentis animus ita est affectus & dispositus, vt quoties excitatur peccati memoria, dolor renouetur: atque etiam vt crebro dolor ille renouetur, sæpe sæpius peccati memoria excitetur. Thren. 3. *Memoria memor ero, & tabescet in me anima mea.*

Hoc autem est omnino necessarium ne peccatum placere incipiat, aut displicere desinat. Nam cum sit tam naturale & procliue homini, amore & complacentia ferri in obiecta quibus pecccatum admissum inhærebat, vt nisi diligenter cum diuina gratia prospicias, illuc rapiaris, & tibi placeat quod placere non potest sine peccato: certe non potest aliter diligentius nec tutius prospici quàm per illum dolorem continuum qui directe opponitur tali complacentiæ, & voluntatem contra obfirmat. Ps. 37. *Ego tamquam surdus non audiebam, & sicut mutus non aperiens os suum: quoniam ego in flagella paratus sum, & dolor meus in conspectu meo semper: quoniam iniquitatem meam annuntiabo & cogitabo pro peccato meo.* Quasi diceret, hoc est quod me insensibilem reddit ad omnia quæ me prouocant ad peccandum, quòd videlicet tùm meminerim olim me peccasse, & ita doleam de peccato, vt peccare displiceat.

Sic sanctus Augustinus iam conuersus, cùm à sodalibus L. 1. de Ord. c. 10. ad aliquid liberius actitandum forte moueretur, *Nolite,* inquit, *obsecro vos geminare mihi miserias: satis mihi sunt vulnera mea, nolite obsecro.* Et post nonnulla: *Hic vbi plura ne dicerem, lachrymæ mihi modum imposuerunt.* Videsne quàm sit opportunus & necessarius ille dolor continuus quem tanti Viri renouant quoties periculum instat ne in delictis veteribus sibi complaceant? *Hoc est frenum in maxillis ponendum,* de quo passim Is. 30. Ez. 29. Scripturæ, quo posito sicut facile retardamur à complacentia in peccatum: sic illo remoto facillimè in eandem prouocamur Ier. 8. & ruimus. *Omnes conuersi sunt ad cursum suum,* inquit Ieremias, *quasi equus impetu vadens ad prælium;* Quia scilicet vt ante dixerat non dolent de peccato, aut dolorem semel conceptum non continuant.

III. PVNCTVM.

E*TSI ergo à corpore Crux interdum deponi poßit, numquam tamen ab animo,* Ne si animus dolere desinat de peccato,

peccatum displicere desinat. Quod certe nefas est & omni modo cauendum. *Fili, peccasti: non adiicias iterum, sed & de pristinis deprecare vt tibi dimittantur. Quasi romphæa bis acuta omnis iniquitas, plagæ illius non est sanitas:* Id est, non potest ita sanari, quin semper sanari possit perfectius, dolendo & gemendo propterea non tam timore pœnæ quam amore Dei, sicut de se ait sanctus Augustinus, *Amore amoris tui facio istud, recolens vias meas nequissimas in amaritudine recogitationis meæ, vt dulcescat mihi dulcedo non fallax, dulcedo fœlix & secura.* Eccles. 21. L. 2. Confess. 2.

Atque vt idipsum vnusquisque constanter obseruet, sic idem alibi: *Numquam credat sufficere, semper coram Domino ante quem peccauit, erubescat: dolorem cum vita finiat: vbi dolor finitur, deficit pœnitentia: vbi deficit pœnitentia, & ibi venia. Vade & iam noli peccare: hoc est pœnitere: Hinc ergo semper doleat, & de dolore gaudeat, & non semper doluisse doleat.* O quale gaudium sic semper posse dolere; sic vere posse dicere cum Psalmista, *Defecit in dolore vita mea, & anni mei in gemitibus.* Fœlices gemitus, in quibus anni deficiunt: fœlices anni qui nonnisi deficiunt in dolore & in gemitibus. L. de vera & falsa pœnit. c. 13. Ps. 30.

Vide in 1. parte, Feria 3. hebdomadæ 4. post Epiphaniam, de rationabili solicitudine pro peccatis remissis.

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

AD EVANGELIVM, *Quousque animam nostram tollis? Si tu es Christus, dic nobis palam. Respondit eis Iesus, loquor vobis & non creditis.* Ioan. 10.

Qui cum affectu incomposito Deum consulit, non Deum, sed Deo consulit.

Quasi vellet Deum sibi solùm placentia respondere. In hac 2. parte, Feria 4. Pentecostes.

Vos non creditis quia non estis ex ouibus meis.

Quæ causa est cur pauci salui sint, hæc in te causa est,

cur ex ill is forte non sis.

In hac 2. parte, Dominica Septuag. Vide & in 3. die 25. Iunij.

Oves meæ vocem meam audiunt: & ego cognosco eas, & sequuntur me.

Sicut discursum mentis statim sequi debet affectus, ita & affectum effectus.

In 1. parte, die 29. Decembris.

Tantum abest quod qui sunt verè liberi non se subjiciant: vt non sint aliter verè liberi, nisi se subjiciant.

In 4. parte, Sabbato hebdomadæ 15.

Sicut Imaginem aut faciem Christi, sic eius vocem fidelis anima reueretur.

In 4. parte, Sabbato hebdomadæ 21. quæ pene tota est de hac similitudine pastoris & ouium, ex eisdem Christi verbis.

FERIA QVINTA.

QVATVOR DIMENSIONES CHRISTI CRVCIS ET NOSTRÆ.

Et venerunt in locum qui dicitur Golgotha, quod est Caluariæ locus. Matth. 27.

Huius rei gratia, flecto genua mea ad Patrem Domini nostri Iesu Christi, vt poßitis comprehendere cum omnibus Sanctis, quæ sit latitudo, & longitudo, & sublimitas, & profundum. Ephes. 3.

VERITAS PRACTICA.

Qui à Cruce, ſuas tollit Dimenſiones, tollit à ſe ſuam Crucem.

RATIO EST, Quia qui tollit à ſe Crucem quæ poſt Chriſtum cuique ferenda eſt, tollit à ſe ſuam Crucem.

Sed qui à Cruce, ſuas tollit dimenſiones, tollit à ſe Crucem quæ poſt Chriſtum ferenda eſt.

Ergo tollit à ſe ſuam Crucem; Ac proinde illi maledicto ſubjicitur quod intentat Chriſtus Dominus dicens : Qui non accipit Crucem ſuam & ſequitur me, non eſt me dignus. *Matth. 10.*

I. PVNCTVM.

ONSCENSO monte Caluariæ, Crux in terram demittitur, locus eminentior montis deligitur vbi illa infigatur; Claui, funes, malleus, cæteraque inſtrumenta ſupplicij educuntur; Quid vero interim bonus Ieſus? Stabat videlicet cum illis duobus nequam qui ſimul ducti ſunt vt interficerentur, ſtabat ligatus velut illi, apparebat nequam & Reus velut illi, parabatur Cruci affigendus vt illi: ſed tamen quàm longe ab illis alius eſſet, tu tecum ipſe recogita. Credibile autem eſt & cogitatu piiſſimum, oculos tunc in Crucem humi jacentem habuiſſe defixos, atque illi tùm quòd poſtea diſcipulus Andreas, animo etiam lætiori dixiſſe, *ô bona Crux diu deſiderata, & iam concupiſcenti animo præparata, ſecurus & gaudens ad te venio*; Tum conſiderando ſingulas eius dimenſiones ſic à Patre diſpoſitas, *Etiam pater! quia ſic placitum fuit ante te*; Illam accepto ſua in latitudine, paratus pati quæcumque volueris; Illam amplector ſua in longitudine, tamdiu paſſurus quàm permiſeris; Illam ſuſcipio, ſua in ſublimitate & profunditate, tam excelſo & humili animo toleraturus omnia quàm cognoſco te velle à filio, & quàm filius tibi poteſt exhibere! *Luc. 23.* *Matth. 11.*

Hæ ſunt quatuor Crucis Chriſti dimenſiones de quibus Apoſtolus, & in his refulgere dicitur Crucis myſterium, quia ſic noſtra

Crux suas etiam debet habere dimensiones; aut non erit illa
Luc. 9. Crux quam iubemur quotidie ferre post Christum, & in qua cum ipso affigendi sumus. *Quæ merito ferri vnicuique suadetur,*
Serm. 9. de Quadr. ait S. Leo, *quia propriis modis atque mensuris ab vnoquoque toleratur.* Hinc orta Veritas, *Quod qui à Cruce, suas tollit dimensiones, tollit à se suam Crucem.* Quia videlicet tollit illam Crucem quæ est ferenda post Christum, & quam qui non accipit non est Christo dignus, non potest dici Christum sequi neque Eius esse. Non enim omnes qui ferunt Crucem, Crucem ferunt post Christum, nec sequuntur illum. Sunt multæ Cruces inutiles, imo etiam sunt malæ Cruces & peruersæ quas quicumque portant, tam longe distant à Christo quàm à bonitate malitia, & à rectitudine peruersitas.

Cruces inutiles sunt labor ille inutilis & cassa sollicitudo mentis quâ laborat homo sub sole & quam ita deplorat Sapiens,
Ecclé. 7. vt pene totus sic Ecclesiastes in ea deploranda.
Sap. 5. Malæ autem & peruersæ, sunt illæ viæ difficiles quas impij ambulauerunt, & est via iniquitatis in qua lassati sunt, vt ipsi clamant in inferno. Quantumcumque enim vitium placeat, suas tamen habet molestias, & ipsa *est ambitio Crux ambientium,* vt ait
Lib. 3. de Consid. c. 1. sanctus Bernardus. Quis autem sanus putet ambitiosum ferre suam Crucem post Christum Dominum? Cur ita porro, nisi quia non est illa Crux quam post se ferendam iussit Christus: non est illa Crux qua sequimur Christum, non est illa Crux quæ nos Christo similes facit. Ac proinde sicut ille solus vere dici potest ferre suam Crucem qui fert illam Crucem quam Christus ferendam voluit; sic plane, hanc qui non tollit, non tollit suam Crucem, seu quod idem est, tollit à se suam Crucem, non vult pati quantùm necesse est ad salutem aut ad certum perfectionis gradum quò à Christo vocatur, licet alia quædam patiatur. Non
S. August. pœna, sed causa, & modus patiendi martyrem facit.

II. PVNCTVM.

SED *qui à Cruce, suas tollit dimensiones, tollit à se Crucem quæ post Christum ferenda est.*

Tollit nempe similitudinem suæ Crucis cum Cruce Christi. Quæ vt manifestius pateant, expendendæ sunt accuratius illæ

Crucis mysticæ dimensiones, & tibi applicandæ.

Latitudo Crucis est quidquid ex diuina ordinatione patiendum est; O quæ & quanta Christus in toto Corpore, in bonis, in honore, & vniuersim in omnibus! Itane vero tu omnia? Si quid desit quod non patiaris, tantùm de latitudine tuæ Crucis deest, & tantum de eius similitudine.

Longitudo Crucis est tamdiu constanter pati omnia quam durat occasio patiendi; sic Christus in Cruce per tres horas; sic ab horto ad Crucem: Imo sic à primo vitæ ortu vsque ad mortem semper constantissime passus. Tu verò quàm facile resilis, quàm parùm duras patiendo, sicque non imples mensuram longitudinis! *Numquam deest tribulatio persecutionis si numquam deest obseruantia pietatis, Totius est temporis Crucem ferre,* ait S. Leo. *Serm. 9. de Quadr.*

Sublimitas & profundum Crucis est Charitas & Humilitas simul iuncta in animo patientis; Sic Christus ex ea ipsa Charitate qua diligebat Patrem, diligebat Crucem, & in hac sublimi dilectione patiebatur. Tam profunda vero eius humilitas vt exinanitio iure dicatur, quo verbo nihil aptius est ad rem exprimendam. *Phil. 2.*

Aduerte autem has duas Virtutes sic mutuò à se pendere, vt quò sublimior erit Charitas, eò sit profundior humilitas; & quo profundior humilitas, eo etiam crescere & apparere sublimiorem Charitatem; Vnde tu qui humilitate præsertim deficis, & numquam te satis dignum tuis te pœnis iudicas, quando aliunde quàm à te proueniunt, timere certe debes ne debita etiam Charitate desis; Nam si vt debes & vt potes cum Gratia, Deum diligeres, sic Eum doleres à te aliquando fuisse offensum, vt numquam satis humiliari & pati posse crederes ad aliquam Diuinæ Iustitiæ satisfactionem exhibendam: diceresque quod est in libro Iob, *peccaui, & vere deliqui, & vt erã dignus non recepi.* *Iob. 33.*

Ex quibus tandem patet quod qui à Cruce suas tollit dimensiones, tollit à se Crucem quæ post Christum est ferenda, quia non Eum imitatur, neque sicut ille passus est patitur; quia non quantum, nec ex quanto vult Deus, aut quamdiu illi ordinatur; quod est manifestè deficere ab Imitatione & exemplo Christi qui omnia plenissime consummauit. *Multi ambulant quos sæpe dicebam vobis, nunc autem & flens dico, inimicos Crucis Christi.* *Phil. 3.*

III. PVNCTVM.

HARVM ergo defectu dimensionum cùm sua Crux vnicuique deficiat, quid sequitur, nisi *Qui à Cruce suas illas tollit dimensiones, tollit à se Crucem suam*; tollit à se decus suum, tollit à se salutis suæ tesseram, tollit à se omne bonum: *nam in Cruce totum constat, & in moriendo totum iacet.* Vide illud Diuinum caput libri primi de regia via sanctæ Crucis. Et licet nullus Sanctorum tam perfecte passus sit sicut Christus, satis tamen perfectè passi sunt, si suæ Crucis dimensiones cumulate compleuerint; Satis autem cumulate compleuerunt, si omnia sibi patienda, licet non quanta Christus, tolerarint; si tamdiu sustinuerint quàm sustinendum illis fuit, licet non tam diuturno tempore quàm ipsi Christo patiendum fuit; si denique ex toto corde suo, licet cor eorum non fuerit tam sublime aut humile quàm Cor Christi. Sic Apostolus mensuram suæ Crucis impleuit cùm illa passus est quæ Corinthiis commemorat: *Secundum mensuram,* inquit, *qua mensus est nobis Deus*, sic nos vellet *Imitatores sui esse, sicut ille est Christi.* Alioquin caue istud, *Tanta passi estis sine causa.* Itemque illud longe grauius, *Scio opera tua quia nomen habes quod viuas, & mortuus es, Esto vigilans & confirma cætera quæ moritura erant. Non enim inuenio opera tua plena coram Deo meo. In mente ergo habe qualiter acceperis & audieris, & serua, & pœnitentiam age.*

L. 1. de Imit. Chr. 12.

2. Cor. 11.
Ibid. 10.

Gal. 3.

Apoc. 3.

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de muliere peccatrice, seu Magdalena pœnitente. Luc. 7.

DE hac tam multæ suo loco producuntur Veritates Practicæ, vt sit longius hîc eas referre.

In 3. parte, Feria 4. hebdomadæ 7. & die 22. Iulij.

Adiungi vero possunt nonnullæ aliæ qua ad pœnitentiam & Conuersionem spectant.

Licet

Licet omni peccatori sit necessario pœnitendum, vix tamen vllus est qui necessariam agat pœnitentiam.

In 1. parte. Dominica 4. Aduentus.

Frustra te Christi miseret, nisi te tui prius misereat.

In hac 2. parte, Feria 4. hebdomadæ 1. Quadragesimæ.

Reuocanti hominem Deo ab errore viæ suæ non obsequi peius est, quàm primò vocantem ne erraret, non sequi.

In eadem 2. parte, in fine, vbi de statibus.

Fortioris est animi non vinci à bonis blandientibus, quàm ipsa vincere mala terrentia.

In eadem 2. parte, Die 25. Aprilis.

Nisi Christo resisteres, sic te Christus in se, sicut panem consecratum, conuerteret.

In 3. parte, Sabbato hebdomadæ 1.

Qui sibi palpat quod non longè erret, periculosius sæpe errat, quàm qui aberrar longiùs.

In 3. parte. Dominica 3.

Hanc ad cæteras impudentiam impudicus adjicit, vt Deum orando irrideat.

In 3. parte, Sabbato hebdomadæ 6. Videri & potest in 1. parte, Feria 6. hebdomadæ 4. in Aduentu.

Sicut à peccato sic à peccati reliquiis, resurgendum.

In 4. parte, Dominica 15

Nisi ab omni cupiditate voluntas, sicut ab omni errore intellectus verè conuertatur, vix vlla est vera conuersio.

In 4. parte, Feria 2. hebdomada 16.

FERIA SEXTA.

CHRISTVS CRVCI AFFIGITVR.

Ibi Crucifixerunt eum. Luc. 23.

Hoc scientes quia vetus homo noster simul Crucifixus est. Rom. 6.

VERITAS PRACTICA.

Quod petenti Christo iuxta Crucem non negasses; hoc à te semper petit, hoc illi semper debes, hoc illi numquam negandum.

SENSVS est præsertim de veteri homine simul crucifigendo, quod præsertim petiisset Christus, & quod ibi præsens non negasses, vnde concluditur numquam id illi negandum, & ad singulos veteris hominus actus reprimendos, tantùm valere Christi considerationem, quantùm valuisset illâ ipsâ horâ quâ vidisses eum Cruci affixum.

RATIO est, quia idcirco non negasses quod Christus petiisset quia reuera sic merebatur, & sic debebas non negare quod petebat.

Sed Christus hoc idem semper petit, hoc idem semper meretur, hoc illi semper debes.

Ergo & semper debes non negare, seu quod idem est, ergo id numquam est negandum; quod certe potens est & efficax cum Diuina Gratia ad continuam mortificationem exercendam.

I. PVNCTVM.

IBI *Crucifixerunt eum*, ait S. Euangelista, quo vno dicto omnia comprehenduntur quæ spectant ad hanc stupendam Crucifixionem. Expende singula cum affectu. Vide vt denudant Sacrum Christi Corpus, vt proiiciunt in supinam Crucem, vt extendunt eius membra in illum doloris lectum, vt manus & pedes summa vi protrahunt, donec attingant locum destinatum vbi affigantur. Audi malleorum ictus, in clauos: Cerne clauorum violentiam in neruos, neruorum scissuras ac venarum in manibus pedibusque, vnde quatuor illa sanguinis flumina quæ totam irrigant terram. Attende & vide si est dolor sicut iste dolor. Quid tum bone Iesu! quid sentiebas? quid cogitabas? Fili, sic de te vno cogitabam quasi vnus fuisses pro quo sic paterer; & hoc præcipue cogitabam vt me totum tibi traderem quô amorem tuum mereri possem. Inscribebam te manibus meis per hos clauos qui tùm infigebantur Cruci, & per sanguinem qui inde profluebat, vt verum fieret quod dixit Propheta, *Non obliuiscar tui; In manibus meis descripsi te.* Veni sequere me, Inspice exemplar quod tibi monstro, sic veterem hominem crucifige. *Gen. 2.* *Is. 49.*

Ad hoc anime quid respondes? non est dubium quòd si tùm præsens adfuisses & hæc audiuisses, nullum est mortificationis genus aut actus particularis quin libentissime subjisses, si se eius occasio obtulisset: nonne est ita? Responde. At quæso memineris, quando & quoties veteris hominis reprimendi seu naturalis appetitus coercendi occasio sese dabit. Scito te æque obligatum modò & semper id reddere Christo, ac tùm credidisses illi non negandum. Perinde modo debet valere eius Exemplum & Consideratio, atque tùm valuisset, si vidisses eum pendentem, & audisses à te postulantem talem mortificationis actum qui modo occurrit exercendus.

Quid est enim cur illo tempore non illi denegasses, nisi quia iudicasses id illum à te promereri quod postulat: id ita exigere sanguinem profluentem, id ita vel ab inuito extorquere Crucem & tot Cruciatus quos tui gratia libenter suffert, vt si denegares, impietatis & crudelitatis notam non effugeres: nonne hæc

vna fuisset Ratio? Nam licet præsentia obiecti multum potuisset ad commouendum sensum & animum, tamen negare non potes quin Ratio id persuasisset. Fatere ex animo, & id effice
1. Ioan. 3. quod sanctus Ioannes Euangelista, *In conspectu eius suadebimus corda nostra.*

II. PVNCTVM.

Rom. 6. SED *Christus hoc idem semper petit: hoc idem semper meretur; hoc illi semper debes.* Hoc est enim quod ait Apostolus, *hoc scientes quia vetus homo noster simul crucifixus est: Vt destruatur cor-*
Gal. 5. *pus peccati, vt vltra non seruiamus peccato*; Et alibi, *qui sunt Chri-*
Ibid. 2. *sti, carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis*; Rursumque de seipso, *Christo confixus sum Cruci.* Quorum omnium verborum duplex est sensus, primus quod sicut Christus corpus suum dedit affigendum Cruci, ita nos carnem siue eius appetitum inordinatum qui dicitur vetus homo, tradamus spiritui Gratiæ, ita continendum, vt non magis se mouere possit secundum suos motus naturales peruersos, quàm corpus Cruci affixum. Hoc est facere secundum exemplar quod tibi in monte monstratum est, quando scilicet quod factum est in carne Christi, hoc in carnali appetitu fiet. Hic est primus sensus.

Secundus vero est, quod quia Christus sic fecit, ideo nos idem etiam præstare oportet, id omnino meretur cum præcipue idcirco sic voluerit crucifigi, vt disceremus sic crucifigendam & continendam carnem, siue id timore culpæ & pœnæ vt dicebat
Ps. 118. Dauid: *Confige timore tuo carnes meas*, siue id solo amore, vt
Gal. 2. Apostolus, *Christo confixus sum Cruci, viuo ego iam non ego, viuit vero in me Christus.*

AT quæso te quandònam id Christus à nobis fieri postulat & quandònam meretur vt quod postulat, exequamur? An pro eo tantum tempore quo patiebatur, aut quo vidisses illum dum pateretur? Nonne id ridiculum cogitatu, & impium dictu? nonne id modò & semper id postulat, id meretur, & id debemus cùm adest occasio carnis reprimendæ? Nonne ad has occasiones confertur nobis gratia quam patiendo promeruit, si sicut de præsenti pateretur? Et nonne nos etiam oportet illi gratiæ obsecundare, ne illud incurramus quod seuere & grauiter ait Apostolus, *qui*

Filium Dei conculcauerit & sanguinem testamenti pollutum duxerit in quo sanctificatus est, & spiritui gratiæ contumeliam fecerit! Hoc est videlicet conculcare filium Dei ac eius sanguinem, cùm eius præsentes Gratias quæ non minoris valent quam eius sanguis, rejicimus: ne carnem affligamus, ne vel eius appetitui resistamus! ô probrum, ô ignomíniam, *Quæ vtilitas in sanguine meo?* Quæ vtilitas in exemplo meo? Hebr. 10. Ps. 29.

III. PVNCTVM.

QVOD ergo petenti Christo iuxta Crucem non negasses, hoc à te semper petit, hoc illi semper debes, hoc illi numquam negandum est: Quia id semper meretur sicut tùm merebatur: vnde ad singulos veteris hominis actus reprimendos ita semper valere debet Exemplum Christi crucifixi, sicut si modo Cruci affigeretur, ac si præsens adesses huic spectaculo. *IESVS CHRISTVS heri & hodie: Ipse & in sæcula.* Hebr. 13. Nam cùm certum sit, te tùm Illi non negaturum fuisse hunc mortificationis actum qui occurrit, quia iudicasses illum mereri; profectò neque etiam modo, neque quocumque petat tempore, negare vmquam debes, quia sic iudicare, sic credere, & sentire debes illum tam iustè modò mereri quam quando passus est. Aut enim tùm nihil meritus est quod faceres, aut illud meruit quod modo faciendum est. Expende hoc: quid enim meruit vt faceres, nisi quod potes & debes facere? at quid est illud nisi quod occurrit faciendum? Hoc est scilicet quod ex Cruce vidit, hoc est cui præstando Gratiam destinauit, & salutem affixit: sicut enim te non vidit nisi in ea differentia temporis qua modò viuis, sic neque actum mortificationis quem redderes nisi quo tempore esset reddendus. Quamobrem si hunc negas, negas quod debes, aut negas te illi hoc debere, quæ est horrenda blasphemia, & quæ te aliquando eò deducet vt neges te quidquam illi debere, aut fatearis te nolle quidquam reddere. Nam si non reddis quod petit, quid reddes? Quidquid sit aliud quod non petit, recusabit, & nihil reddes. *Munus non suscipiam de manu vestra.* Mal. 1.

Etsi vero alia tibi videantur præstanda, nihil est magis necessarium nihilque certius quod à te exigatur, quàm ille mortificationis actus qui ad euitandam cordis inordinationem adhi-

bendus est: sicut enim hanc inordinationem numquam potest probare Christus, ita non potest non petere quod à te necesse est vt cum Gratia coerceatur. *Nemini mandauit impiè agere, & nemini dedit spatium peccandi.* Non ita de positiuis aliis bonis operibus certus esse potes; & vere illud mortificationi continuæ applicari potest quod de præputiis Philistinorum dicebat Dauidi Saul: *Non habet Rex sponsalia necesse, nisi tantum centum præputia Philistinorum, vt fiat vltio de inimicis Regis.* Te sponsabat in Cruce Christus, & hæc à te quæ dicta sunt sponsalia postulabat, quæ si negas, vide Cui neges.

Ecclesi. 15.

1. Reg. 18.

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de Iudæorum Concilio contra Dominum. Ioan. 11.

Quid nequius quàm quod excogitauit caro & sanguis? *Ecclesi. 17.*

Nempe de Iesu perdendo, vt supra explicatur in hac 2. parte, Feria 2. hebdomadæ infra Septuagesimam.

Expedit vobis vt vnus moriatur homo pro populo.

Non minùs expedit ad salutem vt vetus homo moriatur in nobis, quàm vt nouus Homo moreretur pro nobis.

In 4. parte, Feria 5. hebdomadæ 25.

Sicut à veteri lege, sic à veteri homine, vnicuique Christiano est abstinendum.

In 1. parte, Sabbato hebdomadæ 5. post Epiphaniam. Vide & Dominicam infra Octauam Natiuitatis Domini: & diem Circumcisionis.

Mortificatione potius tibi sunt omnia subtrahenda, quàm quid mortificationi detrahendum.

In 3. parte. 24. Augusti.

Quæ hac denique & ſequenti die proponuntur Veritates, ſatis patet quàm ſint conformes ſuperioribus, necnon quæ in paraſceue ſeu Feria 6. hebdomadæ ſanctæ.

SABBATO.

CHRISTVS IN CRVCE ILLVSVS.

Tunc Crucifixi ſunt cum eo, duo latrones, vnus à dextris, & vnus à ſiniſtris; prætereuntes autem blaſphemabant eum. Matth. 27.

Rurſum Crucifigentes ſibimetipſis Filium Dei, & oſtentui habentes. Hebr. 6.

VERITAS PRACTICA.

Quod nouo negatur Homini contra veterem; hoc veteri indulgetur contra nouum.

RATIO EST, Quia quod nouo negatur homini contra veterem, eſt aliquod mortificationis exercitium.

Atqui hoc negatum mortificationis exercitium, hoc ipſum eſt quod contra nouum hominem veteri indulgetur.

Ergo quod nouo negatur homini contra veterem, hoc veteri indulgetur contra nouum. Quod certe ignominioſiſſimum eſt Chriſto Domino, qui rurſum crucifigitur & illuditur in cordibus noſtris, niſi vetus ipſe homo ſit in nobis plene Crucifixus. Alteruter neceſſario crucifigendus.

I. PVNCTVM.

CHRISTO Cruci affixo, Crux erecta fuit in eminenti loco, vt spectaretur ab omnibus, & qui in ea pendebat, spectaculum fieret ac portentum ludibriis omnium & Ps. 21. & 68. opprobriis expositum, sicut prædixerat Dauid; *Omnes videntes me deriserunt me, locuti sunt labiis & mouerunt caput*, & sicut referunt Matth. 27 Euangelistæ; *Prætereuntes autem blasphemabant eum, mouentes capita sua & dicentes: vah qui destruis templum Dei, & in triduo illud reædificas, salua temetipsum: si filius Dei es, descende de Cruce. Similiter & principes sacerdotum illudentes cum scribis & senioribus, dicebant, Alios saluos fecit, seipsum non potest saluum facere: si Rex Israel est, descendat nunc de Cruce, & credemus ei: confidit in Deo, liberet nunc eum si vult, dixit enim quia filius Dei sum.* Marci 15. Luc. 23. *IDIPSVM autem & latrones qui crucifixi erant cum eo, improperabant, & conuiciabantur ei. ILLVDEBANT autem ei & milites accedentes & acetum offerentes ei, & dicentes; Si tu es Rex Iudæorum, saluum te fac.*

Hæc prorsus stupenda omnia & cum affectu reuoluenda, sed quod etiam nunc sic illudatur Christus in cordibus nostris, nisi vetus homo sit plane crucifixus, non minus accurate perpendendum. Hoc autem redditur manifestum discursu tam aperto, vt vix vno aut altero sit opus verbo ad ampliorem eius declarationem: sicque fiet vt dum breuior erit propositæ Veritatis expositio, grauissimum illud probrum de illuso in cordibus nostris Christo, quod inde sequitur, attentius consideretur. Sic ergo habe: *Quod nouo negatur homini contra veterem, hoc veteri indulgetur contra nouum.* Quid est enim contra veterem hominem nisi quod illi displicet & repugnat? quid est autem quod illi displicet nisi quod vocamus mortificationis exercitium? Matth. 5. Marci 9. *si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum: si pes, si manus; abscinde, amputa.*

Hoc est quod nouus homo petit contra veterem, hoc est quod illi negatur cùm scandalum pedis vel oculi non aufertur. Ah quoties id petitum! ah quoties id negatum! quoties voluit & noluisti!

II. PVN-

II. PVNCTVM.

ATQVI hoc ipsum est quod contra nouum hominem veteri indulgetur. Hoc ipsum scilicet quòd oculus scandalizans non eruitur, quòd pes offensionis non abscinditur, quòd imperatus denique mortificationis actus non exercetur; hinc solum est quod se contrà opponit homo vetus, contrarium appetit, oppositum postulat, & hoc illi indulgetur, *Dilexerunt enim gloriam hominum magis quàm gloriam Dei. Voluptatum amatores magis quam Dei.* Ioan. 12. 2. Tim. 3.

III. PVNCTVM.

QVOD *nouo igitur negatur homini contra veterem, hoc veteri indulgetur contra nouum. NOVVS homo,* inquit S. Gregorius, *vitæ nostræ veteri in vitiis enutritæ contrarietatem opposuit nouitatis suæ. Quid enim vetus, quid carnalis homo nouerat nisi sua retinere, aliena rapere si posset, concupiscere si non posset? sed cælestis Medicus singulis quibusque vitiis obuiantia adhibet medicamenta. Nam sicut arte medicinæ calida frigidis, frigida calidis curantur: ita Dominus noster contraria opposuit medicamenta peccatis, vt lubricis continentiam, tenacibus largitatem, iracundis mansuetudinem, elatis præciperet humilitatem.* Hom. 32. in Euang.

At verò contrà semper vetus reluctatur: fit pugna de nobis in nobis inter vtrumque hominem, vter alteri cedat aut imperet. Alterutri prorsus obsequendum. Illi sunt duo Domini quibus nemo seruire potest, *Aut enim vnum odio habebit, & alterum diliget: aut vnum sustinebit, & alterum contemnet.* Sicut itaque quando mortificatione constringitur vetus homo, is dicitur crucifigi, quia sic comprimuntur eius actus vt nihil agat, perinde ac Crucifixus: sic plane nisi sic constringatur & crucifigatur, quid sequitur nisi oppositum? quid sequitur nisi quod nouus ipse homo cum actibus suis comprimatur, compressus nihil agat, nihil agens sit velut Cruci affixus? *Si affiget homo Deum, quia vos configitis me: me vos configitis gens tota,* dicit Dominus per Prophetam. Matth. 6. Mal. 3.

Atque hoc ipsum est quod alia similitudine dicitur exspoliari Ephes. 4. Coloss. 3.

veterem hominem & indui nouum: Vnde quemadmodum hoc ipso quòd vnus exspoliatur, alter induitur: ita prorsus si vnus laxetur & liber agat in nobis, alter crucifigatur necesse est.

Iam vero quàm sit graue & iniuriosum Christo Domino sic in te constringi & crucifigi, vt nihil spirituale agat, cogaturque per tuam libertatem, cui sese accommodat, cedere æmulo, atque illum intueri dominantem tui, dominantem animo & corpori tuo, tuos mouentem affectus, excitantem actus, & omnia sensualis vitæ opera tecum operantem, poterisne id cogitare, & pati? Nonne tu ipse es qui quotidiana precatione sic illum aduocas; *Dirigere & sanctificare, regere & gubernare, dignare Domine Deus Rex cœli & terræ, hodie corda & corpora nostra, sensus, sermones & actus nostros in lege tua, & in operibus mandatorum tuorum:* Dum vero præsens adest te directurus, dum tibi dicit, *Ecce*
Is. 58. *adsum quoniam inuocasti me*, veni, sequere me; Tu contrà quasi diceres, quis es tu vt sequar te! Sequar cogitationes cordis mei, & ibo in aduentionibus meis. Quid est irridere, quid est illudere
Ier. 20. nisi hoc sit? *Factus sum in derisum tota die, omnes subsannant me.*
Prou. 3. Itane semper illudes & non illudéris? *Ipse deludet illusores.*
Ibid. 9. *Si fueris illusor, solus portabis malum.* Attende diligentius & cum D. Bernardo sic exardesce in teipsum: *Exurgat Deus & cadat armatus iste, cadat & conteratur inimicus homo, contemptor Dei, cultor*
In Meditationibus. Medit. vltima. *sui, amator mundi, seruus Diaboli. Quid tibi videtur? Si recte sentis, mecum dices, reus est mortis, crucifigatur. Noli ergo dissimulare, noli differre, noli parcere: sed festinanter, audacter, instanter crucifige hominem istum, sed cruce Christi, in qua est salus & vita.*

Euangelium Feriæ Ioannis 12. solennem ingressum Domini Iesu in Ciuitatem Ierusalem repræsentat, de quo iam supra, semel & iterum; cras vero plenius & opportunius.

HAC SANCTA HEBDOMADA, de ſeptem Verbis Domini in Cruce prolatis agitur, vnde diſcamus perfectam in omni genere Renuntiationem, quæ plurimum facit, ad veram ſanctitatem, his præſertim ſacris diebus, comparandam.

DOMINICA PALMARVM.

DE ILLVSTRI PALMA ET TRIVMPHO QVEM CHRISTVS DOMINVS REFERT EX INIMICIS, ET QVI EXPRIMITVR PRIMO VERBO IN CRVCE PROLATO.

Pater, dimitte illis, non enim ſciunt quid faciunt. Luc. 23.

Cùm audiſſent quia venit Ieſus Ieroſolymam, acceperunt Ramos Palmarum, & proceſſerunt obuiam ei, & clamabant: Hoſanna, benedictus qui venit in nomine Domiui, Rex Iſrael. Ioan. 12.

VERITAS PRACTICA.

Illuſtrior de Inimicis Palma eſt, mori pro eis ne moriantur; quàm ipſis perditis triumphare.

RATIO EST, Quia Charitatis illustrior est triumphus quàm vindictæ vel fortitudinis.

Sed moriendo pro Inimicis ne moriantur, Charitatis est triumphus: De ipsis vero perditis, vel vindictæ vel fortitudinis triumphus est.

Ergo Illustrior de Inimicis Palma & triumphus est, mori pro eis ne moriantur, quàm ipsis perditis triumphare.

I. PVNCTVM.

DE celeberrimo ingressu Domini in Ciuitatem Ierusalem habetur in 4. parte, hebdomada integra quæ est 26. seligenturque nonnulla pòst ad ampliores discursus. Hîc modo sufficiat pauca hæc breuiter capita, mente percurrere, quibus ad primæ Veritatis propositæ Considerationem fiat progressus. Primum, quòd inter alias causas cur sic magnifice Dominus voluerit ingredi Ciuitatem, hæc vna fuit, vt indicaret se de inimicis triumphare.

Secundum, quod de ipsis triumphat non solum resurgendo post mortem, sed moriendo & orando pro ipsis in Cruce, ne pereant.

Tertium, quàm luculentè hunc pietatis affectum expresserit in primo quod protulit verbo, *PATER dimitte illis, non enim sciunt quid faciunt.*

Quartum, quanta in hoc Verbo seu in pietatis affectu per verbum expresso, quàmque perfecta reluceat Renuntiatio Iuris illius quod habebat Christus, reposcendi vindictam de Inimicis, necnon de ipsis vindicatis & perditis triumphandi.

Quintum denique, vt ad similem tam generosæ Renuntiationis Imitationem & praxim excitemur, quam sit verum, quod *Illustrior de Inimicis Palma sit mori vel pati pro ipsis ne moriantur & pereant, quàm de ipsis perditis triũphare; aut alio quouis vlcisci modo.*

Ratio quæ à Charitate petitur est insignis ad affectum permouendum, & ad intellectum illustrandum. Quid enim nobilius, quid generosius, & quid sublimius Charitate triumphante?

Vndecumque enim aliter de inimicis triumphes, siue à prudentia, siue à Iustitia, siue à fortitudine, eò semper erit inferior triumphus quò hæ virtutes sunt Charitate inferiores. Et quidem si nuda & simplici Charitate nihil est excellentius, quantò magis ipsa est excellentissima, dum triumphat? Sic enim seipsam quodammodo altius euehit, si quid sit altius quò euehi possit: Vnde Apostolus cum de Charitate ad cætera dona & gratias comparata dissereret, *Adhuc excellentiorem*, inquit, *viam vobis demonstro.* Dicite quidlibet, adhuc aliquid excellentius dicam. 1. Cor. 12.

II. PVNCTVM.

ATQVI sic pati sic orare & mori pro inimicis ne pereant, est actus & triumphus Charitatis.

Quod sit actus, patet euidenter: Quod vero ille actus Charitatis, sit eiusdem triumphus, intelligi potest pluribus modis: Primò, quod damnosiores nostri inimici nempe Caro, Mundus & Dæmon sic superentur & triumphentur; sicut enim valde naturale est, valde conforme mundo & valde gratum Dæmoni vindicare se de inimicis, & ad vindictam reposcendam maxime inuitemur ab his tribus nostræ salutis hostibus: sic cùm resistimus tentationi, cùm non obstante naturali inclinatione, *non maledictum pro maledicto, sed è contra benedictionem*, ex Charitate reddimus, profectò victoria est & triumphus Charitatis de illis hostibus. Secundò potest intelligi de illis ipsis Inimicis quos Charitate nobis vincimus, quos nobis deuincîmus, eos emollientes & inflectentes; Vel quos vincimus Deo, eis gratias obtinẽtes quibus resipiscant & saluentur; sic dicitur, *lucratus eris fratrem tuum: SALVABIS animam eius à morte, & operies multitudinem peccatorum.* Vel denique vincimus inimicos ipso actu Charitatis quem pro eis exercemus, & singularis obedientiæ quam reddimus præceptis vel Consiliis Christi Domini, vnde est illud celebre Sapientis dictum; *Vir obediens loquctur victoriam*; Qua enim ratione hic Charitatis actus est superior meritis & dignitate, illa Inimicorum potentia seu violentia quam in nos exercent; eâdem nos superiores & victores eorum sumus; ac proinde de eis triumphamus.

1. Pet. 9. Matth. 18. Iac. 1. Prou. 11.

Sed prius anime, de te triumphes necesse est; vincendus ille

affectus qui te ad vindictam inclinat, atque vt vincatur certius, constanter est impugnandus. *Sic exit vincens vt vinceret.* Vindica me Domine, non de meis Inimicis, sed de meipso.

Apoc. 6.

III. PVNCTVM.

SIC ergo patet, illustriorem illam esse palmam & triumphum qui de inimicis agi poßit, quando pro eis potiùs patimur & oramus, exemplo Christi, quàm si eos vltione accepta perderemus, ne quid inulti ab eis patiamur. Quia Charitas longè semper excellentius Bonum est quocumque alio, quod ex vindicta vel ex prætento Iure reposcendæ reparationis læsi honoris vel iniuriæ acceptæ prouenire possit. *Super omnia, Charitatem habete:* Vnde apte S. Augustinus, *Charitas est verißima, plenißima, perfectißimaque Iustitia.* Et hæc certe consideratio plurimum valere debet ad illam Charitatem exercendam; nam quid quærimus in vindicta reposcenda? hoc vnum nempe vt malum auertamus, vel bonum aliquod procuremus; sed nullum est tam graue malum quam si Charitatem perdas, aut nullum tale bonum quam eius actus & exercitium; ac proinde cedant illi omnia necesse est, aut negandum, Charitate nihil esse maius & excellentius, quod tuta fide & Conscientia cogitari non potest.

Coloss. 3. L. 3. de nat. & gr. c. 42

O quàm verè & sapienter Sapiens, *Honor est homini qui separat se à Contentionibus.* Non dixit pax est homini, gratia est homini, salus, benedictio aut alia singula bona quæ referre poterat, sed honor est homini, quia de honore magis dubitant homines nùm sit in illa Charitate seruata, & idcirco nos certos & securos esse voluit, vt si honorem quærimus, Charitatem potius quàm vindictam cogitemus. Non potest enim non esse valde honorificum coram Deo & coram hominibus recte sentientibus, cùm maius bonum minori præferimus, aut dum prospicimus ne minus malum maiore malo redimatur. Etenim quis non eum stultum iudicet & derideat qui propter calceum breuiorem, sibi pedem resecaret? Sic plane ille insanit, & merito est deridendus qui propter temporale aliquod bonum, Caritatem violet quæ tale est bonum vt *Charitas Deus sit, & Deus Charitas.* O bonum super omne bonum. Dic ergo ex corde cum Christo, *Pater, Ignosce Illis*; & mihi simul cum illis, si quid contra hanc Veritatem peccaui.

Prouer. 20.

1. Ioan. 4.

Huic affines videri possunt quæ sequuntur.

Iniuriam infert Gratiæ maximam, qui pro ferenda iniuria non certat fortiter.

In 1. parte. In die S. Stephani.

Iniuriosum est Christo, si nulli quidem velis inferre iniuriam, nolis autem illatam ferre.

In 1. parte. Die 16. Ianuarij.

Læsi amoris ira quò est suauior, eò potentior.

Qui ruina gaudet inimici, ruinam eius in se trahit.

In 2. parte, Feria 6. & Sabbato hebdomadæ 3. Quadragesimæ.

Quidquid acquiras æmulando, plus perdis quàm acquiras.

In 2. parte, Feria 5. hebdomadæ 1. post Octauam Paschæ.

Beati pacifici. Beati qui persecutionem patiuntur propter Iustitiam.

In 3. parte, Feria 2. & 3. hebdomadæ 4.

Si semel sunt condonandæ iniuriæ, sunt semper condonandæ.

In 4. parte, Feria 5. hebdomadæ 18.

Quidquid profers ne parcas aliis, contra te profers ne parcat tibi Deus.

In 4. parte, Dominica 21.

QVÆ de hodierno Ingressu & Triumpho Domini possent alia memorari, atque inde Veritates ad praxim educi, hæc sunt in primis, ex Euangelica narratione.

INVENIETIS *asinam alligatam, & pullum cum ea: soluite, & adducite mihi.* Matth. 21. videndus textus.

Quod magis confert ad faciendam ritè Confessionem minus efficitur, nisi cum Sacerdote priùs conferatur.

In 1. parte, Feria 3. hebdomadæ 3. post Epiphaniam.

Dicite quia Dominus his opus habet. Ibidem.

Sic nempe dicendum in quibus omnibus nos velit Deus, nam

Aut nullam vitæ partem, aut totam Deo debemus.

In 1. parte. Die 4. Ianuarij.

Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus. Ibidem.

Non nisi subiectis Christo concupiscentiis, Rex Christus re agnoscitur.

Non à magno regno, Rex magnus, Christus ita est prædicandus, quàm à Magno Rege, magnum eius regnum.

In 1. parte. Die 6. Ianuarij.

Quam in se attrahit Gratiam qui se Deo libens offert, eandem sibi detrahit qui quod offert non reddit.

In 1. parte, Feria 3. hebdomadæ 1. Aduentus, ad stabiliendam veræ virtutis firmitatem.

Plurima autem turba strauerunt vestimenta sua in via: Alij autem cædebant ramos de arboribus.

Turbæ autem quæ præcedebant, & quæ sequebantur clamabant dicentes: Hosanna Filio Dauid &c. Matth. 21.

Tria simul hæ turbæ coniungunt quæ sunt ad veram Deuotionem valde obseruanda; Nempe affectum, voces & opera, quæ ad tres corporis partes spectant, Cor, linguam & manus; Vnde hæc manat Veritas:

Nisi Cor, lingua, & manus, ad Deuotionem simul conspirent, ipsa exspirabit Deuotio.

Ratio fundatur in natura veræ Deuotionis quæ nos totos ita Deo vt

reddit, vt nisi totos reddat, non sit vera; non reddit autem totos, nisi tres illæ conspirent partes, vt explicatur fusius in 4. parte, Feria 5. hebdomadæ 26.

Et vt appropinquauit, videns Ciuitatem fleuit super illam, dicens: Quia si cognouisses & tu. Luc. 19.

Nisi Cor tuum moueatur ad verba Christi lachrymantis, Cor illud est de quo Sapiens, *Cor durum habebit male in nouissimo.* Ecclesi. 3.

In 3. parte, Dominica 9. Vbi hæc alia subiungitur.

Si te cognosses, hoc in te flendum nosses quod deflet Christus.

ET verò ad conciliandas hoc sacro tempore, vel quandocumque Diuino placuerit Spiritui, salutares lachrymas, plurimùm valere potest hæc Diui Augustini, de Lachrymis sententia, meritòque debet inter Veritates Practicas, sic recenseri & expendi, vt authoritati dicentis, accedat dicti ratio. *Serm. 11. ad Fra. in Er.*

Lachryma Passionis Christi Vicaria.

ID EST,

Vices quodammodo gerit Passionis Christi, dum in animis nostris id operatur quod est præcipuum Passionis Christi opus.

Ratio est, quia præcipuum Passionis Christi opus, est remissio peccatorum, ipso dicente Domino: Quoniam sic scriptum est, & sic oportebat Christum pati & resurgere à mortuis, & prædicari in nomine eius pœnitentiam & remissionem peccatorum, in omnes gentes. *Tamquam scilicet hoc sit eius proximum, & præcipuum opus.* *Luc. 24.*

Sed Lachryma, sic Domino cooperante, hanc in animis nostris remissionem peccatorum operatur.

Ita omnes Patres, variis quidem loquendi modis, sed idem prorsus significantibus.

Sunt qui Lachrymam comparent cum herba illa fullonum quæ miram habet vim ad eluendas quascumque sordes; & de

Mal. 3. qua est mentio apud Prophetam Malachiam. Sic sanctus Augustinus, *hæc*, inquit, *lachryma, est herba cælestis illius fullonis quæ vestes seruorum suorum deturpatas, à sorde quotidie purgat.* Sunt qui dicant esse velut Spongiam qua literatura quæuis deletur. *In codice*, inquit sanctus Ioannes Chrysostomus, *scripta sunt peccata tua; Spongia peccatorum tuorum, Lachrymæ tuæ sunt. Effunde Lachrymas & poteris ea delere.* Rursumque alibi sub alia simili- tudine: *In sæcularibus*, inquit, *iudiciis, quamtumlibet post acceptam sententiam lamenteris & lugeas, non tamen effugies flendo supplicium: Hîc verò si toto corde ingemueris ad Deum, soluisti repente sententiam, veniamque consecutus es.*

Serm. 11. ad Fratres de Eremo.

In Ps. 50.

Hom. 6. in Matth.

Sunt qui dicant esse velut naufragium aut velut etiam illud diluuium quo totus est orbis expiatus. *Lachryma*, inquit Petrus Cellensis *est naufragium vitiorum, portusque naufragatorum.* Sanctus autem Hieronymus ad illum Psalmi Versum: *Verumtamen in diluuio aquarum multarum, &c. VIDE*, inquit, *quanta magnitudo sit fletuum vt diluuio comparentur*, Quod non tantum dicit propter abundantiam, sed etiam propter efficaciam. Quo in sensu iidem dicunt Lachrymis nostris Dæmonem magis vri quàm suis flammis, & ipsum inferorum ignem nostris extingui fletibus.

L. de Pan. c. 12.

Ps. 31.

Quid quod sanctus Leo non dubitat affirmare lachrymas à Diuo Petro fusas esse velut baptismum? *Fælices*, inquit, *lachrymæ tuæ, quæ ad diluendam culpam negationis, Virtutem sacri habuerunt baptismatis.* Et quidem, *iterabilis*, ait sanctus Bernardus, vt non semel tantum sicut Sacramentum Baptismi, sed sæpius hoc Sacro lachrymarum Baptismate possimus ablui. Poteratne dici expressius aliquid ad propositæ Veritatis fidem illustrandam? Quid enim Baptismo efficacius ad omnes peccatorum maculas eluendas? Et quia Martyrium, Baptismus Sanguinis est qui hoc commune habet cum aquarum Baptismo vt nihil in peccato relinquat non plenè ablutum & detersum, idcirco etiam audet Diuus Chrysostomus cum ipso martyrio conferre lachrymas. *Dicam*, inquit, *tibi quid valeant lachrymæ, attende diligentius. Quid martyribus majus qui animam suam ponunt pro amico suo? Grandis gloria Martyrum: Martyres effundunt sanguinem: peccatores effundunt lachrymas. Meretrix illa non fudit sanguinem, sed fontes lachrymarum profudit, & deleuit peccata sua.* Tum de Diuo Petro.

Serm. 9. de Pass.

In octaua Pasch.

In Psalmum 50.

Numquid sanguinem fudit? Nonne amare fudit lachrymas, & abstersit peccatum suum, & recepit pristinam dignitatem?

Ex quibus & aliis Sanctorum Patrum dictis sicut aperte patet in veris lachrymis, remissionem peccatorum contineri, sic plane liquet quam verè lachryma sit Passionis Christi Vicaria, cùm id operetur in nobis quod est præcipuum Passionis Christi opus.

Quamobrem cùm nihil modo sit opportunius quàm & recolendo simul salutis nostræ mysterio, & remittendis vacare peccatis, sic vtrumque simul jungendum est, vt & sacræ memoria Passionis, lachrymas excitet; & excitatæ lachrymæ memoriam passi Domini renouent & virtutem eius communicent. Sic Christus ipse Dominus vtrumque junxit, vt manifeste ait Apostolus, *qui in diebus carnis suæ preces supplicationesque ad eum qui possit illum saluum facere à morte, cum clamore valido & lachrymis offerens, exauditus est pro sua reuerentia.* Possent alia quæcumque peteres, denegari, sed petentibus veniam lachrymis numquam negatur. *Non superuacuæ mendicant lachrymæ veniam*, ait S. Cyprianus, *nec vmquam patitur contriti cordis holocaustum repulsam. Quoties te in conspectu Domini video suspirantem, spiritum sanctum non dubito aspirantem; Cum intueor flentem, sentio ignoscentem.*

Hebr. 5. *Serm. 6. de Cœna Dom.*

Quod quidem tam proprium est & singulare lachrymis, vt etiamsi expressam non peterent peccatorum veniam, veniam tamen obtinerent: vt egregie prosequitur sanctus Ambrosius. *Lachrymæ*, inquit, *tacitæ quodammodo preces sunt. Veniam non postulant & merentur. Causam non dicunt & misericordiam consequuntur. Vtiliores lachrymarum preces sunt quàm Sermonum. Sermo enim interdum non totum profert negotium; lachryma semper totum prodit affectum.*

Serm. 46. de pœnit. Petri.

Vide in 3. parte, Feria 4. hebdomadæ 3. *Beati qui lugent.*

AD VERBA porrò supradicta, *Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus.*

Vel ad ista: *Quia si cognouisses & tu, & quidem in hac die tua quæ ad pacem tibi*: & quæ sequuntur Lucæ 19.

Posset adiungi vel conjunctim cum superioribus, vel separatim, hæc Veritas, ad perfectæ praxim Emendationis, plurimum efficax cum Diuina Gratia.

Hoc Sacrum tempus Crisis est æternitatis.

Vel sic expressius.

Hi Sacri dies non minus diligenter sunt obseruandi pro salute animæ, quàm dies Critici pro sanitate corporis.

SIC Ecclesia suo in officio, dum Passionis tempus inchoat.
Isti sunt dies quos obseruare debetis, temporib. suis.

RATIO EST, Quia idcirco pro sanitate corporis obseruantur quidam dies, dicti Critici, quòd ex illis iudicium plerumque fiat, vel indicium capiatur de statu sanitatis.
Sed hi sacri dies, hi sunt ex quibus capi possit indicium pro salute animæ, id est, prout modò se quisque geret, inde sperandum vel timendum erit pro æterno salutis animæ statu.
Ergo hi sacri dies non minus diligenter sunt obseruandi pro salute animæ, quàm dies Critici pro sanitate corporis, imo tanto id diligentius, quanto corporis sanitati salus animæ præstat.

I. PVNCTVM.

PRIMA propositio posset explicari paulo latius ex ipsa quæ in morbis præsertim febrilibus apparet, experientia; dum certis quibusdam diebus, nempe septimo, decimo quarto, vicesimo primo & similibus, Natura morbi seu status morbidi, se apertius prodit: fit pugna quædam in corpore, vires inter naturales, & morbi malignitatem; Contendit Corpus in seipsum pro seipso, dum latentes in se morbi causas expellere nititur, & se domestico liberare hoste. Quod si quidem fœliciter ei succedat; si exudet, si copiosè, si toto corpore, si vi naturali non arte exquisita; tùm prosperæ valetudinis certa spes capitur. Aut si è contra, corpus rigeat, vel in sudatiunculam, vt vocant, laboriosè dissoluatur; tunc metuendum est cor-

pori, tunc periculosa vis morbi est & damnosa pernicies; Inde videlicet indicia capiuntur, inde formantur iudicia, siue prognostica & præiudicia; Vnde ista naturalis pugna dicitur *Crisis*, quasi iudicium, & dies quibus illa solet accidere, *dies Critici*, quasi decisiui, decretorij, aut velut *arbitri & iudices disceptationum naturæ & morbi*; Sic illi loquuntur qui de his scribunt. O si tam periti essemus in animæ morbis vel cognoscendis vel sanandis! *Omne caput languidum & omne cor mœrens, à planta pedis vsque ad verticem, non est in eo sanitas.* Hæc primo dicuntur de morbis nostris, tum de Christi vulneribus, quæ sunt morborum remedia, si vellemus ea nobis apponere. *Nec minorem febrem amoris esse dixerim quàm caloris*, ait sanctus Ambrosius, *febris nostra auaritia est, febris nostra libido est, febris nostra luxuria est, ambitio, iracundia*, & quotquot insunt vitia, tot sunt ægritudines animi; suntque animæ certa pernicies, nisi prospiciat; qua de re fusius, multis in locis.

Is. 1.

In Lucam.

II. PVNCTVM.

SED *hi sacri dies, hi sunt ex quibus, suo quodam modo, capi possint indicia pro salute animæ, sicut dictum est pro sanitate corporis.*

Nempe his diebus, talis pugna fit inter synderesim & libidinem, inter Diuinam Bonitatem & humanam peruersitatem, inter Christi Gratiam & nostra vitia, vt prout cuique pugna successerit, de futuro salutis statu, præiudicari possit. Cùm enim hoc præsertim tempore repræsentetur nobis Christus velut spirans in tormentis, & expirans in Cruce. Cùm sit ex præcepto sacra celebranda Communio, cùm paranda Confessio, cùm alia Religionis instituta, modo sint accuratius excolenda; quis dubitet tùm munificentissimum Dominum sua largius effusurum dona? suas abundantius communicaturum gratias? Quis nisi plane perditus & desperatus non sentiat singulares animi motus in amorem pietatis & in peccati odium? Quis non deploret suam intemperantiam, suam ferocitatem, suam libidinem, ac reliqua sua vitia.

Et horum quidem motuum communis sensus est, at longè dispar effectus: nam qui vocantis Dei Gratiæ respondet, neque tan-

tùm à peccato, sed etiam ab amore peruerso qui peccati radix est, penitus discedit; magnam sanè spem consequendæ salutis præbet, meritóque in eorum est numero de quibus dicitur à Propheta: *In tribulatione sua manè consurgent ad me: Venite & reuertamur ad Dominum, quia ipse cæpit, & sanabit nos, percutiet & curabit nos, Viuificabit nos post duos dies, in die tertia suscitabit nos; & viuemus in conspectu eius.* Sic ille, sic Spiritus ipse Sanctus prædicens & denuntians futuram ex his motibus quorumdam animæ prosperam valetudinem, & perpetuam beatitatem.

Osee 6.

AT contrà: Si solis in animi motibus hæreat cuiusquam pietas, si non vltra in tale peccati odium se protendat vt iam omnino nolit peccare, si sacris feriis absolutis, ad pristinum redire cogitet genium, nec de arctiori deliberet disciplina, qua se deinceps contineat; tunc plane oppositum formatur judicium, tunc cauendus ei denuntiatur interitus, & certa impendens pernicies. Audi enim quid sequitur in eodem Prophetæ loco: *Quid faciam tibi Ephraim? quid faciam tibi Iuda? misericordia vestra quasi nubes matutina, & quasi ros manè pertransiens. Propter hoc dolaui in Prophetis; occidi eos in verbis oris mei: & judicia tua, quasi lux egredientur*; Id est; Ex his tuis gestis tam clare iudicari potest quid de te futurum sit quàm est ipsa lux clara & aperta. Cur porro? quia quo tempore formare debebas solidam pietatem quæ te ab omni deinceps peccato auocaret, tu contentus nonnullis quibusdam piis motibus non vltra processisti, sicque tua deuotio transactis festis transiit, & velut nubes aut ros matutinus de repente soluta est; Hoc est ad æternam salutem valdè sinistrum & infaustum. Quid enim tibi saluando potentius, quam quod suggeritur his diebus? Quid validius ad compungendam quantumuis duram Conscientiam, quàm *viuus ille sermo Dei & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti, & pertingens vsque ad diuisionem animæ ac spiritus?* Quandònam vero sermo ille diuinus subministratur abundantius, quam hoc tempore, vel efficacius quàm cùm de Christo patiente disseritur? At nonne hoc est quod modò exhibetur? Nonne ad hoc idcirco singulariter à Domino, Concionatores quique excitantur, acuuntur, dolantur, & pene occiduntur, vt per Christi patientis & morientis viscera, te à peccato reuocent, & in stabilem salutis viam te adducant? Nonne tu ipse vides quam sit id æquum & debitum? Et tamen paulo post

Ibid.

Hebr. 4.

perinde ac si ludicra & ficta essent hæc omnia, tam facili propensione liberiorem repetis viuendi licentiam! Actum est de te, periisti, aut certe tam certo periclitaris quàm verè apta & opportuna erant omnia quibus in veritate, à mundanis tenebris ad Lucem Euangelicam & verè Christianā virtutem conuerteteris.

Hoc nempe velut quoddam extremum remedium, extremis nostris malis diuina prouidit Sapientia, vt per Christi vitam & mortem resipisceremus, *Verebuntur*, inquiebat, *filium meum*; Nil vltra superest, hoc si non sanaris remedio, *Insanabilis fractura tua, pessima plaga tua, curationum vtilitas non est tibi. IMMVNDITIA tua execrabilis, quia mundare te volui, & non es mundata à sordibus tuis, sed nec mundaberis.* Quibus enim opportunius modis? *Quid tibi faciam*, ait Deus, quid tibi vltrà conferam, quid à me expectes aliud quam vt te nouis illustrem luminibus, ad cernendum apertius quid sit peccatum, quid peccatrix anima, quid peccatis inuoluta qualis est tua; vel te nouis accendam ardoribus ad audendum melioris vitæ propositum? En quod intendo his diebus, en quod præsto, quod satago: *Probate me super hoc, dicit Dominus, si non aperuero vobis cataractas cœli, & effudero vobis benedictionem vsque ad abundantiam.* Tu propterea tamen nihilo factus melior, in eadem perduras mente: *& in omnibus his, ait Dominus, non est reuersa in toto corde suo, sed in mendacio!* nec putares inde capi damnationis tuæ tremenda præiudicia! O te insensatum si non id sentis! Audi rursum quid de te Iudex tuus pronuntiet: *VAE eis quoniam recesserunt à me, vastabuntur quia præuaricati sunt in me; & ego redemi eos, & ipsi locuti sunt contra me mendacia. Ego erudiui eos & confortaui brachia eorum, & in me cogitauerunt malitiam. Reuersi sunt vt essent absque jugo, facti sunt quasi arcus dolosus*; Id est, arcus qui non recte dimittit sagittam in scopum, vel cuius sagitta retorquetur in ipsum sagittarium: quasi diceretur, se ad necem ipsi designant, sua in se tela conuertunt & arma, suis se bonis deteriores faciunt. *Hoc est judicium, quia lux venit in mundum, & dilexerunt homines magis tenebras quam lucem.* Hæc recta & probata iudicandi ratio, de periculo animæ, cum lucem perinde habet ac tenebras, cum diem illum in qua lucebant ei Veritates saluberrimæ, quibus sanari poterat, sic elabi sinit, vt perinde post in tenebris ambulet, ac si lumen non vidisset.

Matth. 21.
Ier. 30.
Ezech. 24.
Mal. 3.
Ier. 3.
Osee 7.
Ioan. 3.

III. PVNCTVM.

H*I sunt igitur dies quos obseruare debemus. Hi sunt dies non minus diligenter obseruandi pro salute animæ quàm dies Critici pro sanitate corporis.* Quia non minus ex his de animæ, quam ex aliis de corporis periculoso statu iudicari potest, si salutem non operetur, detestando vt oportet non solum omne peccatum, sed rem ipsam quæ est causa peccati, vt sæpe dictum est.
Is. 37. *Dies tribulationis, & correptionis & blasphemiæ, dies hæc; quia venerunt filij vsque ad partum, & virtus non est pariendi.* Non est partus, nisi verè id efficias quod concipis & promittis te facturum. Quo verò die id promittis, manifesta dies est tribulationis ac correptionis; & quia non promittis seriò aut non satis fideliter exequeris, rectè dies etiam blasphemiæ dicitur, & dies decretorius, dies Criticus quo iudicari potest, te in summo versari periculo; tibi valde à te timendum.

Nonne hoc ipsum est quod in Iudæis plorabat Dominus, *quia si cognouisses & tu, & quidem in hac die tua, quæ ad pacem tibi!* dies nempe ista qua sic gloriose Christus ingressus est Ciuitatem, qua sic commoti sunt Ciues vt eum quasi Regem agnoscerent, dies eorum erat Criticus, si nempe perstitissent in illo pio affectu, si eius sequi consilia, si parere mandatis voluissent, si peccata
Luc. 19. deponere sicut laudatus ille Zachæus: hanc ipsam Domini vocem audissent & benedictionem accepissent, *Salus huic domui,* salus huic Ciuitati, salus vnicuique conuerso: sed quia mox à seipsis defecerunt, quia nihil de peccatis deponendis cogitarunt, idcirco mutata in maledictionem benedictione, nihil aliud audiunt quam futuras impendentes pœnas, *eo quod non cognoueris tempus visitationis tuæ!*

Notanda hæc singulariter verba quibus confirmat Dominus, quod iam à nobis dictum est, esse certum tempus quo inter alia de salutis negotio præsertim agitur, in quo agnoscendo & obseruando tempore nisi simus sagaces & seduli, peribit temporis Gratia quæ nullo vmquam alio forsan occurret. Vnde & ipse Dominus: *Venient dies quando desideretis videre vnum diem fi-*
Luc. 27. *lij hominis, & non videbitis.* Et rursum: *Cum videritis nubem ab oc-*
Ib. 12. *casu, statim dicitis, nimbus venit, & ita fit. Et cùm austrum flantem,*

dicitis quia æſtus erit, & fit. Hypocritæ faciem cœli & terræ noſtis probare; hoc autem tempus quomodo non probatis? Quid autem & à vobis ipſis non iudicatis quod iuſtum eſt?

Quod & multo ante per Prophetam illis exprobrarat, adducta ſimilitudine volucrum: *Miluus,* inquit, *in cœlo cognouit tempus ſuum, turtur & hirundo, & ciconia cuſtodierunt tempus aduentus ſui: populus autem meus non cognouit iudicium Domini!* Iudicium ſcilicet quo Dominus de anima iudicat; Iudicium quod ipſa debet anima de Domino iudicare, ſed alio plane diuerſo ſenſu, nempe agnoſcendo tempus quo ſibi ab illo Gratiæ conferuntur, agnoſcendo ſuam in his accipiendis & vſurpandis fidelitatem, agnoſcendo ſuum periculum niſi fideliter obſequatur, vnde idcirco tam ſæpe & grauiter Apoſtolus: *Adiuuantes exhortamur ne in vacuum Dei gratiam recipiatis, ait enim, tempore accepto exaudiui te, & in die ſalutis adiuui te, ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies ſalutis.* *Ier. 8.* *2. Cor. 6.* *Iſ. 49.*

Ecce nunc vere dies in quibus ad ſalutem operandam non minus Gratia ſingularis nos adiuuat, quam natura corpus ægroti ſtatis illis diebus vt dictum eſt, ad ſanitatem comparandam. Sic itaque cum Gratia ſingulariter operemur, atque hoc in primis penitus animo perſuaſum habeamus, totam illam operam noſtram in hoc præcipuè poſitam eſſe, vt peccatum deponamus, & certum quoddam peccatum quod vniuſcuiuſque morbus eſt grauior, & mortis æternæ futura eſt cauſa, niſi ſerio deponatur.

Hoc intelligendum, hoc inculcandũ, hoc importune & opportune repetendum, non in ieiuniis, non in precibus, non in peregrinationibus aut aliis quibuſuis operibus ita poſitam eſſe operã quæ à nobis exigitur, ad ſanitatem animæ cum præſenti gratia recuperandam, ſicut in peccato expellendo. Non eſt noſter morbus, non orare his diebus, aut etiam non confiteri: ſed hæc eſt tota mali labes non mutare vitam aut non auocare animum ab illis rebus & obiectis quæ nos in peccatum ſolent inducere. Hoc eſt quod ſpectat parata Gratia, hoc eſt quò nos trahit, hoc eſt quò nos illam ſequi poſſimus. Ieiunauerunt Niniuitæ, ſaccis operti ſunt, & multis ſe dederunt lamentis; at nullo tamen iſtorum operum placatus dicitur Deus, ſed tantum mutatione vitæ. *Vidit Deus opera eorum,* inquit Sacer textus, *at quænam opera,* quærit ſanctus Chryſoſtomus, *quod ieiunauerunt? quod ſaccum induerunt? nihil* *Ionæ 3.* *Hom. 3. ad Pop.*

horum, sed hæc omnia tacens intulit, Quoniam conuersus est quisque à viis suis malis. Cernis quod non ieiunium periculo eripuit, sed vitæ mutatio.

Hoc est firmum quod dicunt propositum, quo sic muniri debet nostra Confessio, vt tam salubris sit futura, quàm firmum fuerit & solidum hoc emendandæ vitæ propositum.

Angetur fortasse animus, laborabit in dissoluendis vinculis quibus mundo tenetur, timebit famæ, pœnas metuet, & anxia futuri solicitudine retardabitur, sed nihil horum vereatur, nec faciat animam suam, id est, animalem illam partem quæ rationi & gratiæ se opponit, non faciat inquam pretiosiorem quam se. Hæc est Chrisis, hæc est pugna, hæc agonia quam ipse Dominus subire voluit vt nobis esset exemplo sic pugnandi & vincendi. Nonne sic Dominus in horto timere voluit, nonne inde agonia & sudor fluxit sanguineus? Sed timorem vicit nostræ salutis amor. Nos tùm sibi præsentes fecit, & nostri gratia nihil duri, nil asperi recusauit. *Sic deponentes omne pondus & circumstans nos peccatum, per patientiam curramus ad propositum nobis certamen, aspicientes in Authorem & Consummatorem Iesum*; vt fusius Feria sequenti sexta. Concludat vero, aut alio quo voles loco, discursum hunc illustret & accendat Diui Bernardi suauis ac potens adhortatio: *Redite ergo præuaricatores ad cor, & in toto corde quærite Dominum, & odite malum: pœnitentes non verbo tantùm & lingua, sed spiritu & veritate. Quia vero non satis cecidisse piget hominem, vt videtur, qui adhuc manere disponit in lubrico: aut errasse qui ducem non quærit, SIT VERAE COMPVNCTIONIS INDICIVM, OPPORTVNITATIS FVGA, SVBTRACTIO OCCASIONIS. Alioquin timendum valde ne dies ista, si quidem & ipsa posita est in ruinam & resurrectionem multorum in Israel, reprobet vos, vel tamquam manifestè alienos à Christo, Christo non communicantes, vel tamquam socios Iudæ in quem intrauit Satanas post buccellam.*

Act. 20. *Hebr. 12.* *Serm. 1. de Resurr. Dom.*

FERIA SECVNDA.

DE SECVNDO CHRISTI DOMINI VERBO.

Amen, dico tibi, Hodie mecum eris in Paradyso. Luc. 23.

ET DE EA RENVNTIATIONIS SPECIE QVÆ SPECTAT VSVM SVÆ POTESTATIS.

VERITAS PRACTICA.

Impietatis genus est pietatis Cultoribus nimis commune: plura quàm possint, velle facere: & quæ possint, non facere.

RATIO cur hoc sit impietatis genus, hæc est inter alias quod velle aliud quàm velit Deus, sub prætextu quodam pietatis, impietatis est quoddam genus.

Sed hoc volunt qui plura quàm possunt volunt, & quæ possunt non faciunt.

Ergo id impietatis genus est; Quod quàm sit nimis commune pietatis Cultoribus, tu ipse ex teipso intelliges si te attente prospexeris.

I. PVNCTVM.

QVAM diuersus vtriusque latronis simul cum Christo pendentis status! Quàm longe alia mens, alia verba & alius eorum vitæ exitus, qui forte eadem vitæ principia seu idem viuendi genus sectati fuerant! ô Diuina Iudicia! Ac

primo quidem videtur vterque simul blasphemasse in Christum
Matth. 17. cum Iudæis, sic enim aperte sanctus Matthæus: *Idipsum autem &*
Marci 15. *latrones qui crucifixi erant cum eo, improperabant ei.* Itemque sanctus Marcus, *& qui cum eo crucifixi erant conuiciabantur ei.* Cum vero vnus eorum insolentius blasphemaret dicens: *Si tu es Christus, saluum fac teipsum & nos*; Tum factum est quod Sanctus
Luc. 23. Lucas refert, *Respondens autem alter, increpabat eum dicens, neque tu times Deum, quod in eadem damnatione es; & nos quidem iustè, nam digna factis recipimus, hic verò nihil mali gessit. Et dicebat ad Iesum, Domine memento mei, cum veneris in regnum tuum. Et dixit illi Iesus; Amen dico tibi, hodie mecum eris in Paradyso.*

Quæ omnia longiori consideratione dignissima, sed & illud in primis quod non est ita forte obuium & vulgare Considera, quàm rectum agendi modum seruet Christus, circa hos duos latrones, quàm iustum & temperatum suæ potestatis vsum exerceat. Ecce enim qui tam profusus est erga vnum, vt statim atque locutus est, paradysum promittat; Alteri tam parum liberalis videtur, vt vix ad eius Conuersionem aliquid possit, aut velit.

Si tantùm potest erga vnum, vt de latrone Confessorem & Beatum repente faciat, cur non illam potentiam in alium æque exercet? Ne plura curiosius anime perscruteris; Illud vnum admirare quod supposito vtriusque diuerso statu, sic Christus vtrique potestatem suam accommodat, vt quod videret in vno se debitè posse, liberalissime faciat; quod autem spectaret in alio se non æque posse, non appetat vltrà facere quam quod potest; vellet quidem vtrumque conuerti, si Deus ita vellet, sed quia Deus non ita vult de vtroque absolute; neque etiam ipse vult aliter quam quod Deus.

O perfectum Renuntiationis exemplar, contra quod tam multi peccant, quàm multi sunt pietatis Cultores qui plura quàm possint velint facere: & quæ tamen possunt non faciant. Non est hæc pietas, non est hic pietatis cultus sed impietatis quoddam genus valde execrandum.

Ratio est obuia & familiaris; Quid est enim impietas nisi aliter de Deo sentire, aut aliter ei velle seruire quam ipse velit &
Eccl. 3. ordinet? *Vidi*, inquit Sapiens, *sub sole, loco iudicij, impietatem, & loco Iustitiæ Iniquitatem*; Id est vidi res aliter geri ab hominibus quàm æquitas & iustitia postularent, quod est impium & ini-

quum, seu contra Deum, & homines. Atque hoc quidem magis contra Deum est & magis impium, quando fit sub prætextu pietatis & æquitatis: neque enim vt ait sanctus Augustinus, simulata æquitas est æquitas, sed duplex iniquitas, quia & iniquitas est, & simulatio. *Væ impio in malum, retributio enim manuum eius fiet ei.* *In Ps. 63.* *Is. 3.*

II. PVNCTVM.

SED qui plura quàm possint, volunt, circa cultum Dei; & quæ possunt non faciunt, volunt aliter Deo seruire quàm ipse velit.

Nam cùm potestas bene agendi sit à Deo, sicut potestas Regendi, certe quando datur aut negatur alicui potestas, datur index & interpres quædam Diuinæ voluntatis circa illud agendum, cuius est data vel negata potestas; sicut enim quando quis debet & potest agere, signum est Deum velle vt agat; sic quando non potest, manifestum est indicium quod Deus nolit. *Fidelis Deus,* inquit Apostolus, *qui non patietur vos tentari supra id quod potestis.* Itemque alibi, *Quemadmodum promptus est animus voluntatis, ita sit & perficiendi, ex eo quod habetis. Si enim voluntas prompta est, secundum id quod habet accepta est, non secundum id quod non habet*; id est hoc tantum ab vnoquoque requiritur quod ipse potest, non quod non potest, *vnicuique sicut Dominus dedit*, ait expresse Idem. *Rom. 13.* *1. Cor. 10.* *2. Cor. 8.* *1. Cor. 3.*

Quamobrem liquide patet quod qui plura quàm possint, volunt pro Deo facere, volunt quod non vult Deus, qui nihil ab vnoquoque vult nisi quod quisque possit. Et cum non faciunt quod possunt & debent, nolunt quod vult ab eis Deus qui dedit posse quæ præcepit. Ac proinde quis non videt eos aliter atque aliter velle seruire Deo quam ipse velit? Et quidem tam obfirmate volunt, vt non semel duntaxat Diuinæ repugnent voluntati, negando quæ ipse vult; sed rursum eidem repugnant, cum illud etiam velint quod non vult Deus; quasi melius norint quid sit acceptum & gloriosum Deo quàm ipse Deus norit, *Numquid Deus indiget vestro mendacio, vt pro illo loquamini dolos! Numquid faciem eius accipitis, & pro Deo iudicare nitimini? aut placebit ei quem celare nihil potest? aut decipietur vt homo vestris fraudulentiis?* Sic apte Iob. *Iob. 13.*

III. PVNCTVM.

IMPIETATIS ergo genus est, pietatis cultoribus valde cauendum, cùm plura volunt quàm poßint facere; & quæ possunt non faciunt. Sic enim aliter Deo seruire volunt quam ipse velit, quod
1. Reg. 15. est omnino impium. *Numquid vult Dominus holocausta & victimas, & non potius vt obediatur voci Domini?* Saltem si illi quod possunt facerent, forte desiderium illud plura faciendi quàm possunt, non esset malum: sed cum non faciant quod possunt, & quod sciunt se debere facere: profecto quidquid appetunt plus quam possunt, non propter Deum appetunt, cui si seruire & magis placere vellent ex animo, non illud negligenter omitterent
Luc. 6. quod possunt. *Quid vocatis me, Domine, Domine, & non facitis quæ dico?* quasi diceret, quid à me plura petitis, cum non ea faciatis quæ scitis?

Vide hîc in quo deficias: quàm multa possis cum Gratia quæ non facis! quàm falso & fraudulentè sub quadam specie pietatis plura desideres quæ non habes! Renuntia his vanis desideriis, Accepta tam libenter priuationem negatæ potestatis, quàm libenter datæ vsum exercebis: paratus esto ad maiora per fidelem
Ibid. 14. minorum curam, & diligentem officij tui administrationem; *Sic*
2. Tim. 2. *omni habenti dabitur & abundabit.* Denique *labora sicut bonus miles Christi Iesu.* Bonus miles non sibi locum dat pugnæ, sed datum seruat, & dum in illo seruando pugnat & laborat, meretur palmam & locum insigniorem.

PRO EADEM FERIA QVADRAGESIMALI.

Ad Euangelium, de Cœna in Bethania, ante sex dies Paschæ. Ioan. 12.

De hac Cæna, & de odoriferis Magdalenæ vnguentis, In 4. parte, Feria 3. hebdomadæ 26.

Verùm si quid aliud à Domini Verbis hîc expositis considerandum aut dicendum velles, hac sancta hebdomada, consultius foret illud ex internis Christi doloribus supra declaratis, vel ex ali-

quo passionis morali mysterio desumere; semper id spectando ut cùm tibi tùm aliis, emendatiorem vitam persuadeas.

FERIA TERTIA.

DE TERTIO CHRISTI VERBO.

Mulier, ecce Filius tuus.
Ecce mater tua.

ET DE PERFECTA RENVNTIATIONE INORDINATI AFFECTVS ERGA PARENTES, AVT ALIAS PERSONAS CARAS.

VERITAS PRACTICA.

Qui nimis suos diligit, non satis diligit.

RATIO EST, quia qui nimis suos diligit, naturali tantum affectu eos diligit.
Sed qui naturali tantum affectu suos diligit, non satis diligit.
Ergo qui nimis suos diligit non satis diligere dicendus est, & facit iniuriam Deo, sibi & suis.

I. PVNCTVM.

STABANT *autem*, inquit sanctus Ioannes, *iuxta Crucem Iesu, Mater eius & soror matris eius, Maria Cleophæ, & Maria Magdalene. Cùm vidisset ergo Iesus Matrem & Discipulum stantem quem diligebat, dicit Matri suæ; MVLIER, ECCE FILIVS TVVS. Deinde dicit Discipulo, ECCE MATER TVA. Et ex illa hora, accepit eam Discipulus in sua.* Ioan. 19.

Quali cum sensu pietatis, compassionis, cæterorumque affectuum tùm dolentissimæ Matris, & carissimi Discipuli erga pen-

dentem Iesum; tum pendentis Iesu erga suos dilectissimos, hæc gesta dictaque fuerint, fusè habetur in Meditatione vernacula, túque ipse facile contemplari potes. Expendendum vero illud ad praxim, quàm perfectam Renuntiationis affectuum formam proposuerit Dominus, circa parentes aut alias personas nobis caras. Cùm enim ex alterutro æque peccari possit, vt non satis vel nimis eos diligamus; sic ille temperauit affectum suum, seu affectus sui effectum, vt nec defuerit pietati, neque nimis affectui indulserit. Certe nisi temperasset naturalem suum affectum, non permisisset matrem illic adesse præsentem, & tantum pati quantum talis Mater in tali morte Vnigeniti pati potest. Verum quia sic illi & nobis expediebat vt quos dolores fugerat pariens Filium, eos sustineret parturiens illic quodammodo genus humanũ: idcirco permisit eam interesse suæ morti & sese mutuis compatientis animi vulneribus simul exulcerare.

Neque verò se ita continuit aut humano affectui renuntiauit quin eam benignè intuitus, & solando allocutus, & omni pietatis officio fuerit prosecutus. En vt fidelissime suo Discipulo illam commendat, Itemque Discipulũ matri! *Ecce filius tuus, Ecce ater tua.* O tela pietatis ardentissima! Perge aliquãdiu in his affectibus; ac deinde ad propositam Veritatem delabere: Est enim Consideratione dignissima & ad praxim opportunissima; Nam ita simul extrema iungit & temperat vt quod in illis est vitiosum extirpet; & quod est officij seu perfectionis, persuadeat.

Sic ergo habe, *quod si nimis tuos diligis non satis diligis*; Etenim nimia illa dilectio non nisi naturalis est & humana, nam si esset supernaturalis & diuina non esset inordinata nec nimia, cùm Diuina Charitas sit ordinata aut non sit Diuina; superest igitur quod sit tantum humana & naturalis affectio quæ ordinariè nimis sensibilis est, & in excessum vergens.

1. Reg. 2. Talis erat amor illius patris cui Deus exprobrauit; *magis honorasti filios tuos quam me.* Nùm tibi idem exprobrare posset? & nùm tibi hac exprobratio satis dura videtur?

II. PVNCTVM.

SED *qui naturali tantùm affectu suos diligit, non satis diligit.* Nam cùm supernaturalis affectus sit multo præstantior naturali,

naturali, siue eius originem, siue finem & terminum, seu modum diligendi spectes; Certe qui non diligit suos illo affectu supernaturali, non satis diligit; quandoquidem illis negat amorem præcipuum & excellentiorem; At vero qui suos colit naturali tantum affectu, eò minus illos supernaturali diligit quo naturalis est nimius: nam sua illa nimietate tantum detrahit de supernaturali, quantum excedit rationabilem & Christianum diligendi modum. Si naturalis esset temperatus & subditus supernaturali, se quidem mutuo compaterentur, seseque inuicem confouerent: sed cùm naturalis est nimius, sibi ordinarie subiicit supernaturalem, eiusque actus & operationes ita impedit vt non supernaturali sed naturali tantum affectu suos diligat qui nimis diligit: ac proinde non satis diligat. Hinc apte S. Petrus Chrysologus: *Amarat nimietas quod poterat condire mensura.* Et aperte Christus Dominus. *Nonne & publicani, nonne & Ethnici hoc faciunt?* Matth. 5. O impiam pietatem quæ diuina commutat humanis, & supernaturalia naturalibus! dumque suis minora effundit, negat maiora.

III. PVNCTVM.

QVI *nimis igitur suos diligit non satis diligit*; Quia non eos diligit præstantiori dilectione, quæ ipsa Charitas est, vbi nec plus nec minus reperitur dicente sponsa de sponso in Canticis, *Ordinauit in me Charitatem*: vnde sanctus Augustinus, *Amor* Cant. 2. *ipse ordinate amandus est, quo bene amamus, quod amandum est, vt* L. 15. de Ciuit. 22. *sit in nobis virtus qua viuitur benè.* Atque hinc liquet quod alij sancti Patres dicunt de odio quo iubemur à Christo parentes prosequi, nempe ex illo odio procreari verum amorem; cum enim odium idcirco tantum præcipiatur vt rececet nimietatem affectus naturalis, eaque temperata sinatur agere Charitas: profecto eò maior erit amor quo maius odium, id est eo magis operabitur Diuina Charitas quò minus affectus naturalis eam impediet, & sic ex odio amor, sicut ex amore odium; vt præclare inter alios sanctus Gregorius; *Quia sic propinquos sicut nosmetipsos* L. 7. Mor. c. 14. *odio habere præcipimur, discamus temperata eos discretionis arte, & conuenienter diligere, & salubriter odio habere; quatenus sic sciat per amorem odium surgere, vt valeamus eos verius per odium amare.*

Alioquin certe qui non ita per odium suos amat, non leuem facit iniuriam Deo, sibi, & suis. Deo quidem, quod Deum minus amat qui aliquid præter eum amat quod non propter eum amat. Ille autem affectus naturalis qui est nimius non est secundum Deum neque propter Deum, cùm vt resecetur, præcipiat Deus odium. Sibi autem etiam nocet, cùm ex illa inordinatione præcipui affectus qui est amor, cæteræ affectiones deprauentur; & virtutes, Deuotio, Caritas, Castitas, Paupertas, aliæque innumeræ non leue detrimentum accipiant. Suis denique etiam male prouidet, cùm supernaturalem eis amorem denegat & Diuinos inde effluentes effectus; Etenim quid affini, quid amico, parenti aut cuicumque personæ comparare possis vtilius quam si diuina illis impetres beneficia? Quandònam vero efficacius impetrabis, nisi cùm ex vera & Diuina Charitate rogabis? Putasne valituras illius preces qui suos inordinate diligit, apud Eum qui toties dixit; *Si quis venit ad me & non odit patrem suum & matrem, & vxorem, & filios & fratres, & sorores, adhuc autem & animam suam, non potest meus esse Discipulus?* Et hoc illis subtracto beneficio quod maximum à te sperare possent, nonne illis iniuriam facis? Et nonne minus eos amas quantò nimis amas? Aduerte igitur diligenter, & disce à Christo tuos diligere qui è Cruce nos docuit perfectam hanc Renuntitaionis formam: *tamquam lignum illud vbi erant fixa membra morientis, etiam cathedra fuerit Magistri docentis*, ait sanctus Augustinus, vbi agit de hoc tertio Christi verbo.

Luc. 14. Matth. 10.

S. August. Tr. 119. in Ioannem.

Vide in 3. parte, Feria 3. hebdomadæ 5. vbi hæc declaratur Veritas: *Solum pietatis genus est in re saluti aduersa, suis esse crudelem.*

FERIA QVARTA.

DE QVARTO CHRISTI VERBO.

Deus meus, Deus meus: Vt quid dereliquisti me? Matth. 27.

ET DE VOLVNTARIA RENVNTIATIONE CVIVSLIBET SENSIBILIS CONSOLATIONIS.

VERITAS PRACTICA.

Beatius est carere omni sensibili Consolatione , quàm ea abundare.

RATIO est, quia beatius est magis dare Deo quam accipere.
Sed qui caret omni sensiibli consolatione dat Deo , quantum homo dici potest illi dare.
Ergo beatius est magis eâ carere quàm abundare.

I. PVNCTVM.

VT melius intelligatur quomodo Christus potuit esse derelictus à Patre , considerandi sunt quinque modi quibus illi erat vnitus. Primus, per Vnionem hypostaticam ; Secundus per Visionem beatificam ; Tertius per Gratiam Sanctificantem ; Quartus per Charitatem actualem seu perfectam voluntatum conformitatem ; Quintus denique , per assistentiam quâ cum iustis præcipue Deus adest eos protegendo , confortando sensibiliter , aut aliis modis consolando ; Sic ipse toties promittit in scripturis; *Cum transieris per aquam tecum ero , & flumina non operient te ; cum ambulaueris in igne , non combureris , & flamma non ardebit in te , Noli timere, quia ego tecum sum.* Is. 43.

Atque hoc quinto solùm modo derelinqui potuit à Patre Christus & à seipso , non autem primis quatuor modis ; Sic autem derelictus est , vt nulla prorsus consolatione sensibili aut alia demum ratione , tum extremos quos patiebatur dolores voluerit mitigare ; sed pure & plene siuerit suum corpus atque inferiorem etiam animæ partem pati, quantum naturaliter ex vi tormentorum & omnibus aliis circumstantiis dolorem augentibus dolere & pati poterat. *Intrauerunt aquæ vsque ad animam meam , infixus sum in limo profundi & non est substantia* , dicebat Dauid in eius persona. Sed & nobilis est Psalmus ordine vigesimus primus ac totus de passione Christi, qui ab hoc versu incipit quem Christus Dominus clara voce pronuntiauit : *Deus Deus* Ps. 68.

meus, respice in me, quare me dereliquisti; Et vt quidam existimant, continuauit, ibi loquendo de delictis suis quasi nos ipsi per eum loqueremur. Quod si tantùm prima illa verba protulit quæ videntur querimoniam continere: *Vox ista non querela sed doctrina est*, inquit sanctus Leo, expressio scilicet doloris maximi & vehementissimi cruciatus: vt intelligeremus quò vsque peccati pœna deuenerit; atque ad eam patientiam eius exemplo vehementius excitaremur, nulla vt prorsus consolatione sensibili, dolores nostros leniri vellemus.

L. 2. c. 9. *Non est graue humanum contemnere solatium cum adest diuinum*, ait optime Author libri de Imit. Christi, *Magnum est & valde magnum tam humano quam Diuino posse carere solatio, & pro honore Dei libēter exilium cordis velle sustinere, & in nullo seipsum quærere.* Hoc est scilicet totum esse Dei, quo quidem statu nihil præstantius; & hac consideratione nihil efficacius ad illum statum vel desiderandum vel libenter recipiendum, quando sic Deus ordinarit.

Sic ergo attente considera quod habet Veritas; *Beatius esse magis carere omni consolatione sensibili quam ea abundare*; *Nam*, vt ait Apostolus, *oportet meminisse verbi Domini Iesu, quoniam ipse dixit, Beatius est magis dare quàm accipere.* (Act. 20.) Quod vniuersim & absolute dictum de omni genere doni, magis adhuc videtur verum de donis quæ Deo fiunt; nam vt optimè & fusissime ait S. Ioannes Chrysostomus, beatius est debitorem habere Deum quam nouis nos debitis apud eum constringere; Cum iam enim tam multa illi debeamus, cúmque ex tot capitibus seu nominibus mereatur à nobis coli, certe nihil amanti Deum accidere potest beatius, quam si eum qualicumque beneficio demereri aut si fieri possit debitorem habere valeat. Hoc Beatissimæ Virgini tamquam singulare aliquod priuilegium à sancto quodam Patre prædicatur, *Euge quæ debitorem habes Eum cui nos debemus vniuersi.* (Methodius Serm. de Purif.) Nonne ergo tibi, Anima, gloriosum & beatum erit si quid simile tibi dici potest! Euge quæ debitorem eum habes cui tam multa debes! Da quantum dare potes Deo, & hac beatitudine potiéris.

II. PVNCTVM.

SED *qui caret omni sensibili consolatione dat Deo quantum homo dici potest illi dare.*

Supponi duo debent ad declarationem huius propositionis; Primum est, sermonem esse de homine qui se profiteatur Dei & virtutis Cultorem. Alterum, quod libenter talis in obsequio Dei, carere velit omni prorsus sensibili consolatione; Quibus præsuppositis, aperte patet tùm illum hominem dare Deo, quantum illi à nobis dari potest; Nã quid vltra cogitari potest quod à seruo detur, si postquam Domino suo quàm potuit cumulate ministrarit, nihil prorsus pretij, nihil mercedis, ne quidem cibum reposcat, imo se beatum putet si gratis illi seruiat, vel si etiam male tractetur à Domino, nihil de seruitio suo remittat, imo eo magis augeat vsque ad mortem quo peius tractatur.

Certe si seruus aliquis inuitus & nolens eo miseriarum redigeretur, vix esset vlla miserior seruitus, vt patet in Israelitis sic Pharaoni seruientibus in Ægypto; sed si seruus aut filius sic Domino vel patri libens volensque seruiret, profecto non esset quò seruitus seu quò donum inferioris ad superiorem extendi posset vlterius aut altius promoueri. *Die noctuque æstu vrebar & gelu.* Gen. 31.
Vide quæ plura de se dicebat Iacob in hanc sententiam. Cum ergo hic Dei cultor sit ita liberalis in Deum, vt post omnia rite persoluta, nihil prorsus nisi angores & tædia velit recipere, quid superest quod dare possit Deo? Neque enim tantùm illi reddit obsequia debita, verùm & illud maxime tradit quod maxime desiderare posset, nempe vt se gratum esse Deo suo sentiret; quo quidem sensu & desiderio dum se libenter priuat, & se seruũ inutilem in veritate pronuntiat, se ita omnibus & seipso priuat, vt vere is sit qui pauper & nudus spiritu dicatur, & qui cum Propheta dicat, *Quia vnicus & pauper sum ego.* Ps. 24. *NEMO tamen isto ditior, nemo potentior, nemo liberior qui se & omnia relinquere scit, & ad infimum se ponere.* Vide libri secundi caput vndecimum: & in 3. parte, in fine, vbi de voto paupertatis: ac in 4. Feria 6. & Sabbato hebdomadæ 17. L. 2. de Imit. Chr. c. 11.

III. PVNCTVM.

BEATIVS *est igitur magis carere omni sensibili consolatione quam ea abundare*; cum sit dare Deo beatius quàm recipere, per illam autem carentiam humani solatij, Deo detur quàm liberalissimè dari potest.

Exigua quidem res est, & in quibuslibet donis nostris sentien-
1. Par. 29. dum cum Dauide, & dicendum Deo, *Tua est Domine magnificentia & potentia, tua sunt omnia, & quæ de manu tua accepimus debemus tibi. Omnis hæc copia quam parauimus, de manu tua est, & tua sunt omnia.*

Serm. de Quad. debito. Sed, vt optime etiam ait sanctus Bernardus, *cùm id totum dedit homo quod potest, certe liberalior esse non potest, & ipsius est Diuinæ magnificentiæ, sua id acceptatione magnum facere quod suo alioquin pretio nullum aut valde modicum esset.*

Iam verò vide accuratius quæ tuæ sint partes circa hanc Veritatem, quis animus, quis vitæ status? Si quid desit solatij, tene beatum putas? tene beatiorem aliis qui redundant bonis? Et vnde ergo illa murmura, illi languores, illæ inuidiæ, quando te miserum præ aliis & infœliciorem putas? Non aliunde est quàm quod mala pateris quæ non illi patiuntur, vel bona non habes quæ ipsi possident; At ecce, beatius est mala omnia perpeti & bonis carere omnibus, quam abundare: Quomodo ergo
Ier. 45. te miserum dicis? *Dixisti, væ misero mihi! & tu quæris tibi gran-*
Tob. 10. Ps. 36 *dia! Noli quærere. NOLI turbari. NOLI æmulari in eo qui prosperatur.*

FERIA QVINTA.

DE QVINTO CHRISTI VERBO.

Sitio. Ioan. 19.

ET DE INTERNA RENVNTIATIONE DESIDERII CVIVSLIBET INORDINATI, ETIAM SPIRITVALIS.

VERITAS PRACTICA.

Sic pia etiam desideria debent esse ardentia & temperata, vt qua ratione sunt ardentia, eadem sint & temperata.

RATIO cur desiderium naturale debeat esse temperatum satis patet; Cur autem & quomodo ipsa etiam pia desideria quæ debent esse ardentissima, possint & debeant esse temperata.
RATIO EST, quod idcirco vehementia & ardentia esse debent, quia res quæ desideratur, sic merito suo exigit desiderari.
Atqui eadem ipsa res postulat vt temperatè desideretur.
Ergo quâ ratione debent esse ardentia; debent esse & temperata.

I. PVNCTVM.

TRIPLEX hîc Christi Domini sitis considerari potest, Corporalis, Spiritualis, & Sacramentalis. Corporalis quà reuera corpus multum laborat: Spiritualis qua Christi animus ardenter sitiebat salutem animarum; Sacramentalis quâ modò existens in sanctissimo Sacramento, quod hac sacra instituit die, vehementer desiderat sibi vniri animam.

In hac triplici autem siti, perfectæ Renuntiationis speciem nobis exhibuit, quâ non modo appetitus naturalis cohibeatur, sed & ipsa meliora & maxime pia desideria ita temperentur vt non desinant esse ardentia, & ita semper ardeant vt simul sint temperata. Vide enim primò vt nullus ei sitienti aquam subministrat, imo eum felle & aceto potant, quod certe est crudelitatis genus acerbissimum. Deinde considera quàm pauci saluentur cũ tamen omnes saluari desideret; & in illa paucitate saluandorum, nec plurium nec aliorum quàm reipsa salui fiant salutem obtineat: Vnde mirum, quantopere desidierio suo renuntiet. De-

nique quàm multo etiam pauciores vehementissimum eius desiderium expleant, quo sibiomnes in Communione sui Corporis & Sanguinis vniri vellet, quámque patienter & temperate ferat illam sitim seu rei desideratæ priuationem. Sic disce renuntiare non modo appetitui naturali, in iis quæ spectant necessitates corporis, sed in ipsis etiam spiritualibus desideriis, quæ sic debent esse ardentia vt sint simul temperata.

Ratio cur ardere & feruere debeant, hæc refertur, quòd res spirituales quæ desiderantur id merito suo exigant, vt non quolibet desiderio sed vehementi & excitato concupiscantur: sic enim *Matth. 5.* ipse Christus Dominus beatos dicit qui *esuriunt & sitiunt Iustitiam, quia ipsi saturabuntur*, quasi diceret, nisi sic esuriant & sitiant non saturabuntur; quia reipsa perfectio & quæcumque ad eam conferunt, sunt ita supernaturalia, sublimia, & excelsa vt nisi eorum sit vehemens desiderium, vix attingantur. Adde quod cùm exquisita sint & pretiosissima Dei dona, ad quæ ipse nos disponit suis antecedentibus gratiis; ordinaria hæc dispositio fit per illa desideria, quæ quo sunt acriora, eo capacior recipiendorum Dei munerum redditur animus; vnde sanctus Bernardus, *Serm. 1. in Festo sanct. omn.* *qui esurit, esuriat amplius; qui desiderat, abundantius adhuc desideret, quoniam quantumcumque desiderare potuerit, tantum est accepturus.* Sanctus item Augustinus, *desiderium eorum differtur vt* *In Ps. 83.* *crescat, crescit vt capiat: Non enim parum aliquid daturus est Deus desideranti, aut parùm exercendus est ad capacitatem tanti boni.*

II. PVNCTVM.

ATQVI *eadem ipsa res postulat vt temperate desideretur; seu vt desideria illa temperentur.*

Non ita quidem vt non sint semper ardentia & vehementia sed vt ardor sit temperatus, hoc sensu, quod quidquid spirituale & Diuinum desideratur, non aliter desideretur quàm vt pure Deus videt nobis expedire ad suam Gloriam, & Voluntatis suæ Beneplacitum adimplendum. *Secundum propositum voluntatis suæ*, inquit Apostolus, *in laudem gloriæ gratiæ suæ, in qua gratifi-* *Ephes. 1.* *cauit nos in dilecto filio suo.* Atque ita, vt vides, ardor & vehementia desiderij non tollitur, quia semper Dei voluntas eiusque gloria, nec non nostra perfectio, vehementissime desideranda sunt; sed

sed modus adhibetur & in modo temperamentum includitur, quatenus scilicet Deo ipsi videbitur, cum reuera nulla sit cuiusquam perfectio, nec vlla Dei gloria, nisi sic temperate & conformiter ad Diuinam eius voluntatem ordinentur, quæ ponit mensuras & gradus vniuscuiusq; statui & perfectioni. *Secundum mensuram regulæ qua mensus est nobis Deus. SECVNDVM operationem, in mensuram cuiusque membri.* 2. Cor. 10. Ephes. 4.

Vnde manifeste patet, rem ipsam quæ postulat vt desideria ferueant, exigere etiam vt temperentur; quia ipsa est Diuina voluntas in omnibus desideriis proposita, & ardenter quidem desideranda vt fiat: sed temperate simul desideranda, vt ne aliter fiat quam ipse Deus ordinet. *Deus autem pacis qui eduxit de mortuis pastorem magnum ouium in sanguine testamenti æterni, Dominum nostrum Iesum Christum, aptet vos in omni bono, vt faciatis eius voluntatem, faciens in vobis quod placeat coram se, per Iesum Christum.* Hebr. 13. Hoc est scilicet desiderium temperate ardens, & ardenter temperatum.

III. PVNCTVM.

APPARET *ergo euidenter quàm necessariò duo illa quæ videntur repugnare, sint simul coniungenda*; & quàm adeò non vnum destruat aliud, vt potius sese mutuo stabiliant, & velut duo riui ex eodem fonte scaturientes, qui simul coeant & irrigent vberius terram cordis arentem & sitientem: *sicut riui aquarum in siti*, ait Is. 32. Propheta. Horum vero duorum defectum in nostris desideriis manifestè arguit sanctus Iacobus: *Concupiscitis & non habetis: &* Iac. 4. *non habetis propter quod non postulatis. Petitis & non accipitis, eo quod male petatis, vt in concupiscentiis vestris insumatis.* Quod enim ait, *non postulari*, defectus ardoris est; quod vero addit *malè peti vt quod petitur in concupiscentiis insumatur*, ardoris excessus est, & defectus temperamenti quod Sapiens sapienter suggerit, primo inquirens, *Animæ vestræ sitiunt vehementer?* tum subiiciens: *suscipiat anima vestra disciplinam*: id est addiscat & seruet modum formandi sui desiderij. Vide propterea librum tertium de Imitatione Christi capite vndecimo, tricesimo octauo & tricesimo nono: vbi de his copiosè. Expende hæc inter alia; *Desideria te* Eccl. 51. *sæpe accendunt & vehementer impellunt, sed considera an propter ho-*

norem meum, an propter tuum commodum magis mouearis. Si ego sum in causa, bene contentus eris quomodocumque ordinauero; si autem de proprio quæsitu aliquid latet, ecce hoc est quod te impedit & grauat. Committe mihi semper causam tuam, ego bene disponam in tempore suo. Expecta ordinationem meam, & senties inde profectum. Non est minimum in minimis seipsum relinquere. Verus profectus hominis est abnegatio sui ipsius, & homo abnegatus valdè liber est & securus.

Plura de desideriis vide in 1. parte, Feria 5. hebdomadæ 1. Aduentus. In 2. parte, tota hebdomada Ascensionis Domini, & Sabbato vigilia Pentecostes. In 3. parte, Feria 5. hebdomadæ 3. In 4. parte, hebdomada 26. & alibi passim.

De Cæna vero Domini, & de Sanctissimo Sacramento, seu etiam de Communione, Vide in 1. parte Dominica 4. Aduentus & Sabbato hebdomadæ 3. post Epiphaniam. In 2. parte, Feria 5. Septuagesimæ, & Feria 6. hebdomadæ 4. post Pascha. In 3. parte, totis duabus primis hebdomadis: necnon Feria 5. 6. & Sabbato hebdomadæ 13.

FERIA SEXTA QVÆ PARASCEVE DICITVR.

DE SEXTO CHRISTI VERBO.

Consummatum est. Ioan. 19.

ET DE ABSOLVTA RENVNTIATIONE OMNIVM QVÆ SVPERSVNT IN HAC VITA, VT CONSVMMEMVR CVM CHRISTO.

VERITAS PRACTICA.

Aut nihil hodie ages, aut sic semper ages.

RATIO est, quia nisi eorum omnium quæ aguntur hodie, finem assequaris, nihil à te actum existimari prudenter potest.

Sed eorum finem non assequeris nisi sic semper perseueres.
Ergo aut nihil hodie ages, aut sic semper ages.

I. PVNCTVM.

SIC piis affectibus indulgendum, vt quod est præcipuum ad absolutam Renuntiationem non omittatur. Ad vtrumque autem plurimum valet attenta Consideratio expirantis in Cruce Christi, & sic omnia consummantis. *CONSVMMATVM EST*, inquit, *& inclinato capite, tradidit spiritum.* *Ioan. 19. Hebr. 4.* O verbum penetrabilius omni gladio ancipiti, & pertingens vsque ad diuisionem animæ ac spiritus! *Consummatum est!* nempe illud omne quod in mandatis à Patre habebat, nihil plane omissum; *Opus consummaui quod dedisti mihi Pater.* O vere *Consummatorem Iesum!* *Ioan 17. Hebr. 12.* Sed quo tandem modo, quo labore, quo pretio? Audi anima, hoc iterum audi, *Consummatum est*, id omne scilicet quo erat homo Christus, en totum Corpus lacerum, totus profusus Sanguis, totum exhaustum robur, totæ diffluxere vires, totus vitalis humor exaruit; En Cor exsuccum, en vita deficit, en totius hominis dissolutio, dum inclinato capite tradidit spiritum!

Obstupescite cœli super hoc & portæ eius desolamini vehementer, *Ier. 2.* quàm meritò sol obscuratur, terra mouetur, petræ scinduntur, & monumenta aperiuntur! Proh Deus immortalis! tantine valet salus vnius animæ vt pro mea salute Anima Christi, tam crudeli morte separanda fuerit à suo corpore! Quid hic satis dignum cogitem! aut potius quid nimis indignum cogito dum contemplor non me minori valere pretio quam valet Sanguis & Vita Christi! Nonne satius erat me perire quàm talem vitam! aut certe si aliter visum Christo, si maluit se perire quàm me; egone me post tot impensas perdam! Certe Consummatum est quantum ex parte Christi quidquid ad salutem spectat, sed mea etiam ex parte quod superest consummandum est. *Vna enim oblatione consummauit in sempiternum sanctificatos*, inquit Apostolus. *Hebr. 10. 2. Cor. 5.* Quid porro est illud quod superest, nisi quod ait Idem; *Vt qui viuunt iam non sibi viuant, sed ei qui pro ipsis mortuus est?* Hæc est Christi morientis intentio, hic finis eorum omnium quæ in eius memoriam hodie tanto aguntur apparatu. Vnde ex omnibus ad

praxim hodie considerandis, hæc vna potissimum perpendi debet Veritas, *Aut nihil hodie ages, aut sic semper ages.*

Expende illud Apostoli *iam* id est deinceps, semper, cōtinuo, & ita constanter, vt si non ita semper, nihil fiat. Cum enim in omni negotio ita semper spectetur Finis, vt omnia ad eum dirigantur, & nihil actum putetur nisi finis propositus attingatur; certe id multo magis in eo quod agimus negotio, spectandus est ille finis qui nobis hodie proponitur in recolenda morte Christi Iesu, & qui non potest non esse excellentissimus pro quo tam multa im-
Gal. 3. penduntur. *Tanta passi estis sine causa, si tamen sine causa*, inquit Apostolus, quasi diceret, quidquid passi fueritis nisi illud propter quod passi estis, retineatis, frustra passi estis. Itemque paulo
Ibid. 4. post in hunc eundem sensum: *Timeo de vobis, ne sine causa laborauerim in vobis:* Si scilicet illud propter quod laboraui, vobis depereat, sine causa laboraui; nec tantum mihi dolori est laborasse, quantum mihi erit, nihil meo labore profuisse. Sic tibi à Christo moriente dictum puta.

II. PVNCTVM.

SED *finem tibi propositum non assequeris, nisi sic semper perseueres.* Iam dictum est ex Apostolo, hunc finem esse, *vt qui viuunt, iam non sibi viuant, sed ei qui pro ipsis mortuus est.* Et quidem hodie sic Christo viuere non recusas; Quanti de illo sensus, quam crebri & frequentes in eum animi tui motus! quam libenter propter ipsū te priuas multis, & omnia tua in eum vnum refers! Vellesne hodie permittere aliquid sensualitati? Vellesne vel leue peccatum admittere? Vellesne illum vel leuiter offendere quem vides pro te morientem? Certe nolles, nonne id affirmares? Hoc est videlicet illi viuere & tibi mori, hoc est quod ait Apostolus: *Vt qui viuunt, iam non sibi viuant*, id est, nullos vitæ actus propter se, propter commoditatem, propter delectationem & honorem producant: sed omnia cogitata, omnia verba, omnia facta, omne illud tandem quod viuunt, ad illum referant qui pro ipsis mortuus est, vt sic sibi mori discant & ipsi viuere. Nonne id æquum? Certe sic iudicas hodie, sic hodie profiteris. At quamdiu sic viuendum putabis? quamdiu sic tibi nihil, & illi omnia? An tantum hodie, vt fieri solet, vel aliquot

post diebus? Hoc est quod tibi modo dicitur, hoc est quod serio expendendum, nisi sic semper perseueres in illa puritate vitæ propter Christum degendæ, sicut hodie viuendum nosti, non assequeris finem tibi propositum, quia sic semper Christo viuendum, & numquam tibi. *Non estis vestri: Empti enim estis pretio magno.* 1. Cor. 6.

Non est quidem semper ieiunandum aut orandum sicut hodie, sed quantum spectat ad eam vitæ puritatem & innocentiam quæ omne prorsus peccatum & sensualem motum ablegat, tanta est obligatio sic in singulos dies viuendi, quanta est hodie. Ac proinde nisi sic deinceps viuere constitutum habeas, finem hodiernum non attingis. Quasi verò in vnum duntaxat diem tale Christi promeritum constringatur! Mors non est diuisibilis: Quisquis est mortuus, aut omnino & in omne tempus est mortuus, aut nullo modo est mortuus; sicque cùm finis intentus sit plane mori nobis, nisi sic semper mortui simus, finis non obtinetur. *Semper mortificationem Iesu in corpore nostro circumferentes, vt & vita Iesu manifestetur in corporibus nostris.* O votis omnibus optanda mors quæ in talem vitam, qualis est vita Iesu, commutatur! 2. Cor. 4.

III. PVNCTVM.

E*RGO aut nihil hodie ages, aut sic semper ages.* Nisi enim assequaris finem, vidisti quod nihil agas; & nisi perseueres, aut certe deliberatum omnino habeas cum Dei Gratia perseuerare in illa vitæ puritate, quæ non sua sed Christum quærit, non assequeris finem propositum. Quid ergo superest nisi alterutrum ex his duobus, aut te nihil hodie agere, aut si quid bene agis, sic semper agendum? Licet enim ieiunes quantumuis strictissimè, licet plores & mediteris tota die, cùm tamen ista omnia non sint finis propositus, nihil agis. Quod si puriori quidem & sanctiori vitæ simul studeas, nec tamen hoc studium continues, nihil item agis: quia in continuando per totam vitam studio, totum est positum. *Vt qui viuunt*, inquit, *iam non sibi viuant*, hoc est quamdiu deinceps viuent vita naturali, non viuant vita sensuali. Non aliis finitur terminis hæc mors vitæ sensualis quàm ipsius vitæ naturalis; & potius optandum non

viuere vita naturali quam non mori vita sensuali; dicendumque cum Apostolo: *Mihi viuere Christus est, & mori lucrum.* Phil. 1.

Non est nostrum statuere de vitæ naturalis diuturnitate: sed plane nostrum est cum Diuina Gratia, quod quam diuturna hæc erit vita, tamdiu mors illa duret qua debes hodie mori, aut illa pretiosa in conspectu Domini morte non morieris, sicque nihil ages, quia hoc maxime est agendum, vt sis de illis, quibus dicitur, *Mortui estis & vita vestra est abscondita cum Christo in Deo.* Coloss. 3. Itane vero nihil ages hodie pro tuo Christo? Nihil ex eius morte referes? Nihil ex hac Meditatione? nihil ex audita passione, nihil ex tot lamentis, tot planctibus & ceremoniis? Plane nihil, nisi hodie tibi moriaris, & nisi quod hodie inchoaris sic vsque ad mortem compleas & consummes cum Christo Iesu. Hebr. 12. *Aspicientes in Authorem fidei & consummatorem Iesum.* Vide in 3. parte, Feria 5. hebdomadæ 2. Vbi hæc habetur Veritas:

Satius esset nullo die velle viuere, quàm non omni die velle cum Christo mori.

IN EADEM DIE PARASCEVES.

AD ILLVD IDEM APOSTOLI:

Qui viuunt iam non sibi viuant. 2. Cor. 5.

VEL IN ILLVD EIVSDEM,

Non estis vestri, empti enim estis pretio magno. 2. Cor. 6.

VERITAS PRACTICA.

Nihil est in vitæ nostræ vsu minus nostrum, quàm ipse vitæ vsus.

SENSVS *& Ratio est, quod nihil minus est vsurpandum tamquam suum, quam quod magis est alterius; nihilque magis alterius, quam quod alter vel potiori iure postulat, vel æquiori*

negat se inuito vsurpari.

Sed nihil est quod sit magis alterius quàm vitæ nostræ vsus: nihil est quod magis sit Christi, nihil quod æquiori iure acquiri possit quam quo vitam nostram acquisiuit; nihil denique quod æquius negari possit quam quod negat se inuito vitam nostram à nobis vsurpari.

Ergo nihil est in toto vitæ nostræ vsu minus nostrum, quàm ipse vitæ nostræ vsus. Unde euidentius apparebit quàm sit verè dictum ab Apostolo: vt qui viuunt iam non sibi viuant, sed Ei qui pro ipsis mortuus est.

I. PVNCTVM.

CVM cuiuslibet rei atque operis sit maximè spectandus finis, tanto id verius est quantò vel opus est magis eximium, vel finis est sublimior: *Prima causarum omnium,* inquit sanctus Thomas, *est finalis quæ si subtrahatur, necesse est alias subtrahi.* Atque vt nullum est opus excellentius Redemptione nostrâ, nullusque finis eo sublimior quem Redemptor noster sibi nobisque proposuit, certe in his nostris exercitiis diligentius inspectandus est ille finis. Et cùm sine dubio quantum ad profectum nostrum spectat, non sit alius conuenientior, quam vt nobis plane mortui, Christo soli viuamus: in hoc insistamus necesse est, hoc premamus, hoc vrgeamus, siue potius, vt cum Apostolo loquar, sinamus nos à Charitate vrgeri & premi: *æstimantes hoc quoniam si vnus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt, & pro omnibus mortuus est Christus, vt qui viuunt iam non sibi viuant, sed ei qui pro ipsis mortuus est.* Quod & alibi iisdem pene verbis dixit; *Nemo nostrum sibi viuit, & nemo sibi moritur, siue enim viuimus, Domino viuimus: siue morimur, Domino morimur. Siue ergo viuimus, siue morimur, Domini sumus. In hoc enim Christus mortuus est & resurrexit, vt & mortuorum, & viuorum dominetur.*

1. 2. q. 1. a. 2. — 2. Cor. 5. — Rom. 14.

Videsne tamquam finem mortis Domini, & designari dominatum Christi, & talem dominatum in viuos qualem habet in mortuos, id est perinde ac si ipsi viuentes essent mortui, vel

perinde ac alij mortui, planè ac perfectè Christo subiacent, nullo modo reluctantes. Illud autem quod ait Apostolus, *vrgeri & æstimari*, illud ipsum est quod sanctus Ioannes ait: *In conspectu eius suadebimus corda nostra*, id est conuincemus tam firmâ solidâque ratione, vt si quid forte humanum Diuinæ Charitati & gratiæ quâ nobis Christô viuendum est, sese opponat, ratione illa reuincatur, *in promptu habentes vlcisci omnem inobedientiam*, sicut
2. Cor. 10. ait Apostolus.

Talis est autem Veritas quæ iam nobis expendenda proponitur; persuadet plane & conuincit intellectum quantumcumque repugnantem, vt non modo speculatiuè, quod dicitur, agnoscamus nos non esse nostros, nostram non esse viuendi rationem, nostram non esse vitam, nobis non esse viuendum, sed re ipsa & practicè, nostri non simus, nobis non viuamus. Quis enim nostrum vel vnum vitæ actum velit vsurpare, si intelligat nihil minus esse nostrum, nihil minus vsurpandum quam illum vitæ actum? Sic autem omnino est, sic vniuersim de vnô quolibet vitæ actu intelligendus Apostolus: *Non estis vestri*, sic proposita Veritas hoc euidenter in ipsis exhibet terminis: aut si quid forte est minus euidens, sic apertè declaratur.

Nihil est minus vsurpandum tanquam suum, quam quod magis est alterius, nihilque magis alterius, quàm quod alter vel potiori iure possidet, vel æquiori negat se inuito vsurpari.

Tria dicuntur in hac propositione, quorum primum nullam prorsus habet difficultatem. Quid enim clarius quam illud non esse nostrum quod est alterius, qui nolit esse nostrum. *Non quæ*
Ad Philip. 2. *sua sunt singuli considerantes, sed ea quæ aliorum*, ait Apostolus, vbi ea quæ sunt aliorum manifeste opponit iis quæ vnicuique propria sunt. Secundum est, nihil tam spectare ad alterum, quam quod potiori iure suum fecit. Sunt enim varia possidendæ rei iura, & ex his alia sunt aliis potiora seu strictiora. Captiuus magis est Domini sui quam spontaneus seruus, & filius magis est Patris, quam captiuus Domini sui. Possunt captiui se omni captiuitatis debito soluere, at non sic omnino filij quin semper filius debeat Patri quod est & viuit. Vnde apte Sapiens: *In toto*
Eccli. 7. *corde tuo honora patrem tuum, & gemitus matris non obliuiscaris, memento quod nisi per illos natus non fuisses, & retribue illis quomodo & illi tibi.*

Tertium denique additur: *Quod æquiori iure rem suam se inuito nolit vsurpari.* Nam sic etiam varia potest considerari iuris æquitas, quæ tã diuersa est, vt in quo peccarent aliqui, si vellent sua sibi subtrahi, peccarent alij si nollent. Peccaret fortè pauper pater-familias, si familiæ suæ damno, non repugnaret diuiti rapienti sua: peccaret vero diues si pauperi summa in egestate constituto, sua sibi eripienti non consentiret. *Panis est famelici quem tu tenes*, inquit sanctus Basilius, *nudi tunica quam tu in conclaui conseruas*; O si hoc attenderent diuites, quàm vere *plorarent vlulantes in miseriis quæ ipsis aduenient* quod hæc nolint attendere. O fœlices religiosi quibus ne quid deesset quod darent, sua omnia reliquerunt. *Hom. 6. ad diuitem auarum.* *Iac. 5.*

II. PVNCTVM.

SED nihil est magis alterius quam vitæ nostræ vsus, nihil est quod magis sit Christi, nihil est quod potiori iure acquiri possit, quam quo vitam nostram acquisiuit, nihil denique quod æquiori negari possit, quàm quod negat se inuito vitam nostram vsurpari posse.

Tria hic etiam distinctè nobis & fusius quam alia sunt explananda. Primum est quod multa quidem sunt iura quibus Dei sumus. Ius est Creationis, Conseruationis, & Finis vltimi, quæ nos totos sic addicunt Deo, vt vnicuique nostrum iure merito possit dicere quod Israeli: *Meus es tu.* Sed apte sanctus Bernardus: *Pro his ita sum amans te quantum possum, sed est quod me plus mouet, plus vrget, plus accendit. Super omnia, inquam, reddit amabilem te mihi, Iesu bone, calix quem bibisti, opus nostræ redemptionis, sic omnino amorem nostrum facilè vindicat totum sibi; hoc inquam est quod nostram deuotionem, & blandius allicit, & iustius exigit, & arctius stringit, & afficit vehementius:* Quasi diceret, tàm naturali, tàm claro & aperto iure emptionis id sibi vindicat, vt quantumcumque velle videremur illi iuri resistere, vel contra quidquam opponere; vix possemus, vix vellemus; sic enim anima propter hoc redemptionis beneficium, suis tribus facultatibus, intellectu, voluntate & memoria, constringitur quodammodo, & suaui quadam violentia trahitur ad cedendum illi emptionis iuri, & ad se totam propterea concedendam, vt quod in aliis titulis & beneficiis cogitari poterat, nullas à Deo, propterea, factas expen- *Isai 43.* *Serm. 20. in Cant.*

sas. In hoc plurimum valeat, quia certe multum de suo Redemptor noster expendit & effudit.

Ibid. Sic pergens sanctus Bernardus. *Multum quippe*, inquit, *in eo laborauit Saluator, nec in omni mundi fabrica, tantum fatigationis Author assumpsit. Ille denique dixit & facta sunt, mandauit & creata sunt; At verò in hoc, & in dictis suis sustinuit contradicentes & in factis obseruatores, & in tormentis illusores, & in morte exprobratores.*

Serm. 11. in Cant. Et alibi: *Quis dignè penset quantæ fuerit humilitatis, Mansuetudinis, Dignationis, Dominum Majestatis carne indui, mulctari morte, turpari cruce? Sed dicet aliquis: Non valuit opus suum reparare Creator absque ista difficultate? Valuit, sed maluit cum iniuria sui, ne pessimum atque odiosissimum vitium ingratitudinis, occasionem vltra reperiret in homine. Sanè multum fatigationis assumpsit quo multæ dilectionis hominem debitorem teneret commoneretque gratiarum actionis difficultas redemptionis, quem minus deuotum esse fecerat conditionis facilitas. Quid enim dicebat homo creatus & ingratus? Gratis quidem conditus sum, sed nullo Authoris grauamine vel labore. Si quidem dixit, & factus sum, quemadmodum & vniuersa. Quid magnũ est, quàmlibet magna, si verbi facilitate donaueris? Sic beneficium Creationis attenuans humana impietas, ingratitudinis materiam inde sumebat vnde amoris causam habere debuerat, idque ad excusandas excusationes in peccatis. Sed obstructum est os loquentium iniqua. Luce clarius patet, quantùm modo pro te, ô homo, dispendium fecit: de Domino seruus, de diuite pauper, caro de Verbo, & de Dei filio, hominis filius fieri non despexit. Memento iam te etsi de nihilo factum, non tamen de nihilo redemptum. Sex diebus condidit omnia, & te inter omnia: at vero per totos triginta annos operatus est salutem tuam in medio terræ. O quantum laborauit sustinens!*

Tract. de dilig. Deo. Et rursum alio in loco: *Quod si totum*, inquit, *me debeo pro me facto, quid addã iam pro me refecto, & refecto, tali modo? Nec enim tam facile refectus quàm factus: nam qui me semel & tantum dicendo fecit, in reficiendo profecto & dixit multa, & gessit mira, & pertulit dura; nec tantum dura sed & indigna. Quid ergo retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi? In primo opere me mihi dedit: in secundo se; & vbi se dedit, me mihi reddidit. Datus ergo & redditus, me pro me debeo, & bis debeo. Quid Deo retribuam pro se?*

In quibus Sancti Patris verbis, aliud est quod secundo hic

loco attentius est nobis expendendum, ad illius iuris potentiam apertius declarandam. Non enim me tantum sibi emit, quod multum est, sed vt me sibi emeret, vt me totum sibi compararet se Ipse totum dedit, quod certè in hac materia, vbi de nobis totis tradendis agitur, vel maxime considerandum est. *Nam*, vt aiebat S. Bernardus, inde apparet, me *bis illi debere meipsum*; nempe & quod me mihi reddiderit, & quod se propterea dederit; In quo postremo dato, si attente perpendatur, tantò est aliquid amplius altero, quanto Ipse qui se totum dedit Christus maior me est. Sicut enim Nolanus ille quem captiuum sanctus Paulinus Episcopus, se donando, redemit, longe illi deuinctior fuit quam alij quos Idem Sanctus sua pecunia redemerat: sic plane nos Christo Domino, qui nos Se Ipso toto dato, redemit. Nam in tota Christi Passione, hoc est potissimum quod attendamus & ponderemus, *Christum* scilicet *sese totum dedisse*, nihil prorsus sibi reseruasse, nihil bonorum temporalium, nihil honoris terreni, nihil sanguinis, nihil vitæ: sed omnia prorsus omnia consũmata: vnde si quid Iudæi contra ipsum perpetrarunt, non aliunde est quam quod se illis permisit, quam quod se nobis dedit. *Hæc est*, inquiebat, *hora vestra, & potestas tenebrarum*: qua quidem potestate sibi facta si ad grauiora infligenda tormenta voluissent abuti, passus illa fuisset Christus, quia se totum illis tradiderat, vt se mihi totum hoc iure donationis vendicaret. Luc. 22.

Atque vt magis etiam appareat quanta sit illa donatio, præter dignitatem Personæ se donantis, quod in donatione præcipuũ & maxime considerandum venit, *vt ex animo fiat*, hoc certe habet insigniter hæc donatio, Nam nulla vmquam Charitas par eius Charitati extitit, nullum vmquam donum tam voluntarium, tam liberum, tam liberale, tam internum, & tam ex omni parte absolutum. *Oblatus est, quia Ipse voluit.* Is. 53.

Adde quod si ad beneficij magnitudinem spectari solet vel malum à quo quis eripitur, vel bonum quod confertur, vel numerus & multitudo beneficiorum disparium, vel eiusdem multoties repetita collatio, quando vel etiam minus is meretur, cui gratia toties redonatur; Quid horum non reperitur in hoc beneficio Redemptionis, & in quouis gradu tam sublimi, vt vltrà quò procedatur, cogitari non possit? Quale enim istud est malũ, dira Inferorum æternitas vnde sunt eruti qui sunt redempti? Quale

illud bonum, sempiterna beatitudo quò sunt iidem vocati? Quàm crebrò & frequenter verò beneficium immerenti renouatur? Quoties videlicet se homo mortali culpa coinquinat! Tùm enim peccator iterum reuocandus ab inferis, tùm rursus aperiendi sunt illi cœli quos noxa lethalis clauserat: tùm quasi etiam fundendus Christo sanguis; tùm Christo quasi est moriendum, quia mortis eius meritum ita est necessarium ad resipiscentiam peccatoris, vt nisi meritum esset inexhaustum, oporteret toties Christum pati, quoties venia remittitur peccatori.

Qua quidem in multiplicitate beneficij, non solum apparet Bonitas Benefactoris, sed & malitia & indignitas peccatoris, qui post acceptum etiam beneficium suo Benefactori tam ingratum se præbet, vt illum rursus crucifigat, sicut in sequenti discursu patebit clarius: Quòd enim modo hæc commemorentur, eò tantum spectant vt demonstretur quale sit inde ius Christi Redemptoris in nos, quod tam multis, & tam strictis simul conflatis constat nominibus.

Et ne in contentionem aut dubium aliquod cuipiam tale ius vocari possit, hoc tertium est exponendum quod sic à Patre ius illud est confirmatum, & à Filio acceptatum, vt Pater in Filij manus nos omnes posuerit, & Filius nullos tamquam suos agnoscat, quin solenni Sacramento se ita illi addicant, vt sibi plane mortui velint esse, sicut ipse pro ipsis est mortuus. Hæc nempe vera est baptismi significatio, hæc nota Sacramenti virtus & institutio, hæc germana ratio cur baptizati corpus immergatur in aquam. *An ignoratis*, inquit Apostolus, *quod quicumque baptizati sumus, in morte ipsius baptizati sumus, consepulti enim sumus cum ipso per baptismum in mortem.* Id est, sicut ille mortuus, & sepultus fuit, vt nos sibi redimeret, ita nos redempti profitemur nos omnibus mori vt ipsi soli viuamus. At vero licet postea baptisati nihil cogitantes de tali iure, & debito, prorsus sibi, non Christo viuant, non soluuntur tamen propterea suo debito, sed semper eo manent obstricti. Neque vlla vis hominum, nulla ætas temporum, aut nulla potestas etiam Dæmonum, characterem in baptismo impressum quo tale debitum designatur, obliterare poterit.

Ioan. 13.

Rom. 6.

Quin addo, nec ipsum posse Christum se hoc tam debito iure abdicare, sicut non potest non esse Christus: Hoc est enim illi

tam proprium, & vt vocant, essentiale, vt quamdiu erit Christus, erit in illo iure, atque in illa iuris exigendi voluntate. Quamobrem plagas in suo seruauit corpore, quasi suæ testes potestatis, & juris: quasi signaculum & sigillum quo ratum fixum in omnem æternitatem sibi jus illud retineat: quasi agat ex syngrapha cum hominibus; Vos mihi has intulistis plagas, & eas libens accepi, vt vos redimerem; mei estis, meos vos repeto, jus negare meum non potestis, ecce vestrum debitum: en tabula obsignata, en monimenta authentica, en omni testimonio majora signa. Quid contra potest obiici? O quam iustè in cœlo illi canitur: *Dignus est agnus qui occisus est accipere virtutem, & Diuinitatem, & sapientiam, & fortitudinem, & honorem, & gloriam, & benedictionem.* Apoc. 5.

III. PVNCTVM.

NIHIL *est igitur in vitæ nostræ vsu minus nostrum, quam ipse vitæ vsus*, quia nihil est quod sit magis alrerius, nempe Christi, qui iure Emptionis nos ita totos sibi vendicat, vt nullus possit nec velit Christianus de illo jure contendere; non enim humano tantum intellectui lux aperta infunditur vt tale jus videatur, sed voluntati simul flamma injicitur, vt se velit illi subjicere. Quid enim ad omnem animorum inflexionem potentius, *quid misericordius intelligi valet*, inquit sanctus Anselmus, *quàm peccatori æternis tormentis deputato, & vnde se redimat non habenti, Deus pater dicat, accipe vnigenitum meum, & da pro te; Ipse filius, tolle me, & redime te.* Quasi hoc dicunt, quando nos ad Christianam fidem vocant & trahunt. L. 2. cur Deus homo c. 20.

Sanctus vero Bernardus, descendens ad ipsam Veritatis Praxim: *Seruite*, inquit, *Domino in timore, vt sine timore quandoque de manu inimicorum vestrorum liberati, seruiamus illi. Seruite in spe, quoniam fidelis est in promißis. Seruite ex merito, quia multus in meritis est. Nam etsi cætera taceam, hoc solo certe non immeritò vitam sibi vendicat nostram, quòd pro ea præbuit suam. Nemo igitur sibi viuat, sed ei qui pro se mortuus est. Cui enim iustius viuam, quam ei qui si non moreretur, ego non viuerem? Cui commodius quam promittenti vitam æternam! Cui magis ex neceßitate, quàm flammas perpetuas minitanti; sed seruio voluntariè quia Charitas* Ep. 143.

libertatem donat, Charitas scilicet vel qua me diligit, vel qua ipsum diligo. O quam pauci sic illi seruiunt, sic illum diligunt, cum sic tamen omnes illum diligere teneantur.

Non recordaris, inquis, non venit in mentem talis Christi memoria. Res occurrentes nos aliò inde abripiunt, & sibi nos conglutinant. Verè ita est, hæc est ingratitudo nostra. Hæc insensibilitas animi circa Liberatorem nostrum. Hoc est quod animæ
Isai. 17. in primis exprobrat: *Oblita es Dei saluatoris tui, & fortis adiutoris tui non es recordata.* Quasi diceret, ne te in res externas excuses, quidquid sit quod occurrat, si mei velles recordari, satis potens sum ad peruincenda omnia; tantùm mei recordare, recordare mei iuris, recordare tui debiti.

Hoc est quod modò versandum est in animo, & tot modis reuoluendum quibus infigi queat memoriæ, ad omnem vitæ actum & vsum, vt deinceps nullum nobis vsurpemus; vel in substantia, nihil aliud facientes quàm quod velit Deus; vel in modo vel in fine, non aliter nec alio fine, quàm vt ipsi placeamus.

Sic cogitemus de vnoquoque vitæ nostræ actu, sicut de re aliena quam nobis vsurpare nollemus, ne furti, ne sacrilegij nos reos redderemus. Nihil iniquius quam defraudare operarium mercede sua, quod eò iniquius est quò quis operarius majorem operam, majoresue expensas tùm pecuniæ, tùm corporis, tùm animi & si quas alias, ad opus collocarit; talis tum defraudatio re-
Iac. 5. censetur inter ea peccata quæ clamant apud Deum vt expresse habet sanctus Iacobus: *Ecce merces operariorum quæ fraudata est à vobis, clamat, & clamor eorum in aures Domini Sabbaoth introiuit.* Sicut enim nihil erat debitum iustius, sic nihil est negatum iniustius.

Hæc est scilicet defraudatio, hæc est iniquitas, quæ contra Christum committitur, quando actus vitæ, contra eius voluntatem vsurpatur; nam defraudatur sua mercede, priuatur suo de-
2. Reg. 3. bito, pro quo emendo tot expensas dedit, quot fluxerunt ab eius corpore, sanguinis guttæ; *Vt quid perditio hæc? REDDE vxorem meam Michol quam despondi mihi centum preputiis Philisthinorum.* Hoc scilicet Dauidi nomine, cara erat in primis ista
Ibid. 23. vxor, quod tanto illam pretio sibi emisset. Sic quando est allata ei aqua de cisterna Betheemitica, quam valdè sitiebat; vt audiuit tres illos milites à quibus allata est, manifestum vitæ pericu-

lum adiisse: *Noluit bibere*, inquit Scriptura, *sed libauit eam Domino, dicens: propitius mihi sit Dominus ne faciam hoc: num sanguinem hominum istorum qui profecti sunt, & animarum periculum bibam?* Singularis ille vitæ tuæ actus quem exerces, & particularis gratia quæ præsens adest vt illam exerceas, est velut illa aqua, non hominum vitæ periculo, sed ipsius Dei vitæ pretio tibi comparata: Et tu illam bibes! tu illam exhauries! tu illam tibi libabis non Domino! Caue id etiam atque etiam.

Hoc vnum hodie pietatis & religiosi cultus ostenderunt Iudæi, quod cum Iudas retulisset argenteos ad Sacerdotes: *Non licet*, inquiunt, *eos mittere in corbonam, quia pretium sanguinis est.* Sic plane tibi dicendum de vnoquoque vitæ actu: non licet mittere in profanum, in naturalem, in humanum aut alium quemuis vsum, præterquam Spiritualem & Diuinum, *quia pretium Sanguinis est*, & illius ipsius Sanguinis pretium, cuius erant illi argentei. An tu minoris illum facies sanguinem, quàm tùm Iudæi sic loquentes? An tu minus iudicabis, quidquid illo est emptum pretio, non esse profanandum, non esse in alios assumendum vsus, quàm pietatis, & Charitatis? *quia pretium Sanguinis est.* Matth. 27.

O qualis ille Sanguis! ô quale illum pretium! ô quale hinc motiuum vitæ totius in Christum referendæ, cùm nulla sit pars vitæ nullusque eius vsus, de quo non possit dici, *pretium Sanguinis est, & pretiũ Diuini Sanguinis.* Hoc nisi Sanguine, hoc nisi pretio Sanguinis, hoc nisi motiuo mouearis ad totam Christo fundendam vitam, Sanguis ille dicetur à te contemni, à te conculcari, & pollui. De te dicetur quod ait Sapiens de audace; *quoniam quasi nihil est ante illum Sanguis*, id est, tam parum mouetur effuso proximi sanguine, quasi nihil illi esset vita proximi. Non sic velles esse audax circa humanum sanguinem: cur non vereberis id audere circa Diuinum? Hebr. 10. Ecclesi. 8.

EODEM DIE,

AD HÆC SANCTI PETRI VERBA:

Iesum Nazarenum, virum approbatum à Deo in vobis, affigentes interemistis. Act. 2.

VEL AD ISTA SANCTI PAVLI:

Rursum crucifigentes simimetipsis filium Dei, & ostentui habentes. Hebr. 6.

VERITAS PRACTICA.

Grauius est Christo pati à peccato, quàm pro peccato.

RATIO inter alias & quæ cæteras omnes complectitur, hæc est, quod quidquid graue fuit Christo, cùm pro peccato pateretur, reducitur ad hæc tria, contemptum, pœnam & mortem.

Sed hæc tria Christus à peccato grauius patitur.

Ergo & grauius est Christo pati à peccato, quam pro peccato. Quod præsertim hodie intelligendum est à peccatore.

I. PVNCTVM.

PRIMVS Euangelicus Concionator, Sanctus Petrus, in prima Concione quam habuit ad Iudæos, cùm quædam de Christo Domino ad intellectus instructionem præmisisset, tùm ad permouendas ipsorum voluntates dixisse narra-
Act. 2. tur in Actis Apostolorum: *Viri Israelitæ, audite verba hæc: Iesum Nazarenum, virum approbatum à Deo in vobis, virtutibus & prodigiis & signis per manus iniquorum affigentes interemistis.* Et nonnullis interiectis concludens, *Certissime sciat ergo omnis domus Israel, quia & Dominum Eum, & Christum fecit Deus, hunc Iesum quem vos crucifixistis. His autem auditis*, inquit Sacer Historicus, *compuncti sunt corde, & dixerunt ad Petrum, & ad reliquos Apostolos, quid faciemus, viri fratres? Petrus vero ad illos, pœnitentiam* inquit, *agite, & baptisetur vnusquisque vestrum in nomine Iesu Christi: & aliis verbis plurimis exhortabatur eos dicens: Saluamini à generatione ista praua.*

Hoc est videlicet concionari, sic de Christo Crucifixo dicere
Is. 27. vt audientes compungantur corde, & dicant, *quid faciemus?* Iste est omnis fructus, vt auferatur peccatum: & istud est aptissimum producendi talis fructus medium, si quis se peccato suo Christum

stum interemisse agnoscat. Hoc est quod sanctus Paulus ad eosdem Iudæos, in peccata post baptismum lapsos, scribens agreditur, cùm eos docet nihil minus per peccatum suum effecisse quàm quando Christum crucifixerant, imo & aliquid grauius; *Rursum*, inquit, *crucifigentes sibimetipsis Filium Dei, & ostentui habentes*. Magna vis in illa voce *rursum*, quasi diceret, Graue quidem illud fuit cùm primo Filium Dei crucifixistis, sed longe grauius cum eundem Dei filium per peccata vestra cruci rursum affixistis. Quod quidem patet quam sit grauius, ex eo quod difficilius remittitur: Sic namque præmiserat; *Impossibile est enim*, id est, valde difficile post multos in peccatum lapsus, *rursum renouari ad pœnitentiam*. O quis intelligat hanc peccati grauitatem! ô quis eam intelligens non compungatur de præteritis! & futura diligenter non præcaueat!

Eò directe spectat proposita Veritas, quæ est tota sancti Augustini, vt iam supra monuimus: sic enim in quodam sermone Christum peccatori loquentem inducit his verbis, *Cur me grauiori* Serm. 181. *tuorum criminum cruci quàm illa, in qua quondam pependeram, affixisti? Grauior enim apud me peccatorum tuorum Crux est, in qua inuitus pendeo, quàm illa in quam tui misertus, mortem tuam occisurus, ascendi*. Quod de sola Cruce non tantum est intelligendum, sed de vniuersa passione, quæ nomine Crucis, & Crucifixionis, frequentius exprimitur, quia pars est passionis Christi præcipua.

Cùm autem multæ reddi possent rationes cur sic dicatur grauius esse Christo pati, rursùm à peccato, quàm cum passus est primùm pro peccato; tum ista inter alias modò refertur quæ vniuersam passionis seriem breui compendio complectitur, nempe omnia reuocando ad triplex caput, CONTEMPTVM CHRISTI, POENAM, & MORTEM. Quæ quidem tria distincte Dominus designauit cum de passione sua differens dixit, *Ecce ascendimus* Luc. 18. *Ierosolymam, & consummabantur omnia quæ scripta sunt per Prophetas de Filio hominis. Tradetur enim gentibus, & illudetur, & flagellabitur, & conspuetur, & postquam flagellauerint occident eum*. Sicut enim illusiones & sputa contemptum, sic flagellatio pœnam, & occisio mortem manifeste designant.

Tribus porrò modis tota Declaratio potest institui; Primus, quo narretur vno veluti puncto & vna discursus continuatione, quàm graue fuerit Christo Domino in his tribus pati.

Deinde ad secundum punctum quàm grauius illi modo sit hæc eadem tria pati à peccato quoties peccatur. Alius est quo à singulari qualibet parte narrationis historicæ fit moralis reflexio ad eandem cõtemptus vel pœnæ speciem, quæ reperitur in peccato. Tertius deniq;, cæteris præferendus, quo singillatim de contemptu, de pœna, & de morte sic tribus punctis differitur, vt primo simul videatur quam grauis fuerit ille contemptus quem pro peccato passus est Christus; tum deinde quàm grauior ille sit quem modo à peccato patitur. Sicque consequenti secundo puncto ac tertio de pœna, & de morte.

In quibus enarrandis illud etiam aduertendum quod quæ hîc breuitatis causa leuiter attinguntur, videri possunt in antecedentibus supra hebdomadis, vbi de singulis vnoquoque die, mysteriis. Interserendi sunt etiam nonnulli affectus in ipso historicæ narrationis decursu, antequam ad moralem de peccato expositionem deueniatur.

Quibus ita præmonitis: Primum quod è tribus vniuersæ passionis suæ capitibus Christus commemorat, est Contemptus; *Tradetur*, inquit, *gentibus & illudetur.* Cum autem variæ fuerint huius contemptus species, tum septem potissimæ seliguntur, ad quas aliæ referri possunt.

Prima est illa Traditio de qua loquebatur Dominus, quæ triplex consideranda est, & vnaquæque multùm probrosa. Prima
Matth. 26. est Iudæ proditoris, *Quid vultis mihi dare, & ego vobis eum tradam!* Christum vendi tamquam mancipium! vendi ab vno è suis præcipuis discipulis, & vendi suis inimicis, quo solebant mancipia vendi pretio! Tam graue id Christo fuit vt cùm de hac traditione primùm suis Apostolis mentionem faceret, totus inhor-
Ioan. 13. ruerit, *turbatus est spiritu*, ait Euangelista, *& protestatus est, &*
Ibid. 18. *dixit: amen amen dico vobis, quia vnus ex vobis tradet me.* Alia vero traditio est cum illum Iudæi tradiderunt Pilato, qui propterea Christo dicebat, *Gens tua & Pontifices tradiderunt te mihi.* Quod certe ad augendum Christo probrum excogitarunt, quia Iudæi tam inuisi erant Gentibus vt quos à Iudæis Gentiles in sua potestate haberent, miris illusionum modis diuexarent, quæ in religionis contemptum redundabant, blasphemantes contra verum
Ps. 68. Deum qui à Iudæis colebatur; Hinc regius Psaltes, & in eius per-
Rom. 15. sona Dominus, *Improperia improperantium tibi ceciderunt super*

me. Cum autem Pilatus adiudicauit fieri petitionem Iudæorum, Luc. 23.
& Iesum tradidit voluntati eorum, tertia quædam est traditio
quæ probris omnibus viam aperuit, hinc nempe ortum crucis
opprobrium; neque enim ex vlla lege sua, poterant Iudæi Dominum cruci affigere. Crux latronum erat supplicium, at numquam Christus latrocinij fuit accusatus, cur ergo fuit crucifixus vna cum latronibus? quia scilicet hoc genus mortis erat probrosius, & quia *traditus illis erat Iesus*, vt pro sua voluntate probris illum afficerent. *Factus sum in derisum omni populo, canticum eorum tota die.* Thren. 3.

Secunda Contemptus species, cùm tamquam latro captus est & constrictus vinculis ac catenis, vnde ipse Dominus: *Tamquam ad latronem existis comprehendere me.* O quali tum impetu omnes in eum inuolarunt quos pudebat ab eo se in terram paulò ante prostratos! *Quasi rupto muro & aperta ianua, irruerunt super me.* Iob 30.

Tertia species, Petri negatio. Primo is negat se omnino nosse Christum. Deinde id iuramento affirmat. Ac denique tandem anathematisat, id est, cum dira quadam imprecatione Christum execratur & negat se nosse. O quis tùm Christo animus! *Abominati sunt me consiliarij mei, & quem maxime diligebam, auersatus est me!* Iob 16.

Quarta, cùm apud varios Iudices variis est accusatus calumniis; *Surgentes testes iniqui quæ ignorabam, interrogabant me. OS* Ps. 34.
peccatoris & os dolosi super me apertum est, locuti sunt aduersum me Ps. 108.
lingua dolosa. EGO redemi eos, & ipsi locuti sunt contra me Osee 7.
mendacia.

Quinta, cùm præcipuè apud Herodem velut fatuus est habitus, & alba veste indutus, Tum verè *astiterunt reges terræ & principes conuenerunt in vnum, aduersus Dominum & aduersus Christum eius.* Ps. 2.

Sexta, quando Barrabæ comparatus est & posthabitus, ac tàm abiectus vt diceret, *Ego autem sum vermis & non homo, opprobrium hominum & abiectio plebis.* Ps. 21.

Septima, quando exhibuit Eum Pilatus toti populo coronatum spinis, indutum purpureo vestimento, & arundine tamquam ludicro sceptro decoratum. O quæ tum sannæ! quæ probra! quæ conuitia quæ ad deficientem & extremum vsque spiritum eius perseuerarunt. *Abiectionem posuisti me in medio* Thr. 3.

Ibid. 2. *populi mei, plauserunt super me manibus omnes transeuntes viam, sibilauerunt & mouerunt caput.* Quæ quam fuerint grauia & acerba Christo Domino facile est cogitare.

Sed tamen audeo dicere, longe illa grauiora sunt quæ nunc quotidie per peccata patitur à peccatoribus. *Rursum crucifigentes sibimetipsis filium Dei, & ostentui habentes.*

AC quidem vniuersim quod Christus à peccatore contem-
Ioan. 8. natur, nihil est clarius. *Et vos inhonorastis me?* Quomodo vero particulatim in septem illis speciebus, suo quodam modo, concurrentibus ad quodlibet mortale peccatum: paulo attentius est indagandum.

Primò aperte venditur Christus in peccato, & traditur Inimicis. Quid est enim vendi aut vendere? Nempe alienare à se rem vnam pro alia, rem possessam pro alia possidenda. Hoc autem ita fit in peccato; Nam ante peccatum habebas Christum, habebas eius merita, eius gratias, eius amicitiam, eius regnum:
2. Cor. 13. *An non cognoscitis vosmetipsos quia Christus Iesus in vobis est?* inquit Apostolus: post admissum verò peccatum euanescunt illa
Gal. 5. omnia. *Christus vobis nihil proderit,* ait idem Apostolus, *euacuati estis à Christo. A gratia excidistis.* Fundus ipse in quo erat Christus, venditur, nempe anima: de cuius venditione per pecatum, sic præclare sanctus Augustinus; *Vnusquisque peccando, Diabolo*
In Epist. ad Rom. *animam suam vendit, accepta tamquam pretio, dulcedine temporalis voluptatis.* Vnde patet non modo vendi & tradi Christum, sed & istam venditionem esse illi magis probrosam & grauiorem quàm quando à Iuda est venditus; Nam tum facile poterat Christus se manibus Iudæorum eripere: & inuito venditore Iuda, poterat se sibi suisque reddere: at quando à te venditur, non potest te inuito redire, non potest inquam, stante lege quam statuit de non cogenda tua libertate, quam ille legem non infringet. Deinde nondum nos emerat quando primò à Iuda est venditus, nunc vero postquam suo nos redemit Sanguine, sic à nobis vendi, & vendi tam vili pretio quale est sensualis voluptas! certe minus est pretium quàm triginta argentei quibus est venditus, & proinde maior contemptus.

Secundo, stringitur quibusdam quasi vinculis quando per affectus nostros inordinatos sic impeditur eius operatio vt quas

vellet conferre gratias non conferat; & sicut dicitur in Euangelio de quibusdam locis aut personis quod ibi non posset virtutes vllas aut paucas facere, propter incredulitatem eorũ: ita parùm operatur cum his qui suo affectu deprauati, non quid velit Deus, sed quid suadeat cupiditas, potius spectant. *Seruire me fecisti in peccatis tuis*, quasi diceret, Ego te gratiis meis præueniebam, vt membra tua Mihi & Iustitiæ seruire exhiberes: sed tu contra resistendo gratiis, me seruire tibi fecisti, me cedere cupiditati tuæ coegisti; Non quod illi tecum consenserit, sed quod à te impeditus & quasi captiuatus non illam coercuerit vt coercere potuisset & voluisset, nisi obstetisses. Nam si Apostolus dicebat se *ita captiuatum esse lege membrorum, vt quod bonum vellet non faceret*; cur non potiori iure id dicetur de Christo qui quod vellet bonum in peccatore non facit, quòd ipsa eadem lege membrorum impediatur, ne faciat: quod perinde est ac captiuari & constringi: sed longe probrosius & indignius, quam captiuaretur Apostolus, primo illo naturæ corruptæ motu quem sentiebat, nam in peccatore lex illa qua Christus captiuatur, est voluntaria & libera. *Gratis absconderunt mihi interitum laquei sui.*

Marci 6. *Is. 43.* *Rom. 6.* *Rom. 7.* *Ps. 34.*

Tertiò, sic negatur manifeste Christus in peccato, non ore non verbo, sicut Petrus negauit, sed factis & operibus, sicut sanctus Paulus ait: *confitentur se nosse Deum, factis autem negant*; Tum verò etiam ille ipse qui à peccato resipuit Petrus: *Eum,* inquit, *qui redemit eos, Dominum negant.* Nempe cum Dominus pro suo in peccatorem iure & imperio vetet peccatum, *Non mentieris, non concupisces, Ego Dominus:* Contra vero peccator concupiscat; quid aliud sua illa concupiscentia facit quàm illum negare Dominum, cuius imperium sic negligit, quasi diceret, vt est apud Iobum, *Quis est omnipotens vt seruiamus ei?* Sic enim Dominus reputat factum quasi dictum, sic ipse loquitur, *Confregisti iugum meũ, rupisti vincula mea, & dixisti, non seruiam.* Et sicut si ageretur de Fide, qui se infidelem potius quàm Christianum vellet profiteri, nonne is negaret Christum? sic vbi agitur de fidelitate in seruandis præceptis, apostasiæ quoddam genus est & infidelitatis species, peccatum perpetrare. Sic disertis & expressis verbis sanctus Cyprianus: *Cum Tyrannus dicit, abnega Christum, & immola Ioui, sæpe lingua negat, corde reclamante; quamquam hoc grauissimum crimen, tamen aliquam impietatis culpam eleuat humanæ natu-*

Tit. 1. *2. Pet. 2.* *Iob 21.* *Ier. 2.* *Tract. de duplici Martyrio.*

ræ imbecillitas. Ibi Satanas tibi loquitur voce tyranni, per tuam concupiscentiam: abnega Christum & esto Diues. Sacrifica mammonæ & Christo nuntium remittito. Nec dicit, morere, sed potius oblecta oculos. Et tamen hîc sponte submittis genua Satanæ, & ABNEGATO CHRISTO, te totum illi mancipas. Quasi diceret, non modo negas Christum sicut si negaret apostata; sed fieri potest vt grauius etiam Christum offendas quam qui negaret fidem. Nam nullius tibi supplicij denuntiatur metus, nullæ iacturæ, nulli terrores; solo cupiditatis æstu permoueris, non de vitæ periculo agitur, sicut cum de fide agitur. Vnde ex hac parte potest dici peccatum minus excusandum: Quod cùm in Petro locum habeat, vt qui Christum negauerit ore potius quam corde, & terrore mortis abreptus potius quam vllo prauo animo: certe illud Christo grauiùs sic à peccatore gratis negari quam à Petro. *Quia*, inquit, Ioan. 15. *odio habuerunt me gratis*, id est ex mero contemptu, sine vlla nec prætenta causa.

Quartò, contemptus est Christus cùm accusaretur à Iudæis; Sed quantis peccator illum accusat, & quàm longe grauius cùm se excusat. Vix vllus est qui peccando non excuset suam naturæ procliuitatem, aut repugnantiam, quasi aliter à se non posset fieri. Quid porro est sic se excusare, nisi Christum accusare & condemnare, quod sit austerior, quod suprà quàm possint homines exigat, & quod grauiùs illos premat? Iob 40. *Numquid irritum facies iudicium meum, & condemnabis me, vt tu iustificeris?*

Quintò, vt fatuus coram Herode est habitus Christus; mirum certe; sed quam magis mirum apud te Christianum, quæcumque Christi sunt dicta & facta nobiliora, velut stulta & à vero rectæ 1. Cor. 1. rationis sensu aliena reputari? *Nonne quod stultius est Dei, sapientius est hominibus? & nonne id stultius est hominibus quod est Dei sapientius & sanctius?* Quid Christo magis probatum quàm paupertas? quid à mundo magis reprobatum? Quis mundanus non eum iudicet fatuum qui ex Christi consilio sua quædam rapienti non repetat, imo etiam quod ipsi superest, largiatur? An vero fatuus iudicari potest ille qui Christi sequitur Consilium, & non simul iudicari stultus Christus qui tale dedit consilium? O humana Iudicia!

Neque Christi minor iniuria, in quouis peccato reperitur, quàm quæ sexto loco notata est in comparatione facta cum Ba-

tabba; quin potius si attente consideretur quod in omni peccato comparatur Christus cum illa re quæ ad peccandum impellit, tanto majorem Christi reperiemus contemptum, quanto res illa quæ Christo præfertur, minus est aliquid quam homo ille cui se Christus posthaberi voluit. *Quem vultis de duobus?* aut amorem Christi, aut amorem voluptatis? Ah pudenda contentio! ah probrosa comparatio! sed tamen ita fit, ita proponitur, ita quæritur in omni peccandi casu: & quisquis peccat, tùm amorem voluptatis, amori Christi præfert. *Et eligent magis mortem quàm vitam.* *Matth. 27.* *Ier. 8.*

RESTAT illud opprobrium cui Christum Pilatus obiecit quando eum velut Regem Iudæorum Iudæis illudendum exhibuit. At quam longe est ignominiosius illud probrum cui peccatores Christum obiiciunt, quando ipsorum intuitu Dæmon sic Christo exprobrat quod habent sancti Cyprianus & Basilius: *Ego pro istis quos mecum vides nec alapas accepi, nec flagella sustinui, nec crucem pertuli, nec sanguinem fudi, nec familiam meam pretio passionis & cruoris redemi, sed nec regnum cœleste illis promitto: & munera mihi quàm pretiosa, quàm grandia, quàm nimio & longo labore quæsita sumptuosissimis apparatibus comparant. Tuos tales munerarios Christe demonstra præceptis tuis monitos, & pro terrenis cœlestia recepturos.* Et quæ plura prosequitur. Certe sanctus Basilius istam quam vocat aduersus Dominum, *gloriationem hostis*, non tantum ipsi Domino, sed & peccatori cuius causa fit, tam grauem putat aliquando futuram, vt ipsa gehennæ supplicia non putet grauiora. *L. de Opere & eleemosi.* *In regulis fusiùs disp. inter. 2.*

Videsne peccator quo in statu & pretio Christum tuum habeas? Nulla est in tota eius passione contemptus species, qua non illum despicias, abneges, conculces, & traducas. Nec dicas tibi aliam esse mentem, te longe alia de Christo sentire, & loqui. Nam & ipsi Dæmones mira de Christo sentiunt & loquuntur. Facta dictis debent conuenire in colendo Christo: aut si hæc forte inter se pugnant, tantum abest vt à nobis colatur Christus, quin potius quanto erit in peccatore major Christi cognitio, meliórque sensus de eius Dignitate & merito, tanto eum peccando contemnet grauiùs, quia major est audacia contemnentis eum quem omni dignum cultu nouit. *Filios enutriui & exaltaui, ipsi autem spreuerunt me!* Nesciebant Gentiles Deum sicut Iudæi, *Is. 1.*

atque ita non se querebatur Deus contemptum ab illis, sicut ab istis: Sic plane nesciebant Iudæi Christum sicut eum Christiani modò norunt. Sicque iam à Christianis dum peccato contemnitur, magis contemnitur. *Melius erat illis non cognoscere viam Iustitiæ, quàm post agnitionem, retrorsum conuerti ab eo quod illis traditum est, sancto mandato. Contigit enim eis illud veri prouerbij Canis reuersus ad suum vomitum: &, Sus lota in volutabro luti.* Quæ quàm sint odiosa & probrosa non modo peccatori, sed & ipsi Christo, fusius infra demonstratur.

2. Pet. 2.

II. PVNCTVM.

De pœna Christi patientis.

COGITANTI attentius de Christi Domini pœnis, prout à nobis sunt explicandæ, Tria occurrunt, vt olim Sapienti, difficilia; & quartum quod penitus ignoro.

Pr. 30.

Primum est, cùm Christus ita esset passibilis & tam multa reuera sit passus pro peccato, dicitur tamen ignorasse seu non sensisse pœnas, *Congregata sunt super me flagella, & ignoraui.* Manifeste de Christo est Psalmus, cum illum sibi Christus applicet in Euangelio.

Ps. 34. Ioan. 15.

Secundum est, quomodo Christus, qui est modo impassibilis, dicatur pati à peccato. *Rursum crucifigentes sibimetipsis filium Dei.*

Tertium, licet aliquo sensu dici possit pati, quomodo eadem quæ passus est patitur, & grauiora etiam quam quæ est passus, vt iam audiuimus ex sancto Augustino: *Grauior est illa Crux in qua inuitus pendeo.*

Quartum denique, quod penitus ignoro est, quomodo, si ita est, audet Christianus peccare: quomodo audet Christianus toties suum Christum cruci affigere, quoties peccat mortaliter? *Regem vestrum crucifigam?* Dicebat ille? Tu vero Regem tuum, Redemptorem tuum, qui iam pro te est crucifixus, tu rursum crucifigas! Vix credi potest te hoc velle posse, si hoc ita esse crederes; Et vix tantillum audiueris aut cogitaueris quomodo id ita sit, quin facile credas. Audi, & quid propositis dubiis responderi possit.

De primo, Diuidendæ sunt primùm, omnes Christi pœnæ in internas

in internas & externas: tum vtræque in septem subdiuidendæ species, ad quas cæteræ quæ cum illis similitudinem quandam habent, referuntur.

Pro internis, videnda est prima hebdomada Quadragesimæ, vbi sex earum species productæ sunt & declaratæ quibus ex sancto Bonauentura septimam hîc adiungimus, qua Christus mirum in modum affectus est cùm valedixit Matri. Et quia tempore præcessit alias quæ in horto concipiuntur mentem Christi grauius affecisse, sic prima pœnarum animi potest dici quam Dominus pati voluit hoc sacra passionis die. Cũ enim prope iam iturus esset Ierosolymam, Agnum Paschalem cum discipulis comesturus, & inde statim in hortum, vbi à Iuda Iudæis proderetur, Matrem prius adiisse, & quæ sibi sub proximam imminebant noctem singillatim declarasse fertur, his aut similibus verbis: MATER colendissima: Scio te non ignorare, quid sit quãobrem è Cœlo in terras venerim. Scio tibi iam ex ipso Præsentationis meæ die denuntiatum esse, me positum velut in signum cui contradiceretur, & tuam ipsius animam pertransiturum gladium. Non te latet quod sæpe indicaui Discipulis meis, me tempore definito tradendum Gentibus, & illudendum & flagellandum & occidendum. En tempus illud definitum! En instat hora consummandorum omnium quæ de me Scripta sunt. Iam conuentio facta est inter Iudæos & vnum ex selectis meis Apostolis de me prodendo. Iam numerata est pecunia; Vendor triginta denariis tamquam vile mancipium. Constringar funibus velut latro. Accusabor vt blasphemus coram Gentili præside. Deridebor vt fatuus coram Herode Rege. Flagellabor vt reus ad columnam. Condemnabor Cruci, crucifigar & moriar. Cras hac hora non viuam. Vale mi plurimum colenda mater. Sic est adimplenda Patris voluntas, sic peccatum expiandum, sic procuranda salus hominum. His cogitandis te domi contine, vel si te pietas excitauerit ad hoc visendum spectaculum, specta mecum in omnibus diuinum Beneplacitum. Cogitemus simul Deum esse dignum cui placando & reconciliando hominibus diuina vita consecretur.

In Pharetra diu. amoris.

Luc. 2.

Tum Mater paucis: FILI carissime, non ignoraui quidem te esse Redemptorem hominum, & his redimendis non modicum à te persoluendum pretium. Sed quale tandem illud esset, non

ita singulatim audiueram. O certe peccatum, malum! ô certe in peccato est aliquid grauius quàm humana mens possit exquirere, cùm Diuinam propterea dari vitam, & tali morte commutari oporteat. Te Adoro Diuina Iustitia, & quidquid materni sensus repugnat in morte Filij, totum tibi subjicio. Sic me Matrem semper cogitaui, vt æterno Patri Mater filij, non minus quam ipse Filius, tota deberetur. Vnam hanc à te Fili mi postulo gratiam, fac tecum moriar vt tecum viuam. Si mea morte possem tuam redimere, sola vellem mori; sed cùm sit tibi moriendum, fac ne sola viuam te mortuo. Fac vt animam meam sic pertranseat doloris gladius, vt anima mea dolore gladij cum tua transeat, cum tua corpus suum deserat, cum tua viuat.

Ne plura dicerent, ora interclusit dolor, & diuulsus à Matre Filius didicit ex his quæ tunc perpessus est, quantus esset in amore dolor. Tum vero cæna cum Discipulis facta, & conscenso monte oliuarum, sex internis aliis doloribus habenas ita laxauit, *Matth. 26.* vt quod dixit Discipulis suis: *Tristis est anima mea vsque ad mortem*, perinde est ac si dixisset, Tantus me animi tenet dolor vt iam his internis doloribus morerer nisi me ad plures externos reseruarem. Vide suprà quid aptius excerpi possit ad grauitatem vniuscuiusque doloris exprimendam, hic est enim proximus finis quò eorum consideratio spectare debet. Tum facto transitu ad externos dolores, quibus se per interiores parauit, septem hæ species recenseri debent.

Prima est, osculum proditoris Iudæ, in quem cum introisset *Ioan. 13.* Satanas vt expresse refert sanctus Ioannes, vix potest concipi quomodo Christus Dominus, infame os illud attrectauerit quin simul cogitetur toto exhorruisse corpore, vt supra memoratur.

Secunda, cum totam egit noctem in illis tormentis quæ sustinuit apud Pontificem, ibi alapis eum cædunt, conculcant pedibus, sputis illinunt, vinclis stringunt, & sicut Philisthæi quon-*Iud. 16.* dam Samsonem, quaquà versum rotant & agitant. *Circumdede-Ps. 21.* *runt me vituli multi, & tauri pingues obsederunt me, aperuerunt super me os suum, sicut leo rapiens & rugiens.*

Tertia fuit, horrenda illa flagellatio, quo tormento sol non *Is. 1.* vidit crudelius. *A planta pedis vsque ad verticem, non est in eo sanitas.*

Quarta, dum spinis coronatur & arundine percutitur, mirum quantum inde pateretur, & quanta inde in vultu sanies, liuor, & plagæ. *Quasi absconditus vultus eius & despectus, vnde nec reputauimus eum. Vere languores nostros ipse tulit & dolores nostros ipse portauit, & nos putauimus eum quasi leprosum, & percussum à Deo & humiliatum.* Quæ non modo ad contemptum, sed ad dolorem indicandum à Propheta memorantur. *Ibid. 53.*

Quinta est Crucis bajulatio, quod certe tale tormentum fuit, vt illi ferendo par non esset Christus, & tum maxime plangeretur à circumfusa turba: *Et plangent eum planctu quasi supra vnigenum, & dolebunt super eum, vt doleri solet in morte primogeniti.* *Zacch. 12.*

Sexta est Crucifixio, dolor plane sensibilis. *Foderunt manus meas & pedes meos: dinumerauerunt omnia ossa mea. QVARE rubrum est indumentum tuum, & vestimenta tua sicut calcantium in torculari? Torcular calcaui solus*, Id est, sanguine vndequaque profluente sic aspersus erat, vt nihil nisi sanguineum in eo appareret. *Ps. 21. Is. 63.*

Septima potest recte dici, sitis, & illa derelictio de qua in Cruce verba fecit vt intelligeremus sic Eum purè pati, quâ omni parte corporis erat passibilis, vt nec animo se solari tantisper vellet, nec dolorem vllo plane modo mitigare, sed calicem vt est in scriptura, *vsque ad fæces epotaret.* O verè consummatum est opus redemptionis nostræ! *O verè consummatorem Iesum!* *Ezech. 23. Hebr. 12.*

Nunc vero exponamus quomodo cum tanta passus sit, dicatur tamen ignorasse & quasi nesciuisse. *Congregata sunt*, inquit, *super me flagella, & ignoraui.* Tam certum omnino est Christum Dominum nihil prorsus ignorasse quàm plane est indubitatum illum fuisse plenum Gratiæ & Veritatis; quid est ergo quod dicatur ignorasse quod & scientia sua Diuina, infusa & creata nouerat, ac suo præterea sensu ita sentiebat vt tametsi alia ignorasset, hoc tamen nescire non potuisset?

Duplex est interpretatio & vtraque valde opportuna in nostris tolerandis miseriis. Prima est, *ignoraui vnde tot in me congregarentur flagella*, Id est, causam in me non vidi cur ita flagellarer & tractarer à meis inimicis. Non deerant quidem causæ ex parte peccati nostri, & ex parte Diuinæ Iustitiæ: sed quantùm spectat ad Eum qui patitur, tam longe est ab omni culpa & omni causa cùr patiatur, vt ipse proditor agnoscat peccatum suum, *quod tradiderit sanguinem iustum:* Ipse Iudex pronuntiet, *nullam in eo*

causam mortis inuenire; Ipse latro clamet, *nos quidem iuste, hic autem nihil mali fecit*: & audito terræ motu, redeant turbæ percutientes pectora sua & dicentes, *verè hic homo iustus erat*; Sic est patiendum innocenter, aut si non sumus innocentes, hæc Innocentis nostri Saluatoris reuocanda est nobis in mentem innocentia,
Luc. 23. vt nobis ipsis dicamus quod dicebat latro ad socium, *nos quidem iustè, hic autem nihil mali fecit.*

Secundò verò, quod non minus est intelligendum; tanta patientia & mansuetudine patiebatur Christus, vt quantumcumque sentiret congregari super se flagella, tamen diceret se ignorare, quia ita se gerebat patiendo quasi id diceret, quasi hoc ignoraret quod pateretur. Hæc est Metaphorica, figurata & interpretatiua ignorantia: Non excandescebat omnino, non agitabatur corpore, non lingua, non oculis, nulla denique parte indicabat se tam dira pati. Hoc est quasi nescire, quasi non sentire, quasi non cogitare: vt doceret nos se tã libenter omnia pati quasi nihil pateretur, sicque eius exemplo Charitatem & patientiam adiungeremus nostris pressuris, cùm alioquin velimus nolimus, patiendum est; Sed longe satius patiendum est in Cruce Christi,
1. Pet. 4. vel boni saltem latronis, quam in cruce mali. *Itaque & hi qui patiuntur secundum voluntatem Dei, fideli Creatori commendent animas suas in benefactis.* Extendi fusius posset hæc moralis instructio.

Atque hinc quod secundum sequitur difficile intellectu explanari facillime poterit, quomodo videlicet iam dicatur Christus passibilis à peccato, cùm sit reuera impassibilis. Quo nempe modo dicitur ignorare quod re tamen vera sciebat: sic planè dici potest pati quod reuera tamen non patitur. Neque enim magis repugnant Christo pati & non pati, diuerso sensu, quàm scire & nescire. Neque minus vtrumque Scriptura refert. Nam in eodem Psalmo tricesimo quarto vnde sunt illa verba iam explanata, expresse ait Deo Psaltes, *apprehende arcum & scutum*, quasi diceret, nisi teipsum tuearis, qui me & te impugnant hostes, te offendent & ab eis patieris: scuto tibi est opus vt inimica tela retorqueas. Nonne hoc est aperte dicere, Deum esse passibilem? Est autem eadem plane ratio Dei & Christi sedentis ad dexteram Patris. Nam sicut Deus reuera est impassibilis, ita & modo Christus: & sicut dicitur tamen Deus passibilis, ita & Christus dicendus est.

Quomodo autem id dicatur, duplex eſt ſenſus. Primus ille ipſe eſt qui iam de interpretatiua Chriſti productus eſt ignorantia, quod ita ſe Deus gerit erga peccatores, ita ſe Chriſtus habet circa peccatum quaſi pateretur, & quaſi ſentiret malum eius. Non ſe vindicabat Chriſtus de inimicis cùm ab eis malo pœnæ petebatur, & ſic dicebatur malum illud ignorare vel non ſentire. At contrà cum à peccatore impetitur malo culpæ, malum iſtud non ſinit impunitum, puniens peccator ocyus ſerius, ſicque puniendo malum culpæ ſiue peccatum, dicetur malum hoc ſentire & à peccato pati. Sic expreſſe Scriptura de Deo in peccatores, *tactus dolore cordis intrinſecus, delebo, inquit, hominem quem creaui.* Et manifeſte Apoſtolus : *Nolite contriſtare ſpiritum ſanctum Dei:* vbi ſanctus Anſelmus, *In ſua,* inquit, *ſubſtantia, Spiritus Sanctus contriſtari non poteſt, cum ipſe ſit æterna & incommutabilis beatitudo ; ſed ad ſimilitudinem hominis contriſtati dictum eſt qui domum illius qui eum contriſtauit egreditur.* Gen. 6. Epheſ. 4.

Theophylactus autem & alij, in eundem Scripturæ locum ſic alio ſenſu declarant, quomodo Deus dicatur pati à peccatore, licet peccatum non puniret, quia videlicet *peccato Deus offenditur, tamquam oppoſito ſuæ bonitati, ſuæ legi æternæ, ſuo Dominio, cæteriſque perfectionibus ſuis,* quas ſicut non poteſt non amare, ſic non poteſt nō odiſſe, non deteſtari, non grauiter ferre peccatum. Atque ita ſi eſſet paſſibilis, tantum ex vnoquoque peccato dolorem ſentiret, quantum ex re quauis moleſta & graui ſentire poſſint homines. Vnde illud ſemper manet vt quantum eſt ex parte peccati, tam verè dicatur affligi & pati Deus quam ſi reuera pateretur, quia niſi hoc haberet à ſe vt eſſet impaſſibilis, haberet à peccato vt pateretur. Quod perinde eſt ad offenſionem atque iniuriam inferendam ac ſi reipſa ſenſibili motu grauitatem iniuriæ perſentiret. Sicut ſi quis lorica indutus ita percuteretur ab aduerſario vt nullum ſentiret dolorem, non diceretur minus percuſſus, ſed tantum minus læſus ; Nec defectus læſionis eſſet à percutiente, ſed à percuſſo ; vnde perinde ſemper maneret iniuria percuſſionis ac ſi læſus eſſet. Sic paſſim Scripturæ de Deo vt iam videbitur in explanando Tertio quod eſt propoſitum de Chriſto Domino ſimiles quaſdam & grauiores patiente pœnas à peccato quam pro peccato.

Prima internarum fuit ſeparatio filij à matre, grauis certe do-

lor, sed quam longe est grauior quando per peccatum separatur ab anima quam vnice diligebat; separatur enim inuitus, eiicitur ab anima, expellitur, & in eius locum introducitur inimicus: non ad duos aut tres dies, sed ad menses aut annos integros, aut ad ipsam etiam æternitatem: neque enim redibit in animam quantumcumque foris pulset, clamet & expectet, nisi quando libuerit animæ cuius voluntati se ita Christus subjicit, vt mors & vita quam in ipsa habet sit in eius voluntate. O stupendam
Is. 59. Christi bonitatem! O execrandam peccati malitiam! *Iniquitates vestræ diuiserunt inter vos & Deum vestrum!*

De internis aliis doloribus cùm toti fuerint excitati propter peccatum & miserias inde consequentes, vt explicatum est suo loco, quis non facile capiat toties Christo renouari dolorem, quoties renouatur obiectum & doloris materia? Nonne sic iisdem pene verbis vtrumque dolorem Scriptura exprimit, & quem in terra passibilis sentit, & quem in cœlo impassibilis pa-
4. Reg. 10. titur. *Cæpit Dominus tædere super Israel. FACTA sunt mihi mo-*
Is. 1. *lesta, laboraui sustinens. VIDIT Dominus & malum apparuit in ocu-*
Ib. 59. *lis eius, & APORIATVS est.* Quo vno verbo quidquid tristitiæ, timoris, anxietatis & similis cuiuscumque molestiæ Christus in horto pertulit tam apte exprimitur, vt Apostolus indicare volens se in grauiores quasque incidisse miserias tùm animi, tùm corpo-
2. Cor. 4. ris, non alio vtatur verbo quàm *aporiamur*, id est, omni re prorsus atque ipso etiam rei agendæ consilio priuati sumus. Quis crederet eò reduci Deum! aut quis pius non crederet sic affirmante Scriptura?

Sic de septem illis externis pœnarum speciebus quas Christus passus est, nulla prorsus relata est cui non aliquid simile Scriptura vel Patres referant, quod à peccatore inferatur Deo. Proditoris
Pro. 3. osculo Iudæ inhorruit! *Sic abominatio Domini est omnis illusor: sic*
Iob 36. *simulatores & callidi prouocant iram Dei.*

Alapis, calce, sputis & aliis probris per totam noctem pro-
Iob 15. culcatus est Christus. At ecce noctu diuque peccator, *tendit aduersus Deum manum suam & contra omnipotentem roboratur.* Ne-
In c. 15. Lucæ. que minus peccato quam sputis fœdatur Christus. *Vnde tu qui accepisti imaginem Dei*, ait sanctus Ambrosius, *noli eam irrationabili fœditate consumere.*

Flagellatus est semel aut iterum Christus; At vero indesinen-

ter *ingeminantur flagella Christo,* ait sanctus Augustinus, *quia flagellatur sermo eius:* & afferens illud supra memoratum, *Congregata sunt super me flagella,* sic pergit, *flagellatus est flagellis Iudæorum: flagellatur blasphemiis falsorum Christianorum: multiplicant flagella Domino Deo suo, & nesciunt.* Quid clarius, & quid aptius ad rem nostrã? Aut si forte dubites quomodo blasphemi flagellent Dominũ, & quinam sint illi blasphemi, audi sanctum Bernardum de vnoquoque peccato loquentem sub propriæ voluntatis nomine: *In ipsum, horribile dictu, desæuit authorem. Omnino enim vellet Deum peccata sua aut vindicare non posse, aut nolle, aut ea nescire. Vuult ergo eum non esse Deum, quæ quantum in ipsa est, vult eum aut impotentem, aut iniustum esse, aut insipientem. Crudelis plane & omnino execranda malitia quæ Dei potentiam, iustitiam, sapientiam perire desiderat.* Hoc est scilicet blasphemare, sic de Deo peruerse sentire: & hoc est flagellare Dominum Deum, sic omnia eius attributa proterere, sicut si omnia corporis membra flagellatione contererentur. O verè dictum: *Crudelis plane malitia!* Tract. 10. in Ioan. Serm. 3. In Resurr. Dom.

Quod præterea Christus coronatus est spinis, quod crucem baiulauit, quod cruci affixus est, & in cruce sitim ac cæteros corporis cruciatus sine vllo solatio tolerauit, totidem respondet à peccato pœnæ, Christo grauiores. Nam dum peccator mundanas suas solicitudines quæ spinis in Euangelio comparantur, præfert Christi consiliis & præceptis quibus regi deberet, quid aliud quam spinis coronat Christi caput? An agnoscis Christiane Christum esse Regẽ tuum? Agnosco, inquis. An te illius regimine regi velles? velles certe, sed simul velles illius regimen non esse aliud quam quod mente voluis, quàm quod solicitè desideras, & auide cupis. Hæc est corona quam illius imponis capiti, tua scilicet deprauata voluntas qua te vna vis regi, nec in Christi regno aut diuino sensu, velles aliud esse quod tuo repugnaret; vt ille quidem te regeret sed peccato tuo te regeret, & non in te Christus sed peccatum à Christo quodammodo approbatum aut dissimulatum regnaret cum concupiscentiis. *Væ filij desertores,* dicit Dominus, *vt faceretis consilium & non ex me, & ordiremini telam, & non per spiritum meum, vt adderetis peccatum super peccatum.* Nempe hanc prauam mentem quam peccator suis peccatis addit, vt illa velit Christo probari, & à Christo per illa regi: *Vt in concupiscentiis vestris insumatis.* Luc. 8. Is. 30. Iac. 4.

Quid porro est quod inter extremos suos dolores numeret,
Is. 63. *quia torcular calcauit solus*, nisi quod peccato fiat vt solus crucem baiulet. Suam nempe peccator crucem abiicit, & quod illi præcipue ferendum erat ad salutem, in solum Christum reiicit. Quasi sit peccatori satis quod Christus patiatur! ô peccati sæuitiam! Hoc est quod Ipse in alio Scripturæ loco plangit acerbissimè:
Ps. 128. *supra dorsum meum fabricauerunt peccatores, prolongauerunt iniquitatem suam.* Quasi diceret, quidquid sibi peccatores indulgent, quidquid ad liberiorem vitam sibi laxandam comminiscuntur, quidquid sibi fingunt de omni timore deponendo & de securitate suæ salutis, totum hoc in me conjiciunt, totum id ita sibi promittunt, quia pro illis passus sum; quod certe non potest non esse mihi grauissimum, vt quo motiuo deberent vti ad concupiscentiam reprimendam, eodem abutantur ad illam relaxandam. Quid dirius cuiuis Patri quàm videre filium tanto effusius sibi bona parta prodigentem, quanto ipse filius vidit Patrem in illis bonis acquirendis laborasse? Suntne vero hæ parentum expectationes? Suntne hi Crucis fructus?

Sed quod præcipuum est in hac tota materia, *Crucifixio*, præcipuum illud est quod disertis Apostolus verbis expressit, *rursum crucifigentes sibimetipsis filium Dei. SI AFFIGET homo Deum,*
Mal. 3. *quia vos configitis me. Me vos configitis gens tota.*

Hoc quærebat aliquando Deus à populo suo, Vtrum fieri posset vt Deus cruci affigeretur. Et certe si de cruce lignea vel quam vocant materiali cruce sit quæstio, satis aperte constat quod non possit Deus, vt Deus, crucifigi; & idcirco factus est homo vt tamquam homo crucifigeretur. Sed si quæstio sit de alio quodā genere crucis quo Deus in nobis affigitur velut corpus in cruce, respondet ipse Deus id non modo esse possibile, sed id ita fieri à populo suo. *In decimis*, inquit, *& in primitiis*; id est, per peccatum quod committebant in negandis aut diminuendis quas Templo & Sacerdotibus debebant, decimis; hoc peccato quod memorat inter alia constringebatur quodammodo Deus & cuidam veluti cruci affigebatur. Cur porro? quia vt puniret illud peccatum pœna proportionata; cogebatur quodammodo Deus restringere, recusare aut diminuere bona temporalia quæ plena
Ibid. manu solebat illis effūdere. *In penuria vos maledicti estis, & vos me configitis.* Sic se restringi & impediri quo minus benefaciat, hoc vocat

vocat Deus crucifigi. Sicut enim cruci affixus non habet liberum manus vsum, ac proinde nihil potest dare: sic sibi videtur Deus affigi manu quando per peccati & per iustitiæ leges quibus puniri debet peccatum, ita detinetur vt non beneficiat.

In quo certe est maxima Dei bonitas qui magis dolet se non dare hominibus, quam vel ipsi homines gaudeant se ab eo accipere. Sed & quanta sit peccati malitia & quanta etiam Diuina Iustitia licet inde colligere, quod tametsi Deus ex se sit propensissimus ad donandum, sic tamen per peccata detinetur, vt velut manu cruci affixa restringatur & retineatur à gratiis, & à quibuscumque donis siue spiritualibus siue temporalibus elargiendis. Atque hic est primus modus quo intelligi potest quomodo per peccatum Christus iterum crucifigatur, quatenus scilicet impeditur ne in nobis agat & ne nobis benefaciat. Sicut enim tunc dicitur, *vetus homo crucifigi cum actibus suis*, quando impeditur ne in nobis agat & operetur, sic plane dicendus est nouus homo qui est Christus crucifigi cum actibus suis, quando detinetur ne in nobis agat sicut ageret, nisi detineretur, vt supra declaratum est fusius. Rom. 6.

Deinde vero rursum crucifigi à peccatore dicitur Christus quia suo peccato, causam renouat crucis Christi. Hoc enim facit propter quod remittendum, oportuit Christum crucifigi, & propter quod toties oporteret illum crucifigi quoties peccat, nisi meritum Christi tam efficax esset, vt ad delenda peccata omnia, sese extendat. At vero quia peccatori per vnumquodque suum peccatum perit istud Christi meritum, nisi denuo per Sacramenta renouetur & applicetur, sicut ista meriti renouatio & applicatio est noua quædam crucifixio, quia de nouo gratia inde hauritur; ita peccare, quod est causa huius renouatæ applicationis, est rursum quodammodo crucifigere filium Dei, & tantò ei grauiorem plagam infligere, quantò magis vellet rursum pati sensibilem crucem, quam peccatum vllum de nouo fieri. *Cur addimus afflictionem afflicto,* dicebat sanctus Bernardus, *magis aggrauant Christum vulnera peccati nostri quàm vulnera corporis sui.* Et de Iudæis agens, *In hoc*, inquit, *forte minus reprehensibiles quàm noui Crucifixores qui manibus & verbis mortem illi accersunt, immortalem mortificant, incrucifigibilem crucifigunt.* Sic sanctus Augustinus suprà relatus, cuius verba hîc pensiculatius expendi pos- Fer. 2. Paschæ.

Serm. 44. In Dominica de Pass. sent. Sanctus quoque Ambrosius, ad hæc Ioannis verba: *Tulerius ergo lapides Iudæi vt jacerent in eum*: *FORTE*, inquit, *dicitis malum fecerunt Iudæi, qui eum lapidare voluerunt, & qui eum crucifixerunt. Scitote & firmiter credite, quia hoc faciunt Christiani hodie, malè viuentes, eò quod tunc Christum vitiis persequuntur. O quàm pauci sunt in tanta multitudine Christianorum qui Iesum non persequantur, & lapident, & occidant.*

Denique quod, siti ardentissima torqueretur in cruce, quod felle & aceto potaretur, quod omni prorsus solatio destitutus vires omnes in extremis exhauriret tormentis: Dira profectò sunt & horrenda; Sed si comparentur cum peccato, si cum desiderio salutis nostræ, si cum ea Charitate qua & gloriam Patris & animarum salutem ac perfectionem sitit, tanto minus ei dura & grauia videbuntur, quanto minus æstimat quæ sua sunt quam quæ sunt Dei. *Pater major me est*, inquiebat, vt homo, Christus: at per peccatum, Pater id est Deus offenditur, per Crucis vero tormenta solus homo torquetur, vnde quantum Christus pluris facit illum qui peccatis offenditur quam illum qui tormentis cruciabatur, tanto grauius sentit peccatum quod est malum Dei, quam tormentum Crucis quod est malum solius hominis prout est malum sensibile. Erat quidem Christus Deus, & Christo patiente dici potest Deus passus; sed tamen cum reipsa solùm pateretur vt homo, quidquid tum patiebatur, dicitur malum esse hominis patientis & non Dei, vt humana discernatur natura secundum quam erat passibilis. At peccatum offensa Dei est, iniuria Dei est, Crux Dei est, irrisio Dei est, & verbo vno, quantum esse aut dici potest, malum esse Dei, peccatum est Dei malum, & quantumcumque in suo genere sit leue & minimum, quia tamen malum est Dei, malum est in suo genere grauius malo quouis grauissimo in genere inferiori quale est malum pœnæ.

Ioan. 14.

Iob 6. *Vtinam*, dicebat Iob, *appenderentur peccata mea quibus iram merui, & calamitas quam patior in statera. Quasi arena maris hæc grauior appareret.* Hoc plane Christus vehementer sitit, hoc est quòd exoptat ardentius, vt appendatur vel vnum peccatum & quidquid patitur in statera; sed contra prorsus ac Iob sentiebat, contrà exclamaret, quasi arena maris vel vnum peccatum grauius appareret quam quidquid patitur. *Non afferamus stateras dolosas*, inquit sanctus Augustinus, *vbi appendamus quod volumus, pro ar-*

Contra Donat.

bitrio nostro dicentes hoc graue est; sed afferamus Diuinam stateram de scripturis sanctis & illâ quid sit grauius appendamus: imo non appendamus, sed à Domino appensa recognoscamus.

Statera dolosa sunt rationes petitæ à carne, à mundo, à visibilibus & transitoriis rebus quarum aspectu & affectu aliter de malo culpæ ac pœnæ iudicamus quàm Christus iudicet, & ex illo iudicio refellimus quidquid ab Euangelio, seu quidquid à Christo perfectionis proponitur, quasi illud esset alienum à receptis mundi huius institutis, quasi esset difficilius, quasi esset alterius quam nostri status, quasi solis id esset Religiosis aut Nouitiis proprium. Hoc est illi fel & acetum porrigere, *hoc est super dolorem vulnerum eius addere*, hoc est ad calculos nostros & ad humanam stateram res diuinas reuocare, quod certe Christo est grauius quam ipsa Crux in qua sic est appensus vt in ea etiam velut in statera malum culpæ & pœnæ appenderit, & quandoquidem malum pœnæ sustinuit ne malum esset culpæ, malum hoc culpæ grauius alio tam aperte declarauit quàm apertum est vnicuique, virum sapientem minus æstimare media quæ impendit ad aliquem finem obtinendum, quàm ipsum finem; & vt ait sanctus Thomas, *Grauior est semper finis priuatio quam eorum quæ ducunt ad finem.* Hæc sunt quæ in Cruce à Domino per tres horas continuas vsque ad mortem appensa sunt, & hæc sunt quæ dicebat sanctus Augustinus, *vt quemadmodum appensa sunt, recognosceremus.*

Ps. 68.

III. PVNCTVM.

De Morte Christi Domini.

EXPIRANDVM tandem fuit, consummatis Scripturis restabat ista quæ cæterarum esset consummatio Scripturarum; *Et post hebdomades sexaginta duas occidetur Christus. ABSCISSVS est de terra viuentium. DEDI dilectam animam meam in manu inimicorum eius. Expirauit & inclinato capite tradidit spiritũ.*

Dan. 9. Is. 53. Ier. 12. Matth. 27. Ioan. 19.

Hoc exigebat peccati grauitas vt non tantum pateretur & quidquid haberet in vita Christus daret, sed, vt ipsa etiam Christi vita daretur, quo salutis humanæ pretio nihil esse potuit pretiosius. O vita Christi! ô mors Christi! quàm suauis illa, quam

dura ista! Quàm præclarè simul conueniebant corpus & anima, tam suauis erat vita Christi : vnde & tam duram ac amaram oportuit esse mortem quæ illius fuit corporis & animæ violenta separatio. *Siccine separat amara mors?*

1. Reg. 15. Possent & septem alia capita recenseri vnde hæc mors Christo valde grauis esset. Primum est, genus mortis infame. Secundum est, causa pretenta mortis. Tertium, societas latronum. Quartum, multitudo persequentium. Quintum, Iudæorum inde sequens interitus. Sextum, Gentilium inde futuræ contradictiones. Septimum, futura ex illis contradictionibus dura sanctorum supplicia. O quæ tùm bonus Iesus sentiebat qui aliquando in suis tot rursum esset passurus mortes, quot essent futuri Martyres.

Sed quàm grauiori quotidie morte moritur Christus, & in singula pene momenta quibus peccatur! ô peccatum! ô peccatorem! ô quàm vere dictum, *septem nequitiæ sunt in corde illius.* (Prou. 26.) Et quàm verè comparatur peccatum bestiæ illi quam vidit sanctus Ioannes cum septem capitibus & aliis partibus monstruosis. (Apoc. 13.)

Septem sunt capita vnde peti potest peccati grauitas, seu quàm graue Christo fuerit etiam supra eius mortem.

Primum est, quòd cùm Christus quatuor vitas haberet, vnam tantum perdidit per mortem suam : at cum easdem etiam quatuor aut affines vitas in anima possideat, totas simul per peccatum amittit. Quatuor vitæ Christi erant Diuina, Beata, Spiritualis, & Naturalis, ex quibus sola naturali priuatus est, remanentibus aliis integris. Nam vt suprà dictum est, nulla vmquam fuit separatio Diuinitatis à Christo, nec Beatitudinis, nec Diuinæ Gratiæ seu Charitatis in qua consistit vita spiritualis, vnde restat sola naturalis vita quæ dissoluta est decedente à Corpore Anima.

Quatuor vero his quodammodo respondentes vitæ quas Christus habet in anima cuiuscumque fidelis, hæ sunt, Prima quæ est illi communis cum Patre & Spiritu sancto, & diuina dici potest, ea est quæ per Gratiam & Charitatem habitualem formatur, de qua ipse Dominus dicit, *Et ad eum veniemus & mansionem apud eum faciemus.* (Ioan. 14.) Secunda est, quæ item posset dici communis tribus illis personis, sed tamen magis est particularis Christo Domino, Beata quædam vita est quam vult in nobis viuere & ratione

cuius dicit, *deliciæ meæ esse cum filiis hominum*, cum illis conuer- *Prou. 8.*
sari, illos regere, illos protegere, illos docere, & hoc eius regnum de quo ipse, *Regnum Dei intra vos est*; *Et si quis aperuerit mihi* *Luc. 17.*
ianuam, intrabo ad illum, & cænabo cum illo, & ipse mecum. Tertia *Apoc. 3.*
quæ est etiam particularis ipsi Christo, est Sacramentalis per Sacro-sanctum illud Sacramentum quod est panis vitæ de qua ipse dicit, *qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in* *Ioan. 6.*
me manet, & ego in illo. Id est, singulari quodam modo simul habitamus. Quarta denique est de qua ipse ait ad alios quosdam effectus; *Manete in me, & ego in vobis. Sicut palmes non potest ferre* *Ibid. 15.*
fructum à semetipso nisi manserit in vite, sic nec vos nisi in me manseritis. Ego sum vitis vos palmites. Qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum, quia sine me nihil potestis facere: Nihil scilicet quod sit vitale supernaturali vita, & quod sit fructuosum in vitam æternam. Sicut autem palmes viuit in vite, ita & vitis in palmite. Sic & nos in Christo viuimus, & ille in nobis ad ferendum fructum conformem nostræ vocationi.

Verùm, quod in peccato est grauissimũ, quatuor istæ vitæ simul eodem instanti pereunt quo lethalis culpa committitur. Mors est Christi secundum has quatuor vitas; Perit prima vita, pereunte Gratia & Charitate: Perit secunda, pereunte amicitia quæ intererat inter Christum & animam mediante Gratia: Perit tertia, pereunte principio vitæ quod reddebat capacem animam nutrimenti spiritualis, sicut in corpore mortuo nullus est cibi vsus: quidquid sumptum est alimenti perit, & redditur corpus incapax nutritionis. Quarta etiam perit vita, pereunte vnione & communicatione quam habebat anima cum principali Agente, sine quo nihil potest meritorium vnde omnia eius opera sunt mortificata & mortua; mortificata quidem quæ ante facta sunt in statu vitæ: mortua vero quæ fiunt in statu mortis seu in statu peccati. O quam vere dictum: *Væ eis, quoniam recesserunt à me,* *Osee 7.*
vastabuntur. Sed & Væ eis, cùm recessero ab eis. Quàm vere etiam *Ibid. 9.*
sanctus Ambrosius postquam dixit, *Verbum Dei maxime in nobis* *L. de fuga*
viuere. SANE, inquit, *moritur nobis, si à nostra anima separatur* *sæculi c. 2.*
non quò morte corrumpatur, sed quò dissoluatur atque exuatur mens nostra ab eius conjunctione. MORS ENIM VERA EST, VERBI ET ANIMAE SEPARATIO.

Atque hoc primum caput, vnde est Christo grauius sic rursum

mori per peccatum, quam quando pro eodem mortuus est; quia quadruplex illi perit vita quarum vnaquæque cum sit spiritualis & supernaturalis, pluris eam facit quàm suam naturalem si præcise tantum, vt erat naturalis, spectetur.

Secundum, est quod etsi omnia essent paria, si vna vtrobique vita tantum periret, grauiori tamen morte, morte peccati nostri periret quam morte suæ Crucis, quia volens lubensque moriebatur in cruce; At nonnisi repugnans & inuitus in nobis moritur. *Fecerunt malum in oculis meis, & quæ nolui elegerunt.*

Is. 66.

Tertium est, quod ad paucos dies Christus est mortuus, breui resurget, & resurget in gloria, nihilque prorsus illius obstabit animæ, quin corpus jacens in sepulchro resumat quando volet, Non lapis superpositus, non custodes oppositi, non ipsa mors quæ interuenit, non quiuis hostes qui mortem illam procurarũt. *Non timebo*, inquit, *millia populi circumdantis me.* At vero quandonam in animam vnde expulsus est, reuertetur? quanta obstacula! quanti obices! quantæ repulsæ! quanto ad januam stabit tempore & pulsabit, & clamabit, *aperi mihi soror mea, & repelletur?* Numquid hoc graue est & odiosum!

Ps. 3. *Cant. 5.*

Quartò, in morte Crucis, quanta bona insunt! quanta Dei est gloria! quot hominum salus! *Si posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longæuum, & voluntas Domini, in manu eius dirigetur. Pro eo quod laborauit anima eius, videbit & saturabitur. In scientia sua iustificabit ipse iustus seruus meus multos.* Hæc certe tolerabilem illam reddebant mortem & valde acceptam. At in peccato nihil prorsus boni, nihil plane nisi mali; malum est Dei, malum est Christi, malum animæ, malum corporis, malum huius & alterius vitæ. *Scito & vide, quia malum & amarum est, reliquisse te Dominum Deum tuum,* & non solum tibi amarum, sed & ipsi Domino, quem sic reliquisti.

Is. 53. *Ier. 2.*

Quinto, Mors Christi mors erat peccati: Morte sua Christus meruit vt deleretur omne peccatum, *Delens*, inquit Apostolus, *quod aduersus nos erat chirographum decreti, quod erat contrarium nobis, & ipsum tulit de medio, affigens illud cruci.*

Coloss. 2.

At quid est peccatum? Mors ipsius meriti mortis Christi, totum illud euacuat quantum in se est & exhaurit quod Christus nobis est meritus. Videte, quid grauius Christo esse possit, an se peccatum interficere, vel se à peccato reuiuiscente rursum inter-

fici? An delere suis meritis peccatum nostrum: vel peccato nostro sua deleri merita! Hoc est *filium Dei conculcare, & sanguinem testamenti pollutum ducere.* Hebr 10.

Sexto, per mortem suam Christus Dæmones vicit, *per mortem suam destruxit eum qui habebat mortis imperium, id est, Diabolum & liberauit eos qui timore mortis per totam vitam obnoxij erant seruituti*, vt ait Apostolus. Ibid. 2.

At peccator inuertit hanc gloriam & victoriam Christi, Dæmonem facit vincere & triumphare de Christo; vterque de te decertabant in occasione peccati; vicisset Christus, si peccatum euitasses; vicit Diabolus dum consensisti peccato, redit in domum suam, *& fiunt nouissima hominis illius peiora prioribus.* Hoc Luc. 11. ita referebat Dominus indicans quam sibi esset graue sic à fugato fugari hoste.

Septimo denique, Christo gratissimum fuit præbere mundo exemplar obedientiæ quæ Deo reddenda est vsque ad mortem, sicque omnes reducit homines ad subiectionis statum vnde exciderant pec peccatum. At ecce peccator contra sese opponit, *non seruiam*, inquit, non obediam, non me Deo magis subdam quàm si nihil ad me spectaret Christus, aut perinde ac si nihil illud esset quod edidit tam stupendum subiectionis exemplum! Potest hoc videre Christus, & non grauius ferre quàm obedire Patri!

Vnde vt tandem concludamus, videtis quam vera sit vniuersim proposita Veritas de grauiori malo Christi patientis à peccato quàm pro peccato. Cùm totum illud quod pro peccato passus est malum, reuocetur ad hæc tria, *contemptum, pœnam, & mortem*; Neque in his tribus aliquid tam graue reperiatur toleratum, quin aliquid grauius illi tolerandum in peccato viderimus. Quid restat quam acquiescere huic Veritati, & ex illa referre fructum quem proposuimus referendum, qui est discere quid sit peccatum, quid sit vel semel peccasse!

Mihi pro certo est quod si, qua par esset, attentione cogitaretur illa Veritas, aut nullus esset Christianus, aut nullus esset qui tam libere peccatum admitteret sicut admittit. Quid! Christianum credere quod credit de Christo Domino, & velle tantam illi, quoties peccat, inferre iniuriam, quantam est passus à Iudæis! non est hoc credibile, talem esse posse Christianum.

Quis nisi Iudæus non detestatur vel minimam partem, cogitatè vel minimam eorum partem, quæ hodie contra Christum perpetrata sunt, seu verbo seu facto seu signo? Si tam perfractæ frontis esset aliquis qui non erubesceret profiteri se dolere quod ibi tum non adfuerit vt de suo conferret cum Iudæis ad Christum illudendum: censereturne Christianus qui hoc auderet? nonne vt blasphemus, vt Iudæus, vt Iudas cum diris & execrationibus ablegaretur? Et tamen ô Christiane peccator, si attendis quid sit peccatum, videbis te illic fuisse, & te illic quoties peccas, adesse, qui non partem aliquam eorum quæ gesta sunt gerat, sed totum ipse vnus omnino præstet & simul coniunctim perpetret, quod alij non nisi partim & diuisim commiserunt.

Adeamus Ierosolymam, ascendamus Caluariam, conueniamus vnum ex his aliquem qui suam Christo crucifigendo locauit operam. Inquiramus ab eo an sit ille qui Christum vendiderit, qui negarit, qui accusarit, qui condemnauerit, qui flagellauerit, qui fel & acetum porrexerit: nullus reperietur qui horum omnium fuerit reus. Alius est qui prodidit: alius qui emit, alius qui accusauit, alius qui condemnauit. At tu peccator, tu vnus omnium crimen simul & eodem quo peccas momento, sic in te colligis, vt quod à variis vario tempore passus est Christus, à te vno totum patiatur. Tu illum vendis, tu illum negas, tu illum accusas, flagellas, crucifigis & occidis.

Et licet è Iudæis aut Gentibus aliquis plura in Christum perpetrasset: quis qualisue Christus esset, nesciebat. An tu Iudæe noueras illum esse filium Dei, Illum esse promissum Messiam qui redempturus esset Israel? plane ignorabat. *Si enim cognouissent, numquam Dominum gloriæ crucifixissent?* At tu Christiane, nonne credis illum esse quem fides Christiana proponit? Et hunc non vereris negare, non pudet illum crucifigere! 1. Cor. 2.

Sed esto fuerit miles qui de Christo mira audierit vel viderit: at quod fecit, iussus fecit, & tum Christus in tam miserandum deuenerat statum vt qualis ante fuisset iam non cogitaretur. Te vero pecatorem quis coëgit, quis locauit, quis induxit, quis te contra Christum inflammauit, nisi tua propria concupiscentia? quonam verò in statu credis illum esse qui gloriosus in cœlis sedet ad dexteram patris? Et tu illum vltro appetis, tu illum ad necem vocas!

Dic nobis vero miles impie, quoties impietatem tuam in virum illum inocentem exercuisti? quoties illum flagellasti? quoties illum crucifixisti? semel tantum respondebit. At tu peccator, quoties? numera si numerari potest quoties peccaueris, agnosce te toties id ausum esse, quod semel tantum hodie factum est à Iudæis omnibus, & agnosce tandem quid sit peccatũ.

Neque id objicias aut cogites quod iam supra dilutum est, Christum modo esse impassibilem & longe à malo pœnæ positum. Quæro enim abs te quando miles latus eius aperuit, senseritne Christus illud vulnus, cum iam expirasset? negabis prorsus quia mortui corporis nullus est sensus. An vero negabis vulnus illud tam illi fuisse iniuriosum & lethiferum quam alia omnia? Nonne inter omnia vulnera, plagæ quinque nobiliores recensentur, & inter illas plagas, quæ est media Lateris seu Cordis nonne nobilissimum habet locum & cultum? Nonne de quinque illis plagis, iisdem prorsus verbis loquimur, & eadem ratione sentimus sine vlla distinctione aut differentia modi quo accepit illas plagas? Et tamen scimus, quod cum accepit plagas pedum & manum erat passibilis, cùm vero latus eius apertum est, erat impassibilis. Sed scimus etiam quod nihil refert ad rationem contemptus, pœnæ & mortis quod sit in statu passibili vel impassibili. Cur igitur mihi differentiam istam objicies quando agitur de peccato in quo non minus offenditur quam in Cruce? an si quis pugione fodisset sacram Hostiam minus iniuriæ diceretur intulisse Christo, quod ibi est impassibilis, quam si reuera pateretur?

An putas sentiebat persecutionem Christus cum diceret Saulo, *Saule Saule, quid me persequeris?* Et tamen perinde ac si ipse lapidatus esset in Stephano & coniectus in carcerem cum suis discipulis, ecce è cœlo perinde clamat, *Ego sum Iesus quem tu persequeris*, Ego ille sum, quem tu quæris ad necem. Sic plane ô peccator tibi modo è Cruce loquitur Saluator tuus, Ego sum Iesus quem tu persequeris. Ego Iesus ille qui semel pro te à Iudæis sum crucifixus, & à te rursum crucifigor quoties peccas. *Act. 9.*

Popule meus quid feci tibi, aut quid molestus fui tibi? responde mihi? Ego pro te sum venditus, vt te liberarem à seruitute Dæmonis, & tu me rursum vendis tuo peccato! Ego pro te tristitiam & agoniam passus dirissimam, vt tibi gaudium compararem æter- *Mich. 6.*

num; & tu me grauius quotidie peccato tuo contristas! Ego pro te glorificando, Gentilibus illudendus & conspuendus vt vides, fui traditus; & tu me peccato tuo, Dæmoni tradis illudendum! Ego pro te expiando & pro auertendis à te Dei flagellis fui flagellatus: & tu me peccatis tuis flagellas & conculcas! Ego in cruce affixus clauis, vt tamquam stylo sculpam in corpore meo, quantùm te diligo: Et tu me grauiori peccatorum tuorum cruci affigis, vt mihi manifestes quantum me oderis! Ego pro te in Cruce mortuus ne morereris in æternum, & tu mihi mortem affers ne viuam in te.

Deut. 32. *Hæccine reddis Domino, popule stulte & insipiens.? Numquid non ipse est qui te fecit & refecit tali modo?* Numquid hoc credis?

Credisne Christum, credisne esse filium Dei, credisne esse Saluatorem, credisne semel fuisse mortuum? Vnde habes nisi ex Scripturis, nisi ex Ecclesia, nisi ex Prædicatoribus tibi dicentibus? At ecce nunc eædem Scripturæ, eadem Ecclesia, & iidem prædicatores tibi pronuntiant, *rursum crucifigentes sibimetipsis filium Dei.* Credis Apostolo dicenti primum à Iudæis fuisse crucifixum: & non credes dicenti rursum à te crucifigi! Neque dicas te id nolle, te id non cogitare & intendere. Non est necesse id cogitare & ita expresse velle vt ita fiat, satis est velle peccatum, vt quod est in peccato malum totum fiat; Nolles dum peccas offendere Deum, nolles priuari eius gratia, nolles cœlo excidere, nolles damnari: & tamen ista omnia ex peccato sequuntur. Sic plane Christi mors, siue de illa cogites siue non cogites. Quantum quantum est crimen occisi Christi, tantum est peccati malum in quo totum illud continetur: ac proinde si vis scire quo affectu, quo dolore, quonam odio sit detestandum peccatum, disce à teipso quo affectu crimen occisi Christi detestaris: neque vnum vmquam disiungas ab alio. Iam supra dictum est quod huc etiam referri potest: vt fugiamus homicidam siue vt detestemur homicidium, Scriptura hoc proponit motiuum; *Ecclesi. 8.* *quasi nihil est ante eum sanguis:* quasi nihil esset humanum sanguinem fundere sic homicida nihili ducit homicidam esse. Sic de quouis peccatore, sic de te cogita si non caues deinceps à peccato attentius, quasi nihil tibi esset diuinum fundere Sanguinem, quasi nihil sibi esset quod Christum perimas tuis manibus tua lingua, tuo corde. Hoccine nihil putas? Deicida! Christi-

cida! quid fecisti? quid deinceps facturus es in occursu peccati! En anima eius in manibus tuis semper.

Vrgeri potest peccator vehementiùs : aut certe in tam horrenda peccati sæuitia, defixo & cogitabundo dimittatur animo, nec relaxandi spatium detur.

EODEM DIE,

AD HÆC AVT SIMILIA VERBA:

Curramus ad propositum nobis certamen, aspicientes in Authorem fidei, & Consummatorem Iesum. Hebr. 12.

VERITAS PRACTICA.

Sic est propositum nobis certamen in septem Christi patientis stationibus, vt qui vel vnam deserat, totius militiæ sit desertor.

RATIO EST, *Quia sic est propositum nobis certamen contra septem capitalia vitia vt qui vel contra vnum non certet, totius militiæ sit desertor.*

Sed in septem Christi patientis stationibus sic propositum est nobis certamen contra septem illa capitalia vitia, vt qui vel vnam deserat stationem, non certet contra vnum vitium.

Ergo sic est propositum nobis certamen in septem Christi patientis stationibus, vt qui vel vnam deserat totius militiæ sit desertor. Quod concisè hîc quidem & breuiter enarratur, sed lõnge fusius ex antè dictis dilatari potest.

I. PVNCTVM.

VEXILLA REGIS PRODEVNT, vt prodeamus scilicet ad pugnam & nostrum sequamur Ducem.

PANGE *lingua gloriosi, lauream certaminis : Et super*

Crucis trophæo, dic triumphum nobilem, qualiter Redemptor orbis, immolatus vicerit.

Non est dubium quin Christus Dominus patiendo certarit, vicerit & triumpharit; sed dubitare forsan quis poterit an sit nobis ita certandum: quamquam quid dubij esse potest volentibus aliquando coronari, & audientibus ac credentibus neminem
2. Tim. 2. fore coronandum *nisi legitime certauerit?* Eò vocamur omnes quotquot militanti Ecclesiæ ascripti sumus: nec cunctandum sed *currendum ad propositum nobis certamen.* Sic est autem *propositum nobis certamen in septem Christi patientis stationibus, vt qui vel vnam deserat, stationem suam deserat, & totius militiæ Christianæ sit desertor.* Quæ profectò Veritas & toti enarrandæ Passioni Dominicæ: & præcipuo ex illa referendo fructui perquàm opportuna & apta est.

Ratio quæ affertur est vulgaris sed tantò commodior. Sic est propositum nobis certamen contra septem capitalia vitia vt qui vel contra vnum non certet, totius militiæ sit desertor. Se-
Act. 13. ptem sunt illæ Gentes quæ ab Israelitis erant expugnandæ & quas nisi omnino expugnent, sint ipsi expugnandi. *Percuties*
Deut 7. *eas,* inquit Moses, *vsque ad internecionem. Non inibis cum eis fœdus, nec misereberis earum, neque sociabis cum eis conjugia, filiam tuam non dabis filio eius, nec filiam illius accipies filio tuo, quia seducet filium tuum, ne sequatur me, & vt magis seruiat diis alienis, irasceturque furor Domini, & delebit te cito. Quin potius hæc facietis eis: aras eorum subuertite, & confringite statuas, lucosque succidite, & sculptilia comburite.*

De his autem septem vitiis atque de eorum filiabus fuse san-
L. 31. Mor. c. 31. ctus Gregorius in Moralibus: & alij passim. Quod sit vero certandum contra omnia, tam aperte patet quam contra vnum. Nam qui ab vno superatus est, *huius & seruus est,* inquit sanctus
2. Pet. 2. Petrus, seruus autem peccati, seruus corruptionis, seruus Dæmonis, nonne est desertor sacræ militiæ, & ipsius Christi transfuga perfidus?

Rom. 6. O quam præclarè Apostolus vel de vno vitio! *Non ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore vt obediatis concupiscentiis eius. Sed neque exhibeatis membra vestra, arma iniquitatis peccato, sed exhibete vos Deo,* Et post pauca. *Nescitis quoniam cui exhibetis vos seruos ad obediendum, serui estis eius cui obeditis, siue peccati ad mor-*

tem, siue obeditionis ad Iustitiam?

II. PVNCTVM.

SED in septem Christi patientis stationibus sic propositum nobis est certamen contra illa septem vitia, vt qui vnam deserat stationem non certet contra vnum vitium.

Nam vnam stationem deserere nihil est aliud quam non certare contra illud speciale vitium cuius certamen in ea statione quæ deserta est, propositum erat à Duce nostro.

Præclara porro septem harum figura stationum præcessit in ipso primo introitu promissæ terræ, atque in ipsa prima ciuitate Iericho quam euerterunt Israelitæ. *Septies,* inquit, *circuibitis ciuitatem, & Sacerdotes clangent buccinis. Cumque insonuerit vox tubæ longior atque concisior & in auribus vestris increpuerit, conclamabit omnis populus vociferatione maxima, & muri funditus corruent ciuitatis.* Quid enim septem sunt circuitiones nisi septem stationes? quid buccinarum clangor, nisi totidem Verba quæ Christus in Cruce protulit, & quæ vnicuique stationi conueniunt ad idem vitium expugnandum? Quid denique vociferationes illæ nisi septem prodigia quæ simul etiam in eundem finem sunt edita? Quæ quidem tria videtur Psaltes complexus hoc versiculo: *Mementote mirabilium eius quæ fecit, prodigia eius, & Iudicia oris eius.*

Iosue 6.

Ps. 104.

Mirabilia quæ fecit Dominus sunt mirabiles septem virtutum actus quos edidit ad formam quandam certaminis contra septem illa capitalia vitia cum quibus nobis est decertandum. Non quod essent in eo vitia contra quæ decertaret, nulla plane, sed erant tantum humanæ passiones quæ dicuntur ab Apostolo, *similitudo carnis peccati,* non peccatum sed similitudo quædam, quod circa eandem materiam versentur seu commoueantur atque ipsa vitia nostra. Naturales erant quidam animi motus concitati ex apprehensione boni vel mali sensibilis, sicut in nobis: vnde fiebat timor, ira, tristitia & similes quædam passiones, sed non præueniebant rationem sicut in nobis, nec inordinate eum ferebant quò nollet, sicut nos rapiunt. Quid ergo erat quod certaret & expugnaret, si nihil erat inordinatum, si nihil erat contra voluntatem & contra rationem? Hoc est quod dicimus esse

Rom. 8.

3. p. q. 15. a. 4.

mirabile, cùm nihil esset contra rationem quod facere poterat in illis passionibus, tamen se continuit in motu naturali quem sentiebat, non id fecit quod licite poterat facere; aut id sustinuit quod poterat non sustinere: & quia quod tunc fecit, ita fecit contra naturalem inclinationem quam retinuit, idcirco certasse dicitur: & agonia quam sustinuit nihil aliud est quam certamen & lucta sui ipsius cum seipso, vt esset nobis exemplo sic esse decertandum in simili casu, vbi nos defectu certaminis in vitium incurrimus. Non fuisset illi vitium si non certasset contra se, quia vt dictũ est, nihil inordinatum fecisset: sed nobis ordinarie est vitium & peccatum, quod vt disceremus euitare sic certando cum illo, idcirco decertauit; & sic contra vitia decertasse dicitur, intelligendo duntaxat motum naturalem in eo, circa eandem materiam & obiectum quod in nobis solet vitium excitare. Quibus ita præsuppositis, iam ingrediamur cum illo locum certaminis.

PRIMA statio est in oliuarũ monte, & primum ibi certamen initum fuit contra illud capitale vitium quod dicitur Acedia, pigritia, negligentia, tædium in rebus diuinis & spectantibus ad salutem. Distinguamus hic quod est pure naturale, seu naturalis passio sine vlla inordinatione; & quod est in nobis vitiosum. Naturale est omni homini tristari, tædere, & angi ad repræsentationem mali sensibilis; Sic est tristatus Dominus, sic cæpit tædere & pauere sibi repræsentando tormenta quæ imminebant, & damna inde consequentia, vt supra dictum est. Cum autem tanto premeretur angore vt si naturalem sequutus fuisset sensum, tunc mortem fugisset; noluit illum sequi sensum, sed contrà se opposuit, contrà certauit, & tam fortiter se obiecit morti
Matth. 26. vt & Patri diceret, *Non mea sed tua fiat voluntas:* Et Apostolis: *Ecce appropinquauit hora, & filius hominis tradetur in manus peccatorum. Surgite, eamus, ecce appropinquauit qui me tradet.* Ac tan-
Ioan. 18. dem ipsis inimicis se ad necem quærentibus. *Ego sum*, inquit, *si me quæritis, sinite hos abire.*

Sic est porrò nobis certandum contra illud tædium quod aliquando sentitur in rebus Diuinis aut spiritualibus. Sic nihil eorum quæ tunc fieri debent, omittendum est: sic nihil eorum quæ non debent fieri, committendum: sed quasi nihil sentiretur, vnum spectetur quod agendum est, vna spectetur Diuina volun-

tas, ad quam ſicut dulcedo nos non impellit, ſed vera fides & Charitas; ſic nec aſperitas ab illa nos non dimoueat. *Quoniam oportet ſemper orare & non deficere.* *BONVM autem facientes non* Luc. 18.
deficiamus: tempore enim ſuo metemus non deficientes. RECOGI- Gal. 6.
TATE enim eum qui talem ſuſtinuit à peccatoribus aduerſus ſemetipſum contradictionem, vt ne fatigemini animis veſtris deficientes: Nondum enim vſque ad ſanguinem reſtitiſtis, aduerſus peccatum re- Hebr. 12.
pugnantes. Quæ verba rurſum infra recurrent attentius expendenda.

Quod conformi verbo in Cruce prolato valde confirmauit Dominus dicens *Conſummatum eſt*, quaſi diceret, nihil prorſus Ioan. 19.
eorum quæ mihi agenda & patienda fuerunt, omiſi. Sic moriendum, expletis & conſummatis omnibus: ſic omnia perfecte ſunt conſummanda, ſi velis ſecurè mori. O qui hæc attente cogitaret, quàm longe à ſe expelleret omnem acediam.

Tunc autem *Terra mota eſt*, vt hoc prodigio mouerentur ho- Matth. 27.
mines ad aliquem pietatis ſenſum cùm viderent immobile illud elementum moueri. Eriſne tu terra grauior, vt non mouearis? eriſne tu illis Gentilibus durior, *qui viſo terræ motu & his quæ* Ibid.
fiebant, timuerunt valde, dicentes: Verè filius Dei erat iſte. Perge in his te vrgere affectibus.

SECVNDA ſtatio eſt apud Caypham, neq; enim apud Annam diu ſubſtitit, cũ alter eſſet ſummus Sacerdos, & omne Concilium ad ſe conuocaſſet. Ibi Ieſus interrogatus de doctrina & de diſcipulis reſpondet ſe palam docuiſſe, & multos illic præſentes eſſe qui quod dixit audierint & qui de auditis teſtari poſſint. Tunc *vnus aſſiſtens miniſtrorum dedit alapam Ieſu*, & alij omnes Ioan. 18.
quà verbo quà pugnis, quà ſputis quà calcibus & aliis indignis modis per totam noctem illum diuexarunt.

At vero tùm nonne iraſcendi Chriſto cauſæ occurrebant? nonne concitari motus iracundiæ poterant ſicut de illo ante ſcriptum erat, *Circumſpiciens eos cum ira, contriſtatus ſuper cæci-* Marci 3.
tate cordis eorum? Poterat certe Chriſtus commoueri, poterat & iraſci ſine vllo vitio: ſed maluit contra omnem iracundiæ certare motum, vt nos qui ab aliis agitati ſemper iraſcimur, neque vix vmquam ſine vitio iraſcimur, diſceremus contra decertare, diſceremus iram reprimere, domare impetum. *Non te ſuperet ira* Iob 36.

vt aliquem opprimas. Caue ne declines ad iniquitatem.

Luc. 23. Conforme Christi verbum est. *Pater, dimitte illis, non enim sciunt quid faciunt.* O quanta vis in illo verbo!

Ibid. Tunc vero *tenebræ factæ sunt in vniuersam terram: & obscuratus est sol*, contemplare attentius, & conclude quod sic propter Christum quæcumque apparent irarum causæ tegi & obscurari

Eccles. 28. debent. *Si sufflaueris quasi ignis exardebit: & si expueris super illam, extinguetur.* Qua de re suprà fusius, & infra in Feria tertia hebdomadæ tertiæ post Pascha.

TERTIA statio est apud Herodem, licet enim Pilato Præsidi primũ oblatus fuerit Dominus, tamen vt audiuit quod Galilæus esset, statim illum misit ad Herodem à quo remissus ad Pilatum,

Luc. 23. tum ibi stetit diutius, vt quarto pòst loco videbitur. *Interrogabat autem Herodes Christum multis sermonibus. Stabantque Principes Sacerdotum, & Scribæ constanter accusantes eum.*

Tum verò ibi loqui, tùm patrare miracula, tùm se mirabilem exhibere, nonne Christo fuisset gloriosum? Nonne multa erant quæ dictabat Ratio refundenda in aduersarios, & innocentiæ patrocinio non reticenda? Nonne his poterat moueri Dominus ad loquendum? Poterat certe, nec dubium quin ex legitima ratione esset loquutus nisi maluisset ex alia superiori ratione silere & certare contra illam quæ ad loquendum impellebat. Volebat enim potius nostram ibi superbiam retundere quam inimicorum calumnias. Volebat nostris potius quam suis consultum commodis. Nouerat ille Dux noster quàm acres simus & erecti ad omnem vanæ gloriæ captandam auram; quàm porro imbecilles & infirmi ad calumnias tolerandas: quàm parùm denique exercitati ad certamen contra illam geminam superbiæ aciem ineundum; quamobrem ipse hanc nactus occasionem in qua erat vel eminere gloriosissimum, vel contemni perquàm ignobile: sic plane siluit ne captaret gloriam: & albam illam qua indutus est non recusauit vestem, qua contemneretur tamquam ridiculi candidatus imperij: sicque nos erudiret ad simile subeundum certamen, quoties in simili casu, simulata quædam ratio nostram excitaret superbiam ad plura effutienda quàm recta exigeret ratio.

O quanti refert decertare contra hunc hostem, cum tanti constiterit

stiterit Duci nostro statuere nobis exemplum quo tale ad certamen moueremur.

DEVS meus, Deus meus, vt quid dereliquisti me? Verbum est humilitatis extremæ quo ex Cruce sua Christus confirmat & corroborat certamen inchoatum contra oppositum vitium. Sicut enim nihil magis timet & cauet superbus quam sua propalare & confiteri peccata, ita nihil magis expugnat humilitas quam istum prauum pudorem. Cum autem Christus nulla in se haberet peccata quæ confiteretur, assumit nostra, & perinde ac si esset reus omnium quæ patrata sunt, peccatorum, se propterea confitetur & puniri à Deo, & ea pœna puniri quæ omnium apud Iudæos censebatur grauissima, nempe à Deo deseri & relinqui. Neque enim credebant alium quam extremum peccatorem, sic in extremis à Deo deseri. Hoc est igitur quod ait Christus recitando & sibi applicando Psalmum illum vigesimum primum cuius est initiũ, *Deus Deus meus respice in me, quare me dereliquisti: longe à salute mea verba delictorum meorum.* Quasi diceret, video quid sit cur ita derelinquar, delicta sunt pro quibus patior tamquam si essent mea. Pœnam hanc meretur peccator vt deseratur à Deo: peccatoris ego pœnam in me transtuli, ac proinde quo possum modo deseri, deseror, & accepto libenter hanc pœnam tamquam fideiussor & redemptor peccatorum. Hæc suprà fusius. *Matth. 27.*

Ad hanc humilitatis tam expressam vocem non modo sol obtenebratus est, sed simul etiam luna quæ tunc erat plena & splendida; splendorem suum omnem texit, & in densas sese obuoluit tenebras quasi nos admoneret nihil esse adeo splendidum & lucens in hoc sublunari mundo, quod non obscurari aut temperari debeat exemplo tantæ Christi humilitatis. Multa his apta referuntur alibi ex sancto Gregorio, in hæc Iobi verba: *Si vidi solem cum fulgeret, & lunam incedentem clarè.* *Iob 31. L. 22. Mor. c. 7. & seq.*

QVARTA statio est apud Pilatum, vbi post multa, comparatur & posthabetur Christus Barabbæ virorum omnium scelestissimo, & inuidiæ vitium expugnatur: Non poterat certe non esse odiosa, & rationabili sensu, repugnans Christo talis comparatio, atque ex illo sensu poterat eam Dominus auertere, & impedire non modo ne homini tam perdito posthaberetur,

sed ne ipsi compararetur. At contra maluit adu rsus illum quantumuis rationabilem naturæ motum decertare, vt nos armaret in similem motum quo in nobis inuidiæ conflatur vitium, vt non modo pares sed etiam, si sic contingat, inferiores nobis
1. Reg. 18. præferri patiamur: nec simus illi similes de quo refertur, *non rectis ergo oculis aspiciebat Saul Dauid, à die illa, & deinceps.*

Luc. 23. Sic quando vnus latronum ab illo petiit, vt in regno suo, sui meminisset, id est vt se in regnum suum introduceret, nonne tanta latronis à Christo disparitas longe à regno Christi latronem arcere poterat? Sed contra Christus: *Amen dico tibi: Hodie mecum eris in Paradyso.* Quasi pares essent, sic pari gressu in regnum ingrediuntur.

Sic dum resurgunt resurgente Christo mortui, vt expresse ha-
Matth. 27. betur: *Quod multa corpora Sanctorum qui dormierant, surrexerunt,* junguntur animæ suis corporibus & eos docent qui forte inter se dissiderent, vt in mutuam redeant amicitiam, nec odij, nec inuidiæ, nec vllius deinceps dissensionis flamma excitetur: vnde illa
1. Pet. 2. sunt præclara & vere Apostolica Sancti Petri: *Deponentes omnem malitiam, & omnem dolum, & simulationes, & inuidias, & omnes detractiones, sicut modo geniti infantes, rationabile sine dolo lac concupiscite, vt in eo crescatis ad salutem, si tamen gustatis quoniam dulcis est Dominus. Ad quem accedentes lapidem viuum,* AB HOMINIBVS QVIDEM REPROBATVM, *à Deo autem electum & honorificatum: & ipsi tamquam lapides viui superædificamini.* Quasi diceret, si deuicta inuidia libenter cum Christo suffertis posthaberi aliis minùs forte dignis, tunc Deus vos aliis præferet & præeliget.

QVINTA statio est in Columna, vbi flagellatur Dominus. Qualis carnificina in tam tenero corpore! qualis pudor in tam pura mente! quale certamen animi, sic nolle apparere nudum, & sic tamen velle! non poterat aliter decertare contra vitium
Ephes. 5. quod nominari vetat Apostolus nisi sustinendo pudorem illum nuditatis quem sustinuit, quia nihil aliud habebat in se contrarium. Quod itaque potuit; hoc plane fecit & passus est, vt nos doceret nulli parcendum labori, nulli dolori, nulli certamini, vt puritatem mentis & corporis, omni ex parte, intactam atq; il-
Eccl. 11. labatam seruaremus. *Amoue malitiam à carne tua. IN carne ambu-*

lantes, non secundũ carnem militemus. REMEMORAMINI *pristinos dies, in quibus illuminati magnum certamen sustinuistis passionum.* 2. Cor. 10. Hebr. 10.

Opportune verò Verbum Crucis, verbum virtutis, verbum virginitatis & perfectæ castimoniæ commendandæ. *Cum vidisset enim Iesus matrem & discipulum stantem quem diligebat, dicit matri suæ : MVLIER, ECCE FILIVS TVVS. Deinde dicit Discipulo : ECCE MATER TVA.* Quasi diceret : Hoc est Virginum seu caste viuentium singulare priuilegium, vt ad Virginem Matrem singulariter spectent. O castitatis dignitatem ! *O quam pulchra est casta generatio cum claritate ! immortalis est enim memoria illius, quoniam & apud Deum nota est, & apud homines. Cum præsens est imitantur illam : & desiderant eam cum se eduxerit, & in perpetuum coronata triumphat, incoinquinatorum certaminum præmium vincens.* Sic aptè Sapiens. Ioan. 19. Sap. 4.

Et quia caro semper concupiscit aduersus spiritum, paulo attentius considerandum esset quid sit caro, vt perspecta eius vilitate magis te pudeat ab illa vinci.

Sic porro egregie sanctus Gregorius in illud Iobi : *Dulcedo illius vermis.* POTEST, inquit, *apertius vermis nomine, caro designari : vnde & superiùs dicitur, Homo putredo, & filius hominis vermis. Luxuriosi igitur cuiuslibet atque carnis voluptatibus dediti, quanta sit cæcitas demonstratur, cùm dicitur, Dulcedo illius vermis. Quid namque caro nisi putredo ac vermis est? Et quisquis carnalibus desideriis anhelat, quid aliud quàm vermem amat? quæ enim sit carnis substantia, testantur sepulchra :* Et quæ plura in hunc sensum habet, quæ supra relata sunt, Feria 4. Cinerum. Quibus illud Petri Damiani dictum præclare quadrat : *Non est libidini diuersorium, in qua mente versatur sepulchrum.* Iob 14. L. 16. Mor. c. 31. Ep. 114.

Quamobrem his apte iungas quod, inter cætera, prodigium euenisse refertur. *Et monumenta aperta sunt*, Id est, inuersi sunt lapides, sepulchra diruta, defossa terra, & quidquid cadauera mortuorum operiebat, totum expansum est, vt ipsa sola spectarentur corpora, quo in horrendo statu præberentur spectanda, vt quid esset caro, tùm ipsis pateret oculis. Matth. 27.

Et vero etiam aperiuntur monumenta mortuorum quando ex consideratione patientis & morientis Christi tanguntur illæ Conscientiæ quæ diuturnum prauæ libidinis fouere solent peccatum, & illud tandem integra confessione aperiunt, ac seria

Ezech. 37. Osee 6. diluunt pœnitentia. *Ecce ego aperiam tumulos vestros. Venite, & reuertamur ad Dominum, quoniam ipse cæpit & saluabit nos.*

SEXTA statio est in monte Caluariæ, quò cum peruenisset, *dabant ei bibere myrrhatum vinum*, ait sanctus Marcus, *& non accepit.* Putatur à nonnullis vinum illud fuisse exquisitum & sopiendis sensibus aptissimum, quod amici reorum illis porrigebant ad solatium aliquod supplicij mox in cruce tolerandi. Dicebatur autem myrrhatum quod in myrrhinis esset vasis. Hoc itaque vinum cùm ex commiseratione, quidam Domino fatiscenti obtulissent, numquid extrema videbatur exigere necessitas vt illud acciperet, & sitim qua laborabat ardentissimam quoquo modo solaretur? Sed tamen contra certare maluit, & delicato illo potu plane abstinuit, tùm vt gulæ nostræ delicias sua expiaret temperantia, tum vt certandi contra hoc etiam vitiorum genus, daret exemplum. *Propter crapulam multi perierunt, qui autem abstinens est, adjiciet vitam.*

Marci 15. Ecclesi. 37.

Atque vt Temperantiæ luculentius esset exemplum, pateretque magis quàm fortiter contra naturalem appetitum potus, potu abstinuisset, *dixit, Sitio*, quo audito Verbo quidam ad cæteros cruciatus hunc etiam addiderunt vt fel & acetum ei porrigerent. Sic nempe virtus opposita vitio perficitur, vt non modo delicatis abstineat, sed gustet etiam aspera. Recte autem Sidonius Apollinaris non modo de asperitate ciborum sed de quauis aduersitate: *Quamtumlibet*, inquit, *nobis anxietatum pateras vitæ præsentis propinet afflictio, parua toleramus si recordamur quid biberit ad patibulum qui inuitat ad cælum.*

L. 9. ep. 4.

Non erit vero inutile tantisper in ea immorari Iudæorum crudelitate perpendenda qui sitienti Christo, fel & acetũ obtulerũt. Certe illi Epuloni ex inferis guttam aquæ inclamanti, licet negata sit aqua, non est tamen fel iniectum: At Christo Domino non modo denegantur solatia, sed multiplicantur tormenta. Non sic ille olim sitientem deseruit populũ, *quando de petra melle saturauit eos, quando conuertit petram in stagna aquarum, & rupem in fontes aquarum*, vnde hæ merito in Ecclesia Conquerentis audiuntur voces: *popule meus, quid feci tibi? Ego potaui te aqua salutari, & tu me potasti felle & aceto!*

Luc. 16. Ps. 80. Ps. 113.

Nec dubium quin propterea prodigium illud acciderit: *Et*

Petræ scissæ sunt: quasi Christo sitienti compaterentur, & quos in se aquarum continebant fontes effunderent: vel quasi se minus duras indicarent quàm ille populus qui ad tantum Christi sitientis cruciatum, magis induruit.

Et vero, anima, vide ne modò tuorum amaritudo peccatorum plus eum vexet quam fel & acetum quo potatus est: sic enim dicitur de peccatoribus: *Vua eorum, vua fellis & botri amarissimi.* Deut. 32. *Fel Draconum vinum eorum, & venenum aspidum insanabile. Mea est vltio, & ego retribuam in tempore.*

SEPTIMA & postrema statio est in ipsa Cruce, vbi Christus pendens nudus & exutus omni prorsus subsidio, sic contra rerum omnium indigentiam certat vsque ad mortem, vt quàm fieri potuit efficaciter nos doceret contra illud vitium quo temporalia nimis auide quærimus, ita esse decertandum, vt ne ipsius vitæ nimio teneamur affectu, nec propterea desistamus magis esse soliciti de sancta quam de sana vita. Quænam vita nobilior vitâ Christi? Et tamen ecce in egestate & penuria deficit, neque aliud quidquam præter spiritum habet quod dicat suum vel suis discessurus commendet. Paucas habebat ex piorum eleemosynis pecunias quibus dum viueret vna cum suis sustentabatur, sed eas secum omnes Iudas proditor abstulit. Vestem habebat, sed illam sibi sortiti sunt milites. Discipulos quosdam collegerat, sed omnes dispersi sunt præter Ioannem. Atque hunc etiam Matri suæ donat, sicut & Matrem Discipulo. Quid restat nisi Corpus? ex quo tamen quid restat cum totus inde sanguis effluxerit, & totum sibi vsurparint inimici?

Hoc vnum scilicet est quod postremo loquutus ait, *Pater, in manus tuas commendo spiritum meum*, quasi diceret: hoc vnum mihi superest de quo tamquam de re mea possim loqui & testari.

Quod cum diceret *statim emisit spiritum, Et velum templi scissum* Matth. 27. *est in duas partes*; velum illud videlicet quo sancta sanctorum tegebantur. Quæ cùm essent figura bonorum cælestium, sic illa veli scissura significabat iam de aliis bonis cogitandum quàm de humanis & temporalibus. Erant videlicet cœli clausi, nec ante hunc hodiernum diem quisquam verè beatus fuit, sed morte Christi reserantur, nostrum est cœlum si terram vincimus; vincimus si contra terrenos affectus constanter certamus: Et cer-

tamus constanter si nihil nobis deperire cogitemus, cùm pro terra cœlum datur: pro tempore, vita æterna: pro mundo, Deus.
2. Cor. 8. *Scitis enim gratiam Domini nostri Iesu Christi,* ait Apostolus, *quoniam propter vos egenus factus est cum esset diues, vt illius inopia vos diuites essetis.*

III. PVNCTVM.

S*IC ergo est propositum nobis certamen in septem Christi patientis stationibus, vt qui vnam ex his deserat, totius militiæ Christianæ*
Iac. 2. *sit desertor. NAM qui totam legem seruauerit, offendat autem in vno, factus est omnium reus,* quasi diceret, vniuersa lex est, vt omnia euitentur peccata, ac proinde contra omnia decertetur, vnde si quis contra sex tantum in totidem Christi stationibus certet & non vniuersim in omnibus, perinde reus est desertæ militiæ, & violatæ legis, ac si in aliis non certasset, quia lex iubebat in om-
Hebr. 12. nibus dimicare. Sic aperte Apostolus: *Deponentes omne pondus & circumstans nos peccatum, per patientiam curramus ad propositum nobis certamen: Aspicientes in Authorem fidei & Consummatorem Iesum qui proposito sibi gaudio sustinuit Crucem confusione contempta, atque in dextera sedis Dei sedet. Recogitate eum qui talem sustinuit à peccatoribus aduersus semetipsum contradictionem, vt ne fatigemini animis vestris deficientes, nondum enim vsque ad sanguinem restitistis, ADVERSVS PECCATVM REPVGNANTES.*

Expende omnia singulatim. Vide vt generatim dicit *repugnandum aduersus peccatum*, ne ab vlla statione discedas. Vide vt affirmat *vsque ad sanguinem esse resistendum.* Vide vt proponit exemplar Christi quod non est semel tantum cogitandum sed *recogitandum* multoties, & vnum atque idem eius factum dictumue sibi sæpius inculcandum. Vide vt sibi & omnibus idem ait, *Curramus ad propositum nobis certamen*, quia scilicet non cunctandum in hoc certamine, non cessandum, non lento & molli gradu incedendum, sed serio & constanter iam ab illis primis annis quibus nos impetunt vitia, neque cessant vsque ad senectam & senium. Vnde & idem Apostolus paulo ante dixerat,
Ib. c. 4. *Timeamus ergo ne forte relicta pollicitatione introeundi in requiem eius, existimetur aliquis ex vobis deesse.* Et post nonnulla de Iudæis incredulis: *Festinemus ergo ingredi in illam requiem, vt ne in idipsũ*

quis incidat incredulitatis exemplum. Vide locum vbi & valde perpendi hæc possunt, *Habentes ergo Pontificem magnum qui penetrauit cœlos Iesum filium Dei, teneamus Confeßionem.* Penetrauit cœlos, id est, quasi vi & violentia facta, irrupit in cœlos, quia certe non aliter eò peruenit quam pugnando; Vnde & facile est concludere, neque nos aliter peruenturos. Atque idcirco, *teneamus Confeßionem,* id est, quod scimus, exequamur. Pugnemus sicut scimus esse pugnandum. Quod proponitur faciendum, sic reuera fiat. *Tene quod habes, vt nemo accipiat coronam tuam. Qui vicerit,* *Apoc. 3.* *faciam illum columnam in templo Dei mei.* Sic æterna firmatur salus.

SABBATO SANCTO.

DE SEPTIMO CHRISTI VERBO.

Pater, in manus tuas, commendo Spiritum meum. Luc. 23.

DE DESCENSV AD INFEROS: DE CORPORIS SEPVLTVRA: AC DE POSTREMA RENVNTIATIONE, QVÆ EST LIBERTATIS.

Factus sum sicut homo sine adiutorio, inter mortuos liber. Ps. 87.

VERITAS PRACTICA.

Nemo liberior quàm qui minus est liber.

SENSVS & Ratio est, quod is minus liber esse dicitur qui sic renuntiat suæ libertati vt sibi non putet esse liberum ea reuocare quibus cum Christo renuntiauit.

Sed nemo liberior qua libertate Christus nos liberauit, quàm qui sic renuntiat suæ libertati.

Ergo nemo liberior quàm qui minùs est liber; ac proinde addenda est aliis hæc Renuntiatio nostræ libertatis, vt illa libertate Christi, simus perfecte liberi.

I. PVNCTVM.

SIC nobis hodie Christus Dominus proponitur mortuus, vt tamen morientis postremum Verbum audiamus, & videamus quàm præclarè iam antè factas Abnegationes, hac postrema Renuntiatione, quæ tali verbo continetur, confirmet; Cùm enim dicit se in manus Patris spiritum suum commendare, perinde est ac si diceret, se illi animam suam ita committere & abdicare vt quidquid de illa velit statuere, statuat; Si ad cœlos vocare velit, aut ad Inferos, liberandis inde Iustis demittere, se perinde paratum. Si separatam à corpore velit abesse diutius, aut ad corpus quamprimum remigrare; præsto est ad vtrumque. Si cùm resurrexerit, pauci an multi credant; hoc fiat, Pater, quod fuerit placitum ante te. Quod certe est Abnegationis genus excellentissimum, & quo antè factæ Renuntiationes tam aperte confirmantur quàm manifeste apparet se Christum exuere sua quodammodo libertate reuocandi illud, & resumendi quod exuit, nisi quantum Deo Patri placuerit.

Et reipsa sic præstitit quod verbo dixit, nam statim vt anima de corpore exiit, descendit, volente Patre, ad eam Inferorum partē vbi Iustorum animæ detinebantur, *expectantes beatam illam spem & aduentum gloriæ magni Dei & Saluatoris nostri Iesu Christi.* O quale Iustis gaudium! quale Dæmonibus & damnatis supplicium! Expende vehementius. Sic suum etiam Corpus Diuinæ reliquit prouidentiæ: aut vt remaneret in Cruce diutius, aut vt quantocyus inde extraheretur, ac Sepulturæ mandaretur. At vero contemplare vt Deus prouidit homines qui hoc tam debito pietatis officio defungantur. Perpende omnia singillatim, vt deponunt Sacrum Corpus, vt depositum tradunt dolentissimæ Matri, vt ille dilectus Discipulus cæterique circunstantes defigunt in plagas oculos, admirantur, lamentantur, & aliis mouentur affectibus qui facilius cogitari possunt quàm exprimi;

Titi 2.

primi; ac tandem vt ſepelitur & in monumento nouo reponitur, *in quo nondum quiſquam poſitus fuerat.*

Quibus ita pro deuotione recogitatis, eò conſiderationem deuolues vt intelligas ſic ſpiritum tuum in manus Dei commendandum, ſic vniuerſam illi libertatem offerendam & conſecrandam; quaſi iam non eſſes liber vt aliter facias quàm ſtatuiſti in Domino, nec reipſa magis tua libertate vtaris quam ſi penitus vti non poſſes. Sic enim omnia rectè ſtatuta eo firmius confirmabis, quò te ab illis reuocandis longius dimouebis; vt è contra etiam, niſi te quodammodo aſtringas & obliges ad illam firmitatem, citiſſime omnia euaneſcant. Neque vero quidquid grauius timeas ab illa obligatione, *Nam numquam eris liberior & ſolutior, quàm cùm eris minus liber.*

Hoc attentius expendendum. Et Ratio iam ſatis manifeſta ex dictis, patebit adhuc clarius ſi diſtinguas duplicem libertatem: vna eſt naturalis de qua hoc primo puncto agitur, qua ſi velis, potes reuocare ſanctas illas Renuntiationes quas antè actis proxime diebus cum Chriſto ſanctè formaſti: quod nefas ne accidat longè ſatius eſt huic damnoſæ libertati ſic renuntiare quaſi deinceps non ſit tibi liberum & integrum aliter agere, quàm quod in Domino ſtatuiſti: perinde ac ſi fidem dediſſes qua te obſtrictum putares, vt ſuprà dictum eſt de virtute in neceſſitatem commutanda. Et vero iam ſi ſerio & conſtanter hanc tuæ libertatis renuntiationem profitearis, certe fatendum erit te minus eſſe liberum, quàm ſi tua te non abdicaſſes libertate, atque adeo etiam quantò verius & plenius prauæ huius libertatis vſum à te abieceris, tantò minus eris liber. Nonne id clarum & apertum? At nonne id ſtatuis? nonne cum Dauide dices, *Iuraui & ſtatui cuſtodire iudicia iuſtitiæ tuæ?* *Sabb. Hebdom. 2. Quadrag.* *Pſ. 118.*

II. PVNCTVM.

SED nemo liberior quà libertate Chriſtus nos liberauit quàm qui ſic renuntiat ſuæ libertati.

Altera ex duabus propoſitis illa eſt libertas quà per Chriſti gratiam & per conſtantem naturalis illius libertatis renuntiationem, de qua dictum eſt, ſic liberi ſumus à ſeruitute peccati & prouorum affectuum, vt quod ait S. Leo, *Caſtigatis colluctationibus* *Serm. 4. in Quadr.*

Serm. 1. *quæ sunt inter vtramque substantiam, Animus quem sub Dei gubernaculis constitutum, corporis sui decet esse rectorem, Dominationis suæ obtineat dignitatem.* Idemque alibi: *si mens rectori suo subdita terrenæ voluptatis incitamenta calcauerit, ordinatissimum tenebit ratio principatum: quia tunc est vera pax, & vera libertas hominis, quando & caro animo iudice regitur, & animus Deo præside gubernatur.* Et rursum, *Cum caro*, inquit, *concupiscens aduersus spiritum spiritali cupiditate superatur, tunc libera obtinetur sanitas, & sana libertas; vt & caro mentis iudicio, & mens Dei regatur auxilio.* Serm. 4. de Ieiu. Penit.

Hac itaque sancta libertate, vt vides, liber est qui suæ alteri libertati, quà poterat seruire vitiis, renuntiauit: nam non modo suis se prauis affectibus exuit, sed neque hos vmquam resumendos proposuit: quo quidem proposito nihil opportunius ad illam Christianam libertatem stabiliendam. Nec verò solum liber est; sed nemo illo liberior esse dicitur, quia cùm illa sit verior & sanctior libertas, in qua se constanter permansurum cum Diuina gratia statuit, nemo verè liberior quàm qui sic liber est veriori & constantiori libertate. O quàm verè Sapiens: *Os iustorum liberabit eos*, nempe ore fit Renuntiatio falsæ libertatis, & inde nascitur vera libertas. V. l. 2. de Imit. Chr. c. 11. Prou. 12.

III. PVNCTVM.

NEMO *est igitur illo liberior quàm qui minus est liber qua libertate dictum est:* Ac proinde si pergis imitari Christum in hac etiã Renuntiatione voluntatis & libertatis tuæ, Renuntia libens volensque; nec timeas ne quid decidat de pace & libertate tua. Eris quidem minus liber falsa & damnosa libertate: sed tanto eris liberior verâ & sanctâ quam Christus attulit, libertate, quò minus alia liber. *Si vos*, inquit, *manseritis in sermone meo, vere discipuli mei eritis, & cognoscetis veritatem, & veritas liberabit vos. Omnis qui facit peccatum, seruus est peccati. Seruus autem non manet in domo in æternum, filius autem manet in æternum. Si ergo vos filius liberauerit, vere liberi eritis.* Ioan. 8.

Accedet & alia similitudo cum Christo, qui cum esset mortuus & inter mortuos ageret, dicitur tamen inter eos liber, quatenus non sicut illi necessariò mortis vinculis tenebatur, vt qui proxime resurrecturus erat; ita tu mortuus quidem es humanis affectibus, sed in illa es morte liber, quatenus libere & li-

benter sic mori velis & sic morientē vitam agere. *Quasi morientes & ecce viuimus.* 2. Cor. 6.

HÆC est præterea ad Sacram Communionem & Paschalem solemnitatem aptissima dispositio, sicut enim Pascha talis transitus dicitur vt non fiat remeatio ad locum vnde transitur, sic plane Anima si sic transit à vitiis & ab affectiouibus inordinatis vt illò non redeat, verè Sacrum Pascha peregisse dicenda est, & non aliter. Sic sanctus Augustinus: *Agimus saluberrimum transitum cùm à Diabolo transimus ad Christum, & ab isto instabili sæculo ad eius fundatissimum regnum. Ideo quippe ad Deum permanentem transimus ne cum mundo transeunte transeamus.* Sic & S. Ambrosius: *Pascha transitus est à passionibus ad exercitia virtutis.* Itemque alibi: *Pascha Domini quotannis celebratur, hoc est animarum transitus à vitiis ad virtutem, à passionibus carnis ad gratiam sobrietatis mentis, à malitiæ nequitiaque fermento ad veritatem & sinceritatem regenerationis.* Sanctus denique Bernardus: *In hac tam præcipua solennitate quid commendetur nobis sedula cogitatione pensemus. Nempe Resurrectio, transitus & transmigratio. Christus enim fratres, non recidit hodie sed resurrexit; non rediit sed transiit, transmigrauit non remeauit. Denique & ipsum quod celebramus Pascha, transitus non reditus interpretatur: & Galilæa vbi videndus nobis promittitur qui resurrexit, non remeationem sonat sed transmigrationem. Si post consummationem Crucis, in nostram hanc mortalitatem, & vitæ præsentis ærumnas Christus Dominus reuixisset, ego eum fratres non transiisse dicerem sed rediisse: non transmigrasse in sublimius aliquid, sed ad statum remeasse priorem. Nunc autem quia transiit in nouitatem vitæ, nos quoque inuitat ad transitum, vocat in Galilæam.* Quæ plura ibi sequuntur, in sequentem differuntur diem.

Tract. 55. in Ioan.

L. I. de Cain c. 8.

L. I. Hex. c. 18.

Serm. I. de Res. Dom.

Tu vero interim vt ab vna libertate transeas in aliam, sicque constans permaneas vt numquam resilias & immuteris, dic cum sancto Ignatio Fundatore Societatis Iesu: *Suscipe Domine vniuersam meam libertatem: Accipe memoriam, intellectum, atque voluntatem omnem. Quidquid habeo, vel possideo, mihi largitus es, id tibi totum restituo, ac tuæ prorsus voluntati trado gubernandum. Amorem tui solum cum Gratia tua mihi dones, & diues sum satis, nec aliud quidquam vltrà posco.* In Exerc. Spirit. 4. hebd.

Vide in 4. parte, Sabbato hebdomadæ 15. & tota hebdomada 24.

DIES SANCTVS PASCHÆ SEV DOMINICA RESVRRECTIONIS ET DIES QVAM FECIT DOMINVS.

Surrexit, non est hìc. Marci 16.

Surrexit Dominus verè. Luc. 24.

Fidelis sermo : Nam si mortui sumus, & conuiuemus. 2. Tim. 2.

VERITAS PRACTICA.

Nemo cum Christo mortuus, qui cũ ipso non resurgat: Nemo cum Christo resurgit, nisi qui cum ipso sit mortuus.

RATIO vtriusque partis est, quod cum Christo resurgere sit hoc vnum & idem ac nouam cum illo vitam agere.

Sed nemo est cum Christo mortuus qui hanc nouam cum illo non agat vitam: & nemo hanc nouam agit vitam nisi qui cum ipso sit mortuus.

Ergo & vtrumque verum quod proponitur, & de vtroque dici potest : Fidelis sermo, nam si mortui sumus, & conuiuemus. *Quod certe est consolationis non modicæ: Si vero etiam non sumus mortui, nec conuiuemus, nec resurgemus,*

Quod profecto pauendum est, cum præcipue tam pauci sunt qui vere sunt mortui. Quid sequitur nisi quod etiam tam pauci sunt qui vere cum Christo resurgant? Quid porro magis cauendum; & Quid magis opportunum quod consideretur, quàm ex quibus simus?

I. PVNCTVM.

VOD sanctus ait Apostolus; *Christum Dominum resurrexisse tertia die secundum Scripturas,* 1. Cor. 15.
Sanctus Anselmus fidelis eius Interpres, refert ad illum locum Osee, vbi Propheta sic loquitur: *Viuificabit nos post duos dies, in die tertia suscitabit nos.* Osee 6.
Quasi locus hic esset insignior inter omnes Scripturas quæ de Christo resurgente prænuntiarunt. Mirum certe, cùm aliæ non deessent Scripturæ quæ clarius & expressius de Christo Domino loquebantur. Iob dixerat, *Scio quod* Iob 19.
Redemptor meus viuit. Dauid in persona ipsius Christi cecinerat: *Ego dormiui & saporatus sum, & exurrexi.* Quod & confirma- Ps. 3.
rat Isaias, aliique multi; *Nunc consurgam, dicit Dominus, nunc* Is. 33.
exaltabor, & nunc sublimabor. Nonne hæc de Christo sunt aperta? nonne & sunt etiam apertiora quam quæ Propheta dixit Oseas, cùm expressè de Christo non videatur loqui, sed tantum de nobis? Non enim dicit sicut alij, *viuificabitur, suscitabitur,* sed *viuificabit nos, & suscitabit nos*; de nostra potius quàm de Christi resurrectione videtur agere. Cur sic Propheta loquitur? Cur sic Apostolus ad illum præcipue spectauit locum? aut cur eius Interpres sic illius declarat mentem?

Opportune profecto & sapienter omnes. Sic erat Prophetæ loquendum: Sic erat Apostolo referendum; Sic erat Interpreti declarandum. Non est modus loquendi aptior de mysterio Resurrectionis Domini quàm his Prophetæ Verbis, *Viuificabit nos, & suscitabit nos.* Hoc est totum simul plenè & perfecte mysterium enarrare. Pars quædam est tantum mysterij quam alij attingunt cum dicunt, *viuet aut resurget*; Restat pars altera quam omittunt, & quæ tamen totum magis spectat & complet mysterium, nempe vt resurgamus cum Christo, *vt ipse nos secum viui-*

ficet & suscitet. Primam qui dicit partem de Christo suscitato, non secundam exprimit de nobis suscitatis: Sed qui secundam hanc dicit, dicit simul & primam, dicit simul totum mysterium, & illo præcipuè dicit modo, quo præsertim nobis est intelligendum.

Nam cum audimus nos suscitatos à Christo vel cum ipso, simul facile capimus ipsum esse suscitatum, ipsum esse *primogenitum ex mortuis*, ipsum sibi primo vitam dedisse quam communicaret aliis. Et cum præterea sic audimus Scripturas de nobis potius quam de Christo loquentes, hinc aperte cognoscimus non aliter de Mysterio resurgentis Christi cogitandum aut loquendum, quam vt simul de nostra Resurrectione cogitemus & disseramus; & hanc esse præcipuam Festi partem, vt de nobis sic Christo conformandis meditemur, quia hic est omnium quæ Christus egit, finis, qui cum sine nobis non possit perfici & compleri, nobis est proponendus, nobis est declarandus, vt quod de suo cuique est conferendum ad salutem, non omittat, ne si forte Christo desit, Christus nihil illi prosit.

Coloss. 1.

Hoc est quod arguere videbatur idem Apostolus in Colossensibus, quod ex parte tantum dies solemniores facerent, & nihil facerent. *Nemo vos*, inquit, *iudicet in parte diei festi*, quasi diceret vt quidam interpretantur: Ne putetis vos explesse munus vestrum in celebrando festo, si tantum mente aut sermone pertractaueritis partem illam quæ ad Christum spectat, & quæ iam sine nobis peracta est; pars est festi diei, non totus dies, nisi alteram simul adjunxeritis quæ à vobis exigitur vt quod vestrum est cum Christo conferatis, & de illa parte attentius cogitetis. *Participes enim Christi effecti sumus*, ait Idem, *si tamen initium substantiæ eius vsque ad finem firmum retineamus*, id est, quod incepit in suo corpore, & non nisi nobiscum perficit, vel quod iam in nobis, ex mutua nostri parte est inchoatum, oportet vt simul totum compleamus; nempe sicut cum illo iam nati sumus, cum illo baptisati, cum illo mortui, sic cum illo resurgamus, sic cum illo ascendamus. Sic participes eius effecti sumus & non aliter. Nec enim satis est inchoasse cum illo, nisi vsque ad finem cum illo persistamus.

Coloss. 2.

Hebr. 3.

Quamobrem recte Apostolus, cùm Timotheum suum instrueret de tractando Resurrectionis mysterio: *Fidelis*, inquit,

Sermo, si mortui sumus, conuiuemus, Quasi diceret, hic est fructuosus, hic est seligendus, hic est habendus præ cæteris sermo; sic te fidelem exhibebis Verbi Diuini ministrum, cùm salutem tuam spectans, & eorum qui te audiunt, sic de Christo resurgente sermonem habueris, vt omnes intelligant, non quod tantum aut quomodo Christus resurrexerit, sed quomodo nos simul cum eo verè resurgamus; si videlicet simus cum eo mortui, *Nam sic conuiuemus*, inquit, *si sustinebimus, & conregnabimus: si negauerimus, & ille negabit nos*, id est, si sustinemus quod est ferendum vt nobis moriamur, tum ille nobis dabit vt cum ipso surgamus, viuamus, & regnemus. Quod si vero illud negauerimus, & ille nobis gratiam resurgendi negabit. Ac tandem concludit: *Hæc commone, testificans coram Domino*: Hæc declara testimoniis & rationibus quæ fidem faciant & persuadeant fidelibus coram Domino, id est verè & perfecte vt qui te audierint, vere etiam moriantur, & vere resurgant, non fictè & simulate.

Quod certè est valde obseruandum, vbi de Resurrectione agitur, atq; idcirco expresse de Christo resurgente dicitur. *Surrexit Dominus verè*, Nam possunt esse quædam Resurrectiones non veræ. Resurrexit olim Samuel vt est in primo Regum libro, 1. Reg. 28 Resurrexit Moses & apparuit in monte Thabor cum Christo se Transfigurante: sed non vera fuit Resurrectio, sicut Christi; non Matth. 27. illi suo in corpore resurrexerunt sicut Christus, sed in aëreo aut phantastico & apparenti. Sic multi aparent hodie Resurgentes, sed verendum valde ne tantum apparenter, & non vere resurgant sicut Christus. Datur autem nobis ab Apostolo nota certissima qua id dignoscamus; si quis videlicet cum ipso fuerit mortuus. *Si mortui sumus cum Christo, credimus quia simul etiam vi-* Rom. 6. *uemus cum Christo.* Appareat nos esse verè mortuos, & apparebit nos vere esse viuos. Sicut illi qui dicuntur in Euangelio re- Matth. 27. surrexisse cum Christo & apparuisse multis in ciuitate, dicuntur illi esse quorum monumenta sunt aperta, qua die quaue hora Christus est mortuus: Ita illi profecto resurgent spiritu & animo quorum Conscientiæ sic fuerunt apertæ, nihil vt lateret quod non confiterentur, quod non dolerent, quod non expiarent, quod non manifeste testarentur se detestari. Hoc est esse mortuum, mortuum peccato, mortuum mundo, mortuum suis prauis affectibus, mortuum iis quibuscumque quæ ad peccan-

dum poſſent impellere. Qui ſic eſt mortuus, bene ſperet, & lætetur ſe cum Chriſto reſurrexiſſe: *Fidelis ſermo*, ſermo indubitatus; Sicut è contra qui non ita eſt mortuus, plane non reſurrexit, neque vmquam reſurget niſi prius moriatur.

Hæc eſt Veritas modo expēdenda, cuius allata Ratio quidquid de ipſo Domino reſurgente magnificentius & glorioſius dici poteſt, dicendum ſuggerit & ſubminiſtrat. Quid enim glorioſius de Rom. 6. Chriſto dici poteſt, quam quod ait noſter Apoſtolus, *vt quomodo Chriſtus ſurrexit à mortuis per gloriam Patris, ita & nos in nouitate vitæ ambulemus?* Hæc nempe eſt maxima Filij gloria quod per gloriam Patris ſurrexerit, & quod ſimul effecerit vt in nouitate vitæ cum Ipſo ambulemus. At vero hæc eſt germana Ratio qua propoſita Veritas ſtabilitur, hoc eſt quo directe demonſtratur neminem poſſe cum Chriſto reſurgere niſi cum ipſo ſit mortuus; Quia nemo videlicet cum Chriſto reſurgere dicendus eſt niſi qui cum illo nouam agit vitam; vnde quantum neceſſe eſt explicare quid ſit nouam cum Chriſto vitam agere, tantum oportet neceſſario contemplari quænam ſit noua Chriſti reſurgentis vita, quid ſit illum per gloriam Patris reſurrexiſſe, & quidquid demum eò ſpectat.

Omiſſis autem pluribus interpretandi modis, gloria Patris non alia hic intelligenda eſt quàm ipſa Diuinitatis gloria ſeu glorioſa vita; Senſuſque eſt, Chriſtum ſic corpus ſuum quod iacebat in ſepulchro reſumpſiſſe, vt in illo corpore iam viueret, non ſicut ante vixerat, vitam mortalem, vitam corruptibilem, vitam noſtræ ſimilem quantum ad pœnas & ærumnas: ſed Vitam glorioſam, Vitam immortalem, Vitam diuinam, Vitam ſimilem Deo, quantum quidem per Dotes corporis reſurgentis talis vita poteſt geri.

Sic enim primo per illam Dotem quæ dicitur *Impaſſibilitas*, ab omni prorſus illæſum & intactum malo ſenſibili, Corpus eius Pſ. 3. exemptum eſt, *Non timebo*, inquit, *millia populi circumdantis* Rom. 6. *me.* Iam non læditur, *iam non moritur, mors illi vltrà non dominabitur.*

Per Dotem *Agilitatis*, nullo pondere retardabatur quin poſ-Luc. 24. ſet in inſtanti ſe de loco ad locum tanta facilitate inferre, quanta cùm euanuit ex oculis diſcipulorum quibuſcum accumbebat menſæ in Caſtello Emaus, & tum eodem inſtanti, vel Petro vel Iacobo apparuit longe diſtantibus.

Per

Per Dotem *Subtilitatis*, ita corpus opacitatem exuit vt perinde ac spiritus obserato egrederetur sepulchro ac clausis ingrederetur ianuis.

Per Dotem denique *Claritatis*, sic cum vellet, totus refulgebat, vt quemadmodum in Transfiguratione resplenduit facies eius sicut sol, ita toto poterat resplendere corpore, & totum suo splendore mundum illustrare. Hæc est propterea *dies quam fecit Dominus*, quia nouo suo fulgentis splendore corporis magis Diem illustrauit quàm sua sol claritate radiorum; vel quia Christus resurgens vt Sol Iustitiæ nouo bono fecit eum diem: seu noua hominibus hac die communicauit bona sicut Propheta prædixerat: *Orietur vobis sol Iustitiæ, & sanitas in pennis eius.* Vel *Mal. 4.* quod hanc diem sibi ob nouum hoc Mysterium singulariter consecrarit, & consecratam voluerit à nobis obseruari; Vel hæc est denique dies quam fecit Dominus ad hunc finem, *vt exultemus & lætemur in ea*, propter nouam illam & gloriosam Vitam quam Christus in terra cæpit viuere. Nam si dum nasceretur mortalis & passibilis *Euangelizatum est nobis gaudium magnum*, quantò maius oportet esse gaudium cum ex illa mortali vita transiit in immortalem & incorruptam. Quæ certe noua viuendi ratio non minus noua Christi vita & noua eius natiuitas dicitur quam vita temporalis, cùm non minus propter illam dicatur ei à Patre, *Filius meus es tu: Ego hodie genui te.* Non quod noua *Ps. 2. Act. 13.* noui corporis fuerit generatio, sed quod nouus fuerit viuendi modus, sicut cœlum dicetur nouum quando in regeneratione sæculi non eo subsistet modo quo iam voluitur & reuoluitur in sua temporum spatia.

HÆC est altera illa in mundum eius introductio de qua san- *Hebr. 1.* ctus Apostolus: *& cum iterum introducit primogenitum in orbem terræ, dicit, & adorent eum omnes Angeli Dei.* Primo est introductus dum nasceretur; Iterum vero dum resurgit. Et sicut in prima noua vita, singulari cultu ab Angelis & hominibus fuit adorandus, ita in secunda noua vita, debet ab illis coli & adorari. *Venite exultemus Domino, iubilemus Deo salutari nostro. DIGNVS* *Ps. 94.* *es Domine Deus noster accipere gloriam, & honorem, & virtutem.* *Apoc. 4. & 5.* *DIGNVS est Agnus qui occisus est accipere virtutem & Diuinitatem, & sapientiam & fortitudinem, & honorem, & gloriam & benedictionem.*

Quæ quidem Sanctorum verba duplicem habent sensum, primus est vt Christus dicatur dignus accipere gloriam & alia quæ prædicantur, quantum ad corpus, sicut ipse de se dicebat, *oportuit pati Christum & ita intrare in gloriam suam.* Dignus est vt communicetur corpori vita gloriosa, vita diuina. Secundus sensus est vt quam indè nouam viuit vitam, agnoscant omnes & prædicent, sicque accipiat virtutem & diuinitatem, accipiendo laudes & præconia quæ à nobis propterea celebrantur. Atque hoc est Pascha quod modo suprà dies omnes festos celeberrimum agimus, id est, transitus Christi à morte ad vitam seu à vita mortali ad immortalem quam sua morte promeruit.

Luc. 24.

Certe quando non fuisset passus; & quando id solum in Christi fuisset Corpore quod *diuinitatis plenitudo in eo habitaret,* merebatur Christus æque esse illa sui parte corporali gloriosus, ac parte alia spiritali animæ quâ semper fuit beatus; sed tamen tanti facit quod sit passus & mortuus, vt hoc singulari nomine & titulo velit intrare in gloriam suam, & hanc suam gloriam velit à nobis propterea coli & celebrari gloriosius quam vllam aliam. Vnde Apostolus: *Eum qui modico quàm Angeli minoratus est, videmus Iesum propter ignominiam mortis, gloria & honore coronatum.* Sicut Noe post diluuium, Ioseph post carcerem, Moses & Dauid post ouium curam, & Daniel post leonum lacum, ac Mardochæus post sibi paratam Crucem, gloriosiores extitere omnes; Sic plane Christus Dominus à cruce & sepulchro gloriam splendidiorem refert. *Occisus est agnus, & vicit Leo.* Videte quanta differentia inter agnum & leonem, tanta inter Christum mortalem & immortalem. Non erat agnus nisi vt esset leo; sed non est leo nisi quia fuit agnus. Atque vt perenne monimentum statueret suæ mortalitatis in immortalitatem commutatæ; suas illas plagas quas in latere, in manibus ac pedibus accipere voluit, deponere noluit, vt sic illustriora fierent æterni gaudij & gloriæ numquam desitura decora, quæ aliquando fuerant doloris & ignominiæ notiora signa.

Hebr. 2.

Hæc est itaque Patris Gloria per quam Christum resurrexisse ait Apostolus, vt quomodo vitam è sepulchro nouam retulit, sic nos si verè cum illo resurgere volumus, in quadam nouitate vitæ nobis propria, & conformi ambulemus. Sic præclare sanctus Augustinus: *Quidquid gestum est in Christi cruce, in sepultura &*

In Enchir. c. 53.

in resurrectione, ita gestum est, vt his rebus consignaretur vita Christiana quæ in terris agitur. Propter Christi crucem, dictum est, Qui sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitiis. *Propter Sepulturam:* Consepulti sumus cum Christo per baptismum in mortem. *Propter Resurrectionem,* quemadmodum Christus surrexit à mortuis per gloriam Patris, ita & nos in nouitate vitæ ambulemus; Qua scilicet nouitate vitæ similitudinem quandam cum ipso resurgente possimus exhibere, vt *omnis vita eius manifestetur in carne nostra mortali*; Sic enim quatuor illæ quas in Christo fuisse dotes audiuimus, nobis certo quodam modo conferuntur, quibus quantum quidem mortali fas est viuere, vitam viuamus cum Christo quàm simillimam, vt fusè tota hac demonstratur hebdomada, breuiter vero in sequenti puncto. Gal. 5. Rom. 6. Ibid. 2. Cor. 4.

Nunc illud tantùm firmiter hæreat, nostram non esse aliam cum Christo resurrectionem, quam quæ cum Christo similitudinem illam habet quæ vitæ nouitas dicitur, & in qua totum salutis ac perfectionis nostræ versatur opus. Sic enim rursum idem Apostolus de Christo Domino, *Qui traditus est propter delicta nostra, & resurrexit propter iustificationem nostram*; id est, vt iuste, vt sanctè viuamus: non vt solent homines viuere, sed nouo quodam modo quo pauci viuunt qui sunt in arcta illa via quæ ad vitam ducit. Propter hoc autem resurrexisse Christus dicitur, quia sic similitudine nouæ vitæ nos acuit & excitat ad nouum viuendi genus: sic exemplari suæ vitæ gloriosæ proposito, nos valde instruit & informat quomodo sic cum illo possimus viuere; sic denique dum ipse viuit à mortuis, in nobis viuat, in nobis nouam illam vitam instituat, sicut ipse suis dicebat Apostolis, *Quia ego viuo, & vos viuetis. Et vos in me, & ego in vobis.* Rom. 4. Ioan. 14.

O vita Iesu cordium! cor nouum crea in me quod sit capacius tuæ vitæ recipiendæ. Fili, satis est capax tuum, si mihi totum dederis.

II. PVNCTVM.

SED *nouitas ista vitæ sic tota est in morte veteris hominis, vt sicut qui verè mortuus fuerit, vere cum illo nouam aget vitam: sic nisi quis ita fuerit mortuus, non omnino viuet.*

Primam propositionis partē sic Diuinus Apostolus quo nemo

pressius & vberius de hoc egit mysterio, sic consequen er ad illa verba de nouitate vitæ, pergit declarare mirifico sane loquendi
Rom. 6. modo, *Si enim*, inquit, *complantati facti sumus similitudini mortis eius, simul & resurrectionis erimus*, Metaphora seu ratio loquendi desumpta est à surculis siue ramusculis qui naturam & proprietates plantæ cui forte inseruntur, ita solent constanter sequi, vt cùm per hyemem arescit & pene moritur planta, sic illi arescant & moriantur: cum autem vere nouo, & æstate reuirescit ac fructificat planta, sic illi simul virescant & fructificent. Ita nos ait Apostolus, si ij sumus qui esse debemus, sumus velut quidam surculi per fidem, per gratiam, & per Charitatem Christo inserti & complantati; atque ita Christo morienti similes esse debemus, sic simul cum illo morientes peccatis & prauis quibuscumque affectibus; quam Christi mortem si morte nostra sic fideliter per primas communicatas gratias imitamur, sequetur illud aliud quod est summe optandum, vt per ampliores gratias nobis dandas, Christi etiam resurgentis similitudinem quandam exprimamus, dum nouo viuentes viuendi genere, toto supernaturali, toto spiritali, toto cœlesti & Diuino, non iam quales ante fuimus, sed quales oportet esse vere Christianos *in sanctis conuersa-*
2. Pet. 3. *tionibus & pietatibus* euadamus. Sic ipse de se Apostolus quid
Phil. 3. inde ageret quidue experiretur; *Configuratus*, inquit, *morti eius, si quo modo occurram ad resurrectionem quæ est ex mortuis, non quod iam acceperim aut quod perfectus sim, sequor autem si quomodo comprehendam in quo & comprehensus sum à Christo Iesu.* Quasi diceret, sic in dies conor proficere, non enim perfectionis metam attigi, & semper restat quo vlterius pergam, sic autem pergo vt quantum Christo morienti similis fio mortificatione corporis & animi, tantum illi resurgenti euadam similis per veras solidasque virtutes quibus eò tandem perfectionis perueniam quò me vocat Christus.

Vt verò planius intelligatur, quomodo hæc ita fiant, sic paucis habe quod fusius alibi. Quatuor in nobis sunt præcipuè quæ internæ mortificationi subjiciuntur, nempe in inferiori parte animæ, sunt duo appetitus, Concupiscibilis & Irascibilis: In superiore vero, Voluntas, & Intellectus. His quatuor abnegandis & mortificandis partibus studeat omnino necesse est qui cum Christo mori appetat; Studium autem & exercitatio mortifica-

tionis eiusmodi per quatuor illas quas vocant Cardinales virtutes sic peragitur, vt Temperantia contineat appetitum Concupiscibilem: Fortitudo moderetur irascibilem; Iustitia regat voluntatem; & Prudentia Christiana dirigat intellectum. Quadriga illa est qua per vias quas vocant purgatiuam & illuminatiuam dicuntur vehi Incipientes & Proficientes. Habet enim vnaquæque Virtus duos distinctos actus quorum vno vitium in purgatiua fugiat, & alio virtutem in illuminatiua sectetur.

Iam verò his virtutibus studiosè colendis & constanter exercendis qui se addixerint, sicut complantantur similitudini mortis Christi, sic etiam similitudini Resurrectionis eius conformabuntur, quia quanta fuerit eorum virtus, tanta mox vnicuique virtuti Dos quædam supernaturalis respondens, illis infunditur, quæ sic eorum animos supra se prouehit, & nobilitat, vt supernaturalem plane & diuinam vitam agant, quæ est vita verè Christiana & religiosa quam Christus sibi & nobis promeruit & nobiscum communicat.

Temperantia illa quæ appetitum concupiscibilem temperabat, sic solidatur, & perficitur, vt fiat quædam Impassibilitas, & iam animus nullis lædatur appetitionum obiectis, nihil terrenum appetat & caducum, *quæ sursum sunt sapiat non quæ super terram*. Fortitudo quæ irascibilem continebat fit Subtilitas quædam interior, quæ difficilia quæque & ardua tam generose penetrabit, quàm audacter dicebat illa Mulier de corpore sui Dilecti: *Domine si tu sustulisti eum, dicito mihi, vbi posuisti eum, & ego eum tollam.* Ioan. 20.

Iustitia quæ voluntatem regebat, transit in agilitatem illam *quæ assumit pennas vt aquilæ*, quibus semper volabit anima, nec vmquam deficiet. Prudentia denique quæ intellectum dirigebat, euadet in Claritatem qua non solum animus sibi magis splendescat, sed & aliis præluceat ad omnes virtutum actus de quibus aiebat Apostolus, *inter quos lucetis sicut luminaria in mundo.* Is. 40. Phil. 2.

Nonne hæc tibi videtur vita noua, vita gloriosa, vita Christo resugenti quàm similis? Quamobrem hoc illud est quod dicebat Apostolus, *Si complantati facti sumus similitudini mortis eius, simul & resurrectionis erimus, Si mortui sumus, & conuiuemus.* Hoc est quod prima propositionis parte docebatur, certo id futurum vt qui essent cum Christo mortui, nouam cum illo vitam

agerent. Nunc quæ reſtat pars altera, quod non aliter noua hæc vita poſſit inſtitui quàm ſi mortui ſimus morte illa ſpiritali vitiorum de qua ſuis congaudebat Apoſtolus, *mortui eſtis, & vita veſtra abſcondita eſt cum Chriſto in gloria*, tribus his probatur modis.

Primo, quia cum vita illa ſupernaturalis, ſit excellentiſſimum donum cui recipiendo debet cum gratia diſponi animus, non aliter congruentius diſponitur quam perfecta illa mortifica-
Matth. 10. tione de qua Dominus, *Qui non accipit crucem ſuam & ſequitur me, non eſt me dignus.*

Secundo, res ipſa ſic videtur exigere, vt non niſi mortuo vetere homine, nouus viuat. Cum enim ſibi inuicem, ſicut Caro & Spiritus, aduerſentur, certe non poteſt vnus ſubſiſtere, niſi
Ioan. 12. alio deficiente. *Niſi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipſum ſolum manet*; Quod de ſua naturali, & noſtra morali morte dicebat Dominus. Quod ita planum eſt & euidens, vt qui aliter ſentiat & ſapiat plane deſipiat, inquit Apoſtolus; *Inſipiens! tu quod ſeminas, non viuificatur niſi prius moriatur!* Et putares te poſſe noua vita viuificari, niſi prius moriaris?

Tertio denique, ſic eſt diuinitus inſtitutum & decretum, vt quemadmodum non eſt ingreſſus ad immortalem & beatam vitam niſi per mortem naturalem, ſic plane nullus ſit aditus ad vitam ſpiritualem & perfectam niſi per illam moralem mortem *dum ſpiritu facta carnis mortificantur.* Quis adeo demens præſumeret ſe niſi morte obita poſſe illò pertingere, quò nullus vmquam mortalium, nec ipſa Virgo Deipara, nec ipſe Chriſtus
Hebr. 2. Dominus, *niſi guſtata*, vt ait Apoſtolus, *morte*, peruenerunt? Et tamen facilius cum aliquo diſpenſaret Deus vt naturali vita viuus in ipſam beatitudinis gloriam transferretur, quam vt animali vita ſpirans in ſpiritualem reciperetur; non enim coutun-
2. Cor. 6. tur, *nec eſt participatio iuſtitiæ cum iniquitate, nec ſocietas luci ad*
1. Cor. 15. *tenebras. CARO & ſanguis regnum Dei poſſidere non poſſunt, neque corruptio incorruptelam poſſidebit.* Ratum fixumque eſt, *Viua-*
Ep. 250. *mus vitam Euangelicam, moriendo mortem Euangelicam*, inquit ſanctus Auguſtinus. Vide in 1. parte, Sabbato hebdomadæ 5. poſt Epiphaniam.

III. PVNCTVM.

SIC igitur vtrumque patet quod est propositum. *Nemo cum Christo mortuus, qui cum ipso non resurgit. Nemo cum Christo resurgit nisi qui cum ipso sit mortuus.* Quia tota resurrectionis nostræ Ratio sita est in Nouitate vitæ quam qui non viuunt tam certo non resurgunt, quàm de aliis dubitandi locum non relinquit Apostolus, qui & seipsum explicans & à se dicta confirmans, atque ad Veritatis Praxim nos prouocans, sic apte concludebat, *Igitur si consurrexistis cum Christo, quæ sursum sunt quærite, vbi Christus est in dextera Dei sedens, quæ sursum sunt sapite, non quæ super terram*; Id est, in hoc agnoscetis vos consurrexisse cum Christo, si non iam terrena, sed cœlestia; non præsentia sed futura; non caduca sed æterna quæratis & sapiatis. *Quid quæritis viuentem cum mortuis?* dicebant Angeli ad mulieres, *non est hîc, sed surrexi. Venite, & videte locum vbi positus erat Dominus.* Quasi dicerent; si non surrexisset Christus, hîc esset vbi sepultus est; & si reuera hic esset, non diceretur resurrexisse; Cùm autem manifestum vobis fiat, hîc non esse, quid sequitur nisi quod resurrexit? *Coloss. 3.* *Luc. 24.* *Matth. 28.*

Ita planè de vnoquoque nostrum discurrendum est vt agnoscatur an vere possit dici resurrexisse. Habent enim singula vitia suum quendam locum internum & externum, in quo qui erat vitiosus, si forte quæritur, & de hoc dici possit, non est hîc, dici poterit etiam quod surrexit. Aut certe si quod ait Scriptura, suas in vias vnusquisque redeat, & quam videbatur deposuisse prauam consuetudinem, hanc resumat, ibidemque semper sui similis in suo viuat genio, quis illum resurrexisse cum Christo dicat? *Is. 56.*

Esto sit confessus, & rite etiam communicarit, ac viuentem Christum susceperit, nec ausit hodie, quod post biduum aut triduum libere & impunè audebit; non dicerem tamen illum cum Christo, neque Christum in ipso verè, vt dici debet, surrexisse; Nam cum Christo resurgere, non est simpliciter resurgere, sed quomodo Christus surrexit ad immortalem & nouam vitam, sic in nouitate vitæ ambulare, hoc est cum Christo resurgere, nec aliter; aut nos fallit Apostolus. Non est autem in

nouitate vitæ ambulare si per triduum aut quatriduum te à solito viuendi genere temperes, quasi hoc tuæ tantùm vitæ Is mereatur, qui totam suam vitam tibi libens impertiit: Sed quod vitæ est reliquum ita velle modo renouare, sicut nouæ Christus exemplar vitæ nobis est factus, vt in ea quam modò tibi proponis vitæ integritate, sic semper velis viuere, Hæc est vitæ nouitas & non alia quæ te Christo resurgenti conformet.

Dixi etiam, quod non leuiter dictum putes, nec ipsum Christum Dominum posse aliter in te vere dici resurgens; Quod tametsi videatur idem esse ac te cum Christo resurgere, potest tamen seorsim considerari, atque ex vno probari aliud. Ratio autem cur id propriè non possit de Christo dici, hæc est; quod propriè non dicitur Christus *resurgens à mortuis*, nisi simul dicatur, *Iam non moritur, mors illi vltrà non dominabitur.* Hoc autem postremum in te non dicetur de Christo, nisi talem vitæ constituas nouitatem quam, Diuina fauente Gratia, perpetuare velis in annos consequentes. Nam defectu huius constantissimæ voluntatis, cito deficies, cito peccabis, & peccato tuo mortem inferes Christo, Christus in te tam verè per peccatũ morietur, quàm vere in te viuebat ante peccatum. Iamne vero poteritne dici, quod dicendum erat vt resurrexisse diceretur, Iam non moritur, mors illi vltra non dominabitur? O peccatum, ô Christicidium!

Rom. 6.

Serm. 1. de Resurr.

Sic præclarè sanctus Bernardus, *Si post consummationem Crucis in hac nostra mortalite Christus reuixisset, Ego eum non transiisse dicerem sed rediisse.* Alludit ad voces Paschæ & Galilææ quæ significant transitum & transmigrationem, & perinde est ac si diceret: si Christus resurrexisset mortalis, non ego eum dicerem resurrexisse quo Scripturæ modo significabant eum resurrecturum, quia significabant sic à morte surrecturum vt iam vltra non moreretur. Quod autem primò dicitur de illius corporali Resurrectione, Idem dici deinde debet de spirituali qua in nobis resurgit: ac proinde pari modo siue in suo corpore, siue in tuo pectore dici non potest resurrexisse nisi resurgat immortalis, siue iam non moriturus, quantùm quidem cum Gratia per te stabit. Hoc est quod omnino deliberes, quod planè statuas, & sanctè firmiterque concludas.

Et certè, quæ duo plurimùm valent ad concitandos nostros

animos,

animos, summum bonum, aut summum malum, hæc ambo simul concurrunt, ad illam firmam statuendam voluntatem. Quid enim melius, quid optabilius, quàm nos in Christo, vel in nobis Christum resurgere? Quid detestandum magis, quàm si quidem Christum viuentem recipias, pòst illi verò mortem inferre ausis! Tu Christo mortem! perpende verba, rem metire; para responsum interrogāti Deo quod olim à fratricida Caino: VBI EST ABEL FRATER TVVS? Dic peccator, eloquere, vbi est Christus tuus? Quid dices? Quid respondebis? *Num custos fratris mei sum?* sic reuera custos eras fratris tui, sic tibi datur hodie custodiendus vt vita eius in manu tua sit. O Bonitatem Creatoris! ô malitiam Creaturæ! en humanam Creator assumit vitam quam pro Creatura profundat, & aliam insuper induit Sacramentalem quam illi ipsi Creaturæ totam communicet & bona fide credat: Quid vero Creatura? Quid vero peccatrix anima? Quasi parum illi esset quod iam humana sui Redemptoris vita sit effusa, illam etiam Sacramentalem vitam ipsa ipsa, sua sponte, peccatrix anima illam etiam Sacramentalem vitam de medio cordis sui tollit! Illū Dei conculcat Filium quem pauent Angeli & Sanguinem testamēti pollutum ducit, tot repetitis vicibus, tot renouatis mortibus quot peccata perpetrare placet! Quamobrem verò placet, & quibus tyrannis, quibus tormentis ad tale scelus agitatur? Sola voluptate, sola licentia vitæ liberioris, solo sui amore mota, quo animalem suam vitam Diuinæ præfert; & mauult in se Christum mori, quam se cum Christo viuere! Potestne sceleratius aliquid in humanis cogitari? Potest certe peccatum vnum maius & grauius esse alio: sed non potest aliud esse quoduis malum, malo peccati grauius. Gen. 4.

Vrgeri debet hic affectus quàm vehementer poterit: Et propterea, Vide Sabbato & Dominica præcedenti, verba sancti Bernardi, quibus adde quæ opportune admodum ex eodem sermone sequuntur. *Quid nos dicimus qui sacram Domini resurrectionem Paschæ priuamus nomine, vt sit nobis in reditum magis quam in transitum? luximus his diebus, compunctioni & orationi, grauitati & abstinentiæ dediti: cæterorum negligentias temporum, sacro hoc quadragenario redimere & diluere cupientes. Communicamus passionibus Christi: complantati ei denuo sumus per baptismum quendam lacrymarum, pœnitentiæ, confessionis. Si ergo mortui sumus pec-*

cato, quomodo viuemus adhuc in illo? Si negligentias planximus, quid causæ est vt recidamus nunc in easdem? Inueniemur nunc iterum curiosi vt antè, verbosi vt antè, pigri & negligentes vt antè: vani, suspiciosi, detractores, iracundi, cæterisque impliciti vitiis quæ tam anxiè deplorauimus his diebus? Laui pedes meos: quomodo iterum inquinabo eos? Exui me tunicam meam: quomodo induam eam? Non est transmigratio hæc fratres: non sic videbitur Christus, non hoc iter quo ostendat nobis Deus salutare suum. Denique qui retro respicit, indignus est regno Dei.

Sic amatores sæculi, inimici crucis Christi, cuius in vanum accepto nomine dicuntur Christiani: toto hoc tempore quadragesimali ad instantes inhiant dies resurrectionis: heu, vt liberius indulgeant voluptati. Obnubilat, fratres, solemnitatis lætitiam materia tristior: sed ipsius plangimus solemnitatis iniuriam, quam dissimulare non possumus, nec in ipsa, imo minus in ipsa. Proh dolor, peccandi tempus, terminus recidendi, facta est resurrectio Saluatoris! Ex hoc nempe comessationes & ebrietates redeunt, cubilia & impudicitiæ repetuntur, & laxantur concupiscentiis frena: quasi ad hoc surrexerit Christus, & non magis propter iustificationem nostram! Sic honoratis miseri Christum, quem suscepistis? venturo parastis hospitium, confitentes peccata cum gemitu: castigantes corpora, eleemosynas impendentes; & ecce, susceptum proditis inimicis, imo exire compellitis, priores nequitias admittendo. Neque enim cohabitatio esse potest luci ad tenebras, Christi cum superbia, cum auaritia, cum ambitione, cum fraterno odio, cum luxuria, cum fornicatione. Quid enim minus præsenti debetur quam venturo? Quid minus reuerentiæ, resurrectionis tempus exigit quam passionis? Sed vos, vt manifestum est neutrum honoratis. Nam si compateremini, & conregnaretis: si commoreremini & conresurgeretis. Nunc autem ex sola consuetudine temporis & simulatione quadam, humiliatio illa processit, quam non sequitur exultatio spiritualis. Propter hoc, vt ait Apostolus, multi infirmi & imbecilles, & dormiunt multi. Propter hoc crebra in diuersis regionibus hominum mortalitas, specialiter his diebus. Quid enim? deprehensi estis inter angustias, præuaricatores, non qui præuaricati estis, sed qui persistitis in peccato, addentes præuaricationem aut penitus impœnitentes, aut tepide pœnitentes: nec pericula fugientes, vel post miseram experientiam, incentiua peccati.

1. Cor. 11.

Si prælibari posset aut prælegi tota sequens hebdomada,

consultum foret, ad pleniorem huius Veritatis intelligentiam; Cui & deseruire potest illa quæ habetur in 4. parte, Dominica 15.

Sicut à peccato, sic à peccati reliquiis resurgendum.

HAC HEBDOMADE, Dotes Corporis, seu Vitæ gloriosæ Christi, atque Animæ nostræ simul cum eo resurgentis Qualitates proponuntur; indeque Veritates Practicæ, paradoxæque omnes eruntur.

FERIA SECVNDA.

DE IMMORTALITATE GLORIOSÆ VITAE CHRISTI.

ATQVE ANIMAE CVM EO RESVRGENTIS.

Christus resurgens ex mortuis, iam non moritur, Mors illi vltrà non dominabitur. Rom. 6.

VERITAS PRACTICA.

In Morte Immortalitas.

SENSVS est, quòd quamdiu illa quæ simul cum Christo mortua est & resurrexit Anima, in morte vitæ sensualis permanebit, permanebit etiam in quadam Immortalitate morali, quam participat ex Gratia Domini resurgentis.

RATIO est, quia illa immortalitas consistit in Sanctificatione animæ, quæ est peccati grauioris exclusio.

Sed quamdiu anima permanebit in morte vitæ sensualis, excludetur peccatum, & remanebit semper sanctificata.

Ergo & simul Immortalis erit, illa morali immortalite quã à Christo resurgente participat. Atque ita in morte Immortalitas, & vitæ beatæ quædam similitudo pro qua mors illa millies oppetenda esset.

I. PVNCTVM.

QVANDOQVIDEM Mysteria seu Apparitiones Christi Domini resurgentis reseruantur in totum Paschale tempus, nihil aptius & conuenientius huic triumphanti hebdomadæ considerari posse videtur, quàm Representatio Gloriosæ Vitæ, seu quæ in Christo Domino fuit, seu quæ est in vnoquoque nostrum qui verè cum eo resurrexit.

Prima autem Qualitas huius Gloriosæ Vitæ est IMMORTALITAS seu immutabilitas status quæ talis erat in Christo Domino, vt anima non posset separari à corpore, sicut poterat ante
Rom. 6. 1. Cor. 15. mortem & Resurrectionem: *Mors illi vltra non dominabitur; ABSORPTA est mors in victoria*, inquit Apostolus. Congaude illi, contemplare sacrum illud Corpus, admirare Gloriosam
1. Tim. 1. illam Vitam quam degebat in terris; exopta vt omnes Illum agnoscant, diligant, venerentur. *Regi sæculorum immortali honor & gloria in sæcula sæculorum.* Dignus es, *Domine Deus noster,*
Apoc. 4. *accipere gloriam & honorem & virtutem.*

Ex hac autem Immortalitate Christi, emanat quædam Immortalitas animæ quæ dicitur Moralis, vt discernatur à naturali & supernaturali. Naturalis illa est qua, moriente corpore, nunquam moritur anima, quocumque sit in statu post mortem. Supernaturalis & Beata dicitur, quando anima fruitur æterna Beatitudine. Moralis denique, quando non moritur anima morte illa exitiosa peccati: sed semper sancta, semper Deo placens, &
Ps. 83. accepta, *de virtute in virtutem quotidie proficit, donec videat Deum Deorum in Sion.*

Hanc Immortalitatem sicut & alias Qualitates vitæ gloriosæ dicitur communicare Christus Animæ cum Ipso resurgenti, quatenus reipsa gratiam confert hoc tempore quà fortiùs anima roboretur contra peccatum, siue id in honorem suæ Resurrectionis præstet, siue id precibus Ecclesiæ donet, quæ multæ in eum

finem his diebus diriguntur, siue in compensationem laborum quadragesimæ, siue quia verno accedente tempore, humores corporis & passiones animæ magis commouentur, & ideo plus Gratiæ desideretur; siue ob aliam denique causam, id certo experiuntur Fideles quique, se longe robustiores quàm anteà contra peccatum illud, *quod generat mortem*, vnde Immortalitas illa *Iac. 1.* moralis sequitur, si modo fideliter illi gratiæ cooperentur. Quid sit verò fideliter illi Gratiæ cooperari patet ex veritate proposita. *In morte Immortalitas*, Nempe si in morte vitæ sensualis constanter perduremus: Cum enim, vt dictum est, Immortalitas hæc consistat in exclusione peccati mortalis, certe quantò anima longiùs ab eo refugiet, aut eius admittendi minùs erit idonea, tantò dicetur fideliùs Gratiæ cooperari, quâ peccato resistitur; Vnde est egregium illud Sapientis Monitum, licet subobscurum: *Eccle. 10.* *Si spiritus potestatem habentis*, vel vt habet Chaldæa, *Si spiritus concupiscentiæ malæ ascenderit super te, locum tuum ne dimiseris, quia curatio faciet cessat peccata maxima.* Id est, si forte aliquando vehementius soliciteris in peccatum contrà ac velles; Ne propterea perturberis, tantum sta firmiter & fideliter in bono proposito non peccandi: & quæcumque tandem occurrant committenda peccata, nullum prorsus committetur, sed cessabunt & euitabuntur omnia per Diuinam Gratiam, & hanc fidelem curam.

Sic ad illa Psalmi Verba: *qui diligitis Dominum, odite malum:* *Ps. 96.* apte sanctus Augustinus: *Hinc apparet te diligere quod bonum est, si inuentus fueris odisse quod malum est.* O peccatum quod occidit Christum meum, quis te non oderit, quis te non abhorreat! Et tamen, quot quantiq; peccatores! vndenam hoc? quia peccatum scilicet se odisse putant, & rem peccati diligunt. Aduerte, *ad* *Is. 58.* *dissoluendas omnes colligationes impietatis.*

II. PVNCTVM.

SED *quamdiu anima permanebit in morte illa vitæ sensualis, longe aptior & paratior erit ad excludendum omne peccatum.*

Quid est enim mors illa vitæ sensualis nisi refrænatio concupiscentiæ, vnde est omne peccatum? Sicut enim malorum om- *1. Tim. 6.* nium atque adeo mortalitatis animæ, de qua hîc agitur, radix est

cupiditas non refrænata; sic etiam eius Refrænatio potest dici bonorum omnium atque adeo Immortalitatis animæ radix: sic enim ait Deo Sapiens: *Nosse te consummata Iustitia est: & scire iustitiam & virtutem tuam*, RADIX EST IMMORTALITATIS.

Sap. 15.

Non potest quidem ita refrænari Concupiscentia quin aliquæ veniales culpæ, siue ex fragilitate, siue ex inaduertentia committantur; sed non inde procedit peccatum ad mortem sicut ab iis venialibus quæ fiunt ex libidine, siue ex appetitu indomito. Tanta est differentia vtriusque status peccantium, vt qui non ex libidine seu immortificatione, sed ex inaduertentia tantùm peccant, peccare non dicantur. *Et scitis*, inquit dilectus Discipulus, *quia ille apparuit vt peccata nostra tolleret, & peccatum in eo non est. Omnis qui in eo manet, non peccat. Omnis qui natus est ex Deo, peccatum non facit*; Id est, adeo leuiter & venialiter peccat vt præ aliis peccare non videatur, neque ex illis leuibus culpis tale sit periculum in mortales incidere sicut ex aliis. Quem eundem in sensum dixit Apostolus, *Nihil damnationis est iis qui sunt in Christo Iesu, qui non secundum carnem ambulant. Lex enim spiritus vitæ in Christo Iesu liberauit me, à lege peccati & mortis*. O qualis libertas! qualis Liberator! qualis in Eum animæ liberatæ sensus!

1. Ioan. 3

Rom. 6.

III. PVNCTVM.

PATET igitur euidenter quàm vere sit posita in morte Immortalitas. Cùm hæc immortalitas sit in exclusione peccati, & hæc peccati exclusio sit in morte vitæ sensualis: Ac proinde etiã patet quantopere sit incumbendum, vt quod ait S. Augustinus, *relaxatione corporum, puritas non obfuscetur, sed potius abstinentes ab omni luxu, ebrietate, lasciuia, demus operam sobriæ remissioni, ac sanctæ sinceritati, vt quidquid modo, corporali abstinentia non acquirimus, mentium puritate quæramus.*

Serm. 1. in octa. Pasc.

Totus est in eo Apostolus: vt sicut Christus resurgens ex mortuis iam non moritur, ita & nos Immortalitatem eius participantes, conemur eam omni modo conseruare, conseruantes nos diligentissimè in morte vitæ sensualis, à qua est omne peccatum. Audi enim vt aptissimè ad rem nostram! sed ita audi, vt rem attingas: *Quod enim mortuum est peccato*, inquit, *mortuum est*

Rom. 6.

semel, quod autem viuit, viuit Deo. Ita & vos existimate, vos mortuos quidem esse peccato, viuentes autem Deo, in Christo Iesu. Non ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore vt obediatis concupiscentiis eius, sed neque exhibeatis membra vestra, arma iniquitatis peccato, sed exhibete vos Deo, tamquam EX MORTVIS VIVENTES, & membra vestra, arma Iustitiæ Deo. Peccatum enim vobis non dominabitur; Et post pauca: *sicut enim exhibuistis membra vestra seruire Immunditiæ & iniquitati ad iniquitatem, ita nunc exhibete membra vestra seruire Iustitiæ in sanctificationem*: Quasi dicat, vt ait Origenes, *Currebant prius pedes vestri ad effundendum, nunc autem ad liberandum sanguinem currant. Protendebantur manus priùs vt aliena diriperent, nunc protendantur vt propria largiantur. Circumspiciebant prius oculi alienum ad concupiscendum, nunc circumspiciant pauperes ad miserandum. Et vniuscuiusque membri ministerium quod exhibuit vitiis, aptet virtutibus, & actum quem exhibuit immunditiæ, ad Castitatem nunc sanctitatemque conuertat.*

Ad Euangelium Feriæ, De duobus Peregrinis euntibus in Castellum Emmaus. Luc. 24.

TOTA de his est hebdomada secunda post Octauam Paschæ.

FERIA TERTIA.

DE IMPASSIBILITATE CORPORIS CHRISTI DOMINI, ET ANIMAE NOSTRAE, SIMVL CVM EO RESVRGENTIS.

Seminatur in Corruptione, surget in Incorruptione. 1. Cor. 15.

VERITAS PRACTICA.

In Patientia Impassibilitas.

SENSVS & Ratio est, quia Impassibilitas animæ resurgentis, est eius Incorruptio.

Sed animæ Incorruptio est in patientia.

Ergo & in patientia Impassibilitas, quæ quanti est pretij, tam pretiosa debet esse patientia.

I. PVNCTVM.

AD Immortalitatem Corporis gloriosi hoc addit IMPASSIBILITAS, vt non tantum à morte corpus sit liberum, sed etiam à vulnere, à morbo, & ab omni prorsus inualetudinis specie, adeo vt perpetuo constantique vtatur valetudinis commodo. Tale igitur erat Corpus gloriosissimum Christi Domini resurgentis qui proinde in Psalmo dicebat: *Ego dormiui & soporatus sum, & exurrexi, quia Dominus suscepit me; non timebo millia populi circumdantis me.* Vocat mortem suam, somnum, inquit Bellarminus; quia tam facile illi erat, resurgere à mortuis, quàm aliis euigilare à somno. Quod dicit vero se resurrexisse quia Dominus suscepit ipsum, perinde est ac si diceret, non id humano fretum auxilio effecisse, sed innixum potentia infinita Diuinitatis, qua & ipsum corpus suscitatũ, illæsum deinceps reddet, ab omni prorsus offensione. Sicut enim in Sanctissimo Sacramento, licet in mille partes rumpatur hostia, nulla vmquam tamen fiet corporis læsio; sic prorsus in Corpore resuscitato ad gloriam. O quam iure debebatur tali Corpori quod extrema omnia perpessum fuerat, talis Impassibilitas, vt iam nullo modo pati posset!

Ps. 3.

Sic nos aliquando resurgemus, *sic similes ei erimus. Vnusquisque in ordine suo*; ô quando illa lucescet dies? Interea vero nunc quandoquidem, animâ, cum illo resurgimus, hanc etiam *Impaßibilitatem*, quodammodo participamus. Sed mirum quòd *In patientia sit illa Impaßibilitas.* Ita tamen omnino est, & hac ratione demonstratur.

1. Ioan. 3. 1. Cor. 15.

Impassi-

Impassibilitas animæ resurgentis est eius Incorruptio, quæ duo denotat valde consideranda, vt discernatur à falsa & simulata Stoïcorum apathia seu corporis insensibilitate & animi luctantis in aduersis. Primum est negatiuum non quo anima nihil sentiat, aut quo non tristetur vel lætetur: sed quo in omnibus siue prosperis siue aduersis, sic se cum Dei gratia contineat, vt nullo prauo corrumpatur affectu. *Non est pondus veræ virtutis*, inquit sanctus Gregorius, *insensibilitas cordis, quia & valde insana per stuporem membra sunt quæ & incisa sentire dolorem nequaquam possunt.* Sic sanctus Augustinus explicans illud quod de Christo Domino dicitur *turbauit seipsum: PEREANT*, inquit, *argumenta philosophorum qui negant in sapientem cadere perturbationes animorum. Turbetur plane animus Christianus non miseria sed misericordia: timeat, ne sibi pereat & Christo: contristetur peregrinari se à Christo: concupiscat regnare cum Christo: lætetur dum sperat se regnaturum esse cum Christo.* Addi vero debet quod licet etiam turbaretur miseria aut aliquo motu humano & naturali, tendente in obiectum non ita honestum & licitum, quale est illud quod commemoratum est, non propterea corrumperetur animus si non consentiret & obediret illi motui. *Nunc quandiu*, inquit idem sanctus Augustinus, *concupiscit caro aduersus spiritum, & spiritus aduersus carnem; sat est nobis non consentire malis quæ sentimus in nobis.*

2. Mor. 16.

Ioan. 11. Tract. 60. in Ioan.

L. de Contin. c. 1.

Aliud autem positiuum, quo Incorruptio quæ nostram impassibilitatem facit, à profanis distinguitur, in bono fine & erecta in Deum intentione positum est. Satis erat Stoïco se continere, vt sibi vel mundo placeret in illa sua continentia, & fastum vnum alio calcabat, vt Diogeni Plato exprobrauit, fastu. At Christianus nec sibi nec mundo viuit aut moritur, sed suo Christo; *Propter te*, inquit, *mortificamur tota die*. Hæc est *Incorruptio quæ facit esse proximum Deo.* Hæc est *Incorruptibilitas quieti & modesti spiritus qui est ante conspectum Dei locuples*. Hoc est *aurum ignitum, probatum, quod suaderis emere, vt locuples fias.* Nonne te sines persuaderi?

Ps. 43. Sap 6. 1. Pet. 3. Apoc. 3.

II. PVNCTVM.

SED *hæc animæ incorruptio est in Patientia.*

Primò quidem quantùm ad illud negatiuum quo animæ

non consentit prauis suis motibus, totum hoc Patientiæ tam certò referri potest quàm certum est quod habet Tertullianus de Impatientia, *cui omne peccatum esse adscribendum sic docet; Malum, impatientia est boni; nemo impudicus non impatiens pudicitiæ, & improbus probitatis, & impius pietatis, & inquietus quietis.* Sic prorsus ad patientiam refert sanctus Cyprianus quod omnes illi vitiosi motus quibus anima potest corrumpi, reprimantur; *Ipsa est,* inquit, *quæ iram temperat, quæ linguam frænat, quæ libidinis impetum frangit, tumoris violentiam comprimit, incendium simultatis extinguit,* & quæ plura prosequitur, quæ vno verbo expressit Dominus dicens: *In patientia vestra poßidebitis animas vestras.* O diues & tuta possessio.

Lib. de pat.

Lib. de bono pat.

Luc. 21.

Deinde vero quoad aliud positiuum, Incorruptioni Christianæ proprium, vt Diuina spectet non humana, vt æternis moueatur non temporalibus; quis nescit eò tendere tam rectà & directè Patientiam de qua hic agitur, quàm ipse Deus se vnum quærit & spectat? Nam præter naturalem & acquisitam Patientiam, Alia est supernaturalis infusa, quæ Dos quædam est animæ resurgentis, donum & compensatio fidelitatis quam suis contra se certaminibus exhibuit; vnde illud Christi Domini: *qui vicerit, faciam illum columnam in templo Dei mei*, Id est, tam firmum & constantem vt nulla vi aduersa corrumpatur, tam erectum & sublimem vt vni Deo seruiat. Hæc est *Charitas patiens*, hæc patientia dilectrix Dei & proximi, quæ tam Diuina est, vt & Dei dicatur, & Deus illius esse: *Deus*, inquit, *patientiæ & solatij, det vobis idipsum sapere in alterutrum.* Et rursum; *Dominus autem dirigat corda vestra, in charitate Dei, & patientia Christi.* Hæc est denique *patientia quæ opus perfectum habet, vt sitis perfecti & integri, in nullo deficientes.* Tu ne ex illis es?

Apoc. 3.

Rom. 15.

2. Thess. 3.

Iac. 1.

III. PVNCTVM.

SIC *ergo est in Patientia Impaßibilitas*, quantùm quidem impassibilitas animæ potest esse in corpore; nam & eam pati oportet necesse est, *quia corpus quod corrumpitur, aggrauat animam:* sed si patienter patiatur non corrumpetur anima, licet aggrauetur, & incorrupta manente anima, fit illa mentis impassibilitas quæ tam pretiosa est, vt ab Apostolo *Thesaurus* nominetur, &

Sap. 9.

quanta in se suisque esset sic luculentè describit; *habemus thesaurum istum in vasis fictilibus, vt sublimitas sit virtutis Dei, & non ex nobis. In omnibus tribulationem patimur, sed non angustiamur: aporiamur, sed non destituimur: persecutionem patimur, sed non derelinquimur: deiicimur sed non perimus.* Et paulo post: *Vt in nullo detrimentum patiamini.* 2. Cor. 6.

Hoc est esse incorruptum & impassibilem, sic esse illæsum & inuulnerabilem in mediis hostibus, non vt minimè patiaris, sed libenter: non vt minimè sentias mala pœnæ vel culpæ, sed vt illa patienter feras, & hæc religiosè fugias. Hæc est vera Philosophia quæ nec insensibilem in malis reddit, neque nimis sensibilem. Sic præclarè S. Gregorius de constanti Iobo; *Quia*, inquit, *veræ Philosophiæ regulam tenuit, contra vtraque, mira se æquitatis arte seruauit, vt nec quasi dolorem non sentiens flagella sperneret: nec rursum, vltra modum, dolorem sentiens, contra iudicium flagellantis insaniret. Cunctis enim rebus perditis, cunctis liberis amissis surrexit, scidit vestimenta sua, & tonso capite corruens in terram, adorauit. Quod vestimenta scidit, quod tonso capite in terram corruit, monstrat nimirum quia flagelli dolorem sensit: Quod vero additur, adorauit, apertè ostenditur quia in dolore positus contra flagellantis iudicium non excessit. Nec omnino ergo non motus est, ne Deum ipsa insensibilitate contemneret: nec rursum omnino motus est, ne nimis dolendo peccaret.* 2. Mor. 17.

Tu quidem satis esse velles impassibilis, nihil patiendo, nihil sentiendo: sed erras toto cœlo, nam non est impassibilitas, nolle pati sed potius velle. Nemo magis aut minus est passibilis quam qui magis aut minus velit pati. Sic velis pati libenter vt patiendo non pecces, & impassibilis ac beatus existes. Sic egregiè Saluianus; *Nulli vt opinor beatiores sunt quam qui ex scientia sua atque voto agunt. Humiles sunt Religiosi, hoc volunt: pauperes sunt, paupertate delectantur: inhonorati sunt, honorem respuunt. Itaque quidquid acciderit iis qui verè religiosi sunt, beati esse dicendi sunt, quia inter quantumlibet aspera, nulli lætiores sunt quàm qui hoc sunt quod volunt.* Nonne id ita iudicas? cur ergo non ita gaudes in asperis? L. 1. de vero Iud. & Prou. Dei.

Ad Euangelium Feriæ, de Discipulis congregatis in cœnaculo, quibus apparuit Christus, ianuis clausis. Luc. 24.

HABETVR eius Consideratio Feria 2. hebdomadæ 3. post Pascha.

Videri etiam debet Dominica prima quæ in Albis dicitur.

Ac denique Christo ingredienti domum ianuis clausis, opportuna esse possent quæ proponuntur proxime sequenti Feria.

FERIA QVARTA.

DE SVBTILITATE CORPORIS CHRISTI, ET ANIMAE NOSTRAE SIMVL CVM EO RESVRGENTIS.

Seminatur Corpus Animale, surget Corpus spiritale. 1. Cor. 15.

VERITAS PRACTICA.

In Infirmitate Virtus: In Impotentia Potentia.

RATIO est, quia vbi maius est Diuinum auxilium, ibi magis vere & propriè Virtus est, & potentia ad agendum.

Sed in infirmitate & impotentia, si humiliter agnoscantur, & Deo perfecte subiiciantur, maius est Diuinum auxilium.

Ergo & in infirmitate virtus, & in impotentia potentia. Quæ certè Consideratio multum valere debet ad rectum infirmitatis nostræ vsum.

I. PVNCTVM.

HAC Subtilitatis Dote potissimùm cognoscitur Corpus resurgens, esse spiritale; nam hoc est maximè proprium spiritibus quales sunt Angeli & animæ, penetrare omnia, nec vllis obstaculis quamtumcunque duris & opacis detineri. Tale igitur erat gloriosum Corpus Christi Domini resurgentis; Et hoc primum suæ gloriæ seu gloriosæ vitæ Resurgens, dedit argumentum quod è clauso signatoque sepulchro prodiit, sicut postea ianuis clausis se medium inter suos discipulos statuens: *Non per incorpoream naturam, sed per Resurrectionis corporeæ qualitatem, imperuia vsu claustra penetrauit*, inquit S. Ambrosius. *L. 10. Cõm. in Lucam.*

Adora hoc gloriosum Corpus: Ama in eo hanc spiritalem qualitatem; admirare quàm modicùm & quam piè illa vtatur; non penetrat totius orbis partes, vt poterat: non ciuitatum mœnia, non Iudæorum domos; sed suos duntaxat inuisit & tamquam bonus pastor dispersos colligit. O penetra pectus meum Amator cordis mei! quid foris stas? cur tamdiu pulsas? cur clamas, *aperi*, cum ipse possis obstantia quæque reserare? *Cant. 5.*

Sic porro Animæ nostræ cum Christo resurgentes, quoddam Subtilitatis & Fortitudinis heroicæ donum participant, quo difficilia quæque peruincere & ita quodammodo penetrare sint paratæ, nihil vt sit tam durum & inuium quod non aggrediantur & superent. Vnde illud generosissimæ Magdalenæ, *Domine si tu sustulisti eum, dicito mihi vbi posuisti eum, & ego eum tollam*, sic nonnullis libet contemplando dilatare: Etiam si fuerit apud Herodem, aut apud Pilatum; etiam si fuerit à militibus custoditus; etiamsi ego infirmi sim sexus: etiamsi sola, & loci longa sit intercapedo: nil me remorabitur, nil me terrebit, nihil me detinebit. Et quod de Dauide dicitur; *Cum leonibus lusit quasi cum agnis, & in vrsis similiter fecit sicut in agnis ouium*; Sic proportione quadam de illis qui hoc Dono donati sunt: Sunt autem ij omnes qui verè cũ Christo resurrexerunt, & quotquot sibi mortui, Christo soli viuunt. Cum enim ipsi agnoscant quam sint ex se infirmi & impotentes, hinc fit vt quo id magis agnoscunt, id verius dicatur quod modo considerandum proponitur: *In infirmitate virtus, &* *Ioan. 20.* *Eccles. 35.*

in impotentia potentia.

Et Ratio certe est euidens & perfacilis. Quis enim dubitet vbi maius est Dei virtus & potentia, vbi maius sentitur Diuinum auxilium, tùm ibi etiam magis verè & proprie dici esse virtutem & potentiam, vel ad agendum vel ad patiendum? Nam

Rom. 8. *si Deus pro nobis quis contra nos? DOMINVS meus, auxiliator meus,*

Is. 50. inquit Propheta, *ideo non sum confusus, ideo posui faciem meam vt petram durissimam, & scio quod non confundar. Iuxta est qui iustificat me, quis contradicet mihi? Stemus simul: Quis est aduersarius meus? accedat ad me. Ecce Dominus Deus auxiliator meus, quis est qui condemnet me?* Denique quidquid se contra opponat, vel mundus vniuersus, vel infernus totus, vel omnes simul iunctæ Creaturæ, quamdiu nobiscum erit Dominus, semper illud erit

1. Ioan. 4. verum, quod dilectus ait Discipulus; *Maior est qui in vobis est, quam qui in mundo.* Nonne hoc credis?

II. PVNCTVM.

SED *in infirmitate & impotentia si humiliter agnoscantur & perfectè Deo subjiciantur, maius adest Diuinum auxilium, maior Dei virtus & potentia.*

Tres sunt potissimæ rationes ad quas aliæ referri possent, Prima petitur ab ipsa Dei bonitate & misericordia, quæ quo egentiorem videt hominem, primò quidem illustrat & monet vt se

Apoc. 3. videat, & agnoscat quàm sit *pauper & nudus & miser*; tùm si talem se agnoscat, aut si saltem de se nihil præsumat & arroget,

Ps. 41. Rom. 5. benignitatis suæ fontem aperit, & abysso *miseriarum inuocante misericordiarum abyssum, vbi abundauerat delictum ibi superabundat gratia.*

Deindè vero, quæ secunda est Ratio, si miser ille sic præuentus à Domino non modo non indè se efferat, sed magis se ac magis humiliet, paupertatis suæ semper memor, & infirmitatis prædicatur assiduus, sibi totus diffidat vt se totum in Diuinam projiciat Bonitatem; tùm mirum quantum hac delectatus confidentia Dominus, sperantium in se corda roborat, confortat

Ps. 17. animos, & ad omnia vires subministrat. *Dominus firmamentum meum, & refugium meum, & liberator meus, Deus meus adiutor*

Ps. 90. *meus & sperabo in eum.* Tum verò Dominus; *quoniam in me spe-*

rauit, liberabo eum, protegam eum, quoniam cognouit nomen meum. Hinc præclarè sanctus Augustinus: *fortitudo nostra est infirmitatis in veritate cognitio, & in humilitate confessio.* Tertiò denique in maiorem id spectat Dei gloriam, vt quo infirmiore vtitur instrumento, & apertiùs cognoscatur Deus esse qui facit quidquid est admirabile, & quàm sit admirabile quidquid facit. *Tu venis ad me cum gladio & hasta & clypeo*, dicebat pusillus Dauid Gyganti: *Ego autem venio ad te, in nomine Domini, & dabit te Dominus in manu mea, vt sciat omnis terra quia est Deus in Israel, & nouerit vniuersa Ecclesia hæc, quia non in gladio nec in hasta saluat Dominus.* Sic humilis & generosa Iudith; *Erit hoc memoriale nominis tui cùm manus fœminæ deiecerit eum. Non enim in multitudine est virtus tua Domine, neque in equorum viribus voluntas tua est, nec superbi ab initio placuerunt tibi, sed humilium & mansuetorum semper tibi placuit deprecatio.*

L. de gr. ch. c. 12.

1. Reg. 17.

Iudith. 9.

Sic ipse Dominus infirmitatem carnis nostræ assumpsit vt gloriosius in ea de Diabolo triumpharet: vnde illa sunt præclara sancti Augustini: *Fortitudo Christi te creauit, infirmitas Christi te recreauit: fortitudo Christi fecit vt quod non erat esset: infirmitas Christi fecit, vt quod erat, non periret*: O quantùm debemus Infirmitati! Quantum est scilicet Redemptionis beneficium. Iam non miror quàm multus sit & quam facundus Apostolus in hoc Diuino consilio deprædicando, quo ad maiorem sui notitiam, *quæ stulta sunt mundi elegit Deus, vt confundat sapientes, & infirma mundi, vt confundat fortia, & ignobilia mundi, & contemptibilia, & ea quæ non sunt, vt ea quæ sunt destrueret: vt non glorietur omnis caro in conspectu eius.* Sed quod miror est, adhuc superesse carnem quæ contra ipsum vanè glorietur. *At maledictus homo qui confidit in homine, & ponit carnem, brachium suum, & à Domino recedit cor eius.* Vide locum Prophetæ integrum.

Tract. 15. in Ioan.

1. Cor. 1.

Ier. 17.

III. PVNCTVM.

SIC *est igitur in infirmitate Virtus, & in impotentia Potentia*, vt quàm verum est ibi maxime Diuinum adesse auxilium, tàm sit certum & indubitatum, illic omnem præcipuè reperiri virtutem & potentiam, quæ est vnicuique necessaria ad perfecte simul agendum & patiendum suo in gradu & ordine. Quod præclarè

figuratum in illis Machabæis de quibus dicitur post imploratam
2. Mac. 11. tam Diuinam opem, *quod conualuerunt animis, non solùm homines, sed & bestias ferocissimas, & muros ferreos parati penetrare. Ibāt igitur prompti, de cœlo habentes adiutorem & miserantem Dominū.*
Ioel. 3. Nonne hoc ipsum est quod Propheta commendabat, *Infirmus dicat, quia fortis ego sum:* Et quod dicebat Apostolus: *Cum infirmor, tunc potens sum.* Nempe hoc didicerat à Domino dicenti sibi, *sufficit tibi gratia mea, nam virtus in infirmitate perficitur.*
2. Cor. 12. Atque illud reipsa expertus est, cùm vt ipse scribit, *in mea prima*
2. Tim. 4. *ma defensione nemo mihi adfuit, sed omnes me dereliquerunt: Dominus autem mihi astitit, & confortauit me, vt per me prædicatio impleatur, & audiant omnes gentes: & liberatus sum de ore leonis: liberauit me Dominus ab omni opere malo.* Videsne quod dicebatur, tanto maius adfuisse Christi auxilium, quanto magis humanum deerat? & quanto magis infirmus erat Apostolus tanto magis firmus fuit?

1. p. q. 62. a. 6. Hæc est differentia Gratiæ quæ data est Angelis, & quæ nunc datur hominibus: Nam, vt ait sanctus Thomas, data est Angelis gratia secundùm vniuscuiusque naturalem perfectionem: contrà verò datur hominibus secundum eorum infirmitatem & indigentiam, quia medicinalis est gratia, quam quisque maiorem
Ps. 6. recipit qui se magis infirmum nouit & confitetur. *Miserere mei Domine, quoniam infirmus sum: sana me Domine, quoniam contur-*
Serm. 25. in Cant. *bata sunt ossa mea. OPTANDA infirmitas,* inquit sanctus Bernardus, *quæ Christi virtute compensatur. Quis mihi dabit non solum infirmari, sed & destitui ac deficere penitus à meipso? Domini virtutū virtute stabiliar, nam virtus in infirmitate perficitur.* Quæ non sic intelligenda sunt quasi vltrò velimus esse infirmi, aut quasi ipsa infirmitas & impotentia naturalis, sint ex se optandæ,
1. Reg. 2. *Dominus est qui mortificat & viuificat, qui pauperem facit & ditat: humiliat & subleuat.* Nostrum vero est nostra infirmitate non tantum non infirmari nec desperare: sed eò magis confidere quò infirmiores sumus; cùm inuocatus non desit Dominus qui nos confortet: aut si etiam non adesset sicut vellemus, velitque nos in nostra imbecillitate relinquere, neque tunc etiam dejiciamur, nec fortiores esse velimus quam velit Deus. Satis enim fortes sumus si nostram infirmitatem libenter portamus: & suam impotentiam generosè ferre; magna Potentia. Vide infrà

frà Feria 3. hebdom. 4. & Feria 5. Pentencostes: Nec non in 3. parte, Feria 5. & 6. hebdomadæ decimæ.

Ad Euangelium Feriæ, de Septem Discipulis Piscantibus, &c. Ioan. 21.

VIDE Feriam 4. hebdomadæ 3. post Pascha. Tum in 1. parte, Sabbato hebdomadæ 2. post Epiphaniam.

FERIA QVINTA.

DE AGILITATE CORPORIS CHRISTI DOMINI, ET ANIMAE NOSTRAE CVM EO RESVRGENTIS.

Omnibus mobilibus mobilior est Sapientia: attingit autem vbiq; propter suam munditiam. Sap. 7.

VERITAS PRACTICA.

In Tarditate Agilitas.

SENSVS & RATIO est, quia quæ hic intelligitur Agilitas non est precipitata voluntas qua in stadio curritur, sed matura & consulta diligentia, quà opportunè tenditur & peruenitur ad metam.

Sed illa matura & consulta diligentia non aliter quàm in Tarditate peragitur.

Ergo in Tarditate Agilitas: Et quænam sit illa Tarditas, diligenter attendendum.

I. PVNCTVM.

S. Aug. l. 22. Ciuit. c. 20. S. Bernard. GILITATIS resuscitati & gloriosi Corporis Dotem non aliter sancti Patres nobis commodiùs repræsentant quàm dicendo posse illa beata Corpora si velint, *cogitationum nostrarum sequi velocitatem.* Quid velocius cogitatione nostra, quæ in instanti Romam se transfert, ac eódem inde momento Ierosolymam, & quouis aliò? Talis erat Agilitas gloriosissimi Corporis Christi Domini, qua se suis in momento, in ictu oculi sistebat videndum, & ex eorum oculis euanescens, mox se spectandum præbebat aliis. *Vox dilecti mei: Ecce iste venit saliens in montibus, transiliens colles, similis est dilectus meus* Cant. 2. *capreæ hinnuloque ceruorum. En dilectus meus loquitur mihi, surge propera amica mea, columba mea, formosa mea & veni.* Quibus sponsæ verbis non modo Agilitas corporis Sponsi dum in terris degeret, sed & eius Spiritus cùm in Cœlum remeasset, ad nos velocissimè visitandos exprimitur, simulque nostra declaratur quam ab eo participamus, vt quod iubet quantocyus exequamur. O veni Dilecte mi, aut trahe me ad te, vt possim currere in odorem vnguentorum tuorum.

Non est dubium quin Animæ cum Eo verè resuscitatæ hanc participent suo modo Dotem sicut & alias, nam vt ait S. Bernar- In Serm. de Obed. dus, *velociter currit sermo eius, & velocem habere desiderat sequentem.* Sed quid ea sit velocitas spiritualis & quomodo per tarditatem explicetur nunc attentè considerandum.

Sic autem paucis declaratur, si dixeris Agilitatem non esse præcipitationem aut inconsultam pernicitatem animi quâ quis derepentè fertur quò tendit. Est enim hoc vitium contra quod Pr. 19. sæpe auditus Sapiens; *Vbi est scientia animæ, non est bonum, & qui festinus est pedibus, offendet.* Per scientiam autem animæ intelligit Considerationem quæ si omittatur in agendo, erit actio præceps & plena periculi: si vero adhibeatur, erit consulta & deliberata prudenter actio, vnde sequitur, quod Agilitas in suo actu non potest melius exprimi quam si dicatur esse matura & consulta diligentia, qua opportunè tenditur & peruenitur ad metam aut terminum quem sibi quisque proponit. *Sit timor Do-* 2. Par. 19. *mini vobiscum,* inquit Rex Iosaphat suis, *& cum diligentia cuncta*

facite: non est enim apud Dominum Deum nostrum iniquitas: quasi diceret, nihil temerè & inconsulto Deo: nihil tiam negligenter agatur. Vtrumque enim vitiosum est & iniquum quod numquam Deus probat: sic verò extrema temperentur, vt sit consulta diligentia. Nonne id æquum & rationabile?

II. PVNCTVM.

SED illa matura & consulta diligentia non aliter quam in Tarditate peragitur.

Sicut enim diligentiæ Consideratio, sic Considerationi Tarditas & maturitas quædam necessaria est, de qua possunt intelligi hæc verba Iob, *Qui fecit ventis pondus & aquas appendit in mensura.* Sic enim præclarè Diuus Gregorius ad illa verba: *Dum superna sapientia replet animas, eas maturitate indita graues reddit, non illa maturitate qua dicitur, filij hominum, vsquequò graui corde? Aliud namque est, Grauem esse per consilium, aliud per peccatum: aliud est grauem esse per constantiam, aliud per culpam. Ista enim grauitas pondus habet oneris, Illa virtutis.* Iob. 28.

De Consideratione verò, quàm sit omnibus opportuna negotiis, sic apte & accommodatè S. Bernardus: *Quid tam ad omnia valens quàm quæ ipsius quoque actionis partes benigna quadam præsumptione suas facit, præagendo quodammodo & præordinando quæ agenda sunt? Necessario sane, ne forte quæ & præuisa & præmeditata poterant esse proficuò, præcipitata magis periculo fiant. Et primum quidem, ipsum fontem suum, id est, mentem de qua oritur, purificat Consideratio: deinde regit affectus, dirigit actus, corrigit excessus, componit mores, vitam honestat & ordinat. Hæc est quæ confusa disterminat, hiantia cogit, sparsa colligit, secreta rimatur, vera vestigat, verisimilia examinat, ficta & fucata explorat. Hæc est quæ agenda præordinat, acta recogitat vt nihil in mente resideat aut incorrectum, aut correctione egens. Hæc est quæ in prosperis aduersa præsentit, in aduersis quasi non sentit, quorum alterum fortitudinis, alterum prudentiæ est.* Quæ & alia Considerationi maximè propria, quis non videat aliter peragi minimè posse, quam cũ aliqua diuturnitate temporis quæ Tarditas dici potest, quantũ opponitur inconsultæ præcipitationi, & quantum requiritur vt quod toties commendat Sapiens, *nihil sine consilio facias, & post factum non pæni-* 1 de Consid. c. 7. Eccles. 32.

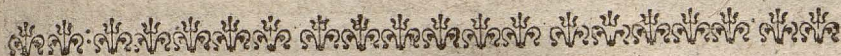
tebit. Nonne te sæpe pœnituit, inconsultum fuisse? O quàm Sa-
Pr. 28. pienter dictum: *Qui confidit in corde suo, stultus est: qui autem gra-
ditur sapienter, ipse saluabitur.*

III. PVNCTVM.

Sap. 17. Ibid. 8. IN *tarditate est igitur illa spiritualis Agilitas, quam à Christo Domino participamus*, cùm ipsamet Sapientia, *quæ omnibus mobilibus mobilior est, attingat à fine vsque ad finem fortiter, & disponat omnia suauiter.* Et quidem satis patet suauitatis esse, nihil præcipitare, nihil periclitari; sed vide etiam atque etiam quàm verum sit non minus id esse fortitudinis; seu quia sic concitatus & præceps ad agendum animi impetus retardatur; seu quia negotium facilius & fœlicius conficitur, cùm singulas eius conficiendi partes & circumstantias attente prius reuolueris. *Cum enim,* Eccl. 8. vt ait Sapiens, *omni negotio sit tempus & opportunitas*; non minus sæpe negotium perdes si tempus opportunum præuertis, quàm si non sequaris. Tutius semper est & securius quod alius monet Ecclesi. 2. Sapiens, *Inclina aurem tuam, & suscipe verba intellectus, & ne festines in tempore obductionis*, id est, quo tempore non apertè liquebit quàm possint agi omnia sapienter. Hoc denique postremum fuit quod Dauid moriens Salamoni filio commendaret: *Confor-* 3. Reg. 2. *tare, & esto vir, & obserua custodias Domini Dei tui, vt ambules in viis eius, vt intelligas vniuersa quæ facis, & quocumque te verteris.* Hoc est esse Virum & Virum spiritualem cùm ita custodiæ Do- Is. 6. mini obseruantur, vt simul atque parent, pareatur. Neque aliter volant quantumcumque sint alati Seraphim, quàm ad cogni- Ez. 1. tam Dei voluntatem. Manus hominis sub pennis aspicitur in illo mystico Prophetæ currũ, nihil vt fiat nisi non consultum. Trahunt currũ Bos seu Vitulus & Aquila, vt velocitatem aquilæ bos Ibid. temperet, & tarditatem bouis aquila concitet. Volubiles denique rotæ sunt oculatæ & plenæ spiritu vitæ, sicque procedunt vel subsistunt ad motum quo mouentur. Qui se aliter mouet, Pr. 7. & agitat, *velut si quis festinet ad laqueum, & nescit quod de periculo animæ illius agitur.* Expende verba, *Periculum animæ, Periculum Beatitudinis, Periculum æternitatis.*

Ad Euangelium Feriæ, de Maria Magdalena quærente Dominum in ſepulchro. Ioan. 20.

VIDE Feriam 3. hebdomadæ 1. poſt Paſcha.

FERIA SEXTA.

DE CLARITATE GLORIOSI CORPORIS CHRISTI DOMINI. ET ANIMAE NOSTRAE CVM EO RESVRGENTIS.

Seminatur in ignobilitate, ſurget in Gloria. 1. Cor. 15.

VERITAS PRACTICA.

In Tenebris Claritas.

SENSVS & RATIO eſt, quod Claritas quæ à Chriſto nobis communicatur præſupponit multos & inſignes Fidei actus atq; abnegationis proprij Iudicij.

Sed illi actus fidei, & abnegationis ſunt tenebræ.

Ergo in tenebris Claritas, quà non modo ſibi, ſed & aliis lucent Viri ſpirituales & perfecti.

I. PVNCTVM.

AD alias Corporis glorioſi Dotes accedit *Claritas* de qua ſpeciatim Apoſtolus: *alia Claritas Solis, alia Claritas Lunæ, & alia Claritas Stellarum. Stella enim à ſtella differt in Claritate, ſic & reſurrectio mortuorum.* Non eſt autem dubium quin Chriſtus Dominus velut ſol & longe ſupra ſolem claruerit, cùm 1. Cor. 15.

in ipsa sua Transfiguratione talem se spectandum dederit Discipulis suis, simulque cum Eo visi sint Moyses & Elias in maiestate seu claritate. Et quidem sic ab ipsa natiuitate semper splendere poterat nisi splendorem illum continuisset, vt corpus suum redderet passibile & mortale; post mortem vero ac Resurrectionem raro quidem, quod sciatur, hominibus gloriosus & resplendens apparuit, sed Angelis ac beatis illis Animabus quas secum comites & socias semper habebat, non nisi in hoc gloriosissimo & splendidissimo statu videbatur.

Luc. 9.

Ps. 44. *2. Reg. 6.* *Cant. 2.*

O quàm tum vere *speciosus forma præ filiis hominum!* *QVAM gloriosus fuit hodie Rex Israel!* Quam *dulcis vox tua: & facies tua quam decora,* dilecte mi Iesu! ô quando te in ea videbo gloria, quando fiet illud quod orasti patrem: *Pater, quos dedisti mihi, volo vt vbi sum ego, & illi sint mecum, vt videant Claritatem meam quam dedisti mihi!*

Ioan. 17.

Interim verò sicut Se hîc nobis communicat, ita & Claritatem suam, quantùm in hac mortalitate capaces sumus, non quidem corporibus nostris, sed Animis, & illis præsertim qui *configurati morti eius, hoc modo occurrunt ad Resurrectionem quæ est ex mortuis,* vt loquitur Apostolus. Verùm quod multa eget consideratione; *Non nisi in tenebris est illa Claritas.* Cùm enim sit donum Dei eximium, præsupponit multos & insignes Fidei atque abnegati Iudicij actus. Sic inter alios passim & fusè S. Augustinus. *Priusquam mens nostra purgetur, debemus credere quod intelligere nondum valemus, quoniam verissimè dictum est per Prophetam: NISI CREDIDERITIS NON INTELLIGETIS.* Itemque alibi. *Dicis, quomodo creditur si non capitur? imo ideo bene creditur quia non citò capitur: nam si cito caperetur non opus erat vt crederetur: sed credendo fis idoneus vt capias, nam si non credideris, numquam capies, quia minus idoneus remanebis.* Et rursum; *Tantò quisque facilius aliquid proficiendo cognoscit quantò religiosius antequam cognosceret, Deo credidit.* Quod & planius explicans; *Credibilium,* inquit, *tria sunt genera: alia sunt quæ semper creduntur, & numquam intelliguntur, sicut historia temporalis: alia quæ mox vt creduntur, intelliguntur, sicut omnes rationes humanæ: tertium, quæ primo creduntur, & postea intelliguntur, qualia sunt ea quæ de diuinis rebus non possunt intelligi nisi ab his qui sunt mundo corde, quod fit præceptis seruatis quæ de bene viuendo accipiuntur.*

Phil. 3.

1. de Agone Chr.

Tract. in Ioan. *Contra aduers. legis & Proph.* *In libro octoginta triū quæst.*

In quibus ſancti Patris verbis tria ſunt notanda. Primùm, quod dicit, *capere, cognoſcere, intelligere*, idem nobis eſſe debet ac Claritatis donum habere, quandoquidem hoc præcipuè dono, Veritates Euangelicæ perfectiùs capiuntur, vnde illuſtratur animus, vita, conuerſatio, & quidquid inde ad alios manat. Secundum eſt, cùm huius intelligentiæ & Claritatis plures ſint gradus & alij aliis longè perfectiores; ab vno ſemper fit progreſſus ad alium, & hos perfectioris intelligentiæ gradus ſic præcedit Fides, vt quo præcedens fides fuerit inſignior in actibus ſuis, eò etiam donum intelligentiæ ſeu Claritatis erit inſignius. Tertium denique obſeruandum eſt, quod quantò magis per Fidem abnegatur & ſubiicitur intellectus, eò maior eſt fides: & quanto difficiliora creditu firmius & abſque vlla hæſitatione creduntur, tanto etiam magis abnegatur intellectus, vt patet in Abrahamo cuius fides præcipuè commendatur quod *contra ſpem in ſpem credidit, & in repromiſſione Dei non hæſitauit diffidentia*, vt ait Apoſtolus. Rom. 4. Itane credis? Itane intellectum abnegas & in ſeruitutem Chriſti redigis? *Viſio dura nuntiata eſt mihi*, ait Propheta: *qui incredulus eſt, infideliter agit*. Iſ. 21.

II. PVNCTVM.

SED *illi actus fidei & abnegati intellectus non niſi in tenebris fiunt*. Id eſt, nec videntur ea quæ creduntur: nec videtur nec apparet humana ratio cur ita ſint vt creduntur. Imo ſæpe contrariæ & plane oppoſitæ ſeſe offerunt rationes cur non ita ſit vt Fides dicit. Iſta autem rationis humanæ oppoſitio, cæcitas quædam eſt mentis & meræ tenebræ ſunt, ſicut ſi lumine ſolis aut vſu oculorum priuareris. Sic ne videret Abrahamus quod ſibi dictum fuerat de futura prole, occurrebant Rationes ab ætate centum annorum & à ſterilitate coniugis, quæ miras in eius animo creabant tenebras. Nec propterea minor erat eius fides, imo & maior vt dictum eſt, cum ſic eò magis intellectum captiuaret & Deo loquenti ſubjiceret, quò minus videret id humano modo poſſibile & futurum quod credebat.

Sic plane nobiſcum agitur, quamdiu peregrinamur à Domino, ſic omnis noſtra eſt fides in tenebris, in obſcuritate mentis, *in captiuitate intellectus, in ſpeculo, & in ænigmate*, vt ait Apo- 1. Cor. 13.

stolus: & quotquot de fide scribunt Patres sic sentiunt, *Habet,*
8. de Trinitate. inquit sanctus Hilarius, *non tam veniam quam meritum, ignorare quod credas.* Et sanctus Gregorius; *Diuina operatio, si ratione*
Hom. 26. in Euang. *comprehenditur non est admirabilis: nec fides habet meritum cui humana ratio præbet experimentum.* Et idcirco tam rara est fides, quia nolunt pati tenebras sine quibus nulla est fides quæ Deo placet. *O generatio incredula,* dicebat Christus Dominus, *quamdiu apud vos vero, quamdiu vos patiar?*
Marci 9.

III. PVNCTVM.

ERGO *in tenebris Claritas*; Quia Claritas in Fide est, & fides
2. Pet. 1. in tenebris, *Quasi lucerna lucens in caliginoso loco; donec dies elucescat, & lucifer oriatur in cordibus nostris,* vt ait sanctus Petrus. Et certe, si vt vidimus, Claritas in præmium detur, neque præmium à Deo conferatur nisi merito proportionato & conuenienti cum ipso præmio: quid conuenientius lumini, in ratione oppositionis, quàm tenebræ? quid magis debitum tenebris, si tenebræ merentur aliquid, quam quod eis opponitur, lumen? sicut enim repulsa gratiarum lumina non aptius & frequentius puniuntur quàm damnosis illis tenebris de quibus dici-
Ps. 34. tur, *fiat via illorum tenebræ & lubricum:* sic prorsus fideles & probatæ tenebræ non alio conuenientiori modo compensari pos-
Ps. 138. sunt quam spirituali Claritate & lumine, quo fit vt *sicut tenebræ eius, ita & lumen eius.* Hoc fortasse denotatum & expressum fuit in illis duobus Prophetis qui resplendentes apparuerunt in mon-
Matth. 17. te cum Transfigurato Domino: nempe illi duo præ aliis cum de-
Exodi 33. siderassent ardentius videre faciem Dei, dum viuerent: nec ali-
3. Reg. 19. ter tamen vidissent quam in latebra, in caligine & in tenebris: tùm vero viderunt Eum in tanta Claritate, quanta numquam se aliis videndum præbuit: vt sic eorum tenebras aperto lumine compensaret.

O quantum falleris, curiose perscrutator Diuinæ prouidentiæ, cum causas quæris cur res aliter atq; aliter quàm putares aut velles, tibi eueniunt? Si tu altiora quæsieris & plura nosse appetas,
Prou. 25. quàm permittat Deus, oppriméris à gloria, & in miserandam
Ps. 17. obtenebresces cæcitatem: si vero diuinas illas tenebras quas inhabitare dicitur Deus, adoraueris & in quolibet aduerso casu libenter

libenter eas toleraris; *tunc erumpet quasi mane lumen tuum, orietur in tenebris lux tua, & tenebræ tuæ erunt sicut meridies : & requiem tibi dabit Dominus semper, & implebit splendoribus animam tuam.* Is. 58.
Sic cum Propheta & Apostolo quique fideles profitentur, *quoniam Deus qui dixit de tenebris lucem splendescere, Ipse ill xit in cordibus nostris ad illuminationem scientiæ Claritatis Dei in facie Christi Iesu.* 2. Cor. 4.

Salubris porrò est & his opportuna dictis Admonitio eiusdem Apostoli : *Eratis aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino : vt filij lucis ambulate : Fructus enim lucis est in omni bonitate, & iustitia & veritate, probantes quid sit beneplacitum Deo.* Ephes. 5.

Vide Verbo *Fides* sparsim in singulis partibus : nominatim vero in 4. parte, Feria 2. 3. & 4. hebdomadæ vicesimæ; vbi de bonis tenebris.

Ad Euangelium Feriæ, De nobilissima omnium Apparitione Domini, facta in monte Galilææ. Matth. 28.

VIDE Feriam 2. hebdomadæ 4. post Pascha.

SABBATO.

DE PLAGIS IN CORPORE CHRISTI RESERVATIS.

AD PERPETVAM MEMORIAM.

Quid sunt Plagæ istæ in medio manuum tuarum? Zacch. 13.

Memoria memor ero, & tabescet in me Anima mea. Thren. 3.

VERITAS PRACTICA.

In obliuione memoria.

SENSVS & RATIO est, quod Christi Redemptoris nostri memoria debet esse tam frequens & tam grata, quàm ipsum exigit Redemptionis beneficium.

Sed talem memoriam hoc beneficium exigit quæ sit in obliuione cæterarum mundi rerum, quibus occupari posset & impediri.

Ergo in obliuione memoria: siue à memoria Christi sequatur aliarum obliuio: seu potius ab illa obliuione perficiatur Christi memoria.

I. PVNCTVM.

Hebr. 2. VAM verè Apostolus dixerit, *Videmus Iesum propter passionem mortis, Gloria & honore coronatum*; & quàm verè id præcipue dici possit de Plagis in eius glorioso Corpore reseruatis, iam supra visum est. Nunc vero has Sacratissimas Plagas repræsenta tibi acriùs, & singulas intuere attentius; adora, venerare, & inquire humiliter quamobrem eas sibi Dominus reseruare voluerit. *Quid sunt plagæ istæ in medio manuum tuarum?*

Multæ quidem cogitari possent causæ, sed hæc in primis expendenda, quod sic indicare voluerit quàm studiosè vellet perpetuam Redemptionis nostræ memoriam à nobis recoli, cùm & Ipse notas eius indelebiles in omnem æternitatem spectan-
Ps. 136. das conseruaret. Dicamus ergo cum Propheta; *Si oblitus fuero tui, Ierusalem!* si oblitus fuero tui, Caluaria! si oblitus fuero tui, CHRISTE IESV, si tuæ Crucis, si tui pectoris, si tui pretij, & meæ per te Redemptionis: *obliuioni detur dextera mea. Adhæreat lingua mea faucibus meis, si non meminero tui, si non proposuero te in principio lætitiæ meæ*, in principio meditationis meæ, in principio conuersationis meæ, in principio cunctæ actionis meæ.

Verùm vt frequentior & gratior esse possit talis memoria, sic

necessaria est cæterarum rerum obliuio, vt in hac rerum obliuione, dici possit esse nostra Christi memoria: Et hanc quidem Veritatem allata Ratio ita probat, vt & illam rerum obliuionem simul persuadeat. Quid enim non persuadeat Redemptionis nostræ Beneficium in quo illa fundatur Ratio? Quis verò non videat talem ei recolendo deberi memoriam, qualem potest à nobis suo exigere merito, & sua conficere gratia? Nam si *Pater proprio Filio non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum & cum illo donauit omnia:* si Filius ipse pro nobis effusus est sicut aqua, nihil prorsus reseruans sanguinis: si denique Spiritus sanctus abundè nobis est datus vt possimus quod debemus, si velimus; quis tam impius qui nollet reddere quam tanto beneficio debet & potest memoriam? *Memoria memor ero, & tabescet in me anima mea,* Id est, totum me exhauriam, totum me dabo in illa memoria quam debeo, conseruanda. *Memento verbi.* Rom. 8. Titi 3. Thren. 3.

II. PVNCTVM.

ATQVI *hoc Beneficium talem memoriam exigit quæ sit in obliuione cæterarū mundi rerum, quibus occupari & impediri posset.* Primo enim exigit vt nobis & mundo mortui, sicut ipse Christus pro nobis mortuus, soli Deo viuamus; *vt qui viuunt,* inquit, *iam non sibi viuant sed ei qui pro ipsis mortuus est, & resurrexit.* Talis autem mors, nonne rerum omnium obliuionem inducit & includit? Deinde vero talem exigit memoriam quæ sit ita frequens & grata, vt gratitudinem omnem Christo Redemptori testetur & proferat, quo Ipsè loco & tempore, potissimùm velit à nobis proferri; *Mementote sermonis mei.* At nisi deponamus ex animo, cæterarum rerum memoriam, occurrent & occupabunt mentem, quo illo tempore, sui nos meminisse vellet Christus: *Quia oblita es Dei Saluatoris tui.* Denique tam ardentem simul cum memoria voluntatem à nobis exigit, vt non modò Eius recordemur, sed affectu moueamur, in recordatione tantæ Charitatis quam exhibuit, nos redimendo, & quam continuat, redemptionis nostræ diuersos effectus per singula vitæ momenta conferendo. *Fili, tu semper mecum es, & omnia mea tua sunt.* Nisi vero cætera obliuiscamur, affectum nostrum sic diuident & secum rapient, vt vix vllus restet sensus recolendo 2. Cor. 5. Ioan. 15. Is. 17. Luc. 15.

Is. 28. & diligendo Christo. *Coangustatum est enim stratum, ita vt alter decidat: & pallium breue vtrumque operire non potest.*

Ah Domine Iesu, quomodo possum tui obliuisci, qui mei dignaris sic continuò recordari? aut quomodo possum sic tui meminisse, vt cætera quæque obliuiscar? Quomodo sic obliuisci omnium, vt tui solius meminerim?

Fili, *diligis me plus his?* Nolo aliam mei memoriam quàm quæ est ex vera dilectione. Qui verè diligit, sic Dilecti meminit, nullis vt aliis rebus memoria retardetur. Cuius vero memoria nullis aliis rebus retardatur, quin Dilecti meminerit, satis superque dicendus est aliorum obliuisci. Sic Scriptum de Le-

Deut. 33. uitis, *qui dixit patri suo & matri suæ: nescio vos; & fratribus suis, & nescierunt filios suos; hi custodierunt eloquium tuum, & pactum*

Ps. 44. *tuum seruauerunt.* Si dictum sponsæ: *obliuiscere populum tuum,*

Phil. 3. *& domum patris tui.* Sic denique Apostolus: *quæ retro sunt obliuiscens,* quantum scilicet ei obuiabant & eum impediebant ne se ad priora extenderet. Nonne tu sic posses obliuisci?

III. PVNCTVM.

SIC ergo est in obliuione Memoria, quam de Christo conseruare debemus; vt si quid obstet quò minus frequentissimè, & studiosissimè de illo cogitemus & loquamur, totum illud plane abjiciamus, & perinde reputemus atque illa quæ obliuioni manda-

Osee 1. mus; Sicut de se ait Deus: *Obliuione obliuiscar eorum.* Nullius rei memoriam potest Deus abiicere, dicitur tamen illa obliuisci, à quibus id retrahit quod contulisset. Sic dicuntur ingrati obliuisci Benefactorum, quando id non præstant quod gratitudo exigit, licet meminerint personæ & nominis cui se debere faten-

Eccles. 29. tur; sic de his Sapiens; *Repromissorem fugit peccator & immundus: Bona Repromissoris sibi adscribit peccator, & ingratus sensu derelinquit liberantem se.*

Sicut itaque sufficiens erit rerum obliuio, si nulla res à recogitando sæpe & opportunè Christo te auocet; sic prorsus si quid impedit, si quid magis mentem tuam occupat quã Christus tuus; tunc non rerum sed Christi obliuiscéris. Alterutrius necessariò capienda est obliuio, vel rei quæ memoriam Christi exturbat; vel Christi, cuius memoria cedit illi obiecto quod præualet. Itane

vero Christi obliuiscaris, & magis memores nescio quid, quod vel est malum vel bonum? si malum, qualem Christo facis iniuriam, cui quod est malum anteponis? Quod si est bonum: à quo tandem est illud bonum, nisi à Christo? Quam verò reddit gratiam si beneficium Benefactori præfers? Ex omnibus vero datis bonis, seu collatis beneficiis, cùm illud sit excellentius quo nos redemit suo Sanguine, velitque crebrius illud à nobis frequentari; cedant cætera quantum necesse est, ne quæ insignior est gratia cedat aliis.

Gratiam fideiussoris ne obliuiscaris: dedit enim pro te animam suam. Ibid. O quale donum! ô qualem exigit memoriam, si dono debet respondere memoria! Estne aliquid Animâ Christi pro te datâ melius & pretiosius? *Memento mei cùm bene tibi fuerit*, dicebat Gen. 40. Ioseph Concaptiuo suo liberando, & in pristinum gradum reuocando. Et tamen *succedentibus prosperis oblitus est Interpretis sui.* Nonne sic mundi prospera te à Christo auertunt? At saltem illum imitare Ægyptium qui demum Iosephi reminiscens ait, *Confitcor peccatum meum.* Sic confitere nimiam ingratitudinem Ibid 41. tuam; & expauesce ad id quod de belluis scribit S. Ambrosius: *Illæ impertitæ alimoniæ seruant memoriam; tu non seruas salutis* L. 6. Hexam. c. 4. *acceptæ.*

Vide in 3. parte, Dominicam 13. de vera Gratitudine.

Ad Euangelium Feriæ, De Petro & Ioanne currentibus ad sepulchrum. Ioan. 20.

DE his agitur Feria 6. hebdomadæ 1. post Pascha.

DOMINICA IN ALBIS
QVÆ EST
PRIMA POST PASCHA.
DE IISDEM CHRISTI DOMINI PLAGIS.
AD REMEDIVM INFIRMITATVM NOSTRARVM RESERVATIS.

Infer digitum tuum huc, & vide manus meas; & affer manum tuam, & mitte in latus meum; & noli esse incredulus, sed fidelis. Ioan. 20.

VERITAS PRACTICA.

In Plagis sanitas.

SENSVS est, quod præsentissimum cuiuscunque tentationis & infirmitatis remedium, sit in Plagis *Christi.*

RATIO est, quia Remedium tentationis & cuiuslibet infirmitatis spiritualis eò est efficacius quò Imaginationem & appetitum seu affectum nostrum cohibere suauiùs & fortiùs simul potest.

Sed talis est Consideratio seu Repræsentatio Plagarum Christi.

Ergo & est remedium præsentissimum seu efficacissimum; atque illius vsurpandi facilitas est comparanda.

I. PVNCTVM.

QVÆ de Apparitione Christi Domini facta coram Apostolis, præsente Thoma, ex hodierno Euangelio considerari possent, habentur infrà, Feriâ tertia Dominicæ tertiæ; quibus tantisper consideratis, referendæ sunt Christo gratiæ, quod præsentissimum malis nostris remedium prouiderit in plagis suis; Sic enim sapientissimè prouisum est, vt ad eum tantò libentius & frequentius recurreremus, illique vniremur, quo periculosiùs tentatione vel perturbatione aliqua premeremur. O quàm prouide dixerat, *Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos!* Quomodò vero id fiat, expende diligenter. Matth. 11.

Ac primò quidem paucis, quid sit laborare, onerari, seu tentari, & turbari. Deinde quàm sit obnoxia vita humana miseriis & tentationibus; Tertiò vel in hoc maxime, tentationis esse malum quod per Imaginationem & appetitum, voluntatem illiciat ad peccatum, nisi remedium quantocyus afferatur. Quartò denique quod expendas accuratius, illud remedium esse efficacius quod imaginationem seu appetitum nostrum cohibere suauiùs ac fortiùs simul possit. Cum enim, vt dictum est, potissima vis tentationis in imaginatione & appetitu naturali consistat, illud certe remedium erit opportunius quod tali malo directius opponetur & occurret. Et vero simul forte sit & suaue remedium necesse est, nam cum imaginatio sit tenacissima specierum seu imaginum quæ sunt instrumenta tentationis, sic fortiter auertenda est ab illis speciebus, vt tamen suauiter auertatur, nec vllo modo lædatur, vt contingit sæpius quando nimis constringitur. Rectè enim Sapiens, *Fili, in mansuetudiue serua animam tuam.* Eccles. 10.
Rursumque Idem; *Vir peritus, animæ suæ suauis est.* Atque ad Ibid. 37.
hæc Apostoli verba: *castigo corpus meum & in seruitutem redigo,* 1. Cor. 9.
sic aptè sanctus Chrysostomus, *Non dixit, perdo & punio, non enim inimica caro est, sed castigo & redigo in seruitutem, quod Domini est non hostis, magistri non inimici, Exercitatoris non aduersarij. O SAPIENTIA quæ attingis à fine vsque ad finem fortiter* Sap. 8.
& disponis omnia suauiter, veni ad docendum nos viam prudentiæ, & hanc Diuinam salutis scientiam.

II. PVNCTVM.

SED *talis est Consideratio plagarum Christi, vt fortiter & suauiter Imaginationem auertat à nefandis speciebus.*

Nihil est enim quod Imaginatio concipiat facilius quam plagas seu vulnera, quæ quam sui reddunt imaginem & repræsentationem, eò reddunt faciliorem quò Persona vulnerata, magis dilecta est, & quò vulnus est patentius & acerbius; quæ cum omnia reperiantur in Christo Domino, certè Imaginatio minimè laborabit in eius Imagine sibi formanda. *Zacch. 12.* *Aspicient ad me quem confixerunt.* Adde quòd Gratia tùm opportune concurrit; nam si Dæmon in insidiis est, vt dum occurrit obiectum aliquod quo concupiscentia excitari possit, ipse *halitu suo prunas ardere faciat*, vt est in libro Iob; quantò magis id sperandum de Gratia seu bonitate Dei, qui expresse ait. *Iob. 41. Is. 49. 2. Cor. 6.* *In tempore accepto exaudiui te, & in die salutis adiuui te?*

S. Ber. Ser. 20. in Cant. Idem in Natiuit. B. Virg. Hanc certe inter alias causam cur Deus humanam carnem assumpserit, reddunt Sancti Patres: vt sic facilius conciperetur animo Deus & aliqua eius Imago formaretur, cùm alioquin si semper Inuisibilis & incorporeus permãsisset, vix de Illo cogitare homines potuissent. *Act. 17.* *Cogitationi hominis non est Diuinum simile.* Fuit itque humanitas Christi velut nubes obumbrans Diuinitatis solem, quo sol ille commodius cerneretur; *3. Reg. 8.* *Dominus dixit vt inhabitaret in nebula*; Fuit velut plumbum quod crystallo speculari subjicitur, vt speculum reddat Imaginem quam alioquin non posset reddere: *Sap. 7.* *Speculum sine macula Dei maiestatis, & Imago bonitatis illius.*

Cùm verò etiam plagarum species ad ipsam humanam Christi carnem aliquid addat, quod facilius concipi possit, quis non videt quod talis sit earum consideratio seu Repræsentatio qualis desideratur ad remedium cohibendæ Imaginationis & appetitus naturalis: vt quod ait sanctus Bernardus, *Serm. 20. in Cant.* *carnis exturbet vitia, fuget illecebras, desideria sedet.* Sicut enim clauus clauo pellitur, Ita plane Imago seu imaginatio peruersa depellitur, alia succurrente & animum occupante. *Num. 21.* Et sicut aspectu serpentis ænei quem Moyses idcirco iubente Domino exaltauit, sanabantur illi qui à serpentibus igneis correpti fuerant, sic planè speranda

randa est salus salutari Eius aspectu qui dixit, *sicut exaltauit* *Ioan. 3.*
Moyses serpentem ita exaltari oportet filium hominis vt omnis qui credit in ipsum non pereat, sed habeat vitam æternam. CREDO *Marci 9.*
Domine, adiuua incredulitatem meam.

III. PVNCTVM.

IN *plagis ergo sanitas*, in quibus concurrunt ea omnia quæ ad infirmitatum quarumlibet spiritualium remedia, nonminus suauia quam efficacia valere possunt. *Quia ipse cæpit, & sanabit nos.* Sic Sancti Patres quos inter sanctus Augustinus, *In omnibus rebus non inueni tam efficax remedium quàm vulnera Christi: in illis dormio securus, & reuiuisco intrepidus.* Sanctus item Ambrosius: *vulnus est quod Christus excepit, sed vnguentum est quod effudit.* Sanctus quoque Bernardus ad hæc Canticorum verba: *Surge amica mea & veni Columba mea in foraminibus petræ:* ET *reuera*, inquit, *vbi tuta firmaque infirmis securitas & requies nisi in vulneribus Saluatoris? Fremit mundus, Premit corpus, Diabolus insidiatur: non cado, firmatus enim sunt supra firmam petram. Quid tam ad mortem quod non Christi morte saluetur? Si ergo in mentem venerit tam potens tamque efficax medicamentum, nulla iam possum morbi malignitate terreri. Foderunt manus eius & pedes, latusque lancea forauerunt, & per has rimas licet mihi sugere mel de petra, oleumque de saxo durißimo.*

Osee 6.
In Manu. c. 32.
Cant. 2.
Serm. 61.

His adiunge Diuinum authorem libri de Imitatione Christi. *Requiesce in paßione Christi, & in Sacris vulneribus eius libenter habita. Si enim ad vulnera & pretiosa stigmata Iesu deuotè confugis, magnam in tribulatione confortationem senties, nec multum curabis hominum despectiones faciliterque verba detrahentia perferes. Si semel perfectè introisses in interiora Iesu, & modicum de ardenti amore eius sapuisses, tunc de proprio commodo vel incommodo nihil curares, sed magis de opprobrio illato gauderes, quia amor Iesu facit hominem seipsum contemnere.* O quàm pauci amant Iesum, cùm pauci seipsos contemnant. *L. 2. c. 1.*

DE IISDEM RVRSVS PLAGIS.
AD HÆC PROPHETÆ VERBA.

Haurietis aquas in gaudio de fontibus Saluatoris. Is. 12.

IDEST, de quinque Christi plagis, quæ sunt veluti quinque fontes qui è terestri paradyso quondam erumpebant, *in vniuersam terræ faciem*; Erant enim quatuor memorata in Genesi
Gen. 2. flumina, *& fons ascendens è terra,* vt ibidem describitur.

Non est autem dubium quin sanctus Thomas Apostolus attactu plagarum Domini, mysticas illas hauserit aquas in gaudio de sacris fontibus Saluatoris: Sed cùm simul etiam de peccato suo perfectè contritus fuerit, mirum forte videri posset, quomodo tantus dolor qualis est eius qui perfecte contritus est, conuenire possit cum tali gaudio, quod ex illis haustis aquis percipitur.

Verùm tam præclare simul conueniunt duo illi affectus gaudij & doloris, vt quò est dolor vehementior, eò sit majus gaudium. Atque vt prouocemur ad illum dolorem cum Diuina Gratia tam libenter suscipiendum quàm ipsum gaudium, hæc opportune potest proponi Veritas quæ diligenter expendatur:

Quanto est de peccato major tristitia, tanto est Peccatoris majus gaudium de fontibus Saluatoris.

RATIO est, quia quantò profusius hauriuntur illæ aquæ, tanto majus est gaudium. Clara est propositio.

Sed quantò major est de peccato tristitia, tantò profusius hauriuntur illæ aquæ. Satis euidens erit Conclusio, si vera est hæc propositio: Vnde hoc vnum superest declarare quam sit vera. Sic autem breuiter indicatur, aperiendo quinos fontes seu quinque præcipua capita, vnde ex consideratione plagarum Christi, tanto profusius hauriuntur aquæ in gaudio, quanto maior est de peccato dolor.

PRIMVS fons est Bonitatis qua sic Christus nos diligit, vt quas semel amore nostri plagas accepit, semper conseruare ve-
L. 3. de Imit. Chr. c. 10. lit. *O fons amoris perpetui, quid dicam de te?* Quas vero aquas effundat ille fons, affectus sunt amoris reciproci, quis enim non eũ diligat à quo se videt sic diligi? & tanto certe profusius hauriuntur illæ aquæ, quanto quis vehemẽtius se sentit diligi & diligere.

Iam verò quis hoc vtrumque apertius sentire potest quàm qui vehementius de peccato dolet? Sic enim hic dolor ex amore

nascitur vt ex dolore etiam amor crescat, & sicut quanto quis magis amat, tanto magis dolet, sic vicissim quanto magis dolet, tanto amat etiam vehementius. *Dilexit multum,* inquit Dominus *Luc. 7.* de illa quæ multum doluit, & de qua illud Sapientis dici potest: *in aqua quæ omnia extinguit, plus ignis valuit:* At quid inde retulit *Sap. 7.* nisi pacem & gaudium? *Vade,* inquit, *in pace,* fruere gaudio, tanto majori, quanto profusius amoris aquas hauris, vnde est illud gaudium. Sic dicebat Apostolus, *sicut abundant passiones Christi* *1. Cor. 1.* *in nobis, ita & per Christum abundat consolatio nostra.* Vide in 3. parte, Feriam 4. hebdomadæ 7.

SECVNDVS fons est Misericordiæ & Redemptionis, cum ex aspectu plagarum Christi, velut ex percussa petra defluunt illæ aquæ quibus indurati mollescant ad bene sperandum animi. Quis enim non bene speret vbi tale est patrocinium? Et quanto quis magis sperat de tali misericordia, tanto certe profusius illas haurit aquas. *Bonæ spei fecisti filios tuos,* aiebat Sapiens. *Sap. 12.*

At quis est qui magis speret quam qui magis dolet? Cum enim vera spes requirat ex parte nostra dolorem illum, quid potest ad spem desiderari amplius quando ille adest dolor? Vnde ex consequenti quis magis gaudeat, quis in majori gaudio de fontibus Saluatoris aquas hauriat, quam qui magis de peccato dolet? *Spe gaudentes* ait Apostolus, primo quidem illa spe quâ *Rom. 12.* speratur peccati remissi gratia, tum quâ speratur gloria.

TERTIVS fons est Largitatis, ex quo additur ad præcedentem, vt non solum peccata Saluator dimittat, sed & nouas impertiat gratias, quibus peccator surgat velocius & ambulet firmius in diuinis mandatis: Quæ quidem Largitas apparet in plagatis manibus non tantum quia sic apertæ indicant se nihil donorum retinere posse, se nihil continere quod non effundant, sicque *tornatiles* dictæ sunt quod nihil suprà possit residere: sed *Cant. 5.* multo magis id apparet, quod in illis retentis plagis manifeste aperiat quàm sit profusus & munificus, cū longe plura fecerit ad salutem nostram quā possent exigi. Satis erat Misericordiæ dum corpus viueret, aut dum in cruce staret mortuum, plagas accepisse: sed non est satis Largitati Saluatoris: Nam Sacras illas Plagas etiam dum resurgit & quamdiu viuet, vult reseruare; vt numquam non constet quam sit bene animatus in omnes qui se sibi addixerint.

O profusam largitatem, quis non tali obsequatur Domino, quis non tali gaudeat in obsequio, & tanto magis gaudeat, quanto eum in se liberaliorem sentiat!

At quis id verius sentiat quàm qui acerbius de peccato dolet? cùm enim sit donorum optimum sic de peccato dolere, cumque hoc dono se tanto indignum peccator videat quanto acerbius dolet se peccasse, profecto non potest sic dolere quin simul sentiat quantum debeat tantæ Beneficentiæ, & quin ex æquo gaudeat se talem habere Dominum, qui non modo non punit delin-
Rom. 5. quentem, sed *vbi abundauit delictum, superabundare facit & gratiã.*

QVARTVS fons est Pietatis, vnde Deuotionis hauriuntur aquæ. Mirum enim quantùm hîc acquiescat Deuotio considerantis tantam Bonitatem, tantam Misericordiam, tantamque Largitatem & Benignitatem quæ apparet ex illis plagis.

Et quantum quidem crescit Deuotio, tanto profusius dici possunt illæ hauriri aquæ, quæ nihil aliud verè sunt quam isti deuotionis & pietatis affectus. At quæso te, quinam sunt pietatis solidiores affectus nisi qui conjunctum habent de peccatis dolorem? nonne alij omnes suspecti sunt? nonne alij ex amore proprio, vel Dæmone illudente formari possunt? Solius autem
2. Reg. 24. Christi gratiâ verus de peccatis dolor haberi possit? *Ego sum qui peccaui, ego inique egi. Vertatur obsecro manus tua contra me.*

Hæc est vera Deuotio Sacras intuentis plagas, hæc est vera profusio sacras inde haurientis aquas. Ac proinde hoc est verius & majus gaudium quo de fontibus Saluatoris salutares aquæ potentur.

QVINTVS fons est potentiæ seu firmitatis vnde illæ hauriuntur aquæ quibus additur menti vigor & robur contra omnes hostes, vt supra dictum est. Et tanto manifestè profusiùs illæ aquæ hauriuntur, quanto sentitur firmius illud robur, atque animus imperturbatus in quouis casu. Sicut autem peccatori seu peccatum fouenti suum, parùm prodesset se in Christi plagas abdere cùm per peccatum hosti ansam præberet; sic plane si quis deponat peccatum, sicut verè is deponit qui de peccato dolet, ita se fortem & robustum sentit dum in Christi vulneribus delitescit, vt si totus eò Infernus erumperet, toti vnus Inferno resisteret. Ac proinde si quod de protectione Christi sentitur gaudium, vt certe sentitur magnum, tanto illud erit majus, quanto

erit major de peccato tristitia, quia eo deleto nil restat quod protectionem diuinam possit infirmare. Huc enim aptè referri potest quod dicebat Achior Holoferni, de Iudæis, *quotiescumque pœnituerunt se recessisse à cultura Dei sui, dedit eis Deus cæli, Virtutem resistendi.* Iudith. 5.

Quantum itaque participare volueris de illo gaudio, quo de fontibus Saluatoris, salutares hauriuntur aquæ, tantò te cuiusuis peccati magis pœniteat, & reddetur tibi *lætitia salutaris Dei, & spiritu principali confirmaberis.* Ps. 50.

Vide in 1. parte, die 21. Decembris, vbi plura de sancto Thoma, & de Euangelio hodierno, quæ huc commodè referri possunt; sicut & quæ passim de Fide & de pace, ac in primis, occasione pacis à Christo datæ, cùm acceptas monstraret plagas, hæc satis opportuna videtur.

Pax in pugna.

In 3. parte, Feria 4. hebdomadæ decimæ.

AD verba vero Epistolæ, quæ hoc ipso Die legitur:

Hæc est Victoria quæ vincit mundum, fides nostra. 1. Ioan. 5.

Considerari potest hæc

VERITAS PRACTICA.

Quanta olim erat fidelium gloria, mundum vincere; tanta modò est Ignominia, vinci à mundo.

RATIO petitur à fortitudine vel debilitate mundi de quo si dici potest quod quàm olim fortis erat, tam modo est debilis, verè etiam dici potest, quod quanta olim erat fidelium gloria, mundum vincere: tanta est modo ignominia, vinci à mundo.

Sed verum est dicere quod quàm olim mundus erat fortis, tam modo est debilis.

Ergo & verè sequitur quod quanta olim erat fidelium gloria mundum vincere: tanta modo est ignominia, vinci à mundo. Quod certe diligenter esset aduertendum & cauendum.

AD primam propositionem, explanari primo debet quid sit mundum vincere, vel ab eo vinci. Nempe in negotio fidei, religionis, castitatis, aut alicuius virtutis, à mundo expugnatæ, si non obstante quauis expugnatione, virtus seruetur, vincitur mundus: si vero virtus cedat vitio, tunc mundus vincit. Deinde vero exponendum esset, quod ille ipse mundus qui olim fidem & religionem expugnabat, modo etiam illam impugnet, & nobis modò cum ipso sic est decertandum quotidie, vt vincamus vel vincamur: vel virtuti vitium, vel virtus cedat vitio. Denique quàm verum illud sit, quod si modo mundus tam est debilis, quàm olim erat fortis, tanta est ignominia nunc ab eo vinci, quanta olim erat eum vincere, gloria; Nam oppositorum eadem est ratio, si gloria victori est quod fortiorem vincat, ignominia victi est quod à debiliori vincatur: Et quanta est illius gloria, tanta est istius ignominia, si præcipue quanta
1. Reg. 17. est hostis deuicti fortitudo, tanta fuerit vincentis debilitas? Si Dauidi puero gloriosum fuit in funda & lapide Gygantem illum prosternere, qui omni ex parte videbatur eo superior, nonne huic tam ignominiosum fuit sic prosterni? Quid Samsonis victorias illustriores reddidit nisi quod ille vnus vna mandibula
Iud. 15. asini, mille viros interfecit? Quid verò ad eius ignominiam turpius quam quod ille ipse Samson ab vna Dalila vinceretur? Hoc
Ibid. 9. sensit ille Abimelech qui cum multos gloriosè contriuisset, tum ab vna percussus muliere, suo se exposuit occidendum armigero, *Ne dicatur*, inquit, *quod à fœmina interfectus sum.* O si à carne sic vinci timeremus?

Ad secundam vero propositionem, late pateret dicendi campus de antiquis Persecutoribus fidei, quàm varij fuerint, quàm crudeles, quàm omni modo fortes ad expugnandos quosque fideles, qui tamen ex omni sexu, & ætate fideles sæuientem in se totum mundum deuicerunt, vt præclarè sanctus Cyprianus ad
L. 2. Ep. 6. ipsos Martyres & Confessores sermonem dirigens: *Tolerastis vsque ad consummationem gloriæ durißimam quæstionem: nec cesßistis suppliciis, sed vobis potius supplicia cesserunt. Finem doloribus quem tormenta non dabant, coronæ dederunt. Laniena grauior ad hoc diu perseuerauit, non vt stantem fidem dejiceret, sed vt homines Dei ad Deum velocius mitteret: Vidit admirans præsentium multitudo cæleste certamen, certamen Dei, certamen spiritale, prælium Christi;*

ſtetiſſe ſeruos eius voce libera, mente incorrupta, virtute diuina, telis ſæcularibus nudos ſed armis fidei ardentis armatos. Steterunt torti torquentibus fortiores, & pulſantes ac laniantes vngulas pulſata ac laniata membra vicerunt. Inexpugnabilem fidem ſuperare non potuit ſæuiens diu plaga repetita, quamuis rupta compage viſcerum, torquerentur in ſeruis Dei iam non membra ſed vulnera.

Sic alij paſſim Patres & Sacri Hiſtorici ex quibus ſatis patet quàm olim eſſet fortis mundus qui fidem & fideles expugnabat. Quod Chriſtus Dominus vno verbo manifeſtè declarauit cùm dixit ſuis, *tamquam oues in medio luporum à ſe mitti.* Videſne, *Matth. 10.* quantis partibus ſi de pugnando agitur, lupus oue ſit fortior? ſic erat mundus ſupra fideles; ſic fideles à mundo velut oues à lupis diſcerpebantur.

NVNC vero quàm ſit debilis ille ipſe mundus, qui vel fidem ſubſannat, vel pietatem irridet, vel quocumq; modo te ad ſe allicit, vt te ſuis potius conformet dictis & factis, quàm Euangelicis conſiliis; tam facile eſt agnoſcere, quàm in promptu eſt experiri nihil aliud prorſus eſſe quàm vnius aut alterius ridiculum verbum in te prolatum. Nullæ hic carnificinæ, nullæ tormentorum comminationes, nulla hic exilia, nulli carceres, nulla ne quidem bonorum publicatio, vel iactura. Dic quid times à mundo qui times mundum? Quid tandem in te ſæuiet, quid minatur, quid nocebit? Minus, inquis, bene de te ſentiet & loquetur; Hoc vnum ſcilicet in te poteſt, hoc te vno tecum pugnat, hoc te vno terret, hoc te vno vincit. Hic eſt iam mundus cum quo pugnamus, nempe Illud *minùs bene ſentiri & dici de nobis.* Itane vero hoc ſolum? Itane vero ſolum hoc quàm ſit debile, quàm ſit infirmum, quàm ſit nullum, non videas?

Primò enim forte falſum eſt quod tibi fingis, falſum eſt quod de te homines minus bene ſentiãt, mera eſt animi tui fictio & ſuſpicio, nocturnus eſt timor, & vana mẽtis conturbatio. Sed eſto, vt dicis, minùs benè de te ſentient; quid tandem illud *minus bene?* quid graue admodum & truculentum in illo minus bono de te ſenſu? An forte infamiam contrahis? an de honore decedit aliquid apud quoſuis bene ſentientes! an de aliquo dignitatis gradu dejiceris? an tibi peribit aliquid? nihil plane. Quid tandem igitur mali aut quid minus boni in illo minus bono de te ſenſu?

Et demus sanè aliquid esse incommodi quandoquidem ita sentis: Sed quale illud tandem, quam exiguum & quam nullum præ tormentis illis quæ Fideles olim premebant & diuexabant. Confer illud incommodum tuum cum sæuientibus belluis, cum catastis, cum rotis aculeatis, cum ignitis cratibus, & sexentis tormentorum generibus quibus fides Christianorum tentabatur; nonne erubesces in illa tui damni si quod sit, temporalis contentione facta cum illis tam variis & tam diris suppliciis? Nonne agnosces tam debilem nunc esse mundum vt tibi verè noceat, quam olim erat potens ad omnem inferendam iniuriam? Et tamen illi mundo cedis! illi tam debili, tam infirmo te subjicis quem pueri & puellæ tam robustum & potentem deuicerunt! Tu à prima ætate imbutus præceptis Christianis, tu tot præuentus Gratiis, tot Sacramentis roboratus, tot munitus consiliis, tot instructus armis, expauescis ad metum vnius verbuli! O pudorem! ô probrum! ô vecordiam!

HINC ergo euidenter patet quod quanta olim erat fidelium gloria, mundum vincere: tanta modo est ignominia, vinci à mundo; quia quàm olim erat mundus fortis ad pugnam & victoriam, tam modo est fractus & debilis, à quo certe sic vinci non minus est ignominiosum, quàm olim esset gloriosum contra eius potentiam pugnare & vincere. *Gloriosi mei ad ignominiam!* Quæ in vulgatis legimus, *filij hominum vsquequo graui corde, vt quid diligitis vanitatem, & quæritis mendacium?* sic Hebræa reddunt, *Filij viri, vsquequò gloriosi mei ad ignominiam, diligentes vanitatem quæritis mendacium?* quasi dicerent, vos qui estis eorum filij & posteri qui tam præclare & gloriose se gesserunt in expugnanda & vincenda mundi potentia, quomodo nunc eius vanitati tam ignominiosè ceditis, vt cùm pro Veritate quam profitemini, perdenda essent terrena omnia, vos cœlestia potius omnia perditis pro vanitate & mendacio quod consectamini. Hæc est certe tanta ignominia, quanta fuisset gloria si quales viros decet, generosius pugnassetis.

Ps. 4.

Bellarm.

Et ne forte putes maiorem olim fuisse gratiam quà fideles certarent & vincerent, audi sanctum Chrysostomum: *Habes Christiane competentia arma quibus hostem expugnes: habes fortissima tela quibus inimicum debelles. Quantam illi patientiam in perituris corporibus*

Ser. 1. de Martyr.

corporibus ostenderunt, tantam nos in passionibus irrationabilibus continentiam demonstremus. Potens autem est Deus vt præstet vos omnes per eandem fidem, ad parem gloriam peruenire. Hom. 44. de 7. Mach.

Paulo expressius verò contra hanc ignauiam quæ mundo cedit sanctus Ambrosius disserens: *Equidem doleo,* inquit, *tantam esse in mendacio obseruantiam, in veritate negligentiam, vt confundantur plerique attentiores ad Sacro-sanctam religionem videri, non considerantes vocem dicentis, qui me confusus fuerit, coram hominibus, confundam & ego eum coram Patre meo qui in cœlis est.* Et quæ plura prosequitur. Ep. 30. ad Sabin.

Egregius vero est in hoc argumento Picus Mirandulanus, Epistola secunda ad Nepotē, vnde excerpta hæc nonulla sunt, contra mundum siue mundanos qui bonos à bono auocant. *A quibus,* inquit, *si petas quò tendant, quò sua studia, opera, curas referant, quem deniq; finem sibi præstituerint, in cuius ademptione fœlices futuri sint; aut nihil omnino habebunt quod respondeāt, aut pugnantia secum, controuersaque sibi ipsis verba, velut phanaticorum deliramenta loquentur. Neque enim sciunt ipsimet quid agant: sed more eorum qui fluminibus innatant malè importatæ consuetudinis vi, quasi torrentis impetu feruntur, & hinc cæcante eos nequitia, inde ad malum Satana extimulante, ruunt præcipites in omne facinus, cæci duces cæcorum, donec improuisa eos occupet mors, & dicatur eis: Amice, hac nocte repetunt animam tuam à te. Hæc autem quæ parasti, cuius erunt? Tunc his inuident quos despexerunt, laudant quos deriserunt, & imitari eos vellent cùm non possunt, quos dum poterant sequi, persequi maluerunt.*

Obde igitur, fili carissime, auribus ceras, & quidquid dixerint, quidquid senserint homines de te, pro nihilo habens, solum iudicium Dei specta qui reddet vnicuique secundum opera sua. Scriptum est, nolite timere qui corpus possunt occidere, sed qui animam potest mittere in gehennam: Quantò minus hi tibi timendi sunt qui nec corpori tuo possunt nocere, nec animæ. qui si nunc tibi detrahunt ex ratione viuendi, nihil detrahent minus, si relicta virtute, vitiis obruaris, non quia illis vitium displicet, sed quia detrahendi vitium illis semper placet. Si insanos eos esse non dubitas qui virtuti detrahunt tuæ, & Christianam vitam, hoc est sapientiam, insaniam vocant, cogita quanta tua esset insania, de insanorum iudicio à recto vitæ instituto dimoueri, cùm error omnis, emendatione tollendus, non imitatione

augendus est. De illorum nequitia atque miseria quantùm ipse debeas Deo, perpende qui sedentem in vmbra mortis illuminauit, & de illorum cætu translatum qui in densissimis tenebris deuij, huc illuc sine luce bacchantur, filiis lucis associauit. Sonet vox illa Domini suauissima in auribus tuis semper; siue mortuos sepelire mortuos suos, tu me sequere. *Si bene viuentem te homines laudent, porrò hæc virtus tua, quatenus quidem virtus est, similem te Christo facit, sed quatenus laudata est, facit dissimilem, qui præmium suæ virtutis ab hominibus mortem crucis accepit.*

Hæc Ille & multò plura, quibus hoc vnum ad praxim pugnæ inferendæ,& referendæ victoriæ, potest addi ex Propheta, quod sæpe iam aliàs est propositum : *Dominus Deus auxiliator meus, ideo non sum confusus: ideo posui faciem meam vt Petram durissimam, & scio quoniam non confundar: Iuxta est qui iustificat me quis contradicet mihi? Stemus simul, quis est aduersarius meus? accedat ad me. Ecce Dominus meus auxiliator meus, quis est qui condemnet me?* Quasi diceret, quisquis ille sit, contẽnendus est, nec audiendus: Et quidquid tandem producat ad me impugnandum, hoc vno retundetur quod mecum est Christus, siue ad exemplum quod sequar, siue ad auxilium quod me præueniat & sequatur. *Is. 50.*

Vide in 1. parte Dominicam secundam Aduentus, & Feriam 4. infra hebdomadam sextam post Epiphaniam. In 2. parte Feriam sextam infra hebdomadam primam Quadragesimæ : & Sabbatum infra eiusdem hebdomadam quartam. In 3. parte Feriam sextam infra hebdomadam secundam post octauam Pentecostes. Ibidemque totam hebdomadam duodecimam, ac præcipuè in postremis Feriis.

EODEM DIE.

AD HÆC VERBA QVÆ EX SANCTO PETRO VSVRPAT ECCLESIA.

Quasi modo geniti infantes, rationabiles sine dolo, lac concupiscite. 1. Pet. 2.

VERITAS PRACTICA.

Infantes esse oportet, vel bonâ vel malâ infantiâ.

RATIO est quia Temperantes esse oportet, vel Intemperantes.
Sed bona vel mala Infantia sumus Infantes, prout temperantes vel intemperantes erimus.
Ergo infantes esse oportet vel bona vel mala infantia: seu potius ne infantes simus mala infantia, oportet esse bonâ infantes.

PRÆMITTI posset quamobrem in hac Dominica fiat Infantium mentio, propter Neophytos scilicet, siue recenter baptisatos, qui acceptam in baptismo vestem albam hac die commutabant, ita tamen vt candor qui de habitu deponebatur, semper in corde teneretur. Ex hac autem occasione inuitamur omnes ad spiritualem infantiam, hoc vel maxime tempore procurandam; Quo nomine ne quis forte offendatur, quasi à viri grauitate degeneret: Veritate proposita edocemur tam necessariam esse spiritualem illam infantiam vt qui sic infans esse nolit, infans esse velit infanda quadam & probrosa infantia, quæ quam timenda est, tam alia est appetenda.

Ratio quæ affertur plana est, ex illa potissimum parte, qua primo dicitur Temperantes nos esse oportere vel Intemperantes; quo nomine non ea solum pars vitij aut virtutis intelligitur quæ circa cibum & potum temperandum occupatur; sed tota vniuersim nominis significatio depromitur, & quidquid ad concupiscibilem appetitum refrænandum spectat, attenditur: Atque ita etiam euidentius prima illa patet propositio. Nam aut refrænare oportet appetitum, quod est esse temperantem, aut non refrænare, quod est intemperantem esse. Quæ cum sint duo contradictoria, necesse omnino est, alterutrum in nobis esse, cum præcipue nisi refrænetur appetitus, tam infrænis ipse & proiectus in malum sit, vt sese abripiat, *sicut equus impetu vadens ad prælium.* Ier. 8. Quod cum id semper nimis experiamur quàm verum sit, tum verno potissimum tempore quo ad solem redeuntem sanguis in venis ebullit ardentius, & florescentia quæque obie-

cta sensus pelliciunt acrius ac suauius, vnde totus hic appetitus commouetur, & nisi arctiori cohibeatur temperatia, certe laxiori efferetur intemperantia, *Decolorauit me sol.* CONTEMPLARE *viam, conforta lumbos, robora virtutem valde.* DEMVS *operam sobriæ remissioni, ac sanctæ sinceritati, vt quidquid modo corporali abstinentia non acquirimus, mentium puritate quæramus.* Sic Sponsa, sic Prophetæ, sic Doctores.

Cant. 1. Nahum. 2. S. Aug. ser. 157. de tēp.

AD alteram vero propositionem, non potest melius declarari Conuenientia, siue vnio spiritualis Infantiæ cum Temperantia, quàm iisdem rationibus quibus ipsa definitur & explicatur Infantia spiritualis. Tres sunt præcipuæ; Prima propter Innocentiam vitæ & morum: sicut enim Infans non peccat, ita nobis commendatur vt tam alieno simus affectu ab omni prauitate, nullam vt voluntariè admittamus: quem in statum qui deueniunt, tum Infantes seu Pueri secundum Christum, quæ bona est Infantia, nuncupantur in Scripturis, id habentes per Gratiam & industriam quod Infantes per ætatem. *In hoc tamen*, inquit sanctus Ambrosius, *melior Christi infantia quam naturæ, quòd ista per infirmitatem innoxia est, illa per virtutem: atque ideo laudi magis scribendum est; non tam male facere posse, quam nolle.*

In officiis.

Hoc est autem vel maxime proprium Temperantiæ sic moderari affectus circa quæuis delectabilia quæ sunt præcipua peccatorum incentiua, nulla vt voluptate, nulla libidine, nulla vanitate aut boni temporalis cupiditate mouearis; quam triplicem concupiscentiam qui retinere possit, nonne is innocentiam tibi seruare videbitur? Sicut enim radix malorum omnium Concupiscentia, sic quicumque hanc exscindit radicem, mala propulsat omnia. Hæc est continens anima de qua Sapiens, *omnis ponderatio non est digna continentis animæ.*

Ecclesi. 26.

SECVNDA ratio cur dicatur & commendetur Infantia Christiana, petitur à simplicitate quæ in eo consistit vt sicut infans non discurrit, non ratiocinatur, non discernit nec de rebus iudicat, sed alieno ductu regitur; ita nos in materia fidei, religionis, & obedientiæ, nos ita subjiciamus Deo, Ecclesiæ, ac Superioribus, nullo vt discursu opposito resistamus, *In captiuitatem redigentes omnem intellectum, in obsequium Christi.* OMNIA *facite sine murmurationibus & hæsitationibus, vt sitis sine querela,*

2. Cor. 10. Phil. 2.

& simplices filij Dei.

Hanc porro simplicitatem sic promouet Temperantia, vt quantùm quisque temperans fuerit, tantum credulitatis, & simplicis obedientiæ præstabit cunctis, obsequio: nam nihil est quod frequentius & pertinacius intellectum moueat ad fingendas & opponendas rationes obedientię, quàm inordinata mentis affectio, quæ dum per temperantiam reprimitur, sic omnis contradictio cohibetur. Quamobrem sanctus Ambrosius hanc puerilem simplicitatem expressis & disertis verbis affirmat esse quandam *Morum temperantiam, mentisque sobrietatem*, in qua fratrem suum Satyrum sic excelluisse scribit, vt *conuersus in puerum, simplicitate illius ætatis innoxiæ, perfectæ virtutis effigie, & quodam innocentium morum speculo reluceret.* Orat de Obitu Satyri.

TERTIA denique ratio quæ constituit & commendat Infantiam spiritualem hæc est, vt perpetuum quendam feruoris & propensæ in Deum voluntatis statum retineamus, ne quid per ætatem decedat illius religiositatis & bonæ mentis qua primo illo tempore quo vacare Deo cæpimus, ferebamur vltrò, ad omnes virtutum actus; aut si quid forte interdum intepescat, quàm primùm resarciatur & restauretur in integrum; *quasi modo geniti infantes*, quasi modo inciperemus, quasi nihil hactenus à nobis gestum esset, crebro illud Dauidicũ ore & corde præferremus, *Dixi, nunc cæpi. RENOVABITVR vt aquilæ juuentus mea.* Vel sicut Iob: *Quis mihi tribuat vt sim iuxta menses pristinos, secundum dies quibus Deus custodiebat me: sicut fui in diebus adolescentiæ meæ? Gloria mea semper innouabitur, & arcus meus in manu mea instaurabitur.* Quem in sensum dicebat suis Dominus: *Nisi conuersi fueritis & efficiamini sicut paruuli, non intrabitis in regnum cœlorum:* Hæc forma scilicet veræ conuersionis & veri status in quo vel oportet esse semper, vel ad quem identidem reuocandi sumus, vt apti regno cælorum reddamur. Ps. 76. Ps. 102. Iob 29. Matth. 18.

Ad hunc autem statum in primis confert Temperantia, primo quidem conseruando religiosam mentem ne inueterescat; nam *inconstantia concupiscentiæ est quæ transuertit sensum*, cui dum concupiscentiæ continendæ vacat Temperans, se ab illius inconstantia tutum reddit. Deinde verò, si quid humani patitur; dum se ad majorem continendi appetitus cautionem reuocauerit, tunc se id effecisse intelligetur, quod ad spiritus renoua- Sap. 4.

tionem magis requiritur, vt ante ex sancto Gregorio didicimus,
L.27.Mor c.13. qui totum eò refert negotium: *Vetustæ, inquit, vitæ, protinus vsus mutatur, vt anima superno spiritu afflata, & in summis appetat quæ contemnebat; & contemnat in infimis quæ appetebat.*

Ex quibus manifestè apparet, quam recte inter se cohæreant Temperantia & Infantia spiritualis: Vnde & de Intemperantia & alia mala infantia, facillimum est idem concludere, sicut ex-
2.2 q.142. a.2. presse ait Diuus Thomas quærens his ipsis terminis: *vtrum Intemperantia sit puerile peccatum*; & affirmat cùm ex authoritate Philosophi, tum ex tribus rationibus quas profert, & quas referre nunc esset longius. Paucis poeta: *Iuuenile vitium est, regere*
1. Cor. 14. *non posse impetum.* Apte vero Apostolus. *Nolite pueri effici sensibus, sed malitia paruuli estote: sensibus autem perfecti estote.* Quasi diceret, altreutrum vobis proponitur; aut quasi concluderet quod proposita continet Veritas: *Ergo Infantes esse oportet vel bona, vel mala infantia*, non certe mala: ergo bona. Nam sicut inde probatur alterutram esse tibi eligendam infantiam, quod temperantia vel intemperantia quibuscum illæ infantiæ singularem habent communionem, necessitate quadam contradictionis vnicuique nostrum insint: sic bonam, vt præeligas infantiam, facit ipsa Virtus opposita vitio; aut si forte Virtutis excellentiam non perspiceres, attende vitij deformitatem: ama Virtutem ex odio vitij, si nondum potes odisse vitium ex amore Virtutis. *Contra malum, bonum est, & contra mortem vita*, inquit Sapiens: *Et sic in-*
Ecclesi. 33. *tuere in omnia opera Altissimi. Duo & duo, & vnum contra vnum.* Quasi diceret; cum opposita iuxta se posita magis luceant, sic simul consideranda sunt, vt quod est bonum, melius appareat ex opposito sibi malo, & facilius acceptetur. Aut certe si quid duri & asperi in bono appareat, non propterea repudietur, quia si velis attentius intueri malum oppositum, longe tibi duriora inde & deteriora inuenies; ac proinde bono inhærendum.

Times forte aliquid à Temperantia vel Infantia spirituali? At quanto magis plura pertimescenda sunt ab Intemperantia vel Infantia sensuali? Nullum esse vitium probrosius, aut peccatum magis exprobabile quàm Intemperantiam docet expresse
2.2.q.142. a.4. sanctus Thomas, & manifeste probat quod ex omnibus vitiis istud magis repugnet excellentiæ & honori hominis, cum versetur circa sensualia quæ sunt nobis cum brutis communia, & in

quibus tractandis minus insit humani luminis & rationis. Quis vero non sentiat quanti sit probri quantæque infamiæ, si vt Infans vel vt puer appelletur? Tale est certe probrum vt qui hac iniuria temerè Virum sapientem notaret, non modo in virum grauiter, sed & in Deum peccaret.

At citra noxam omnem sic vocari potest Intemperans, qui seipsum suo puerili vitio probris exponit. Quin & ipse Deus sic illum derideri permittit, vt hac saltem sui nominis cura moueatur; aut certe nisi resipiscat, grauius Ipse vecordem puerum castigabit. Sic aperte & opportunè Sapiens: *Infantium insensatorum more viuentes: propter hoc tamquam pueris insensatis iudicium in derisum dedisti*, Deus, *Qui autem ludibriis & increpationibus non sunt correcti, dignum Dei iudicium experti sunt.* Sap. 12.

Videndus est Clemens Alexandrinus l. 7. Pædag. c. 5. Vbi egregiè de hac vtraque Infantia. Vide & Feriam 2. infra hebdomadam 16. post Pentecosten, in qua hæ proponuntur expressæ Veritates:

Aut baptismalis seruanda est Innocentia, aut per Infantiam spiritualem reuocanda.

Non est ætas maturior Infantiâ Christianâ.

AD SEQVENTES QVATVOR HEBDOMADAS.

MATERIAM Considerationum seu Veritatum subministrabunt Mysteria Resurrectionis Christi Domini, quæ notiori vocabulo dicuntur Apparitiones. Et quia his Mysteriis respondet Via Vnitiua, quæ est Perfectorum, seu, quæ est in perfectiori Charitatis gradu: idcirco Charitatis proprietates quæ ab Apostolo referuntur, *Charitas patiens est, benigna est*, & quas fusè prosequitur, primæ Corinthiorum decimo tertio, ad vnumquodque Mysterium ita reuocabimus, vt his certissimis notis, quænam sit vera Charitas, discerni possit ab Amore proprio seu Zelo falso & adumbrato. Sic enim sanctus Bernardus, vbi de his agit Mysteriis, *facile est*, inquit, *nosse quàm sint aliena à propria voluntate, quæ propria sunt Charitatis, cui Illa, rectâ fronte, contrariam se constituit. Nam Charitas benigna est, &c.* Serm. 2. de Resurr. Dom.

FERIA SECVNDA.

APPARET CHRISTVS D. BEATISS. VIRGINI MATRI.

IN QVA ITEM APPARET PRIMA CHARITATIS PROPRIETAS :

Charitas patiens est.

Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo, consolationes tuæ lætificauerunt animam meam. Ps. 93.

VERITAS PRACTICA.

Quàm verè Charitas includit in se patientiam, tam verè Impatiens excludit à se Charitatem.

RATIO est, quia idcirco verè Charitas includit in se patientiam, siue quod idem est, idcirco verè dicitur patiens, quòd qui agit ex Charitate, tam libenter omnem pro Deo pœnam patiatur, vt qui non omnem pœnam sic patitur, excludat à se Charitatem illam actualem seu actu patientem.

Sed Impatiens non libenter omnem pro Deo pœnam patitur.

Ergo, quàm verè Charitas est patiens, aut quàm verè includit in se patientiam, tàm verè Impatiens excludit à se Charitatem. Quod cùm diligenti Deum sit valdè cauendum, cauendum &c is discat, ne sit impatiens.

I. PVN-

I. PVNCTVM.

QVANTA Charitate diligebat Christum suum, Beatissima Virgo Mater, tanto eius quidem videndi desiderio tenebatur; sed illa suum ita desiderium continebat, vt quantum in illa esset veræ Charitatis, tantum esset & patientiæ. Sic ergo patienter expectat, donec Ipse resurgens, appareat & suâ gloriosissimâ præsentiâ mœrentem consoletur: Tùm verò quando apparuit; ô qualis vtrique animus! quales amplexus! quale colloquium! Sed quamdiu durabit iste congressus? Quamdiu sic simul seipsis perfruentur? Equidem nisi vera eis fuisset Charitas, aut nisi vera Charitas esset patiens, numquam à se diuulsi essent; sed si volet Filius, statim discedat, inuisat pias illas Mulieres quæ ipsum quærunt mortuum; Magdalenæ seorsim appareat, seorsim Petro, tum aliis simul Apostolis, nec ad Beatissimam Matrem nisi cum Filius voluerit, reuertatur; certe posset dolere Mater absentiam Filij, sed tamen patienter dolebit, Illaque ipsa Charitas quæ dolorem ex absentia concitabit, dolori patientiam sic coniunget vt ex æquo sit eius animus dolens & patiens.

Sic quando Filius relictâ inter homines Matre, in cœlum remigrabit; quanto putas Eum dolore Mater separatum lugebit? Lugebit tamen patienter, & separationem, & luctum feret æquanimis, quia Charitas patiens est: & tam constanter omnem huius vitæ molestiam feret, nullum vt vllo tempore impatientis animi signum edat, sicut nullo tempore extra Charitatem fuit. Vnum ex alio sequitur, vt qui in Charitate semper viuit, numquam sit impatiens: aut si quando est impatiens, iam in Charitate illa quæ patiens est, non viuat. Quod cùm sit ad perfectæ Charitatis praxim valde opportunum, sic expendendum modo proponitur, vt quâ ratione monstratur Charitas esse patiens, eadem demonstretur esse extra Charitatem qui est impatiens. *Iam non, secundum Charitatem ambulas.* Quænam autem est illa Ratio, cur dicatur esse Charitas patiens? Nempe hæc manifesta, quod qui ex Charitate vitam agit, libenter omnem pœnam pro Deo subeat: aut qui non omnem pœnam sic subeat, non possit dici vitam agere ex illa charitate, ac toties illam à se excludere di- Rom. 14.

cendus sit, quoties pœnam aliquam non libenter aut non pro Deo feret.

Nam hoc habet Charitas patiens supra virtutem patientiæ, vt non modò quædam aduersa toleret, sed omnia prorsus & libenter, & pro Deo. Tota enim diuina est, tota quod est, Deum amat, totum quod amat, Deus est; totum quod Deus amat, & ipsa sic amat vt nullam differentiam inter res amandas ponat quam quæ ab ipso Deo ponitur, à quo est ordo Charitatis, & à quo sponsa profitetur, *ordinatam in se Charitatem.* Iam verò cùm omnes indifferenter & ex æquo aduersitates, pœnæ, & molestiæ à Deo immittantur & amentur, sic ex æquo Charitas ad vnam omnes amplectitur, vt si vnam excluderet, iam non esset Charitas, quia Deum non intueretur, qui in illa exclusa pœna perinde spectandus erat, atque in aliis: qui autem actus Deum non intuetur, non est Charitatis actus qui Deo totus adhæret.

S. Thomas 2.2. q. 26. *Cant. 2.*

Rom. 8. Sic præclarè Apostolus: *Quis ergo nos separabit à Charitate Christi? tribulatio? an angustia?* Et expositis quibuslibet patiendis sic concludit; *In his omnibus superamus, propter Eum qui dilexit nos.* Hæc est Charitas patiens, à qua qui vel vnam excludit pœnam quam nolit pati, se ab illa Charitate, aut illam à se excludit.

II. PVNCTVM.

SED *Impatiens non libenter omnem pro Deo subit molestiam.* Hoc ipso enim quò est impatiens satis indicat se nolle pœnam illam cuius est impatiens: nec aliunde impatientia concitatur quàm ex repugnantia voluntatis cum re aduersa quam nollet sustinere.

Si sola esset sensitiuæ partis contradictio cui voluntas non consentiret, posses quidem simul velle pati, non obstante illa sensus contradictione: sed quando contradictio transit in impatientiam, signum est consentientis voluntatis, signum est dissoluti cordis, & animi à patiendo alieni; nam illa corporis inquieta iactatio, verba illa aspera, frons obducta, & totus in acerbitatem conuersus vultus non aliunde procedunt quàm à libera voluntate quæ sic indicat se nolle, aut non libenter ferre quod occurrit ferendum. *Væ dissolutis corde! Væ his qui perdiderunt sustinentiam!* quid est dissolui corde, & quid perdere sustinentiam, nisi

Ecclesi. 2.

se impatientem præbere in sustinendo? Quomodo vero impatiens sic diceretur dissoluti cordis & perditæ sustinentiæ, nisi voluntatem haberet alienã à ferendis aduersis? nam si contra repugnantiam naturalem non desisteret à bona voluntate patiendi, iam non perdidisse sed conseruasse sustinentiam dicendus esset: neque illi duplex infaustum *væ* intentaretur, sed potius fœlix & beatus prædicaretur; sicut insignis ille inter suos Eleazarus senex qui *cùm plagis perimeretur, ingemuit, & dixit: Domine qui habes sanctam scientiam, manifestè tu scis, quia cùm à morte possem liberari, duros corporis sustineo dolores: secundum animam vero propter timorem tuum, libenter hæc patior.* 2. Macc. 6.

Hoc est scilicet patientem esse, sic libenter pati vt nullum contra edatur signum quod à libera voluntate pendeat: Vnde à contrario ille impatiens esse agnoscitur qui signo aliquo motuue corporis indicat se nolle pati. *Qui Impatiens est*, inquit Salomon, *exaltat stultitiam suam:* id est, manifeste indicat se nolle pati, quod stultitiæ quoddam genus est, cùm non propterea desinat pati quod nolit, imo tanto magis patiatur, quo minus nolit. O quantus horum stultorum numerus! Prou. 14.

III. PVNCTVM.

ERGO, *quàm verè Charitas includit in se patientiam, tam verè Impatiens excludit à se Charitatem:* seu, quâ ratione monstratur Charitas esse patiens, eadem demonstratur extra Charitatem actualem eum esse qui est Impatiens: Quia sic Charitas dicitur esse patiens, quod omnem pro Deo libenter subeat pœnam: Impatiens verò non illam libenter subeat, propter quam esse impatiens agnoscitur, vnde sicut à se excludit voluntatem patiendi quam includit Charitas, sic à se excludit charitatem illam actualem, seu actu patientem; & quamdiu est impatiens, tamdiu erit extra charitatem quæ patiens est: tanta denique est impatientiæ & charitatis patientis disiunctio, quanta est inter impatientiam & patientiam.

Væ filij desertores dicit Dominus, FILII subtractionis in perditionem, de quibus Apostolus. Hi sunt videlicet filij desertores qui charitatem & animum filialem deserunt, quo præcipue tempore talis animus esset exhibendus. Hi sunt qui se subtrahunt à Is. 30. Heb. 10.

paterna Dei gubernatione, dum quas immittit plagas, aut pœnas, ipsi refugiunt. Hi sunt qui se vltrò ipsos subtrahunt; Non enim tribulatio, non angustia, non fames, non nuditas, non quælibet alia volentes pati separant à Charitate Christi; sed vt sapienter obseruat S. Bernardus, *Sola est propria hominis voluntas quæ hanc separationem efficere potest.*

Serm. de dupl. bapt. & de relinq. propr. voluntate.

Quamobrem aduerte diligentius: Memento te filium illius Diuini Patris qui non minus se patrem ostendit in aduersis, quàm in prosperis: sic te in vtrisq; filium præbe, vt monet Sapiens, *Disciplinam Domini, fili mi, ne abiicias, nec deficias cùm ab eo corriperis: quem enim diligit Dominus, corripit: & quasi pater in filio cõplacet sibi.* Hanc verò Sapientis admonitionem sic vrget & extendit Apostolus: *Et obliti estis consolationis quæ vobis tamquã filiis loquitur, dicens: fili mi noli negligere Disciplinam Domini, neque fatigeris, dum ab eo argueris. Quem enim diligit Dominus, castigat: flagellat autem omnem filium quem recipit. In Disciplina perseuerare: Tamquam filiis vobis offert se Deus: quis enim filius quem non corripit pater? quod si extra disciplinam estis, cuius participes facti sunt omnes: ergo adulteri, & non filij.* Expende hanc postremam sententiam qua dicit Impatientem esse extra disciplinam & non esse filium, Nonne hoc idem est quod esse extra charitatem! Et nonne hoc satis potens motiuum est, ne sis impatiens! Adeone tibi vilis est charitas vt pro ea conseruanda nolis illud exiguum pati quod te impatientem facit? *Sustine sustentationes Dei: Coniungere Deo, & sustine.*

Prou. 3. *Hebr. 12.* *Eccli. 2.*

Vide suprà, Fer. 5. Sexagesimæ.

FERIA TERTIA.

APPARET CHRISTVS MARIÆ MAGDALENAE: VBI ET APPARET SECVNDA CHARITATIS PROPRIETAS: Charitas benigna est.

Mulier quid ploras?

Quia tulerunt Dominum meum, & nescio vbi posuerunt eum. Ioan. 20.

VERITAS PRACTICA.

Si quid Charitas negat, tam benigna negando est, quàm concedendo.

RATIO est, quia Charitas negando aliquid tam vera est Charitas, quam concedendo.

Sed quamdiu vera est Charitas, semper benigna est.

Ergo & negando tam benigna est quam concedendo: Qua in praxi tamen sæpe peccant & qui negant quod petitur, & qui petunt quod negatur.

I. PVNCTVM.

HIC recolenda sunt cum affectu quæ omnes Euangelistæ referunt de pietate Mulierum cum vnguentis ad sepulchrum, ipso summo mane Diei quo resurrexit Dominus, properantium: dumque iam ad monumentum accessissent, viderunt reuolutum lapidem, & Angelum sibi nuntiantem, quem quærunt mortuum Christum, resurrexisse. Quod cùm eiusdem Angeli iussu, Discipulis retulissent, non eis Discipuli crediderunt; Petrus tamen & Ioannes ad sepulchrum, sequentibus eos mulieribus, excurrunt. Sed non inuento Domini corpore, Ierosolymam regrediuntur. Discipulis itaque & postmodùm Mulieribus à sepulchro abeuntibus, sola Maria Magdalena vehementer lugens illic persistit, & dum accedit propiùs ad monumentum, dum se inclinat & prospicit omnia diligenter, vidit duos Angelos in albis sedentes qui dicunt ei: *Mulier quid ploras? Dicit eis, quia tulerunt Dominum meum, & nescio vbi posuerunt eum. Hæc cum dixisset reuersa est retrorsum, & vidit Iesum stantem, & non sciebat quia Iesus est. Dicit illi Iesus, Mulier quid ploras; Illa existimans quia hortulanus esset, dicit ei, Domine si tu sustulisti eum, dicito mihi vbi posuisti eum, & ego eum tollam. Dicit ei Iesus, Maria.*

Matth. 28. Marci 16. Lucæ 24. Ioan. 20.

Ioan. 20.

Conuersa illa dicit ei, Rabboni, quod dicitur magister; Dicit illi Iesus, noli me tangere, nondum enim ascendi ad patrem meum; vade autem ad fratres meos & dic eis; ascendo ad patrem meum & patrem vestrum, Deum meum & Deum vestrum. Id est, nondum quidem ascendo, necdum discedo vt me quasi valedictura complectaris: discedam tamen breui, & ante mihi sunt videndi fratres mei, mei Discipuli.

In qua quidem apparitione cum multa ad affectum & profectum considerari possint, tum verò summa Benignitas Domini Iesu sic mulierem alloquentis, & suo gloriosissimo conspectu ante ipsos etiam Discipulos gratificantis. Quod verò non patitur se ab ea tangi, prout illa vehementer optabat, præter alias rationes, disce & reuolue attentiùs quod Veritate proposita continetur, tam benignam esse Charitatem negando quod petitur, quàm concedendo.

Et Ratio est euidens, quia Charitas negando quod petitur tam vera est Charitas, quàm dum concedit aut etiam dùm sæpius vltro offert quod impartiatur. Cur enim est Charitas dum concedit quod petitur, nisi quia proximo benefacit propter Deum? At nonne sic exigunt aliquando rationes proximi, vt quod petit negetur potiùs, quam concedatur? Et nonne Charitas hoc proximi bonum respiciens tam vera est Charitas quàm dum illud respicit concedendo quod postulatur? Nam cur desineret esse quod est, si non desinit facere quod suum est? semper enim est ordinata Charitas, & si ordo & Ratio exigunt vt non concedatur quod petitur; adeo non perit propterea

Prou. 29. Charitas, vt potius periret si non illud negaret. *Virga atque correptio tribuunt sapientiam: puer autem qui dimittitur voluntati suæ*

2. Cor. 12. *confundit matrem suam.* An putas quod non vera fuerit Charitas

Ps. 98. Domini cum recusauit Apostolo, quod ter à se postularat? Nonne potius hoc singularis beneuolentiæ signum notatur, cum Psaltes Deo dicit: *Deus tu propitius fuisti eis, & vlciscens in omnes adinuentiones eorum*: Aut cum ipse Deus Dauidi de filio: *Ego ero ei in*

2. Reg. 7. *patrem, & ipse erit mihi in filium, qui si iniquè aliquid gesserit, arguam eum in virga virorum, & in plagis filiorum hominum: misericordiam autem meam non auferam ab eo.* Vellesne tibi concedi quod à Deo vel à Sapiente viro sciretur tibi obfuturum? *Huic animæ*

Eccles. 23. *irreuerenti & infrunitæ non tradas me Domine.* Hoc est enim *Da-*

tum de quo Sapiens, *quod non est vtile.* *Ibid. 20.*

II. PVNCTVM.

SED *quamdiu vera est Charitas, semper benigna est.*

In eo enim vel maxime ab amore proprio distinguitur quod hic sit leuissimus & inconstantissimus, Illa autem sui semper similis & tam constans vt numquam excidat; peribit potius tota & potius desinet esse vera, & nulla erit, quàm si vera est Charitas, desinat esse quod est, seu quod esse debet vt sit vera. Esse autem benignam, tam illi est proprium & congenitum quã spiritu Dei agi. Cum enim *benignus sit spiritus sapientiæ*, siue vt *Sap. 1.* alibi dicitur, *super mel dulcis, & hæreditas eius super mel & fauum*; *Eccles. 24* cumque aliud nihil sit vera Charitas quam ipse Spiritus Dei, aut quàm ipse Deus, vt ait dilectus Discipulus; quomodo posset esse *1. Ioan. 4.* Vera & Diuina Charitas nisi esset benigna?

Nescitis, cuius spiritus estis, dicebat Christus illis Discipulis *Luc. 9.* qui se parum benignos ostenderant in Samaritanos, *Filius hominis non venit animas perdere sed saluare*; Quasi diceret, non est hic spiritus meus, non est illa Charitas quam vobis communicare volo, quæ ita benigna est, vt dum etiam male tractatur, non desinat esse benigna.

Itane sentis? Itane semper benignus, itane possis dici *filius altissimi, quia ipse benignus est super ingratos & malos*, id est super *Luc. 6.* teipsum?

III. PVNCTVM.

SI *quid ergo Charitas negat, tam benigna negando est quàm concedendo:* Quia tam vera est Charitas cùm illud negat quam dum concedit: quamdiu autem est vera Charitas semper benigna est: hoc est illi tam proprium & quod vocant, essentiale, sicut bonum proximi respicere propter Deum. Nam hoc vnum est esse benignum, sic proximo benefacere in substantia & in modo, sicut Deus iubet. *Vnusquisque vestrum*, inquit Apo- *Rom. 15.* stolus, *proximo suo placeat in bonum, ad ædificationem.* Sic & quoties de Charitate vel misericordia disserit, semper benignitatem adiungit, quasi sit vnum & idem: aut quasi vnum ab alio decla-

Ephes. 4. retur, *Estote inuicem benigni, misericordes, donantes inuicem.* Et
Coloss. 3. rursum: *Induite vos sicut electi Dei, sancti & dilecti, viscera misericordiæ, benignitatem.*

Quod quidem non est semper positiuè largiri quod petitur, vt dictum est, in quo multi errant quibus negatur quod petunt, aut qui delinquentes arguuntur. Quia enim dolent se argui, aut sibi quod volunt denegari; idcirco sibi fingunt Charitatem quæ benigna est, lædi. *Sed vulnera illa sunt diligentis quæ longè sunt meliora quàm fraudulenta oscula odientis aut etiam blandientis.* (Prou. 7.)

Et vero, tu qui aliquid negas, aut aliquem arguis, tu in primis hoc refer monitum, quòd si modum in negando & arguendo non seruares, sane benignitatem offenderes, quæ hîc vel maximè regnare debet, vt quod molestum esse potest in repulsa & correptione, mitigetur & dulcescat. Hoc est *verbum dulce,* quod vt ait Sapiens, *multiplicat amicos & mitigat inimicos: hæc est lingua Eucharis quæ in bono homine abundat.* (Eccles. 6.) Hoc est denique quod te paucis sed efficacibus monet S. Augustinus: *Supplicem nullum spernas: si potes dare, da: si non potes, affabilem te præsta. Coronat Deus intus bonitatem, vbi non inuenit facultatem. Nemo dicat, non habeo, Charitas non de sacculo erogatur.* (In Ps. 103.)

Vide suprà Fer. 4. hebdomadæ 3. Quadragesimæ, de Illo qui audacius loquitur Inferiori.

FERIA QVARTA.

APPARET CHRISTVS ALIIS MVLIERIBVS.

ET ALIVM SVAE BENIGNAE CHARITATIS EFFECTVM ILLIS CONFERT.

Et ecce Iesus occurrit illis, dicens, Auete. Matth. 28.

VERITAS

VERITAS PRACTICA.

Sæpe videtur esse Charitas, & est magis Carnalitas.

RATIO affertur ab eodem Authore cuius est hæc sententia, libro primo de Imitatione Christi, capite decimo quinto; quia, inquit, naturalis inclinatio, propria voluntas, spes retributionis, affectus commoditatis rarò abesse volunt.

Atqui hæc quoties adsunt, & præualent, magis est Carnalitas, quàm Charitas.

Ergo verissima est sententia, Quòd sæpe vbi videbitur esse Charitas, magis est Carnalitas; Ac proinde diligenter aduertendum est in Exercitio & in positiua praxi huius benignæ Charitatis de qua hic agitur.

I. PVNCTVM.

MVLIERES illæ quæ cum Maria Magdalena semel atque iterum venerant ad Sepulchrum, simulque audierant Angelos sibi nuntiantes resurrexisse Christum Dominum, discipulis Petro & Ioanne abeuntibus, seorsim & ipsæ aliâ viâ reuertebantur, cum *Ecce Iesus occurrit illis, dicens, Auete. Illæ autem accesserunt & tenuerunt pedes eius, & adorauerunt eum. Tunc ait illis Iesus, nolite timere, Ite, nuntiate fratribus meis vt eant in Galilæam, ibi me videbunt.* Matth. 28.

Ex quibus satis apparet quàm Benigna fuerit Charitas Domini Iesu qui non solum se videndum dedit his mulieribus, sed quod etiam negauerat Magdalenæ, suos illis Pedes contingendos & adorandos præbuit. Et hic est alius Benignæ Charitatis effectus cùm id conceditur quod postulatur, qui certe erat vsitatissimus Christo Domino, *qui pertransiit benefaciendo & sanando omnes*: qui & nobis vt dictum est valde commendatur. *Estote inuicem benigni, misericordes, donantes inuicem, sicut Deus in Christo donauit vobis.* De quo item benignitatis genere sic apte S. Ambrosius: *Popularis & grata est omnibus Bonitas, nihilque quod tam* Act. 10. Ephes. 4. 2. Off. 7.

facilè illabatur humanis sensibus. Ea si mansuetudine morum ac facilitate animi, moderatione præcepti, & affabilitate sermonis, verborumque honore, patienti quoque sermonis vice, modestiæque adiuuetur gratia, incredibile quantum procedat ad cumulum dilectionis.

Verùm in istis mutuis donationibus, atque vsu familiari se se colentium animorum, cauendum vel maxime quod proposita Veritate monemur, *ne sit potius Carnalitas quam Charitas*. Hoc est enim valde naturale, diligere diligentem, vel præuenire amore eum à quo aliquid speres, vel denique in mutua illa animorum coniunctione, communique vitæ vsu, quæcunque humanitatis & beneficentiæ præstare officia, quia sic placet, quia sic honorificum, sic delectabile & vtile; Vnde Sapiens; *Omne animal*, inquit, *diligit simile sibi, sic & omnis homo proximum sibi, omnis caro ad similem sibi coniungetur, & omnis homo simile sui sociabitur*; Quasi diceret, hoc ab ipsa natura prouenit nec magnæ virtutis est talem exercere benignitatem: Nonne *& Ethnici faciunt?* Nonne & ipsi mundani & peccatores in istis excellunt? Nonne & tu sic sæpius afficeris, & quod pejus est, nonne hunc affectum, Charitatem putas!

Eccles. 13. *Matth. 5.*

II. PVNCTVM.

ATQVI *quod tale est, Carnalitas magis est quàm Charitas.* Nam Charitas ex corde puro prouenit, nec alio motiuo mouetur quam supernaturali & Diuino. Non condemnat quidem naturalem affectum, quasi malus semper esset, sed non in eo solo sistit; neque id tantùm, quia ipse naturalis affectus vix se vmquam continet in humanæ & rationalis beneuolentiæ terminis, sed quia licet nihil aliud vitiosum accederet, non satis sibi esse putat Diuina Charitas diligere ex illo affectu naturali, nisi hunc ita purificet & emundet, vt sit potius supernaturalis & spiritualis, quàm naturalis; adeo vt possit dicere cum Apostolo, *Neminem noui secundum carnem*: nihil à quoquam expecto quod carni est delectabile, quod vitæ est vtile, aut mundo gloriosum. Et hoc est nouum præceptum Charitatis quod se dare Christus pronuntiat, nempe *vt sic nosipsos diligamus sicut ipse dilexit nos.* Hanc præcipuè particulam *sicut* expendunt omnes Patres, asseruntque in ea Vna nouum Charitatis præceptum consistere; *Vt*

1. Tim. 1. *2. Cor. 5.* *Ioan. 13.*

à carnali dilectione distigueretur, inquit sanctus Augustinus, *addidit*, *SICVT DILEXI VOS*. Tract. 63. in Ioanne.

Quod & fusiùs prosequens S. Gregorius: *Sunt nonnulli*, ait, *qui diligunt proximos sed per affectum cognationis & carnis, quibus tamen in hac dilectione, sacra eloquia non contradicunt: sed aliud est quod sponte impenditur naturæ, aliud quod præceptis Dominicis ex Charitate debetur obedientiæ. Hi nimirum & proximum diligunt, & tamen illa sublimia dilectionis præmia non assequuntur, quia amorem suum non spiritaliter sed carnaliter impendunt, proinde cùm Dominus diceret, hoc est præceptum meum, vt diligatis inuicem, protinus addidit, SICVT DILEXI VOS, ac si apertè dicat, ad hoc amate, ad quod amaui vos*. Hom. 27. in Euang.

Itane puri sunt affectus tui? nonne *species decipit te, & Concupiscentia subuertit cor tuum?* Dan. 13.

III. PVNCTVM.

SAEPE *igitur vbi videtur esse Charitas, magis est Carnalitas*. Quia cùm sint iidem effectus externi, eadem pene Verba & signa benignitatis, imo & idem animus qui primò quidem, adeo nihil vitiosum aut sensuale cogitat, vt potius vnicum spirituale bonum prætendat, plane videretur esse Charitas; sed tamen cùm multa permisceantur merè naturalia, cùm fusiora sint colloquia, verba blandiora, teneriores affectus, frequentiora munuscula, & similes blanditiæ, Carnalitas magis est quàm Charitas. *Sic stulti estis vt cum spiritu cæperitis, nunc carne consummemini!* Quod aperte sanctus Hieronymus, *Crebra munuscula, & sudariola & fasciolas, & vestes ori applicitas, ac degustatos cibos, blandasque & dulces literulas sanctus amor non habet. Mel meum, lumen meum, meum desiderium, omnes delicias & lepores, & risu dignas vrbanitates, & cæteras ineptias amatorum, in comœdiis erubescimus, in sæculi hominibus detestamur, quanto magis in Monachis & Clericis*. Gal. 3. Ep. 2. ad Nepotia.

Neque verò putes hæc quæ commemorat sanctus Doctor ita requiri ad internoscendam Carnalitatem à Charitate, Vt qui non ea præstet, nihil sibi timeat, cùm malum sit ex quouis defectu, bonum autem ex integra causa, id est, vnum eorum sufficit vt carnalis dilectio censeatur: nec vera vmquam Charitas

existimanda est, nisi modus & finis diligendi, quales ex Euangelio præscribuntur, simul conueniant. Sic præclarè sanctus Gregorius: *Nemo cùm quemlibet diligit, habere se protinus Charitatem putet, nisi priùs ipsam vim suæ dilectionis examinet. Nam si quis quemlibet amat, sed propter Deum non amat, Charitatem non habet, sed habere se putat: Charitas autem vera est cùm & in Deo diligitur amicus, & propter Deum diligitur inimicus.*

Hom. 38. in Euang.

Vide quantùm in hoc pecces; vel per excessum, vel per defectum. Hinc enim fit vt rara sit admodum Vera Charitas, nam quos naturaliter diligimus, nimis diligimus: alij autem vel sunt odiosi: vel, vt vocāt, indifferentes, nec satis eos diligimus. Quamobrem illud etiam atque etiam crebrò versandum, quod ait S. Petrus: *Animas vestras castificantes in obedientia Charitatis*; & quæ plura inde alibi relata sunt. Vide in 1. parte, Feria 6. hebd. 4. post Epiphaniam: & Sabbato hebdomadæ 6. In hac 2. parte, Dominica 4. post Pascha. In 3. parte, Feria 2. 3. 4. & 5. hebd. 5.

1. Petr. 1.

O qui scintillam haberet veræ Charitatis, profecto omnia terrena sentiret esse plena vanitatis, nec propterea sineret his cor suum occupari & infici.

L. 1. de Imit. Chr. c. 15.

FERIA QVINTA.

ANTEQVAM CHRISTVS APPAREAT OMNIBVS DISCIPVLIS SVIS, IN HIS APPARET QVOD CHARITAS non æmulatur.

Non in contentione & æmulatione. Rom. 13.

VERITAS PRACTICA.

Quidquid acquiras æmulando, plus perdis quàm acquiras.

RATIO EST, *Quia plus perdis Charitatem perdendo, quàm quidquid acquiras æmulando.*

Sed Charitatem quæ non æmulatur, æmulando perdis.
Ergo quidquid acquiras æmulando, plus perdis quam acquiras;
Quod æmulantibus ſane eſt conſiderandum.

I. PVNCTVM.

QVI conſiderarit Diſcipulos leui de cauſa ſæpius ante mortem & Reſurrectionem Domini, inter ſe contendiſſe & æmulatos eſſe, ſi quis eorum aliis videretur eſſe prælatus, mirari modò poterit quod nulla inter eos contentio aut æmulatio audiatur, licet multæ prætendi poſſent cauſæ cur æmularentur. Ac primo quidē quod Angeli appareant & loquantur de Christo, mulieribus potiùs quàm viris; durum eis videri poterat qui perinde ac mulieres Sepulchrum adierant, quorum tamen nulli loquutus legitur Angelus. *Matth. 10. Marci 10. Luc. 22.*

Deinde quod ipſe Dominus prius iiſdem mulieribus quàm vlli Diſcipulorum apparuerit, nec niſi per eas Apoſtolis Reſurrectionem ſuam nuntiarit, certe hoc mirum, & hoc mirandum quod Apoſtoli non æmulentur.

Tertiò cùm poſtea Dominus apparuit ſeorſim Petro redeunti è Sepulchro, vt videbitur, non æmulatur Ioannes, qui cum ipſo cucurrerat, & qui Petro negante, Chriſtum ſequutus erat vſque ad Crucem.

Quartò denique, cæteri omnes Apoſtoli non æmulantur quod duobus peregrinis qui erant tantum Diſcipuli & ipſis Inferiores priuſquam ſibi apparuerit, & tam multa de ſe familiariter loquutus fuerit.

Hæc eſt videlicet *Charitas quæ non æmulatur*, & dùm omni modo Chriſtus annuntietur & honoretur, hoc vnum curat. *Qui veram & perfectam Charitatem habet*, ait Kempenſis; *in nulla re ſeipſum quærit, ſed Dei ſolummodo gloriam in omnibus fieri deſiderat. Nulli etiam inuidet, quia nullum priuatum gaudium amat, nec in ſeipſo vult gaudere, ſed in Deo ſuper omnia bona optat beatificari.* *Phil. 1.* *L. 1. de Imit. Chr. c. 15.*

Itane tecū eſt? *Quidquid autem prætendas aut acquiras æmulando, plus ſemper perdes quam acquiras.* Quid enim pretioſius Charitate quæ eſt Apoſtolo *excellentior via* quam nobis poſſit demonſtrare? *1. Cor. 12. Tract. de Pat.*

quæ est Tertulliano, *summum fidei sacramentum, & Christiani thesaurus nominis*; quæ est Clementi Alexandrino, *præcipuum hominis Christiani munus*: Sancto Gregorio Nazianzeno, *doctrinæ nostræ caput*: sancto Hieronymo, *cunctarum virtutum mater*: Gregorio denique magno, *mater & custos bonorum omnium*.

In Par. *Ep. 20 ad Theophil.* *Lib. 6. Ep. 60.*

Nonne qui hoc perdat, plus perdat quàm acquirat? Quid est enim quod possit acquirere; nisi aliquid temporale quod spectet ad hanc vitam? *At quid est vita nostra nisi vapor ad modicum parens, & deinceps exterminabitur?* quid est omnis caro, quid omnis mundi gloria, quid omnis homo viuens, *nisi vniuersa vanitas*, nisi flos breui transiens, *nisi lanugo quæ à vento tollitur? nisi spuma gracilis quæ à procella dispergitur? nisi fumus qui à vento diffusus est?* Hæc sunt videlicet quæ acquiri forte possunt æmulando, & hæc ipsa sunt quæ tanto interuallo à Charitatis excellentia distinguuntur, quanto terrena distant à cœlestibus, temporalia seiunguntur ab æternis, & à Creatore creata omnia: quandoquidem, *Deus Charitas est, & qui manet in Charitate, in Deo manet, & Deus in eo.* O securam mansionem! ô fœlicem possessionem!

Iac. 4. Ibid. 1. Isaiæ 40. Sap. 5. 1. Ioan. 4.

II. PVNCTVM.

SED *Charitatem quæ non æmulatur, æmulando perdis.*

Si quod commendat Apostolus, *Bonum æmulareris in bono semper*, tunc sicut bona esset æmulatio, sic Charitas non perderetur, imo excresceret: vel ipsa esset Charitas quæ te faceret æmulari bonum, vel ipsa esset bonum quod æmulareris & de quo dicitur, *æmulamini Charismata meliora.*

Gal. 4. 1. Cor. 12.

Sed alia est æmulatio, quà Charitas non æmulatur, & qua quisquis æmulatur, Charitatem perdit: quando videlicet per inuidiam & contentionem desideratur & prætenditur bonum aliquod seu spirituale seu temporale, non ex amore boni spiritualis, non ex ordinato fine boni temporalis, sed ad complacentiam seu mundanam gloriam, ne minùs quàm alij honoremur, aut ne illi supra nos reputentur. *Faciamus*, inquiunt, *& ipsi nobis nomen.* Tunc & æmulatio mala est, & tali æmulatione Charitas tam verè perditur quàm verè non potest consistere cum inuidia, cum superbia, cum rixis, cum murmure & aliis comitantibus vitiis:

1. Macch. 5

vnde omnes passim Scripturæ: *Nequam est oculus liuidi, & auertens faciem suam, & despiciens animam suam. CVM sit inter vos Zelus & contentio, nonne carnales estis? VBI Zelus & contentio, ibi inconstantia, & omne opus prauum.* Ecclesi. 14 Gal. 1. Iac. 3.

III. PVNCTVM.

QVIDQVID *ergo acquiras æmulando, plus perdis quàm acquiras.* Nam Charitatem perdis quæ longè aliis rebus antecellit. Hinc apte Sapiens, *vir qui festinat ditari, & aliis inuidet, ignorat quòd egestas superueniet ei*: nempe id perdendo quod est ditius, quid nisi egestas & miseria, tantò quidem maior quantò magis ignoratur? Certe nec ipsam gloriam quam æmulando prætendit superbus, vt supra visum est, obtinebit; sed quando eam obtineret, quid tandem illa gloria præ iactura Charitatis & aliarum virtutum, ac donorum cælestium, quibus priuatur. Prou. 28. Sabbato Septuag.

O quàm verè Sapiens: *melius est humiliari cum mitibus quàm diuidere spolia cum superbis.* Melius est cedere cum Charitate, quàm contendere aut contendendo vincere contra Charitatem. *Est qui multa redimat modico pretio, & restituens ea in septuplum,* inquit Ecclesiasticus: hic est scilicet qui Charitatem conseruat quolibet aliquo pretio, quod qualecumque sit, semper erit modicum & septuplo minus quam Charitas. Prou. 16. Ecclesi. 20.

Nec dicas te non tua quærere sed quæ aliorum, quæ familiæ tuæ sunt, quæ Ecclesiæ & quæ maioris Dei gloriæ: Nam hæc inuolucra sunt quibus æmulatio tegitur; Et hoc Diotrephes ille qui primatum amabat gerere in Ecclesia, contra sanctum Ioannem, objiciebat; quæ tamen erant, *verba maligna quibus hic æmulator garriebat in Diuinum Apostolum*, vt in sua postrema monet Epistola. Caue hoc omni modo, sicut monet Apostolus: *Non in contentione, & æmulatione, sed induimini D. Iesum Christum.* Et rursum: *Non efficiamur inanis gloriæ cupidi, inuicem prouocantes, inuicem inuidentes.* Quod & symbolico suo more Sapiens: *Perde pecuniam propter fratrem & amicum tuum*; quasi diceret, pro conseruanda Charitate nihil non perdendum est, cùm alioquin plus perderes, Charitate perditâ, quàm si vt seruetur Charitas, cætera perirent omnia. Quid contra opponis? Vide supra, Sabbato Septuagesimæ: & infrà, Feria 5. quæ est Octaua Ascensionis. Ioan. 3. Rom. 13. Gal. 5. Ecclesi. 29.

FERIA SEXTA.

DVO EX APOSTOLIS, PETRVS ET IOANNES CVRRENTES AD SEPVLCHRVM, OSTENDVNT CHARITATEM quæ non agit perperam.

Currebant duo simul. Ioan. 20.

VERITAS PRACTICA.

Minima quæuis inordinatio cordis immundi, maior est maximâ quauis inordinatione huius Mundi.

RATIO EST, *Quia quæuis inordinatio cordis immundi est inordinatio Rationis.*

Sed inordinatio Rationis quantumuis minima, maior est maxima quauis inordinatione totius mundi.

Ergo minima quæuis inordinatio cordis immundi, maior est maxima quauis inordinatione mundi. Quod pauci certe in praxi norunt.

I. PVNCTVM.

REVOCANDA in memoriam quæ obiter antè commemorata sunt de duobus Apostolis Petro & Ioanne, currentibus ad Sepulchrum; & paulo attentiùs consideranda. Rem accuratè describit ipse sanctus Ioannes, & primò agens de Maria Magdalena; *Venit*, inquit, *ad Simonem Petrum, & ad alium Discipulum quem amabat Iesus, & dicit illis: Tulerunt Dominum de monumento, & nescimus vbi posuerunt eum. Exiit ergo Petrus & ille alius Discipulus, & venerunt ad monnmentum. Currebant autem duo simul, & Ille alius Discipulus præcucurrit citius*

citius Petro, & venit primus ad monumentum. Et cùm se inclinasset, vidit linteamina posita, non tamen introiuit. Venit ergo Simon Petrus sequens eum, & introiuit in monumentum, & vidit linteamina posita, & sudarium quod fuerat super caput eius, non cum linteaminibus positum, sed separatim inuolutum in vnum locum. Tunc ergo introiuit & ille Discipulus qui venerat priùs ad monumentum, & vidit & credidit; Nondum enim sciebant scripturam, quia oportet eum à mortuis resurgere. Abierunt ergo iterum Discipuli ad semetipsos.

Quod singulariter de Petro narrans alius Euangelista: *Et abiit,* inquit, *secum mirans quod factum fuerat.* Sic ergo illi duo Apostoli, quam in Christum præ cæteris haberent Charitatem, suo illo cursu & intenta solicitudine satis quidem manifeste declarant; sed quomodo sit illa Charitas quæ non agit perperam, sic paucis habe. Primò quidem ex variis interpretationibus, illa hîc tenetur quæ asserit perperam agere, idem esse ac nihil temerè agere, & vt habet Syriaca versio, nihil tumultuosè, nihil confusè, nihil intempestiuè, nihil & inordinatè; ac proinde omnia agere ex ratione & ordine: atque vt monebat Apostolus, *omnia honestè & secundum ordinem.* *Luc. 24.* *1. Cor. 14.*

Deinde verò, hoc est tam proprium Charitati quàm ipsi Sapientiæ cui coniuncta est Charitas & de qua simul dicitur, *quòd attingit à fine vsque ad finem fortiter, & disponit omnia suauiter.* Et alibi, *Cuncta fecit bona in tempore suo.* Sicut enim de fatuo dicitur, *quod non erit ei amicus, & non erit gratia bonis illius, Neq; enim quod habendum est directo sensu distribuit, similiter & quod non erat habendum;* Sic è contra de sapiente: *Tempus & responsionem cor sapientis intelligit, omni negotio tempus est & opportunitas.* Hæc est discreta & ordinata Charitas de qua fusè Patres, & iam supra dictum est. *Sap. 8.* *Eccl. 3.* *Ecclesi. 20.* *Eccl. 8.*

Denique, quanta hæc fuerit in duobus Apostolis currentibus ad Sepulchrum, apparet ex his quatuor notis. Prima, non discredunt, sicut alij Apostoli, mulieribus nuntiantibus Resurrectionem Christi, sed neque leuiter credunt; at prudenti consilio susscepto, rem propius inspecturi, Sepulchrum ipsimet adeunt. Secunda, monumentum ingressi cuncta diligenter discutiunt, attrectant lintea separatim, vnum ab alio seiunctum esse prudenter notant, atque ita seorsim inuolutum vt aliquid inde certi possint conjicere. Tertia, de re tota simul inter se conferunt,

seseque mutuò corroborant in fide Resurrectionis, & confirmant. Quarta & postrema, soli apud semetipsos Mysterium contemplantur, suspiciunt, venerantur, recolunt audita quædam à Christo Domino de futura sua passione & resurrectione, sicque paulatim & ordinatè cum Diuina Gratia sese disponunt ad pleniorem fidem & Charitatem.

Hoc est agere ordinatè, hoc est agere ex Charitate quæ non agit perperam, non inconsultò, non præpropere & leuiter: sed omnia pensiculate & solerter. Quod vt fiat efficacius, cauenda est quæuis inordinatio cordis nostri seu quæuis affectus immun-
1. Tim. 1. ditia per quam inordinetur animus, & ipsa Charitas *quæ est de corde puro*, inficiatur. Nam præterquam quod ex immundo & inordinato corde vix aliquod ordinatum extrà procedat: ipsa per se sola cordis immundi inordinatio tam graue malum censeri debet, vt quantumcumque sit minima talis in corde inordinatio, sit tamen maior maximâ quauis quæ extra hominem in vniuerso reperiri possit.

Ratio est euidens quoad illam primam partem quà dicitur, quamlibet inordinationem cordis, esse Rationis ipsius inordinationem; sic enim sumenda est propositio, vt sicut per cor immundum, omnis humani cordis deprauatio exprimitur; ita in illa deprauatione, inordinatio Rationis intelligatur. Tunc nempe dicitur inordinari Ratio, quando ex ordine suo dejicitur: dejicitur vero quando Cor nostrum aliquo deprauatur affectu: nam ordo erat vt Ratio semper præesset appetitui sensitiuo cor-
Gen. 3. dis, sic enim à Deo est ordinatum: *Sub te erit appetitus eius, & tu dominaberis illius.* At turbatur ille ordo quando Cor ita afficitur, vt sit illi affectus deprauatus: Tunc enim subest Ratio, tunc
Eccl. 10. præest appetitus, *tunc in equis serui videntur, & principes ambulantes super terram quasi serui.* O deplorandam seruitutem.

II. PVNCTVM.

SED inordinatio Rationis quamtumuis minima, maior est maximâ quauis inordinatione mundi.

Maximæ in mundo inordinationes sunt monstra, quando in belluis vel in hominibus aliter corpus efformatum est quàm ex natura communi videmus ordinatum, quando aliter oculi,

pedes, vel caput locatum est. Inordinatæ etiam dicuntur anni tempestates, quando hyeme calet aut æstate friget: inordinata est temperies aëris vel aquarum, quando inde morbi hauriuntur. Inordinatus denique tùm vel plurimùm videretur mundus, quando quod poëta finxit, accideret; *Ouid. 1. de Trist.*

In caput alta suum labentur ab æquore retro
Flumina, conuersis solque recurret equis.
Terra feret stellas, cœlum findetur aratro.
Vnda dabit flammas, & dabit ignis aquas.

His tamen omnibus, & si quæ similes aut magis stupendæ excogitari possint inordinationes, minima quæuis inordinatio Rationis, quale est vnum veniale peccatum, in quacumque materia, dicitur esse maior: Quia primò ille ordo moralis qui perturbatur in illa Rationis perturbatione, est in se dignior quàm ordo totius vniuersi: vnde & eius Confusio ac Inuersio censeri debet grauior quàm cæteræ omnes quæ in natura, vel in arte possunt accidere perturbationes, quod quidem iam supra notatum est ex S. Ambrosio, qui per vniuersale diluuium deleto homine dicit cætera mundi fuisse obruta, *quod principali extincto, reliqua quæ inferiora erant & propter hominem facta sic simul debuerint interire.* *L. de Noë & Arca c. 4.*

Deinde verò si ad mala seu damna quæ ex qualibet inordinatione prouenire possunt, animum applicemus; longe grauius est malum minimæ cuiusuis inordinationis animi seu Rationis nostræ, quàm cæterarum omnium damna & detrimenta: quia illud malum est culpæ, hoc tantum pœnæ; illud est malum Creatoris, hoc tantum creaturæ; illud est malum quo Deus offenditur, hoc duntaxat quo natura infinitè distans læditur. *Numquid Deo potest comparari homo?* *Iob. 22.*

Denique si minima quæuis inordinatio Rationis, & offensa venialis fingeretur esse necessaria ad totius vniuersi ordinem conseruandum, satius esset totum funditùs perire orbem, quàm consentire in illam voluntariam offensionem; quia quantumcumque leuis esset offensio, de illa tamen verum esset quod vniuersim de peccato scripsisse dicitur sanctus Augustinus: *peccatum inhonorare Deum est, quod non debet facere homo, etiamsi totum pereat quod Deus non est.* Expende illud *totum quod Deus non est*: & obstupesce quod tamen tam facile nulla de causa Deus offendatur!

Ez. 13. *Et violabant me*, inquit, *propter pugillum hordei, & fragmen panis!* Nonne hoc stupendum!

III. PVNCTVM.

MINIMA *quæuis igitur inordinatio cordis immundi, maior est maximâ quauis inordinatione huius mundi:* Quia cùm sit inordinatio repugnans ordinationi Rationis; quanta est dignitas Rationis humanæ, vel ipsius Dei supra res alias vniuersi, tanta est in genere boni vel mali, vt dictum est, Rationis ordinatio vel inordinatio supra cæteras mundi totius ordinatas vel
Eccles. 26. inordinatas formas. *Omnis ponderatio non est digna continentis animæ.* Quod Sapientis dictum si verum est de vna Virtute Connentiæ, quantò magis id certum de illa vniuersali Continentia, quâ se anima cum Dei gratia seruat innoxiam ab omni prorsus inordinatione affectus: & diuinum ita constanter sectatur ordinem, tùm intra tùm extra se, nihil vt perperam agat & pertur-
Prou. 31. batè? *Quæsiuit lanam & linum, & operata est consilio manuum suarum:* id est, in ordine & conditione sua se continens, quidquid domi vel foris egit, quidquid secum vel cum aliis gessit, sic prudenter & opportunè digesta sunt omnia, vt manus ipsæ rationem & consilium rebus agendis afferre viderentur. Sic Deus
Sap. 17. amat ordinem & ordinatè *cuncta disponit in mensura, in numero, & in pondere.*

Quod certe in Christo Domino Resurgente, & suis apparente, apparet mirum in modum. Contemplare paulisper vt nihil confusè agit, nihil perturbatè, sed omnia ordinatè. Primò quidem, licet maximè desideraret suos consolari de morte sua mœstos, & in fide nutantes reuocare: expectat tamen tertium diem quo resurgat. Deinde, licet statim eos inuisere & alloqui potuisset, non tamen ita, sed pedetentim & progressu quodam facto, ab vno transit ad aliud, quo suauiùs & fortiùs omnia disponantur. Descendunt Angeli qui Resurrectionem annuntient mulieribus; Visionem Angelorum annuntiant mulieres Apostolis; Inquirunt duo primores Apostoli de re tota diligenter; Tùm ipse Christus Dominus apparet Petro seorsim, ac Iacobo; Duobus postea Discipulis peregrinantibus; Postmodum vndecim simul congregatis; Ac tandem quingentis fratribus in Galilæa.

Cur porro ita progressus est! Quia *Charitas non agit perperàm*, non tumultuariè, non confusè; sed ordinate; ab vno ad aliud; Quod & ipsum quotidie seruat in conferendis suis donis. Nec enim insigne Castitatis, Deuotionis, Humilitatis, aut alterius perfectionis donum communicat, nisi prius ordinarios harum virtutum actus exerceas, fidelitatemque in exiguis quibusdam obiectis & casibus probaueris, vt *qui fidelis est in minimo super* L.22.Mor.
multa constituatur; Quod sapienter notauit S. Gregorius in mo- c.14.
ralibus vbi de appositis agit gradibus profectus nostri. *Apparet* Sap.1.
iis qui fidem habent in illum, inquit Sapiens. Quibus vero non sic apparet, ij sunt qui vellent summa sine interiectis mediis: aut media sine infimis. Caue hanc inordinationem; *subditus esto* Ps.36.
Domino, & ora eum. Vide Sabbatum hebdomadæ 3. post octauam Paschæ.

SABBATO.

APPARET CHRISTVS SEORSIM PETRO ET IACOBO: ET IN HIS DVOBVS APOSTOLIS APPARET CHARITAS, Quæ non inflatur.

Surrexit Dominus verè, & apparuit Simoni. Luc. 24.

Visus est Cephæ; deinde visus est Iacobo. 1. Cor. 15.

VERITAS PRACTICA.

Humilitati tuendæ tutius est, vix de se quàm vel humiliter loqui.

RATIO *est, quia id dicitur esse tutius & opportunius vnicuique rei tuendæ ac conseruandæ, quod efficaciùs resistit eius contrario.*

Sed contraria humilitatis efficacius resistitur, dum vix de se quis loquitur quàm si vel humiliter loqueretur.

Ergo humilitati tuendæ tutius est, vix de se quàm vel humiliter loqui. Quod certe in praxi est rarum.

I. PVNCTVM.

CVM à sepulchro recessissent Petrus & Ioannes, vt vidimus, atque etiam cùm à Ioanne Petrus, vt ex sancto Luca colligitur, abiisset secum mirans quod factum fuerat; tum putatur soli Petro apparuisse Christus Dominus, Luc. 24. paulo antè quàm conueniret Discipulos euntes in Emmaus; quandoquidem ipsis reuertentibus dixerunt omnes Apostoli, Dominum verè resurrexisse, & apparuisse Simoni. O quæ colloquia! qui affectus vtriusque! Contemplare paulo attentiùs.

Quando verò apparuerit Iacobo qui dictus est minor, & qui fuit Ierosolymorum Episcopus, omnino non liquet; neque aliud 1. Cor. 15. de hac apparitione scitur quàm quod refert sanctus Paulus, *visum esse Iacobo Dominum.*

Sed quàm verè apparuerit in hoc vtroque Apostolo Charitas quæ non inflatur, apertum est; Cum enim præ cæteris Apostolis singulari eos apparitione Christus Dominus honorâsset, nihil inde præsumpserunt, nihil supra alios se extulerunt; vix de se loquuti sunt. Et quidem Iacobus ne verbum protulit quod sciatur, nisi post Ascensionem Domini, ad ædificationem fidelium. Quòd verò Petrus retulit, credibile est id habuisse in mandatis, quia Primus erat omnium à quo voluit Dominus alios rescire, sicut cæteros Christianos à summo Pontifice, quæ spectant res fidei; & sicut inferiores à suis Superioribus quæ spectant ipsorum regimen. Quando verò iucundum hunc congregatis Apostolis attulit nuntium, tam modestè & temperatè loquutus est, vt vel ex illa modestia & moderatione loquendi, facillimè Luc. 24. intellexerint rem ita esse, nec dubitantes dixerint, *surrexit Dominus verè.* Si enim inflatus fuisset, forte alij æmulati essent, seseque opposuissent: at cùm ei tanto consensu acquieuerint, nullus vt vnus restiterit: signum est longè eum abfuisse ab illo tumore animi, & Charitatem potius exercuisse quæ non inflatur.

Sic ergo disce eam exercendam & conseruandam, seruato potius de te tuisque silentio, aut verbis rarissimis & paucissimis, quàm vel humilibus & abiectis. Id enim carius Charitati se humilianti, quia sic melius conseruatur in sua humilitate: Quod semel dixisse, Sapienti non sufficit, sed postquam monuit: *loquere in causa tua vix,* tùm addit; *Si bis interrogatus fueris, habeat caput responsum tuum:* Id est, summatim & perpaucis responde. Et Ratio cur sic melius conseruetur humilis Charitas, est euidens; Nam vnaquæque res, vniuersim loquendo, eò melius conseruatur, quò à suo contrario melius protegitur, illique fortiùs resistitur. Percurre aliquas mente qualitates; calor, sanitas, scientia, sanctitas, robur & similia, nonne hoc vno conseruantur, quo à contrariis suis proteguntur? *Intuere,* ait Sapiens, *in omnia opera Altissimi, duo contra duo, & vnum contra vnum;* Quasi diceret, vnaquæque res habet suum contrarium à quo impugnetur, & à quo conseruanda est, vt seruetur. O quanti & numero & robore contra nos hostes, cùm *vita hominis super terram sit militia,* & nihil aliud viuere sit quàm militare, & se ab hostibus conseruare! Quomodo pugnas? *Non coronatur nisi qui legitimè certauerit.*

Ecclef. 32. *Ecclef. 33* *Iob. 7.* *2. Tim. 2.*

II. PVNCTVM.

SED *contrario humilitatis efficaciùs resistitur, dum vix de se quis loquitur, quam si vel humiliter loqueretur.*

Quicumque tandem sit ille contrarius seu Dæmon, seu mundus, seu amor proprius, seu triplex simul ille hostis; aut vitium superbiæ, sic melius illi resistitur: Fit enim sæpius vt verbis illis humilibus laudem potiùs & commendationem aucupemur, quàm humiliationem & contemptum cogitemus: nollemus enim credi quod dicimus, aut si ab alio nobis seriò diceretur quod de nobis ipsi proferimus, forte indignaremur; *natura enim callida est, & omnia ad se trahit,* vt nouerat optime Author libri de Imitatione Christi. Et aperte Sapiens: *Est qui nequiter humiliat se, & interiora eius plena sunt dolo;* vnde S. Ambrosius, *Multi habent humilitatis speciem, virtutem non habent; multi eam foris prætendunt, & intus impugnant, ad fucum præferunt, ad veritatem abiurant, ad gratiam negant, Est enim qui nequiter humiliat se.*

L. 3 c. 54. *Ecclef. 19.* *Ep. 42. l. 7.*

Nihil autem tale est in silentio seu seruata de se loquendi mo-

deratione, cùm præcipue seruatur hoc animo, ne si de te quocumque modo loquaris, amori proprio satisfacias qui hos libenter sermones inducit, vnde Idem iterum Sapiens: *Attende ne seductus in stultitiam humilieris, & ne humiliatus in stultitiam seducaris.* Recte monet *attendendum*, quia ibi deceptio & seductio; nam etsi primò esset humilitas, tamen loquendo euanescit, & vanitas se ingerit, sicut edendo sensualitas, quod optimè notat S. Gregorius. Hinc vero ipsis perfectis viris angustiæ remanent animi, nùm blandiùs aut ampliùs de se loquuti fuerint quàm veritas aut necessitas postulabat. Quambrem apte alius Sapiens: *qui custodit os suum & linguam suam, custodit ab angustiis animam suam:* Et Propheta, *In spe & silentio erit fortitudo tua.*

Ecclesi. 13. *L. 1. Mor. c. 37.* *Prou. 21.*

III. PVNCTVM.

SIC *ergo humilitati tuendæ tutius est, vix aut ne vix de se quidquam loqui, quàm vel humiliter loqui*: Cùm sic Charitas & humilitas melius silentio conseruentur quàm loquela, quæ vel est simulata humilitas, vel præsumpta Caritas in aliorũ ædificationẽ, vel indiscretus Zelus ad alios coarguendos: vel quidquid tandem sit, vix potest esse quid tam tutum & efficax ad virtutis integritatem quàm silentium, quod, vt ait S. Gregorius Nazianzenus, semper præferendum est loquelæ nisi quando est necessarium loqui: raro est autem necessitas de se loquendi humiliter, nisi in Confessione, vel redditione Conscientiæ, vel simili quodam casu de quo non est hîc quæstio, cum de his tantum agatur personis quæ, vt sibi persuadent, non nisi humilitatis exercendæ gratia, humiliter & abiectè de se loquuntur, quod est suspectum, dubium, illusorium & simulationi proximum; ac proinde cauendum, sicut expresse S. Hieronymus monet; *Humilitatem sequere non quæ ostenditur & simulatur gestu corporis, aut fracta voce verborum; sed quæ puro cordis affectu exprimitur. Multò deformior est illa superbia quæ sub quibusdam humilitatis signis latet: Nescio enim quomodo turpiora sunt vitia quæ virtutum specie colorantur.* Quasi diceret, tantum abest vt sit humilitas, sic se exterius humiliare, quin potius mera est sæpe superbia, & eò quidem damnosior quò virtute humilitatis, magis obtegitur.

Ep. 14. ad Celant.

Agnoscant se illi cùm ab aliis humiliantur, an ita libenter au-dian

diant de se abiectè loquentes, sicut illi loquuntur; hæc est enim vera veræ humilitatis nota, vt est in Cantico Iudith: *Apparuerunt humiles mei, dum compunxerunt eos.* Humiles mundi apparent *Iudith. 16.*
dum se compungunt & humiliant, sed humiles Dei apparent dum ab aliis compunguntur. Quamobrem audiamus Apostolum: *Eandem Charitatem habentes, vnanimes, idipsum sentientes,* *Phil. 2.*
nihil per contentionem, neque per inanem gloriam, sed in humilitate superiores sibi inuicem arbitrantes, non quæ sua sunt singuli considerantes, sed quæ aliorum, Hoc enim sentite in vobis, quod & in Christo Iesu. Vide in 3. p. Fer. 6. hebdomadæ 7.

DOMINICA II. POST PASCHA.

Ego sum Pastor bonus.

DE his & præcedentibus ac sequentibus Christi Domini verbis quæ habentur decimo capite sancti Ioannis, tota est hebdomada vigesima prima, in 4. parte, vbi sex proponuntur Veritates, quibus hæc adjicitur quæ singulariter videtur recolenda, ex his boni nostri Pastoris verbis.

Et animam meam pono pro ouibus meis. Ioan. 10.

VERITAS PRACTICA.

Nihil æstimatione speculatiua pretiosius Animâ nostrâ: sed practicâ nihil vilius.

RATIO huius postremæ partis quæ præcipuè consideranda est, hæc inter alias afferri potest, quòd illud inter cætera reputatur vilius cuius perfectio aut detrimentum in nostra est potestate, minùs tamen curatur quàm reliqua.

Sed perfectio vel detrimentum animæ nostræ, in nostra positum est potestate, & minus tamen curatur quàm reliqua.

Ergo licet æstimatione speculatiua nihil sit pretiosius anima nostra; practica tamen nihil est vilius; quod est omnino pudendum & pauendum.

I. PVNCTVM.

QVAM reuera Christus sit bonus Pastor, cùm ex multis agnosci possit, tum ex hac præcipuè nota; quod ponat animam suam pro ouibus suis. Expende verba, & rem verbis comprehensam. O Pastoris bonitatem, ô stoliditatem ouis, si illam non agnoscat & recolat!

Hinc certe patet nihil esse pretiosius animâ nostrâ; nam vnaquæque res æstimatur judicio periti & intelligentis viri; Quis autem intelligentior Christo Domino? Ecce is verò pro redimenda vel vna anima dat animam suam, nonne igitur tanti valet quanta est Eius Anima, cum illam tanti ducat?

Certe si agatur de pretio domus aut alterius cuiusdam rei, quæritur quanti olim vendita vel empta fuerit; & si quidem emptor fuerit sapiens & intelligens, tum res tanti æstimatur, quanti est empta. Sic ergo cùm anima nostra quæ perierat, empta sit ab Eo qui nec falli potest nec fallere, cùm sit ipsa sapientia; tanti profectò valere dicenda est quanti eam emit; Quale autem quantumcumque est illud pretium? Audi anima mea, audi pretium tuũ & obstupesce: *Non corruptibilibus auro vel argento redempti estis, sed pretioso sanguine quasi agni immaculati Christi.* 1. Pet. 1. Si vniuersus terrarum orbis, si quidquid est auri & argenti, si omnium hominum vitæ, si creata denique omnia pro anima tua essent data, quanti eam æstimares? at pretioso Christi sanguine quàm longe sunt inferiora omnia! vnde Apostolus, *Empti estis pretio magno, glorificate & portate Deum in corpore vestro:* 1. Cor. 6. quasi diceret, tantùm portare vos putatote quãtus est Deus.

Atque hæc quidem fusiùs tùm discurrendo, tùm considerando produci possent; verum in suprà dictam hebdomadam reseruatum est hoc argumentum, atque vt proposita Veritate admonemur, satis id certum est & probatum, in speculatione, vt dicitur; *In praxi vero, vix est aliud quid, quod æstimemus vilius quàm illa ipsa anima,* cuius nunc pretium demiramur. Quamobrem hoc est potissimum expendendum & prospiciendum. Sic autem primò declaratur, exponendo quid sit in praxi & effectiue rem aliquam plus vel minus æstimare. Nempe si eius perfectio aut de-

trimentum sit in nostra potestate, tanti censebimur rem facere, quantùm cauebimus ne quid detrimenti accipiat: aut quantùm
Prou.24. curabimus vt crescat, proficiat & augeatur. *Per agrum hominis pigri transiui*, ait Sapiens, *& per vineam viri stulti, & ecce totum repleuerant vrticæ.* Certe hi ostendebant se parui facere suum
Eccl.10. agrum, suamque vineam. *In pigritiis humiliabitur contignatio*, ait Idem, in alio libro, *& in infirmitate manuum perstillabit domus:* Neque is etiam se domum suam satis curare indicat, cuius videt contignationem dissolui, nec prouidet. Sic igitur vniuersim de omnibus, tanta in praxi est cuiusque rei æstimatio, quanta est eius cura; & tanta est eius cura quantum quisque cauet ne depe-
Is.57. reat, aut quantùm procurat vt proficiat. *Pro quo solicita timuisti?* sic ait animæ tuæ Propheta; Dic quod porrò sentis; & hinc infer illud esse quod magis in praxi æstimas.

II. PVNCTVM.

ATQVI præ cæteris quæ sunt in nostra potestate, vix est aliud quid cuius detrimentum minus curemus aut perfectionem, quàm animæ nostræ.

Percurre omnia, quantùm tempus & animus ferent, & vide si quid sit quod habere velis malum, detritum, imperfectum, aut non æque bonum ac possis? Si de veste agitur, nonne commodiorem quam possis, tibi comparas? Si quid in illa fortè dissutum: si quid lutosum sit aut inuenustum; nonne statim manus adhibetur? Si domus, si cubiculum, si sedile, si liber, si calamus, si attramentum, si charta aut quid demùm eligatur, nonne pro facultate seu possibilitate rei comparandæ, conquires tibi decentiorem & commodiorem? Nonne sic diligenter conquisitam non minore diligentia conseruabis, ac solicite prouidebis ne qua in parte deteratur vel pereat? Itane vero de Anima? Nonne scis, vno vel veniali peccato plus illi accidere detrimenti, quàm si vel vestis luto infecta esset, vel corpus vlcere, atque ipsa facies deformi macula notaretur? Nonne audiuisti toties quid animæ
Ier. 2. in peccato dicatur; *maculata es in iniquitate tua, coram me, dicit Dominus Deus: Quam vilis facta es nimis, iterans vias tuas!* An verò ita prouides mundandæ animæ tuæ sicut corpori, vel sicut vesti? Si sanitas corporis in tua esset potestate sicut est sanctitas

Animæ cum Gratia: si facilitas bene loquendi, sicut bene viuendi; si apud homines gratia, sicut apud Deum; si quid denique est in humanis quod magis desideres, si æquè posses perficere, atque illud quod à te desideratur pro perfectione Animæ tuæ: nonne illud quamprimùm assequereris? Nonne te diuitem, nōne sanum? nonne eloquentem? nonne potentem, aut ea dote animi vel corporis quam cuperes exornatum, sine mora præstares? Iam verò cùm, Diuina fretus ope, nihil sit ex omnibus quæ ad Animæ tuæ perfectionem vel salutem desiderentur quod non præstare possis, quousque tandem remoraris? At verò illa tarditas, illa segnities, ille animi languor & mera incuria, circa perfectionem & animæ tuæ bonum, nonne id satis superque conuincunt, quod hîc erat demonstrandum, vix aliud esse in humanis, cuius detrimentum aut perfectionem magis possis, & minus cures?

Quod cùm sit tam perspicuum vt minime de eo dubitari possit, quia tamen ita est perspicuùm & indubitatum, tanto minus credes, nisi ab amore proprio caueas qui multa iactitabit se facere pro salute animæ, quæ non faceret pro quouis alio negotio; nec tibi persuaderi patietur quod dictum est, si semel tibi persuaserit te id omne quod possis facere, nec plura posse quàm facias. Quamobrem audi quid contrà Dominus, audi quid contra præsumentem de suis operibus animam comminetur: *Ego scio, ait Dominus, iactantiam eius, & quod non sit iuxta eam virtus eius, nec iuxta quod poterat, conata sit facere:* Quasi diceret, Rem ego melius noui quam tu: satis te putas facere si quædam faciliora facias & ne difficiliora simul aggrediaris, impossibilitatem excusas; sed falsò, nam scio quid possis cum mea gratia, & certò scio te non adhibere conatum quem possis, & quem adhibes in aliis negotiis tuis. Quid respondes? *Ier. 48.*

III. PVNCTVM.

PATET ergo quàm verum sit nihil quidem *æstimatione speculatiua excellentius esse animâ, & salute nostra; sed practica & effectiua, nihil vilius & magis neglectum.* Quam quidem Veritatem sanctus Augustinus sic aperte confirmat: *Quid est quod velis habere malum? dic mihi: omnino nihil, non vxorem, non filium, non seruum, non tunicam, postremò non caligam: & tu vis habere malam* *Serm. 12. in Matth.*

vitam, rogo te præpone vitam tuam caligæ tuæ! Omnia tua tibi pulchra, & tu ipse fœdus es. Si tibi possent respondere bona tua, nonne clamarent, sicut tu nos bona vis, & te nos volumus habere bonum Dominum: tua voce interpellant contra te Dominum tuum, Ecce bona tanta dedisti huic, & ipse malus est.

Et certe, quando sola consideraretur dignitas animæ, quando sola eius immortalitas, & futuræ vitæ Conditio in alterutram æternitatem vel Cœli vel Inferni; nonne hæc consideratio sufficeret vt quod toties commendatur, *Custodias temetipsum & animam tuam solicitè?* Verùm accedente ratione quæ à Christo Domino petitur de pretio animæ, quo ipse eam æstimauit, mirum quantùm crescat obligatio augendæ nostræ solicitudinis circa eius salutem. Vere enim dictum est à S. Ambrosio: *In teipso quod es, non ex te debes æstimare, sed ex Christo:* Quamobrem si Christus nos tanti fecit, quanti æstimanda est Anima eius & Vita quam pro nobis dedit, quid est quod in praxi & reipsa nos aliter de salutis & animæ pretio decernamus? Nam præterquam quod iniuriam animæ facimus, redundat in Christum iniuria, de cuius Sapientia & Dignitate tantum detrahimus, quantum de animæ nostræ pretio seu practica salutis æstimatione. Aut enim censendum est non illum esse sapientem qui tale pretium dederit pro anima; aut certe pretium illud non esse tanti æstimandum, vt inde ad animæ ponderandum valorem accedat aliquid. Nam si Emptor est sapiens & intelligens, si pretium sanguinis quod datum est non ignoratur, quid restat quin res empta iudicetur cara & pretiosa? Aut si non ita iudicatur, nec talis in vsu & praxi habetur, vnde id fieri potest nisi quod de pretio rei emptæ vel de Emptoris sapientiâ minus dignè sentiatur?

Deut. 4.

In Luc. l. 2.

Itane vero Christo detrahere velles & in Deum blasphemare? *Custodite igitur solicite animas vestras! O ANIMA mea,* inquiebat sanctus Augustinus, *insignita Dei imagine, redempta Christi Sanguine, dilige illum à quo tantùm dilecta es, intende illi qui intendit tibi, quære quærentem te, Esto solicita cum solicito, cum vacante vacans, &c.*

Deut. 4. In Man. c. 24.

Et aptè sanctus Bernardus, *Quid ego infœlix quò me vertam, si tantum thesaurum, si pretiosum depositum istud quod sibi Christus Sanguine proprio pretiosius iudicauit, contigerit negligentius custodire? Si stillantem in cruce Domini Sanguinem collegissem, essetque re-*

Serm. 3. de Adu.

positus penes me in vase vitreo, quod & portari sæpius oporteret, quid animi habiturus essem in discrimine tanto? Et certe id seruandum accepi pro quo Mercator non insipiens, ipsa vtique sapientia, sanguinem illum dedit: sed & habeo thesaurum istum in vasis fictilibus, & multo plura quàm vitreis imminere pericula videantur. Expauesce ad hæc & prospice cautius.

Vide suprà in hac parte, Feria 6. hebdomadæ Quinquagesimæ: Et in 3. parte, Feria 2. hebdom. 1. post Oct. Pentecostes.

HAC HEBDOMADA, dum apparet Christus duobus Discipulis peregrinantibus, apparet Charitas *quæ non est ambitiosa*; & cum huius Apparitionis multæ occurrant circumstantiæ valde considerandæ; multi etiam Ambitionis se offerunt actus, quibus vera Charitas sese opponit, & de quibus in singulos hebdomadæ dies.

FERIA SECVNDA.

CHRISTVS APPARENS PEREGRINIS IN HABITV PEREGRINI, OSTENDERE INCIPIT CHARITATEM MINIME AMBITIOSAM.

Ipse Iesus appropinquans ibat cum illis. Luc. 24.

VERITAS PRACTICA.

Sicut vinum nouum, sic nouus honor maxime temperandus.

RATIO est manifesta, quia idcirco vinum nouum maxime temperandum est, quod nouitate sua blandiùs excitet ad potum, & facilius inebriet.

Sed nouus honor ita blanditur, & suo modo mentem inebriat. Ergo maxime est temperandus; neque minus ac vinum nouum.

I. PVNCTVM.

ILLA ipsa die Resurrectionis Domini, vt ait sanctus Lucas, *duo ex Discipulis ibant in Castellum quod erat in spatio stadiorum sexaginta ab Ierusalem, nomine Emaus: & ipsi loquebantur ad inuicem de his omnibus quæ acciderant. Et factum est dùm fabularentur, & secum quærerent, & ipse Iesus appropinquans ibat cum illis: oculi autē eorum tenebantur ne eum agnoscerent.*

Ex his paucis, primò intellige Christum Dominum his duobus peregrinis vt peregrinum apparuisse, sic enim postea peregrinum eum vocant, *Tu solus*, inquiunt, *peregrinus es in Ierusalem, & non cognouisti quæ facta sunt in illa, his diebus*; Sic & Diuus Gregorius, *quia adhuc in eorum cordibus peregrinus erat à fide, talem se eis exhibuit in corpore, qualis apud illos erat in mente.* *Hom. 23. in Euang.*

Deinde verò expende quanta Charitate, & quàm longè remota ab omni ambitione, se Dominus velut peregrinum peregrinis coniunxerit! Fuit ille quidem semper omni honore & gloria dignus, sed post Resurrectionem cùm à statu vitæ mortalis & passibilis transisset in aliud vitæ genus longe sublimius & gloriosius; certe hic humilis peregrini status & habitus longe minùs ei conuenire videbatur; Et tamen quod ante mortem & Resurrectionem non legitur fecisse, ita se modo demisit & humiliauit, vt quo tempore in statum gloriosiorem euectus fuerat, Ipse se in humiliorem demittat! ô Charitatem verè humilem & verè non ambitiosam!

Quàm longè aliter homines sentiunt, qui dum ad nouos honores euehuntur, noua etiam omnia statim volunt; habitum, seruos, domos, supellectilem, & vniuersa quæque conformia suo nouo statui, adeo vt ipse eorum animus immutetur, & ita deprauetur, vt qui probatis ante erant moribus, insolescant, & velut ebrij à sana mente dimoti videantur: *Turbati sunt & moti sunt sicut ebrius: & omnis Sapientia eorum deuorata est.* *Ps. 106.* Hinc ergo Veritas apte proponitur; *Vt sicut vinum nouum, ita nouus honor, exemplo Christi Domini, temperetur.* Hoc enim habet vinum nouum vt sua nouitate blandius excitet ad frequentiores potus, & quia nondum

nondum satis ematuruit & decoctum est, facilius etiam inebriet nisi valde temperetur, vnde Sapiens de hoc præcipue: *Ne intuearis vinum quando flauescit, cum splenduerit in vitro color eius, ingreditur blandè, & in nouissimo mordebit vt coluber, & sicut regulus venena diffundet: oculi tui videbunt extraneas, & cor tuum loquetur peruersa. Et eris sicut dormiens in medio mari, & quasi sopitus gubernator amisso clauo: & dices, verberauerunt me sed non dolui; traxerunt me & ego non sensi, quando euigilabo & rursus vina reperiam?* Hæc est insensibilitas humani cordis in suis miseriis, valde deploranda! Prou. 23.

II. PVNCTVM.

SED *nouus honor ita blanditur, & mentem suo modo inebriat.* Sic passim Scriptura loquitur, *Væ coronæ superbiæ, ebriis Ephraim, & flori decidenti: pedibus conculcabitur corona superbiæ ebriorum.* Et post pauca: *nescierunt præ ebrietate, absorpti sunt à vino, errauerunt in ebrietate, nescierunt videntem, ignorauerunt iudicium,* Id est, sui omnino obliti velut ebrij, neque rationem, neque se admonentes audiunt. Et alibi: *Quomodo vinum potantem decipit, sic erit vir superbus & non decorabitur.* Quæ autē sequuntur aptè describunt hunc virum superbum & suo nouo statu insolescentē, ac proinde se risui & contemptui exponentem; sic enim pergit Propheta: *Qui dilatauit quasi infernus animam suam, & ipse quasi mors, & non adimpletur, & congregauit ad se omnes gentes, & coacervauit ad se omnes populos. Numquid non omnes isti super eum parabolam sument, & loquelam ænigmatum eius? Et dicetur; væ ei qui multiplicat non sua; vsquequo & aggrauat contra se densum lutum? Numquid non repente consurgent qui mordeant te, & suscitabunt lacerantes te, & eris in rapinam eis?* Quasi diceret; sic se superbus effert vt vellet omnes homines in se vnum intentos; verùm suâ illâ elatione ita se ridiculum præbet vt quotquot eum vident, despiciant; *Nam*, vt Sapiens refert, *sicut eructant præcordia fœtentium, & sicut perdix inducitur in caueam, & vt caprea in laqueum, sic & cor superborum*; Id est, cùm superbus maxime displicet aliis, non id aduertit, & falsò persuasus se honorari, sic miserè inducitur in errorem, & eò magis se ridendum exhibet, quo se magnificentius effert. Nonne hoc est esse ebrium? nonne hoc sæpe vidisti in aliis? At nonne tu etiam talis es visus!

Isaiæ 28. Habac. 2. Eccles. 11.

III. PVNCTVM.

SICVT igitur ne vinum nouum inebriet, oportet vt maxime temperetur, ita honor nouus: Cùm non minus suo modo quàm vinum, mentem euertat, nisi temperetur. *In vestitu ne glorieris vmquam*, ait Sapiens, *nec in die honoris tui extollaris*. Idemque rursus, *Rectorem te posuerunt? Noli extolli, esto in illis, quasi vnus ex ipsis*. Certe hoc pauendum, vt qui ante susceptum munus digni munere videbantur, postea verò se indignos reddant, *Numquid cùm paruulus esses in oculis tuis, caput in tribubus Israel factus es?* ait Sauli Samuel, perinde quasi diceret, vnde ergo ista gloriatio postquàm electus es ad hanc dignitatem, cùm ante electionem non ita superbires? Ideone efferri debes contra Deum quia te Deus euexit altius? An non potius, quantò maior es tanto te in omnibus humiliare debes vt inuenias gratiam? An nescis quod sicut Deus humiles exaltat, sic exaltatos humiliat, nisi se in humilitate conseruent?

Eccles. 11. Ibid. 32. 1. Reg. 15. Eccles. 3.

Dan. 5. Hoc admodùm luculente Daniel Regi Balthazari, de ipsius Patre Nabuchodonozore declarauit. *Quando*, inquit, *eleuatum est cor eius, & spiritus illius obfirmatus est ad superbiam: depositus est de solio regni sui, & gloria eius ablata est, & à filiis hominum eiectus est*. Et post pauca: *Tu quoque filius eius Balthazar, non humiliasti cor tuum, cùm scires hæc omnia*; & quæ plura pergit ad temperandos animos valde vtilia.

Prou. 30. Hoc est vnum ex tribus per quæ ait Sapiens *moueri terram*, nempe *seruus cum regnauerit*; & hoc idem est quartum quod affirmat *sustineri non posse, nempe ancilla, cum fuerit hæres Dominæ suæ*. Ibid.

Eccles. 18. *Memento paupertatis*, inquit alius, *in tempore abundantiæ, & necessitatum paupertatis, in die diuitiarum. A mane vsque ad vesperam immutabitur tempus, & hæc omnia citata in oculis Dei*: Id est, facilis & pene subitaneus est transitus à bono statu in alium: & à fœlici in miserum: quapropter viuendum temperatè in illa rerum omnium suspensione & vicissitudine; Nec nimis te abjicias & despetes humiliatus: Neque nimis exultes & præsumas exaltatus: sed in medio quodam consistens, *& sicut Angelus Dei nec benedictione, nec maledictione mouearis*, vt de Dauide dicitur. 2. Reg. 14.

Vide in hac parte, Dominica 2. Quadragesimæ.

FERIA TERTIA.

DE FAMILIARI COLLOQVIO CHRISTI DOMINI CVM PEREGRINIS.

Qui sunt hi sermones quos confertis ad inuicem ambulantes, & estis tristes? Luc. 24.

VERITAS PRACTICA.

Hic ascendit ad summos, qui descendit ad infimos.

SENSVS est quod quantò quis est maior, tantò magis reuera crescit, si se ad inferiores demittat.

RATIO est, quia tantò quis magis reuera crescit, quanto apud Deum & apud homines in maiori est pretio & æstimatione.

Sed qui se ad inferiores lubens demittit, hic maiori est in pretio & æstimatione apud Deum & homines.

Ergo hic etiam eò magis reuera crescit, & meretur ascendere ad summos viros, qui sic descendit ad infimos.

I. PVNCTVM.

SIC pergit Dominus ostendere Charitatem non ambitiosam, cùm statim atque sese adjungit duobus peregrinis, se ita familiarem illis exhibet, quasi vnus ex illis aut esset, aut esse vellet, nulla prorsus habita ratione suæ Dignitatis. Sic enim Euangelista; *Et ait ad illos: Qui sunt hi sermones quos confertis adinuicem ambulantes, & estis tristes? Et respondens vnus cui nomen Cleophas, dixit ei, Tu solus peregrinus es in Ierusalem, & non cognouisti quæ facta sunt in illa, his diebus? Quibus ille dixit, Quæ? Et dixerunt: de Iesu Nazareno, qui fuit Vir Propheta, po-*

tens in opere & sermone, coram Deo & omni populo.

Hic siste, & primò illud expende, quantæ Charitatis fuerit Christo Domino sic conuenire mœrentes & de se solicitos discipulos; tùm quàm longe ab omni ambitione remota fuerit illa Charitas, quæ ita familiariter eos interrogat, & audit colloquentes, vt inter socios & æquales nihil familiarius cogitari possit. Non sic mundani, non sic elati & superbi, qui quò ditiores & eminentiores sunt, eo magis pauperes & infimos dedignantur, vt præclare Sapiens; *Venatio*, inquit, *leonis, onager in eremo; sic & pascua Diuitum, sunt pauperes; Et sicut abominatio est superbo, humilitas: sic & execratio diuitis, pauper. Diues commotus confirmatur ab amicis suis, humilis autem cùm ceciderit, expelletur & à notis. Diuiti decepto multi recuperatores, locutus est superba, & iustificauerunt illum; humilis deceptus est, insuper & arguitur: locutus est sensatè, & non est datus ei locus: Diues locutus est, & omnes tacuerunt, & verbum illius vsque ad nubes perducent; Pauper locutus est, & dicunt, quis est hic, & si offenderit, subuertent illum.* Hæc est ambitionis humanæ iactantia & impietas, contra quam Christus Dominus nos docet hodie, quod postea dicebat Apostolus: *Græcis & Barbaris, sapientibus & insipientibus debitor sum.*

Eccles. 13. *Rom. 1.*

Quod vt facilius imiteris; disce ex Veritate proposita, nihil tibi vmquam deperiturum si te ad inferiores demiseris; Imo & hinc vel maximè promouendum & reuera crescendum, atque ad summos viros ascensurum.

Quid est enim reuera crescere nisi apud Deum & homines in maiori esse existimatione? Hoc vno constat omnis honor & gloria, si apud alios præclare audias; & quò aliquis de se præclariùs alios homines sentire & loqui putat, eò se gloria & honore auctum ac cumulatum credit. *Verumtamen vani filij hominum, mendaces filij hominum in stateris, vt decipiant ipsi de vanitate in idipsum.* Quàm fallant & fallantur homines, suis in iudiciis & opinionibus, quis non videt? Apud Deum simul & homines crescat & magnus sit oportet qui reuera crescere dicendus sit. Iudicium enim Dei nec falli nec fallere potest: vnde Apostolus: *Qui gloriatur, in Domino glorietur: non enim qui seipsum commendat ille probatus est, sed quem Deus commendat.* Ac propterea quando prædicatur futura magnitudo sancti Ioannis Baptistæ, aut cuiuscumque sanctorum, expresse additur, *coram Deo, vel in conspe-*

Ps. 61. *2. Cor. 10.* *Luc. 1.*

ctu Dei, quia, vt iam suprà ex S. Augustino relatum est; *qui ab hominibus solùm laudatur, vituperante vel non laudante Domino; non defendetur nec liberabitur ab hominibus, iudicante & condemnante Domino.*

II. PVNCTVM.

SED qui se ad Inferiores lubens demittit, maiori est in pretio & existimatione apud Deum & homines.

Apud Deum quidem, tam certò constat quàm indubitatum est à Deo talem humilitatis actum commendari; Quid autem crebrius & frequentius in scripturis? *Qui humiliatus fuerit, erit in gloria, & qui inclinauerit oculos, ipse saluabitur.* *QVANTO magnus es, humilia te in omnibus, & coram Deo inuenies gratiam: quoniam magna potentia Dei solius, & ab humilibus honoratur*; Quasi diceret Sapiens, quod sicut humilitate humilis Deum præcipuo quodam cultu honorat: ita & Deus humilem singulari quadam gratia & honore prosequitur. *Iob. 22.* *Ecclesi. 3.*

Apud homines vero, ipsâ patet experientiâ, ipsoque animi sensu quo vel mouemur contra ambitiosos, vel quo ad humiles inclinamur. Nam quantum *odibilis est coram Deo & hominibus superbia*, vt ait Sapiens: tam iucunda & accepta est omnibus vera humilitas & modestia; Vnde Dominus hoc etiam proponebat motiuum ad virtutis commendationem contra vitium oppositum: *Cùm inuitatus fueris ad nuptias, non discumbas in primo loco, ne forte honoratior te sit inuitatus ab illo, & veniens is qui te & illum vocauit, dicat tibi: da huic locum, & tunc incipias cum rubore nouissimum locum tenere; Sed cùm vocatus fueris, vade, recumbe in nouissimo loco, vt cùm venerit qui te inuitauit, dicat tibi: Amice ascende superius; tunc erit tibi gloria coram omnibus discumbentibus: quia omnis qui se exaltat, humiliabitur; & qui se humiliat exaltabitur.* *Ibid. 10.* *Luc. 14.*

Quâ quidem parabola nihil ad rem nostram aptius poterat dici, quia simul comprehendit iudicium Dei & hominum circa humilitatis actus, quod tale est vniuersim vt quo se quis magis humiliat, eo magis æstimetur & probetur. *Humilia respicit in cœlo & in terra.* Quid notius, quid crebriùs inculcatum? Et tamen quid minus creditum? *Ps. 112.*

III. PVNCTVM.

ERGO *hic etiam magis reuera crescit qui se ita ad inferiores demittit:* Cùm sic apud Deum & homines in maiorem veniat existimationem & commendationem. Sic rursum Sapiens:
Prou. 19. *Superbum sequitur humilitas, & humilem spiritu suscipiet gloria.* Necnon Apostolus: *Quod ascendit, quid est nisi quia & descendit?*
Ephes. 4. *Qui descendit, Ipse est & qui ascendit.* Quæ primo dicuntur de Christo Domino, tùm de cæteris omnibus qui ad eius imitationem se libenter demittunt, & ad infimos quosque descendunt.
Serm. 2. in Ascens. Dom. Sic præclare S. Bernardus; *Christus,* inquit, *cùm per naturam Diuinitatis non haberet quò cresceret vel ascenderet, quia vltra Deum nihil est; per descensum quomodo cresceret, inuenit, veniens incarnari, pati, mori ne moreremur in æternum: propter quod Deus exaltauit illum, quia resurrexit, ascendit, sedet ad dexteram Dei. Vade & tu fac similiter; neque enim ascendere potes nisi descenderis.*

Quæ cùm generatim de omni humilitatis actu valeant, tùm vero hîc, praxim applica ad eam virtutis partem quæ à Christo imitanda proponitur; vt quoties inciderit occasio, libenter te demittas ad inferiores, si quos habes; vel ad ipsos qui occurrunt infimæ plebis homines. Caue hinc timeas, ne quid tibi honoris depereat, cùm potiùs inde vel plurimum augeatur. Hoc & mo-
Ecclesi. 4. nebat Sapiens: *Congregationi pauperum affabilem te facito: Declina pauperi sine tristitia aurem tuam, & redde debitum tuum, & responde illi, pacifica in mansuetudine.* Quod & luculentè sanctus
Iac. 2. Iacobus; *Nolite,* inquit, *in personarum acceptione habere fidem Domini nostri Iesu Christi gloriæ,* quasi diceret, vos quibus hæc gloria collata est vt in Iesum credatis, nolite diuites præferre pauperibus, cùm potius pauperes Christus diuitibus prætulerit; Sic enim subdit sanctus Apostolus; *Nonne Deus elegit pauperes in hoc mundo, diuites in fide, & hæredes Regni, quod repromisit Deus diligentibus se? vos autem exhonorastis pauperem!* Tùm post pauca; *si tamen legem perficitis regalem secundum scripturas: Diliges proximum tuum sicut teipsum, benefacitis: si autem personam accipitis, peccatum operamini redarguti à lege, quasi transgressores:* Hoc est, cùm diligendi sint omnes ex præcepto Charitatis, ipsi etiam Diuites sunt amandi & colendi, sed non ratione diuitiarum seu

personæ diuitis in preiudicium & contemptum eorum qui non sunt diuites.

Nonne in hoc erras? An ita facile cum pauperibus atque diuitibus conuersaris? Cum his vero quando colloqueris, quæ sunt tua colloquia? Quid responderes Christo interroganti; *Qui sunt hi sermones quos confertis ambulantes?* An de Iesu, vel de Mundo? An de Cœlo vel de terra? *Qui est de terra, de terra est, & de terra* Ioan. 3.
loquitur. IPSI de mundo sunt, ideo de mundo loquuntur, & mundus 1. Ioan. 4.
eos audit: Nos ex Deo sumus. Loquela tua te manifestum faciet. *Et ex verbis tuis iustificaberis aut condemnaberis.* In hoc diligenter Matth. 12.
attende. Et vide in hac parte Feria 4. hebd. 3. Quadragesimæ.

FERIA QVARTA.

CHRISTVS DE OPPROBRIIS SVAE PASSIONIS LIBENTER AVDIT ET LOQVITVR.

Quomodo Eum tradiderunt summi Sacerdotes, & & Principes nostri, in damnationem mortis, & Crucifixerunt Eum. Luc. 24.

VERITAS PRACTICA.

Quæ sunt Ambitioso detrimenta, hæc sunt Humili lucra.

RATIO EST, Quia quicumque habent diuersos & plane oppositos fines, opposita etiam sibi ducunt lucra & detrimenta.
Sed ambitiosus & humilis habent oppositos plane fines.
Ergo quæ sunt vni detrimenta, sunt alteri lucra.

I. PVNCTVM.

IN hoc etiam manifeſte apparet Charitas Chriſti longiſſimè ab omni faſtu & ambitione remota, quòd tam libenter audit de ſuis opprobriis ſermocinantes peregrinos, ſimulque cum illis loquitur, quàm libenter Ambitioſus audiret & loqueretur de ſuis laudibus. Sic enim de Ieſu Nazareno pergebant dicere: *Et quomodo Eum tradiderunt ſummi Sacerdotes & principes noſtri in damnationem mortis, & crucifixerunt eum. Nos autem ſperabamus quia ipſe eſſet redempturus Iſrael, & nunc ſuper hæc omnia, tertia dies eſt hodie, quod hæc facta ſunt. Sed & mulieres quædam ex noſtris terruerunt nos, quæ ante lucem fuerunt ad monumentum, & non inuento corpore eius, venerunt dicentes ſe etiam viſionem Angelorum vidiſſe qui dicunt eum viuere. Et abierunt quidam ex noſtris ad monumentum, & ita inuenerunt ſicut mulieres dixerunt, Ipſum vero non inuenerunt. Et ipſe dixit ad eos. O ſtulti & tardi corde ad credendum in omnibus quæ locuti ſunt Prophetæ! nonne hæc oportuit pati Chriſtum, & ita intrare in gloriam ſuam?*

Hæc omnia ſingillatim expendi poſſent, ſed illud in primis quod non modo patienter Chriſtus Dominus illos de ſua probroſa condemnatione colloquentes ſuſtinuit, ſed etiam grauiter arguit quod nondum crederent, nec ſibi perſuadere vellent ſic Chriſtum fuiſſe condemnandũ & probris afficiendum. Certe ſi quid ambitioſus vel tantillum opproprij pateretur, numquam probare contenderet ſe illud oportere pati, neque ita procuraret ab aliis ſciri & credi, ſicut forte diuulgatur; quin potiùs de iniuſtitia ſibi illata, de reparando honore, de vindicta ſumenda, deq; amicis ad ſui defenſionem prouocandis totus diſſereret, nihilq; aliud mente & ſermone agitaret; *Non eſt qui vicem meam doleat ex vobis*, dicebat Saul; Sic & ſuperbus & opprobrij impatiens Aman: *Et cum hæc omnia habeam, nihil me habere puto, quamdiu videro Mardochæum Iudæum ſedentem ante fores regias.* Sic videlicet ambitio & humilitas longe aliter mouent & ſolicitant animum, circa infamiam & illata probra.

1. Reg. 22.

Eſth. 5.

Atque hinc Veritas vniuerſim propoſita & ad praxim ſingulariter commendata: *Vt quæ ſunt ambitioſo detrimenta, hæc ſint humili*

mili lucra. Quia scilicet quicumque oppositos sibi statuunt fines, opposita etiam sibi ducunt lucra & detrimenta. Sint alij pecuniæ, & sint alij gloriæ appetentes; nonne quod illis esset detrimentum, istis erit lucrum? Quid magis illi cauerent, & quid magis isti appeterent quam profundere pecunias, & splendide viuere? ô quàm proinde iuuat rectos sibi fines proponere, & quàm sapienter Sapiens; *In fine hominis denudatio operũ illius*; quod non Eccles. 17.
modò de fine seu termino deficientis vitæ intelligas, sicut alibi dictum est: sed de fine seu intentione quãm quisque sibi præscribit, & de qua Dominus; *Si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit: si autem nequam fuerit, etiam corpus tuum tenebrosum erit. Vide ergo ne lumen quod in te est, tenebræ sint.* Luc. 11.

II. PVNCTVM.

S*ED ambitiosus & humilis habent oppositos sibi fines.*

Quid enim ille nisi apparere, extolli, magnificari, & præire cunctis? Quid iste contrà, nisi latere, subjici, sese demittere & subesse omnibus? Quæ quam diuersa sint quis non videt? Vnde Christus Dominus; *Reges gentium dominantur eorum, & qui potestatem habent super eos, benefici vocantur: vos autem non sic, sed qui maior est in vobis, fiat sicut iunior: & qui præcessor est sicut ministrator.* Quasi diceret, non est mirum Gentiles contendere de honore & primis gradibus, quia hunc sibi præfigunt finem; At vos longe ab ista contentione volo, quia vobis alius præfixus est finis. Audi ambitiosum: *In cœlum conscendam, super astra Dei exaltabo solum meum, & sedebo in monte testamenti, in lateribus aquilonis: ascendam super altitudinem nubium, similis ero Altissimo.* Audi & humilem; *Ante Dominum qui elegit me potiùs quàm patrem tuum, & ludam & vilior fiam plus quam factus sum, & ero humilis in oculis meis, & cum ancillis, de quibus locuta es, gloriosior apparebo.* Vtri te horum similiorem agnoscis?

Luc. 22. — Is. 14. — 2. Reg. 6.

III. PVNCTVM.

Q*VAE sunt igitur ambitioso detrimenta, sunt humili lucra.*

Nam cùm aliter non sint ambitioso detrimenta quàm quia repugnant eius fini; hac ipsa ratione sunt lucra humili, quia

eius fini & intentioni respondent. Sic etiam è contra dici potest, quæ sunt ambitioso lucra, hæc sunt humili detrimenta : Id est quæ ambitiosus appeteret & omni auiditate exciperet, hæc humilis refugit & non nisi renitens & inuitus acceptat; vnde Apostolus; *quæ mihi fuerunt lucra, hæc arbitratus sum propter Christum detrimenta. Verumtamen existimo omnia detrimentum esse propter eminentem scientiam Iesu Christi Domini mei, propter quem omnia detrimentum feci & arbitror vt stercora, vt Christum lucrifaciam.* Phil. 3.

Vnde hoc maximè disces, quòd quando in humiliatione vel iniuriis, te læsionem aut detrimentum aliquod accepisse putas, non aliunde putas quam quod ambitiosus es, & finem ambitionis in mente habes; Nam si verè esses humilis, illud ipsum quod putas detrimentum tuum, tuum esset lucrum. *Superbia tantùm est, quiesce*, inquit aptè Propheta. Hæc est eminens scientia Iesu Christi cui te tamdiu studere oportet, donec hoc ipsum in te sentias *quod & in Christo Iesu, qui cùm in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo, sed semetipsum exinaniuit, formam serui accipiens :* Et quæ plura iam sæpe audiuisti; Sed an ex auditis profeceris, vide, & hæc Diuina monita semper in mente habe, *Nolite in sublime tolli: NOLI altum sapere sed time. NON alta sapientes, sed humilibus consentientes. QVI amat primatum gerere, Diotrephes, non recipit nos*, ait humilis & dilectus Christi Discipulus. Vide quæ passim alibi de humilitate.

Is. 30. Phil. 2. Luc. 12. Rom. 11. & 12. Ioan. 3.

FERIA QVINTA.

CHRISTVS SCRIPTVRAS, QVÆ DE IPSO ERANT, PEREGRINIS INTERPRETATVR.

Et incipiens à Moyse & omnibus Prophetis, interpretabatur illis, in omnibus Scripturis quæ de ipso erant. Luc. 24.

VERITAS PRACTICA.

Quo greſſu Charitas nobilem fugit ſuggeſtum, eodem petit ignobilem.

SENSVS eſt præcipue de his quos illa Charitas, quæ non eſt ambitioſa, mouet ad procurandam aliorum ſalutem, quà concionando, quà exhortando, quà inſtruendo, modis omnibus. Sic enim exemplum Chriſti Domini ad hoc pietatis officium, eos mouet, vt quo affectu fugiunt nobiles ſuggeſtus, id eſt, celebriores ad docendum vel Concionandum cætus, & ſplendidiora ſubſellia: eodem petant villas, pagos, & ſimilia minus ſplendida minuſque ſpecioſa loca.

RATIO eſt quia quem monet vera Charitas ad alienæ ſalutis curam, ita eum verè mouet, vt quo paſſu & affectu ſaluti ſuæ vacat, eodem vacet alienæ, neque alteri altera ſalutis cura, vllo modo præiudicet.

Atqui vt ſalus propria & aliena ſine vllo ſui præiudicio procurentur, oportet vt ſicut nobilis fugietur ſuggeſtus, ita & petatur ignobilis.

Ergo, quo greſſu Charitas nobilem fugit ſuggeſtum, eodem petit ignobilem. Quæ ſanè Charitas eò eſt pretioſior quò rarior.

I. PVNCTVM.

HOC certe mirum eſt, quod Chriſtus Dominus duos hoſce Diſcipulos rudes adhuc & ignaros myſterij Reſurrectionis, tam diligenter & particulatim ex ſcripturis docere voluerit, vt quidquid Moyſes, quidquid Pſalmi & Prophetæ de hoc fidei articulo ſcripſerant, ſolis illis ſeorſim in via retulerit & declararit: nihil vero Ieroſolymis, vbi ad loquendum & docendum præcipua & nobiliſſima erat celebritas, nihil ex quo reſurrexit apud Scribas & doctiores viros de ſua Reſurrectione dixerit!

Hoc eſt ſcilicet quod ipſe ante Dominus miratus erat: *Confiteor tibi, Pater, Domine cœli & terræ, quia abſcondiſti hæc à ſapientibus & prudentibus, & reuelaſti ea paruulis: Ita pater, quoniam ſic placitum fuit ante te.* Matth. 11.

Hic est etiam maximè proprius illius Charitatis effectus quæ non est ambitiosa, hic eius motus & affectus; *Vt quo gressu nobilem fugit suggestum, eodem petat ignobilem:* Nec se minus libenter communicet paruulis & rudibus, quàm studiosè refugit alios; Quia videlicet illa est sincera Charitas qua qui mouetur, sic propriæ & alienæ saluti vacat, neutra vt alteri salutis cura præiudicet. Hæc enim Charitas à Deo est, *quæ autem sunt à Deo, sunt ordinata*; & quæ sunt à Deo ordinata, non sibi obstant, sed sese potius iuuant, sicut nec Deus sibi est vllo modo contrarius. *Non est enim Deus dissensionis*, Id est, confusionis & perturbati ordinis sed pacis, ait Apostolus, qui & suo Timotheo vramque salutem ex æquo commendans: *Attende*, inquit, *lectioni, exhortationi & doctrinæ. Noli negligere gratiam quæ in te est. Hæc meditare, in his esto, vt profectus tuus manifestus sit omnibus. Attende tibi & doctrinæ: Insta in illis; hoc enim faciens, & teipsum saluum facies, & eos qui te audiunt.* O verè ordinatum & instructum à Charitate hominem, qui sic alios instruit, vt se non destruat: & qui sic sibi attendit vt aliis æque intendat.

Rom. 13.

1. Cor. 14.

1. Tim. 4.

II. PVNCTVM.

ATQVI *vt salus propria & aliena sine vllo sui præiudicio procuretur, oportet vt sicut nobilis fugietur suggestus, ita & petatur ignobilis.*

Sic enim dum fugitur nobilis, propria salus in tuto est: dum petitur vero ignobilis, aliena salus comparatur: quæ vtraque salus & perfectio sane periret aut periclitaretur, si conuerso propositionis ordine, ignobilem fugeres suggestum, & nobilem peteres. Nam etsi apud nobiles & potentes aliquid cum Dei gratia, possis efficere, tamen id rarius & suspectum est, si maxime id ambias & appetas. *Non mittebam Prophetas, & ipsi currebant: non loquebar ad eos, & ipsi prophetabant.* Sic ipse Deus, & multò plura passim comminatur. Sicut enim prima Prædicantis conditio & commendatio est Missio, iuxta illud Apostoli, *quomodo prædicabunt nisi mittantur*, & nisi ostendant se à Deo vocatos ad hoc ministerium; sic planè si desit talis missio & vocatio, prima est sese ingerentis condemnatio. *Væ Prophetis insipientibus qui sequuntur spiritum suum!* At nonne is manifestè dicendus est sequi

Ier. 23.

Rom. 10.

Ezech. 13.

ſpiritum ſuum qui ex ambitione nobilem ſibi quærat locum?

In humili vero & ignobili loco nihil talis periculi, & latus ad animarum ſalutem aperitur campus. Verè enim de Euangelica veritate id dici poteſt quod Pſaltes: *Audiuimus eam in Ephrata, inuenimus eam in campis ſyluæ*; Auditur quidem Veritas in magnis ciuitatibus & cætibus, ſed inuenitur in campis inter agreſtes & pauperes. Hi ſunt nempe *qui Euangelizantur; & talium eſt regnum cœlorum.* His prima, nato Chriſto, prædicatio Euangelij facta eſt ab Angelo; & his natus Saluator ſingulariter & quaſi præ aliis nuntiatur; hi demum ſoli ad eum inuiſendum inuitantur, & hi ſunt qui primi aliis ipſum natum prædicant; ſicut & reſurgentem hi duo rudes Diſcipuli cæteris nuntiant quos ipſe Dominus idcirco præ aliis docuit. *Pſ. 131.* *Matth. 11.* *Luc. 2.*

O quàm vere dictum ab Apoſtolo: *Videte vocationem veſtram: quia non multi ſapientes ſecundum carnem: non multi potentes, non multi nobiles: ſed quæ ſtulta ſunt mundi elegit Deus, vt confundat ſapientes.* *1. Cor. 1.*

III. PVNCTVM.

QVO *igitur greſſu Charitas nobilem fugit ſuggeſtum, eodem petit ignobilem*; quantùm quidem ex ſe eſt, ſuáque in electione & poteſtate: nam ſi iubeatur nobilem conſcendere, parebit & omnibus omnia fiet, vt omnes Chriſto lucrifaciat: ſi vero ſibi relinquatur nec aliter à Deo viderit ordinatum; quàm vere ordinata & ſincera erit Charitas, tam verè fugiet quæ ſaluti propriæ nocent, quales ſunt hi nobiles cætus & ſuggeſtus qui ambiuntur; & tam verè petet ignobiles, vbi alienæ ſaluti fructuoſius ac ſine vllo propriæ ſalutis damno, vacet. *Teſtor coram Deo, & Chriſto Ieſu, & electis Angelis, vt hæc cuſtodias ſine præiudicio, nihil faciens in alteram partem declinando*: quaſi diceret Apoſtolus; ſic vtrumque ſimul tempera vt neque vacando ſaluti alienæ, præiudices tuæ; neque ita tuæ vaces vt deſis alienæ. *Quis enim*, vt ait Sapiens, *miſerebitur incantatori à ſerpente percuſſo, & omnibus qui appropiant beſtiis?* At certe ij ſunt qui non vocati & non iuſſi ſe obtrudũt nobilibus illis ſuggeſtis, vbi apud Viros dicant primarios: Ij ſunt inquam qui ſe vltrò lethalibus exponunt periculis, nec vlla miſeratione digni cenſentur, meritòque ſuæ præſum- *1. Tim. 5.* *Eccleſi. 12.*

ptionis pœnas luant. Nam si Ezechieli quamtumuis vocato & *Ezech. 2.* iusso dicitur, *quoniam increduli & subuersores sunt tecum, & cum scorpionibus habitas*; quanto magis non vocatis & non missis? Licet enim futuri sint Auditores benigni & à quibus nihil videatur timendum: Ista tamen benignitas & popularis fauor, non minus sæpe obest, quàm inculta & agrestis nonnullorum austeritas.

Quidquid sit autem de humana gratia, sane Christus iram & iustitiam, in illos potius quam misericordiam nisi resipiscant, *Apoc. 2.* apertè denuntiat, cùm in Apocalypsi, Viro alioquin Apostolico, imo & Angelico sic grauiter per Ioannem scribit: *scio opera tua, & laborem & patientiam tuam*; Et post multa quibus insigniter commendatur; *Sed habeo*, inquit, *aduersum te, quod Charitatem tuam primam reliquisti*: primum videlicet illum feruorem quo suæ simul ac alienæ indiuisim saluti laborabat; vnde & pergit quod tibi applices: *Memor esto itaque vnde excideris, & age pœnitentiam, & prima opera fac: sin autem, venio tibi, & mouebo candelabrum tuum de loco suo, nisi pœnitentiam egeris.* Id est, nisi te reuocaueris ab insana illa mente quâ pretextu salutis alienæ, salu-*Matth. 7.* tem tuam in discrimen vocas. *Ejice primùm trabem de oculo tuo.*

Vide in 1. parte, Die 31. Decembris.

FERIA SEXTA.

CHRISTO LOQVENTE PEREGRINIS, INARDESCVNT EORVM CORDA.

Nonne Cor nostrum ardens erat in nobis, dum loqueretur in via, & aperiret nobis Scripturas? Luc. 24.

VERITAS PRACTICA.

Colloquendo de Diuinis, quanto magis luces quàm ardes: tantò minus in te Diuina lucet Charitas.

RATIO EST, *Quia tantò minus Diuina lucet Charitas quanto minus purè Deum vnum spectas.*

Sed loquendo de diuinis, quanto magis luces quàm ardes, minus purè Deum vnum spectas.

Ergo & tunc tanto minus in te lucet Diuina illa Charitas, quæ non est ambitiosa, & quæ magis corda pungit quàm vngit.

I. PVNCTVM.

QVÆ huc referuntur peregrinorum verba de ardenti ipsorum corde, licet prolata tantùm fuerint in castello vbi recumbebant, & postquàm ex eorum oculis Christus euanuit, sicut in sequenti consideratione videbitur: quia tamen reipsa ille ardor Cordium excitatus fuit, dum loqueretur eis Christus, sic de ipso ardore vt aliquid mediteris, magis hic opportune videtur præmittendum quàm differendum.

Cùm itaque Dominus varias de se interpretaretur scripturas, non solum hoc agebat in peregrinorum animis vt eos de fide Resurrectionis plene instrueret; sed vt eorum affectum planè moueret, vel in Deum qui sic mũdum dilexerat vt Filium suum vnigenitum daret: vel in ipsum Filium qui se immolandum permiserat, per tot supplicia & opprobria: vel in Diuinam Iustitiam cui semel offensæ sic reparandum fuit; vel in sua ipsorum peccata quæ tali victimâ fuerunt expianda: vel in amorem patiendi, pro æternæ suæ salutis desiderio, cùm Christum oportuerit tanta pati vt intraret in gloriam suam: vel denique in similem pium animi motum, se ita permotos sentiebant duo isti Discipuli, vt quo tempore eum audirent loquentem, non modo intelligerent quid loqueretur, sed amarent quod intelligebant, & vellent exequi quod amabant. O vere *ignitum eloquium Domini vehementer.* *Ps.* 118.

Hæc est videlicet Charitas minime ambitiosa, quæ magis planctum quàm plausum quærit, quæ plus prodesse quam placere desiderat, & quæ plus ardet quàm lucet. Quod quia plurimum ad quotidianam praxim valet, idcirco præcipua est consideratione dignum; & quàm longe errent à vera Charitate qui malunt in dicendo lucere quam ardere, non potuit euidentius demonstrari quàm Veritate proposita de diuinis & spiritualibus

colloquiis, siue quæ ex plano, siue quæ ex superiore suggestu, siue in concionando siue in exhortando habentur, quocumque tandem modo de diuinis loquaris, *quanto magis loquendo lucere appetes, quàm ardere : tanto minus in te relucebit diuina Charitas.*

Ratio est aperta, quia cùm sine dubio Charitas vnum purè Deum spectet in omnibus, & illud sibi Prophetæ singulariter
Ps. 72. applicet, *Mihi adhærere Deo, bonum est*; profectò quanto minus apparebis ita Deum pure spectare, minus etiam relucebit Charitas, minùs spectabitur & agnoscetur. Sic enim arbor ex fructu
Ioan. 5. agnoscitur, sic ab effectu causa, vel à causis effectus. *Cognoui vos, quia dilectionem Dei non habetis in vobis.* Ipse loquitur quem nihil
Hebr. 4. fallit; & ipsum nihil fallit, *in cuius conspectu non est vlla creatura inuisibilis : omnia autem nuda & aperta sunt oculis eius.*

II. PVNCTVM.

SED loquendo de diuinis, quanto magis luces quàm ardes, tantò minus pure Deum spectas.

Non est malum lucere, si in bonum finem dirigatur, nec si plus nimio luceas: plus autem nimio lucere dicendus est, qui magis lucet quam ardet, id est qui magis docet quam mouet, qui magis intellectum illustrat quàm voluntatē accendat. Nam cum finis lucendi sit ardor, cum lucere debeat discursus vt ardeat, cum sit illustrandus intellectus vt voluntas accendatur: certè qui plus lucet quam ardet, perinde facit atque is qui plus in mediis quàm in fine poneret, plus in medicina, quàm in sanitate; plus in vtendo quàm fruendo; quod omni repugnat rationi & disci-
2. Macch. 5 plinæ. *Non propter locum, gentem : sed propter gentem, locum Deus elegit:* Quasi diceretur, quæcumque sunt illius loci bona vel mala, non propter ipsum locum immissa sunt, sed propter gentem, cuius gratia locus electus est: quia sic omnia media sunt in finem suum referenda, vt nihil sit in mediis boni, nisi quantum ad finem referri potest illud bonum: ac proinde si bonum illud medij, impediret finem, iam non esset bonum sed malum.

Quibus ita præsuppositis, euidenter patet, quod si magis luces quàm ardes, non purè spectas Deum; nisi enim pro fine Deum habeas, non spectas pure Deum: at quomodo dici poteris Deum pro fine te habere qui finem dicendi à Deo positum non habeas?

Quis sit autem ille finis, iam dictum est esse ardorem non lucem; tu vero lucem non ardorem pro fine habes, si plus luces quam ardes: nam quorsum illud lucere maius quam ardere nisi quia magis id spectas & intendis? An vero id propter Deum spectes & intendas, longè minus credi potest quàm si de ardore magis cogitares; nam in lucendo quidquid naturæ corruptæ placet facilius reperitur, quam ardendo. Quid est quod naturæ placet nisi placere aliis, doctrinæ laudem aucupari, & vno verbo apud homines commendari, quæ omnia lucendo, id est docendo & orationem verbis aut figuris illustrando proueniunt, aut certe prætenduntur. Itane porrò spectetur Deus! an quid magis contrarium Deo purè spectando quàm ista vanitas placendi auribus? *An quæro hominibus placere?* aiebat Diuinus Apostolus, *si adhuc* Gal. 1.
hominibus placerem, Christi seruus non essem. Ac proinde non *in* 1. Cor. 2.
persuasibilibus humanæ Sapientiæ verbis, ne nimis forte luceret, sed *in Virtute Dei* vt magis ardere posset, loquebatur. *Quæ & lo-* Ibid.
quimur, non in doctis humanæ sapietiæ verbis; sed in doctrina spiritus, spiritualibus spiritualia comparantes. O quæ doctrina spiritus qui idcirco in linguis descendit igneis vt non splendida sed ardentia promerentur verba. *Qui habet sermonem meum, loquatur sermonem meum verè. Quid paleis ad triticum, dicit Dominus? Numquid* Ier. 23.
non verba mea sunt quasi ignis, dicit Dominus, & quasi malleus conterens petram? Responde, & te his sine conteri verbis, quod illa ignita non quæras verba.

III. PVNCTVM.

QVANDO itaque de diuinis sermo & colloquia conferuntur; quantò magis luces quàm ardes, tanto minus in te Diuina relucet Charitas; quæ cùm vnum purè Deum spectet, tanto minus lucet & apparet, quanto minus Deum spectare agnoscitur: at tùm certe minus agnoscitur, cùm splendorem potius quam ardorem in animos vibrat. *Sic Deus noster, ignis consumens* Deut. 4.
est. Sic mons ille in quo legem & præcepta dedit, totus ardere Hebr. 12.
videbatur. Sic lex ipsa dicitur ignea. *Et omnis sermo Dei ignitus.* Deut. 33. Prou. 30.
Sic Elias quasi ignis, & verbum eius quasi facula ardebat. Sic S. Ioan- Eccles. 48.
nes Baptista, *erat lucerna ardens & lucens: NON ait lucens & ar-* Ioan. 5.
dens, inquit S. Bernardus, *quia Ioannis ex feruore splendor, non*

Ser. in Nat. S. Ioan. Baptist. *feruor prodiit ex splendore. Sunt enim qui non eò lucent quia feruent sed magis feruent vt luceant, at isti plane non feruent Charitatis spiritu, sed studio vanitatis.*

Verùm repetenda paulo altius quæ de hoc ipso argumento Idem habet in eodem sermone, quibus mirum quantum proposita Veritas confirmetur. *Est enim*, inquit, *tantùm lucere, vanum: tantum ardere, parum: ardere & lucere, perfectum. Audi quid dicat scriptura: sapiens permanet vt sol: stultus autem vt luna mutatur. Quia enim splendet luna sine feruore, modo plena, modo exigua, modo nulla videtur: mutuatum siquidem lumen numquam in eodem permanet statu, sed crescit, deficit, extenuatur, annihilatur, & penitus non comparet. Sic sic qui conscientias suas in alienis labiis posuerunt, modo magni, modo parui sunt, modo nulli, secundum quod adulantium linguis vel vituperare placuerit vel laudare. At vero solis splendor igneus est, & cùm feruet acriùs, etiam oculis lucidior exhibetur. Sic sapientis ardor internus, foris lucet, & si non ei datur vtrumque, curat semper ardere magis, vt pater suus qui videt in abscondito, reddat ei. Væ nobis fratres, si luxerimus tantùm. Nam lucemus quidem & magnificamur ab hominibus, sed mihi pro minimo est, vt ab humano iudicer die: qui enim iudicat me Dominus est, qui feruorem ab omnibus exigit, splendorem vero non ita. Ignem, inquit, veni mittere in terram, & quid volo nisi vt accendatur.*

Et post multa, concludens exemplo sancti Ioannis qui occubuit pro veritate fœliciter; *ferueat*, inquit, *etiam in nobis zelus iste, Carissimi. Ferueat amor iustitiæ, odium iniquitatis. Nemo vitia palpet, peccata dissimulet nemo: Nemo quod in se est æquanimiter ferat cùm viderit ordinem deperire, minui Disciplinam. Est enim consentire, silere cùm arguere possis: & scimus quia similis pœna facientes maneat & consentientes.* Addo hic quod idem Sanctus monet, aut quisquis est Author sermonis de duobus peregrinis qui habetur inter eius sermones: *Quoties*, inquit, *in nobismetipsis marcescit anima nostra, & possident nos dies afflictionis, ad memoriam reuocemus quid aliquando in oratione senserimus, qualiter locutus nobis sit Dominus: Nonne cor nostrum ardens erat in nobis?* Ardoris quidem sensus potest deficere, sed vigere debet semper effectus. — Fer. 2. Paschæ.

Vide in 3. parte, die 4. Augusti.

SABBATO.

CHRISTVS DOMINVS ROGANTIBVS SE PEREGRINIS, VT SECVM MANEAT, ACQVIESCIT.

Mane nobiscum, quoniam aduesperascit. Luc. 24.

VERITAS PRACTICA.

In dubio, certius est, & Rationi conformius, aliorum Rationi te conformare quàm propriæ.

RATIO EST, Quia quod propius accedit & nos ducit ad diuinam voluntatem, hoc est certius & rationi conformius.

Sed in dubio, se aliorum rationi potiùs conformare quàm propriæ, hoc est quod propius accedit & nos ducit ad diuinam voluntatem.

Ergo id est etiam certius & rationi conformius, nec non exemplo Christi Domini, qui sic rationi peregrinorum & voluntati se conformauit.

I. PVNCTVM.

ET appropinquauerunt castello quò ibant, & ipse se finxit longius ire. Et coegerunt illum, dicentes, Mane nobiscum, quoniam aduesperascit, & inclinata est iam dies. Et intrauit cum illis; Et factum est dum recumberet cum eis, accepit panem & benedixit, ac fregit, & porrigebat illis. Et aperti sunt oculi eorum, & cognouerunt eum, & ipse euanuit ex oculis eorum.

Hæc Sacer Euangelista: ex quibus facillime intelligas quanta facilitate Christus Dominus acquieuerit voluntati Discipulo-

rum, & rationi quam protulerunt vt eum dissuaderent à longiori via; quod scilicet inclinata iam esset dies. Patet etiam quanta cum humilitate & Charitate minime ambitiosa, ingressus fuerit exiguum illud domicilium, accubuerit mensæ, panem acceperit & porrexerit, ac denique se illis in omnibus parem aut inferiorem reddiderit Rex ille Gloriæ, Rex ille Regum & Dominus dominantium! Non sic humana solet ambitio & superbia cedere aliis, non sic alienæ se conformare rationi & voluntati: sed sibi potius omnes subjicere & in suam attrahere dominationem. Vnde *inter superbos semper iurgia sunt*, vt ait Sapiens, *& vbi fuerit superbia, ibi erit & contumelia: vbi autem humilitas est, ibi & sapientia*; qua fit, *Vt in quouis dubio iudicetur certius & rationi conformius, aliorum rationi se conformare potius quam propria.*

Prou. 13. Ibid. 11.

Quæ certe Veritas cùm in quotidiano & frequenti sit vsu, plurimum expendi debet, ne quid contrà peccetur. Sic autem facile declaratur, quia quod accedit propius, & quod rectius ac securius nos ducit ad diuinam voluntatem cognoscendam & faciendam, illud est sine controuersia semper certius & aliis omnibus præferendum. Quid enim quærimus, aut certe quid aliud à nobis quærendum est quàm quod ita commendat Apostolus, dum ait, *non cessamus, pro vobis orantes & postulantes vt impleamini agnitione voluntatis eius in omni sapientia & intellectu spirituali, vt ambuletis digne, Deo per omnia placentes, in omni opere bono fructificantes, & crescentes in scientia Dei.* Rursum ibidem; *Semper solicitus pro vobis in orationibus, vt stetis perfecti, & pleni in omni voluntate Dei,* Expende illud *omni*, nempe vt sæpe dictũ est, in substantia, in modo, & in fine rei cuiuslibet peragendæ, quæ est volũtas illa triplex, de qua idem Apostolus *vt probetis quæ sit voluntas Dei bona, & beneplacens & perfecta*; Neque enim aliter dici potest fieri omnis Dei volũtas, nisi fiat quod præcipit, & quo modo vult fieri, ac tandem quia sic illi placet. Si quod horum trium omittatur, licet alia duo permaneant, pauendum illud audietur; *Non est mihi voluntas in vobis*, id est, quandoquidem vobis non placeo, neque mihi placetis. Potestne aliquid audiri grauius?

Coloss. 1. Ibid. 4. Rom. 12. Mal. 1.

II. PVNCTVM.

SED in dubio, se aliorum rationi & voluntati conformare potius quam propriæ, hoc est, quod accedit propius & quod nos ducit securius ad diuinam cognoscendam & faciendam voluntatem.

Primo quidem sic fieri potest vt alter de re præsenti melius sapiat & sentiat quam nos; vnde eius consilio acquiescentes *quod bonum est tenebimus, & ab omni specie mala nos abstinebimus*, vt est apud Apostolum. Deinde vero quotiescumque minus est propriæ nostræ voluntatis in quouis nostro negotio, plus esse potest Diuinæ, cui nihil est adeo contrarium ac nostra voluntas, vt disertè sanctus Bernardus: *voluntatem*, inquit, *dico propriam quæ non est communis cum Deo & hominibus, sed nostra tantum. Hæc aduersus Deum inimicitias exercens est, & guerram crudelissimam: Quid enim odit aut punit Deus præter propriam voluntatem? Cesset voluntas propria, & infernus non erit.* 1. Thess. 5. Serm. 3. de Resurr. Dom.

Denique, cùm hoc sit proprium Diuinæ prouidentiæ, vnumquemque nostrum regere potius per alium quam per nos ipsos, certe qui se regendum sinet, is propius semper accedit ad illam diuinam ordinationem & voluntatem, quàm si relicto aliorum consilio sibi confideret. Sic apte Sapiens: *Simplicitas iustorum diriget eos*, Et rursum: *Iustitia simplicis diriget viam eius*. Id est, sicut simplices se sinunt facile regi, sic etiam securius reguntur, & tutius diriguntur ad voluntatem Dei perficiendam quàm qui non sic se sinunt regi: Quando hæc sola esset simplicitas & humilitas qua qui se aliorum rationi summittit potius quam suo credat ingenio, sic Deo grata & accepta est, vt expresse dicatur, *voluntas eius in iis qui simpliciter ambulant.* Pr. 11. Ibid.

Neque alia certitudo certior de Diuina voluntate in his ipsis operibus quæ de se bona dicuntur, haberi potest, quàm si non ex propria voluntate sed alieno potius fiant ductu: quia videlicet nihil est tutius ad voluntatem Dei perficiendam, quam sic regi & dirigi, vt sæpe alias dictum. Quanto id verius & certius in dubiis & incertis operibus? Nam si tam grande malum est voluntas propria, vt quæ sunt apertè bona, bona tamen non sint, quia sunt ex voluntate propria potius quam Diuina, quanto id magis timendum esset in aliis quæ non sunt tam manifestè bona? *Ecce in die ieiunij vestri inuenitur voluntas vestra! numquid tale est ieiunium quod elegi?* Quodnam vero est quod elegit? quodnam est si- In 1. parte hebd. 3. post Epiphan. Is. 58.

gnum eius electionis? nempe, *dum non facis vias tuas, & non inuenitur voluntas tua.* Hoc est enim quod sequitur in propheta. Hoc est signum voluntatis Diuinæ; Hæc eius nota certior, & certitudo notior, si in re agenda non tuo sed alieno potius ducaris consilio. Vellesne reluctari tam apertæ Veritati?

III. PVNCTVM.

IN *dubiis igitur & incertis hoc est certius & Rationi conformius, aliorum se potius conformare rationi quam propriæ*; quia sic certius ad diuinam accedimus Voluntatem, in qua perfectè adimplenda, vt non semel audiuisti, tota vitæ nostræ ratio & firmamentum consistit; *facientes voluntatem Dei ex animo*, inquit Apostolus loquens de seruitio exhibendo Dominis carnalibus, in quorum voluntate ait voluntatem Dei contineri quam serui faciant, quoties Dominis suis obedient. Sic proportione quadam seruata, tenendum est quod quando in negotio vel quouis rei agendæ occursu, dubitatur de diuina voluntate, certius illa dignoscitur & adimpletur ex aliorum consilio & ductu quam nostro proprio. Licet enim alius in illo dubio æque possit errare atque nos; nos tamen eius potius voluntati quàm nostræ obsequentes, minus errabimus quam si nobis solùm credidissemus. Nihil ad pacem & veram libertatem securius, vt expresse habes in libro de Imitatione Christi, vbi sic Dominus: *Fili, nunc docebo te viam pacis & veræ libertatis: stude fili, alterius potius facere voluntatem quam tuam. A DOMINO egressus est sermo: non possumus extra placitum eius quidquam aliud loqui tecum.* Sic parentes Rebeccæ, sic alij quiuis probati viri de diuina voluntate sentiunt & fatentur se melius eam per alios quam per se nosse.

Ephes. 6. — *L. 3. c. 23.* — *Gen. 24.*

Quid quod ipse Dominus nihil ex se, nihil ex propria se voluntate facere toties professus est. Et quod magis mirum, non modo ex Diuini Patris nutu totus pendebat, sed ex ipsis hominibus quos vitæ suæ Rectores habuit & quodammodo directores, vnde apte S. Bernardus, *Attende quid fecerit magni Consilij Angelus, quomodo consilium suum postposuerit consilio vel magis voluntati Mulieris vnius, beatam Virginem loquor, & fabri pauperis; Ipse est Ioseph.* Et nonnullis interiectis tandem concludit, *Quis iam non erubescat obstinatus esse in consilio suo, quando suum ipsa Sapientia deseruit?* Vide infra, Feria 5. quæ est Ascensionis Octaua.

Ioan. 5. — *Serm. 3. de Resurr. Dom.*

DOMINICA III. POST PASCHA.

DE TRISTITIA ET GAVDIO APOSTOLORVM EX ABSENTIA ET PRÆSENTIA DOMINI.

EVANGELII hodierni tres distingui possunt & considerari partes, quæ tamen eòdem tendunt vt confortemur in aduersis.

Prima his continetur verbis. *Modicum, & iam non videbitis me: & iterum modicum, & videbitis me, quia vado ad patrem:* Et quæ sequuntur de dubio Apostolorum circa hæc verba.

Secunda, cùm Dominum interrogare vellent Apostoli, nec auderent, sic ipse sermonem continuauit, *Amen, amen dico vobis, quia plorabitis & flebitis vos, mundus autem gaudebit, vos verò contristabimini, sed tristitia vestra vertetur in gaudium.*

Tertia proponit similitudinem quâ ex tristitia gaudium nasci apparet. *Mulier cùm parit, tristitiam habet, quia venit hora eius: cùm autem peperit filium, iam non meminit pressuræ propter gaudium, quia natus est homo in mundum. Et vos igitur, nunc quidem tristitiam habetis: Iterum autem videbo vos, & gaudebit cor vestrùm, & gaudium vestrum nemo tollet à vobis.*

Horum autem omnium literalis sensus duplex esse potest. Primus, vt modicum illud tempus quo Apostoli non essent visuri Christum, & inde tristes futuri, sit tempus passionis, nempe illud triduum quo passus, mortuus & sepultus iacuit in sepulchro. Tempus verò quo eum rursus visuri essent & gauisuri, tempus sit quo resurgens Dominus suâ illos præsentiâ recreauit.

Alter sensus est, vt tempus tristitiæ Apostolorum, & absentia Christi, sit totum illud tempus quo vixerunt Apostoli, multum-

que laborarunt in disseminando Euangelio, ac veluti parienda salute proximi: Tempus autem eorum gaudij & præsentia Domini sit beatitudo æterna qua perfruuntur. Ex quibus omnibus quæ sunt magis moralia & practica vt facilius eruantur, tres ex vnaquaque parte proponuntur Veritates.

Ex Prima Euangelij parte, de modico vitæ tempore.

I. VERITAS PRACTICA.

Nil tam modicè creditur quàm modicum vitæ tempus, cùm nil tamen sit tam credibile.

RATIO *postremæ partis, quæ magis declaranda videtur, hæc est, quòd nil sit tam credibile quàm quod sensu, ratione, & scripturarum authoritate quæ fidem diuinam faciat, percipitur, ac ipsis quodammodo cernitur oculis.*

Sed tale est modicum vitæ tempus, vt sensu simul percipiatur & ratione & fide diuina quæ ex multa & plana scripturarum authoritate concipitur.

Ergo nil tam credibile, licet nihil minùs credatur.

I. PVNCTVM.

ODICVM illud tempus de quo Dominus in Euangelio, sanctus Augustinus ad totum vitæ nostræ tempus, imò & ad totum præsentis sæculi spatium transferens; *Modicum*, inquit, *est hoc totum spatium quo præsens peruolat sæculum.* Sic inter suos insignis ille & grandæuus Eleazarus affirmabat se libenter moriturum, ne alioquin iuniores *propter modicum corruptibilis vitæ tempus deciperentur.* Sic apertè sanctus Iacobus; *quid est vita vestra? vapor est ad modicum parens.* Quamobrem hîc opportunè de hoc modico vitæ tempore, *quod tam modicè creditur, vt nihil minus credatur, cùm nihil tamen sit tam credibile.*

Tract. 101. in Ioan. — *2. Mach. ch. 6* — *Iac. 4.*

Quòd non credatur, euidentius est quam vt probetur, & deplorandum

plorandum potius quàm enarretur: sicut enim si modicum illud tam breue & euanidum esse crederetur sicut Scripturæ referunt esse breue & citissimum, vix vllus esset hominum qui non sibi cautius de sua prouideret æternitate quæ ex illo pendet modico & momento: sic cùm apertè pateat vix vllum esse qui de sempiterno illo futuræ vitæ statu seriò cogitet & prospiciat, nonne hinc euidens est, quòd non credatur tam breue quàm dicitur? nonne hoc vnum respondent omnes, se aliquando prouisuros, nonne hoc apertè cogitant, satis esse longum vitæ tempus, satis superesse spatij quo sibi consulant, nunc se aliis distentos esse negotiis, & futuris anteferenda præsentia quæ magis vrgent? O verè *nequam sæculum*, quod sic nequiter suos fallit & dementat. Gal. 1.
Tenent tympanum & citharam & gaudent ad sonitum organi. Ducunt Iob. 21.
in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt. Qui dixerunt Deo, recede à nobis, & scientiam viarum tuarum nolumus. Id est scientiam illam quæ ad Deum ducit, scientiam illam sanctorum & salutis, quæ sita est in contemptu præsentium, ex cognitione vanitatis eorum & breuitatis. Hanc pene omnes reiiciunt, quia longe aliud de præsenti vita sibi persuadent & promittunt. Vnde ibidem paucis interiectis; *Interrogate*, inquit Iobus, *quemlibet de* Ibid.
viatoribus, & hæc eadem illum intelligere cognoscetis.

Alterum itaque, quòd nil sit tam credibile, magis explicandum videtur. Neque verò videtur planiùs posse demonstrari, quàm si sensu simul & humana ratione ac Diuina authoritate conuincatur ita esse. Non quòd tria illa simul concurrant ad vnum fidei actum, cùm se potius impediant, iuxta illud Diui Gregorij; *non habet fides meritum cui humana ratio præbet experi-* Hom. 26.
mentum; sed quòd vnumquodque ex his tribus seorsim possit ita rei cuiuis credendæ credibilitatem aduehere, vt si solum vnum esset, rem tamen credibilem faceret; vnde illud accedit commodi, vt quando tria illa conueniunt ad vnam eamdemque rem affirmandam, vix vllus dubitare, vix vllus eam negare possit; nam si vno quis ad credendum non ducatur, ducetur alio, si humana ratione non persuadetur, diuinæ cedet authoritati; aut si forte hanc non satis reueretur, humanis assentietur persuasionibus; & ipso saltem sensu conuincetur; atque ita rei fidem penitus abrogare non poterit.

Deinde verò, quod est valde obseruandum, cùm naturalis

sensus & humana ratio plerumque obstent quo minus authoritati Diuinæ quam debemus fidem expeditè reddamus, si aliunde sensui sensus & humanæ rationi humana ratio se opponant, tunc quod obstabat diuinæ fidei, tollitur; sublatoque obstaculo, fides
Ioan. 5. liberiùs & expeditiùs exercetur. *Quomodo vos potestis credere qui gloriam ab inuicem accipitis, & gloriam quæ à solo Deo est, non quæritis?* Quasi diceret Dominus, si gloriam non acciperetis ab inuicem, possetis credere; si verò gloriam à Deo quæreretis, non acciperetis ab inuicem, sicque illud tolleretis quo sublato facilè
Luc. 17. crederetis. *Domine adauge nobis fidem*, diminue & tolle quod fidem impedit, sic enim crescunt boni habitus, quando decrescunt mali oppositi.

II. PVNCTVM.

SED tale est modicum vitæ tempus vt sensu simul percipiatur & ratione, ac Fide Diuinâ quæ ex multa & plana Scripturarum authoritate concipitur.

Primò quidem id sensu patére dicitur, quando ipsis intuemur oculis quàm variis & momentaneis humana vita sit obnoxia casibus & procellis; quàm facilè lethalis hauritur aër; quàm citò prauus ac malignus humor in fauces decidit & viros alioquin sanos suffocat: quàm prompti ad iram animi: quàm velox ex ira cædes: quàm sunt perfidæ hominum mentes, quàm parùm tuta & secura sint loca & tẽpora. Et licet ipsa trahatur ad aliquot annos vita, quantis illa succutitur periculis! quantis interciditur impendentium malorum pauoribus! ac tandem vbi finitur, quis non sentit quàm sit illud totum breue quod desinit, si præcipuè
1. Par 29. considerat quam sit illud longum quod incipit? *Dies nostri quasi*
Sap. 2. *vmbra & nulla est mora. VMBRAE transitus est tempus nostrum, & non est reuersio finis nostri.* Hoc probi simul & improbi, sensu communi testantur.

DEINDE verò, ratio tantæ breuitatis tam multiplex afferri posset, quàm multis humana vita considerari posset modis: vel enim in se perspicitur ac in suis causis siue naturalibus siue moralibus, & sat apertam ibi suæ fragilitatis radicem inuenit. Nam quid est corpus humanum, nisi mortis officina & sepulchrum gestatile? *Quid enim aliud*, inquit sanctus Ambrosius,

nisi quasi in quodam feretro, hoc est, supremi funeris instrumento, iacemus exanimes, cùm vel ignis immodicæ cupiditatis exæstuat, vel frigidus humor exundat, vel pigra quadam terreni corporis habitudine vigor hebetatur animorum, vel concreta noster spiritus labe, puræ lucis vacuus mentem alit? hi sunt nostri funeris portitores. Quæ sancti Doctoris verba naturali sensu de quatuor elementis seu primis qualitatibus, quæ mortalem ac pene in horas morientem faciunt vitam, possunt intelligi: vel morali dicto de prauis concupiscentiis, quæ non animæ tantum sed corpori vitam eripiunt. Lib. 5. in Lucam.

Quod si vitæ nostræ foris adiacentes aduersarios & insidiantes hostes aduerterimus, tot pene rationes occurrent momentanei nostri temporis, quot concurrunt & conspirant creaturæ iam ab ipso Creatore armatæ & instructæ omnes in vltionem peruersitatis humanæ. Sap. 5.

Quid quod tale est à natura desiderium perpetuandæ vitæ, vt quantumcumque longa ducatur, breuis semper & modica sit dicenda, quia desiderio non satisfacit, imò etiam tanto magis acuitur, quo est vita longior, & quo plura sunt parta bona temporalia quæ non nisi repugnanter deseruntur. *O mors quàm amara est memoria tua, homini pacem habenti in substantiis suis!* Ecclesi. 41.

Adde quòd cùm vix vllus sua sorte sit contentus, sed vltra semper & vltra, nouas progrediendi vias sibi expandat, quibus vel diuitiis vel honoribus vel quibuslibet vitæ commodis augeatur: ac mors interim derepente ingruat; Nonne tùm excessurus, præcisas suas spes inclamabit, & tam breues queretur annos, quàm longe sua prouehebat consilia? Nonne tùm cum Iobo dicet, *dies mei velocius transierunt, quàm à texente tela succiditur, & consumpti sunt absque vlla spe.* Iob. 7.

Deniq; quod est in hac materia præcipui ponderis, quia numquam desitura sequitur vita, dum ad æternos illos consequentes annos præsens tempus referimus, planè liquet quàm vere dicat Sapiens: *Quid est homo, & quæ est gratia illius? & quid est bonum aut quid nequam illius? numerus dierum hominum vt multum centum anni, quasi gutta aquæ maris deputati sunt; & sicut calculus sic exigui anni in die æui.* Ecclesi. 18.

IAM quantis abundet Scriptura similibus dictis, restat expromere, vt si abessent cætera, quod est ad faciendam fidem poten-

tius nobis non desit. Tam porrò sunt in his effusæ sacræ paginæ, vt quicquid est in vniuersa rerum mole deciduum & caducum, videantur à quatuor ipsis elementis excerpsisse, notiorem vt nobis faciant hanc humanæ vitæ caducitatem.

Primò quidem à terra sic comparationem instituunt, *Homo sicut fænum dies eius, tamquam flos agit sic apparebit.* (Psal. 102.) *TAMQVAM fænum velociter arescent, & quemadmodum olera herbarum cito decident.* (Psal. 36.) *MANE sicut herba transeat, mane floreat & transeat: vespere decidat, induret & arescat.* (Psal. 89.) *TAMQVAM memoria hospitis vnius diei prætereuntis.* (Sap. 5.) *Tamquam vmbra & tamquam nuntius percurrens, DIES mei velociores cursore.* (Iob. 9.)

Secundò sic ab aquis. *Omnes morimur & quasi aquæ dilabimur, quæ non reuertuntur super terram.* (2. Reg. 14.) *AD nihilum deuenient tamquam aqua decurrens.* (Psal. 57.) *TAMQVAM nauis quæ pertransit fluctuantem aquã.* (Sap. 5.) *QVASI naues poma portantes,* (Iob. 9.) quæ videlicet celeriùs properant, siue id à ventis proueniat, propter leuitatem oneris; siue ex industria nauigantium, ne corrumpatur fructus. *TAMQVAM spuma gracilis quæ à procella dispergitur.*

Tertiò ab aëre. *Sicut palea ante faciem venti, & sicut fauilla quam turbo dispergit.* (Iob. 21.) *TAMQVAM lanugo quæ à vento tollitur. Tamquam auis quæ transuolat in aëre, aut tamquam sagitta emissa in locum destinatum.* (Sap. 5.) *TRANSIBIT vita nostra tamquam vestigium nubis, & sicut nebula dissoluetur quæ fugata est à radiis solis, & à calore illius aggrauata.* (Ibid. 2.)

Quartò ab igne. *Quasi fulgura discurrentia.* (Nahum. 2.) *SICVT tonitruum magnum in pluuia personabunt.* (Eccles. 40.) *ET erit fortitudo vestra vt fauilla stuppæ, & opus vestrum quasi scintilla: & succendetur vtrumque simul, & non erit qui extinguat.* (Is. 1.)

Audisne vt loquuntur Scripturæ? Videsne quas exhibent ex rebus omnibus leuiores, celeriores, fugaciores? Qui hoc non audiat, qui hoc non videat, nonne ex his erit, quibus Dominus per Prophetam; *Surdi audite, & cæci intuemini ad videndum? quis cæcus nisi seruus meus? & surdus, nisi ad quem nuncios meos misi?* (Is. 42.) Nonne tot tibi sunt nuncij quot in inferno clamant: *Sic & nos nati continuo desiuimus esse?* (Sap. 5.) Sic videlicet quemadmodum illa omnia quæ ipsi commemorant celerrima, *sic & nos*, inquiunt, imo & nos celerius, nam *nati continuo desiuimus, esse.* Quasi nihil esset quod fuissent; Ita modicum & nullum est hic fuisse.

III. PVNCTVM.

PATET *igitur euidenter quod quantumcumque hîc modicè modicum vitæ tempus credatur, nil tamen esse magis credibile*, Cum in eo declarando tot scripturæ, tot rationes, tot quotidiana conspirent exempla, nostris tam apertè subiecta sensibus, vt mirum sit posse aliter sentire aliquem; & longe magis mirum, vix esse aliquem qui non aliter sentiat, & qui non sibi semper promittat crastinum, ac pene numquam desituros annos, quasi cum morte fœdus percussisset, quasi cum inferno fecisset pactum.

Erant olim Epicurei qui hac tam aperta momentaneæ vitæ nostræ notitia prauè vsi, seipsos inde magis acuebant ad suum laxandum genium, quasi hoc vno viuerent vt comederent, sic se mutuo prouocabant. *Edamus & bibamus, cras enim moriemur.* Is. 22. Contra quos postquam Propheta Isaias quid sibi à Domino reuelatum esset, intorsit; tum paulo post ad alios qui ex opposito nihil de morte & vita solliciti, vnum curabant vt sine cura viuerent: *Audite*, inquit, *verbum Domini viri illusores; dixistis enim* Ibid. 28. *percussimus fœdus cum morte, & cum inferno fecimus pactum: flagellum inundans cùm transierit, non veniet super nos, quia posuimus mendacium spem nostram, & mendacio protecti sumus.*

Non quod ita loquerentur, sed quod ita securè viuerent, quasi sic loquerentur; vnde & cohærenter illis denuntians quas ipsi pœnas sibi accerserent, sic addit; *Delebitur fœdus vestrum cum morte, & pactum vestrum cum inferno non stabit, flagellum inundans cùm transierit, eritis ei in conculcationem: quandocumque pertransierit, tollet vos; quoniam mane diluculo pertransibit in die & in nocte, & tantummodo sola vexatio intellectum dabit auditui.* Quasi diceret, tunc id demum intelligent quando vexabuntur: nam quamdiu suauiter viuunt, suauitate illa tantopere deliniuntur, vt vix aliud recogitent.

Quod præclarè sanctus Ioannes Damascenus atque ad rem L. de Barl. nostram accommodè repræsentat, notâ illâ parabolâ, quam in- & Iosaph. stituit de Iuuene, qui dum horrendam fugeret belluam, forte incidit in abrupta terræ loca, vnde prodibat exigua quædam arbor qua se tantisper suspensum sustinebat. At ecce vndequaque succutitur ille arbusculus, hinc duo simul iuncti mures radicem

rodunt, illinc aspides quatuor pendentis pedes inuoluunt, atque ex imo fundo erumpit immanis Draco qui expansis faucibus iamiam cadentem prædam excipiat. Quid tum verò agat miser ille pendulus adolescens? Dum se circumuoluit obseruaturus exitum, aduertit in sublimi arboris ramo *modicum mellis*, quò statim manum infert, & eius suauitate sic se totum deliniri & occupari sinit, vt nihil de periculo cogitans se satis tutum ac beatum putet.

Hæc est videlicet, hæc est imago vitæ præsentis, hic est omnium pene viuentium status. Mors vnumquemque insectatur, quam vt omnes fugiant, vitæ præsentis commodis quantum quidem possunt innituntur: sed quid vita præsens, nisi quædam velut arbuscula quam singuli dies ac noctes simul corrodunt, atque ipsa quatuor elementa dum inter se certant, de nostræ interitu vitæ decertant? Quònam verò imcumbit? quònam petit nisi

Is. 5. tetrum illum & feralem inferorum locum qui *dilatauit animam suam*, vt ait Propheta, quia non est in terra scientia. Denique fallax illa mellis gutta, quid aliud quàm naturalis vitæ cupiditas, quæ sic viuentem retinet, vt cæterorum oblitus, solum viuere cogitet, solumque hoc vnum appetat.

Sed tandem moriendum! quis tum mundani animus? quis tum

1. Reg. 14. est animi sensus? *Gustans, gustaui paululum mellis, & ecce morior!* Hæc Ionatæ verba ex animo fusa mirum quantos concitant motus. Horum autem omnium finis & fructus est, vt vitæ præsentis amor temperetur, prosperitas si quæ est, non magni fiat; si quæ occurrunt bona & gaudia, non in bonis ducantur, sicut mundus ea ventitat; de vita denique iudicetur, non vt agitur, sed vt quasi iàm acta sit. Nam vt rectè concludit sanctus Augusti-

Tract. 102. in Ioan. nus, *hoc modicum, longum nobis videtur, quoniam adhuc agitur; cùm finitum fuerit, tunc sentiemus quàm modicum fuerit. Non ergo sit gaudium nostrum quale habet mundus de quo dictum est, mundus autem gaudebit.*

2. VERITAS PRACTICA.

Tale est pretium huius modicæ vitæ, vt quanto maioris vitam hanc æstimes, tanto minoris facias illius pretium.

Ratio est euidens ex Apostolo, quia huius modicæ vitæ pretium est ipsa beata æternitas; Id enim quod in præsenti est, *inquit*, momentaneum & leue tribulationis nostræ supra modum in sublimitate, æternum gloriæ pondus operatur in nobis. 2. Cor. 4.

Sed quanto maioris vitam hanc æstimes, tanto minoris beatam æternitatem facis.

Nam quid est magni hanc vitam æstimare, nisi quæ sunt huius vitæ magna, vt diuitiæ, dignitates, delitiæ, cæteraque mundi magnalia ex ipsius mundi sensu magnificare, *& beatum dicere populum cui hæc adsunt.* Quid est autem beatæ magis aduersum æternitati, quàm sic sentire & iudicare? vnde idem ad prædicta consequenter Apostolus, *Non contemplantibus nobis quæ videntur, sed quæ non videntur, quæ enim videntur temporalia sunt: quæ autem non videntur, æterna sunt.* Quasi diceret, idcirco momentaneum vitæ huius gloriosam æternitatem operatur, quia quæ sunt huius vitæ gloriosa contemnimus, & quæ sunt dura & vilia, sustinemus: sic enim fit, vt laboribus quies, ignominiæ gloria, dolori gaudium, paupertati diuitiæ, & miseriis beatitudo tribuantur. Sicut è contra de his qui vitam hanc magni duxerunt, dicitur, *quantum glorificauit se & in deliciis fuit, tantum date illi tormentum & luctum.* Ps. 143. Apoc. 18.

Hinc igitur euidenter patet, *Quòd quanto maioris vitam hanc æstimes, tanto minoris facias illius pretium,* quod est æternum illud gloriæ pondus, cui promerendo & assequendo nihil est aptius quàm huius vitæ contemptus. *Beati qui futura sapiunt*, ait sanctus Bernardus, *præ desiderio cælestium, interno quodam sapore mentis præsentia respuentes. Vtinam saperent & intelligerent ac nouissima prouiderent. Vtinam sapiamus ad præsentis vitæ moderationem, vtinam intelligamus ad præteritæ correptionem; vtinam deuota in Deum fide prouideamus vt felicem habeamus ipso miserante consummationem.* Et cuidam in Epistolis particulatim, *ô vtinam saperes quæ Dei sunt, intelligeres quæ mundi sunt, prouideres quæ inferni sunt, profectò inferna horreres; superna appeteres; quæ sunt ad malum, contemneres.* Serm 2. de SS. Petro & Paulo. Ep. 292.

In quo mundi contemptu si quis est forte labor, cogita quàm

sit modicus ad tale promerendum præmium qualis est æterna

In Ps 95. gloria. *Digna est quidem emi labore perpetuo,* inquit S. Augustinus, *sed necesse est vt labore temporali ematur. Certe tantus debuit esse, id est, sempiternus labor pro requie sempiterna. Decies centena millia annorum in labore quid valent? Decies centena millia annorum habent finem; quod tibi dabo, dicit Dominus, non habebit finem. Qualis misericordia Dei? nec dicit, decies centena annorum millia labora, non dicit, vel mille annos labora, non dicit, quingentos annos labora; cum viuis, labora, in paucis annis, inde iam requies erit, & finem non habebit. Et paucos annos laboras, & in ipsis laboribus non deest consolatio, non desunt gaudia quotidiana: sed noli gaudere in sæculo, gaude in Christo, gaude in verbo eius, gaude in lege eius, ad ipsa gaudia pertinet quod loquimur & quod auditis. Quantæ ergo sunt istæ consolationes in tantis laboribus? Verum est ergo quod dixit Apostolus: Etenim quod ad præsens est, temporale est & leue tribulationis nostræ, iuxta incredibilem modum & in incredibilem modum, æternum gloriæ pondus operatur in nobis. Ecce quantum pretium damus, quodammodo vnam siliquam ad accipiendos thesauros sempiternos. Siliquam laboris ad requiem incredibilem secundum quod dictum est, iuxta incredibilem modum & in incredibilem modum, æternæ gloriæ pondus operatur.*

3. VERITAS PRACTICA.

Ex modico illo quo viuis tempore, plus etiam vitæ perdis quàm viuas.

RATIO est quia plus perdis quam viuas vitæ, si plus vane quam fructuosè viuas.

Sed diligenter inquirenti de tuo vitæ statu sat euidenter patebit te plus vane quàm fructuose viuere.

Ergo ex modico illo quo viuis tempore, plus etiam vitæ perdis quàm viuas, quod certe est deplorandum & corrigendum.

I. PVNCTVM.

SI de breuitate vitæ dolendum tibi forte videretur, quod non sit satis spatij, vel ad beatam illam promerendam æternitatem

nitatem quam speras, vel ad reddenda Christo quæ debes obsequia, vel ad dissoluenda quæ contraxisti debita, vel ob similem aliquampiam causam; dole quidem & deplora vehementer breuitatem vitæ, sed non propter illas quæ videntur piæ, causas. Satis enim est spatij à diuina prouidentia definiti, si solidè locaretur in illos sacros vsus. Verùm ex illo etiam spatio quod nimis modicum & breue dicimus, plus nostrâ culpâ nobis deperit quàm nostræ pietati supersit. Vnde si vel totum vitæ spatium dolebas esse angustius tuis persoluendis officiis, quanto magis dolere debes illas tibi etiam angustias contrahi & pene totas detrahi? Cumque à te solo tuâque solâ culpâ contrahantur, quanto id cauere debes studio, quanta sollicitudine peruestiganda illa tua culpa, vt serio & grauiter tibi prospicias?

Hoc itaque persuasum esto quod habet veritas: *Ex modico illo quo viuis tempore, plus à te perdi quàm viuas temporis seu vitæ.*

Hoc est enim vitam & tempus perdi, quando nullus eius vsus, nullus eius vsuræ fructus, nullum illius operæ pretium ponitur. *Non erit terra tua sterilis nec infæcunda. NON erit apud te sterilis* Exodi 23.
vtriusque sexus. Quæ sic à Domino commendabantur Iudæis, Deut. 7.
vt agnoscerent sub illis symbolis quod apertius postea docuit Sapiens, *Quodcumque facere potest manus tua, instanter operare:* Eccl. 9.
Tum euidentissime Christus Dominus; *Omnis arbor quæ non facit fructum bonum excidetur:* Matth. 12. vnde & Apostolus, *Quem fructum* Rom. 6.
habuistis in illis, in quibus nunc erubescitis? nam finis illorum mors est. Quasi diceret, quantumcunque laboraueritis, nisi laboris vestri probatus aliquis fructus appareat, labore vano consumpti estis, tempus vestrum ac vitam profudistis, mors est non vita sic viuere. *Non quemquam propter canos aut rugas putes diu vixisse; non ille* L. de breuit. vitæ.
diu vixit, sed diu fuit. Quid enim si illum multum putas nauigasse, si sæua tempestas à portu exceptum huc & illuc tulit, ac viribus ventorum ex diuerso furentium per eadem vestigia in orbem egit? Non ille multum nauigauit, sed multum iactatus est.

Rectè omnino Seneca, sed malim rationem à sanctis nostris audire Patribus, quam ab illo qui certè nimius est in suo solo sapiente commendando.

Sic itaque S. Basilius & Chrysostomus atque alij passim affirmant, non esse propriè viuere, quando homo fructuosè non laborat, quia videlicet *natus est homo ad laborẽ,* & laborem probatum Iob. 5.

& vtilem, hic eius humanæ vitæ finis, non vt otiosè & torpidè viuat, non vt in deliciis aut diuitiis cumulandis: sed Deo, sed animæ, sed æternitati laboret; sic posuit Dominus hominem in
Gen. 2. Paradiso *vt operaretur & custodiret illum.* Quid est operaretur & custodiret? nonne terra vltrò sine vlla opera germinabat fructus suos? nonne satis erat tutus locus, vt custode non esset opus? Ita plane, sed ita tamen erat operandum homini vt sibi custodiret paradisum, erat ei operandum quod & quo iubebatur modo; Quod quia non præstitit; desiit viuere quâ viuebat vitâ, & incepit mori quâ morte dictum est, *In quocumque die comederis, morte morieris.* Ibid. 3.

Zach. 13. Hinc illud Prophetæ, *homo agricola ego sum, quoniam Adam exemplum meum ab adolescentia mea.* Id est, iam inde à primo parente nostro didici me ad laborem natum, atque ad colendum ex diuinis præceptis animæ meæ statum, sicut si agrum colerem, vitæ humanæ sustentandæ.

Cum itaque sit ille finis hominis, quem si ab homine remoueris, tollis eius moralem vitam, sicut si formam remoueres, tolleres naturalem vitam; propterea verissime dicuntur tempus & vita perdi, cùm sine labore fructuoso conteruntur. *Diem perdidi* dicebat ille qui diem indonatum transegerat. O quàm multi sic dies vacant & inanes transiguntur! ô si saltem hoc sentires & diceres!

II. PVNCTVM.

SED *diligenter inquirenti de tuo vitæ statu, sat euidenter patebit, te potius vane quam fructuose viuere.*

1. Cor. 3. *Vnusquisque videat,* inquit Apostolus, *quomodo superædificet. Fundamentum enim aliud nemo potest ponere, præter id quod positum est, quod est Christus Iesus. Si quis autem superædificat super fundamentum hoc, aurum, argentum, lapides pretiosos, ligna, fœnum, stipulam, vniuscuiusque opus manifestum erit: dies enim Domini declarabit.* Quasi diceret, vniuscuiusque est seipsum nosse ac diligenter inspicere, an Christiane viuat & fructuosè operetur. Tanta est enim differentia inter nonnullorum hominum opera, quanta est inter aurum & lignum, inter argentum & fœnum, inter lapides pretiosos & stipulam. Et quemadmodum domus ædificata ex auro vel argento, vel ex lapidibus marmoreis, porphy-

reticis, & similibus non combureretur igne sicut domus ædificata ex ligno vel stipula, sic opera fructuosa illa sunt quæ manent in æternum, alia vero quæ euanescunt vel quæ consumuntur in hac vita, vana dicenda sunt & omnino nulla.

Vt vero etiã certius possis discernere, quænam illa sint fructuosa vel vana, vide in quo vtraque fundamento superædicentur, nam si extra Christum Iesum aliquid opereris, extra fundamentum ædificas, & nullum erit tale opus. Quamobrem hoc vnum restat, probe intelligere quid sit extra vel supra fundamentum ædificare, & quam sit totum penè vanum quod viuis.

Ad faciliorem autem intelligentiam, quæ plura de hoc fundamento dici possent, distincte referuntur ad quatuor capita, quæ sunt velut quatuor illæ causæ quæ concurrunt ad vnumquodque opus peragendum, de quibus fusius in 3. parte Domin. 7.

Primo enim oportet vt quidquid facis, non sit malum, non sit vetitum, non sit ingratum & odiosum Christo, cum alioquin nullo modo dici posset ædificatum in ipso; Nonne id liquet? *Numquid iniquitas apud Deum? absit.* Neque vero etiam sufficit Rom. 9. id non esse malum, aut etiam esse aliquid bonum: nam non omne bonum ab omnibus ex æquo vult, *Numquid vult Dominus holocausta, & non potius vt obediatur voci Domini?* Atque hæc est velut materia, nempe id quod à te velit Dominus, & non aliud, *vnicuique sicut diuisit Dominus: vnumquemque sicut vocauit Deus.* 1. Cor. 7.

1. Reg. 15.

Secundo est debita operis forma, nempe vt id agas quo decet modo, ex virtute quæ competit operi, ad exemplar & similitudinem ipsius Christi, neque enim probare posset quod vitiose faceres, licet illud esset in materia vel substantia quod vellet à te fieri, nam expressa vox eius est: *Estote vos perfecti sicut & pater vester cœlestis perfectus est.* Matth. 5.

Tertio quæ est efficiens causa, oportet te in illa esse gratia, quæ sanctificans dicitur, vt sis vnitus Christo, sintque ex hac vnione, tua Deo grata opera, & fructuosa, cum alioquin mortua & nulla essent, *Charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest*, ait 1. Cor. 13. Apostolus de suo quouis opere.

Quartò denique, quod est in primis spectandum, fine recto, & pura intentione sic Christo superædificari opus nostrum necesse est, vt nisi recto fine fiat, non insit illi fundamento,

Matth. 6. & nullum planè sit. *Amen dico vobis, receperunt mercedem suam,* nempe illi qui aliis quam Deo placere volunt. Vnde apte sanctus Gregorius, ad illa Iobi verba, *super quo bases eius positæ sunt,* SICVT *fabrica columnis,* inquit, *columnæ autem basibus innituntur, ita vita nostra in virtutibus, virtutes vero in intima intentione subsistunt.* Et quæ plura prosequitur, quæ vno verbo Apostolus comprehendit, cum ait: *omnia in nomine Domini Iesu Christi.*

Iob. 38.

Coloss. 3.

IAM vero quod est propositæ quæstionis præcipuum caput, vt certo cognoscas, quam sint opera tua maiori ex parte potius vana quam fructuosa, vide quantum deficiant ab illis quatuor causis: nam vt sint fructuosa, totas simul oportet conuenire causas: vt sint vero vana, sufficit vel vnam deesse causam. Ratum enim, fixumque est illud Effatum, quod à magno Dionysio pronuntiatum sanctus Thomas confirmat; *Bonum ex integra causa: malum ex quouis defectu.*

1. 2. q. 18. a. 4.

Si quid in peccato factum, quantumcumque tibi bonum, & laudabile videretur, hoc ipso nullum est, quia deest effectrix causa quæ est Gratia sanctificans. Si quid in illa gratia perperam & segniter agitatum, careatque sua congruenti forma: *Maledictum est illud opus quod est factum negligenter aut fraudulenter.* Si quid denique non recto fine directum, tam illud vacuum & inane reputatur, quam si corpus esset exanime. Quibus ita necessario præsuppositis, dic sincerè, quid ex tota die refers fructuosum, & beatæ capax æternitatis? Metire singulos, per suas horas, dies: Ex horis quatuor & viginti detrahe quæ somno dantur, supersint decem & octo vel septem in quibus vigilas: quid tum porro boni? quid tum recte operaris? Vel enim otiaris, vel laboras: si otiaris, vanum est: si laboras, cupiditati laboras, & labor inanis est ne dicam prauus, non est enim ille laboris finis: quo in labore vacuo & inani cū totus dies absumatur, quid tandem supererit fructuosi? Preces aliquot à te recitatas fortasse suggeres, sed quantis illæ intercisæ nugamentis! quantis exagitatæ curis alienis! quantis infuscatæ diuersarum cogitationum maculis! quàm illud mancum & exile bonum quis non videt! At esto tamen valeat, sed quantum est istud ad reliquas diei partes? quot in orando ponis horas? confer cum cæteris quæ cassæ sunt & sine fructu abeunt, nonne satis euidenter patebit te magis vanè quam fru-

Ier. 48.

ctuosè viuere? Sic proinde Propheta grauiter; *Ecce omnes iniusti, & vana opera eorum, ventus & inane, simulachra eorum*; Quasi diceret, sicut idolum nihil est nisi quid vanum & inane, sic eorum opera, sic eorum vita. Quod & paulo post clarius repetit: *Telas araneæ texuerunt: telæ eorum non erunt in vestimentum, neque operientur operibus suis; opera eorum opera inutilia.* Is. 41. Is. 59.

III. PVNCTVM.

QVAMOBREM *aperiè liquet, quod ex modico illo quo viuis tempore, plus vitæ perdas quam viuas*, Neque enim viuere censendum est quod fine viuendi caret, caret autem illo fine, quidquid totum operaris ex terrena & temporali potius cupiditate quam cœlesti & æterna. Vnde in scripturis & decurtati dicuntur anni, & menses vacui, & dies dimidiati, & pueri centum annorum. Is. 65.

Quod & Homini pagano tam probe cognitum fuit, quàm apertè testantur hæc eius sensa, quæ ex multis pauca, nostram ad verecundiam, legi possunt minutatim & expendi.

Persuade tibi hoc sic esse vt scribo, quædam tempora surripiuntur nobis, quædam subducuntur, quædam effluunt. Turpissima tamen est iactura quæ per negligentiam venit: & si volueris attendere, magna vitæ pars elabitur male agentibus: maxima, nihil agentibus: tota aliud agentibus. Senec. Ep. 1.

NON exiguum temporis habemus, sed multum perdimus. Satis longa vita, & in maximarum rerum consummationem largè data est, si tota bene collocaretur: sed vbi per luxum & negligentiam nostram defluit, vbi nulli bonæ rei impenditur: vltima demum necessitate cogente, quam ire non intelleximus, transisse sentimus. Lib. de breuitate vitæ.

Ita est, non accepimus breuem vitam, sed fecimus, nec inopes eius sed prodigi sumus.

Exigua pars est vitæ quam nos viuimus; cæterum quidem omne spatium, non vita, sed tempus est.

Omnia licet quæ vmquam ingenia fulserunt in hoc vnum consentiant, numquam satis hanc humanarum mentium caliginem mirabuntur.

Nemo inuenitur qui pecuniam suam diuidere velit: vitam vnusquisque suam multis distribuit! astricti sunt in continendo patrimonio:

simul ad temporis iacturam ventum est, profusissimi in eo cuius vnius honesta auaritia est.

Libet ex seniorum turba comprehendere alioquem. Perueniſſe te ad vltimum humanæ ætatis videmus. Centesimus tibi vel supra premitur annus. Agedum ad computationem, ætatem tuam reuoca, dic quantum ex isto tempore cliens abstulerit, &c. Videbis te pauciores annos habere quam numeras.

Maxima vitæ iactura dilatio est, maximum viuendi impedimentum expectatio quæ pendet ex crastino. Perdis hodiernum, quod in manu fortunæ positum est, disponis, quod in tua dimittis, quo spectas? quo te extendis? omnia quæ ventura sunt in incerto iacent, protinus viue &c.

Hæc vt dixi, pauca ex multis, quæ si tamē plura, quam deceret à profano deriuaſſe Authore, cuiquam viderentur, his certe legendis abstineat: sed quæ non probat non idcirco improbet, ne probatiſſimos condemnet viros, in primisque Ludouicum Granatensem, qui tam multus in illius Philosophi scriptis legendis, colligendis, & commendandis fuit, vt ex eis Collectanea, sacris profutura Concionatoribus ediderit: suique rationem operis, cùm ex sanctis Augustino, & Hieronymo reddat: tum ex ipso qui potest inde fructu colligi, fuse narret. Ac ne longius abeamus; quis Christianus illis lectis, quæ de iactura temporis commemorata sunt, non magis sibi dolendum sentiat, quam isti Viro Ethnico, quòd non tēporalem modo vitam sibi eripiat, sed diuinam in se manentem, sed æternam & beatam in qua mansurus est, & de qua tot demit gradus, quot consequi poterat, si rationem sui temporis duxiſſet cariorem? Pauendum sane illud, quod narratur de Angelo quem Ioannes vidit stantem super mare, & super terram, qui leuauit manum suam ad cœlum: & iurauit per Viuentem in sæcula sæculorum: *Quia tempus non erit amplius!* Apoc. 10.

Vide in 3. parte Dominicam 7. & in 4. totam hebdom. 18.

EX SECVNDA EVANGELII PARTE.

Amen dico vobis quia plorabitis & flebitis vos, Mundus autem gaudebit, &c.

PRIMA VERITAS.

Qui de Christo dolente non dolet cum Apostolis, nec de illo gaudente gaudere potest cum ipsis.

Ratio fuse declaratur in hac 2. parte, Feria 2. hebdomadæ 1. Quadragesimæ.

SECVNDA VERITAS.

Vt Fur de furto, sic Mundus de mundo gaudet.

SENSVS & Ratio est, quod idcirco fur de furto male gaudet, quia de malo gaudet.
Sed Mundus de mundo gaudens sic de malo gaudet.
Ergo & male gaudet, & sicut fur de furto sic Mundus de mundo gaudet.

TOTA ratiocinatio est facilis. Primo quidem quàm prauè fur de furto gaudeat, quis non tam clarè videt quam malum esse, furari. Quod si quis non id videret, *audiat Prophetam Isaiam,* inquit S. Augustinus: *Non est gaudere impiis, dicit Dominus, gaudere quod vocant impij non est gaudere. Vtique videbat Isaias homines in potatione, in luxuria, in theatris, & in spectaculis, totum mundum luxuriari variis nugis, & tamen clamabat: Non est gaudere impiis dicit Dominus; si hoc non est gaudium, quale gaudium videbat, in cuius comparatione hoc non est gaudium?* Ser. 37. de verbis Domini. Is. 57.

Sic & sanctus Prosper: *Gaudere quidem bonum est, sed qui gaudet si non inde gaudeat vnde debet, non potest bonum esse quod gaudet. Siquidem gaudet & raptor cùm desiderata rapuerit: gaudet & ebriosus cùm exoptatæ occasionem potationis inuenerit: gaudet & adulter, cùm ad delectationem concupitam peruenerit. Sed cùm sit gaudere bonum, de his atque huiusmodi gaudere, grande est malum: hæc & his similia sunt vnde gaudere nos vult mundus, cum suis amatoribus periturus. Hæc sunt quæ repudiare debemus vt de bona conscientia, & sanctitate morum, de acquisitione virtutum, de dono Dei, & promissione futuri regni ineffabiliter gaudeamus.* L. 2. de vita cont. c. 13.

DEINDE vero quod secundo dicitur, Mundus de mundo gaudens sic de malo gaudet, tam facile potest intelligi, quàm

vox illa *Mundus*, quæ iam sæpissime sic declarata est, vt significare diceretur eos, qui ex concupiscentia, res mundi diligunt, qua posita declaratione nominis, tùm aperte liquet quod quando de his rebus gaudent, de malo gaudent, non quidem in se, sed in modo rei possessæ cuius possessio parit gaudium. Non sunt quidem malæ diuitiæ, sed malum est diuitias ex praua concupiscentia diligere, & possidere; Vnde quod ex tali dilectione, & possessione procedit gaudium, tam vere de malo est quam mala est illa dilectio, *Væ vobis diuitibus, quia habetis consolationem vestram. NVNC autem exultatis in superbiis vestris: Omnis talis exultatio maligna est.*

Luc. 6. Iac. 4.

Qua de re, fuse in 4. parte, hebdomada 17.

PATET itaque Veritas, quod sicut fur de furto, sic de mundo Mundus gaudet, sic peruerse, sic praue, sic falso & non ferendo gaudio: *Verumtamen in hoc nolite gaudere.* Vellesne gaudere de furto? Quamobrem vero, nisi quia malum est quod detestaris. At si gaudere de mundo non minus est malum & detestandum, cur non minus de illo gaudere nolis? Non est, inquies, tam grande malum quam furtum. Responderi posset, posse furtum tam paruum esse, vt *mundanum esse*, sit grauius; sed esto sit grauius furtum, non hic æqualitas mali quæritur sed similitudo; satisque est bonæ menti malum quà malum fugere, non quà tale malum, sicque est satis ad veritatem similitudinis exprimendam, declarasse quod de rebus mundi gaudere sicut Mundus gaudet, tam sit malum, quam furem de furto gauderet, licet non sit tantum malum. Sic vniuersim sanctus Ambrosius: *vt corpus*, inquit, *ægrotum nunc calidioribus fouetur, nunc frigidioribus temperatur, remediorumque mutatio, si iuxta præceptum fiat medici, salutaris est, si contra mandatum vsurpetur, languoris augmentum est: ita medico nostro quidquid penditur Christo, remedium est: quicquid vsurpatur, incommodum, Debet igitur bene consciæ mentis esse lætitia, non inconditis comessationibus, non nuptialibus excitata symphoniis. Ibi enim intuta verecundia, illecebra suspecta est, vbi comes deliciarum extrema est saltatio.*

L. 3. de virginibus

Quò etiam spectat salubre hoc Diui Augustini monitum: *Sicut non potest homo duobus Dominis seruire, sic & nemo potest in hoc sæculo gaudere, & in Domino. Multum inter se hæc duo gaudia differunt, suntque omnino contraria. Quando gaudetur in sæculo non*

Ser. 39 de verbis Domini.

non gaudetur in Domino. Vincat gaudium in Domino, donec finiatur gaudium in ſæculo, gaudium in Domino ſemper augeatur, gaudium in ſæculo ſemper minuatur, donec finiatur. Non ideo iſta dicuntur, quia in hoc ſæculo cum ſumus, gaudere non debemus, ſed etiam in hoc ſæculo conſtituti iam in Domino gaudeamus.

Vide in 4. parte, hebdomada 22.

3. VERITAS PRACTICA.

Non te contriſtes contriſtatus, & ipſa tua triſtitia iam vertetur in gaudium.

RATIO eſt, quia iam tùm triſtitia noſtra in gaudium vertitur quando in triſtitia non malum ſed bonum eſſe agnoſcitur.

Sed ſi contriſtatus non te contriſtes, bonum in triſtitia tua clare agnoſces.

Ergo & ipſa tua triſtitia iam vertetur in gaudium; quod certe eſt exoptandum.

I. PVNCTVM.

LICET diſcurſus ſit ſatis planus & facilis, quia tamen eſt admodum fructuoſus, & ad praxim penè quotidianam perutilis: idcirco paulò latiùs videtur explanandus. Atque hoc in primis tamquam fundamentum ſtabiliendæ firmitatis animi, nullo caſu concutiendæ præmittatur, quod ſi quis in naturali vel fortuita ſua triſtitia, non malum ſed bonum ineſſe aliquod ſibi certò repræſentet & credat; tunc profectò gaudium tam facile ſentiet, quàm facile perceperat triſtitiam ex apprehenſo malo quo fuit excitata.

In hoc enim conueniunt hæ diuerſæ duæ paſſiones, quod non niſi ex apprehenſione boni vel mali præſenti concitentur: atque ita fit vt ſicut in vno & eodem obiecto, diuerſa poteſt conſiderari ratio boni vel mali: ſic ex illo ipſo diuerſi motus ſequentur vel triſtitiæ, vel gaudij vel vtriuſque ſimul affectus, prout ſeorſim bonum & malum, vel ſimul obuerſabũtur. Hinc illud Prophetæ:

Ioel. 1. *Confusum est gaudium à filiis hominum*: Id est, homines gaudent iis rebus quibus mœrendum esset: & iis mœrent quibus gaudendum esset: quia in illis rebus apprehendunt bonum vel malum
Is. 5. aliter atque apprehendi deberet: vnde & alius Propheta: *væ qui dicitis malum bonum: & bonum malum*. Hinc tota ratio gaudij vel tristitiæ: *ponentes amarum in dulce, & dulce in amarum*. O amaram mundi dulcedinem! O dulcem contrà & suauem Christianæ religionis amaritudinem, si quod in illa est bonum consideraueris.

II. PVNCTVM.

SED si contristatus non te contristes, bonum in tristitia tua clare agnosces.

Supponenda hîc tria. Primum est, duplex esse genus tristitiæ; vnum quod in nobis sine nobis est: alterum quod ita est à nobis vt sicut illud ponere, sic & possimus deponere. Secundum quod supponas est, fieri quidem ordinariè, vt duplex illud genus tristitiæ simul concurrat & sentiatur: posse tamen & debere ab inuicem separari, adeo vt aduenienti nobis ex quocumque aduerso casu tristitiæ, non addamus aliam: neque nos iam contristatos, rursum contristemus. Tertium denique, vt melius intelligatur quomodo possimus nos iam contristatos non contristare, oportet prius scire quomodo nos contristemus; Nempe ita fit, vt cùm incipimus dolere corpore, vel animo; dolemus nos dolere, Id est, reflexione facta super illum dolorem vel tristitiæ sensum quo tangimur, dolet animus quod ille dolor corporis aut animi nobis obuenerit; Expendit Intellectus miseriam in qua jacemus seu malum illud quod in illo sentimus aduerso casu: Repugnat & contradicit Voluntas tali opposito malo, Id est vellet non adesse; Memoria tota occupatur in huius cogitatione mali, vel in mediis excogitandis quibus eo liberari posses. Hoc est se contristare, se miserum reputare, se miserum cogitare, & dolere se
Psal. 41. miserum esse. *Quare contristatus incedo, dum affligit me inimicus?*

Econtra verò, non se contristare est, non cogitare de sua tristitia, non inde angi & dolere; Dolere quidem, si quid naturali contrarium cupiditati aduenerit, sed non duplicare dolorem, sicut fit cogitando de infausto illo euentu quasi de graui

malo; vel dolendo de dolore inde primùm proueniente; vt dictum est: Abstrahitur quodammodo animus ab ista reflexione & cogitatione; Toleratur patienter malum, vndecumque obueniens: Si quod sit remedium, suauiter adhibetur; aut si nullum appareat, obfirmatur animus & cum gratia Dei continetur, ex præscripto Sapientis: *Omne quod tibi applicitum fuerit, accipe: & in dolore sustine: & in humilitate tua patientiam habe.* Ecclesi. 2. Hoc est dicere, Non te contristes. Quod & expressius Idem ait: *Tristitiam non des animæ tuæ, & non affligas temetipsum in consilio tuo.* Ibid. 30. Audisne illum ipsum qui dixerat, accipe & sustine quidquid mali acciderit, iam dicere, non des tibi tristitiam? Aliud est enim accipere, & aliud est dare sibi tristitiam. Accipitur quando nobis obuenit sine nobis, vt supra dicebatur: Datur vero à nobis, quando vel sine causa nos affligimus, vel cum causa iam afflictis afflictionem addimus ex consideratione mali accepti, quod à scriptura dicitur *duplex tædium & gemitus.* Sap. 11.

Iam verò his ita suppositis & declaratis, Quod erat huius puncti præcipuum, *si contristatus non te contristes, bonum in tristitia tua clare agnosces*, sic euidenter demonstratur: Nam cùm pacatus & tranquillus sit animus, fit etiam capax veritatis agnoscendæ quam non cognosceret perturbatus: quando autem non se contristat, fit pacatus & tranquillus; hoc enim vno perturbatur quod se contristet; ac proinde hoc ipso quo se continet, redditur capax & aptus ad veritatem illam agnoscendam, quæ nos ex scripturis sacris apertè docet, in tristitia siue in qualibet contingenti aduersitate, bonum & bona esse innumera.

Nonne sæpe audiuisti quanta inessent in his malis bona, quæ non nisi Deo permittente nobis eueniunt, ad emendationem, ad probationem, ad exercitationem, ad victoriam, ad coronam? Hæ sunt videlicet Beatitudines Euangelicæ: Hæc est præcipua Euangelij gratia *sustinere tristitias*, pati tam libenter, quàm iniuste pati: 1. Pet. 2. *Vobis donatum est*, inquit Apostolus tamquam insigne donum & eximium munus, *vobis donatum est pro Christo, non solum vt in eum credatis, sed vt etiam pro illo patiamini.* Phil 1. Hæc sunt Apostolatus signa: *in omni patientia*, id est, hæc sunt signa certiora diuinæ vocationis ad magnam gratiam: 2. Cor. 12. Hæc sunt diuinæ argumenta Electionis ad ingentem gloriam, quibus donis & bonis an credis alia posse esse meliora?

III. PVNCTVM.

NON *te contristes igitur contristatus, & ipsa tua tristitia iam vertetur in gaudium:* Sic enim fiet vt non perturberis aduersis, non perturbatus attente mediteris bona quæ in aduersis continentur; atque illa tandem meditatus bona & commoda
1. Pet. 1. gaudeas & *exultes lætitia inenarrabili & glorificata*; *SICVT exul-*
Is. 9. *tant victores capta præda dum diuidunt spolia*; & sicut excitari solet
Iac. 1. gaudium in apprehensione boni cuiuslibet. *Omne gaudium*, ait S. Iacobus, *existimate, fratres mei, cùm in tentationes varias incideritis*; Nempe illud est omne gaudium quod est solum bonum & solidum; hoc autem solum tale est, quia est de vero bono, cùm cætera mundi gaudia sint de vanis & falsis bonis: vnde ille qui
Eccle. 2. plura hauserat mundi gaudia, *risum reputauit errorem, & gaudio dixit, quid frustrà deciperis.* Est præterea gaudium illud supernaturale & diuinum; neque enim à carne vel dæmone potest excitari gaudium de tristitia & tribulatione; cætera verò mundi gaudia vel sunt carnalia, vel mundana, vel diabolica.

Denique gaudium est proprium & solidum quod non pendet ab incertis & fluxis creaturis, sed in solo Deo fixum, in eius colenda voluntate, in Christi Domini similitudine & imitatione, in spe futuræ Beatitudinis, in Charitatis & omnium virtutum praxi; in ea denique pace Christi quæ *exuperat omnem sen-*
1. Pet. 4. *sum. COMMVNICANTES Christi passionibus gaudete, vt in reuelatione gloriæ eius gaudeatis exultantes.* Sic Diuinus Apostolus
2. Cor. 7. non modo de se testatur quod *superbundaret gaudio in omni tribulatione*, sed & primis Christianis congaudet, quod sic exultarent
Hebr. 10. in tristitia, quod sic *rapinam bonorum suorum cum gaudio susciperent, cognoscentes se habere meliorem & manentem substantiam*; Quasi diceret, in rapina bonorum non cogitantes malum & incommodum quod ex paupertate prouenire posset, sed potius bonum quod ex illa paupertate patienter accepta, deriuatur: Vnde sicut ex malo sensibili paupertatis, poterat esse aliquis etiam dolor & tristitia sensibilis; sic in illo dolore verum erat gaudium propter bonum quod in illa tristitia continebatur; sicque tandem tristitia vertebatur in gaudium: cum vel exhauriretur om-

nino per gaudium superabundans, vel tali misceretur gaudio, vt esset amabilis & suauis tristitia, longeque gratior omni humano gaudio.

Recte igitur Sapiens qui nos monuit accipiendam & non dandam nobis tristitiam: *Miserere,* inquit, *animæ tuæ placens Deo & contine; congrega cor tuum in sanctitate eius; & tristitiam longè repelle à te;* Quibus verbis tota pene veritatis declaratio continetur; nam quod dicit *miserere animæ tuæ*, perinde est ac si diceret, satis sit te esse miserum tristitia illa quam ex aduerso casu accepisti: neque nouam addas quæ alia longe peior est, nam eius exhaurit meritum: Atque vt facile possis nouam hanc superuenientem tristitiam reprimere, *congrega cor tuum in sanctitate eius*, id est, recollige teipsum ad meditandum quid insit boni in illo aduerso casu: quod vt etiam commodiùs facias, repelle tristes quæ sese ingerunt cogitationes: sustine primùm patienter, tùm lætanter sustinebis. Eccl. 30.

Anna cur fles? & quamobrem affligitur cor tuum? Numquid non ego melior tibi sum quàm decem filij? Sic Elcana coniugi de sua sterilitate se contristanti. Sic suæ Tobias senior: *Tace & noli turbari, sanus est filius noster:* Salua sunt omnia si te non turbes & contristes. Sic & ipse sibi Dauid: *Quare tristis es anima mea, & quare conturbas me? Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi, salutare vultus mei, & Deus meus.* Id est, nisi me tristem ipse magis contristarem, adhuc possem gaudere, quia possem de Deo cogitare, possem illi confiteri meam in illo vno repositam esse salutem: atque hæc cogitatio me totum exhilararet. Numquid tu idem posses cum Gratia? 1. Reg. 1. Tob. 10. Ps. 41.

EX TERTIA EVANGELII PARTE.

Et vos igitur, nunc quidem tristitiam trabetis. Iterum autem videbo vos, & gaudebit cor vestrum: & gaudium vestrum nemo tollet à vobis.

1. VERITAS PRACTICA.

Quæ à Christo est tristitia, magis iucunda est, quàm quæ à mundo iucunditas.

RATIO est facilis, nec longiori declaranda discursu: Quia quidquid Christo volente fit, iucundius est quàm quod ipso nolente. Quis Christianus dubitet? *Narrauerunt mihi iniqui fabulationes, sed non vt lex tua. Quam dulcia faucibus meis eloquia tua, super mel ori meo!*

Ps. 118.

Sed quæ à Christo est tristitia, ipso volente fit: & quæ à mundo est iucunditas, ipso nolente est.

Prima pars ex ipsis patet terminis, nam si à Christo est tristitia, certe non aliter quàm ab ipso volente est; Sicut enim de sua dicebat anima seu vita: *Nemo tollit eam à me, sed ego pono eam à meipso*: sic de quauis eius operatione nemo ambigat dici posse, quòd nisi quam vult, operatur. Quænam sit autem ab illo tristitia, perinde est ac quærere quænam sit bona & probata; nempe quæ ex peccatis propriis vel alienis concipitur: quæ ex desiderio ipsius videndi in gloria, concitatur: quæ ex interiori lucta quam patimur contra rebellantem appetitum, persentitur: quæ ab externis aduersariis, pietatem nostram insectantibus, commouetur. *Hæc est*, inquit sanctus Petrus, *Hæc est enim Gratia, si propter Dei conscientiam, sustinet quis tristitias, patiens iniustè.* Sicut autem nulla est Gratia nisi à Christo, siue per Christum; sic illarum nulla est tristitia nisi ab illo qui *mortificat & viuificat, deducit ad inferos, & reducit.*

Ioan. 10. 1. Pet. 2. 1. Reg. 2.

Altera vero pars propositionis, quòd *quæ à mundo est iucunditas, Christo nolente fiat*, tam certa est & aperta, quàm facile patet mundanam iucunditatem ipsum esse mundum, de quo tamquam de sibi suisque opposito, Dominus dicit; *Mundus gaudebit, vos autem contristabimini.* Hoc enim ipso vel maxime mundum sibi odiosum & infensum demonstrat Christus, quòd his mundus lætetur & gaudeat quæ Christus nollet; vnde si propter quod vnumquodque tale est, & illud maius, certe ipsa mundi iucunditas magis est inuisa Christo quàm mundus qui propter talem iucunditatem infensus est & graui maledicto feriatus: *Væ vobis qui ridetis nunc, quia lugebitis, & flebitis.*

Ioan. 16. Luc. 6.

Quantùm igitur homini Christiano longe est illud iucundius quod Christo volente & probante fit, quàm quod ipso nolente & reprobante procuratur: tantò certe tristitia quæ ab illo est magis iucunda est, quàm quæ à mundo iucunditas; vnde hoc

Dauidicum meritò possit vnusquisque Deo profiteri: *Quia melior est dies vna in atriis tuis super millia: Elegi abiectus esse in domo Dei mei, magis quàm habitare in tabernaculis peccatorum.* Ps. 83. *BONA vox,* inquit sanctus Augustinus, *gaudenda vox, eligenda vox: ipse elegit abjici in domo Domini, sed ille qui inuitauit ad conuiuium, eligentem inferiorem locum, vocat ad superiorem, & dicit illi, Ascende.* Vide suprà in hac parte, Dominicam 1. post Pascha, vbi de fontibus Saluatoris, & aquis inde hauriendis in gaudio. Necnon infrà, de piis lachrymis, Feria 4. quæ est vigilia Ascensionis Domini. Feria item 4. hebdomadæ tertiæ, partis 3. de Beatitudinibus Euangelicis quarum illa est iucundissima: *Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur.*

2. VERITAS PRACTICA.

De Christo nos vidente plus esse debet gaudij, quàm de nobis Christum videntibus.

Sic ipse Dominus: *Iterum videbo vos, & gaudebit cor vestrum.*

SENSVS autem & Ratio propositæ Veritatis est, quod circa Christum Dominum plus esse debet, quàm circa nos, sacræ illius dilectionis & Obseruantiæ qua toti acquiescamus in eius Ordinationibus acceptandis, colendis, exequendis. Hoc iam est enim Christum nos videre, cùm nobis prouidet, cùm de nobis ordinat & statuit, prout ipse velit. Hanc autem eius voluntatem verus Amator & Cultor Christi, longe magis amat quàm seipsum seu quàm quid seipsum spectare videat: dicitque illi corde magno & animo volenti quod Ethai suo Regi Dauidi: *Viuit Dominus,* 2. Reg. 15. *& viuit Dominus meus Rex, quoniam in quocumque loco fueris Domine mi Rex, siue in morte, siue in vita, ibi erit seruus tuus.*

Sed vbicumque est plus dilectionis, plus inde est etiam gaudij; cum, vt supra dictum est, Gaudium sit Amoris proprietas quæ talis tantaque est, qualis est ipse amor vnde profluit. Quapropter Sapiens: *Gaudium,* inquit, *iusto est, facere iudicium:* quasi diceret, Prou. 21. cùm iustus inquantum iustus iudicium præcipue diligat, sic gaudium illi est, facere iudicium. Vnde ipse Dominus: *si diligeretis* Ioan. 14. *me, gauderetis vtique, quia vado ad patrem.* Sic indicaretis me diligere, quia de me gauderetis.

Patet igitur euidenter quod de Christo plusquam de nobis gaudendum est; Aut negandus illi Amor qui amorem nostri superet; Nam quanto superior fuerit horum alteruter amor,
L. 13. Confess. c. 10. tantò & gaudium cæterique affectus præualebunt. *Ponderibus suis aguntur omnia. Pondus meum, amor meus, eò feror, quocùmque feror.* Sic de se quisque, quod sanctus Augustinus.

Iam verò vellesne Christum minùs quam te diligere? vellesne Christo te præferre? Quid putas porrò vellet Christus, cùm in
Matth. 10. Euangelio toties odium nostri, ferendamque crucem ita præciperet, vt nullum alioquin se dignum esse, neque suum fore discipulum, affirmaret? Potesne pro Christo te odisse, nec amare Christum plus quàm teipsum? Certe non potes, cum odium illud nihil sit aliud quam ordinatus tui amor, non fit autem ordinatus, nisi plus Deum siue Christū ames quàm teipsum, vt expres-
2 p. q. 26. sè docet D. Thomas, cùm nec teipsum nec alium possis diligere nisi propter ipsum Deum, tamquam finem vltimum nostræ dilectionis & totius nostri, vnde ex toto est diligendus corde, tota mente, totaque vi, neque de illo toto quidquam demendum, quàm prout ille permiserit; vt fusè in 4. parte, Dominica 17. demonstratur.

Itane verò sic illum diligis? itane de illius voluntate gaudes, quando repugnat tuæ, sicut de tua, quando completur? hinc ex-
Ioan. 5. pauesce, hinc formida quod aiebat Dominus; *Cognoui vos quia dilectionem Dei non habetis in vobis.* Cognoui vos, & vos vobis cognoscendos statuo ex vestris gaudiis, quæ sunt amoris vestri certa signa. Rursumque hæc tremens expende; *Nemo mittens*
Luc. 9. *manum suam ad aratrum, & aspiciens retro, aptus est regno Dei.* Nemo addictus colendo Christo, quidquam aliud respicit quo magis afficiatur, siue gaudio siue tristitia; vel si quid aliud aspicit non est aptus Christo hic colendo, & Christo in cælis fruendo. Nam quod est valde notandum, amor cælestis siue amor Beatorum in cælo, talis est vt ipsi Deum plusquam se diligant, nec se omnino nisi propter ipsum ament, vnde fit vt de Deo magis quàm de se gaudeant. Audi sanctum Bernardum: *Quoniam*
Tract. de dilig. Deo. *Scriptura loquitur Deum omnia fecisse propter semetipsum, erit profectò vt factura sese quandoque conformet & concordet Auctori. Oportet proinde in eumdem nos affectum quandocumque transire, vt quomodo Deus omnia esse voluit propter semetipsum, sic nos quoque nec nos ipsos*

ipsos nec aliud aliquid fuisse vel esse velimus nisi æquè propter ipsum, OB SOLAM VIDELICET ILLIVS VOLVNTATEM, NON NOSTRAM VOLVPTATEM. Delectabit sane non tam nostra vel sopita necessitas, vel sortita felicitas, quàm quod eius in nobis & de nobis voluntas adimpleta videbitur: quod & quotidie postulamus in oratione cum dicimus: fiat voluntas tua sicut in cœlo & in terra. O amor sanctus & castus; ô dulcis & suauis affectio. O pura & defæcata intentio voluntatis, eò certè defæcatior & purior, quò in ea de proprio nil iam admixtum relinquitur; eò suauior & dulcior, quo totum diuinum est quod sentitur. Sic affici, deificari est. Quomodo stilla aquæ modica multo infusa vino deficere à se tota videtur, dum & saporem vini induit & colorem; Et quomodo ferrum ignitum & candens, igni simillimum fit, pristina propriaque forma exutum; & quomodo solis luce perfusus aër in eamdem transformatur luminis claritatem, adeo vt non tam illuminatus quam ipsum lumen esse videatur; sic omnem tunc in sanctis humanam affectionem quodam ineffabili modo necesse erit à semetipsa liquescere, atque in Dei penitus transfundi voluntatem. Alioquin quomodo omnia in omnibus erit Deus, si in homine de homine quicquam supererit? manebit quidem substantia, sed in alia forma, alia gloria, aliaque potentia. Quando hoc erit? quis hoc videbit? quis possidebit? quando veniam & apparebo ante faciem Dei? Domine Deus meus, tibi dixit cor meum, exquisiuit te facies mea, faciem tuam Domine requiram. Putas videbo templum sanctum tuū?

Certè non desperandum, sed tamen qui non conetur hic, quantum quidem cum gratia poterit, suum illi cælesti tamquam suæ regulæ conformare amorem, tantùm sibi timere debet, quantùm hæc portendunt Christi verba! *non est aptus regno Dei*, non est aptus diligendo Deo, non se propterea satis aptat cum Gratia, quæ idcirco illi offertur, dum ad proprium sui contemptum excitatur.

TERTIA VERITAS.

Quantò fœlicius est illud gaudium, quod nemo à te potest tollere, tantò tu infelicior qui hoc à te tollis.

RATIO est quia tanto es infelicior, quanto magis poteras esse fœlix si voluisses.

Sed quanto fœlicius est illud gaudium quod nemo à te potest tollere, & quod tamen à te tollis, tanto magis poteras esse fœlix si voluisses. Ergo & tanto es infelicior qui hoc à te tollis.

TOTA ratiocinatio satis per se perspicua, sic potest illustrari clarius.

Primò quidem ad primam propositionem, tua culpa est quòd id volueris vnde infelix es: deinde culpa est grauior ob ingratitudinem maximi beneficij quod erat datum, *vt nemo posset à te tollere tuum gaudium.* Tertiò pœna priuationis illius gaudij, & sensus oppositæ illi tristitiæ longe est acerbior, in recordatione boni quo te vltrò priuasti, & quo si voluisses, iam fruereris. Denique nulla es commiseratione dignus, qui cum posses esse fælix, si voluisses, maluisti esse infælix. *Quis miserebitur incantatori à*
Eccl. 12. *serpente percusso? & omnibus qui appropiant bestiis? HOC est indi-*
3. Reg. 20. *cium tuum quod ipse decreuisti.*

Quæ certe omnia cuiuis infœlici declarant manifestè, Quòd tanto est infœlicior, quanto magis poterat esse fœlix si voluis-
1. Mach. 6. set. *In quantam tribulationem deueni & in quos fluctus tristitiæ in qua nunc sum, qui iucundus eram & dilectus in potestate mea. Nunc verò reminiscor malorum quæ feci. Cognoui ergo quia propterea inuenerunt me mala ista; & ecce pereo tristitia magna in terra aliena.* Sic infœlix Antiochus, infœlicitatis voluntariæ propositum nobis exemplar.

QVÆ verò est altera propositio vix potest manifestiùs quàm suis ipsa terminis declarari: quid enim ad fœlicitatem gaudij iam satis per se magni desiderari potest vlterius, quàm illius certa perennitas? vnde interrogatus quidam qui ad florentem fortunam ex abiecta fuerat gratiosè promotus, quid sibi vltra vellet? *Clauum,* inquit, *quo mea sistat fortuna fixa.* Tibi autem ô infœlix, tibi erat fixum firmumque gaudium, cum tale hoc esset vt à te nemo posset tollere, si voluisses. Erat enim solidum verumque de Deo gaudium, in quod nulla præter te, cuiquam magis facta potestas, quàm in ipsius Dei lucem quam vocat Apo-
1. Tim. 6. stolus, *inaccessibilem.*

Nonne ergo quanto fælicius est illud gaudium, quod nemo
Iob. 18. à te potest tollere, tanto tu infœlicior qui hoc à te tollis? *Quid perdis animam tuam in furore tuo? NON contristabit iustum quic-*

quid ei acciderit. Nam, vt ait S. Ioannes Chrysostomus, *Deum* Hom. 18.
sicut oportet timens & in ipso confidens, voluptatis radicem lucratus est, & omnem habet lætitiæ fontem. Et sicut in mare immensum decidens exigua scintilla facilè deletur, sic quantacunque Deum timenti illidantur, velut in vastum lætitiæ pelagus incidentia, extinguuntur atque perduntur. Vnde tu qui teipsum misere crucias, timere profecto debes ne non satis Deum timeas, cum te illo præsertim magis excrucies tempore, quo magis gaudendum erat, nempe cùm innocenter pateris, cum in Dei cultu graue aliquid quod auerti non potest, occurrit. Tunc erat indicanda fidelitas, quæ Ecclesi. 35.
Deo gratis seruit, & quæ in omni dato, hilarem facit vultum. Quamobrem Deus inter causas seruitij à se despecti, hanc præsertim recenset & vrget acriùs, *Eò quod,* inquit, *non seruieris Do-* Deut. 28.
mino Deo tuo in gaudio cordisque lætitia. Nam dolenter seruire Deo, non est ei seruire: sed tantum de diuina seruitute detrahere, quantum dolenter seruis.

Hinc apertè Psaltes Regius, *exultabit lingua mea iustitiam tuam.* Ps. 50.
Id est, etiam si puniar, quia tamen iustè puniar, ego in illa tua gaudebo iustitia & exultanter eam laudabo. Et rursum, *lætati sumus pro diebus quibus nos humiliasti, annis quibus vidimus* Ps. 89.
mala. Respice in seruos tuos, quasi diceret, hac præcipuè nota designantur fideles Dei serui; & hoc præsertim nomine singulariter ab illo proteguntur, quod tum præsertim lætentur, cùm humiliantur. Vide verbo *tristitia, gaudium.* Et nominatim in 1. p. die 10. Ian. In 4. parte, Feria 4. & 6. hebdomada 17.

FERIA SECVNDA.

CHRISTO DOMINO APPARENTE DISCIPVLIS SIMVL CONGREGATIS, APPARET CHARITAS quæ non quærit quæ sua sunt.

Stetit Iesus in medio Eorum, & dixit, pax vo-

bis, Ego sum, nolite timere. Luc. 24.

VERITAS PRACTICA.

Charitas non quærendo sua, melius inuenit quàm si quæreret: tantò ditior, quantò pauperior.

RATIO EST, Quia Charitas non quærendo sua, fit pauperior, & facta pauperior est purior.

Sed Charitas purior melius inuenit quæ sua sunt, & fit ditior.

Ergo Charitas non quærendo sua, melius inuenit quàm si quæreret: & tanto est ditior quanto est pauperior.

I. PVNCTVM.

DVO illi Discipuli quibuscum in itinere congressus erat Dominus, & vsque in ipsum Castellum Emaüs introgressus, surgentes eadem hora qua Christus euanuit ex oculis eorum, *regressi sunt in Ierusalem,* inquit sanctus Lucas, *& inuenerunt congregatos, vndecim & eos qui cum illis erant dicentes, quod surrexit Dominus verè & apparuit Simoni. Et ipsi narrabant quæ gesta erant in via, & quomodo cognouerunt eum in fractione panis. Dum autem hæc loquuntur, stetit Iesus in medio eorum, & dixit, pax vobis, ego sum, nolite timere; Conturbati vero & conterriti existimabant se spiritum videre. Et dixit eis; quid turbati estis, & cogitationes ascendunt in corda vestra? Videte manus meas & pedes, quia ego ipse sum; palpate & videte, quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere. Et cum hoc dixisset, ostendit eis manus & pedes.*

Vide, admirare, ac velut si præsens adesses, afficere quantum cum gratia potes, iisdem affectibus in Christum Dominum, eiusque gloriosissimas plagas quibus illi Discipuli permoti sunt.

Tùm vero expende quam manifeste hic appareat in Christo Domino septima veræ Charitatis Proprietas *quæ non quærit quæ sua sunt*; Quanta enim Christus poterat à Discipulis & à Iudæis repetere, cum tamen nihil horũ quærat? Certe quidquid damni quidquid iniuriæ & infamiæ acceperat in passione & morte sua,

tam iustè posset reposcere quàm quiuis offensus ab alio, siue in bonis siue in fama, vt licitè fieri solet, & sæpe ita expedit ad innocentiæ patrocinium, & veritatis ac iustitiæ munimentum.

At nihil plane horum, ne vnum quidem Iudæum adit, resposcendæ causa iniuriæ, neque Discipulis exprobrat quod turpiter fugerint, quod se negauerint, quod se prodiderint & fidem in se perdiderint, ne verbum vllum. Et quod magis mirare, ne quidem de se aliter loquitur quam vt eos de sua Resurrectione certos faciat, mœrentes erigat, & turbatos consoletur! O verè Charitas quæ non quærit quæ sua sunt: Imo & impertitur quæ restant sua! *Accipite*, inquit *spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta sunt.* Ioan. 20.

Denique vt nihil desit ad amplissimam sui communicationem, præbet se palpandum omnibus, manducat cum illis, interpretatur scripturas, aperit sensum vt eas intelligant & alios doceant.

Sic ergo colenda est ex animo talis Charitas, quando etiam nobis præter illam deperirent cætera omnia: nam sola Charitas præualet omnibus, nec in eius comparationem venire aliquid potest. Verum vt sæpe alias, nihil tibi deperibit, *fidelis Deus, negare seipsum non potest*; Nemo propter illum aliquid de suo donet, quin centuplum recipiat. Sicque vere dici debeat, *Quod Charitas non quærendo sua, melius inuenit quàm si quæreret; & tanto fit ditior quantò pauperior.* 2. Tim. 2.

Quæ proposita Veritas vt melius expendatur, intelligenda est de omni bonorum genere, seu temporali seu spirituali; seu humano seu diuino: seu terreno seu cœlesti: quidquid denique tamquam proprium possideri & quæri potest, hoc etiam dici potest Charitas non quærere, atque hoc non quærendo, non quæret quod suum est, & tamen melius inueniet quam si quæreret.

Ratio est expedita, quoad illam præcipuè partem quà dicitur Charitas non quærendo sua, esse pauperior & purior Charitas. Quid est enim sua non quærere nisi se bonis suis vltrò spoliare, vel non resistere se spoliantibus, non pro iure suo reposcere, non sublatam repetere pecuniam, non illatum vindicare probrum, non queri de iniuriis, non de iniquitate temporum vel hominum: non ipsam etiam bonorum mercedem ita in operando respicere, vt si Deus operantem, omni mercede priuare vellet,

non desineret operans operari, diceretque cum sancto Thoma, nullam Domine aliam, præter te, mercedem posco: Imo & ipso Domino paratus esset priuari, optaretque cum Apostolo, *Anathema esse à Christo pro salute animarum.* Nonne hæc esset Charitas
Rom. 9. quæ sua non quæreret? Nonne hæc esset tanto pauperior seu affectu seu effectu, quantò minus sua quæreret? ac deniq; nonne hæc esset eo purior Charitas quo esset pauperior, cùm puritas Charitatis in eo sit vt nihil eorum quæ non sunt purè Deus, admixtum
Tract. de dilig. Deo. habeat; ac proinde tanto magis aut minus pura sit, quanto minus aut magis cæteris omnibus expurgata, & vt ait S. Bernardus defecata fuerit; *Eo certe,* inquit, *defecatior & purior quo in ea de pro-*
Apoc. 3. *prio nihil iam admixtum relinquitur.* Hoc est *aurum ignitum probatum,* quod Christus suadet à se emi. Vide quo pretio id ematur, Vide quibus modis id emi suadeat.

II. PVNCTVM.

SED *Charitas purior melius inuenit quæ sua sunt, sicque fit ditior.* Duo sunt modi quibus id expressit Dominus, duabus illis parabolis quas proposuit de thesauro abscondito in agro, & de
Matth. 13. pretiosa margarita: Vbi antè illud est obseruandum, quod vterque illorum qui inuenit thesaurum vel margaritam, vniuersa sua dedit vt emeret quod inuenit, sic enim apertius intelligitur adumbrari seu figurari Charitatem, suis se omnibus denudantem bonis. Primò itaque cum thesaurus sit aggregatio quædam summæ pecuniariæ ex multis partibus seu speciebus conflatæ, satis aptè significat innumera bona spiritualia, cœlestia, diuina & æterna quibus tanto magis compensat Deus Charitatem quanto est purior. Cùm enim Deus numquam patiatur se à quoquam liberalitate vinci, licet iam pridem nos suis præuenerit donis, tamen ita etiam sibi data remunerat, & sua coronat dona, vt quò quis in eum est liberalior & effusior, ipse vicissim suas in eum profundat copiosius & abundantius gratias: nullus autem sit liberalior quam qui puriorem habet Charitatem: hinc certò fit, vt is tàm multis & variis abundet bonis, vt non possint melius exprimi quam thesauro abscondito.

Iob. 3. *Quasi effodientes thesaurum,* inquit Iob, *gaudentque vehementer cùm inuenerint sepulchrum:* Quia in sepulchris olim recondebantur

thesauri; sed mystice ad rem nostram, thesauri gratiarum effodiuntur & reperiuntur in illo spirituali sepulchro, cui pura Charitas comparatur cum dicitur, *fortis esse vt mors, & dura sicut infernus*, Id est, tam potens ad separanda terrena omnia ex anima diligente, quam mors & infernus qui pro sepulchro hic ponitur, potentes sunt ad separationem naturalem animæ & corporis, seu etiam ad ipsius sepulti corporis partium dissolutionem faciendam. Cant. 8.

Hic est thesaurus infinitus & thesaurus sine defectione sanctitatis, de quo passim scripturæ. Imo supra thesaurum est aliquid nō modo quia plures memorantur thesauri, sed quod in dies singuli magis ac magis repleantur; *Vt ditem*, inquit, *diligentes me, & thesauros eorum repleam*. *Ponens* denique *in thesauris abyssos*, id est, inuestigabiles quasdam diuitias quæ recenseri non possunt. Atque hinc fit quod licet bona terrena & humana deficerent, licet bona sublata non redderentur, licet nulla illatis probris fieret reparatio: qui tamen his abundat donis spiritualibus & diuinis, ita sibi satisfactum & se contentum profitetur, nihil vt eorum cogitet & reposcat. Centuplum illud est Euangelicum quod authore sancto Hieronymo spiritualia dona significat, quæ comparatione facta cum terrenis bonis, & merito sui collato cum aliis, *Ita sunt*, inquit, *quasi si paruo numero centenarius comparetur*. Ecclesi. 30. Pr. 8. Ps. 32. L. 3. in Matth. c. 19.

At verò, vt secundus explicetur modus, si Deus etiam pura Charitate dotatam animam, suis illis spiritualibus & diuinis priuaret bonis, vt certe aliquando sensibili priuat consolatione, atque in eum redigit statum vt se anima nudam & vacuam bonis omnibus sentiat, quid tùm meriti est ab illo puriori Charitate? quomodo Charitas tunc dicitur sua inuenire! *Audi filia, & vide, & inclina aurem tuam: & obliuiscere populum tuum, & domum patris tui. Et concupiscet rex decorem tuum: quoniam ipse est Dominus Deus tuus.* Hoc vnum quod Domino placeat anima; hoc vnum quod Dominus placeat animæ; hoc vnum quod Dominus Deus eius sit, hoc vnum inquam ita sufficit puriori Charitati, vt sicut pretiosa margarita vnum est aliquid quod multa in se bona continet, vnde & dicitur vnio; sic Deus vnus & solus in anima diligente Deum, instar est omnium. *Deus meus & omnia: si quis amat, nouit quid hæc vox clamet. Magnus clamor in auribus Dei* Ps. 44. L. 3. de Imit. Chr. c. 5.

est ipse ardens affectus animæ quæ dicit, Deus meus amor meus, tu totus meus, & ego tuus, Expende hæc diuini Authoris verba, *magnus clamor in auribus Dei*, quasi diceret, verba sunt quæ maxime Deus audit, & quibus auditis maxime permouetur ad reciprocam dilectionem; quâ diuina dilectione quid ditius quid diui-
1. Ioan. 3. nius? *Maior est Deus corde nostro, & nouit omnia*, inquit dilectus discipulus: *Id est*, vt explanat Cornelius, *liberalior, ditior, plenior, perfectior est Deus corde nostro, qui solus ipse cordis nostri desideria satiat & explet: imo exuberat in immensum, nec iis capi potest, sicut mare capi nequit cochleari.*

III. PVNCTVM.

CHARITAS *igitur non quærendo sua, melius inuenit quàm si sua quæreret: & tanto est ditior, quantò pauperior*; Quia sic purior redditur, sic gratior & acceptior Deo, qui idcirco, *bonus*
Ps. 17. *cum bonis & sanctus, cum sanctis* dicitur, quia se tanto illis meliorem & liberaliorem ostendit, quantò se in ipsum impendunt liberaliùs, & de suo magis effundunt. *Quoniam Dominus retribuens*
Eccles. 35. *est*, ait Sapiens, non dicit retribuit sed *retribuens*, quasi fons perpe-
2. Cor. 9. tuo manans, & quasi sol indesinenter lucens & ardens: *Augebit incrementa frugũ iustitiæ vestræ, vt in omnibus locupletati, abundetis in omnem simplicitatem*, inquit Apostolus: quasi diceret, non propterea Deo seruiendum vt sic abundetis, sic enim Charitas sua quæreret, sed retinenda semper simplicitas puri seruitij & amoris Dei, vt siue abundetis siue non, vos semper Deum pure colatis & ametis. Tantum hoc cauete ne amore vestri, vestra quæratis, & vestra quærendo minus purè quæratis Deum, quia sic duplici errore deciperemini; primo quidem quod putaretis aliquid perdi, dum seruitur Deo; deinde vero quod tametsi hoc esset, prospiciendum vobis esse crederetis cum præiuducio diuini cultus. Quod vtrumque falsum est, nam & Deus propter se est amandus & colendus; & amanti Deum nihil peribit.

Quo de argumento sæpe & fusè, Apostolo disserendum fuit, quia ex vna quidem parte voluisset omnes sicut se seruire Chri-
2. Cor. 1. sto, *in simplicitate cordis, & sinceritate Dei*, id est, pure propter ipsum Deum: ex alia vero videbat *omnes quæ sua sunt quærere, non*
Phil. 2. *quæ sunt Iesu Christi*; Quid hic ageret, nisi vtrumque sic tempe-

rando doceret Charitatem sua non quærere, & non quærendo tamen sua melius inuenire, quàm si auidiùs quæreret. Sic ipse Dominus; *Qui perdiderit animam suam propter me*, id est vitam temporalem, *inueniet eam*, id est, inueniet aliam vitam longe meliorem, sícque sua non quærendo, meliùs inueniet. *In paucis vexati, in multis bene disponentur, quoniam Deus tentauit eos, & inuenit illos dignos se. Qui confidunt in illo, intelligent veritatem, & fideles in dilectione acquiescent illi, quoniam donum & pax est electis eius.* *Matth.10.* *Sap. 3.*

Vide in 4. parte, tota quidem hebdomada 17. sed præcipue Sabbato.

FERIA TERTIA.

APPARET ITERVM CHRISTVS DISCIPVLIS SIMVL CONGREGATIS, PRAESENTE THOMA.

SIMVL APPARET CHARITAS quæ non irritatur.

Et post dies octo, iterum erant Discipuli eius intus, & Thomas cum eis. Venit Iesus, ianuis clausis, & stetit in medio, & dixit eis, pax vobis; deinde dicit Thomæ, infer digitum tuum huc, & vide manus meas; & affer manum tuam, & mitte in latus meum; & noli esse incredulus; sed fidelis. Ioan. 20.

VERITAS PRACTICA.

Esto appareant aliquæ irascendi causæ; multo tamen plures sunt & validiores ne irascaris.

RATIO EST, Quia rationes æternæ, quæue petuntur à superiori parte animi, longe sunt plures & validiores iis quæ ab inferiori tantum proueniunt.

Sed tales sunt illæ rationes quæ vetant iram.

Ergo sunt plures & validiores, quibus propterea credendum est, nec irascendum.

I. PVNCTVM.

THOMAS autem, vnus ex duodecim qui dicitur Didymus, non erat cum eis quando venit Iesus. Dixerunt ergo ei alij Discipuli: vidimus Dominum. Ille autem dixit eis, nisi videro in in manibus eius fixuram clauorum, & mittam digitum meum in locum clauorum, & mittam manum meam in latus eius, non credam. Et post dies octo, iterum erant discipuli eius intus, & Thomas cum eis. Vide textum: & ex multis quæ inde fructuosè possunt colligi, tùm illa præcipue Charitas Christi quæ non irritatur, expendi debet. Offenderat Dominum Discipulus incredulus, ex his tribus præcipuè capitibus. Primò, quod aliis omnibus referentibus se vidisse Dominum, minime acquieuerit; Secundò, quod nec vmquam crediturum se affirmarit nisi ipse videret in manibus eius fixuram clauorum, quasi ad id vellet astringere Dominum; Tertiò denique quod tamdiu obfirmatus permanserit, vt non nisi octauo die quo Christus illi apparuit, à sua peruicacitate resipuerit. Nonne ista poterant irritare Dominum qui duobus etiam peregrinis dubitantibus de iis quæ iam audierant, succen-

Luc. 24. sere visus est, cùm eis dixit, *O stulti & tardi corde ad credendum?* At eius Charitas non irritatur. En vt apparet iterum omnibus, in vnius Discipuli gratiam! vt illum benignè aduocat! vt ostendit plagas, manus, pedes, ipsum latus! ô singularem bonitatem! ô verè *Dominus & Deus noster!* Quid est in aliis offensis Viris potentius ad iracundiam excitandam, quàm aspectus plagæ acce-

Coloss. 1. ptæ? At non ita in Christo qui per plagas omnia placat, *& pacificat, siue quæ in terris, siue quæ in cœlis sunt.*

Sic disce nunquam irritari; Et quia interdum apparent aliquæ irascendi causæ, disce ex Veritate proposita, *multo plures & validiores esse cur non irascaris*; Sunt enim multo validiores illæ quæ

à supremis, ab æternis & semper permanentibus principiis petuntur, quàm quæ ab inferioribus; nam illa sunt principia quæ vocant vniuersalissima, principia fidei, principia in ipso Deo qui semper vnus & idem est, fixa & rata; Alia vero sunt potiùs rationum quædam apparentiæ siue species & simulachra vacua, quàm veræ rationes; Nihil quippe est aliud quam ipse appetitus naturalis corruptus & deprauatus qui non quidem praua & aperte mala concupiscit; sed qui non aliter mouetur & afficitur ad bonum suum quàm considerationibus terrenis, mundanis, & fines humanos spectantibus. *Reuertimini ad Iudicium*, dicebat puer Daniel: & Christus Dominus, *Nolite iudicare secundum faciem, sed iustum iudicium iudicate.* Itemque Apostolus, *arma militiæ nostræ non carnalia sunt, sed potentia Deo, ad destructionem munitionum, consilia destruentes, & omnem altitudinem extollentem se aduersus scientiam Dei, & in captiuitatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi: & in promptu habentes vlcisci omnem inobedientiam.* Dan. 13. Ioan. 7. 2. Cor. 10.

Distinctius verò & expressius de hac superiori Ratione sanctus Augustinus, à quo alij acceperunt. *Sublimioris*, inquit, *rationis est iudicare de ipsis corporalibus secundum rationes incorporales & sempiternas, quæ nisi supra mentem hominum essent, incommutabiles non essent.* Et paulò post explicans quænam sit illa Ratio superior; *Quæ* scilicet *intendit æternis conspiciendis, aut consulendis, & ex his accipit regulas agendorum.* Itemque alibi: *humana anima naturaliter Diuinis ex quibus pendet connexa rationibus, dum dicit, melius fieret hoc quàm illud, si verum dicit, & videt quod dicit, in illis supernis rationibus videt.* 11. de Trin. c. 2. Ibid. c. 7. L. 3. de Lib. arb. c. 3.

Ex quibus satis euidens est, quàm sint hæ Rationes aliis inferioris ordinis validiores: Quàm sint inde verò multiplices, seu multo plures, patebit ex sequenti puncto in materia proposita. Tu vide paululum, antequam eò deuoluaris, ex quali Rationum genere frequentius de humanis rebus iudices, loquaris, & sentias. Neque tibi iam dicas, oportere te esse omnino spiritualem & perfectum, vt sic de rebus iudices, cum potius sic iudicando de rebus, homo fiat spiritualis; sicut carnalis dicitur qui secundum carnis sensus iudicat, vnde idem S. Augustinus; *In homine carnali tota regula intelligendi, est consuetudo cernendi.* Iudica Domine iudicium meum, & redime me, cunctosque homines Serm. 147. de Temp. Ps. 118.

ab illa praua iudicandi regula.

II. PVNCTVM.

SED *rationes quæ ſuadent non iraſcendum, ab illis ſupremis, æternis, & diuinis petuntur principiis.*

Nempe à Deo, & ab æterna eius lege; à Chriſto Domino & Euangelicis Veritatibus; à Spiritu ſancto & ſpirituali eius regimine; à ſalute animæ & mediis ad eam ordinatis; à cœleſti beatitudine, & aliis ſimilibus motiuis & conſiderationibus quæ nituntur Fide diuina, & ſupra naturam humanam nos euehunt; ex quibus ſingillatim tam multæ rationes peti poſſent ad iram diſſuadendam, vt longius eſſet eas referre, ſatiſque proſtent apud ſanctos Patres. Quamobrem hîc modò ſufficiat, in vno ex his capitibus & principiis inhærere, vnde cætera colligantur: Nempe in Chriſto Domino, cui per iracundiam inordinatam, decem inferuntur iniuriæ, quarum vel vna cùm ſit validiſſima ratio ne iraſcamur, ſic poterunt dici decem rationes quæ inter alias, diſſuadent iram.

Prima petitur ab authoritate Chriſti Domini tam expreſsè vetantis iram, vt primum ſit quod in declaratione nouæ legis ſu-
Matth. 5. pra veterem afferat. *Ego autem dico vobis, quia omnis qui iraſcitur fratri ſuo, reus erit iudicio.* Cui conformiter Apoſtolus: *Omnis*
Rom. 12. *amaritudo & ira & indignatio tollatur à vobis.* Quod ſi alibi videa-
Epheſ. 4. tur iram permittere, proponens illud Dauidicum, *Iraſcimini &*
Pſ. 4. *nolite peccare*, ſenſus eſt, quod ſi contingat iraſci, ſicut ſæpe accidit ex naturali motu, tum ſtatim ira ſic comprimatur ne vllo modo peccetur; Neque aliter dicimus iram vetari quàm vt peccatum eſt, vnde primus motus qui eſt tantùm paſſio, aut motus vlterior qui rationi ſemper ſubeſt, non eſt malus nec vetitus: ſed quia rarum eſt hos motus vel tantum eſſe primo-primos quos vocant, vel ſecundos & rationi obſequentes, idcirco ſatius eſt non iraſci, ſicque propterea præcipit Dominus: & præcipienti repugnat atque iniuriam facit iracundus, quaſi diceret vt Pha-
Exodi 5. rao, *Quis eſt Dominus vt audiam vocem eius: neſcio Dominum.*
Ep. 100 ad Secunda ratio ſeu ſecunda iniuria eſt, quæ infertur æquitati
pro futurū. & iuſtitiæ Chriſti Domini. Cùm enim vt optimè obſeruauit S. Auguſtinus, *nulli iraſcenti ira ſua videatur iniuſta*, ſemperque

iratus prætendat aliquam iustam causam, quà irasci debuerit: Quoties proponitur illi præceptum Domini, toties ille opponit suam causam, quæ si æqua & iusta est, certe iniquus Dominus qui vetat & condemnat quod est iustum. At nonne hoc iniuriosum & blasphemum Christo? *Numquid condemnabis me vt tu iustificeris?* Iob. 40.

Tertia est quà læditur Christi potentia, siue diuinæ Virtus Gratiæ quæ ab Eo nobis confertur ad temperandam iram; si enim desit causa irascendi, dicet iratus non posse se continere, se non posse non irasci, sibi non esse satis virium. Itane vero non sit satis Christo gratiæ, aut non sit satis potens gratia ad id omne nobiscum efficiendum quod iubemur? Certe hoc iniquum & iniuriosum est Christo, longeque ante præmonitum à Sapiente, vt caueres: *Si dixeris, vires non suppetunt; qui inspector est cordis, Ipse intelligit, & Seruatorem animæ tuæ nihil fallit, reddetque homini iuxta opera sua.* Prou. 24.

Atque hinc quarta ratio, siue iniuria est, quæ fit Euangelio seu doctrinæ Christi, nec non religioni Christianæ, quasi minùs possit & valeat quàm sectæ Philosophorum quæ omnes condemnant iram, & de ira reprimenda dant præcepta, & de ira repressa reliquerunt exempla. Tu Christi discipulis negabis te posse aut debere quod Ethnicus profitetur? *Inimici nostri sũt iudices.* S. Hier. Ep. 9. S. Amb. 1. Off. 21. Deut. 32.

Accedit quinta ex his Christi Domini verbis: *Discite à me quia mitis sum, & humilis corde:* quasi diceret, hoc vnum præcipue doceo non tantum verbis sed & factis, hoc vnum præcipue velim in me obseruetis, hoc me vno præsertim imitemini; hoc de me referatis exemplum & placitum cui vos conformetis. At verò nihil est magis oppositum quam ira quæ directe pugnat cum mansuetudine & humilitate Christi, *qui sicut ouis ad occisionem ductus est, & tamquam agnus coram tondente se obmutuit, & non aperuit os suum.* Matth. 11. Is. 53.

Quid quod in sanctissimo Sacramento se velut agnum nobis comedendum reliquit, vt hanc eius mansuetudinem indueremus? Certe hinc sexta noscitur ab ira esse iniuria, si sanctum Ioannem Chrysostomum audiamus: *Audiamus*, inquit, *& sacerdotes & subditi, quali esca facti sumus digni, audiamus & horreamus: sanctis carnibus suis nos dedit impleri, semetipsum apposuit immolatum: quænam igitur erit nobis excusatio cùm talibus pasti, ta-* Hom. 60. ad pop. Ant.

lia peccemus? Cùm lupi simus, agnum comedentes, cùm tamquam oues pasti, more leonum diripiamus?

Nec leuis alia inde iniuria cognoscitur, quæ ordine septima dici posset, cùm se Pastorem Christus simul atque agnum fecit vt nos velut agnos pasceret & regeret, quanta cura & solicitudine pastor gregem suum pascit. (Ioan. 10.) An vero luporum est pastor, an ouium? quomodo iracundus se sinit ab eo regi? quomodo vocem eius audit? quomodo sequitur præcedentem? Nihil æque pugnat cum hac pastoris solicitudine quàm iracundia quæ animum ita occupat, ita turbat & commouet vt nec audire possit loquentem, nec sequi præcedentem, nec retinere secum habitantem Christum, cùm *locus eius sit in pace*, (Ps. 75.) nulla vero pax sit iracundo.

Quid tandem fiat si hihil agit Christus in irato & perturbato homine, quid fiat nisi discessio & separatio, atque in eius locum, quæ octaua est iniuria, succedat Dæmon cui recipiendo nulla est aptior via, quàm per iram, vt facile intelligitur ex Apostolo, qui cum dixisset, *Sol non occidat super iracundiam vestram*, (Ephes. 4.) statim addit, *nolite locum dare Diabolo*, qui, vt interpretatur sanctus Hieronymus, *tamquam leo rugiens quærit aditum, per quem poßit irrumpere.*

Atque octo istæ iniuriæ personam quodammodo Christi attingunt, nunc quæ supersunt duæ, ipsum offendunt in proximo & in nobis. In proximo quidem, quatenus ira semper aut sæpius desæuit in aliquem minis, probris, pugnis, & omni modo lædit. (1. Cor. 8.) *Sic autem peccantes in fratres, in Christum peccatis*, inquit Apostolus.

In nobis denique sic per iram offenditur, vt præterquam quod vitium est & offensa Dei, specialis tamen offensa est Christi, quatenus animam nostram tanti facit Christus vt pro ea suam dederit, tanti decorem & pulchritudinem eius quotidie æmulatur vt in ea colenda, paranda, & spectanda immoretur, atque in castis suis ponat deliciis posse dicere, (Cant. 4.) *quàm pulchra es, amica mea: quàm pulchra es.* At vero tota per iram defœdatur ista pulchritudo, quando vel sola esset ira, tum dejicitur de sua sede Ratio, tùm naturalis ipse ordo confunditur; quanto magis ille supernatulis qui in pace & tranquillitate consistit? sic denique anima decoratur vt propterea Sapiens dixerit, (Eccles. 10.) *fili in mansuetudine, serua*

animam tuam, & da illi honorem secundum meritum suum : peccantem in animam suam quis iustificabit? & quis honorificabit exhonorantem animam suam? Iam vero si sola numquam sit ira, si verum est quod ait sanctus Hieronymus: *Ianua vitiorum omnium est, quâ clausâ, virtutibus intrinsecùs dabitur quies; apertâ vero ad omne facinus armabitur animus:* Quâ tandem fœditate tùm infuscari animam necesse est, & quâ iniuria sponsum offendi Christum? *In Prou. 1. 3. c. 29.*

III. PVNCTVM.

ESTO *igitur appareant aliquæ irascendi causæ; multò tamen plures sunt ac validiores non irascendi:* Cùm sint æternæ & supremæ, cùm sint in ipso Christo fundatæ, qui est fundamentum totius ædificij, qui est caput totius corporis, qui est Ratio superior totius hominis; Quid contra opponat iracundus nisi quid stultum, quid imprudens, & aliquid inconsultum ac temerarium, quandoquidem, vt ait Sapiens, *Non est sapientia, non est prudentia, non est consilium contra Dominum?* Ac proinde prorsus irasci desinat, nec prætendat aliquas iræ suæ causas; nam vel omnino nullæ sunt, vel si putet se habere causam irascendi, certe cogitet se habere plures & validiores cur non irascatur. Expendat causam cum causis, rationem cum rationibus, personas cum personis, damna cum damnis, offensam cum offensis; & quantò magis volet ratione se in iracundia tueri sua : tanto se minùs tuebitur, quia ratione potentiori reuincetur; & satiùs illi esset fateri suum vitium & cum Diuina gratia prospicere, quam dum illi causam prætexit, non desinit esse vitium, & desinit agnosci & curari. *Prou. 21.*

Hinc forte dicitur *quòd ira in sinu stulti requiescit*; quasi diceretur, nonnisi stultum oportet esse illum hominem qui causas iræ prætendit, vt quiescat in illis suis prætentis causis; nam cùm sint multo plures & validiores vt non irascatur, stultum est veris relictis, falsas & apparentes pretendere. Et quantò magis inclamat quod illatæ sibi iniuriæ remedium velit irascendo adhibere: tanto se magis stultum & deridendum exhibet, vt qui maiorem sibi afferat iniuriam irascendo, quàm patiendo. Non est adhibere malo remedium, quando malum augetur: nec nisi stulti est minus malum grauiori velle curare malo; Vnde apte Sapiens, vt *Eccle. 7.*

Prou. 14. iam supra monuimus, *Impatiens operabitur stultitiam*, Et paulo
Ibid. 19. post, *qui patiens est multa gubernatur prudentia, qui autem impatiens est exaltat stultitiam suam*: Rursumque expressius ad rem nostram: *Qui impatiens est sustinebit damnum: & cum rapuerit,*
Ecclesi. 1. *aliud apponet.* Quod sic declarat Ecclesiasticus: *Iracundia animositatis illius, subuersio illius est: vsque in tempus sustinebit patiens,*
Ibid. 28. *& postea redditio iucunditatis.* Denique rem concludit quod idem ait, *Homo iracundus incendit litem: si sufflaueris in scintillam quasi ignis exardebit: & si expueris super illam, extinguetur:* Quasi diceret, quid faceres si quis forte scintillam ignis in vestem tuam iniecisset? an velles illam insufflando magis inflammare? an potiùs supra expuendo extinguere? Hoc ipsum de ira seu de causa iræ cogita: si illatæ iniuriæ irasceris, in scintillam ignis insufflas: si vero iram comprimis, tu in scintillam expuis, & extinguis. Nonne hoc satius? nonne hoc consultius? Nonne hoc statues in Domino, atque aliis procurabis?

Vide passim vbi de ira vel de mansuetudine: præsertim in Quadragesima, cùm de Christo patiente ageretur.

FERIA QVARTA.

APPARET CHRISTVS SEPTEM DISCIPVLIS DE NOCTE PISCANTIBVS: VBI ET APPARET CHARITAS quæ non cogitat malum.

Mane autem facto, stetit Iesus in littore. Ioan. 21.

VERITAS PRACTICA.

Si Charitas cogitaret malum: malum de Charitate cogitari posset.

RATIO EST, *Quia malum de Charitate cogitari posset, si Charitas*

ritas Charitati pugnantia faceret.
Sed si Charitas cogitaret malum, secum pugnaret seu pugnantia Charitati faceret.
Ergo si Charitas cogitaret malum: malum de Charitate cogitari posset. Quod cum omnino nefas sit, nefas est & cogitare malum de aliis.

I. PVNCTVM.

HISTORIA rei gestæ quæ fusius à sancto Ioanne refertur, videri potest. Summa hæc est: Septem Discipuli Petro duce cùm de nocte piscando, nihil prendidissent: stetit Iesus summo mane in littore, tùm primùm quidem illis incognitus, suasitque ad dexteram nauigij, mitti rete; quo facto cæperunt multitudinem piscium copiosam. Agnouit illicò Ioannes Dominum, dixitque Petro, *Dominus est*; at Petrus statim cæterique ad Eum conuenerunt.

Quæ & alia postquam menti subieceris & tantisper reuolueris; Aduerte quod licet in hac piscatione non peccarint Discipuli, cùm, vt ait sanctus Gregorius, *negotium quod ante conuersionem sine peccato extitit, hoc etiam post conuersionem repetere culpa non fuit*; ac proinde Christus Dominus non potuerit cogitare malum de illis, cum reuera nullum esset: Iudæi tamen, aut alij si vidissent Apostolos sic vnà simul piscantes, forte suspicari potuissent illos repetiisse seculum aut sæcularia negotia quæ videbantur abiecisse. Nonne illi ipsi sunt qui relictis omnibus sequuti sunt Dominum? quid ergo resumunt quod reliquerunt? Quod eò vel maximè in deteriorem partem sumi poterat, cùm diu multumque laborantes nihil magis cæperint, quàm dum primo ante conuersionem dixerunt, *per totã noctẽ laborantes, nihil cæpimus.* Nam si bene agunt, cur non illis adest Christus? Aut si non adest, cur non liceat saltem cogitare & suspicari minus forte prudenter & consultò ab illis agi?

Hom. 24. in Euang.

Luc. 5.

Has humanas cogitationes cùm suscipere possent homines, hoc saltem videbat Christus sic posse ab hominibus de hac discipulorum piscatione male cogitari, sicque illis poterat quod alias dicere, *Non scandalizemus eos.* At vero Christi Charitas, *Matth. 17.*

Charitas est quæ nec cogitat, nec cuiquam imputat malum: Non modo nec ipse Christus cogitat malum : sed nec ab aliis vel tantillum cogitari significat. Contemplare attentius hanc singularem eius Charitatem, perpensis omnibus circumstantiis : Vide vt amanter subuenit laborantibus; vt suauiter cum illis loquitur; vt amicè monet qua parte nauigij mittant rete, fœlicius piscaturi : vt prouidet prunas & panem; vt denique familiariter cum illis prandet & conuersatur; *Afferte*, inquit, *de piscibus quos prendidistis nunc : venite, prandete.* O Charitatem longè remotam à cogitando malo!

Hanc vt imiteris diligentiùs, proponitur Veritas expendenda, quà id ita Charitati necessarium esse asseritur vt Charitas desineret esse Charitas si malum cogitaret. Nam quod dicitur si Charitas cogitaret malum : malum de Charitate cogitari posset, hoc ipsum est dicere, Charitas non esset Charitas : cum si malum de Charitate cogitari posset, iam mala esset Charitas, ac proinde nulla esset, cum malam esse Charitatem non minus repugnet, quam bonum esse malum. Quomodo vero de Charitate malum cogitari posset, si Charitas malum cogitaret, ex eo euidenter probatur, quòd tunc sibi repugnantia faceret: Quis autem dubitet quod si quæ Charitati repugnant, Charitas faceret, si secũ ipsa pugnaret, si se destrueret aut læderet, quis nõ videt quod mala esset Charitas, & quod malum de ea cogitari posset? Cur enim inuidia, cur rixæ, dissensiones, sectæ, scandala, odia, & similes animi motus sunt mali & vetiti, nisi quia Charitati repugnant, Charitatẽ destruunt & pessundant? *Rom. 14.* *si propter cibum frater tuus contristatur, iam non secundum Charitatem ambulas*, inquit Apostolus; quo vno dicto satis sibi visus est demonstrasse, quod malum esset sic contristare fratrem. Nonne & tibi idem videtur? Nonne oppositum bono, malum est? & oppositum optimo, pessimum? Nonne hoc iam à sapiente audiuisti, *Eccles. 33.* *contra malum bonum, contra mortem, vitam?* Et sic reciproce contra bonum, malum : & contra vitam, mortem? quasi diceretur, quod est contra malum, illud est bonum; & quod est contra bonum, illud est malum. Sic ex- *Matth. 12.* presse Dominus contra eos qui Charitatem læserant: *Aut facite arborem bonam, & fructum eius bonum : aut facite arborem malam, & fructum eius malum, si quidem ex fructu arbor cognoscitur.* Id est, aut Charitas bonum aget & erit vera Charitas : aut si bono pu-

gnantia & opposita quædam agat, non erit bona, non erit vera Charitas; *Nec enim potest arbor bona malos fructus facere; neque arbor mala fructus bonos facere.* Ibid. 7.

II. PVNCTVM.

SED *si Charitas cogitaret malum, secum pugnantia faceret & se quodammodo destrueret.*

Quando scilicet cogitatio ita esset voluntaria & diuturna vt iudicium ferretur de malo alterius, nec aliter de persona nisi vt mala temere cogitaretur; tunc plane non minus id opponeretur Charitati, quàm si proximum læderet, cùm tale iudicium, talisue cogitatio nō possit subsistere sine aliqua proximi lęsione & offensa. Sicut enim fieri potest vt reuera malum de quo cogitatur, insit in proximo: sic etiam fieri potest vt non reuera sit; atque in illa incertitudine, non potest non ei fieri iniuria si in deteriorem partem trahas quod posset accipi in meliorem & suauiorem. Nam si accidat vt sæpe fit, quod falsò iudices, nonne est iniuria manifesta? Et cùm id sæpius accidere possit, vt falsò quam verè iudices; nonne vel quando etiam verum iudicares, non desineres tamen ab inferenda aliqua iniuria, quia cum possis falli & errare in iudicio ac cogitatione tua, tu teipsum tamen mauis in periculum illud iniicere, cum præiudicio veritatis & Charitatis, quàm salua Charitate & iustitia, te continere?

Sic apte diuus Hieronymus: *In hoc errore iudicij quæ potest esse certa sententia?* Quod & Cassianus fuse prosequitur in institutionibus monasticis. Quod etiam confirmatur ex naturali lege Charitatis qua quidquid volumus ab aliis nobis fieri, hoc illis præstemus; & quod nolumus fieri, neque hoc illis faciamus. At certum est quod nollemus sic iudicari, & vellemus nobiscum mitius agi; vnde egregiè S. Augustinus: *Maxima pars generis humani, indiscreto iudicio ad reprehendendum prompta & parata esse probatur, cùm tamen non ita velit ab aliis iudicari, quomodo vult alios iudicare.* Contra luciferianos, & Epist. 39. Cass. l. 5. c. 30. Serm. 202. de Temp. Et in Ps. 147.

Atque hinc toties & tam grauiter in Scripturis vetamur omnino iudicare de aliis: *Nolite iudicare vt non iudicemini, in quo enim iudicio iudicaueritis, iudicabimini. PROPTER quod inexcusabilis es, ô homo omnis qui iudicas. TV quis es qui iudicas alienum seruum?* Matth. 7. Rom. 2. Ibid. 14.

Ibid. *Domino suo stat aut cadit. Tu, quid iudicas fratrem tuum aut quid spernis fratrem tuum? omnes stabimus ante tribunal Christi. Vnusquisque nostrum, rationem pro se reddet Deo: non ergo amplius inuicem iudicemus.* Iac. 4. *QVI iudicat fratrem suum detrahit legi & iudicat legem: si autem iudicas legem, non es factor legis sed iudex. Vnus est legislator & iudex qui potest perdere & liberare. Tu autem quis es qui iudicas proximum?*

Quisquis es, quæso te, cur Scriptura id tam vehementer caueat, nisi sit certum periculum in illis incertis ferendis iudiciis? Quodnam autem periculum nisi violandæ Charitatis? Vnde si Charitas cogitat malum, nonne in hoc se periculum injicit, nonne secum pugnantia facit, nonne se destruit?

Adde, cùm Charitatis sit excusare delinquentem quibus modis excusari potest, multi sint autem modi, multæque viæ quibus qui iudicantur, excusentur: quomodo Charitas non secum pugnabit si iudicet potius quam excuset! Sic præclare sanctus Bernardus: Serm. 4. in Cant. *Etiamsi perperàm actum quid deprehendas, nec sic iudices proximum; magis autem excusa. Excusa intentionem si opus non potes; puta ignorantiam, puta subreptionem, puta casum. Quod si omnem omnino dissimulationem rei certitudo recusat, suade nihilominus ipse tibi & dicito apud temetipsum, vehemens fuit nimis tentatio: quid de me illa fecisset, si in me accepisset similiter potestatem?*

Denique cùm sint liberæ hominum cogitationes, ac proinde cùm Charitas in homine tam possit continere cogitationem mali de aliquo, quàm mouere: quare non eam retineat, si sit vera Charitas? aut quomodo vera esse possit Charitas si non eam retineat? Nonne id magis proprium & connaturale est Charitati vt id omne quod proximum tantisper lædat, auersetur & auertat, quantum quidem auerti potest? Serm. 11. in Cant. Sic rursum sanctus Bernardus, vbi post multa de cohibendis iudiciis & cogitationibus à manifestis etiam aliorum delictis, sic concludit; 1. Pet. 4. *Memento quia Charitas operit multitudinem peccatorum*, applicans illud sancti Petri in hunc sensum, vt operire multitudinem peccatorum sit quasi non videre, non cogitare; quantumcumque multa & manifesta sint, tamen ingeniosa Charitas ita scit illa operire, vt quasi non sint, quasi non videat, omnino non cogitet. Quod cum ita sit proprium Charitati vt nemo dubitet; quis dubitare possit si è contra Charitas intueatur peccatum & cogitet malum

proximi, quod ſecum ipſa pugnet, ſeſeque deſtruat?

III. PVNCTVM.

SI ergo *Charitas cogitaret malum: malum de Charitate cogitari poſſet*: Cum cogitari poſſet aliquid contrarium ipſi Charitati, quod non eſt niſi malum. Quod cùm omnino fieri non poſſit, duo hæc ſequantur neceſſe eſt, aut quod vera Charitas non cogitet malum; aut ſi quis cogitet malum non ſit in vera Charitate, ſed falſa & ſimulata, qualis eſt tua ſæpius quæ ſub pretextu curæ & ſolicitudinis de aliorum ſalute & profectu, nimis te angis & torques, ſi quid videlicet quod non placet in proximo videas, tum ſtatim offenditur animus, exacerbatur, commouetur, ſuſpicatur plura quam videat, atque illud etiam quod videt exaggerat. Incertum pro certo habet & apparens pro vero credit; dumque ſic mente verſas aliena facta, putabis eſſe Zelum, putabis eſſe Charitatem! ô mendaces in ſtateris homines. *Pſ. 61.* Non ſic non ſic Charitas cogitat malum, aut ſi ſic cogitat malum: malum hoc de illa veriùs cogitari poteſt, quod non ſit Charitas ſed Zelus ille amarus & contentioſus qui à Scriptura reprobatur, & qui tam alienus eſt à vera Charitate, quam vitium *Iac. 3.* à virtute. Recte omnino Sapiens: *multos ſupplantauit ſuſpicio illorum, & in vanitate detinuit ſenſus illorum.* *Eccleſi. 3.* Vbi illud in *vanitate*, non tantum ſignificat ſuperbiam aut complacentiam ſui, ſed inanitatem & falſitatem rei, quaſi diceret, fruſtra ſuſpicantur & commouentur; nihil eorum eſt quod cogitant, aut non tam graue eſt quàm putant: ſuo ipſi ſenſu detinentur in ſuſpicione & cogitatione mali, non certo & ſolido iudicio. Interim vero patitur iuſtus quando ſic male & falſo iudicatur.

Caue hanc in cogitando de aliis vanitatem & iniuſtitiam. *L. 1. de Imit. Ch. c. 14.* *Ad teipſum oculos reflecte*, inquit pius author, *& aliorum facta caueas iudicare. In iudicando alios homo fruſtra laborat, ſæpius errat & leuiter peccat, ſeipſum vero iudicando & diſcutiendo, ſemper fructuoſè laborat. Sicut res nobis cordi eſt, ſic de ea frequenter iudicamus, nam verum iudicium propter priuatum amorem faciliter perdimus.*

Hoc ipſum grauiter ſanctus Ambroſius: *Cùm vnuſquiſque ſit ſuorum conſcius peccatorum, quomodo poteſt de alterius iudicare pec-* *In Pſ. 18. Hom. 20.*

cato? Iudicet de alterius errore qui non habet quod in seipso condemnet. Iudicet ille qui ad pronuntiandum, nullo odio, nulla offensione, nulla leuitate ducatur. An tu hoc de te iudicare præsumeres, quod nulla in iudicando de aliis leuitate ducaris, nihilque habeas quod in teipso condemnes?

Vide in 3. parte, Feria 2. hebdomadæ 14.

FERIA QVINTA.

CHRISTVS DOMINVS PETRO SVAS PASCENDAS OVES CONCREDIT; SIMVLQVE DEMONSRAT CHARITATEM, quæ non gaudet super iniquitate.

Pasce agnos meos, pasce oues meas. Ioan. 21.

VERITAS PRACTICA.

Gaudere super iniquitate, plerumque est iniquius quam ipsam iniquitatem admittere.

RATIO EST, Quia quo magis voluntarium est malum eo est maius seu iniquius.

Atqui gaudere super iniquitate, plerumque magis est voluntarium, quàm ipsam iniquitatem admittere.

Ergo & est iniquius.

I. PVNCTVM.

C*VM prandissent*, inquit sanctus Ioannes Euangelista, *dicit Simoni Petro Iesus, Simon Ioannis diligis me plus his; dicit ei, Etiam Domine, tu scis quia amo te; Dicit ei, pasce agnos meos. Dicit ei iterum, Simon Ioannis, diligis me? Ait illi,*

etiam Domine tu scis, quia amo te; Dicit ei, pasce agnos meos. Dicit ei tertio, Simon Ioannis amas me? Contristatus est Petrus quia dixit ei tertio, amas me; & dixit ei, Domine tu nosti omnia, tu scis quia amo te; Dixit ei, pasce oues meas.

Expende hic primo quàm præcipuè fundata sit Ecclesia & Religio Christiana in cognitione & amore Domini nostri Iesu Christi. Quando enim Dominus promisit claues regni cœlorum Petro, hanc exegit ab eo fidei confessionem, *Tu es Christus filius Dei viui*; Nunc vero cùm ei tradit quod promisit, amorem sui postulat; *& negationi trinæ trina confessio redditur, ne minus amori lingua seruiat quam timori*; vt ait S. Augustinus. *Matth.16.*

Deinde considera quod si Petrus ostendit se amare Christum Dominum, acceptando curam ouium Christi, quanto magis ipse Dominus Petrum & oues suas diligere significauit, quando pastori prouidit omnia quæ ad pascendas & seruandas oues essent opportuna? Cumque in primis potestas remittendi peccata fuerit necessaria, Cogita quam amplam & integram primo quidem ipsi Petro tradiderit, dicens ei, *quodcumque ligaueris super terram, erit ligatum & in cœlis; & quodcumque solueris super terram, erit solutum & in cœlis*; Tum vero reliquis simul Apostolis: *Accipite spiritum sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis.* *Matth 16.* *Ioan.20.*

Tertio quod hic maxime est proprium, expende quàm verè de hac Christi Domini Charitate dici possit, *quod non gaudeat super iniquitate.* Cùm enim tùm iniquitas maxima in mundo abūdaret, & meritas à Diuina Iustitia prouocaret pœnas, En potius Diuina Clementia veniam, remissionem, relaxationem, & omnium peccatorum condonationem loquitur, & prædicat, sicut ante ex Propheta Christus ipse Dominus declararat: *Euangelizare pauperibus misit me, sanare contritos corde, prædicare captiuis remissionem, & cæcis visum, dimittere confractos in remissionem, prædicare annum Domini acceptum & diem retributionis.* *Luc. 4.* *Is. 61.*

Hæc est vere Charitas quæ non gaudet super iniquitate, cùm ei potius condoleat & commisereatur, & remedium afferat. Huic Charitati debes salutem tuam, cùm ei debeas peccatorum tuorum remissionem sine qua nulla est salus.

Et vero hanc vt imiteris, caueasque diligenter ne aliquando gaudeas super iniquitate, Attende ex Veritate proposita, quàm illud iniquum & impium sit supra ipsam etiam iniquitatem de

qua gauderes. Nempe illud peccatum semper habetur iniquius quod à liberiori profectum est voluntate. Est enim libertas voluntatis, & aduertentia intellectus, principium & radix totius malitiæ & iniquitatis, vnde quò voluntas erit liberior siue quò iniquitas erit magis voluntaria, eo erit grauior, vt expressè sanctus Thomas: *Actus*, inquit, *intantum est peccatum, inquantum est voluntarius, & in nobis existens: esse autem aliquid in nobis dicitur per rationem & voluntatem: vnde quanto ratio & voluntas ex se aliquid agunt, non ex impulsu passionis, magis est voluntarium & in nobis existens, & secundum hoc passio minuit peccatum, inquantum minuit voluntarium: passio autem consequens magis auget, vel potius est signum magnitudinis eius, inquantum demonstrat intentionem voluntatis ad actum peccati.* Idemque alibi: *Cum peccatum principaliter in voluntate consistat, quanto motus peccati est magis proprius voluntati, tantò peccatum est grauius, cæteris paribus.* Atque hinc Apostolus: *voluntariè peccantibus nobis, iam non relinquitur pro peccatis hostia:* Quasi diceret, cùm alia aliis sint magis voluntaria peccata, si quæ sint magis voluntaria, sunt grauiora & difficilius remittuntur. O quanta voluntati humanæ debetur vigilantia, vnde tantum importatur detrimenti!

1. 2. q. 77. a. 6.

q. 78. a. 4.

Hebr. 10.

II. PVNCTVM.

A*T QVI gaudere super iniquitate plerumque magis est voluntarium, quam ipsam iniquitatem admittere.*

Cùm enim multa libertatem seu voluntarium in ipso peccati actu diminuere possint, vt inaduertentia, fragilitas, præcipitatio, acceptæ iniuriæ sensus, quælibet passio quæ dicitur antecedens, aut metus impendentis mali, vel quid simile de quo S. Thomas & alij, tum nihil horum in gaudio quod sentitur super iniquitate, locum habere potest; valde enim libere & plene voluntariè concipitur tale gaudium, & est expressa quædam peccati approbatio, & supremus veluti gradus peccantium; vnde Sapiens, *Qui lætantur cum malefecerint & exultant in rebus pessimis*, & iterum, *qui exultant in malis, consenescunt in malo.* Sanctus item Iacobus: *nunc autem exultatis in superbiis vestris, omnis exultatio talis maligna est:* quasi diceretur, hoc est quod præcipuè indicat malignitatem animi, sic exultare in peccato. *Agnitio vultus eorum respondit eis, væ animæ eorum.* Sic apte Propheta & grauiter.

1. 2. q. 77.

Pr. 2.

Ecclesi. 17.

Is. 3.

III. PVN-

III. PVNCTVM.

SIC *ergo gaudere super iniquitate, plerumque est iniquius quàm ipsam iniquitatem admittere:* Quia maior est libertatis & voluntatis accessio, vnde maior exurgit iniquitas. *Prodiit quasi ex adipe iniquitas eorum: transierunt in affectum cordis: iniquitatem in excelso locuti sunt.* Ps. 72. Quæ certe consideratio plurimum valere debet ad compescendum illud gaudium, cùm forte nolles illud peccasse quod alium gaudes perpetrasse; & tamen gaudendo idem peccas & grauius, vt vidisti. Quod validè confirmatur ex ante dictis, vbi ostensum est, quòd qui ruina gaudet inimici, ruinam eius in se trahit. Vide in hac parte, Sabbatum hebdomadæ 3. in Quadragesima.

Certe quàm verum est illud sancti Augustini, *Gaude bono meo & tuum est*, tam certum est istud: si gaudes malo meo, tuum est; hoc enim efficit gaudium in quamcumque se dedat partem, vt meritum vel demeritum participet eius operis cui congaudet; *Quoniam qui talia agunt digni sunt morte: non solum qui ea faciunt sed etiam qui consentiunt facientibus.* Rom. 1. Adde quod cùm istud gaudium sit manifestè contra Charitatem, tam longe grauius esse poterit iniquitate alterius, quàm virtus cui opponitur talis iniquitas, erit inferior Charitate. *Inuidia Diaboli mors intrauit in orbem terrarum, imitantur autem eum qui sunt ex parte illius,* inquit Sapiens; Vellesne ex parte esse Diaboli? At illius plane sunt qui gaudent super iniquitate, quoniam hoc est vnum ipsius gaudium. Sap. 2.

FERIA SEXTA.

CHRISTVS DOMINVS MITTENS SVOS IN VNIVERSVM MVNDVM, ET PROMITTENS SE MIRACVLIS CONFIRMATVRVM QVAE PRAEDICARENT, OSTENDIT

CHARITATEM quæ congaudet veritati.

Euntes in mundum vniuersum, prædicate Euangelium omni Creaturæ. Marci 16.

VERITAS PRACTICA.

Aut amandus tui contemptus, & te contemnenti congaudendum: aut non amanda Charitas quæ congaudet veritati.

RATIO EST, Quia vbicumque est Veritas, eam amat & congaudet illi Charitas, aut ipsa Charitas non amatur & deponetur.

Sed in tui contemptu, est veritas, seu veritas est te esse contemnendum.

Ergo ex illa Charitate aut amandus est tui contemptus, aut illa Charitas non amanda & deponenda. Quod cum sit damnosissimum, assumenda hæc consideratio ad faciliorem contemptus sui tolerantiam.

I. PVNCTVM.

HVC referenda sunt quæ habentur Marci vltimo, vbi Dominus apparens vndecim recumbentibus, *exprobrauit incredulitatem eorum & duritiam cordis, quia his qui viderant Eum resurrexisse, non crediderunt. Et dixit eis; Euntes in mundum vniuersum prædicate Euangelium omni Creaturæ. Qui crediderit & baptizatus fuerit, saluus erit: qui verò non crediderit, condemnabitur. Signa autem eos qui crediderint, hæc sequentur; in nomine meo dæmonia ejicient, linguis loquentur nouis, serpentes tollent;* Et quæ plura habentur, ex quibus patet primo quidem Christi Domini Charitas qui mundo vniuerso prouidet & constituit Prædicatores qui eum veritatibus Euangelicis imbuant; tùm

vero etiam apparet ea Charitas *quæ congaudet Veritati*, quando promittit se miraculis confirmaturum Veritates illas quæ prædicarentur & crederentur; Eſt enim miraculum approbatio quædam cæleſtis & Diuina illius doctrinæ, cuius causâ tale patratur miraculum, vnde prædicantibus vbique Euangelium Apoſtolis cui Dominus cooperaretur & quorum ſermonem confirmaret ſequentibus ſignis, tàm certò ipſa erat eius Charitas quæ tùm verè congaudebat Veritati, quàm certum erat ſic comprobari Veritatem.

Hinc porro diſce ad ſtabiliendum magis magiſque tui Contemptum in quo tam ſæpe laboras, quod ſi habes illam Charitatem, gaudebis te contemni, & congaudebis te contemnenti; aut ſi non ita gaudeas, verendũ maximopere ne deſit illa Charitas. Nam vbicumque eſt Veritas, illi congaudet Charitas, id eſt, gaudet de illa veritate quiſquis habet illam Charitatem; Eſt enim proprietas Charitatis indiuidua, vt quamlibet veritatem amet, approbet & magnifaciat. Nam cùm Veritas & Charitas ſint à Deo, tam neceſſe eſt Veritatem à Charitate coli, quàm Charitatem à veritate prædicari: Vnde Apoſtolus tam ſæpe vtramque coniungit vt vix vnam ab alia ſeparet. *Veritatem*, inquit, *facientes in Charitate, creſcamus in illo per omnia qui eſt Chriſtus.* Et alibi, *in iis qui pereunt, eo quod Charitatem Veritatis non receperint vt ſalui fierent.* Audiſne anima? aut pereundum, aut Charitas veritatis recipienda. *Epheſ. 4.* *2. Th. ſſ. 2.*

II. PVNCTVM.

SED *ipſa eſt Veritas, Tui contemptus: Ipſa eſt veritas, te contemptibilem eſſe & contemnendum; Ipſa eſt veritas te dignum eſſe omni opprobrio & contemptu.*

Licet enim is qui te contemnit, forte peccet; aut forte id falſum dicat vel cogitet quo te contemnat; aliunde tamen tam verum eſt te ſemper eſſe dignum omni opprobrio, vt quidquid dicant & ſentiant homines, id ſemper verum ſit; Nam reuera peccator es, & in veritate ſeu coram Deo, omnis peccator ſe omni contemptu dignum exiſtimare debet, aut neſcit quid ſit eſſe peccatorem. Apte Propheta; *Contemptibilis tu es valde, ſuperbia cordis tui extulit te.* Cui conformiter Author libri de Imitatione *Abdias.*

L. 3. c. 4. Iesu. *Ego te docebo, ait veritas, quæ recta sunt & placita coram me. Cogita peccata tua cum displicentia magna & mœrore, & numquam reputes te aliquid esse propter opera bona. Reuera peccator es, & multis passionibus obnoxius & implicatus. Ex te semper ad nihil tendis, & citò laberis, citò vinceris, citò turbaris, citò dissolueris. Non habes quicquam vnde possis gloriari, sed multa, vnde te debeas vilificare; quia multò infirmior es quàm vales comprehendere. Nihil ergo magnum tibi videatur ex omnibus quæ agis: nil grande, nil pretiosum & admirabile, nil reputatione appareat dignum, nil altum, nil verè laudabile & desiderabile nisi quod æternum est. Placeat tibi super omnia, æterna veritas, displiceat tibi super omnia, semper maxima vilitas* c. 13. *tua.* Et in alio capite eiusdem libri, *Quid habes homo inanis conqueri? Quid sordide peccator, potes contradicere exprobrantibus tibi, qui toties Deum offendisti & toties infernum meruisti? sed pepercit tibi oculus meus, quia pretiosa fuit anima tua in conspectu meo, vt cognosceres dilectionem meam, & gratus semper beneficiis meis existeres, & ad veram subiectionem & humilitatem te iugiter dares, PATIENTERQVE PROPRIVM CONTEMPTVM FERRES.*

Digna certe consideratio quæ diligenter expendatur. Nonne pœnas inferni & opprobrium illud sempiternum meruisti! At ecce commutauit illud Deus in leuem illum contemptum qui modo tibi accidit. Fecitne tibi Deus iniuriam? Cur autem non auderes dicere tibi ab eo factam iniuriam, nisi quia reus es & reuera dignus tali pœna? An concedes te dignum quidem contemptu qui à Dæmonibus apud Inferos inferretur, & negabis te illo dignum qui ab hominibus hîc in mundo ferendus est? hæc est peccati tui pœna quam nisi fatearis te mereri, vix te peccato- Ps. 118. rem agnosces. *Cognoui Domine, quia æquitas iudicia tua: & in veritate tua humiliasti me.*

III. PVNCTVM.

AVT ergo est amandus tui contemptus & te contemnenti congaudendum: aut non amanda Charitas quæ congaudet omni veritati, qualis est illa quæ de contemptu tui tam certa est quàm te esse peccatorem. Quod egregie confirmatur ex his quæ passim habet san- L. 14. de ctus Augustinus, duos nempe amores fecisse duas Ciuitates, Ciuit. c. 28. vnam à contemptu sui vsque ad amorem Dei; alteram ab amore

ſui vſque ad contemptum Dei; vbi manifeſtè opponit Charitatem, & amorem noſtri; & tam neceſſario infert contemptum tui ex Charitate Dei, quàm contemptum Dei ex inordinato amore tui.

O quale illud, *Deum à te contemni!* poſſeſne id admittere? Ergo admittendus tui contemptus. Et nullus ita te poteſt deprimere & contemnere, quin tu ipſe teipſum magis infrà ducas & ſpernas, quia te magis quam vllus alius debes agnoſcere peccatorem & contemnendum. Et licet iſta ſenſu non percipiantur, imo contraria ſæpe ſentiantur; tamen agendum eſt fide & ratione, tùm quidquid contradicat appetitus aut reluctetur ſenſus, dicendum cum Dauide; *Quid mihi & vobis eſt? Dimittite eum vt maledicat, iuxta præceptum Domini: Dominus enim præcepit ei, vt malediceret, & quis eſt qui audeat dicere, quare ſic fecerit?* 2. Reg. 16.

Itemque cum Diuino Kempenſi, *Domine in cæcitate ſumus; & vanitate citò ſeducimur. Si rectè me inſpicio, numquam mihi facta eſt iniuria ab aliqua creatura, vnde nec iuſte habeo conqueri aduerſum te. Quia autem frequenter & grauiter peccaui tibi, merito armatur contra me omnis creatura. Mihi igitur iuſtè debetur confuſio & contemptus, tibi autem laus & gloria.* L. 3. c. 41.

Vide in hac parte totam hebdomadam 4. Quadrageſimæ. Et in 3. parte, Sabbatum hebdom. 8.

SABBATO.

DE MIRACVLIS SPIRITVALIBVS QVAE CHARITAS DOMINI QVOTIDIE OPERATVR, VT OSTENDAT SE CONGAVDERE VERITATI.

In nomine meo Dæmonia ejicient, linguis loquentur nouis, ſerpentes tollent, & ſi mortiferum quid biberint, non eis nocebit: Super ægros manus imponent, & bene habebunt. Marci 16.

VERITAS PRACTICA.

Sapienter Ille, qui maluit liber peccato poſſideri à Dæmone, quàm vel leui cum peccato liberare poſſeſſos.

Anonymus ille eſt, de quo ſic Surius in vita ſancti Seuerini Noricorum Apoſtoli, octauo Ianuarij. *Seuerus,* inquit, *Sulpitius refert ex relatione Poſthumij, virum quemdam magnis virtutibus ſignisque mirabilem, ad expellendam de corde ſuo iactantiæ vanitatem quam incurrerat, exoraſſe vt permiſſa in ſe, menſibus quinque, Diaboli poteſtate, ſimilis his fieret quos ipſe curauerat.* Et poſt pauca: *Itaque correptus à Dæmone, tentus in vinculis, omnia quæ Energumeni ferre ſolent perpeſſus, quinto demum menſe curatus eſt, non tantum à Dæmone, ſed quod illi erat vtilius atque optatius, ab elationis vanitate.*

Iam ergo quod Sapienter ille maluerit liber peccato poſſideri à Dæmone, quàm vel leui cum peccato liberare poſſeſſos:

RATIO eſt, quia Sapientis eſt ex duobus malis ſemper minus eligere, ſeu maius euitare.

Sed poſſideri à Dæmone, minus malum eſt quàm vel leue peccatum committere, quacunque de cauſa.

Ergo Sapienter Ille qui maluit liber peccato poſſideri à Dæmone, quàm vel leui cum peccato liberare poſſeſſos. Quod certe eſt conſideratione digniſſimum.

I. PVNCTVM.

LICET idem Euangelium eademque Veritas quæ olim ab Apoſtolis, etiam nunc prædicetur & obſeruetur, non tamen eadem ſemper, ſeu non eodem modo facta ſequuntur miracula; non iam ita frequenter Dæmones ejiciuntur è corporibus ſicut olim; non linguæ audiuntur nouæ, non ſerpentes, non morbi omnes ſic tolluntur, aut ſimilia patrantur miracula, ſicut initio naſcentis Eccleſiæ; nec tamen propterea Charitas Domini deeſt quin ſemper appareat & congaudeat Veritati prædicatæ, creditæ & obſeruatæ. Nam quod primis tem-

poribus, sensibili fiebat modo circa Corporum Sanitatem, id spirituali nunc & inuisibili gratia geritur circa Salutem & Sanctitatem animarum. Vt fusè tractat Cassianus collatione duodecima, capite duodecimo.

Quid enim est peccatum expelli aut prauos ab anima motus coerceri, nec non vitiosos exui habitus, quid aliud inquam est quam Dæmonem pelli aut serpentes vel morbos tolli? Et cùm per Euangelicæ veritatis prædicationem & obseruantiam sic anima liberetur peccato, suisque prauis affectibus vt iã plane aliter viuat & loquatur, nonne ea est Diuinæ Charitatis operatio quæ se semper ostendit congaudere Veritati? Sic apertè diuus Gregorius: *Habemus*, inquit, *de his signis atque virtutibus quæ adhuc subtilius considerare debeamus: Sancta quippe Ecclesia quotidie spiritualiter facit quod tunc per Apostolos corporaliter faciebat.* Quæ postquàm fusius declarauit, sic concludit: *quæ nimirum miracula tanto maiora sunt, quanto spiritualia: tanto maiora sunt quanto per hæc non corpora sed animæ suscitantur.* Hom. 29. in Euang.

Quæ quidem postrema verba sunt valde consideranda: neque enim ita fert communis opinio & vulgaris sensus de miraculis. Vide quanti fiat apud homines, Dæmonem expelli à corpore, mortuum suscitari, aut aliud simile miraculum; Et certe est quod colatur & celebretur Gratia quæ gratis data dicitur & cui totus non æquiparetur mundus; verum si comparetur cum Gratia sanctificante, cum Charitate aut aliis virtutum heroïcis & meritoriis actibus, qui dicuntur miracula spiritualia: certissimum est quod ait sanctus Gregorius, tanto hæc præstare miraculis corporalibus quanto animam Corpori, quanto sanitatem corporis sanctitati animæ, & quanto vitam spiritualem ac æternam temporali.

Nouerat hoc ille Sanctus qui cùm in Dæmones ex humanis corporibus expellendos diuinum quoddam exerceret imperium, timeretq; sibi à vana gloria; *Sapienter maluit liber peccato ab ipso dæmone quem expellebat possideri, quàm vel leui cum peccato liberare possessos.* Quæ sancti Viri sentẽtia quia plurimum facit ad discretionem veri boni, verique mali; idcirco Veritatis loco Practicæ nobis esse debet, quæ sic aperte declaretur & attentius consideretur.

Constanter illud tenendum est quod ex duobus malis grauius

semper est declinandum, & minus eligendum: quando videlicet vtrumque simul euitari non potest, & necessitas quædam incumbit, aut manifestum periculum incurrendi in alterutrum è duobus; tunc perinde Ratio & Religio suadent maius malum esse vitandum, sicut omne malum esse fugiendum. Cùm sint autem duo præcipua malorum genera, quæ diuersas sub se species continent, nempe malum morale seu spirituale quod est malum culpæ: & malum naturale seu temporale quod est malum pœnæ: sic Propositio debet intelligi, vt si necesse sit incidere in malum aliquod naturale vel morale; morale hoc fugiatur potius quam naturale; quia maius est malum, vt dicetur sequenti puncto. Si vero etiam duo concurrant moralia, in quorum alterum necesse sit cadere, tunc minus eligatur, sicut natura satis docet ex duobus naturalibus & sensibilibus malis, illud fugere quod est grauius, & eligere potius morbum quam mortem, medicinam quam morbum, venæ præcisionem quam brachij, aut certe iacturam brachij quam totius corporis. *Sic nemo vmquam carnem suam odio habuit, sed & nutrit & fouet eam, sicut Christus Ecclesiam*, inquit Apostolus, id est, si de carne seu de vita naturali conseruanda solum agatur, certe debet præferri bonis aliis naturalibus, nec pro pecunia vel prædiis & domibus vita est prodigenda: Sed si agatur de anima, tunc ait Idem, *debitores sumus non carni, vt secundum carnem viuamus*. Et præclare S. Bernardus: *sic amet anima carnem, vt non ipsa in carnem transiisse putetur, dicaturque ei à Domino, non permanebit spiritus meus in homine quia caro est: Diligat anima carnem suam, sed multo magis suam ipsius animam seruet. Amet Adam Euam suam, sed non sic amet, vt voci eius plus obediat quàm Diuinæ. Denique ne ipsi quidem expedit sic amari, vt videlicet cui interim caues à flagello paternæ correptionis, thesaurizes iram æternæ damnationis.*

Ephes 5.

Rom. 8.

Serm. 10. in Ps. Qui habitat.

II. PVNCTVM.

SED possideri à Dæmone, minus malum est quàm vel leue peccatum committere, quacumque de causa.

Est enim illud malum ex eo genere quod diximus naturale, & pœnæ, nempe quo corpus diuexetur; aliud vero malum est morale & culpæ, quo non tantùm anima læditur, sed & ipse Deus offenditur:

offenditur: vnde quanta est distantia non solum animæ & corporis sed & ipsius Dei, & hominis ac totius vniuersi, tanta omnino est inter vtrumque illud malum; ac proinde minus est mali quidquid omnes patiantur homines, siue in terra, siue in purgatorio, seu etiam in Inferno, quam vel vnum veniale peccatum: quia quamtumcumque grauis sit illa pœna, pœna est hominum, malum est creaturæ: At peccatum, malum est Creatoris, læsio est & iniuria Diuinæ maiestatis; quod malum etiamsi leue sit in suo genere, in eo tamen genere mali est, vt minimum huius generis malum sit maius maximo & grauissimo alterius generis malo: atque illud quod communiter dicitur, maximè hic locum habeat: *Infimum supremi, maius est supremo infimi.*

Iobum intuere suis inuolutum pœnis à planta pedis ad verticem, admirare quo mentis robore tantam malorum molem sustineat potius quam se mortali culpa inquinet: verùm quæ est humana fragilitas, in venialem incidit, & vt ipse loquitur, *insipienter locutus est, & quæ vltra modum excederent scientiam ipsius:* *Iob, 42.* tanta verò eum pœnitudo huius offensæ tenuit vt quasi nihil pateretur, nouas sibi pœnas imposuerit quibus illam culpam expiaret, cuius malum sentiebat esse grauius quàm quidquid in corpore sustineret, quia scilicet Iobus se maiorem Deum norat, quem se vel leuiter offendisse videbat. *Idcirco*, inquit, *ipse me reprehendo, & ago pœnitentiam in fauilla & cinere.*

Atque hoc est quod pro certo apud omnes & ex fide docetur, dolorem Contritionis seu Attritionis vel de vno peccato, super omnem esse dolorem, non quidem in sensu, sed in appretiatione: id est, si fieret optio sustinendi quoscumque mentis & corporis cruciatus, aut peccandi: eligerentur potius quæcumque mala pœnæ, quàm vel minimum culpæ malum. *Melius est mihi absque* *Dan. 13.* *opere incidere in manus vestras, quàm peccare in conspectu Domini.* Sic pudica Susanna, sic fidelis quæque Anima; vel si quæ non ita sentiret & loqueretur, infidelis esset, impœnitens esset, peccatrix esset, atque si in eo statu moreretur, in peccato moreretur.

III. PVNCTVM.

SAPIENTER *Ille igitur qui maluit liber peccato possideri à Dæmone, quam vel leui cum peccato liberare possessos*; quia Sapientis & Christiani est ex duobus malis semper euitare grauius, & eligere minus: possideri autem à Dæmone, minus malum est quàm vel leue peccatum, quacumque de causa, pro damnatis etiam omnibus liberandis, commissum, cùm sit Dei offensa, quæ quantumuis minima, purgatoriis tamen ignibus expiari debet qui omnes huius vitæ acerbitates & cruciatus sua superant

Matth. 5. grauitate pœnæ. *Amen dico tibi*, ait ipse Christus, *non exies inde,*

Luc. 12. *donec reddas nouissimum quadrantem: donec etiam nouissimum minutum reddas*: id est nullum est minimum culpæ malum cuius non debitæ soluantur pœnæ, & cuius pœnæ soluendæ non sint grauissimæ, si cum huius vitæ pœnis comparentur.

In obitu Humberti. *Illud scitote*, inquit sanctus Bernardus, *quod post hanc vitam in purgabilibus locis, centupliciter quæ fuerint hic neglecta redduntur vsque ad nouissimum quadrantem.* Sanctus item Augustinus: *Ille purgatorius ignis durior erit quàm quid potest in hoc sæculo pœnarum videri aut cogitari aut sentiri.* (Serm. 41. de sanctis.) Cur porro illic tam graues pœnæ pro minima culpa, nisi quia minima culpa grauius & maius est malum, malis his omnibus pœnæ?

Sic Dæmon ipse acerrimus hominum hostis non tam curat homines diuexare quàm in peccatum inducere; hoc vnum pro fine habet, per pœnas vel per illecebras, in malum culpæ prouocare: quia hoc scilicet nouit vnum esse malum.

Quin quod ipse Deus Diuinique homines vtuntur pœnis corporalibus, atque ipso etiam Dæmone, velut flagello, ad euitandas quascumque culpas. Quod non sic fieret nisi culpa maius esset malum quàm pœna, quàmue Dæmon possidens corpus aut

1. Cor. 5. torquens hominem, vnde Apostolus tradidisse se ait, *hominem, Satanæ in interitum carnis, vt spiritus saluus sit in die Domini.*

Denique pœnarum omnium causa, peccatum est, pœnam vult Deus & statuit; at peccatum velle numquam potest. Tu è contra, vis peccatum, nec vis pœnam quæ esset necessaria ad illud euitandum, & quam si velles, peccato abstineres. Cur autem non vis pœnam nisi quia maius putas malum? Caue id dein-

ceps credas; & illud sancti Anselmi adiunge ad sententiam huius sancti Viri quam modo explanamus: *Si hinc peccati pudorem, & illinc gehennæ cernerem horrorem, & necessariò vni eorum haberem immergi; prius me in Infernum immergerem, quàm peccatum in me immitterem. Mallem enim purus à peccato & innocens gehennam intrare, quàm peccati sorde pollutus, cælorum regna tenere; cùm constet solos malos in inferno torqueri: & solos bonos in cælesti beatitudine foueri.* Tu idem fortè dixeris quando abest peccandi occasio: sed quando hæc adest, tunc indicandum an verè dixeris.

L. de similitudinibus c. 190.

DOMINICA IV. POST PASCHA.

DE NECESSARIO CHRISTI DISCESSV, ET IN EIVS VICEM VENTVRO SPIRITV SANCTO, QVI MVNDVM ARGVAT DE PECCATO. Ioan. 6.

VERITATES DIVERSÆ PRACTICÆ.

Vado ad eum qui misit me.

Sicut à Deo, sic ad Deum.

SENSVS est, quod sicut à Deo sumus, sic nos ad Eum nostraque omnia referamus. Tanta est necessitas vnius atque alterius. Differentia quidem est necessitatis, quandoquidem illa est Physica & extra nos posita, quâ sumus à Deo; altera verò quâ nos ad eum referamus, est Moralis, & à nobis cum diuina dependens gratia; sed tamen hæc tam vna tantaque est necessitas, vt verè dici possit, quòd sicut necessariò sumus à Deo, sic necessarium sit vt nos ad eum referamus. Liberum quidem nobis est, vt id actu fiat cum gratia; sed ne desimus gratiæ, nostroque debito, persuadeamur oportet id esse nobis tam necessarium quàm si non esset liberum.

RATIO hæc est inter alias, quòd non minus de fide sit, Deum esse necessariò Finem nostrum, ad quem nos nostraque omnia referre debeamus, quàm necessarium esse Principium nostrum à quo sumus.

Sed posita illa fide, si velimus debito nostro satisfacere, tam ne-

cessarium nobis est vt nos ad Deum nostraque omnia referamus, quam si non essemus liberi.

Ergo sicut à Deo, sic ad Deum. Sicut non dubitamus de vno, sic certi simus de alio: sicque in praxi quod nostrum est cum gratia constanter peragamus.

De prima propositione passim omnes Theologi, quos inter accuratè Lessius tractatu de perfectionibus moribusque diuinis, libro 14. Satisque patent omnibus sacræ Scripturæ tam euidenter vtrumque simul proponentes, vt qui agnoscat Deum esse nostrum principium à quo sumus, agnoscat & esse finem cuius gratia sumus, & ad quem nos nostraque omnia referre teneamur. *Ego Dominus, primus & nouissimus ego sum. EGO primus & ego nouissimus, & absque me non est Deus. PROPTER me, propter me faciam, vt non blasphemer, & gloriam meam alteri non dabo. Audi me Iacob & Israel quem ego voco: Ego ipse, Ego primus & ego nouissimus; manus quoque mea fundauit terram, & dextera mea mensa est cælos, Ego vocabo eos & stabunt simul.* Quasi diceret, hoc in primis attende quisquis es Dei cultor, sicut ego sum Primus & Princeps, à quo sunt omnes creaturæ, sic Ego ipse sum Nouissimus, & omnium Finis ad quem referri debent. Et quidem cæli ac terra statim atque iussero, sistent se vt famuli ad nutum heri sui; tu verò fili, liber es, sed vt me audias, vt ad me venias inuito, excito, moneo: si libertatem tuam spectas, quod voles facies; si tuum verò debitum, non minus venies quam cætera creata omnia.

Is. 41. 44. 48.

Ne cui verò esset ambiguum, quin vox, *nouissimus*, æque significaret finem; *ac primus*, principium; sic alibi tria hæc simul vnà conjunguntur, vt nullus ambigendi supersit locus. *Ego sum α & ω, primus & nouissimus, principium & finis.* Quod quidem ita de fide est, vt cùm vigeret Arianismus, Christiani morientes qui se volebant orthodoxos profiteri, suis in sepulchris incidi curabant α & ω, quasi dicerent, se in illa vixisse & mortuos esse fide quæ Iesum profiteretur æquè esse Deum ac Deum Patrem, & æquè de vtroque intelligi quòd sit principium & finis noster; *Qui*, vt ait Sapiens, *vniuersa propter semetipsum operatus est*: Et Apostolus, *ex ipso & per ipsum & in ipso sunt omnia*, græcè est εἰς αὐτὸν in ipsum, siue ad ipsum, vt ipsemet Apostolus alibi clarè

Apoc. 22. Apud Corn. Apr. 1. ex Ambr. Morales. Prou. 16. Rom. 11.

Hebr. 2. ait, *Propter quem omnia, & per quem omnia.*

Ibid. 2. Denique quantùm indubitanter Deus dicitur & creditur Do-
Matth. 11. minus noster, Dominus Cæli ac Terræ, Dominus omnium, tam certò affirmatur esse finis noster, vt non sit aliud esse Dominum,
Eccl. 17. quàm de nobis posse statuere prout velit; nec sit aliud, esse finem nostrum, quàm vt sic prout velit de nobis statuat; & quod statuerit, planè velimus. *Dominus est, quod bonum est in oculis suis, fa-*
1. Reg. 3. *ciat.* Nonne id credis & dicis?

SED, quæ est altera propositio, *si certa fide hoc creditur, velimusque debito nostro satisfacere, tàm necessarium nobis est, vt nos ad Deum nostraque omnia referamus, quàm si non essemus liberi*; Neque enim talis libertas nos à debitis nostris magis exoluit, quàm à cæteris omnibus Christianæ iustitiæ tùm positiuis, tùm negatiuis officiis, ad quæ præstanda similiter liberi sumus. Sed quo sensu liberi? nempe vt possimus nolle, aut velle cum gratia: si autem volumus, libere ac voluntarie, id velimus quod debemus: atque hoc ipsum quod debemus & volumus, semper exequamur, non necessario sicut animantes belluæ, non coactè sicut seruiles ani-
1. Tim. 1. mæ. Quo in sensu etiam dixit Apostolus, *legem iusto non esse positam*, id est, non coerceri iustos legibus sicut iniustos, quia vltro illi & sponte legem obseruant: Sunt enim in qualibet lege tria consideranda, nempe *obligare, dirigere*, & *coercere siue punire.* Duo priora lex in iustos æque vt iniustos exercet, tertium verò in iniustos qui se duobus primis non subjiciunt.

Hoc ipso itaque quo agnoscis Deum esse finem tuum, tanta necessitate, tanto iure, tantaque teneris obligatione, te ad illum totum referre, quanta est ipsa quodammodò necessitas quâ Deus est finis tuus. Expende verba, necessitatem pondera, vide etiam atque etiam qualis quantaque sit illa necessitas, *Deum esse finem tuum*, nempe vt aliter omnino non possit esse; Nec enim potest Deus non esse finis noster, tanta est huius perfectionis in Deo necessitas, quanta est eius absolutæ perfectionis, imò & existentiæ, quâ certe necessitate nihil maius dici potest. Sic ergo de te cogita: sic te obstrictum crede ad finem illum tuum prosequendum, vt aliter licitè non possis velle. Liberum tibi quidem est licite vel illicitè velle quod agas: sed posito quod velis tantùm, sicut tantùm velle debes, licitè agere; tam necessarium tibi

eſt ad illum finem tendere, quàm quod de Deo dicimus, illum eſſe neceſſariò finem noſtrum.

O ſtrictiſſimam ſimul & liberrimam, atque amantiſſimam neceſſitatem! Quis enim non libens volens ſeſe illi ſubiiciat? quid illo Fine præſtantius? quid delectabilius? aut quid vtilius? Et tamen quàm pauci ſe totos illò referunt? quàm multi contrà toti ſunt in concupiſcentiis tam ſtudioſè complendis, quaſi finem & ſcopum alium non haberent! Tu in quantis hic delinquas, attentè diſcute. Ne ita ſpectes quid bene agas quàm quid non bene, nam totum bene tali fini debetur. Expreſſa vox eſt in illo primo & maximo mandatorum mandato, *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo*; Nam *cùm Deus*, inquit ſanctus Thomas, *vt vltimus finis ſit diligendus, ad quem omnia ſunt referenda, decuit nobis mandari vt eum ex toto corde diligeremus.* Et paulo poſt, *& ideo totalitas quædam fuit deſignanda circa præceptum de dilectione.* Et tum ſequenti articulo, *conuenienter nobis præcipitur, vt Deum diligamus ex toto corde, id eſt, vt tota noſtra in Deum referatur intentio.* 2. p. q. 44. a. 4. & 5.

Qua de re vide in 1. parte, die 3. & 4. Ianuarij. In 4. parte, Dominicam 17. Ibidemque præcipuè Sabbato hebdomadæ 15. vbi de libertate proponuntur hæ duæ Veritates ſuprà dictis multùm accommodæ.

Quâ re vnâ potiſſimum à Dei, cultu auocamur, eâdem potius ad eum aduocandi ſumus. *Nempe, libertate.*

Tantùm abeſt quòd qui ſunt verè liberi, non ſe ſubjiciant; vt non ſint aliter verè liberi, niſi ſe ſubjiciant.

Ad verba etiam propoſita, *Vado ad eum qui miſit me*, poſſent hæ referri.

Sicut à Deo quærendum eſt officium, ita in officio quærendus eſt Deus.

In 2. parte, vbi de ſtatibus in fine, conſideratione 3.

Ad Sacramentum vnde virtutes exeunt, reuertuntur, vt iterum fluant.

In 3. parte, Feria 2. hebdomadæ 2.

Qui non est semper paratus, numquam est paratus.
In 4. parte, Feria 3. hebdomadæ 28.

Qui supra mortem est, infra se videt omnia.
In 2. parte, hebdom. 2. Quadragesimæ.

ALIA DEINDE PROPONVNTVR EVANGELII VERBA, QVIBVS PRACTICÆ SVBIICIANTVR VERITATES.

VERITATEM dico vobis, expedit vobis, vt ego vadam.

Non quid liceat, sed quid magis expediat.
In 1. parte, Die 8. Ianuarij.

Sic pia etiam desideria debent esse ardentia & temperata: vt quâ ratione sunt ardentia, sint eadem & temperata.
In 2. parte, Feria 5. hebdomadæ Sanctæ.

SI enim non abiero, Paraclitus non veniet ad vos.

Inordinata quæuis affectio, licet parùm sit mala, non est tamen paruum malum.

RATIO Verborum Domini, ac subiectæ Veritatis, quia non refertur alibi, sic videtur paulo hîc fusius enarranda.

Non est paruum malum, quod impedit magnum bonum.

Sed inordinata quæuis affectio, licet parùm sit mala, magnum tamen impedit bonum.

Ergo non est paruum malum, nec parùm considerandum.

I. PVNCTVM.

ITANE sic expediebat Christum à suis discedere, vt nisi discessisset, numquam Paraclitus ad eos venisset? Sic plane, quandoquidem sic aperte Christus Dominus. Sed numquid si remansisset in terris poterat æque suum communicare spiritum? Poterat quidem sed *illi non poterant capere spiritum, quamdiu secundum carnem, Christum nosse persistebant*: sic sanctus Augustinus, ex quo & aliis mox referendis, hæc inter alias, stupenda colligitur ratio dictorum Domini, quod cùm Apostoli diligerent ita Christum vt eum à se separari non nisi ægrè & dolenter ferrent, ista dilectio non satis ordinata videbatur, & quamdiu sic minus ordinati essent, minus erant capaces sancti Spiritus recipiendi.

Diligebant, inquit sanctus Bernardus, *& non diligebant: Diligebant dulciter sed minus prudenter: diligebant carnaliter sed non rationabiliter: Dilectio eorum contra salutem eorum.* Sanctus quoque Gregorius: *quia Discipuli in carne Dominum cernentes, corporeis hunc oculis semper videre sitiebant, recte eis dicitur, nisi abiero, paraclitus non veniet: ac si aperte diceretur, si corpus non subtraho, quis sit amor spiritus non ostendo, & nisi me desieritis carnaliter cernere, numquam me discetis spiritualiter amare.* Sanctus denique Augustinus paulò quam supra expressius: *si carni carnaliter hæseritis, capaces spiritus non eritis: non potestis capere spiritum, quamdiu secundum carnem persistitis nosse Christum: vnde ille qui iam acceperat spiritum, & si noueramus, inquit, secundum carnem, Christum, sed nunc iam non nouimus.*

Serm. 20. in Cant.

2. Dial. c. 38.

Tract. 94. in Ioan.

2. Cor. 5.

Sic sancti patres; Quod certe mirum & stupendum! Quid enim amabilius Christo Domino? Quid non modo dulcius sed & desiderabilius eius præsentia! quid iustius quàm timere ne discedat, quàm dolere si discedat? Et tamen isti affectus non erant satis ordinati, & ista inordinatio quantumuis modica poterat impedire tam magnum bonum qualis erat aduentus Spiritus sancti, ac ne illud impediret bonum, hinc discedendum Christo fuit!

O quàm vera quàm solida quæ inde nobis elicitur Veritas, *Quod inordinata quæuis affectio, licet parum sit mala, non est parum*

malum, Quia videlicet non id debet censeri paruum malum quòd magnum impedit bonum. Si enim malum in genere nihil est aliud quam priuatio boni, certe malum in particulari, tale erit malum, quale erat bonum cuius est priuatio; Vnde si bonum erat magnum, quid sequitur nisi quod etiam malum quod priuat illo bono sit magnum malum? Sic mater Tobiæ malum ab-
Tobiæ 10. sentiæ filij sui ex bono eiusdem præsentiæ perpendebat: *Heu heu me, fili mi, vt quid te misimus peregrinari, lumen oculorum nostrorum, baculum senectutis nostræ, solatium vitæ nostræ, spem posteritatis nostræ. Omnia simul in te vno habentes te non debuimus dimittere à nobis.* Sic Antiochus tristitiam suam non aliter quam ex
1. Mach. 6. priuatione contrarij boni exaggerat: *Qui iucundus eram & dilectus in potestate mea!*

Sic vniuersim non aliter metimur & sentimus malum quàm ex priuatione boni quod impedit, cuius quidem veritatis exemplum non est aliud luculentius quàm quod in proposita materia nunc obuersatur. Quid enim minùs videbatur inordinatum quam hæc Apostolorum affectio quà Christo Domino adhærebant? aut si quid tantisper inordinata esset, quid magni mali erat in tam modica cordis inordinatione? & tamen quia spiritus sancti aduentum impediebat, quis non eam dixisset magnum malum, quæ tanto priuabat bono? Quàm parua est pupilla oculi! quam modicus puluis qui eam inficit; Et tamen hæc modica, quis putet parua mala quæ priuant tali bono, quale est lumen oculorum?

O veritas Deus meus, fac me verè de rebus sentire, fac me de his iudicare non secundum faciem, sed prout ipse sentis & iudicas.

II. PVNCTVM.

SED inordinata quæuis affectio licet parùm sit mala, magnum tamen impedit bonum.

Triplex est bonum quod præcipue retardare solet aut impedire. Primum est, pax & quies animi; Nihil inquietius inordina-
c. 6. to affectu, vnde est illud primi de Imitatione Christi, *quandocumque homo aliquid inordinate appetit, statim in se inquietus fit.*
Iac. 4. Quò etiam referas illud sancti Iacobi: *Vnde bella & lites in vobis?*

nonne hinc, ex Concupiſcentiis veſtris quæ militant in membris veſtris? 13. Conf. 10.
Illud item ſancti Auguſtini; *minus ordinata, inquieta ſunt; ordi-* 19. Ciuit.
nantur, & quieſcunt. Denique non is aliter definit pacem quam 13. fusè.
tranquillitatem ordinis.

Secundum eſt, vnio maior habitualis vel etiam actualis cum Deo; ſicut enim certum eſt talem vnionem non eſſe niſi in Caritate, ſic indubitatum eſt Caritatem eò minorem eſſe quò animus alicui Creaturæ, inordinato amore adhæſerit; quantum enim de toto corde deduxeris quo debes amare Deum, tantò minus illum amas; *& quantum dilectionis in hæc inferiora inſumpſe-* In Pſ. 44.
ris, tantum neceſſe eſt vt demas de toto, inquit ſanctus Baſilius: & ſanctus Chryſoſtomus; *pro quanta parte plus aliquid amaueris, tan-* Hom. 42. in Matth.
ta parte minùs amas Deum.

Vnde & orationum ac Sacramentorum fructus non is eſt qui certe eſſet ſi nulla talis inordinatio impediret. *Ego ſum puritatis amator*, inquit ille, *ego cor purum quæro, & ibi eſt locus requietionis meæ. Si vis vt veniam ad te, & apud te maneam, expurga vetus fer-* L. 4. de Imit. Chr.
mentum, & munda cordis tui habitaculum. c. 12.

Tertium denique, eſt viſio Dei quo ſaltem ad tempus poſt hanc vitam priuat inordinata quæuis affectio, donec in purgatorio igne plane expurgetur animus, vt expreſſe ait ſanctus Auguſtinus, *Tantum neceſſe eſt vrat dolor, quantùm hæſerit amor: à quo* L. 21. Ciuit.
dolore, tanto eſt quiſque ſecurior, quanto ea vel minus amauerit, vel c. 26.
tanquam non habens habuerit.

Et quod de venialibus peccatis alibi dicit, hic etiam locum habet, *quòd ſcilicet noſtrum decus ita exterminant, vt ab illius ſponſi* L. 50. homiliarum
ſpecioſi forma præ filiis hominum caſtiſſimis amplexibus ſeparent, niſi Hom. 50.
medicamento quotidianæ pœnitentiæ diſſecentur. At affectus inordinati non ita diluuntur niſi prorſus exuantur, vnde patet quod priuant illis bonis quamdiu ſubſiſtunt, & ſatis etiam aperte patet, quam magna ſint illa bona quibus priuant. *O ſi ſcires donum Dei*, & quid ſit vniri Deo, aut illum in cœlo intueri!

III. PVNCTVM.

INORDINATA *igitur quæuis affectio licet parùm ſit mala, non eſt paruum malum*; quandoquidem tam magnis bonis priuat, quorum priuatio non minus cenſeri debet mala, quàm multùm

Eccl. 4. L. 4 c. 15. illa censentur bona. *Cui laboro, & fraudo animam meam bonis? In hoc afflictio pessima est*, inquit Sapiens. Et apte ad rem nostram Diuus Kempensis: *Modicum quandoque est quod gratiam impedit & abscondit: si tamen modicum, & non potius grande dici debeat quod tantum bonum prohibet. Et si hoc ipsum grande vel modicum amoueris, & perfectè viceris, erit quod petisti.*

Efficax certe motiuum cum gratia vt quod inordinatum in te sentis, ordines & componas. Nimis enim infame est, tantillum illud quod inordinate diligis sic æstimare & colere, vt præ illo, *pacem, vnionem cum Deo, visionem eius*, & innumera inde consequentia bona, tam magna tam certa & tantopere desideranda contemnas! Hoc est enim contemnere non modo Diuina illa bona sed & ipsum bonorum Largitorem, cum vltrò ponis obi-
Matth. 6. cem bonis illis recipiendis: *Aut vnum sustinebit, & alterum contemnet*, dicit Dominus de duobus quæ simul non conueniunt.
Is. 33. *At væ qui spernis! Nonne & ipse sperneris? cùm fatigatus desieris contemnere, contemneris.* Certe & si alia deessent omnia, vel hoc vno patebit malitia tui affectus, si postquàm visum est quanto te bono priuet & quantùm insit mali ac damni, adhuc retinetur.
Osee 14. *Ephraim, quid mihi vltra Idola?* Nempe ille affectus, Idolum
Ezech. 8. est Zeli de quo alius Propheta, & de quo Deus præcipue queritur, quasi sibi per affectus illos opponerentur æmuli ad prouocandum Zelum quo nos diligit, & quo dolet se non ita pure & vnice à nobis diligi. *Post Idola enim cor eorum gradiebatur!*
Ibid. 20. Iac. 4. *EMVNDATE manus peccatores, & purificate corda, duplices animo.* Vtinam in nobis fiat quod dicebat Dauid, *Auferes spiritum eorum & deficient, & in puluerem suum reuertentur. Emittes spiri-*
Ps. 103. *tum tuum & creabuntur. Non enim receptaculum spiritus sancti quisquam efficitur, nisi spiritu suo primitus euacuetur*, ait S. Gregorius.

Huic porrò Veritati multæ passim quadrant.

Qui nimis suos diligit, non satis diligit.

In 2. parte, Feria 3. hebdomadæ sanctæ.

Minima quæuis inordinatio cordis immundi, maior est quàuis inordinatione huius mundi.

In 2. parte, Feria 6. hebdom. 1. post octauam Paschæ.

Si nec in ipso cælesti gustu sistendum est, longe mi-

nus in sensuali.

In 4. parte, Feria 5. hebd. 15.

Vide Verbo *affectio.*

CVM venerit ille, arguet mundum.

Si quis argui & corripi noluerit, hoc ipso magis est arguendus & corripiendus.

In 4. parte, Feria 4. hebd. 16.

Quod nos magis lætificat, hoc magis contristat Spiritum sanctum.

In 2. parte, in die Pentecostes.

Sanitas non erit tibi: tibi nil proderit Spiritus sanctus: quod grauius in te est malum, hoc est quod ille magis, hoc est quod minus velles sanari.

In 1. parte, Feria 5. hebdomada 6. post Epiphaniam.

ARGVET mundum de peccato, quia non crediderunt in me.

Nullus est Christianus qui non verè credat Christum esse filium Dei: Et vix vllus est Christianus qui hoc verè credat.

In 3. parte, in festo Transfigurationis Domini.

Si quid videtur difficile quod dixit Christus, hoc ipso redditur facile, quòd Christus dixit.

In 3. parte, Feria 5. hebd. 5. Pentec.

Vide sequentem Feriam, & alias passim de fide obuias.

ARGVET mundum de iustitia, quia ad Patrem vado, & iam non videbitis me.

Id est, arguet mundum qui meam vitam & doctrinam arguit & condemnauit quasi fallacem & deceptricem, quasi ipse mundus me esset iustior & sanctior: quasi melius sentiret de pietate, de bonis moribus, & de his quæ hoc generali *Iustitiæ* nomine bo-

na solet intelligi. In hoc enim vel maximè Mundus errauit, quòd Christi Domini iustitiam, id est, sinceram vitam & doctrinam repudiarit, suamque falsam & oppositam supposuerit tamquam veriorem. Qua de iustitia & veritate sanctitatis Spiritus sanctus arguet mundum per Apostolos, & conuincet erroris ac falsitatis; *Quia,* inquit Dominus, *ad Patrem vado,* quia cælos repeto recipiendus à Patre meo & cum eo regnaturus, hoc enim est certissimum meæ iustitiæ & iustificationis argumentum; hæc est euidentissima demonstratio sinceræ Vitæ ac Doctrinæ. Nam quos Deus in cælo recipit & remunerat, sunt iusti & sancti. Sed me Deus pater suscipiet, & quæcumque feci ac dixi, tum ipse in cælo probabit & remunerabit in æternum, tum Spiritus sanctus suis admirandis effectis confirmabit in terra. Ergo ipse sanctus & iustus sum: Ergo impius & iniustus mundus est, qui mea condemnata sanctitate & iustitia, suam falsam substituit. *Ire ad Patrem,* inquit sanctus Chrysostomus, *argumentum fuit, quòd irreprehensibilem vitam egisset, ne possimus dicere, peccator est, & non est ex Deo.*

Hæc est huius loci facilior interpretatio, cui possunt congruentes hæ Veritates aptari.

Nemo Christianus Christi iudicio condemnabitur, nisi qui prius suo Christum iudicio condemnauerit.

In 1. parte. Dominica 1. Aduentus.

Si quid nos reuocat à Doctrina Christi, vel ob id maximè recipienda est.

In 1. parte, Feria 6. hebdom. 2. post Epiphaniam.

Nemo sui boni vel mali bonus iudex.

In 3. parte, Feria 3. hebdom. 14.

Arguet mundum de iudicio, quia Princeps huius mundi iam iudicatus est.

Id est, ostendet & conuincet mundum, nisi resipiscat, esse iudicandum & condemnandum, quia Diabolus qui tamquam Princeps mundi mundanis dominatur, iam condemnatus est, & pœnis addictus æternis: sed mundus qui se illi conformat,

eiusque superbiam imitatur, mea humilitate contemptâ, pari pœna est dignus. Sic ergo etiam iudicabitur & condemnabitur. Sic apparebit euidenter mundum esse periturum & damnandam. Sic confirmant hæ Veritates.

Non minus formidandum mundano præsepe Christi nascentis, quàm Tribunal iudicantis.

In 1. parte. Dominica 1. Aduentus.

Qui nimis humana timet iudicia, non satis reueretur diuina.

In 1. parte, Feria 4. hebd. 6. post Epiphaniam.

Qui se Christi exemplo non humiliat, exemplo dæmonis humiliabitur.

In 2. parte, Feria 4. post Septuagesimam.

Superbo maximè formidandum, Diuini Tribunal Iudicij.

In 3. parte, Feria 5. hebd. 12.

Illud mundanis præcipuè tremendum est Christi verbum: In peccato vestro moriemini.

In 4. parte, Feria 5. hebd. 19.

Ad illa quæ supersunt ex Euangelio, vide Dominicam quæ est infra octauam Ascensionis, & Diem Pentecostes.

HAC HEBDOMADA, quæ supersunt proprietates Charitatis, applicantur celeberrimæ illi Apparitioni quæ facta est in Galilæa, seu postremis verbis illic à Christo prolatis.

FERIA SECVNDA.

APPARET QVINGENTIS DOMINVS,

IN MONTE GALILAEAE:
VBI ET APPARET CHARITAS
quæ omnia credit.

Abierunt in Galilæam, in montem vbi constituerat illis Iesus.
Et videntes eum, adorauerunt. Matth. 28.

VERITAS PRACTICA.

Non est priùs intelligendum vt credas, sed primò credendum est vt pòst intelligas.

RATIO est, quia præmium non datur ante meritum.
Sed intelligentia mysteriorum fidei seu rerum credendarum, est præmium ipsius fidei.
Ergo non est prior intelligentia quam fides: nec prius intelligendum est vt credas, sed potius ante credendum est, vt post intelligas: quod tamen paucis est vsitatum.

I. PVNCTVM.

CELEBERRIMA est hæc apparitio & singulariter à Christo Domino denuntiata priusquam fieret. *Eant,* inquit, *in Galilæam, ibi me videbunt.* (*Matth. 28.*) Eò igitur abierunt in montem vbi constituit illis Iesus; primò quidem vndecim Apostoli, vt ait sanctus Matthæus, tùm cæteri omnes Discipuli siue Credentes, qui numero plusquam quingenti conuenerunt, sic referente Apostolo, (*1. Cor. 15.*) *visus est plusquam quingentis fratribus simul.* Ex his autem aliqui dubitasse dicuntur nùm qui scilicet in monte appareret, esset Christus; tùm vero cùm illum viderunt insolito quodam fulgore resplendentem, sibique propius accedentem, & loquentem, non est dubium quin omnes crediderint & Eum adorarint. Cum enim eorum testimonium producat Apostolus in confirmationem fidei, quomodo testes essent nisi credidissent?

dissent? *Tunc manifestius*, inquit sanctus Hieronymus, *ostendit latus lancea vulneratum, & manus fixas clauis.*

Sic autem omnes affecti sunt aspectu & auditu loquentis Christi, vt credentes magis dilexerint, & diligentes magis crediderint. Præcessit fides dilectionem, sed dilectio multum auxit fidem; quando enim diligimus aliquem à quo vicissim nos putamus diligi, tùm facilius ei credimus, nec ab eo nos decipi posse cogitamus. *Et nos cognouimus*, inquit dilectus Discipulus, *& credidimus Charitati quam habet Deus in nobis.* Itane diligis? Itane credis omnia? 1. Ioan. 4.

Hoc præcipue circa fidem tuam examinandum, an sit firma & integra, an sit vniuersim de omnibus; nam si vel vnus deesset articulus cui non æque crederes atque aliis, tùm plane nulla esset fides. Hic enim vel maxime locum habet sancti Iacobi dictum, *qui offendit in vno, factus est omnium reus: Et quia*, vt ait Apostolus, *multi languent circa quæstiones & pugnas verborum*, volentes prius intelligere quam credere; Idcirco contrà proponitur Veritas modo expendenda, *Non prius intelligendum est vt credas, sed potius primò credendum, vt pòst intelligas.* Iac. 2. 1. Tim. 6.

Ratio est multiplex, sed illa est certior quæ petitur à natura fidei, & ab ordinatione Diuina sic singula disponente, vt vel simpliciter credamus sine vlla clara intelligentia rerum creditarum: *in captiuitatem redigentes omnem intellectum in obsequium Christi*: vel si quid velit nos intelligere, non id nostra industria, non humano captu & labore putemus comparandum, sed à Deo expectemus tamquam singulare Dei donum, vel tamquam fidei nostræ præmium. Quæ quidem ratio vt esset euidentior, præmittendum fuit quod per se est satis clarum, non dari præmium ante meritum, non dari mercedem laborantibus in vinea, nisi cum sero factum est: non accipi brauium nisi post cursum in stadio: non denique quemquam coronari nisi qui legitimè certauerit: vnde Apostolus, *laborantem agricolam oportet primum de fructibus percipere*, id est, si vult fructus percipere, oportet prius laborare: quasi diceret, quod videmus in natura, hoc fit in gratia, vt sicut terra non dat fructum nisi post laborem, ita nec cœlum aut ipse Deus non soleat ea impertiri dona quæ per modum præmij solet dare, nisi post meritum. Atque hinc à regio Psalte dictùm est: *Vniuersæ viæ Domini misericordia & veritas*, quod san- 2. Cor. 10. Matth. 20. 1 Cor. 9. 2 Tim. 2. Ps. 24.

1. p. q. 21. a. 4. ctus Thomas exponens ait, sic in omnibus Dei operibus reperiri bonitatem & iustitiam Dei, vt sicut præcedit Bonitas, sic sequatur Iustitia; præuenit hominem diuina bonitas suis gratiis, quibus, prout homo bene vel male vtitur, tùm Iustitia præmium vel pœnam ordinat. *Ecce venio ad te, & merces mea mecum est, reddere vnicuique secundum opera sua.* (Apoc. 22.) Nonne credis sic redditurum operibus Dominum quod merentur? At quomodo reddet nisi præcedant opera? sequuntur quidem morientes, sed non sequuntur nisi præcesserint in viuentibus cum Diuina gratia.

II. PVNCTVM.

SED intelligentia mysteriorum fidei seu rerum credendarum est præmium ipsius fidei, diu multumque exercitæ.

Iam suprà id fuse probatum est ex sancto Augustino qui tam multus est in hac materia, vt hæc præterea subministret (Feria sexta post Pasc.): *Si non intelligis, crede: Intellectus est enim merces fidei: ergo noli quærere intelligere vt credas, sed crede vt intelligas.* (In Ps. 118.) Et rursum, in illud Isaiæ, *nisi credideritis non intelligetis; FIDES debet præcedere intellectum vt sit intellectus fidei præmium: fides enim illuc peruenit quò intelligentia naturalis non attingit.* Itemque alibi, quod de visione habet, idem de intelligentia intelligendum est (De Publ. & Phar.): *Meritum,* inquit, *visionis, fides est: merces fidei visio est, quid quæris ante opus mercedem?*

Cui conformiter sanctus Gregorius: *Contemplatio Dei est merces fidei, cui mercedi recipiendæ, per fidem corda mundantur sicut scriptum est, fide mundans corda eorum.* (In Ezech.) Quibus adde pium Kempensem (L. 4. c. 18.): *subdere Deo, & humilia sensum tuum fidei, & dabitur tibi scientiæ lumen, prout fuerit tibi vtile ac necessarium*; quasi diceret, non ad curiositatem & vanitatem sicut appeteres, sed ad vtilitatem, ad pietatem & profectum.

III. PVNCTVM.

NON est ergo prius intelligendum vt credas, sed primò credendum est vt pòst intelligas: Quia videlicet non est optanda merces ante meritum; & cùm instar mercedis & præmij quod meretur fides, detur intelligentia; certe tam certo debet præcedere fides intelligentiam, quàm præcedunt merita præmium. (Eccles. 51.) *Operamini*

opus vestrum ante tempus, & dabit vobis mercedem vestram in tempore suo, inquit Sapiens. Quod si quæras cum Iudæis, *quid faciemus vt operemur opera Dei,* respondebit tibi quod illis Dominus: *Hoc est opus Dei vt credas in Eum quem misit Ille.* Vix ipsi credis *Ioan. 6.*
Christo; & toties monenti de te abnegando, de Cruce ferenda quotidie, de puerili seruanda innocentia, de malo potius sufferendo quàm inferendo, deque aliis similibus ad salutem & profectum tuum spectantibus, cum simpliciter deberes credere & credendo exequi quod præcipitur; tu mauis semper inquirere quomodo hæc & illa sint intelligenda, vnde fit vt neque credas neq; intelligas, neque te Christo conformes; atq; ita ipse aiebat, *verumtamen filius hominis veniens, putas inueniet fidem in terra?* *Luc. 18.*
Recte enim sanctus Gregorius: *fidei nostræ veritatem in vitæ nostræ consideratione debemus agnoscere:* Vnde si vita nostra tam longè à *Hom. 29.*
Christi præceptis vel consiliis distat, quomodo dicemur eis credere, nisi quo ait modo Apostolus, *ore confitentur, factis autem negant!* *CERTA bonum certamen fidei.* Vide in quibus; vt, quod *Tit. 1.* *1. Tim. 3.*
idem ait, *milites in illis bonam militiam, habens fidem & bonam conscientiam, quam quidam repellentes circa fidem naufragauerunt.* Ah *Ibid. 1.*
quale naufragium! quam multi iam in sæculo sic naufragantes! quale periculum, ne vel eos inde eripias, vel ab illis rapiaris; nec magis credas Christo pauperi, quàm diues huius sæculi!

Vide suprà in hac parte, Feria 6. post Pascha.

FERIA TERTIA.

DE POTESTATE QVAM SIBI CHRISTVS DATAM DICIT, VNDE EST ILLA CHARITAS quæ omnia sperat.

Data est mihi omnis potestas in cælo & in terra. Matth. 28.

VERITAS PRACTICA.

Vera Fiducia Confidenti numquam infida.

RATIO EST, Quia numquam infida est fiducia, si quod confidit se obtenturam, semper obtineat.
Sed vera fiducia semper obtinet quod confidit se obtenturam.
Ergo numquam est infida: ac proinde quænam sit illa vera fiducia, diligenter indagandum, vt in praxi sic confidas.

I. PVNCTVM.

CVM in illo monte Galilææ, quô quingenti Fideles conuenerant, conspiciendum se præbuit Dominus, primò quidem putatur sublimis fuisse in aëre, insolita quadam refulgens forma, vt sic liberius videretur & adoraretur ab omnibus. Tùm vero factum est quod narrat Euangelista: *Et accedens Iesus locutus est eis,* id est, è sublimi descendens, & ex plano loquens, dixit: *Data est mihi omnis potestas in cœlo, & in terra.* Quod idcirco dixit vt eos excitaret ad habendam in se fiduciam. Cum enim proximè discessurus esset ab eis, multaque passuri essent in mundo, à Iudæis & ab aliis, qui se prædicationi Euangelicæ opponerent: ne diffiderent animis neue turbarentur, confirmat illos, affirmans se omnem habere in cœlo & in terra potestatem; ac proinde certo confiderent nihil ipsis euenturum quod non permitteret, neque quidquam permissurum quod non illis expediret: quo certe dicto minime dubium est, quin valde excitata in omnibus fuerit Charitas erga Eum, qui se ipsis tam beneuolum & tam bene affectum demonstrarat. Deinde vero cùm tali beneuolentiæ viderent summam esse adiunctam potestatem, quid est quod non in eo vere sperarent, verè confiderent, & verè
Ps. 117. dicerent: *Dominus mihi adiutor, non timebo quid faciat mihi homo?*
Hebr. 13. Hanc vt fiduciam verius discamus & exerceamus, sic formata est Veritas quæ modo expendatur, *Vera fiducia confidenti numquam infida,* seu quod idem est, Confidentem numquam confundit nec decipit. Et ratio est, quia sicut hoc esse infidum dicitur, quando quid decipit & quando aliter euenit ac speratur: sic à

contrario si quod fiducia confidit se obtenturam, illud obtinet, profecto non erit infida, sed fidelis. Hoc est enim quod præcipue in fiducia expetitur vt sit firma & certa, non inconstans & labilis: nam cùm sit vitæ sustentaculum, seu animi firmamentum in aduersis, nisi firmitas & stabilitas quædam esset, non esset firmamentum aut sustentaculum. Vnde spes comparatur anchoræ; Atque vt etiam nullo modo spes nostra vacillaret, mirum quod ait Apostolus, Deum nobis promittentem aliquid non solo verbo, Hebr. 6. quod certe sufficiebat ad certitudinem promissionis, sed & iureiurando interposito verbum suum confirmasse. *In quo abundantius,* inquit, *volens Deus ostendere pollicitationis hæredibus, immobilitatem consilij sui, interposuit iusiurandum, vt per duas res immobiles quibus impossibile est mentiri Deum, fortissimum solatium habeamus, qui confugimus ad tenendam propositam spem, quam sicut anchoram habemus animæ tutam ac firmam, & incedentem vsque ad interiora velaminis, vbi præcursor pro nobis introiuit Iesus.* O qualis animorum tranquillitas in tam firma fiducia! ô qualis stimulus ad hanc firmam fiduciam conquirendam, quod sic tranquillat animos!

II. PVNCTVM.

SED *vera fiducia semper obtinet quod se confidit obtenturam.* Quid est enim quod confidit se obtenturam? Non est hoc, aut illud aliquid in particulari: Nam licet aliquando sic confidat se habituram quod determinatè petit à Domino, vt sanitatem, incolumitatem & alia quædam; non id tamen certò semper obtinet, neque id necessarium est ad firmam & veram fiduciam vt illa particularia bona quæ petit, obtineat; neque in eo sita est fiducia vt confidat se illa obtenturam. Licet illa petat & postulet confidenter; neque enim sæpe expedit vt illa possideamus quæ possidenda optantur. Alia sunt Dei iudicia & consilia quæ nos sæpe latent. Vnde aptè sanctus Augustinus: *Exauditur Diabolus, & non exauditur Apostolus: petierunt Dæmones se ire in porcos, & concessum est: petiit Diabolus Iob tentandum & accepit. Non est autem exauditus Apostolus, qui ter rogauit Dominum. Exaudiuit eum quem disponebat damnare, & non exaudiuit eum quem vovolebat sanare. Nam æger petit multa à Medico: non dat medicus,* In Ps. 85. 2. Cor. 11.

non exaudit ad voluntatem vt exaudiat ad sanitatem. Non deerat Apostolo fiducia; neque Apostoli fiduciæ defuit Dominus: sed Apostoli fiducia non erat, quod confideret se obtenturum quod determinate rogabat, nempe liberationem stimuli carnis. Quid ergo erat? quid sperabat? quid confidebat? & in quo tandem vera fiducia?

Nempe quod dixit Dominus: *sufficit tibi gratia mea, nam virtus in infirmitate perficitur.* Id est, sufficit tibi, te non deseri à me, sufficit tibi quidquid de te ordinauero, Ego scio quid sit tibi melius, Confide mihi, quia volo & possum tibi illud dare. Ecce fiduciam Christianam, ecce veram confidentiam; Nempe quòd Christus ita sit bonus & potens vt quidquid viderit expedire ad maiorem Dei gloriam, & maius meum bonum, id mihi possit & velit prouidere, ac propterea quidquid post orationem meam
Hebr. 11. acciderit, id putare melius & salubrius: *Deo pro nobis melius aliquid prouidente*, inquit Apostolus. Hoc est quod vera fiducia se confidit obtenturam, & hoc quod semper obtinet; tùm quia
2. Tim. 2. numquam fallit Christus in quo confidimus; *Ille fidelis permanet, negare seipsum non potest:* tùm quia, vt dictum est, non aliud fiducia confiderat se obtinere quàm quod Christus vellet, quàm quod permitteret, quàm quod reipsa eueniret; proindeque qua ratione illud habet quod ipsi accidit, eadem plane habet & obtinet quod confidebat se habituram.

Hæc est fiducia quam habemus ad eum: quia quodcumque petierimus secundum voluntatem eius, audit nos, inquit dilectus Disci-
1. Ioan 5. pulus. Tum addit: *& scimus quia audit nos quidquid petierimus, quoniam habemus petitiones quas postulamus ab eo.* Quæ verba duplicem habent sensum, primo quasi diceret, idcirco scimus quod audit nos, quia id obtinemus quod petimus; vel secundò, idcirco id omne obtinemus quod optamus & petimus, quia nihil optamus & petimus quàm quod velit nos habere; hoc pro certo
Marci 14. habentes id fore melius quam quod aliud petieramus. *Non quod ego volo, sed quod Tu.* Itane oras? Itane tantum oras!

III. PVNCTVM.

VERA *ergo fiducia Confidenti numquam infida*; quia semper id obtinet quod confidit se obtenturam; & sicut in eo vera

esse discernitur à falsa quadam fiducia, quod nihil velit aut speret melius quam quod Deus prouiderit, *cuius prouidentia in suâ dispositione non fallitur*: sic verè in omni euentu gaudet & lætatur, perinde ac si illud determinatè petiisset, quia non petiit nisi bonum suum, & hoc esse bonum suum reputat, & melius bonum quod Christus tale iudicarit & immiserit. *Vnus est bonus, Deus*: & vnum est bonum quod Deus tale iudicat, & nobis ordinat. *Fac cum seruo tuo secundum misericordiam tuam.* Hoc vnum mihi præstes: hoc vnum volo, dicebat ille qui in spe & fiducia ita excelluit vt propterea singulariter à Deo dilectus & protectus fuerit. Hæc est *spes quæ sperantem non confundit, quia Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum sanctum qui datus est nobis*: quasi diceret, vt interpretatur sanctus Augustinus, *quomodo nos ille falleret cuius tale pignus accepimus*: vel sic, Idcirco Spes non confundit, quia Charitas nos ea tantum desiderare & sperare facit quæ Deus nobis dare velit; atque in his sperandis non confundimur, quia non aliud expectamus quàm quod dare velit Deus; & quidquid dederit, hoc est quod expectamus; hoc semper habemus quod petimus, quia nō aliud petimus quàm quod habemus. Matth. 19. Ps. 118. Rom. 15.

Hoc vnum itaque semper, nec aliud sentiamus, hoc loquamur, hoc profiteamur, & vt ait Apostolus, *hanc teneamus spei nostræ Confessionem indeclinabilem: fidelis enim est qui repromisit.* Vnde sic egregiè sanctus Augustinus: *plane cum patientia salutem expecta: quibus te medicamentis curet, ille nouit, quibus sectionibus, quibus vstionibus, ille nouit. Tu tibi ægritudinem comparasti peccando, ille venit non solum fouere, sed & secare & vrere. Non vides quanta homines patiantur, sub medicorum manibus, spem incertam homini promittentium! Sanaberis, dicit medicus, sanaberis si secuero. Et homo dicit, & homini dicit: Nec qui dicit certus est, nec qui audit, quia ille dicit homini qui non fecit hominem, & non perfectè scit quid agatur in homine: & tamen ad verba hominis plus prescientis quid agatur in homine credit homo, subdit membra, ligari se patitur, aut plerumque etiam non ligatus secatur & vritur, & accipit forte salutem paucorum dierum, iam sanatus quando moriatur ignorans, & fortasse dum curatur moritur, & fortasse curari non poterit. Cui autem promisit Deus aliquid & fefellit?* Hebr. 10. In Ps. 85.

Qui confidunt in illo, intelligent veritatem. Sap. 3.

Vide in 3. parte, Fer. 3. hebdomadæ 7.

FERIA QVARTA.

DE INTEGRA OBSERVATIONE MANDATORVM, QVAM CHRISTVS SVIS COMMENDAT;

ET DE ILLA CHARITATE QVAE IDCIRCO omnia suffert & omnia sustinet.

Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, docentes eos seruare omnia quæcumque mandaui vobis. Matth. 28.

VERITAS PRACTICA.

Aut nulla aut tota est Charitas in agendis, sicut Fides in credendis.

RATIO est, quia idcirco nulla est fides aut tota est in credendis omnibus, quod alioquin violaretur authoritas Christi reuelantis.
Sed nisi esset tota Charitas in agendis omnibus, æque violaretur Christi mandantis Authoritas, quæ non est minor quàm eiusdem reuelantis.
Ergo aut nulla aut tota est Charitas in agendis, sicut fides in credendis. Quod certe mirum.

I. PVNCTVM.

CONSIDERANDVM monent Interpretes præclarum illum ordinem quem hic obseruat, & suis sequendum præscribit Dominus, in conuertendis ad fidem hominibus

minibus. Primò quidem docendi sunt vniuersim de credendis & agendis. *Euntes*, inquit, *docete omnes gentes.* Deinde fidei sacramentis sunt imbuendi, *Baptizantes eos in nomine Patris & Filij & Spiritus sancti.* Denique sigillatim ad omnia obseruanda sunt instruendi; *docentes eos seruare omnia quæcumque mandaui vobis.*

Sic ipse Christus Dominus habebat in mandatis facere & docere omnia quæ fecit & docuit; *opera enim*, inquit, *quæ dedit mihi Pater vt perficiam ea, ipsa opera quæ ego facio, testimonium perhibent de me*; Et rursum: *qui misit me pater, ipse mihi mandatum dedit quid dicam & quid loquar.* Nec dubium quin etiam Apostoli non modo docuerint sic perfectè omnia obseruanda, sed etiam ipsi religiosissime obseruarint, & tàm exemplo quàm verbo nobis præiuerint; *facti forma gregis ex animo*, vt ait sanctus Petrus; quo quidem in Apostolico munere quanta sint passi, paululum recole, & conclude nùm æque nobis sit agendum & patiendum in nostra vocatione quod illi in sua; cùm idem sit nobis Dominus, eadem sint præcepta, eadem merces, & pœna proposita; *Quod vobis dico, omnibus dico*, dicebat omnium Dominus.

Ioan. 5. *Ibid. 12.* *1. Pet. 5.* *Marci 13.*

Certe nemo Christianus dubitet quin æque teneatur omnia credere, atque ad credendum omnem sibi vim facere, sicut tenebantur Apostoli: cur autem non sic ad agendum & patiendum in nostro vitæ gradu ac genere, sicut in suo quiuis alij? Non enim minùs vniuersim obligat vera Charitas, quam vera fides: nec minus certa Veritas quæ iam proponitur expendenda de Charitate, *Quod nulla est aut tota est in agendis & patiendis, quàm de fide in credendis.* Eadem plane est vtriusque ratio, idem motiuum, idem declarandi modus: Nempe alioquin violaretur Diuina Christi authoritas si ex multis quæ credenda proposuit, non omnia crederentur: violatâ vero Diuina authoritate, intereat fides necesse est, quæ illi velut motiuo proprio debet inniti: quia dixit, quia reuelauit, quia est Veritas prima quæ nec falli potest nec fallere. *2.2. q. 1. a. 1.*

Quamtumcumque iuret hæreticus se fide Diuina credere Trinitatem, nec tamen credat Sacro-sanctam Eucharistiam, falsò iurat, nec verè credit sed opinatur: nam sicut nemo credit aliquid fide Diuina nisi propter Diuinam Authoritatem: sic quæcumque credenda sunt per illam authoritatem, omnino credit, quandoquidem idem est motiuum credendi: aut si quid creden-

dorum non credit, neque illud quod se putat credere, credet propter Deum, sed propter aliquid aliud; ac proinde omnino non credet Diuina fide; sed sensu quodam humano qui vel intellectus vel scientia vel opinio dicitur; at nullo modo fides Diuina. *Sicut si aliquis teneat mente aliquam conclusionem*, inquit sanctus Thomas, *non cognoscens medium illius demonstrationis, manifestum est quod non habet eius scientiam sed opinionem solùm.* Ita plane de hæretico vel quouis Christiano qui vel vni articulo fidem abrogarit, nullum credit, quia recessit à motiuo credendi cui dum inhæretur, sicut creduntur omnia: sic dum ab eo discedi- tur, nihil prorsus creditur, perit omnino Fides. O qualis iactura! quàm communis! quàm pene vniuersalis! *Domine quis credidit auditui nostro!* vix iam Ecclesiæ, vix Euangelio creditur. *Vosmetipsos tentate si estis in fide, ipsi vos probate.* An credis purgatorium sicut infernum! an obedis Ecclesiæ, sicut scripturæ!

2. 2. q. 5. a. 3.

Is. 53. Rom. 10.

2. Cor. 13.

II. PVNCTVM.

SED *nisi esset tota Charitas in agendis, æque violaretur Christi mandantis authoritas quæ non est minor quam eiusdem reuelantis.* Multa hic distinctè & singillatim explananda. Primò, quænam sit illa Christi mandantis Authoritas, nempe illud Diuinum Dominium & ius absolutissimum quo potest nobis mandare seu præcipere aliquid faciendum vel non faciendum, ac punire delinquentes. *Vos vocatis me, Magister & Domine, & bene dicitis, sum etenim.*

Ioan. 13.

Secundo, quod illa Christi præcipientis authoritas non est minoris ponderis ad obligandam voluntatem, vt velit exequi quod mandatur, quàm eiusdem Christi authoritas reuelantis aliquid quod credatur, ad obligandum intellectum vt credat; *Vnus Dominus Iesus Christus per quem omnia*, inquit Apostolus: Et rursum, *Vnus Dominus, vna fides, vnum baptisma:* Quasi diceret, vnus & idem est in ordinandis articulis fidei, & in condendis Sacramentis & in aliis suis præceptis.

1. Cor. 8.
Ephes. 4.

Tertio, sicut est Fidei credere propter Christum aut Deum reuelantem, ita & Charitatis agere quæcumque mandata sunt propter ipsummet mandantem. *Si diligitis me, mandata mea seruate. Qui habet mandata mea & seruat ea, ille est qui diligit me.*

Ioan. 14.
Ibid.

Quarto, Quod dicitur, *nisi sit tota Charitas in agendis*, perinde est ac si diceretur, nisi homo ex Charitate sit ita formatus & affectus vt velit omnia prorsus facere, dicatque cum minore Tobia, *omnia quæcumque præcepisti mihi faciam, pater.* *Tob. 4.*

Quinto, quod est præcipuum in hac secunda propositione declarandum, eodem planè modo per vnum defectum Charitatis violatur Authoritas Dei mandantis, ac violatur eiusdem reuelantis authoritas, per vnum defectum fidei. Sicut enim idcirco Dei reuelantis authoritas violatur ab eo qui vnum negat articulum, quod propter illam ipsam authoritatem qua credebantur alij articuli, debebat & is qui negatur credi; sic plane authoritas Dei mandantis violatur ab eo qui vnum prætermittit præceptum, quia perinde apud ipsum, vt seruaretur tale præceptum quod prætermissum est, valere debebat hæc authoritas sicut valuit in aliis quæ seruauit præceptis; vnde quod non ita vniuersim valuerit in agendo, tam verè læsa est & violata Christi authoritas ex illo defectu Charitatis, quàm læsam fuisse diximus ex vno defectu fidei.

Sic expressè sanctus Iacobus: *Quicumque totam legem seruauerit, offendat autem in vno, factus est omnium reus*: id est, nihil illi prodest quod alia legis seruauerit cùm per vnam offensam ita offenderit Deum, vt omnis eius authoritas offensa fuerit: sic nempe pergit sanctus Apostolus, *qui enim dixit, non mœchaberis, dixit, & non occides. Quod si non mœchaberis, occides autem, factus es transgressor legis*; Quasi diceret, cùm sit vna & eadem eius authoritas qui vnum vetuit, atque aliud; plane sequitur vt in quolibet eorum infracto quæ vetuit, tota eius infringatur authoritas. *Iac. 2.*

Hinc ipse Dominus non modo legem suam violari queritur per transgressores totius legis, sed seipsum Deum, seipsum Dominum violari affirmat, per vnum particulare delictum, quamtumque forte hominibus exiguum videretur; *Et violabant me ad populum meum, propter pugillum hordei, & fragmen panis.* O si nosses Illum quem violas? sed tamen satis Eum nosti, ne vllo modo violes. *Ezech. 13.*

III. PVNCTVM.

AVT nulla est igitur aut tota est Charitas in agendis, *sicut fides in credendis*; quia non est minor obligatio voluntatis ad volendum ex Charitate quidquid Deus pro suo in homines iure mandat, quàm intellectus ad credendum ex fide quidquid reuelat; vnde si ab intellectu sic tota requiritur fides ad omnes vniuersim credendos articulos quando proponuntur, vt si desit vni non credendo, tota desit fides, & nulla plane sit: ita omnino à voluntate sic tota exigitur Charitas ad omnia integre obseruanda, vt si vni obseruando desit, tota desit Charitas, & nulla prorsus sit

Ioan. 5. non modo in habitu sed in actu. *Cognoui vos*, dicit Dominus, *quia dilectionem Dei non habetis in vobis*. Apte etiam Saluianus:

l. 1. de Pro *si pro arbitrio suo serui Dominis obtemperant, ne in iis quidem in quibus obtemperauerint obsequuntur. Quando enim seruus ex Domini iussis ea facit tantummodo quæ vult facere, iam non Dominicam voluntatem implet, sed suam.*

Et quidem quod vno solo mortali, tota intereat habitualis Caritas, nulli vmquam dubiũ fuit: quod vero actualis etiam pereat, sic facile intelligi potest, vt quamdiu quis in mortali est, nihil ex Caritate faciat, nihil propter Deũ operetur, nisi prius resipiscat, atq; in gratiam cum ipso redeat. *Vade prius reconciliari. LAVAMI-*

Is. 1. *NI, mundi estote, & venite*. Saluiani vero dictum quod est in praxi frequentius, sic expendi potest, & vrgeri; si qui nollent, qui certe multi sunt, si qui nollent inquam furari, mœchari, occidere, aut grauiora legis violare, ne scilicet Deũ offendant quem colunt & diligunt, nec tamen vererẽtur detrahere, aut immũdis immorari cogitationibus, non illi Deũ colunt, non illum diligunt vllo modo, non possunt dici propter Deum non furari aut non mœchari, nulla prorsus in eis Caritas, quæ tota periit vel in detractione, vel

1. Ioan. 2. in immunda cogitatione, aut alio simili quouis peccato: *Si quis diligit mundum, non est Charitas Patris in eo*: Quod sæpe etiam in venialibus accidit, vt cùm quis propter Deum ab omnibus culpis abstinere paratus est, præter vnam; à nullis ipse abstinet propter Deum, nulla est eius Charitas in euitandis culpis: non propter Deum vetantem, illas euitat; nam & hanc vnam quam excludit euitaret, cùm perinde ac alias esse à Deo vetitam non ignoret.

Non propter Labanũ socerum, Iacob diligebat Rachelẽ coniugem, quia sic dilexisset Liam quæ erat Labani filia, sicut Rachel. Nec propter Iacobum patrem, filij eius diligebant fratrem suum Benjaminum, quia sic dilexissent fratrem suum Iosephum, qui non minus erat patri carus quàm Benjaminus. Sic plane ne tibi palpes, quod diligas aliquid propter Deum, si non id omne diligis quod diligit; ne tibi persuadeas te amare iustitiam amore Dei, quod nulli velles facere iniuriam, nisi sic ames veritatem & castitatem vt nullum prorsus mentiri velis mendacium, nec vllum contra puritatem cordis næuum admittere; nam si Deus amat iustitiam, amat & veritatem, amat & Castimoniam; & qui vetuit iniustitiam, vetuit mendacium & omnem immunditiam. *Præteritis iudicium & Charitatem Dei. Hæc autem oportuit facere, & illa non omittere.* O quàm multis hæc dicta sunt! O quàm pauci recogitant! O quale motiuum perfectionis in omnibus, quod nulla sit Charitas nisi tota; nulla in singulis, nisi tota in omnibus. *Vigilate, state in fide, viriliter agite, & confortamini, omnia vestra in Charitate fiant.* Vide in 1. parte, in festo Purificationis, vbi hæc expressa declaratur Veritas:

Gen. 29. Ibid. 44. Luc. 11. 1. Cor. 16.

Qui à lege excludit aliquid, excludit à se totam legem.

FERIA QVINTA.

DE CHARITATE QVÆ NON EXCIDIT:

ET QVAE APPARET IN CHRISTO REMANENTE NOBISCVM, SICVT PROMISIT, HIS VERBIS:

Ecce Ego vobiscum sum, omnibus diebus, vsque ad Consummationem sæculi. Matth. 28.

VERITAS PRACTICA.

Meliùs erat viam iustitiæ non introisse, quàm retroisse.

RATIO hæc est inter alias, quia vbi maior est Dei contemptus, ibi grauius est malum, & hoc melius est euitare quam quod est minus.

Sed maior est Dei contemptus, retroire quam non introire viam iustitiæ.

Ergo melius erat non introisse quàm retroisse. Quod non modo de Apostatis & Desertoribus fidei seu Religionis dicitur: sed de iis etiam qui à via perfectionis & Charitatis quam inierant, excidunt.

I. PVNCTVM.

QVÆ postrema sunt Christi Domini ad Discipulos verba, postremam Charitatis proprietatem quà dicitur *non excidere*, clare demonstrant. Quid est enim dum à nobis recedit, *nobiscum semper esse*, nisi eam habere & exercere Charitatem quæ nullo vmquam temporum aut locorum spatio deficiat, sed perinde ac si præsens esset, vt certe Diuinitate numquam aberat, sic Charitate & beneficiis numquam non prosequi, numquam non adesse?

Cùm autem multi sint modi, quibus vniuersim, Ecclesiam suam, seu in particulari quosque fideles, constantissimè comitetur & protegat, tùm vero hic præcipuè considera quàm id fidelissime præstet per Gratiam seu habitualem & sanctificantem, seu actualem. Etenim vbi semel expulso lethali peccato, nobiscum adest per illam Gratiam & Charitatem qua sanctificatur *Ioan. 14.* anima, & ius acquirit ad hæreditatem cœlestem, ita perpetuam & constantem apud nos mansionem facit; vt numquam ex se numquam prorsus discedat, nisi prius à nobis per mortalem culpam expellatur. *Sponsabo te mihi in æternū*, inquit Diuinus Spon- *Osee 2.* sus. Ego vero, ait infidelis sponsa, pro tempore aut pro libito-

meo, te admittam aut repellam! obſtupeſce ad tantam perfidiam!

Itane verò Sponſus expulſus excidet à Charitate quæ non excidit? *Ecce ego*, inquit ille perſeuerans per gratias ſuas actuales, *ecce ego ad gentem quæ non inuocabat nomen meum. Expandi manus meas tota die ad populum incredulum qui graditur in via non bona, poſt cogitationes ſuas: populus qui ad iracundiam prouocat me, ante faciem meam ſemper.* Et rurſum: *Hæc dicit Dominus, inuenit gratiam in deſerto populus, & in Charitate perpetua dilexi te, ideo attraxi te miſerans*; Quæ de gratiis excitantibus ad Conuerſionem à peccato dicuntur, & ad feruorem à tepiditate mentis, vnde ſatis patet quam ſit eius firma conſtanſque dilectio. Si quid vero in hac materia potentiſſimum requiras, ſiue ad plenius cognoſcendam hanc Chriſti Domini conſtantiſſimam Charitatem, ſiue ad noſtram excitandam, omnino vide caput ſecundum & tertium prophetiæ Ieremiæ.

Iſ. 65.

Ier. 31.

Atque illud quod refertur, ſic in dies experimur, vt potius cogitandum videatur de defectu & inconſtantia noſtræ Charitatis, quæ vix aliquando perfectionis viam ingreditur, & quod peius eſt, ſi ſemel viam introierit, tam facile & turpiter inde reſilit, vt quod ſanctus Petrus de ſui temporis Apoſtatis & Deſertoribus fidei, ſcripſit, nimis verè de nobis dictum appareat: *ſi refugientes*, inquit, *coinquinationes mundi, in cognitione Domini noſtri & Saluatoris Ieſu Chriſti, his rurſus implicati ſuperantur, facta ſunt eis poſteriora, deteriora prioribus: Melius enim erat illis non cognoſcere viam iuſtitiæ, quàm poſt agnitionem retrorsùm conuerti ab eo quod illis traditum eſt ſancto mandato. Contigit enim eis illud veri prouerbij: Canis reuerſus ad ſuum vomitum: & ſus lota in volutabro luti.*

2. Pet. 8.

Prou. 28.

Quæ quàm ſint grauia & damnoſa quis non videt? At verò quam ſint etiam odioſa Deo, & qualem eius inducant contemptum ac iniuriam, opportunè videtur expendendum, vt propoſita Veritas tanto magis eluceſcat, quanto apparebit clariùs cum illis detrimentis quæ ex tepiditate noſtra proueniunt, coniunctam eſſe ſummam, aut certe maiorem quàm putemus, Dei optimi maximi offenſionem. Hoc eſt enim quod *melius* aut *peius* reuera dicitur, quod eſt maius aut minus malum. Et hoc eſt quod maius aut minus malum dici debet, quod maiorem vel

minorem Dei contemptum & iniuriam parit. Nam cùm vniuersim hæc sit præcipua peccati malignitas vt Deum offendat & contemnat: certe quò magis aliquod in particulari peccatum dicetur Deum offendere & contemnere, hoc dicetur etiam quod

1. Reg. 2. sit maior iniquitas & malignitas: vnde est illud Scripturæ, *si peccauerit vir in virum, placari ei poterit Deus: si autem in Dominum peccauerit vir, quis orabit pro eo?* Id est, si tantum in peccato esset offensa hominis, non ita graue malum esset peccatum, sed cum sit offensa Dei, hoc est quod illud graue facit, & eò quidem grauius quò maior in peccato inest Dei offensa & contemptus:

Ibid. Ac proinde ibidem Deus: *Quicumque*, inquit, *glorificauerit me, glorificabo eum: qui autem contemnunt me, erunt ignobiles.*

Quod & Prophetæ Ezechieli manifeste indicauit, cùm ei varios peccantium gradus patefecit, inter quos illi semper grauiores censentur, in quibus maior Dei apparet contemptus, *Fili hominis,*

Ezech. 8. *putasne vides tu quid isti faciant, abominationes magnas? & adhuc conuersus videbis abominationes maiores. Ingredere & vide.* Ac rursum iteratis visionibus; *Adhuc conuersus*, dixit, *videbis abominationes maiores his.*

Ah qui seipsum nosset & videret sicut videtur à Deo, vix se ipse ferret. Et qui sciret quale sit monstrum vel vnum leue peccatum quo Deus spernitur, vix coram Deo stare posset!

II. PVNCTVM.

SED *maior est Dei contemptus, retroire: quam non introire viam iustitiæ.*

Nam vbi est maior gratia & facultas ad cognoscendum & amandum Deum, ibi est maior Dei contemptus, si nolis eum cognoscere, vel cognitum nolis amare. Cum enim cognitio & amor Dei sint tam pretiosa & Diuina dona, non possunt certe rejici quin magna fiat iniuria non modo donis sed & Donanti, quasi aliquid illo melius & pretiosius inueniri posset. At certe semel ingresso viam iustitiæ maior est data gratia cognoscendi & amandi Dei, quàm non ingresso; aut certe si satis nosset Deum quando aggressus est institutum colendi Dei: cur in ipso progressu deficit? cur retro agitur? quid est quod illum à Diuino cultu reuocet? Aut aliquid contrà obstat, aut nihil prorsus.

ſus. Si nihil obſtat quo minus conſtanter in incepta via progrederetur, nonne iniuria Dei eſt & contemptus, ſic leuiter nulla de cauſa, ſed merè gratis eum deſerere? Quod ſi quid obſtare dicis, ſi quid laborioſius, ſi quid minus iucundi & vtilis quàm putabatur, nonne hoc iniurioſum eſt Deo, & proximo valde nociuum qui forſan inde auertetur? *Quid inuenerunt in me iniquitatis,* ait Dominus, *quia elongauerunt à me, & ambulauerunt poſt vana & vani facti ſunt?* Ier. 2.

Sicut enim valde glorioſum fuit Salomoni cùm Regina Saba cognouit & profeſſa eſt verum eſſe ſermonem quem de illo audiuerat, & non mediam partem eorum quæ laudanda vidit, fuiſſe relatam; ſic plane Religioni & ipſi Deo ignominioſum, cùm quis ab eo deficiens cogetur dicere ſe non inueniſſe quietem aut illud bonum quod promittebant Scripturæ. Itane ſentire de Deo velles? Sic nauſeantes Iſraelitæ ſuper manna, & Ægyptum recogitantes, Deum grauiter offenderunt: Sic Iudas proditurus Iudæis Criſtum, illos in maleuolentia & cogitato facinore de eo necando plurimum obfirmauit, cum viderent vnum ex familiaribus ſic ab eo deficientem, ſicque Domino grauem intulit ignominiam. Sic Paganis ſapientibus tamquam grauiſſimum objicit Apoſtolus, *quod cùm cognouiſſent Deum, non ſicut Deum glorificauerunt aut etiam gratias egerunt,* Itemque Galatis, *Nunc autem,* inquit, *cùm cognoueritis Deum, imo cogniti ſitis à Deo, quomodo conuertimini iterum ad infirma & egena elementa, quibus denuo ſeruire vultis?* quaſi diceret, hoc eſt grauius, ſic retroire à Deo poſtquam illum cognouiſti, quam ſi ante non cognouiſſes. 3. Reg. 10. Num. 14. Rom. 1. Gal. 4.

Vnde & idem alibi; *voluntarie peccantibus nobis poſt acceptam notitiam veritatis, iam non relinquitur pro peccatis hoſtia, terribilis autem quædam expectatio Iudicij, & ignis æmulatio quæ conſumptura eſt aduerſarios.* Quod expreſſius paulo ante dixerat: *Impoſſibile eſt enim eos qui ſemel ſunt illuminati, guſtauerunt etiam donum cæleſte, & participes facti ſunt Spiritus ſancti & prolapſi ſunt, rurſum renouari ad pœnitentiam, rurſum crucifigentes ſibimetipſis filium Dei, & oſtentui habentes. Terra enim ſæpe venientem ſuper ſe bibens imbrem & generans herbam opportunam illis à quibus colitur, accipit benedictionem à Deo: proferens autem ſpinas & tribulos, reproba eſt & maledicto proxima, cuius conſummatio in combuſtionem.* Ex quibus Apoſtoli verbis ſatis patet & quantus ſit contemptus Hebr. 10. Ibid. 6.

Dei, in retrogressu à via iustitiæ seu veritatis: & quanta pœna maneat talem retrogressum ac contemptum Dei. Nonne iam expauescis ad tale impietatis portentum?

III. PVNCTVM.

MELIVS *ergo erat viam iustitiæ non introisse, quam retroire*; Cùm melius sit ex duobus malis, euitare maius: maius autem malum sit retroire quam non introisse viam iustitiæ, quandoquidem in tali retrogressu talis est contemptus Dei, quem vix alibi reperias: & qua proportione crescit hic Diuinus contemptus in peccatis, eadem prorsus in grauitate & malitia crescunt peccata, quia nihil est in deformitate peccati deformius quàm Deum contemnere cui honor & gloria tot debetur nominibus vt dissoluendo debito numquam pares simus.

Hoc primum est quod per Prophetas conqueritur & ad quod audiendum cœlum & terram inuitat vt testes sint quam iuste
Is. 1. conqueratur: *Audite cæli & auribus percipe terra quoniam Dominus locutus est. Filios enutriui, & exaltaui, ipsi autem spreuerunt me.* Expende singula: Deum sperni! sperni à filiis! à filiis enutritis & exaltatis! Hæc valde augent iniuriam! sicut autem hi filij desertores contemnunt Deum, ita & valde contemptibiles red-
Apoc. 3. duntur coram Deo & hominibus: Coram Deo quidem, qui
Cass. 4. Coll. 19. propterea se illos à se ait euomere; vnde hæc plæclara sunt Cassiani; *Nec immeritò eos Dominus quos iam in visceribus receperat Charitatis, noxiè tepefactos, cum quadam conuulsione pectoris sui euomendos esse pronuntiat, qui cùm salutarem ei quodammodo potuissent præbere substantiam, auelli ab eius visceribus maluerunt, tanto deteriores effecti illis qui numquam ori Dominico illati sunt cibis, quātò id quod nausea compellente projicimus, odibilius detestamur. Quidquid enim frigidum est, etiam ore nostro susceptum vertitur in calorem, & salutifera suauitate percipitur; quod autem semel vitio perniciosi teporis abiectum est, non dicam labiis admouere, sed etiam eminus intueri sine ingenti horrore non possumus. Rectissimè ergo pronuntiatur esse deterior, &c.*

Prou. 28. Coram hominibus vero quàm sint odibiles & horrendi, ex
2. Pet. 2. eadem similitudine vomitus, Scriptura satis iudicat cum eos comparat in vtroque testamento cani vomitum resorbenti, &

immundo animali lutum repetenti, quibus quid est fœdius quid horribilius? *Horribilis profectò res est*, inquit S. Augustinus, *propriũ resorbere vomitũ, nec in summa quidem fame à quoquam vsurpatum.* In Ps. 30.
Caue itaque tepiditatem, caue negligentiam; paulatim irrepit casus & ruina. *Mons cadens defluit, & saxum transfertur de loco suo.* Vide Iob decimo quarto, & tricesimo octauo, vbi quod quæritur, *de cuius vtero egressa est glacies; & gelu de cœlo quis genuit!* apte sanctus Gregorius tibi aptat, *Quod de vtero Dei tamquam glacies egrederis, quando qui iam intus incalueras, ex virtutum dono frigescis, & inde exteriorem gloriam torpendo appetis, vnde ad interna diligenda ardentius flagrare debueras.* Exardesce ad feruorem. Et Vide in 2. parte, Die 7. Ianuarij. In hac 2. parte Feriam 5. Sexagesimæ. In 3. Fer. 3. hebdomadæ 1. In 4. Fer. 3. hebdom. 18. Et Verbo *Feruor, Renouatio.* 29. Mor. 23.

FERIA SEXTA.

DE EADEM CHARITATE CHRISTI DOMINI, QVA NOBISCVM SEMPER MANET IN SANCTISSIMO SACRAMENTO.

Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, vsque ad consummationem sæculi. Matth. 28.

VERITAS PRACTICA.

Quàm gloriosum est Sacramento, multa in nos posse, si velimus: tam ignominiosum est pauca posse, quod nolimus.

RATIO EST, quia quàm gloriosum Christo est diuitias bonitatis suæ nobis communicare, tam ignominiosum est eas à nobis negligi.

Sed multa in nos posse, si velimus, est diuitias bonitatis communicare, & pauca posse quod nolimus, est illas à nobis negligi. Ergo quàm gloriosum est Sacramento seu Christo Domino sic remanenti nobiscum, multa posse in nos si velimus; tam ignominiosum est pauca posse quod nolimus; Vnde excitanda est in Domino melior voluntas & dispositio ad illas gratias.

I. PVNCTVM.

QVANTA sit Charitas Christi seipsum relinquentis in Sanctissimo Sacramento, & quàm verè Charitas illa non excidat cùm sic nobiscum maneat *omnibus diebus vsque ad consummationem sæculi*, & per se patet, & aperte demonstrant
Seß. 13. c. 2. hæc Tridentini verba; *Saluator noster discessurus ex hoc mundo ad Patrem, Sacramentum hoc instituit in quo Diuitias Diuini sui erga homines amoris velut effudit.*

Verè hîc Christus *Emmanuel, id est nobiscum Deus*, longè etiam commodius & opportunius quàm cùm inter homines olim versaretur; nam in vno duntaxat viuebat loco, in vna Palestina, solis Iudæis notus, nondum passus, nondum glorificatus, ac proinde nondum de Spiritu suo tam abunde communicans. At modo per hoc admirabile Sacramentum, vbique locorum est, vbique se totum intus in cor nostrum, in penitiora quæque animi nostri sese infundit; aut potius animum nostrum in se penitus trahit &
Ioan. 6. immutat; *Qui manducat*, inquit, *meam carnem & bibit meum san-*
Hom. 62. ad popul. Antioch. *guinem, in me manet & ego in illo. VNVM corpus efficimur*, ait sanctus Chrysostomus, *non tantum per Charitatem, verùm & ipsa re: propterea semetipsum nobis immiscuit & corpus suum in nos contemperauit, vt vnum quid simus tamquam corpus capiti coaptatum; ardenter enim amantium hoc est.*

Ioan. 13. O quàm verè dictum, *Cùm dilexisset suos qui erant in mundo, in finem dilexit eos!* sed quod magis mirum dictu, & suaue cogitatu: non modo sic seipsum reliquit in hoc diuinissimo Sacramento vt nobiscum esset; sed vt nobis benefaceret, & suis ita plene cumularet gratiis vt potius deessemus illis recipiendis quàm ille nobis conferendis. O rem supra communem hominum fidem & morem! quis crederet homines qui nulla rerum

habendarum cupiditate satiantur, ita tamen parùm moueri ad has spirituales & cœlestes Diuitias, vt pene quanto magis velit Christus nobis eas elargiri, tanto minus velimus eas recipere! Et sicut si vellemus, nullum est boni genus quod non posset & vellet nobiscum communicare; sic plane si tam pauca communicet non aliunde est quam quod nolimus. Atque hinc fit quod ad stupiditatem nostram excitandam non parùm valere potest cum gratia, si cogitemus *Quod quàm gloriosum est Sacramento seu Christo, tam multa in nos posse si vellemus, tam certe est ignominiosum, tam pauca posse vel facere quod nolimus.*

Ratio iam ex dictis patet; Quid enim gloriosius Christo potest accidere, quàm cùm magis agnoscitur? At quandonam magis agnoscitur nisi cùm bonus & potens demonstratur? Vbinam vero clarius hæc demonstratio bonitatis & potentiæ Christi aperitur, quàm in hoc Sacramento vbi diuitias bonitatis suæ, id est, ipsam totam quanta est, bonitatem effundit? *Haurite ex me tamquam ex Nilo,* dicebat quondam Vespasianus Ægyptiis: sed quàm arcta esset & angusta illa gratia quis non videt, cùm ipsius Nili liberalitas cui se comparat, non se multum effunderet. At vero Christus Dominus: Haurite ex me tamquam ex Deo qui fons est Bonitatis inexhaustus. Hoc certe Christo tam gloriosum est, vt quantumcumque gloriæ iam in cœlo possideat, magis ac magis ei desideretur & concinatur à Cœlitibus Incolis; *Dignus es Domine Deus noster accipere gloriam & honorem, & virtutem.* *Apoc. 4.*

Verùm quod est alteum propositionis caput; quàm gloriosum est Christo sic se posse & velle nobis communicare, tam certe ignominiosum est si talis communicatio negligatur à nobis. Sicut enim gloria quæ illi datur in cœlo vel in terra, nihil est aliud quàm testimonium excellentiæ quæ in eo agnoscitur; sic neglectus communicatæ bonitatis & gratiæ non est aliud quàm signum modicæ vel nullius æstimationis quæ habetur de tali gratia; nihil quippe negligitur nisi quod non æstimatur: non æstimare autem aliquid in Christo tam est indignum & probrosum quàm illud est gloriosum & æstimabile quod æstimatur. *Commutauerunt gloriam eius in ignominiam.* O humanæ portentum nequitiæ? vellesne hoc tibi objici? *Osee 4.*

II. PVNCTVM.

SED quando dicitur Christum vel Sacramentum multa in nos posse si velimus, & pauca facere quod nolimus, perinde est ac dicere quas Christus Dominus diuitias suæ bonitatis nobis communicat, à nobis negligi.

Cùm enim ex sua parte Dominus ita sit paratus ad profusionem sui communicandam, vt quod est in Scriptura hoc vnum
4. Reg. 4. à te petat, *Affer mihi vas*, id est, puritatem animi, id est, voluntatem pronam & bene affectam ad recipiendas & conseruandas gratias; profectò si quid non faciat, defectus humanæ voluntatis est, sicut nonnisi deficientibus vasis stetit oleum à Propheta
Ioan. 5. impetratum. *Et non vultis*, inquit, *venire ad me, vt vitam habeatis!*
Matth. 23. *QVOTIES volui, & noluisti!*

At vero nolle tale bonum quale est vita spiritualis, vita æterna, vita Christi, vita Dei, nonne est illud negligere, cum præcipue nihil impediat ab eo recipiendo, non impensa, non labor, non dedecus: immo multa inuitent & compellant; Rei ipsius dignitas, Christi offerentis bonitas, donorum ampla vtilitas, &
Mal. 1. sexcenta huiusmodi. *Mensa Domini contaminata est, & quod superponitur contemptibile est*, ait Propheta, aut potius ait impius per Prophetam, qui quas offert Sacramentum diuitias nolendo recipere negligit, & negligendo perinde facit ac qui reputaret vile & contemptibile quod offertur in mensa Domini. Vellesne hoc dicere; vellesne hoc de te diceretur? Et tamen is qui tàm multa in te posset si velles, facitne quæ posset omnia? facitne vel mediam eorum partem? At vnde hoc nisi quia non vis, nisi
Rom. 2. quia negligis? nisi quia *diuitias Bonitatis eius contemnis?*

III. PVNCTVM.

QVAM gloriosum est igitur Sacramento, multa in nos posse si velimus, tam ignominiosum est pauca posse quod nolimus: quia quæ illi gloria est à bonitate quã demonstrat, vertitur quodammodo in ignominiam, à prauitate nostra quæ talem bonitatem recusat & negligit; quasi non esset tale bonum quod multum
Num. 21. æstimetur & magni fiat à nobis! *Anima nostra iam nauseat super*

cibo isto leuissimo, dicebant Israelitæ de manna : & hoc dicentes nonne ipsi mannæ vel potius Deo tantùm inferebant iniuriæ & ignominiæ, quantùm illi gloriæ debebatur quod sicut ait Sapiens: *Angelorum esca nutriret populum suum, & paratum panem de cœlo præstaret eis sine labore, omne delectamentum in se habentem, & omnis saporis suauitatem?* Hinc aptè sanctus Ioannes Chrysostomus: *Si Christus nos attenderet, & non infinitam suam bonitatem, iam à nobis abstulisset diuina Sacramenta: dignos enim nos hac pœna efficimus, & indignos ipsis Sacramentis, dùm ea suscipientes minùs dignè, & illa & Christum traducimus, & quantùm in nobis est, fama & honore priuamus.* Sap. 16. Hom. 66.

Certe si vellet sua summa & absoluta vti potestate, posset in te quod vellet, quis est enim qui possit ei resistere? sed post oblatam primam gratiam, quà si velis, potes quod à te Christus exigit, iam id à te non aliter exigit & reposcit quàm vt libenter velis quod potes. At verò tam multa sunt, vt ante dixi, quæ te mouere debent ad id libenter volendum, vt tametsi flagella, morbos, mortem & si quid est asperius tibi inferret, tu libenter acceptare deberes, quia Dominus est, quia bonus, quia iustus, quia Deus; & nisi absolutum quod in te habet Dominium libens agnosceres, tùm forte cogereris illud nolens volensque venerari & dicere: *Iustum est, subditum esse Deo.* Quando autem nihil nisi delicias offert & diuitias, tu qui deliciis & diuitiis maxime permoueris, quid est quod aspernèris & negligas quas tibi offert opes? quid est quod illi respondere possis, nisi quod alias habes delicias quæ tibi suauiores videntur, & alias cupis diuitias quæ tibi apparent commodiores? At quid est iniuriam & ignominiam Christo inferre nisi hoc sit? Quasi ille nesciret quales essent veræ deliciæ & diuitiæ, aut quasi non posset aut nollet tibi conferre quas sciret esse opportunas? *Cognouit bos possessorem suum, & asinus præsepe Domini sui; Israel autem me non cognouit, & populus meus non intellexit!* Afficere magis ac magis in sanctissimum Sacramentum, desidera vehementius, suspira frequentius, & semper cum Iobo dicas; *antequam comedam, suspiro.* 2. Macch. 9. V. S. Greg. in l. 1. Reg. c. 2. Is. 1. Iob. 10.

Videri possunt in 3. parte, duæ primæ hebdomadæ; necnon postremæ tres Feriæ hebdomadæ 13.

SABBATO.

DE EADEM IPSA CHARITATE CHRISTI QVA CONSTANTER NOBISCVM MANET, PER SVPERIORES ET DIRECTORES.

Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, vsque ad consummationem sæculi. Matth. 28.

VERITAS PRACTICA.

Quasi peccatum ariolandi est, repugnare: & quasi scelus idololatriæ, nolle acquiescere. 1. *Reg.* 15.

RATIO EST, Quia ariolari & idola consulere idcirco peccata sunt, quod relicto vero Deo quæratur Dæmon tamquam director & Actor rerum agendarum.

Sed quando repugnamus aut nolumus acquiescere superioribus, idem quodammodo præstamus.

Ergo quasi peccatum ariolandi est repugnare, & quasi scelus idololatriæ nolle acquiescere. Quod per se patet quàm sit horrendum.

I. PVNCTVM.

ETIAM nobiscum adest Dominus constantissimè, vsque ad consummationem sæculi per Pastores, Rectores, Superiores & Directores, per quos sic vniuersim regit Ecclesiam, & particulatim vnumquemque, vt verissime propterea dicat Apostolus, *Iesus Christus heri & hodie, ipse & in sæcula.* Hebr. 13. Sic nempe voluit homines per homines regere, primò vt suauior &

& accommodatior eius esset gubernatio; Deinde ne si solis eius inspirationibus regeremur, nostras sæpius inclinationes naturales, aut falsas Dæmonis illusiones, pro diuina voluntate sequeremur; verè enim sanctus Gregorius, *alioquin fiet vt dum se quisque sancto Spiritu impletum præsumit, Discipulus hominis esse renuat, & magister erroris fiat.* Denique sic plurimæ excellentes exerceri possunt virtutes, in primisque humilitas, abnegatio iudicij & voluntatis, obedientia, simplicitas & similes quibus exercendis non modo ingentem meritorum cumulum nobis comparamus, sed gubernationem Superiorum suauiorem & efficatiorem reddimus, sicut ait Apostolus, *Obedite præpositis vestris, & subiacete eis; Ipsi enim peruigilant quasi rationem pro animabus vestris reddituri, vt cum gaudio hoc faciant, & non gementes; hoc enim non expedit vobis.* Ibid.

Quod quanti referat, quantumque ad id merito affici debeamus, vt apertius constet, certe plurimum valet attenta Consideratio Veritatis propositæ, quæ tota est ex sacris Literis, sic Samuele ad Saülem loquente: *Numquid vult Dominus holocausta & victimas, & non potius vt obediatur voci Domini? Melior est enim obedientia quam victimæ, & auscultare magis quam offerre adipem arietum. Quoniam quasi peccatum ariolandi est repugnare: & quasi scelus idololatriæ, nolle acquiescere; pro eo ergo quod abiecisti sermonem Domini, abiecit te Dominus ne sis Rex.* Itaque non tam probanda est ista veritas quam breuiter declaranda & attente considerande, in hunc finem vt discas quàm graue sit & horrendum non acquiescere superioribus: Nempe hoc, *quasi peccatum ariolandi est, & quasi scelus idololatriæ:* quo quidem dicto quid grauius, cùm id præsertim fide diuina non minus tenendum sit quàm quiduis aliud ex credendis? 1. Reg. 15.

Et reuera quid est ariolari, aut quid est quod tam graue sit peccatum, quos diuinos vocant adire, & idola consulere, nisi quia sic Dæmon consulitur ad res nostras agendas, & ab eo expectatur quod à solo esset Deo expetendum & expectandum? quæ certe Dei est atrox iniuria, quasi non possit Deus aut nolit dicere quod nobis necesse sit scire; aut quasi nos attentemus id inuestigare & scire quòd nobis ignotum esse vult, & quod expresse vetuit, ne quæreremus. *Non inueniatur in te qui ariolos sciscitetur, & obseruet somnia: neque qui Pithones consulat, neque diui-* Deut. 18.

Eccles. 4. *nos, & quærat à mortuis veritatem. ALTIORA te ne quæsieris, & fortiora te ne scrutatus fueris, sed quæ præcepit tibi Deus, illa cogita semper: & in pluribus operibus eius ne fueris curiosus.*

II. PVNCTVM.

SED *quando repugnamus aut nolumus acquiescere, quasi Dæmon consulitur, relicto Deo.*

1. Reg. c. 15. Sic expreßsè sanctus Gregorius, cuius etiam authoritas declarationi veritatis fidem conciliabit: *Quasi peccatum ariolandi est repugnare, quia velut contempto Diuino altari ad aras Dæmonum responsa percipiunt, dum cordis sui præstigiosis ac superbis adinuentionibus credunt, & salubribus prælatorum consiliis contraria sentiendo refragantur. Nolle autem acquiescere, idololatriæ sceleri simile dicitur, quia nimirum in inobedientiæ suæ obstinatione nemo persisteret, si propositi sui figmentum in corde quasi idolum non gestaret. Dum enim agenda in corde concipit, quasi idolum facit: Et dum conceptum mentis propositum se acturum deliberat, quasi ad adorandum simulacrum se inclinat. Quasi ergo scelus idololatriæ est, nolle acquiescere, quia quisquis in propria deliberatione obstinatus est, idcirco foris in maiorem contemptum erigitur, quia intus eis quæ fingendo statuit propositi sui simulachris incuruatur.* Videri potest idem sanctus Doctor in eodem Commentario, capite 4. vbi de Samuelis obedientia. Et libro 35. Moralium, capite decimo.

Quæ sic declarata quomodo practicè & reipsa fiant à nobis, quando repugnamus, aut nolumus acquiescere, ex ipso Saülis facto cuius occasione prolata est à Samuele sententia, patebit euidenter. Ecce enim à Propheta tàm apertè declaratur Saüli, Diuina voluntas circa vniuersum Amalecitarum interitum, vt de hac nullo modo dubitare posſit: sed ille quasi contemneret, ait Sanctius, accuratus Interpres, quasi non probaret Diuina consulta, quasi aut iniqua essent aut Israeliticis commodis importuna, ad alias aras sese conuertit, alia petit oracula à sua suorumque prudentia. Iubet Deus vt pereat Amalec: at contrà humana prudentia iudicat durum esse & inhumanum, antiquum illud genus extingui, perire Regem luculentum & nobilem: neque prudentis esse consilij pretiosas vestes quæ ornamento esse possent Israelitidi genti, aboleri flammis; neque præterea fas

esse illis carere exuuiis milites quorum studia & labores non alio modo compensari poterant. Deinde non satis videri religiosum ac pium, vt oues pingues, & armenta crassa atque nitentia, ferro concisa coruos alant potius aut putrescant quàm sacrificiis deseruiant, & sacerdotes alant.

Sic meditabantur humana iudicia contra Diuinum, ac tandem ex hac ratiocinatione quæ vocari *potest Idolorum responsio* concludunt isti impudentes arioli contrà quàm esset à Domino constitutum, parcendum esse Regi & pretiosis ornamentis, & ex gregibus optima quæque seruanda, & satis videri præcepto satisfactum esse Diuino si quidquid esset reprobum ac vile, ferro ac flamma perderent. Sic nos plane discurrimus, sic ratiocinamur in nostris repugnantibus concupiscentiis, sic prudentiam carnis quæ mors est spiritus, cœlesti & Diuinæ opponimus; sic vno verbo Diabolicis potius quam Diuinis suggestionibus nos regendos tradimus. O impietatem! ô scelus! *Populus meus mutauit gloriam suam in Idolum!* Rom. 8. Ier. 2.

III. PVNCTVM.

SIC ergo quasi peccatum ariolandi est, repugnare: & quasi scelus idololatriæ, nolle acquiescere.

Ac proinde patet quantopere id cauendum & dicendum quod Israelitæ: *absit à nobis hoc scelus, vt recedamus à Domino, & eius vestigia relinquamus, extructo altari præter altare Domini Dei nostri.* De hoc etiam fusè Cassianus tota collatione secunda, vbi hæc inter alia: *Nullo vitio tam præcipitem Diabolus monachum pertrahit & perducit ad mortem, quàm cum neglectis consiliis seniorum suo iudicio persuaserit, definitionique confidere.* Ios. 22. c. 11.

Tum vniuersim de omnibus, Idem ibidem, *Impossibile est quemquam qui proprio fidit iudicio, Diaboli illusione non decipi: vt è contra nullatenus fraudibus & insidiis inimici decipi potest qui non suo iudicio sed maiorum viuit exemplo.* Quod quidem eò periculosius est quo religiosior apparebit prætextus repugnantiæ, siue apparentis oppositæ rationis: Vndè apte sanctus Bernardus: *Eant nunc qui se faciunt religiosiores aliis, qui non sunt sicut cæteri hominum; ecce Arioli & Idololatræ facti sunt, si tamen vel ei qui dixit hoc, plus quam sibi indicant esse credendum.* Serm. 3. de Resurr.

Alia quidem & plurima sunt argumenta quibus ostendi possit quantum expediat, sic se sinere regi & dirigi, vt tota hebdomada tertia post Epiphaniam, ostensum est; sed hîc illud vnum vrgendum, quòd alioquin relicto Deo requiratur Dæmon; Hoc enim quàm sit impium & sceleratum cùm facilè concipiatur,
4. Reg. 1. vnum sufficiet ad rem conficiendam. *Numquid non est Deus in Israel, vt eatis ad consulendum Beelzebuth, Deum Accaron? quamobrem hæc dicit Dominus, de lectulo super quē ascendisti non descendes, sed morte morieris.* Hæc vni semel dicta, semper dicentur omnibus qui repugnant & non acquiescunt. Vide infrà in hac parte, Feria 4. Octauæ Ascensionis, vbi hæc Veritas exponitur:

Qui rationes inquirit obedientiæ, rationem quærit suæ inobedientiæ.

DOMINICA V. POST PASCHA.

DE ORATIONIS EFFICACIA FREQVENTIA, ET ALIIS PROPRIETATIBVS.

Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Ioan. 16.

VERITAS PRACTICA.

Ne dicas te petere in nomine Domini; aut ne dicas te nihil obtinere.

SENSVS est, quod quidquid petitur in nomine Domini, obtinetur; aut si quid non obtinetur, non petitur in nomine Domini: ac proinde qui dicit se petere in nomine Domini non debet dicere se nihil obtinere, cùm alioquin mentiretur & blasphemaret.

RATIO est, quia vel petes aliquid aliud quàm quod velit Deus, vel hoc plane vnum.

Sed si petis aliquid aliud, non petes in nomine Domini: aut si hoc vnum petis, semper illud obtinebis.

Ergo ne dicas te petere in nomine Domini, aut ne dicas te nihil obtinere.

I. PVNCTVM.

SIC suis Christus Dominus, ne quid dubitarent de orationis suæ virtute ac efficacitate, asseueranter loquebatur; *Amen amen dico vobis, si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Vsque modo non petistis quidquam in nomine meo: petite & accipietis, vt gaudium vestrum sit plenum.*

Hic primò contemplare tria illa potissima Dei attributa, Bonitatem, Potentiam & Sapientiam, vt in Christo relucent. Bonitas est in promissione facta nostris orationibus; Potentia in effectu quem consequuntur; Sapientia in docendo quem suggerit orandi modo.

Deinde verò vt melius promissionem Christi intelligas, ac ne dubites aliquando quin certissima sit, etiamsi tibi aliud videretur, Expende accurate quod habet Veritas atque eius declaratio; *Aut te non petere in nomine Domini, aut semper obtinere quod petis: ac proinde non aliter esse loquendum.* Quidquid enim petis vel conforme sit oportet Diuinæ voluntati, vel ab ea quouis modo alienum. Quid censes? horum alterutrum omnino negari non potest, neque in eo discutiendo longius tibi est immorandum; sed hoc vide tantum ex illis duobus vtrum tibi sit familiarius, vtrum Dei an tuam magis voluntatem exquiras? quanta sit
In Ps. 31. vtriusque voluntatis differentia & distantia; Nempe vt ait sanctus Augustinus quantum Deus dignitate & merito distat à te, tantum eius voluntas, quæ Deus ipse est, distat à tua. Quanta porro est illa distantia? ò prodigium peruersitatis, cum se homo comparare Deo non veretur, & se etiam illi præfert! ò quam
Iob. 9. præclarè Iob: *Verè scio quod ita sit, & quod non iustificetur homo compositus Deo.*

II. PVNCTVM.

SED *si petis aliquid aliud quàm velit Deus, non petes in Nomine Domini; aut si hoc vnum petis, semper illud obtinebis.*

Prima pars propositionis nihil habet dubij, nec enim vllo modo est cogitandum in nomine Domini posse peti à Deo, quod

Deo non sit acceptum; Nam, vt recte monet sanctus Augustinus, & iam supra retulimus, *non sonum literarum ac syllabarum, sed quod sonus ipse significat, & quod eo sono recte ac veraciter intelligitur, hoc accipiendum est dicere cùm dicit*, IN NOMINE MEO. Quid porro est aliud quod rectè ac veraciter intelligi queat, nisi quod spectat ad Dei gloriam, nostramque salutem & perfectionem, prout singulatim de vnoquoque nostrum disposuit Deus? Tract. 102 in Ioan.

Hoc est enim nomen Domini, nomen Iesus, nomen Saluatoris, & hæc est eius nominis ratio, vt quidquid ad salutem spectat, eo nomine contineatur, nihil vero præterea; Vnde idem apte sanctus Augustinus, *non petitur in nomine Saluatoris quidquid petitur contra rationem salutis.* Est autem ratio salutis non modo ipsa salus, sed modus, siue media vnicuique ordinata ad salutem, quæ cùm in mera sint Dei prouidentia & voluntate, hinc manifestissime patet, non peti in nomine Saluatoris si quid petitur quod non velit Deus; nam sicut non potest esse ratio salutis siue medium ad salutem, quod non est conforme Diuinæ voluntati, ita nec continetur hoc nomine Saluatoris. O verè *sanctum & verè terribile nomen*, quo rationes illæ occultæ & pauendæ vniuscuiusque salutis hominum continentur! Ps. 110.

ALIA vero pars propositionis quà dicitur, semper obtineri quod petitur secundum voluntatem Dei, tam certa est, vt etiamsi res ipsa quæ petitur negaretur, dicenda tamen sit obtineri æqualiter: Id est, quod negando conceditur, æquare id merito & pretio quod petebatur: Seu quod idem est, æquè in petentis verum bonum redundabit quando quid negabitur, ac si concederetur. Nam vt aiunt sancti Augustinus & Bernardus, *misericordiæ est aliquando subtrahere misericordiam, quemadmodum iræ & indignationis misericordiam exhibere, vt cùm datæ sunt carnes Hebræis, quas murmurando postulabant.* Qua de re fusius in superiori hebdomada, Feria 3. Tr. 73 in Ioan. Serm. contra vitium ingrat.

Quod autem ista rei petitæ quæ dicitur æqualitas, siue æquiualentia, sit infallibilis, quatuor sunt quæ omnino persuadent. Primum est promissio Christi quæ vana esse non potest & de qua nos voluit esse tam certos, vt non semel sed iterum & pluries affirmarit quod quidquid recte peteretur, id fieret; confirmatque sanctus Ioannes, hanc esse habendam non modo spem sed

1. Ioan 5. & fiduciam, *quia quodcumque petierimus secundum voluntatem eius, audit nos.* Secundum est, ipsius Christi meritum quo fit vt quidquid in ipsius nomine nec alienum à Diuina voluntate peti-
Ioan. 11. titur, obtineatur; sicut si ipse peteret: *Ego sciebam*, inquit ipse ad Patrem, *quia semper me audis.* Tertium est, Diuina Bonitas quæ cùm ex se satis sit propensa in omnem benignitatem, quanto magis cùm oratur in tali Nomine, & tali fine, vt nihil nisi se-
Luc. 11. cundum quod velit, donet. *Si vos*, inquit, *cùm sitis mali, nostis bona data dare filiis vestris, quanto magis pater vester de cœlo dabit spiritum bonum petentibus se?* Quartum denique, petentis dispositio quæ talis est ex hypothesi, vt nihil aliud velit quàm quod Deus, ac proinde si res petita negatur, cùm ex voluntate Dei peræquè negetur ac si concederetur, profectò illud sequitur quod intentum obtinetur. Sic aptè Psaltes Regius, cùm etiam puniretur;
Ps. 117. *Castigans castigauit me Dominus, & morti non tradidit me: aperite mihi portas iustitiæ, ingressus in eas confitebor Domino: hæc porta Domini, iusti intrabunt in eam. Confitebor tibi quoniam exaudisti me, & factus es mihi in salutem.* Hoc est enim exaudiri, quando fit nobis Dominus in salutem, Id est, quando id nobis salubre redditur quidquid de nobis ordinauerit: vel potius, quando à nobis tanti fit Dominus, vt sit nostra salus illi seruire ac placere. *Ipse autem Medicus, salus est*, ait ibi sanctus Augustinus.

III. PVNCTVM.

N*E dicas igitur te petere in nomine Domini, aut ne dicas te nihil obtinere*; cùm falsum & blasphemum alioquin loquereris, quandoquidem nil petitur in nomine Domini, quod non petatur secundum voluntatem Dei, & nihil ita petitur quod non obti-
Ephes. 1. neatur; *Secundum propositum eius qui operatur omnia, secundum consilium voluntatis suæ vt simus in laudem gloriæ eius, nos qui ante*
2. Cor. 12. *sperauimus in Christo.* Sic opportunè Apostolus, qui sic obtinuit quod petebat, licet negatum fuerit, neque enim aliter petebat quàm secundum illud Diuinæ voluntatis consilium quod tale erat vt pateretur angelum Satanæ. Sic ipse Christus Dominus
Hebr. 5. *exauditus est pro sua reuerentia*, licet Calicem biberit quem transire petebat; quia non aliter petebat quàm prout vellet Deus,
Luc. 22. *Non mea voluntas*, inquit, *sed tua fiat*. Itane oras?

Pensate,

Pensate, inquit sanctus Gregorius, *petitiones vestras, videte si in nomine Iesu petitis, id est, si gaudia salutis æternæ postulatis. In domo enim Iesu Iesum non quæritis si in æternitatis templo importunè pro temporalibus oratis.* Expende illud *importunè*, quod vitiosum esse potest in modo, & fine. In modo quidem, si nimis auidè temporalia peterentur: in fine vero, si ex affectu ipsorum temporalium minimè ordinato ad salutem: vnde sanctus Iacobus, *petitis & non accipitis, eò quod malè petatis, vt in concupiscentiis vestris insumatis*; id est vt sic concupiscentiæ satisfaciatis. Quo in sensu apud Cassianum hæc sunt egregie dicta: *Nihil caducum vult à se, nihil vile, nihil temporale æternitatum Conditor implorari. Itaque magnificentiæ eius ac munificentiæ maximam irrogabit iniuriam, quisquis sempiternis petitionibus prætermissis, transitorium aliquod & caducum ab eo maluerit postulare; & offensam potius quàm propitiationem Iudicis sui, vilitate orationis incurret.* Sic sanctus Augustinus: *si illa petieris, iniuriam facies illi, & damnum tibi, præponendo Illi quod fecit, cùm velit seipsum dare qui fecit. In hoc amore dixit illi anima quædam: Numquid ipse es pars mea Domine? Eligant sibi qui volunt quid possideant, faciant sibi partes de rebus: pars mea tu es, te mihi elegi.* Et iterum; *Dominus pars hæreditatis meæ: possideat te vt possideas illum: eris prædium ipsius, eris domus ipsius: possidet & possidetur vt prosit, Numquid vt aliquid ei tu ei prosis? nam dixi Domino: Deus meus es tu, quoniam bonorum meorum non eges.*

Hom. 27. in Euang.

Iac. 4.

Coll. 9. c. 23.

In Ps. 34.

Hûc etiam spectant hæ consequentes Veritates.

Discedat ab iniquitate omnis qui nominat nomen Domini.

In 1. parte, In die Circumcisionis, ex 2. Timoth. 2.

Sensitiuæ Deuotionis subtractio, veræ & solidæ Deuotionis est probatio.

In 1. parte. Die 12. Ianuarij.

Sicut in aduersis, ita & in prosperis inuocandus est Dominus.

In 1. parte, Dominica 2. post Epiph. Vbi ad nuptias vocatus est Iesus.

Si ad humanam gratiam diuina postulas, diuinam ipsam repellis gratiam.

In 1. parte, Feria 2. hebdom. 2. post Epiph. Vbi de Nazarenis miracula petentibus.

Nulla in aduersis conquerendi est ratio, aut nulla erit conquerentis oratio.

In hac 2. parte, Sabbato post Sexagesimam, Ad ipsa Euangelij hodierni verba iam suprà exposita.

Si ordinatis ad salutem mediis non vteris, Mediatore Christo abuteris.

In 2. parte, Sabbato post Cineres.

Qua ratione terrena tantùm & non cœlestia desideras, eadem necesse est, vt cœlestia tantùm, & non terrena desideres.

In 2. parte, Feria 3. hebdomadæ sequentis.

Erranti in dubiis, & non oranti, nulla est erroris excusatio.

In 2. parte, Feria 6. post Octauam Ascensionis. Vide ibi & sequens Sabbatum: Necnon Feriam 4. Pentecostes, de consulendo Deo.

De septem vero petitionibus orationis Dominicæ quibus septẽ opponuntur vitia capitalia: Tota est in eis declarandis hebdomada 6. per singulas Ferias, in 3. parte. Quæ omnia sic in vnum conflari possunt vt demonstretur *Vsque modò non petiisse quicquam* eos qui suis prauis desideriis seu vitiis reprimendis non vacant. Sibi enim contradicunt & obstant in orando. Vnde hæc ad fructuosam praxim formatur veritas:

Qui sibi non contradicit in suis malis desideriis: sibi contradicit in bonis.

RATIO EST, *Quia ille sibi contradicit in bonis suis desideriis, qui sibi Dominicam oranti orationem contradicit.*

Sed qui sibi non contradicit in suis malis desideriis; ille sibi Do-

minicam oranti orationem contradicit.

Ergo & sibi contradicit in suis bonis desideriis; ac proinde nihil obtinet, nihil orat, nihil quicquam petit; simulator est, hypocrita est, ex illis vnus est de quo bene Isaias, & Christus Dominus Is. 29. Matth. 15.
Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe est à me.

I. PVNCTVM.

PRIMA propositio tam certa est, quàm verè sanctus Cyprianus de singulis orationis Dominicæ petitionibus scripsit: *Hæc vbi petierimus à Deo, nihil remanet quod vltra debeat postulari.* Tr. de Orat. Dom. Hoc enim est apertè dicere, nullum esse bonum desiderium, seu nullum esse bonum desiderandum ac petendũ, quod illis septem petitionibus nõ contineatur; ac propterea, qui sibi talem oranti orationẽ contradicat, sibi manifestè contradicat & repugnet, in suis bonis desideriis. *Labia dolosa incorde & corde loquuti sunt,* Ps. 11. ait Psaltes: Cõtra vero Moses, *Iuste quod iustũ est persequeris.* Deut. 16. Id est, caue ne dum iusta iniustè prosequeris, tibi contradicas & obstes. Vnde & Sapiens, *Qui custodierint iusta iustè, iustificabuntur*, Sap. 6. quasi diceret, Illi demum habebuntur iusti & integri qui suis in bonis operibus sibi cohærebunt, sibi consentient; non autem illi qui sibimetipsis contradicunt, dum ore aliud & corde aliud profitentur. *Væ duplici corde, & labiis sceleslis!* Eccles. 2.

II. PVNCTVM.

SED qui sibi non contradicit in suis malis desideriis, ille sibi Dominicam oranti orationem contradicit.

Tria sunt hic enodanda. Primùm est, quòd quæcumque sint mala desideria seu vitia, referuntur ad illa septem quæ dicuntur capitalia, vt expresse docet Diuus Thomas, tùm authoritate 1. p. q. 84. a. 4. S. Gregorij, tùm Ratione quam fusè prosequitur, quod videlicet *finalis causæ tot sint nec plures principales & primariæ rationes mouendi appetitum.* L. 31. Mor. c. 31. Videri potest sanctus Doctor.

Secundum est, quod qui sibi non contradicit suis in malis desideriis seu vitiis, censetur ea velle, non tantùm quando illis

actu consentit, sed quamdiu voluntatem seruat illis consentiendi quoties libuerit, quod est habitu vitiosum esse, quo in statu sunt pene omnes qui suis malis desideriis reprimendis non vacant, quod idem est ac dicere, qui sic affecti sunt vt pro libito
2. Pet. 3. suo suis se sinant vitiis, *iuxta proprias concupiscentias ambulantes.* O quam multi sic ambulant, quos deplorat Apostolus, *inimicos*
Philipp. 3. *crucis Christi, quorum finis interitus, quorum Deus venter est & gloria in confusione ipsorum, qui terrena sapiunt.*

Tertium est, talem virum sibi oranti orationem Dominicam contradicere & repugnare, quia volendo septem illa vitia, vel vnum ex his aliquod, voluntatem habet oppositam septem illius orationis petitionibus, aut earum vni vel alteri, prout magis aut minus prauè affectam gerit voluntatem. Sicut enim vitia virtutibus suis contrariis opponuntur, ita & opponuntur Dominicis illis, quas S. Chrysostomus vocat, *sententiis,* nos communiori vocabulo, *petitionibus,* quæ septem singulæ, septem virtutes includunt, plane & directe pugnantes cum totidem vitiis capitalibus sat ex se notis.

Hæc essent declaranda singillatim, sed quia longiùs traheretur oratio, viderique possunt quæ suo designato loco reseruantur vberius explananda, sic in pauca contrahuntur. Primæ petitioni respondet Humilitas, superbiæ seu vanitati repugnans. Secundæ, Liberalitas seu quæuis alia virtus, auaritiæ contraria. Tertiæ, Mansuetudo iræ opposita. Quartæ, Temperantia gulæ contraria. Quintæ, Charitas inuidiæ aduersaria. Sextæ, Castitas inimica Luxuriæ. Septimæ, Diligentia siue deuota sedulitas contra pigritiam aut acediam.

Quibus ita manifestè propositis, iam accedat Vitiosus ad orandum, iam effundat orationem Dominicam, iam pronuntiet quod à Patre nostro cælesti petendum Filius docuit: voluat illud & reuoluat quantū volet, nihil dicit, nihil nisi sibimet cōtradicit.
Matth. 20. *Nescitis quid petatis,* dicebat Dominus duobus illis Discipulis qui primas ambiebant sedes in ipsius regno: nam si sciuissent quænam essent illæ sedes, & quid esset esse primum in regno Christi, numquam illo postulassent animo talem primatum. Prima sedes in regno Christi est humilitas, humiliatio, contemptus
Ibid. sui, contemptus mundi; *qui voluerit maior esse, sit omnium mi-*
Luc. 22. *nor, sit minister & seruus omnium,* ait Rex noster; at certè hoc non

petebant qui de primis contendebant ſedibus, imò planè oppoſitum, quale ſibi fingit appetitus cum ambit eminentiores gradus, & primas cathedras; vnde ſibi totis repugnabant, nam petebant præeſſe ſimul & ſubeſſe cæteris: præeſſe quidem, prout ambitione mouebantur; ſubeſſe verò, prout Chriſtus ſtatuerat primos ſui regni fore demiſſiores; quæ quàm eſſent pugnantia & contradicentia quis non videt?

Sic tu planè peccator, ſic tu quiſquis ſuperbus oras *ſanctificari nomen Dei:* vel omnino neſcis quid ores, vel ſuperbiam deponas neceſſe eſt, & veram induas humilitatem, vel tibi prorſus contradicis. Nam idem eſt ſanctificari ac celebrari; vnde dicitur *ſanctificate Sabbatum*, id eſt, celebrate ſeu celebrem & feſtum diem *Ier.* 17. *Ez.* 20.
habetote: Quid eſt autem celebrari nomen Dei? quid eſt ante omnia primum hoc poſtulare, niſi ſigillatim vnumquemque profiteri ſe nihil deſiderare vehementius, quàm vt Deus in his omnibus quæ nos ſpectant, agnoſcatur Author & promotor: Illi v i gloria deferatur, non nobis Pater, non nobis, ſed nomini tuo da gloriam: tu enim bonorum es author omnium; vnde ſi ſoli Bono debetur gloria, tibi vni debetur qui ſolus es bonus, & à te omne eſt bonum, omne laude dignum & gloriâ; quod verò noſtrum eſt, ſola eſt infirmitas, ſolum peccatum, ſola malitia. *Tibi Domine Iuſtitia, nobis autem confuſio faciei.* *Dan.* 9.

Hoc eſt ſanctificari, hoc eſt celebrari & glorificari nomen Dei, nec planè aliter. Vnde Diuus Chryſoſtomus, *digna prorſus oratio eo qui Deum patrem appellauit, nihil omnino prius quàm pro illius gloria ſupplicare: Iuxta illud ſcilicet Domini, ſic luceat lux veſtra coram hominibus, vt videant opera veſtra bona & glorificent patrem veſtrum qui in cœlis eſt.*

Itane verò ſuperbus hoc primum & vehementius velit? itane velit de ſe nihil vt boni cogitetur? nihil reddatur gloriæ, nihil commendetur, nihil celebretur, non ſcientia, non nobilitas, non diuitiæ, non peritia; non pulchritudo, non veſtes, non capilli, non quicquid glorioſum apparet, nihil horum in ſe ſpectetur? Deo cuius eſt totum, totum deferatur, nihil ſibi præter ſuum nihilum & peccatum ſuum, cui non gloria, ſed confuſio reddenda eſt? Itane ſuperbus hoc de ſe dicat & ſentiat, quod reuera dicendum eſſet vel tacitè ſentiendum, ſi verè primum & vehementius peteret Dei Nomen celebrari? Vel non eſſet ſuperbus

si hoc sentiret, vel nisi hoc sentiat, superbus est; & quamdiu superbus est, tam alienus est ab illa mente, quâ prima petitio debet fieri, quàm aliena est ab humilitate superbia; tantumque sibi contradicit, quantum qui volebant primores gradus in regno Christi, & qui petebant primas sedes.

Sic auarus qui petit *vt adueniat regnum Dei,* nihil minus petit, nihil magis timet. Nam cum terrenis bonis suis sit valde affixus, & noua in dies congerenda & cumulanda cogitet, nihil magis timet quàm mortem, nihil magis optat quàm longæuam, & si fieri posset, perpetuam vitam. Petere autem vt adueniat regnum Dei, & simul petere diuturnum vitæ tempus, ita sunt sibi opposita sicut mors & vita. Nam vt adueniat regnum Dei, regnum cæleste, regnum illud beatitudinis sempiternæ, necessum est omnino mori, & tametsi desiderium mortis expressum non exigatur ad hoc rite postulandum, debet tamen paratus esse animus, aut profecto non debet ita esse auersus & alienus, qualis est auari animus, qui dum nihil magis timet quàm mori, nihil

Eccles. 41 minus petit quàm quod petit regnum Dei. *O Mors quàm amara est memoria tua homini pacem habenti in substantiis suis, viro quieto, & cuius viæ directæ sunt in omnibus:* Id est qui sibi sic prouidit in omnibus quæ sunt vitæ propagandæ opportuna, vt nihil timeat nisi mortem.

Hoc idem de Iracundo, de Guloso, cæterisque notato vitiis, probatum habes in memorato tertiæ Partis loco. Sicut enim nulla re magis nota fit voluntas Dei, quàm quæ necessitate aliquâ implicatur, sic Iracundus qui orat vt voluntas Dei fiat, nihil magis alienum in animo versat. Quid est enim vnde magis irascitur & excandescit, nisi quia non potest quod vellet? at vnde illud non potest, nisi ex voluntate Dei, quæ tantò illi manifestiùs innotescit, quantò illud quod magis vellet, minus potest?

Iob 15. Vnde in libro Iob rectè describitur: *Tetendit aduersùs Deum manum suam, & contra Omnipotentem roboratus est; cucurrit aduersùs eum erecto collo, & pingui ceruice armatus est.*

Cùm verò gulæ addictus panem à Deo petit: quæro, an à solo expectat Deo quod petit, an ab alio? si ab alio, non leuem Deo facit iniuriam, qui quod minoris ducit, nempe panem, à solo expectet Deo: quod autem in maioribus habet deliciis, aliunde sibi procuret. Quod si suas simul delicias & lautiores cibos à

Deo postulet, nonne hoc rursum est iniuriosum Deo, sic ab eo postulare, quod gulæ suæ seruiat, quod peccati fomitem subministret, quod diuinam incurrat offensam? *Adhuc escæ eorum erant in ore ipsorum, & ira Dei ascendit super eos.* Ps. 77.

Quid porro petit Inuidus, quid acceptæ memor iniuriæ, quid vltionis appetens, quando sua sibi petit dimitti debita, sicut dimittit debitoribus suis? An reuera desiderat sibi remitti, vel fictè & simulatè tantùm orat? affirmabit se reuera desiderare, vel desperatæ est mentis; sed falsò affirmabit: nam vox illa, *sicut*, quam interponit, manifestæ hunc arguit falsitatis; cùm enim suis non dimittat debitoribus, nec aliter sibi velit dimitti, quàm sicut ipse dimittit, quid est nolle quod petit, nisi hoc sit? Et præclarè Sapiens, *homo homini reseruat iram, & à Deo quærit medelam? in hominem similem sibi non habet misericordiam, & de peccatis suis deprecatur? Ipse cum caro sit, reseruat iram, & propitiationem petit à Deo? quis exorabit pro delictis illius?* Quasi diceret, nihil pugnantius fingi potest, quàm vt homini homo non parcat, & sibi à Deo parci petat! Eccleſi. 28.

Audebis verò etiam, Impudice, Cælestem rogare Patrem, ne te inducat in in tentationem in quam teipsũ effusè proiicis? Caue id præsumas, caue id audeas, nam hoc aperte est irridere quem rogas; Deus autem impune *non irridetur.* Gal. 6.

Restaret de pigro dicere, nisi de illo iam à Sapiente dictum esset, *vult & non vult piger*, quod tum maximè profitetur, cùm petit à malo liberari. Vult enim quia petit, & tamẽ non vult quia piger est, *& abscondit manum sub ascella, nec ad os suum applicat eam,* Id est, illa præstare non vult quæ de suo conferre debet cum Diuino præsidio, vt à malo liberetur. *Pigrum deiicit timor*, hoc est, sic abiicit, vt quantumuis velle videatur aliquid, non tamen velit, quia non facit quod ille faceret, qui verè vellet. Prou. 13. Ibid. 19. Ibid. 28.

III. PVNCTVM.

QVI *sibi ergo non contradicit in suis malis desideriis, sibi contradicit in bonis*, vel certè nulla dici potest habere bona desideria: nam si quæ sint bona, non est dubium quin septem orationis Dominicæ petitionibus comprehendantur, ac si quando depromi debeant, tùm vel illo maximè tempore quo talis pronun-

tiatur oratio: nam vt ait sanctus Cyprianus, *intentione sincera Dominum debet non vocis sonus, sed animus & sensus orare*, vnde hoc primum rectè asseritur, quòd si tùm oranti sibi Vitiosus contradicit, sibi contradicit in bonis desideriis; nonne id patet? At verò aliud non minùs est euidens, quòd ille ipse qui est vitiis implicitus, tum sibi oranti contradicit, cùm vnicuique petitioni suum sit oppositum vitium, quo fit vt corde neget quod affirmat ore; Quis hoc non videat, & quidem ipsum sibi tot se diuersis modis opponere, quot habet vitia Dominicis opposita propo-
Ier. 2. sitionibus? *Arguet te malitia tua.*

Et certè perniciosa malitia, quæ vel omninò non sinet te orare, vel nisi fictè & simulatè, quod peius est quàm si penitus non orares! vellesne sic interdici sacris omnibus, vt ipsa tibi Dominica vetaretur oratio, nec tibi plus relinqueres pietatis erga Deum, quàm si Deum prorsus ignorares? Possetne fingi status isto miserior? Et tamen, ô deplorandam vitiosæ mentis perniciem! si Deum oras in tuis illis vitiis, quibus exuendis non vacas, miserius & damnosius est aliquid quàm status ille qui extremam miseriam tibi videbatur attingere. Nam sic fictè orando, vel cor tuum putas Deo notum vel ignotum; si putas ignotum, quem tu facis Deum? Deum nescientem! Deum ignorantem! ô blasphemiam! Quòd si Deo notum putas quod fingis, quem te ipsum facis qui hoc audeas? tu præsenti! tu scienti videntique Deo non verearis affingere, non erubescas illudere?
Iob. 12. Hoc est *audacter prouocare Deum.* Sic Scriptura, sic Iob Deo ple-
Osee 12. nus loquitur, sic Deus ipse sentit; *Ad iracundiam me prouocauit Ephraim, in amaritudinibus suis.* Id est, in peccatis quæ mihi valde displicent, vel quæ fingit peccator aliquando sibi displicere. Quod est etiam *accedere malignè ad Dominum, & cor habere ple-*
Ecclesi. 1. *num dolo & fallacia*, quod quàm sit capitale, pluribus vrget Sapiens.

Fictè locutus est, vel semel Adonias Salomonis frater quando Abisag Sunamitidem sibi vxorem dari petiit, quod cum sensisset
3. Reg. 2. Salomon, *hæc*, inquit, *faciat mihi Deus & hæc addat, quia contra animam suam loquutus est Adonias verbum hoc; Et nunc viuit Dominus quia hodie occidetur Adonias.* Notanda verba illa, *contra animam suam*, nam & simul significant contra mentem id factum & contra salutem; quod euidentissimum est oranti vitioso accidere,

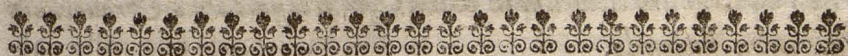
dere, qui non semel, non vna in re, non in re temporali aut ciuili; sed quoties septenas illas iterat precationes in quibus salutis nostræ summa vertitur, toties ille contra animam suam loquitur, contra mentem, contra salutem; *Oratio eius execrabilis, ORATIO eius in peccatum.* Prou. 18. Ps. 108.

Certè si duntaxat vni deesset petitioni sincera mens, si vel vnum oranti adesset vitium quod vni è septem aduersaretur virtuti; solum hoc sufficeret vt quod ait sanctus Augustinus, tota penitus exhauriatur oratio; quantò magis id pauendum, quando vix vnum deest, quin omnes simul ex æquo pessundentur precandi formulæ!

Quamobrem non modò id manifestè patet, quòd *vsquemodò*, nihil quidquam vitiosus petierit, quod sanè est luctuosum; sed quod sibi etiam graues accersiuerit pœnas, qui contra animam suam tam sæpe tam audactèr loquutus est. Et quanti refert non in eo mori statu in quo nullus sit orationis vsus & fructus, tanti scito tua interesse, non in his viuere vitiis, quorum finis interitus, interitus fictionum, interitus precum, interitus salutis animæ.

Quæ de Oratione hîc plura suggeri possent, vide in sequenti Feria Rogationum.

Ad hæc verò Verba quæ supersunt ex Euangelio: *Ipse Pater amat vos quia me amastis:* Tota est hebdomada 3. Aduentus in 1. parte, vbi de amore Christi.

HAC HEBDOMADE, conformes Mysterio Ascensionis Domini Considerationes & Veritates, ex primo Capite Actuum Apostolorum eruuntur: atque his velut stimulis & motiuis excitantur Corda nostra, *vt quæ sursum sunt quærant & sapiant, vbi Christus est in dextera Dei sedens.* Coloss. 3.

FERIA SECVNDA IN ROGATIONIBVS.

DE PRIMO MOTIVO COELESTIS DESIDERII.

QVOD IBI PROMISSVM NOBIS SIT REGNVM DEI.

Præbuit ſeipſum viuum poſt Paßionem ſuam in multis argumentis, per dies quadraginta, apparens eis, & loquens de Regno Dei. Actuum 1.

VERITAS PRACTICA.

Quantam in te vim habet deſiderium Regni Cœleſtis, tantam tibi vim facies.

RATIO eſt, quia quantam in nobis vim habet deſiderium rei cuiuſlibet, tam potens eſt & efficax, vt complectatur medium quod ad eam obtinendam in primis eſt neceſſarium.

Sed ad Regnum cœlorum in primis eſt neceſſaria vis & violentia nobis facienda.

Ergo quantam in te vim habet deſiderium Regni cœleſtis, tantam tibi vim & violentiam facies: aut certe quantum deeris huic violentiæ, tantum & deſiderio.

I. PVNCTVM.

TAMETSI Regnum illud de quo cum Apoſtolis ſæpiſſime Chriſtus egiſſe dicitur, poſſit Eccleſia intelligi, ſiue Religio Chriſtiana, cuius ſacramenta, præcipuaſque ceremonias tunc ordinauit & ſuis obſeruanda tradidit; quia ta-

men non alio fine militantem hîc Ecclesiam instituit, nisi vt Thriumphantem in cœlo faceret & regnantem, neque alia lege subditos sibi homines habere voluit nisi vt eosdem Reges constitueret; Idcirco commode Regnum illud Dei, Regnum ipsum est cœli, vbi non modo Deus regnat in Beatis, sed & Beati regnant in Deo. *Accipient*, inquit Sapientia, *regnum decoris & diadema speciei de manu Domini*. Et aperte Apostolus, *si sustinebimus, & conregnabimus*. Denique sic agnoscunt omnes Beati dicentes Domino; *Redemisti nos & fecisti nos Deo nostro Regnum*. O qualis ille Rex est, & quale eius Regnum, cuius quotquot sunt serui, tot sunt Reges! Quàm piè sanctus Augustinus: *Non timuit ille habere cohæredes quia hæreditas eius non fit angusta, si multi eam posséderint: Illi ipsi certe eo possidente fiunt hæreditas ipsius, & ille vicissim fit hæreditas illorum*.

Sap. 5. 2. Tim. 2. Apoc. 5. In Ps. 49.

Hoc itaque cogitandum esset attentius, atque inde motiuum efficax deducendum ad excitanda nostra desideria, hoc vel maxime tempore, quo Christum illuc ascendentem colimus, vbi nos secum aliquando regnare vult, & interim regni sui cupiditatem accendi. Quale illud est, proh Deus immortalis! quale illud in omnium hominum animis, *Regem esse!* & quanta regnorum disparitas, Terreni & Cœlestis! Quidquid enim est in terreno incommodi, longe abest à cœlesti! & quidquid in illo est fœlicitatis & commodi, purius & abundantius in cœlo est. *Percipietis immarcessibilem gloriæ coronam. DABO tibi coronam vitæ. POSSIDETE paratum vobis regnum à constitutione mundi.* O quis hæc credat & non excitetur? ô quis hæc audiat à Scripturis, & non credat?

1. Petr. 1. Apoc. 2. Matth. 25.

Verùm audienda est etiam proposita Veritas, & alte animo infigenda: *Quod quantum est desiderium Regni huius Cœlestis, quantum est efficax, & quantam in te vim habet, tantam tibi vim & violentiam facies*. Quando enim res desiderata non potest acquiri sine aliquo medio, certum est tantum esse huius medij desiderium, quantum & rei cuius est medium; vnde fit vt tanta in omnium mortalium animis infixa sit pecuniæ cupiditas quanta sentitur; quia cùm multa desiderent homines & ad illa comparanda medium singulare sit pecunia, quanto omnes honorem, commoditates, vitamque ipsam diligunt, tanto pecuniam amant sine qua commodè non putant posse viuere. Atque inde translatum

est vt si quid etiam valde opportunum ad Beatitudinem vel sanctitatem sacra nobis Scriptura commendatum velit, tamquam pecuniam illud commendet; *Si quæsieris eam*, inquit Sapiens de sapientia, *quasi pecuniam, & sicut thesauros effoderis illam*, id est, quanto affectu solet quæri pecunia. Certe est pudor si non maiori affectu cœlestia & spiritualia prosequamur, sed longe magis pudendum, cùm hæc etiam multo minus quam pecuniam inquiramus.

Prou. 2.

II. PVNCTVM.

SED *ad Regnum Cœlorum in primis requiritur vt vim & violentiam nobis faciamus.*

Matth. 11. Sic enim expresse Christus Dominus; *Regnum Cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.* Atque ita quando nihil aliud esset quam eius ordinatio & tale decretum, vt nullus regnum illud possideat, nisi sibi suisque motibus inordinatis violentiam faciat ad eos comprimendos, satis superque esset ad fidem & praxim. Quis enim in re tam aperta dubitare possit?

Verum & manifesta ratio est, cur ita necessario vis & violentia nobis sit adhibenda. Nam cùm necessaria sit virtus, necessaria Humilitas, Castitas, Caritas & aliæ similes; non possint autē virtutes efficaciter exerceri nisi naturæ corruptæ vis & violentia inferatur; tam necessaria est hæc violentia, quàm ipsa virtus; & sicut de vna virtute ait Apostolus, *patientia vobis necessaria est, vt voluntatem Dei facientes reportetis promissionem*, sic plane de vi nobis inferenda, cùm alioqui nulla sit solida virtus. *Qui vicerit, dabo ei sedere mecum in throno meo, sicut & ego vici, & consedi cum patre meo in throno eius.* O *SICVT ET EGO VICI*, quam multa hic ad affectum & effectum! quasi apertè diceretur, non aliter sedebit mecum, nisi pugnet & nisi vincat; cum ego ipse non aliter sessionem illam meruerim quàm pugnando & vincendo.

Hebr. 10.

Apoc. 3.

III. PVNCTVM.

QVANTAM *ergo in te vim habet desiderium regni cœlestis, tantam tibi vim facias omnino necesse est*; Quia hæc est certissima & vnica nota veri desiderij vt sit efficax, & amplectatur medium

necessarium ad rem desideratam obtinendam ; aut si non illud amplectitur, non est efficax, non est verum desiderium sed cassum, inane, & miserum ; vnde Sapiens : *desideria occidunt pigrum, noluerunt enim quidquam manus eius operari, tota die concupiscit & desiderat : qui autem iustus est tribuet & non cessabit.* De illo scilicet pigro loquitur, de quo antea dixerat ; *vult & non vult piger*, id est vult finem, & non media, quod est absolutè nolle ; numquam enim finem assequetur, & hoc vnum habet ex desiderio suo vt valde torqueatur & penè occidatur sine vllo fructu, quandoquidem non assumit media necessaria : qui autem iustus est, id est qui iustè de rebus iudicat, & qui in his comparandis ordinata seruat media, tali rerum abundantia fruitur, vt de suo etiam aliis liberaliter & indesinenter tribuat. Prou. 21. ib. 13.

Hic tibi quis animus? quale est tuum cœli desiderium? qualis vigor & violentia quam tibi facis? qualis esse soles in occursu difficultatum? An emollescis! an expugnas & vincis quidquid durum & asperum sese objicit? Tùm enim maxime vis inferenda cùm reluctatur appetitus, tùm de Regno Cœlorum agitur, tùm ostendis quantùm illud facias & appetas. O quam remissè & frigidè, cùm vix vmquam tecum pugnes & semper difficultati cedas! Itane verò Regnum contemnitur? Quæ bella, quæ vitæ discrimina non libenter suscipiunt homines, vt Regnum, vt prouinciam, vt vrbem, vt castellum acquirant aut conseruent! Et pro immortali gloria, pro numquam perituro Regno vix decertatur, cùm tamen nisi pugnetur non adueniat : certa vero sit & parata decertanti victoria & corona! *Bonum certamen certaui*, ait 2. Tim. 4. Athleta nobilissimus, *cursum consummaui, fidem seruaui, in reliquo reposita est mihi Corona iustitiæ, non solum autem mihi, sed & iis qui diligunt aduentum eius.* Et vero, inquit idem : *qui certat in agone,* Ibid. 2. *non coronabitur nisi legitime certauerit.* Et rursum ; *Omnis autem qui in agone contendit, ab omnibus se abstinet, & illi quidem vt corruptibilem coronam accipiant, nos autem incorruptam. Ego igitur* 1. Cor. 9. *sic curro, non quasi in incertum ; sic pugno, non quasi aërem verberans : sed castigo corpus meum, & in seruitutem redigo, ne forte cùm aliis prædicauerim, ipse reprobus efficiar.* Audisne anima, & non expauescis! Hem, nisi Apostolus pugnet, timet excidere regno, licet parato, & tu non timebis! *Ecce venio cito*, dicit Rex Regum, *tene quod habes, vt nemo accipiat coronam tuam.* Apoc. 3.

AD Euangelium de Rogationibus, Lucæ vndecimo; præter illa quæ proximè præcedenti Dominica proponuntur de oratione, distribui possent in tres Rogationum dies, tria illa quæ à Domino commendantur, *petite, quærite, pulsate.* Quæ tria verba licet vnum & idem, ad maiorem commendationem, videantur significare; non deest tamen in singulis, obseruanda vis aliqua, quæ rem magis auget. Est enim in quærendo nonnihil amplius operæ quàm in petendo. Et dum moram quis patitur in pulsando, quis non videt ibi diutius persistendum, & aliquid grauius obeundum? Quamobrem eæ potissimū seliguntur Veritates quæ & vnicuique Verbo conformes sint, & proponant præcipuè quid ex nostra parte desit, quò minùs rectè defungamur his quæ à Christo commendantur, vt detecto malo remedium facilius adhibeatur.

PETITE & dabitur vobis. Luc. 11.

Nisi diligenter aduertas; Quod petis à Deo iustiùs; hoc est quod petis iniustiùs.

In 3. parte, Feria 3. & Sabbato hebdomadæ 7.

Si vis quod non habes, da quod habes.

In 1. parte, Dominica 2. post Epiphaniam.

Si forte times mediatorem Christum; non ille timet alios mediatores.

Tot ipse tibi exhibet, si velis, adhibendos; quot habet sanctos.

In 4. parte, Sabbato hebdomadæ 26.

QVÆRITE, & inuenietis. Luc. 11.

Quò sæpe vehementiùs aliquid Deum oras, ore quidem illi astas propiùs, sed corde distas longiùs.

In 3. parte, Feria 4. hebdom. 14.

Si quod creditur necessarium, quærenti desit: creden-

dum potius non illud esse necessarium, quàm quòd quærenti desit.

In 4. parte, Feria 2. hebdom. 21.

Sicut pietas valet ad omnia, sic omnia valent ad pietaté.

In 2. parte, Feria 6. hebdomadæ Pentecostes.

PVLSATE *& aperietur vobis.* Luc. 11.

Nisi cor, lingua, & manus ad deuotionem simul conspirent, ipsa exspirabit deuotio.

In 4. parte, Feria 5. hebdomadæ 26. Vbi quæ dicuntur de deuotione, facile possunt de oratione & de perseuerantia intelligi.

Vera fiducia, confidenti numquam infida.

In 2. parte, Feria 3. hebdomadæ 4. post Pascha.

Sicut qui nimis satagit, non satis Deo fidit, sic neque is qui de suo non satis agit.

In 3. parte, Sabbato hebdomadæ 14. vbi de Cananæa.

Vide & in 2. parte, Feria 5. hebdom. 3. in Quadragesima, vbi de perseuerantia, quæ, *dum cæteræ pugnant virtutes, sola vincit.*

FERIA TERTIA.

DE SECVNDO MOTIVO EXCITANDI IN COELVM DESIDERII: QVOD IBI OMNIA NOSTRA DESIDERIA COMPLEANTVR.

Igitur qui conuenerant, interrogabant eum dicentes; Domine si in tempore hoc restitues Regnum Israel? Dixit autem eis: Non est vestrum nosse tempora,

vel momenta, quæ Pater posuit in sua potestate. Act. 2.

VERITAS PRACTICA.

Qua ratione terrena tantùm & non cœlestia desideras, eâdem necesse est vt cœlestia tantùm & non terrena desideres.

RATIO *est, quia idcirco terrena tantùm & non cœlestia desideras, vt appetitiones animi sic facilius expleantur.*

Sed explendis appetitionibus animi necesse est potius vt cœlestia tantùm, & non terrena desideres.

Ergo qua ratione terrena tantùm & non cœlestia desideras, eâdem necesse est vt cœlestia tantum & non terrena desideres;

Quod quàm sit ad praxim perutile, diligenter inquirendum.

I. PVNCTVM.

CVM nondum scirent Discipuli quo Christus tempore quoue modo, Regnum suum in hoc mundo manifestaret, vehementer id auebant rescire, ac propterea illum omnes interrogant, quasi vno omnes desiderio rei tantæ & tamdiu expectatæ tenerentur: *Domine, si in tempore hoc restitues Regnum Israel:* Id est Israelitico populo, cui à Romanis erat substractum & translatum ad Herodem Idumæum. At Christus volens eos auertere à cogitatione Regni temporalis ad Cœleste & æternum, hoc vnum eis respondit: *Non est vestrum, nosse tempora vel momenta quæ Pater posuit in sua potestate*; quasi diceret, quamdiu hic viuitur, ponendus modus curiositati ac humanis desideriis; Non est hoc tempus neque locus cupiditatis etiam licitæ & honestæ adimplendæ; Cœlo ista reseruantur, vbi quidquid volet rationalis appetitus obtinebit; sicut ante illis expresse dixerat, *In*
Ioan. 16. *illo die me non rogabitis quidquam*, quia videlicet, vt ait sanctus Augustinus, *videbimus eum vbi iam nihil rogemus, nihil interrogemus, quia nihil desiderandum remanebit, nihil quærendum latebit.*

Hic

Hic ergo attentius cogitari posset de hac futura in Cœlo fœlicitate, quâ plene satiabitur anima; & inde sic exardere desiderio Dei videndi, nihil vt præterea desideres, *Apparebo conspectui tuo, satiabor cùm apparuerit gloria tua! QVAM dilecta tabernacula tua, Domine virtutum, concupiscit & deficit anima mea in atria Domini. Cor meum & caro mea exultauerunt in Deum viuum.* Qui vt affectus solide & efficaciter ad fructum & effectum concitentur, opportuna est admodum Veritas qua sic vrgemur ad reprimenda quæque terrena & humana desideria, *Vt illâ ipsâ ratione quâ terrena tantum & non cœlestia desideras, eâdem necesse sit cœlestia tantùm & non terrena desideres.* Ps. 16. Ps. 85.

Quænam porro est ratio cur terrenis adeo teneamur affectibus, vix autem cœlestia nos vllo modo moueant? Nempe vt rei desideratæ appetitus sic facilius expleatur. Est enim desiderium animæ, velut quædam fames corporis seu velut appetentia cibi quæ tamdiu corpus vexat, donec satietur. Sic à Sapiente, Concupiscentia comparatur *sanguisugæ cuius filiæ*, id est appetitiones *semper dicunt, affer, affer*: Quia scilicet hæc earum est natura vt semper appetant donec expleantur. Atque hinc fit vt cùm terrena sint magis sensibilia & præsentia quàm cœlestia, non modo magis illis afficiamur quàm cœlestibus, sed ita toti afficiamur, vt quod dicit Psaltes, *transeamus in affectum siue in concupiscentiam cordis*, id est quidquid sumus, intellectu, voluntate, memoria, & totis affectibus, circa res terrenas & humanas occupemur, seu sperando, seu timendo, seu gaudendo, seu dolendo, prout illæ occurrant, vixque aliquid supersit animi ad res cœlestes & diuinas cogitandas. *Pro nihilo habuerunt terram desiderabilem!* Imo etsi cœlitùs, vt sæpe fit, æternæ beatitudinis infunderetur cogitatio, statim repellitur, ne quid subducat aut detrahat humanis illis affectibus quibus toti, terrenis bonis inhiamus. *O curuæ in terras animæ, & cœlestium inanes! FILII hominum vsque quo graui corde!* Prou. 30. Ps. 72. Ps. 105. Prop. Ps. 4.

Certe oportet humanum cor esse valde graue quod non obstantibus tot motiuis quibus ad cœlestia sursùm attrahitur, semper deorsum recidat, & quærenti Prophetæ *vsque quò* sint homines tam graui & depresso corde, respondendum sit ita esse ab incunabulis, aut ab ephebis, vsque ad tumulum. *Hæc videlicet occupatio magna creata omnibus hominibus, & iugum graue super* Eccles. 40.

filios Adam, à die exitus de ventre matris eorum, vsquè in diem sepulturæ, in matrē omnium, vt ait Sapiens. Hæ sunt spinæ suffocantes sementem Euangelicam, vt nullum ferat fructum. Hæ sunt eorum excusationes qui ad cœnam magnam inuitati nolunt venire. Hæc denique *desideria multa inutilia & nociua, quæ mergunt homines in interitum & perditionem.* Nempe ita immerguntur suis desideriis ad explendum rei desideratæ appetitum, vt potius intereant quam expleantur, & potius desinant viuere quam appetere. O verè nociua desideria.

Luc. 8.
Ibid. 14.
1. Tim. 6.

II. PVNCTVM.

ATQVI *ob hanc ipsam causam, nempe vt appetitiones nostræ plenius & facilius expleantur, res nobis tantum cœlestes & non terrenæ desiderandæ sunt.*

Quia videlicet si solæ desiderentur, solæ sunt capaces explendis nostris desideriis, non in hac quidem præsenti vita, sicut in futura, plenissimè *& superabundanter magis quam credimus*: sed quantùm interim idonei sumus prægustandæ illius supremæ fœlicitatis, tantùm illa sola fœlicitas verè concupita, seu Deus ipse desideratus nostrum potest explere desiderium. *Qui replet in bonis desiderium nostrum.* Hoc illi tamquam proprium & singulare dicitur: hoc ille solus efficit, sed diuersimodè secundum statum nostrum: perfecte quidem & complete in cœlo à possidentibus; hic autem à desiderantibus inchoate & incompletè, si videlicet comparetur desiderium cum ipsa possessione.

Ps. 102.

At si fiat comparatio cælestis desiderij cum terreno, tunc cœleste dicendum est explere animum tam perfectè quam hic potest expleri, dummodo scilicet sit purum & defecatum desiderium, id est, nullius rei terrenæ affectu permixtum, siue ne vt illa permixtione inficiatur, siue ne in plura diuidatur & debilitetur. Hoc enim habent desideria cordis humani si pura sint & non permixta, vt rei desideratæ naturam & proprietates participent & quodammodo induant; vnde fit, vt sicut terrena desideria non possunt satiare appetitum quia res ipsa terrena quæ desideratur non est capax huius satietatis efficiendæ: ita plane cœlestia desideria nos replent & satiant, quia hoc est proprium rei cœlestis quæ desideratur, vt nos exsatiet & repleat.

Omnis qui bibit ex aqua hac sitiet iterum, ait Dominus de terrenis desideriis: *qui autem biberit ex aqua quam ego dabo ei, non sitiet in æternum, sed aqua quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vitã æternam*, NEMPE, inquit S. Chrysostomus, *qui habet in se fontem non afficitur siti*, sic desiderium vitæ æternæ comparatum cum desideriis huius mortalis vitæ, fons quidam est quo ita expleatur appetitus, vt non sitiat sicut sitit desiderãdo terrena. Ioan. 4.

Sitiunt certè desiderantes cœlum, *sitiuit in te anima mea*, sed sibi quadam suaui & beatifica, qualis in ipso cœlo reperitur, vbi *qui bibunt adhuc sitiunt, & in eum desiderant prospicere quem vident Angeli*. Vnde sicut sitis & desideria in cœlo non impediunt satietatem Beatorum, ita neque hic sanctarum mentium quæ illuc desiderando aspirant. At vero sitis terreni cordis aspera est, inhumana est, crudelis est & barbara quæ tanto magis inanem & vacuum reddit animum quo se magis explere putat. *Sicut somniat sitiens & bibit, & postquam fuerit expergefactus, lassus adhuc sitit & anima eius vacua est*, inquit Propheta: Et paulo pòst, *Ecce serui mei bibent, & vos sitietis: Ecce serui mei lætabuntur, & vos confundemini*. Tum enim præcipue sentitur confusio cùm aliter atque expectatur accidit, quod in siti terrena tam familiare est, quàm decipi & illudi in humanis & terrenis desideriis, frequens est & prope quotidianum. Ps. 62. Eccles. 24. 1. Pet. 1. Is. 29. Ibid. 65.

Domine, da mihi illam aquam quam promittis vt non sitiam, neque illuc amplius pergam haurire, vbi *cisternæ sunt cisternæ dissipatæ quæ continere non valent aquas*. Ier. 2.

III. PVNCTVM.

QVA *ergo ratione terrena tantùm & non cœlestia desideras, eâdem necesse est vt cœlestia tantum & non terrena desideres*: quia cùm desideria sint velut quædam animi vacuitates quas desiderando animus vellet expleri, numquam explebit terrenis & caducis, sed solum cœlestibus ac æternis: & sicut terrena desiderans auocatur à cœlestibus ne quid terreno desiderio detrahatur: ita desiderantes cœlestia prorsus auocandi sunt à terrenis quæ animum ita diuidunt & distrahunt, vt illis cœlestibus ac beatis satis digne desiderandis par & idoneus esse non possit. Hinc Sponsus sponsæ: *Pone me*, inquit, *vt signaculum super cor tuum*, In Cant. 8.

signaculo scilicet sunt cauitates sicut in corde nostro vacuitates illæ quas diximus; si qua autem in materia impressum est & formatum signaculum, numquam replentur illæ cauitates nisi per ipsiusmet signaculi super-impositam formam: sic plane desideria nostra numquam replebuntur nisi per illum ipsum ad cuius imaginem & similitudinem formati sumus; Vnde illud tam frequens sancti Augustini: *Creasti nos Domine ad te, & inquietum est cor nostrum donec requiescat in te:* Necnon istud Diui Bernardi, *Capacem quippe Deo animum quidquid Deo minus est non implebit: Cæteris rebus occupari potest, at non repleri.* Quod non minus pie quàm vere & fuse Thomas Kempensis: *Quidquid desiderare possum vel cogitare ad solatium meum non hîc expecto, sed in posterum. Expecta modicum anima mea, expecta Diuinum promissum, & habebis abundantiam omnium bonorum in cælo: si nimis inordinate ista appetis, perdes æterna & cælestia; sint temporalia in vsu, æterna in desiderio. Non potes aliquo bono tēporali satiari, quia ad hæc fruenda non es creata; Etsi omnia bona creata haberes, non posses esse fœlix & beata, sed in Deo qui cuncta creauit, tota beatitudo tua & fœlicitas consistit, non qualis videtur & laudatur à stultis mundi amatoribus, sed qualem expectant boni Christi fideles & prægustant interdum spirituales ac mundi corde quorum conuersatio est in cælis.*

L. 3. de Imit. Chr. c. 16.

Vide in 3. parte, in fine, Vbi de Votis Paupertatis & Castitatis. Necnon in 4. Sabbato hebdomadæ 18.

FERIA QVARTA.

QVÆ EST VIGILIA ASCENSIONIS DOMIMI. DE TERTIO MOTIVO DESIDERII SVRSVM FERENDI:

QVOD ILLVC SVSPIRARE NOS FACIAT, QVI IN NOBIS HABITAT SPIRITVS SANCTVS.

Accipietis virtutem superuenientis Spiritus sancti, in vos. Act. 1.

Flabit spiritus eius, & fluent aquæ. Psal. 147.

Ad maxillam descendunt, & à maxilla ascendunt vsque ad cœlum. Eccles. 35.

VERITAS PRACTICA.

Lachrymarum descensus, ascensus est: quò est descensus celerior, eò & ascensus velocior.

RATIO postremæ partis quæ priorem satis declarat, hæc est, quòd descensus lachrymarum ex cœlesti desiderio manantium quò est celerior, eo & cœli desiderium vehementius esse designat.

Sed quò cœli desiderium sic per lachrymas designatur esse vehementius, eò magis valet apud Patrem misericordiarum, & Deum totius consolationis, quod est ascensum lachrymarum esse velociorem.

Ergo quo earum descensus est celerior, eo & ascensus velocior. Ac proinde quando flabit spiritus & fluent aquæ, fluant quantum flabit, & cœleste desiderium magis ac magis semper accendatur.

I. PVNCTVM.

HÆC Spiritus sancti virtus quam illi erant accepturi quibus Christus Dominus loquebatur, non erat tantũ fortitudo ad corroborandos contra difficultates eorum animos, sed etiam pietas ad eos ita emolliendos consideratione rerum Diuinarum & præsertim cœlestis Beatitudinis, vt, quod ait Apostolus, *ipsi intra se gemerent* eò suspirantes & festinantes. *Et nos ipsi*, inquit, *primitias spiritus habentes, & ipsi intra nos gemimus adoptionem filiorum Dei expectantes, redemptionem corporis nostri.* Rom. 8. 2. Cor. 5.

Et rursum alibi; *scimus enim quod si terrestris domus nostra huius habitationis dissoluatur, quod ædificationem ex Deo habemus, domum non manufactam, æternam in cælis, nam & in hoc INGEMISCIMVS, habitationem nostram quæ de cœlo est, superindui cupientes.*

Cùm enim ex vna parte, mirum in modum afficerentur erga Deum, & res Diuinas; ex alia verò non parum inde retraherentur ob importunas corporis & vitæ præsentis necessitates; tanto inde desiderio tenebantur cœlestis illius libertatis consequendæ, quà vni Deo tranquillè vacarent; vt quo magis accederent ad Beatam illam vitam, eò se longius adhuc positos crederent & ingemiscerent; quibus gemitibus illud inter alia boni accedebat vt sic minus mundo & creatis rebus adhærerent, tamquam aduenæ & peregrini, imo vt exules nihil nisi patriam respirarent: *Nam & qui sumus in hoc tabernaculo*, inquit idem Apostolus, *ingemiscimus grauati, scientes quoniam dum sumus in corpore, peregrinamur à Domino, audemus autem & bonam voluntatem habemus magis peregrinari à corpore, & præsentes esse ad Dominum.* (Ibid.)

O iucundiores omni terreno gaudio lachrymas! O vtinam mihi cœlitus depluant & de Dilecto annuntient, quando veniet, *aut quando veniam & apparebo ante faciem eius?* (Ps. 41.) Ite gemitus pectoris mei, ite & nuntiate Dilecto quod eius amore langueo. Sic nos frequentissime monet Spiritus sanctus & *sic postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus*; (Rom. 8.) Vnde illæ manant lachrymæ cœlestis desiderij, quæ quo descendunt ex corde & ex oculis vberiùs, eò in vbera Dei ascendunt verius, id est, Diuinam eius pietatem tangunt & mouent certius ad multas obtinendas gratias. *Talium lachrymarum descensus, ascensus est; & quo descensus est celerior, eo ascensus est velocior.* Quod certe est cogitatu pium & vtile.

Ac primo quidem paulo attentius illud est considerandum quod cùm ex diuersis causis piæ lachrymæ possint excitari, tum vero ex duabus præcipuis quæ sunt *irriguum illud superius, & irriguum inferius*, de quo est mentio in libro Iudicum & in libro Dialogorum S. Gregorij. (Iosue 15. Iud. 1. 3. Dial. 34.) Irriguum inferius sunt lachrymæ promanantes ex peccati culpa vel pœna, quales illæ tam multæ Dauidis, Magdalenæ, & aliorum vere pœnitentium. Irriguum verò superius est quando ex desiderio cœlestis patriæ ita colliquescit anima, vt toti in lachrymas defluant oculi, siue ob prægustata illius æternæ beatitudinis gaudia, siue ob certam spē, ac fiduciæ

quemdam teneriorem sensum eò perueniendi, siue ob dilatum dissoluendi corporis tempus, siue ob vehementius quoddam desiderium videndi Dei numquam à nobis offendendi, de quo desiderio hic potissimum agitur, quod tantam cum piis illis lachrymis cognationem habet, vt quò desiderium est vehementius, eo sint vberiores & celeriores lachrymæ: & quo sunt vberiores lachrymæ, eo magis significent desiderium illud esse altius, seu profundius & vehementius. Sic sanctus Augustinus, *quanto*, inquit, *quisque est sanctior, & desiderij sancti plenior, tanto sit eius in orando fletus vberior.* L. 20. Ciuit. c. 11. Et in Psalmos, ad hunc versiculum: *fuerunt mihi lachrymæ meæ panes die ac nocte,* sapienter aduertit non Ps. 41. esse dictum à Dauide lachrymas fuisse potus, *ne si lachrymando potaret, videretur sitim qua inardescebat ad fontem viuum, extinxisse; sed cum dicit lachrymas velut panem manducasse, sic indicat manducando plus sitiuisse ad fontes.* Et cùm additur, *die ac nocte:* sic explicat, *siue in prosperis siue in aduersis rebus, ego desiderij mei lachrymas fundo, ego desiderij mei auiditatem non desero.*

O SVPREMAE ciuitatis mansio beatissima! ô dies æternitatis clarissima quam nox non obscurat, sed summa veritas semper irradiat. O vtinam dies illa illuxisset! L. 3. de Imit. Chr. c. 8.

II. PVNCTVM.

SED quò Cœli desiderium sic per lachrymas designatur esse vehementius, eò magis valet apud Patrem misericordiarum, & Deum totius consolationis, quod proprie est, ascensum illarum lachrymarum esse velociorem, quasi gradu pari descendant & ascendant, seu qua vehementia descendunt, eadem simul tangant *& moueant sinum diuinæ pietatis.*

Duo enim sunt quæ seorsim sumpta magnam apud Deum vim habent; nempe desiderium, & lachrymæ: at quanto magis simul iuncta poterunt apud ipsum? Sic agnoscebat Dauid: *Posuisti lachrymas meas in conspectu tuo*; id est, vt habet quædam Psal. 55. Symmachi versio, *intra te, in sinu tuo*; quod illustrans sanctus Chrysostomus, *nihil*, inquit, *ita conglutinat atque vnit Deo, vt lachrymæ.* Hom. 6. in Matth. Itemque alibi: *Neque enim perinde amnium fontes, floridos reddunt hortos, vt plantam precationis fontes lachrymarum irrigantes faciunt in summam altitudinem excurrere.* orat. 2. de Anna. Atque hùc referas ex Eccle-

Eccles. 35. siastico quod suprà partim indicatum est: *Non despiciet Deus Dominus preces pupilli, nec viduam, si* EFFVNDAT LOQVELAM GEMITVS, *Nonne lachrymæ viduæ ad maxillam descendunt & exclamatio eius super deducentem eas? A maxilla enim ascendunt vsque ad cælum; & Dominus exauditor non delectabitur in illis?*

Quæ postrema Sapientis verba duplicem possunt habere sensum & quidem contrarium, sed tamen ex æquo conuenientem. Primus quasi interrogando *Nonne delectabitur in illis?* Nonne placebunt illi eius lachrymæ? nonne se his sinet permoueri? Alius sensus quasi affirmando, *non delectabitur in illis*, id est, compatietur, condolebit, statim mouebitur ad id concedendum Serm. 46. quod orant lachrymæ. *Nec erubescunt*, inquit iam supra relatus sanctus Ambrosius, *nec erubescunt in petendo, & impetrant in rogando. Causam non dicunt, & misericordiam consequuntur. Vtiliores lachrymarum preces sunt quam sermonum: sermo enim interdum non totum profert negotium, lachryma semper totum prodit affectum.* Adde quod sermo est longior, lachryma vero quantocyus sese explicat.

Atque hinc notant quidam interpretes quod dicente Scri-4. Reg. 20. ptura, Ezechiam *fleuisse fletu magno*: dicit tamen Deus se *vidisse lachrymam eius*, sic enim ex Hebræo vertunt: *audiui orationem tuam & vidi lachrymam tuam*, quia videlicet, prima Regis lacryma quæ in tanto fletu cæpit defluere, Deum statim commouit. Non expectauit Deus postremas lachrymas, non tertiam non secundum; sed prima decidente, tùm Dei viscera commota Ier. 9. sunt. *Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lachrymarum, & plorabo die ac nocte non mortuos*, sed me viuentem? Esto vna tantum sufficeret lachryma, non oberunt aliæ, cùm nulla vanè fluat coram Deo, & quæ suum non referat fructum ac meritum.

III. PVNCTVM.

LACHRYMARVM *ergo descensus, ascensus est: & quo illarum descensus est celerior, eò ascensus est velocior seu potentior:* quia sic vbertim & celerius fusæ lachrymæ indicant quale sit lachrymantis desiderium, quàm ardens, quàm incensum & spiritale: quo desideriorum ardore ita permouetur Diuina bonitas, vt

vt cùm ad eminentem Beatitudinis locum præparare vult aliquos homines, sic disponat & emolliat per pia illa desideria & suspiria, vt aptè Psaltes regius: *Beatus vir cuius est auxilium abs* Ps. 83.
te: Ascensiones in corde suo disposuit in valle lachrymarum, in loco quem posuit. Etenim benedictionem dabit legislator, ibunt de virtute in virtutem, videbitur Deus Deorum in Sion.

Atque idcirco, vt ait sanctus Augustinus in hunc Psalmum, *desiderium differtur vt crescat, crescit vt capiat, non enim paruum aliquid daturus est Deus desideranti, aut parùm exercendus est ad capacitatem tanti boni: non aliquid Deus quod fecit daturus est, sed seipsum qui fecit omnia: ad capiendum Deum exercere: quod semper habiturus es, diu desidera. Reprobati sunt in populo Israel qui festinauerunt assiduè: & affectus iste reprehenditur in scriptura, festinantium; nempe eorum, quibus præ desiderio suæ quietis tædet longius viuere, & in illo tædio desistunt à propositis & retrò respiciunt.*

Sic itaque desideria cœlestia sunt temperanda vt quàm ardenter excitantur, tam patienter sustineantur; Quod vtrumque fusè & eloquenter cœlesti eloquentia expressum habes apud Kempensem: *Fili mi, cùm tibi desiderium æternæ beatitudinis desu-* L. 3. c. 49.
per infundi sentis, & de tabernaculo corporis exire concupiscis, vt claritatem meam sine vicissitudinis vmbra contemplari possis: dilata cor tuum, & omni desiderio hanc sanctam inspirationem suscipe. Redde amplissimas supernæ bonitati gratias, quæ tecum sic dignanter agit, clementer visitat, ardenter excitat, potenter subleuat, ne proprio pondere ad terrena labaris. Neque enim hoc cogitatu tuo, aut conatu accipis, sed sola dignatione supernæ gratiæ & diuini aspectus: quatenus in virtutibus & maiori humilitate proficias, & ad futura certamina te præpares, mihique toto cordis affectu adhærere, ac feruenti voluntate studeas deseruire.

Euangelium Vigiliæ suprà in hac 2. parte declaratur, tota hebdomada Quinquagesimæ.

FERIA QVINTA.

ASCENSIO DOMINI.

DE QVARTO MOTIVO COELESTIS DESIDERII.

QVOD CHRISTVS IN COELVM ASCENDERIT, IBIQVE REGNET.

Et cùm hæc dixisset, videntibus illis eleuatus est, & nubes suscepit eum ab oculis eorum. Luc. 1.

VERITAS PRACTICA.

Nemo veriùs ascendentis Christi Mysterium assequitur, quàm qui veriori desiderio ascendentem Christum sequitur.

RATIO *est, quia nemo veriùs Christi ascendentis mysterium assequitur, quam qui mysterij finem attingit.*

Sed nemo veriùs mysterij finem attingit, quàm qui veriori desiderio Christum ascendentem sequitur.

Ergo & nemo verius ascendentis Christi mysterium assequitur, quàm ille ipse qui sic ascendentem Christũ prosequitur. Quæ certe consideratio plurimum valere potest augendis nostris desideriis.

I. PVNCTVM.

ONSIDERARI potest hodie Christus Dominus vno eodemque ferme tempore, in triplici statu valde diuerso. Primò quidem stat in monte oliuarum cum Apostolis, cæteraque illa beata turba quæ ex eius præscripto illùc conuenisse creditur, præsertim Beatissima Virgo mater. Deinde post extrema verba, post suauissimam valedictionem, atque impertitam benedictionem, *Ascendit in altum captiuam ducens captiuitatem.* Denique *sedet à dextris Dei, constitutus in cœlestibus supra omnem principatum, & potestatem, & virtutem & dominationem.* Eph. 1.

Contemplare quàm sit amabilis in primo statu, cum Apostolico illo cætu cui valedicens benedicit! Quàm sit admirabilis in secundo, cum beata illa captiuitate quam secum in triumphum ad cœlos ducit! Quam adorabilis in cœlo cœlorum cum Angelis qui certatim sua illi deferunt obsequia, Regem agnoscunt, Reparatorem venerantur, Creatorem colunt & adorant. Dic illi cum Apostolis; *Surge Domine in requiem tuam, tu & arca sanctificationis tuæ.* Dic cum beatis comitibus: *Attollite portas, principes vestras, & eleuamini portæ æternales, & introibit Rex Gloriæ.* Ac denique cum Angelis alternatim canentibus: *Quis est iste Rex Gloriæ? Dominus fortis & potens, Dominus potens in prælio, Dominus virtutum, ipse est Rex Gloriæ.* O qui labores ante hanc Gloriam! ô qualis Gloria post tot labores! Ps. 131. Ps. 23. Ibid.

Sic piè quidem & religiosè Christum Dominum ascendentem prosequéris & coles; sed longe veriùs & perfectiùs si verè cum Apostolo dicas: *Desiderium habens dissolui & esse cum Christo*; Dices autem & senties si attente consideras idcirco vel maximè Christum Dominum cœlos ascendisse, vt hoc sui videndi desiderium excitaret; neque aliter quisquam verius ascendentis Christi mysterium assequetur, quam qui veriori desiderio ipsum ascendentem sequetur. Phil. 1.

Nam cùm in hoc, atque in quolibet vitæ Christi mysterio, sit certus quidam finis ab ipso Christo intentus; nihil aptius ad mysterij intelligentiam & cultum dici aut cogitari potest, quàm quod spectat & attingit illum finem. Est enim finis in moralibus

velut forma in physicis, quâ posita vel sublatâ ponitur aut tollitur res ipsa naturalis; sic posito vel sublato fine: vnde hæc sunt

1. 2. q. 1. a. 2. expressa sancti Thomæ verba, *Causarum adinuicem ordinatarum si prima substrahatur, necesse est alias subtrahi. Prima autem est causa finalis.*

In Enchir. 4. c. 54. Sic verò apte sanctus Augustinus vniuersim de mysteriis Christi: *Quidquid gestum est in Christi Cruce, in Resurrectione & Ascensione, ita gestum est vt his rebus consignaretur vita Christiana quæ in terris agitur:* Quasi diceret, in quolibet mysterio, est aliquid certi propositum à Christo Domino ad imitationem, siue ad affectum nostrum concitandum, siue etiam ad effectum conformem producendum: quod quidem præcipue est in illo mysterio inuestigandum & recolendum. O singularem Christi Domini bonitatem, qui mihi sic intendit & consulit, vt non sibi magis quàm mihi vacet!

II. PVNCTVM.

SED *nemo veriùs Christi ascendentis mysterium attingit quàm qui veriori desiderio Christum ascendentem sequitur.*

Nam hic est inter alios præcipuus Mysterij finis, vt quod ait

3. p. q. 57. a. 1. sanctus Thomas, *nostræ Charitatis affectus erigeretur ad cœlestia, vt vbi est thesaurus noster, ibi sit & cor nostrum.* Atque hoc ipsum est

Ioan. 14. quod Christus suis dixerat: *Vado parare vobis locum, & si abiero & præparauero vobis locum, iterum venio, & accipiam vos ad meipsum, vt vbi sum ego, & vos sitis.* Quid apertius? quid amabilius?

Et certè si de cœlo venit in terras vt nos ad cœlestia pertraheret, quanto magis putandum est illud ipsum spectasse quando cœlos repetiit, cùm id longe validius è cœlo quàm è terra nobis hoc persuadere possit? Etenim quamdiu inter homines remansisset, præterquàm quod cœlum minime obuium & apertum erat, vix etiam persuasisset hominibus, cœlum terræ præferendum, cùm ipse terram cœlo præferret; & quò se amabiliorem redderet, eò minus se ab illo separari paterētur quotquot eum nossent, vt patet in Apostolis, quibus admodum grauis & molestus fuit sermo quem cum illis habuit de instanti suo discessu. Nunc verò cum terras deseruerit & in suprema Cœlorum ita conscenderit numquam vt inde nisi ad Iudicium sese dimoueat, quis illum

amet & illum videre non cupiat, illique perpetuo conuiuere & conregnare?

Nonne hoc ipsum est etiam quod dicebat, *& ego si exaltatus fuero à terra, omnia traham ad meipsum.* Sic ergo ascendit, *sicut aquila prouocans ad volandum pullos suos, & super eos volitans expandit alas suas*; Et alius apte Propheta, *Ascendit pandens iter ante eos*; vnde nihil prorsus restare potest dubij quin idcirco ascenderit vt nos ad se attraheret, sicut sponsa pridem exoptabat: *Trahe nos, post te curremus in odorem vnguentorum tuorum.* Itane sentis, itane reuera postulas? *Ioan. 12.* *Deut. 32.* *Mich. 2.* *Cant. 1.*

III. PVNCTVM.

NEMO *igitur verius Christi ascendentis mysterium assequitur, quàm qui veriori desiderio Christum ascendentem sequitur:* quia cùm in omni mysterio non modo Patris æterni suamue Gloriam spectarit Christus, sed aliquod particulare nostrum bonum quod voluit etiam à nobis particulatim intendi; quid est quod cogitari possit vel Christo gloriosius vel nobis vtilius quàm quod ipse Dominus sibi & nobis præfixit tamquam vnum finem spectandum? quis autem ille præfixus finis nisi quem ipse designauit, vt VBI ILLE EST, ET NOS SIMVS, nunc quidem mente & affectu, post vero corpore & effectu, seu præsentia magis effectiua & reali. Sic de se ac de nobis luculentè Apostolus, *sequor autem, si quomodo comprehendam in quo & comprehensus sum à Christo Iesu: quæ quidem retrò sunt obliuiscens, ad ea verò quæ sunt priora extendens meipsum, ad destinatum persequor, ad brauium supernæ vocationis Dei in Christo Iesu. Quicumque ergo perfecti sumus, hoc sentiamus.* Et post pauca, quibus miserandum eorum statum deplorauit qui terrena saperent, sic pergit: *Nostra autem Conuersatio in Cœlis est, vnde etiam saluatorem expectamus Dominum nostrum Iesum Christum qui reformabit corpus humilitatis nostræ configuratum corpori claritatis suæ.* O quando erit illa hora? Interim vero nostra Conuersatio sit in cœlis. De hac præclare sanctus Bernardus Sermone quarto: *Vide,* inquit, *quid sit conuersari in vno loco: quam suaue sit conuersari in cælo, quam gloriosum & vtile!* Et verò vide quam id tibi rarum & infrequens, in cœlo conuersari! Vnde hæc raritas? vnde hæc infre- *Ioan. 17.* *Phil. 3.* *Ser. 4 in Asc. Dom.*

quentia? Nimis terrena sapis; pluma infecta luto non potest ita
Is. 11. sursum erigi sicut euolaret si non esset lutosa. *Excutere de puluere, consurge, solue vincula colli tui:* & audi sanctum Augustinum:
Ser. 175. de Temp. *Ascendamus cum Christo interim corde, vt cum dies eius promissus aduenerit, sequamur & corpore.* Et paulo post: *si ergo rectè si fideliter, si deuotè, si sanctè, si piè Ascensionem Domini celebramus,*
Ser. 176 de Temp. *ascendamus cum illo, & sursum corda habeamus.* Itemque alio consequenti sermone: *Elaboremus ergo carißimi vt quemadmodum Dominus hac die, nostro cum corpore ad superna conscendit, ita nos post illum quomodo possumus, spe ascendamus, & corde sequamur. Ipso affectu pariter & profectu ascendamus post illum, etiam per vitia & paßiones nostras. Si vtique vnusquisque nostrum subdere eas sibi studeat, ac super eas stare consuescat, ex ipsis sibi gradum construit quo poßit ad superiora conscendere. Eleuabunt nos si fuerint infra nos. De vitiis nostris schalam nobis facimus, si vitia ipsa calcamus.*

O quæ Diuina bonitas, quæ de malis nostris tanta bona eliciat! quis se audeat ab hac ascensione mentis excusare, cum nullus sit qui vitia non habeat per quæ possit ascendere!

Videnda sunt quæ hac tota proponuntur hebdomade; quorum omnium hic vnus & idem finis: Ad quem vehementius etiam excitandum adhiberi potest & hæc Veritas.

Tanti cuiusque refert se à terra retrahere, quanti ad cælum trahi.

Ratio est, quia tanti refert impedimentum boni possidendi tollere, quanti bonum ipsum possidere.

Cum videlicet alioquin nisi sublatis illis impedimentis vix aut ne vix tale bonum acquiri posset. *Vsquequò marcetis ignauia, &*
Ios. 18. *non intratis ad poßidendam terram, quam Dominus Deus Patrum vestrorum dedit vobis?* sic Iosue concitabat suos ad excutiendam illam ignauiam quæ tali obstabat bono possidendo.

Sed se à terra retrahere, hoc est tollere impedimentum cæli possidendi, seu diuinæ attractionis ad cœlum desiderandum & possidendum.

Licet enim multa sint quæ sese opponant; aut potius licet vnum in lethali peccato versetur obstaculum: tamen vel illa om-

nia, vel hoc vnum lethale quod cælesti obstat bono, sic referuntur ad amorem terrenorum tamquam ad singularem cæli obicem, vt illo amore sublato vel mitigato, dicantur cessare cætera; vel quia terrenus ille amor quicquid est aliud impedimenti complectitur; vel quia peccati labes inde damnosior effluit; vel quia cum humanus animus omni vacare affectu non possit, quæratque sibi semper aliquid, quo vel possidendo vel inquirendo se occupet, quando semel se terrenis exuit curis, tum facilè se diuinis admiscet: vel quia cùm secundæ siue sequentes gratiæ semper à nobis exigant vt primis obsecundemus, sitque illa prima gratia quâ prouocamur in melius, vt à terrenis recedamus: sic proinde fit vt ille terrenorum recessus sit accessus ad cælum; neque aliter accedendi fiat potestas, quàm recedendo; quia sic est statuta diuinitus via, quam prætergredi nefas sit & præcipitium. Vnde beatus Iob: *vestigia eius secutus est pes meus, viam eius custodiui, & non declinaui ex ea.* Iob. 23.

Denique quocumque intelligatur modo, sic Scripturæ pene omnes, quando de cælis agitur, de terra primum loquuntur; quando ad cælestem nos excitant assequendam beatitudinem, à terrenis antè nos euocant cupiditatibus, vt euidenter liqueat hoc vnum interesse obstaculum, quo sublato cælum teneatur. *Egredere de terra tua & de cognatione tua & de domo Patris tui, & veni in terram quam monstrabo tibi.* Gen. 12. *CONSIDEREMVS,* inquit sanctus Ambrosius libro de Abraham Patriarcha, *ne forte hoc sit exire de terra sua, de huius terræ, hoc est, de corporis nostri quadam commoratione egredi, de qua exiuit Paulus qui dixit, nostra autem conuersatio in cælis est.* C. 2. Quod aperte declarans idem Apostolus sic de illo ipso Patriarcha; *Fide,* inquit, *demoratus est in terra repromissionis tamquam in aliena, in casulis habitando cum Isaac & Iacob cohæredibus repromissionis eiusdem. Expectabat enim fundamenta habentem ciuitatem cuius artifex & conditor Deus.* Hebr. 11. Id est, idcirco sic illi Patriarchæ sua deseruerant, vt quæ sibi à Deo essent promissa consequerentur, quia sic Deus iusserat, & quia sic figurabant deserenda esse vel effectu vel affectu terrena nostra, vt promissis cælestibus perfruamur.

Quod & confirmat exemplo cæterorum omnium veteris testamenti Principum ac virorum qui fide illustriores habentur, *quibus dignus,* inquit, *non erat mundus,* ac proinde à Patria libentes Ibid.

exulabant, *vt meliorem inuenirent* nempe cælestem: Quos inter eximius Moyses, *grandis factus negauit se esse filium filiæ Pharaonis, magis eligens affligi cum populo Dei, quàm temporalis peccati habere iucunditatem, maiores diuitias æstimans thesauro Aegyptiorum, improperium Christi: aspiciebat enim in remunerationem.* Quasi diceret, sic videbat contemptu temporalium, remunerationem promerendam.

Sed quid vmbram & figuram consectamur, cum ipsa lux & veritas Christus Dominus tam apertè se prodat, vt alterum ex
Matth. 6. altero suadeat, *Nolite*, inquit, *thesaurisare vobis thesauros in terra, thesaurizate autem vobis in cælo. VADE, vende quæ habes,*
Ibid. 19. *& da pauperibus, & habebis thesaurum in cælo.* Quod cum Adolescens, cui loquebatur, renuisset; tum Iesus Discipulis suis. *Filioli quàm difficile est confidentem in pecuniis in regnum Dei intrare! Facilius est camelum per foramen acus transire quàm diuitem intrare in regnum Dei*, nempe affectu suis bonis adhærentem; quo affectu deposito quàm facile protinus & peruium reddatur illud regnum, & iam ante dixerat docendo, *Beatos esse pauperes quorum esset regnum cælorum*, & consequenter confirmat dum ait Petro inquirenti, quid sibi relinquenti omnia futurum esset:
Marci 10. *Amen, dico vobis, nemo est qui reliquerit Domum, aut fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut filios, aut agros propter me & propter Euangelium, qui non accipiat centies tantum, nunc in tempore hoc; & in sæculo futuro, vitam æternam.*

De quibus Domini verbis fusè in 4. parte, tota hebdomada 17. vbi ex multis propositis Veritatibus, hæ viderentur præsenti argumento commodiores.

Hoc amanti cælum paupertas est: quod amanti terram, diuitiæ.

Quantò id minus verum putant diuites quod de ipsis Christus dixit, tantò id magis verum est putandum.

Non fit à Christo diuitibus difficultas regni cælorum, sed illam sibi faciunt diuites contra ipsum Christum.

Quanta est facilitas diuitiarum vt amentur, tanta est difficultas diuitum vt saluentur.

Quantumcunque sint necessariæ & licitæ diuitiæ, nun-

quam

quam tamen est necessarium & licitum, velle esse diuitem, sicut omnes volunt.

Vix se vllus talem putat diuitem, qualis in Euangelio improbatur; Et vix tamen vllus est qui non sit talis.

Nempe affectu omnes nimio suis adhærent commodis vel deliciis, sub prætextu quodam necessitatis, vnde est illud impedimentum cœli possidendi, de quo hic agitur, & ad quod auferendum concluditur:

Tanti ergo refert cuiuscumque nostrum se à terra retrahere, quanti ad cælum trahi. Quæ quidem vberius ex Apostolicis scriptis, & sanctorum Patrum sententiis illustari possent: sed Christus hodie præsertim audiendus: ac propterea sequens etiam Veritas erit opportuna:

Sedentem in Cælo Christum, & inde nobis loquentem non audire, periculosius est, quàm dùm in terris loqueretur.

HOC IPSVM EST QVOD PROPONIT APOSTOLVS: *videte ne recusetis loquentem. Si enim illi non effungerunt recusantes eum qui super terram loquebatur: multò magis nos qui de cælis loquentem nobis auertimus.* *Hebr. 12.*

Id est, si consideremus illos qui olim in deserto sibi loquentem Deum sæpe recusarunt; siue illos qui Christum Dominum in Palæstina prædicantem repudiarunt, non est dubium quin vtrique grauiter peccauerint, ac meritas peccati pœnas dederint; sed id certum nobis esse debet, nos multò grauius peccaturos & puniendos fore, si de cælis modo loquentem nobis Christum auertimus.

RATIO est, quia tantò grauius est peccatum eorum qui loquentem sibi Christum recusant, quantò magis cognoscitur Christus esse Deus.

Sed cùm è cælis modo nobis loquitur, magis cognoscitur esse Deus, quàm cùm in terris loqueretur.

Ergo nos grauiùs & peccabimus & puniemur, si loquentem no-

bis Christum auertimus aut recusamus. Seu quod idem est, ergo id periculosius ad peccatum atque ad pœnam, quàm dum olim loqueretur & recusaretur.

I. PVNCTVM.

QVANDO Theologi tractant de obiecto quod vocant formale fidei, quo tanquam motiuo firmissimo innitamur ad credendum, vna voce omnes affirmant cum sancto Thoma, non esse aliud quàm ipsum Deum, vt est prima & infallibilis veritas, quæ nec decipi cogitando, nec loquendo po-
2.2.q.1.a.1 test decipere. *Nihil credimus,* inquit sanctus Doctor, *nisi quia Deus reuelauit:* At quando etiam scimus aliquid diuinitus reuelatū, id tam certò debemus credere, quàm certum est nihil aliud fide di-
Amos. 3. uina credendum esse. *Leo rugiet, quis non timebit? Dominus Deus locutus est, quis non prophetabit?* Quasi Propheta diceret, sicut statim ad Leonis rugitum timent omnes; sic ad Deum loquentem minas, flagella, cædes, & aduersos quoscunque casus, licet à sua bonitate multum alienos, tam certo tamen timendum est id futurum quod dixit; Vnde infidelitatis peccatum, quo se loquenti quis opponit Deo, & quod primæ contradicit veritati, graue profecto peccatū est grauiq; pæna dignum; sed cum peccati, pœnæq; grauitas maior aut minor esse possit ex variis qui circumstant peccatum casibus: tantò erit peccatum illud grauius, quantò quis magis scire poterat Deum esse qui loquitur & Cui loquenti resistit.

Sunt enim aliis alia notiora signa; *Signatum est super nos lumen vultus tui Domine,* ait Propheta Regius, id est, omnes hoc signum habent à naturali lumine, quod sit Deus, & quod sit colendus: ac propterea nullus excusari potest ab aliquo Dei cultu. Sed cùm ad illud rationis lumen magis illustrandum accedunt alia, siue à creaturis, siue à Deo; siue ex mirandis naturæ effectibus, siue à stupendis supra naturam signis; tunc illi minùs excusantur magisque peccant, qui clariùs Deum vident, nec tamen confitentur; Vnde ex Gentilibus illi perfidiores, qui Doctiores: supra Gentiles verò Iudæi nequiores, & ex Iudæis illi miserrimi, qui erant beatiores ex præsentia colloquioque Christi Domini, cuius Do-

ctrinam respuerunt, mores contempserunt, vitam sustulerunt, *qui & Dominum occiderunt Iesum & Prophetas*, inquit Apostolus, *& nos persecuti sunt, & Deo non placent, & omnibus hominibus aduersantur, prohibentes nos Gentibus loqui vt saluæ fiant, vt impleant peccata sua semper: peruenit enim ira Dei super illos vsque in finem.* 1. Thess. 2.

Quale est enim illud incredulitatis portentum non illi credidisse, cuius Diuinitatem antiqua denuntiarant oracula, noua in dies probabant signa, Dæmones expulsi corporibus loquebantur, cæli, aquæ, terra, totus vniuersim orbis confitebatur, ipsius denique Sanctitas vitæ & Doctrinæ palam demonstrabat! Quàm dura illi ceruice & incircumcisis cordibus, qui tantæ obsisterent credulitati! Cui crederent nisi loquenti Deo? Quem verò Deum 3. p. q. 43. a. 4. esse credent, nisi qui diuina patrat opera, Deum vt se testetur esse? vnde & illis dicebat, *si non facio opera patris mei, nolite credere* Ioan. 10. *mihi: si autem facio, & si mihi non vultis credere, operibus credite, vt cognoscatis & credatis quia Pater in me est, & ego in Patre.* Sic ostendebat illis, inquit D. Chrysostomus, *se nihilo esse minorem patre ab operum qualitate, substantiam enim eius videre non poterant.* Quamobrem tantò grauius eorum peccatum fuit, qui loquentem recusarunt, quantò apertiùs scire poterant ipsum esse Deum, quia quicquid hoc nomine loqueretur, non poterat non esse veritas, & illi certò non poterant sine peccato veritati loquenti resistere.

II. PVNCTVM.

S*ED cùm modo de cælis nobis loquitur Christus, magis cognoscitur esse Deus, quàm cum in terris loqueretur.*

Tria hic essent explananda nisi alibi fusiùs haberentur.

Primum, quomodo nobis iam è cælo loquatur Christus. Secundum, quid loquatur. Tertium, quàm verè modo magis cognoscatur esse Deus, cùm de cælo nobis loquitur.

De primo, vide in 3. parte, Dominicam vndecimam, vbi hæc veritas exponitur, *Qui non audit, non audietur.*

Septem ibi producuntur voces seu modi, quibus Christus dici potest nobis loqui, iuxta septenarium illud quod in Psalmis refertur: *Vox Domini super aquas; vox Domini in virtute; vox Do-* Ps. 28. *mini in magnificentia*; & quæ sequuntur, ex quibus satis modo nobis sit vnam aut alteram vocem seu formam loquendi nobis

proponere; magisque laboremus in re ipsa efficienda quam loquitur, quàm in modo indagando quo loquitur.

Complectemur itaque, breuitatis causa, secundum ex illis propositis cum illo primo, simulque proferemus quid & quomodo iam Christus nobis loquatur. Iam audiuistis, iam vox emissa est, iam vobis proclamatum, *Nolite thesaurisare vobis thesauros in terra, thesaurisate autem in cælo.* Nonne vox Christi est? nonne ad nos perinde modo dirigitur, ac cùm illam primò protulit Dominus? Nonne fides, nonne spes nostra tota posita est in eius verbis? Quorsum verò in eius verbis, nisi nos illa spectent verba? Vobis ministrabant, inquit opportunè S. Petrus, *vobis ministrabant ea quæ nunc nuntiata sunt vobis per eos qui euangelizauerunt vobis.* Quasi diceret, dum Christus loquebatur Iudæis aut Discipulis suis, vobis parabat quod modò vobis loqueretur. Vos habebat ita præsentes atque illos omnes quibuscum aderat. Tam probè norat futurum hoc tempus quo illa verba vobis erant nuntianda, quàm cùm ea primùm enuntiaret. Nec minorem à vobis reposcet rationem de seruatis aut non seruatis suis verbis, quàm ab illis qui loquentem audierunt. *Qui crediderit, saluus erit; qui non crediderit, condemnabitur. Qui spernit me, & non accipit verba mea, habet qui iudicet eum: sermo quem locutus sum, ille iudicabit eum in nouissimo die.* Quasi diceret, sicut omnium ego sum Iudex, sic omnes ex sermone iam habito, quasi ex sententia iam prolata, iudicabo. At nonne tu ex illis es quorum Christus est Iudex? Quomodo vero te ex verbis suis iudicabit, nisi ad te verba illa sua prius retulerit?

1. Pet. 1.

Ioan. 12.

Sed dices, non diffiteor ad me spectare illa Christi verba, verùm quod erat in quæstione, quomodo quæ in terris olim pronuntiauit, iam de cælo proferre dicendus est? Respondetur primò, satis esse ad propositam veritatem, iam illum esse in cælo qui nobis olim in terra locutus est. Deinde verò, etiam de cælo nunc loquitur, quando nunc per me vobis hoc ipsum prædicat & commendat, nam ipse est qui per suos loquitur, ipse est qui reuera tam auditur, & spernitur; quàm verè dixit suis, *qui vos audit, me audit; & qui vos spernit, me spernit.* Vnde audacter Apostolus, *An experimentum quæritis eius qui in me loquitur Christus?* Nec oportet esse Apostolum ad hanc Christi personam exhibendam; satis est esse approbatum eius verbi ministrum; satis est si

Luc. 10.

2. Cor. 13.

quis legitimè & ordinatè verba eius enuntiet. Quæ quidem enuntiata Christi verba si quis sperneret, nonne ipsum diceretur Christum spernere? Quamobrem verò, nisi quia Christi sunt loquentis verba, Christus ipse repræsentatur, ipse loquitur, ipse in dicente sicut in dictis suis spernitur aut honoratur; *Non te abiecerunt, sed me.* 1. Reg. 8.

Denique quando Christi verbum audis, nisi sis omnino saxeus, nonne cor tuum emollitur, nonne accenditur, nonne pauet, nonne terretur, nonne quoquo modo commouetur? At vnde quæso est illa commotio? Non est profectò, non est humanæ vocis opus. Non est in omnium potestate hominum vel exilem veræ pietatis commouere sensum. Diuina Christi vox & virtus è cælo est, quæ quidquid boni sensus est, operatur. Vox loquentis in Christi nomine, *vox est Clamantis:* Vox quidem solùm humana est, sed non solus homo qui loquitur, quantũ ad vocis effectũ spectat; *Vox Christi est in virtute, in magnificentia, vox confringentis cedros, vox commouentis desertum.* Sicut in Sacramentis humana vox est pronuntians sacra verba, sed Vis diuina Christi est, effectum voci de cælo præbens: vnde Apostolus suis: *Christus exhortetur corda vestra,* quasi diceret, aurem ferire possumus corporis, at Christi solius est cor mouere; *sufficientia nostra ex Deo est, qui & idoneos nos fecit ministros noui testamenti.* Ps. 28. 2. Thess. 2. 2. Cor. 3.

Quamobrem quod tertium est & præcipuum propositionis nostræ caput, facile est explanare, quàm sit videlicet maius & illustrius ad declarandam Christi Domini Diuinitatem, quod sit ipse in cælis, atque inde nobis modo loquatur, quam cùm in terris esset. Nam & illa omnia suæ diuinitatis argumenta quæ Christus dabat Iudæis, nos habemus; & illud insuper eximium & singulare, quod non habebant, nobis collatum est, vt quod resurrexit & ad cælos ascendit, credamus & profiteamur omnes. Dico illud esse eximium & singulare præ cæteris quæ conferre possint ad certissimam diuinitatis Christi fidem roborandam; nam vt notarunt Sancti Patres, in aliis Christi mortalis mysteriis semper occurrit humanum & infirmum aliquid, quod tametsi à Diuina non est alienum persona, tamen humanæ magis est proprium naturæ quàm Diuinæ: Cùm autem in cœlis est, cum se illuc sua virtute promouet, cùm supra quidquid creatum est, ad dexteram Patris sedet, & æqualis est cum illo potestatis; cùm

inde sanctum emittit Spiritum; quo totum in se conuertat mundum; cùm nos denique ad se ita trahit, vt in odorem vnguentorum eius curramus, quid est quod in isto Mysterio non sit eximium & singulare, in quo totum est cæleste, totum diuinum? Quid est quod desideretur apertius ad Christum verum Deum
Hebr. 1. agnoscendum? *Ad quem enim Angelorum dixit aliquando, sede à dextris meis*, vt præclarè Apostolus.

Matth. 12. Hoc est quod expetebant illi qui de cælo signum petebant, sed nobis erat reseruatum. Hoc est quo vno præcipue Christus suam ex veteri testamento Diuinitatem indicauit, cùm à Iudæis quæreret, quid sibi videretur de Christo, cuius esse filium dicerent?
Ibid. 22. Cúmque respondissent esse Dauidis; at quomodo, ait eis, *quomo-*
Ps. 109. *do ergo Dauid in spiritu vocat eum Dominum dicens, dixit Dominus Domino meo, sede à dextris meis.* Quasi diceret, nonne hinc manifestè videtis supra hominem esse quem Dauid Dominum vocat, & tùm reuera Dominum apparere, cum sedet à Dextris Dei? Hoc illud ipsum est quo, vt supra est expositum, quidquid in vita Christus gesserat, quàm sanctè & iustè gestum esset, affirmabat
Ioan. 16. manifestandum fore; *quia*, inquit, *ad patrem vado*, quia sic patebit me esse Deum, ac proinde nihil nisi iustum egisse.

Serm. 2. de Asc. Dom. Hoc est *vnde ipsi beati Apostoli qui*, vt ait sanctus Leo, *tot miraculis confirmati, tot sermonibus eruditi, atrocitatem tamen Dominicæ Passionis expauerant, & veritatem resurrectionis eius non sine hæsitatione susceperant: tantum de Ascensione Domini profecerunt, vt quicquid illis priùs intulerat metum, verteretur in gaudium. Totam enim contemplationem animi, in diuinitatem ad Patris dexteram sedentis erexerant, nec iam corporeæ visionis tardabantur obiectu, quo minus in id aciem mentis intenderent, quod nec à Patre descendendo abfuerat, nec à discipulis ascendendo discesserat. Tunc igitur, dilectissimi, filius hominis, Dei filius excellentiùs sacratiúsque innotuit, cùm in paternæ maiestatis gloriam se recepit, & ineffabili modo cœpit esse diuinitate præsentior, qui factus est humanitate longinquior. Tunc ad æqualem Patri filium eruditior fides gressu mentis cœpit accedere, & contrectatione in Christo corporeæ substantiæ quæ patre minor est, non egere: quoniam glorificati corporis manente natura, eo fides credentium vocabatur, vbi non carnali manu sed spiritali intellectu par genitori vnigenitus tangeretur.*

Sic denique Diuus Thomas, vbi de rationibus Ascensionis Do-

mini, hanc in primis affert, *vt magis agnosceretur Deus, in cæli sede,* 3. p. q. 57. & 58.
inquit, *tamquam Deus & Dominus qui dona dat hominibus iuxta illud, ascendit super omnes cælos vt impleret omnia, suis scilicet donis: Et augetur nostra reuerentia dum iam non existimamus Eum sicut hominem terrenum, sed sicut Deum cælestem,* citatque illud Apostoli, *etsi cognouimus secundum carnem, Christum, id est, hominem mortalem, sed nunc iam non nouimus.* 2 Cor. 5. *Nunc magis eum considerantes in cælis quàm in terris,* magis cum eo, vt Domino Deo, conuersamur quàm cum mortali homine. O felicem humanæ sortis commutationem! Cum hominibus conuersatus est in terris Deus, vt iam in cælis homines conuersentur cum Deo!

III. PVNCTVM.

SEDENTEM igitur in cælis Christum & inde nobis loquentem non audire periculosius est, quàm dum in terris loqueretur: periculosius est, inquam, ad lapsum, ad noxam, ad pænam & detrimenta quæuis tantò grauiùs incurrenda, quantò facilius est & illum agnoscere Deum esse qui de cælo loquitur; & qui loquenti Deo repugnat, veritati manifestæ repugnare: qua repugnantia quid sceleltius ad culpam? & ad pœnam quid grauius? *Reuelatur enim ira de cælo super omnem impietatem & iniustitiam hominum eorum qui veritatem Dei in iniustitia detinent, quia quod notum est Dei, manifestum est in illis, Deus enim illis manifestauit. Propter quod tradidit* Rom. 1. *illos Deus in desideria cordis eorum in immunditiam, vt contumeliis afficiant corpora sua in semetipsis, qui commutauerunt veritatem Dei in mendacium.*

Videsne Apostolum hoc vno magis veteranos illos Infideles insectari, quo magis manifestæ veritati repugnarunt. Vnde & in alios, quibus etiam illustrior irradiarat veritas, vide quàm acerbius inuehatur: *O insensati Galatæ, quis vos fascinauit* Gal. 3. *non obedire veritati?*

Ac denique illorum miseriam qui ab Euangelio dissentirent, propterea vel maximè deplorandam ait, *eo quod charitatem ve-* 2. Thess. 2. *ritatis non receperunt vt salui fierent,* id est, veritatem practicam & agentem: *ideo mittet illis Deus operationem erroris vt credant mendacio, vt iudicentur omnes, qui non crediderunt veritati sed consenserunt iniquitati.* Quasi diceret, primò quidem eorum fuit

culpa, quòd noluerint credere manifestæ veritati, cùm possent illi facilè credere; post vero, hæc est eorum culpæ pœna, vt non
Iob. 5. possint tam facile, licet velint. Palpabunt in meridie. *Per diem incurrent tenebras, & quasi in nocte sic palpabunt in meridie.*

Quapropter attente modo nobis est audiendus Apostolus, vt deinceps attentiùs audiatur Christus: *Videte ne recusetis loquentē.*

Videte quas illi subierint pœnas, qui loquentem in terris recusarunt. Videte quàm sit modo damnosius illum è cælis loquentem nobis auertere. Videte quis loquatur, quid loquatur, quibus
Ioan. 2. modis & à quibus auertatur? *videte vosmetipsos ne perdatis quæ operati estis, sed vt mercedem plenam accipiatis.* Videte quantis partibus supra cæteros omnes via vobis ad eam veritatis notitiam sit aperta. Videte quid inde vos auertat, quam sit vanum & ludicrum! Videte quòd si à vobis aliquid terrenum petitur, pro terreno cæleste, pro temporali æternum, pro modico summum & quod est vnicum bonum promittitur. Videte quòd res vestræ non tam postulentur quàm temperatus rerum affectus, vnde nihil vobis deperit, sed potius accedit plurimum & quietis & honoris & gratiæ. Videte quòd sit solus defectus fidei: quàm sit pauendum illud incredulitatis vitium, quo retardamini.

His & similibus, cum gratia, vehementiùs exardesce ad contemptum terrenorum & amorem cælestium iuxta illud etiam
Hebr. 4. Apostoli: *festinemus ergo ingredi in illam requiem, vt ne in idipsum quis incidat incredulitatis exemplum:* Est enim festinare, non retardari terrenis affectibus, sed rectà quò vocamur, & indesi-
Serm. 2. nenter pergere. Quod & præclare sanctus Leo, *sursum vocatos animos desideria terrena non deprimant, ad æterna prælectos peritura non occupent, viam veritatis ingressos fallaces illecebræ non retardent, & ita à fidelibus hæc temporalia decurrantur, vt peregrinari se in hac mundi valle cognoscant, in qua etiamsi quædam commoda blandiantur, non amplectenda nequiter, sed transeunda sunt forti-*
1. Pet. 2. *ter. Ad hanc enim nos deuotionem beatissimus Apostolus Petrus incitat, & secundùm illam dilectionem quam pascendis Christi ouibus trina Dominici amoris professione concepit, obsecrans dicit, Charissimi obsecro vos tamquam aduenas & peregrinos abstinere vos à carnalibus desideriis quæ militant aduersus animam. Cui autem nisi Diabolo carnales militant voluptates, qui animas ad superna tendentes corruptibilium bonorum delectationibus obligare, & ab illis sedibus, de quibus*

ipse

ipse excidit, gaudet abducere?

Vide in 3. parte, Feriam 6. hebdomadæ 13. vbi ad verba Christi Domini, *ego sum panis viuus qui de cœlo descendi*; quibus hæc Apostoli conformantur, *sicut portauimus imaginem terreni, portemus & imaginem cælestis*, exhibetur hæc veritas:

Qui cælesti pane sic viuunt vt cælestes fiant, sic in suis viuunt corporibus, sicut Cælites in assumptis.

Vide etiam in 4. parte, in festo Sanctorum omnium.

FERIA SEXTA.

DE QVINTO MOTIVO EXCITANDI IN COELVM DESIDERII:

QVOD TAM IVSTE DEBITVM SIT HOC DESIDERIVM, VT INIVSTI SIMVS ET INDIGNI COELO CONSEQVENDO, NISI COELVM DESIDEREMVS.

Viri Galilæi, quid statis aspicientes in Cælum? Hic Jesus qui assumptus est à vobis in Cælum, sic veniet, quemadmodum vidistis eum euntem in Cælum. Act. 1.

VERITAS PRACTICA.

Sic dignum est Cœlum nostris desideriis, vt nisi cœlum desideres, cœlo sis indignus.

RATIO *est, quia nisi cœlum desideres, cœlum despicis.*
Sed si cœlum despicis, cœlo es indignus.
Ergo sic dignum est nostris desideriis, vt nisi cœlum desideres, cœlo sis

indignus, & omnino priuandus; Quod quàm sit pauendum satis patet.

I. PVNCTVM.

CVM Apostoli cæterique spectatores Ascensionis Christi, vt refert sanctus Lucas, *intuerentur in cœlum euntem illum, ecce duo viri astiterunt iuxta illos in vestibus albis, qui & dixerunt; Viri Galilæi quid statis aspicientes in cœlum? Hic Iesus qui assumptus est à vobis in cœlum, sic veniet quemadmodum vidistis eum entē in cœlum.* Quasi dicerent, sic spectate & prædicate ascendentem Dominum vt sciant omnes sic eum Iudicem aliquando descensurum ad exigendam vitæ actæ rationem & ad reddendum vnicuique secundum opera sua. Quod præclare sanctus Gregorius;
Hom. 29. *Oportet*, inquit, *vt illum sequamur corde vbi eum corpore ascendisse credimus. Desideria terrena fugiamus: nihil nos iam delectet in infimis qui patrem habemus in cœlis. Et hoc nobis est magnopere perpendendum, quia is qui placidus ascendit, terribilis redibit, & quidquid nobis cum mansuetudine præcepit, hoc à nobis cum districtione exiget. Nemo ergo indulta pœnitentiæ tempora paruipendat, nemo curam sui dum valet agere negligat, quia Redemptor noster tantò tunc in iudicio districtior veniet, quanto nobis ante iudicium magnam patientiam prærogauit.*

Ex quibus sancti Doctoris verbis patet, quod sicut non est satis cœlum desiderare nisi adhibeatur cura salutis comparandæ, ita etiam ad eam comparandam multùm valere cœli desiderium; Neque aliter cogitare possumus interrogatos ab Angelis Apostolos, quid tamdiu mirarentur & cœlum aspicerent, nisi vt monerentur, non esse quidem satis cœlum intueri aut desiderare, nisi simul cœlo laborarent; Et verò etiam ad hunc laborem suscipiendum non parum valere cogitationem & desiderium cœli, de quo agitur in illo labore & opere peragendo. Quod vt efficacius persuadeatur, sic est proposita Veritas, vt non modo desiderij cœlestis vtilitas aut dignitas demonstretur, sed & ipsa necessitas; *Sic enim dignum est cœlum nostris desideriis, nostris votis & suspiriis, vt nisi cœlum desideres, cœlo te indignum ad omnem æternitatem præstes.*

Ratio est facilis & euidens: Nam nisi cœlum desideres, cœlum despicis: sicut si proponeretur facili pretio, res æque commoda, & vtilis, ac pretiosa & rara; Quis talis rei desiderio non tange-

retur ? aut quis nullo rei tantæ tactus desiderio non diceretur vel insipiens vel rerum suarum negligens, vel ipsius rei propositæ contemptor & irrisor ? Nam si res esset tantum præstans & non vtilis, dici posset seruari pretium in res vtiles ac necessarias : sed quando additur æque vtilem esse siue necessariam atque est præstans; reuincitur talis excusatio. Quod si etiam res quidem esset vtilis sed minime præstans, aut cuius pretium esset carius quàm vt quis eam sibi comparare posset, certe is excusandus esset; sed expresse est additum, rei tam vtilis ac præstantis perfacile admodum esse pretium : vt si quis valde egeret veste, domo, libris : & percommode, is omnia si vellet, reperiret, quis porro nollet? Hoc motiuo sæpe nos excitat sacra scriptura; *Omnes sitientes venite ad aquas, & qui non habetis argentum, properate, emite, & comedite : venite, emite absque argento, & absque vlla commutatione vinum & lac.* Is. 55.

At Cœlum nonne tale est ? proponitur tibi Cœlum ipsum, quantum quantum est, ipsa æterna Beatitudo, qua quid excellentius, quid vtilius, quid magis necessarium ? Requiritur vero tantum à te, efficax quoddam desiderium eius tibi comparandæ; quid facilius cum Dei Gratia, siue subiectum, siue obiectum spectes? Subiectum quidem, tua ipsa est voluntas cuius maxime proprium est desiderare suum bonum; at quid tam tuum quam tua voluntas? Obiectum vero est ipsum summum bonum quo quid est desiderabilius! Nonne ergo res valde vtilis, valde præstans, & necessaria tibi proponitur, cum cœlum proponitur? Et nonne eius pretium perfacile, cùm sola voluntas, solum eius desiderium à te exigitur? Quid est ergo rem tantam non desiderare, nisi eam despicere ? Quid est non desiderare nisi eam credere non esse desiderabilem, nisi vel non esse præstantem, vel non vtilem vel nimis caram & difficilem ? Quid hoc denique est nisi rei propositæ detrahere, nisi rem despicere, & pro nihilo ducere ? *Vsquequò detrahet mihi populus iste ? quousque non credent mihi ?* Sic Num. 14. Deus contra detrahentes terræ promissæ.

II. PVNCTVM.

SED si cœlum despicis, cœlo es indignus. Nos quidem omnes cœlo indigni sumus si nos solos spectemus : *Eramus na-* Ephes. 2.

turâ filij iræ sicut & cæteri, ait Apostolus, *Deus autem qui diues est in misericordia, propter nimiam Charitatem suam qua dilexit nos, & cum essemus mortui peccatis, conuiuificauit nos in Christo, cuius Gratia estis saluati, & conresuscitauit, & consedere fecit in cælestibus in Christo Iesu, vt ostenderet in sæculis superuenientibus abundantes diuitias gratiæ suæ in bonitate super nos in Christo Iesu.* Quasi diceret, quod
Coloss. 1. alibi expressis ait verbis, *qui dignos nos fecit in partem sortis sanctorum in lumine.* Vnde iam non est dicendum nos, in gratia constitutos, cœlo esse indignos, cùm Christus nobis cœlum ita meruerit & meritum applicauerit, vt nisi ponamus obicem, nobis de condigno, vt vocant, cœlum detur. Ponit vero ille obicem, & se indignum cœlo facit qui cœlum despicit: quia id despicit quod Christus tanti fecit vt ad illud nobis promerendum, se suaque
Ecclesi. 8. omnia dederit: *Quasi nihil est ante illum sanguis,* ait Sapiens de homicida, sic de contemptore cœli quasi nihil esset ante il-
Hebr. 10. lum sanguis Christi qui pro cœlo est fusus, quod ipsum est contemnere & vt ait Apostolus, *conculcare filium Dei, & sanguinem testamenti pollutum ducere in quo sanctificatus est, & spiritui gratiæ contumeliam facere.* Poteſtne aliquid cogitari cœlo indignius?

Addo, quod qui cœlum despicit, non laborat pro cœlo, non
Matth. 22. hic seminat quod illic metat, non hic pugnat vt illic triumphet, non deserit villam aut iuga bonum vt inuitatus ad cœnam ma-
Luc. 14. gnam veniat, vnde est illa pauenda sententia; *Qui inuitati erant, non fuerunt digni, nemo virorum illorum gustabit cœnam meam.*

Denique cur cœlum despicit nisi quia nimis terram & mundum diligit? qua in dilectione cùm affectus omnes deprauentur, cumque ex deprauatis affectibus cuncta nascantur vitia,
Apoc. 22. quid cœlo magis oppositum? quid cœlo magis indignum? *Foris canes & impudici.*

III. PVNCTVM.

SIC *ergo dignum est cœlum nostris desideriis, vt nisi cœlum desideres, cœlo sis indignus;* quia tale bonum desideranti propositum non desiderare, despicere est; despicere autem nemo illud
Act. 13. potest quin se eius indignum faciat. *Quoniam repellitis illud, & indignos vos iudicatis vitæ æternæ, ecce conuertimur ad gentes,* dicebant Iudæis Apostoli; Quod & Christus Dominus illis & cœli

contemptoribus comminatus erat, *Auferetur à vobis regnum Dei, & dabitur genti facienti fructus eius. Et qui ceciderit super lapidem istum confringetur: super quem vero ceciderit, conteret eum. CADVNT super eum qui modo contemnunt,* inquit sanctus Augustinus, *cadet vero super eos cùm in pœnam contemptus, conteruntur & perduntur, tamquam puluis quem projicit ventus.* *Matth. 21.* *Lib. 1 de Quæstion. Euang. c. 30.*

Anteuerte hanc pœnam, agnosce quàm peccaueris, non satis desiderato cœlo tam desiderabili. Confitere quam inde indignitatem contraxisti; Dic cum Esdra Sacerdote: *Deus meus confundor, & erubesco leuare faciem meam ad te:* Et cum Rege Manasse: *Non sum dignus intueri & aspicere altitudinem cœli.* Aut cum filio prodigo: *Pater, peccaui in cœlum, & coram te; iam non sum dignus vocari filius tuus.* *1. Esd. 9.* *Oratio Manassis.* *Luc. 15.*

SABBATO.

DE SEXTO MOTIVO ACVENDI IN COELVM DESIDERII: QVOD INDE GAVDIVM SPIRITVALE REDVNDET.

Et ipsi adorantes regreßi sunt in Ierusalem, cum gaudio magno. Luc. 24.

VERITAS PRACTICA.

Spes cœli, cœlum est.

SENSVS est, quod licet spes omnis quæ differtur affligat animam, afflictio tamen animæ sperantis cœlum, sic suauis est, vt quidam cœli prægustus videatur: & quo maior est afflictio, eò sit suauitas maior, & prægustus cœli suauior. *Prou. 13.*

RATIO est, quia quò maior est animæ sperantis cœlum affli-

ctio, eò maior est cœli possidendi seu futuræ Beatitudinis certitudo & fiducia.

Sed quò maior est talis certitudo, maior est suauitas, & prægustus cœli suauior.

Ergo & quò maior est afflictio, inde est maior illa suauitas: & sic abundat consolatio vt iam cœlum possideri putetur, sicque spes cœli, cœlum dici possit; ac proinde etiam, mirum inde quantùm cœlestia prouocentur & acuantur desideria.

I. PVNCTVM.

DVBITARI non potest quin aliquam ex recessu Christi Domini mœstitiam omnes Discipuli senserint, & quò eum præsentem magis diligerent, quin eò dolentius absentem deplorarent; Verùm cùm de illius cœlesti Gloria certi essent, & de sua futura bene sperarent, vbi eum aliquando reuiserent; tanto omnes derepente repleti sunt gaudio, vt nihil nisi de eo colendo, adorando & benedicendo cogitarint, in eaque cogitatione & cœlesti gaudio permanserint toto vitæ decursu.

Hoc illud est scilicet gaudium de quo iam ante illis Dominus dixerat: *Gaudete quod nomina vestra scripta sunt in cœlis. GAVDETE & exultate quoniam merces vestra copiosa est in cœlis.* Et certe quid est aptius ad excitandum illud gaudium, quam talis cogitatio? & quid potentius ad illam cogitationem crebro & frequenter vsurpandam, quam gaudium illud quod inde redundat? *Loquar*, ait sanctus Bernardus, *quod expertus nouit, inexpertus ignorat; animalis enim homo non percipit ea quæ sunt spiritus Dei. Numquid non plerumque orantibus nobis omnia viscerum succutiuntur occulta, ad memoriam gaudij illius quod est in Ierusalem, quæ sursum est, quæ est mater nostra: & lachrymarū vnda vultus meditantium perfundit? Si oblitus fuero tui Ierusalem, obliuioni detur dextera mea, adhæreat lingua mea faucibus meis, si non meminero tui, si non proposuero Ierusalem in principio lætitiæ meæ. Vere in principio lætitiæ, quia finis illic repositus est. Principium gaudij illius quod hîc quandoque sentimus, stilla est, guttula est, de flumine illo descendens, cuius impetus lætificat ciuitatem Dei.*

Luc. 10. Matth. 5.

Ser. in verba Apost. non est Regnum Dei esca & potus.

Sed quod magis mirum est magisque perpendendum, cùm *spes quæ differtur, affligat animam*, vt ait Sapiens, & quotidiana sentitur experientia: quomodo spes cœli quæ coniuncta est cœlesti desiderio, & quæ tantopere hic differtur, quomodo inquam non affligit sperantem? aut si affligit quomodo eum consolatur, quomodo tali replet gaudio, quale iam dictum est?

Hoc vt declaretur apertius, pæmittitur Veritas paucis quidem expressa verbis, sed multo plena sensu, *Spes cœli, cœlum est.* Prou. 13.
Spes est quidem affligens quia differtur, sed afflictio illa tam suauis est vt quò magis affligit, magis afficiat suauitate quadam cœlesti quæ Cœlum dici potest in terris, quod ea prægustet gaudia quæ sunt in cœlis.

Ratio quæ affertur, in sua prima parte & propositione, continet duplex documentum valde vtile & scitu necessarium.

Primum est, quod afflictio spei cœlestis dilatæ quò maior est, eò maiorem inuehit cœli possidendi & futuræ Beatitudinis certitudinem, quanta scilicet haberi potest in terris, talis enim afflictio manifeste indicat desideria terrena iam nulla esse, nullam terrenam solicitudinem, nullum mundanum solatium; sed totum in cœlis defixum esse animum; totum ibi esse thesaurum & cor totum. Quæ certe animi dispositio magnam in se habet cœli certitudinem: Vt è contra, quod aliud est documentum, quem nullum mouet desiderium, quem nulla dilatæ spei tangit afflictio, signum est, ordinarie loquendo, vix vllam eius animi partem esse in cœlo, vix illum aliquid suum existimare in cœlis esse repositum; nam de hoc crebrius cogitaret, sicut frequenter cogitat de suis prædiis, de suis negotiis, de suis bonis. *Portio mea in* Ps. 141.
terra viuentium, inquiebat Dauid, quasi diceret, non hic in terris sed in cœlo mea sunt omnia posita, vnde quid in se sentiret desiderij & certitudinis pro futura sua fœlicitate statim exprimit, *Educ de custodia animam meam, ad confitendum nomini tuo; me expectant iusti donec retribuas mihi.* Quod explanans S. Bernardus, *sic nempe*, inquit, *portio nostra in terra viuentium, si vt decet memo-* Serm. 5. in festo Sanct. omnium.
riam affectio comitetur, & paucis interiectis: *alioquin quid istud negligentiæ, quid pigritiæ, imo quid vecordiæ est vt non crebris suspiriis & feruentissima affectione abrumpere hinc, & in illa tam fœlicia agmina iaculari aminos studeamus. Væ nobis à duritia cordis nostri, væ à peccato gentium quas Apostolus memorat sine affectione fuisse.*

II. PVNCTVM.

SED quo maior est certitudo & fiducia possidendi cœli seu futuræ beatitudinis, eò maior est suauitas, & prægustus cœli suauior.

HOC EST fortissimum solatium quod habemus, inquit Apostolus, *qui confugimus ad tenendam propositam spem quam sicut anchoram habemus animæ tutam ac firmam.* Fuse autem & apte sanctus Augustinus in illud Psalmi, *labores manuum tuarum manducabis, QVASI peruersè*, inquit, *videtur dicere non intelligentibus; debuit enim dicere, fructum laborum tuorum manducabis.* Tum verò reddens rationem cur potius dictum sit labores manducabis, quam fructum laborum: *Modo*, inquit, *labores habemus, fructus postea erit, sed quia ipsi labores non sunt sine gaudio, propter spem de qua paulo ante diximus, spe gaudentes, in tribulatione patientes, modò nos ipsi labores iucundant, & lætos nos faciunt de spe.* Quod confirmans ex alio psalmo vbi dicitur, *surgite postquam sederitis qui manducatis panem doloris: ISTE est*, inquit, *labor fructuum, panis doloris: nisi enim manducaretur non diceretur panis, nisi autem haberet aliquam suauitatem panis iste, nemo illum manducaret cum tanta suauitate. Plorat in gemitu qui orat: dulciores sunt lachrymæ orantium quàm gaudia theatrorum.*

Hebr. 6. In Ps. 127. Ps. 126.

Itemque in hos versiculos, *quare tristis es anima mea & quare conturbas me: spera in Deo. ECCE*, inquit, *iam quadam interiore dulcedine lætati sumus: ecce acie mentis aliquid incommutabile perstrictim & raptim videre potuimus. Non dubitas de Deo tuo: Iam aliquid incommutabile persensisti, &c.* Ac rursus in alium Psalmum, vbi hæc refert Ioannis verba: *nunc filij Dei sumus, & nondum apparuit quid erimus. QVIS non exultaret*, inquit, *si subito nescio cui peregrinanti, & ignoranti genus suum, patienti aliquam egestatem & ærumnam, & in labore constituto diceretur: filius senatoris es, pater tuus amplo patrimonio gaudet reuera, reuoco te ad patrem tuum. Quasi gaudio exultaret, si hoc non fallax promissor diceret. Venit ergo non fallax Apostolus Christi, & ait: quid est quod vos affligitis, habetis patrem, habetis patrimonium, filij Dei sumus, nondum apparuit quid erimus, sed iam sumus in spe.* Quasi diceret; quàm certum est de præsenti nos esse filios Dei, tam verè nobis exultandum de futura patris hæreditate. O quæ patris hæreditas! O quæ filiorum beatitudo!

Ps. 41. Ps. 84. 1. Ioan. 3.

III. PVN-

III. PVNCTVM.

SPES *ergo cœli, cœlum eſt*; etiamſi ſpes differatur, etiamſi dilata ſperantem affligat, tamen ipſa ſperantis afflictio tam ſuauis eſt propter certitudinem & fiduciam quæ inde maior percipitur, vt quò eſt afflictio grauior, eo ſit ſuauitas dulcior & ſecurior: vnde iam ex hac vita beati dicuntur qui ſic ſperando lugent & lugendo ſperant: *labores manuum tuarum manducabis, beatus es & bene tibi erit. BEATVS es, de præſenti eſt*, inquit ſanctus Auguſtinus, *bene tibi erit, de futuro eſt: cum manducas labores fructuum tuorum, beatus es: cum perueneris ad fructum laborum tuorum, bene tibi erit quod dixit: Nam ſi bene tibi erit, vtique beatus eris, & ſi beatus eris, bene vtique tibi erit. Sed intereſt inter ſpem & rem. Si ſpes tam dulcis eſt, quantò res dulcior erit?* Itemque alibi, *ſicut ſpe ſalui, ita & beati facti ſumus.* Pſ. 127. l. 19. Ciuit. c. 4.

Quomodo verò fletus & gaudium ſimul ſit de cœlo, ſic idem piè non minus quàm luculente in pſalmum, *ſuper flumina Babylonis illic ſedimus & fleuimus, dum recordaremur tui Sion. INDE oportet vt fleas recordando Sion: multi enim flent fletu Babylonico quia & gaudent gaudio Babylonis: gaudent lucris, & flent damnis: vtrumque de Babylonia eſt. Flere debes ſed recordando Sion. Si recordando Sion fles, etiam quando tibi ſecundum Babyloniam bene eſt, oportet vt fleas. Attendat quiſque ipſam fœlicitatem ſuam qua exultat: attendat ſi non fluat illa fœlicitas, ſi poteſt certus eſſe de illa quod maneat in æternum. Si autem non eſt certus, & videt fluere vnde gaudet, fluuius Babylonis eſt, ſedeat ſupra & fleat. Sedebit autem & plorabit ſi recordatus fuerit Sion. O pax illa quam videbimus apud Deum! O pax illa & ſancta æqualitas Angelorum! ô illa viſio & ſpectaculum pulchrum. Ecce in Babylonia, pulchra ſunt quæ ciues ipſius Babyloniæ tenent: ſed non te teneant non decipiant. Aliud eſt ſolatium captiuorum, aliud gaudium liberorum.* Pſ. 136.

Quæ cum ſanctus Doctor fuſiſſimè toto illo pſalmo explanando proſequatur, tum ſic aptè concludit: *Quàm libenter audiſtis, tam libentius agite quod audiſtis, ſi non vultis eſſe ſalices Babyloniæ, paſti de fluminibus eius & fructum nullum afferentes. Sed ſuſpirate in æternam Ieruſalem: quò præcedit ſpes veſtra, ſequatur vita veſtra: Ibi erimus cum Chriſto: Chriſtus nobis modo caput, gubernat nos modo*

desuper; amplectetur secum in illa ciuitate, cùm aequales erimus Angelis Dei. Non auderemus hoc suspicari de nobis, nisi promitteret Veritas: Hoc ergo concupiscite fratres, hoc die nocluque cogitate. Quidquid de mundo faeliciter arriserit nolite praesumere, nolite libenter colloqui cum voluptatibus vestris. Si vultis armati esse contra tentationes in saeculo, crescat & roboretur desiderium Ierusalem aeternae in cordibus vestris.

Quod autem hic vno verbo dicit ad confirmandam nostram certitudinem, id promisisse veritatem, paulo vberius & expressius sic in alium psalmum: *qui promisit Deus est, crede crede, plus est iam quod fecit quàm quod promisit. Quid fecit? mortuus est pro te.*
Ps. 148. *Quid promisit? vt viuas cum illo. Incredibilius est quod mortuus est aeternus, quàm vt in aeternum viuat mortalis. Iam quod incredibilius est, tenemus. Si propter hominem mortuus est Deus, non est victurus homo cum Deo? non est victurus mortalis in aeternum, propter quem mortuus est qui viuit in aeternum? accepit ex te vnde moreretur pro te: Induit se vbi moreretur pro te. Induet te vbi cum illo viuas. Vbi se induit morte? in virginitate matris. Vbi te induet vita? in aequalitate Patris. Quiddam vestrum iam sursum est: quod hic accepit, vbi mortuus est, vbi crucifixus est. Iam quaedam praemitiae tuae precesserunt, dubitas quia secuturus es?*

Ne dubita, dum modo non desis Gratiae.

DOMINICA
INFRA OCTAVAM ASCENSIONIS.

Cum venerit Paraclitus, &c. Ioan. 15. & 16.

EX duobus diuersis capitibus depromptum Euangelium hodiernum duas etiam valde diuersas continet partes. Prima in promissione Spiritus sancti bonum omne complectitur. Secunda tota est in denuntiandis malis quæ sint passuri Apostoli.

Ad priorem partem tres referri possunt Veritates, ex consequenti verborum Christi textu.

CVM venerit Paraclitus quem ego mittam vobis à Patre Spiritum veritatis.

Sicut spiritus & veritas sunt simul & seorsim indiuisibiles, ita si hunc à Deo spiritum veritatis velis accipere, oportet te toto indiuisim Déi esse.

In 3. parte, Feria 5. hebdomadæ vndecimæ, vbi de adorando Deo in spiritu & veritate.

ILLE testimonium perhibebit de me.

Quàm rarò cogitas Christum, tàm crebrò resistis Spiritui sancto.

Vel sic

Nullâ in re frequentiùs Spiritui sancto resistitur, quàm quòd infrequentiùs de Christo cogitatur.

Quia videlicet nulla res est ad quam Spiritus sanctus impellit frequentiùs, quàm ad pias de Christo cogitationes, cùm propterea præci-

puè sit de cælo missus, prout declaratur in 1. parte, Feria 4. hebdomadæ primæ Aduentus.

Et vos testimonium perhibebitis, quia ab initio mecum estis.

In paruis maior est serui de Christo testantis fidelitas.

In 1. parte, Feria 6. hebdom. 6. post Epiphaniam. Vbi & vide quæ de sanctis Martyribus in communi habentur circa finem.

AD POSTERIOREM EVANGELII PARTEM PLVRES REDVCVNTVR VERITATES.

Haec locutus sum vobis vt non scandalizemini.

Quantùm obest aduersitas improuisa, tantùm præuisa prodest.

In 2. parte, Feria 6. sexagesimæ.

Sicut scandalizans, ita peccat scandalizatus.

In 1. parte. Dominica 2. Aduentus.

Quem pro Christo sperni pudet, Christi pudet.

In 2. parte, Feria 3. hedom. 4. in Quadragesima.

Absque Synagogis facient vos.

Beatius est magis carere omni solatio quàm abundare.

In 2. parte, Feria 4. maioris seu sanctæ hebdomadæ.

Beati estis cùm maledixerint vobis.

In 3. parte, Feria 3. & 4. hebdom. 4.

Venit hora vt omnis qui interficit vos, arbitretur obsequium se præstare Deo.

Inter Dei seruos, tantò hic maiori præstat obsequio, quantò illum qui persequitur, maius obsequium arbitratur se præstare Deo.

Ratio est manifesta, quia tantò hic aliis maiori præstat obsequio,

cæteris paribus, quantò molestius præstat obsequium.

Sed tantò illud est molestius obsequium, quantò illum qui persequitur, maius obsequium arbitratur se præstare Deo: sic enim qui persecutionem patitur, iustè pati iudicatur, tamquam impius & blasphemus, atque omni dignus supplicio: quod certè est in quauis pœna molestius.

Vnde est euidens Conclusio propositæ Veritatis, & colendæ praxis.

Neque tamen propterea nimis esse dolendum, docet hæc veritas:

Qui sibi innocenti factam iniuriam nimis dolet, suæ ipse innocentiæ iniuriam facit.

In 2. parte, Feria 2. hebdom. 4. in Quadragesima.

HAEC facient vobis quia non nouerunt Patrem neque me.

Quidquid de Christo se scire dicant impij, Christum nescire dicendi sunt.

In 4. parte, Feria 4. hebdom. 19.

HAEC locutus sum vobis, vt cum venerit hora eorum, reminiscamini, quia ego dixi vobis.

Si dum adest occasio, Virtus abest, vix vmquam aderit.

In 2. parte, Feria 2. hedom. 2. in Quadragesima.

Si quod Christus dixit, cogitetur difficile; hoc ipso reddetur facile, si cogitetur quòd Christus dixit.

In 3. parte, Feria 5. hebdom. 5.

Vel nulla Christi recoletur memoria; vel nulla erit in eius cultu querimonia.

RATIO quæ hîc debet expendi fusiùs, hæc est inter alias, quòd nulla erit in Christi cultu querimonia, si nullus est labor.

Sed aut nulla Christi recoletur memoria, vel in eius cultu nullus erit labor.

Ergo nec vlla erit querimonia, vel nulla Christi recoleretur memoria. Quod postremum nimis pudendum ne accidat, curanda potius frequens & familiaris eius recordatio, qua difficultates omnes mitigentur & querimoniæ comprimantur.

I. PVNCTVM.

ÆC postrema Euangelij verba quibus præcipue Dominus recordationem sui, suis commendat Apostolis, iam illis aptè conueniunt, hoc toto tempore quo ab ascendente Domino simul iuncti & vniti promissum expectabant Spiritum sanctum. Quid enim aptius cogitarent aut inter sese conferrent quam de verbis & de rebus gestis Domini, quibus se ad ardua & difficilia quæuis pro eius cultu suscipienda præpararent? ô beati non iam
Luc. 10. eorum oculi qui viderunt, nec tantum beatæ aures quæ audierunt; sed Beatissima mens quæ visa & audita recordatur!

In hac porrò Recordatione verborum aut Personæ Domini tanta vis est ad agendum & patiendum, vt vere dictum sit; *vel nulla Christi recoletur memoria, vel in eius cultu nulla sit querimonia.* Et Ratio quidem aperta est, quoad primam præcipuè partem qua dicitur, nullam fore querimoniam si nullus sit labor, qui non libenter subeatur: Hinc enim totæ diffluunt querimoniæ, seu murmura, cum quid iubetur difficilius, aut quidquid sit quod iu-
Num. 21. betur, si non libenter acceptetur. *Et tædere cæpit populum itineris ac laboris, locutusque contra Deum, & Moysem, ait, Cur eduxisti nos de Ægypto vt moreremur in solitudine?* Audisne querimoniam? at vnde excitatur nisi ex prætento labore nimio quem nolebant ferre? vnde si nullus fuisset labor, aut si laborem lubentes sustulissent, profecto nullum fuisset murmur, nulla querimonia: quamobrem qui erant in misero illo populo sapientiores & fideliores, licet eundem ferrent laborem atque alij, non ita tamen murmurabant aut querebantur de Domino, quia libenter hunc laborem sustinebant, atque ex hac libenti sufferentia quam in Dei cultu demonstrabant, probabatur eorum fidelitas, vt Sa-

piens illa Iudith optimè sentiebat, dum populum suum sic adhortaretur, *memores sint quia tentati sunt patres nostri vt probarentur si verè colerent Deum suum.* Expende illud *vere colerent*, nam aliud est colere, & aliud verè colere. Iudith.8.

II. PVNCTVM.

SED, *vel nulla Christi recoletur memoria; vel in eius cultu nullus erit labor.* Quod perinde est ac dicere; *Si recolitur Christi memoria, nullus est in eius cultu labor; vel si quis sit labor qui non libenter acceptetur, nulla eius recoletur memoria.*

Nam vel reuera nullus est in illo quod agitur opere labor, & nulla rationabilis difficultas, sed mera naturæ deprauatio quæ huic gratis repugnat & contradicit operi: aut certe est aliqua in opere difficultas. Si primum fatearis, recole Christum tuum, repræsenta tibi nascentem in præsepi, aut in Cruce morientem. Audi quid contra naturæ deprauatæ motus dixerit; *Qui vult venire post me, abneget semetipsum, tollat crucem suam & sequatur me. Qui non accipit Crucem suam & sequitur me, non est me dignus.* Aut pudebit te tui si hæc audias: pudebit te tui mollis & dissoluti animi in conspectu Christi tui: aut pudebit illum conspicere & clamabis, *tolle tolle, grauis est nobis ad videndum, contrarius est operibus nostris. Factus est nobis in traductionem cogitationum nostrarum, grauis est etiam nobis ad videndum, quoniam dissimilis est vita illius.* Sic scripturæ loquuntur, sic cedat animus quamtumuis vitiosus Christo repræsentato, aut tali cedat Christus animo, & se repelli patiatur. Math.10. Sap.2.

Quod si reuera operi, nonnulla forte difficultas & labor inest, vt aliquando accidit, nonne si tùm Christus obuersetur animo quasi qui laborem hunc imperet, & sic ordinatum à se declaret, atque ad ipsum tolerandum persuadeat; nonne sic suaui quadam dulcedine laborantem afficiet, vt non modo non sit grauis labor sed suauis & iucundus, dicasque cum Apostolo, *ego non solum laborare & alligari, sed & mori paratus sum pro Domino Iesu.* Hoc omnino sentias & dicas necesse est, aut inane esset quod Christus dixit: *Venite ad me omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. Tollite iugum meum super vos, & discite à me quia mitis sum & humilis corde, & inuenietis requiem animabus vestris. Iugũ enim meum* Act.21. Math.11.

suaue est & onus meũ leue. Credisne ita esse vt dixit Christus? Credis forte dum nihil pateris, sed dum laboras, diffiteris. At vide quàm contrà sentiret S. Augustinus, vix credebat cùm id audiret à Christo dictum & nihil dùm pateretur. Quando vero pro Christo patiendum fuit, tunc illud verius credidit. Audi enim vt lo-
10. Conf. 36 quitur: *Compreßisti à timore superbiam meam, & mansuefecisti iugo tuo ceruicem meam. Et nunc porto illud, & leue est mihi, quia promisisti, & fecisti; & verè sic erat, & nesciebam quando id subire metuebam.*

III. PVNCTVM.

VEL *nulla igitur Christi recoletur memoria, vel nulla erit in eius cultu & seruitio querimonia,* Quia nullus erit labor quem non libenter subeas, dum illum recoles; aut si quis esset labor quem subire nolles, tu potius à tua mente Christum abiiceres, quam hunc nolles laborem ferre. Durius enim tibi videretur, si Christum diligis, pro dilecto præsente & vidente, nolle laborare,
Is. 26. quàm laborem quamtumuis durum pro illo sustinere. *Tantum in te recordemur nominis tui,* ait Propheta, quasi hoc ipsum diceret quod Apostolus: *In his omnibus superamus propter Eum qui dilexit nos;* Hanc tantum peto gratiam vt eius possim recordari.

Hoc inter alios patres, piè ac fuse sanctus Bernardus, ad illud
Serm. 43. Canticorum, *Fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi inter vbera mea commorabitur. NON fascem sed fasciculum dicit quod leue præ amore ipsius ducat quidquid laboris immineat & doloris. Vnde & dilectum nominat, monstrans dilectionis vim omnium amaritudinum superare molestiam. Tu quoque si sapis imitaberis sponsæ prudentiam, atque hunc myrrhæ tam carum fasciculum, de principali tui pectoris nec ad horam, patieris auelli; amara illa omnia quæ pro te pertulit semper in memoria retinens, & aßidua meditatione reuoluens, quo poßis dicere tu, fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi.*

Et post multa; *Mihi hic salutaris fasciculus seruatus est, nemo tollet eum à me, inter vbera mea commorabitur. Hæc meditari dixi sapientiam, in his iustitiæ mihi perfectionem constitui. Hæc me erigunt in aduersis, in prosperis reprimunt, & inter læta tristiaque vitæ præsentis, viâ regiâ incedenti, tutum præbent vtrobique ducatum, hinc inde mala imminentia propulsandò. Hæc mihi conciliant mundi Iudicem,*

cem, dum tremendum potestatibus, mitem humilemque figurant, dum non solum placabilem, sed & imitabilem repræsentant Eum qui inaccessibilis est principatibus, terribilis apud reges terræ.

Propterea hæc mihi in ore frequenter, sicut vos scitis; hæc in corde semper, sicut Deus scit: Hæc stylo meo admodum familiaria, sicut apparet: hæc mea sublimior interim philosophia, scire Iesum, & hunc crucifixum. Hunc & vos dulcissimi tam dilectum fasciculum colligite vobis, hunc medullis inserite cordis, hoc munite aditum pectoris, vt & vobis inter vbera commoretur. Habete illum semper non retro in humeris, sed ante præ oculis, ne portantes & non odorantes, & onus premat, & odor non erigat. Si eum ante oculos habueritis quem portatis, pro certo videntes angustias Domini, leuius vestras portabitis. Quod breuius alibi repetens, *Vbi est, amor*, inquit, *non est labor, sed sapor.*

Vide in 1. parte, Dominica 4. Aduentus, vbi hæ proponuntur Veritates:

Sic facta sunt aspera in vias planas, vt tam iucunde per aspera quàm per plana viuamus.

Maius est Christi beneficium, amaritudines nobis reliquisse amabiles, quàm nullas nobis reliquisse.

Aut non amatur Christus, aut amatur asperitas.

Cui nimis adhuc durum videtur pati pro Christo, nimis etiam durum videtur amare Christum.

Huc etiam spectat tota hebdomada 22. partis 4.

Hac Hebdomada, quæ in Actis Apostolorum narrantur fecisse Discipuli Domini, dùm ab eius Ascensione ad Pentecosten, expectarent Spiritum sanctum, referuntur ad sex Virtutes, totidemque Veritates Practicas, quæ nos ad Eundem spiritum sanctum plenius recipiendum disponant; ex quibus duæ nos propius spectant, duæ proximum, duæ ipsum Deum.

FERIA SECVNDA.

DE CONTINVATA PER DECEM DIES RECOLLECTIONE APOSTOLORVM: ET DE NOSTRA INSTITVENDA, AD RECIPIENDVM CVM EIS SPIRITVM SANCTVM.

Et cùm introissent in cænaculum, ascenderunt vbi manebant Petrus & Ioannes &c. Hi erant perseuerantes vnanimiter in oratione, cum mulieribus, & Maria matre Iesu, & fratribus eius. Actuum 1.

VERITAS PRACTICA.

Nulli magis necessariò secedendum, quàm qui minus necessarium sibi putat secessum.

RATIO est, quia nulli magis necessario secedendum, quam qui minorem sui cognitionem & curam habet.

Sed qui minus necessarium sibi putat secessum, minorem sui cognitionem & curam habet.

Ergo nulli magis necessariò secedendum, quam qui minus necessarium sibi putat secessum.

I. PVNCTVM.

Luc. c. 24. Lucæ.

QVOD refert sanctus Lucas in fine sui Euangelij, Apostolos ab Ascensione Domini semper, siue assidue in templo fuisse, hoc Interpretes intelligendum docent post Aduentum Spiritus sancti, cùm ipsemet S. Lucas in Actis Apostolorum aperte dicat eos omnes in eandem conuenisse domum,

vnde digressi non putantur nisi post Pentecosten, prout illis Dominus expresse dixerat; *sedete in Ciuitate, quoadusque induamini* Luc. 24.
virtute ex alto.

Erat igitur *turba hominum simul*, vt Sacer Historicus refert, Act. 1.
fere centum viginti; quod & sequenti capite repetens, *erant*, inquit, *omnes pariter in eodem loco*, semoti scilicet ab omni alia conuersatione & quibuslibet negotiis, vt sic in vnum Recollecti melius sese disponerent, cum Diuina Gratia, ad maiores illas Gratias quas erant recepturi. Ibid. 2.

Notari vero potest triplex quoddam genus Recollectionis; Nam primò illa est quæ sic domi instituitur vt libertate vagandi per vrbem sibi simul interdicant; Deinde, ne quidem per domum diuagantur, sed vno omnes loco & cænaculo & cubiculo, quod erat in superiori domus parte, sese continent; Ac denique non modo corpore sed & animo, non solum externo secessu sed & interno, totis animæ viribus & facultatibus in vnum veluti recollectis, tanto propius Deo coniunguntur, quantò longius à Creaturis recedunt. O qualis illorum animus! qualis meditatio! quinam affectus! quænam colloquia!

Quantum autem, ad ampliora recipienda conferat ista Recollectio, vel ex hoc Diuino disce oraculo: *Propter hoc, Ecce ego* Osee 2.
lactabo eam & ducam in solitudinem, & loquar ad cor eius. Expende verbum illud *lactabo*, id est alliciam, persuadebo, adducam ita suauiter, vt vnusquisque libenter veniat: quod fit vel per inspirationes internas, vel per considerationes vberrimorum fructuum qui euidenter inde ad omnes permanant.

Qualis hîc animus tuus? an se sinit lactari & duci in Beatam illam solitudinem, an contrà reluctatur? Nec dicas tibi minus videri necessarium talem secessum: *Nam hoc ipso quo sic tibi videretur minus necessarius, magis necessariò tibi secedendum esset.* Ratio est valde expendenda, quia videlicet nulli magis est necessario secedendum, quàm qui minorem sui cognitionem & curam habet. Idcirco enim talis secessus est institutus vt quod spectat ad salutem, & quod in turba negotiorum minùs commode peragi potest, illic opportunè conficiatur. *Statue tibi speculam,* Ier. 31.
pone tibi amaritudines; dirige cor tuum in viam rectam. Quo de argumento, & maxime de necessitate considerandi ac noscendi sui, præclarè inter alios S. Bernardus in libris de Considera-

tione ad Eugenium Papam, vnde hæc ad rem nostram peridonea: *Memento proinde non dico semper, non dico sæpe, sed vel interdum, reddere teipsum tibi. Vtere tu quoque te inter multos. Quid indulgentius? Hoc enim dico secundum indulgentiam, non secundum iudicium, puto & ipso Apostolo indulgentiorem me in hac parte. Ergo plus quàm oportet, inquis? Non inficior. Quod si ita oportet? nam, vt confido, nostra non eris meticulosa informatione contentus, sed abundabis magis.*

L. 1. c. 5.

A te, tua consideratio inchoet, ne frustrà in alia extendaris, te neglecto. Quid tibi prodest si vniuersum mundum lucreris, te vnum perdens? Et si sapiens sis, deest tibi ad sapientiam, si tibi non fueris: quantum vero, vt quidem senserim ego, totum. Noueris licet omnia mysteria, noueris lata terræ, alta cœli, profunda maris, si te nescieris, eris similis ædificanti sine fundamento, ruinam non structuram faciens. Quidquid extruxeris extra te, erit instar congesti pulueris, ventis obnoxium. Non ergo sapiens qui sibi non est sapiens; sibi sapiens erit, & bibet de fonte putei sui, primus ipse. A te proinde incipiat tua consideratio; non solum autem, sed in te finiatur. Quocumque euagetur, ad te reuocaueris eam cum salutis fructu. Tu primus tibi, tu vltimus. Sume exemplum de Summo omnium Patre, Verbum suum & emittente & retinente. Verbum tuum consideratio tua, quæ si procedit, non recedat: sic progrediatur, vt non egrediatur: sic exeat vt non deserat. In acquisitione salutis nemo tibi germanior vnico matris tuæ. Contra salutem propriam cogites nihil. Minus dixi, contra: præter, dixisse debueram: quidquid se considerationi offerat quod non quoquo modo ad tuam ipsius salutem pertineat, respuendum.

L. 2. c. 3.

Plura sequenti puncto: hæc sufficiant vt videas, quanti referat consideratio de propria sui notitia, & quàm verè dicatur Nulli esse magis necessario secedendum quàm illi qui se minus norit, cùm idcirco præcipuè secessus commendetur, vt hæc sui notitia comparetur. *Deus semper idem, nouerim me, nouerim te.* Sic frequentissimè sanctus Augustinus.

2. Solil. 1.

II. PVNCTVM.

S*ED qui minus necessarium sibi putat secessum, minorem sui cognitionem & curam habet.*

Quod enim sic de se sentiat & reputet, oriri potest ex tribus

causis quæ simul omnes declarant quàm modicam sui cognitionem & curam habeat. Prima ex tepiditate, quasi non putet sibi maiorem perfectionem esse necessariam, nec proinde illo secessu esse opus. Itane verò est, se nosse & sui curam habere, sic de suo iudicare profectu! Quàm longe est alius sancti Bernardi & veritatis sensus! Audi vt ille ad Eundem Papam: *Rara vox est; nihil mihi conscius sum. Cautior in bonis ambulas, si & mala non lateant. Quamobrem vt dixi, noueris te, vt inter angustias quæ non desunt, fruaris conscientiæ bono: magis autem vt scias quid desit tibi. Nam cui non desit?* OMNIA ILLI DESVNT QVI NIL SIBI DEESSE PVTAT. *Numquid quia summus Pontifex, ideo summus? Infimum noris esse, si summum putas. Quis summus? Cui addi non posit. Grauiter erras si te illum existimes. Absit: non tu de illis es qui dignitates, virtutes putant.* Et post pauca: *quomodo proficis, si iam sufficis tibi? non sit proinde tibi aut pigrum vestigare quid desit, aut fateri quid desit, verecundum. Loquere & tu voce Antecessoris tui: non quod iam acceperim, aut iam perfectus sim. Et rursum: Ego me non arbitror comprehendisse. Hæc scientia sanctorum, hæc longè ab illa quæ inflat. Hanc qui apponit, apponit & dolorem: sed dolorem hunc nemo vnquam sapiens subterfugit. Est quippe medicinalis dolor per quem stupor ille lethalis animi duri & impœnitentis excluditur. Et ideo sapiens qui dicere potuit: Et dolor meus in conspectu meo semper.* L. 3. c. 7. Phil. 3. Psal. 37.

Secunda causa posset esse quod licet perfectioni suæ studeat, non putet tamen ad illam opus esse secessu, aut quid aliud esse necessarium quàm quod ordinarie facit. Atqui hoc est minus se nosse, hoc est minus nosse quàm sit procliue cuiuis homini à seipso deficere & in perniciosum labi statum, nisi se aliquando introspiciat attentius, & in seipsum penitùs redeat. Hoc est non nosse quod sacræ Literæ nos tam crebro monent de homine veterascenti renouando, quod sic egregiè sanctus Gregorius explicat: *Hoc ipsum enim in hac mortali vita consistere, quasi ad vetustatem ire est, & cùm indiscussa mens relinquitur, in quodam senio torporis sopitur: quia sui negligens, propositum robur insensibiliter perdens à forma prioris fortitudinis dum nescit, senescit: vnde & per Prophetam sub Ephraim specie dicitur, Comederunt alieni robur eius & nesciuit: sed & cani effusi sunt in eo, & ipse ignorauit. Cùm vero semetipsam quærit, & subtiliter pœnitendo, se discutit: ab ipsa hac ve-* 25. Mor. 6. Osee 7.

tustate sua, tota lachrymis & mœrore incensa renouatur: & quæ iam pene inueterata frixerat, per subministrata interni amoris studia, nouum calet. vnde Paulus Apostolus vsu mortalis vitæ veterascentes Discipulos monet: Renouamini spiritu mentis vestræ. Eph. 4.

Tertia denique causa est, quod cùm naturæ corruptæ onerosus & odiosus esse possit secessus, sibi quis facile fingat, non illum sibi esse necessarium, vt quem timet laborem fugiat. Qua in re, vel aperta malitia est, sic secum dissimulare, vbi agitur salutis & perfectionis negotium; vel cæca sui, nec condonanda ignorantia, quasi adhuc nescias, nec videas sic naturam deprauatam dolis suis occultandis causas obtendere; & quidquid non vult, sic obuelare vt non appareat idcirco nolle illud quia molestum est & laboriosum: sed quia non est necessarium, non opportunum, non tempestiuum aut quid simile speciosum. *O plene omni dolo & omni fallacia! non desinis subuertere vias Domini rectas? Eris cæcus & non videns solem.* Act. 13. Sic Apostolus Elymæ cuidam seductori; quod tu tibi applices, teipsum seducenti.

III. PVNCTVM.

NVLLI *ergo magis necessariò secedendum, quàm qui minus necessarium sibi putat secessum*; Nam cùm is cæca quadam sui laboret ignorantia, cui curandæ opportunus est in primis secessus, profectò vel nulli est necessarius, vel isti cæco, qui cæcitatem suam si cognouit, cur non illuminari desideret? si autem non cognouit, nonne idcirco magis excitandus est vt secedat & audiat admonentem, *collyrio inunge oculos tuos vt videas.* Apoc. 3.

Sic Christus Dominus vt surdum & cæcum sanaret, remouit eos seorsum à turba, vt expresse narrat sanctus Marcus, *& apprehendens eum de turba seorsum,* inquit de surdo, *misit digitos suos in auriculas eius.* Tum verò pòst de cæco: *Et apprehensa manu cæci, eduxit eum extra vicum, & expuens in oculos eius, impositis manibus suis interrogauit eum si quid videret.* Marci 7. Ibid. 8. Cur ita porro? cur sic Christus illos seorsum retrahit? Eratne id necessarium sanandis illis? Nonne id æque poterat cùm essent in turba simul cum aliis, atque cum inde extracti sunt? Poterat sane, nec absolute id necessarium Christo fuit: potest tamen dici hoc fuisse necessarium condicionate, vt vocant, ex hypothesi scilicet quod non aliter eos sanare

ſtatuiſſet. Sic plane de ſeceſſu cogita, non eſſet quidem neceſſarius abſolutè, nec alia deſunt Chriſto media quibus tuæ ſaluti & perfectioni conſulat; ſed cùm iam nobis tot ſignis indicauerit hoc ſe ſingulari medio velle vti ad perſanandos & renouandos animos, ſane tam neceſſarius dici poteſt talis ſeceſſus ex illa præſuppoſita diſpoſitione Diuinæ prouidentiæ, quàm neceſſaria dicuntur alia quædam media, certos ad fines, qui non aliter attinguntur.

Numquid, ſi naturam ſacrificij ſpectes, erat neceſſarium Iſraelitis in Ægypto manentibus, vt inde ſecederent in deſertum ad ſacrificandum Domino? Non erat omnino neceſſarium, ſed quia tamen ſic ordinatum à Deo erat, non poterant omnino ſacrificare in Ægypto. Nec myſterio vacat quod Pharaoni neganti hunc ſeceſſum reſpondit Moyſes: *Abominationes Aegyptiorum immolabimus Domino Deo noſtro: quod ſi mactauerimus ea quæ colunt Aegyptij, coram eis, lapidibus nos obruent:* Id eſt, arietes, vitulos, tauros ſacrificare debemus, quos cùm Ægyptij colant tamquam Deos, abominatio ſeu abominabile ſcelus apud illos erit noſtrum ſacrificium, nec patientur nos iugulare coram ipſis quos colunt Deos; ac propterea nobis eſt ſecedendum. Sic omnino dicendum cogitanti conuerſionem aut renouationem animi; Sic prorſus immolandæ ſunt Domino abominationes mundi; id eſt, quæ mundus colendo reddit abominabilia, vt ſunt honores, deliciæ, diuitiæ, faſtus & ſimilia quæ coram mundo ſacrificare, mundus credet abominabile, nec quietè ſinet ſacrificium hoc, religioſè perſolui. Quamobrem diſiungendi tantiſper ſumus; atque ex Ægypto ſeu mundana conuerſatione, ſi verè volimus egredi, parandum nobis in deſerto verum noſtri ſacrificium, ſiue vt illud ipſum identidem comfirmemus & renouemus quod iam aliquando cæpimus: ſiue vt de nouo aliquid inchoemus: dicamuſque magno & volenti animo cum tribus pueris in fornace orantibus: *In animo contrito & ſpiritu humilitatis ſuſcipiamur, ſicut in holocauſto arietum & taurorum, & ſicut in millibus agnorum pinguium, ſic fiat ſacrificium noſtrum in conſpectu tuo hodie, vt placeat tibi.* Vel cum Dauide: *Cogitaui vias meas, & conuerti pedes meos in teſtimonia tua.*

[Margin notes: *Exodi* 8. — *Dan.* 3. — *Pſ.* 118.]

Vide in 1. parte, die 14. Ianuarij. In 3. parte, Feria 2. hebdomadæ 13. In 4. die ſexta Octobris.

FERIA TERTIA.

DE MODERANDA CVRA NOSTRI OFFICII, AD EXEMPLVM PRINCIPIS APOSTOLORVM, SANCTI PETRI.

In diebus illis exurgens Petrus in medio fratrum, dixit, &c. Actuum 1.

VERITAS PRACTICA.

Sic internis externa ſunt temperanda, vt neutrum eorum importunè, & vtrumque opportunè ſibi cedat.

RATIO EST, *Quia ſic internis externa ſunt temperanda, vt nec vlli eorum præiudicium fiat, nec vlli virtuti.*

Sed niſi temperamentum ſic fieret, vt neutrum importunè vel vtrumque opportune ſibi cedat: alterutri eorum præiudicium fieret & virtuti.

Ergo ſic internis externa ſunt temperanda, vt neutrum eorum importunè, & vtrumque opportune ſibi cedat. Quod certe ad praxim eſt perutile.

I. PVNCTVM.

ERAT vt diximus *turba hominum ſimul ferè centum viginti*, quos inter præcipui erant Apoſtoli, & inter Apoſtolos ſanctus Petrus, qui cùm meminiſſet Scripturæ quæ de funeſto Iudæ caſu, deque alio in eius locum ſufficiendo prædixerat, ſic loquutus eſt omnibus: *Viri fratres, oportet impleri Scripturam quam prædixit Spiritus ſanctus per os Dauid de Iuda qui fuit Dux eorum qui comprehenderunt Ieſum, qui connumeratus erat in nobis,*

nobis, & sortitus est sortem ministerij huius. Et hic quidem possedit agrum de mercede iniquitatis, & suspensus crepuit medius, & diffusa sunt omnia viscera eius. Et notum factum est omnibus habitantibus Ierusalem, ita vt appellaretur ager ille lingua eorum Aceldamach, hoc est ager sanguinis: Scriptum est enim in libro psalmorum, fiat commoratio eorum deserta, & non sit qui inhabitet in ea: & Episcopatum eius accipiat alter. Oportet ergo ex iis viris qui nobiscum sunt congregati, testem Resurrectionis eius nobiscum fieri. Ps. 68.

Sed hæc postrema in sequentem diem, satis modò sit ex illo sermone, quem sanctus Petrus habuit ad omnes fideles congregatos, agnoscere singularem eius solicitudinem & curam verè pastoralem, quæ est exemplar illius quam vnumquemque par est suo in munere rite administrando profiteri. Vide & admirare quod neque præceps fuerit, neque tardus; Non statim vt fuerunt congregati, loquutus est sanctus Apostolus, sed aliquot dies posuit in Recollectione & oratione; Neque vero etiam Recollectioni tantùm indulsit, quin illo ipso tempore de negotio tam vtili cum aliis ageret, pro ratione sui Officij: sicque vtrumque sapientissimè temperauit & moderatus est, vt neque nimia eum solicitudo exteriorum ab interna recollectione impediret; neque nimis continuata Recollectio ab officij ministerio retardaret.

O verè dignum Pastorem ouium qui non modo suos regeret & pasceret, sed quomodo etiam sic vnusquisque deinceps sui curam officij gereret, edocuit verbo & facto. Quod vt amplius extendatur & vberius ad praxim reuocetur, sic intelligendum est quod dicitur de officio seu ministerio proprio, vt externa quæuis opera siue ad illud spectantia siue ad quiduis aliud, pari sensu & nomine comprehendantur: *sicque internis seu spiritualibus exercitiis externa quæuis alia temperentur, & ita inter se conueniant, vt neutrum eorum importunè, & vtrumque opportunè sibi cedat.*

Ratio est vniuersalis, & ad plura se proferens documenta, si diligenter expendatur: Nam quando agitur de his temperandis quæ cùm sint inter se diuersa, temperari debent vt simul conueniant, sic vniuersim loquendo, temperamentum eorum debet fieri, vt neutri parti aut vlli virtuti fiat præiudicium. Quale enim esset temperamentum, si plus vni daretur quam alteri, contra Ra-

tionem & virtutem? Quid est temperamentum rei cuiuslibet nisi modus & moderatio inter extrema diuersa, seu inter excessum aut defectum, quibus res illa corrumperetur, nisi tali modo temperaretur? At verò cuius est talem modum adhibere nisi virtutis? aut quomodo concipi poterit modus sine virtute aut virtus sine modo?

1. de Consid. 8. Sic præclarè sanctus Bernardus discurrens per ipsas quatuor virtutes Morales seu Cardinales, *Quid tam iustitiæ quam modus,* inquit, *Alioquin si quid extra modum reliquit, non plane cuique tribuit quod suum est, quod tamen suum ipsius est facere. Quid tam rursum temperantiæ, quæ non aliunde profecto temperantia est nisi quod nil immoderatum admittit? Sed puto fatebere non minus esse fortitudinis cùm vel maxime ipsa sit quæ ab irruentibus vitiis & quasi hinc inde suffocare conantibus, purum illud potenter eruit, & vindicat in quoddam stabile fundamentum boni, sedemque virtutis. Est autem prudentia quæ modum diu animi neglectu posthabitum & vitiorum inuidia quasi in abditis reclusum & coopertum, quadam vetustatis caligine prior reperit & aduertit: propterea dico tibi à paucis aduertitur, quia paucorum prudentia est. Itaque Iustitia quærit, prudentia inuenit, vindicat fortitudo, temperantia possidet.*

Ex quo sancti Patris discursu, manifestè patet, quòd sicut virtutis est modum & temperamentum adhibere, ita nullus erit modus nullumue temperamentum, si vel vni virtuti præiudicetur: quanto minus si pluribus?

II. PVNCTVM.

SED *nisi temperamentum internorum atque externorum sic fieret, vt neutrum importunè, & vtrumque opportunè sibi cedat, alterutri eorum præiudicium fieret & virtuti.*

Tria sunt distinctè hic explananda. Primùm, quid sit opportunè vel importunè aliquid fieri: Nempe illud est opportunè quod fit suo tempore, suo loco & modo, seruatisque aliis circumstantiis, sicut ait Sapiens: *Tempus & responsionem cor sapientis intelligit: omni negotio tempus est & opportunitas.* Importunum è contra est quod fit extra tempus vel locum vel indebito modo, *vt musica in luctu, importuna narratio,* inquit Ecclesiasticus, Itemque; *Ex ore fatui reprobabitur parabola: non enim dicit illam in tempore suo.*

Eccle. 8.

Ecclesi. 22.
Ibid. 20.

Secundum inde explicandum est, tunc interna & externa cedere importunè, quando alterutrius eorum exercendi peruerteretur tempus vel modus, sine graui & vrgenti causa: quando scilicet vacandum est orationi, si tùm vacares studiis literarum vel externo cuiuis operi: Vel contrà, quando ex officio tibi forte incumberet negotiari aliquid; Tu relicto negotio velles orare aut studere. Hoc est *perperam agere*, quod vera nescit Charitas. Cederent vero sibi opportunè, si tantum vni cedat aliud, quantum vtriusque exigit necessitas siue opportunitas & conuenientia. *Da locum timori Altissimi.* Sic enim ipse ordinat. *1. Cor. 13.* *Ecclesi. 19.*

Tertium hinc denique deducendum est, quod nisi tale esset internorum & externorum temperamentum vt neutrum importunè, & vtrumque sibi opportunè cederet, præiudicium alterutri afferretur & virtuti. Nam eadem plane est vtrorumque ratio; atque ex iis quæ sunt aperta & manifesta, licebit alia minus fortè nota cognoscere. Nonne si importunè oratio cederet studio, tunc præiudicium fieret orationi? At vero si cùm est opportunum studendi literis tempus, si non cederet oratio studiis literarum, nonne etiam præiudicium fieret studiis & literis? Percurre porrò quatuor illas virtutes quarum est modum & temperamentum afferre rebus, & vide nùm ex æquo violentur, vel quando vnum alteri cedit importunè, vel quando non cedit opportunè? Prudentia certe læditur in importuno studendi tempore, quia prudentis est obseruare tempus. Iustitia violatur quia quod erat debitum orationi vel alteri negotio detrahitur, & iniuste studio cõceditur. Temperantia corrumpitur quia plus datur appetitui quam Ratio postulet. Fortitudo denique eneruatur quia non resistit naturæ deprauatæ quæ se importunè atque inordinate projicit in opus alienum.

Iam verò sit opportunum studendi tempus, sit commoda negotij conficiendi opportunitas, & cuiuis operi sua vacandi hora: nonne si tũ oratio non cederet aut quælibet mentalis exercitatio, non minus læderetur Prudentia, quia non seruaret debitum tempus: non minus violaretur Iustitia, quia non redderet quod cuiq; suum est; non minus denique Temperantia & Fortitudo corrumperentur, quia plus cederent, aut non quantũ est satis, resisterent appetitui quem Ratio non minus regere debet vt id fiat quod opportunitas exigit fieri, quàm ne id fiat quod fieret importunè.

Eccl. 3. O quàm pauendè Sapiens qui postquam vnicuique rei suum esse tempus ostendit, miram hanc adjicit sententiam: *Iustum & impium iudicabit Deus, &* TEMPVS OMNIS REI TVNC ERIT. Id est, tunc apparebit quantum momenti esset positum in cuiusque rei seruando tempore, quia hinc iustus & impius iudicabuntur, prout rerum tempus obseruarint.

III. PVNCTVM.

SIC internis igitur externa sunt temperanda, vt neutrum eorum importunè, & vtrumque opportunè sibi cedat; quia fieret alioquin alterutri præiudicium & virtuti; sicque nullum esset temperamentum, sicut nullus est modus aut moderatio sine virtute, quemadmodum nulla est etiam virtus nisi suo modo temperetur inter extrema: Vnde toties in scripturis illud commendatum;
Deut. 5. Iosue 1. Prou. 4. *Non declines ad dexteram neque ad sinistram.* Quod sane grauiter his vrget verbis Apostolus: *Testor coram Deo & Christo Iesu, &*
1. Tim. 5. *electis Angelis, vt hæc custodias sine præiudicio, nihil faciens in alteram partem declinando.*

L. 18. Mor. c. 25. Sic aptè sanctus Gregorius: *Pleni superna sapientia discernunt qualiter debeant & ad aliquid vacare intrinsecus, & ad aliquid extrinsecus occupari; vt si forte occulta Dei ordinatione aliquid eis non appetentibus de huius sæculi curis imponitur, cedant Deo quem diligunt, & præ amore eius intrinsecus solam illius desiderant visionem: præ timore vero eius, impositam sibi extrinsecus humiliter expleant actionem, vt & vacare Deo appetant ex gratia dilectionis, & rursum curas superimpositas ex conditione expleant seruitutis.* Et paucis interiectis sic pergit: *Intrant ad cor suum, & ibi consulunt quid velit occulta voluntas Dei, seseque subditos debere esse summis ordinationibus cognoscentes, humiliant ceruicem cordis, iugo Diuinæ dispensa-*
Cant. 8. *tionis.* Itemque in illud Canticorum: *Pone me vt signaculum super cor, vt signaculum super brachium tuum,* dilectam animam inuitari ait *vt in exteriori actione æque ac in meditatione pro signo habeat & ferat Christum suum.*

Serm. 49. Sic fusè sanctus Bernardus, in illud etiam Canticorum: *ordinauit in me Charitatem, QVOD veritas indicat præponendum, id charius amplectendum, ordo postulat Charitatis. Orantem hominem cum*
Ser. 50. *Deo loqui quis dubitet? Quoties tamen inde Charitate iubente abdu-*

cimur & auellimur propter eos qui nostra indigent opera & loquela? quoties piè cedit negotiorum tumultibus pia quies? quoties bona conscientia ponitur codex, vt operi manuum insudetur? quoties pro administrandis terrenis iustißimè ipsis supersedemus celebrandis missarum solemnis?

Tum de se particulatim, *Patienter auellor ab infœcundæ Rachelis amplexibus, vt de Lia mihi exuberent fructus profectuum vestrorum: orare, legere, scribere, meditari & si qua sunt alia spiritualis studij lucra, hæc arbitratus sum propter vos detrimenta.* Ser. 51.

O quanti est meriti Caritas recte ordinata, cuius operâ fit vt opus externum quamtumuis humile & temporale plurimùm valeat: & cuius defectu fit vt opus internum quamtumuis sublime & spirituale nihil prosit.

Vide in 4. parte, Feria 4. hebdomadæ 18. Vbi hæc exhibetur Veritas:

Sic est omni negotio tempus & opportunitas, vt nisi adsit tempus & opportunitas, vix vllum fiat negotium.

FERIA QVARTA.

DE PERFECTA OBEDIENTIA QVAM CAETERI OMNES CONGREGATI, SANCTO PETRO PRAESTITERVNT. ET DE NOSTRA REDDENDA SVPERIORIBVS.

Oportet ergo ex his Viris qui nobiscum sunt congregati, in omni tempore quo intrauit & exiuit inter nos Dominus Iesus, testem Resurrectionis

eius nobiscum fieri, vnum ex istis. Act. 1.

VERITAS PRACTICA.

Qui rationes inquirit obedientiæ, rationem quærit suæ inobedientiæ.

RATIO EST, Quia qui rationes inquirit obedientiæ, vix obedit nisi videat rationes.

Sed qui vix obedit nisi videat rationes obedientiæ, rationem suæ inobedientiæ quærit.

Ergo & qui rationes inquirit obedientiæ, rationem quærit suæ inobedientiæ, quod certe est perniciosissimum.

I. PVNCTVM.

ADMIRATIONE plane dignum est, nullum vnum in tanta Congregatorum turba extitisse, qui sancto Petro proponenti hanc electionem restiterit, aut vllo modo contradixerit! Quàm multi verò multa poterant illi obiicere? Nempe ne verbum quidem hac de re à Christo Domino esse factum, tametsi sæpius illis post Resurrectionem suam apparuit & de Regno Dei, siue de ordinanda Ecclesia disseruit: Quæ verò ipse Dominus reliquit Apostolis disponenda, non nisi post acceptum Spiritum sanctum disponenda videtur reliquisse, cum
Ioan. 14. apertè de illo dixerit, *ille vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia.* Cur ergo non illum expectat Petrus? cur in re tanti momenti festinat? cur non expectat aliquot dies quibus ille venturus est, à quo debent erudiri de omnibus! an ita certus est Petrus de psalmi citati intelligentia, vt de plano eius sensu dubitari non possit? Nonne hæc & similia poterant Apostoli sancto Petro referre & obiicere, ne quid de hoc negotio concluderetur? Et tamen nullus contrà obsistit! nullus ne verbum quidem opponit; sed omnes intellectu & voluntate subiecti, hoc vnum volunt quod æquum bonum Superiori visum est S. Petro.

Sic nempe parendum erat; sic parandus erat aditus diuino

Spiritui per insignem obedientiam, quæ vt esset insignior sic subiiciendus erat intellectus, nullas vt prorsus inquirerent rationes cur sic præciperetur, vel cur sic obedirent. *Nam qui rationes inquirit obedientiæ, rationem quærit suæ inobedientiæ.* Quæ certe Veritas si bene intelligatur, multum valere potest ad imitandam illam perfectam Apostolorum obedientiam. Vt autem melius intelligatur, sic videtur ratiocinandum: Qui rationes inquirit obedientiæ, sic paratum se exhibet ad obediendum, vt vix paratus sit obedire nisi reddantur rationes quas inquirit cur id fiat quod iubetur, vel cur id sibi iubeatur. Licet enim forte obediret, etiamsi rationes non redderentur, non obediret tamen ex motiuo quod vocant formali obedientiæ, sed vel motu naturali vel politica consideratione, vel humano aliquo affectu, quò qui tantum agitur non facit actum Christianæ obedientiæ, quæ cum Diuina gratia debet supra naturam euehi, sicut expressè monet Apostolus: *serui obedite Dominis carnalibus, cum timore & tremore in simplicitate cordis vestri sicut Christo, non ad oculum seruientes, quasi hominibus placentes, sed vt serui Christi, facientes voluntatem Dei ex animo, cum bona voluntate seruientes, sicut Domino, & non hominibus, scientes quoniam vnusquisque quodcumque fecerit bonum, hoc recipiet à Domino, siue seruus, siue liber.* *Ephes. 6.*

Hæc sunt videlicet motiua supernaturalia quibus moueri debet Christianus & Religiosus, vt Christianè & Religiosè agat, & quibus non videtur permouendum eum qui rationes inquirit obedientiæ. Nam cùm rationes illæ quas inquirit merè humanæ sint: vel reddentur, vel non reddentur; si reddantur, propter illas tantum obediet, & sic humano tantum motiuo mouebitur: vel si non reddantur, dolebit se obedire, murmurabit obediendo, nec nisi valde oscitanter obediet, quod certe non est obedire Christiane. Nam si Christo sic obedires, putaresne te obedire! at debes obedire Superiori sicut Christo, aut si non obedis vt Christo, non obedis vt Christianus. *Subiecti estote omni humanæ Creaturæ propter Deum: siue Regi quasi præcellenti: siue ducibus tamquam ab eo missis. QVODCVMQVE facitis, ex animo operamini sicut Domino, & non hominibus, scientes quod à Domino accipietis retributionem hæreditatis. Domino Christo seruite.* Quid expressius? *1. Pet. 2.* *Coloss. 3.*

II. PVNCTVM.

SED *qui sic obedit vt nisi videat rationes suæ obedientiæ, rationes suæ inobedientiæ quærit.*

Quando hoc vnum esset malum in eo qui rationes inquirit obedientiæ quod non obediat, etiamsi videatur obedire, satis grande esset malum, & satis potens consideratio ad illud euitandum; sed malum malo additur & quidem multiplex. Primò quidem rationes discutiet, & quã volet approbabit vel improbabit. Deinde improbãdo rationem, simul de superiore iudicabit & detrahet, quod quàm damnosum sit non ita pridem supra satis apertè est demonstratum, vbi de peccato ariolandi actum est. Deinde quod extremum est malitiæ, quando non obediet vel cùm imperfectè tantum & ad oculum obediet, causas prætendet suæ inobedientiæ, vel suæ fictæ & simulatæ obedientiæ. Hoc enim ipso quò non probat rationes obedientiæ, putat se habere rationes inobedientiæ. Nam cùm sibi persuasum & statutum habeat non esse obediendum nisi visa ratione, sicut quando rationem non videbit tunc non obediet, sic cum non obediet, rationem se habere dicet non obediendi: nempe vel quod nullam videat obediendi rationem, vel quod videat oppositam aliquam, vt sibi fingit. Tam facile est etenim fingere sibi rationem cur non obediat quàm improbare rationem quare obediat. Qui porro non nisi visis rationibus obediunt, tam faciles sunt in improbandis rationibus, quàm procliue & naturale est, vnicuique, suo abundare in sensu, quando præcipue deprauata est voluntas quæ corrumpit Iudicium & Rationem euertit.

Iudas. *Væ illis quia in contradictione Core perierunt*, inquit vnus Apostolus. Hæc est videlicet eius contradictio contra Mosem, cùm *Num. 16.* sibi rationem finxit non obediendi; quod tam graue scelus fuit vt quotquot huius contradictionis & inobedientiæ fuerunt participes, viui & spirantes in infernum, terra dehiscente descenderint: Quod sic grauiter describit sanctus Ambrosius: *Immugiens terra in medio plebis scinditur, aperitur in profundum sinus, abripiuntur noxij, & ita ab omnibus mundi huius ablegantur elementis, vt nec aërem haustu, nec cœlum visu, nec mare tactu, nec terram contaminarent sepulchro.* Satinne tibi hoc pœnæ est, ad crimen indicandum?

III. PVN-

III. PVNCTVM.

SIC *igitur, qui rationes inquirit obedientiæ, rationem quærit suæ inobedientiæ*; nec parùm graue crimen incurrit, quale est prætendere causam suo peccato, & quasi velle peccare cum causa; aut velle causam fingere, cur non peccetur, non obediendo vt peccetur liberius. *Væ filij desertores, dicit Dominus, vt faceretis consilium & non ex me, & ordiremini telam & non per spiritum meum, vt adderetis peccatum super peccatum.* Is. 30.

CVR præcepit vobis Deus vt non comederetis de omni ligno paradysi? Gen. 3. Audisne primum serpentis sibilum quo primos nostros parentes est aggressus, in inquirenda scilicet ratione cur præcepisset Deus ne comederent de fructu vetito? Nouerat enim Serpens callidus quod statim atque induxisset hominem ad inquirendam causam præcepti, tum facile eum auocaret ab obedientia, quia non videndo rationem cur non comederet, putaret se habere rationem comedendi; *sic enim*, vt ait S. Augustinus, In. Ps. 70. *dum circa rationem præcepti & obedientiæ secum meditabatur, dicere poterat, si bona est arbor, quare non tango, si mala est quid facit in paradyso*; & hinc fortasse periit, vt videas quam sit cauenda talis inquisitio.

Rectissime autem idem sanctus Augustinus ibidem obseruat, *in eo vel maxime positum fuisse primum illud præceptum & meritum obedientiæ, vt ignorata causa, nec inquisita ratione præcepti, simpliciter obediret, quia iubebatur, quia Dominus erat qui iubebat, & seruus homo cui iubebat: hæc tota causa quia seruus es ô homo. Quæ si parua videtur esse causa, dedignaris esse Dei seruus.* Vellesne hoc dedignari? An te pudet esse Dei seruum? an te pudet ei obedire quia ille tuus est Dominus, tu eius seruus? Caue ergo ne inquiras rationes obedientiæ, nam sic aliud quæreres vt obedires quam quod ille est Dominus, & tu seruus. *Ego Dominus diligens* Is. 61. *iudicium, & odio habens rapinam in holocausto.* Hoc est vnum quod maxime diligit in obedientia nempe subiectum iudicium: hoc est quod holocaustum facit vel rapinam in holocausto, prout datur vel negatur iudicium, id est, prout rationes præcepti non quæruntur vel quæruntur. O quàm frequens & crebra est in hoc holocausto rapina!

Vide in 1. parte, Feria 5. hebd. in Aduentu. In 3. parte, de voto obedientiæ. In 4. Feria 4. hebdom. 15. Vbi habetur hæc Veritas:

Nihil est in Abnegatione rationabilius, quàm quod in illa videtur minus rationabile.

FERIA QVINTA.

DE VNANIMI CONSENSV DISCIPVLORVM IN ELECTIONE DVODECIMI APOSTOLI: ET DE NOSTRO SIMILITER PROCVRANDO.

Et statuerunt duos, Ioseph qui vocatur Barsabas, qui cognominatus est Iustus, & Matthiam. Act. 1.

VERITAS PRACTICA.

Qui sensu suo priuato, saniorem se aliis putat, sano se priuat sensu.

RATIO est, quia sano se priuat sensu qui sic de rebus sentit & iudicat, vt soli proprio fidat iudicio.

Sed qui sensu suo priuato saniorem se aliis putat, sic de rebus sentit & iudicat, vt soli proprio fidat iudicio.

Ergo is sano se priuat sensu. Et dum se solum bene sentientem putat, solus est qui non sentiat malum suum, quod certe est deplorandum.

I. PVNCTVM.

CONSIDERANTI quam faciles essent Apostoli, etiam præsente Domino, ad contentiones & æmulationes, mirum omninò videri poterit, quàm sint modo inter se & cum aliis congregatis vnanimes & idipsum sentientes. *Luc. 22.* En duo tantum ex turba centum viginti hominum, statuuntur, quorum vnus eligatur in duodecimum Apostolum; & nullus contra pro se vel pro alio contendit, nullus refragatur, nullus ne verbum contra obiicit; sed omnes tam vnanimi consensu conueniunt in vnum atque idem, vt iam de illis dici possit quod postea scriptum est, ***multitudinis credentium erat cor vnum & anima vna.*** *Act. 4.* O quam euidenter apparebat inter eos ille esse ***qui habitare facit vnius moris in domo!*** *Ps. 67.* Iam profectò sentiebant quod orauerat Christus Dominus, ***vt omnes vnum essent sicut pater in filio, & filius in patre.*** *Ioan 17.* Sic denique aptius disponendi erant ad ampliorem spiritus sancti Receptionem, vt de his canit Ecclesia, ***inuenit eos concordes Charitate, & collustrauit eos inundans gratia Deitatis.*** Sicut enim anima non infunditur in corpus nisi organis omnibus apte dispositis; sic plane Spiritus sanctus dum ex pluribus vnum mysticum corpus facit quod inhabitet, requirit omnes inter se apte cohærentes; & quò facilior ad communem eris consensum, eò faciliùs quanta quanta volet infundere Donorum Author, & recipies & conseruabis.

Quia vero vnusquisque suo in priuato sensu sic abundat & acquiescit, vt sibi semper melius sentire quam alij videatur: Idcirco tibi est diligentius attendendum, vt quantum vnicuique noceat suus priuatus sensus, probe intelligas. Neque vero melius intelliges quàm ex hac proposita Veritate: ***Qui priuato suo sensu saniorem se aliis putat, sano se priuat sensu.*** Quod quidem non potest etiam efficacius declarari, quam explicando quid sit sanus sensus, quid sit sane de rebus sentire & iudicare. Nempe hoc est, sic vniuscuiusque rei vel negotij naturam & proprietates inuestigare, vt in his dignoscendis non soli proprio fidas iudicio. Nam cùm tanta sit in homine, rerum ingnorantia, & tanta iudiciorum de rebus diuersitas, vt quot sunt capita, tot sint diuersi sensus; quis sanæ mentis audebit in illa iudiciorum & sensuum

diuersitate, sic sibi fidere in iudicando, vt sibi soli velit fidere? Nonne hoc est quod scripturæ toties monent: *Ne innitaris pru-*
Prou. 3. *dentiæ tuæ: ne sis sapiens apud temetipsum. VAE qui sapientes estis*
Is. 5. Pr. 28. *in oculis vestris. QVI confidit in corde suo, stultus est. SALVS vbi*
11. *multa consilia. VIA stulti recta in oculis eius, qui autem sapiens est,*
12. *audit consilia. VIDISTI hominem sapientem sibi videri: magis illo*
26. *spem habebit insipiens.* Nam vt alibi iam dictum est, saltem insipiens qui se talem agnoscit, sibi diffidit & cauet; sed sapiens qui sibi videtur ita sapiens, vt non putet egere alterius consilio, sua se
Eccle. 7. perdit sapientia: atque vt optime ait sanctus Bernardus: *Illi omnia desunt qui nihil sibi deesse putat.*

Quod & de se Salomon sic aptè expressit: *dixi, sapiens efficiar, & ipsa longius recessit à me: multò magis quam erat: & alta profunditas, quis inueniet eam?* Quasi diceret, non est vnius priuati hominis sic posse sapienter de rebus iudicare vt suo soli fidat iudicio: nimis alta rerum profunditas, vt eas vnus inuestigare possit: Et quo propius se accedere ad intimam rerum notionem crederet: eò ipsa rerum notio longius ab illo recederet. Vnde euidenter patet quod sanus ille sit sensus qui sic de rebus sentit & iudicat, vt soli suo non fidat iudicio. Atque ita ex consequenti qui sic suo fidit ingenio vt non aliter de rebus sentiat quàm vt ipse solus sentit & iudicat, sano se hoc priuat sensu; pleneque
Sap. 5. aliud nihil restat nisi vt insanus aut insensatus dicatur. *Nos insensati!*

II. PVNCTVM.

SED qui suo priuato sensu saniorem se aliis putat, sic de rebus sentit & iudicat, vt soli proprio fidat iudicio.

In hoc enim est priuatus sensus, vt nihil commune cum aliis habeat, diciturque proprium iudicium & consilium, de quo sic egregiè & aptè ad rem nostram sanctus Bernardus: *Lepra proprij consilij eò perniciosior quo magis occulta: & quanto plus abundat, tanto sibi quisque sanior esse videtur. Hæc illorum est qui Zelum Dei habent, sed non secundum scientiam, sequentes errorem suum, & obstinati in eo ita vt nullis velint consiliis acquiescere. Hi sunt vnitatis diuisores, inimici pacis, Charitatis expertes, vanitate tumentes, placentes sibi, & magni in oculis suis, ignorantes Dei iustitiam, & suam volentes constituere. Et quæ maior superbia quam vt*

Serm. 3. in Resurr. Dom.

vnus homo toti congregationi iudicium suum præferat, tamquam ipse solus habeat Spiritum Dei!

Quæ sancti Patris dicta sufficient quidem ad iudicandum quis sit priuatus sensus, & quis in genere sic sentiat: sed te in particulari forsan, minus inde talem esse cognosces, quasi non sentias tot mala quot enumerat. At vero hoc vnum attende quod refert vnde alia possis timere, *nempe occultum hoc esse malum*, & eo magis damnosum quo est magis occultum.

III. PVNCTVM.

QVIS QVIS *igitur sensu suo priuato saniorem se aliis putat, sano se priuat sensu*, qui vel in eo maxime agnoscitur esse sanus, si quis de rebus ita sentit & iudicat, vt non soli suo fidat iudicio: Aut è contra si quis sic sentiat vt sibi soli credat & confidat, tam verè sano se ille priuat sensu, quã vere priuatus est eius sensus. Quòd quàm sit damnosum & cauendum, præterquam quod iam satis visum est, tum vero amplius disce ex sanctis Patribus, quos inter sanctus Basilius in illud Isaiæ: *Et restituam Consiliarios tuos sicut antiquitus: SACRA*, inquit, *quædam res est consilium, voluntatum vnio, fructus dilectionis, humilitatis insigne. E diuerso intolerabile est superbiæ argumentum, existimare se nullius egere consilio, sed sibi vni attentum esse quasi solus possit sibi consilio decernere quæ optima sunt.* Et in regulis breuioribus, *non est rationi consonum si quis in omnibus, suo stare velit iudicio: nec periculo aut contumaciæ suspicione caret, in congregatione multorum, nolle maioris partis sententiæ acquiescere.* Sanctus item Ambrosius, *Negligere bonorum iudicia, vel arrogantiæ vel dissolutionis est: quorum alterum superbiæ adscribitur, alterum negligentiæ.* Integram hac de re Cassianus collationem habet, vbi hæc inter alia satis quidem vulgata, sed numquam satis perpensa: *Nullo alio vitio tam præcipitem Diabolus monachum pertrahit ac perducit ad mortem, quàm cùm neglectis consiliis seniorum, suo iudicio persuaserit definitionique confidere.* Sanctus quoque Dorotheus: *Cùm subiecti simus multis passionibus, prauisque affectibus, nostro iudicio non debemus omnino fidere: quando enim norma vel regula curua est & inflexa, numquam quod secundum eam dirigitur, rectum efficitur sed distortum.* Sanctus verò Bernardus hoc de se profitetur: *Amor priuatus aufert mihi verùm*

Is. 1. — q. 523. — 1. Off. 47. — Coll. 2. c. 11. — Serm. 19.

C. 66. de inter domo. l. 1. c 9. *iudicium : Idcirco parum mihi credo de meipso vt pote homini mendaci, timens ne si meipsum iudico, mentiatur iniquitas sibi.* Author denique libri de Imitatione Iesu : *Quis est ita sapiens qui omnia scire plene potest, Ergo noli nimis in sensu tuo confidere : si bonum est tuum sentire, & hoc ipsum propter Deum dimittis & alium sequeris, magis inde proficies.*

Iam verò tu homo priuati sensus & consilij quid sentis de sensu horum Patrum ? Rectene illi contra tuum priuatum sensum ? Malè tu ergo contra illos hunc retinebis : neque deinceps, tantùm communi aliorum hominum sensui repugnabis, sed ipsis sanctis patribus, ipsi sacræ scripturæ, ipsi denique Christo, qui
Matth. 18. se, vbi plures essent congregati, promisit in eorum affuturum medio, non vbi solus esses.

Vide suprà in hac parte, Sabbato Septuagesimæ.

FERIA SEXTA.

DE FERVENTI ORATIONE DISCIPVLORVM:

ET DE NOSTRA CONSIMILI, AD PETENDVM LVMEN IN DVBIIS.

Et orantes dixerunt, Tu Domine qui corda nosti omnium, ostende quem elegeris ex his duobus, vnum. Act. 1.

VERITAS PRACTICA.

Erranti in dubiis & non oranti, nulla est erroris excusatio.

RATIO est, quia tota excusatio tùm peti posset vel ab ignorantia vel ab aliqua rei difficultate.

Sed non orantis Deum in dubiis, nulla est ignorantiæ vel difficultatis excusatio.

Ergo neque erroris tum commissi. Quod pauci tamen aduertunt, licet sint multi qui errent.

I. PVNCTVM.

IAM suprà visum est, ex quo tempore simul congregati fuerant Discipuli, expectantes Spiritum sanctum, omnes vnanimiter in oratione perseuerasse. Nunc verò considerari potest attentius, triplex eorum orationis genus. Primò quidem vniuersim orabant variis illis modis qui ab Apostolo describuntur dum ait: *Implemini spiritu sancto loquentes vobismetipsis in psalmis, & hymnis, & Canticis spiritualibus, cantantes in cordibus vestris Domino, & gratias agentes semper pro omnibus, in nomine Domini nostri Iesu Christi Deo & Patri.* Et rursus; *Obsecro,* inquit, *primùm omnium fieri obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus.* Ephes. 3. 1. Tim. 2.

Deinde verò hærebant diutius in vno ex his orandi modis, postulantes ardentissime aduentum Spiritus sancti, quem quidem non ignorabant venturum ex promissione Domini, sed cum nescirent tempus, illud vrgebant vehementius sicut antiqui Patres aduentum Christi: atque eorum precibus forte est acceleratus Spiritus ille Diuinus qui se idcirco vult expectari & orari vt se abundantius communicet. O quæ illorum desideria! quæ suspiria!

Denique, si quid interea præsentius & particularius occurreret de quo dubitarent & ad quod perficiendum, opus esset Diuino lumine, tum illud vnanimiter obsecrabant, vt patet in hac electione duodecimi Apostoli pro quo orantes dixerunt, *Tu Domine qui corda nosti omnium, ostende quem elegeris ex his duobus vnum, accipere locum ministerij huius & apostolatus de quo preuaricatus est Iudas, vt abiret in locum suum. Et dederunt sortes eis, & cecidit sors super Matthiam, & annumeratus est cum vndecim Apostolis.* Qua de re in ipsius sancti Matthiæ festo dictum est fusius. Nunc verò expende accuratè quàm sit necessarium sic orare in dubiis & difficultatibus, cùm alioquin vt habet proposita Veritas: *Errantis &* Act. 1.

non orantis, nulla sit erroris excusatio.

Ratio est apertissima, quod si quæ tùm prætendi potest excusatio, maxime videatur peti ab ignorantia & summa quadam rei difficultate; Nam quandoquidem vt supponitur, res est ita dubia vt in illa erres, & ita difficilis vt eam non conficias, quid est aliud quod ab errore vel ab omissione te excuset nisi rei ignorantia vel difficultas? si enim res plana esset & facilis, aut non errares aut te ab errore non excusares. *Si non venissem*, inquit Dominus, *& loquutus fuissem eis, peccatum non haberent, nunc autem excusationem, non habent de peccato suo.* Quasi diceret, quæ duo poterant illos excusare, ignorantia & difficultas, per me sublata sunt, nempe ignorantia per doctrinam, & difficultas per Gratiam; atque ideo nihil illis superest quod excusent. Sic & Apostolus, *propter quod inexcusabilis es, ô homo omnis qui iudicas, in quo enim iudicas alterum, teipsum condemnas, eadem enim agis quæ iudicas.* Id est, ostendis te non ignorare mala quæ tu facis cùm illa ipsa iudices & condemnes in aliis, ac proinde inexcusabilis es sicut qui sciens & volens facit malum. An putas istum excusari qui scienter peccet? Si te ergo putas excusatum, inde est quia peccas ignoranter.

Ioan. 15.

Rom. 2.

II. PVNCTVM.

SED *non orantis in dubiis nulla est talis ignorantiæ nec vllius difficultatis excusatio.*

Nam cum orando impetrare potuisset Spiritum sanctum qui lumen in dubiis & robur in difficultatibus impertiisset, profecto quantumque ignores id in quo erras, aut quantumcumque labores in agendo: nulla est excusatio ignorantiæ vel difficultatis. Tũ enim est voluntaria & affectata quodammodo ignorantia & difficultas, cùm sine vllo negotio vtramque peruincere potuisses. *Deum non inuocauerunt, illic trepidauerunt timore vbi non erat timor*, Quid enim difficultatis in orando? An vero ignoras tibi esse orandum Deum maxime in dubiis & difficultatibus, aut quomodo sit tùm orandus? Audi Dauidem: *Inuenit seruus tuus cor suum vt oraret te.* Id est, inuenit in corde quid oraret. Hic etiam aptè quod sanctus Augustinus: *Deus impossibilia non iubet, sed iubendo monet & facere quod possis & petere quod non possis, & adiuuat vt possis.* Quàm facile autem petendo obtineatur Spiritus

Ps. 52.

2. Reg. 7.

L. de natura & gratia c. 43.

ritus sanctus, vel ex his Christi Domini verbis collige: *Si vos,* Luc. 11.
inquit, *cùm sitis mali, nostis bona data dare filiis vestris: quantò magis Pater vester de Cælo dabit Spiritum bonum petentibus se?* ô qualis promissio tanti Boni! ô quanta est orationis potestas, quæ illud promeretur! Sed ô qualis quantaque vecordia non orantis tale bonum quod est oranti promissum!

III. PVNCTVM.

ERGO *erranti in dubiis & non oranti, nulla est erroris excusatio.* Nam cum erroris excusatio vel ab ignorantia vel à difficultate peti posset, nulla autem, si orasses, ignorantia vel difficultas superfuissent, quid restat quod excuses? At verò multa sunt quæ te accusent, nempe orandi & impetrandi facilitas: errorum grauitas & multitudo quæ orationis defectu proueniunt; orationis continuæ & numquam cessantis toties repetita in Scripturis commendatio; Sanctorum Patrum Exempla, & consilia; Motus interni Spiritus sancti; aliaque innumera quæ te negligentiæ vel malitiæ tam aperte accusant, vt nihil restet quam deplorare præterita, & in futurum serio perspicere quod ait Sapiens: *In omnibus deprecare Altißimum vt dirigat in veritate viam* Eccles. 37.
tuam. Et quod Apostolus: *In omni oratione & obsecratione, cum* Phil. 4.
gratiarum actione, petitiones vestræ innotescant apud Deum.

Vide hîc etiam libri 3. de Imitatione Christi caput tricesimum octauum: vbi de Mose semper recurrente ad oraculum & ad orationẽ, & de Iosue decepto à Gabaonitis quod eò non recurrisset.

Quæ plura verò de Oratione desideres, habentur suprà, Dominica 5. post Pascha, & sequenti Feria Rogationum.

SABBATO
IN VIGILIA PENTECOSTES.

DE PERFECTA DISCIPVLORVM, ET NOSTRA RESIGNATIONE AD RECIPIENDVM SPIRITVM SANCTVM.

Et cùm complerentur dies Pentecostes, erant omnes pariter in eodem loco. Act. 2.

VERITAS PRACTICA.

Nemo paratior ad omnia Dei dona recipienda, quàm qui ad nulla sibi danda æque paratus est.

RATIO EST, *Quia nemo paratior ad omnia Dei dona recipienda, quàm qui donantis voluntatem spectat potius quam donum eius, aut suum commodum.*

Sed qui ad nulla sibi danda dona æque paratus est atque ad omnia recipienda, spectat potius voluntatem Donantis quam ipsius donum, aut suum commodum.

Ergo nemo paratior ad omnia Dei dona recipienda, quam qui ad nulla sibi danda æque paratus est : & qui possit perinde dicere vt recipiat vel non recipiat ; paratum cor meum Deus : paratum cor meum. Ps. 56.

I. PVNCTVM.

CVM nescirent Discipuli quo præcise die quàue hora Spiritus sanctus descenderet, sic Eum expectabant omni hora, vt æque essent parati ad eum iam iam recipiendum si adueniret, ac diutius expectandum si aduentum retardaret. Iam penè decem in illa suspensione animi fluxerant dies, & nullus eorum conqueritur, nullus se domo summouet, ac ne quidem cubiculo vbi congregati erant : sed omnes pariter siue vnanimiter consistunt in eodem loco, in eadem mente, in eadem positione corporis & animi quam decebat eos qui toti pendebant ànutu & voluntate Dei. Non anteuertunt tempus egrediendi foras sicut Saül ; non definiunt dies expectandi Diuini auxilij sicut Betulitæ ; nec velut parentes Tobiæ iunioris nimiam filij deplorant moram ; Sed hoc vnum agunt, hoc vnum cogitant vt nihil agant aut cogitent nisi quod purè velit Deus. Sunt vi- 1. Reg. 13. Iud. 7. Tob. 10.

giles illi serui quos Dominus ita descripserat vt succincti lumbos, & lucernas in manu tenentes, expectarent de nocte Dominum suum vt quando veniret & pulsaret, confestim illi aperirẽt. *Luc. 12.*

Hæc erat proxima eorum dispositio in perfecta quam vocant Resignatione animi: Et hæc erat perfecta eorum Resignatio, sic æquali mentis statu consistere, vt vel expectarent diutius, vel reciperent quantocyus Spiritum sanctum, prout vellet aut nollet se illis communicare. Sic proinde nos ad eorum exemplum, sic ad vtrumque semper parati simus, vt numquam magis velimus quod velit Deus, quam nolimus quod nolit. Quidquid aliud paraueris, ***Nemo paratior ad omnia Dei dona recipienda, quam qui ad nulla sibi danda æque paratus est.***

Ratio quæ affertur continet documentum vitæ spiritualis eximium quod spectat ad perfectionem Resignationis quæ est proxima, Deo bene iuuante, dispositio ad omnia Dei dona recipienda: nempe vt spectemus magis Deum donãtem, quàm eius dona. Hoc enim non modo est nobilius & excellentius, sed magis intimum, &, vt vocant, essentiale ipsi Resignationi siue præparationi quæ in eo præcipuè sita est vt nos totos integrè & perfecte subdat Deo, nihil vt supersit quod nostrum reputemus & spectemus, sed toti quodammodo in Diuinum mutati beneplacitum, hoc vnum cogitemus, velimus & suspiremus quod ille. *Et nunc quæ est expectatio mea: nonne Dominus? Et substantia mea apud te est.* *Ps. 38.* *Quia inflammatum est cor meum, & renes mei commutati sunt; &* *Ps. 72.* *ego ad nihilum redactus sum & nesciui. Vt iumentum factus sum apud te: & ego semper tecum. Tenuisti manum dexteram meam, & in voluntate tua deduxisti me, & cum gloria suscepisti me. Quid enim mihi est in Cœlo? & à te quid volui super terram? Defecit caro mea & cor meum: Deus cordis mei & pars mea Deus in æternum.* Hoc est vnum spectare Dominum, hoc est esse resignatum, hoc est esse paratissimum ad omnia Dei dona; hic est animus quem maxime Deus respicit. Hic est homo de quo ait, *ecce seruus meus suscipiam eum, electus meus, complacuit sibi in illo anima mea, dedi spiritum meum super eum.* *Is. 42.* O qualis animæ nostræ status in qua sibi complaceat ipsa Dei anima! in qua suæ Beatitudinis aliquod velut incrementum inueniat!

II. PVNCTVM.

SED qui ad nulla sibi danda dona Dei, æque paratus est, atque ad omnia recipienda, ille est qui spectat potius Donantem quam ipsius donum aut vllum suum commodum.

Nam cum dona spiritualia & cœlestia sint præcipua bona, & quæ iustius atque auidius desiderari & recipi possint: profecto qui ad nulla recipienda, æque paratus est, atque ad omnia, prout dare vel negare voluerit Deus, sic se indicat purè spectare Diuinam voluntatem supra quiduis aliud: quandoquidem illa Bona superant dignitate & vtilitate cætera omnia: dummodo scilicet, vt supponitur, id faciat non ex negligentia vel incuria, sed ex intuitu Diuini Beneplaciti quod pluris facit quàm suum bonum, etiam spirituale & æternum. Sicut supra dictum Beatos in cœlo *Tr. de dilig. Deo c. 7* magis gaudere, quod Diuina in ipsis voluntas impleatur, quam quod beati sunt, vnde sunt tam contenti in nouissimo atq; in primo loco vt ait S. Bernardus. Hic est excellentissimus perfectæ Resignationis actus qui tantopere celebratur in sancto martyre Laurentio, non quod tantùm paratus fuerit pati cum Xisto *Vid. l. 2. de Imit. Ch. c. 9.* Pontifice, sed potius, id auide cùm expeteret, tam paratus fuerit ad minimè patiendum cum eo, quia sic voluntas Dei ferebat, quàm ad martyrium subeundum.

In homine sæculari & minus perfecto, perfectionis studium esset, magna semper velle agere, & magna pati: In homine vero perfecto, imperfectionis nota esset sic velle magna semper agere vel pati, vt non æque parua vel nulla velit pati aut agere, prout purè Deus ordinarit. *Pondus æquum voluntas eius*, inquit Sapiens, *Pro. 11.* id est voluntate Diuina sic ponderantur à sanctis omnia, vt siue parua siue magna sint, sint tamen illis æqua & æqualia, quia vnam Dei respiciunt voluntatem. Vel sic: sicut pondere suo feruntur omnia quocumque feruntur: ita sanctorum pondus est Diuina voluntas quæ ipsis videtur tam æqua & sancta in omnibus, vt eò indifferenter ferantur quo Diuina voluntate feruntur. Sic rursus dicuntur Beati sic colere Diuinam voluntatem vt si talis esset Dei voluntas, cœlum desererent non modo vt terras iterum repeterent, sed in ipsas purgatorij vel æterni damnatorum ignis pœnas descenderent, dicerentque cum Iobo, *Dominus dedit,*

Dominus abstulit, sit nomen Domini benedictum: sed tanto id gloriosius & magnificentius dicerent supra Iobum, quàm cœlum terræ præstat. O Diuinas sanctorum mentes! quam longe ab his absumus, qui terrenum nescio quid vix patimur nobis negari, cùm cœlum ipsum pro Deo deserendum esset!

III. PVNCTVM.

NEMO ergo *paratior ad omnia Dei Dona recipienda, quam qui ad nulla sibi danda æque paratus est*; Quia sic purius Deum respicit, sic donantem potius quam dona spectat: sic perfectius Deo subjicitur & vnitur, quæ perfecta subiectio capaciorem & paratiorem Deo recipiendo facit animam, cui propterea dicitur: *Dilata os tuum & implebo illud.* Id est, vt interpreta- *Ps. 80.*
tur sanctus Augustinus, *angustias pateris in te, desere teipsum, vt in me transeas, sicque dilataberis vt magis implearis.* Quod & expressius idem Regius Psaltes: *Doce me,* inquit, *facere voluntatem* *Ps. 142.*
tuam quia Deus meus es tu, Tum verò statim subdit, *spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam*; Quasi diceret, statim atque me ad voluntatem tuam comparauero, spiritus tuus me sibi comparabit & acquiret. Itemque alibi luculente; *Auferes spiritum* *Ps. 103.*
eorum & deficient, & in puluerem suum reuertentur, Emittes spiritum tuum & creabuntur & renouabis faciem terræ, Tùm enim aufertur spiritus noster & deficit cum perfecte subjicitur Deo; at loco nostri spiritus, Diuinus ille substituitur qui replet vasa vacua, & cui potius deficient vasa quam ille vasis, sicut de oleo *4. Reg. 4.*
Elizæi narratur.

Ossa arida audite verbum Domini, præclara est figura apud Eze- *Ezech. 37.*
chielem. Vide locum, & illud maxime annota quod dicitur, *A quatuor ventis veni Spiritus.* Sic enim mystice à quatuor ventis super nos inuocatur & venit sanctus Spiritus, id est, per quatuor motiua repræsentata per quatuor mundi partes vnde quatuor principales venti perflant, & continentur in hymno de Spiritu sancto. Sic enim primò venit velut ab oriente per beneficia commemorata: *Veni Creator Spiritus, &c.* Deinde secundo & tertio versu velut à meridie per Charitatem: *Qui paracletus diceris, &c.* Tùm verò quarto versu velut ab occidēte per infirmitates & pec-

cata nostra: ***Accende lumen sensibus, infirma nostri corporis, &c.*** quinto denique versu velut à septentrione, propter hostes, ***Hostem repellas longius, &c.*** Atque hæc ardenter, constanter & purè propter Deum, nihil aliud postulando quam quod ipse velit, & quia sic ipse vult vt postules. Nihil in vacuo natura operatur; contrà, tota est in vacuo Gratia; ***Vt non glorietur omnis Caro in conspectu eius.*** 1. Cor. 1.

HAC HEBDOMADA, ſic pergetur in hiſtoria Actuum Apoſtolorum, vt inde diebus ſingulis manifeſtentur ſeptem Dona Spiritus ſancti, totidemque ex illis erutæ Veritates.

DOMINICA PENTECOSTES.

DE MISSIONE SPIRITVS SANCTI.

ET DE DONO SAPIENTIAE.

Et factus eſt repente de Cœlo ſonus tamquam aduenientis ſpiritus vehementis, & repleuit totam domum, vbi erant ſedentes. Et apparuerunt illis diſpertitæ linguæ tamquam ignis, ſeditque ſupra ſingulos eorum. Et repleti ſunt omnes Spiritu ſancto, & cœperunt loqui variis linguis, prout ſpiritus ſanctus dabat eloqui illis. Act. 2.

VERITAS PRACTICA.

Humana ſapientia ſic Diuinæ opponitur, ſicut humanæ ſtultitia.

RATIO eſt, quia idcirco humanæ Sapientiæ ſtultitia opponitur quod priuet hominem vſu Rationis naturalis ſiue quo nulla eſt

humana sapientia.

Sed hæc humana sapientia sic priuat hominem vsu supernaturalis Rationis, siue quo nulla est Diuina sapientia.

Sic ergo illi opponitur, ac proinde tam cauenda est quam stultitia timeretur.

I. PVNCTVM.

QVANTO hic plura dici possent de admirabili Mysterio descendentis in Discipulos congregatos Spiritus sancti, tanto breuius constringentur, quia plana sunt vnicuique & obuia. Tantùm vide ne multitudo vel varietas rerum quæ considerari possunt, te obruant. Distingue singula, suas in partes & in certas circunstantias, nisi forte te occupet & possideat Diuinus ille spiritus cui te totum debes permittere possidendum.

Contemplare primò *Quis* descendat, quale donum detur hominibus, *Donum ipsum essentiale*, vt ait sanctus Thomas, siue donum quo cætera omnia dona supernaturalia continentur: non iam per gratiam visitationis & operationis, sed per ipsam præsentiam maiestatis. O effusam Bonitatem!

S. August. Serm. 185. de Temp. Secundo *quibus* detur; *Erat*, vt dictum est, *turba hominum simul ferè centum viginti*, quos inter, mulieres quædam sanctæ, & Maria mater Iesu. Sed hac vna excepta, quales alij erant? pauperrimi scilicet, ignorantes, idiotæ, peccatores, & tamen hos dignatur inhabitare Deus!

Tertio, quô descendat *loco & tempore*: Non enim vacat Mysterio quod in Congregatos, ipso in cœnaculo, vbi Sanctissimum Sacramentum fuerat institutum, & quod erat in superiori domus parte, descenderit; ac multo etiam magis quod ipso die Pentecostes, quo lex olim data fuerat quam spiritus sanctus in corde fidelium erat superscripturus. *Ier. 31. Hebr. 8.*

Quarto, *modus* ipse descendentis Spiritus sancti maxime considerandus; nempe ille repentinus de Cœlo sonus, & illæ igneæ supra singulos sedentes linguæ. Quale prodigium! qualia Spiritus sancti Symbola: *ventus, ignis, & lingua!*

Quinto,

Quinto, *quo fine* venerit & quos effectus produxerit. *Hæc est mutatio dexteræ Excelsi* de qua Psaltes, plane tum mutati sunt & conuersi homines cùm ex peccatoribus sancti, ex superbis humiles, ex carnalibus spirituales, ex piscatoribus prædicatores omnium linguis loquentes, ex timidis fortes, ex terrenis denique Cœlestes & Diuini facti sunt. *Erant tum in Ierusalem,* ait Sacer Historicus, *habitantes viri Religiosi ex omni natione quæ sub cælo est. Facta autem hac voce conuenit multitudo & mente confusa est quoniam audiebat vnusquisque lingua sua illos loquentes. Stupebant autem omnes & mirabantur dicentes, Nonne ecce omnes isti qui loquuntur Galilæi sunt! Et quomodo nos audiuimus vnusquisque linguam nostram in qua nati sumus! parthi & medi, &c. Audiuimus eos loquentes nostris linguis magnalia Dei. Stupebant autem omnes & mirabantur, adinuicem dicentes quidnam hoc vult esse? Alij autem irridentes dicebant, quia musto pleni sunt isti.* Ps. 76.

Videsne dum alij mirantur Apostolos, alij eos irrident? Mirabantur videlicet quidam excellentissimum illud *Donum Sapientiæ* quod eminebat inter alia, primoque se producebat, cùm mira de Deo saperent, sentirent & loquerentur; Hoc est enim Sapientiæ donum, *sapor & connaturalitas ad res Diuinas,* inquit sanctus Thomas, id est, sapor & quidam veluti gustus tam suauis rerum Diuinarum vt connaturalis videatur. 2. 2. q. 45.

Quidam verò & qui forte sapientiores videbantur, irridebant, seu vt habet alia versio, subsannabant quasi ebrios & mente captos, iniuriis & conuitiis appetebant, quia scilicet humana sapientia non nisi stultam Diuinam putat, vnde fit vt ipsa humana in stultitiam degeneret quando sic Diuinæ opponitur. Quod certe est valde obseruandum, vt quantum naturalis stultitia timeri potest, tantum humana sapientia caueatur, *quæ sic est Diuinæ opposita, sicut ipsi humanæ sapientiæ opponitur stultitia naturalis.*

Et quidem Ratio est euidentissima; Quid enim clarius quam quod in declaratione Veritatis propositæ dicitur, idcirco humanæ sapientiæ stultitiam opponi, quod hominem priuet vsu Rationis siue qua nulla est humana sapientia? Siue enim sit priuatio mentis à natura, quæ dicitur proprie stultitia: siue à casu, quæ est amentia: siue à deprauatis moribus, quæ fatuitas nuncupatur, perinde nobis est vt intelligamus oppositionem omnem ad hoc

vnum redire quod priuet hominem vsu rationis, ac proinde omni humana sapientia quæ tota est in illo naturali rationis vsu. Vide quàm deplorandus stulti status! quanta dignitas rationis si probe regeretur ad suum finem! quanta eius deprauatio & malignitas! Quàm variæ species humanæ sapientiæ! quàm damnosa illa quæ omnium sublimissima & fœlicissima reputatur, quæ-

L. 10 Mor. c. 16. que sic à S. Gregorio describitur: *Cor machinationibus tegere, sensum verbis velare, quæ falsa sunt, vera ostendere, quæ vera sunt falsa demonstrare. Hæc nimirum prudentia vsu à iuuenibus scitur, hæc à pueris pretio discitur: hanc qui sciunt cæteros despiciendo superbiunt: hanc qui nesciunt, subiecti & timidi in aliis mirantur, quia ab eis hæc eadem duplicitatis iniquitas, nomine palliata diligitur, dum mentis peruersitas, vrbanitas vocatur.* Nihilne in illis tuum esse agnoscis?

II. PVNCTVM.

SED *hæc humana sapientia priuat hominem vsu supernaturalis rationis, sine qua nulla est Diuina sapientia.*

Tria hic distinctè sunt reuoluenda ex multis ante dictis. Primum quæ dicatur Ratio supernaturalis, nempe vt sanctus Tho-

2. 2. q. 45. a. 3. mas refert ex sancto Augustino, *quæ intendit rationibus supernis seu Diuinis conspiciendis & consulendis, secundum quod per Diuina de humanis iudicat actibus, & per diuinas regulas dirigit actus humanos,*

Matt. 5. Luc. 6. vt si dixero & credidero *Beatos pauperes spiritu quoniam ipsorum est Regnum cælorum; VAE vobis diuitibus quia habetis consolationem vestram. CVM facis conuiuium, voca pauperes, debiles, clau-*

Ibid. 14. *dos & cæcos, & beatus eris quia non habent retribuere tibi, retribuetur enim tibi in Resurrectione Iustorum.* In his enim & similibus Euangelicis sententiis, vides Rationem peti vel à Deo sit loquente, vel à promissis æternis & futura Beatitudine.

Deinde considera quomodo sapientia humana priuet hominem vsu supernaturalis Rationis; quia scilicet cùm attendat tantum ad causas & rationes naturales, humanas, temporales, & transitorias, id est, petitas à sensu naturæ humanæ corruptæ, ab opinione hominum secundum carnem viuentium, nihil aliud reputat bonum siue beatum, nihil aliud malum aut miserum æstimat, quàm quod sensus naturalis, & communis opinio tale

sentit: vnde cum paupertas, iniuriæ & calumniæ humano iudicio mala sint; Diuitiæ vero, deliciæ & honores, bona censeantur; sic manifestè fit vt euertat rationes supernaturales; & quàm verum est secundum Deum Beatos esse pauperes, tam falsum sit secundum homines. *Væ qui dicitis malum bonum, & bonum malum, ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras*; Sic differentem Dominum de Beatitudinibus Euangelicis deridebant auari & sapientes mundani, quibus tum Christus Dominus; *Vos estis qui iustificatis vos coram hominibus: Deus autem nouit corda vestra, quia quod hominibus altum est, abominatio est ante Deum*: Stupenda certe sententia. *Is. 5.* *Luc. 16.*

Hac autem euersa Ratione supernaturali, simul euertetur sapientia Diuina, quod erat tertium expendendum, quia hic eius propius & maxime natiuus effectus est per supremas illas causas sic illustrare & sic afficere hominem, vt quod cognoscit bonum animi, sapiat, gustet, prosequatur & amet, licet sit amarum sensibus; & quod cognoscit malum, oderit, fugiat & detestetur, licet sit suaue carni. Iam vero si tollantur illæ supremæ Causæ, tolletur hic effectus, quia res non cognoscentur in veritate prout sunt, & sic non vere afficient & sapient. *Gens absque consilio est & sine prudentia; vtinam saperent & intelligerent, ac nouissima prouiderent.* *Deut. 32.*

III. PVNCTVM.

SIC igitur humana sapientia Diuinæ opponitur, sicut stultitia humanæ sapientiæ.

Nam cum ratio & causa oppositionis sit eadem, nempe priuatio Rationis, quid sequitur nisi vt eadem sit oppositio? Et certe quid magis oppositum quam quod humana sapientia sentit, & Diuina? Quid magis oppositum quam amare Diuitias, aut contemnere? Miseram dicere paupertatem, aut beatam? Honores vel ambire vel fugere? Crucem & persequutiones odisse, vel amare? Hæc est videlicet oppositio humanæ & Diuinæ sapientiæ: nam quantum humana prosequitur Diuitias, honores & voluptates; tantum Diuina fugit: vnde aptè sanctus Iacobus: *Si zelum*, inquit, *amarum habetis & contentiones sint in cordibus vestris,* *Iac. 3.* quæ scilicet ex concupiscentiis proficiscuntur, *non est ista sapien-*

V.2.2.q. 43. a. 1. ad 5. *tia desursum descendens à patre luminum, sed terrena, animalis, Diabolica; quæ autem desursum est Sapientia, primùm quidem pudica est, deinde pacifica, modesta, suadibilis, &c.*

Denique sicut mors & vita sunt inter se opposita, oppositione maxima quæ est priuatiua: sic vtraque hæc sapientia, quarum vna quæ dicitur sapientia & prudentia carnis, *Mors est*, inquit, Apostolus, prudentia autem spiritus *vita & pax*, quoniam prudentia carnis, *inimica est Deo. Legi enim Dei non est subiecta, neque enim potest.*

Rom. 8.

Atque hinc facilius intelliges quod frequentissimum est in Scripturis, humanam sapientiam non nisi stultitiam coram Deo reputari, sicut Diuinam apud homines stultam æstimari. *Stultam*, inquit idem Apostolus *fecit Deus sapientiam huius mundi. QVOD stultum est Dei, sapientius est hominibus, & quod infirmum est Dei, fortius est hominibus. Animalis homo non percipit ea quæ sunt Spiritus Dei, stultitia enim est illi, & non potest intelligere quia spiritualiter examinatur.* Quorum omnium ratio est quam diximus, quia vtraque sapientia sunt inter se oppositæ, oppositorum autem plane est diuersa ratio, vnde quod vni bonum & dulce est, alteri sit malum & amarum necesse est.

1. Cor. 1. & 2.

At vero quæ verior est sapientia? Diuinam non dubitabis in Meditatione dicere, sed in praxi vide ne humanam anteponas. Illud videlicet obstat quod si secundum Diuinam sapientiam velis viuere, stultus habearis mundo, quod certe durum est; sed vide ne dum sapiens mundo vis haberi, stultus Deo existas. Vide ne dum stultitiam mundi velut sapientiam consectaris, sapientiamDei velut stultitiam reiicias. Alterutrum enim necessario est concludendum, aut Dei aut mundi sapientiam esse stultitiam. Vtrum è Duobus? O quam hic præclare Apostolus; *Nemo se seducat. Si quis videtur inter vos sapiens esse in hoc sæculo, stultus fiat, vt sit sapiens. Sapiētia enim huius mundi stultitia est apud Deum, scriptum est enim, Comprehendam sapientes in astutia eorum; Et iterum, Deus nouit cogitationes sapientium, quoniam vanæ sunt. Nemo itaque glorietur in hominibus.*

1. Cor. 3.

EODEM DIE.

IN ILLVD APOSTOLI:

Nolite contristare Spiritum sanctum Dei. Ephes. 4.

VERITAS PRACTICA.

Quod nos magis lætificat, hoc magis contristat Spiritum sanctum.

RATIO EST, Quia hoc magis contristat Spiritum sanctum per quod magis illi resistimus.
Atqui per id magis illi resistimus, quod nos magis lætificat.
Ergo hoc ipsum est quod Eum magis contristat. Quod quia nimis est impium, idcirco corrigendum illud quod nos sic peruerse lætificat.

I. PVNCTVM.

ERAT in lege veteri lex expressa de non contristandis peregrinis & aduenis: *Aduenam non contristabis, neque affliges eum.* Exodi 22. Ratio eius legis videtur fuisse quod cum aduenæ & peregrini, non minus à Iudæis distarent moribus quàm patria, fieri facile poterat vt Iudæi male illos tractarent, irriderent, & contemnerent; quod idcirco speciali lege cauetur.

At vero nobis hodie lex illa opportune videtur commendanda: sicut enim Spiritus sanctus dicitur hospes animæ nostræ, *Consolator optime, dulcis hospes animæ, dulce refrigerium:* Ita nisi diligenter caueamus, facile est nobis illum contristare & affligere, propter diuersitatem morum & motuum nostrorum ab eius motibus & agendi modis. O quanta est illa diuersitas! Eapropter forte Apostolus, *Nolite contristare Spiritum sanctum Dei.*

Fierine verò potest vt ille Spiritus contristetur qui est gaudium indeficiens, & ipsa essentialis beatitudo? Ille qui est author purioris gaudij quod possimus percipere? Ille qui est purus spiritus, & omnis expers perturbationis ac tristitiæ, quomodo contristari potest? quomodo verò à Christianis? à Religiosis, & à nobis? Hoc certe mirum, atque eò etiam magis mirandũ, quod vno hoc præcipue contristetur quod nos magis lętificat.

Ratio valde expendenda est, quod hoc vno potissimum contristatur Spiritus sanctus, per quod nos illi præcipuè resistimus. Certum est quidem non Eum contristari sensibiliter sicut nos: sed tamen humano modo sic loquitur sacra Scriptura de Deo, vt intelligamus sic se Deum effectiuè erga homines gerere, quando id eorum peccata exigunt, sicut si affectiuè moueretur.
1. de Noe c. 4. *Non irascitur quasi mutabilis,* inquit sanctus Ambrosius, *sed ideo hæc dicuntur, vt exprimatur peccatorum nostrorum acerbitas, tamquam eò vsque increuerit culpa, vt etiam Deus qui naturaliter non mouetur, aut ira aut odio, aut passione vlla, prouocatus videatur ad iracundiam.* Sic breuius sanctus Hilarius; *pœna patientis, ita creditur esse decernentis.* Hoc autem non modo accidit quando peccamus, sed quando illi resistimus, quando illi monenti de culpis, & mouenti ad meliora, contradicimus, reluctamur, rebellamus,
Iob. 24. Act. 7. *Ipsi fuerunt rebelles lumini. VOS semper Spiritui sancto resistitis.* Sic Bonitas eius offenditur, si eius voluntas benefaciendi nobis auertitur: sic Christi meritum euacuatur; sic nostra salus aut perfectio periclitatur: sic Dæmon contra nos magis præualet, magis carni seruitur quàm spiritui, magis naturæ obtemperatur quam Gratiæ, magis mundo quam Christo.

Proptera irritatur, commouetur, & contristatur suo modo Spiritus sanctus, sicut filij contristant parentes, aut subditi suos superiores quando non acquiescunt illorum monitis: Vnde
Hebr. 13. Apostolus; *Vt cum gaudio hoc faciant & non gementes. Hoc enim non expedit vobis.* Et certe hi possent vt homines aliquando errare in re vel in modo: vnde idem Apostolus:
Ephes. 6. *patres, nolite ad iracundiam prouocare filios vestros:* At Bonitas illa Diuina nullo plane modo aberrat; & in nobis videt meram malitiam oppositam suæ Bonitati: falsitatem veritati: & ignauiam suæ solicitudini.
Baruch. 4. Vnde Propheta grauiter æque ac piè: *Ad iracundiam prouocastis Deum, exacerbastis eum qui fecit vos, contristatis nutricem vestram.*
Hebr. 10. Et rursum Apostolus. *Qui spiritui Gratiæ contumeliam fecerit.*

Nonne hæc tibi satis expressa sunt ad rem indicandam? Quoties vero voluit & noluisti? Quoties vocauit & renuisti?

II. PVNCTVM.

ATQVI *per id magis ei resistimus quod nos magis lætificat.* Quid est enim quod nos magis lætificat quàm quod na-

turaliter seu secundum inclinationem naturalem magis diligimus, magis appetimus & magis prosequimur: *exultatis in superbiis vestris*, ait sanctus Iacobus, quando scilicet quam appetitis laudem & gloriam, auide & peramanter recipitis, hoc est quod valde lætificat: sed male, inquit idem Apostolus, *omnis exultatio talis maligna est:* Ac proinde nos inde Spiritus sanctus præcipuè reuocat, quia illa lætitia est, velut approbatio cupiditatis & quidam consensus illi datus. Nos vero Illi tum maxime resistimus; quia natura in eo quod diligit tenacissima est, difficilius cedit, & contra Gratiam contendit diutius, vnde dicitur *auersio contentiosa*, qua sic à Spiritu sancto auertimur, tumque vel maxime *Caro concupiscit aduersus Spiritum, Spiritus autem aduersus carnem*, nam in his sibi inuicem præcipue aduersantur. Iac. 4. Ibid. Ier. 8. Gal. 5.

Hæc ratio posset vrgeri vehementius à detrimentis quæ nobis importantur ex inordinato amoris affectu, quem cæteræ omnes sequuntur passiones, vt est apud Prophetam: *In desiderio animæ suæ attraxit ventum amoris sui, nullus auertet eam.* Et tunc vere dici potest quod alius refert: *Omnia desiderabilia nostra versa sunt in ruinas.* Atque hoc est propterea quod Spiritus sanctus expugnat vehementius vt dictum est; *Fili hominis, ecce ego tollo à te desiderabile oculorum tuorum in plaga. AN putatis quia inaniter scriptura dicat: ad inuidiam concupiscit spiritus qui habitat in vobis? Maiorem autem dat gratiam.* Egregius certe sancti Iacobi locus, & fusius reuoluendus, vbi aperte ostenditur quo Zelo Spiritus sanctus feratur erga animam in qua inhabitat, & quæ tamen mundo nimis afficitur; Zelotypia quædam est, amor sponsi est non ferens consortem & comparem: aut discedat ab illa mundus anima, aut spiritus inde discedat; *Adulteri nescitis quia amicitia huius mundi, inimica est Dei?* Ibid. 2. Is. 64. Ezech. 24. Iac. 4. Ibid.

III. PVNCTVM.

QVOD *nos ergo magis lætificat, hoc est quod magis contristat Spiritum sanctum:* quia videlicet hoc est quo illi magis resistimus: hoc est quod expugnabat vehementius, & quod à nobis præcipue volebat tolli: nos vero contra repugnantes & insanientes in medicum, in magistrum, & in patrem; ij verè sumus de quibus dictum est: *Ipsi autem exacerbauerunt eum in consilio suo.* Ps. 105.

Sicut è contra, nihil illum magis lætificat quam quod nos magis contristat, si verè contristati sumus ad pœnitentiam: quemadmodum dicebat Apostolus, *quis est qui me lætificet, nisi qui contristatur ex me?* Aut illum non oporteret esse bonum, & nostri amantem; aut nos oporteret esse dociliores & magis subditos: nam quamdiu ille erit Bonus, non desinet hîc nobis bene velle: & quamdiu nos ei resistemus, non desinet contristari, quòd bona eius voluntas nihil nobis prosit.

2. Cor. 2.

O quàm bonus & suauis est Domine spiritus tuus in omnibus: ideoque eos qui exerrant, partibus corripis: & de quibus peccant, admones & alloqueris, vt relicta malitia credant in te, Domine. Sed quàm malus est spiritus noster qui sic resistat bono! Tantine facimus gaudium illud nostrum vt propterea non timeamus contristare Spiritum sanctum? *Si propter cibum frater tuus contristatur*, inquit Apostolus, *iam non secundum Charitatem ambulas. Noli cibo tuo illum perdere, pro quo Christus mortuus est.* Quantò hæc verius & iustiùs de Spiritu sancto? An vero possis anime, eo lætari gaudio quo ille contristetur? An tu verum & solidum putabis gaudium, quo is contristetur qui solus dare potest solidum gaudium? An tu possis gaudere, & videre tuo illum mœrentem gaudio, à quo expectas gaudium sempiternum? An possis cum illo viuere & habitare cum quo tam malè conuenias vt quo læteris, ille contristetur: & quo ille lætatur contristeris? *Numquid ambulabunt duo pariter nisi conuenerit eis?* Quod si ad conueniendum simul, necesse est vt alteruter de suo cedat aliquid, cuinam conuenit potius cedere? an velles potius Deum tibi concedere quod amas inordinate, quã te ex illo affectu inordinato decedere? Non times te ab eo tandem deserendum quem non potes retinere, nisi deseras quod ille tantum odit, quantum tu illud amas? Si autem ab eo deseraris, quid facies? quid orabis? quid sperabis? quid vel loqui vel cogitare poteris cùm nihil sine illo possis, cùm nemo possit dicere, *Dominus Iesus, nisi in Spiritu sancto? ERVDIRE Ierusalem ne forte recedat anima mea à te, ne forte ponam te desertam, terram inhabitabilem.*

Sap. 12. Rom. 14. Amos 3. 1. Cor. 12. Ier. 6.

DE PECCATO IN SPIRITVM SANCTVM.

Prou. 1. *En proferam vobis Spiritum meum.*

O quam

O quam bonus est Domine Spiritus tuus! ideoque eos qui exerrant corripis. Sap. 12.

Vos semper Spiritui sancto resistitis! Act. 7.

VERITAS PRACTICA.

Peccati contra Spiritum sanctum malignitas sic est singularis, vt multis iam peccatoribus sit communis.

RATIO est, quia peccati contra Spiritum sanctum malignitas, siue quoad culpam, siue quoad pœnam, in hoc maximè sita est, quòd apertè contra bonitatem Dei peccetur.

Sed iam multis peccatoribus hoc est commune, vt apertè contra bonitatem Dei peccent.

Huius ergo peccati malignitas sic est singularis, vt multis iam peccatoribus sit communis. Quod quidem in hac materia præcipuè considerandum est, vt sic facilius vnusquisque norit, in quantam veniat huius peccati partem ac seriò sibi prospiciat.

I. PVNCTVM.

DIVINA Sanctissimæ Diuinitatis attributa sic Tribus indiuisim conueniunt sacris Personis, vt quod de vna vel affirmatur, vel negatur, pari modo de aliis sit prorsus intelligendum. *Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus exercituum*, sic vniformiter, vno & eodem sensu ac consensu pariter de Tribus idem celebratur. Is. 6.

Nil propterea tamen obstat, quin ex humano nostro concipiendi modo, quædam Patri præcipue, tum quædam presertim Filio, quædam etiam singulariter sancto Spiritui referantur; quia videlicet Pater priùs à nobis nominatur, & tamquam origo Diuinæ communicationis concipitur, idcirco quæcumque sunt potentiæ, potissimum illi assignantur, vt rerum creatarum effectio. Et quia Filius per viam intellectûs generatur, ideo quæcumque sunt Diuinæ Sapientiæ, qualis est rerum conseruatio

certosque suos in fines mira promotio, dicuntur huius esse Personæ. Sic denique quia Spiritus sanctus per viam amoris & voluntatis procedit, propterea quæcumque sunt bonitatis & gratiæ, qualis est totius humani generis reparatio, necnon particularis vniuscuiusque vocatio, iustificatio, glorificatio; Diuinus ille esse dicitur spiritus qui singula prout vult singulis diuidit & largitur.

Atque hinc fit, vt quæcumque peccata Diuinam hanc præsertim bonitatem impetunt, præsertim etiam in Spiritum sanctum dicantur perpetrari: non quòd in alias duas non peccetur Personas, sed in tertiam potissimum eo sensu, quo de illa potissimum Bonitas prædicatur. *Nolite contristare Spiritum sanctum Dei in quo signati estis in diem redemptionis.* Id est, per quem accepistis gratiam sanctificantem. Neque vero etiam vllum omnino peccatum admittitur, quin aduersus Dei bonitatem committatur, verèque omni dicatur peccatori; *contristasti nutricem tuam*, id est, bonitatem diuinam te sustentantem: Sed sicut effusior aliquando est illa bonitas & miseratio largior, ita tùm proiectius in hanc peccatur, & tum maxime peccata dicuntur in bonitatem atque in Spiritum sanctum, cùm sic directius & apertius diuinæ gratiæ pessundantur. *An diuitias bonitatis eius contemnis?*

Ephes. 4.

Bar. 4.

Rom. 2.

2. 2. q. 14. a. 1.

Sic sanctus Thomas diuersis ea de re productis opinionibus, illorum sententiam refert & sequitur, *qui dicunt peccatum vel blasphemiam esse, quando aliquis peccat cōtra appropriatum bonum Spiritui sancto, cui appropriatur bonitas, sicut Patri appropriatur potentia, & Filio sapientia. Vnde peccatum in Patrem dicunt esse quando peccatur ex infirmitate; peccatum verò in Filium, quando peccatur ex ignorantia, peccatum autem in Spiritum sanctum, quando peccatur ex certa malitia, id est, ex ipsa electione mali.* Et nonnullis interiectis, explicans illam malitiam; *Contingit ex eo*, inquit, *quod per contemptum abjicitur & remouetur id, quod electionem peccati poterat impedire, sicut spes per desperationem, & timor per præsumptionem.*

Quæ sancti Doctoris verba sunt valde obseruanda. Vnde tandem concludit, *quod sicut illa quæ peccati electionem impediunt, sunt effectus Spiritus sancti, sic à se illa remouere, est malitia quadam singularis, ex qua qui peccat, peccat in Spiritum sanctum.*

Quanta sit autem illa malitia siue malignitas vel culpæ vel pænæ consequentis, satis euidenter expressit Dominus, quando

dixit peccatum esse, *quod non remittetur neque in hoc sæculo, neque in futuro*; Quod sanctus Marcus ad peccatorem referens, sic ait, *non habebit remißionem in æternum, sed reus erit æterni delicti.* Quæ formidanda Domini verba sic Idem sanctus Thomas intelligenda quoad culpam fusè declarat, *Sicut aliquis dicitur morbus incurabilis, secundum naturam morbi, per quem tollitur id per quod morbus potest curari, putà cum morbus tollit virtutem naturæ, vel inducit fastidium cibi & medicinæ, licet talem morbum Deus posit curare. Ita etiam peccatum in Spiritum sanctum dicitur irremißibile secundum suam naturam in quantum excludit ea per quæ fit remißio peccatorum. Per hoc tamen non præcluditur via remittendi & sanandi omnipotentiæ & misericordiæ Dei, per quam aliquando tales quasi miraculosè spiritualiter sanantur.* Et paulò post in responsis ad obiecta: *Liberum*, inquit, *arbitrium remanet quidem semper in hac vita vertibile, tamen quandoque abjicit à se id per quod verti potest ad bonum, quantum in ipso est, vnde ex parte sua peccatum est irremißibile, licet Deus remittere poßit.*

Matth. 12. Marci 3. 2. 2. q. 14. a. 3. ad 3.

Quod quia plurimi refert probè intelligere, sic sancti Doctoris sententiam eruditus illustrat Estius in commentariis. *Sensus est*, inquit, *quod eiusmodi peccata nihil in homine relinquant, ex quo sperari poßit eius pœnitentia, & per consequens, peccati remißio. Nam qui peccat etiam grauiter ex ignorantia, præsumitur conuertendus, si veritatem esset edoctus; qui autem ex infirmitate peccat, præsumitur acturus pœnitentiam, vbi vehemens carnis paßio transierit. At qui sciens & prudens ex destinata voluntate peccat, nihil eiusmodi relinquit ex quo spem resipiscentiæ eius concipere liceat. Et fortasse hoc est peccatum ad mortem de quo Ioannes in prima Epistola, capite quinto.*

Marci 3. 1. Ioan 5.

Sunt verò innumera quæ ex scripturis proferri possent ad hoc ipsum confirmandum testimonia. *Si mutare potest Æthiops pellem suam, aut pardus varietates suas; & vos poteritis benefacere, cum didiceritis malum. MVLTO labore sudatum est & non exiuit de ea nimia rubigo eius, neque per ignem. Immunditia tua execrabilis quia mundare te volui & non es mundata à sordibus tuis, sed nec mundaberis prius, donec quiescere faciam indignationem meam in te. Ego Dominus locutus sum, veniet & faciam. Non transeam, nec parcam, nec placabor; iuxta vias tuas & iuxta adinuentiones tuas iudicabo te dicit Dominus. QVID faciam tibi Ephraim? quid faciam tibi Iuda? misericordia vestra quasi nubes matutina, & quasi ros mane pertransiens;*

Ier. 13. Ezech. 14. Osee 6.

Id est, quicquid gratiæ contulero tam parum in vobis durat & agit, quàm parum nubes euanida vel ros matutinus qui primo sole siccatur. *An diuitias bonitatis eius & patientiæ & longanimitatis contemnis? Ignoras quoniam benignitas Dei ad pænitentiam te adducit? secundum autem duritiam tuam & impænitens cor, thesaurizas tibi iram in die iræ & reuelationis iusti iudicij Dei.* Vide hebræorum sexto, tum decimo. Ex quibus & aliis quæ satis vbique patent, qui non videat quàm sit singularis malignitas huius peccati, tantò magis in seipso id probat, quantò minus videt.

II. PVNCTVM.

SED iam multis peccatoribus, & tibi forte, Lector atque Auditor, hoc est commune & familiare, vt apertè contra Bonitatem pecces. Cum enim contra Bonitatem aperte peccare nihil sit aliud quàm apertè scire & sentire primò quidem quod peccetur, deinde verò quod peccetur contra conscientiam, contra manifestum rationis lumen, contra reuocantes diuinæ motus gratiæ; nonne hoc multis commune est, vt sic præfractè peccent? Quodcumque tandem sit peccati genus ac species; siue sit superbia, siue inuidia, siue luxuria, siue auaritia, gula, ebrietas, aut quod simile vitium; primò quidem quando ex ipsa naturæ procliuitate patratur, simplex ac nudum est vitium contra virtutem sibi oppositam; sed procedente tempore cum peccator per gratiam resipiscit, cum iterum labitur, iterumque multiplicatis sæpe actibus cadit & resurgit, ac iam non sola fragilitate, sed malitia, sed impulsu prauæ voluntatis contra pungentes animi stimulos ipse se in peccatum sciens volens præcipitem agit; tunc illud peccatum, illud ipsum quod ex suo ante genere peccatum fuit luxuriæ vel auaritiæ, fit peccatum contra Dei bonitatem, nempe contra tot lumina, tot gratias, tot bonos motus quibus peccatum emendaretur, & quibus omnibus peccator restitit; mutatur quodammodo peccati species, aut accedente noua ista circumstantia Bonitatis diuinæ toties impugnatæ sic aggrauatur, vt aliud coram Deo censeatur quàm reputatum esset, si talis peccandi ratio non interuenisset. Quanta est enim bonitas Dei, sic multoties delinquentem auocare, deterrere, complecti, fouere, ac singularibus demereri gratiis, tanta est eius malitia, tantaque delicti labes & secutura pernicies.

Quia vocaui, & renuistis; obserua illud *quia*; sic enim suam Prou. 1.
Deus nostræ opponit malitiæ bonitatem, & idcirco grauiorem sibi videri ait talem malitiam, quia tali repugnat bonitati.

Atque vt teipsum hîc agnoscas, dic quotum agis annum? quibus subiaces vitiis? à quo incipiunt dominari tempore? quoties inde fuisti reuocatus? quantis propterea lancinatus animi stimulis? Ignorasne te peccare? desuntne tibi præsidia seu motiua quibus peccatum caueas? an illa tibi proponis vel abiicis? fatere quod est. Nonne sæpius in ipso peccati procinctu pedem retrahis, quasi nolens quod perpetras crimen: quasi audires contra monentem, quasi videres minitantem, quasi sentires auertentem? Et tamen, quæ est audacia tua, non desistis à crimine, non inde reuocas animum, contra stimulum calcitras, nec quiescis donec opere compleas quod mente percepisti! Quid tu iam vocas istud peccati, nisi certæ cuiusdam malitiæ diuinam impugnantis bonitatem? Quid aliud dicebat sanctus Thomas cum supra definiret istud peccatum, vel peccatorem? Nonne hoc vno veluti charactere designabat eius malitiam animi, *quòd remoueret à se id quod electionem peccati poterat impedire, velut timorem, præsumendo de Dei bonitate?* At nonne hoc ipsum est in quo peccas? nonne sanctum illum peccandi timorem, quem Deus iniicit, tu peccando abiicis & pessumdas? nonne tibi fingis Deum ita bonum vt peccatis sit potius indulturus quã iraturus? *Existimasti inique, quod ero tui* Ps. 49.
similis; Nam si timeres, si diuinam reformidares iustitiam, non ita præceps rapereris, quò te libido concitat. *Etenim quia non profer-* Eccl. 8.
tur cito contra malos sententia, absque timore vllo filij hominum perpetrant mala.

III. PVNCTVM.

SIC *est igitur singulare peccatum quod dicitur in Spiritum Sanctum, vt sit tamen multis commune peccatoribus.* Singulare est in sua specie, singulare est in sua n alitia, singulare est in sua consequente pæna; sed commune est & familiare tam multis, quàm multi sunt qui contra bonos illos motus à peccato auertentes, non timent sæpe obsistere & scientes volentesque peccare; *Qui* Iob. 21.
dixerunt Deo, recede à nobis, & scientiam viarum tuarum nolumus: hoc enim ipse peccandi actus dicit, hoc ipso efficitur peccati

facto. Repulsus recedit Deus, & viarum eius scientia repudiatur. Quàm multi porro sint qui sic libere viuant & peccent, tam euidenter patet, vt vix de mundo sint alij, qui non sic libere viuant & peccent. *Omnes conuersi sunt ad cursum suum, quasi equus impetu vadens ad prælium.* Ier. 8.

Quid verò inde sequitur, nisi quod peccatum illud quod multi leue putant, sit valde graue ac damnosum? *Elatio quippe contemnentis atque impænitentis obstinatio*, inquit sanctus Bernardus, *in minimis quoque mandatis, culpam facit non minimam, & conuertit in crimen grauis rebellionis, næuum satis leuem simplicis transgreßionis.* (Lib. de præcepto & dispens. c. 14.) Non iam attenditur quid peccetur, sed qua fronte, quo animo, qua libertate peccandi. Non arguit peccatores illos Diuina Iustitia, quod se obscænis inquinauerint cogitationibus, quod pecuniæ, quod deliciis plus æquo sese dederint; nihil horum commemorat, sed quod *extenderit manum suam, & non fuit qui aspiceret, quod despexerint omne consilium suum, & increpationes suas neglexerint.* (Prou. 1.) Hoc illa in peccato considerat, hoc expendit & in ius vocat; hoc vnum denique est, vnde hæc peccatoribus tam grauis pœna decernitur: *Ego quoque in interitu vestro ridebo & subsannabo, cum vobis id quod timebatis aduenerit, cùm irruerit repentina calamitas & interitus quasi tempestas ingruerit, quando venerit super vos tribulatio & angustia. Tunc inuocabunt me & non exaudiam, mane consurgent & non inuenient me; eo quod exosam habuerint disciplinam, & timorem Domini non susceperint, nec acquieuerint consilio meo, & detraxerint vniuersæ correptioni meæ;* Quasi non sufficeret primò vel semel dixisse, hanc eorum esse peccati pœnæ causam, quòd oblatas neglexerint gratias; rursus hoc repetit, & primum ac postremum hoc vt intelligamus satagit, & omni modo prouidet, quia hoc vno maxime decipimur, quod quam ingrauescant in dies peccata nostra, quamque formidando interitu sint castiganda, non ponderamus.

Hebr. 3. Quapropter aptè Apostolus, dum ipse ait, *quapropter sicut dicit Spiritus sanctus; hodie si vocem eius audieritis, nolite obdurare corda vestra.* (Psal. 94.) Et quæ plura pergit ex psalmo regio: vnde tandem concludit, *videte fratres ne forte sit in aliquo vestrum cor malum incredulitatis discedendi à Deo viuo: sed adhortamini vosmetipsos per singulos dies, donec hodie cognominatur vt non obduretur quis ex vobis fallacia peccati.*

Perpende singula: Vide cur vocet in fidelibus cor malum incredulitatis. Nempe dum peccant non credunt se tam grauiter velle peccare, vt discedant à Deo viuo, priuati eius gratia & sempiterna gloria; nolunt sibi hoc persuadere ne à peccato deterreantur; quod certè incredulitatis genus est, & certum mali cordis signum, cui placet peccatum.

Deinde verò considera quàm opportune dicit, *adhortamini vosmetipsos*, nam quod extremum est humanæ malitiæ, sese mutuis homines sermonibus adhortâtur ad vitia, nec si adessent prauitatum probatores, vix essent prauitates. *Defecit sanctus, diminutæ sunt veritates à filiis hominum: vana locuti sunt vnusquisque ad proximum suum. VENITE & fruamur bonis quæ sunt, & vtamur creatura tamquā in iuuētute celeriter.* At cōtra, inquit Apostolus, aut simili si vultis modo in re dissimili, vosmetipsos excitate per singulos dies, donec hodie cognominatur. Quid verò istud, *donec hodie?* Singuli forte dies, donec hîc viuitur, possent intelligi, cum donec expirent homines, non expiret tempus gratiæ, non misericordiæ cesset dies. Verùm cùm alludat ad verba Psalmi, *hodiè si vocem Domini audieritis*, non alio sensu intelligendus est Apostolus quàm ipso Psalmistæ Regij, qui manifestè nobis indicat dies esse aliquos, quibus apertius vox è cælo fundatur, quam audire homines tanti referat, quanti recipere vel negligere quæ cum illa voce simul offeruntur dona cælestia. Non ita quidem semper certo ac definito tempore concluduntur illæ supremæ monitiones, quin se in plures extendant dies: At non ita verò sese illi effundunt dies quin sæpe contrahantur & contenebrescant; quamobrem ab illo ipso sancto Spiritu qui luminum & gratiarum est diuisor & donator, admonemur vt *donec hodie cognominatur*, quo is videlicet die Lumen & vocem effudit, tum arrectos mentis oculos atque aures habeamus, ne quid ex oblatis gratiis nobis depereat. *Nolite obdurare corda vestra*, nolite sic prolatare conuersionem, quasi aliàs cum libuerit, tanta possitis facilitate conuerti. Quod Christus Dominus apertè dixerat, *ambulate dum lucem habetis, vt non vos tenebræ comprehendant. ORATE vt non fiat fuga vestra hieme aut Sabbato.*

Ps. 11.
Sap. 2.
Ioan. 12.
Matth. 24.

Si quis autem illustris dies, si quis ex illis vnus est fortunatis & serenis, quibus nobis illuceat & loquatur Dominus, certe est hodiernus, quo effusi quondam Spiritus sancti memoria non

alio præsertim nomine celebratur, quàm vt eamdem pro captu nostro participemus gratiam. Quamobrem hodie qui vocem eius audiuistis, nolite obsurdescere, nolite obdurare corda vestra, ne forte numquam audiatis. En vox hodierna quam audistis; peccatum vestrum, nisi diligentius cum gratia caueatis, *peccatum est in Spiritum sanctum*, peccatum est contra bonitatem Dei, peccatum est ex certa quadam malitia, peccatum est quod vix remittetur, peccatum est in quo moriemini si persistitis in eo viuere. Si contra hanc vocem cor induratis, cor illud erit durum, de quo Sapiens; *Cor durum habebit malè in nouissimo: & qui amat, periculum in illo peribit.* (*Eccles. 3.*) *CONVERTIMINI ad correptionem meam, En proferam vobis spiritum meum,* (*Prou. 1.*) quo id scilicet nunc possitis facere quod postea vobis erit tam arduum vt posse desperetis: eò enim tandem deuenitur, & pene omnis in desperationem transit præsumptio. Sicut nempe qui nimis differt, se semper posse præsumit; sic quando nimis distulit, iam se posse desperat. Nunc ergo donec dies est, donec hodie cognominatur, *conuertimini & agite pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris, & non erit vobis in ruinam iniquitas.* (*Ezech. 18.*) *Projicite à vobis omnes præuaricationes vestras in quibus præuaricati estis, & facite vobis cor nouum & spiritum nouum; & quare moriemini Domus Israel, quia nolo mortem morientis dicit Dominus Deus, reuertimini & viuite.*

Iungendus verbis affectus & effectus affectui.

Vide in 1. parte pro hac singulari materia, Dominicam 4. Aduentus. In 2. Dominicam Septuagesimæ. In 3. Dominicam 9. In 4. Feriam 5. hebdomadæ 19. & diem 22. Septembris, in Festo sancti Mathæi, vbi habetur hæc Veritas:

Qui differt sequi gratiam, spiritui gratiæ contumeliam infert.

QVOD si quis forte contenderet quæ hic dicta sunt de peccato in Spiritum sanctum, tum vera tantum esse, quando peccatum illud cum blasphemia coniungitur: Sit Veritas sequens, præcedentis confirmatio, & difficultatis solutio.

Qui peccant in Spiritum sanctum, vix peccant quin blasphement.

Ratio

RATIO est, quia blasphemare in Spiritum sanctum hoc esse dicitur quando aliquid de illo affirmatur quod non est, vel negatur quod est. SED qui peccant in Spiritum sanctum, prout ordinarie modo peccatur, vix peccant quin affirment de illo quod non est, vel id negent quod est; ERGO & vix peccant quin blaphement, quod est horrendum dictu.

Totus discursus ex Diuo Thoma colligitur, locis annotatis, 2. 2. q. 13. & 14. vbi de hac expresse materia. Prima quidem propositio nullam difficultatem habet, & volenti rem explicare fusiùs, præsto sunt apud sanctum Doctorem variæ species quibus vniuersim in Deum, & particulatim in Spiritum sanctum blasphematur.

Secunda verò propositio sic declaratur: Qui modo peccant in Spiritum sanctum, his tribus modis, vt plurimum peccant, in quibus sigillatim ostenditur vix illos peccare quin affirment vel negent falsum de hac Diuina Persona.

Primus est, qui iam supra est explicatus, quando remouentur illa quæ peccati electionem possent impedire, vel quæ pænitentiam possent inducere; tunc sine dubio peccatur directius in Spiritum sanctum, quia ille est, qui bonitate sua nos à peccato committendo retrahit, vel à commisso reuocat: vnde illud ex sapientia semper memorandum: *O quam bonus & suauis est Domine spiritus tuus in omnibus! ideoque eos qui exerrant, partibus corripis, & de quibus peccant, admones & alloqueris, vt relicta malitia credant in te Domine.* Sap 12. Econtrà verò exclamandum: ô quàm malignus & durus est Peccator, qui tantæ bonitati resistit! Sed quàm sit etiam blasphemus & impius, sic demonstratur, quia sic peccantem hominem si roges, cur ita benigne auocantem à peccato repudiet Spiritum sanctum; vel negabit se tantam experiri bonitatem, vel si tantam experitur, affirmabit se sperare semper illum tam bonum fore Deum, vt quoties ipse peccator velit resurgere, velit & bonus Deus, atque ita non timeat, & stimulum si quem sentit, retundat. *Sic stultus transilit & confidit*, vt ait Sapiens. Pr. 14. At nonne hoc est vel negare verum vel affirmare falsum de Spiritu sancto? Quid verius quàm quod de hoc diuino spiritu iam dictum est, quod peccatores à prauitate auocat, & quid proinde falsius quam id negare? Quid deinde magis oppositum sacris scripturis, quam negare diuinam iustitiam, aut eam affirmare bonitatem quæ tota peccatis sic blandiatur & indulgeat, nunquam vt illa puniat, nunquam vt peccatorem destituat illis auxiliis, quibus ante foueba-

Ecclef. 5. tur, cùm expresse sit scriptum; *ne dixeris, peccaui, & quid mihi accidit triste? Altissimus enim est patiens redditor; de propitiato peccato noli esse sine metu, neque adjicias peccatum super peccatum; & ne dicas, miseratio Domini magna est, multitudinis peccatorum meorum miserebitur, misericordia enim & ira ab illo cito proximant, & in peccatores respicit ira illius. Non tardes conuerti ad Dominum & ne differas de die in diem: subitò enim veniet ira illius, & in tempore iræ disperdet te.* Poteratne Scriptura grauius & expressius denuntiare quàm timenda esset peccatori iustitia, & quam formidanda præsumptio, qua sibi palpat peccator de impunitate peccati? Potestne verò quidquam magis falsum de Spiritu sancto dici, quàm quod magis oppositum dicitur eius verbis?

Secundus modus, in quo præsertim iam peccant homines contra Spiritum sanctum, est impugnatio Veritatis agnitæ vel ita manifestæ, vt illam qui non vident, nolint videre. Nolunt intelligere, vt bene agant. Tales sunt non illi modo qui à fide catholica sunt alieni, sed quotquot moribus suis repugnant Euangelio, nonne & verbis illud impugnant, quibus sese tueantur in illis suis moribus? Quid clarius quàm quod de beata prædicatur paupertate? de beatis miseriis & iniuriis iniuste ac patienter latis? quis tamen se in illis fœlicem credat? quis è mundo paupertatem tamquam summum malum non detestetur potius quam se in illa beatum putet? quis illatas sibi non doleat quantumuis leues iniurias? quis se denique vel de mundo esse censeat, licet totus sit in explendis concupiscentiis? vel se de mundo esse, quis perniciosum putet, licet apertè mundus sit in Scripturis proscriptus & damnatus? Iam vero si tam apertæ repugnare scripturæ sit apertam impugnare veritatem, & peccare in Spi-
q. 14. a. 2. ritum sanctum, vt expresse docet Diuus Thomas ex sancto Augu-
Ioan. 14. stino, nonne est simul negare verum & affirmare falsum de sancto illo Spiritu qui est *spiritus veritatis quem mundus non potest accipere,* quia se Illius veritati opponit?

Tertius denique modus est quo pene omnes peccant, cum vix vnus sit qui non sibi optet ingenium præstans & sublime, & vix tamem vllus sit qui Spiritum sanctum hoc sibi optet nomine, licet illo nullum præstantius & sublimius possit esse ingenium. Nonne si quem videres expresse affirmantem posse aliquid Spiritu sancto reperiri præstantius, non dubitares illum

affirmare falsum, & mentiri, & peccare in Diuinam illam personam? Tu verò qui humanum & naturale ingenium quo posses esse doctus, eloquens, & mundo illustris magis optas quàm illud spirituale quo posses esse humilis, pauper, abiectus & patiens: quid hoc esse putas nisi affirmare aliquid præstantius diuino Spiritu? Quod enim illud tibi magis velles quam istud, non alia profectò potest esse causa, quam quod illud putares tibi melius, tibi vel commodius vel honorificentius vel delectabilius. At quæso te, quandoquidem illud vt aliquid melius optas, nonne hoc ipso affirmas esse melius? Fierine potest vt aliter aliquid magis optes, quàm vt simul existimes maius esse bonum? Cum enim bonum sit quod omnes appetunt, certe illud quod quis magis appetit, maius illi bonum videtur, nec aliter magis appetit quàm quod ita videtur. *Omnia probate, quod bonum est tenete*, inquit Apostolus, postquam expressè dixit, *Spiritum nolite extinguere*, quasi diceret, si qua donorum naturalium cum spiritualibus fiat comparatio, cauete naturalia spiritualibus præferatis; quod bonum est, tenete, nempe quod est spirituale, quod est à bono & sancto Spiritu. Tu verò, qui aliud censes, nonne falsum censes de illo diuino Spiritu? nonne illum arguis de iudicio quasi sit infirmius, quasi tantum sectetur humilia, despecta & vulgaria; sicut ille mundũ arguit de iudicio quod sit superbum, arrogans, animale, vanum & diabolicum? ô diuina & humana iudicia, quàm sunt dissita, quam sunt disparia, *sicut scilicet exaltantur cæli à terra.* 1. Thess. 5. Is. 55.

Sic igitur qui modo peccant in Spiritum sanctum, hoc ipso contra blasphemant, quo peccant: aut vix certe peccant quin blasphement, quia modò tribus illis modis qui recensiti sunt, frequentius contra peccatur, quibus qui peccant modis, pene semper vnà simul affirmant aut negant aliquid secus quam sentiendum esset de diuino Spiritu, quod est proprie blasphemare, quo sensu in Scripturis vsurpatur. *Educ blasphemum extra castra, & ponant omnes qui audierunt, manus suas super caput eius, & lapidet eum omnis populus.* Tam graue scilicet crimen est, vt neque minori sit expiandum pœna. Nunc illa vero corporalis in spiritualem pœna mutata est, & tanto magis aucta quanto Spiritus anteit corpori, & quanto æternitas tempori; dicente Domino, *qui blasphemauerit in Spiritum sanctum, non habebit remißionem in* Leuit. 16. Marc. 3.

æternum. Id est, qui peccauerit quo iam solent modo peccare frequentius, qui peccant in illum diuinum spiritum.

2. Pet. 3. *Hi sunt illusores*, de quibus Princeps Apostolorum, *venient in nouissimis diebus, in deceptione, illusores: iuxta proprias concupiscentias ambulantes*, quibus scilicet vt liberius indulgeant, illudunt sacris omnibus dictis, quibus inde auerti possent. Et licet nihil ore proferrent, hoc ipsum tamen corde loquuntur & cogitant, hoc ipsum suis præ se ferunt operibus, vnde est blasphemia cordis, oris, & operis, vt ait sanctus Thomas, cuius verba sunt valde
q. 14. a. 1. ad 1. obseruanda; *Sicut*, inquit, *confessio fidei non solum consistit in protestatione oris, sed etiam in protestatione operis: ita etiam blasphemia Spiritus sancti potest considerari & in ore, & in corde, & in opere.* Vnde illi omnes qui vitam agunt repugnantem illis veritatibus quas manifestè docet Spiritus sanctus; tametsi nihil aliud contra dicerent aut cogitarent, vita eorum loquitur, vita eorum tam vere blasphemat & irritat sanctum Domini, quàm suis verè ope-
4. Reg. 19. ribus impugnant cognitam veritatem. *Cui exprobrasti & quem blasphemasti? contra quem exaltasti vocem tuam*, vitam tuam, *& ele-*
Col. 3. *uasti in excelsum oculos tuos? contra sanctum Israël! NVNC verò deponite & vos omnem iram indignationem, malitiam, blasphemiam, & turpem sermonem de ore vestro.*

De aliis verò quæ generatim spectant aut quæ referri possunt ad Solennitatem hodiernam, vel ad materiam de Spiritu sancto, præsto sunt hæ sparsim expositæ Veritates.

Si spiritu viuimus, spiritu & ambulemus.

Numquam est amor Dei otiosus.

Amor non nisi amore compensatur.

In 1. parte, Feria 4. 6. & Sabbato hebdomadæ 3. in Aduentu.

Sic Charitas & Constantia simul iunctæ constant, vt nisi sint simul iunctæ, non sibi constent.

In 2. p. Fer. 5. hebdomadæ Sexagesimæ.

Colloquendo de diuinis, quantò magis luces quàm ardes, tantò minus in te lucet Diuina Charitas.

In 2. p. Feria 6. hebdom. 2. post Pascha.

Aut nulla aut tota est Charitas in agendis, sicut Fides in credendis.

In 2. p. Feria 4. hebdomadæ 4. post Pascha.

Affectum probat effectus.

In 3. parte, Feria 2. hebdom. 9.

Tantò vnusquisque est magis aut minus bonus & sanctus, quantò magis minusue participat de Spiritu sancto.

In 3. p. die 11. Iunij de S. Barnaba qui dictus est vir bonus & plenus Spiritu sancto.

Diminutio cupiditatis augmentum est Charitatis; & augmentum cupiditatis diminutio Charitatis.

In 3. p. Dominica 17. vbi & plura de Charitate.

Huc etiam referri possunt quæ tota sequenti hebdomade continentur.

FERIA SECVNDA.

DE PRIMA PRÆDICATIONE SANCTI PERTI, AD IVDAEOS: ET DE DONO INTELLECTVS.

Stans autem Petrus cum vndecim, leuauit vocem suam & locutus est eis; Viri Iudæi, & qui habitatis Ierusalem vniuersi, hoc vobis notum sit, & auribus percipite verba mea, &c. Act. 1.

VERITAS PRACTICA.

Quod intellectus confert actioni, hoc actio refert intellectui.

SENSVS & RATIO EST, quia quod intellectus confert actioni seu virtuti exercendæ, est cognitio eorum quæ sunt necessaria ad illius virtutis exercitium.

Sed ipsa virtus exercita, refert illam cognitionem, seu multum confert ad illam ipsam cognitionem augendam.

Ergo quod intellectus confert actioni, hoc actio refert intellectui: ac proinde si ad Veritatem Practicam requiris intellectum, require magis ad intellectum, Veritatem Practicam.

I. PVNCTVM.

CVM loquentes Apostolos omnium gentium linguis magnalia Dei, quidam è Iudæis irriderent & dicerent eos esse musto plenos & ebrios, tùm sanctus Petrus commodam inchoandæ Prædicationis nactus occasionem, silentium postulat. Et mox: *Non sicut vos æstimatis*, inquit, *hi ebrij sunt, cùm sit hora diei tertia, sed hoc est quod dictum est per Prophetam Ioel, Et erit in nouißimis diebus, dicit Dominus: effundam de spiritu meo, super omnem carnem.* Vide quæ fusius prosequitur, & mirare primò quanta facilitate Prophetias & Psalmos referat & intelligat. Deinde quanta fœlicitate persuaserit quod volebat de Domino Iesu, adeo vt statim post finitam concionem, *Compuncti corde dixerint, quid faciemus, viri fratres? Petrus autem ad illos; pœnitentiam agite, & baptizetur vnusquisque vestrum in nomine Iesu Christi in remißionem peccatorum vestrorum, & accipietis donum Spiritus sancti:* Et post multa: *Saluamini à generatione ista praua. Qui ergo receperunt sermonem eius, baptizati sunt, & appositæ sunt in die illa animæ circiter tria millia. Erant autem perseuerantes in doctrina Apostolorum, & communicatione fractionis panis, & orationibus.*

Hic erat status nascentis Ecclesiæ, & in eo manifestum apparebat Donum intellectus, quo non tantum Apostoli, sed & ipsi Iudæi tam citò intellexerunt quæ audierunt, & tam feruenter exequuti sunt quæ intellexerunt. *O quam velox est sermo sapientiæ*, ait sanctus Leo, *& vbi Deus magister est, quam cito discitur quod docetur.* *Serm. 1. de Pent.*

Valde exoptandum est istud Donum intellectus ad Veritates

nostras Practicas exercendas; sed & ipsæ Veritates creberrimè sunt exercendæ ad recipiendum vel augendum istud Donum. *Nam quod praxi seu actioni confert intellectus, hoc ipsum actio refert intellectui*, nempe cognitionem eorum omnium quæ sunt ad illius veritatis aut virtutis exercitium, necessaria: seu ad quamlibet actionem rite peragendam.

Cùm enim actionis ciuiuslibet perfectio multum dependeat à circumstantiis personæ, loci, temporis, finis, modi & aliis; plurimaque inde dubia & difficultates nasci possint, nisi animus cœlesti quodam lumine collustretur; hoc lumen confertur Dono intellectus, cuius proprium est *intus quodammodo legere*, vt ait 2.2.q.8.
sanctus Thomas, quæ alioquin nec in Scripturis, nec in libris, nec naturali nec fidei lumine capi possent. *Quæ Dei sunt*, inquit 1. Cor. 2.
Apostolus, *nemo cognouit nisi spiritus Dei. Nos autem non spiritum huius mundi accepimus, sed spiritum qui ex Deo est, vt sciamus quæ à Deo donata sunt nobis.* Itaque crebro cum Dauide dicendum. *Da mihi intellectum & scrutabor legem tuam, & custodiam illam in* Ps. 118.
toto corde meo. Et iterum; *Da mihi intellectum, & discam mandata* Ibid.
tua.

II. PVNCTVM.

SED ipsa virtus exercita, refert illam cognitionem, seu multum confert ad illam ipsam cognitionem augendam.

Hoc sacra passim Scriptura, hoc sācti Patres, hoc Ratio & Experientia manifestè probant. *Intellectus bonus omnibus facientibus* Ps. 110.
eum; id est verè illi sapiunt qui faciunt quod intelligunt; & faciendo prout intelligunt, merentur intelligere quod melius & perfectius agant. Sic datur manibus intellectus & consilium, ideoque de se suisque Dauid affirmabat: *In intellectibus manuum* Ps. 177.
suarum deduxit eos. Et Sapiens de forti muliere: *operata est consilio* Pr. 31.
manuum suarum: nempe secundum intelligentiam quam agendo percepit. Vnde & idem Sapiens: *Da occasionem sapienti, & adde-* Pr. 9.
tur ei Sapientia. Itemque alibi: *post industriam sequetur sapientia.* Ecclesi. 10.
Quod & Psaltes regius sibi plurimùm profuisse testatur: *super omnes docentes me, & super senes intellexi, quia mandata tua quæsiui.* Ps. 118.
QVIA enim, inquit S. Gregorius, *studuit operando implere quod* 11 Mor. 9.
didicit, accepit intelligere quod doceret. Idemque in illud Prouerbiorum, *præpara foris opus tuum, diligenter exerce agrum tuum:* Pr. 24.

10. Mor. 16 *SVNT nonnulla,* inquit, *cogitationis acumina quæ ex operatione naſcuntur: ſicut ab animo opus ſumitur, ita ob opere animus eruditur: Mens imperat bona quæ fiant, ſed ipſa ſuis exercitata actionibus, diſcit cùm imperare bona inchoauerat, quantum minus videbat.* Quod
6. Mor. 4. & ante in libris Moralium ſic clarius expreſſerat: *Qui & idcirco ad intelligentiæ alta perueniunt quia agere quæ intellexerunt, vel minima nulla contemnunt, & dum ſenſum manibus adiuuant, ſeſe vltra*
Prou. 30. *altitudinem ingenioſorum leuant; vnde bene per Salomonem dicitur: ſtellio manibus nititur, & moratur in ædibus regis: quia illò ſimplex per intentionem recti operis peruenit quò ingenioſus minimè aſcendit.*
Ioan. 13. Sic ſanctus Auguſtinus ad illa verba Domini volentis lauare pedes Petri, *Quod ego facio, tu neſcis modo, ſcies autem poſtea. CVM ſcilicet meo exemplo lauabis aliorum pedes, hoc ipſum quod modo facio ad humilitatis praxim, melius intelliges.*

Quid, quod tres omnium ſapientiſſimi Viri, ſic dicuntur actione & exercitio cognitionem rerum percepiſſe? Certe Adamo infuſa erat ſcientia pene infinita, & tamen ex arbore ſcientiæ
In Pſ. 70. boni & mali, *didicit*, vt ait ſanctus Auguſtinus, *per experientiam quid eſſet bonum & malum*; ac proinde ſic dictam illam arborem volunt quod inde deducta eſſet ſcientia quædam experimentalis boni & mali.

Quis Salomone Doctior & Sapientior? Tam multa tamen ſe per actionem & experientiam didiciſſe profitetur, quanta hæc
Eccl. 2. quæ ſæpe vſurpat verba ſignificant, *tentaui, vidi, didici, intellexi, ecce hoc inueni*: & ſimilia.

Coloſſ. 2. Quod & magis mirum de Chriſto Domino, *in quo cum eſſent omnes theſauri ſapientiæ & ſcientiæ abſconditi*; *& cum eſſet filius*
Hebr. 5. *Dei, didicit tamen ex iis quæ paſſus eſt, obedientiam*, inquit Apoſtolus; tùm paulò poſt quod ſubiungit, vide quam aptum; *perfecto-*
Ibid. *rum eſt ſolidus cibus, eorum qui pro conſuetudine exercitatos habent ſenſus ad diſcretionem boni & mali*: quaſi diceret, hi ſunt qui perfecte intelligunt quid ſit bonum & malum, qui ſeſe exercent in illo faciendo & hoc declinando. Vnde non eſt mirum ſi tam parùm in diuinis intelligas, qui tam parùm operaris.

III. PVNCTVM.

QVOD *igitur intellectus confert actioni, hoc intellectui refert actio*: Et ad veritatum praxim ſi requiritur intellectus, ad intellectum

intellectum etiam requiritur praxis qua fit vt omnia melius cognoscantur. *Intellige quæ dico*, ait Apostolus suo Timotheo, post 2 Tim. 2.
commendatum impensè laborem; tum verò subdit, *dabit enim tibi Dominus in omnibus intellectum*; vt scilicet melius illa intelligas operando, quàm dum ipsa te doceo. Atque idcirco Idem Apostolus tàm sæpe omnibus Christianis, vt opere exercerent quod docebantur, inculcat: *propterea abundantius oportet obseruare nos* Hebr. 2.
ea quæ audiuimus ne forte pereffluamus; *SICVT ergo accepistis Iesum* Col. 2.
Christum Dominum, in ipso ambulate. QVAECVMQVE sunt vera, Phil. 4.
quæcumque pudica, quæcumque iusta, quæcumque sancta, quæcumque amabilia, quæcumque bonæ famæ, si qua virtus, si qua laus disciplinæ, hæc cogitate. Quæ & didicistis, & accepistis, & audistis, & vidistis in me, hæc agite, & Deus pacis erit vobiscum.

Atque vniuersim Apostoli non tam multa prædicabant, quam multum inculcabant semel dicta, vt obseruarentur, *Confirmantes* Act. 14.
animas Discipulorum, exhortantesque vt permanerent in fide. Quod in ipso nascentis Ecclesiæ exordio magis mirum est vt supra retulimus, cùm vix vnum aut aliud præceptum docuissent Apostoli, dicuntur tamen omnes fideles *perseuerare & perdurare in doctrina Apostolorum*, quasi iam doctrinam Christianam vniuersam plenè didicissent; Sed non tam multa scienda sunt vt faciamus, quàm multa facienda sunt vt sciamus. Exequamur pauca quæ nouimus & plura cognoscemus. *Quia vero plures magis scire desiderant* 1. de Imit.
quam bene viuere, inquit Thomas à Kempis, *ideo sæpe errant, &* Chr. 3.
pene nullum vel modicum fructum ferunt. O si tantam adhiberent diligentiam ad extirpanda vitia, & virtutes inserendas, sicut ad mouendas quæstiones! Tibi, tibi hæc dicuntur.

AD Euangelium Feriæ: *Sic Deus dilexit mundum, &c.* Ioan. 3. Vide in 1. parte, Feriam 2. primæ Aduentus hebdomadæ: Vbi quæ de dono Filij dicuntur, accommodari rectè possunt dono Spiritus sancti: Quamquam, his diebus, non tanta debet haberi ratio propositi Euangelij, quanta Solennitatis exhibitæ, cui deseruiunt non modò quæ suprà iam ipso die Dominico dicta sunt, sed quæ singulis huius hebdomadæ Feriis referuntur.

FERIA TERTIA.

DE PRIMO VIVENDI GENERE NASCENTIS ECCLESIAE: ET DE DONO SCIENTIAE.

Omnes qui credebant, erant pariter, & habebant omnia communia: possessiones & substantias vendebant, & diuidebant illa omnibus, prout cuique opus erat. Act. 2.

VERITAS PRACTICA.

Qui eminentior est in hac eminenti scientia, minus inter homines eminere cupit.

RATIO est, quia eminere in hac scientia est, perfecte cognoscere tantùm res humanas valere quantùm valent ad salutem.
Sed qui perfecte id cognoscet, non optabit inter homines eminere.
Ergo neque is qui hac in scientia eminebit; Quod certe est consideratione dignissimum.

I. PVNCTVM.

HOC erat primum viuendi genus nascentis Ecclesiæ, vt quotquot crederent simul omnes conuiuerent, simul omnia sua conferrent quæ omnibus essent communia, nihil vt suum quisquam diceret, sed singulis diuideretur quod cuiq; videretur opus. O cœleste & diuinum viuendi genus! Tanta erat certe in admiratione apud Iudæos vt tametsi non crederent, credentes tamen idcirco venerarentur quod ita viuerent. Sic aperte Diuus Hieronymus vbi de S. Marco & primis Chri-

stianis: *Philo,* inquit, *disertissimus Iudæorum videns Alexandriæ primam Ecclesiam adhuc Iudaizantem, quasi in Laudem gentis suæ, librum super eorum conuersatione scripsit. Et quomodo Lucas narrat Ierosolymæ credentes omnia habuisse communia, sic & ille quod Alexandriæ sub Marco fidei Doctore cernebat, memoriæ prodidit.* *l. de Script. Eccles.*

Quàm verò iam mutatæ rerum vices! quàm pauci modo sic suarum rerum contemptores! quàm multi retinentes! Sed numquid mutatum Euangelium? numquid mutata veritas, numquid mutatus Christus? plane idem *heri & hodie, ipse & in sæcula,* *Hebr. 13.* inquit Apostolus, sed illud est quod Propheta monuit: *Iudi-* *Osee 4.* *cium Domini cum habitatoribus terræ: Non est enim veritas & non est misericordia, & non est scientia Dei in terra.* Donum erat Scientiæ quo sic primi Christiani humana omnia contemnebant, quemadmodum de se Apostolus tam expressè affirmat: *Verum* *Phil. 3.* *tamen existimo omnia detrimentum esse propter Eminentem Scientiam Iesu Christi Domini mei, propter quem omnia detrimentum feci, & arbitror vt stercora, vt Christum lucrifaciam.* Dicitur eminens scientia quia valde eminet in vita Christi, & valde eminentes facit eos qui sic omnibus rebus creatis supereminent. Sed tamen quod mirum est & valde considerandum; *Qui eminentior est in hac scientia, minus eminere cupit inter homines.*

Quod vt intelligatur, perpendendum accuratè quid sit eminere in hac scientia, nempe id perfecte cognoscere, tantùm res humanas valere, quantum valent ad salutem & perfectionem. Sic apertè sanctus Thomas, *Ad scientiam,* inquit, *propriè pertinet re-* *2.2. q. 9.* *ctum Iudicium Creaturarum*; Tum ibidem; *Homo per rectum iudicium scientiæ, creaturas ordinat in bonum Diuinum,* Quasi diceret paucis his verbis, quod alij fusius, quisquis ex hac scientia de rebus creatis & humanis iudicat, de his recte iudicat; Et qui de his recte velit iudicare, debet ex hac scientia iudicium sumere, quæ propterea scientia animæ dicitur de qua Sapiens: *vbi non est* *Pr. 19.* *scientia animæ, non est bonum.*

Iam verò qui recte de his iudicat, non aliter eas æstimat nec aliter valere videt quam prout valent ad salutem seu bonum Diuinum, ad hunc enim finem sunt omnia condita; vnde sequitur non aliud esse eminere in hac scientia, quàm sic perfecte cognoscere tantum res humanas valere, quantum valent ad salutem, quia hoc solum est recte de his iudicare.

O ſcientiam Diuinam ſupra cæteras vere eminentem! ô quam vere Sapientiſſimus hominum dixit ſe *ſtultiſſimum eſſe virorum,* quod careret illa quam vocat *ſanctorum ſcientia,* Hinc etiam ab eodem apte dictum de Domino quòd *Iuſtum deduxit per vias rectas, & oſtendit illi regnum Dei, & dedit illi ſcientiam ſanctorum;* nempe hæc eſt ſcientia qua ſancti per vias rectas deducuntur inter huius vitæ proſpera & aduerſa, ſic vtriſque vtendo quantum proſunt ſaluti comparandæ.

Prou. 30.
Sap. 10.

II. PVNCTVM.

SED qui id perfecte cognoſcet, non optabit inter homines eminere. Quo ſcilicet modo naturaliter deſideratur ad vanitatem, ad iactantiam & æſtimationem; Nam cùm hæc nihil proſint, imo valde obſint ad ſalutem, quomodo is ea deſideraret qui non aliter res æſtimat & cupit, quàm prout ad ſalutem valent? Certe ſi pro ſalute aliena, ſi pro iuuandis proximis, ſi pro defenſione Eccleſiæ & veritatis, ac denique ſi ob ſimilem aliquem bonum finem vellet quis eminere, vt quanto plus eminet tantò magis prodeſſe poſſet, laudabilis eſſet cupiditas: ſed quotus quiſque eſt qui ſic pure & ſincerè aliis præeminere velit, & non potius præeſſe quam prodeſſe cupiat? Quod cùm ad ſalutem tantum obſit quantum cupiditas vehementius exardeſcet, nonne is qui probè id cognoſcet, id omnino non optabit: aut ſane ſalutem negliget?

Iud. 9. *Numquid poſſum deſerere pinguedinem meam, dulcedinem meam, & bonum meum, vt inter ligna cætera promouear?* Sic oliua, ſic ficus, & vitis dixerunt aliis lignis ſe in Regem ſuum volentibus conſtituere, vt refert apologus in libro Iudicum. Quantò tu verius: Numquid poſſum deſerere vocationem meam, ſalutem meam, pacem meam, & Chriſtum meum, vt inter alios forte magis emineam?

III. PVNCTVM.

QVI ergo eſt eminentior in hac eminenti ſcientia, minus inter homines eminere cupit. Quia ſcilicet rectius de rebus iudicat, & hoc eſt rectum de rebus iudicium, ſic eas æſtimare quantùm ad ſalutem valent, vnde cùm ſic vane eminere inter homines nihil ad cœlum proſit, imo multum obſit, plane concludendum

est quod qui magis eminet in hac scientia, minus inter homines eminere velit, aut sibi ipse contradicat. *Qui altam facit domum suam, quærit ruinam.* Atque inde infer nonnisi vanos, ignaros & stultos eos esse, qui nullo probato sibi proposito fine, honores ambiunt vel auide oblatos suscipiunt; cur enim superbiunt & in superbiis suis exultant, nisi quia bonum se aliquod adeptos putant? At si veram haberent scientiam, itane iudicarent? Si autem vera illis deest scientia, nonne ignari sunt? Nonne imprudentes? nonne errant? nonne idcirco dicitur: *Propterea captiuus ductus est populus meus quia non habuit scientiam. Propterea dilatauit Infernus animam suam & aperuit os suum absque vllo termino.* Propterea etiam Sapiens factus Sapientior, *vanitas vanitatum*, inquit, *& omnia vanitas.* Non quod res creatæ & humanæ vanæ sint in se, quæ potius bonæ sunt, à Deo factæ & à Deo approbatæ: sed quia bonis male vtitur homo; cúmque sit quasi ordinarius rerum vsus vt non aliter eis vtantur homines quam ex inordinato appetitu, idcirco dicuntur vanæ & malæ, atque *in odium facta, in tentationem animabus hominum, & in muscipulam pedibus insipientium.*

Prou. 17.
Is. 5.
Eccle. 1.
Sap. 14.

Hinc propterea fit, vt licet possent bona temporalia, honores & dignitates licite appeti, quæri & conseruari, non modo ad hanc vitam temporalem, sed & etiam ad æternam; melius tamen deseruntur & contemnuntur, quia plus valent & proficiunt contempta quam possessa. Vix vnquam totà vita plurimis actibus promotus ad dignitates promerebit quod vno semel actu is meretur qui omnia sua præsentia & futura reliquit effectu, vel affectu.

Atque huius eminentis Christi scientiæ tres sunt veluti classes; *Bethleem, Nazareth, & Caluaria.* Disces in Bethleem abstinere superfluis aut necessariis si quando permittat Deus. Disces in Nazareth Benè vti concessis. Disces in Caluaria, sustinere defectum rerum omnium, exemplo illius *qui cum diues esset, propter nos egenus factus est, vt illius inopia diuites esse possemus.* O veras salutis diuitias, *sic scire & humiliari, & abundare; vbique & in omnibus institutum esse, & satiari & esurire, & abundare, & penuriam pati, & omnia posse in eo qui nos confortat.*

2 Cor. 8.
Phil. 4.

Ad Euangelium Feriæ de Christo Pastore, ac eius ouibus quarum est ostium, ex Ioannis decimo, videnda tota hebdomada 21. in 4. parte.

FERIA QVARTA.

DE PRIMO MIRACVLO QVOD REFERTVR AB APOSTOLIS FACTVM:

ET DE DONO CONSILII.

Petrus & Ioannes ascendebant in templum, ad horam orationis nonam. Et quidam vir qui erat claudus ex vtero matris suæ, baiulabatur, &c. Act. 3.

VERITAS PRACTICA.

Qui cum affectu incomposito Deum consulit, non Deum sed Deo consulit.

Non à Deo consilium petere, sed Deo dare velle videtur.

RATIO EST, quia is Deo dare velle consilium dicendus est qui pro affectu nimio quem circa rem habet aliquam, vellet Deum permouere potius ad suum affectum, quam suum affectum subiicere diuinæ voluntati.

Sed qui cum affectu incomposito Deum consulit, sic vellet ad se permouere Deum.

Ergo ille non Deum sed Deo consulit. Non à Deo consilium petere sed Deo dare velle videtur. Quod cum sit supra modum audax & impium, cauendus omnis affectus accedenti ad Deum, qui non sit conformis eius consilio & voluntati.

I. PVNCTVM.

IAM dictum erat ab Historico sacro, *multa prodigia & signa per Apostolos in Ierusalem fieri, vnde metus erat magnus in vniuersis*; sed quod primum narratur certum & determinatum miraculum, sanitas illius viri est qui *claudus ex vtero matris baiulabatur, quem ponebant quotidie ad portam templi quæ dicitur speciosa, vt peteret eleemosynam ab introeuntibus in templum. Is cùm vidisset Petrum & Ioannem incipientes introire in templum, rogabat vt eleemosynam acciperet. Intuens autem in eum Petrus cum Ioanne dixit, Respice in nos; At ille intendebat in eos sperans se aliquid accepturum ab eis. Petrus autem dixit, argentum & aurum non est mihi, quod autem habeo, hoc tibi dabo; In nomine Iesu Christi Nazareni surge & ambula. Et apprehensa manu eius dextera, alleuauit eum, & protinus consolidatæ sunt bases eius & plantæ. Et exiliens stetit & ambulabat, & intrauit cum illis in templum, ambulans & exiliens & laudans Deum.* Act. 3.

Videri possunt quæ sequuntur de conuersione quinque millium Iudæorum, statim post hoc miraculum facta: Sed quod præcipue considerandum modò venit, illud est quod initio refertur, *Petrum & Ioannem ascendisse in Templum ad horam orationis nonam.* Non enim frustra locus & tempus hic singulariter commemorantur, vt videlicet intelligamus illos tùm Apostolos singulari motu qui dicitur Spiritus seu Donum Consilij, fuisse motos vt irent in templum, tali hora, quo loco & tempore tale patrarent miraculum, talemque Iudæorum multitudinem erudirent & conuerterent. Licet enim Deus non sit astrictus locis, temporibus aut personis, sibi tamen eligit aliquando quædam loca & tempora, in quibus illud per aliquos operatur quod aliàs non efficeret. Et quidem verum est quod ait Sapiens vniuersim, *omni negotio tempus est & opportunitas*; sed id lōge certius particulatim de quibusdam agendis quæ Deus vni inspirat aut alteri, certo quodam & determinato tempore cui non deesse, tanti refert, quanti consilium Dei sequi vel negligere. *Consilium Dei spreuerunt apud semetipsos*, dicebat Christus Dominus de illis Iudæis qui prædicante sancto Ioanne Baptista, non erant conuersi, sicut pu- Eccl. 8. Luc 7.

blicani ; Nempe illud erat tempus quo ex consilio Dei conuerti dedebant.

O quam multi sic spernunt consilia Dei, etiam illi ipsi, quod magis mirum est, qui videntur eum consulere suis in negotiis, & rogare vt consulat siue inspiret quid sit ipsis agendum! Quotquot nempe affectus inordinatos aut nimis tenaces retinent, nisi ante deponant quàm consulant Deum, nullum ab eo consilium referunt, nec tam videntur consilium à Deo petere, quàm velle illi dare, *Non Deum sed Deo consulunt.* Qua impietate cùm nihil sit dementius, nihil scelerarius: visa est huius Veritatis Consideratio potētior, si sic proponeretur da componendos animos, quoties Deum adîmus de re aliqua consulendum aut rogandum. Aut componendus ante affectus quàm Deum consulas : aut si cum affectu incomposito Deum consulis, hac te impietate obstringis vt Deo dare consilium magis velle videaris quàm ab eo petere vel expectare.

Ratio rem aperte declarat; Tum enim Deo consulere vel consilium dare velle dicendus est, qui Deo importunè suggerit quod faciat, & eum acriùs permouet ad illud ipsum efficiendum: nam hoc est absolute & vniuersim loquendo consulere cuiuis personæ, quando vel petenti consilium vel non petenti, proponis vltro quid faciat: & rationes adhibendo cur ita faciat, inflectis voluntatem eius in id quod consulis: vnde sicut bonum est opus si bene consulis; sic plane malum, & consulenti pessimum si peruersè cuiquam consuleres; sic enim Sapiens, *facienti* Eccles. 17. *nequissimum consilium, super ipsum deuoluetur.* Longe est autem aliud, Deum orare quantùmuis etiam vehementer & cum ardenti affectu; atque aliud, ipsum adire & rogarè cum tali studio & affectu de quo hîc loquimur, qui scilicet tanta rei quam petit cupiditate teneatur, vt sibi potius Deum quam se Deo subjiciat : qua de prauitate dictum est in prima parte, satisque patet quā sit impium, cùm vel ex ore impio sacra hæc verba profluxe-
2. Macch. 9 rint, *Iustum est, subditum esse Deo :* vel si mauis loquentem de his
Rom. 10. prauis consultoribus audire Apostolum; *Ignorantes*, inquit, *iustitiam Dei, & suam quærentes statuere, iustitiæ Dei non sunt subiecti.* Quasi diceret, qui sic cum Deo agunt vt humanis suis rationibus magis consultum velint quàm Diuinis, videntur velle de Iustitia cum ipso Deo contendere, nec verentur etiam sese quodam-

quodammodo magis iuſtos & æquos profiteri. Hoc nempe eſt quod ſemper præ ſe fert qui ſic alteri conſulit, vt ſuo illum conſilio velit ad ſe pertrahere.

II. PVNCTVM.

SED *qui cum affectu incompoſito Deum conſulit, ſic vellet ſi poſſet, Deo ſuggerere quid faciat, atque ad illud ipſum faciendum permouere.*

Vellet enim Deum ſuo conformiter affectui reſpondere, & approbare, & indulgere quod concupiſcit. Et licet verbis non exprimat, licet etiam aliud ore petat quàm quod affectu deſiderat, tamen Deus qui affectum magis conſiderat quàm verba ſibi loquentium, videt in illius animo qui ſe rogat, ſic efformatum affectum vt ſi auderet, plane ſuggereret Deo quid ſecum ageret: atque vt ipſum quod ſuggerit ageret, quantum in ſe eſt permouere. *Quid clamas ad me,* dicebat Dominus Moyſi, cùm tamen nihil iſte prorſus oraret; ſed vt optimè ait ſanctus Gregorius, *valentiores voces apud ſecretiſſimas aures Dei non verba faciunt ſed deſideria.* *Exodi 14.*

Atq; illi propterea qui ſic aliud deſiderãt & aliud orant, dicuntur eſſe *duplici corde & labiis ſceleſtis*; dicuntur *accedere malignè ad Dominum, & cor eorum plenum eſſe dolo & fallacia:* de quibus vide Eccleſiaſticum, primo & ſecundo capite: Satis hîc fuerit ad plenam propoſitionis elucidationem illud expendere quod expreſſe habet S. Auguſtinus de hoc argumento: *Vbique Veritas præſides omnibus conſulentibus te, ſimulque reſpondes omnibus etiam diuerſa conſulentibus. Liquide tu reſpondes, ſed non liquide omnes audiunt. Omnes vnde volunt conſulunt, ſed non ſemper quod volunt, audiunt. Optimus miniſter tuus eſt qui non magis intuetur hoc à te audire quod ipſe voluerit, ſed potius hoc velle quod à te audierit.* *Eccleſ. 1. c. 2.* *L. 10 Confeſſ. c. 26.*

Videſne quid voluntas conſulentis Deum, vellet à Deo? nempe quod ipſa vult non quod ipſe. At quænam eſt illa voluntas niſi quæ affectum habet incompoſitum & deprauatum? Quid eſt autem voluntatem velle potius à Deo quod ipſa velit, quàm quod ipſe; niſi velle Deo ſuggerere quod nobis reſpondeat & indulgeat? Sit fas aut nefas quod petit, hoc vnum æquum ducit quod illa voluntas appetit. O peruerſum peruerſiſſimæ volun-

tatis affectum! peruersus certe affectus qui sic voluntatem corrumpat, sed peruersissima voluntas quæ sic velit Deum sibi attra-
Iob. 21. here! *Numquid Deum docebit quispiam scientiam, qui excelsos iudicat?*

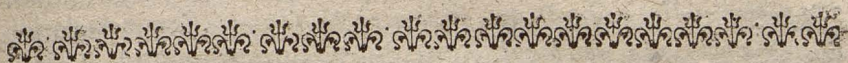
III. PVNCTVM.

QVISQVIS *igitur cum affectu incomposito Deum consulit, non Deum, sed Deo consulit: Non à Deo consilium petit, sed ipsi dare velle videtur:* Quia quod in affectu habet, vellet Deum sibi respondere: vellet quantùm amat illud quod amat, sic persuadere Deo vt idipsum amaret & consuleret, quod est tam verè velle Deo consulere quam vere Deus nobis consulit, quando
Is. 30. quid proponit quod sequamur si velimus. *Populus ad iracundiam prouocans est, & filij mendaces, filij nolentes audire legem Dei, qui dicunt videntibus, nolite videre, & aspicientibus, nolite aspicere ea quæ recta sunt. Loquimini nobis placentia, videte nobis errores. Auferte à me viam, declinate à me semitam, cesset à facie nostra sanctus Israel.*

Plane hoc ipsum est quod dicimus, hoc est quod tractatur in eius animo qui cum affectu male composito Deum adit, siue ipsum immediate adeat siue mediate, interponens quos putabit
Matth. 20. efficaciores ad id obtinendum quod vehementius cupit. *Dic vt sedeant hi duo filij mei, vnus ad dexteram tuam, & vnus ad sinistram in Regno tuo.* Nonne hoc est consulere Christo, quid faciat? Nonne hoc est quod tam sæpe facis quàm sæpe velles non aliud tibi à Deo suggeri quam quod ipse desideras? nonne vides quàm sit hoc peruersum & profanum cùm sic velles *detor-*
In Ps. 64. *quere cor Dei quod semper rectum est, ad prauitatem cordis tui,* vt ait sanctus Augustinus? Cum sic velles habere Deum te sequentem & te illum præcedentem; Cùm sic velles consilia tua diuinis anteferre; Cùm sic velles Deum regere potius quam ab eo
2. Par. 25. regi! *Nùm consiliarius Regis es? quiesce, ne interficiam te:* Sic Amasias cuidam Prophetæ; sic Deus tibi; sic tu Deo; sed quàm longe diuerso modo! Expende pensiculatim, & hæc Apostoli
Rom. 11. verba; *Quis cognouit sensum Domini? aut quis consiliarius eius fuit?*
Eccle. 4. vt fiat tandem quod monuit Sapiens: *Custodi pedem tuum ingrediens domum Dei, & appropinqua vt audias.* Id est, vide quomodo

adeas Deum, quo cordis affectu, vt eum consulas, qua mentis dispositione, vt consulentem audias & sequaris.

Vide in 4. parte, Feria 4. & 5. hebdomadæ 18. Et pro Euangelio Feriæ, In 3. parte, Feria 5. 6. & Sabbato hebdom. 13.

FERIA QVINTA.

DE PRIMA PERSECVTIONE APOSTOLORVM.

ET DE DONO FORTITVDINIS.

Quid faciemus hominibus istis? Comminemur eis, ne vltra loquantur in nomine hoc, vlli hominum. Act. 4.

VERITAS PRACTICA.

Qui non satis audet in magnis, nimis audet in paruis.

RATIO *est, quia qui non satis audet in magnis, non satis fidit Deo.*

Sed qui non satis fidit Deo, nimis audet & in paruis.

Ergo qui non satis audet in magnis, nimis audet in paruis. Aut si quid audet in paruis confisus Deo, sic confidenter audendum in magnis.

I. PVNCTVM.

MIRACVLIS & prędicationibus sancti Petri res Christiana fœliciter admodum progrediebatur; At ecce indignantur Sacerdotes illorum temporum, Magistratus templi, Scribæ, Saducæi, & quotquot nomen Domini non libenter audiebant, iniiciunt manus in Petrum & Ioannem, po-

nunt eos in custodiam, aduocant ambos in concilium suum, interrogant in qua virtute aut in quo nomine claudum sanauerint, comminantur ne vltra loquantur in nomine hoc, iterumque denunciant, ne omnino doceant in nomine Iesu.

Contrà vero Apostoli; *Si iustum est*, inquiunt, *in conspectu Dei, vos potius audire quàm Deum, iudicate; Non enim possumus quæ vidimus & audiuimus, non loqui.* At illi cōminantes tum quidem dimiserunt illos; sed cùm non desinerent à prædicatione & à miraculis; magisque augeretur credentium in Domino multitudo, virorum ac mulierum, fieretque concursus omnium ægrotorum, & sanarētur omnes; Tùm princeps Sacerdotum & Saducæi nouo repleti zelo rursum injiciunt manus in Apostolos & constringunt eos in custodia publica, vnde ab Angelo statim educti & confirmati ad prædicandum, accersuntur iterum à Magistratu, accusantur rebellionis & seditionis, & post multos vltro citroque sermones habitos cæsis denuntiatur, ne omnino loquantur in nomine Iesu, & dimittuntur. *Et illi quidem ibant gaudentes à conspectu concilij, quoniam digni habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati. Omni autem die non cessabant in templo & circa domos docentes & Euangelizantes Christum Iesum.*

Hæc omnia fusius & distinctius, Actuum quarto & quinto capite, ex quibus non modo liquet quàm grauis Apostolorum persecutio fuerit, sed quanta eorum fortitudo & constantia; vt non solùm patienti, sed læto & gaudenti animo contumelias & flagra pertulerint; Quod eò magis mirum est quòd non ita pridem ad
S. Greg. vocem vnius ancillæ primus eorum turpiter Dominum suum ne-
Ps. 117. gauerat. *O verè dextera Domini fecit virtutem, dextera Domini exaltauit eos.*

Donum illud erat fortitudinis quæ ad virtutem eiusdem nominis additur *ad peruincenda difficiliora, & consummanda inchoata, vsque in finem, cum singulari quadam fiducia Diuini auxilij contra-*
2. 2. q. 139. a. 1. *rium timorem excludente*, vt ait sanctus Thomas. Hæc est fortitudo non modo Martyrum sed & eorum omnium qui vocati à Domino ad quæuis ardua munia, sic in eius confidunt potentia & auxilio, vt æque in magnis audeant atque in paruis, quia in illis
Ephes. 6. æque potens est Dominus in quo confidunt atque in istis. *Confortamini in Domino, & in potentia virtutis eius.*

Tu in paruis quidem & faciliotibus satis audes, sed in magnis

& difficilioribus non ita forſan. At vero audi Veritatem propoſitam, *Qui non ſatis audet in magnis, nimis audet in paruis.* Quæ quidem Veritas non idcirco proponitur vt non in paruis audeas, ſed potius vt à teipſo diſcas etiam in magnis audere, cum ſit eadem ratio in vtriſque. Atque hæc ratio magis vrgebit cùm ita concludet tam neceſſario in magnis eſſe audendum ac in paruis, vt ſi non ſatis in illis ſit audaciæ & fortitudinis, nimis in iſtis audeas & præſumas. Sic autem facile declaratur: Qui non ſatis audet in magnis non ſatis Deo fidit, non ſatis ſperat in eius gratia & auxilio: quia ſi certo conſideret ſibi tale affuturum auxilium quale exigit actio quam aggreditur, cur timeret? cur non auderet? *Confortate manus diſſolutas*, ait Propheta, *& genua debilia roborate. Dicite puſillanimis, confortamini, & nolite timere.* Is. 35. Quaſi diceret, idcirco infirmi eſtis corpore & fracti animo, quia timetis: inde vero timetis quia non ſperatis in Deo: at confortamini & iam nolite timere quia vobis non deerit Deus. Sic apte Dauid: *In Domino ſperans non infirmabor*: vnde ſi poſt infirmatus eſſet, Ps. 25. nonne ipſi recte potuiſſes obiicere: Tu non ſperas in Domino, quia in Domino ſperans non infirmaris: atque idcirco hoc vno ſeſe cum Gratia confortabat ſi quando deficeret; *Quare triſtis es* Ps. 42. *anima mea & quare conturbas me, ſpera in Deo.* Nonne tu idem poſſes dicere, nonne huius defectu fiduciæ nimis times, vbi erat audendum ſi Deo confidiſſes?

II. PVNCTVM.

SED qui non ſatis fidit Deo, nimis audet in paruis.

Nimis enim audet qui ſine Deo aliquid quantumcumq; paruum & facile, ſe facturum putat, cum tam expreſſe Chriſtus dixerit, *ſine me nihil poteſtis facere*; vbi ſanctus Auguſtinus, *ſiue* Ioan. 15. *parum ſiue multum, ſine illo fieri non poteſt, ſine quo nihil fieri poteſt.* At quiſquis non ſatis fidit Deo, ſi quid audet in paruis, id audet ſine Deo, id audet quaſi ex ſe poſſit quod paruum eſt & factu facile. O rebellem audaciam quæ numquam longius ſe à Deo disiungit, quàm cum ſe fingit propius ad ipſum accedere per bonum aliquod opus quod à ſe putat factum! Quid iniquius & ſceleratius quam hoc audere, quam dicere de ſuis factis: *Manus noſtra excelſa, & non Dominus, fecit hæc omnia?* Deut. 32.

Quod si dicas, te longe abesse ab hoc crimine, nec omnino putare te aliquid ex te posse in paruis sine gratia, cum id sit ita credendum ex fide: Quæro abs te, vndenam speres illam Gratiam, qua sic confisus audeas vt nihil in paruis dubites? Dices profecto à Scripturis, à promissione Dei, ab eius bonitate & misericordia. Recte omnino: sed insto, cur in magnis ad quæ te vocat Deus non æque speres illam gratiam, cùm sit æque promissa in scripturis, & æque expectanda de Dei bonitate & prouidentia, qui non iuberet aliquid arduum cui sustinendo impar esses, & cui ferendo non conferret gratiam?

Respondebis puto, te non audere magna illa sperare auxilia quibus te nimis indignum iudicas, siue ex conditionis tuæ exiguitate, siue ex peccatorum tuorum magnitudine: tibi satis esse si parua facias, de magnis vero nec posse nec velle cogitationem suscipere. Itane verò te dignum putes cui conferatur in paruis gratia, vt nihil quidquam denegetur quod in istis optes? Itàne te iustum putes, vt nihil vmquam grauius deliqueris propter quod non merearis obtinere quod roges in quibus placeat operam ponere! Itane Deo legem statues vt quidquid de magnis iubeat & promittat, tu quasi tuæ fortunæ faber & salutis author, magna relinquas aliis, tibi parua tantum assumas! Hoc est præsumere, hoc est nimis audere, hoc est non se nosse: nam si te vere peccatorem nosses, vt fingis te fateri, nec minimo gratiæ gradu te dignum crederes, sed potius extremis pœnis, & æternis suppliciis. Tu terra & cinis audes præsumere te dignum Diuinis Gratiis! Tu indurate peccator qui toties Infernum meruisti, etiam nunc audes tantùm tibi palpare, vt non iudices te indignum gratiis quas toties conculcasti? Numquamne audiuisti Apostolum
Hebr. 6. hæc intonantem: *Impoßibile est eos qui semel sunt illuminati, gustauerunt etiam Donum cœleste, & participes facti sunt Spiritus sancti, & prolapsi sunt, rursus renouari ad pœnitentiam. Terra enim proferens spinas & tribulos reproba est & maledictio proxima, cuius consummatio in combustionem.* Et rursum: *voluntarie peccantibus nobis*
Ibid. 10. *post acceptam notitiam veritatis, iam non relinquitur pro pecccatis hostia, terribilis autem quædam expectatio iudicij.* Nonne tu vero sæpe prolapsus es? Nonne tu ille es voluntarius peccator post tot acceptas veritates? Et tamen non timebis! Hoc est nimis audere.

III. PVNCTVM.

QVISQVIS ergo non satis audet in magnis, nimis audet in paruis.

Quia quod eum reuocat ab audendo in magnis, reuocare etiam in paruis deberet: & si quid confidentiam præstat in paruis, præstat ex æquo in magnis, quando videlicet Deus ad illa magna vocat, aut quando coniuncta sunt vocationi vel officio, tunc non minus speranda est in magnis Gratia quàm in paruis; nec timendum quin sit satis potens gratia, cum sit omnipotentis virtus qui vt ait sanctus Bernardus, *in hoc maxime suam omnipotentiam manifestat quod omnipotentes facit omnes qui in se sperant.* Serm. 85. in Cant.

Et certe, sicut infirmitas humana magis cognoscitur quando quis in paruis peccat quam in magnis: ita virtus Diuina clarius innotescit quando in magnis homo plus potest & operatur quàm in paruis. Atque idcirco quia valde expedit nos id probe intelligere, sæpe Deus quos in magnis potentes facit, permittit in paruis infirmari; vt expresse obseruauit sanctus Chrysostomus de sancto Petro, qui cum auderet vocante Christo ambulare super ipsum mare efferuescens, timuit tamen ventum, & in aquas desiliit. Quod quidem ab Isaia magnifice prædicatum habes: *Qui dat lasso virtutem, & his qui non sunt fortitudinem, & robur multiplicat. Deficient pueri & laborabunt, & iuuenes in infirmitate cadent; qui autem sperant in Domino mutabunt fortitudinem, assument pennas sicut aquilæ, current & non laborabunt, ambulabunt & non deficient.* Id est, dum alij qui videbantur fortes & robusti deficient, alij è contra qui erant debiles & infirmi, roborabuntur & nulla vi aduersa concident. Is. 40.

Quamobrem, vt alius ait Propheta, *Infirmus dicat: quia fortis ego sum.* Dicat confidens Deo: Dicat in magnis æque in paruis: Dicat quoties de infirmita sua cogitat: Dicat ad se acuendum: Dicat ad excitandam confidentiam: Dicat ad inchoandum quoduis opus difficile: Dicat ad continuandum: Dicat ad consummandum. Ioel. 3.

Vide suprà in hac 2. parte, Feria 2. Sexagesimæ. In 3. verò, Feria 3 & 5. hebdomadæ 7. Vbi hæ Veritates declarantur:

Non certiùs in ſpem itur, quàm contra ſpem.

Qua facilitate vincimur, eadem vincere poſſumus.

Denique pro Euangelio Feriæ, videnda eſt hebdomada decima tertiæ partis.

FERIA SEXTA.

DE PRIMA ORATIONE PVBLICA ECCLESIAE.

ET DE DONO PIETATIS.

Vnanimiter leuauerunt vocem ad Deum, & dixerunt; Domine tu es qui feciſti Cœlum, & Terram, mare, & omnia quæ in eis ſunt, &c. Act. 4.

VERITAS PRACTICA.

Sicut pietas valet ad omnia, ſic omnia valét ad Pietatem.

RATIO eſt, quia idcirco Pietas valet ad omnia, quod in vſu rerum reſpiciat Deum, & hoc reſpectu valorem & vtilitatem ſpiritalem rebus impertiat.

Sed omnia valent ad hunc Diuinum reſpectum ex ſeipſis eliciendum.

Ergo & valent etiam ad pietatem, ſicut pietas valet ad omnia; quæ certe praxis eſt vtiliſſima.

I. PVNCTVM.

CVM primùm ex Apoſtolis duo, Petrus & Ioannes dimiſſi ſunt è carcere in quem poſt ſanatum Claudum, & conuerſos inde Iudæos plurimos, coniecti fuerant, atque prohibiti

prohibiti ne vltra loquerentur de Domino Iesu; Tunc vt ait Sacer Historicus, *venerunt ad suos*, scilicet Coapostolos, *& annuntiauerunt eis quanta ad eos principes sacerdotum & seniores dixissent. Qui cùm audissent, vnanimiter leuauerunt vocem ad Deum & dixerunt, Domine tu es qui fecisti cœlum & terram, mare & omnia quæ in eis sunt: qui Spiritu sancto per os patris nostri Dauid pueri tui, dixisti, Quare fremuerunt gentes & populi meditati sunt inania? Astiterunt reges terræ & principes conuenerunt in vnum, aduersus Dominum & aduersus Christum eius; Conuenerunt enim verè in ciuitate ista aduersus sanctum Puerum tuum Iesum quem vnxisti, Herodes & Pontius Pilatus cum gentibus & populis Israel facere quæ manus tua & consilium tuum decreuerunt fieri. Et nunc Domine, respice in minas eorum, & da seruis tuis cum omni fiducia loqui verbum tuum, in eo quod manum tuam extendas ad sanitates, & signa & prodigia fieri per nomen sancti Filij tui Iesu.*

In qua quidem oratione apparet vel maxime Pietatis Donum *quo filiali quodam affectu*, vt ait sanctus Thomas, *mouemur in Deum tamquam Patrem:* Eum laudamus in omnibus & benedicimus, etiam cùm nobis aliquid aduersi contigerit, certissimum illud habentes, nihil paternam eius Prouidentiam fugere & nihil nisi bonum à tam bono Patre posse nobis accidere. Qui pietatis affectus etiam ad proximos extenditur, quando, vt videre est in Apostolis & primis illis Credentibus, coluntur omnes vt fratres, & fraternis se iuuant omnes subsidiis. Sic enim expressè habes in consequenti textu historiæ post supra dictam orationem: *Multitudinis autem credentium erat cor vnum, & anima vna: nec quisquam eorum quæ possidebat aliquid suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia, neque quisquam egenus erat inter illos. Quotquot enim possessores agrorum aut domorum erant, vendentes afferebant pretia eorum quæ vendebant & ponebant ante pedes Apostolorum. Diuidebatur autem singulis prout cuique opus erat:* ô pietatem eo magis cõmendandam, quo iam est rarior & magis necessaria!

2. 2. q. 121. a. 1.

Verùm non modo in oratione ad Deum aut in his fraternæ Charitatis officiis pietas exhibetur, sed quod ait Apostolus, ad omnia se extendit, *ad omnia vtilis est*, ad omnia valet; & ad eius amplificandam vtilitatem omnia etiam de suo conferunt, vt habet proposita Veritas. Quod certè est consideratione dignissimum.

1. Tim. 4.

Ac primo quidem expende quod dicitur, idcirco pietatem valere ad omnia quod dùm in vsu rerum, respicit Deum; hic respectus Dei, talem rebus vtilitatem confert, atque ipsarum vsui tam spiritalem & pretiosum impertit valorem, vt quidquid agas quidquid opere tractes quantumuis temporale & terrenum, si pietatem adhibeas, id est, si Deum in eo tractando respicias, si eius statutum ordinem, si voluntatem & nutum attendas, tùm spiritualis efficitur actio, & tanti fit opus meriti, quanta in opere fuerit pietas. Nonne hoc pretiosum & locuples in conspectu Dei?

1. Cor. 3. Hoc ipsum est quod dicebat Apostolus, *super idem fundamentum super-ædificari aurum, argentum, lapides pretiosos, ligna, fœnum & stipulã.* Nempe, quanta est differentia auri & ligni, argenti & fœni, lapidum pretiosorum & stipulæ: tanta potest esse diuersitas meriti & valoris vniuscuiusque rei, seu actionis nostræ prout in illa Deum & Dominum Iesum spectaueris. Si temporalem tantum vtilitatem vel delectationem, vel gloriam, vel simile aliquod transitorium lucrum & commodum in agendo res-*Ecclesi. 14.* picias, hoc est ædificare lignum & stipulam, hoc est *opus operari corruptibile* de quo Sapiens, *quod in fine deficiet, & qui illud opera-* *Is. 59. Agg. 1.* *tur, ibit cum illo.* Hoc est *telas araneæ texere*; hoc est *seminare mul-* *Ier. 4.* *tum & inferre parum.* Hoc est *serere super spinas*; quod Prophetæ multum deplorant. Sed qui *omne quodcumque faciunt in verbo aut in opere, omnia in nomine Domini nostri Iesu Christi faciunt, gra-* *Coloss. 3.* *tias agentes Deo & Patri per ipsum. Et siue manducent siue bibant, siue aliud quid faciant, omnia in gloriam Dei faciunt,* sicut commen-*1. Cor. 10.* dat Apostolus: hi sunt videlicet, qui aurum & argentum & lapides pretiosos inde reportant, vnde alij paleas & fœnum referunt. *Ecclesi. 40.* Hi sunt *operarij sufficientes sibi, quorum vita condulcabitur, & in* *Ioan. 6.* *ipsa inuenient thesaurum,* vt ait Sapiens: Hi sunt *qui operantur non cibum qui perit, sed qui permanet in vitam æternam:* quod consulebat Dominus. Tu quibusnam ex istis velles esse similior?

II. PVNCTVM.

SED *omnia etiam iuuant & valent ad hunc Diuinum respectum ex seipsis eliciendum.*

Nam primò quidem Creaturæ omnes cùm aliquem naturalis

gradum bonitatis contineant, quæ est participatio quædam bonitatis Diuinæ, nos intuitu suo permouent ad Deum Creatorem suum respiciendum & laudandum; *Sic cœli enarrant eius laudem,* Ps. 18.
sic stellæ, sic terra, sic aer & omnia, quando nos ad eum laudandum excitant & pertrahunt, sic vna vox est Creaturarum omnium, aut potius vnus Concentus ex multis vocibus, quo perpetuas laudes Deo celebrant & beneficentiam eius deprædicant. *Tanta hæc formarum varietas atque numerositas specierum in rebus conditis, quid nisi radij sunt deitatis?* ait Diuus Bernardus. Ser. 31. in Cant.
Inuisibilia enim ipsius à Creatura mundi per ea quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur, sempiterna quoque eius virtus, & Diuinitas, inquit Rom. 1.
Apostolus.

Quod & verius est in Creaturis sensibilibus aut etiam ratione præditis in quibus quo plus bonitatis animaduertitur, plus Diuinitatis sentitur; Neque longius à nobis progrediendum est vt intueri Deum possimus, cùm à nobis non longe absit; *In ipso enim* Act. 17.
viuimus, & mouemur & sumus. Quocumque igitur te motu moueas, quemcumque vitæ actum exerceas, quocumque in situ animi vel quauis corporis positione consistas; si non viuis, si non moueris si non existis nisi prorsùs in Deo; nonne in omnibus illum potes respicere? Nonne omnia de suo conferunt ad illum in seipsis contuendum? *Prouidebam Dominum,* inquit Psaltes, *in conspectu meo semper, quoniam à dextris* Ps. 15.
est mihi ne commouear, propter hoc lætatum est cor meum & exultauit lingua mea; insuper & caro mea requiescet in spe. O quantum illi errant qui se tristes futuros crederent si sic Deum semper prouiderent; Nihil lætius, nihil non modo vtilius, & honestius, sed nil etiam iucundius.

III. PVNCTVM.

SICVT igitur Pietas valet ad omnia, sic omnia valent ad pietatem; cùm omnia valeant ad excitandum illum Diuinum respectum, quo fit vt dignitas, valor & tale meritum rebus atque actionibus nostris impertiatur, *vt beatus ille vir, qui sic in omnibus* Ps. 1.
Deum respicit sit velut lignum quod plantatum est secus decursus aquarum quod fructum suum dabit in tempore suo. Et folium eius non defluet: & omnia quæcumque faciet, prosperabuntur.

Maxime vero propterea comparatur palmæ, quæ arbor est adeo fructuosa, vt supra trecentas, vtilitatum diuersæ species
Cant. 7. numerentur, quas cultoribus suis afferat. *Statura tua aßimilata est palmæ*, inquit Sponsus, quasi dicat, ipse situs & minima quæuis actio sic vnitæ Deo animæ mirum quantum prosit ad meritum.
Iob. 19. Sic dicuntur *sicut palma multiplicari dies eorum*, nam licet numero non augeantur, merito tamen crescunt & sic multiplicantur,
Sap. 4. quo sensu dicitur à Sapiente, *senectus venerabilis non diuturna, neque annorum numero computata: cani autem sunt sensus hominis, & ætas senectutis vita immaculata, & consummatus in breui expleuit tempora multa.*

Cant. 7. *DIXI, ascendam in palmam & apprehendam fructum eius.* Dicit, qui serio statuit praxim propositam; Ascendit, qui seipsum supra quod videt in creaturis erigit: apprehendit autem fructum, qui sic erecta in Deum mente, illi vni in omnibus placere studet: quasi hoc vnum haberet studium, hoc vnum tractaret negotium: in quo tractando & conficiendo se beatiorem existimat quam si toti mundo vel cognoscendo vel possidendo vacaret. Sic præcla-
L. 5. Conf. 4 re sanctus Augustinus: *Sicut melior est qui nouit poßidere arborem & de vsu eius tibi gratias agit, quamuis nesciat vel quot cubitis alta sit, vel quanta latitudine diffusa, quàm ille qui eam metitur, & omnes ramos eius numerat, & neque poßidet eam, neque Creatorem eius nouit aut didicit: sic fidelis homo cui totus mundus diuitiarum est, & quasi nihil habens omnia poßidet, inhærendo tibi, cui seruiunt omnia, quamuis nec septentrionum gyros nouerit, dubitare stultum est, quin vtique melior sit quàm mensor cœli & numerator syderum, & pensor elementorum, & negligens Tui, qui omnia in mensura, & numero, & pondere disposuisti.*

1. Tim. 4. *EXERCE teipsum ad hanc pietatem:* Et vide in 4. parte, hebdomada 26. quæ tota est de Pietate seu Deuotione.

Ad Euangelium verò Feriæ, videri debet in 1. parte, hebdomada 4. post Epiphaniam de Paralytico per tegulas summisso.

SABBATO.

DE PRIMA QVÆ REFERTVR IN

ECCLESIA, PERPETRATA CVLPA, SEQVENTIQVE POENA. ET DE DONO TIMORIS.

Dixit Petrus Ananiæ, cur tentauit Satanas cor tuum mentiri te Spiritui sancto, & fraudare de pretio agri? Act. 5.

VERITAS PRACTICA.

Amori potius ab amore timendum est, quàm à timore.

SENSVS EST, *quod amori Diuino quo nempe debemus Deum diligere, maius instet damnum & periculum à falso & supposito quodam amore, vel ab ipso etiam Diuino amore seu potius diuini amoris abusu, quàm ab ipso timore quem multi putant amori repugnare.*

RATIO *est, quia maius est damnum, magisque timendum Diuino amori, si nullus omnino sit amor qui putatur esse Diuinus, quàm si non sit omnino perfectus amor.*

Sed ab amore potius quam à timore de quo est quæstio, prouenire potest, quod nullus omnino sit amor.

Ergo amori potius ab amore timendum est, quàm à timore. Quod sane est diligenter perpendendum.

I. PVNCTVM.

VIR *autem quidam nomine Ananias cum Sapphira vxore sua, vendidit agrum & fraudauit de pretio agri, conscia vxore sua: & afferens partem quandam, ad pedes Apostolorum posuit. Dixit autem Petrus, Anania, cur tentauit Satanas cor tuum, mentiri te Spiritui sancto, & fraudare de pretio agri? Nonne manens tibi manebat, & venundatum in tua erat potestate? Quare*

poſuiſti in corde tuo hanc rem? non es mentibus hominibus ſed Deo. Audiens autem Ananias hæc verba, cecidit & expirauit. Et factus eſt timor magnus ſuper omnes qui audierunt.

Sic Sacer Hiſtoricus in Actis Apoſtolorum, qui & ſimilia narrare pergens de Sapphira vxore, addit iterum: *Et factus eſt timor magnus in vniuerſa Eccleſia, & in omnes qui audierunt hæc.* Et profectò erat quod expaueſcerent omnes ad talem pœnã ſeu potius ad talem culpam! pœna quidem grauiſſima, ſic expirare repentina morte, ſic puniri propter mendacium aut tenacitatem aliquam cupiditatis; ſed culpa longe grauior ſic adhærere cupiditati, ſic diſſimulare, ſic mentiri, ſi velle decipere. Itaque tametſi primo qui viderunt & qui audierunt impoſitam pœnam, timuerint timore pœnæ, cũ tamen poſtea perpenderunt grauitatem culpæ, maieſtatem, præſentiam, & iuſtitiam Dei offenſi, credibile eſt eos magis timuiſſe timore culpæ ſeu timore qui dicitur reuerentialis & filialis, & qui proprie Donum eſt Spritus ſan-
2. 2. q. 19. cti, quo, vt ait ſanctus Thomas, Deum reueremur & refugimus, nos Ipſi Deo ſubducere. Non eſt dubium quin iſte timor qui eſt ipſe amor, ſit perfectior alio quouis timore bono. Sed non propterea tamen quiuis alius bonus timor eſt negligendus, quaſi repugnet Diuino amori quo Deum ſuper omnia debemus diligere. Quin potius ſi quid ſit timendum Diuino amori, *ab ipſo potius amore timendum eſt quam à timore.*

Quæ propoſita Veritas ſic expendi debet, non vt aliquid de dignitate & merito Diuini amoris detrahatur, ſed potius vt magis ille Diuinus amor conſeruetur conſeruato timore ſine quo vix amor vllus eſſe poteſt. Atque hinc Ratio ſumitur cur ſit amori potius ab amore timendum quàm à timore: quia ſcilicet maius imminet damnũ amori Diuino ſi nullus ſit omnino amor, quam ſi non ſit forte perfectus. Quid hac prima propoſitione clarius? nihil enim timetur niſi damnum ſeu malum: Quò vero maius eſt malum aut damnum, eò certe magis timendum eſt & cauendum. Quod verò damnum maius amori Diuino inferri poſſet, quam ſi fictitius & ſuppoſititius pro vero ſumeretur, aut ſi verus eſſet, deſtrueretur, atque à ſeipſo deficeret, ſicque tandem nullus vere eſſet amor Dei, ſed tantum præſumptus, prætentus, adumbratus, & ſimulatus.

Nonne ſatius eſſet aliqua ſaltem ex parte Deum diligere

quam non omnino diligere? Certe à sancto Petro plus diligi visus est Dominus, quàm à cæteris Apostolis, cùm ab ipso quæsitus est an se plus his diligeret: *Simon Ioannis diligis me plus his?* Ioan. 21.
At quis neget melius tamen esse saltem diligere Dominum sicut cæteri diligebant Apostoli, quàm non omnino diligere, sicut Iudæi quibus dicebat Dominus, *Cognoui vos quia dilectionem Dei* Ibid. 5.
non habetis in vobis? ô verbum! verbum penetrabilius omni gladio ancipiti. Expende singula. Cognoui *vos*, & quod *in vobis* Hebr. 4.
non habetis dilectionem, quasi diceret. Ego noui quod non nostis, ego video quid sit intus in corde, & an reuera sit amor, vt vos fingitis, an in specie tantum, apparenter, & simulatè. *Quia ego sum scrutans renes & corda, & dabo vnicuique vestrum secundum opera sua.* Apoc. 2.
Id est, prout quisque opere & veritate diligit, non verbo & fictitiè.

II. PVNCTVM.

SED *ab amore potius prouenire potest quod nullus sit amor Dei, quam à bono timore.*

Tribus id modis prouenire potest; primo, cùm quis aliquem sentit pietatis affectum erga Deum, aut res Diuinas, neque tamen edomitas habet animi appetitiones, aut his edomandis non vacat, vnde nonnullis cupiditatibus & peccatis implicatur; tùm is forte quem sentit pietatis affectum, putabit esse Diuinum amorem, & errabit, illudetur, decipietur; *Nam,* vt ait S. Gregorius, *qui adhuc per illicita desideria diffluit, profectò Deum non amat, quia ei in sua voluntate contradicit.* Hom. 30. in Euang.
Hoc autem sæpe accidit & iis potissimum qui vt sibi videntur aspirantes ad perfectiora, primo suæ ad Deum conuersionis impetu & feruore, alienum à se putant timorem illum qui dicitur initialis, & quo in via, quæ vocatur purgatiua, solemus expurgari à vitiis & concupiscentiis; vnde fit vt quod diximus, dum se putant altius prouehere, deprimuntur interius & grauius ab ipsis suis cupiditatibus demerguntur, quas salubri & sancto timore nesciunt vel nolunt coercere. Hinc aptè sanctus Gregorius: *Praua mens si non prius* Hom. 34. in Euang.
per timorem euertitur, ab assuetis vitiis non emundatur. Atque hunc optabat timorem, qui sic orabat: *Confige timore tuo carnes meas;* Ps. 118.
à iudiciis enim tuis, timui. Sic & ille in lege gratiæ qui aiebat,

1. Cor. 9. *Castigo corpus meum & in seruitutem redigo, ne cùm aliis prædicauerim, ipse reprobus efficiar.*

Secundò, etsi concederemus aliquos vel non ita suis vrgeri cupiditatibus, vt grauius peccent; vel in illis reprimendis nonnihil studij ponere: si tamen propterea sic certi essent se Diuinũ habere amorem vt omnem inde timorem excluderent, excluderent simul amorem si quem haberent: Et hoc ipso quo se ita certos faciunt de suo in Deum amore, vt non dubitent nec timeant: hoc ipso, inquam, deficit & nullus est eorum amor; quia nullus est verus Dei amor, vbi vera est præsumptio spiritus quam Deus execratur: Ibi autem est præsumptio spiritus vbi talis est certitudo amoris, nullus vt sit timor nullumue dubium quin sit amor. Nam cum aperte scriptura dicat de probis etiam & sanctis viris: *sunt iusti atque sapientes, & opera eorum in manu Dei, & tamen nescit* Eccl. 9. *homo vtrum amore an odio dignus sit, sed omnia in futurum seruantur incerta:* quis se ita certum dicat vt non timeat, aut non simul euidenter præsumat? Quid est enim præsumere si sancto credimus L. 2. de Trin. c. 1. Augustino, *quàm quid asserere priusquam veritas pateat?* Quod ita In Ps. 58. nefas est vt inde sanctus Doctor concludat de nulla re præsumendum, *Quando,* inquit, *nec de iustitia,* sit præsumendum, id est, de statu animæ nostræ; vnde in præsumentem manifeste Apostolus; Rom. 11. *Noli altum sapere, sed time.*

Tertiò denique quod magis mirum est, ipse Diuinus amor seipsum quodammodo destruit aut potius à non timente destruitur, quando plus affectat quàm potest & quàm debet. Licet enim non possit talis esse excessus in Charitate vt homo Deum diligat 1. 2. q. 64. a. 4. plusquam debet: cum è contra numquam satis prout debet diligat: potest tamen, inquit sanctus Thomas, *ex parte nostra reperiri quidam excessus quando quis ferretur in Deum supra mensuram suæ condicionis.* Quod egregie docet sanctus Gregorius vt est iam alibi obseruatum: *Cum miro,* inquit, *consilio author ac dispositor noster* 28. Mor. 8. *huic illa largitur quæ alij denegat: alij hæc denegat quæ isti largitur: mensuras sibi positas egredi nititur quisquis posse plusquam acceperit conatur, vt fortasse is cui tantummodo datum est præceptorum occulta disserere, tentet etiam miraculis coruscare.* Et post pauca: *In præcipitio enim pedem porrigit qui mensurarum suarum limitem non attendit: & plerumque amittit & quod poterat qui audacter ea ad quæ pertingere non valet, arripere festinat.* Ac nonnullis interiectis,

Bene

Bene itaque David Propheta intra acceptas ex diuina largitate mensuras pedem cordis presserat, cùm dicebat: Neque ambulaui in magnis, neque in mirabilibus super me. Super se quippe in mirabilibus ambularet, si apparere magnus vltrà quàm poterat quæreret. Super se namque in mirabilibus attollitur qui & in his ad quæ non sufficit, videri idoneus conatur. Bene inter has mensuras etiam in ipsa Paulus prædicationis suæ se latitudine coarctabat cum diceret; Non enim audeo aliquid loqui eorum quæ per me non efficit Christus. Ps. 130. 1. Cor. 15.

Quod & Diuus Bernardus fusè prosequitur in illud Canticorum, *ordinauit in me Charitatem*; postquam videlicet introducta est sponsa in cellam vinariam, periculum erat ne feruentiori Deuotionis æstu vel zelo raparetur, idcirco statim ait ordinatam in se charitatem vt se contineret. Nonne & illud legisti vel iam audiuisti quod ait Dominus apud Kempensem; *Quidam incauti propter Deuotionis gratiam, seipsos destruxerunt quia plus agere voluerunt quàm potuerunt, non pensantes suæ paruitatis mensuram, sed magis cordis affectum sequentes quàm rationis iudicium. Et quia maiora præsumpserunt quam Deo placitum fuit, idcirco gratiam perdiderunt: facti sunt inopes & viles relicti qui in cœlum posuerunt nidum sibi, vt humiliati & depauperati discant non alis suis volare sed sub pennis meis sperare.* Cant. 2. Serm. 49. L. 3 de Imit. Ch. c. 7.

Non sic temere non sic volassent inconsulto, si timorem Domini retinere voluissent, nec suo tantum amori credere quasi amor non esset Diuinus si esset timoratus.

III. PVNCTVM.

AMORI *ergo potius timendum est ab amore quam à timore:* quia videlicet plus amori timendum est, ne nullus omnino sit quam ne sit inchoatus, imperfectus, aut aliqua tantum ex parte mancus. At vero ab amore prouenit quod nullus plerumque sit amor qui putatur esse, imo & quo maior & purior esse fingitur, eo minus reuera est quia totum absorpsit præsumptio, vanitas & elatio, *euanuerunt in cogitationibus suis. QVID niteris bonam ostendere viam tuam ad quærendam dilectionem?* Excellentior est quidem via, Charitas, ad salutem, ad perfectionem, ad omnia: de hoc dubitari non potest: sed excellentior etiam ad Charitatẽ via quæritur, & dum quisque nititur bonam Rom. 1. Ier. 2.

ostendere viam suam ad illam Charitatem, verendum est ne quod quærit perdat, si suam ita deprædicat viam vt vituperet & condemnet alienam.

Zacch. 13. Hæ sunt *plagæ in medio manuum Christi quibus se plagatum dolet in domo eorum qui diligebant ipsum*, id est, qui profitentur ipsum diligere, & tamen dum de dilectione plus aut minus sapiunt quam oporteret, dilectionem scindunt & mysticum Christi corpus plagant.

1. Ioan. 4. At nonne perfecta Charitas foras mittit timorem? mittit sanè, sed non omnem, non castum, non reuerentialem, non filialem qui est ipse amor Diuinus. *Mal. 1.* *Si pater ego sum, vbi est honor meus? & si Dominus ego sum, vbi est timor meus?* Pellit itaque seruilem & initialem illum qui est pœnæ & seruorum, cuius loco sic perfecta succedit Charitas, vt nisi sit perfecta non succedat, neque omnino timorem pellat; sed qua proportione crescit *2. 2. q. 19. a. 10.* Charitas, decrescit ille timor; dumque interim timor manet donec perfecta sit Charitas, tum quidem aliqua ex parte sit manca & imperfecta necesse est, quandoquidem non est perfecta: sed nondum esse perfectam Charitatem in eo qui incipit, vel qui quotidie proficit, non est certe tantum Charitati seu amori Diuino damnum, quantum est illud quod ex amore prouenit si omnis desit timor. Non quod perfecta Charitas non sit melior quam non perfecta, sed quod sit melius non præsumere se Charitatem perfectam habere, sicque ei perficiendæ semper vacare *Phil. 2.* *cum metu & tremore Domini*, ac denique timendo simul & diligendo semper proficere.

Ecclesi 40. Sic forte propterea dictum est à Sapiente; *Non est in timore Domini minoratio*: id est, nihil tibi deperibit à timore bene formato; nam quod ex vna parte Charitas videtur perdere dum se altius non extollit, recuperat ex alia, dum se in humilitate & sancto timore continet. Quamobrem si sapis sic cum sancto Ber- *Serm. 54. in Cant.* nardo semper senties: *In veritate didici nihil æque efficax esse ad gratiam promerendam, retinendam & recuperandam quàm si omni tempore coram Deo inueniaris non altum sapere sed timere. Beatus homo qui semper est pauidus. Time ergo cùm arriserit Gratia time cùm abierit, time cum denuò reuertetur.* Et alibi: *sicut secu- Tract. de donis Spir. sanct.* *ritas vel desidia causa est & mater omnium delictorum, sic timor Domini radix est & custos omniũ bonorum: vnde scriptum est, si non in ti-*

more Domini tenueris te instanter, cito subuertetur Domus tua. Omne namque virtutum ædificium illico vergit in præcipitium, si huius gratiæ amiserit præsidium. Descendit pluuia, & venerunt flumina, & flauerunt venti, & irruerunt in domum illam: & cecidit, & fuit ruina illius magna. Matth. 7.

Vide in 1. parte, Feria 3. hebdomadæ 4. post Epiphaniam. In 2. parte, Feria 6. Septuagesimæ: Feria 2. & 4. Sexagesimæ: Feria 5. primæ hebdom. Quadragesimæ: & alibi passim de sancto timore Domini.

Ad Euangelium verò Feriæ, de Socru Petri sanata, in 1. parte, Feria 5. hebdomadæ 2. post Epiphaniam.

FINIS SECVNDÆ PARTIS IN VITAM DOMINI IESV.

VERITATES PRACTICÆ.

AD DIES FESTOS SANCTORVM QVI INCIDVNT IN HANC SECVNDAM PARTEM.

24. Febr. *DE SANCTO MATTHIA APOSTOLO.*

Et dederunt ſortes, & cecidit ſors ſuper Matthiam, & annumeratus eſt cum vndecim Apoſtolis. Act. 1.

VERITAS PRACTICA.

Sicut in manu Domini ſors noſtra eſt, ſic in ſorte noſtra, manus eſt Domini.

ID EST, Diuina directio, quam ſequamur tanta fidelitate in miniſterio noſtro exercendo, quantam habere oportuit in eo expectando, & ſuſcipiendo de manu Domini.

RATIO eſt, quia idcirco magna opus eſt fidelitate ad miniſterium noſtrum ſuſcipiendum de manu Domini, ne deerremus à viis eius, quæ ſunt viæ ſalutis & perfectionis noſtræ.

Sed niſi eâdem fidelitate ſequamur Diuinam directionem in exercendo miniſterio noſtro, deerrabimus à viis Domini & à viis ſalutis noſtræ.

Ergo tanta fidelitate sequenda est Diuina illa directio in ministerio nostro rite obeundo, quantam habere oportuit in eo expectando & suscipiendo de manu Domini.

I. PVNCTVM.

VÆ suprà dicta sunt fusius in hac parte de electione sancti Matthiæ sic possunt breuiter in tria contrahi, quæ triplicem temporis differentiam complectuntur. Primum ante electionem, quando nominatus fuit cum Iosepho qui eligeretur in locum proditoris Iudæ, nullus è tota turba fuit qui contradiceret, licet multa possent objici quæ retardarent talem nominationem vsque ad aduentum Spiritus sancti. Secundum, in ipsa electione, licet Iosephus qui erat alter Candidatus, tantæ esset probitatis vt vulgo *Iustus* cognominaretur, tamen datis sortibus, id est, coniectis nominum chartulis in vrnam, vt fieri solet, Matthias præelectus est à Domino, *& annumeratus cum vndecim Apostolis.* Tertium denique post electionem, Apostolatus dignitatem cumulauit insignibus meritis de quibus sic sanctus Antoninus; *Fuit in lege Domini Doctissimus, corpore mundus, animo prudens, in consilio prouidus, in sermocinatione expeditus, multorum signorum Patrator, ac tandem Martyr extensis in cœlum manibus spiritum Deo reddidit.*

Infra Octauam Ascēsionis.

1. p. Tit. 6. c. 2.

Congaude sancto Apostolo, venerare sanctitatem, cole Gloriam, imitare virtutem in exercendo ministerio tuo, tanta cum fidelitate quantam adhibere oportet ad illud expectandum & suscipiendum de manu Domini. *Sicut enim in manu Domini sors nostra est, sic in sorte nostra, manus est Domini,* qua nos videlicet regat & cui nos totos regendos in administratione nostri officij relinquamus, sicut non aliter quàm ab Eo ipsum officium seu ministerium fuit acceptandum.

Ratio plane est eadem & digna quæ sæpius expendatur, nempe ad eligendum vitæ statum siue ad acceptandum quodlibet officium & ministerium, opus omnino est magnam adhibere fidelitatem in exquirenda Dei voluntate & sequenda, ne si alium statum acceperimus quàm ille statuerit, deerremus à viis eius, & à

Initio tertiæ partis. viis perfectionis & salutis nostræ : Qua de re fusè in libris de ordine morum & vitæ, nec non in prima parte huius operis, tota hebdomada quinta post Epiphaniam, vbi de sancti Matthæi vocatione, atque in hac etiam parte, infra in considerationibus quæ sunt communes omnibus statibus, quibus hoc vnum addi modo sufficiat quod habet Lessius in eo quem scripsit libro de statu vitæ eligendo; vnde clarè patebit quanti momenti sit statum seu officium ac ministerium suum, fideliter à Domino expetere, & non nisi eo volente suscipere, quantùm quidem eius voluntas hac in *Quæst. 12. Num. 154.* parte potest explorari & cognosci. *Sunt enim*, inquit, *in mente Diuina mille auxiliorum ordines, & mille mediorum series quibus cum quolibet nostrum vti potest, & certissimè nouit quid ex qualibet serie esset secuturum. Nouit enim qua serie mediorum esses salutem consecuturus, cum qua in exitium & damnationem lapsurus. Nouit quod officium, quis locus, quæ habitatio, qui socij, quæ occasiones, quæ studia tibi forent ad salutem, quæ ad perniciem. Salus enim & interitus sæpissimè à re modica & leui occasione pendent. Maximum beneficium est si salutarem mediorum seriem obtineamus, maximum incommodum si ab ea excidamus. Ex illa mediorum serie pendet donum perseuerantiæ sine quo nemo saluatur, cuius præparatio in mente Diuina, est nostra prædestinatio.*

Hæ sunt videlicet viæ Domini, à quibus deerratur quando vitæ status eligitur non consulto & volente Deo. Quomodo verò salus & exitium pendeant à re modica quam nisi Diuina Prouidentia procurauerit vel auerterit, certissimè peribis, *q. 8. n. 97.* sic paulo ante declarat expressius. *Adit quis conuiuium, audit ibi verbum minus sibi honorificum, oritur rixa, occiditur. Alius exit vesperi ebrius vel domum redeat, incidit in aduersarium, contrahitur pugna, confoditur. Alij iter facienti occurrit biuium, eligit viam quæ videtur commodior, incidit in latrones qui viatoribus ibidem insidiabantur, ab his spoliatur & interficitur. Similia quotidie plurima eueniunt: sicut ex minima scintilla sæpe maximus accenditur ignis, ita ex modica occasione sæpissime maxima pernicies. Poterant istæ occasiones innumeris modis à Deo qui omnia præuidet impediri, vel minima inspiratione auerti, nisi se homo reddidisset indignum*, non inquirendo scilicet viam Domini seu vitæ degendæ statum & officium *Ps. 104.* sicut par erat inquirere. *Isti non cognouerunt vias meas, vt iuraui in ira mea, si introibunt in requiem meam.*

II. PVNCTVM.

SED nisi eâdem fidelitate sequamur Diuinam directionem in exercendo ministerio nostro, deerrabimus à viis Domini, & à viis salutis nostræ.

Cur enim deerrasses à viis Domini si statum aut ministerium tuum non accepisses à Domino, nisi quia Domini voluntas erat & Gratia, vt in illo viueres statu? At nonne est eadem Domini voluntas vt in illo quem suscepisti statu recte & perfecte viuas? nonne ob id vel maxime Gratia datur? nonne idcirco directio Domini proponitur? nonne inde Diuina Gloria, tua perfectio, & quidquid ad salutem spectat, in eo vno sistit, vt sicut monet Apostolus, *videas ministerium quod accepisti in Domino, vt illud* Coloss. 4. *impleas?*

An putares satis esse ad tenendam viam Domini si quis in eo quidem esset vitæ statu in quo eum vellet Dominus; nec vltra tamen de recta viuendi via cogitaret? Et quorsum tandem abirent tam crebræ voces Apostoli, vt *videamus vocationem nostram,* 1. Cor. 7. *vt sicut vocauit Deus, ita & ambulemus, & vnusquisque in quo vocatus est, in hoc permaneat apud Deum?* Quid est videre vocationem, quid est secundum illam ambulare, aut in ea permanere apud Deum, nisi sic in ea viuere, vt secundum Diuinam eius directionem & voluntatem viuamus? Quod ita verum est vt satius esset non cognouisse viam Domini in statu eligendo, quàm non eam tenuisse in colendo statu prout à te coli volebat Deus. Vnde idem Apostolus: *Quandoquidem ego sum Gentium Apostolus, mini-* Rom. 11. *sterium meum honorificabo.* Quasi diceret: non ita meum duco quod sim Gentium Apostolus, cùm ignorem quamdiu me talem esse voluerit Dominus, quàm donec talis fuero, recte perfungar hoc munere, & tam fideliter illud obeam, vt sicut mihi est honorificum munus, ita & ego munus honorificem.

III. PVNCTVM.

SICVT igitur in manu Domini sors nostra est & ministerium, vt ab illa fideliter quodcumque Dominus voluerit, acceptemus: sic in sorte nostra & ministerio, manus est Domini & directio quam sequa-

mur eadem prorsus fidelitate : Quia eadem est ratio & suscipiendi muneris à manu Dei, & exercendi per manum eius, ne alioquin videlicet à viis Domini aberremus, & ne nobis obiiciatur in nostris inde nascentibus malis: *Numquid non istud factum est tibi quia dereliquisti Dominum Deum tuum eo tempore quo ducebat te per viã?*

Ier. 2.

Huius fidelitatis exemplum luculentissimum patet in Dauide qui cùm fide Diuina certus esset se Saüli successurum, quidquid ille contrà moliretur; sic tamen se obseruabat & Diuinæ directioni collaborabat in omnibus, vt nihil eorũ prorsus omitteret quæ quisque consultissimus prouideret, nihil plane committeret quæ supremam prouidentiam anteuerterent aut retardarent. *Pes meus stetit in directo* : quasi diceret, neutram in partem declinaui, sed rectà quò me ducebat Deus per occurrentes quoslibet casus, eò semper dirigebar. Quod & ante pari fidelitate Iob præstitit qui vt documento nobis esset similis obseruantiæ, sic de se loquebatur: *vestigia eius secutus est pes meus, viam eius custodiui, & non declinaui ex ea.*

Ps. 25.

Iob. 23.

Admirabile vero est, atque ad hanc quam consideramus Diuinam directionem religiosissimè obseruandam, singulare prorsus exemplar quod refert sanctus Paulinus in Epistola ad Macharium de Valgio quodam sene Cathecumeno postea Victore appellato, qui cum solus è naufragio in naui iactabundus, mare æstuosissimum oberraret, sic eum Christus Dominus saluum & incolumem in portum duxit, vt indicaret singula quæ ab ipso fieri secum vellet, faceretque bonus senex cum Christo quod Christus cum sene conficiebat. Non poterat solus senex, nolebat solus Christus, simul ambo rem peragebant. Si essent explicanda vela, vela pro viribus mouebat senex, tum statim explicabantur & antemnis alligabantur: si sentina exhaurienda, parabat senex situlam, indeque educebat, quantum semel aut iterum posset, tum siccatam illico nauim cernebat, sicque in aliis nauigandi muniis se strenuum exhibebat, vt manus Christi manifestè quidem cerneretur manum senis ad opus admouere, sed & manus senis ad Christi manum erat adiungenda. *Dixi, Deus meus es tu, in manibus tuis sortes meæ.*

Epist. ad Macariũ.

Ps. 30.

Vide suprà citatos conformes locos.

DE

DE SANCTO IOSEPHO, SPONSO BEATÆ VIRGINIS.

Die 19. Martij.

Vide in prima parte, Sabbato primæ hebdomadæ Aduentus Domini: quibus aptari poteſt & ſequens Veritas.

DE SANCTO IOACHIMO, PATRE B. VIRGINIS.

Die 20. Martij.

Laudemus viros glorioſos & parentes noſtros in generatione ſua: Qui de illis nati ſunt reliquerunt nomen narrandi laudes eorum. Eccleſ. 44.

VERITAS PRACTICA.

Affinitas ſanctitatis cum Beatiſſima Virgine, magis æſtimanda, quàm ſanguinis.

RATIO eſt, quia non poteſt æſtimari affinitas ſanguinis cum Beatiſſima Virgine, niſi propter bonum quod eſt, vel honeſtum vel vtile vel delectabile.

Sed illa triplex ratio boni, melius reperitur in affinitate ſanctitatis quàm ſanguinis.

Ergo magis eſt æſtimanda.

I. PVNCTVM.

TANTA eſt dignitas Beatiſſimæ Virginis Matris vt quicumque eam contingant ſanguine, dignitatem & nobilitatem inde hauriant ſingularem; quamobrem cùm

inter omnes, Pater eius sanctus Ioachimus attingat eam propius, nobiliorem etiam inde extrahit Claritatem, & ampliori meretur à nobis honore coli. Verùm cùm non modo sanguinis sed & sanctitatis affinitate sanctissimam Filiam suam Pater optimus tangat, sitque hæc sanctitatis affinitas longe maior quam sanguinis, erit ad gloriam sancti Ioachimi nobilius, & ad profectum nostrum accommodatius si in veritate proposita attente consideranda tantùm immoremur. Sic ergo est, *Affinitas sanctitatis cum Beatissima Virgine magis est æstimanda quàm sanguinis.*

Tota enim ratio æstimandæ cuiuslibet rei atque adeo affinitatis humanæ in id recidit, vt quantum est in illa re boni, tantum æstimetur; bonum autem cùm sit triplicis generis, vel honestum, vel delectabile, vel vtile, hinc profecto sequitur vt quantum honesti, quantum vtilis, & delectabilis boni reperitur in hac humana cognatione, tanta erit & ratio illius æstimandæ. Sic regia dignitas cùm abundet istis bonis, omnium opinione suprema est inter humanas & politicas, cæteræque hominum conditiones & status tanto habentur in pretio quanta est illorum ad regiam propinquitas & accessio. Quamobrem vide hîc quantus sit honos, quanta vtilitas & quanta vitæ iucunditas Patrem esse illius Virginis quæ Mater est Dei. Certe sicut nulla vmquam nobilior Mater matre Dei, sic nullus Pater nobilior patre Matris Dei. Quod si veteres illi Patriarchæ Abrahamus, Isaacus & cæteri tanto apud posteros in honore sunt habiti quod ad Christi Domini stirpem spectarent, quanto maior est sancti Ioachimi honos qui Dominum Iesum eò propior contingit sanguine quò posterior est tempore.

Quanta porro vtilitas in Beatissimum Virum emanarit, cogitare licet ex precibus & meritis sanctissimæ Filiæ quæ haud dubie non ingrata erat, & Gratitudinis debitum suo apud Deum merito persoluebat. Restaret de vitæ iucunditate dicere nisi satis notum esset cogitanti, nihil esse posse Parenti iucundius quam amabilem prolem, & cum maxime proles diu fuit expectata, cùm antè longis expetita votis, & iis corporis atque animi dotibus exornata, quibus inter omnes Creaturas eminebat Virgo pulcherrima simul & sanctissima.

Sit ergo nobis vel hoc etiam nomine plurimùm commendandus sanctus Ioachimus, quòd Illam omnium proxime, san-

guinis affinitate contingat, quæ quantùm in ſe boni continet & honeſti ſimul & vtilis & iucundi, quod certe eſt vtrobique præcipuum & ſingulare, tantùm à nobis meretur coli.

II. PVNCTVM.

SED illa triplex ratio boni, melius reperitur in affinitate ſanctitatis quàm ſanguinis.

Dicitur affinitas ſanctitatis inter eos qui non modo ſunt in Gratia ſanctificante, ſed virtutum omnium actibus & præcipue Charitatis, conantur in dies ſanctiores fieri & perfectiores, ſicut ſanctiſſima Virgo quotidie imo & per horas & momenta creſcebat Gratia, meritis, & omni ſanctitatis modo. Habent cum illa igitur affinitatem quotquot ſancti ſunt, id eſt, in Gratia & Charitate conſtituti, & eo quidem maiorem quo ſanctitate propiùs ad eam accedunt. Verùm, tanta eſſe dicitur illa affinitas vt minimus eius gradus ſuperet omnem ſanguinis affinitatem, quia videlicet plus continet boni honeſti, vtilis, & delectabilis.

Ac de honeſto patet, cùm tota ratio boni honeſti ſit in ea conformitate quam res habet ad rationem humanam & Diuinam: nihil autem ſit conformius rationi vel humanæ vel Diuinæ, quam hominem in eo eſſe ſtatu quo Deum Creatorem ſuum præcipuè colat, & ſingulariter ab eo diligatur, ſicque rectius ad finem cui conditus eſt, æternamque Beatitudinem perueniat: quod non alio verius præſtatur modo quàm per Gratiam illam Sanctificantem quæ adiunctam habet Charitatem & alios virtutum actus, qui quo ſunt numero plures & merito præſtantiores, eo & illa boni honeſti ratio cenſetur amplior.

Bonum hîc vero vtile ſuprà quam etiam in humana cognatione longe vberius reperitur, cùm bonum illud ſit animi non corporis, ſit æternum non temporale, ſit Diuinum non humanum; imo vtrumque ſimul & animi & corporis, temporale & æternum, humanum & Diuinum. Nam quanta quanta eſt Diuinæ merces amicitiæ, Diuinæ fœcunditas vnionis, & Diuinæ viſionis amplitudo, tanta eſt huius ſanctæ per omne tempus & in omnem æternitatem affinitatis vtilitas.

Delectabile porro eſſe quis dubitet ſupra omnem humanæ vitæ iucunditatem cùm ſit ipſa poſſidenda Beatitudo cuius ſemen

est Gratia, & cuius fructus est vita æterna, & gaudium ipsius Dei, quod nemo tollat à nobis.

Quod quidem triplex Boni genus in hac sanctitatis affinitate contentum peropportunè simul coniunxit Sapiens sub nomine
Sap. 7. Sapientiæ de qua dixit: *Venerunt autem mihi omnia bona pariter cum illa, & innumerabilis honestas per manus illius, & lætatus sum in omnibus, quoniam antecedebat me ista sapientia, & ignorabam quoniam horum omnium mater est. Quam sine fictione didici & sine inuidia communico, & honestatem illius non abscondo. Infinitus enim thesaurus est hominibus, quo qui vsi sunt, participes facti sunt amicitiæ Dei, propter disciplinæ dona commendati.* Itane æstimas illum statum?

III. PVNCTVM.

AFFINITAS *ergo sanctitatis cum Beatissima Virgine magis est æstimanda quam sanguinis*; cùm quidquid æstimandam facit affinitatem sanguinis magis reperiatur in alia, videlicet triplex Boni ratio quæ est honesti, vtilis & delectabilis.

Sic aperte S. Ioannes Chrysostomus de Timotheo quem suum
Hom. 7. ad pop. sæpe Apostolus filium vocat: *Non fuisset*, inquit, *tam beatus Timotheus si Pauli filius à natura fuisset, quàm nunc est admirabilis, quoniam secundum carnem nihil ad ipsum attinens, per Cognationem quæ est secundum religionem, in ipsius se adoptionem induxit, cum sedulitate disciplinæ illius characteres in omnibus seruans.*

Neque hinc deperit aliquid gloriæ sancto Ioachimo Patri sanctissimæ Virginis, imo multum accrescit, cùm non modo eam attingat sanguine sed & sanctitate. Et patebat quidem eius sanctitas antequam filia nasceretur, cum totus esset in precibus, & partiendis in pauperes bonis suis, qua pietate tantum promeruit apud Deum, vt illam sibi, nobisque omnibus progenerarit filiam. O quale viri promeritum! ô quanta totius humani generis erga talem Virum debet esse gratitudo cui talem debet filiam, quam suam agnoscit Matrem! At vero cum hæc ei diuinitus nata est cùmque suo vitæ exemplo, suis precibus & meritis, sanctitatem patris haud dubiè, tam potenter promouerit quam erat potens & gratiosa: quis mente complecti possit quò ille perfectionis ascenderit?

In obitu tandem postremoque die perfungendo, quæ illi non subsidia detulit obsequentissima filia? quibus eum expirantem orationibus non est comitata vt eò Beatitudinis excelsiorem in cœlo gradum obtineret, quò depressiorem in terris eum videreat & sanctiorem? Nisi enim dum viueret Sanctitatem coluisset, nihil illi fateor ad Beatitudinem, ne quidem continuatæ per totam vitam filiæ preces, potuissent; sed cùm, vt dictum est, non minus Sanctitate quam Sanguine Filiam attigerit, duplici hac affinitate ita colendus est vt discamus tamen maiorem hanc esse magisque æstimandam Sanctitatis affinitatem quam sanguinis. Quod ita verum est, vt si quis affinitate tantum sanguinis contingeret Beatissimam Virginem, & non sanctitatis, inferior esset & disiunctior ab illa Virgine quam qui tantum ad illam accederet propinquitate Sanctitatis & non sanguinis.

Quod minime mirum videri debet cum illud ipsum de eadem Sanctissima Virgine circa Filium dici possit, vt iam supra notauimus; Nempe si hoc tantum haberet quod eius Mater esset, & non sancta Mater, minùs ad illum accederet quàm qui Sanctus esset; *Quæ est Mater mea, aut qui sunt fratres mei*, dicebat Ille, cum Matth. 12. de Matre sua interpellaretur, *Et extendens manum in discipulos suos, dixit: Ecce mater mea & fratres mei: Quicumque enim fecerit voluntatem patris mei qui in cœlis est, ipse meus frater, & soror, & mater est*; Quasi diceret, si mea carnalis mater non faceret voluntatem Patris mei, non ita mihi diceretur mater aut propinqua, sicut qui faceret Patris voluntatem.

Sic sanctus Hieronymus, *non negat Matrem*, inquit, *sed docet carni spiritum præferendum*. Vbi & Diuus Chrysostomus; *Vna nobilitas est, Dei facere voluntatem*. Itemque Beda: *Christus docet re-* Luc. 11. *ligiosiorem cordium copulam quàm corporum*. Et cum alias prædicaretur beatus venter qui talem portasset filium, & vbera quæ suxisset; *Quin imo*, inquit, *Beati qui audiunt verbum Dei & custodiunt illud*. Quod explicans sanctus Chrysostomus; *Non est responsum*, inquit, *repudiantis matrem, sed ostendentis quod nihil ei partus profuisset, nisi fidelis fuisset*. Sic rursum Beda: *Dei genitrix, inde quidem beata quod Verbi incarnandi ministra temporalis: sed inde multa beatior, quia eiusdem semper amandi custos æterna*.

Sed omnium excellentissimè S. Augustinus post relata Christi Tr. 10. in Verba: *Ergo*, inquit, *& Maria, quia fecit voluntatem Patris. Hoc in* Ioan. 10.

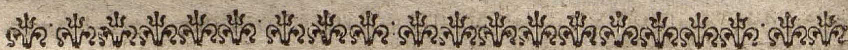
ea magnificauit Dominus quia fecit voluntatē patris, non quia caro genuit carnē. Intendat Charitas vestra: Propterea cùm Dominus in turba admirabilis videretur faciens signa & prodigia, & ostendens quid lateret in carne, admiratæ quædam animæ dixerunt, fœlix venter qui te portauit: Et ille, imo fœlices qui audiunt verbum Dei & custodiunt illud. Hoc est dicere: Et mater mea quam appellastis fœlicem, inde fœlix, quia verbum Dei custodiuit: non quia in illa verbum caro factum est, sed quia custodit illud ipsum verbum Dei per quod facta est, & quod in illa caro factum est. Homines non gaudeant prole temporali, exultent si spiritu iunguntur Deo. Et alibi: *Beatior fuit Maria percipiendo fidem Christi quàm concipiendo carnem Christi. Materna propinquitas nihil Mariæ profuisset, nisi fœlicius Christum corde quam carne gestasset.* Sanctus denique Iustinus in quæstionibus, *non matrem debito honore fraudat Dominus, sed docet qua ex Maternitate virgo sit beatissima.*

L. de sancta Virg. c. 2.

q. 536.

Quæ cum omnia propositam valde confirment Veritatem, videsne anime quantum tibi ex Sanctitate boni accedat, qui dum sis sanctus, propior eris Beatæ Virgini quàm propinquus eius, cui deesset sanctitas: Imo propior eris ipsi Christo Iesu, quàm eius esset Mater, si sancta non esset. O Sanctitatem supra res omnes creatas exoptandam, cùm supra Patrem Virginis matris, aut ipsam Dei supra Matrem, qua dignitate nihil sublimius, ipsa tamen Sanctitas præstet & emineat.

Vide in hac 2. parte, Feria 6. post Cineres, vbi de Sanctitate. Et in 3. parte. Die 26. Iulij de sancta Anna.

Die 21. Martij.

DE SANCTO BENEDICTO.

Inter Benedictos benedicetur. Ecclesi. 24.

VERITAS PRACTICA.

Inter benedictos benedicetur, non cui melius omnia: sed qui ex omnibus melior.

SENSVS & RATIO *est, quod ex multis qui putantur in*

hac vita benedicti, ille est vere benedictus dicendus, non cui fœlicius succedunt omnia, aut qui pluribus abundat bonis, sed qui rebus aut successu rerum meliùs vtitur.

Sed non est melior rerum aut bonorum vsus quam si ipse qui ea recipit, fiat ex eis melior & sanctior.

Ergo inter benedictos benedicetur non cui melius omnia, sed qui ex omnibus melior: sicut ipse sanctus Benedictus.

I. PVNCTVM.

FVIT *Vir vitæ venerabilis*, inquit sanctus Gregorius, *GRATIA BENEDICTVS ET NOMINE: ab ipso suæ pueritiæ tempore cor gerens senile: ætatem quippe moribus transiens, nulli voluptati animum dedit, sed dum in hac terra adhuc esset, quo temporaliter libere vti potuisset, despexit iam quasi aridum mundum cum flore: qui liberiori genere ex prouincia Nursia exortus, Romæ liberalibus literarum studiis traditus fuerat: sed cùm in eis multos ire per abrupta vitiorum cerneret, eum quem quasi in ingressu mundi posuerat, retraxit pedem, ne si quid de scientia eius attingeret, ipse quoque in immane præcipitium totus iret. Despectis itaque literarũ studiis, relicta domo rebusque patris, soli Deo placere desiderans, sanctæ conuersationis habitum quæsiuit: Recessit igitur scienter nesciens, & sapienter indoctus.* Tum de vita eius & miraculis sanctus ille Doctor toto Dialogorum secundo libro. Sed ex illis paucis, imo ex solo Nomine cui res respondet, satis superque rerum est quæ considerentur.

2. l. Dial. c. 1.

Quid est enim *Gratiâ BENEDICTVM esse & nomine* nisi tantis donorum cœlestium abundare benedictionibus vt per Antonomasiam & excellentiam præ cæteris BENEDICTVS sit dicendus! Et certe legi non possunt sine stupore animi, quæ de sancto Viro tam mira & stupenda referuntur; siue sanctitatem vitæ respicias, siue miraculorum multitudinem, siue Ordinis quem instituit religiosi præstantiam; Quæ à nobis quidem fusius in vernacula meditatione descripta sunt. Verùm, quod mihi modo ex omnibus magis admirandum & ad praxim accommodatius venit, non est illa Gratiarum copia, non bono-

rum etiam spiritualium abundantia, nec fœlices instituti progressus ordinis : sed rectus & probatus rerum omnium vsus, quo non ad priuatam ille gloriam & singularem nominis commendationem, aut simile aliquod singulare commodum; sed ad suam sanctitatem, ad communem totius Ecclesiæ prouentum & æternam animarum salutem, quæcumque sibi cœlitus donarentur & acciderent, deriuabat. Hoc est reuera benedici; Hoc est esse *Benedictum Gratia & nomine:* Hoc est quod de sapientia seu de sapientiori Viro scribit Sapiens, *inter Benedictos esse benedictum; NON cui melius omnia fiant & succedant, sed qui ex omnibus fiat melior.*

Ratio præsupponit quod in comperto est, plures Benedictionum reperiri species quibus benedici contingat in hac vita.
Is. 3. Sunt enim primo benedictiones quæ dicuntur mundi, seu quæ à mundo & mundanis dantur, *cùm*, vt ait Propheta, *iustificatur*
Luc. 6. *impius & iniquus laudatur in iniquitate sua. VAE cum benedixerint*
Mal. 1. *vobis homines. MALEDICAM benedictionibus vestris.* Deinde sunt benedictiones terrenæ & temporales de quibus frequens est mentio in Scripturis. Ac denique dicuntur à Domino benedici qui plures vel singulares Gratias ab eo recipiunt siue in suum
Ps. 23. siue in aliorum vsum; *hic accipiet benedictionem à Domino*, quasi diceret, non à mundo, non à terra, non ab hominibus, sed à Domino cuius quidem benedictio longe est aliis præferenda, ratione dantis & doni; Sed tamen nisi recte quis datis donis vtatur,
Ps. 108. quid prodest illi benedictio? audi Psalmistam: *Et dilexit maledictionem & veniet ei: & noluit benedictionem & elongabitur ab eo. Et induit maledictionem sicut vestimentum, & intrauit sicut aqua in interiora eius, & sicut oleum in ossibus eius.* Putasne sit aliquis qui nolit benedictionem Domini & qui maledictionem diligat? non aliter est putandus quam qui accepta benedictione abutitur & in maledictionem conuertit, sicut Iudas traditor de quo est totus ille Psalmus.

Non est itaque satis ad veram benedictionem, siue vt quis vere benedictus dicatur, si benedictionem à Domino accipiat, si multa, vel singularia, si rebus abundet, si prosperis gaudeat euentibus: Sed si accepta benedictione & omni rerum abundantia fuerit recte vsus, multi enim benedicti à Domino, sed inter benedictos ille vnus benedicetur, qui cum Diuina Gratia sic bonis datis

tis bene vtitur vt quod est in Scriptura, *Dominus impleat in eo benedictionem suam.* Inchoata est in aliis benedictio, sed impletur in recte vtentibus. *Tob. 7.*

II. PVNCTVM.

IAM *verò, non est melior rerum aut bonorum vsus, quam dum ipse qui bona recipit, fiet ex eis melior & sanctior.*

Nam primò, etsi quis non abuteretur bonis in vitium, sed tantum in temporale commodum, quis non videt non hunc esse finem propter quem sua Deus communicat qui *vniuersa propter semetipsum operatur?* Deinde si dixeris id Deo fore gloriosum, dummodo Deum inde laudes & ames: at quænam eius laus dignior quàm à digniori & meliori animo quem ipse Deus suis benefactis semper prætendit & prouocat quantum in ipso est, vt ait sanctus Psaltes, *Etenim benedictionem dabit legislator. Ibunt de virute in virtutem.* Et Apostolus: *Benedixit nos in omni benedictione spirituali in cœlestibus: vt essemus sancti & immaculati in conspectu eius in Charitate.* Videsne finem quem habet Dominus qui benedicit? Potestne vero esse alius illo melior? Et quando esset alius finis, deberetne is qui recipit benedictionem, aliud in ea spectare quam quod is spectat qui benedicit? *Pr. 16.* *Ps. 83.* *Ephes. 1.*

O quam acutè Sapiens: *Compedes in pedibus, stulto doctrina, & quasi vinculum manuum super manum dextram:* Id est, qui nescit recte vti suis animi dotibus & quibuscumque donis acceptis, perinde est ac qui pedibus manibusque constrictus, suorum vsu membrorum priuaretur. Nescit autem illis animi donis recte vti qui non inde sapientior & melior efficitur. *Ecclesi. 21.*

Quod & paulò antè, Idem Sapiens, sit per auari similitudinem luculenter expresserat: *viro cupido & tenaci sine ratione est substantia, & homini liuido ad quid aurum? Qui sibi nequam est, cui alij bonus erit? & non iucundabitur in bonis suis. Qui sibi inuidet, nihil est illo nequius, & hæc redditio est malitiæ illius.* Quasi diceret, hoc est esse sibi malum, non esse bonum ex bonis suis: hoc est sibi velut inuidere, quando quis mauult parcere suis bonis, quàm inde sibi benefacere ac prodesse. *Ibid. 14.*

III. PVNCTVM.

INTER *benedictos igitur benedicetur non cui melius omnia, sed qui ex omnibus melior,* qui sic omnibus datis & acceptis recte vtetur, vt ex omnibus & singulis sanctior, humilior, ad omne virtutis exercitium paratior, & vt ait Apostolus, *vas sit in* 2. Tim. 2. *honorem sanctificatum, & vtile Domino, ad omne opus bonum paratum.* Hoc est non modo benedictionem accipere & implere, sed in ipsam quodammodo transire benedictionem, vt ait Dominus per Prophetam: *Saluabo vos, & eritis benedictio,* Id est, sic inter benedictos benedicemini vt ipsa sitis benedictio, non modo quia plus aliis benedictionis accipietis, sed quia benedictione acceptâ melius vtemini, quando ad vestram salutem & perfectionem, eius vsum conuertetis: sic enim sancti & salui facti, verè tùm eritis ipsa benedictio, cuius finis & effectus est sanctitas & salus vestra.

Zacch. 8.

Ps. 127. *Ecce sic benedicetur homo qui timet Dominum;* qui timet scilicet Osee 2. quod dixit Dominus de his qui suis abutuntur donis: *Quia ego dedi ei frumentum & vinum & oleum, & argentum multiplicaui ei,* Ibid. 8. *& aurum, quæ fecerunt Baal.* Et ibidem: *argentum suum & aurum suum fecerunt sibi idola vt interirent.* Nec non quod dixit Domi- Luc. 12. nus in Euangelio: *omni cui multum datum est, multum quæretur ab eo: & cui commendauerunt multum, plus petent ab eo.* Hoc enim si vere times, sic intentus tibi eris in omnibus vt quemadmodum accepisti à Domino vt loquaris & agas, sic omnino perficias; sicq; Deut. 28. fiet quod precabatur Moses, *Benedictus eris tu ingrediens & egrediens:* id est, vniuersim in omnibus, & singulatim in vnaquaque actione, dum eam inchoando, tu propones cum Gratia quod est perfectius, & finiendo recoles an id effeceris.

Vide in 1. parte, hebdomada 5. post Epiphaniam vbi duabus consequentibus Feriis hæ duæ Veritates proponuntur:

Gratitudo animi nulla formari potest digna beneficio Vocationis, nisi se animus dignè cōformet Vocationi.

Non est minus perfectæ mortificationis, bene vti rebus, quàm omninò non vti.

IN FESTO ANNVNTIATIONIS B. MARIÆ VIRGINIS.

Die 25. Martij.

QVÆ tribus primis Aduentus hebdomadis propositæ sunt Considerationes & Veritates, siue de Mysterio Incarnationis, siue de Annuntiatione Mysterij, hûc opportunè referri possunt: quibus & nonnullas in pauca contractas addimus, quas vnicuique promptum erit aliunde latius producere.

DE CVLTV BEATÆ VIRGINIS.

IN PARVIS REBVS.

Missus est Angelus Gabriel à Deo in ciuitatem Galilææ, cui nomen Nazareth, ad Virginem desponsatam Viro, cui nomen erat Ioseph, de domo Dauid, & nomen Virginis, Maria. Luc. 1.

VERITAS PRACTICA.

Sui quisque cultus ac pietatis in Beatam Virginem, sæpe fidem facit majorem in paruis, quàm in magnis.

RATIO *est, quia majorem sui cultus ac pietatis fidem is facit, qui magis indicat se purè colere Beatam Virginem.*

Sed sæpe id magis indicatur in paruis quàm in magnis.

Ergo sui quisque cultus ac pietatis in Beatam Virginem, fidem sæpe majorem facit in paruis quàm in magnis. Quod præsertim Adolescentibus, aut plebeis viris, aut incipientibus est opportunum.

I. PVNCTVM.

VID sibi voluit Euangelista, inquit sanctus Bernardus, homilia prima super MISSVS EST, *Quid sibi voluit tot propria nomina rerum in hoc loco, tam signanter exprimere? Credo quia noluit nos negligenter audire quod tam diligenter studuit enarrare. Nominat si quidem nuncium qui mittitur, Virginem ad quam mittitur, Sponsum quoque Virginis; amborumque genus, Ciuitatem, ac regionem propriis designat nominibus. Putasne aliquid horum superuacuè positum sit?* Tùm Ille sigillatim de vnoquoque disserit. Sanctus vero Petrus Chrysologus sic de his vni-
Serm. 140. uersim: *Locum, tempus, personam, sanctus Euangelista designat, vt relationis Veritas manifestis ipsarum rerum comprobetur indiciis.* Sic enim fit sæpius vt dum minutiora quæque recensentur, apertius innotescat quod narratur, quàm si maiora tantum proferrentur. Adde quod, vbi Mysterium describitur, in quo quæ magna sunt, facta sunt parua: & quæ parua erant, facta sunt magna, conuenientissimum fuit sic parua magnis jungere, vt paruis magna dignitatem conferrent, & magnis parua fidem astruerent. Denique nihil ad cultum Beatæ Virginis designandum aptius, quàm vt intelligamus sic magna esse paruis annectenda, vt neutra sibi præiudicent, sed se vtraque potius iuuent; & magnorum merito, parua nobilitentur: & paruorum numero, magna consistant. Si nostra quidem spectamus debita, nihil tam magnum reddimus quin paruum censeri debeat: Si vero dignitatem eius quam colimus, nihil tam paruum est, quod non magnum fiat illius magnitudine. Nullum est itaque genus officij & pietatis omittendum in eius Cultu, quod præstare possimus cum Gratia.

Nec magna suis sumptibus aut difficultatibus nos deterreant; nec parua suis minutiis nos deludant, quasi nihil esset ad cultum & meritum quod in illis præstatur. Illam enim colimus quæ & satis potens est vt magna quæque compenset, & satis benigna

est vt parua quæque respiciat.

Et quia facilius est vnicuique parua quàm magna præstare, vnde & minus excusabiles sumus, si desimus in his quæ magis possumus; idcirco præcipue in his inuigilandum est, ne quid propositi prætermittamus officij, quamtumcumque sit illud exiguum. Imo quo est magis exiguum, minus omittamus, siue quia vt dixi, facilius est factu, siue quia vt dicendum est ex proposita Veritate, magni est meriti. Sicut enim ex paruis illis *Galilææ, Nazareth, sexto mense*, & aliis minutionibus circumstantiis, sacer historicus historiæ suæ fidem apertiorem facere dicebatur, sic plane sic ex paruis & quotidianis illis quæ potes reddere, *Tu majorem fidem præstabis tuæ deuotionis & pietatis in Beatam Virginem, quàm si forte quid majus esset & dignius.*

Ratio quæ affertur iam supra partim aut infra magis agitatur, in prima scilicet & tertia parte, locis in fine hîc annotatis; vnde hæc pauca in rem præsentem deducuntur. Suæ quisque pietatis in Colendissimam Dei matrem, maiorem facit fidem qui melius & apertius indicat quàm purè illam colat, Id est, vel sincere & ex animo, vel purè propter eius meritum & dignitatem, vel purè propter morum & cordis puritatem, qui certe cultus quocumque horum trium modo sumatur, est excellentissimus & acceptissimus.

Quasi Libanus, inquit, *non incisus vaporaui habitationem meam, & quasi balsamum non mixtum odor meus.* Quasi diceret, Et in me & in meis hoc est quod præsertim eminet vt nihil sit mixtum & infectum, sed pura omnia & sincera, *Virgo erat*, inquit sanctus Ambrosius, *non solum corpore sed etiam mente, quæ nullo doli ambitu sincerum adulteraret affectum.* Nec amare, nec amari: nec quidquam colere, aut à quoquam velle coli, nisi pure & sincere, Hoc est Parthenicum, hoc est Virgineum, hoc est Marianum. *Eccles. 24.* *L. 2. de Virgin.*

II. PVNCTVM.

SED *sæpe id magis indicatur in paruis, quàm in magnis.*

Primo quàm purè & sincere, ex animo, & non verborum tenus: Nam illa parua sunt ordinariè magis voluntaria quàm magna; sunt illa quæ idcirco ex Deuotione dicuntur fieri, quia fiunt voluntariè, seu ex propria potius propensione bene affe-

ctæ voluntatis, quàm ex vlla obligatione vel motiuo extrinsecus aduentante. *Omnis voluntarius & prono animo*, inquit Scriptura, *offerat aurum & argentum & æs, hyacinthum & purpuram, pilos caprarum, pellesque arietum rubricatas.* Id est, siue aurum siue æs offerat, siue purpuram, siue pilos caprearum, quæ certe sunt in se valde diuersa, si tamen voluntario & prono animo offerantur, perinde acceptantur omnia, nisi quod ea quæ magis voluntarie offeruntur, magis etiam placent, quia illa est voluntatis propensio quæ præsertim spectatur. Non est dubium quin si aurum tam propenso daretur animo, sicut æs, aut quid vilius, auri oblatio esset pretiosior, sed quia rara est non modo talis oblatio, sed & talis propensio voluntatis etiam in his qui commode pretiosa possent offerre; idcirco verè dicitur, in paruis sæpius & pene in solis paruis hanc animi pronitatem reperiri, atque propterea sic melius indicari quam purè & sincere ex animo colant Eam cui sic sua deferunt. *Corde perfecto & animo voluntario*, sic vtrumque simul scriptura jungit.

Exodi 35.

1. Par. 28.

Deinde quod est magis considerandum, cùm parua fideliter fiunt, non magna inde speratur merces, sicut in magnis; non id spectatur, non id attenditur, sed purè Dignitas & Excellentia Sanctissimæ Virginis Matris, quæ tanti est meriti, vt posse illi seruire, censeri debeat acceptum potius beneficium quàm officium persolutum: quod certe est purè illam colere, purè propter eius Dignitatem & meritum, cui licet valde impar & longe inferius sic illud paruum quod præstatur, quia tamen pure præstatur propter eius Celsitudinem, ab illa puritate haurit quod à paruitate deesse poterat. *Offeret vnusquisque secundum quod habuerit iuxta benedictionem Domini Dei sui, quam dederit ei.* Quidquid detur, purè detur propter eius excellentiam cui datur, sic excellet omnibus donis.

Deut. 16.

Denique cùm nullus sit Virginis Cultor qui non audierit in seruanda cordis & corporis puritate cultum eius præcipue situm esse, quis nescit illam cordis & corporis puritatem tanto magis indicari, quanto minora erunt quæ propterea curabuntur? Quis è duobus purior & sanctior: aut qui ne primas quidem occurrentis vitij species quamtumcumque leues ferre possit quin expugnet: aut qui solum illud quod est in vitio grauius caueat? *Muscæ morientes perdunt suauitatem vnguenti.* O præclarè dictum

Eccl. 10.

à Sapiente! quamtumcumque suaues & acceptæ sint illæ preces quæ offeruntur, si tamen ab impuro corde offerantur, perit eorum suauitas; Tanti refert cor illi purum seruare! tanti refert primis & modicis inuigilare cordis motibus vbi tota consistit puritas!

III. PVNCTVM.

SIC *igitur sui quisque cultus ac pietatis in Beatam Virginem, sæpe fidem facit majorem in paruis quàm in magnis rebus*, quia sic indicat se purius illam colere, in qua Cultus puritate tota versatur pietas quæ tantæ Dignitati & Bonitati debetur. *Accipite*, inquit, *disciplinam meam, & non pecuniam: doctrinam magis quàm aurum eligite.* Quasi diceret, si quid mihi vultis offerre gratum & acceptum, nolite laborare in conquirendis exquisitis & pretiosis rebus, obuias & quotidianas prout edocemini, prout scitis & potestis, malim mihi à vobis præsentari. Sicut & à me non expectetis temporales diuitias & humanas illas dotes quibus inhiare solet naturalis cupiditas. Meo vos exemplo doceo, & quid petere, & quid dare debeatis. In paruis æque versata sum ac in magnis; Et quidquid in me fuerit magni, non ita magnitudinem meam sicut humilitatem & paruitatem, respexit Deus. *Dum esset Rex in accubitu suo, nardus mea dedit odorem suum.* Id est, humilitate & exilitate mea potius attractus est ille Rex regum, quàm vlla virtute alia. Hæc est disciplina mea, hæc vitæ ratio quam tenui, vt semper parua magnifacerem; & hæc est doctrina quam profiteor vt qui meus esse velit, hanc sequatur. *Si quis est paruulus veniat ad me. NVNC autem filij audite me. Beati qui custodiunt vias meas, audite disciplinam, & estote Sapientes, & nolite abjicere eam.* Prou. 8. Cant. 1. Prou. 9. 8.

Mirum certe quod Sponsa Sponso poma offerat & similes quosdam vulgares fructus; quæ vt manifestius videas spectare ad Sanctissimam nostram Virginem, recordare quod alias ex sancto Ambrosio commemoratum est, quod illa quanta quanta esset, se tamen pauperum precibus commendabat, & in eorum prece tantum ponebat quantum in diuitiis diuites huius sæculi. Potesne iam dubitare quin illi parua placeant: aut si non dubitas, potesne illi recusare? Et tamen in quantis parcus es & auarus, Quàm multis otiosis verbis abstinere posses, in eius cultū? Quàm multis cupiditatum motibus? Quam multis mundanis & sæcula- Cant. 5. L. 2. de Virgin.

ribus nugis? Non commemoro positiuos quos vocant pietatis actus, qui multi parui & quotidiani possent exerceri, sed negatiuos illos vrgeo qui videntur actu minores, qui tamen merito ac beneplacito sunt maiores. Nam illa sunt quæ tam libenter recipit optima Parens nostra, quàm vehementer optat nostram salutem, quæ ex his negatiuis actibus magis pendet quam aliis.
Eccles. 14. *Qui operantur in me*, inquit, *non peccabunt*, qui mihi colendæ vacant, qui mihi suo velint placere cultu, si me audiunt, non peccabunt, si mihi vere velint placere, hoc vno quod volunt agent, si non peccent, si se ab omni specie mala quamtumuis leui, contineant.

Vide in 1. parte, Feriam 6. infra hebdomadam sextam post Epiph. Et in 3. parte; Feriam quintam infra hebdomad. 8. post Pentecosten. Et in Festis B. Virginis.

DE SANCTITATE BEATISSIMAE VIRGINIS VNICVIQVE MAGIS PROPONENDA.

Et ingressus Angelus ad Eam dixit: Aue Gratia plena: Dominus tecum: Benedicta tu in mulieribus. Luc. 1.

VERITAS PRACTICA.

Quod cuique magis ex Virgine Matre proponi debet, est eius Sanctitas: non quàm sit sancta, sed quàm tota sit sancta.

SENSVS & RATIO est, quia quod magis simul promouet maiorem Virginis gloriam, & nostram spiritualem vtilitatem, illud est quod cuique magis ex Virgine proponi debet. Sed eius sanctitas sic proposita, vt non ita quàm sancta sit, quàm quod

quod tota sit sancta spectetur, magis simul promouet maiorem Virginis gloriam, & nostram spiritualem vtilitatem.

Ergo illud est quod cuique magis ex Virgine Matre proponi debet; omnibus quidem Christianis sed præsertim proficientibus & perfectis.

I. PVNCTVM.

IGNARI viarum viatores si forte incidissent in triuium: ne aberrarent longius, erant olim appositæ quædam statuæ seu acerui lapidum qui dicebantur Mercurij, vnde vnaquæque via designabatur: cuius saltem nominis mentionem facit Sapiens in Prouerbiis. Sic opportunè dici posset Cœlestis Nuncius iam nobis repræsentari, vt tanta in diuersitate rerum quæ occurrunt tractandæ, determinetur nobis quid aptius & quid tutius quò tendamus. *Aue*, inquit, *Gratia plena.* Quàm multa proferri poterant in Eius quam salutabat laudem & gloriam? sed nihil aptius, nihil sublimius, nihil vtilius quàm vt eius Sanctitas quæ est ipsa Gratiæ plenitudo, nobis proponatur, siue ad Cultum, siue ad Imitationem huius sanctissimæ Virginis Matris. Quod vt apertius patefiat, in hoc est posita Veritas modo expendenda, & Veritatem Ratio sic demonstrat. Prou. 26.

Quod magis simul promouet maiorem Virginis gloriam, & nostram spiritualem vtilitatem, illud est quod cuique magis ex Virgine proponi debet. Non alterum sine altero; neque nostra sola spectetur vtilitas, neque sola illius Gloria, quia vix aliter commodius alterutrum promoueri potest quam si simul indiuisim proponatur. Quæ est enim nostra vtilitas siue illius Gloria? Aut quam apud nos consequetur gloriam, nisi quales illa nos optat & procurat, efficiamur, aut effici studeamus? *Gaudium meum & corona mea*, dicebat Apostolus suis Philippensibus. Et rursum aliis explicatius: *Quæ est enim nostra spes, aut gaudium, aut corona gloriæ? Nonne vos ante D. N. Iesum Christum? vos estis gloria nostra & gaudium.* Phil. 4. 1. Thess. 2.

Certe nisi Paulus iam fuisset sic à Christo glorificatus vt eximius esset Apostolus, nec Philippenses, nec Thessalonicenses aut alij quibus prædicabat, tantam ex eo prædicante percepis-

ſent vtilitatem; Et niſi multum hi ex Apoſtolo profeciſſent, non tanta fuiſſet Apoſtoli gloria, vnde manifeſte patet quantum ſe illa duo inuicem iuuent & promoueant.

Quod in Beata Virgine tanto potiorem habere locum neceſſe eſt affirmare, quanto nobis arctius intercedit cum illa vinculum eorum omnium quæ ad ſalutem ſpectant. Illius gloria, noſtra eſt vtilitas; & noſtra vtilitas, illius eſt gloria. Quantò enim excellentiorem eam eſſe & ſublimiorem audiuerimus, tantò erit & Cultus noſter, & animus totus in illam propenſior; quantòque hæc noſtra propenſio magis religioſa fuerit, tanto & Illa in nos
Cant. 1. effunderur ſplendidiùs. *Murenulas aureas faciemus tibi vermiculatas argento.* Non vna tantum ſed duæ ſint oportet ſimul ex vtraque parte pendentes murenulæ, quæ quidem ſunt aureæ ex Virginis merito, & vermiculatæ argento, ex noſtra vtilitate ſimul
Ibid 2. juncta. *Flos eſt campi & lilium conuallium,* ad vtilitatem ſcilicet & eorum omnium opportunitatem qui ea velint vti.
Ibid. Illa eſt quæ petit *fulciri floribus, & ſtipari malis*; quaſi diceret, ſe florere nolle niſi ſimul fructificet. Illa eſt cui ſic dilectus loquitur, *ſurge, propera amica mea, columba mea, formoſa mea.* Nempe amica ex merito ſuo, columba ex noſtra vtilitate, & inde ex vtroque pulchra & formoſa. Tùm quod ſubiungitur, quàm apte & cohærenter! *oſtende mihi faciem tuam, ſonet vox tua in auribus meis; vox enim tua dulcis, & facies tua decora:* Nempe ad eius meritum cognoſcendum deſideratur facies; & ad vtilitatem hauriendam vox & ſermo petitur.

Sic euolui poſſent quæcumque in Canticis de illa referuntur ſymbola, in quibus illa duo ſic ſimul juncta, mutuam ſibi ſeruant fidem, vt quod Deus ſic coniunxit, nefas ſit hominem ſeparare.

II. PVNCTVM.

SED eius ſanctitas ſic propoſita, vt non ita quàm ſancta ſit, quàm quod tota ſit ſancta, ſpectetur, magis ſimul promouet majorem Virginis gloriam, & noſtram ſpiritualem vtilitatem.

Primo quidem quod Sanctitas quæ omnes internas gratias, & omnes externos virtutum actus comprehendit quàm longe ſuperet dignitate & merito quaſcumque alias animi ſeu corporis dotes, atque ipſius etiam Maternitatis eminentiſſimam dignita-

tem, vide & recole quæ in Conceptionis festo & de S. Ioachimo relata sunt. *Gratia super gratiam mulier sancta & pudorata.* Dic quicquid voles de Virgine Matre, nisi dixeris eam sanctam, nihil dicis ad eius gloriam, quia quæcumque anima fuerit illa sanctior, erit & gloriosior, nam gloria in sanctitate est, *Magnificentia in Sanctificatione eius. MAGNIFICENTIAM gloriæ sanctitatis tuæ loquentur.* Hoc est quod in Cœlo à primoribus Angelis de Deo celebratur magnificentius: *Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus.* Hoc est quod de Christo commendatur singularius, *Sanctus sanctorum. QVOD nascetur ex te sanctum, filius Dei vocabitur.* Hoc est quod de nostra Virgine primum & præcipuum commemorat Angelus, *Aue Gratia plena,* Gratia illa omni videlicet quæ & sanctificans dicitur, & qua sanctificatio perficitur, qua qui abundat plenius, eo est sanctior, & quo est sanctior, eo est Deo propior & gloriosior. *Qui sanctus est sanctificetur adhuc*, nam sanctitati præcise adæquatur Beatitudo & Gloria.

Eccl. 26. Ps. 95. Ps. 144. Is. 6. Dan. 9. Luc. Apoc. 22.

De Sanctitate porro seu Gratia Beatissimæ Virginis cogitare volenti aut dicere, tria essent distincte proponenda, nempe qualitas, quantitas & plenitudo. Qualitas eius est, superioris cuiusdam ordinis supra omnes alias gratias tam excellens vt minimus eius gradus excellat supremo gradui cæterarum, *omne desiderabile, ei non potest comparari.* Quantitas vero talis, quæ respondeat Dignitati Matris quæ cùm aliquo modo sit infinita, vt ait sanctus Thomas, sic Gratia & Sanctitas non nisi abyssus inscrutabilis, & immensum quoddam mare dici potest; vnde hæc sunt præclara S. Augustini: *Mariæ dignitatis & gratiæ effectum, nec cor concipere, nec lingua valet exprimere. Ineffabilem enim sanctificationis gratiam quam Concipiendus præbuit, conceptus & natus non abstulit, sed auxit: quæ quantum in corpore valuerit Virginis, illi soli notissimum est, qui de eius natura naturam suscepit quam condidit.*

Pr. 8. 1. p. q. 25. a. 6. Opusc. de Assumpt. Virginis.

Plenitudo denique hoc quantitati & qualitati addit, vt nulla fuerit animæ facultas, nulla pars corporis, nulla vitæ actio, nulla vno verbo res capax Sanctitatis, quæ ad sanctam spectauit Virginem, cui non infusa fuerit Sanctitas tam constanter & effuse vt nihil nisi sanctum toto vitæ decursu egerit, dixerit, cogitarit. *Tota pulchra es amica mea & macula non est in te*; Nihil prorsus inordinatum. *Sanctificauit tabernaculum suum Altissimus, Deus in medio eius non commouebitur.* In medio eius, id est, in corde vnde

Cant. 4. Ps. 45.

cæteri vitæ actus emanent & sancti sint. Vel potius in medio cuiuscumque eius actionis vt eam dirigat, purificet & omni Sanctitate repleat; *Non commouebitur*, id est, numquam inde recedet, numquam deficiet, sancta vbique & semper in omnibus sicut ipse Deus, non natura sua, sed gratia diuinitus communicata & conseruata: de cuius plenitudine quomodo à cæteris differat, vide in sequenti discursu.

Hoc est autem quod in sanctitatis gloria dico eximium, hoc est vel maxime quod de sancta Virgine gloriosum commendetur, non tam præcise quod sit sancta qualibet qualitate aut quantitate sanctitatis, quàm quod sit tota sancta, quàm quod nihil prosus defuerit ad talem sanctitatem quæ maternitati Diuinæ competebat, nihil prorsus in vita eius vacuum & inane
1. Reg. 3. fuerit quod non sanctitas & Gratia totum impleuerit & meritis cumularit. *Et Dominus erat cum ea, & non cecidit ex omnibus verbis eius in terram.*

At quantumcumque sublimis & singularis fuisset eius Gratia, si quo in actu vitæ Virginalis defuisset, si qua in parte corporis, si quo in motu cordis defecisset, apparuisset lacuna & macula, nec tota pulchra & sancta fuisset, quod sane de eius gloria multum detraheret. Nunc vero cum dicitur plena, nihil lacunosum, nihil infectum, nihil inane, nihil naturale, nihil ne humanum quidem cogitatur, sed totum spirituale, totum cœleste, totum Diuinum. Quæ certe laus, laudis ipsius est gloria, seu ipsius corona gloriæ, id est, extremum quo humana Creatura possit ascendere.

Sicut aurum quantò est purius, tanto est pretiosius, sicut Angelus quanto magis est incorporeus, eo magis est spiritus & excellentioris naturæ, sicut & ipse Deus quanto est simplicior, & ab omni corpore, seu accidente remotior, tanto est in sua natura perfectior; Sic plane de quouis homine cuius perfectio est quam proxime ad Angelos aut ad ipsum Deum accedere, tantò magis eò promouetur, quanto magis totus euadit spiritualis, *non per-*
Rom. 8. *mutatione suæ corporalis substantiæ, sed mutatione vitæ & morum*, vt ait S. Paulinus in illud Apostoli, *In carne non estis, sed in spiritu.*

Ep. 77. *Hoc laboramus errore*, inquit præclare Seneca, *sic nobis imponitur quod neminem æstimamus Eo quo est, sed adjicimus illi ea quibus adornatus est. Atqui cùm voles veram hominis æstimationem inire*

& scire qualis sit, nudum inspice, ponat patrimonium, ponat honores, & alia fortunæ mendacia, corpus ipsum exuat, animum intuere, qualis quantusque sit, alieno an suo magnus. Nos vero in sublimiore instituti schola, dicamus etiam, animum ipsum quodammodo exuendum esse, quantum quidem ad naturalem spectat statum & ordinem, inspiciendus est qualis quantusque sit in supernaturali statu & ordine, & tantò demum erit magis æstimandus & prædicandus, quanto magis in eo purius & sincerius erit statu, nulla vt rei cuiusquam inferioris permixtione deprauetur.

Sic autem perfecte pura & tota spiritualis dicitur sancta Virgo, cum plena Gratia dicitur, quasi diceretur nihil in ea posse aliud inueniri quod non in Gratiam transierit, quod non in se Gratia transmutarit, sicut ignis ferrum sic ignefacit vt non ferri quidem naturam destruat, sed suas illi qualitates ita communicet vt in ignem ferrum transiuisse videatur.

Hoc probe intellexit sanctus Ambrosius cum explicaret illa verba sancti Ioannis de Beatissima Virgine Matre sibi à Domino data in matrem, *Et accepit eam discipulus in sua. QVID est, inquit, in sua, cùm reliquerit patrem & Christum sequutus sit: aut quomodo in sua, cum ipsi Apostoli dixerint, Ecce nos reliquimus omnia & secuti sumus te? Quæ sua habebat Ioannes qui mundana & sæcularia non habebat quia de mundo non erat? Bonus verbi sapientiæque possessor, bonus præceptor gratiæ. Audite quæ Apostoli à Christo acceperunt, Accipite, inquit Spiritum sanctum. Neque enim mater Domini Iesu, nisi ad possessionem gratiæ demigrarit, vbi Christum habebat habitaculum. Hæc Ambrosius doctè & acutè*; ait Cardinalis Toletus, *Beata enim Virgo inter spiritualia bona maxime putatur quæ Apostoli non reliquerunt, sed acceperunt; In temporalibus pauperrimi, sed in spiritualibus ditissimi.* *In exhort. ad Virgin.* *In Ioan.*

O qui sciret pretium gratiæ, ô qui sciret longam illam & prope infinitam distantiam quæ intercedit inter naturæ opus & gratiæ: quantum illud stuperet in Virgine Matre, quòd nullum nisi opus gratiæ toto in vitæ decursu ediderit: & quantum in cæteris hominibus miraretur, quod vix vllum eorum opus sit gratiæ, vix vllum quod naturæ non sit & naturæ corruptæ!

SVPEREST vt de spirituali nostra vtilitate inde potissimum permanante consideremus. Quod quidem erit facillimum

agnoscere si duo hæc principia satis per se nota præsupponas. Primum est, ad spiritualem profectum in primis valere solidum cultum & sinceram pietatem in Beatissimam Virginem, cui hæ propterea Sapientiæ voces communi totius Ecclesiæ sensu con-
Prou. 8. ueniunt, *Qui me inuenerit, inueneniet vitam, & hauriet salutem*
Ecclesi. 24. *à Domino. IN me gratia omnis viæ & veritatis: In me omnis spes vitæ & virtutis.* Qua de re infra fusius. Alterum est, hunc solidum cultum & sinceram pietatem non posse melius institui quàm si pro nostra quique vacatione studeamus illam imitari,
Prou. 8. sicut Ipsa nos inuitat, *Beati qui custodiunt vias meas*, & sanctus
Serm. 2. super missus. Bernardus expresse monet; *vt impetres eius orationis suffragium, non deseras conuersationis exemplum.*

Quibus sic præsuppositis, nihil ad Imitationem aptius aut conuenientius proponi potest quàm illa sanctitatis plenitudo sic declarata, per omnes vitæ degendæ partes. Quid enim imitemur in eius Gratiæ qualitate vel quantitate quā nulli hominum aut Angelorum fas est non modo adæquare, sed nec æmulari? At vero plenitudinem eius sanctitatis & gratiæ sic possumus & debemus imitari, vt secundum gratiam nobis communicatam non vni aut alteri solum virtuti vacemus, sed omnibus vniuersim. Nec aliquibus duntaxat virtutum actibus aut aliquo tantum tempore, vel loco, vel motiuo, sed vbique, semper, & eodem quo illa fine ac proposito, intendamus, inuigilemus, insenescamus, & immoriamur vniuersæ virtutis studio, nulla vt prorsus ex parte
Ecclesi. 14. *defraudemur à die bona; & particula boni doni nos non prætereat.*

Hoc est eam imitari, hoc est illi esse addictum, hoc est illi
Ephes. 3. esse carum; hoc est in via esse ad profectum, hoc est *impleri in omnem plenitudinem Dei*, quod optabat Apostolus, id est, quantum ipse Deus velit; Hoc est quod aiebat S. Bernardus, *ne deseras eius Conuersationis exemplum.* Non dicit eius Contemplationis, non eius Zeli & ardentissimæ Charitatis, quæ forte essent sublimiora, sed *Conuersationis*, Id est, rerum in tuo vitæ statu agendarum spiritualem industriam, nihil vt agatur perperam, improuide, negligenter, otiosè; sed omnia honeste, ordinate, in spiritu, ex virtute & ratione superiori; Quid iustius? Quid rationabilius? Sed expendenda sunt sancti Abbatis verba, *ne deseras eius exemplum.* Id est, vbique, semper, in omnibus. In hoc enim vno sita est plenitudo gratiæ vt ad omnia se extendat ne

cuiquam nostrum dicatur: *Non inuenio opera tua plena coram Deo* Apoc. 3.
meo: Sed potius, *Consummatus in breui, expleuit tempora multa,* Sap. 4.
placita enim erat Deo anima illius. Certe si est placita Virgini, erit & Deo: placebit vero Virgini si Virginitatem illam quæ est actionum integritas seruet, sicque non recedet ab eius Conuersationis exemplo.

III. PVNCTVM.

SI Cergo *quod cuique magis ex Virgine Matre proponi debet, est eius Sanctitas,* non sicquidem proposita, vt qualis quantaque fuerit, subtilius enarretur, sed quam fuerit integra, plena & perfecta, non in habitu solo, sed in actu simul & opere, seu potius in tot gratiæ & Sanctitatis actibus quot eius vitæ fluxerunt dies, quot fuerunt horæ, & momenta, quibus omnibus & singulis præsidebat gratia, dominabatur virtus, & imperabat Sanctitas.
Considerauit semitas domus suæ, & panem otiosa non comedit. Pr. 31.

Sic enim primo intelligetur quàm fuerit digna Mater Dei, quo vno Titulo quidquid ad eius gloriam dici potest, continetur. Deinde vero, quod aliud est in his nostris quærendum exercitationibus, apparebit quid fructus inde colligi, quid spiritualis emolumenti possit in vitam & mores redundare. Nam quando hoc vnum esset, quòd omissis cæteris quæ humana sunt & naturalia, de Virgine Matre hoc vel maximè prædicatur, quòd sit sancta, quod sit expers omnis culpæ, & totius Virtutis Domina, quod vnum hoc in toto vitæ decursu agat, vt bene in omnibus agat: certe fit euidens, quid sit in rebus verè boni aut mali: &
quàm longe fallantur homines *qui dicunt malum, bonum: & bo-* Is. 5.
num malum. Quis enim dubitet, si hæ diuitiæ & deliciæ quæ in præcipuis ponuntur bonis, vere essent bona, quin eorum partem bonorum non contemnendam Christus communicasset Matri? Aut si paupertas tale esset malum quale sibi fingunt homines, cur malum hoc non auertisset à suis Deus! Nunc vero cùm vnum malum quod est peccatum à sacra Virgine Deus auocarit; & in eam, vnum bonum quod est Gratia siue Sanctitas, plena manu congesserit: Quis non discat aliter de rebus iudicare quàm mundus iudicet: & de bono ac malo sentire aliter quàm Caro sentiat?

Hoc autem qui perfecte didicerit, atque in quotidianam praxim adduxerit, næ is proficiet & iam multum profecerit, cum is Incarnandi Verbi præcipuus finis fuerit. Hoc est scilicet quod
Is. 7. Propheta prædixit: *Ecce Virgo concipiet, & pariet filium, & vocabitur nomen eius Emmanuel: Butyrum & mel comedet vt sciat reprobare malum, & eligere bonum.* Id est, sic nobiscum erit Deus, in illo Virginis filio, vt ille Virginis filius sit simul Deus & homo. Atque vt appareat manifestius quod naturale & humanum corpus habeat, nutrietur & crescet illis alimentis quæ infantibus in Iudea subministrantur. Et sicut dum erit infans, ipso gustu sciet quid sit bonum & suaue palato, vel quid malum & amarum: ita per hanc ipsam experimentalem scientiam cognoscet, & procedente ætate cognoscendum mundo dabit, quid sit in aliis rebus omnibus verè bonum & malum. Nam hoc ipso quo ex malis omnibus, in se & in matre sua, solum peccatum reprobabit, hoc solum esse malum docebit. Et dum ex omnibus bonis, sola illa quæ sunt spiritualia & diuina sibi & matri præeliget, hæc sola verè esse bona, declarabit. O verè Arborem scientiæ boni & mali, reparatricem funestæ illius quæ primum delusit hominem.

Serm. 143. Atque hinc forte dictum à sancto Petro Chrysologo de illa Virginis gratia: *Hæc est gratia quæ dedit cælis gloriam, terris Deum, fidem gentibus, finem vitiis, vitæ ordinem, moribus disciplinam.* Nempe vt si velimus, sic possimus ordinare vitam. Atque vt velimus, hoc vnum nobis in colenda & imitanda Virgine proponamus: hoc vno nos ab illa diligendos & in spiritualem nostrum profectum dirigendos cogitemus, sicque illi ex intimo dicamus corde. *Trahe me: post te curremus in odorem vnguentorum tuorum.* (Cant. 1.)

DE NECESSITATE VIRGINIS MATRIS AD SALVTEM.

Ecce concipies in vtero, & paries filium. Luc. 1.

VERITAS

VERITAS PRACTICA.

Non tam sibi quam nobis, Christus elegit Matrem.

SENSVS & RATIO est, quod si non ita erat necessaria Christo mater vt esset Saluator noster, quàm necessaria nobis est vt salui simus: verè dici potest, quod non tam sibi quam nobis, Christus elegit matrem.

Sed non ita erat necessaria Christo mater, ac nobis.

Ergo non tam sibi quam nobis, Christus elegit matrem: vnde profectò constabit quantum illi debeamus Matri.

I. PVNCTVM.

LEGATIONIS Angelicæ hoc erat præcipuum caput, vt dùm intelligeret Virgo se electam in filij Dei matrem, huic Electioni consentiret, & mox Verbum in ea Caro fieret. *Virgo regia Dauidicæ stirpis eligitur,* inquit sanctus Leo, *quæ sacro grauidanda fœtu, diuinam humanamque prolem prius conciperet mente, quàm corpore. Et ne superni ignara consilij ad inusitatos paueret effectus,* sic enim aptius videtur legendum quàm, affatus, *quod in ea operandum erat à Spiritu sancto, colloquio discit angelico. Nec damnum credit pudoris, Dei Genitrix mox futura.* Recte autem & acutè sanctus Petrus Chrysologus, ad hæc Angeli verba; *Ecce concipies in vtero: PROPTER reuerentiam dixisse suffecerat, CONCIPIES: quod exaggerat IN VTERO, quid est? Vt Conceptus esset Veritas non figura: vt partus esset proprietas non imago: vt sicut de Deo vero, Deus verus natus est, sic de vero conceptu, veritas humani corporis nasceretur. In ortu Christi, fratres, humani corporis iniuria sublata est, non natura, nec est creatura deleta, sed culpa damnata. Est ergo hæresis quæ Christum aërium corpus assumpsisse mentitur, nec habuisse carnem, sed hominem simulasse confingit.*

Serm. 1. de Natiuit. Dom.

Serm. 144.

At quis non miretur sic carnem de carne Deum assumpsisse? quis non obstupescat sic Deum esse factum infantem in vtero Virginis? sic Deum voluisse in terris habere matrem qui solum

in cœlis habebat Patrem! Sunt hæc certe stupenda, sed posito quod Deus esse vellet homo, non minus forte mirum, nec minus expendendum, *Quod non tam sibi quam nobis suam elegit Matrem.* Hoc certe ad praxim de necessario nobis illius Matris subsidio agnoscendo & demerendo, plurimùm facit.

Sic autem aperte declaratur proposita Veritas, vt quod primo præmittitur non sit pluribus illustrandum. Quid enim clarius ex ipsis terminis, quàm si non ita erat necessaria Christo mater vt esset Saluator noster, quàm necessaria nobis est vt salui simus per ipsum Christum, vere dici possit quod non tam sibi quàm nobis elegerit in suam matrem? Nihil de certa necessitate hic agitur; sed ex hypothesi pòst declaranda, quod nobis magis necessaria fuerit quam Christo mater, nonne euidenter illud infertur, quod non ergo tam sibi quam nobis illam elegit matrem?

Nonne sic ratiocinatur Apostolus cum dicit Philippensibus se quidem aliquando ignorasse quid eligeret, an mori & esse cum Christo, an diutius viuere propter ipsos; hoc tamen postremum
Phil. 1. elegisse, *quia,* inquit, *permanere in carne, necessarium propter vos.* Quasi diceret, si iam viuo, non tam mihi quàm vobis viuo, quia vobis est magis necessarium quàm mihi, vt viuam longius. O eximiam Apostoli Charitatem, qui cùm in corpore velut in carcere se constrictum sentiret, maluit tamen sic viuere quàm dissolui, quia sic videbat suis esse oportunum! Sed quam longe hanc etiam superat Charitas Christi Iesu, Qui nostri causa, non in suo tantum sed in materno corpore sic constringi voluit quo cæteri modo infantes constringuntur! Vide in Aduentu, hebdomada 3.

II. PVNCTVM.

SED non ita erat necessaria Christo mater, vt esset Saluator noster, quàm necessaria nobis est vt salui simus.

Ne quidem erat necessarium Deo fieri hominem, vt nos saluaret; cùm multæ aliæ suppeterent viæ quibus id potuisset, sed quia sic erat conuenientius *sanandæ nostræ miseriæ,* vt ait sanctus
3.p. q. 1. Augustinus, Homo fieri voluit. Iam vero vt homo esset, satis illi erat habere corpus humanum quale habent cæteri homines; neque ad hoc habendum corpus, magis ei erat necessaria mater

quàm Adamo & Euæ qui duo primi progenitores nostri, vere corpus humanũ habuerunt sine vlla Matre. Sic expresse sanctus Thomas, vnde quod matrem habuerit, alias oportet esse causas, *Ibid. q. 31. a. 4.* in quibus illa recensetur non postrema, quòd sic nobis magis expediret, essetque ita necessarium vt vix alioquin sine illa Matre salui esse possemus. Non quod Christus ex se non sufficiat, non quod aliunde sine illo possit salus comparari: sed propter Rationem iam supra ex parte productam in prima parte, Feria sexta primæ Aduentus hebdomadæ, vbi quod de perseuerantiæ dono dicitur, debet ad alias actuales transferri gratias, sicque vlterius declarari potest quàm sit nobis necessarium tantæ Matris patrocinium ad salutem.

Cum enim nulla sit salus post mortale peccatum nisi peccator per seriam pœnitentiam resipiscat: Ad hanc autem pœnitentiam serio instituendam tanto sit opus maioribus gratiis & auxiliis, quantò peccator grauioribus oneratur peccatis: sit vero Diuinæ iustitiæ & æquitatis in pœnam præcipuè Recidiui & toties repetiti peccati, denegare peccatori robustiores illas gratias quas accepisset, nisi Spiritum sanctum sua peruicacia contristasset; quo tandem modo & ratione peccator saluabitur nisi quis diuinam illam mitiget & flectat iustitiam? *Si iustus vix saluabitur, impius & peccator vbi parebunt?* *1. Pet. 4.*

Ne dicas, vt monet Sapiens, *Miseratio Domini magna est, multitudinis peccatorum meorum miserebitur: misericordia enim & ira ab illo citò proximant, & in peccatores respicit ira illius.* *Eccles. 5.* Nec dicas etiam Christum pro te passum, ea tibi meruisse quibus redires in gratiam, & salutem consequereris. Nam quas ille tibi gratias promeruit & obtinuit, tu toties neglexisti & conculcasti, vt iam in pœnam sic contemptæ gratiæ sanguis ille pro te fusus contra te clamet vindictam, & qui erat Redemptor tuus si redemptionis gratiæ & beneficio respondisses, factus sit aduersarius & Iudex tuus; qui talentum reposcat, & non habentem puniat; *Matth. 25.* qui seruum inutilem mittat in tenebras exteriores; qui dimissum debitum ab eo reuocet qui sibi debita non remittat; qui *18.* nolentem se regnare super se præcipiat coràm interfici; qui denique statuat hædum à sinistris suis & dicat ei, Ito maledicte in ignem æternum. *Luc 19. Matth. 25.*

Voluntarie enim peccantibus nobis post acceptam notitiam Veritatis, *Hebr. 10.*

iam non relinquitur pro peccatis hostia; terribilis autem quædam expectatio iudicij, & ignis æmulatio quæ consumptura est aduersarios. Irritam quis faciens legem Moysi, sine vlla miseratione duobus aut tribus testibus moritur, quanto magis putatis deteriora mereri supplicia qui filium Dei conculcauerit, & sanguinem testamenti pollutum duxerit in quo sanctificatus est, & spiritui gratiæ contumeliam fecerit? Scimus enim qui dixit, mihi vindicta, & ego retribuam. Et iterum, quia iudicabit Dominus populum suum. Horrendum est incidere in manus Dei viuentis.

Hæc ad verbum Apostolus, ex quibus videas sic stante misero rerum tuarum statu, quàm sit opportunum aliquod & necessarium subsidium quo Diuina concilietur iustitia. Hoc autem esse dicitur Beatissima Virgo mater, quæ pro materna sua benignitate peccatorem ad se recurrentem excipiat, & pro sua potestate Filium exoret, & nobis abunde impetret quod numquam nisi à matre Christus exoratus, concessisset. Sic passim sancti Patres quos supra memorato loco retulimus, quibus hæc addi possunt egregia sancti Bernardi: *Vehementer quidem nobis, dilectissimi, vir vnus & mulier vna nocuere: sed gratias Deo, per vnum nihilominus virum & mulierem vnam, omnia restaurantur, nec sine magno fœnore gratiarum.* Et post pauca: *Et quidem sufficere poterat Christus, siquidem & nunc omnis sufficientia nostra ex eo est, sed nobis bonum non erat, esse hominem solum. Congruum magis, vt adesset nostræ reparationi sexus vterque, quorum corruptioni neuter defuisset. Fidelis planè & potens Mediator Dei & hominum homo Christus, sed diuinam in eo reuerentur homines majestatem. Absorpta videtur in deitatem humanitas, non quod mutata sit substantia, sed affectio deificata.* Valde notanda verba. *Non sola illi cantatur misericordia, cantatur pariter & iudicium, quia etsi didicit ex his quæ passus est compassionem vt misericors fieret, habet tamen & iudiciariam potestatem. Denique Deus noster ignis consumens est: quidni vereatur peccator accedere, ne quemadmodum fluit cera à facie ignis, sic pereat ipse à facie Dei. Opus est mediatore ad mediatorem istum, nec alter nobis vtilior quam Maria. Quid ad Mariam accedere trepidet humana fragilitas? Nihil austerum in ea, nihil terribile, tota suauis est, omnibus offerens lac & lanam. Reuolue diligentius Euangelicæ historiæ seriem vniuersam, & si quid forte increpatorium, si quid durum, si quod denique signum vel tenuis indignationis occurrerit in Maria, de*

De verbis Apoc. signum magnum.

cætero suspectam habeas, & accedere verearis. Quod si, vt verè sunt, plena magis omnia pietatis & gratiæ, plena mansuetudinis & misericordiæ, quæ ad eam pertinent, inueneris: age gratias ei qui talem tibi Mediatricem benignißima miseratione prouidit, in qua nihil poßit esse suspectum. Et quæ plura ibi fuse pergit.

Tùm verò etiam fusius in proxime consequenti discursu, vnde hæc pauca quibus alia confirmentur: *Ecce coram tremendo Iudice, peccatores aßistimus, cuius manus terribilis gladium iræ suæ vibrat super nos. Et quis auertet eam? Nemo Domina, tam idoneus, vt gladio Domini manum pro nobis objiciat, vt tu Dei amantißima, per quam primùm in terris suscepimus misericordiam de manu Domini Dei nostri. Ex omnibus finibus terræ ad tuæ protectionis vmbraculum confugimus, à facie formidinis fortitudinis Dei. Ad te Domina mea, stillant oculi nostri, te deuotionis clamore valido obsecramus, vt Filij tui Domini nostri iram quam grauiter peccando succendimus, erga nos mitiges: eiusque gratiam à qua ingrati excidimus nobis tua conciliet. Cuius liuore sanati sumus, eius iterum medelam deposcimus, quia putruerunt & corruptæ sunt cicatrices nostræ, & non est in nobis sanitas.* *Ad eam deprecatio.*

Hæc non modo intellectum illustrant; sed affectum etiam incenderent vehementissimè, si quemadmodum ille Vir sanctus sentires peccati tui vulnera. O quæ sunt tua vulnera, si sunt ea sancti Bernardi quæ ipse plangit!

III. PVNCTVM.

NON *tam ergo sibi quàm nobis Christus hanc elegit matrem, quæ nobis magis quàm ipsi est necessaria,* necessitate salutis, necessitate pœnitentiæ, necessitate Gratiæ: qua quidem necessitate nulla maior esse potest. Vnde si Apostolus considerata necessitate, vel ordinatione diuina volebat idcirco Christianos subditos esse potestatibus sublimioribus, quanto id nos magis vrgere debet vt subdamur & seruiamus tantæ Matri, quæ non ad temporalem aliquam vtilitatem, sed ad ipsam æternam vitam est necessaria; & quæ ita est ordinata nobis à Filio in colendissimam Matrem, vt in ea colenda salutis nostræ quodammodo summam posuerit. *Rom. 13.*

Sic apte S. Bernardus: *Intuere, ô homo, consilium Dei, agnosce consilium Sapientiæ, consilium pietatis. Cælesti rore aream rigaturus,* *De aquæ ductu.*

totum vellus prius infudit. Redempturus humanum genus, pretium vniuersum contulit in Mariam! Vt quid hoc? forte vt excusaretur Eua per filium, & querela viri aduersus fœminam deinceps sopiretur. Ne dixeris vltra, ô Adam, mulier quam dedisti mihi, dedit mihi de ligno vetito: Dic potius, mulier quā dedisti mihi, me cibauit fructu benedicto. Tum paulo post sic inde infert: *Altius ergo intuemini quanto deuotionis affectu à nobis eā voluerit honorari qui totius boni plenitudinem posuit in Maria: vt proinde si quid spei in nobis est, si quid gratiæ, si quid salutis, ab ea nouerimus redundare quæ ascendit deliciis affluens. Tolle corpus hoc solare quod illuminat mundum, vbi dies? Tolle Mariam hanc maris stellam, maris vtique magni & spatiosi, quid nisi caligo inuoluens & vmbra mortis, ac densissimæ tenebræ relinquuntur? Totis ergo medullis cordium, totis præcordiorum affectibus, & votis omnibus Mariam hanc veneremur, quia sic est voluntas eius, qui totum nos habere voluit per Mariam. Hæc inquam voluntas eius est, sed pro nobis. In omnibus siquidem & per omnia prouidens miseris, trepidationem nostram solatur, fidem excitat, spem roborat, diffidentiam abigit, erigit pusillanimitatem.*

Et post multa sanè pia & efficacia, sic concludit vniuersim pro ipsa in Deum ac Christum Dominum pietate: *Cæterum quidquid illud est quod offerre paras, Mariæ commendare memento, vt eodem alueo ad largitorem gratiæ, gratia redeat quo influxit. Neque enim impotens erat Deus & sine hoc aquæ ductu infundere gratiam prout vellet, sed tibi vehiculum voluit prouidere. Forte enim manus tuæ aut sanguine plenæ, aut infestæ muneribus quod non eas ab omni munere excussisti: Ideoque modicum istud quod offerre desideras, gratissimis illis & omni acceptione dignissimis manibus offerendum tradere curas, si non vis sustinere repulsam.*

Comment. tomo 2. Tract. 5.

Si quid denique vltra desideres ad ampliorem huius Veritatis notitiam, sic apte Salmeron vbi de plenitudine Gratiæ seu de differentia plenitudinis gratiæ quæ de Christo Domino dicitur, & de Beata Virgine, ac de nonnullis aliis sanctis: *Christus*, inquit, *vt fons & Caput omnium electorum, plenus est, de cuius plenitudine vniuersi electi ab initio mundi acceperunt, accipiunt, & in finem vsque mundi accipient. Maria vero illi proxima, ac singulariter conjuncta, plena dicitur gratia, quantam Matrem Messiæ habere decebat, quamtumque pura creatura poterat esse capax, & quantum expediebat vt illa tamquam mater pientissima in nos omnes tamquam filios effun-*

deret: vt pote quæ assumpta fuerat à Christo, non ex vlla necessitate, aut impotentia sua, verum propter suam meram bonitatem & gloriam in matre communicandam, atque illustrandam: nimirum vt esset, si ita loqui licet, CORREDEMPTRIX, MEDIATRIX, ET COOPERATRIX SALVTIS HVMANI GENERIS, *& ad quam, tamquam ad singularem aduocatam, quæ semper pro sua reuerentia à filio exauditur, communi fidei instinctu & deuotione omnes fideles, tam iusti quam peccatores, ad impetranda omnia bona atque beneficia, tam corporalia quàm spiritualia, omni tempore, & omni loco confidenter accedere deberent atque confugere. Hæc est plenitudo Gratiæ spectans ad Matrem Messiæ. Reliqui verò siue Apostoli, siue Martyres, siue Virgines, siue Confessores si pleni gratia dicuntur, intelligendi sunt eatenus Dei Gratiam participare, quatenus ratio officij sui, siue vocationis exigere & postulare videbatur.*

Hæc ille in Commentariis, vnde ad rem nostram duo quædam particularius colligas. Primum, quod si vnumquemque Sanctorum merito credas suæ respondisse vocationi & gratiæ, quanto id certius affirmandum de sanctissima nostra Matre, quantumcumque excellentior & sublimior fuerit eius gratia & vocatio, quàm cæterorum omnium. Secundum est, quanta inde obligatio & necessitas Eius colendæ, quanta eorum securitas qui ad eam confugiunt, vt quæ suo non desit officio & muneri: quanta eorum miseria & calamitas qui non Eam debitè colunt, cùm sic Eam Christus velit ab omnibus honorari; vt omnes ab ea pendeant pro sua spirituali vita, sicut ab illa pendere voluit pro sua temporali. Ratum fixumque est: Christus honorat in nobis Matrem: honorat autem cum eius Cultores remunerat, aut cum Eius punit Contemptores. Honorat, inquam, dum nihil per illam exoratum recusat; aut dum nihil nisi per eam donat.

DE IMITANDA BEATISSIMÆ VIRGINIS DOCILITATE.

Dixit autem Maria ad Angelum:

Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco? Luc. 1.

VERITAS PRACTICA.

Frustra Beatam Virginem oras, si non quæris sicut illa, quod ignoras.

RATIO EST, *Quia si vltro & voluntariè manes in culpa, frustra Beatam Virginem oras.*

Sed si non quæris sicut illa, quod ignoras & quod est tibi scitu necessarium, vltro & voluntariè manes in culpa.

Ergo frustra Beatam Virginem oras, si non quæris sicut illa, quod ignoras.

Ergo ne frustra illam ores, imitanda est eius docilitas, inquirendo diligenter quod nescis; & credendo firmiter quod didiceris.

I. PVNCTVM.

De verbis Apoc. signum magnum.

RECTE sanctus Bernardus de firmo proposito seruandæ Virginitatis quod Beata Virgo conceperat: *Probat propositi immolabile fundamentum quod tam constanter promittenti filium Angelo respondit, quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco? Forte enim propterea primo turbata est in sermone eius, & cogitabat qualis esset ista salutatio, quod benedictam sese audisset in mulieribus, quæ nimirum benedici in Virginibus semper optabat. Et ex tunc quidem cogitabat qualis esset ista benedictio, quod iam videretur esse suspecta. Vbi verò in promissione filij, manifestum Virginitatis periculum videbatur; non potuit vltra dissimulare quin diceret: quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco? Merito proinde & illam meruit benedictionem & hanc non amisit: vt longe gloriosior fiat & Virginitas ex fœcunditate, & ex Virginitate fœcunditas, ac mutuis sese radiis illustrare hæc duo sydera videantur.*

In quibus verbis illud præcipue obseruandum quod ait de Beatissima Virgine, cum in promissione filij manifestum Virginitatis

nitatis periculum animaduertit, tunc interrogasse Angelum quomodo id fieri posset, saluo scilicet Virginitatis proposito. Quasi Angelo diceret Virgo prudentissima: Nihil recuso quod velit à me Deus, sed cum sciam illum à me velle Virginitatem, Tu vero mihi de Maternitate loquaris cui repugnat Virginitas, quæro vt me accommodem Diuinæ voluntati, quomodo illa duo simul conuenire possint. Qua in quæstione proposita, luculentum prudentiæ & Docilitatis exemplum nobis dedit, vt quoties ex Euangelio, ex obedientia, ex Diuinis consiliis proponitur aliquid vel intellectu vel factu difficile, inquiramus modeste quomodo fiat istud; non idcirco repudietur quia non intelligitur vel quia repugnat naturæ, vel quidquid tandem appareat quod opponatur: sed suspendatur iudicium & affectus, expectetur vel quæratur interpretatio difficultatis, ne anticipata præualeat opinio, ne pudeat nos ignorare aliquid, aut interrogare quod ignoramus; nam alioquin vel negabis te posse facere quod tamen posses, si quod nescis scires; vel indicabis te nolle quod tamen velle oportet; vel te excusatum putabis vbi nulla erit legitima se excusandi ratio; res est denique plena periculi, nec leue censeri debet periculum vbi de diuina voluntate & de salutis negotio agitur.

Quamobrem in id serio inuigilandum, & attente consideranda Veritas qua excitamur ad hanc imitandam Beatissimæ Virginis docilitatem, efficaci sane motiuo, & acri stimulo. Quid enim Cultori Beatæ Virginis accommodatius atque ad agendum quod persuadere velis potentius quam nisi hoc agat, frustra Virginem oret, frustra illam colat & veneretur. Nihil illi cum Virgine, nihil cum illo Virgini. Nonne hoc pauendum? Hoc est autem quod dicitur, *Nisi quod ignoras interroges & inquiras sicut illa, quomodo fiet istud, frustra illam oras & colis.* Nam vt habet declaratio Veritatis, certum est quod si vltro in culpa quam vocant habituali & graui permaneas, neque velis aut satis cures ex illo damnoso statu emergere, nihil tibi prosit quidquid ores aut colas Beatam Virginem. Quid enim prosit quod neque gloriosum Virgini, neque tibi ad salutem opportunum esse possit? At quamdiu in lethali peccato vis viuere, quid illi à te gloriosum? quid ab illa tibi salutiferum esse potest? Peccauisse aliquando, & velle resipiscere, ac propterea vehementer illam orare, sanè

illi est gloriosum & tibi saluberrimum : sed ita peruicacem esse in culpa, vt illam nolis vmquam deponere, facis & Virgini, & pietati, & animæ tuæ injuriam, si putes in eo statu te colere Virginem & Salutem.

Quando vel omnium reus esses delictorum quæ tamen displicerent, accede nec desperes vmquam, aut si vel in ipsum desperationis barathrum, inquit sanctus Bernardus, forte incideris, inclama Virginem, inuoca Virginem Matrem, nomen ipsum Mariæ cogita, nec frustra verbum effluet, nec cogitatio. Quando vero vel sola vna lethalis hæreret culpa quam expiare nolles, etsi tum preces multiplicaueris, etsi dona, etsi vota, & quidquid pium cogitari potest addideris, nihil agis, quia hoc vnum vel maximè tibi esset agendum, vt culpam expiares, quæ te ab æterna felicitate procul excludit. Vel enim putas te cum illa culpa saluandum, vel minime. Si primum ais, falsum ais & blasphemum : Si secundum, quid tibi vltro pereunti cum Virgine, quæ si pereuntem adiuuare velit, tu adjuuantem auertis ; aut se illa vltro auertet, & sicut olim Ismaelis mater, *Non videbo,* dicet, *morientem puerum.*

Hom. 2. super missus.

Gen. 21.

II. PVNCTVM.

SED *si non quæras sicut illa quod ignoras, vltro & voluntariè manes in culpa.*

Quando illud scilicet quod ignoras, debes & potes scire, tunc nisi quæras, ignorantia est voluntaria & affectata, quæ sane lethalis est vt expresse ait sanctus Thomas, & tum perinde est ac nolle agere, iuxta illud Psalmi : *Noluit intelligere vt bene ageret.* Illud autem quod sic voluntarie ignorari potest cùm sit varium & multiplex, tum vero ad triplex reuocatur genus. Primum est eorum quæ sunt omnibus Christianis communia, vt *non esse de mundo ; Non esse in lata via, Nolle diuites fieri, Non esse tepidos,* Certum est ex scripturis, hæc esse vetita, hæc damnosa & condemnata : neque tu qui hæc legis, ignoras ita esse ; Sed nostine quid sit esse de mundo ? quid in lata via ? quid esse tepidum, aut ditari velle ? Si hoc ignoras, ignoras quod scire debes & potes, & illa est ignorantia voluntaria, inexcusabilis & peccato annexa. Cum enim procliue tibi sit esse de mundo, nisi diligenter aduertas, non possis autem hanc adhibere diligentiam nisi probè scias quid sit

1. 2. q. 76. a. 3.

Ps. 35.

esse de mundo; Certe hoc te scire tam oportet quam aliud quod non negas: ac proinde ignorari non potest sine culpa. *Propterea captiuus ductus est populus meus, quia non habuit scientiam, propterea infernus dilatauit animam suam, & aperuit os suum, absque vllo termino.* Is. 5.

Secundum genus eorum est quæ sunt tui status aut officij, si Sacerdos, si Religiosus, si Confessarius, ignores autem quæ spectent ad ministerij tui exercitium in re graui, in peccati periculo; possisque tam facile quidquid ignoras scire, quam facile posses studere, vel interrogare, nec tamen studeas aut interroges, peccas ignorando, & ille es de quo Apostolus, *si quis ignorat ignorabitur*, 1. Cor. 14. id est, relinquetur in peccato & peribit, quasi qui versatur in periculo vnde non potest eripi nisi adiuuetur, nec tamen adiuuatur, quia ignoratur in tali esse periculo. Sic est qui ignorat quæ scire debet & potest. *Quia numquam noui vos.* Matth. 7.

Tertium denique te magis adhuc spectat, si quo rei aut creaturæ prauo teneris affectu, de quo dubites an sit prauus, nec tamen dubij tui solutionem quæras, ne forte contra ac velles respondeatur tibi, & cogaris affectum deponere, quem tu mauis fouere: tunc ignoras esse mortale quod putas esse tantum veniale, & in illa tua ignorantia tibi blandiris & palpas, quasi securus inde sis quod si scires esse mortale, non cõsentires. Sed peruersa est illa securitas & ignorantia, fraudulenta est & dolosa peruersitas, *In dolo renuerunt scire me, ait Dominus.* Hi sunt qui Ier. 7. apud Iob, *dixerunt Deo, recede à nobis, & scientiam viarum tuarum nolumus.* Iob. 21. *Nolunt scire*, inquit sanctus Gregorius, *quid faciant: & quasi minus vapulaturos se existimant si nesciant quod operari debuerunt. Sed aliud est nescisse; aliud scire noluisse, nescit* 15. Mor. 13. *namque qui apprehendere vult & non valet: qui autem vt nesciat aurem à voce veritatis auertit, iste non nesciens sed contemptor addicitur.* Quod & paulo post apud eundẽ Iobum sic repetitur. *Quasi de* Iob. 34. *industria recesserunt ab eo: & omnes vias eius intelligere noluerunt.*

Numquid hoc est esse in culpa? Numquid hoc est quod miseri lugent in Inferno, *viam Domini ignorauimus*, quia scilicet Sap. 5. eam poterant & debebant scire, nec tamen voluerunt sed neglexerunt. *Talis negligentia facit ignorantiam esse voluntariam & peccatum.* Supra. Ipsa sunt sancti Thomæ verba. Ipsa sunt contra te manifesta testimonia & aperta Iudicia.

III. PVNCTVM.

FRVSTRA *igitur Beatam Virginem oras, si non quæris sicut illa, quod ignoras.* Frustra, inquam, ad salutem tuam, & ad salutis media quæ ab illa seu per illam postulamus. Nam tu te illi & teipsum tibi opponis, quamdiu manes in illa voluntaria ignorantia, quæ tam mera est culpa, quàm si quid velles agere quod certo scires esse peccatum. Si quid enim te latet ex his quæ
2. Petri 3. scire debes & potes, te volentem latet; *Latet eos hoc volentes*, ait sanctus Petrus, quasi diceret, perinde est quantum ad culpam & pœnam, ac si scirent, nam culpa est, velle nescire quod eos scire oportet.

At vero non dubitas quod si esses in manifesto crimine nec pœnitere velles, nihil tuæ tibi prodessent orationes, nihil sanctissimæ Virginis suffragia, nihil quidquam diuinitùs institutum; quia quod illa præstant est pœnitentia, seu oblata Gratia qua possis pœnitere si velis: aut profecto si nolis, non te impœnitentem saluabit Gratia, nec quamtumcumque gratiosa Virgo, quæ & mediis sibi ordinatis ad salutem vsa est, & suos quosque
Pr. 8. ad hoc ipsum verbo & exemplo inuitans; *Nunc ergo*, inquit, *filij, audite me. Beati qui custodiunt vias meas. Audite disciplinam, &*
Ibid. 1. *estote Sapientes, & nolite abjicere eam. AVDIENS sapiens sapientior erit, & intelligens gubernacula possidebit. Audi Fili mi disciplinam patris tui, & ne dimittas legem matris tuæ, vt addatur gratia capiti tuo, & torques collo tuo.*

Hæc sunt prima Sapientiæ monita de quibus fuse in prima parte, tota hebdomada tertia post Epiphaniam. Certe hoc mirum! Vix est aliud negotium de quo non libenter instruamur à peritis, præter salutis negotium, quod vix tamen tutò geri-
L. 1. de Serm. D. in monte c. 3. Is. 30. tur sine ductu Instructoris aut Superioris, *à quo nisi quisque iuuetur*, inquit sanctus Augustinus, *nullo modo sibi est idoneus vt sese tantis miseriarum implicamentis expediat. ET os meum non interrogastis*, ait Dominus, *habentes fiduciam in vmbra Ægypti.* Quasi ad dissoluenda omnia Conscientiæ dubia satis esset respondere quod sic mundus docet & agit. Hæc est vmbra Ægypti, hæc est adumbrata pene omnium ratio qui ne videant se peccare, se
Ibid. mundi velant vmbra, se mundi tegunt tenebris. *Erit vobis fiducia vmbræ Ægypti in ignominiam.*

DE INIVRIA FACTA VIRGINI MATRI, AB IIS QVI EXCVSANT IMPOSSIBILE.

Quia non erit impoßibile apud Deum, omne Verbum. Luc. 1.

VERITAS PRACTICA.

Qui dicunt se non posse quod iubentur, non possunt id dicere sine iniuria Virginis Matris.

RATIO est, quia qui aliquid dicunt contra Bonitatem & Potentiam Virginis Matris, non possunt id dicere sine eius iniuria.
Sed qui dicunt se non posse quod iubentur, dicunt aliquid contra Bonitatem & Potentiam Virginis Matris.
Ergo id non possunt dicere sine eius injuria, quod certe est impium & cauendum.

I. PVNCTVM.

TAM nouum illud erat & tam mirum quod Angelus nuntiabat Virgini, Virginem parituram, vt meritò ad Diuinam omnipotentiam tale opus retulerit, dicens, *Non erit impoßibile apud Deum, omne verbum*, siue omne opus quod dixerit se facturum. Hanc autem omnipotentiam breuiter explicans sanctus Bernardus: *Apud Deum*, inquit, *nec verbum dissidet ab intentione, quia veritas est: nec factum à verbo quia virtus est: nec modus à facto quia sapientia est: ac per hoc non erit impoßibile apud Deum, omne Verbum.* Hom. 4. super missus.

Hæc est diuina potentia quam præ cæteris Attributis sic magnificabat Virgo Deipara: *Quia fecit in me Magna qui potens est*, Verè magna, vere magnifica, vere magnificanda per omnes ætatum vices. Hic est diuinæ Potentiæ singularis actus quem Chri-

stus Dominus nascens exercere voluit, relinquendo suis causis suos alios naturales effectus, & hoc vnum sibi assumens vt Matrem Virginem conseruaret. Hoc est denique diuinæ opus omnipotentiæ quod spectandum in primis proponunt sancti Patres ad firmandam nostram fidem siue in iis quæ speculatiua dicuntur, siue in practicis. Sic certe sanctus Ambrosius pro veritate sanctissimi Sacramenti: *Numquid naturæ vsus præcessit cum Iesus Dominus ex Maria nasceretur? Si ordinem quærimus, viro mixta fœmina generare consueuit: liquet igitur quod præter naturæ ordinem, Virgo generauit: & hoc quod conficimus Corpus, ex Virgine est; Quid hîc quæris naturæ ordinem in Christi corpore, cum præter naturam sit ipse Dominus Iesus partus ex Virgine?*

L. de initiandis 9. & de Sacram. 4.

Sic & sanctus Leo pro iis quæ ad mores spectant & virtutum praxim. Postquam dixit Dei esse Gloriam ex Matre Virgine Christi nascentis infantiam: *In terra autem*, inquit, *illa pax conceditur quæ homines efficit bonæ voluntatis. Quo enim spiritu de intemeratæ matris visceribus nascitur Christus, hoc de sanctæ Ecclesiæ vtero nascitur Christianus, cui vera pax est, à Dei voluntate non diuidi, & iis solis quæ Deus diligit, delectari.* Sanctus quoque Chrysostomus: *Auditu quidem mirabile est quod ineffabilis Deus, per Virginis ad nos venit vterum, & fieri ex muliere dignatus est:* Tùm paucis interiectis, *quod si ambigis de his quæ ad tuum spectant honorem, ab his quæ illius sunt, etiam tua disce credere. Quantum enim consequi potest humana ratio, multò est difficilius Deum hominem fieri, quàm hominem, Dei filium consecrari. Natus est secundum carnem, vt tu nascerere spiritu: Natus est ex muliere, vt tu desineres filius esse mulieris.*

Serm. 9. de Natiu. D.

Hom. 2. in Matth.

Et tamen quàm multi etiam nunc causantur ista quæ ad salutem aut perfectionem nostram iubentur & consuluntur, esse impossibilia, aut certe tam difficilia vt vix in mundo præstari possint! Disce incredule, disce ex iis quæ sunt Christi & Virginis Matris, etiam quæ tua sunt credere. Credisne potuisse Deum se hominem facere, & suam Virginem Matrem? Cur non credes illum posse te, si velis, facere humilem, pauperem spiritu, patientem, mitem, & reliquis ornatum virtutibus, atque etiam vt libenter velis id posse, nisi plane resistas eius potestati? Neque enim renitentem coget. Sane hoc vnum sufficeret ad omnem retundendam calumniam qua religionem impetunt non modo

hæretici sed è Catholicis bene multi qui sibi fingunt non posse quod nolunt, & quod iubentur tamen facere. Religionis hæc est orthodoxæ iniuria, Diuinæ est violatio Potestatis, & cœlestis gratiæ non parua offensio. *Potens est enim Deus omnem gratiam abundare facere in vobis, vt abundetis in omne opus bonum*, inquit Apostolus, qua de re sæpe alibi. 2. Cor 9.

Sed quia non tam defectu Diuinæ Potestatis, quàm effectu Diuinæ Iustitiæ qua priuantur gratiis, dicunt sibi contingere vt non possint quod vellent, opponamus illis Potentiam quam sibi etiam opponi voluit Diuina Iustitia, & demonstremus quod licet indigni essent Gratiis, digna tamen semper est Virgo Mater quæ nobis illas obtineat, *Vnde aut numquam debent dicere se non posse quod iubentur, aut non possunt id dicere sine illius Matris iniuria.* Nam si quid contra eius Potentiam & Bonitatem dicunt, nonne tam apertam ei faciũt iniuriam quã qui alieno detrahit nomini, quod quidem scelus tam graue est, quã Nomen cui detrahit, est gloriosum! Non defuerũt certe impij qui blasphemas in eam voces euomerent; *Nam illa est*, inquit S. Bernardus, *quondam à Deo promissa mulier, serpentis antiqui caput, virtutis pede cõtritura: cuius plane calcaneo in multis versutiis insidiatus est, sed sine causa, sola enim contriuit vniuersam hæreticam prauitatem. Alius non de substantia carnis suæ, Christum edidisse dogmatizabat: alius paruulum non peperisse, sed reperisse sibilabat: Alius post partum viro cognitam blasphemabat; Alius Dei matrem audire non sustinens magnum illud nomen THEOTO'COS impiissimè sugillabat. Sed contriti sunt insidiatores, conculcati supplantatores, confutati derogatores, & beatam eam dicunt omnes generationes. Denique & continuò post Herodem Draco insidiatus est parienti vt nascentem excipiens filium deuoraret quod inimicitiæ essent inter semen mulieris & Draconis.* De verbis Apoc. signum magnum.

Hæc ille ad verbum sanctus Pater, ex quibus facile est intelligere quod qui de illa negant quæ gloriose possidet, aut qui affirmant dedecorosa quibus exempta est, iniuriam illi faciunt; sic plane qui qualem habet potentiam & Benignitatem denegaret, non minus Ei foret iniurius, non minus eam læderet, & sacrum eius nomen violaret.

O quis ille tam impius qui modò vellet suam Draconi præstare operam, vt per se, Virginem sic oppugnaret?

II. PVNCTVM.

SED qui dicunt se non posse quod iubentur, dicunt aliquid contra Bonitatem & potentiam Virginis Matris.

Nam dicunt se non habere gratias, se non audere petere, se non mereri obtinere. At saltem eant ad Beatissimam Virginem quæ idcirco electa est à Christo Domino in matrem nostram potius quam in suam, vt supra dictum est. Negare certe non possunt se orando posse illam adire, quid enim periculi, quid molestiæ, quidue negotij? Quod vnum itaque superest, dicunt se frustra illam adituros cùm non possit aut nolit quod petant impertiri. Nam si possit & velit quod petunt, quid est ex illius parte quod non obtineant? aut si diffidant obtinere, quid est quamobrem diffidunt, nisi quia vt dictum est, vel non possit, vel nolit conferre quod postulant?

Quod autem verè possit & velit vnumquemque ad se vere & Pr. 8. sincere accurrentem adiuuare: audi vt loquitur. *Ego diligentes me diligo: & qui mane vigilant ad me, inuenient me. Mecum sunt diuitiæ & gloria, vt ditem diligentes me & thesauros eorum repleam.* Quod vel ex solo Nomine Matris Dei concludunt omnes sancti Patres. Hoc enim nomen meretur vt quidquid petat à filio, non neget filius, 3. Reg. 2. *Neque enim fas est*, inquiebat matri Salomon, *vt auertam faciem tuam.* At quanto magis id dicet qui plusquam Salomon est pietate & sapientia? Vide in tertia parte in die Assumptionis, quibus addes ex Petro Damiano: *Accedit ad aureum illud diuinæ seueritatis tribunal, non rogans sed imperans: Domina non ancilla. Quomodo enim potestati tuæ obuiare poterit illa potentia quæ de tuis visceribus traxit originem?*

De illius vero Bonitate seu Benignitate quis dubitet si Dei matrem ac nostram cogitet? Nam vt mater est Dei, tanta Charitate repleta est, quantam illa decet matris Dignitas, & quantam esse oportet quæ est omnium constituta mater. At vero tanta Charitas possetne recusare petenti quod posset illi dare: cum præsertim id à Deo acceperit vt dispensaret petentibus. Si fideli seruo dandam pauperibus dedisses pecuniam, essetne fidelis seruus si sibi eam reseruaret, neque eam opportunè daret? Et putares de Virgine Matre quod non communicet acceptam gratiam

quam

quam idcirco accepit vt illam suis communicet? Vocanda in ius esset, & de tot gratiis compellanda quot negasset. Absit hoc à me vel vt cogitem, Virgo Sanctissima, sed tam constanter teneo te non minus esse fidelem in dandis, quàm potentem in accipiendis gratiis, vt malim credere te vocandam in ius esse, quod est auditu absonum, & creditu impium: quàm te fidelem aut benignam non esse. Hoc enim de te audiui & credidi quod à tuo scriptum est, fideli Seruo, quodque velim ab omnibus sciri & credi: *Omnibus omnia facta est: sapientibus & insipientibus copiosissima Charitate debitricem se fecit: omnibus misericordiæ sinum aperit, vt de plenitudine eius accipiant vniuersi: captiuus redemptionem, æger curationem, tristis consolationem, peccator veniam, iustus gratiam, Angelus lætitiam, denique tota Trinitas gloriam, Filij persona carnis humanæ substantiam, vt non sit qui se abscondat à calore eius.* De verbis Apoc. apparuit signum.

III. PVNCTVM.

QVI *ergo dicunt se non posse quod iubentur, non possunt dicere sine injuria Virginis Matris*; Quia non possunt dicere sine offensa eius potentia & Bonitate, quæ duo diuinæ Maternitatis insignia sic in illa relucent vt quàm certo quisque credit eam esse Matrem Dei, tam verè credere debeat eam esse satis potentem & benignam, vt se in cunctis adiuuet; aut si de hac eius potentia dubitet, dubitet eam esse Dei matrem, aut Deum eius filium non eam honorare. Sic planè sanctus Bernardus sic infert ex eius electione & assumptione, *Ascendens ergo in altum Virgo beata dabit ipsa quoque dona hominibus. Quidni daret? siquidem nec facultas ei deesse poterit, nec voluntas. Regina cælorum est, misericors est. Denique mater est vnigeniti filij Dei. Nihil enim sic potest potestatis eius seu pietatis magnitudinem commendare: Nisi forte aut non creditur Dei filius honorare matrem, aut dubitare quis poterit omnino in affectum Charitatis transisse Mariæ viscera, in quibus ipsa quæ ex Deo est Charitas, nouem mensibus corporaliter requieuit.* Serm. 1. de Assumpt.

Vellesne de his ambigere? Vellesne dubitare vtrum satis bona sit Virgo Mater vt quæ potest, tibi conferat: aut satis bonus eius Filius vt quàm possit illam honorare, non honoret? Nolles sane tam impie tam scelerate de vtroque sentire; Et tamen quid dicis, quid sentis quando te excusas ab his quæ tibi in tuo vocationis

gradu præstanda essent? Quid tibi vel aliis tunc respondes? Cur non illum qui occurrit Humilitatis, aut Patientiæ vel Charitatis actum exerces, Responde modò quid dicas? Nonne statim impossibile clamitas, nonne statim illud ingeminas, tibi non esse satis virium, tibi non esse satis gratiæ? nam alioquin si posses, si valeres cum gratia, cur non faceres quæ tibi vides facienda? Dicendum esset necessario, te nolle, te liberum esse, tibi non placere; Quod cum erubesceres dicere, nil restat quam vt impossibilitatem excuses: Quod vnum & idem est, implicite, vt vocant, ac dicere quod vel non sit satis bona Virgo quæ te adiuuare velit, vel non sit satis potens vt possit. Nam si posset, nam si vellet, quid est cur non posses? responde quid est quod non posses, cum tantum possis quantum illa tibi, si eius potestatem tibi aduocares. Quod autem non tibi aduoces, non est defectus potestatis sed voluntatis sed fidei sed pietatis, qui sane defectus non minus etiam injuriosi sunt Beatissimæ Virgini Matri, quàm alij de quibus diximus, quia sic aperte est contemnere eius beneficentiam, eius patrocinium, eius solicitudinem, & suam inimicis animam prodere ac salutem.

Num. 14. *Recessit ab eis omne præsidium.* Actum est de illis, nostri sunt, *sicut panem ita eos possumus deuorare.* Sic Iosue de Cananæis & Amorrhæis. Sic de te Dæmones, si non recurras ad Mariam. Recessit à te omne præsidium, actum est de salute tua, de fide tua, de castitate tua, quod vnum tenebricosos illos fugabat hostes, præsidium præsens Virginis, hoc illos excitabit dum recesserit; hoc se stimulo simul concitant ad nos audacius inuadendos, recessit ab eis omne præsidium.

O quisquis te intelligis! Vide in Natiuitate B. Virginis, & aliis eius festis, nec non Feria sexta primæ Aduentus hebdomadæ: & alibi verbo, *Difficultas, Salus.*

DE HVMILITATE ET CELSITVDINE MATRIS DEI, SIMVL IVNCTIS ET SIMVL COLENDIS IN BEATA VIRGINE.

Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum Verbum tuum. Luc. 1.

VERITAS PRACTICA.

Talis superbi fastus est, vt ne quidem Dei Matrem veneretur.

RATIO EST, Quia is Matrem Dei non veneratur, qui ancillam eam & humilem non veneratur.

Sed talis superbi fastus est, vt ancillam eam & humilem non veneretur.

Ergo neque vt Matrem Dei. Quod certe vix vllus credat superbus, aut vix vllus se superbum credat.

I. PVNCTVM.

HABET hoc quidem vera humilitas & deuotus animus vt quod ait sanctus Petrus Chrysologus, *infulis beneficiorum crescat ad obsequium, augeatur ad gratiam, non ad arrogantiam prosiliat, non ad superbiam pertumescat.* Sed vera hæc humilitas *rara est auis in terris*, ait sanctus Bernardus. Vnde & ipse admirans eam in Beata Virgine, *Quæ est,* inquit, *hæc tam sublimis humilitas quæ cedere non nouit honoribus, insolescere gloria nescit? Mater Dei eligitur, & ancillam se nominat! Non mediocris reuera humilitatis insigne, nec oblata tanta gloria obliuisci humilitatem. Non magnum est esse humilem in abiectione, magna prorsus & rara virtus, humilitas honorata. Si me miserum homuncionem, meis decepta simulationibus, ad aliquem vel mediocrem honorem prouexit Ecclesia, Deo nimirum hoc, vel propter mea, vel propter subditorum peccata permittente, nonne statim oblitus qui fuerim, talem me puto, qualis ab hominibus, qui cor non vident, putatus sum? Credo sane, Conscientiam non attendo, & reputans non honorem virtutibus, sed virtutes honore, eo sanctiorem, quo superiorē me æstimo: Videas plerosque in Ecclesia de ignobilibus nobiles, de pauperibus diuites factos, subito intumescere, pristinæ obliuisci abiectionis, genus quoque suum*

Serm. 142. de Annũt.

Serm. 45. in Canticā. Ser. 4. supermissus.

erubescere, & infimos dedignari parentes.

Durum certe & impium quod hic sanctus Pater postremum ait de contemptis à superbo parentibus, sed quanto magis impium quod proposita Veritate asseritur, vt nec ipsam Christi Domini Matrem veneretur. Eo se scilicet extendit fastus superbi, *Vt qui non vult Beatam Virginem venerari vt ancillam & humilem, nec eam colat & veneretur vt Dei Matrem.* Tantæ notitia vesaniæ qua superbus intumescit, fortassis erit aptior ad deponēdum hoc tam immane vitium, quàm proposita ipsius virtutis excellentia, cuius splendorem ne perspiciat, obest tumor mentis.

Perpendēda est itaque diligenter hæc prima propositio, quod qui matrem Dei non veneratur vt ancillam & humilem, nec eam veneretur vt matrem. Quia videlicet Maternitas Domini, prout consideratur in Beata Virgine, sic coniuncta est cum eius humilitate, vt nisi Virgo esset humilis humilitate ancillæ, non esset Mater Dei. Potuisset quidem non humilis esse Mater Domini, sicut non Virgo & non sancta; *Nam*, vt ait sanctus Anselmus, *Quamuis de mundißima Virgine Filius Dei conceptus fuit, non tamen hoc ea neceßitate factum est, quasi de peccatrice parente, iusta proles nasci nequieuerit; quia tamen non id decebat,* & quia sic decretum erat vt non nisi ex Virgine nasceretur Dei Filius, vere dici potest, quod si Maria non fuisset Virgo non fuisset Mater Dei, & qui Mariam non coleret vt Virginem, non eam coleret vt Matrem Dei: sic plane de humilitate & multo magis, si Diuum Bernardum audimus, cuius hæc sunt memoranda verba: *Sine humilitate audeo dicere, nec Virginitas Mariæ placuisset. Super quem, inquit, requiescet spiritus meus nisi super humilem & quietum! super humilem dixit, non super virginem. Si igitur Maria humilis non esset, super eam Spiritus sanctus non requieuisset: si super eam non requieuisset, nec impraegnasset. Quomodo enim de ipso sine ipso conciperet? Patet itaque quia vt de Spiritu sancto conciperet, sicut ipsa perhibet, respexit humilitatem ancillæ suæ Deus, potius quam virginitatem. Etsi placuit ex virginitate, tamen ex humilitate concepit. Vnde constat quia etiam vt placeret virginitas, humilitas procul dubio fecit.* Et paulo post: *Vt igitur quæ Sanctum sanctorum conceptura erat pariter & paritura, sancta esset corpore, accepit donum virginitatis: vt esset & mente, accepit humilitatis.* Ex quibus inferas quod quò sanctitas mentis excellentior est & cōformior Mater-

L. de ConceptuVirg. c. 38.

Hom. 1. super missus est.

Ib Hom. 2.

nitati Diuinæ quàm corporis, eò magis humilitas per quam Dei Mater, sancta mente efficitur, coniuncta est cum ipsa maternitate: ac proinde sicut non crederes te venerari Matrem Dei nisi virginem & sanctam corpore venerareris: quanto id minus credendum est si non eam colas vt mente sanctam, id est, vt humilem & vt ancillam Domini?

Hoc ipsum, Idem sanctus Pater valde confirmat in hæc Canticorum verba: *Ecce tu pulchra es amica mea, ecce tu pulchra es.* Serm. 45. in Cant. *QVAERAMVS*, inquit, *geminam animæ pulchritudinem, hoc enim mihi videtur innuere. Decor animæ, humilitas est. Non à meipso hoc dico, cùm Propheta prior dixerit: Asperges me hyssopo & mundabor, humili herba & pectoris purgatiua, humilitatem significans. Hac se post grauem lapsum rex & Propheta lauari confidit, & sic niueum quendam innocentiæ recuperare candorem. Verùm in eo qui grauiter peccauit, etsi amanda non tamen admiranda humilitas. At si quis innocentiam retinet, & nihilominus humilitatem iungit, nonne is tibi videtur geminum animæ possidere decorem? Sancta Maria sanctimoniam non amisit, & humilitate non caruit, & ideo concupiuit rex decorem eius, quia humilitatem innocentiæ sociauit.*

Iam verò si humilitatem illam tollas, nonne eius tolles decorem? Nonne id tolles quo permotus est Deus vt eam sibi eligeret in Matrem & Nutricem? Nonne id tolleres sine quo non esset Dei Mater? Ac proinde nonne vides sic eius humilitatem esse coniunctam cum diuina maternitate, vt nisi fuisset humilis non magis fuisset Mater Dei, quàm si decora & innocens non fuisset.

O admirabile commercium tam excelsæ simul humilitatis, & tam profundæ Celsitudinis! quis tam audax & impius qui tam pie iuncta & connexa velit dissoluere?

II. PVNCTVM.

SED *superbus ancillam eam & humilem non veneratur.*

Nam cùm duo sint ad cultum & venerationem Personæ necessaria, vnum ex parte venerantis vt id æstimet quod veneratur; & aliud ex parte personæ cui cultus & veneratio exhibetur, nempe vt gratam & acceptam habeat talem venerationem: duo illa desunt ex vtraque parte.

Primum quidem ex parte superbi, non æstimat humilitatem

& demissionem; nam si eam æstimaret & coleret, superbus non esset, imo superbiam ita detestaretur sicut humilitatem coleret, cùm sint contrarij contrariorum affectus & effectus: vnde ex opposito fit vt quandoquidem superbus est, humilitatem plane abo-
Ecclesi. 13. minetur. Sic enim expresse Sapiens: *abominatio est superbo humilitas*, quod certe est magis emphaticum & expressum, quam si diceretur, superbus humilitatem abominatur, sic enim abominatur vt ne nomen eius ferre possit.

Quod si dicas, superbum quidem in se abominari humilitatem seu humiliationem, non tamen ita in aliis, imo eam suspicere & venerari. Nihil dices, nihil oppones; Nam quid est venerari Beatissimam Virginem vt ancillam Domini? Non est tantum æstimare eius humilitatem, sed est eam tanti æstimare vt te illi plane subiicias. Hoc est enim in genere seu generatim loquendo de cultu Beatæ Virginis, qui dicitur Hyperduliæ cultus, id est, debitæ supra sanctos alios seruitutis, hoc est eam venerari & colere, si te illi subjicias quocumque id modo fiat. At vero eam venerari vt ancillam, singularis quædam est ratio cultus qua te illi subiicias vt humili & ancillæ, quod non fit tantum per externas quasdam demissiones corporis, neque per internos animi motus quibus te illi totum mancipes & submittas: sed per verum & realem affectum quo eius humilitatem in te æstimes, in te colas, & pro viribus imiteris. Quod eò vel maximè verum est cùm ipsa considerata vt humilis, nihil aliud magis amet, nihil suggerat, nihil suadeat, nihil præcipiat & commendet vehementius, quàm ne superbias, quàm vt humilieris, quam vt aliis cedas, quàm vt iniurias patienter toleres, quàm vt te infimum reputes. Hæ sunt eius viæ, viæ salutis quas docet custodiendas, hæc est
Prou. 8. disciplina qua suos erudit vt toties ex Sapiente audiuisti, *Nunc ergo filij audite me: Beati qui custodiunt vias meas. Audite disciplinam, & estote Sapientes, & nolite abjicere eam.* At nonne hæc sunt quæ in primis odit & detestatur superbus? quomodo ergo illam audiet? quomodo illi obsequetur! quomodo illi se subiiciet; ac denique quomodo illam colet & venerabitur vt ancillam cùm
Iud. 16. venerari nihil sit aliud quam illi obedire? *Quomodo dicis quod amas me, cum animus tuus non sit mecum?*

ATQVE hinc aliud patet quod est ex parte ipsius Virginis

vt est humilis ancilla Domini, quàm parùm ipsi grata & accepta esse possit superbi veneratio, quæcumque tandem illa sit. Nam vt est humilis non minus detestatur superbiam quàm superbus humilitatem. Sic enim apud eundem Sapientem sub nomine Sapientiæ, *arrogantiam*, inquit, *& superbiam, & viam prauam & os bilingue detestor.* Prou.8. Neque id tantum in se, sed in aliis æque detestatur, vnde aliqua versio habet, *arrogantem & superbum detestor.* Sicut cùm Deus dicit: *Detestor ego superbiam Iacob, & domum eius odi*: Amos 8. sic illa; detestor eius superbiam qui me colit; nihil enim commune superbo & humili. *Si quis est paruulus*, inquit, *veniat ad me*; Prou. 9. quasi diceret, ne elatus ne superbus veniat quia nihil mihi cum illo est: sic in suo Cantico postquam de humilitate sua egit; tùm in superbos, *fecit potentiam in brachio suo, dispersit superbos mente cordis sui, deposuit potentes de sede, & exaltauit humiles.* Adde quod cùm, vt vidimus, hoc vnum præcipue ancilla Domini à suis cultoribus exigat vt se humilient sui exemplo; quidquid aliud præstent, quid gratum illi esse potest cum id negatur quod sibi magis esse gratum significat? *Quis quæsiuit hæc de manibus vestris?* Is. 1. quidquid dicant quidquid orent, non exaudiam: *os bilingue detestor* simul cum superbia, id est, superbum mihi loquentem humilia, & superba cum aliis loquentem & agentem. Nonne tu sic bilinguis es?

III. PVNCTVM.

SVPERBVS *igitur qui Matrem Domini non veneratur vt ancillam, nec veneratur vt Matrem*: quia sicut non fuisset Mater Domini nisi eius ancilla fuisset, sic plane non coletur vt Mater Domini, nisi vt eius ancilla colatur: neque vt eius ancilla coletur, nisi sic ametur eius humilitas, vt reipsa & ipsis actibus exerceatur ab eo qui se dicet eam venerari; quod tam repugnat superbo, vt esse superbus desinat si se ita humiliet, aut nisi se ita humiliet, numquam humilitatem colet, neque humilem ancillam Domini, neque sublimem venerabitur Domini Matrem.

O quam vere dictum à sapiente: *omnes insipientes & infœlices supra modum animæ superbi!* Sap. 15. Quid enim insipientius quàm putare se superbum humili posse placere Deiparæ! Quid infœlicius quam ei nolle placere, cum possis, si deponas superbiam!

Quid insipientius & infœlicius quam dùm contendas te illi placere, magis in te concites eius odium & execrationem prouoces; atque inde consequentes infaustos casus! Neque enim humilis ancilla Domini aliter odit & detestatur superbum, quam eum à se repellendo nec quomodolibet cõmunicando. Non est odium in affectu sensibile sicut in nobis est, aduersus odiosos: sed est odium in effectu; id est, ita se gerit aduersus superbum, sicut in aduersarium & odiosum; neque tantùm non acceptat eius cultum & preces; sed odit quodammodò ac detestatur.

Estne vero quidquam insipientius & infœlicius? quid facies auersa virgine à qua omnis despectus intereat necesse est: sicut ab illa omnis aspectus impossibile est vt pereat? Recole quæ supra dicta sunt in hanc sententiam, & sanctum audi Bernardum vbi post multa de virginitate & humilitate sanctissimæ matris: *Si non potes*, inquit, *virginitatem humilis, imitare humilitatem Virginis. Laudabilis virtus, virginitas, sed magis necessaria humilitas. Illa consulitur, ista præcipitur: ad illam inuitaris, ad istam cogeris: de illa dicitur, qui potest capere capiat; de ista dicitur, nisi quis efficiatur sicut paruulus iste, non intrabit in regnum cælorum. Illa ergo remuneratur, ista exigitur: potes denique sine virginitate saluari, sine humilitate non potes.*

Hom. 1. super missus est.

Et paulo post: *Quid dicis virgo superbe; Maria Virginem se oblita, gloriatur de humilitate, & tu negligendo humilitatem, blandiris tibi de virginitate! Respexit, ait illa, humilitatem ancillæ suæ: Quæ illa? Virgo vtique sancta, virgo sobria, virgo deuota: Numquid tu castior illa? numquid deuotior? Aut numquid tua forte pudicitia gratior castitate Mariæ, vt tu scilicet sine humilitate placere sufficias, ex tua, quod illa non potuit ex sua? Denique, quanto honorabilior es ex singulari munere castimoniæ, tanto tibi tu maiorem iniuriam facis quod eius in te decorem fœdas permixtione superbiæ.* Vide quæ plura hic habet & expende quod si virgini tam necessaria est humilitas, & tam cauenda superbia, quid impuro? quid impio?

Serm. 45. in Cant.

Propterea sic ille idem alibi aptè. *Ergo beati qui custodiunt vestimenta sua munda, videlicet simplicitatis & innocentiæ, si tamen & decorem induere humilitatis adjiciant. Profectò audiet quæ huiusmodi inuenitur: Ecce tu pulchra es amica mea. Vtinam vel semel dicas animæ meæ, Domine Iesu, ecce tu pulchra es. Vtinam mihi humilitatem custodias, nam primam vestem ego malè seruaui. Seruus tuus sum ego, nec*

nec enim audeo profiteri amicum qui testimonium decoris mei cum repetitione non audio. Sufficit mihi si semel audiam. Sed quid si & hoc in quæstione sit? Scio quid faciam. Venerabor amicam seruus, cumulatum in ea decorem deformis homunculus admirabor, gaudebo ad vocem sponsi tantam nihilominus pulchritudinem admirantis. Quis scit si saltem ex hoc inuenturus sim gratiam in oculis amicæ, vt gratia ipsius & ipse inueniar inter amicos? Sic nempe inchoanda est humilitatis praxis, agnoscendo se superbum, & sese humiliando quòd non sis humilis. *Humiliemus illi animas nostras.* REVERTERE *ad Dominam tuam & humiliare sub manu eius.* Iudith. 8. Gen. 16.

DE PRÆCEPTO QVOD ACCEPISSE AIT VIRGO DEIPARA VT INHABITARET IN IACOB.

Tunc præcepit & dixit mihi Creator omnium. Et qui creauit me requieuit in tabernaculo meo, & dixit mihi: in Iacob inhabita, & in Israel hæreditare, & in electis meis mitte radices. Ecclesi. 24.

VERITAS PRACTICA.

Qui præcepit & dixit Beatæ Virgini vt inhabitaret in Iacob, tibi simul præcepit & dixit, vt quantum velles illam in te habitare, tantum esse velles alter Iacob.

RATIO est, quia quando Deus alligauit finem certis quibusdam mediis, tunc dicitur ita præcepisse media, vt quantum quis vellet finem, tantum velle deberet media.

Sed cùm præcepit Beatæ Virgini vt inhabitaret in Iacob, sic finem alligauit medio, vt non aliter in quoquam Virgo habitaret nisi qui vellet esse vt Iacob.

Ergo tibi simul præcepit & dixit vt quantum velles illam in te habitare, tantum esse velles alter Iacob. Quod certe motiuum est efficax ad inquirendam & exprimendam similitudinem vitæ & morum cum antiquo illo Patriarcha.

VIX intelligi potest Ratio nisi quibusdam ante prænotatis, quæ si vel breuiter proponantur, ita euidenter patebit ratio, vt hîc aliud non sit opus quàm prænotanda illa paucis attingere.

Eccl. 9. Primum est quod licet nemo sciat, *vtrùm amore an odio dignus sit*, vtrum salutem prosequatur æternam, aut ab illa forte excidat: tamen vt cum gratia prouocemur vehementius ad capessendam salutis viam, certa quædam eius impressa sunt vestigia, vt quemadmodum ait sanctus Bernardus & alibi infra fusius exponitur, *electis consolatio ministretur, & subtrahatur reprobis excusatio. Cognitis siquidem signis vitæ, quisquis hæc negligit, manifestè conuincitur in vano accipere animam suam, & pro nihilo habere terram desiderabilem comprobatur.*

Ser. 2. in Oct. Pasch. In 3. parte In Natiu. S. Ioan.

Secundum est, quod signa hæc præluxerunt in antiquo illo Patriarcha seu Patriarcharum Iudæorum duodecim Patre, qui

Mal. 1. dictus est Iacob & Israel, filius Isaac & frater Esau: Vnde est illud

Rom. 9. apud Prophetam & Apostolum, *Iacob dilexi, Esau autem odio habui*, quod primo quidem dictum est de illis duobus fratribus, ac eorum posteris, quantum spectat ad majorem curam quam Deus præ se tulit habere de Iacob & de Iudæis potiùs quam de Esau & de Idumæis qui ab hoc descenderunt. Deinde vero translatum est ad electos & reprobos qui hoc ipso designantur tales esse, quo ad diuersos mores Iacob & Esau videntur propius accedere, de quibus paulo post.

Tertium obseruandum est, quod cum Beatissima Virgo Deipara hoc inter alia singulare priuilegium habuerit, vt singularem electorum curam susciperet, idcirco illi dictum esse *vt in Iacob inhabitaret*, Id est, in illis qui similitudine morum Patriarcham Iacob exprimerent, imperium & dominationem exerceret, vt eos regeret, & dirigeret quemadmodum Rebecca Iacob: Atque illi etiam præcipuo quodam pietatis cultu mouerentur in Sanctissimam illam Virginem velut in suam Matrem, ac futuræ salu-

tis parentem optimam : ſicque ille mutuus pietatis ſenſus quo & mater filios & filij matrem proſequerentur, eſſet quædam beatæ radix æternitatis, ſicut gratia dicitur ſemen futuræ gloriæ. *Et in electis mitte radices.*

Quartum quod aduertas eſt, ſic dictum eſſe Beatæ Virgini vt ſimul etiam præceptum fuerit inhabitare in Iacob. *Tunc præcepit,* inquit, *& dixit mihi,* hoc eſt, ſic decretum eſt apud Deum, ſic firmum fixumque eſt, vt in ſimilibus Iacob inhabitem, tamquam ſi præceptum eſſet impoſitum, cui obſeruando proinde ſic aſtricta ſum vt mihi non liceat in aliis inhabitare. Aut Iacob ſimiles inueniam oportet aut faciam, præceptum eſt & non præteribo.

Quintum, quod propius Veritatem propoſitam ſpectat, hinc planè ſequitur quod quantum quis velit in ſe ſanctam inhabitare Deiparam, tantum oportet vt velit eſſe alter Iacob, quia talem illa non faciet niſi volentem : & qui talis eſſe noluerit, numquam in eo Dei Mater inhabitabit. Quod vt firmius apprehendatur, dicitur etiam eſſe ſimul præceptum cuicumque volenti hanc ſanctam Virginis curam & inhabitationem, vt ſe vita & moribus velut Iacob exhibeat. Nam eſt quoddam veluti medium ſic à Deo inſtitutum ad illum finem conſequendum; quandoquidem non poteſt aliter Virgo in quoquam habitare qui talis eſſe nolit. Sicut cùm præceptum eſt Apoſtolis vt neminem niſi baptizatum & pœnitentem abſoluerent à peccatis, ſimul etiam præceptum eſt omnibus qui abſolui cuperent, vt baptiſari vellent & pœnitere; cum alioquin illi aliter nullos poſſent abſoluere. Sic planè cùm præcipitur Beatæ Virgini vt in Iacob inhabitet, præcipitur etiam omni volenti hanc inhabitationem vt velit eſſe Iacob, quia medium quoddam eſt ad illam inhabitationem, ſicut baptiſma & pœnitentia ad peccatorum abſolutionem. Certum eſt autem quod quando Deus ſic fines aliquos certis quibuſdam mediis attexuit, tam neceſſariò vnicuique præcepit illa media quàm quiſque volet illos fines.

DENIQVE quod ſextum & poſtremum eſt ad praxim in primis opportunum, reſtat inquirere qualis fuerit Iacob, quinam eius diuerſi à ſuo fratre mores, quæ nobis cum illo ſimilitudo vel diſcrepantia.

Septem ex Scripturis colliguntur differentiæ morum vtriuſque fratris, quarum prima his continetur verbis; *Factus eſt Eſau* *Gen. 25.*

vir gnarus venandi & homo agricola, Iacob autem vir simplex habitabat in tabernaculis. Id est, quantum vnus sese foras effundebat, tantum alter sese domi continebat. Magna certe & notanda diuersitas.

Secunda est quod Iacob erat pius vt patet ex multis ab eo
Hebr. 12. erectis altaribus; Esau autem *profanus* ab Apostolo dicitur. O quantum vtriusque interuallum.

Tertia, Iacob erat pudicus quantum illa ferebant tempora, neque vmquam de Coniugio cogitauit nisi ex parentum consi-
Gen. 26. lio & iussione. Esau vero duxit vxores, *quæ ambæ offenderant animum Isaac & Rebeccæ*, vnde & *fornicatorem* eum vocat Apostolus.

Quarta, Iacob suis animi vacabat temperandis appetitionibus, vt apud Labanum socerum & sæpe alias patuit: Esau vero suis
Hebr. 12. indulgebat intemperantius, vnde & arguitur quod *propter vnam escam primitiua sua vendiderit.*

Quinta, licet Esau cogitaret interdum de diuinis & cœlestibus: rarius tamen, secundariæ quodammodo erant illius curæ, cùm longe magis addictus esset caducis bonis cumulandis: Iacob vero etsi bonis abundaret, non hæc erat tamen eius prima & præcipua solicitudo circa hæc bona sibi comparanda, sed potius vt bonorum Parentem omnium coleret, à cuius nutu totus pendebat. Quæ quidem differentia videtur apte comprehensa in diuersa benedictione quam à patre suo Isaac, vterque
27. legitur accepisse. Sic enim dictum Iacob, *Det tibi Deus de rore cœli, & de pinguedine terræ abundantiam frumenti & vini:* Esau vero; *In pinguedine terræ & in rore cœli desuper erit benedictio tua,* Nulla hic mentio Dei; *Et de rore cœli* pronuntiatur post pinguedinem terræ, cùm è contra Iacob, nihil de terra dictum esset nisi post rorem cœli à Deo dandum, quasi diceretur, quod vni primum est, postremum est alteri; Qui primus est in mente Iacob cultus Dei, postremus est in Esau. Non propter bona, Deum Iacob colit, sed quia Deum colit, bona consequitur. Esau vero vt bene sibi sit, Deo supplicat, non tam Deo quam sibi seruiens. Videsne disparitatem vitæ?

Sexta, si forte peccasset Iacob, pœnitebat Eum sui, redibat statim in Gratiam cum Deo, & cum hominibus; frequenterque
Gen. 28. illud ore vsurpabat. *Erit mihi Dominus in Deum.* Esau vero post

graue crimen admissum, *abiit paruipendens quod primogenita vendidisset*, & tametsi videretur aliquando resipiscere, *non inuenit tamen pœnitentiæ locum*, ait Apostolus. Quod certe multis accidit. *Ibid. 25.*

Septima denique: Iacob suorum talem habebat curam vt omnes in diuino cultu contineret. *Abjicite Deos alienos qui in medio vestri sunt.* Esau vero de his tam parum solicitus fuit, vt eius posteri statim à vero Dei cultu defecerint: *Ipse est Esau pater Idumæorum*, inquit Scriptura, quasi diceret, parens eorum qui nominati sunt inter Infideles. O quantum ab vno in multos boni vel mali deriuatur! *Gen. 35.* *Ibid. 36.*

Hic est itaque vitæ & morum diuersus character qui Iacob ab Esau, qui electos à reprobis, & qui Parthenicos ac veros Virginis Matris Cultores à falsis certò discriminet. Quàm quisq; castus, simplex, sibi vacans & aliis ornatus erit virtutibus quas in Iacob spectauit, tantum erit apud illam in gratia, & tantum certitudinis ac firmitatis obtinebit ad æternam salutem consequendam. Non illa sine virtutibus, sed nec virtutes sine illa. Sicut nempe parant Illi ad tempus in mente nostra virtutes habitaculum, sic parat Illa virtutibus & menti nostræ sempiternum in cœlo domicilium. Non staret cultus Beatæ Virginis sine virtutum præsidio, sed neque virtutes consisterent, aut satis valerent apud Filium nisi cultus accederet Sanctissimæ Matris. Hac insignitæ notâ virtutes, tantam supra cæteras referunt dignitatem, quanta prope est Ipsa Mater super alias creaturas. O pondus Virtutis & pretium, quanta est ipsa dignitas Diuinæ Matris!

Quamobrem etsi alia non adesset virtutum commendatio, singulari tamen hoc nomine quo nobis gratiam Beatissimæ Virginis demerentur, singulariter à nobis essent colendæ, non modo quia inde plus nobis referunt meriti & valoris; sed quia nos inde etiam plus adhibemus animi ad roborandas virtutes quæ tantæ Matri offerantur & placeant. Neque enim illa minutis virtutibus delectatur sed veris & solidis, non ore, non suspiriis, non hîc fusis duntaxat precibus exoratur, sed generoso conflictu cum vitiis, sed constanti castitatis cura, sed inuicta salutis comparandæ solicitudine: Cum alioquin nisi precibus adiungantur opera, *Vox quidem vox Iacob est, sed manus manus sunt Esau.* In die Virginis sacro, vox quidem vox Iacob est, sed in aliis diebus, manus manus sunt Esau. In templo quidem vel dum orat, vox Iacob *Gen. 27.*

est; sed dum aliis vacat muneribus, manus sunt Esau.

Perge vlterius hanc prosequi peruersitatem, & ingemisce tuis
Iac. 1. animi desultoriis leuitatibus. *Vir duplex animo inconstans in om-*
Prou. 1. *nibus viis tuis.* Vide potius *ne dimittas legem Matris tuæ.*

Vide in 3. parte, Die 24. Iunij, vbi ad hæc verba quæ in Natiuitate S. Ioannis Baptistæ dicebantur, *Quis, putas, puer iste erit,* hæc exhibetur Veritas:

Sicut prima & puerilis ætas index est secuturæ vitæ præsentis: ita hæc vita præsens indicium est futuræ post æternitatis.

Die 2. Aprilis.

DE SANCTO FRANCISCO DE PAVLA.

FVNDATORE ORDINIS MINIMORVM.

Ego Minimus in domo Patris mei. Iudicum 6.

VERITAS PRACTICA.

Hic erit verè maximus, qui verè est minimus.

RATIO EST, quia qui maximam in hac vita Gratiam seu Charitatem, & parem in alia Gloriam consequetur, Hic erit verè maximus.

Sed qui vere est minimus, maximam Gratiam & Gloriam consequetur.

Ergo hic erit verè maximus.

I. PVNCTVM.

QVÆ duæ sunt in domo Domini seu in Christiana familia maximè commendatæ virtutes, Humilitas & Charitas, eæ Ambæ præ cæteris eminent in sancto Francisco

de Paula, Fundatore sanctissimi Ordinis PP. Minimorum: Humilitas quidem tanta vt se suosque omnium MINIMOS & dici & esse vellet: Charitas verò tam sublimis vt vnum Deum respiraret, vnum Eum ab omnibus diligendum vellet, vnam Charitatem in ore haberet, in corde gestaret & in opere exerceret. Hæc videri possunt fusius in eius vita, indeque colligi quò Sanctitatis & Gloriæ peruenerit, cùm Gloria respondeat Charitati, siue Gratiæ, & Gratia humilitati, vnde eruitur hæc vniuersalis Veritas valde Practica & valde expendenda: *Hic erit verè maximus qui verè est minimus.*

Ratio quæ affertur est euidens quoad omnes suas partes, nec tanta eget probatione ad intellectum, quanta consideratione ad voluntatem & affectum. Quid enim clarius ex principiis nostræ Religionis quàm quod prima propositione dicitur, qui maximam in hac vita Gratiam seu Charitatem, & parem in alia Gloriam consequetur, hic erit verè maximus? Nam cum vera Magnitudo rei alicuius sit in commensurata proportione ad suam Regulam; moralis autem nostræ magnitudinis nulla sit alia regula certior quàm Caritatis & Gratiæ Sanctificantis pro hac vita, & Gloriæ beatificæ pro alia; certe qui plus hic gratiæ & plus in cœlo Gloriæ consequetur, hic Diuino & humano iudicio dicetur maior. *Sic inter natos mulierum non est maior Ioanne Baptista*, quia nullus est Gratiâ sanctior. Sic *excellentiorem* dicit Apostolus *viam Charitatis*, quia nihil est excellentius ad promerendam Gloriam, cuius semen est Gratia, & via certa Charitas. Sic denique paucis sanctus Augustinus quod totâ fusissimè quanta quanta est scripturâ, continetur; *Ille tenet, & quod patet & quod latet in Diuinis eloquiis, qui Charitatem tenet in moribus.* Hinc Ille apte qui orabat, *ô veritas Deus, fac me vnum tecum in Charitate perpetua. Tædet me sæpe multa legere & audire, in te est totum quod volo & desidero.*

Matth. 11. *1. Cor. 12.* *De Laudib. carit.* *L. 1 de Imit. Ch. c. 3.*

II. PVNCTVM.

SED *qui verè minimus est, maximam Gratiam & Gloriam consequetur.* Vere minimus dicitur qui exemplo sancti Francisci se infra omnes alios demittit, qui quo plura & maxima bona facit, eò se magis etiam humiliat, quia se Deo videt magis obstri-

ctum, & cum tam multas recipiat Gratias quibus forte alius fidelius vteretur, timet sibi ab ingratitudine & negligentia; qui denique quæ Dei sunt, Deo reddit, nempe gloriam & honorem totius boni, sibi autem quæ sua sunt perpetuò repræsentat, nempe
Dan. 9. nihilum & peccatum, dicitque cum Propheta Daniele: *Tibi Domine Iustitia, nobis autem confusio faciei.*

Talis autem maximam consequetur Gratiam & Gloriam, quia sic Deus exaltat humiles, vt promisit; sicut enim Deum maxime
Ecclesi. 3. honorant humiles, ita eos Deus, vt habet Sapiens: *Quantò magnus es, humilia te in omnibus, & coram Deo inuenies gratiam, quoniam magna potentia Dei solius, & ab humilibus honoratur.* Sic aptissimi sunt ad Dei dona recipienda, quia seipsis vacui non ad inanem gloriam, non ad propriam commoditatem & jucunditatem, sed ad vnam Dei gloriam, illa recipiunt & referunt. Deus enim cum sit ex se propensissimus ad dona sua conferenda, hoc vno impeditur nobis ea conferre largius, quòd iis abuteremur, vnde quò humiles procul sunt ab illo Gratiarum abusu eò propius disponuntur ad earum receptionem. Refugit natura vacuum in quo nihil operatur: At Gratia *quæ non sunt eligit, vt quæ sunt de-*
1. Cor. 1. *struat. NON solidum sed inane & cauum intrinsecus facies illud, si-*
Ex. 27. *cut in monte monstratum est*, nempe altare. Sic Denique præcessit
Vide in Capite vt quantum se humiliauit Dominus, tantum & exalta-
Ephes. 4. tus fuerit, vnde necesse est vt id sequatur in membris, quemadmo-
Ioan. 17. dum ipse toties in Euangelio dixit: *Volo vt vbi ego sum, illic sit & minister meus*, qui scilicet mecum fuerit humiliatus, mecum erit in Gloria. Vnde Apostolus postquam de humiliato Christo Iesu:
Hebr. 2. *Propter quod*, inquit, *& Deus exaltauit illum.* Et alibi: *Eum autem qui modico quàm Angeli minoratus est, videmus Iesum, propter passio-*
Iob. 5. *nem mortis, gloria & honore coronatum. SIC ponit humiles in subli-*
Prou. 25. *me.* Nonne *melius est vt dicatur tibi ascende huc, quam vt humilieris*
Ibid. 29. *coram principe? SVPERBVM sequitur humilitas, & humilem spiritu suscipiet gloria.*

III. PVNCTVM.

ERGO *hic erit verè maximus qui verè est minimus.*

Quia hic maximam assequetur Gratiam & Gloriam in
Matth. 20. quibus vera est Magnitudo. *Erunt nouißimi primi, & primi nouißimi.*

ßimi. SIC HONORABITVR quemcumque voluerit Rex honorare. *Esther 6.*
Vult autem humilem & solum humilem. *Sola est humilitas quæ exaltat,* inquit sanctus Bernardus, *sola quæ ducit ad vitam: qui aliter vadit, cadit potius quam ascendit. O peruersitas, ô abusio filiorum Adam, quia cum ascendere difficillimum sit, descendere autem facillimum, ipsi & leuiter ascendunt, & descendunt difficilius, parati ad honores, ad celsitudines graduum Ecclesiasticorum ipsis etiam Angelicis humeris formidandas.* Sic & grauiter sanctus Basilius: *Hæc est hominis sublimitas, hæc gloria & magnificentia, verè cognoscere hoc quod magnum est & illi conglutinari, ac gloriam à Domino gloriæ quærere.* *Serm. 2. de Asc.* *Hom. de Hum. ib.*

De necessaria vero coniunctione Charitatis & Humilitatis sic præclare sanctus Ambrosius, postquam ex Apostolo retulit Charitatem esse patientem, non inflari, non esse ambitiosam; *Inflatio ergo,* inquit, *& ambitio possunt destruere Charitatem, possunt euacuare Martyria: huic autem ruinæ nihil subuenit, quia aut difficile peccatum suum superbus agnoscit, aut etiamsi intellexerit non currit ad medicum. Hunc autem pestilentiæ flatum spiritus veræ humilitatis & veræ Charitatis excludit. In nullo enim hæ virtutes ab inuicem diuiduntur, & ambarum tam indiscreta connexio est vt qui in vna earum construitur, simul vtraque potiatur. Sicut enim parens Charitatis est Humilitas, ita parens humilitatis est Charitas. Et si illa recolamus quæ sine bono Charitatis infructuosa esse Apostolus definiuit, inueniemus eadem similem habere Charitatem, si eis humilitas vera defuerit. Quem enim fructum habebit aut cum inflatione scientia, aut cum humana gloria fides, aut cum iactantia largitas, aut cum elatione martyrium?* *Lib. 10. Epist. 84. ad Demetr.*

Hæc fructuose omnia, sed illud aptissimum quod ait vnum quodammodo totum conflari ex duabus partibus, Charitate & Humilitate. Illudque est quod scripsit sanctissimus Gebennensis Episcopus, Humilitatem nihil esse nisi Charitatem demissam, sicut Charitas est ipsa humilitas exaltata. Sicque in sancto Francisco de Paula recte vtramque virtutem sic ad vnam reduxeris, si dicas humilitatem eius nihil nisi Charitatem exinanitam seu descendentem fuisse, & eius Charitatem nihil nisi ipsammet humilitatem impletam & ascendentem. *Vade & pete tibi vasa vacua non pauca* quæ sacro repleantur oleo. *Spiritum vobis & vitam reddet sicut nunc vosmetipsos despicitis. SVSCITAT de puluere egenum & de stercore erigit pauperem vt sedeat cum principibus. QVIA hæc dicit excelsus & sublimis habitans æternitatem &* *4. Reg. 4.* *2. Macch. 7.* *1. Reg. 2.* *Is. 7.*

ſanctum nomen eius in excelſo & in ſancto habitans & cum contrito & humili ſpiritu : vt viuificet ſpiritum humilium, & viuificet cor Contritorum. Diuina plane verba.

Vide plura paſſim de humilitate, ac præſerim in hac 2. parte, hebdomada 4. Quadrageſimæ, Vbi hæc inter alias ſat conformis iam expoſitæ veritati Veritas demonſtratur:

Quò quis inferior eſt in ordine hominum, eò ſuperior eſt in Chriſti ordine.

Die 25. Aprilis.

DE SANCTO MARCO EVANGELISTA.

Similis factus eſt Leoni in operibus ſuis. 1. Macch. 3.

VERITAS PRACTICA.

Fortioris eſt animi, non vinci à bonis blandientibus, quam ipſa vincere mala terrentia.

RATIO EST, quia vbi reperitur maior conflictus & difficultas, tum fortioris opus eſt animi.

Sed maior eſt conflictus & difficultas cum bonis blandientibus quam cum malis terrentibus.

Ergo fortioris eſt animi, non ab illis vinci quam iſta vincere. Quod tamen pauci putant.

I. PVNCTVM.

L. 1. contra Iouinianũ.

NON fruſtra ſanctus Marcus comparatur Leoni, nec propter eam tantum cauſam quam refert ſanctus Hieronymus, *quia ſuum Euangelium inchoat à voce Clamantis in deſerto, parate viam Domini rectas facite ſemitas eius*; ſed quia vt

dicitur de Iuda Machabæo, *Similis factus est Leoni in operibus suis.* Fuit enim excelso & generoso animo in superandis quibusuis difficultatibus: quod vel maxime patuit in ea vitæ forma quam Alexandriæ instituit & omnibus Christianis seruandam persuasit, vt refert idem sanctus Hieronymus. *Assumpto*, inquit, *Euangelio quod Ipse confecerat, porrexit in Ægyptum & primus Alexandriæ Christum annuntians, constituit Ecclesiam tanta doctrina & vitæ continentia, vt omnes Sectatores Christi ad exemplum sui cogeret. Denique Philo disertissimus Iudæorum videns Alexandriæ primam Ecclesiam adhuc Iudaizantem, quasi in laudem gentis suæ librum super eorum conuersatione scripsit. Et quomodo Lucas narrat Ierosolymæ credentes habuisse omnia communia, sic & ille quod Alexandriæ sub Marco fidei Doctore cernebat, memoriæ tradidit.* *L. de script. Eccles.*

Hoc ipsum Cassianus Collator sic religiose commemorat *Qui à beatæ memoriæ Euangelista qui primus Alexandrinæ vrbi pontifex præfuit, normam suscepere viuendi, non solum illa magnifica retinebant quæ primitùs Ecclesiam, vel credentium turbas in Actibus Apostolorum legimus celebrasse, multitudinis scilicet credentium erat cor vnum, &c. verùm etiam his multo sublimiora cumulauerant; etenim secedentes in secretiora suburbiorum loca, agebant vitam tanto abstinentiæ rigore distractam, vt etiam his qui erant religionis externæ, stupori esset tam ardua conuersationis eorum professio.* *2. Instit. c. 5.*

Hoc igitur tam arduum vitæ institutum vt agrederetur sanctus Euangelista, vt proponeret, vt persuaderet suis, & ad fœlicem tandem exitum perduceret, nonne oportuit eum generosam Leonis indolem esse inuitatum, *Qui*, vt ait Sapiens, *ad nullius pauet occursum?* Quot enim difficultates, quot pericula, quot obices non occurrerunt contra tale propositum: quæ omnia inuictus Marci animus superauit? Ipsa certe viuendi ratio cuius erat Author aut certe promotor & exemplar, cùm tota fuerit in continentia & iis humanæ vitæ bonis abdicandis quibus carere difficillimum est, non aliter transigi potuit, quàm per continuatos fortitudinis actus qui longe insigniores sunt omnibus aliis qui ex hac virtute procedunt. *Prou. 30.*

Hinc nata Veritas valde expendenda, *Quod fortioris est animi non vinci à bonis blandientibus, quam ipsa vincere mala terrentia.* Et quidem Ratio facilis quoad illam primam partem qua dicitur quando conflictus & difficultas est maior, tùm maioris & fortio-

ris esse argumentum animi, si non vincaris, quam si minor esset difficultas. Sic enim vel ad acuendam fortitudinem ante certamen excitamur, propositis hostium viribus, quemadmodum his
Ephes.6. nos vrget Apostolus: *Non est nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinem, sed aduersus principes & potestates, aduersus mundi rectores tenebrarum harum, contra spiritualia nequitiæ in cœlestibus*; Vnde infert, *propterea accipite armaturam Dei vt possitis resistere in die malo:* Vel quando pugna peracta est, sic victorum Virtus illustrius commendatur, quod plures & robustiores deiecerint: Quod trecenti milites Gedeonis, multa hostium fregerint millia:
Iud. 15. quod vnus Samson *in maxilla asini, in mandibula pulli asinarum*, vt ipse aiebat, *deleuerit & percusserit mille viros* in se irruentos: quod puellus Dauid præualuerit aduersum Philistæum illum Gygan-
1. Reg. 15. tem in funda & lapide: quod nos denique potestates omnes & spirituales nequitias, si volumus, peruincamus. O quanta fortitudo sic posse, ô quanta ignauia sic nolle vincere!

II. PVNCTVM.

SED *maior est conflictus & difficultas ne vincaris à bono sensibili & blandienti, quam vt vincas mala terrentia.*

Bona illa sensibilia sunt, pecunia, possessiones, delectationes, honores, dignitates & quæcumque appetitum concupiscibilem mouent; quæ quia mouent illum vehementissime, tantus est in his motibus reprimendis labor, vt paucissimos reperias qui libidinem verè reprimant, vnumque illud allegant, quod sit diffici-
Matth. 7. lius. Hæc nempe est *arcta via* quam pauci tenent; contrà vero
Eccles. 31. *spatiosa & lata via* quam cæteri omnes percurrunt. *Beatus diues*, inquit Sapiens, *qui inuentus est sine macula, & qui post aurum non abiit, nec sperauit in pecunia & thesauris: quis est hic & laudabimus eum?* Quasi dicat rarissimus est, sicut & qui non sectetur honores
Ier. 8. & quas potest vitæ delicias. *Omnes enim*, vt ait Propheta, *conuersi sunt ad cursum suum: quasi equus impetu vadens ad prælium.* Hæc est caro quæ concupiscit aduersus spiritum. Hæc sunt carnalia desi-
Iob. 7. deria quæ militant aduersus animam. Hæc est denique militia &
L. de Hon. mul. c. 2. tentatio vitæ hominis super terram. *Inter omnia certamina Christianorum*, inquit sanctus Augustinus, *sola sunt ista prælia castitatis, vbi quotidiana est pugna, & rara victoria. Grauem namque sortita est*

Castitas inimicum, cui quotidie resistitur & semper timetur.

In sustinendis & vincendis quidem malis vt est morbus, paupertas, frigus, fames & similia, non desunt certe difficultates, sed rariores sunt casus, & hi sunt ita necessarij quando occurrunt, vt vix aliter possint expugnari quàm sustinendo; sicque necessitas facile in virtutem commutatur, & eò etiam facilius quo manifeste patet hanc esse Dei voluntatem vt sustineamus; quandoquidem nullum est aliud mali remedium. *Sustine sustentationes Dei, coniungere Deo & sustine*, ait Sapiens. Eccles. 2.

At vero in continendis bonis sensibilibus, non ita rari sunt casus, neque rari conflictus sed quotidiani & ordinarij, vt qui carni adhæreant nec à nobis disiungantur; non est etiam illa physica & naturalis necessitas iis continendi quæ est sustinendi mala; nam quisque pro arbitrio, licet male agat, libere tamen potest vel cogitare vel concupiscere vel quouis modo suis indulgere cupiditatibus; Vnde à Sapiente quæritur, *qui potuit transgredi & non est transgressus, facere mala & non fecit*, quia scilicet tam rarus est vt vix vnus aut alter inter sæculares reperiatur. Est ergo conflictus & difficultas longe maior ne vincaris ab his bonis quæ ita demulcent & alliciunt vt tantum absit quod expugnentur, quin potius exquiruntur, & vltro se abjiciunt & sese prouocant homines ad ea consectanda, tamquam ad vnum suæ vitæ bonum: *Venite, fruamur bonis quæ sunt, & vtamur Creatura tamquam in iuuentute celeriter.* Vide quæ sequuntur & ingemisce, vel quod ex illis sis, vel quod vt ait Apostolus, *in quibus & nos omnes aliquando conuersati sumus, in desideriis carnis nostræ, facientes voluntatem carnis & cogitationem.* Ecclef.31. Sap. 2. Ephes. 2.

III. PVNCTVM.

FORTIORIS *est igitur animi non vinci à bonis blandientibus quàm ipsa vincere mala terrentia.* Hoc est enim seipsum vincere, quod est certamen difficillimum, hoc est *certamen forte* quod Deus permittit sanctis vt vincant & triumphent. Hinc est illa Virtus *quæ in perpetuum coronata triumphat, incoinquinatorum certaminum præmium vincens.* Hoc fusè & diserte sancti Patres, quorum grauissimis verbis non modo intellectus ad veritatis cognitionem instrui poterit, sed & affectus ad eiusdem praxim & quo- Sap. 10. Ibid. 4.

Ep. 10. tidianam exercitationem cum Dei Gratia concitari. *Grandis virtutis est,* inquit sanctus Hieronymus, *& solicitæ diligentiæ, superare quod natus sis; in carne non carnaliter viuere, tecum pugnare quotidie, & inclusum hostem, Argi vt fabulæ ferunt, centum oculis obseruare.* Ep. 22. Tum idem alibi de seipso: *O quoties ego ipse in eremo constitutus, & in illa vasta solitudine quæ exusta solis ardoribus horridum monachis præstat habitaculum, putabam me romanis interesse deliciis!* Et quæ plura prosequitur.

L. 1. Offic. c. 36. Sic sanctus Ambrosius: *Reuera,* inquit, *iure ea Fortitudo vocatur, quando vnusquisque seipsum vincit, iram continet, nullis illecebris emollitur atque inflectitur. Quid autem excelsius & magnificentius quàm exercere mentem, afficere carnem & in seruitutem redigere, vt obedias imperio, consiliis obtemperes?* In Ps. 2. pænit. Sanctus quoque Gregorius, *quid fortius,* inquit, *quàm omnes animi sui motus rationi subigere, omnia carnis desideria spiritus virtute frænare, proprias voluntates abiicere, contemptis visibilibus ea quæ non videntur amare?* Lib. 1. Instit. c. 9. Lactantius etiam egregiè postquam illud ex Oratore retulit, *nulla est tanta vis quæ non ferro ac viribus debilitari frangique possit; At animum vincere, iracundiam cohibere, fortissimi est quæ ille nec fecit vmquam nec potuit. Hæc qui faciat non modo eum cum summis viris comparo, sed simillimum Deo iudico.* VELLEM, inquit, *adjecisset de libidine, luxuria, cupiditate, insolentia vt virtutem eius impleret quem similem Deo iudicabat.* Tum de singulis pergens dicere, ostendit fortitudinis gloriam in hoc præcipue sitam esse, *ne ab illis vincaris.* Et certe si turpe est à quoquam vinci, quanto Apoc. 18. magis ab ipsa turpitudine! *Quantum glorificauit se & in deliciis fuit, tantum date illi tormentum & luctum.*

Plures ex singulis partibus huc facile possunt referri Veritates de quibus vide in indice, Verbo *Fortitudo, Virtus.*

DE SANCTIS PHILIPPO, ET IACOBO APOSTOLIS.

Tanto tempore vobiscum sum, & non cognouistis

me ! Philippe qui videt me , videt & Patrem. Ioan. 14.

VERITAS PRACTICA.

Si tempus respicis comparandæ tibi virtutis : vix vllam tibi comparatam respicies.

RATIO est, quia vix vlla est virtus si non respondet tempori aut Gratiis datis.

Sed si tempus respicis comparandæ tibi virtutis , vix vllam respicies tempori aut Gratiis datis respondentem.

Ergo & vix vllam tibi comparatam respicies ; quod certe est expauendum.

I. PVNCTVM.

CVM in illo postremo sermone quem Christus Dominus post Cœnam habuit cum Apostolis , multa de Patre suo dissereret , dicit ei Philippus , *Domine ostende nobis patrem , & sufficit nobis* ; Tum Dominus Iesus ; *Tanto tempore vobiscum sum , & non cognouistis me ! Philippe qui videt me , videt & patrem ! Quomodo tu dicis , ostende nobis patrem ? Non creditis quia ego in patre , & pater in me est !* Et quæ plura pergit Dominus, satis indicant ignorantiam Discipuli non vacasse culpâ , in eoque potissimum omnes redarguit quod cùm tanto iam tempore cum illis fuisset , & tam multis sermonibus ac miraculis de Diuinitate sua instruxisset, adhuc essent ita rudes & ignari vt peterent videre Patrem, nec crederent Eum esse in Filio, sicut Filius erat in Patre ; quod etsi tolerari posset cum primùm ad ipsum accessere ; iam vero postquam tamdiu simul sunt commorati, id penitus esse probrosum & intolerandum. Sic sanctus Hilarius ait arguisse Dominum Apostolos, *in cognoscendo se, ignorantes : cùm toties vidissent ea quæ gerebat propria Deo esse, vt calcare vndas, iubere ventis , peccata dimittere , mortuis vitam reddere.* Sed , vt ait sanctus Ioannes Chrysostomus , eorum ignorantia & imperfectio

nobis reuelatur, vt cognoscamus quales ex se, qualesue ex Spiritu sancto fuerint: Nam ille ipse Philippus qui tanto tempore tam parum profecerat in cognoscendo Christo, sic postmodum eum esse verum Deum agnouit & prædicauit, vt proptérea Cruci affixus & lapidibus obrutus fuerit, Hierapoli Phrygiæ. Sanctus item Iacobus cum interrogatus fuisset à Iudæis quid de Christo sentiret, respondit constantissime illum esse Dei filium; quamobrem in altissimum Ierosolymitani templi locum eum adduxerunt, atque inde præcipitatus, fuste fullonis occisus est. O si tandem aliquando perueniremus eò virtutis & perfectionis quo nos vocat Christus! ô si saltem agnosceremus nos nondum eo peruenisse, & quàm sit modica, aut prope nulla virtus nostra, probe nossemus! sed miseri miseriam nostram
Apoc. 3. ignoramus! *& nescis quia tu es miser & miserabilis, & pauper & cæcus & nudus.*

Ad hanc autem miseriam & paupertatem agnoscendam, opportune ex verbis Domini quibus Apostolos arguebat, *Tanto tempore vobiscum sum, & non cognouistis me,* proponitur Veritas expendenda; *Quod si tempus respicis comparandæ tibi virtutis, vix vllam tibi comparatam respicies.* Sicque saltem erit quo te, fauente Deo, possis agnoscere. Ratio vero propositæ veritatis & quæ ex Christi Domini verbis eruitur, hæc est: quod quæ virtus non respondet tempori aut Gratiis acceptis ad eam rectè formandam, non est sufficiens aut vlla virtus. Certum est enim primò virtutis multos esse gradus, & qui gradus sufficeret Nouitio non sufficiet Veterano. Deinde satis constat istam differentiam graduum virtutis ita pendere à Gratiis datis & acceptis vt cui
Luc. 12. plus datum est plus exigatur ab eo. Denique licet aliquando breui tempore plus gratiarum vni detur quàm alteri per multos annos; ordinarie tamen loquendo, progressus virtutis fit procedente tempore, si videlicet primæ datæ gratiæ, & consequentibus respondeat anima, tum Gratia, simulque virtus, crescit
Prou. 4. velut aurora consurgens, aut vt ait Sapiens, *Iustorum semita quasi lux splendens procedit & crescit vsque ad perfectam diem.*

Luc. 2. Sic de Christo Domino dicitur: *puer crescebat & confortabatur spiritu, plenus sapientia:* Et paulo post, *Et Iesus proficiebat sapientia & ætate & gratia apud Deum & homines,* Id est, edebat noua signa virtutis quæ correspondent ætati, vt nos doceret sic virtutem

tutem nobis esse debere velut coætaneam & eiusmodi gradus ac vigoris quem exigit temporis & gratiæ diuturnitas. *Ecce tres anni sunt* dicebat Dominus vineæ, *ex quo venio quærens fructum in ficulnea hac, & non inuenio.* Vides numerari tempus & annos, & pro ratione temporis quæri fructum, & expendi virtutem an ædæquetur Gratiis : & si quidem respondeat, tùm approbetur & compensetur : sin minus, tum reprobetur & puniatur. *Appensus es,* Audi anima, audi quid vni dictum sit & in vno tibi : *Numerauit Deus regnum tuum & compleuit illud. Appensus es in statera, & inuentus es minus habens.* Et alteri ; *non inuenio opera tua plena coram Deo meo,* quia scilicet *non habebat in mente qualiter accepisset & audisset* ; nec id ipsum ita seruabat. Vnde planissimum est, virtutem eam quæ non respondet tempori aut Gratiis, non esse sufficientem, non esse plenam, non esse viuam sed mortuam, vno verbo, non esse virtutem ; ac proinde illi viro dicitur cuius non erant opera plena ; *Nomen habes quod viuas, & mortuus es.* O infidum nomen quo virtus nominatur, & nulla est.

Luc. 13. Dan. 5. Apoc. 3. Ibid.

II. PVNCTVM.

SED *si tempus respicis comparandæ tibi virtutis, vix vllam respicies tempori aut gratiis datis respondentem.*

Cùm enim Deus sua natura sit liberalissimus & propensissimus ad conferendas Gratias, nos vero contrà valde angusti & restricti ad eas accipiendas, quòd earum pretium, dignitatem, necessitatem & vtilitatem nesciamus, aut non cogitemus ; certe verendum est vnicuique, ne cùm multa sic dantur, pauca recipiantur : ne cum semen in agro seminatur, pars in spinas, aut lapides aut viam omnibus obuiam decidat & nullum fructum ferat. Vndenam putas toties in scripturis conqueri Dominum *quod nullus sit cæcus aut nullus surdus, nisi ad quos misit nuncios* seu Prophetas ? Nonne hinc, quia paucissimi sunt qui oblatas recipiant gratias : plurimi vero qui respuunt aut quam duntaxat volunt, particulâ sumunt. *Et locutus sum ad vos de nocte consurgens, & loquens : & non audistis. ET misit Dominus ad vos, omnes seruos suos Prophetas consurgens diluculo, & non audistis. Et verterunt ad me terga & non facies, cum docerem eos diluculo, & erudirem, & nollent audire vt acciperent disciplinam. ET noluerunt attendere,*

Is. 42. Ier. 25. Ibid. 32. Zacch. 7.

& auerterunt scapulam recedentem, & aures suas aggrauauerunt ne audirent, & cor suum posuerunt vt adamantem ne audirent legem. Quæ & similia quibus abundant Scripturæ satis indicant tam rarum esse prouentum quàm frequentem sementem.

2. Cor. 13. Tu ipse Iudex esto, *Vosmetipsos tentate,* inquit Apostolus, *si estis in fide, ipsi vos probate.* A quo tempore vacas virtuti? quas non accepisti tum Gratias, lumina, motus & quæcumque tibi acquirendæ virtuti sunt necessaria? Iam vero qualis tua virtus? qualis humilitas, patientia, deuotio, mansuetudo, Caritas, Castitas & aliæ tuo magis conformes statui? Itane firmæ ac robustæ omnes prout requirit tempus studij, & Gratia profectus tui! Si tantùm temporis posuisses in literis aut arte aliqua comparanda, nec plus profecisses quàm in humilitate profeceris, nonne aperte cognosceres literas tuas non respondere tempori studiorum? Cur non idem cognosces de virtute? an quia nescis ita dijudicare defectum virtutis ac literarum? ô te miserum & miserandum, qui nec dum didiceris agnoscere ipsum profectum vel defectum virtutis!

Etsi certe alia tui defectus argumenta deessent, hoc vnum planè sufficit vt agnoscas quàm longe distes ab eo qui esse deberes, pro ratione positi temporis: cùm nec scias agnoscere vtrum ex æquo profeceris! Quàm tibi aptè Apostolus; *Etenim cum debe-* (Hebr. 5.) *retis esse Magistri propter tempus, rursum indigetis vt vos doceamini quæ sint elementa exordij sermonum Dei, & facti estis quibus opus lacte sit non solido cibo. Omnis enim qui lactis est particeps, expers est sermonis iustitiæ, paruulus enim est: Perfectorum autem est solidus cibus, eorum qui pro consuetudine exercitatos habent sensus ad discretionem boni ac mali.* Nota hæc postrema verba vt videas quicumque hanc non habet discretionem boni & mali, esse ignorantem (Is. 65.) vt puerum: & illum esse puerum de quo dicitur: *puer centum annorum morietur;* id est, cui virtus non respondet annis: qui est ætate centenarius, & virute decennis.

III. PVNCTVM.

SI tempus ergo respicis comparandæ tibi virtutis, vix vllam tibi comparatam respicies: Quia vix vlla erit quæ respondeat tēpori & gratiis datis, quibus si virtus non respondet, non est virtus, non

est virtusSacerdotis quæ esset laici,non est virtus veteraniPatris, quæ esset iunioris religiosi; sicut non esset scriptio Rhetoris quæ posset esseGrãmatici. *Vnicuique sicut diuisit Dominus*.Hoc est scilicet quod illi clamant in Inferno: *Et virtutis quidem nullum signum valuimus ostendere*. Putasne nullum prorsus valuisse? non est ita, cùm vix sit vllus tam improbus qui non aliquod saltem in vita virtutis signum edat; sed vere tamen se nullum dedisse dicunt, quia tametsi aliquam virtutis speciem præ se ferrēt,virtutem tamen reipsa non habebant, quia non habebant virtutem sibi conuenientem, virtutem coæuam ætati, virtutem Gratiis respondentem: qui defectus veræ virtutis si anteriora illa tempora maculauerit, quanto magis verendum ne hæc nostra contaminet, cùm aperte Apostolus prædixerit: *In nouissimis diebus fore tempora periculosa quibus homines essent seipsos amantes, cupidi, elati, superbi, voluptatum amatores magis quam Dei, habentes speciem quidem pietatis, virtutem autem eius abnegantes*. Quænam est species pietatis aut humilitatis & Charitatis? Actus quidam exerciti. Quænam eorum actuum virtus abnegata? Illa vis scilicet & illud robur quod ex ætate deberent habere, si ætati responderent: vnde nihil restat nisi species & apparens quædam imago virtutis, virtus autem nulla.

1. Cor. 7.

Sap. 5.

2. Tim. 3.

Ephraim factus est subcinericius panis qui non reuersatur. Comederunt alieni robur eius, & ipse nesciuit: sed & cani effusi sunt in eo & ipse ignorauit. Aptissima prorsus Prophetæ verba: nam subcinericius panis qui non reuersatur, licet diu sub cinere iacuerit, non est coctus, nec proinde bonus; sic virtus non exculta: robur autē comestum ab alienis, & effusi cani nescientis & ignari, ipsa est virtus animi deficiens ab ætate, cuius tamen defectum non aduertimus nec cogitamus, sicque fit vt quod ait Iob: *Gigantes gemunt sub aquis*, Id est, prouecti ætate laborant defectu virtutis, *Et quid facient cùm inspicere cœperit Dominus?* Hoc est modo gemendum & prospiciendum.

Osee. 7.

Iob. 26.

Eccles. 1.

Vide in 3. parte, Dominicam 7. & vbi agitur de Renouatione votorum, in fine.

Die 3. Maij.

IN FESTO INVENTIONIS SANCTÆ CRVCIS.

Notas facite in populis adinuentiones eius. If. 22.

VERITAS PRACTICA.

Si quid forte asperius inueniatur de quo conquereris, de inuenta Cruce conquereris.

RATIO est aperta, quia Crux id omne dicitur quod est asperum in virtute seu diuino cultu. Vt verò melius intelligatur quomodo hæ querimoniæ & murmura redundent in ipsam Christi Crucem, sic alia videtur alteri subiicienda Veritas:

Inuentæ Cruci tantum quis detrahit, quantum in pœnis murmurat.

RATIO est, quia detrahere Cruci est virtutem eius diminuere.
Sed qui murmurat in pœnis, tantùm diminuit virtutem Crucis quantum murmurat.
Ergo & illi tantum detrahit. Quod ne fiat, disce libenter pati.

I. PVNCTVM.

TRES possunt considerari adinuentiones Crucis, seu triplex adinuentio Dei, circa Crucem.

Prima quæ hodie colitur quando Helena Constantini Mater Imperatoris Christiani diuino mota consilio, sacrum illud lignum in quo Christus Dominus pependit, inuenit Ierosolymis in monte Caluaria, vbi per trecentos pene annos latuerat. Inuentio est etiam Dei, seu Diuina adinuentio, non quia tantùm

diuino, vt dixi, motu facta est, sed quia idcirco facta est vt Christiani hoc salutari signo per vniuersum orbem celebrato, salutis suæ instrumentum & Saluatoris sui memoriam præcipuo cultu venerarentur. *O Crux splendidior cunctis astris. Hæc est arbor dignissima, in paradysi medio situata, in qua salutis author propria morte mortem omnium superauit.*

Secunda Dei adinuentio circa Crucem, est admirandum Diuinæ Sapientiæ consilium quo reparandi humani generis hic adinuentus est modus; Quàm stupendum hoc consilium! qualis adinuentio! quis cogitasset salutem hominum, maximum illud diuinorum omnium opus, in tam vili & probrosa materia quale erat infame lignum Crucis, esse restaurandam? *Christus factus est pro nobis maledictum, quia scriptum est: maledictus omnis qui pendet in ligno.* Gal. 3. Quis vero non demiretur illam Crucis infamiam in tantam modo Gloriam & honorem esse commutatam, vt nihil Cruce sit gloriosius, nihil pretiosius? *Vobis honor credentibus, non credentibus autem lapis quem reprobauerunt ædificantes, hic factus est in caput anguli:* 1. Pet. 2. *MIHI autem absit gloriari nisi in Cruce Domini nostri Iesu Christi, per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo.* Gal. 6.

Tertia denique adinuentio est, cùm ex honore & pretio Crucis in qua Christus Dominus salutem nostram est operatus, infertur æstimatio & commendatio Mortificationis & tolerantiæ, quæ est genus quoddam Crucis de quo Dominus: *Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat Crucem suam quotidie, & sequatur me.* Luc. 9. Sicut enim quod erat infame lignum, per contactum Christi, factum est gloriosum, ita pœnæ & opprobria quæ secundum carnis & mundi sensum erant horrenda, nunc per Christum facta sunt suauia & amplectenda. *O bona Crux quæ decorem de membris Domini mei accepisti!* S. Andreas. quod non tam dictum de ligno quam de tormento Crucis, seu de qualibet alia pœna, cuius Dominus tam verè abstulit opprobrium & aculeum, vt non sit minus honorificum & suaue pati quam gestare Crucem. Vndenam ergo nunc inter Christianos de pœnis quas inueniunt murmura? Certe vndecumque veniant & quicumque sint qui sic in pœnis murmurent, Iudaicum, Paganum & profanum aliquid redolere dicendi sunt; cùm tantum detrahant honori Crucis cuius hodie honor commendatur, quantum in pœnis murmurant.

Hæc est proposita Veritas ad praxim non minus vtilis quam

facilis ad intelligentiam. Quid est enim honori Crucis detrahere, nisi vim eius & virtutem diminuere? Nonne si quis negaret miracula, sanitates, expulsiones dæmonum, mortuos suscitatos & alia innumera per sacrum Crucis lignum mirè patrata; si quis ea derideret quasi per illud lignum nihil tale fieri posset, nonne Cruci detraheret? Quia scilicet vim eius & virtutem negaret. Nonne profiteris Crucis signo quod in fronte formas, eam inesse vim vt dæmones pellat, tentationes arceat, diuinam conciliet opem, & sexcentis abundet bonis? sit igitur hæreticus aliquis qui hæc irrideat, nonne is Cruci detrahet? Cur porro nisi quia vim eius & virtutem diminuet? sed absit hoc erroris portentum, & quod ab ipso nascentis Ecclesiæ primo exordio factum est, sic semper fiat quod Tertullianus luculente scribit: *Ad omnem progressum atque promotum, ad omnem aditum atque exitum, ad vestitum & calceatum, ad lauacra, ad mensas, ad lumina, ad cubilia, ad sedilia, quæcumque nos conuersatio exercet, frontem Crucis signaculo terimus. Harum & aliarum disciplinarum si legem expostules, scripturarum nullam inuenies. Traditio tibi prætenditur auctrix, consuetudo confirmatrix, & fides obseruatrix.*

L. de corona mil. c. 3. & 4.

II. PVNCTVM.

SED *qui murmurat in pœnis, virtutem Crucis tantùm diminuit, quantùm murmurat.*

Hæc est enim virtus Crucis vt pœnas acceptas & gratas faciat; hoc est *lignum*, quod in aquis amaris positum dulces illas fecit; hæc est *farina*, quæ in ollam coniecta, omnem inde amaritudinem sustulit; hic *fauus mellis*, ex ore leonis eductus; hoc est *oleum*, quo inunctum iugum computrescit & fit suaue iugum Christi, de quo tam suauiter sanctus Augustinus: *Mansuefecisti iugo tuo ceruicem meam, & nunc porto illud & leue est mihi.* Hic *fasciculus myrrhæ*, qui dum inter vbera sponsæ morabitur, nihil est tam asperum & insuaue quod non condiatur, vt de se suisque profitetur sanctus Bernardus. Denique sicut in Cruce est salus, ita in ea est infusio supernæ suauitatis vt est apud Kempensem.

Exodi 15. 4. Reg. 4. Iud. 14. Is. 10. 10. Conf. 36. Cant. 1. Serm. 43. L. 2. c. 11.

Vndenam porro illa suauitas, illa facilitas nisi à Cruce Christi? siue quod inde Christus Gratiam promeruerit, siue quod eius intuitu nos ita formet: siue quod ex eius veneratione, ani-

mus in pœnarum amorem facile transeat. Quocumque id denique modo fiat, prope illud est quod in templorum consecratione peragitur dùm vnguntur Cruces. *Vos qui expertis estis*, inquit sanctus Bernardus, *ecce scitis quia vere Crux nostra inuncta est & per Gratiam spiritus adiuuantis, suauis & delectabilis est pœnitentia nostra, & vt ita dicam, amaritudo nostra dulcißima.* *Serm. 1. in Dedic. Eccles.*

Tu vero quisquis murmuras, nonne hanc virtutem Crucis negas aut minuis? Vnde enim murmur tuũ nisi ex aduerso animi sensu, quẽ pœnæ sẽsus excitat? Quid porro est aduersus ille animi sensus nisi iudiciũ quoddam de amaritudine & acerbitate doloris quem sustines? quod quidem iudicium tuum si verum est, falsum esse necesse est quod de virtute Crucis dicitur, sicque virtutem eius tantum diminuis per murmur, quantum per illud iudicas id esse malum quod per Crucem factum est bonum. Esto sit adhuc sensibilis dolor, non est sublatus per Crucem dolor, sed ille duntaxat animi angor & mœror quem ex dolore percipis, si modo velles ad Crucem Christi attendere; sicut Dæmon dicitur victus & mors mortua per mortem Christi, cum tamen nec Dæmon cesset tentare neque mors vitam abripere, sed quia per mortem Christi facile possumus Dæmoni resistere & æternæ mortis damna euitare, sic mors cogitur *non quidem non adesse sed non obesse*, ait sanctus Bernardus. Ita plane de pœnis sentiendum, sic per Crucem Christi sunt mitigatæ, vt remaneat quidem dolor, sed non angor ille qui murmur excitat, si cum Diuina gratia cogitare velis sic te per pœnas conformari Crucifixo, sic te salutem & perfectionem assequi, sic te, vno verbo, tibi certiores gratiæ, gloriæque thesauros cumulare. Vnde quàm verum est hanc esse vim & virtutem Crucis vt illum angorem & murmur possit compescere, tam certo liquet te hanc diminuere virtutem cùm adhuc murmuras; nam illi te opponis, eius resistis Gratiæ, neque minus ei contradicis quàm si negares quod dicitur de eius virtute & potentia, palámque diceres te contrarium experiri. O te miserum qui cum Christi hostibus expugnas Crucem, à qua poteras contra tuos hostes propugnari!

III. PVNCTVM.

SIC ergo quando quis inuenit aliquid asperum de quo conqueritur, & de inuenta Cruce conqueritur, & inuentæ Cruci tantùm is de-

trahit, quantum in pœnis murmurat, Quia sic virtutem eius diminuit quod est illi detrahere, & honorem qui hodie ab omnibus illi confertur velle quodãmodo subtrahere, perinde ac si Crucis hostis,& de illis esset quos Apostolus vocat, *Inimicos Crucis Christi!* Certe non alios ita vocat quàm qui terrena sapiunt & delicias præferunt veris bonis, atque hoc sæpe cùm à se dictum scribat, nunc se flentem ait iterare ac rursum repetere, cum sic ad Philip-
Phil. 3. penses scriberet. Quod & alius Apostolus his apte verbis expo-
S. Iudas. nit: *Hi sunt murmuratores, querulosi, secundum desideria sua ambulantes.*

Videsne quò impietatis te murmur tuum adigat? Videsne quàm grauiùs in pœnas deuoluaris cum de pœnis conquereris! nihil enim ita celeriter ac seuere punit Deus quam istos mur-
Iudith. 8. muratores, vt præclare Iudith suis Bethulitis, vnde & patientiæ commendandæ sumit argumentum: *Omnes*, inquit, *qui placuerunt Deo, per multas tribulationes transierunt fideles. Illi autem qui tentationes non susceperunt cum timore Domini, & impatientiam suam & improperium murmurationis suæ contra Dominum protule-*
1. Cor. 10. *runt, exterminati sunt ab exterminatore & à serpentibus perierunt.*
Num. 11. *Et nos ergo non vlciscamur nos pro his quæ patimur, sed reputantes peccatis nostris hæc ipsa supplicia minora esse, flagella Domini quibus quasi serui corripimur, ad emendationem & non ad perditionem nostram euenisse credamus. Et dixerunt illi Ozias & Presbyteri; omnia quæ locuta es, vera sunt & non est in sermonibus tuis vlla reprehensio.*

Vellesne tu illam reprehendere? Nonne tu igitur reprehensi-
Sap. 1. bilis es, si murmurare pergis! *Custodite ergo vos à murmuratione quæ non solum nihil prodest*, vt monet Sapiens, sed & valde nocet vt visum est, vnde idem pergit; *& à detractione parcite linguæ, quoniam sermo obscurus in vacuum non ibit, os autem quod mentitur, occidit animam.* Vide supra in Quadragesima, singulis pene hebdomadis & ferijs.

CONSI-

CONSIDERATIONES ET VERITATES COMMVNES OMNIBVS STATIBVS.

PRIMA CONSIDERATIO.

NON SINE DEO STATVM ESSE DELIGENDVM.

Væ filij deſertores, dicit Dominus, vt faceretis conſilium & non ex me; & ordiremini telam, & non per ſpiritum meum, vt adderetis peccatum ſuper peccatum, & os meum non interrogaſtis. Iſaiæ 30.

VERITAS PRACTICA.

Præcipitatio animi in ſtatu vitæ deligendo, præcipitium eſt animæ.

SENSVS eſt, quod qui ſine Deo temere ſtatum vitæ præſentis eligit, timere debet ne ſtatum eligat futuræ damnationis.

RATIO eſt, quia illi ſuo in ſtatu timendum eſt in futuram vitam, qui ſtatum exercet ſine ductu & Gratiis Dei.

Sed qui ſine Deo temere ſtatum vitæ præſentis eligit, ſtatum exercet ordinarie ſine ductu & Gratiis Dei.

Ergo timere debet ne ſtatum eligat futuræ damnationis; ſitque animæ præcipitium illa præcipitatio animi quo mouetur in hoc vel illud vocationis genus, non ritè priùs conſulto Deo.

I. PVNCTVM.

QVANTI sit momenti hæc Consideratio vel ex hoc liquet, quod non modo totius vitæ præsentis sed & futuræ, necnon æternitatis operosum illud Negotium agitur, cui vni operando creati sumus. Neque vero tantus est labor in cognoscendo & eligendo vitæ statu, si Deum consulas, quantum est periculum ne consulas, & quantum est damnum si statum eligas non consulto Deo. Quamobrem sic est formata Veritas quæ consideranda proponitur, vt serio apprehendas non esse quidquam statuendum sine Deo, de statu vitæ præsentis; cùm sic alioquin statueretur de statu futuræ damnationis. Expende singulas propositiones quæ id declarant.

Prima est manifesta; quid enim speret Is aut quid non timeat qui sine ductu & Gratiis Dei statum exercet? An poterit aliquid boni sine Deo? aut si nihil boni præstet, an poterit rectè sperare salutem? an poterit non timere damnationem? Nonne à statu vitæ velut à certa viuendi regula, petenda est Ratio totius boni quod agas, orationum, eleemosynarum, ieiuniorum, & similium bonorum operum quæ ita dependent à proprio cuiusque statu, vt in quo vnus bene, male alius operari posset? Iam vero si status sit à Deo destitutus, neque eius ductus & gratia dirigatur, nonne velut distorta regula quidquid ad eum dirigetur
Matth. 7. deprauabit? Si radix est amara, quales erunt fructus? *Numquid colligunt de spinis vuas, aut de tribulis ficus?* si scaturigo luculenta, quales riuuli fluent? si nequam oculus fuerit, nonne etiam,
Luc. 11. quod aiebat Dominus, *corpus tuum tenebrosum erit? vide ergo ne lumen quod in te est, tenebræ sint*; *nam si tenebræ sunt, ipsæ tenebræ*
Matth. 6. *quantæ erunt*: vide ne infausta illa in te cadant: *Væ eis quoniam*
see 7. & 9. *recesserunt à me*; *sed & væ eis cùm recessero ab eis.*

II. PVNCTVM.

SED *qui sine Deo temere statum vitæ præsentis eligit, statum exercet ordinarie sine ductu & Gratiis Dei.*

Primo enim qui rem tanti momenti, qualis est electio status, sine Deo constituit, quæ minora sunt sine illo facile agredie-

tur, nec multum curabit ductum eius aut gratias quibus regatur. Illa illa libido quæ traxit animum ad talem vitæ statum, sic constanter inducet ad eum exercendum, vt vix vllo alio moueatur motu. *Prouerbium est*, inquit Sapiens, *adolescens iuxta viam suam, etiam cum senuerit non recedet ab ea. VNVSQVISQVE in viam suam declinauit.* Pr. 22. Is. 53.

Deinde verò licet oraret, nonne hæc est ordinaria pœna peccatorum vt eorum preces difficiliùs exaudiantur, cùm præcipue circa id orant in quo peccauerunt? Si peccatum quidem suum agnoscerent & de instaurando statu cogitarent, forsitan ignosceret Deus, vt alia meditatione vdebitur; sed cùm suo in errore permanentes efflagitarent gratias ad illum statum exercendum quem noluit Deus, aut certe in quo eligendo non est consultus, vix eas obtinerent, & iuste remitterentur ad illos quorum consilium potius quam Dei quæsierunt; *Surgant, & opitulentur vobis, & in necessitate vos protegant.* Deut. 32. Nam si parentes filium qui se inconsultis matrimonium contraxisset, iure priuarent suis bonis, aut gratiâ quam illi alioquin contulissent, nonne eodem & potiori iure Deus *filios illos substractionis* puniet, qui nec eo rogato nec consulto, in statum vitæ se iniecerunt? Hebr. 10. *Væ qui prædaris nonne & ipse prædaberis, & qui spernis, nonne & ipse sperneris? Cùm consummaueris deprædationem, deprædaberis, cùm fatigatus desieris contemnere, contemneris.* Is. 33.

III. PVNCTVM.

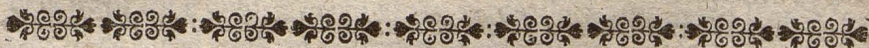
SIC ergo est, quod qui sine Deo temerè statum vitæ præsentis eligit, timere debet ne statum eligat futuræ damnationis.

Nam quicumque sit ille status, nisi Deus adsit, quis digne Deo poterit eum exercere? Quis sine Deo tutus, cùm etiam adiuuante Deo, tam multi sua culpa cadant? Quis porrò iustius à Deo dici potest in statu exercendo deseri quàm qui dum statum eligeret, Deum deseruit? Nonne illis iam pridem dictum, *dereliquistis Dominum vt derelinqueret vos?* 2. Par. 24. quantumcumque sint illi prudentes, *peribit sapientia à sapientibus eius, & intellectus prudentium eius abscondetur. Væ qui profundi estis corde, vt à Domino abscondatis consilium, quorum sunt in tenebris opera, & dicunt, quis videt nos, & quis nouit nos? peruersa est hæc vestra cogitatio, quasi si* Is. 29.

lutum contra figulum cogitet & dicat opus factori suo, non fecisti me, & figmentum dicat fictori suo, non intelligis.

Quamobrem id summopere præcauendum, & audiendus in
Ecclesi. 32. primis Sapiens: *fili, sine consilio nihil facias, & post factum non pœnitebit. In via ruinæ non eas, & non offendes in lapides: nec credas te viæ laboriosæ, ne ponas animæ tuæ scandalum.* Rursumque Idem
Ibid. 37. & apertius. *Cor boni consilij statue tecum, non est enim aliud pluris illo. Anima viri sancti enuntiat aliquando vera, quàm septem Circumspectores sedentes in excelso ad speculandum. Et in his omnibus deprecare Altissimum, vt dirigat in veritate viam tuam.* LOQVERE
1. Reg. 3. Ps. 142. *Domine quia audit seruus tuus.* NOTAM *fac mihi viam in qua ambulem, quia ad te leuaui animam meam. Eripe me de inimicis meis Domine, & doce me facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu. Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam propter nomen tuum: Domine viuificabis me in æquitate tua.*

De Diuina autem voluntate agnoscenda circa statum, vide plura in libris de Ordine, atque hîc in Meditatione vernacula.

CONSIDERATIO SECVNDA.

DE NON DIFFERENDA STATVS SEV VOCATIONIS COGNITAE ACCEPTATIONE.

Non tardes conuerti ad Dominum, & ne differas de die in diem. Eccles. 5.

VERITAS PRACTICA.

Non euitat præcipitium sed mutat, qui ne nimis sit præceps, nimis est lentus.

RATIO est, quia præcipitium euitandum de quo hic agitur, hoc est, ne quid in statu eligendo fiat contra vel præter voluntatem Dei.

Sed si nimis sis lentus vel ad inquirendam vel acceptandam Diuinam voluntatem, fieri poterit aliquid contra ipsam Dei voluntatem.

Ergo non euitat præcipitium sed mutat qui ne nimis sit præceps, nimis est lentus; ac propterea sicut tamdiu deliberandum est de vitæ statu, donec cognoscatur Dei voluntas: sic eâ cognitâ, non est diutius dubitandum, nec differenda status acceptatio.

I. PVNCTVM.

QVÆ in omni negotio cauenda maxime sunt duo illa extrema, præcipitatio & tarditas: ea præcipue sunt in statu vitæ deligendo euitanda. Neque minus periculi aut detrimenti est in vno extremorum quàm in alio, cùm ex vtroque perinde, ni caueatur, periculum sit, ne quid præter aut contra Dei voluntatem fiat, quod est maximum in hac materia detrimentum. Quamobrem sicut antè prouisum est ne quid præcipites, ita modò ne differas: & eadem prorsus vtriusque est ratio quæ à Diuina Voluntate petitur & in Veritate proposita continetur.

Sic ergo habe, totum hoc negotium in hoc vno verti, vt voluntas Dei de nobis agnoscatur & fiat. Hæc vna deliberandi causa, hæc vna præcipitationis cauendæ ratio; hæc vna est legitima ad illos responsio qui temerè contra postulantes religiosum habitum, fremunt & objiciunt, vbique & in vnoquoque statu Deum posse coli, ac salutem æternam comparari; Non est enim hoc aliter verum de vnoquoque singulari, quàm si fuerit in suo statu, id est, in eo quem destinauit illi Deus. *Secundum propositum voluntatis suæ*, inquit Apostolus, *secundum propositum eius qui operatur omnia secundum consilium voluntatis suæ, vt simus in laudem gloriæ eius.* Ephes. 1.

Cùm enim Diuina Sapientia sic mundum regat per varios hominum status, vt videmus; prouidit ipsa quem cuique statui potissimùm applicaret, singulisque naturales dotes, talenta & gratias destinauit quibus non in hac tantùm vita rite suum illud munus obirent ad quod vocati sunt, sed & æternam inde vitam ac

beatitudinem promererentur. Sit vero aliquis qui temerè se in statum præcipitet non quem destinarat Deus, sed quem sua libido proposuit; illumne putas hominem tam certò suam salutem in hoc suo statu consequuturum quàm in illo alio cœlitùs destinato? Caue id putes; non quod status ille sit malus, sed quod non ille sit quem volebat Deus, & cui propterea suas gratias attexuerat, quarum præsidio seruandus erat is qui earum defectu peribit in alio statu quem nolebat Deus. *Velut si auis festinet ad laqueum, & nescit quod de periculo animæ illius agitur.* Pr. 7.

Id ergo plane pendet à prima illa Dei quam Apostolus vocat *Voluntate Bonitatis*, qua scilicet de vnoquoque benigne statuit non quidem absolute sed conditione adiecta si velit, si consentiat, si cooperetur; *Oramus*, inquit, *semper pro vobis vt dignetur vos vocatione sua Deus noster, & impleat omnem voluntatem Bonitatis*; Tum enim demùm beatus is qui se illi primæ voluntati accommodet & totum conformet; si quis vero dissentiat & aliter de se suisque ordinet, nihil nisi distortum, inordinatum, confusum, & perturbatum expectet, quia non habet Deum prouisorem & adiutorem, *quoniam obtriuit Dominus confidentiam tuam, & nihil habebis prosperum in ea. NOLITE ascendere, non est enim Dominus vobiscum, ne corruatis coram inimicis vestris.* 2. Thess. 1. Ier. 2. Exodi 14.

Hæc est ergo ratio cur sic deliberandum est ante statum, ne quid scilicet contra hunc Diuinum ordinem statuatur, vnde in totam vitam atque ipsam etiam æternitatem pernicies importaretur. *Errauerunt ab vtero, loquuti sunt falsa, furor illis secundum similitudinem serpentis, sicut aspidis surdæ & obturantis aures suas, quæ non exaudiet voces incantantium, & venefici incantantis sapienter.* Hæc si attente perpendas, videbis quàm apta sint & congrua. Sed & egregius est locus apud Isaiam qui his opportunè accomdari posset: *Et vos qui dereliquistis Dominum, qui obliti estis montem sanctum meum, qui ponitis fortunæ mensam & libatis super eam. Numerabo vos in gladio, & omnes cæde corruetis: pro eo quod vocaui & non respondistis: locutus sum & non audistis, & faciebatis malum in oculis meis, & quæ nolui, elegistis: Propter hoc, hæc dicit Dominus Deus: ecce serui mei comedent & vos esurietis.* Et quæ plura pergit in hunc sensum quo declaratur tam male futurum iis qui sibi sine Deo statum vitæ eligunt, quam bene aliis. Ps. 57. Is. 65.

II. PVNCTVM.

SED si nimis sis lentus vel ad inquirendam vel ad acceptandam Diuinam voluntatem, periculum est ne quid fiat contra ipsam Dei voluntatem.

De inquirenda quantocyus Diuina voluntate satis per se patet & ex superiori Consideratione manifestum relinquitur. Nunc vero de acceptanda sine dilatione quando cognoscitur: seu de fugienda tarditate in acceptando statu cognito, ne forte vmquam acceptetur si nimis differas, secunda hæc propositio potissimùm est intelligenda. Ac primo quidem illa dilatio licet totum negotium non penitus destrueret, ita tamen displicet Deo qui iubet statim dari quod noris dandum, neque in crastinum differri quod hodie possis, vt merito timeri possit ne quid periculi & detrimenti ab ea dilatione proueniat. Sic enim Sapiens postquam dixit: *Non tardes conuerti, nec differas*, statim addit, *subito enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ disperdet te.* Prou. 3. Eccleſi. 5.

Secundo, minùs paratum indicat animum quàm par esset ad cultum Dei: Quid enim nutas cùm noris quid velit Deus? hoc vnum erat exquirendum, hoc vnum in deliberationem venerat, quod cùm sit modo manifestum, quid est quod rursum deliberas? quid est quod dubitas aut longius differs? *Quid adhuc retardatis*, ait Dominus, *& quid dicitis in his*, quæ sunt scilicet tam manifesta vt non sit dubitandi locus! Eccleſi. 51.

Tertiò denique quod caput est, cùm nihil sit leuius & inconstantius humana voluntate, hoc vnum cunctationes illæ producunt, vt nihil tandem fiat, nihil eorum quæ deliberasti, aut quæ facta deliberatione statuisti; quod ex triplici capite prouenit. Primò quidem ab inconstantia humana quæ se facillimè diuersas rapit in partes quando sibi relinquitur. *fascinatio enim nugationis obscurat bona, & inconstantia concupiscentiæ transuertit sensum.* Sap. 4. Deinde verò à Dæmone qui si deliberationem impedire non potuit, conatur effectum retardare & penitus detorquere, sub prætextu consilij certioris capiendi, vel aliqua etiam pietatis prætentâ causâ: *permitte me primum ire, & sepelire patrem meum.* Matth. 8. Ac tandem ipse Deus tali offensus mora & tarditate, hominem deserit, lumen ab intellectu subtrahit, affectum & voluntatem, &

Prou. 1. Luc. 7. cogitationem & memoriam subuertit omnem. *Vocaui & renuistis, despexistis omne consilium meum! CONSILIVM Dei spreuerunt in semetipsos.* Vnde postremò fit vt miseranda illa anima quò se vertat nesciat, vbique tenebras, vbique luctus, vbique damnum timet. *Ascendunt vsque ad cœlos, & descendunt vsque ad abyssos,* Ps. 106. *anima eorum in malis tabescat, Turbati sunt, & moti sunt sicut ebrius, omnis sapientia eorum deuorata est.* O quàm ille sapientius qui Ps. 118. dicebat: *paratus sum & non sum turbatus, vt custodiam mandata tua.*

III. PVNCTVM.

NON euitat ergo præcipitium sed mutat, qui ne nimis sit præceps, nimis est lentus: quandoquidem ex hac lentitudine & tarditate non minus est periculi ne diuina fiat voluntas in eligendo Ier. 48. statu, quàm ex præcipitatione, & inconsulta deliberatione. *Fertilis fuit Moab ab adolescentia sua, & requieuit in facibus suis, nec transfusus est de vase in vas, & in transmigrationem non abiit, idcirco permansit gustus eius in eo, & odor eius non est immutatus.* Tum post multa inde futura damna, sic Propheta pergit *pauor & fouea & laqueus super te, ô habitator Moab, dicit Dominus. Qui fugerit à facie pauoris, cadet in foueam: & qui conscenderit de fouea, capietur laqueo.* Sic plane qui lentiores sunt: sic inopes redduntur consilij vt omnia timeant, & vnum fugiendo periculum in aliud incidunt. Posset quidem differri exequutio propter iustas causas, sed non acceptatio & præparatio animi ad exequendam Dei voluntatem, cùm perinde periculum sit ne vmquam fiat si sic retardetur, atque si non esset deliberatum de illa Dei voluntate cognoscenda.

Iob. 17. *Si sustinuero,* inquit Iob, id est, si tardauaro: *infernus domus mea est.* O quale verbum & quàm diligenter expendendum. Primo quidem intelligi potest de ipso loco tormentorum, qui certe tam timendus est si non fiat Dei voluntas, quam certum est nullam esse salutem non facienti voluntatem Dei. Secundò domus, id est, mansio, status exterior vitæ, infernus est retardanti, & non facienti voluntatem Dei, nam omnia inordinata, vt dixi, confusa, susq; deq; versa, *Ibi nullus ordo sed sempiternus horror inhabitat.* Tertiò, domus interior est Conscientia, & est Infernus ille infe- Ps. 85. rior de quo Dauid, *eruisti animam meam ex inferno inferiori,* talis

vero

vero domus est Cunctatori, cùm vndique stimuletur & quibusdam dubiorum atque angorum aculeis constringatur. *Expectabam bona & venerunt mihi mala, præstolabar lucem, & eruperunt tenebræ:* quia tu scilicet nimis expectasti. Húc etiam atque etiam refer & reuolue quod supra dictum est ex Propheta: *omnes in cæde corruetis pro eo quod vocaui, & non respondistis, locutus sum & non audistis.* Nam si quis vmquam in tumultu, vel in seditione aut repentino casu pereat, ille est ordinarie qui bonum distulit quod iam facere debuisset. Caue: *& Memor esto, quoniam mors non tardat, & testamentum inferorum quia monstratum est tibi:* Id est, decretum mortis, & infaustæ mortis, ni caueas. Ac tandem: Quo longius differs, difficultatem difficilius tolles.

Iob. 30. *Is. 63.* *Eccles. 14.*

Vide in 1. parte, Feria 2. hebdom. 4. post Epiphaniam.

CONSIDERATIO TERTIA.

QVO DIE SVSCIPITVR ADMINISTRATIO STATVS, VT PERFECTE SECVNDVM DEVM EXPLEATVR: VEL QVOCVMQVE DIE, DE OFFICIO RITE ADMINISTRANDO COGITETVR.

Dicite Archippo, vide ministerium quod accepisti in Domino, vt illud impleas. Coloss. 4.

VERITAS PRACTICA.

Sicut à Domino quærendum est officium: ita in officio quærendus est Dominus.

SENSVS planior est, quod quâ ratione probatur ministerium à Domino esse accipiendum, eâdem prorsus concluditur, eius

administrationem ad Dominum esse referendam.

RATIO EST, *quod idcirco præcipue à Domino Deo ministerium est accipiendum, quia Dominus est, & sic Dominus vitæ nostræ agnosci debet & coli.*

Sed hæc eadem ratio exigit vt omnis administratio ad eum referatur.

Ergo æquè est referenda: Et sicut à Domino quærendus fuit status seu officium, sic in officio exercendo quærendus est Dominus; non vanus honor, non mundi gloria, non emolumentum proprium, aut quid terrenum simile.

I. PVNCTVM.

In Ps. 118. ERISSIME & aptissimè sanctus Augustinus de omni negotio ac potissimùm de officio suscipiendo; *Magni*, inquit, *interest cùm aliquid boni facimus, cuius rei contemplatione facimus. Officium quippe nostrum non initio sed fine pensandum est, vt scilicet non tantùm si bonum est, sed præcipuè si bonum est propter quod facimus, cogitemus. Hos oculos quibus contemplamur quare facimus quid facimus auerti poscit (Dauid) ne videant vanitatem, id est, ne hanc attendat propter quam faciat cùm boni aliquid facit:* Et post multa de hac vanitate seu amore laudis humanæ sic pergit: *Porrò si vanum est propter hominum laudes bona facere, quantò vanius propter adipiscendam pecuniam, vel augendam siue retinendam, & si quid huiusmodi est commodi temporalis quod nobis accidit extrinsecus: propter ipsam denique temporalem salutem non debemus facere bona opera nostra, sed potius propter illam quam speramus æternam vbi bono immutabili fruamur, quod est ipse Deus.*

Ex quibus sanctissimi Patris verbis collige quod nisi aduertatur initio suscipiendi muneris aut alterius boni operis faciendi, statim adrepunt animo tres illi Concupiscentiæ naturalis motus, *Vanitas, Voluptas & Commoditas*, in iisque tota intentio operis defigitur & deprauatur. Quamobrem id maximopere præcauendum, & discendum hodie, Quod si ministerium à Domino est accipiendum, eius quoque administratio prorsus ad ipsum est referenda. Eadem quippe est vtriusque ratio, vt attente conside-

ranti patet. Quid est enim quod à Domino ministerium seu officium quodlibet sit sumendum, nisi quia Dominus sic vitæ nostræ Dominus agnosci debet & coli? Nam cùm reuera simus eius serui & filij, atque nostræ seruitutis & obseruantiæ testimonia & notas proferre debeamus quoties sese occasio dederit, & maximè quoties postularit, id autem postulet & ratio suadeat, vt in officio suscipiendo quod est tanti momenti ad reliquam vitam, eius voluntatem & ordinationem spectemus; profectò ista subiectio & dependentia denegari non debuit cùm à filiis deferatur parentibus, & nos longe plura Deo quam filij progenitoribus debeamus. *Numquid non ipse est pater tuus, qui possedit te, & fecit* Deut. 32.
& creauit te? Vnde si quis hoc tam debito deesset officio, tantam incurreret ingratitudinem vt in eam prouocentur cœli & terra. *Audite cœli, & auribus percipe terra quoniam Dominus loquutus est:* Is. 1.
filios enutriui & exaltaui; ipsi autem spreuerunt me: Cognouit bos possessorem suum, & asinus præsepe Domini sui, Israel autem me non cognouit, & populus meus non intellexit.

II. PVNCTVM.

SED *hæc ipsa Ratio exigit vt ad Deum omnis administratio nostrì officij referatur.* Sic enim verè Dominus vitæ nostræ agnoscetur, cum non modo præcipuam sed singulas eius partes in eius obsequium impendemus; *Per singulos gradus meos pronuntiabo il-* Iob 31.
lum, aiebat Iob: Sic verè à nobis id exigit vt cùm nobis non simus nati, non nobis etiam laboremus & operemur, sed ipsi à quo toti sumus & pendemus, cui totum debemus quod sumus, & cui totum postquam reddiderimus, *serui semper inutiles sumus, quod* Luc. 17.
debuimus facere, fecimus. En omnes Creaturas nostro ministerio deputat, quin & Angelos nobilissimas illas intelligentias, nostræ salutis & incolumitatis administros ordinauit, vt sic illi obsequi nosque totos illius obsequio mancipare disceremus, quale id probrum esset non deferre Deo quod Creaturæ nobis non denegant! Audi quid omnes loquantur apud Hugonem Victorinum; *Vide homo, dicit mundus, quomodo amauit te qui propter te, fecit me: Seruio tibi quia factus sum propter te, vt seruias illi qui fecit & me & te: me propter te, & te propter se: si sentis beneficium, redde debitum; si accipis benignitatem, redde Charitatem.* Adde quod Crea-

tor ipse & Dominus plus tibi quodammodo seruit quàm tu ipsi: *Act. 17.* In ipso enim ita viuimus, mouemur & sumus vt sine ipso ne pedem, ne manum mouere possimus; sine ipso nihil prorsus boni *2. Cor. 3.* nec agere nec cogitare. *Non enim sumus sufficientes cogitare aliquid à nobis quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est*, Quid ergo non meretur ex quibuslibet ministerij & vitæ nostræ partibus, qui primus & præcipuus eius operator existit? An verò aliquid ipse agat nisi propter se? Potestne Deus alium habere finem *Is. 48.* quàm seipsum? *Propter me, propter me, faciam, & gloriam meam alteri non dabo. Ego ipse, ego primus, & ego nouissimus.* Si autem nos cum ipso & ille nobiscum vna eademque simul operatione conuenimus, quid decentius quid rationabilius quam vt nos in idem vna etiam eademque prorsus intentione coeamus? ac proinde sicut ipse nihil quam se solum aut propter se alia, sic nos nihil aliud præter ipsum aut propter ipsum attendamus? *Rom. 14.* *Nemo nostrum sibi viuit & nemo sibi moritur*, ait Apostolus, *siue enim viuimus, Domino viuimus; siue morimur, Domino morimur. Siue ergo viuimus, siue morimur, Domini sumus. In hoc enim Christus mortuus est, & resurrexit, vt mortuorum & viuorum dominetur.*

Admiranda plane verba & quæ propositionem nostram valde confirment, siue consideres quid fecit viuens Christus & quid meruit moriens; siue expendas illud quod dicitur *vt viuorum dominetur sicut & mortuorum.* Videsne quomodo mortuorum dominatur? quomodo toti sunt eius, siue in cœlo, siue in purgatorio, siue etiam in inferno: nullibi enim aliter quam prout ipse ordinauit, sese prorsus quisquam mouet: sic viuorum dominari posset si vellet: sed quia liberi sunt quamdiu viuunt, ideo non *Ser. 20. in Cant.* dominatur nisi velint, velle autem debent quia sic meretur Dominus: *& dignus est plane morte*, inquit sanctus Bernardus, *qui tibi Domine Iesu recusat viuere, & mortuus est, & qui tibi non sapit desipit, & qui curat esse nisi propter te, pro nihilo est & nihil est. Propter temetipsum Deus fecisti omnia, & qui vult esse sibi & non* *Contra Demetrid.* *tibi, nihil esse incipit inter omnia.* Quod & grauiter sanctus Cyprianus, *ipse de seruo tuo exigis seruitutem & homo hominem tibi obedire compellis, & cùm sit vobis eadem sors nascendi, conditio vna moriendi, corporum materia consimilis, animarum ratio communis; nisi tibi pro arbitrio tuo seruiatur, nisi ad voluntatis obsequium pareatur, imperiosus & nimius seruitutis exactor flagellas, verberas, fame

sitique frequenter & carcere affligis & crucias; & non agnoscis miser Dominum tuum, qui sic exerceas in homine dominatum!

III. PVNCTVM.

SICVT *ergo à Domino quærendum est officium, ita in officio quærendus est Dominus:* seu quod idem est, *qua ratione ministerium est à Domino accipiendum, eâdem prosus eius administratio est ad Dominum referenda*; cùm vt est Dominus non modo in præcipua vitæ parte aut aliquo ministerij gradu sit à nobis colendus, sed in singulis quibusque partibus: adeo vt toti eius & voluntate & effectu simus, sicut debito toti sumus. *Reddite quæ sunt Dei Deo, CORPVS, animam voluntatem*, inquit sanctus Hilarius; *ab eo enim hæc profecta, atque aucta retinemus: proinde condignum est vt ei totum reddant cui debere se recolunt & originem & profectum.* Matth.22.

Et certe quid prodesset tantopere deliberare in statu deligēdo, si cùm statum accepimus & administramus, non Deum sed vanitatem, commoditatem aut quid aliud infimum quæreremus? Nonne propterea vel maxime cautio est adhibenda in electione status ne si Deum non consulamus, vt dictum est; ex vanitate, vel voluptate, aut aliis concupiscentiis in officium aliquod temere nos iniiciamus, vnde illa detrimenta quæ considerata sunt importarentur in totam vitam, imo in totam æternitatem? Iam vero, esto elegeris qua par est religione & ratione statum tuum, nec quemquam acceptaris nisi quem putas velle Deum: Quid te iuuabit hæc electio aut deuotio si dum administras statum, id administratione sequaris quod electione fugisti? Eligendo statum seu officium, cauebas Concupiscentiam: & in exercendo pòst officio non times ipsam consectari? Quale hoc portentum & crimen putas nisi præuaricatorē te constituere, *cùm quæ destruxisti rursum ædificas?* Sic aperte Apostolus, qua de re supra fusissimè, & modo etiam satis, si quod idem vrget expendas: *Miror quod sic tam cito transferimi ab eo qui vos vocauit in Gratiam Christi.* Gal. 2. Ibid. 1.

Nonne idem Deus & idem Dominus post electum & acceptatum statum atque in ipsa electione & acceptatione status? Nonne idem debitum seruitutis tuæ vt ne administres illum tuum statum nisi propter ipsum, sicut ne statum eligas nisi per ipsum? Nonne vna & eadem ipsius voluntas est, vt ab eo pendeas, illique

vni viuas siue in inchoando siue in producendo aut perficiendo quolibet munere? An vna pars vitæ & muneris illius est & non alia? Núm locus aliquis vbi non sit præsens: aut tempus aliquod vbi non sit Deus & Dominus tuus? Cur ergo tu alius, cur tu à te in alium translatus, aut potius cur à Deo in teipsum male immutatus & peruersus? Responde si vales, aut si non vales, caue sic
Coloss. 4. interrogeris, *& Vide ministerium quod accepisti in Domino vt illud impleas*, nihil aliud in eo spectando quam quod ipse spectauit. Quidquid proponat mundus, quidquid suggerat Concupiscentia, semper illud Prophetæ vigeat & præualeat, qui postquam
Mich. 7. dixit: *Inimici hominis domestici eius: Ego autem*, inquit, *ad Dominum aspiciam, expectabo Deum Saluatorem meum.* Tota de his est hebdomada 5. post Epiph. in 1. parte: vbi & vide quarto Ianuarij. Et in 3. parte, Feria 6. hebdomadæ nonæ. Necnon suprà Die 24. Februarij.

CONSIDERATIO QVARTA.

DE ORDINANDO STATV,

SI FORTE SIT INORDINATVS.

Scrutemur vias nostras, & quæramus & reuertamur ad Dominum. Thren. 3.

VERITAS PRACTICA.

Reuocanti hominem Deo ab errore viæ suæ, non obsequi peius est, quàm primò vocantem ne erraret, non sequi.

RATIO est, quia quod maiori Dei Bonitati opponitur, illud censendum est peius.

Sed maior est Bonitas Dei, reuocare errantem quàm primò vocare ne erret.

Ergo tùm peius est non illi obsequi.

I. PVNCTVM.

INORDINATVM ſtatum hîc dicimus qui contra vel præter ordinem & diſpoſitionem Dei eſt ſuſceptus, vno ex his tribus modis. Primus cùm nullo modo conſultus eſt Deus, ſed humano tantum conſilio de re deliberatum eſt, vnde acciderit alium forte ſtatum fuiſſe electum quem noluiſſet Deus: *Quæ nolui, elegerunt.* Secundus, cùm in ſuſcipiendo ſtatu aliqua iniuſtitia interuenit, vt ſunt contractus doloſi, ſimoniæ, fraudes, circumuentiones, fallaciæ circa ætatem, capacitatem & ſimilia de quibus dicitur: *Non eſt veritas non eſt miſericordia, & non eſt ſcientia Dei in terra. Maledictum & mendacium & homicidium & furtum & adulterium inundauerunt, & ſanguis ſanguinem tetigit, propter hoc lugebit terra.* Tertius, cùm ſola vel ambitione, vel terrenæ commoditatis reſpectu, aut ſenſualis delectationis motu res tota tranſacta eſt, *concupierunt concupiſcentiam.* Sicut enim terrena & humana vacatio bono & laudabili fine ſuſcepta, laudem meretur & merito ſalutis æternæ deſeruit; ſic etiam Eccleſiaſtica licet & ſpiritualis ſi vitioſâ & culpabili intentione aſſumatur, inordinata eſt. Sic expreſsè ſanctus Auguſtinus, *finis quò referuntur ea quæ facimus, id eſt, propter quem facimus quidquid facimus, ſi non ſolum inculpabilis ſed etiam laudabilis fuerit, tunc etiam facta noſtra, laude aliqua digna ſunt: ſin ille meritò culpatur, quem ſpectamus & intuemur cum in aliquo verſamur officio, id quoque officium nemo improbandum vituperandumque dubitauerit.* Quomodo vero ſtatus ſic inordinatus ordinari poteſt, dicetur aptius tertio puncto, poſtquam animus ad debitum ordinem reuocandum exarſerit conſideratione Veritatis propoſitæ. Sic igitur habe & diligenter expende, *Quod reuocanti hominem Deo ab errore viæ ſuæ, ſiue ab inordinato ſtatu, peius eſt non obſequi quàm primo vocantem ne aliquo ex tribus dictis modis errares, non ſequi.*

Iſ. 66. *Oſe. 4.* *Pſ. 105.* *L. 2. de Morib. Manich.*

Ratio eſt euidens, quia quod maiori Dei Bonitati opponitur, illud cenſendum eſt peius. Cum enim malum ſit oppoſitio quæ dicitur priuatiua, boni; certè quo bonum illud eſt melius, eò peior eſt etiam eius priuatio. Et licet omne peccatum opponatur Bonitati Diuinæ, atque ex ea parte ſit graue malum, quia tamen

Bonitas illa maior ac maior apparet in nonnullis casibus, tunc humana malitia quæ illi resistit, eo peior censenda est quo Bonitas maior. Sic peccata in Spiritum sanctum, id est, in Diuinam Bonitatem idcirco grauiora dicuntur aliis & eorum remissio

Matth. 20. longe difficilior. *An oculus tuus nequam est quia ego bonus sum?*

Act. 7. *DVRA ceruice & incircumcisis cordibus & auribus vos semper spiri-*

Marci 3. *tui sancto resistitis! NON habebit remissionem in æternum, sed reus erit æterni delicti.*

II. PVNCTVM.

SED maior est Bonitas Dei, reuocare errantem quàm primò vocare, ne erret.

Certe magna est Bonitas primo vocare, præuenire, mentes

Pr. 9. excitare, *si quis est paruulus, veniat ad me. BONITATEM feci-*

Ps. 118. *sti cum seruo tuo.* Sed longe maior apparet illa Bonitas quando iam semel aut pluries contempta fuit, quando iam vocanti est illi opposita via, quando iam status præelectus, quando iam sta-

Ephes. 1. tuta vitæ degendæ ratio: quando iam *notum fecit nobis Sacramentum voluntatis suæ*, vt vocat Apostolus, & nos nulla eius ratione habita, *facientes voluntatem carnis & cogitationem*, nos ta-

Ier. 3. men requirit, & reuocat, *Redite ad cor, conuertimini filij reuertentes, dicit Dominus, quia ego vir vester:* Ah tùm certe, *diuitiæ sunt & thesauri Bonitatis.*

Sap. 12. *O quàm bonus & suauis est Domine spiritus tuus, ideoque eos qui exerrant corripis, & de quibus peccant admones vt relicta malitia credant in te Domine!* Videsne hanc potissimum à Sapiente poni notam Bonitatis Diuinæ, quod errantes requirat & corripiat? sic agnoscebat sanctus Augustinus: *Tu Domine licet in cunctis operibus tuis sis mirabilis, mirabilior tamen es in operibus pietatis. Si pœniteo, parcis: si reuertor, suscipis: dum differo, præstolaris: reuocas errantem: inuitas repugnantem, expectas torpentem, amplexaris redeuntem.* Hoc est certe mirum! Vel tam bonum esse patrem erga tam malos filios: vel tam malos esse filios, erga tam bonum Patrem.

III. PVNCTVM.

SIC *igitur reuocanti hominem Deo, ab errore viæ suæ, non obsequi peius est, quàm primò vocantem ne erraret, non sequi*: Quia maior est bonitas Dei sic reuocare hominem: & maior est malitia hominis sic maiori Dei bonitati resistere. Quod vtrumque Ieremias luculentè describit; *Tu autem fornicata es cum amatoribus multis, tamen reuertere ad me, dicit Dominus, & suscipiam te. Ergo saltem amodò voca me: pater meus, dux virginitatis meæ tu es. Numquid vidisti quæ fecit auersatrix Israel? abiit sibimet super omnem montem excelsum, & sub omni ligno frondoso; Et fornicata est ibi. Et dixi: cùm fecisset hæc omnia, ad me reuertere, & non est reuersa.* Quasi diceret, in hoc apparet maxime eius malitia quod non reuersa sit, sicut apparebat mea bonitas cùm illam reuocarem. Ier. 3.

Sic paucis sanctus Anselmus contra induratos quos ipso Dæmone peiores esse sic ostendit à bonitate Diuina cui resistunt: *Diabolus persistit in malitia, Deo reprobante; Ego vero Deo reuocante. Ille obduratur ad punientem, ego ad blandientem: Etsi vterq; contra Deum, Ille contra non requirentem se, ego contra morientem pro me. Ecce cuius imaginem horrebam, aspicio in me horribiliorem.* Potestne aliquid peius & deterius cogitari? potestne verò aliquid melius & opportunius repræsentari ad ordinandum statum si forte sit inordinatus, quàm hæc mali extremitas quæ vel incurrenda est, vel ordinandus status cum Gratia quæ se offert in hunc finem?

Legenda essent quæ fusius habentur in libris de ordine de hac materia; sic vero paucis triplex Inordinatio de qua primo puncto, dictum est, ordinari potest. Primò si in eligendo statu Deum omnino non consuluisti, agnosce culpam, agnosce supremum eius dominium, cui hoc erat deferendum vt rem tanti momenti non agredereris sine eius consilio & nutu. Subjice te illi in hoc ipso tuo statu. Et quidem si deponi potest, ostende te ad id paratum si noris Deum ita velle: aut si deponi non potest, depone saltem illam libertatem qua es abusus vt inconsulto Deo illum eligeres & exerceres. Non ita deinceps, non ita vt voluisti, sed purè & nude vt vult Deus cuius voluntas agnosci-

tur, & colitur in illa necessitate seu impossibilitate mutandi status. Quod enim aliter fieri non potest, ad Deum referri debet; & dum ex necessitate fiet virtus, fiet eius voluntas, & iam ordinatus erit status quando sic eum ex eius voluntate nec aliter exercebis. Sic apte sanctus Bernardus cuidam inordinato suadet vt
Ep. 87. dicat, *male quidem egi sed factum est, & iam non potest non fieri; quis scit si hoc mihi Deus expedire prauiderit, & de malo meo ipse qui est bonus, bonum mihi operari voluerit. Malum ergo puniat quod ego feci, bonum autem maneat quod ipse prouidit. Nostris quippe inordinatis seu voluntatibus seu actionibus nouit Bonitas Dei vti, semper quidem recte in sui ordinis pulchritudinem; sæpe etiam piè in nostram vtilitatem.*

Secundo, si quo contra iustitiam peccatum est, reparetur quo
Eccles. 10. & 17. efficaciore fieri potest modo, apud Deum & homines. *Nihil agas in operibus iniustitiæ. ATTENDITE ab omni iniquo.*

Tertio denique corrigantur prauæ illæ intentiones ex concupiscentiis ortæ, & reipsa assumantur rectæ & puræ sicut supra dictum est secundum Dei voluntatem, vt quod intendit Deus ita
Is. 58. plane fiat. *Dissolue colligationes impietatis, solue fasciculos depri-*
Ps. 118. *mentes. COGITAVI vias meas & conuerti pedes meos in testimonia tua.* Sic cogita, sic statue, sic conuerte prauos affectus tuos, & statum ordinasti. O facilitatem Diuinæ bonitatis, ô peruicaciam humanæ mentis, si tantæ bonitati se rursum opponit! *Ecce ego*
1. Reg. 3. *quia vocasti me. Ecce ego quia vocasti me.* Vide in fine 3. partis, de Renouatione: de qua est & illa Veritas in 1. parte, die 7. Ianuarij. Non aliud sed aliter.

CONSIDERATIO QVINTA.

IN PONTIFICIS INAVGVRATIONE SEV CONSECRATIONE.

Christus non semetipsum clarificauit, vt Pontifex fieret. Hebr. 5.

VERITAS PRACTICA.

Dum consecratur Pontifex sic affectus esse debet, vt omnes affectus habeat consecratos.

RATIO hæc est inter alias quia sic affectus & dispositus esse debet Pontifex dum consecratur, vt tunc puram & rectam intentionem habeat.

Sed nisi omnes affectus suos habeat consecratos, tunc actu puram & rectam intentionem non haberet.

Ergo sic affectus esse debet dum consecratur, vt omnes affectus habeat consecratos & puros, sicut ipsam intentionem. Quod certe rarum est nisi diligenter aduertatur.

I. PVNCTVM.

HODIE *incipiam exaltare te, coram omni Israel.* Sic Deus *Iosue 3.*
Pontifici consecrando, quod olim Iosue. Nam quantacumque nobilitate, scientia, vel authoritate, vel cæteris animi, fortunæue donis sit commendatus Pontifex, nulla re tamen ita exaltatur atque Pontificia dignitate, qui est supremus Ecclesiasticæ Hierarchiæ gradus. Et hæc quidem exaltatio tanta est vt Pontifici non sit parum timendum & cauendum ne hinc animo nimis exaltetur, & ne forte exultet in superbiis suis illa exultatione quæ à sancto Iacobo *maligna* dicitur. *Iac. 4.*

Quamobrem audiat Sapientem; *Ne in die honoris tui extollaris:* *Ecclesi. 11.*
audiat Apostolum, *Christus non clarificauit semetipsum vt fieret Pontifex:* audiat Veritatem sibi propositam: *Dum consecratur Pontifex sic affectus esse debet vt omnes suos affectus habeat consecratos.* Audiat denique & expendat Rationem quæ inter plures alias modò affertur, Quia dùm consecratur, tunc quantùm fieri poterit cum gratia puram & rectam debet habere intentionem quam habere non poterit nisi suos omnes affectus habeat consecratos & puros. Hoc itaque primò præmittendum & declarandum est quàm sit Pontifici necessaria in ipso consecrationis actu,

pura & recta intentio, non modo vt consecretur in Pontificem, sed vt consecretur Pontifex in illum Sanctum finem qui à Christo prætenditur.

Certè, si nulla vmquam humana actio priuari suo recto & debito fine debet, quanto minus ista quâ consecratur Pontifex, quæ cùm sit excellentissima, tanto dolentius deploranda esset eius iactura meriti, quæ à defectu finis & intentionis incurreretur.

Ecclesi. 14. *Non defrauderis à die bono.*

Adde, quod cùm sit prima quædam actio vnde multæ in reliquam vitam & in suo genere multum excellentes pendent, velut à fonte riui aut à radice rami: profectò quanti refert riuos esse puros, & ramos virentes ac fructuosos, tanti plane interest præcipuam fontis & radicis habere rationem. Recte enim sanctus

1. Mor. 17. Gregorius: *omne quod in actione sequitur, eò purum mundumque non exit quo hæc ab origine perturbatur.*

Quod quidem in hac præcipue actione tantò magis timendum est, & tantò magis procurandum vt reipsa, actu pura & recta sit intentio, quãtò ex huius actionis obiecto natura prona est & facilis sibi prauos fines statuere. Quodnã est huius actionis seu consecrationis obiectum in quo naturalis defigi solet obtutus? Nonne est ipsa Pontificia dignitas? At nonne in hac dignitate omnia insunt quæ naturam deprauatam commouere possint ad deprauandum actionis finem? Dic enim quænam illa sunt quæ solent finem in nostris corrumpere & deprauare operibus? Nonne hæc sunt, honor, commoditas seu facultas, deliciæ, authoritas, ministrantium turba, & similes Concupiscentiæ naturalis fomites atque illecebræ, At nonne illa omnia in dignitate Pontificia reperiuntur? nonne illa ab oculos facillime obuersantur? nonne placent? nonne alliciunt? nonne blandiuntur, & ita mentem naturaliter occupant vt nisi oculi auertantur ab hac vanitate, vanitas excæcet oculos & finem actionis plane deprauet? At vero cuius est ab hac vanitate oculos auertere, nisi puræ cum Dei gratia intentionis? Aut quomodo pura hæc intentio talem cohibebit vanitatem, nisi actu & reipsa tùm formetur, tùm purificetur, tùm dominetur intentio, cùm alioquin actu prauum & distortum sibi natura corrupta proponeret finem & omnem corrumperet actionem?

Apte rursum sanctus Gregorius ad illa Domini Verba; *Lu-*

cerna corporis tui est oculus tuus: QVID per oculum, inquit, *exprimitur, nisi opus suum praeueniens cordis intentio? quæ priusquam se in actione exerceat, hoc iam quod appetit, contemplatur.* Notanda valde verba, quibus manifeste ostenditur quod sicut in proprio Pōtificiæ Dignitatis exercitio multa sunt quæ naturali appetuntur affectu, sic in prima dignitatis susceptione, illa ipsa sese repræsentant quæ amantur & quorum intuitu fuscatur oculus, nisi diligenter aduigilet. Vnde infert sanctus Doctor: *Vigilanti igitur curâ intentio nobis nostra pensanda est, vt nihil temporale appetat, tota se in soliditate æternitatis figat, ne si extra fundamentum actionis nostræ fabrica ponitur, terra dehiscente soluatur.* Tum pergens in explanando textu libri Iob ad illa verba, *super quo bases illius solidatæ sunt: BASES*, inquit, *vniuscuiusque sunt animæ, intentiones suæ. Nam sicut fabrica columnis, columnæ autem basibus innituntur, ita vita nostra in virtutibus, virtutes vero in intima intentione subsistunt. Et quia scriptum est, fundamentum aliud nemo potest ponere præter id quod positum est, quod est Christus Iesus; tunc bases in fundamento sunt, cum intentiones nostræ in Christo roborantur. Incassùm vero alta super se bases ædificia erigunt si non ipsæ in fundamento solidatæ consistunt; tantòque grauiora ruinæ super se damna ædificant quanto altiora ædificia extra fundamentum portant.*

Matth. 6. L. 28. Mor. c. 13.

Iob. 38.

O verba, verba numquam satis ponderata: quasi diceret, cùm Prælatura sit altissima dignitas, si absque pura intentione quæ est eius fundamentum, suscipitur, nihil aliud expectari potest quam ingens ea ruina quæ accideret excelso ædificio male fundato. Vnde tandem concludit: *Non ergo pensandum est, bases quid sustinent, sed vbi sustinentur, quia profecto humana corda Diuinitus perscrutantur, non solum quid faciunt sed quid in operibus quærunt.*

II. PVNCTVM.

SED *nisi suos omnes affectus consecratos & puros haberet Pontifex dum consecratur, tunc actu puram & rectam intentionem non haberet.*

Cùm enim puritas intentionis, vt dictum est, in eo sita sit vt purè Deum spectet, aut si quid aliud spectetur, purè referatur ad Deum, nec vt in se appetibile est, appetatur: profecto hinc aperte patet tam puros debere esse affectus, quàm ipsam

intentionem quæ nihil aliud videtur esse quàm ipsa interni affectus expressio & efformatio. *Et nunc quæ est expectatio mea? Nonne Dominus? & substantia mea apud te est.* Neque aliter vllo modo intelligi potest quod quis in vno actu vel obiecto pure velit placere Deo, nisi simul intelligatur nihil in eius animo esse contra eundem actum vel obiectum quod hanc voluntatem placendi Deo violet & corrumpat: tunc enim sibi contradiceret & mentiretur & Deum irrideret. Nisi vero sint puri affectus Prælati, dùm consecratur, erit aliquid quod opponatur illi voluntati quam præ se fert placendi Deo, erunt impuri & inordinati affectus circa honores mundi, circa commoditates, blanditias, aut quidquid simile palpat & detinet animum: qui quidem affectus tam directè pugnant cum pura intentione seu voluntate seruiendi & placendi Deo, quàm impuritas cum puritate, quàm caro cum spiritu, quàm natura corrupta cum Gratia. *Quæ enim participatio iustitiæ cum iniquitate! aut quæ societas luci ad tenebras! NVMQVID fons de eodem foramine emanat dulcem & amaram aquam? Numquid potest ficus vuas facere, aut vitis ficus? sic neque salsa dulcem potest facere aquam,* ait sanctus Iacobus: perinde ac si diceret, non potest impuritas cordis puram facere intentionē; pura intentio est Charitas, *& Charitas est de corde puro & conscientia bona, & fide non ficta. MVNDA prius quod intus est vt fiat id quod deforis est mundum. COR mundum crea in me Deus, & spiritum rectum in noua in visceribus meis: VIDE ordinem,* inquit sanctus Gregorius, *primò cor mundum, deinde spiritum rectum. Prius enim abrenuntiandum est tibi, omni peccato, & omnis à corde vitiorum fœditas eliminanda, vt omne quod agitur aut dicitur, eò purum in conspectu Dei ac lucidum appareat quo ex bonæ intentionis origine quasi de puro quodammodo fonte manat. Quomodo enim poterit esse perspicuum quod in ipsa origine fuerit vitiatum? scriptum est enim, bonus homo de bono thesauro profert bona, & malus homo de malo thesauro profert mala.*

Ps. 38. 2. Cor. 6. Iac. 3. 1. Tim. 1. Matth. 23. Ps. 50.

III. PVNCTVM.

DVM *ergo ergo consecratur Pontifex, sic affectus esse debet & dispositus vt omnes suos affectus consecratos & puros habeat;* Quia tum puram actu debet habere intentionem seruiendi &

placendi Deo, quam non potest omnino talem habere si simul haberet impuros sibi placendi & sua conquirendi affectus. Vnde tam puri sint necesse est cordis affectus quàm puram habere voluerit mentis intentionem. *Quæ procedunt de ore, de corde exeunt*, inquit hoc sensu Dominus, vt quæ procedunt de ore, sint tam pura aut impura coram Deo, quàm purũ aut impurum Cor erit. Quidquid dicas, *Cor intuetur Deus*. Et sicut intentio placendi Deo quam debet habere Pontifex non est tantum pro tempore quo consecratur, sed quamdiu erit Pontifex in omnibus obeundi sui muneris partibus: ita puritas affectuum quam simul habere debet non est pro illo tantum actu consecrationis, sed pro reliquis vitæ actibus, & his præsertim quos in sancto suo ministerio exercebit. Nempe vt non se quærat in illis, sed Christum: non sua, sed suorum salutem: non suam sed Domini sui Gloriam. Nam vt apte ait sanctus Augustinus; *Qui hoc animo pascunt oues Christi, vt suas velint esse non Christi, se conuincuntur amare non Christum, vel Gloriandi, vel Dominandi, vel acquirendi cupiditate: non obediendi, & proximo subueniendi, & Deo placendi Charitate.* In quibus sancti Patris verbis aduerte prauos affectus qui *gloriandi vel dominandi vel acquirendi cupiditate* comprehenduntur, sic opponi puræ intentioni quæ *obediendi & proximo subueniendi & Deo placendi Charitate* exprimitur, vt nisi praui illi affectus purificentur & consecrentur, pura non possit esse intentio.

Matth. 15.

1. Reg. 16.

Tract. 123. in Ioan.

Quod Idem alibi sanctus Doctor ex ipso Episcopi ethymo seu nomine, grauiter & luculente confirmat: *In actione*, inquit, *non amandus est honor in hac vita, siue potentia, quoniam omnia vana sub sole, sed opus ipsum quod per eundem honorem vel potentiam fit, si recte atque vtiliter fit, id est, vt valeat ad eam salutem subditorum quæ secundum Deum est. Propter quod ait Apostolus: qui Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat; Exponere voluit quid sit Episcopatus, quia nomen est operis non honoris. Græcum est enim atque inde ductum vocabulum, quod ille qui præficietur, eis quibus præficitur superintendit, curam eorum scilicet gerens; ἐπὶ quippe super, σκόπος vero intentio est: ergo ἐπισκοπεῖν si velimus latine, superintendere possumus dicere: vt intelligat, Non se esse Episcopum, qui praeesse dilexerit, non prodesse.*

L. 9. de Ciuit. Dei. c. 19.

Sic conformiter sanctus Gregorius: *Plerumque qui praeesse concupiscunt ad vsum suæ libidinis, instrumentum Apostolici sermonis*

1. p. Past. c. 8.

accipiunt, quo ait: si quis Episcopatum desiderat, bonum opus desiderat, qui tamen laudans desiderium, in pauorem vertit protinus quod laudauit, cùm repente subiungit: oportet autem Episcopum irreprehensibilem esse; ac si aperte dicat: laudo quod quæritis, sed prius discite quid quæratis, ne dum vosmetipsos metiri negligitis, tanto fœdior vestra reprehensibilitas appareat, quanto & à cunctis conspici in honoris arce festinatis.

CONSIDERATIO SEXTA.

QVO DIE SACER ORDO SVSCIPITVR.

Sancti eritis, quia ego sanctus sum. Leuit. 11.

VERITAS PRACTICA.

In qua sanctitate Ordinandus debet esse, debet ordinatus semper esse.

SENSVS non est de præciso gradu sanctitatis, sed de ipsa quam vocant essentiali sanctitate, quæ tam necessaria est Ordinato, quàm Ordinando.

RATIO petitur à dignitate Sacri ordinis quæ tanta est vt non debeat suscipi nisi in aliqua sanctitate.

Sed hæc eadem ratio seu consideratio dignitatis valet vt in illa sanctitate saltem essentiali sit semper ordinatus, in qua est ordinandus.

Ergo indubitata veritas, vt in qua sanctitate Ordinandus debet esse, sic debeat ordinatus semper esse.

I. PVNCTVM.

LICET ad omnes Christianos hæc verba Leuitici de Sanctitate transferat sanctus Petrus; tamen quia primò dicta sunt ad Leuitas seu Sacerdotes, his etiam maxime competunt

I. Pet. I.

competunt & his præsertim incumbit sanctitatem excolere, *incensum enim Domini & panes Dei sui offerunt, & ideo sancti erunt.* Leuit. 21. Vnde sanctus Chrysostomus, *necesse est*, inquit, *sacerdotem sic esse purum vt si in ipsis cælis collocatus, inter cælestes illas virtutes medius staret.* In libris de Sacerd.

Sanctitas porro in tribus præcipue consistit, quæ Ordinandi solent afferre ad sacros ordines; Primum est Gratia Sanctificans, nempe extra statum peccati mortalis sint, & idcirco antè confitentur. Secundum, Castitas quæ dicitur sanctimonia, quia scilicet retrahit ab his cupiditatibus quæ immundam faciunt animam, & huius votum implicitum & tacitum faciunt quotquot sacris ordinibus initiantur.

Tertium denique, deuotio seu deuotæ mentis oblatio quam præ se ferunt ordinandi ad specialem cultum & ministerium Dei. Sic ergo sancti sunt cùm ordinantur; sed vt constanter sic sancti permaneant, admonentur Verbo Dei, & Veritate proposita, quæ sic declarata, diu multumque debet expendi.

Ratio cur sanctitas requiratur ad suscipiendos sacros ordines hæc est præcipua, quod tanta sit dignitas & meritum Sacramenti Ordinis, vt non aliter quã in sanctitate, id est, in tribus illis quę dicta sunt, suscipi debeat. Confertur enim in illo Sacramento Character indelebilis, & potestas ex se perpetua, circa corpus Christi reale & mysticum, id est, circa Sanctissimam Eucharistiam quæ est verum & reale corpus Christi, cuius consecrandi facultatem sacerdotes habent; & circa fideles Ecclesiæ quæ est mysticum eius corpus, quorum peccata retinendi & remittendi potestatem accipiunt. Quæ certe dignitas patet quàm sit eminens quàm cœlestis quàm Diuina, & qualis ipsius Christi Domini Saluatoris cuius ministri sunt Sacerdotes in tam sacris & tremendis Mysteriis.

Ac proinde sicut Ille sanctus est & illi sancti sint; nam cùm arctiorem quandam simul affinitatem contrahant, simulque vniantur vt per modum vnius Sacramenta conficiant; profecto ad istam vnionem & ad operationem tam sanctam, qualis est Sacramentorum Eucharistiæ & pœnitentiæ confectio, non potest non magna requiri Sanctitas. Etenim si ad suscipiendam legem in tabulis scriptam iussi sunt Israelitæ per triduum variis pietatis officiis & virtutum exercitationibus sanctificare se & præparare; Exodi 19. quanto magis ad suscipiendum illud Sacramentum quo ad alia

etiam augustiora potestas confertur? ô dignitatem ipsis Angelis superiorem! ô Sanctitatem ipsis etiam beatis spiritibus majorem si fieri posset, exoptandam! At saltem qualis afferri potest, non negligatur.

II. PVNCTVM.

SED hæc eadem ratio dignitatis valet, vt in illa saltem essentiali sanctitate sit semper ordinatus in qua est ordinandus.

Facilè enim conceditur afferendam esse Sanctitatem, & vix vllus est ordinandus qui non ita sanctus accedat; verùm an ita perseueret, aut sibi etiam persuadeat ita perseuerandum esse, dubium facit tanta peccandi facilitas quæ in Ordinatis cernitur, perinde ac si nulla post Ordinationem seu Consecrationem reli-
Ezech. 22. gione tenerentur. *Polluerunt sanctuaria mea, inter sanctum & profanum non habuerunt distantiam; inter pollutum & mundum non intellexerunt.* At verò contra tùm maxime, aut certe tùm ex æquo sancti sint necesse est, aut omnino numquam necesse est; nam si, vt dictum est, tenentur ordinandi ad sanctitatem propter Diuinam illam Gratiam & potestatem quâ nouam affinitatem & vnionem cum Christo Domino contrahunt; cur non ordinati ad eandem sanctitatem tenebuntur, cùm eadem potestas eademque affinitas semper maneat, sintque semper velut alij Christi de qui-
Ps. 104. bus dicit Dominus, *Nolite tangere Christos meos, QVI tetigerit*
Zacch. 2. *vos, tangit pupillam oculi mei.* Esto non sit nouum & distinctum peccatum quod in peccato sint, sicut distinctum peccatum esset si in peccato susciperent ordinem, nisi cum in peccato etiam suum illum ordinem seu ministerium exercerent: non desinit tamen eadem obligatio peccati euitandi seu sanctitatis conseruandæ, quòd eadem ipsa obligationis ratio manifeste valeat æque pòst atque ante ordinationem, siue ante susceptum ordinem. *Audite*
2. Par. 29. *me Leuitæ & sanctificamini, mundate domum Domini, auferte omnem*
Eccles. 34. *immunditiam de Sanctuario. Nam ab immundo quid mundabitur?*

III. PVNCTVM.

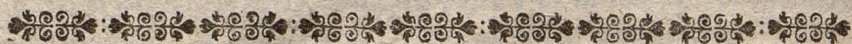
IN qua ergo Sanctitate Ordinandus esse debet, debet ordinatus semper esse. Quia eadem ratio dignitatis quæ in sacro est ordine Sanctitatem ex æquo requirit, siue dum ordinatur sacerdos, siue

dum ordinatus est. *Mundamini qui fertis vasa Domini*; quanto *Is. 52.*
magis qui estis vasa Domini. Et cùm multa ex sacra Scriptura, ex sacris Conciliis, ex Decretis, ex Patribus & ex Ratione sint, vnde se ad eam munditiem & sanctitatem excitare possint & debeant cum Diuina Gratia; tum verò ex seipsis hoc motiuum sumant, cogitando quales primò accesserint ordinandi; Quænam eos Ratio sic mouebat ad digne accedendum, nùm eadem modò æque & magis valeat? An pro ipso tantum tempore quo erant consecrandi siue ordinandi, sanctitatem assumpserant, an pro reliquo vitæ spatio? Respondeant neque dissimulent; Si primum dicunt: sanctitatis fictio est & simulatio, de qua seuerè Sapiens: *ne sis incredibilis timori Domini & ne accesseris ad illum du-* *Eccles. 1.*
plici corde. Ne fueris hypocrita in conspectu hominum, & non scandalizeris in labiis tuis. Attende in illis ne forte cadas, & adducas animæ tuæ inhonorationem, & reuelet Deus absconsa tua, & in medio synagogæ elidat te: quoniam accessisti malignè ad Dominum, & cor tuum plenum est dolo & fallacia. Si secundum respondent, cur datam fidem violant? cur infideles se & perfidos Christo faciunt? *Quoniam si inimicus meus maledixisset mihi, sustinuissem vtique. Tu vero* *Ps. 54.*
homo vnanimis, dux meus, & notus meus, qui simul mecum dulces capiebas cibos; in domo Dei ambulauimus cum consensu.

Quod si timebant nouum peccatum suscipiendo sacrum ordinem in peccato, cur non etiam nouum timeant, peccando in ordine, vel contra votum Castitatis quod infert duplex peccatum, vel contra quiduis aliud quod infert scandalum, vel quoquo modo peccetur à sacerdote, tanto semper videtur peccari grauius, quanto magis videbatur, minus esse peccandum. Hinc apte sanctus Hieronymus: *Grandis Dignitas sacerdotum, sed gran-* *In c. 43. Ezech.*
dis ruina eorum si peccent: lætemur ad ascensum, sed timeamus ad lapsum: non est tanti gaudij excelsa tenuisse, quanti mæroris de sublimiori corruisse.

Sanctus quoque Gregorius: *Hinc quoque scriptum est per Pro-* *1. Past. c. 2.*
phetam: laqueus ruinæ populi mei, sacerdotes mali. Hinc rursus de sacerdotibus malis per Prophetam Dominus dicit. Facti sunt domui Israel in offendiculum iniquitatis. Nemo quippe amplius in Ecclesia nocet, quàm qui peruerse agens, nomen vel ordinem sanctitatis habet delinquentem. Namque hunc nemo redarguere præsumit, & in exemplum culpa vehementer extenditur, quando pro reuerentia ordinis pec-

cator honoratur. Indigni autem quique tanti reatus pondera fugerent, si veritatis sententiam solicita cordis aure pensarent, quæ ait: qui scandalizauerit vnum de pusillis istis qui in me credunt, melius erat ei vt ligaretur mola asinaria in collo eius, & projiceretur in profundum maris. Per molam quippe asinariam, sæcularis vitæ circuitus ac labor exprimitur, & per profundum maris, extrema damnatio designatur.

CONSIDERATIO SEPTIMA.

QVO DIE PRIMVM SACRVM SACERDOS OFFERT.

Hostiam Viuentem, Sanctam, Deo placentem. Rom. 12.

VERITAS PRACTICA.

Sacerdos sic cum Christo sacrificet, vt sit ipse sicut Christus, sacrificans & sacrificium.

RATIO EST, quia Sacerdos in ratione ministerij sui, debet se Christo similem reddere, quantum quidem potest cum Gratia.
Sed potest esse cum Christo simul sacrificium sicut tùm ipse est sacrificans, nec potest melius illum assimilare quàm si cum Christo sic sacrificet.
Ergo sic cum Christo sacrificet, vt sit ipse sicut Christus sacrificans & sacrificium.

I. PVNCTVM.

QVANTA dignum præparatione sit illud diuinum opus quod Sacerdos aggreditur, res ipsa loquitur; sed in quo potissimum consistat illa præparatio non ita forte liquet. Hæc certe inter alias aptissima videbitur accuratè meditanti, si

Sacerdos sic se aptet cum Gratia, faciendo sacro, vt sit ipse sicut Christus sacrificans & sacrificium. Ratio similitudinis fundatur in ratione ministerij & præsertim illius sacro-sancti quod Missa dicitur & quod cum indiuisim à Christo & à Sacerdote simul exerceatur, debet Sacerdos quantum quidem potest cum Gratia se Christo similem reddere.

Idcirco præcipue Sacerdotes dicuntur filij Dei; *afferte Domino filij Dei, afferte Domino filios arietum.* Ps. 28. Quia videlicet, vt ait sanctus Basilius in hunc versum, *Vero Dei Filio similes esse debent, qui solus potuit acceptum Patri offerre sacrificium, & qui Sacerdotes instituit vt idem secum sacrificium iugiter continuarent vsque ad finem sæculi.* Quapropter Sacerdos ille Dei summi Melchisedech singulariter ab Apostolo dicitur *assimilatus Filio Dei,* quia præter cæteros Sacerdotes qui Christum præcesserunt præcipuam Hebr. 7. cum Christo retulit similitudinem. At vero quænam erat illa similitudo? quænam illa erant in quibus similes extiterunt? Hoc est valde obseruandum, Non enim propterea tantum Melchisedech dicitur similis filio Dei quod panem & vinũ obtulit sicut Christus, sed ob multas alias conuenientias quæ ab Apostolo memorantur, vt videlicet intelligant Euangelici Sacerdotes sibi satis non esse ad hanc similitudinem cum Christo exhibendam si duntaxat cum Christo sacrificent in altari: sed quàm vltrà potest extendi similitudo, tantum eniti debeant cum Gratia vt nihil omittant quo minus hanc similitudinem plene assequantur.

Et certe cùm tantæ dignitatis sit sacrum illud munus quod obeunt Sacerdotes, dum missam celebrant, quid tandem satis dignum & satis conueniens tanto muneri facere poterunt? At saltem quod possunt non omittant; vt si quid desit, sit potius potestatis defectus, quàm voluntatis. Nonne id æquum? Nonne ita sentis? Nonne velles posse plura? at illa saltem quæ potes, 2. Macch. 1. vt ex iis sis *qui corde magno & volenti animo Deum colunt, suasq; illi primitias mente promptissima atque deuota offerunt.* Exodi 35.

II. PVNCTVM.

SED Sacerdos potest esse cum Christo simul sacrificium, sicut cum ipso est sacrificans, nec potest melius illum assimilare quam si se cum Christo sic sacrificet.

Cogitandum hic primo quid ſit ſe ſacrificare cum Chriſto, nempe ſibi ſuiſque omnibus inordinatis affectibus velle mori; adeout ſicut panis in Corpus Chriſti & vinũ in Sanguinem conuertuntur, aut ſicut ipſe Chriſtus Dominus ſe totum immolat; ita plane Sacerdos quantùm ad vitam ſenſualem & animalem totus immoletur, vt iam non deſideriis & ductu naturæ corruptæ moueatur, ſed rationis & gratiæ diuino motu. Sic ſanctus Paulinus illud Diui Apoſtoli explicans, *In carne non eſtis ſed in ſpiritu : CARO*, inquit, *tranſit in ſpiritum non ſubſtantiæ commutatione ſed vitæ :* quaſi diceret, in hoc eſt ſacrificium carnis non vt caro mutetur in ſpiritum, ſed carnalis vita in ſpiritualem.

Ep. 4. Hom. 6.

Et ne putet Sacerdos id eſſe nouum aliquid & nimis ſublime, perpendat quod ipſe orans in altari dicet, expanſis ſupra Calicem manibus: *Hanc igitur oblationem quam tibi offerimus, acceptam, ratam, Rationabilem, acceptabilemque facere digneris*; quid eſt *Rationabilem* eſſe oblationem? reſpondet ſanctus Thomas, *id eſſe per quam à beſtiali ſenſu exuamur: Illudque ipſum quod Apoſtolus omnibus Chriſtianis commendat, vt exhibeatis corpora veſtra hoſtiam viuentem, Sanctam, Deo placentem, rationabile obſequium veſtrum. Et nolite conformari huic ſæculo, ſed reformamini in nouitate ſenſus veſtri, vt probetis quæ ſit voluntas Dei bona, beneplacens & perfecta.* Et rurſum: *Mundemus nos ab omni inquinamento carnis & ſpiritus, perficientes ſanctificationem in timore Domini.* Hoc eſt ſeipſum immolare: hoc eſt Sacerdotium ſanctum, hoc eſt *offerre ſpirituales hoſtias, acceptabiles Deo per Ieſum Chriſtum*, ſicut ait ſanctus Petrus; Hoc eſt quod tam facile poſſumus cum Gratia, quàm peccatum euitare: cùm in eo perfecte euitando tota ſit praxis & exequutio huius ſpiritualis ſacrificij.

3. p. q. 83. a. 4. ad 7. — Rom. 12. — 2. Cor. 7. — 1. Pet. 2.

Sed quod eſt præcipue conſiderandum, nihil reſtat ex noſtra parte quò propius ad hanc Chriſti ſimilitudinem accedamus; Nam præterquam quod iſta Immolatio, Virtutem omnem, atq; vniuerſam ſanctitatem qua Chriſto ſimiles reddimur, comprehendit; hoc inſuper ſingulare habet, vt in materia ſubiecta ſeu in re de qua eſt quæſtio, ſimilitudo conueniens tota reperiatur. Sicut enim Efficacia in dicendo magis propria ſimilitudo eſſet cum Chriſto prædicante; aut ſuauitas morum cum ipſo Conuerſante: ſic cum ipſo ſeipſum ſacrificante nihil ſimilius, nihil aptius & conuenientius quam ſacrificium fieri. Hoc eſt quod innuebat

Sapiens ex septuaginta interpretum versione: *Quando sederis vt comedas cum principe, diligenter attende quæ apposita sunt ante faciem tuam: & statue cultrum in gutture tuo, sciens quoniam oportet te talia præparare; NEMPE*, vt ait Salazar, *sicut Christus Dominus se hîc sacrificat & iugulat, ita oportet te dare totum*, Vide hunc Interpretem, & Molinam Carthusianum qui de his fusius disserunt, ex sanctis Patribus. *Mentes nostras & corpora poßideat quæsumus Domine, doni cœlestis operatio, vt non noster sensus in nobis, sed iugiter eius præueniat effectus.* Sic apte orat Ecclesia. Prou. 23. Tr. 2. c. 2. Dom. 15. post Pent.

III. PVNCTVM.

IGITVR *sic sacerdos cum Christo sacrificet, vt sit ipse, sicut Christus, sacrificans & sacrificium*, Quia sic pleniorem quam possit referre similitudinem cum Christo referet, qua quidem similitudine sicut nihil est honorificentius, ita nec quidquam vtilius, nec Deo gratius. *Sicut in holocausto arietum & taurorum, & sicut in millibus agnorum pinguium, sic fiat sacrificium nostrum in conspectu tuo hodie vt placeat tibi: Et nunc sequimur te in toto corde.* Hoc nempe est sacrificium quod æquiualet omnibus, sic se offerre. Sic porro in fornace loquebantur tres pueri: at quanto verius de spirituali sacrificio sacerdotis, iuncto cum Eucharistico dici debet; cum sic reuera Sacerdos sequatur Dominum in toto corde, sese immolando sicut Christus se immolat: & sic vnum & idem sacrificium fiat ex Christo & Sacerdote, sicut vnus ex vtroque fit sacerdos & sacrificans. Hoc est verè adorare Deum in spiritu & veritate, quemadmodum sancti Patres interpretantur, non modo de reali & incruento sacrificio quod Christus offert cum sacerdote, sed de spirituali quod sacerdos offert cum Christo. Sic inter alios sanctus Athanasius: *Veri adoratores*, inquit, *sunt illi qui sic viuunt vt ipsi de domibus, de corporibus, de operibus, de verbis, de cogitationibus templa & sacrificia faciant.* Danielis 3. Ioan. 4. Serm. de natalis Domini.

Quanti sit autem meriti sic se offerre, docet sanctus Augustinus his verbis: *sunt multi qui vouent, alius pallam, alius oleum, alius ceram ad luminaria noctis, alius vt vinum non bibat per aliquot annos, alius vt ieiunia certo tempore faciat, alius vt carnes non comedat: non est istud votum optimum, nec perfectum, adhuc melius volo. Non eligit Deus nec speciem tuam, nec oleum tuum, nec ieiunium tuum, sed*

hoc quod te redemit, ipsum offer, hoc est animam tuam. Et si interroges me, quomodo animam meam, quam ipse habet in potestate, offeram? Respondebo tibi, quomodo: moribus sanctis, cogitationibus castis, operibus fructuosis, auertendo à malo, & conuertendo ad bonum.

Quàm vero sit necessarium Sacerdoti sic se offerre, sic paucis sanctus Gregorius Nazianzenus: *Nemo*, inquit, *sacrificio dignus est, nisi qui prius seipsum hostiam viuentem & sanctam Deo exhibuerit*; quia scilicet nimis indignum & nimis alienum à statu sacrificantis Sacerdotis qui Sanctam & Diuinam illam Christi Vitam manibus suis immolet, si suam vilem atque animalem vitam mactare nolit. Si de naturali vita tum ageretur, certe illam Christo si reposceret, negare iuste non posset: at quanto minus sensualem vitam, quam numquam viuere oporteret, etiamsi Sacerdos non esset aut sacrificium non offerret? *Absit vt fugiamus*, inquiebat Iudas Machabeus, *& si appropiauit tempus nostrum, moriamur in virtute propter fratres nostros, & non inferamus crimen gloriæ nostræ.* Crimen profecto infertur gloriæ tui Sacerdotij & Sacrificij, si dum Christus pro te & per te moritur, Sacramentalem illam quam viuit vitam immolando: tu mortem fugis, nec iudicas illum satis dignum cui miseram vitam tuam tradas in spiritualem & diuinam conuertendam! *Eamus & nos & moriamur cum eo.*

1. Macch. 9. — *Ioan. 11.*

Statius esset nullo die velle viuere, quàm non omni die, sic velle cum Christo mori.

Declaratur hæc Veritas in 3. p. Feria 5. hebd. 2. Cui conformis hæc est, in 2. p. Fer. 5. Septuagesimæ.

Ingratus est tanti beneficij, qui se tantùm ex parte immolat, se totum immolante Christo.

CONSIDERATIO OCTAVA.

QVO DIE RELIGIOSVS INDVITVR HABITVS.

Gaudens gaudebo in Domino, & exultabit anima mea

mea in Deo meo, quia induit me vestimentis salutis, & indumento Iustitiæ circumdedit me: quasi sponsum decoratum corona, & quasi sponsam ornatam monilibus suis. Is. 61.

VERITAS PRACTICA.

Non est in nouo habitu nouum cordis gaudium, sed in nouo corde.

RATIO est, quia nouum illud gaudium quod percipitur hodie in sumendo habitu Religioso, non est nisi à Gratia vocationis.

Sed illa vocationis Gratia non est in nouo præcise habitu, sed in nouo corde sumentis habitum.

Ergo non est in nouo habitu nouum illud cordis gaudium, sed in nouo corde; In corde scilicet eius nouitij qui deponendo habitum sæcularem deponit sæculares omnes affectus, & induendo religiosum, simul induit affectus omnes suo conformes instituto.

I. PVNCTVM.

SANCTVS Augustinus agens de pace seu gaudio spirituali, tale esse ait bonum, *vt in rebus terrenis atque mortalibus nihil gratius soleat audiri, nihil desiderabilius concupisci, nihil postremo possit melius inueniri.* Et alibi sese apertius explicans: *Scire*, inquit, *debetis quod quædam sunt bona quæ non sunt iucunda, quædam autem iucunda, quæ non sunt bona; verbi gratia, bona sunt ieiunia, vigiliæ, macerationes & similia; hæc enim bona sunt sed non iucunda quia caro in his non iucundatur sed læditur: Iucunda quippe sunt ebrietates, comessationes, sed non sunt bona: vix poteris reperire in præsenti vnum quod sit bonum & iucundum: cupis tamen illud inuenire? persequere pacem & amplectere eam; hæc est enim sola virtus quæ habet bonum & iucundum.* Quasi diceret, hoc est plenius & cumulatius in suo genere bonum quod possideatur

19. Ciuit. 11

Ad fratres in eremo Serm. 2.

in terris, quia quod aliis deest, in eo vno reperitur, nempe vt sit
Phil. 4. verum simul & sensibile bonum. Licet enim *omnem sensum exuperet*, vt ait Apostolus, non desinit tamen esse sensibile: sed non est sensuale, id est, non est sensibile modo sensuali, at modo quodam spirituali qui est perfectior & sublimior quàm vt possit ex-
1. Pet. 3. plicari. *Absconditus est cordis homo, in incorruptibilitate quieti & modesti spiritus, qui est in conspectu Dei locuples*, ait sanctus Petrus.

Hoc est itaque gaudium quod sentitur hodie in sumendo habitu religioso, hoc est bonum religiosæ vocationis tam suaue, vt iam ex ipso ingressu sese reddat sensibile. Hoc est bonum supra omnia sæculi bona, quæ si iucunda sunt, non sunt vera bona, & si quædam verè bona reperirentur, non permittit sæculum illis
Eccles. 6. frui. At vero in religione, jamjam ex ipso limine. *In opere ipsius*, aiebat Sapiens, *exiguum laborabis, & citò edes de generationibus il-*
Is. 61. *lius*. Propheta vero eximiè: *Gaudens gaudebo in Domino, & exultabit anima mea in Deo meo; quia induit me vestimentis salutis, & indumento Iustitiæ circumdedit me*. Nonne videtur ipse Nouitius loqui? Nonne videtur tale suum indicare gaudium quale diximus, bonum scilicet & iucundum, bonum sensibile & bonam sensibilitatem? *Gaudens*, inquit, *gaudebo in Domino*, quasi diceret non est simplex gaudium sed geminum, non est oris gaudium sed cordis simul & oris, non est gaudium futurum sed præsens, non præsens transitorium sed permanens; id est præsens simul & futurum; *gaudens gaudebo*, quod nunc incipio, semper erit, quia illud est in Domino qui fons est gaudij iugiter manans. Cur vero & vnde tale gaudium? *Quia*, inquit, *induit me vestimentis salutis*; O pretiosa vestimenta quæ salutem meam continent! O iucunda dies quæ his me vestimentis induit! ô sancta indumenta quæ mihi à Domino sic parata sunt, vt me iam non esse meum sed Domini cuius vestes induo, probe intelligam! Sic pluribus indulgeri posset affectui.

At vero vt fructuosior sit Consideratio, diligenter indagandum, quomodo inde hodie ex sumpto habitu tale sentiatur gaudium. Non enim simpliciter & præcise, *ex nouo habitu, nouum est illud cordis gaudium: sed ex nouo Corde*. Quæ consideranda Veritas duplicem afferet fructum. Primus, vt cognitâ verâ causâ gaudij, causam constanter retineamus, quâ gaudium semper conseruetur. Secundus, vt sic ametur gaudium, non propter se aut propter

nos; sed propter illam nobilem & Diuinam causam vnde effluit, vt sic magis ac magis purum & Spirituale reddatur gaudium.

Ratio autem propositæ Veritatis plana est & expedita, cùm dicitur sanctum illud gaudium quod in sumendo habitu percipitur, non esse nisi à Gratia vocationis, siue quod idem est, non esse nisi à Domino. Sicut enim non est nisi in Domino, non est nisi sanctum & spirituale, sic plane non est nisi à Domino, cui propterea Dauid dicebat: *Dedisti lætitiam in corde meo.* Solus ille est qui Ps. 4.
dat veram cordis lætitiam, & sola est vera cordis lætitia quæ cum religioso sumitur habitu. Sic probatur vnum ex alio, vt quàm verum est solam esse veram lætitiam quæ percipitur hodie, tam certum sit, illam esse à Domino. Neque enim vera est lætitia quæ non sit à Domino, neque alia potest esse lætitia quàm vera & certa quæ percipitur hodie cum nouo habitu. Cùm enim falsæ lætitiæ tres esse possint tantum species, vna carnis, alia mundi, alia dæmonis, profectò neutra trium harum potest obuolui sacro religionis indumento. Non quidem carnis, aut mundi, quia renuntiatur omnibus eorum curis & desideriis; atque ex consequenti non etiam dæmonis quia non aliter facilius quàm per carnem aut mundum in nos agit. *Nihil in me funestè inuenies cruenta bestia*, dicebat Dæmoni sanctus Martinus: quod idem vere dici potest à quouis deserente mundum, si verè mundum deserit. Quamobrem superest vt sola vera sit lætitia, solum illud sit gaudium quod est fructus & vnctio Spiritus, quod est centuplum promissum, quod est manna absconditum, quod est denique anticipata merces illius qui dixit, *venite ad me omnes qui laboratis* Matth. 11.
& onerati estis & ego reficiam vos. Tollite iugum meum super vos, quod iugum suaue est & onus eius leue. Si quid videtur oneris, rotæ sunt in curru quibus mouetur commodius, & alæ sunt in auibus quibus iuuantur non quibus impediuntur.

II. PVNCTVM.

S*ED illa vocationis gratia non est in nouo præcisè habitu, sed potius in nouo corde sumentis habitum.*

Sicut enim habitus non facit religiosum sed cordis immutatio & conformatio ad illud religionis institutum quod suscipitur, sic plane vocationis gratia in hac cordis immutatione & nouitate

consistit. Quod ita verum est vt vocari aliquem à sæculo in religiosum statum, nihil aliud sit quam vocari ad hanc cordis mutationem & nouitatem, vt qui naturali affectu mundana & sæcularia diligeret, iam illa detestetur: & qui detestaretur aspera & humilia, iam illa velit amplecti, ac propterea sæculum deserat & religioso se aggreget instituto. Neque aliud concipi potest quid sit respondere vel non respondere vocationi quàm si quis velit aut nolit cor suum sic immutari & nouari, vt quæ amabat oderit, & quæ oderat amet. Sic aptè sanctus Gregorius: *vetustæ vitæ protinus vsus mutatur, vt anima superno spiritu afflata, & in summis appetat quæ contempserat, & contemnat in infimis quæ appetebat.* Ad hoc autem efficiendum, dicitur cor mutari & nouari quia de statu suo naturali quo tendit in carnalia & terrestria dimouetur in alium statum quo spiritualia quærat & cœlestia. *Dabo vobis cor nouum & spiritum nouum ponam in medio vestri, & faciam vt in præceptis meis ambuletis, & iudicia mea custodiatis, & operemini.*

L. 27. Mor. c. 13. — *Ezech. 36.*

Nonne hoc est de quo præcipuè interrogatur Nouitius, & de quo sincere debet respondere, an scilicet sit ad illa paratus omnia quæ natura magis exhorret nisi per Diuinam Gratiam ad illa paratus esset? Et nonne huic propterea datur nouitiatus seu tempus probationis quo & ipse religionem & ipsum probet religio, nùm constantem & perpetuam sic possit vitam producere? Si quando denique, quis intepesceret & de asperis vel abiectis officiis quereretur, nonne illud est quod ipse sibi objiciat & repræsentet: *Elegi abiectus esse in domo Dei mei, magis quam habitare in tabernaculis peccatorum:* quasi diceret, nulla est de his conquerendi ratio, cùm ego ipse ea vltro elegerim, eligendo istum vitæ degendæ statum in quo essem abiectus & infimus. Hoc est potissimum in quo eligendo vocatio sita est, ad quod eligendum datur cor nouum, & in quo denique retinendo, tota vertitur vocationis Gratia.

Ps. 83.

III. PVNCTVM.

NON *est igitur in nouo habitu nouum cordis gaudium, sed in nouo corde*; cum in vocationis gratia sit nouum illud gaudium, & illa vocationis Gratia sit in nouo corde quod profecto

non gauderet in ingressu religionis, nisi nouum esset & mutatum sicut dictum est, quia gaudium non nisi ex amore nascitur, atque adeo vt sit gaudium spirituale debet esse amor spiritualis; vt sit gaudium de mortificanda carne debet esse odium carnis & amor spiritus, quod certe carnis odium & amor Spiritus non esset in Nouitio nisi cor eius mutatum esset. *Conuerte me & conuertar,* Ier. 31.
ait Propheta, *quia tu Dominus Deus meus: postquam enim conuertisti me, egi pœnitentiam, & postquam ostendisti mihi, percussi femur meum. QVID in femore, nisi voluptas carnis accipitur,* inquit san- L. 24. Mor.
ctus Gregorius, *& quid est quod ait, postquam ostendisti mihi, per-* c. 16.
cussi femur meum, nisi postquam superna spiritaliter vidit, omne quod in se inferius carnaliter viuebat extinxit, vt quanto magis summa patescerent, tanto amplius ima quæ tenuerat non liberent. Nam quanto incipit quisque superius viuere, tanto & inchoat inferius interire.

Sicut enim mutata dicitur persona quia mutatus est eius vitæ status: sic etiam mutatus est vitæ status quia mutata est persona: sed vtraque mutatio tùm personæ tùm status vt sit vera & sincera, cor mutatum esse debet: *Cor est primum viuens, & vltimum moriens*; hoc vulgare dictum de vtraque vita, seu morte, tam naturali quam spirituali vere debet intelligi: sicut & illud Sapientis: *omni custodia serua cor tuum quia ex ipso vita procedit.* Quasi No- Prou. 4.
uitio diceretur: quia nunc, quando sumitur habitus, cor est nouum & in sua nouitate integrum, spirituales sentis affectus, amore commoueris & gaudio: bene habet, hoc est suaue Christi iugum, hæc est vitæ religiosæ suauitas; Sed quamdiu putas sic suauiter viues? audi & crede. Quandiu scilicet cor tuum conseruabis in sua integritate & nouitate. Hic est scopus propositæ Veritatis, & totius finis discursus vt quantùm gaudere semper velis, tantùm in hac nouitate cordis persistas. Statim enim atque cor inueterascet, desinet gaudium. Tùm autem inueterascet quando aliter de rebus senties ac modò sentis. Modo tibi omnia vana videntur præter Deum & salutem, & nihil tam abiectum in religione quod non libenter acceptes: si post aliter sentias & iudices, tùm puta te inueteratum & ne mireris si te priuatum gaudio sentias quia non est gaudium nisi in corde nouo, nisi in corde nouitatem suam conseruante.

Mirum esset si modò non gauderes, qui modo agnoscis bonum quod possides: sic plane pòst, si non tibi sapit illud bonum;

non est mirum si non gaudeas, imo mirum esset si gauderes, quia vt toties dictum est, gaudium ex amore, & amor ex apprehensione boni formatur; quamdiu manebit illa boni apprehensio quam modo habes, manebit eius amor & manans inde gaudium: at quando illa desinet, desinent simul consequentes affectus. *Is. 24.* *Ingemuerunt omnes qui lætabuntur corde, cessauit gaudium,* inquit Propheta, quia videlicet vt ante dixit, *transgressi sunt leges, mutauerunt ius, dissipauerunt fœdus sempiternum:* vno verbo, non ij fuerunt corde qui priùs erant. *Scrutetur proinde vias suas,* ait sanctus Bernardus, *& studia sua qui promissam centupli gratiam sibi deesse causatur, & videbit profectò se non omnia reliquisse, nec propterea miretur se non illud percipere quod non est promissum nisi his qui relinquent omnia, & inter omnia semetipsos.* *(In illa verba: Ecce nos reliquimus omnia.)* Quamobrem idem sanctus Pater ad se primo accedentes, & ad sumendum paratos habitum sic vrgebat vehementius: *Age ergo qui relinquere vniuersa disponis, te quoque inter relinquenda numerare memento. Imo verò maxime & principaliter abnega temetipsum si deliberas sequi Eum qui exinaniuit propter te semetipsum: pone grauissimam sarcinam, pone asinariam molam, terrenam molem, pone illa quinque non hominum planè iuga, sed boum quæ tibi insipienter emisti. Alioqui sequi sponsum & venire ad nuptias spirituales quinaria hac pressus & oppressus corporis sensualitate non poteris.* Vide quæ plura prosequitur, & quæ opportuniùs referuntur in quarta parte, hebdomada decima septima, quæ tota est de suis relinquendis, aut semel relictis, numquam resumendis: vbi quæ Religiosos spectant, & hoc præsens argumentum: hæ præter plures alias exhibentur Veritates.

Nulli melius sunt omnia quàm omnia relinquenti.

Plura dat Christo qui dat omnia, licet pauca & vilia, quàm qui multa & pretiosa, non datis omnibus.

Væ Religioso non relinquenti omnia.

Sua omnia melius relinquit qui se relinquit non relictis bonis, quam qui sua bona relinqueret, se non relicto.

Ne terrearis difficultate relinquendi omnia. Minor est

difficultas omnia relinquenti quàm partem aliquam.

Qui se dicit sua omnia reliquisse, nec contentus viuit; mentitur, aut mendacem facit Christum.

Nisi ab omni cupiditate voluntas, sicut ab omni errore intellectus, verè conuertatur; vix vlla est vera Conuersio.

Hæc postrema proponitur in eadem 4. parte, Feria 2. Hebd. 16. sequens autem in 3. parte, Feria 6. Hebdom. 8. & Feria 3. Hebdom. 13.

Non tam spectatur in diuinis quid dones, quam quid non dones.

Non tam quid Christo afferas, quàm quid à te non auferas.

FINIS SECVNDÆ PARTIS.

INDEX
RERVM PRÆCIPVARVM SECVNDÆ PARTIS.

FINIS.

Pagina.	Linea.	Erratum.	Correctio.
729	14	quò	quo
785	32	infirmitæ	infirmitatē
802	30	antemnis	antennis
816	26	ſic	ſit
819	27	ſiue	ſine
834	18	*immolabile*	*inuiolabile*
876	22	ductus	ductu
885	13	hoc	huic
889	31	*errares*	*erraret*
906	24	*ſtatius*	*ſatius.*

ERRATA SECVNDÆ PARTIS.

Pagina.	*Linea.*	*Erratum.*	*Correctio.*
32	33	*Eccleſi* 18	*Eccleſi* 10
41	21	*multa ſunt*	*multæ ſunt*
46	23	apud , homines	apud homines
67	19	priuant	priuat
	23	qui ſunt	quæ ſunt
	35	veluti ipſo	velut ipſo
89	3	preturbatione	perturbatione
137	26	immolandorum	immolandarum
142	29	inordinatur	ordinatur
144	6	alterutro	alterutri
176	35	vel ocitate	velocitate
191	31	potentibus	petentibus
192	13	prædicatiorem	prædicationem
221	35	qua poſſident	quam poſſident
240	4	deeſt locus S S.	Math. 21.
282	28	*Chriſti ?*	*Chriſti !*
284	27	meritis	meritis,
332	1	ill is	illis
353	17	lachryma paſſionis	lachryma, paſſionis
387	26.	*amimo*	*animo*
391	21	illum	illud
393	31	*conſummabantur*	*conſummabuntur*
401	10	hoc	hac
409	4	beneficiat	benefaciat
410	2	*tulerius*	*tulerunt*
418	37	ſibi	tibi
420	26	*ſcuptilia*	*ſculptilia*
451	8	cruntur	eruuntur
468	26	currit niſi non	curru niſi
476	1	quod	quid
	14	ſi	ſic
477	4	reddit	reddis
480	22	itque	itaque
481	18	*ſunt*	*ſum*
489	16	*ademptione*	*adeptione*
490	6	ſiue	ſine
492	1	*genili*	*geniti*
	37	*2. Cor. 20.*	*2. Cor. 10.*
493	34	inueterescat	inueteraſcat
520	23	raro	rara
537	26	*ſolum*	*ſolium*
558	1	258	558
603	5	diuina	diuinæ
604	1	504	604
607	28	ſanitatem	ſanitati
	29	ſanitati	ſanitatem
649	1	*repugnare*	*repugnare*
666	1	*viuam ;*	*viuum*
678	23	monet	mouet

Veritatum
[illegible]
Pars 2a